Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

31. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA REPUBLIKE HRVATSKE

ŠIBENIK, 8.-11. TRAVNJA 2019. AmadriaPark (Solaris)

31. PŠŠK – DRŽAVNI STRUČNI SKUP S MEĐUNARODNIM SUDJELOVANJEM – AZOO Podružnica Split

ISSN 1847-6074

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Donje Svetice 38
10000 Zagreb
www.azoo.hr
NAKLADNIK

Vršitelj dužnosti ravnatelja Mario Rogač, prof.
©Agencija za odgoj i obrazovanje, 2019.
ZA IZDAVAČA

Ivana **Perić,** Ana **Saulačić**
UREDNICE

Marijana **Blažević** (Knin, OŠ), Nikolina **Borovina** (Vela Luka, OŠ-M), Anita **Cota** (Drniš, OŠ-M), Nikolina **Dolfić** (Split, SŠ), Marijana **Jelinić Pezo** (Imotski, OŠ), Sanja **Mamić** (Split, OŠ), Ivana **Perić** (Zadar, OŠ-M), Suzana **Pracaić** (Krapina, OŠ-S), Danijela **Riger-Knez** (Zadar, SŠ-M), Jakica **Pecotić** (Vela Luka, SŠ), Ante **Prtenjača** (Zadar, SŠ), Hajdi **Škarica** (Zadar, SŠ-M), Marica **Štokić** (Senj, SŠ), Tanja **Telesmanić** (Zadar, SŠ-M), Adriana **Turić Erceg** (Vrgorac, OŠ), Martina **Vujnović** (Knin, SSŠ)
PROGRAMSKI ODBOR

Anita **Cota**, Ivana **Perić**, Hajdi **Škarica**, Marica **Štokić**, Adriana **Turić Erceg**
LEKTORICE (djelomična lektura)

Katolička osnovna škola Šibenik: ravnateljica s. Mandica **Starčević**, knjižničarka Marina **Klarić**; Ana **Saulačić**
ORGANIZACIJSKI ODBOR

Vesna **Krnčević**, dipl.ing.grafičke tehnologije, *Prirodoslovno-grafička škola* Zadar
GRAFIČKA UREDNICA

Nikola **Skokandić**, akademski kipar
LOGO

ISSN 1847-6074

Računalni zapis
Zbornik izlazi jedanput godišnje.
Objavljeno u Hrvatskoj 2019. i dostupno na mrežnim stranicama Agencije za odgoj i obrazovanje.

XXXI. Proljetna škola

školskih knjižničara Republike Hrvatske

Šibenik

8. do 11. travnja 2019.

Tema

Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara

Informacijska pismenost

ZBORNIK RADOVA

SADRŽAJ

ZAHVALA ... 6

PLENARNA IZLAGANJA ... 9

Značenje informacijske pismenosti u digitalnom dobu: kontekstualizacija u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara ... 9

Ruža Jozić i Alta Pavin Banović: *OD KNJIGE DO OBLAKA* ... 22

Kako uređivati *Hrvatsku reviju* u svjetlu devedesetogodišnje tradicije ... 25

Hrvatska revija (2012.–2018.): urednička koncepcija rubrike Neobjavljena hrvatska književnost ... 34

Digitalni obrazovni sadržaji kao pomoć u učenju i poučavanju ... 44

Scenariji poučavanja – ideje za suvremenu nastavu ... 45

Digitalni obrazovni sadržaji – suvremeno učenje i poučavanje ... 48

Stare lektire u novom ruhu ... 51

OGLEDNI NASTAVNI SAT ... 55

Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti ... 55

Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Kamishibai – japansko pripovijedanje priča) ... 66

Dječji časopis ... 76

Jednostavni književni oblici: stvaranje priče ... 89

Put od autora do čitatelja ... 98

Put od autora do čitatelja ... 107

Knjižnica- korištenje enciklopedije ... 126

Književno-komunikacijsko-informacijska kultura ... 147

Oglašavanje u medijima ... 164

Strategije aktivnog čitanja ... 178

Autorsko pravo ... 192

Istraživački rad u knjižnici – Nacionalni parkovi RH ... 207

Referentna (priručna) zbirka: učiti kako učiti ... 218

Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom ... 239

Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje ... 255

Z metodo Velikih6 do novih zgodb: delo z leposlovnim besedilom, iskanje virov in informacij, (po) ustvarjalne dejavnosti, krepitev komunikacijskih spretnosti ... 269

Knjižnični detektivi ili escape room u knjižnici ... 286

Dizajn interaktivnih informacija ... 311

Sigurnost na internetu ... 329

Samostalno pronalaženje informacija – Mreža/Internet ... 345

Referentna ili priručna građa u knjižnici – ogledni nastavni sat školskoga knjižničara za sedmi razred osnovne škole 368
Harry Potter u svijetu znanosti 400
Mrežni katalog knjižnice 416
Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica - od knjige do knjižnice 433
Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica 454
Ljekovito bilje i prirodna kozmetika 469
Vrste informacija na internetu i njihovo vrednovanje 479
Referentna zbirka na različitim medijima 494
Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS 504
Autorsko pravo i citiranje izvora 512
Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta 519
„Paralelni slalom“ - primjena vođenog istraživanja u radu dviju učeničkih radionica „Jezičnog mozaika“ i INDOK-istraživačke radionice 539
Kupi više, plati manje iliti 2 u 1! 549
Istraživački rad prema metodi *BIG 6* 572
Antun Gustav Matoš: *Stara pjesma* 590
Autorsko pravo 601
Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju) 619
Seminarski rad 637
Završni rad – kompozicija i izrada 658
Završni rad – kompozicija i izrada 671
KULTURNA I STRUČNA DOGAĐANJA TIJEKOM PROLJETNE ŠKOLE 697
Književni susret u povodu romana Dubravke Oraić Tolić *Doživljaji Karla Maloga* - Razgovor s autoricom uz čitanja odabranih ulomaka 697
Lutkarsko kazalište iz Splita koje priređuje lutkarske predstave za djecu vrtića i osnovnih škola 699
DONACIJA KNJIŽNIČNOG SOFTVERA 701
POINT d.o.o. i Osnovna škola Skradin 701
PANEL-RASPRAVA 704
Školsko knjižničarstvo u ozračju novih kurikuluma 704
UMJESTO POGOVORA 727
Uloga Agencije za odgoj i obrazovanje u 50-godišnjoj povijesti nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara - Pola stoljeća nastavnog područja Školsko knjižničarstvo 727
Primjena interaktivnih tehnologija 824
Program XXXI. Proljetne škole školskih knjižničara RH 833

ZAHVALA

Zahvaljujemo svima koji su pomogli u pripremi i ostvarenju XXXI. Proljetne škole školskih knjižničara.

Posebno zahvaljujemo školi suorganizatoru Katoličkoj osnovnoj školi – Šibenik, ravnateljici s. Mandici Starčević, knjižničarki Marini Klarić te svim partnerima.

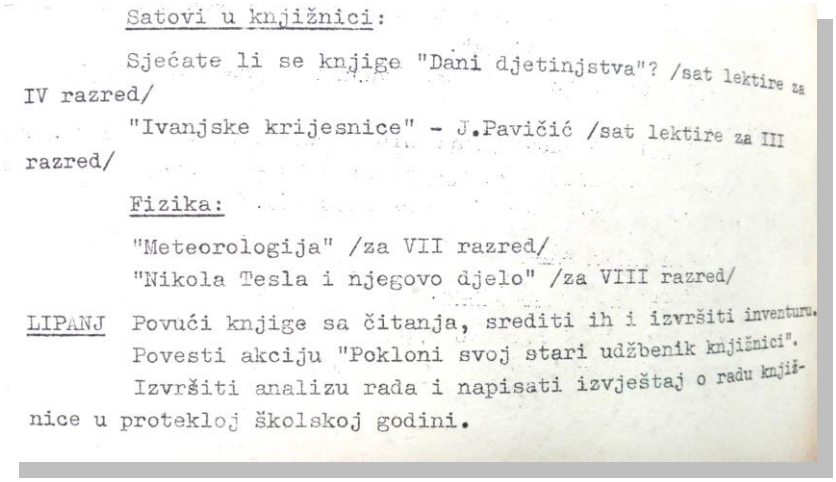

Satovi u knjižnici:

Sjećate li se knjige "Dani djetinjstva"? /sat lektire za IV razred/

"Ivanjske krijesnice" - J.Pavičić /sat lektire za III razred/

Fizika:

"Meteorologija" /za VII razred/
"Nikola Tesla i njegovo djelo" /za VIII razred/

LIPANJ Povući knjige sa čitanja, srediti ih i izvršiti inventuru.
Povesti akciju "Pokloni svoj stari udžbenik knjižnici".
Izvršiti analizu rada i napisati izvještaj o radu knjižnice u protekloj školskoj godini.

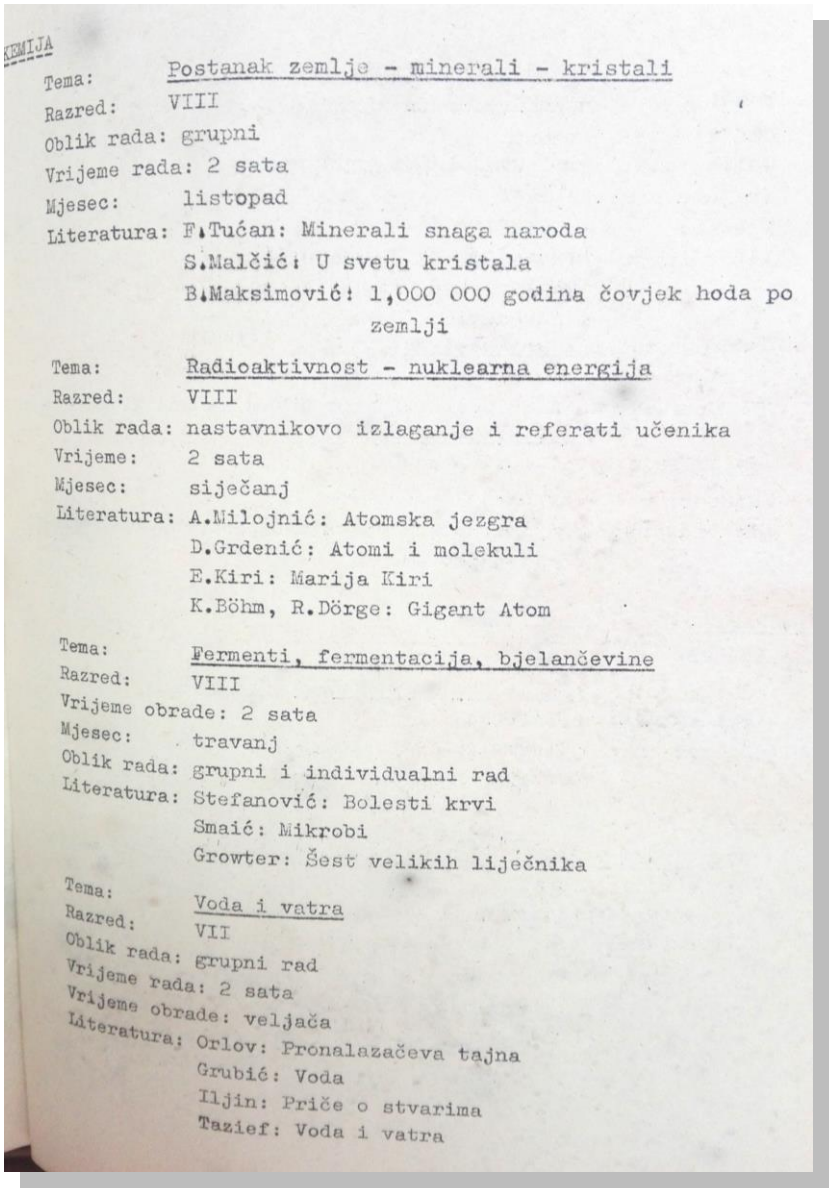

KEMIJA

Tema: Postanak zemlje - minerali - kristali
Razred: VIII
Oblik rada: grupni
Vrijeme rada: 2 sata
Mjesec: listopad
Literatura: F.Tućan: Minerali snaga naroda
S.Malčić: U svetu kristala
B.Maksimović: 1,000 000 godina čovjek hoda po zemlji

Tema: Radioaktivnost - nuklearna energija
Razred: VIII
Oblik rada: nastavnikovo izlaganje i referati učenika
Vrijeme: 2 sata
Mjesec: siječanj
Literatura: A.Milojnić: Atomska jezgra
D.Grdenić: Atomi i molekuli
E.Kiri: Marija Kiri
K.Böhm, R.Dörge: Gigant Atom

Tema: Fermenti, fermentacija, bjelančevine
Razred: VIII
Vrijeme obrade: 2 sata
Mjesec: travanj
Oblik rada: grupni i individualni rad
Literatura: Stefanović: Bolesti krvi
Smaić: Mikrobi
Growter: Šest velikih liječnika

Tema: Voda i vatra
Razred: VII
Oblik rada: grupni rad
Vrijeme rada: 2 sata
Vrijeme obrade: veljača
Literatura: Orlov: Pronalazačeva tajna
Grubić: Voda
Iljin: Priče o stvarima
Tazief: Voda i vatra

Turković, Vladimir. 1968. ZADACI ŠKOLSKE KNJIŽNICE I NJENA ORGANIZACIJA. *Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice EOŠ „Šime Krstulović“ Split. Školska knjižnica u osnovnoj školi – Svezak 1.* Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske. Zagreb.

Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara
Informacijska pismenost

Plenarna izlaganja

PLENARNA IZLAGANJA

Značenje informacijske pismenosti u digitalnom dobu: kontekstualizacija u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara

The significance of information literacy in the digital age: contextualization in the teaching lesson of a school librarian

dr. sc. Ivanka Stričević, red. prof.
Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru
istricev@unizd.hr
Ivana Perić, prof., dipl. knjiž.
OŠ Petra Preradovića, Zadar
iprelasperic@gmail.com

Sažetak

Učenje u digitalnom okružju bitno se promijenilo. Promijenili su se načini stvaranja, prijenosa i razmjene informacija kao i načini njihova korištenja u stvaranju novog znanja. Razvoj tehnologija ne pokazuje naznake usporavanja ili zaustavljanja, već vodi snažnim promjenama u mnogim sferama života, posebice onima povezanim s učenjem. Obrazovne ustanove, njihovi kurikulumi, odgojno-obrazovni radnici i način poučavanja primjeren digitalnom dobu, ne samo da trebaju slijediti promjene, nego na njih trebaju aktivno djelovati razvijajući one kompetencije učenika koje su im potrebne danas kao i one koje će im trebati u promjenjivoj budućnosti. *Znati učiti* postaje ključno, a da bismo mogli učinkovito učiti, pristupanje informacijama, njihovo etično korištenje, stvaranje i razmjena u zajednicama učenja nužna su polazišta za cjeloživotno učenje. Stoga se od onih koji poučavaju očekuje da razvijaju kod učenika sposobnosti učenja u digitalnom okružju te da sadržaje vezane uz razvoj tih sposobnosti kontekstualiziraju. Aktualne promjene u hrvatskom obrazovnom krajobrazu, donošenje novih kurukulumskih dokumenata u veljači 2019. (kurikulumi međupredmetnih tema *Učiti kako učiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije*, predmetni kurikulumi Hrvatskoga jezika, ali i drugih nastavnih predmeta), daju okvir za osuvremenjavanje i usklađivanje programa knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj. Odgovornost za poučavanje navedenih međupredmetnih tema leži i na stručnom suradniku školskom knjižničaru koji, kao

stručnjak za informacijsku pismenost, svoj rad treba temeljiti na smislenu povezivanju tema informacijske pismenosti i predmetnih kurikuluma, i to kao nositelj suradnje svih dionika u odgojno-obrazovnom procesu. U radu se razmatraju stupnjevi suradnje školskog knjižničara i učitelja jer o njima ovisi uspješnost i kontekstualizacija informacijske pismenosti u predmetnim temama. Kontekstualizacija informacijske pismenosti u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara može pripadati u najviši oblik uključenosti knjižničara i učitelja u stvaranju situacija učenja, ali samo ako je posljedica zajedničkog planiranja i realizacije i ako potakne učitelje na primjenu odgovarajućih strategija u vlastitoj nastavi, a ne ostaje na razini povremenih akcija i inicijativa školskog knjižničara koje nisu povezane u holistički pristup poučavanju.
Ključne riječi: informacijska pismenost u nastavi, kurikulumi međupredmetnih tema Učiti kako učiti i Uporaba IKT-a, suradnja učitelja i stručnog suradnika knjižničara, nastavni sat stručnog suradnika knjižničara.

Abstract

Learning in the digital environment has changed significantly. The ways of creating, transferring and sharing information, as well as the ways in which they are used to create new knowledge have changed. The development of technology shows no signs of slowing down or stopping, on the contrary - it leads to strong changes in many spheres of life, especially those associated with learning. Not only should educational institutions, their curricula, educational staff, and digital age appropriate teaching strategies follow those changes, but should actively affect them by developing students' competences both for today's and future needs in learning. *Learning to learn* competence becomes the key, and the necessary starting points in effective lifelong learning are access to information, ethical use of information, creation and sharing of information in learning communities. Therefore, those who teach are expected to develop students' learning skills in the digital environment and to contextualize the contents related to the development of those skills.

Current changes in the Croatian educational environment - the adoption of new curricula in February 2019 (curricula of interdisciplinary topics Learning to Learn, Use of Information and Communication Technologies, subject curriculum of Croatian language, as well as other subjects) provide a framework for the modernization and harmonization of the library, information and media literacy education in primary and secondary schools in the Republic of Croatia.

The responsibility for teaching of the mentioned interdisciplinary topics also lies on the school librarian who, as an information literacy expert and the cooperation coordinator of all educational staff, should base his work on meaningful linking of informational literacy topics and subject curricula. The paper deals with the degrees of cooperation between the school librarians and the

teachers because successful teaching and contextualization of information literacy in subject topics depends on them.

The contextualization of information literacy through school librarian's teaching lessons belong to the highest degree of /inclusion of teachers and librarians in creating learning situations only if it encourages teachers to apply appropriate strategies in their own teaching; is planned and implemented together, and does not remain at the level of occasional actions and initiatives of school librarian without a holistic approach to teaching.

Keywords: information literacy in teaching, interdisciplinary topics curricula Learning to Learn and Use of ICT, teacher and school librarian cooperation, school librarian lessons.

Učenje u digitalnom okružju bitno se promijenilo. Naime, sasvim se promijenio informacijski krajolik, a novi načini pristupanja informacijama i postupanja s njima izravno mijenjaju i učenje i poučavanje. Okruženi smo i uronjeni u tehnologije čiji razvoj ne pokazuje naznake usporavanja ili zaustavljanja. Upravo razvoj tehnologije vodi snažnim promjenama u mnogim sferama života – u ekonomiji, društvenom životu, načinu kako komuniciramo i kako se povezujemo jedni s drugima, a sve snažnije i u načinima kako učimo. Obrazovne ustanove današnjice građene su za industrijsko, a ne za digitalno doba. Kao što Bates u knjizi *Poučavanje u digitalnom dobu* navodi, učitelji su danas suočeni s ogromnim izazovom promjene.[1] Beard u knjizi *Natural Born Learners* naglašava da danas više nije pitanje što znaš, nego što učiš.[2] Kako se nositi s promijenjenim krajobrazom obrazovanja? S tim se moraju nositi učitelji jer to od njih očekuju učenici čiji svijet jeste uronjen u tehnologije[3], ali i svi stručni suradnici u odgojno-obrazovnom sustavu čije se strategije rada nužno mijenjaju. Tehnologije zasigurno nisu same sebi svrha, odnosno to ne smiju biti. Još se 80-tih godina prošlog stoljeća o mladima govorilo kao o *guruima* elektroničkog doba, želeći time

[1] Usp. Bates, A.W. Tony. 2015. Teaching in a Digital Age: Guidelines for designing teaching and learning. BCcampus. https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/ (pristupljeno 20. veljače 2019.).
[2] Usp. Beard, Alex. 2018. Natural Born Learners: Our Incredible Capacity to Learn and How We Can Harness It. Wiedenfeld & Nicolson. Great Britain. Str. 112.
[3] Usp. Palfrey, John.; Gasser, Urs. 2008. Born Digital. URL: https://pages.uoregon.edu/koopman/courses_readings/phil123-net/identity/palfrey-gasser_born-digital.pdf (pristupljeno 20. veljače 2019.).

naglasiti da mladi suvereno vladaju tehnologijama.[4] Ova se percepcija nije promijenila. I danas se mlade vidi kao takve, no slika njihove usredotočenosti na ekran i iPad može zavarati. Britansko istraživanje provedeno sredinom 2000-tih (i još se uvijek provodi) pokazalo je da velike sposobnosti ovladavanja tehnologijama kod mladih ljudi ne prate odgovarajuće vještine informacijske pismenosti[5], pa umjesto da su tehnologije unaprijedile vještine mišljenja višeg reda kako se vjerovalo, događa se suprotno. Mogli bismo reći – u rukama je moćno sredstvo, ali je primjena upitna.

Vještina čovjekove prilagodbe stalnim promjenama odraz je sposobnosti za stalno učenje koja djeluje na kvalitetu njegova života, a reflektira se na društvo čiji je član, čineći ga aktivnim ili pasivnim dijelom globalne zajednice društava. Sposobnost društva i njegovih članova bit će mjerena i vrednovana u odnosu na praćenje promjena koje su trajno obilježje digitalnog doba, ali i u odnosu na osposobljenost za proaktivno oblikovanje tih promjena. Znanstvena, tehnološka i društvena zbilja dio su iste stvarnosti, što od obrazovnog sustava zahtijeva spremnost na promjene, ali i njihovo iniciranje. Neosporno je da praćenje kao i stvaranje promjena zahtijeva od pojedinca osposobljenost za cjeloživotno učenje, te je stoga generička kompetencija *znati učiti* primjenjiva uvijek, u svim okružjima, kod svakoga tko uči, a od onih koji poučavaju očekuje se da odrednice te kompetencije razvijaju, a zatim i kontekstualiziraju.

Navedena kompetencija objedinjuje sposobnost organiziranja svoga učenja i njegove regulacije što podrazumijeva upravljanje svojim učenjem i niz sposobnosti koje su za to nužne, od osvještavanja informacijskog problema i pristupa izvorima, vrednovanja i odabira informacija, do stvaranja novog znanja. Navedeno su odrednice informacijske pismenosti. Danas se o njoj govori kao o sklopu vještina i sposobnosti koje ju čine metapismenošću za digitalno doba jer uključuje vještine mišljenja višeg reda potrebne za korištenje višestrukih tipova dokumenata kroz različite formate i medije u suradničkom okruženju zajednica učenja.[6] *Metapismenost proširuje obujam tradicionalnih informacijskih vještina (odredi, pristupi, lociraj, razumij, stvaraj i koristi informacije) da bi uključila suradničko stvaranje i dijeljenje informacija u participativnom digitalnom okružju (surađuj, sudjeluj, stvaraj i dijeli).*[7] Metapismenost nije još jedna pismenost u nizu raznih vrsta pismenosti o kojima se

---

[4] Usp. Todd, Ross. 2004. Djeca i Internet:implikacije za učenje i dizajniranje. Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta 6,2. 307-320. Autor objašnjava kako je i zašto percepcija djece kao *gurua* u ovladavanju tehnologijama pogrešna i površna.

[5] Usp. Information behaviour of the researcher of the future: A CIBER briefing paper. 2008. URL: http://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/20140614113419/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/reppres/gg_final_keynote_11012008.pdf (pristupljeno 20. veljače 2019.)

[6] Usp. Stričević, Ivanka; Perić, Ivana. 2017. Informacijska pismenost i razvoj kritičkog mišljenja. Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja – put prema kritičkom mišljenju i osobnom razvoju: Zbornik radova XXIX. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske. Ur. Saulačić, Ana. AZOO. Zagreb. Str. 38-47. https://www.azoo.hr/photos/izdanja/29-skola-knjiznicara-1536871789.pdf. (pristupljeno 16. veljače 2019.).

[7] Mackey, Thomas P.; Jacobson, Trudy E. 2014. Metaliteracy: Reinventing Information Literacy to Empower Learners. Neal-Schuman. Chicago. Str. 1.

danas govori, nego preoblikovanje postojećeg razumijevanja informacijske pismenosti, pri čemu se radi o shvaćanju vlastite pismenosti kao polazištu za donošenje odluka o vlastitom učenju. Po svom značenju metapismenost kao koncept čini osnovu kompetencije *znati učiti* jer znati kako učiti nije moguće postići bez svijesti o vlastitom učenju i upravljanja vlastitim učenjem, kako u formalnom obrazovanju, tako i u svim profesionalnim i drugim aspektima života pojedinca i njegova osobnog razvoja.

Da bi ovladali kompetencijom *znati učiti*, nužno je učenike staviti u središte aktivnosti učenja, omogućiti im odabir različitih strategija učenja i upravljanja informacijama, potaknuti ih u nadgledanju svoga učenja, praćenju i kontroli osjećaja i motivacije u raznovrsnim situacijama učenja, kao i u organizaciji okružja za učenje i uspješnoj suradnji s drugima u različitim okolinama za učenje.

U osmišljavanju i oživotvorenju kurikuluma potrebno je voditi računa o dvjema razinama: promjeni strategija poučavanja, s jedne strane, i sadržaju informacijske pismenosti, s druge strane. I jedno i drugo svoj smisao pronalaze jedino ako se kontekstualiziraju u situacije učenja i ako se generičke vještine primjenjuju u kontekstu različitih područja, predmeta i sadržaja učenja. Upravo navedeno ukazuje na obrazovnu ulogu školskog knjižničara jer njegov je „predmet" informacijska pismenost, a samosvještavanje učenja bez uzimanja u obzir složenosti informacijskog, digitalnog okruženja, višestrukih izvora informacija i razmjene znanja u zajednicama učenja, nije moguće. Stručni suradnik knjižničar jedini je odgojno-obrazovni radnik koji je u doticaju sa svakim učenikom tijekom cijelog perioda školovanja i sa svakim učiteljem koji oblikuje obrazovni kontekst.[8] Upravo ovakav pristup omogućavaju međupredmetne teme koje povezuju informacijsku pismenost i nove strategije poučavanja i učenja.

Gdje su ove teme zastupljene u novim hrvatskim kurikulumima, donesenim u veljači 2019.? Novi međupredmetni kurikulumi polaze od široko postavljene tvrdnje o brzo mijenjajućem svijetu u kojem živimo, osobito kurikulum međupredmetne teme *Učiti kako učiti* za osnovne i srednje škole[9] te kurikulum međupredmetne teme *Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije* za osnovne i srednje škole[10]. Oba se ova dokumenta nastavljaju na prijedloge kurikuluma međupredmetnih tema

[8] Usp. Easley, Michelle. 2017. Personalized Learning Environments and Effective School Library Programs. *Knowledge Quest*: Journal of American Assiciation of School Librarians 45/4. 16-23. URL: https://eric.ed.gov/?id=EJ1136309 (pristupljeno 16. veljače 2019.).

[9] Usp. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

[10] Usp. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

reformskih nastojanja iz 2016. i 2017. godine.[11] Teško je u novim kurikulumskim dokumentima povezati teme informacijske pismenosti i one koje se odnose na vještine informacijske pismenosti s obzirom da se sadržaji nalaze na raznim mjestima i prilazi im se s različitih polazišta.

Informacijska je pismenost u hrvatski obrazovni sustav, u osnovne škole, uvrštena kroz rad školskog knjižničara još 2006. godine (HNOS – Hrvatski nacionalni obrazovni standard, 2006.; KIP – knjižnično-informacijsko područje[12]). U srednjim je školama ugradnja informacijske pismenosti u poučavanje i učenje provedena neformalno, neobvezno i nesustavno, tj. samoizborom srednjoškolskih knjižničara koji su svoj rad nastavili na promjene u osnovnoj školi (HNOS) te deset godina nakon HNOS-a stvorili KIMOO (knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje) kao nastavak KIP-a primjeren srednjim školama, uz dodanu medijsku pismenost.[13] To je vodilo pokušaju neformalna ujednačavanja prakse u osnovnim i srednjim školama što se zapravo ostvarilo tek u novim kurikulumskim dokumentima.[14] Kako informacijsku pismenost nije moguće poučavati kao poseban osnovnoškolski ili srednjoškolski predmet, sadržaji kojima poučava školski knjižničar u novim kurikulumskim dokumentima nalaze se u kurikulumima različitih predmetnih područja, pa i različitih međupredmetnih tema, primjerice poučavanje informacijskoj pismenosti prisutno je u međupredmetnim temama *Učiti kako učiti*, *Uporaba IKT-a* (cijela domena C – Istraživanje i kritičko vrednovanje u digitalnom okružju što obuhvaća provođenje istraživanja. pretraživanje informacija; odabir informacija; odgovorno upravljanje informacijama), kao i u pojedinim predmetnim područjima, primjerice unutar kurikuluma predmeta Hrvatski jezik, Priroda i društvo, Priroda, Geografija, strani jezici i sl. Međutim, uključivanje informacijske pismenosti u predmetna područja nije sustavno provedeno, posebice kada se promatra vertikala osnovne i srednje škole (npr. Biologija). Teme kojima se bavio osnovnoškolski knjižničar u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu iz 2006. (HNOS), u novim kurikulumskim dokumentima nalazimo u većini predmeta osnovne, ali i srednje škole. Međupredmetna tema *Učiti kako učiti* organizirana je u četiri domene u kojima se jasno očituju sadržaji informacijske pismenosti: Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama, Upravljanje svojim učenjem, Upravljanje emocijama i motivacijom u učenju i Stvaranje okružja za učenje. Glavni je cilj učenja i poučavanja ove međupredmetne teme u učenika razviti aktivan pristup

---

[11] Na mrežnim stranicama Cjelovite kurikularne reforme nalaze se prijedlozi kurikuluma međupredmetnih tema. http://www.kurikulum.hr/kurikulumi-medupredmetnih-tema/ (pristupljeno 20. veljače 2019.).

[12] Usp. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. 2006. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Zagreb. 19-21.

[13] Usp. Telesmanić, Tanja i dr. 2017. Prijedlog provedbe knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja (KIMOO) u gimnazijama i strukovnim školama. *Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja – put prema kritičkom mišljenju i osobnom razvoju: Zbornik radova XXIX. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske*. Ur. Saulačić, Ana. AZOO. Zagreb. 262-273. https://www.azoo.hr/photos/izdanja/29-skola-knjiznicara-1536871789.pdf. (pristupljeno 16. veljače 2019.).

[14] Riječ je o kurikulumima nastavnih predmeta i međupredmetnih tema objavljenima u Narodnim novinama u siječnju 2019. godine.

učenju i pozitivan stav prema njemu, a potom ga osposobiti za primjenu znanja i snalaženja u novim svakodnevnim situacijama učenja tijekom života.
Kompetencije uporabe IKT-a u drugoj, za informacijsku pismenost, ključnoj međupredmetnoj temi pod nazivom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, zastupljene su posebice u domeni C pod nazivom Istraživanje i kritičko vrednovanje u digitalnom okružju, a djelomično i u domeni D pod nazivom Stvaralaštvo u digitalnom okružju.

Informacijska pismenost i poticanje čitanja u kurikulumu predmeta Hrvatski jezik za osnovnu i srednju školu[15] nalazi se u domeni A - Hrvatski jezik i komunikacija, i to pri ostvarivanju ishoda koji se tiču učinkovita korištenja tiskanih i elektroničkih izvora informacija od najranije dobi (kroz sadržaje o opremi i dijelovima knjige, referentnoj zbirci na različitim medijima i njezinu korištenju, časopisima za djecu i mlade i sl.), njihova vrednovanja i odabira pri različitim aktivnostima slušanja, čitanja i pisanja te stvaralačke uporabe uz poštivanje intelektualnog vlasništva i autorskih prava. Poticanje čitanja prisutno je domeni B - Književnost i stvaralaštvo, s naglaskom na osiguravanju svakodnevnog vremena i mjesta za čitanje u školi, što čini učitelj razredne nastave, ali i redovita zajedničkoga čitanja kraćih cjelovitih djela u školskoj knjižnici i sa školskim knjižničarom u predmetnoj nastavi, uz poticanje čitanja prema vlastitu interesu te stvaralačkog izražavanja i stvaranja potaknuta čitanjem, uz uporabu IKT-a. U okviru domene C - Kultura i mediji, uz medijsku kulturu koja je do reforme bila sastavnim dijelom nastavnog predmeta Hrvatski jezik, uvedena je i medijska pismenost, i to s posebnim naglaskom na kritičkom mišljenju pri uporabi medija, tj. pronalaženju podataka u tekstovima na različitim medijima, pozitivnom i negativnom utjecaju medija te slici stvarnosti koju mediji grade.

Iako je jasno da informacijskoj pismenosti nije moguće i ne bi bilo učinkovito poučavati u nekom posebnom predmetu jer bi ostala zatvorena, a vještine neprenosive ili teško prenosive, postoji problem poučavanja međupredmetnim temama jer nije uvijek jasno u čijem su djelokrugu i tko je odgovoran za njihovo poučavanje. Upravo stoga školski knjižničari kao stručnjaci za informacijsku pismenost svoj rad trebaju temeljiti na povezivanju i jasnu kurikulumu u kojem će povezati različite teme u odgojno-obrazovnoj praksi. U takvom kurikulumu nastavni sat koji provodi školski knjižničar samo je jedan od načina na koji je moguće poučavati nekim aspektima informacijske pismenosti. Kao

[15] Usp. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html. (pristupljeno 20. veljače 2019.).
Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj. Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_214.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

stručni suradnik koji bi trebao povezati ove međupredmetne teme, usmjerene na informacijsku pismenost, školski knjižničar je nositelj suradnje svih dionika u odgojno-obrazovnom procesu. Njegovo odgojno-obrazovno djelovanje ima različite forme i razine koje ovise o stupnju uspostavljene suradnje s učiteljima.

Kombinirajući ranije modele uključenosti učitelja i knjižničara (Loertscherova taksonomija), autorica Montiel-Overall[16] navodi četiri stupnja uključenosti:

- koordinacija (stupanj uključenosti je nizak)
- suradnja (stupanj uključenosti je srednji)
- integrirano/zajedničko poučavanje (uključenost je visoka)
- i integrirani kurikulum (najveći stupanj uključenosti).

Prvi stupanj – koordinacija - podrazumijeva povremene susrete učitelja i knjižničara koji se odnose na izbor literature i osiguravanje izvora ili dogovaranje nekih aktivnosti za učenike, a ako se knjižničar i uključuje u rad s učenicima, to nije planirano djelovanje. Drugi stupanj – suradnja – podrazumijeva manje *ad hoc* i trenutnih interakcija, a više planiranja, ali se planiranje događa na zahtjev nastavnika, uloge su podijeljene, a ciljevi neovisno formulirani. Dakle, svatko od njih ostaje u okviru svoga područja, knjižničar u provođenju svoga dijela kurikuluma, a učitelj u svom predmetu. Treći stupanj – integrirano (zajedničko) poučavanje – odražava formalno planiranje nastave, a podrazumijeva zajedničko planiranje nastave knjižničara i učitelja koje ovisi o međusobnom povjerenju. To znači promišljati zajedno i planirati zajedno gdje knjižničarska znanja služe za bolje razumijevanje u nastavi[17]. Vezano uz informacijsku pismenost to znači poučavanje postupanju s izvorima te istraživačkim vještinama koje se temelje na osvještavanju informacijskog problema, primjeni odgovarajućih strategija u traženju i pronalaženju informacija, vrednovanju informacija i njihovu etičnu korištenju u zajednicama učenja i stvaranju novog znanja. Ovaj se stupanj naziva integriranim jer se povezuju odvojena područja: informacijska pismenost i predmetno područje. Nastava se planira s namjerom aktivnog uključivanja učenika koji kroz iskustvo učenja povezuju sadržaj predmeta s vještinama informacijske pismenosti. Međutim, autorica smatra da tek četvrti stupanj podrazumijeva punu integraciju jer su u njemu knjižničari uključeni u razvoj kurikuluma pri čemu izravno pomažu nastavnicima u osmišljavanju takvih situacija učenja u kojima se poučavanje informacijskoj pismenosti kontekstualizira u predmetno područje i nastavu. Pozivajući se na autoricu

[16] Usp. Montiel-Overall, Patricia. 2005. A Theoretical Understanding of Teacher and Librarian Collaboration (TLC). *School Libraries Worldwide* 11/2. 24-48. https://pdfs.semanticscholar.org/e7c7/907d2ef3e7ea7babf67b0d13e4fb2b2f5717.pdf (pristupljeno 18. veljače 2019.)
[17] Isto.

Oberg, Montiel-Overall ističe važnost ravnatelja koji trebaju stvarati suradničku klimu i osigurati vrijeme u kojem će nastavnici i knjižničari, na načelima dijeljenja dubokog povjerenja i reciprociteta, zajednički graditi kurikulum. Posebice ističe pitanje dobre komunikacije, dijaloga i međusobna poštovanja i priznavanja stručnosti te zajedničke odgovornosti i predanosti bez kojih puna integracija nije moguća.

Nesumnjivo da nastavni sat stručnog suradnika školskog knjižničara može pripadati u sva četiri stupnja i tako se ostvarivati, međutim o kojem će se stupnju raditi ovisi o poziciji školskog knjižničara u cijelom procesu te o tome kako se suradnja percipira i ostvaruje u odgojno-obrazovnoj zajednici, ali i u cijelom odgojno-obrazovnom sustavu (zakonski i podzakonski akti, kurikulumi i nastavni planovi, odgojno-obrazovna praksa). Školski knjižničar kojemu je namijenjeno da ostvaruje međupredmetne teme izolirano od kurikuluma ostalih predmeta i predmetnih nastavnih planova i programa, ne može postići integriranost elemenata informacijske pismenosti. U najboljem slučaju taj knjižničar može postići da se procesi zbivaju usporedno, što je za poučavanje informacijske pismenosti i nedovoljno i neučinkovito. Stoga međupredmetne teme u općem kurikulumu treba sagledavati holistički jer je uvjet za njihovu realizaciju postizanje najvišeg, četvrtog stupnja uključenosti školskog knjižničara i nastavnika u izgradnju kurikluluma pri čemu tzv. knjižničarska znanja i vještine pomažu učitelju da mijenja i prilagođava svoje strategije rada. Vođeno istraživačko učenje koje uključuje vještine informacijske pismenosti[18], kao oblik aktivnog učenja nije ostvarivo bez najviših razina suradnje, integracije i sinergije predmetnih stručnjaka i stručnjaka za informacijsku pismenost - školskog knjižničara. Učitelji ne mogu međupredmetne teme ostvarivati bez najvišeg oblika suradnje i uključenosti školskoga knjižničara jer bi u tom slučaju informacijska pismenost ostajala na generičkoj razini pri čemu je primjenjivost naučenoga upitna, a predmetni sadržaji bez integracije elemenata informacijske pismenosti ne osposobljavaju učenika za učenje u promjenjivom informacijskom okružju i ne stvaraju osnovu za cjeloživotno učenje. Stoga, međupredmetne teme u općem kurikulumu treba sagledavati kao polazišta za planiranu suradnju kako bi u konačnici iz perspektive učenika učenje bilo smisleno i primjenjivo.

Od školskog knjižničara u takvoj ulozi, koji u školi ima tzv. „solo poziciju“, Lo i Chiu očekuju da razumije obrazovnu kulturu, filozofiju i praksu. Drugim riječima, od školskog se knjižničara očekuje razumijevanje školske kulture, inovativnost, razmišljanje izvan okvira, sposobnost suradnje s učiteljima koji imaju različite stilove i potrebe što zahtijeva fleksibilnost, prilagodljivost, kreativnost

[18] Usp. Kuhlthau, Carol C; Maniotes, Leslie K.; Caspari, Ann K. 2007. *Guided Inquiry : learning in the 21st century*. Westport, Connecticut. : Libraries Unlimited.

te da su sposobni uočavati, pratiti i stvarati promjene kroz cijeli kurikulum.[19] To od knjižničara zahtijeva ponajprije da dobro poznaje cijeli kurikulum, a ne samo tzv. vlastite teme. A i od knjižničara i od učitelja zahtijeva ne samo poznavanje nego duboko razumijevanje međupredmetnih tema koje nije moguće poučavati samo u knjižnici ili samo u razredu u okviru pojedinog predmeta, već zajednički, i s nastavnicima i s drugim stručnim suradnicima u školi.

Složenost ovih povezanosti možda se najbolje ogleda u samom pojmu metapismenosti jer sposobnost vrednovanja i korištenja različitih informacijskih izvora i formata, sposobnost upravljanja vlastitim učenjem, sposobnost dijeljenja znanja u zajednicama učenja i poštivanje načela etičnog postupanja s informacijama nisu mogući ako međupredmetne teme uistinu nisu međupredmetne i ako im knjižničari u suradnji s nastavnicima i drugim stručnim suradnicima ne osiguraju primjenjivost u praksama učenja i poučavanja. Pritom je ključno koje se strategije učenja i poučavanja primjenjuju i u nastavi uopće, i u nastavnom satu školskog knjižničara, jer tzv. tradicionalnim metodama transmisije znanja nije moguće poučavati vještinama samoregulacije učenja u digitalnom okružju. Problemsko učenje je ključno pa je ono središnja tema mnogih znanstvenika i praktičara koji se ovom problematikom danas bave. Razvija se niz modela aktivnog učenja na kojima se danas razvijaju suvremene strategije učenja i poučavanja u informacijama bogatom digitalnom okružju. Osvrnut ćemo se samo na dva koja su među najkorištenijim modelima: Merrillov model (načela) nastave i ADDIE model. Merrill[20] polazi od toga da učenici bolje uče kada se polazi od rješavanja problema, kada i ako se aktivira njihovo prethodno znanje kao polazište za nadogradnju novog; ako se predstavi novo znanje učeniku nizom različitih strategija, ako se stvaraju situacije u kojima ga on primjenjuje i kada i ako ga integrira u svoje stvarno iskustvo. ADDIE[21] model u svojim različitim varijantama daje prikaz procesa (*Analising, Design, Develop, Implement, Evaluate*) sa stajališta kreiranja strategija i okružja za učenje, i stoga se danas primjenjuje u mnogim sustavima za e-učenje. Iako dijelom različiti u polazištima, jer Merrillov model daje ključne pretpostavke za aktivno učenje, a model ADDIE strategije za aktivno učenje, oba su ključna za oblikovanje procesa poučavanja i učenja. Kako se informacijska pismenost, koju je ALA[22] još 1989. godine pri definiranju informacijske pismenosti povezala s kompetencijom *znati učiti,* temelji na aktivnom učenju, kod promišljanja kako u digitalnom dobu poučavati informacijskoj pismenosti u stvaranju situacija učenja potrebno je primjenjivati ove i slične modele jer poučavati sadržaje informacijske pismenosti,

[19] Usp. Lo, Patrick; Chiu, K.W. Dickson. 2015. Enhanced and changing roles of school librarians under the digital age. *New Library World* 116, 11/12. 696-710.
[20]Usp. Merrill, M. David. 2002. First Principles of Instruction. Educational Tehnology Research and Development 50, 3. 43-59.URL: http://w.mdavidmerrill.com/Papers/firstprinciplesbymerrill.pdf (pristupljeno 18. veljače 2019.).
[21]Usp. Bates, A. W. Tony. 2015. Nav. dj.
[22] American Library Association (Američko knjižničarsko društvo)

generičke ili kontekstualne, a bez primjene metoda aktivnog učenja, ne može imati smisla. Pritom kurikulume, kao što su primjerice nacionalni kurikulumi za pojedine razine i vrste obrazovanja u Republici Hrvatskoj, treba sagledavati kao kataloge sadržaja i očekivanih ishoda učenja kojima tek primjena odgovarajućih strategija, kontekstualizacija međupredmetnih tema u stvaranju situacija učenja i suradnja svih koji u procesu poučavanja sudjeluju, daju smisao.

Kontekstualizacija poučavanja informacijskoj pismenosti u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara spada u najviši oblik uključenosti knjižničara i učitelja u stvaranju situacija učenja i oživotvorenju kurikuluma, ali samo ako je posljedica zajedničkog planiranja i realizacije i ako potakne učitelje na primjenu odgovarajućih strategija u vlastitoj nastavi, a ne rezultat povremenih akcija i inicijativa školskog knjižničara koje nisu povezane u holistički pristup. Stoga međupredmetne teme i teme povezane s informacijskom pismenošću u raznim predmetima treba sagledavati kao polazište i okvir za zajedničko kreativno osmišljavanje smislenih situacija učenja, a nastavni sat školskog knjižničara primarno je u toj funkciji.

Literatura

Bates, A.W. Tony. 2015. Teaching in a Digital Age: Guidelines for designing teaching and learning. BCcampus. https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/ (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Beard, Alex. 2018. *Natural Born Learners: Our Incredible Capacity to Learn and How We Can Harness It*. Wiedenfeld & Nicolson. Great Britain. Str. 112.

Easley, Michelle. 2017. Personalized Learning Environments and Effective School Library Programs. *Knowledge Quest*: *Journal of American Assiciation of School Librarians* 45/4. 16-23. https://eric.ed.gov/?id=EJ1136309 (pristupljeno 16. veljače 2019.).

Information behaviour of the researcher of the future: A CIBER briefing paper. 2008. http://www.webarchive.org.uk/wayback/archive/20140614113419/http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/reppres/gg_final_keynote_11012008.pdf (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Kuhlthau, Carol C; Maniotes, Leslie K.; Caspari, Ann K. 2007. *Guided Inquiry : learning in the 21st century.* Westport, Connecticut. : Libraries Unlimited.

Lo, Patrick; Chiu, K.W. Dickson. 2015. Enhanced and changing roles of school librarians under the digital age. *New Library World* 116, 11/12. 696-710.

Mackey, Thomas P.; Jacobson, Trudy E. 2014. *Metaliteracy: Reinventing Information Literacy to Empower Learners*. Neal-Schuman. Chicago.

Merrill, M. David. 2002. First Principles of Instruction. *Educational Tehnology Research and Development* 50, 3. 43-59.http://w.mdavidmerrill.com/Papers/firstprinciplesbymerrill.pdf (pristupljeno 18. veljače 2019.).
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. 2006. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Zagreb. 19-21.
Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).
Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).
Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj.* Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html. (pristupljeno 20. veljače 2019.).
Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_214.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).
Montiel-Overall, Patricia. 2005. A Theoretical Understanding of Teacher and Librarian Collaboration (TLC). *School Libraries Worldwide* 11/2. 24-48. https://pdfs.semanticscholar.org/e7c7/907d2ef3e7ea7babf67b0d13e4fb2b2f5717.pdf (pristupljeno 18. veljače 2019.).
Palfrey, John.; Gasser, Urs. 2008. *Born Digital*. https://pages.uoregon.edu/koopman/courses_readings/phil123-net/identity/palfrey-gasser_born-digital.pdf (pristupljeno 18. veljače 2019.).
Stričević, Ivanka; Perić, Ivana. 2017. Informacijska pismenost i razvoj kritičkog mišljenja. *Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja – put prema kritičkom mišljenju i osobnom razvoju*: *Zbornik radova XXIX. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske*. Ur. Saulačić, Ana. AZOO. Zagreb. Str. 38-47. https://www.azoo.hr/photos/izdanja/29-skola-knjiznicara-1536871789.pdf. (pristupljeno 16. veljače 2019.).
Telesmanić, Tanja i dr. 2017. Prijedlog provedbe knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja (KIMOO) u gimnazijama i strukovnim školama. *Kurikulum knjižničnog odgoja i obrazovanja – put prema kritičkom mišljenju i osobnom razvoju: Zbornik radova XXIX. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske*. Ur. Saulačić, Ana. AZOO. Zagreb. 262-273. https://www.azoo.hr/photos/izdanja/29-skola-knjiznicara-1536871789.pdf. (pristupljeno 16. veljače 2019.).
Todd, Ross. 2004. Djeca i Internet: implikacije za učenje i dizajniranje. *Dijete i društvo: časopis za promicanje prava djeteta* 6, 2. 307-320.

Životopisi

Dr. sc. Ivanka Stričević redovna je profesorica na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, a od 2015. godine prorektorica je za znanost i informacijsku infrastrukturu Sveučilišta. Predaje na preddiplomskom, diplomskom i poslijediplomskom doktorskom studiju kolegije koji interdisciplinarno pristupaju pedagoškim fenomenima u informacijskom okruženju i usmjereni su na informacijsko ponašanje djece i mladih, knjižnične programe i usluge za djecu i mlade, čitanje, informacijsku pismenost i informacijsko ponašanje korisnika. Nakon četverogodišnjeg mandata predsjednice međunarodne Sekcije knjižnica za djecu i mlade IFLA-e (Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova), te predsjednice Sekcije za pismenost i čitanje iste organizacije, sada radi u IFLA-inoj Sekciji za školske knjižnice. Radila je u nizu znanstvenih i stručnih projekata u kojima povezuje suvremene spoznaje u području informacijskih znanosti s područjem odgoja i obrazovanja, a time se bavi i u brojnim izlaganjima na znanstvenim i stručnim skupovima u Hrvatskoj i u svijetu. Do sada je objavila više od 80 znanstvenih i stručnih radova, koautorica je 12 studija i knjiga, recenzentica brojnih članaka i publikacija, članica programskih odbora međunarodnih znanstvenih konferencija, te urednica publikacija s temom čitanja, pismenosti i knjižničarstva.

Ivana Perić zaposlena je u Osnovnoj školi Petra Preradovića u Zadru kao stručna suradnica knjižničarka. Sveučilišnom naobrazbom stekla je zvanje profesorice hrvatskog jezika i književnosti (1999.) te diplomirane knjižničarke (2005.). Položila je stručni ispit za učiteljicu hrvatskoga jezika te stručni ispit za stručno zvanje diplomirana knjižničarka. Zaposlena je kao učiteljica hrvatskoga jezika u srednjoj školi, a potom od 2002. kao stručna suradnica knjižničarka i učiteljica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Petra Preradovića. Posljednjih šest godina radi kao stručna suradnica knjižničarka u punom radnom vremenu. Promovirana je u zvanje stručne suradnice mentorice. Voditeljica je ŽSV-a knjižničara osnovnih i srednjih škola Zadarske županije u jednom mandatu. Vanjska je suradnica Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru (od 2011. godine). Predsjednica je Podružnice Hrvatske udruge školskih knjižničara Zadarske županije. U suradnji s kolegama objavljuje stručne radove u inozemnim i hrvatskim publikacijama.

Ruža Jozić i Alta Pavin Banović: ***OD KNJIGE DO OBLAKA***

Informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika, ALFA, Zagreb, 2019.

Urednici: prof. dr. sc. Ante Bežen i Snježana Zrinjan, prof.

Recenzenti: izv. prof. dr. sc. Mihaela Banek Zorica, dr. sc. Hrvoje Mesić i dr. sc. Darko Lacović

Priručnik *Od knjige do oblaka: informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika*, autorica Ruže Jozić i Alte Pavin Banović, temeljen je na neformalnom kurikulumu školskoga knjižničarstva za srednje škole. Priručnik je rezultat realizirane radionice *Tradicionalni i suvremeni mediji u knjižnično-informacijskom i medijskom odgoju i obrazovanju učenika* na 30. Proljetnoj školi školskih knjižničara Republike Hrvatske 2018. godine održane u Baškoj na otoku Krku, kao i plod dugogodišnjega rada s učenicima u školskoj knjižnici.

Naslov ovoga priručnika *Od knjige do oblaka* uzet je upravo zato što je knjiga uvijek bila i ostaje u središtu školskoga knjižničarstva iako živimo u vremenu brzoga napretka suvremene digitalne tehnologije koja nam omogućuje čitanje knjiga u *online* obliku - u *oblaku*. Podnaslov knjige, *informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika,* daje konkretnije smjernice sadržaja jer predstavlja bogatu zbirku praktičnih primjera nastavnih jedinica pregledno razvrstanih prema nastavnim godinama (razredima) i tematskim cjelinama. Priručnik objedinjuje teme nastavnih jedinica koje školski knjižničari provode kroz knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje učenika u školskim knjižnicama.

U uvodnim poglavljima autorice iznose teorijski osvrt na ulogu školskoga knjižničara u odgojno-obrazovnom procesu, obrađujući teme kao što su: uključenost knjižničara u školski kurikulum, kvalitetno planiranje i provedba knjižničnoga kurikuluma, vrjednovanje rezultata rada školskoga knjižničara i njegove kompetencije za kvalitetan rad školske knjižnice.

U priručniku se naglašava uloga knjižničara koji je uključen u školski kurikulum i time doprinosi kvalitetnijoj realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Detaljno su razrađene teme nastavnih jedinica s jasnim ciljevima, ishodima, zadacima, aktivnostima i oblicima rada koji se mogu organizirati u školskoj knjižnici kako bi se ispunili ciljevi kurikuluma i način vrjednovanja odgojno-obrazovnoga rada školskoga knjižničara. Jedan od zadataka školske knjižnice je provoditi informacijski i medijski odgoj i obrazovanje kako bi učenici stekli vještine knjižnične, informacijske i medijske pismenosti koje su izuzetno važne za učenike koji se trebaju znati kritički postaviti prema fenomenu obilja dostupnih informacija u suvremenom informacijskom društvu.

Teme i nastavne jedinice obrađene u priručniku pomno su izabrane, iz čega je vidljivo da su rezultat dugogodišnjega iskustva i praktičnoga rada s učenicima. Upravo bilježenje primjera dobre prakse može doprinijeti razvoju područja školskoga knjižničarstva te pozicioniranju školskoga knjižničara u odgojno-obrazovnome procesu. Time ovaj priručnik kroz praktična saznanja proširuje prilagodbu kurikuluma školskoga knjižničara *Nacionalnom okvirnom kurikulumu* te služi kao temelj razvoju novog kurikuluma školskoga knjižničara u sklopu cjelovite kurikularne reforme.

„Ovo je dobrodošla zbirka metodički oblikovanih nastavnih jedinica koja može poslužiti kao okvir za planiranje neposrednog odgojno-obrazovnog rada školskog knjižničara, stručnih suradnika i nastavnika. S obzirom na manjak ovakvih priručnika, posebice onih usmjerenih na rad školskog knjižničara, koje pripremaju učenike podjednako za visokoškolsko obrazovanje i tržište rada, smatram ga korisnom potporom svima koji se bave knjižničarstvom te vrste. Vrijednost priručnika sagledavam u njegovoj dvojakoj ulozi: s jedne će strane poslužiti praktičarima za potvrdu njihovog rada, razmjenu ideja, ali i razvoj novih nastavnih jedinica i tema, dok će s druge strane biti vrlo vrijedan izvor iskustvenog znanja onima koji tek ulaze u struku – pripravnicima, kao i studentima informacijskih znanosti koji svoju budućnost vide u knjižničarstvu, točnije u školskom knjižničarstvu.“ ***(Iz recenzije: izv. prof. dr. sc. Mihaela Banek Zorica, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti)***

Autorice ističu potrebu planiranja i provedbe knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja učenika u školskoj knjižnici. Jer, ubrzanim razvojem informacijskoga društva nameće se nužnost za informacijskom pismenošću u svakodnevnom radu s učenicima. Posebno se stavlja naglasak na potrebu pronalaženja korisnih i relevantnih informacija, kritički odabir i uporabu informacija za učenje i istraživanje te razvijanje kreativnosti i inovativnosti korištenjem digitalnih alata. U praktičnome radu s učenicima autorice primjećuju problem ispravnoga odabira, vrjednovanja i primjene određenih znanja i informacija kojima su učenici nekritički izloženi, bilo kroz javne medije ili dostupne mrežne izvore. Stoga, knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje ima izuzetno važnu ulogu u odgojno-obrazovnom radu školskoga knjižničara s učenicima.

„Na temelju metodološki jasne analize, provedene u skladu sa suvremenih postavkama informacijskih znanosti, autorice su detaljno i studiozno izradile nastavne pripreme koje školski knjižničari (u korelaciji s nastavnicima) mogu koristiti i prilagođavati u svom radu na području knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja učenika. Priručnik je namijenjen školskim knjižničarima, nastavnicima, studentima knjižničarstva i razredne nastave te metodičarima, a rezultat je temeljitog, znalački provedenog i opisanog knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja učenika. Na temelju navedenoga, svesrdno preporučam objavljivanje ovoga izuzetno korisnoga priručnika kao vrijedan doprinos i vodič daljnjem razvoju školskoga knjižničarstva.“ ***(Iz recenzije: dr. sc. Hrvoje Mesić, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku)***

„Jedinstvenost ovoga priručnika očituje se u tome što autorice predlažu teme i sadržaje za provedbu nastavnih sati iz područja knjižnično-informacijskoga te medijskoga odgoja i obrazovanja u svim razredima srednje škole s detaljnom metodološkom razradom svih didaktičkih elemenata (ciljevi sata, ishodi učenja, nastavni oblici, metode, sredstva i pomagala, tijek sata i evaluacija). Ovaj priručnik predstavlja izuzetno koristan izvor informacija ne samo za školske knjižničare nego i za nastavnike jer im može poslužiti kao polazište za osmišljavanje nastave koja se u korelaciji s različitim predmetima može odvijati u školskoj knjižnici. S obzirom da u Hrvatskoj nedostaje stručne literature vezane uz odgojno-obrazovni rad u školskim knjižnicama, smatram da će ovaj priručnik biti izuzetno značajan za provođenje informacijske i medijske pismenosti u školskim knjižnicama.“ ***(Iz recenzije: dr. sc. Darko Lacović, Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet u Osijeku).***

Zato, KNJIŽNIČARI, budite mjera za kvalitetu!

Kako uređivati *Hrvatsku reviju* u svjetlu devedesetogodišnje tradicije

Editing *Hrvatska revija* against the background of its ninety year long tradition

dr. sc. Mirjana Polić Bobić, red. prof.
Odsjek za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Glavni odbor Matice Hrvatske

Sažetak

Hrvatska revija jedno je od triju periodičkih izdanja Matice hrvatske, uz *Kolo* i *Vijenac.* Dva potonja znatno su starija od nje, a ona je nastala slijedom želje umjetnika i iintelektualaca bliskih Matici hrvatskoj dvadesetih godina prošlog stoljeća da osnuju časopis za suvremene umjetničke i kulturne teme. Tri su razdoblja u životu *Hrvatske revije:* od osnutka 1928. godine do 1945., obnova časopisa u emigraciji i redovito izlaženje od 1951. do 1991. te ponovno u Hrvatskoj, u Matici hrvatskoj od 1991. do danas. U izlaganju usredotočit ću se na najnovije razdoblje (od 2012. do danas) u kojem s uredništvom u sastavu Dubravka Oraić Tolić i Tomislav Galović (ranije Cvijeta Pavlović i Josip Užarević) uređujem taj časopis. Govorit ću o tematskim okosnicama sadržaja časopisa, o odnosu aktualnih i "bezvremenih" tema u njemu i o iskustvima u suradnji s autorima priloga.

Abstract

Hrvatska revija is one of the three periodicals published today by Matica Hrvatska, the other two being *Kolo* and *Vijenac,* both of which have been in publication much longer. *Hrvatska revija* was founded in the late 1920s by a group od artists and intellectuals affiliated with the Matica hrvatska, who felt that there was a need for a new publication focusing on contemporary culture and the arts. The history of *Hrvatska revija* has three distinct periods: the first, from its founding in 1928 until 1945; the second, starting from its revival by emigrees in 1951 and until 1991; and the third and current one since 1991, again in Croatia and under the auspices of Matica hrvatska.

My paper deals mainly with the most recent period, since 2012, when I took over the position of editor-in-chief and published the review along with my colleagues Dubravka Oraić Tolić and Tomislav Galović (Cvijeta Pavlović and Josip Užarević left our team due to other obligations). I will speak mainly about the key issues in "our" *Revija,* about the balance between current events and "timeless" topics, as well as about the collaboration with the authors who publish in *Hrvatska revija.*

Hrvatska revija danas je tromjesečnik Matice hrvatske. Počela je izlaziti 1928. godine kao revija za suvremene teme iz područja umjetnosti, kulture i društva. Jedno je od triju periodičkih izdanja Matice hrvatske, uz *Kolo* i *Vijenac,* novine koje izlaze dvaput mjesečno. Oba potonja glasila znatno su starija od *Hrvatske revije*, a ona je nastala slijedom želje umjetnika i intelektualaca bliskih Matici hrvatskoj krajem dvadesetih godina prošlog stoljeća da osnuju časopis za suvremene umjetničke i kulturne teme.

Tri su razdoblja jasno prepoznatljiva i odjeljiva u životu *Hrvatske revije:* prvo je od osnutka *Revije* 1928. godine do 1945., kad je Matica hrvatska zatvorena, a mnoga od imena koja su se od osnutka revije vezivala uz nju našla su se u emigraciji. *Reviju* su u emigraciji, u Buenos Airesu, 1951.godine obnovili Antun Bonifačić i Vinko Nikolić i ona je redovito izlazila od 1951. do 1991. zahvaljujući potpori hrvatske emigracije, na hrvatskom jeziku, seleći nekoliko puta sjedište: iz Buenos Airesa u Munchen, veoma kratko u Pariz gdje je bila zaplijenjena i zabranjeno joj je izlaženje zahvaljujući intervenciji tadašnjih jugoslavenskih vlasti kod francuskih vlasti, te u Barceloni, u Španjolskoj u kojoj je tek godinu prije došlo do demokratskih promjena. Tek iznimno *Hrvatska revija* je u tih 40 godina redovitog izlaženja u inozemstvu objavila i poneki tekst na stranom jeziku. To se, primjerice, dogodilo s tekstom *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika* i izjavom podrške autorima *Deklaracije* koju su potpisali mnogi hrvatski intelektualci koji su živjeli u inozemstvu i radili u inozemnim akademskim ili drugim ustanovama. Inače je redovito izlazila na hrvatskom jeziku, a tek na naslovnici bile su istaknute osnovne oznake dvojezično: godište, broj i svezak te prijevod naslova na jezik zemlje u kojem je izlazila.

Danas je, slijedom dogovora uredništava triju spomenutih periodičkih izdanja i predsjedništva Matice hrvatske, *Hrvatska revija* preuzela obradu više općekulturnih i povijesnih, pa čak i društvenih, a manje navlastito književnih i umjetničkih tema. Takvim profilom ona, uz promjene koje nalaže različitost konteksta u kojima izlazi u zadnjih devedeset godina, zadržava nešto od prvotne uređivačke politike o kojoj možemo čitati u zapisnicima iz vremena utemeljenja *Revije*. U četvrtom, tzv. "božićnom" broju Hrvatske revije za prošlu, 2018. godinu, u tekstu Alojza Jembriha *Hrvatska revija u domovini i egzilu* (str. 3-11) nalazimo nekoliko navoda iz zapisnika sastanaka osnivača revije iz kojih se – kao uostalom i iz samih sadržaja tadašnjih revija – vidi da se nešto više prostora posvećivalo književnosti (u Reviji su objavljivali prvi pisci toga vremena, poput Vladimira Nazora ili Tina Ujevića), da je bio zastupljen putopis, rasprave o likovnim umjetnostima (likovni urednik bio je Vladimir Kirin, ali je i Ljubo Babić bio veoma blizak Reviji i rado je savjetovao njezino uredništvo), te da je Revija tematski donosila reprodukcije domaćih ili stranih slikara ili fotografije kiparstva ili arhitekture. Usporedimo li ju iz motrišta njezina izgleda s današnjom *Revijom,* očito je da je uredništvo iz te, 1928. godine, iskoristilo tadašnje najbolje potencijale u hrvatskoj umjetnosti pokazujući da razumije važnost i vrijednost grafičkog aspekta publikacije. Kao glavna urednica,

držim da bismo šarene korice kakve Revija ima danas i njima se utapa u sveopće šarenilo na prodajnim mjestima trebali čim prije zamijeniti dobro grafički dizajniranim koricama ili pak u nekom obliku vratiti naslovnicu u kojoj bi prevladavao Kirinov dizajn iz 1928. Urednici, odnosno članovi uredništva Revije iz tog prvog razdoblja bili su Branimir Livadić, Blaž Jurišić, Filip Lukas, u "pripravnom odboru" bili su, primjerice, Stjepan Ivšić, Ljubo Babić i August Cesarec, tekstovi Revije obasizali su (bez ilustracija) 10 araka i izlazilo je 6 brojeva godišnje. Zbog svoje vrsne uređivačke politike, razine koju je održavala i praćenja europskih kulturnih pojava, događaja i tendencija, *Hrvatska revija* bila je dosad temom mnogih vrijednih istraživanja ili je pak poslužila kao korpus za istraživanje pojedinih vidova života hrvatske kulture u vremenu šestojanuarske diktature kralja Aleksandra Karađorđevića.

Hrvatska revija obnovljena je u egzilu u prvom redu zato da pisci, koji su se našli u svijetu jezik kojega nisu ni govorili, a kamoli bolje poznavali njegovu suvremenu književnu scenu i baštinu, dobiju mjesto za objavljivanje svojih novih tekstova te da stranice *Revije* posluže kao mjesto za polemiku, književnu i inu kritiku, kronike i obavijesti o izdanjima na hrvatskom jeziku drugdje u svijetu. Književniku je teško, gotovo nemoguće živjeti izvan prirodnog prostora njegova jezika, jer to je njemu onaj supstancijalni dio domovine, kao uostalom, i svima ostalima. Uza nj i kroza nj se provlači sve ono što je bilo ključno u stasanju ljudi od pera, dakle, baština, pogled na svijet, intertekstualna komponenta njihova stvaranja, ideje s kojima su stasali ili s kojima su polemizirali. Zato je obnova *Hrvatske revije,* ta buenosaireska *Hrvatska revija*, bila od velike važnosti; bila je gotovo ključna u životima hrvatskih ljudi od pera u tuđini. Pogledamo li tko je u njoj objavljivao, od pjesnika poput Viktora Vide do publicista poput Bogdana Radice, vidimo da je *Revija* u tom pogledu zaista bila okupljalište ljudi od pera i misli, iznad a uglavnom i izvan politike. Ovaj podnesak ni formatom ni obujmom ne predviđa mogućnost analize tadašnjeg trenutka, svakodnevice tih ljudi ni skupina kojima su u okviru sveukupnosti emigracijskog korpusa pripadali, pa ću se, da bih ga za ovu priliku dočarala, poslužiti navodom riječi Ante Kadića, kojemu hrvatska književnost i kroatistika mnogo duguju za njegovu neumornu, a svjetskoj razini primjerenu promičbu: "Trebalo se, dakle, osloboditi "politike" (među navodnicima) i vratiti svojem pozivu, književnosti, da pišemo svoje posebno poglavlje za hrvatsku književnost; a trebalo je uznastojati da naše emigrantsko poglavlje bude što bogatije. Tako se, eto, pojavila naša *Hrvatska revija* 9. ožujka 1951. Dogovorili smo se, dr. Antun Bonifačić i Vinko NIkolić, da pokrenemo časopis, koji će biti općehrvatsko kulturno okupljalište" (navod po Alojz Jembrih: *Hrvatska revija u domovini i egzilu* Hrvatska revija 4/2018., str. 8). Naslovnica tog prvog broja bila je opremljena fotografijom glave Marka Marulića s kipa Ivana Meštrovića, također umjetnika u emigraciji.

To okupljanje u krilu *Hrvatske revije* trajalo je 40 godina, pa je to razdoblje života *Revije* u ovom trenutku, u travnju 2019.godine, još uvijek za nešto manje od godinu dana duže od prijeratnog i ratnog, tj prvog razdoblja života Revije i njena života po povratku u domovinu I u okrilje Matice hrvbatske. Ta dva razdoblja ukupno iznose koji mjesec manje od 40 godina.

Otkako ponovno izlazi kao revija Matice hrvatske, *Revija* je promijenila nekoliko uredništava. Ovo uredništvo je, preuzevši *Reviju* 2012. godine, naslijedilo i svu tu popudbinu koja je u tijeku dugih desetljeća zadobila značenje koje je ovdje veoma shematski prikazano. Ono je svjesno nezaobilaznosti *Hrvatske revije* u hrvatskoj kulturi, ali I činjenice da je svako njezino uredništvo sve do 1991. godine djelovalo u uvjetima koji su mu na određeni način uvijek bili neskloni. Možemo ustvrditi da je njezin vijek vrsta sinegdohe i za hrvatsku kulturu u tom dugačkom razdoblju. I uredništvo koje vodim od tada do danas, u tijeku 7 godina, donekle je promijenilo sastav. Započelo je u sastavu Mirjana Polić Bobić, Dubrava Oraić Tolić, Cvijeta Pavlović, Mario Jareb i Josip Užarević. Povjesničar srednje generacije Mario Jareb morao se, zbog drugih profesionalnih obveza, zahvaliti već nakon drugog broja, Cvijeta Pavlović iz istih razloga 2016, a Josip Užarević 2017. godine. Od te godine uredništvu se pridružio povjesničar Tomislav Galović i uredništvo već treću godinu djeluje u tom sastavu: Dubravka Oraić Tolić, Tomislav Galović i Mirjana Polić Bobić kao glavna urednica. Uredništvo je, za razliku od, primjerice, uredništva novina *Vijenac* čiju čvrstu jezgru tvore zaposlenici Matice hrvatske, sastavljeno od vanjskih suradnika koji su svi nastavnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Takav status uredništva je s jedne strane nedostatak jer uređivanje *Revije* nije naš glavni posao, ali je i prednost jer mi uređivanju *Revije* pristupamo kao ljudi koji desetljećima djeluju u hrvatskoj akademskoj zajedinici, u zajednici istraživača u svim znanostima i disciplinama, ali i kao dugogodišnji suradnici ili suurednici periodičkih publikacija i knjiga, autori priloga i autori knjiga, te, slijedom toga, poznavatelji onih aspekata našeg kulturnog i znanstveno-istraživačkog života koji nisu uvijek prisutni u široj javnosti pa ni u periodici namijenjenoj kulturnim pitanjima. Istodobno smo svjesni pitanja koja često postavlja šira javnost kojoj se nerijetko nameće određena razina informacija o i u kulturi, u i o društvenom životu kojom ona nije zadovoljna jer je spremna na mnogo kvalitetnije i izazovnije teme i razinu njihove obradbe nego joj pružatelji tih informacija daju. Uredništvo *Hrvatske revije* ograničeno je, doduše, na 250 stranica godišnje, odnosno na 65 stranica po broju (po čemu je opseg gotovo identičan prvim brojevima Hrvatske revije iz 1928. i 1929.godine) Na tom prostoru i u tom fizičkom obujmu ono se odlučilo za djelovanje kojim bi dijelom ispunilo prazni prostor koji mi identificiramo kao zijev između upravo nevedenih potreba određenih skupina čitateljstva i rješenja koja mu se pružaju drugdje.

Držimo da je to vrlo ambiciozno zacrtan cilj, ali isto tako, držimo da bez takva cilja ne bi imalo smisla trošiti energiju, našu i naših čitatelja i autora niti sredstva koja se u objavljivanje *Revije* ulažu, koliko god malena bila. Držimo da svaka periodička publikacija mora sebe pozicionirati u sredini u kojoj želi imati čitateljstvo. Valja mi naglasiti da je takav pristup u početku, još 2012. godine kad smo preuzeli usuglašen s vodstvom Matice hrvatske.

Kako izgleda naš rad? Uredništvo Matice hrvatske za svaku godinu oblikuje plan (riječ je o sadržaju, jer su sam plan i vremenik izdavanja zadan i njih se držimo), te dogovara obradu pojedinih tema sa suradnicima. Pri izboru tema i suradnika vodi se prepoznatošću tih potencijalnih suradnika u našoj zajednici temeljem njihova doadašnjeg rada. Također prihvaća, odnosno uzima u razmatranje, i tekstove koje pojedini autori šalju uredništvu bez prethodnog dogovora. Teme o kojima se u Hrvatskoj reviji govori trebaju imati neku poveznicu s hrvatskom kulturom, društvom ili poviješću, a sami tekstovi ne smiju biti prethodo objavljeni. Dosad nismo objavljivali ni prijevode tekstova i držim da bismo takvu praksu trebali modificirati jedino vrlo rijetko kad bismo odlučili da radi dostupnosti hrvatskoj javnosti neki tekst, objavljen negdje u svijetu a o hrvatskoj temi, zaslužuje biti objavljen. Žanrovski, kad nije po srijedi rubrika "Neizdana hrvatska književnost", držimo se razine stručne i – navodim riječi kolege profesora Ive Banca s predstavljanja nednog broja Hrvatske revije – "poučne publicistike".

U *Reviji* imamo nekoliko stalnih rubrika koje, valja naglasiti, dobrim dijelom baštinimo od bivšeg uredništva pod vodstvom Mladena Klemenčića. Svaki broj započinje tzv. temom broja, za koju izabiremo ili obljetnicu nekog događaja sa značajnim posljedicama, ili neku temu koja se u javnosti nameće jer ulazi u središte zbivanja ali o njoj u nas nema utemeljene informacije, ili pak teme koje u uredništvu kolokvijalno određujemo kao "bezvremene". Tema broja može zauzeti i do 40 % prostora. Prvi broj tekuće godine, 1/2019., kao temu broja donosi baš takvu, "bezvremenu" temu. To je hrvatska heraldička baština u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, dakle, neobično važan dio nacionalnoga identiteta. Predstavljena je veoma dinamično: predstavljeni su pojedini važni spomenici, ali i stanje istraživanja tog dijela naše baštine. Spomenut ću i jednu od tema broja iz 2016. godine zato što na prvi mah može izgledati kao "bezvremena": naime, u to vrijeme, u okviru priprema za pristupanje Republike Srbije Europskoj uniji, njoj susjedne zemlje i članice EU Bugarska i Rumunjska postavile su pitanje priznavanja svojih nacionalnih manjina u toj zemlji. To nas je navelo da jezikoslovca, akademika Augusta Kovačeca, zatražimo studiju koja bi na popularnoj razini, temeljenoj na jezikoslovnim istraživanjima, objasnila povijest pojma Vlah, Vlasi u Hrvatskoj i hrvatskom jeziku, te u obližnjim zemljama i njihovim jezicima jer smo držali da je takva tema uglavom iz ne-znanstvenih razloga nepoznata u široj, a potencijalno zainteresiranoj javnosti, a da daje tumačenje situacije koja se danas prepoznaje kao pitanje nacionalnim manjina. Od tema broja s

neposrednim povodom izdvojila bih obradu pedesete obljetnice objavljivanja *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* za koju smo napravili pretisak objavljene Deklaracije u tadašnjem listu za kulturu *Telegram*, zamolili tekst jedinog živućeg sudionika pisanja Deklaracije, akademika Radoslava Katičića, te tekstove nekih od naših vodećih jezikoslovaca, Lisca, Kovačeca i drugih. U povodu završetka Velikog rata, otvorili smo temu broja koju smo namjeravali provesti kroz nekoliko brojeva, a nazvali smo je "Sudbonosna 1918". Namjera nam je bila objaviti što veći broj (u okviru mogućnosti) studija o manje poznatim, dapače, rubnim pojavama u kojima se odražava sudbonosnost preskakanja hrvatske kulture iz jednog dobro definiranog civilizacijskog i kulturnog kruga u drugi koje je uslijedilo temeljem rasapa habzburške monarhije i nastankom države SHS. Obradili smo teme kao što su "Hrvatski jezik između dvaju svjetskih ratova" (Mario Grčević), "ORJUNA, ideološka zabluda i/ili političko nasljeđe" (Ivan Bošković) i dr. Vrijedi ovdje spomenuti da smo se, pripremajući tu temu broja, osvjedočili da je po srijedi područje koje nudi mnogo neobrađenih tema istraživačima iz različitih disciplina. Jednako tako, htjeli smo u broju 2 prošle, 2018. godine, predstaviti kolo Bokeljske mornarice, potaknuti prijeporom izazvanim kandidaturom tog kola za nematerijalnu baštinu UNESCO-a od strane Crne Gore, ali smo iz sličnih razloga temu morali preinačiti u "Boka kotorska nekada i sada". Najaktualnije teme broja u zadnjih nekoliko godina svakako su bile ona o granici u Savudrijskoj vali iz pera Tatjane Tomaić i Petra Bagarića te lanjskogodišnja "Izazovi suvremenog obrazovanja i hrvatski nacionalni kurikul" u kojoj smo objavili prosudbe stručnjaka (Dubravke Oraić Tolić i Krešimira Nemeca) o kurikulu za hrvatski jezik, o tzv STEM području prirodoslovaca Vladimira Bermanca i Vladimira Paara, ali i ocjene timskih istraživanja provedenih u institutu Ivo Pilar te šire analize procesa obrazovanja iz pera Nevija Šetića i još nekolicine stručnjaka iz tog područja.

Hrvatska revija nastoji popratiti velike obljetnice poznatih hrvatskih umjetnika; najčešće su to književnici, a rjeđe likovni umjetnici i ostali, primjerice, veliki reproduktivni glazbenici ili skladatelji, glumci ili redatelji. Primjerice, o stodesetoj obljetnici smrti Silvija Strahimira Kranjčevića ne otvaramo prostor klasičnom bio-bibliografskom napisu, nego analiziramo Kranjčevića u svjetlu njegova pravaštva i drugih aspekata njegova ukupnog djelovanja koje je ostavilo traga. Isto tako, nastojimo uvijek popratiti odlazak osoba čije je djelovanje obilježilo naše vrijeme. Od tih bih ovdje spomenula sjećanje Ante Glibote, sudionika Hrvatskog proljeća, na Marka Veselicu, sjećanja Tonka Maroevića na Mirka Tomasovića, Pavla Pavličića na Slobodnaa Novaka ili ogled Andree Milanko o "pjesiku s kravatom" (kako ga je sama naslovila), o djelu Nikice Petraka kad nas je napustio. Valja naglasiti i da povremeno obljavjujemo tekstove o važnim događajima ili obljetnicama iz prošlosti europske kulture čiji utjecaj i mi baštinimo: primjerice, o 400.-oj obljetnici smrti Miguela Cervantesa govorili smo o njegovu djelu i životu u prvom redu kao o paragidmatičnoj sudbini zapadnog kršćanina

na Sredozemlju koje je tad, u XVI. stoljeću, kad je Cervantes na njemu služio kao vojnik pa sužanj, bilo rastrgano borbama između "križa i polumjeseca", što je od ključnog utjecaja na konačni, današnji izgled hrvatskih krajeva.

Budući da temama pristupamo dinamično, imajući na umu uvijek da svako vrijeme, pa i svaka generacija, ima pravo na svoje viđenje prošlosti i baštine, ali i dužnost istraživanja, nastojimo o obljetnicama govoriti iz neuobičajenih očišta onda kad nam je moguće pribaviti takve priloge. Iz tog segmenta našeg "pružanja pipaca" – ako mi je dopušteno tako slobodno govoriti – prema potencijalnim suradnicima spomenula bih dva priloga iz zadnjih godina odnosno brojeva: tekst Sanje Majer Bobetko "Nikola Šubić Zrinjski i Sigetska bitka kao skladateljska inspiracija" u kojem je autorica sintetizirala vlastito istraživanje koje je pokazalo u nas nepoznat raspon i broj europskih glazbenih djela nadahnutih povijesnim likom Nikole Šubića Zrinjskoga, te studiju Andree Radošević naslovljenu "Četiri stoljeća fra Matije Divkovića".

Kao glavna urednica priželjkujem veći broj putopisa na stranicama *Hrvatske revije.* Zasad se u tom žanru možemo pohvaliti tek jednim malim nizom, primjerenim sveukupnom obujmu stranica *Hrvatske revije* u godini. Povjesničar Trpimir Vedriš objavio je zasad tri od četiri dijela cjeline koju je nazvao "Rimske razglednice". Po srijedi je iskustvo putovanja u Rim koje je autor obradio tako da je svako od (nekih od) ključnih razdoblja povijesti Vječnoga grada obradio iz očišta koja su prevladavala u nekom drugom razdoblju; primjerice, "Antički Rim očima srednjevjekovnog hodočasnika" ili "Ranokršćanska baština u baroknome Rimu".

Descriptio Croatiae jedna je od rubrika koje se ne pojavljuju u svakom broju, ali i u njoj nastojimo objavljivati rjeđe prisutne teme. Primjerice, u broju 2/2016. objavili smo tekst Jelene Milković o pećinskom parku Grabovača u perušićkom kraju u Lici u kojem je, uz prikaz speleoloških istraživanja od kraja XIX. stoljeća i nacrt špilje Samograde iz 1911.godine priređen za posjetitelje, dakle, za turiste, što je i prvi takav nacrt za neki dio tog čarobnog podzemnog svijeta kojega skriva lički i sveukupni hrvatski krš. Nemamo spoznaja o tome barata li se ovim i sličnim podatcima u kratkim prikazima povijesti hrvatskoga turizma, ali nama kao uredništvu učinilo se vrijednim ovu rubriku otvoriti i ovakvim temama uz one "velike" poput šumskog blaga općenito uz velike obljetnice hrvatskog šumarstva i slične.

Kad god imamo prilike, a to znači kvalitetnih priloga o zanimljivim temama, aktiviramo rubriku koja prema potrebi odnosno u skladu s konkretnim tekstom nosi naslov Hrvatska i svijet ili Hrvati u svijetu. Jedna od najsadržajnijih cjelina o toj složenoj problemaciti svakako je tema broja 2/2016. u kojoj je, uz druge priloge, Tvrtko Mursalo pisao o Hrvatima – iseljenicima u Južnu Afriku u II. svjetskom ratu, a Drago Štambuk o arhitekturi sasvim nove japansko-hrvatske kuće prijateljstva. Premda se od *Hrvatske revije* uvijek očekuje sadržaje povezane s kulturom i humanističkim disciplinama, nemali je broj priloga ovo uredništvo objavilo i iz prirodoslovlja, odnosno prirodnih znanosti. Naš

najglasovitiji suradnik u tom području, Daniel Denegri, u *Hrvatskoj reviji* je dvaput pisao o svom radu u glasovitom CERN-u, najprije 2013. godine u okviru teme broja *Hrvatska i CERN*, a zatim u povodu 25. obljetnice programa CMS-a.

Uredništvo Hrvatske revije, kao i svako uredništvo, stalno mora rješavati najrazličitije probleme koje se pojavljuju u tijeku rada na svakom pojedinom broju. Primjerice: bilo bi nam puno lakše prihvaćati i objavljivati priloge o likovnim i vizualnim umjetnostima da *Revija* raspolaže fondom kojim bismo mogli podmirivati prava na korištenje fotografija nositeljima autorskih prava. Međutim, valja istaknuti da gotovo nikad nije imalo poteškoća u dogovoru izrade priloga s prvim imenima naše kulture i javnog života. Dat ću tek jedan primjer: knjigu Miroslava Tuđmana *Druga strana Rubikona*, ključnu za razumijevanje politike Alije Izetbegovića, u *Reviji* je prikazao Davorin Rudolf. Međutim, naše uredništvo često i rado prihvaća I radove mladih suradnika koji su tek na putu afirmacije.

Ovaj prikaz uređivanja *Hrvatske revije* u zadnjih 7 godina, nakon preko 80 godina tradicije koja se, s prekidom od 6 godina, može jasno podijeliti na tri razdoblja, nije sustavan u smislu brojčanih pokazatelja po temama niti po bilo kojem drugom kriteriju. Njime sam pokušala najprije predstaviti profil revije i njegove mijene (onako kako je zrio i starío) te njezino današnje lice u fragmentima koji su nekad znakovitiji pokazatelji cjeline nego čvrsta cjelina prikazana u jasnoći svih detalja koji ju tvore. Nadam se da to vrijedi i za ovaj pokušaj.

Životopis

Dr. sc. Mirjana Polić Bobić (1951.), redovita je profesorica na Odsjeku za romanistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Uža područja istraživanja: hrvatsko-hispanske veze, djela hrvatskih autora na španjolskom jeziku od 16 do 18 st. te hispanskoamerička književnost i povijest hispanskoameričke kulture kasnokolonijalnog razdoblja. Autorica je 8 knjiga. Predstojnica je Katedre za hispanske književnosti i Katedre za španjolski jezik. Bila je pročelnica svog matičnog Odsjeka za romanistiku u tri mandata, prorektorica za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu od 1995. do 1998., akademska tajnica Podunavske rektorske konferencije od 1996. do 1998., pomoćnica ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske od 2004. do 2005. Predavala je na poslijediplomskim studijima na Univerzi v Ljubljani, na španjolskim sveučilištima Alcalá-Madrid, Salamanca i Navarra, na Université de Fribourg (Švicarska), na Universidad de Guadalajara (Meksiko), te na dodiplomskim i diplomskim studijima na sveučilištima u Argentini, Čileu, Mađarskoj, Italiji i Austriji. Urednica je struke i autorica u *Hrvatskoj enciklopediji* i *Hrvatskom općem leksikonu* LZMK, suradnica na *Osmojezičnom rječniku* i još 3 enciklopedijska izdanja LZMK. Objavljuje znanstvene i stručne radove na engleskom, španjolskim i hrvatskom jeziku u indeksiranim stranim i domaćim časopisima i knjigama u domovini i inozemstvu. Prevela je klasike hispanskoameričke književnosti XX. st.: Jorge Luis Borges, Juan Rulfo, Nicanor Parra i dr. Dobila je nagradu HAZU za znanost za 2016. god. Predsjednica je Organizacijskog odbora za proslavu 350. obljetnice Sveučilišta u Zagrebu i glavna urednica monografije koja se izrađuje za proslavu te obljetnice. Članica je Matice hrvatske i Glavnog odbora Matice hrvatske u drugom mandatu. Od 2011. članica je uredništva, a od 2012. glavna urednica *Hrvatske revije*. Odličja: Red Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića i dva reda Izabele Katoličke Kraljevstva Španjolske (časnica reda i „encomendera“).

Hrvatska revija (2012.–2018.): urednička koncepcija rubrike Neobjavljena hrvatska književnost

Hrvatska revija (The Croatian Review) (2012.–2018.): editorial concept of column The Unpublished Croatian Literature

Dubravka Oraić Tolić, profesorca emerita
Matica hrvatska, Matičina 2, 10 000 Zagreb
dubravka.tolic@outlook.com

Sažetak

Uredništvu *Hrvatske revije* pridružila sam se 2012. godine na poziv glavne urednice Mirjane Polić Bobić. Cijelo uredništvo sudjeluje u kreaciji svakoga broja, no jedna od rubrika, *Neobjavljena hrvatska književnost*, povjerena je na uređivanje meni jer pripada mojoj užoj specijalnosti. Na početku našega kolektivnoga uređivanja kolega Josip Užarević bio je zadužen za uređivanje suvremene poezije, a ja proze, ali kako je on morao zbog drugih obveza napustiti uredništvo, uređivanje te rubrike pripalo je meni.

Nakon sedam godišta (2012.–2018.) uređivanja rubrike *Neobvjavljena hrvatska književnost* mogu sažeti koncepciju po kojoj se u toj rubrici objavljuju tekstovi. To je moguće zato što mi sve tekstove dogovaramo i naručujemo, pa biramo autore i autorice te tako ne prilagođujemo časopis autorima, nego autore časopisu i našoj koncepciji. Osnovno je ograničenje uređivanja izlaženje časopisa. Časopis izlazi četiri puta godišnje, na određenome broju stranica. U načelu je rubrici *Neobjavljena hrvatska književnost* dodijeljeno između 16 i 20 kartica. Rubrika se sastoji od naručenih pjesama ili naručene proze između 12 i 16 kartica, kratkoga eseja od 3 do 4 kartice te fotografije autora, odnosno autorice. Cilj rubrike nije podupirati postojeći suvremeni kanon općepriznatih autora i autorica, nego omogućiti scenu na kojoj se taj kanon slobodno formira, bez obzira na trenutačni raspored snaga na kulturoj sceni. Stoga je glavni kriterij u izboru ravnomjerna zastupljenost nacionalnih i zavičajnih pisaca, onih koji su ocijenjeni i onih koji će to možda biti, onih koji žive i pišu u Zagrebu i onih koji stvaraju u svim drugim hrvatskim gradovima. Pomoćni su kriteriji za izbor tekstova ranomjerna zastupljenost na tri razine: rodnoj (žene i muškarci), svjetonazorskoj (“desni” i “lijevi”) i generacijskoj (“stari” i “mladi”). Cilj je takve koncepcije osigurati dinamičnu književnu scenu koja će, što je moguće više, biti otvorena za sve nove vrijednosti bez obzira na njihove nositelje i raspored

društvene moći. Osvrt na sedam godišta *Neobjavljene hrvatske književnosti* želi pokazati koliko je ta koncepcija ostvarena, a koliko bi se na njoj još moglo poraditi, doraditi je i prilagoditi osnovnu cilju – živosti i važnosti hrvatske književnosti u nastajanju.

Abstract

I joined the editorial board of Croatian Review in 2012, upon invitation from the chief editor Mirjana Polić Bobić. Each member of the editorial board plays a part in creating a new issue, but a certain column called "The Unpublished Croatian Literature" has been entrusted with me for editing as I am a specialist in that particular field. At the beginning of our co-editing, Josip Užarević was in charge of editing contemporary poetry, while I was in charge of prose. However, he was forced to quit the board because of other obligations, thereby relinquishing the topic to me.

After seven years of editing (2012.-2018.) The Unpublished Croatian literature, I am able to summarize the concept upon which the texts are published. That is possible because the board chooses each text, so we are able to choose the authors in such a way that we can adapt the authors to the magazine and not the other way around, whilst also adapting both to our concept. The initial limitation in editing is the publishing, as the magazine is published quarterly, on a predetermined number of pages. In general, The Unpublished Croatian Literature column is given between 16 and 20 standard text pages (1500 – 1800 keystrokes). The column consists of pre-ordered poetry and prose pieces, 12 to 16 standard text pages in length, a short essay – 3 to 4 standard text pages in length and a photograph of the author. The goal of the column is not supporting the existing contemporary canon of widely approved authors, but creating a stage upon which the canon can form freely, regardless of the already formed cultural scene. Therefore the main criteria in the selection is the equal representation of national and regional authors, rated ones and those yet to be rated, those who live and write in Zagreb and those who create in other Croatian cities. The secondary criteria for the selection is equal representation on three levels: gender ("female" and "male"), world view ("left" and "right") and generational ("old" and "young"). The goal of such a concept is maintaining a dynamic literary scene which will, as much as possible, be open to all the new values regardless of their carriers and the distribution of social influence. The review of The Unpublished Croatian Literature is to show up to which point the concept has been actualized, and how much of it could still be worked upon and adapted to the cause – the livelihood and importance of Croatian literature in the making.

Uvodne napomene

Uredništvu *Hrvatske revije* pridružila sam se 2012. godine na poziv glavne urednice Mirjane Polić Bobić. Cijelo uredništvo sudjeluje u kreaciji svakoga broja, no jedna od rubrika, *Neobjavljena hrvatska književnost*, povjerena je na uređivanje meni jer pripada mojoj užoj specijalnosti. Na početku našega kolektivnoga uređivanja Josip Užarević bio je zadužen za uređivanje suvremene poezije, a ja proze, ali kako je on morao zbog drugih obveza napustiti uredništvo, uređivanje te rubrike pripalo je meni.

Nakon sedam godišta (2012.–2018.) uređivanja rubrike *Neobvjavljena hrvatska književnost* mogu sažeti koncepciju po kojoj se u toj rubrici objavljuju tekstovi. To je moguće zato što mi sve tekstove dogovaramo i naručujemo, pa biramo autore i autorice te tako ne prilagođujemo časopis autorima, nego autore časopisu i našoj koncepciji.

Osnovno je ograničenje uređivanja izlaženje časopisa. Časopis izlazi četiri puta godišnje, na određenome broju stranica. U načelu je rubrici *Neobjavljena hrvatska književnost* dodijeljeno između 16 i 20 kartica. Rubrika se sastoji od naručenih pjesama ili naručene proze između 12 i 16 kartica, kratkoga eseja od 3 do 4 kartice te fotografije autora, odnosno autorice. Cilj rubrike nije podupirati postojeći suvremeni kanon općepriznatih autora i autorica, nego omogućiti scenu na kojoj se taj kanon slobodno formira, bez obzira na trenutačni raspored snaga na kulturoj sceni. Dva su glavna kriterija u izboru tekstova: kvaliteta teksta i ravnomjerna zastupljenost nacionalnih i zavičajnih pisaca, onih koji su etablirani i onih koji će to možda biti, onih koji žive i pišu u Zagrebu i onih koji stvaraju u drugim hrvatskim gradovima. Dodatni su kriteriji za izbor tekstova bili žanrovi (proza-poezija-esej) te ravnomjerna zastupljenost na rodnoj razini (žene i muškarci). Cilj je takve koncepcije osigurati dinamičnu književnu scenu koja će, što je moguće više, biti otvorena za sve nove vrijednosti bez obzira na ideološku orijentaciju autora i raspored društvene moći. Osvrt na sedam godišta *Neobjavljene hrvatske književnosti* želi pokazati koliko je ta koncepija ostvarena, a koliko bi se na njoj još moglo poraditi, doraditi je i prilagoditi osnovnu cilju – živosti i važnosti hrvatske književnosti u nastajanju. Edicija poput Stoljeća hrvatske književnosti u Matici hrvatskoj stvara kanon nacionalnih vrijednosti; časopis poput *Hrvatske revije* jest scena na kojoj se pripremaju tekstovi za buduću konkurenciju u kanonu.

Književne priloge u sedam godišta *Hrvatske revije* najprije ću obraditi po godištima i po četiri kriterija (osijenjena/manje ocijenjena književnost, žanr, mjesto nastanka, rodna pripadnost), a zatim ću sažeti rezultate i usporediti ih s programskom koncepcijom da se predstave podjednako etablirana i manje etablirana književnost, proza i poezija, pisci iz Zagreba i drugih gradova te oba roda, autorice i autori. Svjetonazorsku razinu (podjela na "desne" i "lijeve" pisce), koja postoji na organizacijskoj i političkoj razini književnoga života, u svome sam programu nastojala zanemariti, pa ju stoga ne ću posebno ni

izdvojiti. Ono što želim istaknuti jest činjenica da sam pozivala na suradnju pisce jednako iz Društva hrvatskih književnika kao i Hrvatskoga društva pisaca. Neki se, ni na više poziva, nisu odazvali, a neki su se ljubazno ispričali da rade na drugim projektima (primjerice, Ivana Sajko koja sada živi i radi u Berlinu).

Godište 2012.

U godištu 2012. objavljen je jedan dvobroj (1-2) *Hrvatske revije* te dva broja (3 i 4). U dvobroju 1-2 Josip Užarević odabrao je i napisao esej o lirici tajanstvenoga pjesnika koji objavljuje pod pseudonimom Sven Adam Evin. Riječ je o jednome od najintrigantnijih pjesničkih opusa, koji je ostao – a tako se čini da će i ostati – najveća tajna suvremene hrvatske književnosti. Ni uza svu akademsku i medijsku potragu za osobom koja se krije za biblijskim pseudonimom nema ni traga autentičnoj osobi. Pjesnik objavljuje uglavnom na internetu, pa je ovo bio prvi izbor iz njegove poezije u papirnatome obliku. Josip Užarević priredio je izbor iz njegove poezije u knjizi *Zmijski car,* Matica hrvatska, 2015. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: poezija. Mjesto: Nepoznato. Rodna pripadnost: autor.*

U istome dvobroju objavljen je i ulomak iz romana *Vilikon* osječke književnice Jasne Horvat uz popratni esej Andrijane Kos Lajtman. Riječ je o konceptualnome romanu građenome na magiji broja 12 i leksikonskim jedinicama o folklornim ženama vilama, s fabularnom temom Marka Pola i njegova boravka na dvoru mongolskoga vladara Kublaj-kana. Bila je to prva najava romana, koji je objavljen u nakladi Ljevak potkraj 2012. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Osijek. Rodna pripadnost: autorica.*

U broju 3/2012. objavljena je priča Julijane Matanović *Božićna premijera,* a o autorici je nadahnuti esej napisao kritičar Ivan Bošković. Riječ je o popularnoj i istodobno visoko rangiranoj autorici i poetici. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autorica*. Slično je i u broju 4/2012., u kojemu je objavljena priča *Kraj* Ivane Šojat-Kuči. U mini-eseju *Raskoš pripovijed*anja Seid Serdarević predstavio je autoricu kao „pomnu promatračicu ljudi" koja ne postustaje pred velikim temama. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Osijek. Rodna pripadnost: autorica.*

Sažetak. Ocijenjena književnost: 3; manje ocijenjena književnost: 1. Žanr: poezija: 1; proza: 3; Grad Zagreb: 1; grad Osijek: 2; nepoznato mjesto: 1. Rodna pripadnost: 3 autorice i 1 autor.

Godište 2013.

U prvome broju 2013. Maša Grdešić predstavlja najproduktivnijega suvremenoga hrvatskog pisca Pavla Pavličića uz odabrani esej o popularnoj kulturi šezdesetih. Autorica posebno ističe Pavličićevu zaraznu jednostavnost i „skromnost" pripovjedačke pozicije, kojom postiže maksimalan učinak na publiku. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: esej. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*
Drugi broj donosi izbor iz lirike Vlaste Markasović pisane na dijalektu šokačke staroštokavštine. U eseju-studiji Josip Užarević ističe da je riječ o vrhunskoj poeziji u izumirućemu govoru, koja tematizira sam jezik i stvara dojmljive arhetipske slike Slavonije. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: poezija. Grad: Vinkovci. Rodna pripadnost: autorica.*
U trećemu su broju objavljene alegorijska bajka o dobru i zlu pučke književnice Anke Maksan *Skitnje jednoga mrava* uz esej Dubravke Oraić Tolić *Mrav spašava svijet* te metafizička priča o mladoj ženi na egzistencijalnu rubu *Naša posljednja večera* pjesnikinje i esejistice Lane Derkač uz esej Dunje Detoni Dujmić *Preslagivanje privida. Kriteriji su za izbor u prvome slučaju: manje ocijenjena književnost. Žanr: bajka. Mjesto Pakoštane. Rodna pripadnost: autorica:* U drugome slučaju kriteriji su bili: *ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Požega. Rodna pripadnost: autorica.*
Božićni broj donosi ulomak iz romana Nade Gašić *Četiri plamena, led* s adventskom atmosferom na zagrebačkome glavnom trgu. U popratnome eseju *Tranzicijski ritmovi zločina* Maša Kolanović predstavlja autoričinu urbanu poetiku s elementima krimića na pozadini crne postsocijalističke zbilje. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autorica.*
Sažetak. Ocijenjena književnost: 3; manje ocijenjena književnost: 2. Žanr: poezija: 1; proza: 2; esej: 1; bajka: 1: Grad Zagreb: 2; Vinkovci: 1; Požega: 1; Pakoštane: 1. Rodna pripadnost: 3 autorice i 1 autor.

Godište 2014.

U godištu 2014. izostala je rubrika *Neobjavljena književnost* u broju 3, jer je cijeli broj bio posvećen temi stote obljetnice Prvoga svjetskog rada. U prvome broju Damir Pešorda predstavlja novopovijesne romane Hrvoja Hitreca uz ulomak iz romana *Špilberk*, kojega narativni okvir čini priča o barunu Trenku. Roman je objavljen 2017. u Školskoj knjizi. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*
Drugi broj donosi ulomak iz romana *Bezdan* Josipa Mlakića, dirljivu priču o ljubavi i starosti. U popratnome eseju Julijana Matanović osvrće se na cjelokupni opus pisca kultnih romana *Kad magle stanu* i *Živi i mrtvi*. Roman *Bezdan* objavljen je 2016. u Frakturi. *Kriterij izbora: hrvatska književnost u BiH. Žanr: proza. Grad: Gornji Vakuf-Uskoplje. Rodna pripadnost: autor.*
U četvrtome broju književni kritičar, kolumnist i prozaik Damir Pešorda predstavljen je kao pjesnik izborom iz pjesama *Muškarci u suterenu* i esejom Đure Vidmarovića *Tradicija u suvremenom ruhu*.

Kao osebujnost Pešordine poezije Vidmarović ističe spoj ironijskoga diskursa i ozbiljnosti tema. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: poezija. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*
Sažetak. Ocijenjena književnost: 2; manje ocijenjena književnost: 1. Poezija: 1; proza: 2. Grad Zagreb: 2; Gornji Vakuf-Uskoplje: 1; Rodna pripadnost: 3 autora.

Godište 2015.

Dva broja Hrvatske revije u 2015. u cijelosti su posvećena posebnim temama, pa je tada izostala rubrika *Neobjavljena hrvatska književnost*. Broj 2 bavi se odnosima Hrvatske i Turske, a broj 3 različitim aspektima Domovinskoga rata u povodu 20-obljetnice vojno-redarstvene akcije Oluje. U broju 1 Dubravka Oraić Tolić predstavila je u eseju *Kad gosti dođu u prozu* Šibenčanku koja živi u Münchenu Hairu Lacmanović Heydenreuter pričom *Ruski gost*. Priča je dio knjige kratkih proza s temama iz života münchenske kulturne elite u kojoj se autorica kreće i promatra ju iz začudne perspektive nepripadnosti. *Kriterij izbora: književnost u dijaspori. Žanr: proza. Gradovi: Šibenik i München. Rodna pripadnost: autorica.* Posljednji broj godišta posvećen je zavičajnoj književnosti s hrvatskoga Juga. Ivan Bošković predstavlja Stijepu Mijovića Kočana esejom *Zavičajni glas Stijepa Mijovića Kočana* uz prozu *Čovjek znatnih ruku* pisanu bokeljskim govorom, a Damir Pešorda liriku Stjepana Šešelja esejom *Lirika neretvanskoga tla*. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost: 2. Žanr: proza: 1; poezija: 1. Grad Zagreb: 2. Rodna pripadnost: 2 autora.*
Sažetak. Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost: 3. Žanr: poezija: 1; proza: 2. Grad Zagreb: 2. Gradovi Šibenik i München: 1. Rodna pripadnost: 1 autorica i 2 autora.

Godište 2016.

U prvome je broju objavljen ulomak iz romana u nastajanju Ratka Cvetnića *Nadam se da je najgore prošlo* uz esej Strahimira Primorca *Fascinacija zbiljom*. Primorac podsjeća na prijelomni trenutak u hrvatskome ratnom pismu koji je ucrtao Cvetnićev prvi roman *Kratki izlet*, analizira njegova dva romana, *Polusan* i *Povijest instituta*, te ističe „gustoću“, slojevita značenja i intelektualni šarm objavljena ulomka. Ulomak je objavljen u romanu *Blato u dvorištu*, Mozaik knjiga, 2018. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*
Drugi broj posvećen je poeziji. U eseju *Manirističkи ljubavni dijalog* Davor Šalat piše o ciklusu pjesama Gordane Varošanec-Škarić kao „travestiranju“ tradicionalnoga ljubavnog pjesništva. *Kriterij izbora: manje ocijenjena i neocijenjena književnost. Žanr: poezija. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autorica.* U istome broju Ivana Buljubašić predstavlja u eseju *Skica za portret djevojke pred Arheološkim muzejom* poeziju Irene Vrkljan kao dio jedinstvenoga izraza autentične ispovjednosti i

intimizma. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost: 1; manje ocijenjena književnost: 1. Žanr: poezija. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: 2 autorice.*

Treći broj najavljuje buduću uspješnicu Kristijana Novaka, roman *Ciganin, ali najljepši*, koji će biti objavljen u nakladi Oceanmore iste godine. Autor eseja Mario Kolar predstavlja Novaka kao autentičnoga pripovjedača koji se strjelovito afirmirao kombinacijom ljubavnoga romana, trilera i horora začinjenog međimurskom kajkavštinom, *Črna mati zemla.* Međimurska čakavština jezični je začin i novoga romana koji u sklopu ljubavne priče između Roma i Neromkinje istražuje nespremnost društva na različitosti i upućuje snažnu kritiku svakoj isključivosti. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Rijeka. Rodna pripadnost: autor.*

Rubriku .*Neobjavljena hrvatska književnost* u 2016. zaokružuje ulomak iz romana Marine Vujčić pod naslovom *Ispod kože*. Kritičarka Jagna Pogačnik u popratnome eseju ističe fascinantnu sposobnost autorice da mijenja životne situacije u romanima i iskušava žanrovske mogućnosti tako da svaki roman djeluje „novo i iznenađujuće". Ulomak je objavljen kao dio romana *Pitanje anatomije*, Hena com, 2017. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autorica.*

Sažetak. Kriterij izbora: ocijenjena književnost: 4; manje ocijenjena književnost: 1. Žanr: poezija: 2; proza: 3. Grad Zagreb: 4; Rijeka: 1. **Rodna pripadnost: 3 autorice i 2 autora.**

Godište 2017.

Prvi broj godišta 2017. posvećen je 50. obljetnici Deklaracije o nazivu o položaju hrvatskog književnog jezika (17. ožujka 1967.), pa je stoga izostala rubrika *Neobjavljena hrvatska književnost*. Drugi broj donosi esej Milka Valenta o vlastitome stvaralačkom procesu *Kreativno discipliniranje kaosa* uz sintetsku mini-studiju Damira Radića *Apsolutni romantizam Milka Valenta*. Radić se osvrće na ukupno stvaralaštvo Milka Valenta u hrvatskoj književnosti te ističe da zbog provokativnosti djela, od poetičkih do svjetonazorskih, nije, barem za sada, vrednovan onako kako bi to trebalo biti. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: esej. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*

Damir Pešorda piše u 3. broju u eseju *Dnevnik nasukanog argonauta* o pjesmama iz zbirke *Rezovi* Miroslava Pelikana, svrstava ih u onaj tip suvremenoga hrvatskog pjesništva koji je Cvjetko Milanja nazvao „gnoseološkim" i ističe da im osebujnost i komunikativnost osigurava motiv plovidbe. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: poezija. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*

U 4. broju Davor Šalat predstavlja poeziju književnoga kritičara i teoretičara Tina Lemca te pod naslovom *Teoretičar kao pjesnik* sažima tezu o Lemčevu poetičkom postupku: pjesničko tematiziranje same poezije. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: poezija. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.* Isti broj donosi i ulomak iz romana *Izabrana: Život Edith Stein*

književnice, judaistice i novinarke židovskih korijena Jasminke Domaš. U eseju *Literarna paradigma svetosti* Sead Muhamedagić predviđa da će neka od njezinih djela, iz opusa koji nije primjereno ocijenjen, u budućnosti pripadati u vrhove hrvatske književnosti. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autorica.*

Sažetak. Kriterij izbora: ocijenjena književnost: 1; manje ocijenjena književnost: 3. Žanr: poezija: 2, proza: 1, esej: 1. Grad Zagreb: 4; Rodna pripadnost: 1 autorica i 3 autora.

Godište 2018.

U prvome broju Maša Kolanović piše esej „*Naš" čovjek iz tranzicije* uz odlomak *Elvis i prijatelji* iz romana u nastajanju Roberta Perišića. Autorica se posebno zadržava na ekonomskim aspektima postsocijalističkoga društva u Perišićevim romanima, a kao specifičnost objavljena odlomka ističe novu otuđenu ekonomiju vremena u međuljudskim odnosima na društvenim mrežama te autorov prepoznatljiv humor. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*

Drugi i treći broj posvećeni su piscima koji žive izvan Zagreba: jednom u južnoj, a drugi put u sjevernoj Hrvatskoj. U drugome broju Sead Muhamedagić odabire ulomke i predstavlja esejom *Zbivanja, sjećanja, slike* prozni prvijenac *Između dva sna* Irene Grubišić-Čabo, autorice triju pjesničkih zbiraka u nakladi Ogranka Matice hrvatske u Sinju. Fabularni je okvir romana priča o povratku slikara Petra u rodni dalmatinski kraj, a poetički postupak „čudesno isprepletanje" stvarnih i imaginarnih slika. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Trogir. Rodna pripadnost: autorica.* Roman planira obajaviti nakladnička kuća Bošković iz Splita. Treći broj donosi izbor iz romana *Trbušančani III* književnika i nakladnika iz Vinkovaca Martina Grgurovca. U eseju *Baštinik slavonskosrijemskih hrvatskih prozaika* Katica Čorkalo otkriva u svestranome nakladniku i skupljaču narodnoga blaga talentiranoga pisca autobiografske i humoristične zavičajne proze na tradicijama vinkovačkih Kozaraca. *Kriterij izbora: manje ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Vinkovci. Rodna pripadnost: autor.*

Napokon, u četvrtome broju dramatičar Miro Gavran objavljuje pripovijest *Malo srca, malo duše*, a predstavlja ga Julijana Matanović esejom *Puno srca, puno duše*. Svoje poznavanje ljudske psihe i univerzalnih vrijednosti Gavran demonstrira i u ovoj prozi u kojoj se miješaju nesreća i sreća, slučaj i nužnost, praznina i ispunjenje, a sve otkupljuje ljubav. *Kriterij izbora: ocijenjena književnost. Žanr: proza. Grad: Zagreb. Rodna pripadnost: autor.*

Sažetak. Ocijenjena književnost: 2; manje ocijenjena književnost: 2. Žanr: proza 4; Grad Zagreb: 2; Trogir: 1; Vinkovci: 1; Rodna pripadnost: 1 autorica i 2 autora.

Umjesto zaključka

Ova kratka šetnja kroz rubriku *Neobjavljenja hrvatska književnost* u sedam godišta *Hrvatske revije* (2012.–2018.) pregledno se može prikazati tablicom u kojoj se razabiru brojčani omjeri primijenjenih uredničkih načela:

Hrvatska revija 2012.-2018.: ***Neobjavljena hrvatska književnost***	
Ocijenjena književnost	15
Manje ocijenjena književnost	13
Hrvatska književnost u BiH	1
Hrvatska književnost u dijaspori	1
Poezija	8
Proza	17
Esej	2
Bajka	1
Grad Zagreb	17
Drugi gradovi	11
Autorice	12
Autori	14

Prisutnost ocijenjene **(**etablirane) i manje ocijenjene (slabije etablirane) književnosti u omjeru 15: 13 daje prednost autorima i autoricama koji uživaju ugled kod kritike i publike na nacionalnoj razini, ali se pruža prilika i manje ocijenjenim autorima i autoricama da dopru do stručne javnosti i publike. Činjenica da su neki ulomci iz rubrike *Neobjavljena hrvatska književnost* ubrzo nakon predočivanja u *Hrvatskoj reviji* objavljeni u dobro ocijenjenim i prihvaćenim djelima kod uglednih nakladnika (Kristijan Novak, Josip Mlakić, Ratko Cvetnić, Jasna Horvat, Marina Vujčić) svjedoči o važnosti

časopisa kao scene na kojoj se priprema suvremeni lektirni kanon. Omjer između proze (17), poezije (8) i eseja (2) pruža uvid u žanrovsku dinamiku suvremene književnosti, u kojoj po poetičkim kriterijima i čitanosti prednost pripada prozi. Poezija pri tome nije zanemarena, a književni je esej manje zastupljen jer je prisutan u drugim rubrikama *Hrvatske revije* kao njezino dominantno štivo. Grad Zagreb dominira (17), no zastupljeni su (11) i drugi gradovi: Vinkovci, Požega, Rijeka, Trogir te Gornji Vakuf-Uskopje i München. Napokon, po rodnoj zastupljenosti gotovo su ravnomjerno zastupljeni autori (14) i autorice (12), a vjerujem da je tako i po svjetonazorskoj orijentaciji, koja ovdje nije posebno istaknuta.

Literatura

Hrvatska revija, 2012.-2018. Glavna urednica: Mirjana Polić Bobić; Urednici: Tomislav Galović, Dubravka Oraić Tolić, Cvijeta Pavlović (2012-2016), Josip Užarević (2012-2015), Zagreb, Matica hrvatska.

Životopis

Dubravka Oraić Tolić književna je teoretičarka, sveučilišna profesorica, pjesnikinja, esejistica i prevoditeljica. Rođena je u Slavonskome Brodu 1943. Filozofiju i ruski jezik s književnošću studirala je u Zagrebu (1962.–1967.) i Beču (1967.–1969.). Magistrirala je temom o pejzažu u djelu A. G. Matoša, a doktorirala tezom o fenomenu citatnosti. Od 1971. do 1998. radi u Zavodu za znanost o književnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1997. izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice pri Odsjeku za slavenske jezike i književnosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, poslije na Odsjeku za istočnoslavenske jezike i književnosti, gdje je predavala teoriju književnosti i kolegije iz kulturologije.

Objavila je dvadesetak znanstvenih i esejističkih knjiga, tri knjige poezije, više prijevoda te stotinjak članaka iz teorije književnosti i kulture. Knjige *Teorija citatnosti*, *Muška moderna i ženska postmoderna* i *Čitanja Matoša* prevedene su na njemački i objavljene kod uglednih nakladnika (Boehlau Verlag i Peter Lang). Pjesničke knjige *Urlik Amerike* i Palindromska apokalisa objavljene su na engleskome jeziku (Ooligan Press, Portland, 2005) te dobile nagradu za najbolji prijevod sa slavenskih jezika te godine. Knjiga *Muška moderna i ženska postmoderna* (Zagreb: Ljevak, 2005) dobila je Vjesnikovu nagradu za knjigu godine. Nositeljica je Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi, dobitnica je Povelje Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Državne nagrade za znanost za životno djelo te nagrade „Josip i Ivan Kozarac“ za životno djelo i knjigu godine *Doživljaji Karla Maloga*. Profesorica je emerita i redovita članica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Digitalni obrazovni sadržaji kao pomoć u učenju i poučavanju

Digital Educational Content to support in teaching and learning

Scenariji poučavanja – ideje za suvremenu nastavu

Digitalni obrazovni sadržaji – suvremeno učenje i poučavanje

Stare lektire u novom ruhu

Scenariji poučavanja – ideje za suvremenu nastavu

Teaching Scenarios – Ideas for Contemporary Teaching

Gordana Benat, prof. informatike i dipl. lingvist
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
Gordana.Benat@carnet.hr

Sažetak

Pred obrazovanjem nova je zadaća kako odgovoriti na izazove koji su posljedica brzih promjena u svijetu. Razvitak informacijskog društva postavlja nove zahtjeve i traži digitalno kompetentne učenike i nastavnike koji koriste digitalne tehnologije u nastavnom procesu u svrhu postizanja ishoda učenja. Nastavnicima je na raspolaganju bogatstvo digitalnih obrazovnih materijala i digitalnih alata koji se mogu primijeniti u nastavi, a odabir adekvatnih digitalnih obrazovnih materijala i alata predstavlja izazov.

Scenariji poučavanja razvijeni u okviru pilot projekta „e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola“ nastavnicima pomažu u pripremi i planiranju nastave pružajući im inovativne ideje kako osuvremeniti svoju nastavu kombinacijom suvremenih obrazovnih trendova i digitalnih tehnologija. U e-Škole scenarijima poučavanja nastavnicima se predlažu različite suvremene nastavne metode i metodički postupci kojima se učenici pripremaju za optimalan razvoj, primjenu svojih sposobnosti i iskustva. Primjenom se e-Škole scenarija poučavanja mijenja uloga nastavnika od voditelja prema facilitatoru i suorganizatoru, a također i uloga učenika od pasivnog korisnika gotovih informacija prema aktivnom sudioniku nastavnog procesa koji samostalno istražuje, rješava probleme, kritički promišlja i samostalno dolazi do zaključka. U cilju omogućavanja jednakih mogućnosti svim učenicima u skladu s njihovim sposobnostima, neovisno o tome radi li se o nadarenom učeniku ili učeniku s teškoćama, e-Škole scenariji poučavanja promiču uključivost prilagodbom aktivnosti za učenike s teškoćama i aktivnosti za učenike koji žele znati više.

U ovom trenutku nastavnicima je putem repozitorija digitalnih obrazovnih materijala – Edutorij (http://edutorij.e-skole.hr) dostupno je 240 scenarija poučavanja za biologiju, kemiju, matematiku i fiziku za 7. i 8. razred osnovnih škola i 1. i 2. razred općih gimnazija. Tijekom trajanja II faze projekta e-Škole izradit će se novi scenariji poučavanja koji će obuhvatiti i druge nastavne predmete i razrede osnovnih škola i opće gimnazije. Dio scenarija poučavanja temeljit će se na kurikulumima međupredmetnih tema i sadržavat će interaktivne sadržaje za međupredmetne teme. Drugi dio

scenarija poučavanja pratit će primjenu digitalnih obrazovnih sadržaja (DOS) izrađenih u II fazi projekta e-Škole.

Abstract

Education has the new task of responding to the challenge of rapid change in the world. The development of the information society makes new demands and requires digitally competent students and teachers who use digital technology in their teaching in order to achieve learning outcomes. Teachers are overwhelmed with available digital educational materials and digital tools that can be used in the classroom, and making the appropriate selection presents a challenge for them. Teaching scenarios developed in the pilot project "e-Schools: Establishing a System for Developing Digitally Mature Schools" can help teachers prepare and plan their classes by providing innovative ideas on how to update their teaching with a combination of modern educational trends and digital technologies. The e-School teaching scenarios offer a range of contemporary teaching methods whereby students are given the opportunity to make the most of their skills and experience in order to develop. The e-School teaching scenarios see teachers as facilitators and co-organizers rather than leaders. They also see students as active participants who engage in independent research, problem solving, critical reflection, and drawing their own conclusions, rather than simply passive users of information which they are given. The e-School teaching scenarios make sure all students are afforded equal opportunities, including students with special needs and gifted students. This is achieved by activities targeted specifically at these student groups.

Currently, Edutorij (a repository of digital learning materials at http://edutorij.e-skole.hr) hosts 240 teaching scenarios for the following subjects: Biology, Chemistry, Mathematics and Physics. They can be used with students in grades 7 and 8 of primary school and grades 1 and 2 of secondary school. Phase 2 of the e-Schools project will include the development of new teaching scenarios covering additional subjects, to be used with students in a wider range of primary school and secondary school grades. Some of the teaching scenarios will cover cross-curricular topics, along with accompanying interactive content modules. The rest of the teaching scenarios will accompany the Digital Educational Content (DEC) developed in Phase 2 of the project.

Životopis

Gordana Benat radi kao voditelj projekata u CARNET-ovu Odjelu za podršku obrazovanju. Od 2005. godine bavi se područjem primjene IKT-a u nastavi i obrazovnom procesu kroz razne oblike podrške za nastavnike. Prethodnih se šest godina intenzivno bavi poslovima izrade digitalnih obrazovnih materijala za učitelje, nastavnike i učenike. Vodila je IPA projekt (2013. – 2015.) izrade međupredmetnog IKT kurikuluma i pripadajućih digitalnih obrazovnih materijala za prirodoslovne predmete, matematiku, povijest, geografiju, hrvatski jezik i engleski jezik za razrede od 5. do 8. osnovne škole. U pilot projektu e-Škole vodila je izradu scenarija poučavanja namijenjenih učiteljima i nastavnicima koji poučavaju prirodoslovne predmete i matematiku za 7. i 8. razred osnovne škole te 1. i 2. razred gimnazija općeg usmjerenja. Sudjelovala je u nizu EU projekata koji se bave razvojem digitalnih kompetencija učitelja i nastavnika.

Gordana je diplomirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na Odsjecima za opću informatologiju i opću lingvistiku 2003. godine i trenutno je doktorand na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta. Završila je CARNET-ovu E-learning akademiju, smjer Instrukcijski dizajn.

Digitalni obrazovni sadržaji – suvremeno učenje i poučavanje

Digital Educational Content - Modern Learning and Teaching

Aleksandra Mudrinić Ribić, prof. matematike i informatike
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
aleksandra.mudrinic@carnet.hr
Daria Jandrečić, bacc. oec.
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
daria.jandrecic@carnet.hr

Sažetak

Razvoj i unapređenje tehnologije, njezinih modela i rješenja utječu na percepciju, ali i potrebe pojedinaca i društva u cjelini. Korištenje tehnologije na globalnoj razini postaje gotovo uobičajena praksa u svim segmentima života i rada, pa tako i u domeni učenja i poučavanja. U skladu s globalnim trendovima te potrebama i navikama pojedinaca, posebice generacija koje odrastaju uz tehnologiju, kroz aktivnosti projekta *e-Škole: Uspostava razvoja digitalno zrelih škola (pilot projekt)*, osmišljeni su i izrađeni digitalni obrazovni sadržaji za učenike i nastavnike. Digitalni obrazovni sadržaji (DOS) pokrivaju cjelokupni kurikulum predmeta matematike, fizike, kemije, biologije za 7. i 8. razred osnovne škole, te 1. i 2. razred opće gimnazije, prema nastavnim planovima važećim 2017. godine. Digitalni obrazovni sadržaji namijenjeni su učenicima za samostalno učenja, samoprovjeru znanja i rad od kuće, te nastavnicima za poučavanje. Koncipirani su tako da optimiziraju prednosti digitalnih tehnologija, te omogućuju primjenu raznolikih strategija, pristupa i metoda učenja i poučavanja. Logički su i organizacijski u skladu s formatom u kojem su izrađeni te su podijeljeni na samostalne cjeline, module i jedinice. Obzirom na koncept i strukturu sadržaja i aktivnosti za učenje, potiču aktivan rad učenika i razvoj viših kognitivnih razina znanja. Omogućuju učenje i poučavanje u različitim okruženjima i različite pristupe učenju i poučavanju slijedeći suvremena odgojno-obrazovna načela. Dizajn, funkcionalnosti i sam sadržaj pristupačni su svim korisnicima uključujući i osobe s invaliditetom. Kako bi digitalni obrazovni sadržaji odgovarali potrebama svih korisnika izrađeni su kao *web* sadržaji te se mogu prikazivati u internetskom pregledniku i bez pristupa internetu, na stolnim, prijenosnim *tablet* ili hibridnim računalima te pametnim telefonima.

Abstract

The development and advancement of technology, its models and solutions affect the perception and needs of individuals and society at large. The use of technology has become common practice all over the world, in all segments of life and work, including teaching and learning. In line with global trends, needs and habits, especially those of children and young people who are growing up with technology, the *e-Schools project: Establishing a system for developing digitally mature schools (pilot project)* has included the design and creation of digital educational content for students and teachers. Digital educational contents cover the entire 2017 curriculum of Biology, Chemistry, Math, Physics for four grades: 7th and 8th grades of primary school and 1st and 2nd grades of secondary school. They are intended for students who may use them for independent learning, self-assessment and work from home, as well as for teachers who may use them in their teaching. Digital educational contents are designed to optimise the benefits of digital technologies and enable the use of different strategies, approaches and learning and teaching methods. They are structured as standalone parts, modules and units. The concept and structure of the content and the learning activities encourage students to be active and develop higher cognitive knowledge levels. They enable learning and teaching in different environments and allow different approaches to learning and teaching in accordance with contemporary educational principles. The design, functionalities and content are accessible to all, including users with disabilities. In order to meet the needs of all users, digital educational contents are designed as web content and can be displayed in browsers with or without internet access, on the following devices: desktop computers, tablet or hybrid computers and smartphones.

Životopis

Aleksandra Mudrinić Ribić voditeljica je službe za podršku e-obrazovanju u CARNET-u. U CARNET-u je od 2005. godine od kada se intenzivno bavi razvojem i implementacijom inovativnih pristupa obrazovanju s naglaskom na učinkovitu implementaciju tehnologije u procese učenja i poučavanja. Njezina se stručnost primjenjuje u analizi i odabiru odgovarajuće tehnologije za izradu obrazovnih sadržaja za specifične grupe korisnika. Rezultati su uspješnosti u ovom području prikazani u njenom posljednjem projektu Škole 2.0 koji je prepoznala i nagradila Europska komisija kao jedan od tri najinovativnije inicijative u kategoriji obrazovanja i istraživanja. U sklopu projekta *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola (pilot projekt)* vodila je projekte razvoja digitalnih obrazovnih sadržaja – DOS, scenarija poučavanja i e-lektira.

Daria Jandrečić od 2017. godine zaposlena je u Hrvatskoj akademskoj i istraživačkoj mreži – CARNET, u Odjelu za podršku obrazovanju. Svoja dosadašnja iskustva izgrađena u području neformalnog obrazovanja, provedbom edukacija na temu unapređenja socijalnih kompetencija, podizanja svijesti i aktivne participacije mladih u društvu, primjenjuje i nadograđuje radom u području formalnog obrazovanja. U sklopu CARNET-ovog projekta *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola* sudjeluje u aktivnostima izrade digitalnih obrazovnih sadržaja za osnovnu i srednju školu.

Stare lektire u novom ruhu

School reedings revamped: The Emperor's New Clothes

Ljerka Čulina, prof. filozofije i religijske kulture
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
lculina@carnet.hr
Marijana Pezelj, dipl.ing.el.
Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET
marijana.pezelj@CARNET.hr,

Sažetak

Jeste li ikad razmišljali o tome da se stara i toliko puta prelistana lektirna izdanja mogu predstaviti na jedan posve moderan i kreativan način? Vjerujete li da učenik može poželjeti pročitati lektiru, a da njegova motivacija nije isključivo ocjena ili učenička obveza? Ako je tako, pozivamo vas da nam se pridružite na prezentaciji „Stara lektira u novom ruhu" te da zajedno s nama zavirite u svijet novih, sadržajno obogaćenih e-lektira izrađeih u okviru pilot projekta «e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola»

Portal eLektire je pokrenut 2009. godine na inicijativu Ministarstva znanosti i obrazovanja i u suradnji s Bulaja nakladom te već punih devet godina učenicima osnovnih i srednjih škola omogućuje jednostavan, brz i praktičan pristup školskoj lektiri.

Pristup sadržajima je besplatan, a dostupni su učenicima i studentima te njihovim učiteljima, nastavnicima i profesorima uz korištenje AAI@EduHr elektroničkog identiteta.

Na portal eLektire mogu se prijaviti i svi zainteresirani korisnici tako da se registriraju te dobiju pristupne podatke koji vrijede isključivo za portal eLektire.

CARNET je u kolovozu 2018. godine u okviru pilot projekta «e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola» na portalu eLektire objavio 72 nove inačice e-lektire za osnovnu (36) i srednju školu (36). Od toga je objavljeno 40 novih e-lektira koje su obogaćene dodatnim sadržajima, a 32 postojeće e-lektire također su obogaćene dodatnim sadržajima. Dodatni sadržaji doprinose razumijevanju lektirnog djela te učenike motiviraju i potiču na interakciju i usvajanje znanja. Dodatni sadržaji koji prate e-lektire su bilješke o piscu i djelu (72), metodički instrumentariji (72), aktivnosti namijenjene učenicima koji žele znati i naučiti više (72), literarni kviz (52), rječnik (za sva djela koja trebaju imati rječnik), audiomamac za lektirna djela s prijevodom na hrvatski znakovni jezik (52),

videomamac za lektirna djela s prijevodom na hrvatski znakovni jezik (5), zvučne knjige (20) i građa lagana za čitanje (3). Sve e-lektire objavljene su na portalu eLektire u četiri formata: web format, PDF, EPUB i Brailleov digitalnom format.

Abstract

On the portal e-Lektire, complete works of Croatian and foreign writers are available from the list of compulsory school books and more. The project was initiated in 2009 with the support of the then Ministry of Science, Education and Sports, and in the implementation of "Bulaja publishing" and Croatian Academic and Research Network - CARNET.

Thanks to the inclusion in the project “e-School: Establishment of Development of the Digitally Mature School System (Pilot Project)”, supported by Croatian Academic and Research Network - CARNET, portal e-Lektire has been enriched with new titles and useful additional features.

Additional contents supplement the reading piece in a way that contributes to its understanding, motivate students, and promote interaction and acquisition of knowledge. Among them, it is worth mentioning the notes on a writer and a work that, in addition to the description of the author's life, include works in the historical and artistic context, dictionaries of lesser known terms, jargon and dialecticisms, audio and video teasers aimed at encouraging students to read complete works and activities for students who want to know and learn more.

In addition, part of the works is enriched with lightweight reading material and translation of the multimedia into Croatian sign language. All of the works is also available in Braille's digital format, which makes it easier for students with disabilities to read and understand literary works and additional content.

Access to content is free and available to students and teachers using electronic identity AAI@EduHr, but also to all interested parties with the registration of user account e-Lektire.

Literatura

Prijedlog kriterija i preporuka ze izradu kvalitetnih e-lektira. CARNET i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.
Zagreb.https://www.carnet.hr/dokumenti?dm_document_id=1826&dm_dnl=1 (pristupljeno 14. veljače 2019. godine)
Portal E-laboratorij. http://e-laboratorij.carnet.hr/ (pristupljeno 14. veljače 2019. godine)
Smjernice za izradu građe lagane za čitanje. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb. https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/840 (pristupljeno 14. veljače 2019. godine)

Životopisi

Ljerka Čulina zaposlena je u CARNET-u od 2006. godine. U svom radu bavila se organizacijom i osmišljavanjem natjecanja namijenih učenicima i nastavnicma koja su za cilj imala potaknuti primjenu informacijsko-komunikacijskih tehnologija u učenju i poučavanju. Od 2007. godine radi i kao urednica CARNET-ovog Portala za škole namijenjenog učenicima, nastavnicima i roditeljima. Sudjelovala je u nekoliko europskih obrazovnih projekata, a u pilot projektu e-Škole bavila se razvojem e-lektira. Trenutno je angžirana na razvoju digitalnih obrazovnih sadržaj u okviru druge faze programa e-Škole.

Marijana Pezelj zaposlena je u CARNET-u na mjestu specijalista u odjelu podrške obrazovanju i u 15 godina u CARNET-u prošla je poslove od koordinatora čvorišta Split, voditelja edukacijskog centra, pomoćnice ravnatelja do predsjednice Programskog odbora CUC-a prethodne 3 godine. Iako primarno tehničke orjentacije (završila je FESB, Odsjek elektronika, smjer računalna tehnika) pronašla se u poslovima vezanim za edukaciju i primjenu novih tehnologija u edukaciji. Stručne edukacije koje je i sama prošla odvijale su se u online okruženju: Cisco akademija mrežnih tehnologija (2003), E-learning akademija, smjer Course Desigm (2012-2013), a pored toga prošla je niz seminara i tečajeva iz područja upravljanja, timskog rada, komunikacijskih vještina, poslovnih procesa, vođenja projekata. Sudjelovala je i vodila više projekata iz područja e-učenja/*e-learninga*, posebno na razvoju *online* sadržaja i implementaciji alata i platforma za *online* učenje. Trenutno je angažirana na analizi i podizanju digitalne zrelosti škola kroz projekt e-Škole.

Ogledni nastavni sat

OGLEDNI NASTAVNI SAT

Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti

The library – a place which encourages reading and information literacy

Davorka Lovrić Vlašić, dipl. bibliotekar i dipl. učitelj s pojačanim programom iz nastavnog predmeta geografija
OŠ Ivan Goran Kovačić, Gora
dlovricv@gmail.com

Sažetak

Školska knjižnica zauzima središnje mjesto u promicanju čitalačke i informacijske pismenosti od najnižih razreda osnovne škole. U tom informacijskom, medijskom i komunikacijskom središtu radi školski knjižničar koji nudi mnoštvo korisnih informacija svojim korisnicima, prije svega, učenicima. Učenike treba uvesti u carstvo knjiga od najranije dobi te kod njih poticati znatiželju i ljubav prema knjizi i čitanju.

Ova nastavna priprema prikazuje nastavni sat vođenog poučavanja učenika upotrebom digitalnih obrazovnih sadržaja. Učenici se upoznaju s prostorom školske knjižnice, školskim knjižničarom, načinom posudbe knjiga i čuvanjem knjiga. Knjižničar im zatim pomaže da uoče razliku između knjižnice i knjižare te da upoznaju osnovna obilježja slikovnice i knjige. Digitalni obrazovni sadržaji doprinose bržem i lakšem shvaćanju nastavnih sadržaja. Upotrebom različitih tipova zadataka knjižničar potiče učenike da razvijaju svoju čitalačku, informacijsku i računalnu pismenost, kritičko mišljenje i logičko zaključivanje. Formativnim vrednovanjem učenici i knjižničar dobivaju povratne informacije o usvojenosti novih znanja. Razvojem samostalnog čitanja s razumijevanjem stvara se preduvjet za daljnje uspješno učenje. Ove vještine učenici mogu primijeniti u svakodnevnom životu.

Abstract

The school library is a central place for promoting and introducing reading and information literacy starting from the first-grade class. In this information, media and communication centre works a school librarian who offers a variety of useful information to users, mainly pupils. It is very important to introduce pupils into the book kingdom from their early age encouraging and stimulating the curiosity and love for books and reading.

This class preparation material shows a class lesson based on the guided teaching method reinforced by using digital educational content. Pupils are being introduced to the school library, school librarian and how to borrow books and take care of them during the reading time. Pupils are expected to comprehend the difference between the library and bookstore and the basic differences between picture books and books. Digital educational contents contribute to the faster and easier understanding of the teaching content. By using different types of tasks, pupils are encouraged to develop reading, information and media literacy and to develop skills such as critical thinking and logical inference. Through the formative valuation, pupils and school librarian get valid feedback on practical usability of the acquired knowledge. Development of individual reading and text comprehension skills is the precondition for further successful learning. These attained skills pupils can apply in everyday life.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA U KNJIŽNICI			
Stručni suradnik – knjižničar	Davorka Lovrić Vlašić		
Razred	1.	**Trajanje**	45 min
Predmetno područje	Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje		
Tema	Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti		
Ključni pojmovi	Školska knjižnica, školski knjižničar, knjiga, slikovnica		
Korelacija	Hrvatski jezik, informatika – upotreba IKT		
Mjesto izvođenja sata	Informatička učionica		
Tip sata	**Nastavne metode**	**Oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**
• obrada	• razgovor • usmeno izlaganje • objašnjavanje • demonstracija • oluja ideja • pisanje • analiziranje • praktičan rad • upotreba DOS	• frontalni • samostalni • rad u paru	• računalo i projektor • internetska veza • DOS i digitalni alati Wizer i Thinglink • knjiga • slikovnica • računala za učenike • listići s osmosmjerkom • predložak straničnika • drvene bojice
Cilj sata	Upoznati učenike s prostorom školske knjižnice i školskim knjižničarom te načinom posuđivanja i čuvanja knjiga.		
Ishodi učenja	**Učenici će:**		
1. Kognitivni (znanje i razumijevanje)	- upoznati knjižnični prostor i školskog knjižničara - razlikovati knjižnicu od knjižare - usporediti knjigu i slikovnicu i navesti njihova obilježja - primijeniti upute o posuđivanju, čuvanju i vraćanju knjige na vrijeme - razlikovati izvore znanja i objasniti čemu oni služe - razumjeti pročitani tekst		
2. Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- stjecati naviku čitanja iz potrebe, znatiželje i užitka - demonstrirati pravilno postupanje s knjigama - primijeniti stečena znanja u svakodnevnom životu - koristiti digitalne programe i uređaje - pratiti i aktivno sudjelovati u radu		
3. Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- promatrati, zapažati, slušati i slobodno iznositi vlastito mišljenje - napraviti sintezu i analizu podataka - koristiti vještinu mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja i povezivanja - koristiti čitalačku i informacijsku pismenost - proširiti vještine digitalne, računalne i medijske pismenosti - rješavati jednostavne problemske zadatke pomoću digitalne tehnologije		

TIJEK NASTAVNOG SATA				
UVODNI DIO				**5 min**
Motivacija				
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
- pozdraviti učenike i predstaviti se - zaželjeti im dobrodošlicu u svoje carstvo – knjižnicu - podijeliti učenicima u paru osmosmjerku (Knjižnica), objasniti im način rada i reći da će u osmosmjerci pronaći riječi što se sve može pronaći u knjižnici - vođeni razgovor zašto se navedeni pojmovi odnose na knjižnicu - usmjeriti učenike na iznošenje asocijacja vezanih uz knjižnicu (primjer osmosmjerke Knjižnica priložena u pripremi)	- u paru rješava pripremljenu osmosmjerku - odgovara na postavljena pitanja - olujom ideja navodi još asocijacija vezanih uz knjižnicu - samostalno donosi zaključke	- upoznati knjižnični prostor i školskog knjižničara - razvijati i stjecati naviku čitanja iz potrebe, znatiželje i užitka - razvijati sposobnosti pažnje, percepcije, analize i sinteze	NM - razgovor - objašnjavanje - pisanje - oluja ideja NO - frontalni rad - rad u paru - samostalni rad	- listić s osmosmjerkom
Najava cilja				**1 min**
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
- otvoriti digitalni alat (slika 0.) Thinglink – Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti i najaviti temu nastavne jedinice - upoznati učenike s ishodima nastavne jedinice (sadržaji digitalnog alata priloženi su u pripremi)	- aktivno sluša	- upoznati učenike s ishodima nastavne jedinice	NM - usmeno izlaganje NO - frontalni rad	- računalo i projektor - internetska veza - DOS u digitalnom alatu Thinglink

GLAVNI DIO				**25 min**
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
- koristiti DOS – Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Thinglink) pri obradi novog nastavnog gradiva - slika 1. objasniti učenicima što je školska knjižnica i njezinu ulogu - kroz razgovor s učenicima navesti razliku između knjižnice i knjižare - slika 2. imenovati osobu koja radi u knjižnici - slika 3. objasniti učenicima tko može biti član školske knjižnice - slika 4. pokazati učenicima člansku iskaznicu i objasniti njezinu važnost - slika 5. pojasniti učenicima na konkretnom primjeru obilježja slikovnice - slika 6. pojasniti učenicima na konkretnom primjeru obilježja knjige - slika 7. objasniti i pokazati učenicima koje sve izvore znanja mogu pronaći u knjižnici te ulogu čitaonice - slika 8. – objasniti i pokazati učenicima kako se posuđuju knjige - slike 8.a – 8. d – demonstrirati posudbu knjiga	- aktivno sluša - odgovara na postavljena pitanja - uz pomoć knjižničara analizira DOS i odgovara na postavljena pitanja - navodi glavne razlike između knjižnice i knjižare - razlikuje i imenuje osobu koja radi u knjižnici - samostalno na primjeru slikovnice i knjige uočava njihovu razliku - zaključuju koja je uloga čitaonice i ostalih izvora znanja - članovi gradske knjižnice opisuju i demonstriraju postupke posudbe knjiga - razlikuje na konkretnom slikovnom primjeru poželjna i nepoželjna ponašanja kod čuvanja knjiga - opisuje važnost knjižnice - obrazlaže izreku da s knjigom nikad nisu sami - samostalno posuđuju knjigu	- razlikovati knjižnicu od knjižare - usporediti knjigu i slikovnicu i navesti njihova obilježja - naučiti posuđivati, čuvati i vraćati knjige na vrijeme - razlikovati izvore znanja i znati objasniti čemu oni služe - pravilno postupati s knjigama - pozorno pratiti i aktivno sudjelovati u radu - razvijati sposobnost promatranja, zapažanja, slušanja i slobodnog iznošenja vlastitog mišljenja - razvijati vještinu usmenog izražavanja - razvijati vještinu mišljenja, pamćenja, logičkog zaključivanja i povezivanja	NM - razgovor - usmeno izlaganje - objašnjavanje - demonstracija - upotreba DOS - praktičan rad NO - frontalni rad - samostalni rad	- računalo i projektor - internetska veza - DOS u digitalnom alatu Thinglink - knjiga - slikovnica

- slika 9. – pomoću slika 9.a – 9. f. razgovorom pojasniti poželjna ponašanja kako čuvati knjige - slika 10. – razgovorom navesti učenike da razumiju važnost knjižnice i knjige te ih poticati na čitanje - pomoći učenicima u posudbi knjige (sadržaji digitalnog alata priloženi su u pripremi)				
ZAVRŠNI DIO				**14 min**
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
- objasniti učenicima kako se koristi digitalni alat Wizer i otvoriti im online radni listić - dati upute za rješavanje zadataka - ukoliko je potrebno čitati pitanja i ponuđene odgovore - provjeriti točnost riješenih radnih listova - analizirati točne odgovore i dati učenicima povratnu informaciju o riješenosti zadataka - podijeliti učenicima predložak straničnika - dati upute kako će učenici napraviti svoj straničnik (primjer digitalnog listića u alatu Wizer priložen u pripremi)	- aktivno sluša - odgovara na pitanja - otvara radni listić u digitalnom alatu Wizer - samostalno rješava radni listić i šalje ga na pregled - samostalno izrađuje straničnik za knjige	- samostalno čitati tekst s razumijevanjem - primijeniti stečena znanja u svakodnevnom životu - odgovorno i sigurno koristiti digitalne programe i uređaje - razvijati čitalačku i informacijsku pismenost - razvijati vještine digitalne, računalne i medijske pismenosti - rješavati jednostavne problemske zadatke pomoću digitalne tehnologije	NM - objašnjavanje - upotreba DOS – rješavanje listića - analiziranje - praktični rad NO - frontalni rad - samostalni rad	- računalo i projektor - računala za učenike - internetska veza - DOS u digitalnom alatu Wizer - predložak straničnika - drvene bojice

Prilozi:

Prilog 1. – osmosmjerka Knjižnica

Name:

Created with TheTeachersCorner.net Word Search Maker

KNJIŽNICA

Pronađi riječi u osmosmjerci

U	G	H	C	M	G	R	M	Š	Y	X	N	W	F	Y
U	F	Q	P	V	O	B	A	J	K	A	T	W	O	A
B	I	A	T	Š	A	M	L	I	D	O	A	K	C	D
F	M	P	R	I	Č	A	N	S	P	L	L	I	E	Y
U	M	B	A	K	N	Q	V	J	V	V	N	A	N	F
Q	Č	A	S	O	P	I	S	I	J	V	T	O	O	I
T	J	O	I	T	R	K	L	Z	O	M	S	V	T	R
Y	D	G	F	D	I	Z	R	K	E	H	S	Y	Y	U
X	R	A	Č	I	N	Ž	I	J	N	K	Q	K	I	A
A	S	N	H	Q	G	L	D	P	Z	M	N	X	D	S
O	Q	F	K	C	S	O	J	M	R	J	G	X	F	O
K	X	C	I	S	R	W	B	K	I	I	Q	M	B	N
W	G	X	Y	I	W	H	R	G	N	G	W	C	B	I
B	C	P	Y	I	T	C	A	T	D	H	G	L	D	D
A	T	P	U	T	O	V	A	N	J	E	E	D	R	U

KNJIGA	SLIKOVNICA	ŠKOLA
KNJIŽNIČAR	BAJKA	PRIČA
DINOSAUR	IGRA	ČASOPISI
PUTOVANJE	MAŠTA	

Prilog 2. – DOS Thinglink – Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti

https://www.thinglink.com/scene/1140654765579960322

slika 0.

slika 1.

slika 2.

slika 3.

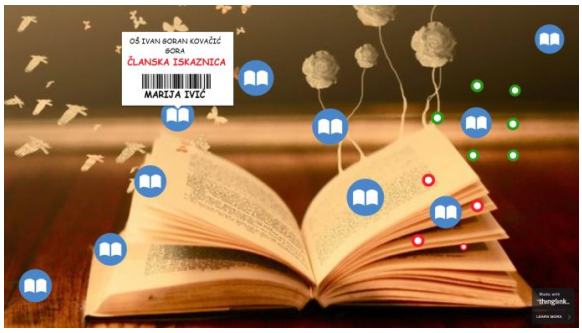

slika 4.

slika 5.

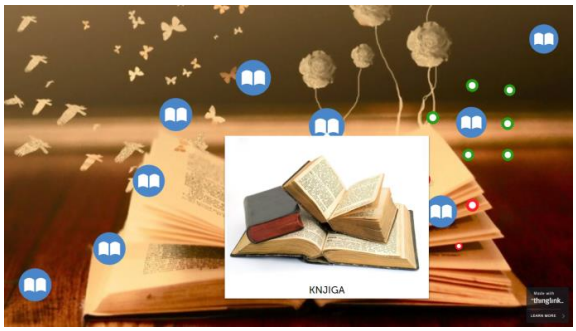

slika 6.

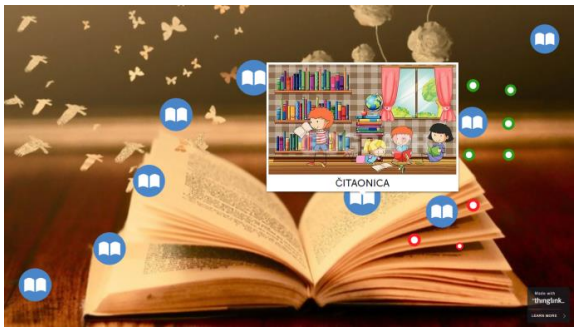

slika 7.

slika 8.

slika 8.a

slika 8.b

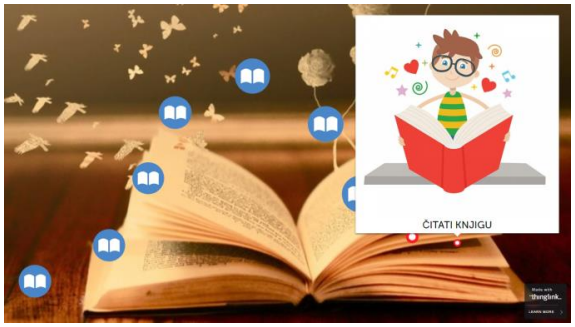

slika 8.c

slika 8.d

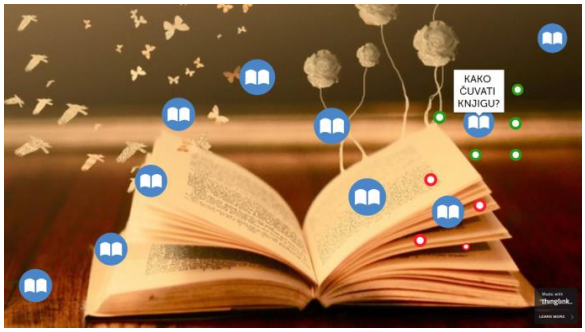

slika 9.

slika 9.a

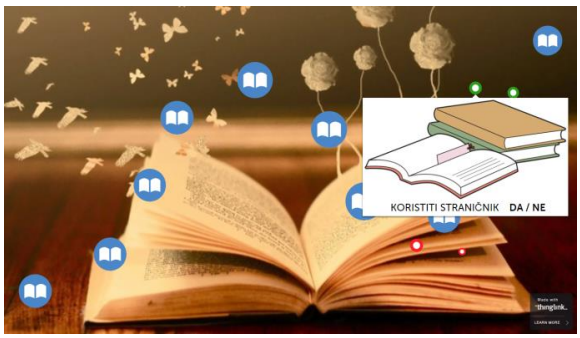

slika 9.b

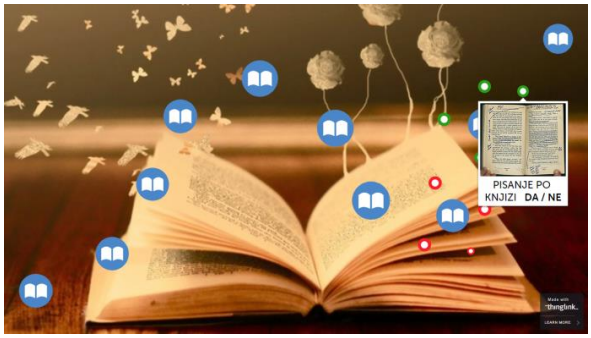

slika 9.c

slika 9.d

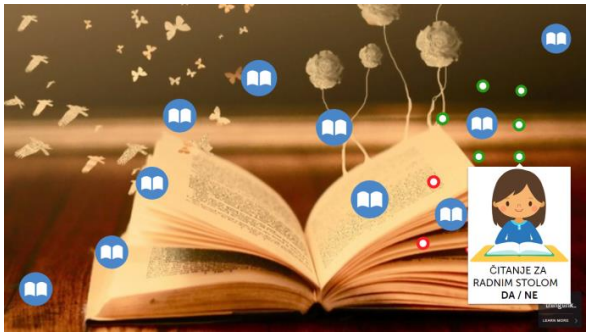

slika 9.e

slika 9.f

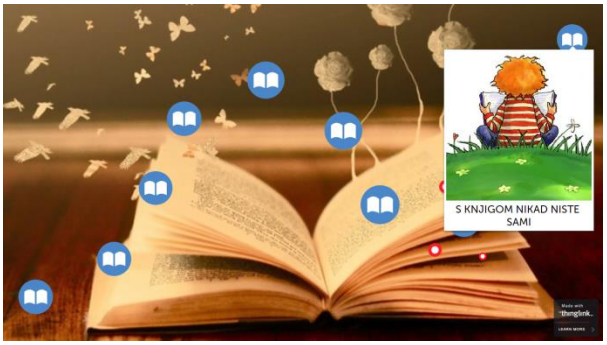

slika 10.

Prilog 3. – DOS – Wizwer – Knjižnica – radni listić

Literatura

IFLA-ine smjernice za školske knjižnice. 2016. Ur. Schultz-Jones, Barbara; Oberg, Dianne. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.

Jurec, Marica; Petković, Dubravka; Takač, Danijela. *Upravljanje organizacijom nastave uz uporabu digitalnih tehnologija.* Zagreb. https://www.e-skole.hr/wp-content/uploads/2018/08/Prirucnik_Upravljanje-organizacijom-nastave-uz-uporabu-digitalnih-tehnologija.pdf (pristupljeno 15. siječnja 2019.).

Kovačević, Dinka; Lovrinčević, Jasmina. 2012. *Školski knjižničar: Smjernice za rad školskog knjižničara*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.

Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2013. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.

Špiranec, Sonja. 2003. Informacijska pismenost - ključ za cjeloživotno učenje. *Edupoint.* CARNet. Zagreb. http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1.html (pristupljeno 18. siječnja 2019.).

Terhart, Ewald. 2001. *Metode poučavanja i učenja: uvod u probleme metodičke organizacije poučavanja i učenja.* Educa. Zagreb.

Valčić, Jelena. *Wizer – interaktivni radni listić*. Zagreb. http://e-laboratorij.carnet.hr/wizer-radni-listici-mogu-biti-zabavni/ (pristupljeno 15. siječnja 2019.).

Životopis

Davorka Lovrić Vlašić, rođena je 13.4.1979.g. Živi s obitelji u Petrinji. Na Visokoj učiteljskoj školi u Petrinji završila je smjer Razredna nastava s pojačanim programom iz nastavnog predmeta Geografija, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na odsjeku Informacijske znanosti – Bibliotekarstvo. Radi u Osnovnoj školi Ivan Goran Kovačić, Gora kao učiteljica geografije i stručna suradnica knjižničarka. Godine 2015. napredovala je u zvanje učitelja mentora.

U radu je kreativna. Korist suvremene metode i oblike poučavanja te suvremene izvore znanja. U odgojno – obrazovnom radu s učenicima i raznim projektima postiže zapažene rezultate s učenicima. Ulaže puno volje i truda u osobno stručno usavršavanje. Sudjelovala je u natječaju Ministarstva znanosti i obrazovanja za izradu digitalnog obrazovnog sadržaja gdje je njezin digitalni sadržaj nagrađen kao jedan od sto odabranih radova. Svoje znanje dijeli s kolegama održavajući predavanja i radionice na školskoj i županijskoj razini.

Svojim radom pozitivno djeluje na razvoj dječje kreativnosti, samostalnosti u radu te jačanju samopouzdanja.

Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Kamishibai – japansko pripovijedanje priča)

School libraries – a place of encouragement in information and reading literacy (Kamishibai – storytelling from Japan)

Mišela Nežić, prof., stručna suradnica knjižničarka
OŠ *Zadarski otoci – Zadar*
misela.grmic@skole.hr
Prijevod sažetka
Ivana Bilić Mandić, prof. engleskog i talijanskog jezika
OŠ *Zadarski otoci – Zadar*
ivanabilicmandic@yahoo.com

Sažetak

Školske knjižnice predstavljaju mjesta stalnog poticaja u ostvarivanju ishoda informacijske i čitalačke pismenosti. Informacijski pismeni učenici sposobni su i znaju samostalno učiti, a svjesni svojih informacijskih potreba rado se uključuju u svijet ideja. Stoga školski knjižničari omogućavaju poučavanje i učenje usmjereno na promicanje pismenosti i čitanja, ali i na medijsku te informacijsku pismenost. Kod učenika razvijaju vještine pomoću kojih će pronaći pouzdane i relevantne informacije. Zato je važno učenicima u nižim razredima predstaviti informacijski prostor koji će im pružati slobodan pristup informacijama i kvalitetnim izvorima spoznaja. Živi pripovjedač priča, koji nudi bogatstvo nijansi glasa, intonacija, vizualnih kontakata i izraza tijela, pridonosi razvijanju učenikovih interesa za lijepom književnošću. Kamishibai je stari tradicionalni način pripovijedanja priča koji svoje korijene vuče iz Japana. Izvorno je njegov prijevod *papirnato kazalište* (Kami = papir, Shibai = kazalište). Pripovijedanje priča i bajki jedan je od načina izražavanja pismenosti. Kamishibai omogućuje učeniku da doživi usmenu, ali i tiskanu vrstu pismenosti te da razvije sposobnost razumijevanja i izražavanja u slikama. Kao radionica može pridonijeti razvoju socijalnih kompetencija, emocionalnom i intelektualnom bogaćenju, a priče/bajke koje se pripovijedaju mogu

imati i terapeutski karakter. One nam govore o našoj stvarnosti, stvaraju red u našem životu, našem razmišljanju, kazuju nam o pravim životnim vrijednostima i pomažu u osobnoj izgradnji.

Abstract

School libraries represent places of the permanent encouragement that achieve the results of information and reading literacy. Information literated students are capable and they can learn independently. They are also wellaware of their information needs, so they are gladly included into the world of ideas. Therefore school librarians allow teaching and learning oriented to promote literacy and reading, as well as the media and information literacy. They develop student's skills and through them they will find reliable and relevant information. Therefore it's important to show the information space for students from first to fourth grade and it will provide a free access to the information and quality sources of knowledge. The abilities of reading and writing are linked to the reading because of learning and the reading for pleasure. An alive storyteller talks and offers the riches to a voice shades, an intonation, a visual contact and a body expression and he contributes to the development of a student's interests in fiction. Kamishibai is an old traditional way of storytelling originated in Japan. Its original translation is *a theatre of paper* (Kami = paper, Shibai = theatre). Telling stories and fairy-tales are important to us because it's one of the ways of expressing literacy. Kamishibai way of storytelling allowes a student to experience an oral and a printed sort of literacy too, and to develop the ability of understanding and expressing in pictures. As a workshop it can contribute to the development of social competences, emotional and intelectual enrichment. Narated stories / fairy- tales can have a therapeutic character. They tell us about our reality. They create order in our lives, in our thinking. They also talk about the real life values and help us in our personal growth.

Nastavna jedinica:	**Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Kamishibai – japansko pripovijedanje priča)**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Mišela Nežić	
Razredni odjel: 1. (prvi)	Trajanje sata: 45 min	Datum: studeni
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnični odgoj i obrazovanje	**Tip nastavnoga sata:** uvodni, obrada	**Nastavni oblici**: frontalni i samostalni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, metoda slušanja, demonstracija, simulacija, dramatizacija	**Nastavna sredstva (i pomagala):** slikovnice, knjige, kamishibai kutija, crteži	**Ključne riječi:** školska knjižnica, gradska knjižnica, knjižara, knjižničar, knjižar (prodavač), slikovnica, lektira
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Upoznati učenike s prostorom školske knjižnice i smještajem knjiga za prvi razred te smještajem slikovnica i knjiga za njihov uzrast. Razvijati učenikovu samostalnost u korištenju knjižnične građe. Razvijati čitateljsku motivaciju i kulturu te osvijestiti potrebu važnosti komunikacije i slušanja. Otkriti način prenošenja priče usmenim putem. Uvoditi u bajkovitu atmosferu priče (Kamishibai – stari japanski način pripovijedanja).	
Suodnosi:	Hrvatski jezik (pripovijedanje, opisivanje, tumačenje - usmeno izražavanje), Priroda i društvo (zanimanja ljudi), Likovna kultura (ilustriranje)	
Ishodi učenja:	Učenici će se samostalno moći snalaziti u školskoj knjižnici. Uočit će razliku između školske i gradske knjižnice te razliku između knjižnice i knjižare. Učenici će znati razlikovati zanimanja knjižničar i knjižar (prodavač). Razumjet će pojam lektire kao obveznog štiva za čitanje. Doživjet će priču usmenim pripovijedanjem i otkriti cjelovito doživljavanje priče kao estetsku stvarnost.	

Zadaće sata:	
a) obrazovne	Učenici će prepoznati školsku knjižnicu kao mjesto gdje se knjige pohranjuju i posuđuju. Moći će prepoznati i pronaći građu koja im je potrebna za učenje i za zabavu u slobodno vrijeme. Razlikovat će pripovijedanje od čitanja, poboljšati svoj rječnik, doživljavati osobit ugođaj tijekom pripovijedanja.
b) odgojne	Učenici će samostalno istraživati i uočavati. Primjenjivati stečeno znanje. Razvijati pravilno ponašanje u knjižnici i pozitivan odnos prema građi. Poštivat će knjižnična pravila i razvijati ljubav prema knjizi. Zastupat će osjećaj poštovanja i brige za knjigu te interes za školsku knjižnicu i knjižničnu građu. Razvijati senzibilitet prema otkrivanju svijeta kroz pripovijedanje, slušanje i čitanje. Prepoznati važnost redovitog posjećivanja knjižnica, druženja uz priče. Slušanjem spoznavati svoj unutrašnji svijet.
c) funkcionalne	Razvijat će sposobnost promatranja, zapažanja, i slobodnog iznošenja vlastitog mišljenja, povezivanja i zaključivanja. Slušanjem će obogatiti emocionalne i intelektualne aktivnosti. Razvijati će sposobnost koncentracije, sposobnost komentiranja i prosuđivanja. Otkrivat će idejna stajališta.
d) komunikacijske	Učenici će razgovorom doći do zaključka pritom poštivajući i uvažavajući različita mišljenja i iskustva. Potaknut će doživljajno-spoznajne procese u komunikaciji.

Izvori za učitelje:

Bašić, I. 2011. Biblioterapija i poetska terapija : priručnik za početnike. Balans centar. Zagreb.

Bežen, A. 2002. Što danas znači biti pismen? *Zrno : časopis za obitelj, vrtić i školu* 49-50 (74-75). 3-6.

Čudina-Obradović, M. 2008. *Igrom do čitanja. Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Školska knjiga. Zagreb.

Dym, J. A: *Kamishibai, what is it? Some preliminary findings*. http://www.kamishibai.com/resources/Docs/jeff'skpaper.pdf (pristupljeno 6. rujna 2018.)

Ho, O. Review: *Manga Kamishibai: The Art of Japanese Paper Theater by Eric P. Nash.* http://www.popmatters.com/review/112894-manga-kamishibai-the-art-of-japanese-paper-theater-by-eric-p.-nash/ (pristupljeno 6. rujna 2018.)

IFLA-ine smjernice za školske knjižnice. 2016. Ur. Schultz-Jones, Barbara; Oberg, Diane. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.

Knjižnica Črnomelj. http://www.crn.sik.si/Za-otroke/kamisibaj.html (pristupljeno 14. siječnja 2019.)

McGowan, T. M. *About Japan: A Teacher's Resource. The Many Faces of Kamishibai (Japanese Paper Theater): Past, Present, and Future*. Japan Society. http://aboutjapan.japansociety.org/content.cfm/the-many-faces-of-kamishibai (pristupljeno 14. siječnja 2019.)

Orbaugh, S. 2012. Kamishibai and the Art of the Interval. *Mechademia* 7, 1. 78-100. https://muse.jhu.edu/article/488605/summary (pristupljeno 14. siječnja 2019.)

Perrow, S. 2013. *Iscjeljujuće priče II. 101 terapeutska priča za djecu.* Ostvarenje. Velika Mlaka.

Reading Becomes Storytelling... Storycard Theater. http://www.storycardtheater.com/ (pristupljno 6. veljače 2019.)

Sensei, D. What Is Kamishibai? Youtube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=v6URceEr_zc (pristupljeno 6. veljače 2019.)

Sirotić, L. 2017. *Kamishibai - priča u slikama.* Diplomski rad. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Puli. https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu:1879 (pristupljeno 6. veljače 2019.)

Smjernice za knjižnične usluge za djecu. 2008. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.

Težak, D.; Čudina-Obradović, M. 2005. *Priče o dobru, priče o zlu : priručnik za razvijanje moralnog prosuđivanja u djece.* Školska knjiga. Zagreb.

Velički, V. 2012. Pričanje bajki. *Književnost i dijete : časopis za dječju književnost i književnost za mlade*. I, 1-2. 90-96.

Velički, V. 2013. P*ričanje priča – stvaranje priča. Povratak izgubljenomu govoru*. Alfa. Zagreb.

Vukov, E. 1997. Kamishibai, Japanese Storytelling: The Return of An Imaginative Art. *Education about Asia*,. 2/ 1. http://208.75.20.218/EAA/EAA-Archives/2/1/89.pdf (pristupljeno 6. veljače 2019.)

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 10 minuta

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar):	Način provjere ishoda:
Prepoznati školsku knjižnicu kao mjesto u kojem mogu posuditi knjižničnu građu, ali i boraviti za potrebe istraživanja, učenja, druženja. Pokazati gdje je smještena lektira za prvi razred i slikovnice, nabrojati ostala mjesta u knjižnici s obzirom na različite knjižnične zbirke.	Pozdravljaju i pokazuju interes za mjesto u kojem se nalaze. Pokazuju mjesto gdje se nalaze lektire koje će čitati, povezuju i imenuju već otprije poznate književne naslove. Prepoznaju smještaj lektira i za ostale razrede te otkrivaju ostale knjižnične zbirke te slikovnice.	Učenici ulaze u školsku knjižnicu i pozdravljaju se s knjižničarkom. Knjižničarka im najavljuje kako će na ovom susretu prvo obići knjižnicu i upoznati se s određenim mjestima u njoj. Zatim učenici kreću za njom i obilaze policu s lektirama za prvi razred. Zajedno s knjižničarkom učenici kroz razgovor saznaju da je lektira obvezno štivo za čitanje koje će im zadavati učiteljica. Djeca već prepoznaju određene naslovnice knjiga te ih komentiraju. Knjižničarka dalje vodi učenike u šetnju knjižnicom i tom prilikom učenici primjećuju gdje se još nalaze lektire, ali za više razrede. Otkrivaju i mjesto učiteljskog fonda te knjižničarka naglašava kako se njime služe isključivo učitelji.	Učenici komentiraju knjižnični prostor i smještaj građe, izgled knjiga. Zapamtili su i usvojili pojam lektire

Pronaći i pokazati određenu građu s obzirom na istaknute oznake u knjižnici. Izraziti svojim riječima već stečeno znanje o knjižničnim prostorima.	Komentiraju prostor i što se sve nalazi u knjižnici.	Zaustavljamo se pored polica s referentnom (priručnom) zbirkom za učenike i komentiramo ponuđene knjige. Učenici primjećuju kako su tematski vrlo različite (enciklopeidije o svemiru, biljkama, životinjama, priručnici o meteorologiji, povijesti drevnih naroda i sl.). Zatim im knjižničarka svraća pozornost na zbirku časopisa koje će moći koristiti u čitaonici i korita (drvene kutije) sa slikovnicama. Učenici u razgovoru s knjižničarkom saznaju da će za čitanje po vlastitom izboru moći u koritima samostalno odabirati što žele posuditi. Nakon toga knjižničarka im pokazuje računalni dio knjižnice i čitaonicu u koju se udobno smještaju.	

SREDIŠNJI DIO

Spoznavanje novih nastavnih sadržaja.

Aktualiziranje.

Trajanje 15 minuta.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar):	Način provjere ishoda:
Prisjetiti se ranije naučenog znanja i iskustva te ga nadograditi novim znanjem. Definirati razliku između knjižnice i knjižare. Objasniti posudbu i kupnju knjiga.	Dosjećaju se ranije stečenog znanja. Dosjećaju se ranije stečenog znanja i imenuju razliku između ustanove u kojoj se knjige posuđuju i trgovine u kojoj se knjige kupuju. Navode što je potrebno za posudbu, a što za kupnju knjiga. Navode zanimanja osobe koja radi u	Knjižničarka pita učenike znaju li koje su razlike između školske i gradske knjižnice. Pritom ih navodi na odgovore s obzirom da su se u školu besplatno upisali, a škola ima školsku knjižnicu koja je sastavni dio škole. Također uspoređuju prostor i količinu knjižnične građe koja se nalazi u školskoj i gradskoj knjižnici. Nakon toga kroz sponatani razgovor knjižničarka navodi učenike na odgovor o razlici između knjižnice i knjižare. Pritom ih pita što im je potrebno za posudbu knjige u knjižnici, a što za kupnju knjige u knjižari. Nakon učeničkih odgovora, zajedno s knjižničarkom učenici ponove definicije pojmova koje smo spomenuli. Knjižničarka pita učenike kako se zove zanimanje osobe koja radi u knjižnici (knjižničar/knjižničarka), a kako osobe koja radi u knjižari	Usporedili su prostor i način učlanjenja u knjižnicu. Izrazili su svojim riječima razliku između knjižnice i knjižare. Objasnili su što im je porebno za posudbu i kupnju knjiga.

Izraziti svojim riječima ranije naučeno znanje. Koristiti nove pojmove u svakodnevnom životu.	knjižnici i u knjižari. Razumiju značenje riječi knjižar/knjižarka koje su danas zamijenjene rječju prodavač.	(knjižar/knjižarka, tj. danas uobičajeno prodavač). Objasni im kako je danas uobičajeno reći prodavač i za osobu koja prodaje knjige jer su riječi knjižar/knjižarka danas gotovo nestale iz rječnika.	Uspješno definiraju zanimanja knjižničar i knjižar. Prepoznaju važnost dosjećanja zaboravljenih riječi.

ZAVRŠNI DIO

Sinteza i ponavljanje nastavnih sadržaja. Pripovijedanje priče kao poticaj i buđenje interesa za književna djela.

Trajanje: 20 minuta

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Samostalno i pravilno se služiti knjižničnim uslugama. Doživjeti priču pripovijedanjem uz pomoć slika.	Komentiraju nastavni sat. Slušaju upute.	Knjižničarka pita učenike kako su doživjeli knjižnicu i imaju li kakvo pitanje. Na kraju ih pohvali što su vrijedno sudjelovali na satu te im najavi pripovijedanje jedne priče. Knjižničarka ih pripremi na pozorno slušanje priče. Knjižničarka im objasni što je pripovijedanje i što je kamishibai te kako se treba ponašati tijekom slušanja	Učenici nabrajaju sve što su vidjeli i objašnjavaju razlike među usvojenim pojmovima (knjižnica/knjižara, knjižničar/knjižar i sl.)

Primijeniti doživljeno u svakodnevnom životu. Ispričati svojim riječima doživljaj priče. Prepoznati dijelove priče i u stvarnom svakodnevnom životu.	Emotivno su uključeni i slušaju priču. Usmeno se izražava. Opisuje najdojmljivije likove i događaje. Emotivno su uključeni i slušaju.	priče. Slijedi pripovijedanje priče *Mišje vjenčanje* ili *Priče o razbijenom vrču.* Nakon ispripovijedane priče, knjižničarka ostavlja prostor djeci da postave pitanja ili da iskažu svoj doživljaj priče. Knjižničarka potkrepljuje njihov doživljaj aktualiziranjem situacija iz priča. Kazuje im da se one mogu primijeniti u stvarnom životu. Priča govori nama i o nama. Susret zaključuje pozdravljanjem s učenicima.	Učenici zaključuju koja je poruka priče i kako je primijeniti u vlastitom životu.

Životopis

Mišela Nežić profesorica je hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka. Osnovnu i srednju školu završila je u Zadru gdje je upisala i završila studij kroatistike te knjižničarstva. Radila je kao profesorica hrvatskoga jezika u OŠ *Zadarski otoci- Zadar,* a u istoj je zaposlena na mjestu stručne suradnice knjižničarke. U svojoj školi vodi školski čitateljski klub *KNJIGotoci*, promiče čitanje u projektima *Čitamo mi, u obitelji svi* (HMŠK) i *Čitaj mi!* (prva nacionalna kampanja za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi). Bavi se kamishibai pripovijedanjem, sudjeluje u brojnim izvannastavnim aktivnostima svoje škole, Ljeti na svom otoku organizira i vodi razne kreativne radionice koje potiču njegovanje glagoljice, likovne i čitateljske aktivnosti.

Dječji časopis

Children` s magazine

Ana Ćaleta, dipl. učitelj

anac5@net.hr

Osnovna škola Trilj, Trilj

Marija Čelan-Mijić, dipl.bibl.

marija.celan-mijic@skole.hr

Osnovna škola Trilj, Trilj

Prijevod sažetka

Daria Pavić, prof. engleskog jezika i pedagogije

Osnovna škola Trilj, Trilj

dariapav57@gmail.com

Sažetak

Dva su razloga zbog kojih smo odabrali Dječji časopis kao ogledni sat. Prvi, jer je obvezna i istovremeno jako zanimljiva tema Nastavnog plana i programa, a drugi što djeca malo, a poneki uopće ne poznaju i ne čitaju dječje časopise. Cilj naših predavanja za učenika drugih razreda je poticanje na čitanje, ali i njihovo motiviranje roditelja da ih pretplate na dječje časopise. Kako bismo ostvarili cilj, osmislili smo zanimljive i dinamične aktivnosti, strategije i oblike rada. Svjesni kako je dobra motivacija najbliži korak ka ostvarenju cilja, tražili smo najbolje načine kako ih motivirati. Djeca najviše uči kroz igre i igrajući se naučili su puno o časopisima, a da pri tome učenje nisu osjetili kao dosadu. Pomoću besplatnih on-line kvizova uveli smo i aktivnost kojoj su učenici skloni, a to je korištenje IKT-a.

OŠ Trilj ima 8 područnih škole te smo i njima približili dječji časopis i prilagodile se društvenom i školskom okruženju u kojem učenici žive.

Abstract

There are two reasons we chose the Children's magazine topic for our sample lesson (valjda, ne znam kako drukčije). Firstly, it is an obligatory and at the same time, extremely interesting topic in the curriculum, and secondly, some children are not very familiar with children's magazines and they do

not read them. The goal of our classes for the second grade students is to encourage them to read, but also for them to motivate their parents to purchase children's magazine prescriptions for them.

In order to accomplish our goal, we designed interesting and dynamic activities, strategies and forms of work. Keeping in mind that good motivation is the closest step to accomplishing a goal, we searched for the best ways to motivate children. Children learn best through play and through that they have learned a lot about magazines, without seeing this learning process as boring. With the help of free on-line quizzes, we implemented an activity the students often use, which is the use of ICT.

Elementary school Trilj consists of 8 local schools and we introduced the children's magazine to them as well and through that we adapted to the social and school environment the children live in.

Nastavna jedinica:	**Dječji časopis**	
Ime i prezime stručne suradnice i učiteljice	Marija Čelan-Mijić, dipl.bibl. Ana Ćaleta, dipl.uč.	
Razredni odjel: 2. razred osnovne škole	Trajanje sata: 45 min	Datum:
Nastavno/međupred metno područje: Hrvatski jezik- Medijska kultura	**Tip nastavnoga sata:** obrada novog gradiva	**Nastavni oblici**: grupni rad, individualni rad, frontalni rad
Nastavne metode: heuristički razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, objašnjavanje, rad na izvorima, istraživački rad	**Nastavna sredstva (i pomagala):** Dječji časopisi, časopisi za odrasle, dnevni tisak , ppt prezentacija, internetski izvori, fotografije, radni listić, predložak za dječji časopis -projektor, računalo s pristupom internetu, zvučnici	**Ključne riječi:** Dječji časopis, sadržaj, rubrika, članak, dnevni tisak, časopis za odrasle
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	- učenike uputiti i osposobiti za samostalno čitanje i vrednovanje članaka - privući znatiželju učenika, potaknuti ih na kritičko razmišljanje - potaknuti kreativnost	
Suodnosi:	hrvatski jezik, priroda i društvo, glazbena kultura, matematika	
Ishodi učenja:	- učenici će moći razlikovati dječji časopis, časopis za odrasle i dnevni tisak - učenici će objasniti pojmove sadržaj, rubrika i članak - raspravljati o kvaliteti članaka - prosuđivati vjerodostojnosti informacija - napisati i ilustrirati članak	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	- učenici će upoznati dječje časopise - učenici će razlikovati dječje časopise od ostalog tiska - primjenjivati nove izraze i riječi - objasniti pojmove sadržaj, rubrika, članak	
b) odgojne	- učenici će pokazati interes za čitanje, kupnju ili posuđivanje časopisa - pokazat će toleranciju u rješavanju zadataka u natjecateljskim igrama - kritički razmišljati o sadržaju časopisa	
c) funkcionalne	- učenici će razvijati sposobnosti analize i sinteze	

	- uočiti uzročno-posljedične veze, formulirati zaključke - vježbati oblike grupnog rada i prezentaciju rada
d) komunikacijske	- učenici će timskim radom doći do tražene informacije - međusobnim dogovorom odabrati će točna rješenja
Izvori za učenike:	- Power point prezentacija “Dječji časopis”, on-line kviz “Dječji časopis”, dječji časopisi: Smib, Modra lasta, Prvi izbor
Izvori za učitelje:	- Nastavni plan i program, dječji časopisi, dnevni tisak, časopis za odrasle - Power point prezentacija “Dječji časopis”

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 7 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Izraziti kreativnost i maštu te sposobnost brzog i točnog traženja odgovora. Objasniti pojmove koji su doveli do rješenja križaljke.	Učenici otpozdravljaju i pokazuju volju za suradnjom. Slušaju upute i pitanja knjižničarke i individualno odgovaraju na pitanja. Otkrivaju i čitaju rješenje križaljke. Učenici su emotivno uključeni. Komentiraju rješenje križaljke.	Knjižničarka i učiteljica se predstavljaju i pozdravljaju učenike. Objašnjavaju učenicima kako se rješava križaljka i ako sve točno odgovore dobit će pojam koji ćemo danas obraditi. Za svaki red u križaljci postavljamo pitanja na koje učenici individualno odgovaraju. Ime Horvatića, autora Stanari u slonu? (Dubravko) Književna vrsta u kojoj se spominju nadnaravne moći, vještice. Dobro uvijek pobijedi. Najpoznatiji braća Grimm, Andersen? (bajke) Ime autorice horvat- Vukelja, napisala Leteći glasovir, Hrabrica (Željka) Prvi stanar koji je uljudno zamolio može li živjeti u njegovom uhu? (čiča) U lektiri Leteći glasovir, što je djevojčica Katarina htjela postati? (pijanistica) Ime dječaka u lektiri Hrabrica? (Perica) U lektiri Tri medvjeda i gitara, koliko je bilo medvjeda? (četiri) Osoba koja crta, ilustrira? (illustrator) Koja životinja se spominje u naslovu lektire Dubravka Horvatića? (slon) . Osoba koja piše književna djela? (autor) . Dječak koji je bio sam na cijelom svijetu? (pale)	Učenici pažljivo slušaju i individualno odgovaraju na pitanja. Svaki učenik je uspješno riješio pitanje iz križaljke i zajednički su otkrili traženi pojam. Zahvaljujući emocionalnoj uključenosti I želji za rješavanjem problema, učenici su zapamtili pojmove iz križaljke.

		. Što dječak Perica u lektiri Hrabrica nije znao voziti? (bicikl) . Dovrši ime bajke…….. I sedam patuljaka (snjeguljica) U posebno obojanim kvadratićima nalazi se rješenje a ujedno i naziv današnje jedinice, Dječji časopis. Učiteljica najavljuje današnju nastavnu jedinici Dječji časopis.	

SREDIŠNJI DIO (obrada novih nastavnih sadržaja)

Trajanje: 30 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Prisjetiti se ranijih spoznaja o dječjim časopisima i nadograditi ih novim znanjima. Analizirati i uspoređivati razlike i sličnosti dječjeg časopisa i tiska za odrasle. Prepoznati i definirati razlike između dnevnog, mjesečng, tjednog i godišnjeg tiska Obrazložiti navesti vrste časopisa. .	Odgovaraju usmeno na pitanja i dosjećaju se ranijih znanja o časopisima Slušaju pitanja knjižničarke i usmeno odgovaraju. Navode nazive poznatih časopisa. Navode primjere izlaženja časopisa. Promatraju stranice dječjeg časopisa i argumentiraju osobitosti. Uočavaju i razumiju razliku između časopisa obzirom na ritam izlaženja.	Prikazujući power point prezentaciju knjižničarka je povezivala predznanja i iskustva učenika s novim nastavnim sadržajima. Jeste li kada vidjeli dječji časopis? (jesmo) Kome je namjenjen dječji časopis? (djeci) Znate li ijedan dječji časopis? (Smib, Prv izbor) Što se u dječjem časopisu nalazi? Što bi radije pročitali, dječji časopis ili Slobodnu dalmaciju? (dječji časopis) Znate li kad izlazi Slobodna Dalmacija? (svaki dan) Znači slobodna Dalmacija, 24 sata su dnevni tisak. A kada izlazi Smib ili Prvi izbor? (mjesečno jedan put) Koliko puta godišnje izlazi Smib? (12 puta) Potpitanjima navodimo učenike kako bi uočili razliku između dječjeg časopisa i dnevnog tiska. (Dječji časopis je u boji, zanimljiv je djeci, izlazi jedan put mjesečno, namjenjen je djeci) (dnevni tisak izlazi svaki dan, veći je od dječjeg časopisa, u njemu se nalazi sadržaj iz politike, gospodarstva, financija) Postoje li neki časopisi koji izlaze jedan put tjedno? (postoji, Story, Gloria) Pitanjima navodimo učenike na zaključivanje o vrstama časopisa obzirom na vrijeme izlaženja. (tjednik, mjesečnik, tromjesečnik, polugodišnjak i godišnjak)	Povezali su predznanja s novim znanjima. Učenici su uočili i razumjeli razlike između dječjeg časopisa i časopisa za odrasle. Uspješno drfiniraju razlike između dnevnog, mjesečng, tjednog i godišnjeg tiska. Prepoznaju koji sadržaji pripadaju kojem tisku. Pronalaze primjere koji potvrđuju njihove zaključke o vrstama tiska.

Objasniti razliku između dnevnog, tjednog, godišnjeg tiska… Povezati temu s nastavnim sadržajima matematike. Navesti razlike između članka i rubrike. Povezati nastavne sadržaje prirode i društva s nastavnom temom. Biti tolerantni međusobno se nadopunjavati i poticati u zaključivanju. Primijeniti naučeno. Aktivno slušati i razgovarati argumentirano. Čitati iz zadovoljstva.	Računaju usmeno i kombiniraju matematičke sadržaje sa saadržajima hrvatskog jezika. Prate demonstraciju i kroz igru zaključuju razliku između članka i rubrike. Razumiju razliku između ključnih pojmova. Učenici uspoređuju i uočavaju sličnosti i razlike između članka i rubrike. Objašnjavaju svoje mišljenje. Nabrajaju osnovne razlike i međusobno se nadopunjuju. Slušaju objašnjenja knjižničarke učiteljice. Razgovarau o povratnim informacijama.	Dajemo usmene zadatke i za matematičko promišljanje i zaključivanje: Koliko puta godišnje izlazi mjesečnik? Koliko puta mjesečno izlazi tjednik? Koliko puta godišnje izlazi polugodišnjak? Demostriranjem novinskih isječaka i kroz igru učenike upoznajemo s ključnim pojmovima: članak i rubrika. Na ploču lijepimo naslove rubrika: Sport, Glazba i Životinje. Pomoću naziva članaka učenici trebaju zaključiti u koju rubriku ide pojedini članak. (Nazivi rubrika i članaka prilagođeni su uzrastu i iskustvima učenika.) Nakon provedene aktivnosti postavljamo pitanje: ‘’Što zaključujete promatrajući naslove rubrika i članaka?’’ Prozivamo nekoliko učenika i slušamo njihove zaključke.	Argumentirano opisuju vrste tiska. Učenici su se dosjetili poznatih sadržaja iz matematike koji su im pomogli pri zaključivanju. Naveli su nazive članaka i rubrika. Prisjetili su se nastavnog gradiva iz prirode i društvai na temelju toga zaključili kako razmjestiti članke. Emotivno su uključeni, usporedili su i uspješno zaključili da rubrika ostaje ista, a članci se mijenjau. Usporedili nova znanaj s primjerima iz svakodnevnog života. Analizirali članke i rubrike i naveli primjere mogućih rubrika članaka u školskom listu. Pokazali su osjetljivost na aktualne dječje teme. Učenici su pokazali

			zanimanje za čitanje navedenih dječjih časopisa.

ZAVRŠNI DIO (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza)

Trajanje: 20 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Analizirati svoje postupke u skupini. Razmotriti važnost pažljivog slušanja pitanja i promišljanja o svojim postupcima i postupcima ostalih učenika. Samostalno primijeniti obražene sadržaje. Koristiti digitalne tehnologije kao pomoć u učenju. Diskutirati i dogovarati se o rješenju. Kreirati rubriku i članak u časopisu. Kreirati naslovnicu. Ukazati na vrijednost čitanja,	Postavljaju pitanja i/ili komentiraju nastavni sat. Pažljivo slušaju objašnjenja zadatka. Izvlače kartice i postavljaju ih na odgovarajuća mjesta u stupcima. Razvrstavaju pojmove i dogovaraju se s drugim članovima u skupini. Pišu i amostalno rješavaju petominutni listić za provjeru znanja. Uspoređuju odgovore. Pronalaze aplikaciju na mobitelu. Emotivno su uključeni i pažljivo slušaju pitanja. Dogovaraju se o odgovoru i jedan učenik zaokružuje	Nakon obrade novih nastavnih sadržaja, učenicima objašnavamo aktivnosti i zadatke za ponavljane i uvježbavanje. Potičemo želju za rješavanjem zadataka i upoznavanjem novih sadržaja. Na školskoj ploči označavamo tri stupca. Na vrhu stupaca su nazivi: dnevni tisak, dječji časopis i časopis za odrasle. Za popunjavanje stupaca pripremljeni su članci kojima će se popuniti stupci. Učenici trebaju izvući naslov članka i pospremiti ga uz obrazloženje u odgovarajući stupac. Aktivnost zanimljivijom čini nasumično izvlačenje članaka i brzina postavljanja u stupce. Za utvrđivanje poznavanja novih nastavnih sadržaja koristimo nastavni listić za individualan rad. Svaki učenik dobiva nastavni listić koji samostalno rješava. Vrijeme rješavanja je ograničeno i nakon rješavanja provodimo analizu točnosti rješenja. Za ponavljane i uvježbavanje novih nastavnih sadržaja koristimo on line kviz u dvije skupine. Kviz je napravljen pomoću Kahoota u kojem se traži točnosti i brzina rješavanja zadatka. (pitanja u privitku br.2) Pohvaljujemo pobjedničku skupinu, a čestitamo i gubitničkoj skupini na trudu. Zahvaljujemo se na sudjelovanju, pažnji, ustrajnosti, pristojnosti suradničkom učenju. ZADAĆA: Svaki učenik dobiva prazan dječji časopis koji do kraja školske godine mora napisati raznovrnim člancima, uvažavajući sva stečena	Učenici su prhvatili aktivnosti I pokazali spremnost za rješavane zadataka. Učenici su individualno za svoju skupinu pronašli rješenja. Pravilno su naveli tražene pojmove i izrazili osobne stavove rješavajući listić. Zaključuju koliko je važno suradničko učenje, tolerancija i disciplina. Ukazuju na potrebu osobnog angažmana pri poticanju i drugih na čitanja.

posuđivanja i kupovanja dječjih časopisa.	dogovoreni odgovor. Suradničkim učenjem vježbaju toleranciju i disciplinu.	znanja o časopisima u kojima će moći izraziti stječene vještine i stavove. Učenici će pokloniti svoje časopise knjiznici s ciljem da i druga djeca posuđuju te na taj način i oni zavole čitanje.	

Prilozi

Primjer rubrika i članaka

ŽIVOTINJE

Bengalski tigar
Azijski slon
Izaberi kornjaču
Za kućnog ljubimca

SPORT

Razgovor s Lukom Modrićem
Svjetsko rukomento prvenstvo
Povijest košarke

GLAZBA

Limeni puhaći instrumenti
Rihanna: koncert u Zagrebu
Jelena Rozga: novi hit

Powerpoint prezentacija

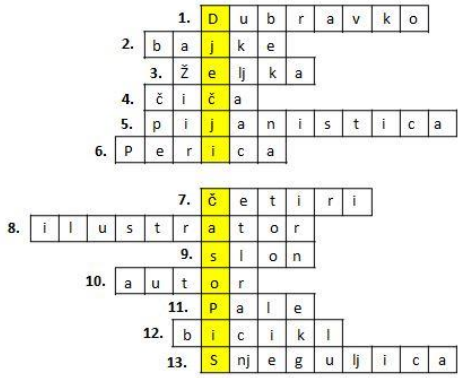

Dječji časopisi

- Što je dječji časopis
- Kome je namijenjen
- Razlika između dnevnog tiska i časopisa
- vrijeme izlaženja
- što je naslovnica
- sadržaj

Dječji časopis

Dječji časopis

- je časopis namijenjen djeci

razlika

Novine (dnevni tisak)	Časopis
Izlaze svaki dan i objavljuju svakodnevne vijesti, oglase i novosti iz života ljudi	Objavljuje se s ciljem da izlazi više puta obrađuje pojedine teme

Naziv časopisa prema vremenu izlaženja

tjednik	Časopis koji izlazi jedanput tjedno

Naziv časopisa prema vremenu izlaženja

mjesečnik	Časopis koji izlazi jedanput mjesečno

Naziv časopisa prema vremenu izlaženja

tromjesečnik	Časopis koji izlazi svaka tri mjeseca

Naziv časopisa prema vremenu izlaženja

polugodišnjak	Časopis koji izlazi dva puta godišnje

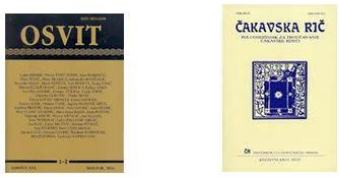

Naziv časopisa prema vremenu izlaženja

godišnjak	Časopis koji izlazi jedanput godišnje

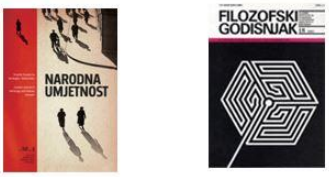

Razlika između časopisa za djecu i časopisa za odrasle

- Časopisi za djecu
- su prilagođeni dječjoj dobi,
- sadrže teme koje se tiču djece
- dječje radove, stripove, pjesme, viceve,…

- Časopisi za odrasle
- sadrže teme iz svijeta odraslih, npr. iz politike, mode, zdravlja, ekonomije i sl.

Naslovnica

Prva stranica časopisa
- ime časopisa
- kome je namijenjen
- cijena

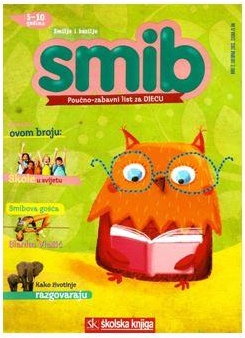

Sadržaj

Popis rubrika i naslova tekstova u jednom broju časopisa

Rubrika

Stalni dijelovi časopisa, uvijek imaju isti naziv

Članak, tekst

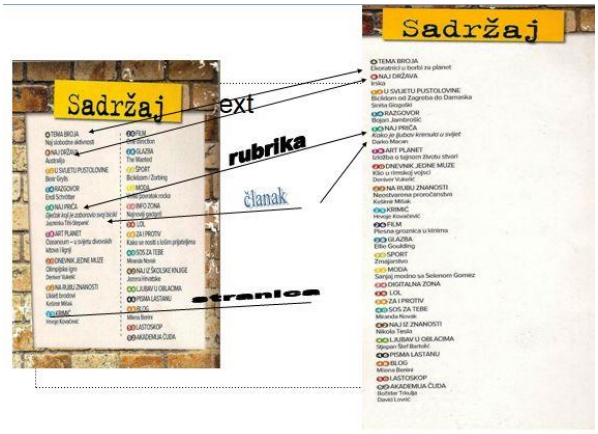

Kahoot kviz

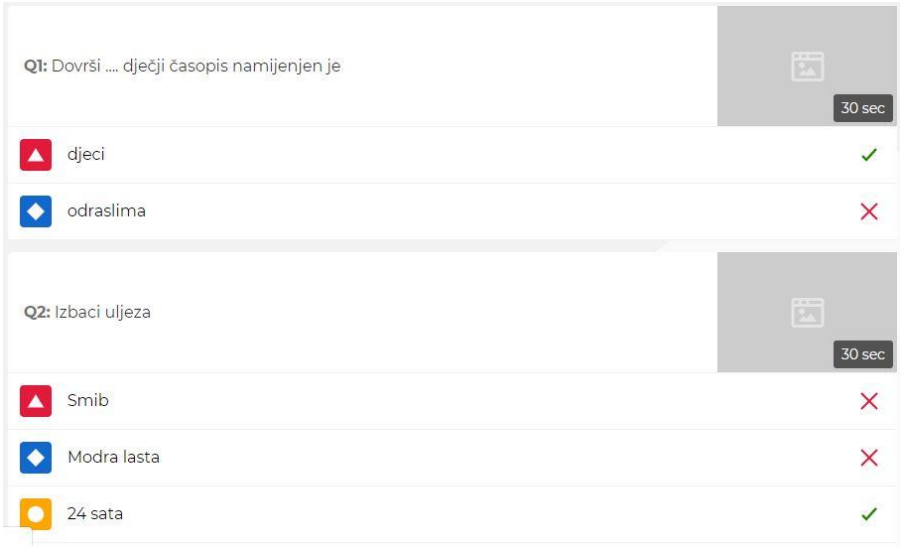

Q3: Prva stranica časopisa naziva se

30 sec

- rubrika ✗
- naslov teksta ✗
- naslovnica ✓

Q4: časopis koji izlazi 1 put mjesečno naziva se

30 sec

- tjednik ✗
- mjesečnik ✓
- dnevnik ✗

Q5: "Slobodna Dalmacija" spada u

30 sec

- tjednik ✗
- mesečnik ✗
- dnevni tisak ✓

Q6: Koliko puta Smib izlazi u mjesecu?

20 sec

- 1 put ✓
- 30 puta ✗
- 5 puta ✗

Q7: Stalni dio časopisa naziva se?

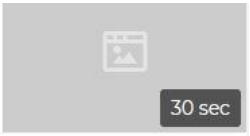

- rubrika ✓
- sadržaj ✗
- ilustracija ✗

Q8: Dio sadržaja koji se mijenja naziva se

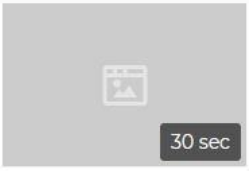

- sadržaj ✗
- rubrika ✗
- članak ✓

Q9: Dječji časopisi sadrže....

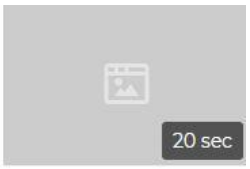

- priče, pjesme, ilustracije ✓
- crnu kroniku, oglase kupujem-prodajem ✗

Q10: Časopis u kojem se nalaze kvizove, križaljke, bojanke..... spada u

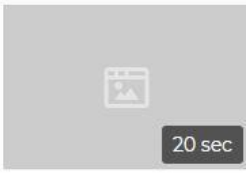

- zabavni dio časopisa ✓
- poučan dio časopisa ✗

Q11: časopis koji sadrži priče o gradovima, ljudima, životinjama, biljkama spada u

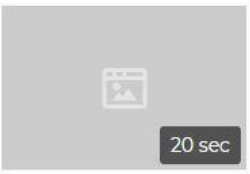

- zabavan dio časopisa ✗
- poučan dio časopisa ✓

Životopis

Ćaleta, Ana, rođena 1965. godine. Diplomirala na Filozofskom fakultetu u Splitu 1987. Doškolovala se i diplomirala u travnju 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Splitu, smjer diplomirani učitelj. U vrijeme doškolovanja bila je dvije godine voditeljica Aktiva razredne nastave. Ponovno je izabrana za voditeljicu Aktiva 2016./2017. godine.

Učiteljica je razredne nastave u OŠ Trilj 20 godina. Osam godina radila je na poslovima učiteljice razredne nastave u kombiniranim razrednim odjelima.

U zvanje učitelj mentor promovirana je 2013. godine. Iste godine imenovana je voditeljicom Županijskog stručnog vijeća učitelja razredne nastave. U zvanje učitelj savjetnik promovirana je 2018. godine. Kroz brojna predavanja i radionice promiče suradnju škola, usavršava kompetencije učitelja, prezentira nove ideje i omogućuje razmjenu iskustava iz nastave. Piše recenzije i članke, vodi i organizira projekte na razini škole i mjesta. Ostvaruje uspješnu suradnju s lokalnom zajednicom, roditeljima učenika i kolegama.

Čelan-Mijić, Marija rođena 1979. godine. Diplomirala je na Visokoj učiteljskoj školi u Petrinji, smjer učitelj razredne nastave s pojačanim predmetom iz hrvatskog jezika 2004. godine. Godine 2007. završila je studij bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekla stručno zvanje diplomirani bibliotekar. Od 2011. do 2013. godine voditelj Županijskog stručnog vijeća za školske knjižničare. Zaposlena u OŠ Trilj u Trilju od 2007.godine. 2015. godine napreduje u zvanje stručni suradnik mentor.

2016. godine s logopedinjom Ivanom Šabić izdaje prilagođenu lektiru za učenike trećeg razreda *Sijač sreće* Božidara Prosenjaka, a godinu dana kasnije *Divlji konj* za učenike sedmih razreda. Kao stručna suradnica aktivno sudjeluje i pokreće projekte vezane za kulturnu baštinu te poduzetničku djelatnost školske knjižnice.

Jednostavni književni oblici: stvaranje priče

Simple literary genres: Creating a story / a fairy-tale

Mišela Nežić, prof., stručna suradnica knjižničarka

OŠ *Zadarski otoci – Zadar*

misela.grmic@skole.hr

Prijevod sažetka

Ivana Bilić Mandić, prof. engleskog i talijanskog jezika

OŠ Zadarski otoci – Zadar

ivanabilicmandic@yahoo.com

Sažetak

Nastavni blok-sat Jednostavni književni oblici: stvaranje priče ima za cilj poticati i izgrađivati svestranu stvaralačku osobnost učenika i pritom mu dati slobodu za stvaranje priče, bajke, pjesme i drugih književnih oblika (vrsta) kao najljepših putokaza koje osvjetljavaju život i ljudske postupke te omogućuju usmeno i pismeno izražavanje i spoznavanje sebe. Prilikom izvođenja sata najvažnija je primjena strategije neprestanog praćenja stvaranja priče i napisanog teksta kako bi se ostvarili ishodi, jasno izražena misao i poruka teksta.

Abstract

Two 45 - minute class sessions "Simple literary genres: Creating a story" has the aim to support and develop versatile creative student's personality, giving him a freedom to create a story, a fairy-tale, a poem and other literary genres as one of the most beautiful signs that light up a life and human actions allowing oral and written expression as well as knowing oneself. During the lesson the most important thing is the usage of the permanent observation strategy of creating the story and the written text in order to achieve the results and that's a clearly expressed idea and a moral of the story.

Nastavna jedinica:	**JEDNOSTAVNI KNJIŽEVNI OBLICI: Stvaranje priče**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Mišela Nežić	
Razredni odjel: drugi (2.) razred osnovne škole	Redni broj sata: drugi i treći (2. i 3.) – blok sat	
Nastavno područje/područja: Knjižnični odgoj i obrazovanje	**Tip nastavnoga sata:** ponavljanje, uvođenje u bajkovitu atmosferu priče, stvaranje priče	**Nastavni oblici**: čelni, samostalni, timski rad
Nastavne metode:	Usmeno izlaganje, heuristički razgovor, demonstracija.	
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Uvođenje učenika u razumijevanje kratkih književnih djela i nenamteljivo pokazivanje kako i oni mogu biti stvaratelji umjetničkih tekstova. Poticanje učenika na otvaranje prema riječima, poticanje mašte i buđenje stvaralačkog duha. Oslobađanje učenikovih stvaralačkih sposobnosti i obogaćivanje intelektualnog i emocionalnog života.	
Integracija:	Usmeno izražavanje. Prepričavanje. Opisivanje. Tumačenje.	
Suodnosi:	Književnost, hrvatski jezik, povijest, glazbena i likovna kultura.	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	Učenici će: ponoviti i znati razlikovati ključne pojmove *kratka priča, bajka, pjesma, igrokaz, basna, strip,* bit će potaknuti na slikovitost u opisivanju i karakterizaciju likova te na samostalno stvaranje različitih ugođaja u pripovijedanju i opisivanju ili slaganju pjesničkih slika.	
b)	Učenici će: razvijati spoznaje o plemenitim ljudskim osobinama (strpljivost, skromnost, ljubaznost, poštenje, razumijevanje, ljubav istina, dobrota itd), razvijati senzibilitet za suosjećanje i solidarnost	

	u nevolji, bit će potaknuti na razmišljanje o dobru i zlu, razvijati ljubav prema materinskom jeziku, njegovati i razvijati kulturu riječi, osvješćivati iskonsku snagu riječi.
c) funkcionalne	Učenici će: razvijati literarno-komunikacijsko iskustvo i sposobnosti, jezične kreativnosti – usmenog i pismenog izražavanja, njegovat će fantazijsko mišljenje, razvijati sposobnosti argumentiranja, komentiranja i prosuđivanja, otkrivati idejna stajališta u stvorenom tekstu, stvarati i razvijati svijest o trajnom zanimanju za jezik i umjetnost. odgojne
d) komunikacijske	Učenici će: poticati pisano i usmeno izražavanje, bogatiti rječnik, unaprijediti i razvijati govorne vrednote.

Tijek sata (artikulacija):

1. Doživljajno - spoznajna motivacija (25 minuta)
   Ishodi učenja (učenici će moći): imenovati sve književne oblike s kojima su se tijekom učenja upoznali, uz pomoć slikovnica i knjiga navesti primjere književnih oblika, svojim riječima definirati i usporediti pojmove kratka priča, bajka, pjesma, igrokaz, strip, basna.
   Učeničke aktivnosti (Što učenici čine?): razgovaraju s knjižničarkom i dosjećaju se književnih djela koja prepoznaju kao različite književne oblike, nabrajaju i objašnjavaju ranije naučeno i navode razlike među oblicima te komentiraju njihove karakteristike.
   Način provjere ishoda: učenici su odgovorili na motivacijska pitanja, povezali su jednostavne književne oblike s primjerima i ranije naučenim pojmovima

Motivacija – prvi sat

S učenicima kroz razgovor i primjere književnih vrsta ponovimo sve jednostavne književne oblike s kojima su se upoznali:

-*kratka priča* - pripovijeda o jednom ili dva događaja koji su se zbili u kratko vrijeme, npr. u jednom danu, pojavljuje se mali broj likova, npr. Miš (Prosenjak), Čudni ormarić (Mihoković-Kumrić), Razbojnik sa žutom pjegom (Vitez);

-*bajka* - priča koja isprepliće stvarno i nestvarno, čudesno i natprirodno sa zbiljskim, fantastičan sadržaj, nevjerojatni doživljaji stvarnih bića i susreti s nestvarnim bićima; izmišljotina; bajka dolazi od riječi bajati što znači: 1. vračati, čarati; 2. lijepo pričati, pripovijedati, plesti priču oko čega netočnog ili sa željom da se prevari; osobitosti bajke su čarobni i nestvarni likovi, borba

dobra i zla (vještice, zmajevi, vile, vukodlaci, čarobnjaci…); vrijeme i prostor često su neodređeni, ali mogu biti i određeni (neodređene prošlosti i nepoznate daleke zemlje); karakteristični počeci u bajkama: Bio jednom jedan kralj, Nekoć davno živjela je, Prije mnogo mnogo godina… npr. Mala vila (Hrvatska narodna bajka), Šuma Striborova (I. B. Mažuranić), Crvenkapica (Grimm), Snježna kraljica (Andersen);

-pjesma – jednostavni književni oblik u stihovima i strofama, u rimi ili bez rima, uglazbljena ili ne; iznosi osjećaje i raspoloženja; sadrži pjesničke slike, neobične riječi, igre s riječima, npr. Grga Čvarak (R. Zvrko) , Kako živi Antuntun (G. Vitez), Kako se pjesma pravi (Z. Balog)

-igrokaz – kratko dramsko djelo za djecu, vedra igra kroz koju upoznajemo dobre i loše ljudske osobine, temelji se na sukobu koji se kasnije rješava → igrokaz = kazivanje igrom na pozornici; osobitosti igrokaza su uloge, dijalozi, glumci, lutke, pozornica, scena; npr. Balonijada (Nada Iveljić), Reumatični kišobran (Ž. Horvat – Vukelja), Pahuljasta priča (J. Čunčić - Bandov)

-strip - priča u crtežu s tekstom u oblačićima (slijed crteža koji prikazuju priču), npr. Durica, Dado i Čmičko, Borovnica; naši najpoznatiji strip autori su Ivica Bednjanec, Edvin Biuković, Igor Kordej…

-basna – kratka priča ispričana kroz likove različitih životinja koje predstavljaju različite karaktere ljudi, npr. Lisica i roda, Zec i kornjača itd.; Najpoznatiji autor basni je Ezop, a od naših pisaca pisali su ih Antun Matija Reljković, Gustav Krklec i Vesna Parun

Knjižničarka pokazuje primjere za svaki književni oblik i zajednički s učenicima kroz razgovor definira svaki od njih. Djeca u spontanom razgovoru nabrajaju priče, bajke, pjesme, igrokaze, basne, stripove i ostale književne vrste za koje znaju, kojih se sjećaju ili su im najdraži.

Moguća su i dodatna pitanja:

-Koje bajke znaš?

-Navedi najpoznatije likove iz bajki!

-Da imaš čarobnu moć ili čarobni štapić, koje bi želje oživotvorio?

-Nabrojimo što više riječi u kojima ima ČARI! Mogući su odgovori: očarati, začarati, čarobno, čarobnjak, mađioničar, čarobnjaštvo, očaran, začaran, čari…

-Kakvi se likovi najčešće pojavljuju u bajkama? Mogući su odgovori: vještice, vilenjaci i vile, zmajevi i vukodlaci, kraljevići i kraljevne, kraljevi i kraljice, maćehe, patuljci…

2. Najava teme (20 minuta) Ishodi učenja (učenici će moći): svojim riječima objasniti bajku i zaključiti zašto	Naglasak razgovora je na **bajci** kao književnom obliku koji nam najčešće ostaje u sjećanju, čije likove lako pamtimo i s

nam je taj književni oblik važan, dati primjer raznih situacija iz bajki i povezati s događajima iz stvarnog života te pronaći uzroke i posljedice određenog ponašanja likova te dati primjere situacija u kojima su oni slično postupali. Učeničke aktivnosti (Što učenici čine?): dosjećaju se ranije usvojenog, emotivno se uključuju i prepričavaju, primjenjuju stečeno znanje, prepoznaju i objašnjavaju postupke likova iz bajki i svoje vlastite, uspoređuju i uočavaju sličnost između nestvarnog i stvarnog, dosjećaju se mogućih obrazaca za početak pričanja / pisanja priče. Način provjere ishoda: učenici su zapamtili najvažnije karakteristike bajke, uočili i razumjeli koji su najvažniji motivi za stvaranje bajke, uspješno pronašli moguće načine za početak pisanja bajke.	kojima se poistovjećujemo. Učenici kroz razgovor dolaze do zaključka kako su nam bajke vrlo važne jer, iako su to fantastične, izmišljene i nestvarne priče s isto tako neobičnim i fantastičnim događajima i likovima, one su zapravo istina i stvarnost. Knjižničarka djeci osvješćuje koliko je bogatstva u bajkama i koliko nas one zapravo uče o dobru i zlu, o dobrim i lošim postupcima u stvarnom životu. Daje im za primjer bajku *Crvenkapica* preko koje djeca saznaju da se svakome može dogoditi nesreća ili nezgoda ako ne slušaju svoje roditelje i njihove savjete na putu odrastanja. Na taj način pripremamo učenike na stvaranje zajedničke priče u kojoj će oni sami stvoriti likove i događaje. Ponavljamo obrasce za koje znamo da se koriste prilikom pričanja ili pisanja priče, npr. Bilo nekoć neko kraljevstvo…, Bio jednom jedan…, Jednog dana dječak i djevojčica krenuli su šetati šumom…, Prije mnogo mnogo godina...
3. Interpretacija/obrada teme (30 minuta) Ishodi učenja (učenici će moći): izraziti kreativnost i maštu te sposobnost u timskom radu, samostalno sastavljati rečenice, kreirati radnju uz pomoć raznih predmeta Učeničke aktivnosti (Što učenici čine?): smišljaju početak bajke, likove i događaje, emotivno se uključuju te slušaju upute knjižničarke	Središnji dio – drugi sat: Učenici uz pomoć knjižničarke i male vrećice s raznim predmetima stvaraju svoju priču. Za bolje stvaranje ugođaja tajanstvenosti i napetosti puštamo instrumentalnu glazbu koja tiho svira i dodatno potiče dječju maštu (npr. Vollenweider, Satie, Jarre, Musorgski i slično). U platnenoj vrećici koju knjižničarka drži u ruci nalaze se razni

Način provjere ishoda: učenici su uspješno primijenili stečeno znanje o bajkama uz smjernice koje je dala knjižničarka te pismeno zabilježili zajednički stvorenu bajku. Učenici su pokazali zanimanje za stvaranje priče/bajke te izvukli pouku iz nje.	predmeti (bočica, licitarsko srce, mala jabuka, novčić, škrinjica, džepni sat, ukrasni kamenčić, plastični konjić, školjka i slično). Učenici započinju priču navodeći i opisujući likove ili mjesto radnje. Pružamo vrećicu jednom učeniku koji izvlači predmet iz vrećice te priču mora nastaviti tako da taj predmet uključi u priču. Npr. Netko od učenika izvuče srebrni džepni sati pa započne priču: „Jednog dana dječak i djevojčica krenuli su šetati šumom. Putem su naišli na srebrni džepni sat…“ Sljedeći učenik nastavlja priču, ali cijeli razred pomaže sastavljati rečenice. Priču rečenicu po rečenicu zapisuju u svoje bilježnice. Ako učenici u stvaranju priče zapnu, knjižničarka pomaže, usmjerava, pazi da priča ne izgubi smisao te navodi dalje. Nakon nekoliko rečenica ponovno pružamo vrećicu i izvlačimo sljedeći predmet. Priča se pripovijeda zajedno i zapisuje do kraja. Tijekom stvaranja priče pazimo da priča dobije na bajkovitosti ako smo se odlučili na stvaranje bajke. Nakon toga izvlačimo pouku iz bajke i čitamo je naglas.
4. Objava doživljaja (15 minuta) Ishodi učenja (učenici će moći): smišljati i kreirati sve elemente bajke, svojim crtežom / ilustracijom izraziti svoje viđenje stvorene bajke, osmisliti izgled likova, predmeta i događaja Učeničke aktivnosti (Što učenici čine?): Način provjere ishoda:	Objavljivanje doživljaja može biti ostvareno crtežom ako za to bude dovoljno vremena. Nakon smišljene i zapisane priče, učenici crtaju onaj dio priče koji im je najdraži ili koji su zapamtili. Crteže objavljujemo na knjižničnom panou. Također objavu doživljaja možemo aktualizirati. Situacija iz priče može se

	primijeniti u stvarnom životu. Iznosimo vlastita iskustava i mišljenja.
5. Sinteza Ishodi učenja (učenici će moći): iznijeti i postaviti zaključak o književnim oblicima s kojima su upoznati Učeničke aktivnosti (Što učenici čine?): postavljaju dodatna pitanja i komentiraju nastavni sat Način provjere ishoda: učenici su ponovili i usvojili sve pojmove o jednostavnim književnim oblicima te sami stvorili zajedničku bajku	Zaključak: Književna djela napisana u raznim oblicima vrlo su nam važna jer govore o stvarnosti, uvode red u naš život, sadrže vjeru u ljudsku dobrotu, osuđuju pokvarenost i sebičnost, kazuju nam o pravim životnim vrijednostima i pomažu nam u sveukupnom učenju i osobnoj izgradnji. Ona nam nude nadu i ohrabruju nas za suočavanje s raznim životnim izazovima. Oplemenjuju naš duhovni (unutarnji) život i potiču na promjenu onih ponašanja koja nisu dobra.
6. Zadatci za samostalan rad (kod kuće)	
Učenike motivirati i ohrabriti kako bi sami pokušali smisliti priču uz pomoć svoje mašte i predmeta koji ih okružuju u sobi, kupatilu, kuhinji i slično.	
Nastavni materijal:	Bijela ploča, plakati s pojmovima, magneti, knjige (slikovnice, pjesmarice, stripovi, zbirke priča, bajki, basni, igrokaza), platnena vrećica s raznim predmetima, papir za crtanje.
Plan ploče:	JEDNOSTAVNI KNJIŽEVNI OBLICI KRATKA PRIČA – jedan događaj, kratko vrijeme (npr. jedan dan), malo likova BAJKA – stvarno i nestvarno, čarobni i fantastični likovi, borba dobra i zla

	PJESMA – stihovi, osjećaji, raspoloženja, s rimom ili bez rime IGROKAZ – kazivanje igrom, kratko dramsko djelo za djecu, vedra igra kroz koju upoznajemo dobre i loše ljudske osobine i slično; igrokaz ima uloge, dijaloge, glumce, lutke, pozornicu, scenu STRIP – slijed crteža koji prikazuju priču, tekst u oblačićima ili u podnaslovima BASNA -kratka priča ispričana kroz likove različitih životinja koje predstavljaju različite karaktere ljudi <u>-Primjer za početak bajke:</u> Nekoć davno… Prije mnogo mnogo godina… Jednog dana… Nekoć davno prije mnogo mnogo godina u dalekoj zemlji živjeli… <u>-Primjer za kraj bajke:</u> …i živjeli su sretno do kraja života. A sve je to istina, kao što ja vidim tebe, a ti vidiš mene! A ti, ako ne vjeruješ, razmisli o tome! I tako je sve sretno završilo… A tko ne vjeruje, neka se propita!
Literatura:	Izvori za učitelje: Anić, V. 2005. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi liber. Zagreb. Babić, N., Golem, D., Jelčić, D. 2005. *Dveri riječi, priručnik za učiteljice/učitelje hrvatskoga jezika za peti razred osnovne škole.* Profil. Zagreb.

Bašić, I. 2011. *Biblioterapija i poetska terapija : priručnik za početnike*. Balans centar. Zagreb.

Čičko, H. 2002. Knjiga kao lijek. *Tabu teme u književnosti za djecu i mladež : zbornik*. Ur. Ranka Javor. Knjižnice grada Zagreba. Zagreb.

Čudina-Obradović, M. 2008.*Čitanje prije škole, priručnik za roditelje i odgojitelje*. Školska knjiga. Zagreb.

Čudina-Obradović, M. *Kad kraljevna piše kraljeviću.* 2004. Pučko otvoreno učilište Korak po korak. Zagreb.

McLachlan, C. 1999. *Terapijski pristup opismenjavanju, vraćanje djece knjigama*. Mladi i čitanje u multimedijalnom okruženju. Hrvatsko čitateljsko društvo. Koprivnica.

Perrow, S. *Iscjeljujuće priče II.* 2013.Ostvarenje. Velika Mlaka.

Samardžija, M., Selak A. 2001. *Leksikon hrvatskoga jezika i književnosti*. Pergamena. Zagreb.

Velički, V. 2013. *Pričanje priča – stvaranje priča*. Alfa. Zagreb.

Životopis

Mišela Nežić profesorica je hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirana knjižničarka. Osnovnu i srednju školu završila je u Zadru gdje je upisala i završila studij kroatistike te knjižničarstva. Radila je kao profesorica hrvatskoga jezika u OŠ *Zadarski otoci- Zadar*, a u istoj je zaposlena na mjestu stručne suradnice knjižničarke. U svojoj školi vodi školski čitateljski klub *KNJIGotoci*, promiče čitanje u projektima *Čitamo mi, u obitelji svi* (HMŠK) i *Čitaj mi!* (prva nacionalna kampanja za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi). Bavi se kamishibai pripovijedanjem, sudjeluje u brojnim izvannastavnim aktivnostima svoje škole, Ljeti na svom otoku organizira i vodi razne kreativne radionice koje potiču njegovanje glagoljice, likovne i čitateljske aktivnosti.

Put od autora do čitatelja

From the author to the reader

Marijana Blažević, dipl. bibliotekar, dipl. učitelj razredne nastave
Osnovna škola Domovinske zahvalnosti, Knin
marijana.blazevic2@skole.hr

Sažetak

Nastavnim satom *Put od autora do čitatelja* knjižničar će upoznati učenike s načinom na koji nastaje knjiga koju imaju u rukama. Budući da je riječ o učenicima trećeg razreda, svi dijelovi sata i prezentacija prilagođeni su njima, a cilj je da učenici shvate važnost svake osobe za nastanak knjige i da prepoznaju osnovne dijelove knjige. Izrada svih dijelova knjige praktični je rad na kraju sata u kojemu će učenici prikazati što su naučili.

Abstract

The purpose of the lesson *From the author to the reader* is to show the students the way the book in their hands is created. They are third graders, and every part of the lesson and presentation is adjuted to them. With the help of the lesson and presentation they will understand the imortance of every person involved in the creation of the book and they will recognize the basic parts of the book. During the practical part at the end of the lesson, the students will apply what they learned by making a book.

<table>
<tr><td colspan="2">Nastavna jedinica:</td><td colspan="2">Put od autora do čitatelja</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:</td><td colspan="2">Marijana Blažević, dipl. bibliotekar, dipl. učitelj razredne nastave</td></tr>
<tr><td colspan="2">Razredni odjel:

3. razred</td><td>Trajanje sata:

45 min</td><td>Datum:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nastavno/međupredmetno područje:

Knjižnično – informacijski odgoj i obrazovanje</td><td>Tip nastavnoga sata: obrada novog gradiva</td><td>Nastavni oblici: grupni rad, individualni rad, frontalni rad</td></tr>
<tr><td colspan="2">Nastavne metode: razgovor, usmeno izlaganje, objašnjenje, čitanje, praktični rad</td><td>Nastavna sredstva (i pomagala):

knjiga, prezentacija, knjige za izradu, projektor, računalo</td><td>Ključne riječi:

knjiga, autor, ilustrator, prevoditelj, nakladnik, tiskar, naslovnica, sadržaj, bilješke o piscu, reciklaža</td></tr>
<tr><td colspan="2">Cilj sata:</td><td colspan="2">učenici će znati imenovati osobe važne za nastanak knjige (autor, ilustrator, prevoditelj, nakladnik, tiskar), prepoznati dijelove knjige (naslovnicu, sadržaj, bilješke o piscu)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Suodnos:</td><td colspan="2">hrvatski jezik, likovna kultura</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Ishodi učenja</td><td rowspan="2">Kognitivni

(znanje i razumijevanje)</td><td colspan="2">Učenici će:</td></tr>
<tr><td colspan="2">- znati se samostalno snalaziti u knjizi
- znati pronaći potrebne informacije u knjizi
- znati tko je autor, ilustrator, prevoditelj određene knjige</td></tr>
</table>

	Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- shvatiti značenje svih osoba vezanih uz nastanak knjige - shvatiti zašto je važno znati se snalaziti u knjigama
	Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- aktivno slušati i rješavati postavljene zadatke

Tijek nastavnog sata

UVODNI DIO

Motivacija 5 min

Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
- knjižničarka razgovorom potiče učenike na shvaćanje različitih ideja/tema knjiga - što poručuju lektire iz 2. razreda (Pinokio, Grga Čvarak, Ružno pače) - potiče učenike na razmišljanje kako su nastale sve te priče	- aktivno slušaju i sudjeluju u raspravi	- motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata - prisjetiti se pročitanih lektira u 2. razredu	NM - razgovor NO - frontalni - individualni	

Najava cilja 1 min

Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
-knjižničarka objašnjava učenicima kako će danas vidjeti	- aktivno slušaju	- znati temu nastavnog sata	NM	- prezentacija (slajd 1)

kako uistinu nastaje knjiga koju čitamo			-usmeno izlaganje NO -frontalni	- računalo - projektor
GLAVNI DIO				**27 min**
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**
-knjižničarka objašnjava tko je AUTOR (pisac ili književnik) – slajd 2 -priča s učenicima o tome za koje književnike su čuli -objašnjava pojam ILUSTRATOR – slajd3 -priča s učenicima vole li ilustracije u knjigama -objašnjava pojam PREVODITELJ – slajd 4 -priča s učenicima koju bi knjigu htjeli prevesti na neki drugi jezik kako bi što više djece pročitalo -objašnjava pojam NAKLADNIK – slajd 5 -objašnjava pojam TISKAR – slajd 6 - knjižničarka objašnjava učenicima kako sad kad imamo sve osobe potrebne	- aktivno slušaju - sudjeluju u raspravi - izražavaju svoja iskustva	- upoznati ljude koji su važni za nastanak knjige - upoznati važnost reciklaže - upoznati dijelove knjige i čemu oni služe	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - prezentacija NO - frontalni - individualni	- prezentacija (slajdovi 2 – 6) - računalo - projektor -knjiga

za nastanak knjige, trebamo i materijal - knjižničarka priča s učenicima što prvo primijete kad uzmu knjigu u ruke (korice) - što veže knjigu i drvo osim korica (papir) – slajdovi 7 – 9 - objašnjava važnost recikliranja - objašnjava učenicima kako sad kad imamo sve potrebno za nastanak knjige na red dolazi prodaja - pokazuje učenicima knjigu kako izgleda kupljena knjiga, ima hrbat, korice, knjižni blok – slajd 10 - knjigu otvara i pokazuje naslovnicu i sve što se nalazi na njoj - slajd 11 - pokazuje sadržaj (kazalo), priča s učenicima jesu se oni susreli s tim, kada – slajd 12 - pokazuje bilješke o piscu i razgovara s učenicima o važnosti tih podataka i gdje se sve mogu pronaći u knjigama – slajd 13				-prezentacija (slajdovi 7-13)
ZAVRŠNI DIO				**12 min**
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva i pomagala**

- ponavlja s učenicima preko kviza na prezentaciji - dijeli učenike u skupine - objašnjava zadatak - skupinama dijeli već pripremljene prazne „knjige“ u koje oni trebaju napisati naslovnicu, tekst, sadržaj i bilješke o piscu te ukrasiti korice i nacrtati ilustracije - učenici prezentiraju svoje radove	- spajaju pojme iz kviza - dizajniraju „knjige“	- vrednovanje naučenog samovrednovanje naučenog	NM - čitanja - odgovaranje na pitanja - razgovor - praktični rad NO - individualni - u grupama	- prezentacija (slajdovi 14-16) - prazne „knjige“ - računalo - projektor

Prilozi:

1. power point prezentacija Put od autor do čitatelja
   http://os-domovinske-zahvalnosti-kn.skole.hr/skola/knjiznica

Slajd 1

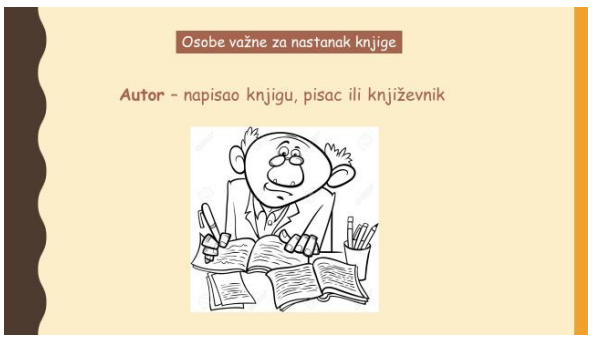

Slajd 2

Slajd 3

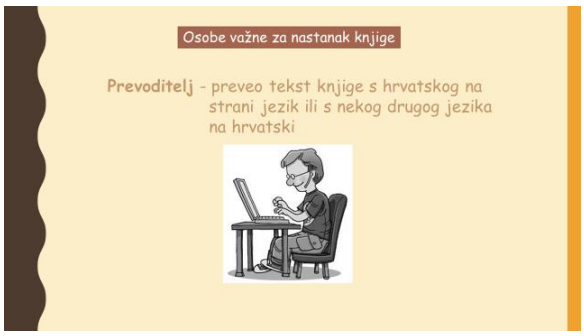

Slajd 4

Slajd 5

Slajd 6

Slajd 7

Slajd 8

Slajd 9

Slajd 10

Slajd 11

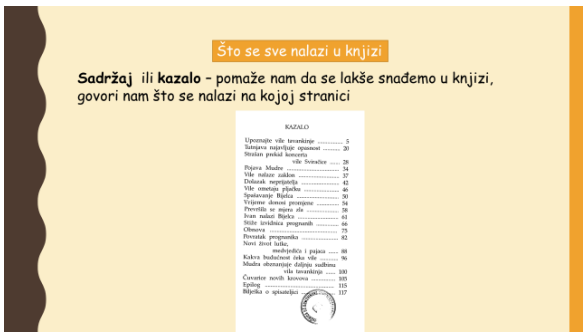

Slajd 12

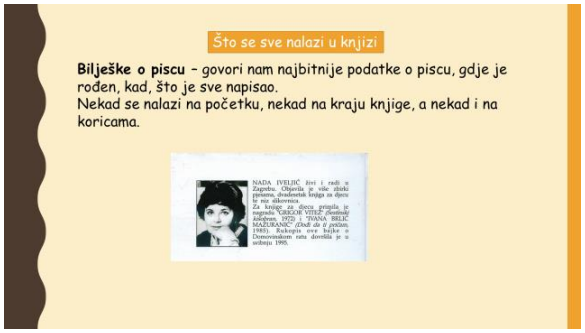

Slajd 13

Slajd 14

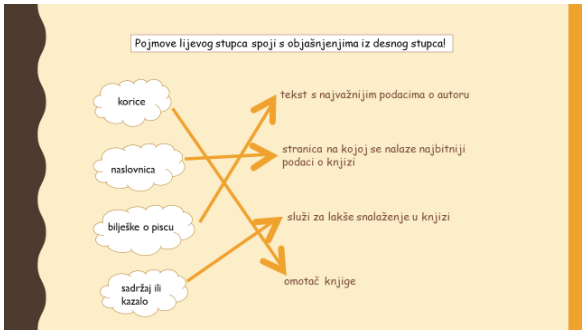

Slajd 15

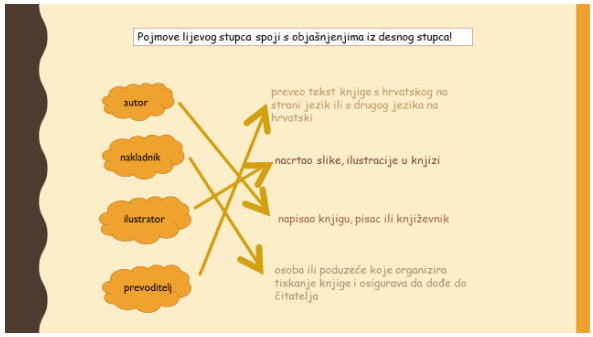

Slajd 16

Slajd 17

Literatura

Anić, Vladimir. 1998. Rječnik hrvatskoga jezika. Novi Liber. Zagreb.

Hrvatski pravopis. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. Školska knjižnica – korak dalje. Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti – Altagama. Zagreb.

Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2013. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.

Životopis

Marijana Blažević, rođena u Kninu 1979. godine. Zaposlena u Osnovnoj školi Domovinske zahvalnosti u Kninu na mjestu stručnog suradnika knjižničara. 2001. godine diplomirala na Filozofskom fakultetu u Rijeci, Odsjek u Gospiću i stekla zvanje diplomiranog učitelja razredne nastave. Nakon studija radila u osnovnim školama u Kninu, na zamjenama, te 2003. zaposlena u Narodnoj knjižnici Knin na mjestu diplomiranog knjižničara. Izvanredni studij bibliotekarstva završila 2007. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti. Godine 2012. počinje raditi u Osnovnoj školi Domovinske zahvalnosti u Kninu na mjestu stručnog suradnika knjižničara.

Na mjestu stručnog suradnika knjižničara slijedi dinamiku posla te u suradnji s pedagoginjom sudjeluje u raznim projektima škole i kampanjama, vode izvannastavne aktivnosti *Mlade knjižničare* i *Debatni klub* s kojim su sudjelovali i na državnom natjecanju. Glavna je urednica školske monografije povodom 20. godina djelovanja. Objavljeni stručni radovi: *Timskim radom i suradnjom svladavaju se sve zapreke* i *Debatiranje o promicanju kulturne baštine.*

Redovito sudjeluje na stručnim usavršavanjima te se trudi na županijskim stručnim vijećima prezentirati primjere dobre prakse iz svoje škole.

Put od autora do čitatelja

A Journey from an Author to a Reader

Nikolina Borovina, prof. i dipl. knjiž.
Osnova škola Vela Luka,
nikol.borovina@gmail.com
Jakica Pecotić, prof. i mag. knjiž.
Srednja škola Vela Luka,
pecotic.j@gmail.com

Sažetak

Put od autora do čitatelja nastavni je sat namijenjen izvođenju u trećem razredu osnovne škole u kojemu će učenici naučiti prepoznati glavne dijelove knjige i navesti osobe koje su važne za nastanak knjige. Nastavni sat realizira se različitim metodama, kombinacijom frontalnog predavanja, grupnog rada te upotrebom digitalnih obrazovnih sadržaja i alata (*Prezi*, *Crossword Labs*, *Kahoot*, *Kaywa*, *Mentimetar*). Tijekom predavanja knjižničara, učenici se upoznaju s glavnim pojmovima vezanima za knjigu (predgovor, uvod, sadržaj, autor, prevoditelj, ilustrator, nakladnik) te s procesom nastanka knjige. Radeći u grupama učenici rješavaju dodijeljene zadatke i samostalno traže podatke u knjizi. Obradom ove teme izgrađuje se pozitivan odnos prema knjizi i čitanju, a upotrebom različitih digitalnih sadržaja i alata potiče se razvoj digitalnih vještina učenika. Na nastavnom satu *Put od autora do čitatelja* učenici će biti upoznati s fazama procesa nastanka knjige i svim ključnim pojmovima vezanima za taj proces. Naučeni pojmovi učenicima će, također, pomoći u boljem razumijevanju načina upotrebe knjige.

Ključne riječi: *knjiga, dijelovi knjige, predgovor, uvod, sadržaj, autor, prevoditelj, ilustrator, nakladnik, nastanak knjige, digitalni obrazovni sadržaji*

Abstract

A Journey from an Author to a Reader is a lesson aimed at 3rd grade of elementary school. Through the lesson, students will be able to recognize the main parts of the book and indicate important people in the book-making process. The lesson is taught through a combination of several methods: frontal teaching, group work, use of digital educational content and tools (*Prezi*, *Crossword Labs*, *Kahoot*,

Kaywa, *Mentimetar*). During the librarian's lecture, students will meet the main concepts (prologue, introduction, content, author, translator, illustrator, publisher) and the book-making process. Group work in the lesson includes doing assigned exercises, as well as autonomous research of the information in the book. This lesson will result in the creation of positive attitudes towards books and reading, while the use of different digital educational content and tools will encourage the development of digital skills on the part of the students. Through the theme *A Journey from an Author to a Reader*, students will get to know the phases of the book-making process and all the key terms of that process. These terms will help the students, as well, to better understanding the use of book.

Keywords: *book, book sections, prologue, introduction, content, author, translator, illustrator, publisher, book-making process, digital educational content*

Nastavna jedinica:	***Put od autora do čitatelja***	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Nikolina Borovina, Jakica Pecotić	
Razredni odjel: 3. razred OŠ	Trajanje sata: 45 min	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnično – informacijska pismenost	**Tip nastavnoga sata:** Kombinirani – obrada, ponavljanje i vježbanje	**Nastavni oblici**: frontalni, individualni, rad u grupi
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, demonstracija, objašnjavanje, rad na tekstu, rad s digitalnim alatima, aktivno slušanje, istraživanje, pisanje, igra, prezentiranje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** knjiga, *Powerpoint* prezentacija (igra asocijacije), nastavni listić, slikokaz/ *Prezi*, e-izvori (računalo, *LCD* projektor, internet, *online* digitalni alati (*Crossword Labs, Kahoot, Kaywa, Mentimeter*)	**Ključne riječi:** knjiga, korice, hrbat, književni blok, predgovor, uvod, sadržaj, autor, prevoditelj, ilustrator, nakladnik
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Naučiti učenike prepoznati glavne dijelove knjige, razlikovati osobe koje sudjeluju u nastanku knjige i samostalno pronaći te podatke u knjizi.	
Suodnosi:	Hrvatski jezik	
Ishodi učenja:	**Kognitivni ishodi učenja** (znanje i razumijevanje): - prepoznati i imenovati glavne dijelove knjige i osobe koje sudjeluju u nastanku knjige - objasniti važnost korištenja pojedinih dijelova knjige - odrediti tijek nastanka knjige - samostalno pronaći zadane podatke u knjizi **Afektivni ishodi učenja** (vrijednosti i stavovi): - razvijati sposobnost usvajanja novih sadržaja, zaključivanja i povezivanja - izgraditi pozitivan odnos prema knjizi i čitanju - razvijati spremnost na suradnju i sposobnost uvažavanja drugih **Psihomotorni ishodi učenja** (vještine i aktivnosti): - pisanje i usmeno izražavanje – razvoj komunikacije na materinskom jeziku - demonstriranje naučenog	

	- razvijanje informacijsko – komunikacijskih vještina učenika pomoću različitih *online* digitalnih alata
Zadaće sata:	
a) obrazovne	Naučiti učenika da ovlada vještinom snalaženja u knjižnoj građi, vještinom pronalaženja informacija, da uoči uzročno-posljedičnu vezu između autora, knjige i čitatelja te da ovlada vještinom rada s *online* digitalnim alatima.
b) odgojne	Suradnjom, tj. radom u grupi, učenik uči iskazati vlastiti stav, ali i uvažavati stavove drugih učenika - pripadanje grupi, tj. kolektivu, uči ga da cijeni vlastite, ali i tuđe vrijednosti. Razvijati samostalno učenikovo promišljanje i poticati ga na čitanje.
c) funkcionalne	Učenici će razviti vještinu uočavanja i prepoznavanja glavnih elemenata knjige. Tako će im biti olakšano snalaženje npr. u knjižnici, ali i generalno rukovanje knjigom. Osim toga, učenici vježbaju usmeno i pismeno izražavanje.
d) komunikacijske	Radom u grupi učenici se uče vještini komunikacije u grupi, uče se timskom radu, uvažavanju i toleranciji mišljenja i stavova ostalih članova grupe.
Tijek sata (artikulacija)	
1. Doživljajno - spoznajna motivacija	Putem igre asocijacije provjeriti koliko su učenici upoznati s pojmovima vezanim za nastavnu temu i navesti učenike da prepoznaju nastavnu temu.
2. Najava teme	Otkrivanje konačnog rješenja igre asocijacija - *Put nastanka knjige od autora do čitatelja.*
3. Interpretacija/obrada teme	Obrada teme putem prezentacije u *online* digitalnom alatu *Prezi*, metode demonstracije i razgovora s učenicima
4. Sinteza	Putem *Kahoot* kviza učenici će potvrditi faktografsko poznavanje pojmova
5. Zadaci za samostalan rad	Učenici će biti podijeljeni u grupe (pet grupa), svaka grupa će dobiti po jednu knjigu; učenici će u knjizi samostalno pronalaziti elemente knjige o kojima su prethodno slušali predavanje. Putem zadatka u formi *QR* koda i križaljke (*Crossword Labs*) učenici će praktično primijeniti naučeno gradivo.

Domaća zadaća	Učenici će za domaći rad dobit zadatak da izaberu po jednu knjigu te da na list papira izdvoje sve elemente koje smo spominjali na satu.
Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Učenici će vrednovati održani sat putem *online* digitalnog alata *Mentimeter*.
Izvori za učenike:	- Aesopus. 2001. *Basne*. Zagrebačka stvarnost. Zagreb. - Baum, L. Frank. 2007. *Čarobnjak iz Oza*. Zagrebačka stvarnost. Zagreb. - Collodi, Carlo. 2009. *Pinokio. Jutarnji list*…[et.al.]. Zagreb. - Lovrenčić, Sanja. 2006. *Esperel – grad malih čuda*. Školska knjiga. Zagreb. - Saint-Exupéry, Antoine de. 2002. *Mali princ*. Naklada Fran. Zagreb.
Izvori za učitelje:	- Demut, Ana. 2003. *Putokazi školske knjižnice*. Školska knjiga. Zagreb. - Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Zavod za informacijske studije; Altagama. Zagreb. - Lovrinčević, Jasmina. 2005. *Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara.* Zagreb. - Nimac, Elvira. 2014. *Planiranje nastavnih ciljeva*. Školska knjiga. Zagreb - Sudarević, Ana; Đunderović, Tihomir. *Knjiga - put od autora do čitatelja.* http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Knjiga_put_od_autora_do_%C4%8Ditatelja (18. prosinca 2018.)

Tijek sata

UVODNI DIO

Motivacija, najava tame i ishoda učenja – 8'

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnost za poticanje učenja (Što čini učitelj knjižničar?):	Način provjere ishoda:
Učenici će djelomično prepoznati temu.	Učenici slušaju i metodom asocijacije donose zaključke o traženim pojmovima.	Knjižničarka daje upute učenicima za igru asocijacije pomoću koje će pokušati odgonetnuti temu sata. Otkrivat ćemo polja u četiri stupca sve dok ne otkrijemo što se skriva ispod	

Učenik prepoznaje ključnu riječ - *knjiga* i uočava nove pojmove koje će upoznati.	Učenici se upoznaju s temom i ključnim pojmovima.	pojma današnje teme. Kada otkriju pojmove u svim stupcima, knjižničarka otkriva konačno rješenje, odnosno nastavnu temu. Knjižničarka najavljuje temu sata koja će obuhvatiti fizičke i sadržajne dijelove knjige, osobe koje su važne za nastanak knjige te put od autora do krajnjeg čitatelja	Razgovorom možemo utvrditi jesu li učenici shvatili da će okosnica sata, tj. glavna tema sata, biti knjiga.

SREDIŠNJI DIO

Spoznavanje novih nastavnih sadržaja – 20'

Analiza ključnih pojmova, sinteza – 7'

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar?):	Način provjere ishoda:
Učenik će moći odgovoriti na pitanje *što je to knjiga*.	Učenik prati izlaganje knjižničarke i prezentaciju.	Knjižničarka dijeli po jednu knjigu u svaku grupu učenika i otvara prvi dio prezentacije - dijelovi knjige. Demonstrira učenicima primjerak knjige i kroz razgovor navodi prepoznavanje njenih dijelova: *- Može li mi netko reći što je knjiga? Iako danas imamo knjiga u digitalnom obliku, možemo reći da je* ***knjiga*** *ukoričeni tekst koji ima više od 25 listova, a kako jedan list ima dvije stranice, više od 50 stranica.* *- Znate li koji su glavni dijelovi knjige? (spomenula sam riječ-ukoričen - što to znači? - da ima korice.)*	Razgovorom, tj. postavljanjem pitanja, možemo provjeriti koliko su učenici upoznati s pojmom *knjiga*.

Učenik će moći prepoznati fizičke dijelove knjige.	Učenici odgovaraju na pitanja o glavnim dijelovima knjige.	*- Gdje još u prirodi nalazimo korice? (Jabuka, banana, drvo...)* *- I knjiga ima **korice**, prednju i stražnju, koje je štite od uništavanja i lomljenja listova. Između korica i unutrašnjosti nalaze se listovi odnosno stranice koje čine **knjižni blok**.* *- Osim korica i knjižnog bloka knjiga ima jedan dio koji joj služi da stoji uspravno. To je **hrbat** (demonstracija) ili možemo reći da su to leđa knjige. Na tom dijelu piše naslov knjige i autora što nam omogućuje da je lakše pronađemo na polici.* *- Ponovimo i pogledajmo kako to izgleda slikovito - možemo vidjeti koji su dijelovi knjige i gdje se oni nalaze. Osim tih, možemo reći fizičkih dijelova, postoje sadržajni dijelovi u knjizi o kojima ćemo sada nešto više naučiti.* 2. dio prezentacije: Na početku svake knjige nalazi se **naslovna stranica** na kojoj se nalaze najvažniji podaci o knjizi. **Autor** - osoba koja je napisala knjigu. **Naslov knjige.** **Izdanje, mjesto i godina izdanja.** **Nakladnik ili izdavač** - to je osoba ili poduzeće koje organizira	Svaka grupa je dobila po jednu knjigu, jedan učenik iz neke grupe može demonstrirati, tj. pokazati na knjizi, glavne dijelove knjige.
Učenik će znati prepoznati/pronaći naslovnu stranicu i znati zašto je ona važna. Učenik će naučiti tko je autor i što su pojmovi *naslov knjige, mjesto i godina izdanja* te *nakladnik* ili *izdavač*.	Učenici slušaju, promatraju i otkrivaju pojedine dijelove knjige.		Učenik će dobiti zadatak da u knjizi pronađe naslovnu stranicu i da na naslovnoj stranci prepozna sve spomenute elemente (autora, naslov knjige,

		tiskanje knjige i omogućuje da ona dođe do čitatelja. *- Znate li neke izdavačke kuće? One često tiskaju i školske udžbenike (Školska knjiga, Znanje, Profil…)*	godinu izdanja i dr.)
Učenici će se pobliže upoznati s terminom izdavačka kuća ili nakladnik. Učenici će se upoznati s terminima *ilustrator* i *prevoditelj*.	Učenici prate izlaganje knjižničarke i pretražuju pojedine dijelove u knjizi	***Ilustrator*** *- osoba koja je izradila ilustracije (crteže i slike) u knjizi.* ***Prevoditelj*** *- osoba koja je prevela tekst s jednog jezika na drugi.*	Kroz razgovor, tj. postavljanjem pitanja, utvrdit će se jesu li učenici shvatili što je izdavačka kuća, ilustrator, prevoditelj.
Učenik će moći prepoznati i imenovati pojedine sadržajne dijelove knjige.	Učenici prate izlaganje knjižničarke i prezentaciju, odgovaraju na postavljena pitanja, demonstriraju naučeno na dodijeljenoj knjizi.	*Pogledajmo malo primjer ove naslovne stranice i vi je potražite u svojim knjigama.* Učenik čita podatke s naslovne stranice knjige. *Osim naslovne stranice na početku knjige može se nalaziti* ***predgovor*** *(ili proslov)- on daje podatke koji olakšavaju čitanje i razumijevanje testa. Predgovor uglavnom piše urednik ili priređivač.* ***Uvod*** *piše autor, a odnosi se na temu knjige, vrijeme radnje, likove. Kroz uvod autor nas uvodi u čitanje djela.*	
Učenik će se upoznati s terminom *sadržaj*; što je sadržaj i čemu služi?	Učenici u skupinama pregledavaju gdje se nalazi sadržaj knjige.	*Gotovo u svakoj knjizi nalazi se* ***sadržaj****, koji nam olakšava snalaženje i u kojem piše gdje je što u knjizi. On se može nalaziti na početku ili na kraju knjige.*	Kroz razgovor s učenikom utvrdit će se razumijevanje pojma sadržaj.

		- Potražite u svojim primjercima gdje se nalazi sadržaj.	
Učenik će naučiti zašto je u knjizi potrebna bilješka o piscu.	Učenici u skupinama pregledavaju gdje se nalazi bilješka o piscu.	*U svakoj knjizi nalazi se **bilješka o piscu** koja nam govori kad je živio, što je radio, koja je djela napisao. Bilješka o piscu može se nalaziti na početku ili na kraju knjige.* Učenici će potražiti u svom primjerku knjige bilješku o piscu. *Ako je knjiga prevedena s nekog drugog jezika, u knjizi se nalazi i **bilješka o prevoditelju**. Ako u knjizi postoje crteži i slike, onda možemo naći **bilješku o ilustratoru** koja nas upoznaje s njegovim djelima.*	Razgovorom s učenikom, tj. postavljanjem pitanja učeniku i demonstracijom na knjizi, utvrdit će se učenikovo poznavanje i prepoznavanje pojedinih sadržajnih dijelova knjige.
Učenik će moći uočiti različite dijelove knjige i vrste sadržaja (ilustrator, rječnik manje poznatih riječi).	Učenici pronalaze pojedina mjesta u knjizi i gdje se što nalazi.	*- Tko je ilustrirao knjigu Pinokio, ima li bilješka o ilustratoru?* Učenik odgovara. *U knjizi se može pronaći i **rječnik manje poznatih riječi**. Rječnik pojašnjava značenje manje poznatih riječi. Najčešće se nalazi na kraju knjige, ali to nije pravilo. - Tko ima knjigu Esperel - grad malih čuda, neka potraži rječnik manje poznatih riječi.*	Postavljanjem pitanja učeniku, utvrdit će se je li učenik shvatio što je *bilješka o ilustratoru i rječnik manje poznatih riječi*.
Učenici upoznaju termine *bibliografija* i *popis literature*.	Učenici slušaju izlaganje knjižničarke o pojedinim	*U knjizi se može naći i **bibliografija** u kojoj se nalazi popis ostalih dijela koje je autor napisao.*	Kroz razgovor, tj. postavljanjem pitanja učeniku i kroz demonstraciju

	dijelovima, te se na primjerima utvrđuje jesu li shvatili značenje istih (predgovor, uvod, sadržaj, bilješke o piscu, prevoditelju, ilustratoru…)	*Osim bibliografije na kraju se može nalaziti i* ***popis literature****, odnosno knjiga i časopisa kojima se pisac služio dok je pisao knjigu. Na kraju u nekim knjigama možemo naći i* ***pogovor*** *koji sadrži neke zanimljive podatke o djelu i autoru.* 3. dio prezentacije	na knjizi, učenici pokazuju što je bibliografija i popis literature.
Učenici će se upoznati s procesom nastanka knjige.	Učenici slušaju izlaganje knjižničarke o tome kako nastaje knjiga.	*Sada kad ste upoznali sve dijelove knjige, pogledat ćemo, slikovito, kako knjiga nastaje,* ***od ideje do knjige****.* Prikazati slike uz čitanje teksta o putu nastanka knjige od ideje do čitatelja.	Postavljanjem pitanja učenicima, utvrdit će se jesu li učenici shvatili kako knjiga nastaje.
Učenik će utvrditi podatke vezane uz knjigu tj. sve elemente knjige i osobe *odgovorne* za nastanak knjige.	Učenici pristupaju *online* aplikaciji za sudjelovanje u kvizu.	Sinteza i ponavljanje - *Kahoot* kviz. *Vidjeli smo kako nastaje knjiga i upoznali njene dijelove, a sada ćemo pomoću kviza vidjeti koliko ste usvojili i razumjeli pojedine pojmove.* Knjižničarka daje upute kako pristupiti *online* alatu i rješavanju kviza. Motivira ih nagradom ili ocjenom i upozorava da paze na vrijeme.	Kroz kviz *Kahoot* provjerit će se stečeno znanje.

ZAVRŠNI DIO

Ponavljanje nastavnih sadržaja. Rad u grupama. Zadatak za DR. Evaluacija nastavnog sata - 10'

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar?):	Način provjere ishoda:
Reproducirati i povezati naučeno gradivo. Učenici će utvrditi naučeno gradivo.	Učenici u skupinama zajednički pretražuju i pronalaze tražene podatke u knjizi. Učenici po svom nahođenju vrednuju nastavni sat i ocjenjuju koliko će im naučeno gradivo koristiti u budućem radu i obrazovanju. Učenici slušaju i bilježe što treba napraviti za domaću zadaću.	Knjižničarka najavljuje učenicima zadatak u kojemu će ponoviti sve ključne pojmove koji su obrađeni tijekom sata. U svakoj knjizi nalazi se *QR* kod. Putem *QR* koda zapisani su zadaci za učenike. Učenici će očitati *QR* kod, te napisati što se od njih traži. Nakon rješavanja zadatka, predstavnik svake grupe iznosi rješenja. Na kraju će biti provedeno vrednovanje nastavnog sata. Putem *online* alata *Mentimeter* učenici će ocijeniti nastavani sat. Knjižničarka daje upute učenicima kako će napisati domaću zadaću. Svaki učenik će izabrati jednu knjigu po želji i na listu papira izdvojiti sve elemente koje smo spominjali na satu.	Pismena provjera putem *QR* koda i nastavnog listića Usmeno izlaganje učenika i prezentiranje o rezultatima pretraživanja. Učenici će analizirati knjigu i sve njene elemente, i tako ponoviti i utvrditi gradivo naučeno u školi.

Prilog 1. **Igra asocijacije**

SKLADA PJESMU	OBJAVLJUJE KNJIGE	IZ NJE ČITAMO…	VOLI ČITATI
PIŠE KNJIGE	ORGANIZIRA TISKANJE KNJIGE	STRANICE	ČITA KNJIGE
ILUSTRIRA KNJIGE I SLIKOVNICE	*ŠKOLSKA KNJIGA*	SLOVA	ČITA SLIKOVNICE
AUTOR	IZDAVAČ	KNJIGA	ČITATELJ
PUT NASTANKA KNJIGE OD AUTORA DO ČITATELJA			

Prilog 2. **Kviz za ponavljanje u *online* digitalnom alatu *Kahoot***

1. Osoba koja je napisala knjigu zove se:
a) nakladnik b) prevoditelj c) urednik d) autor

2. Stranica na kojoj se nalaze najvažniji podaci o knjizi zove se:
a) korica b) naslov c) hrbat d) naslovna stranica

3. Na početku knjige uvodi nas u čitanje djela:
a) rječnik b) sadržaj c) uvod d) pogovor

4. Sadržaj knjige obično se nalazi:
a) u sredini knjige b) na koricama c) na početku ili kraju knjige c) na poleđini knjige

5. Osoba koja izrađuje crteže u knjizi zove se:
a) prevoditelj b) pisac c) ilustrator d) plesač

6. Tekst koji objašnjava manje poznate riječi zove se:
a) rječnik b) uvod c) sadržaj d) predgovor

7. Dio gdje su napisana djela autora zove se:
a) tumač b) leksikon c) bibliografija d) atlas

8. Osoba ili poduzeće koje organizira tiskanje knjige je:
a) trgovac b) grafičar c) lektor d) nakladnik (izdavač)

9. Kako se zove poznata izdavačka kuća?:

a) Morska priča b) Školska knjiga c) Profilna slika c) Mala knjiga

10. Kako se zove dio knjige koji joj omogućuje da stoji uspravno i ne lomi se?:

a) bat b) Hrvat c) hrbat d) blok

11. Što štiti knjigu od uništavanja?:

a) korice b) naslov c) stranice d) listovi

12. Osoba koja prevodi knjigu s jednog jezika na drugi zove se:

a) listatelj b) obožavatelj c) prevoditelj d) čitatelj

Prilog 3. **Zadaci s *QR* kodovima i križaljke**

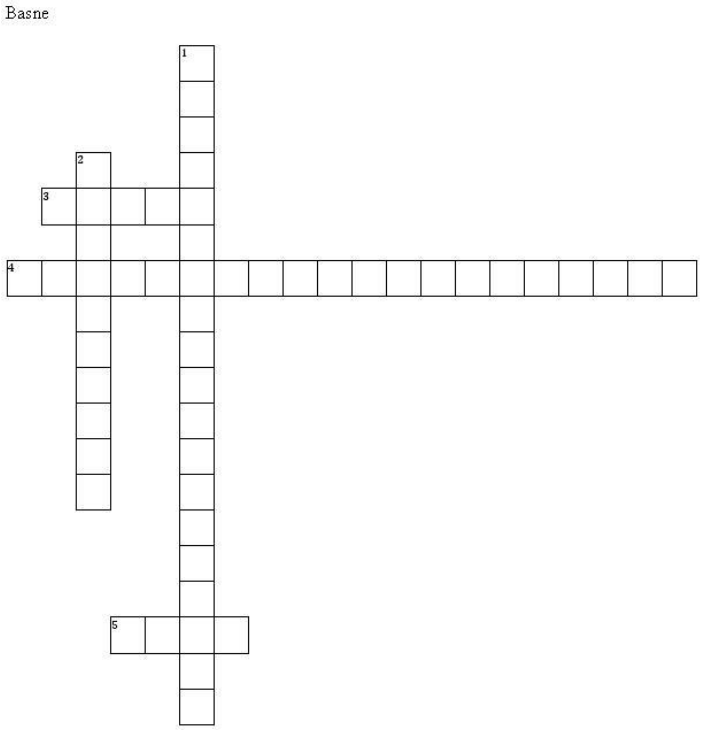

Okomito:	**Vodoravno:**
1. nakladnik	3. naslov
2. mjesto i godina izdanja	4. prevoditelj
	5. autor

Postoji li u knjizi? (zaokruži):

a) predgovor

b) sadržaj

c) bilješka o piscu

d) rječnik

Čarobnjak iz Oza

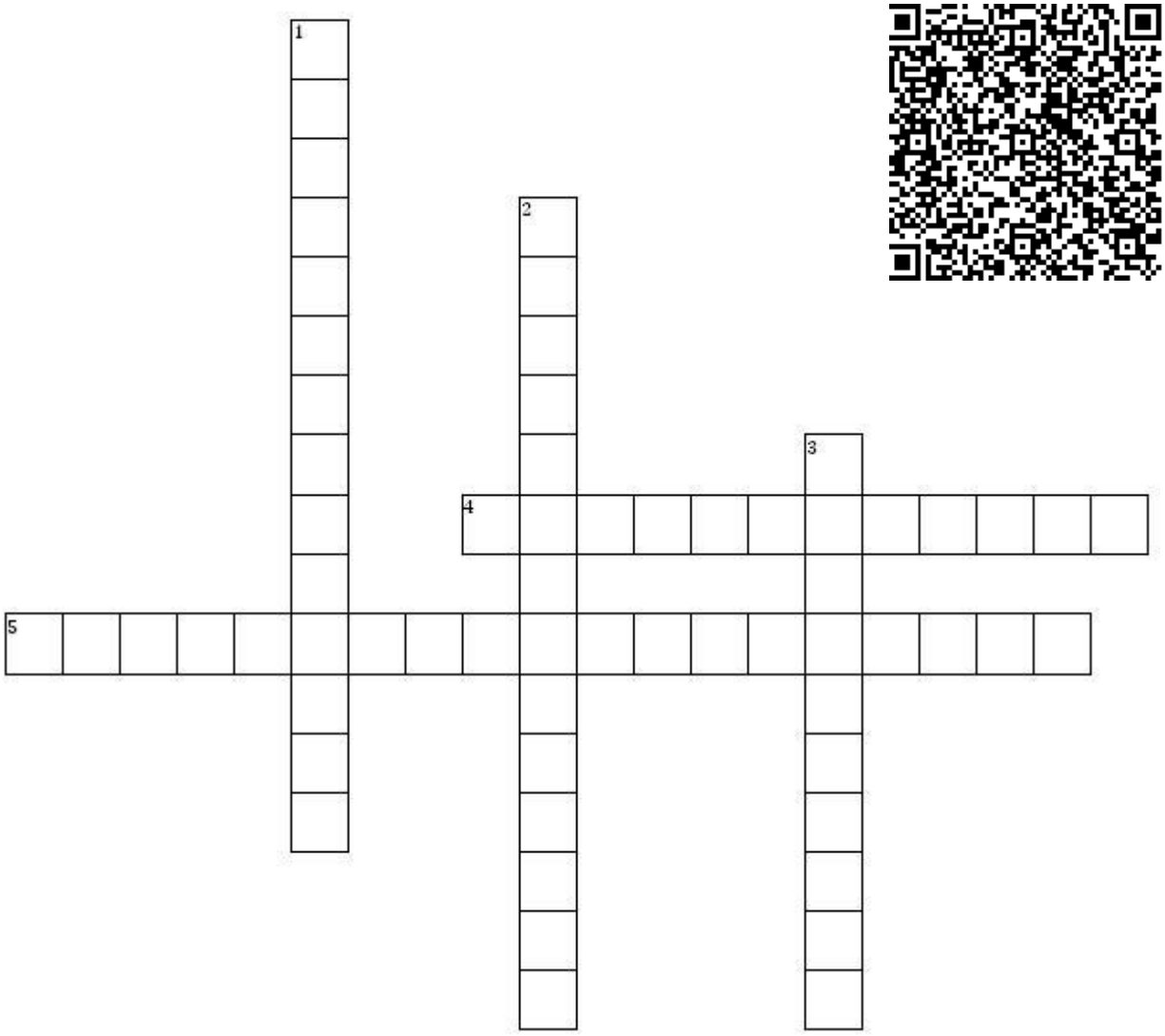

Okomito:	**Vodoravno:**
1. autor	4. prevoditelj
2. naslov	5. nakladnik
3. mjesto i godina izdanja	

Postoji li u knjizi? (zaokruži):

a) predgovor

b) sadržaj

c) bilješka o piscu

d) rječnik

Esperel

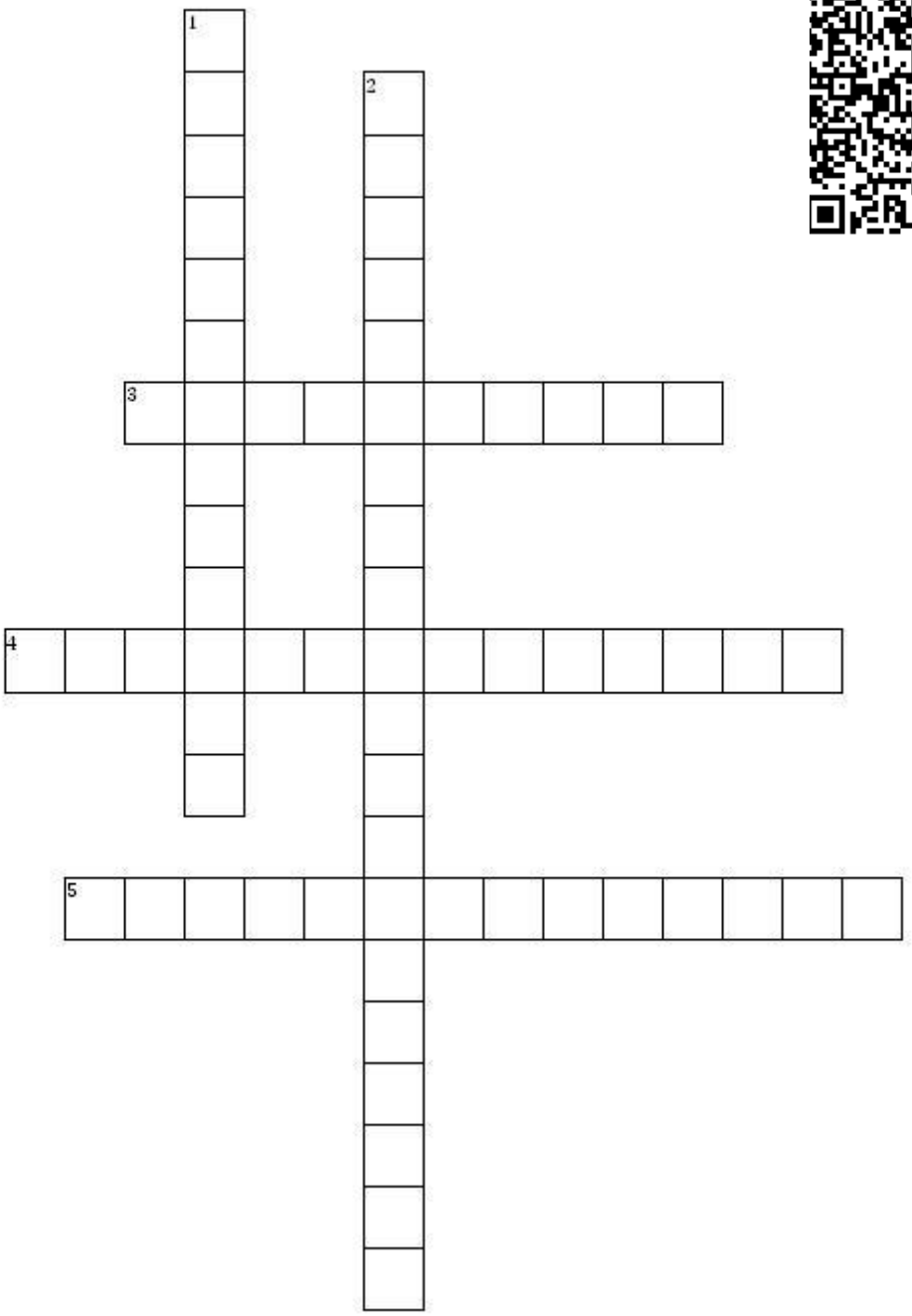

Postoji li u knjizi? (zaokruži):

a) predgovor

b) sadržaj

c) bilješka o piscu

d) rječnik

Okomito:	**Vodoravno:**
1. izdavač	3. mjesto i godina izdanja
2. naslov	4. ilustrator
	5. autor

Mali princ

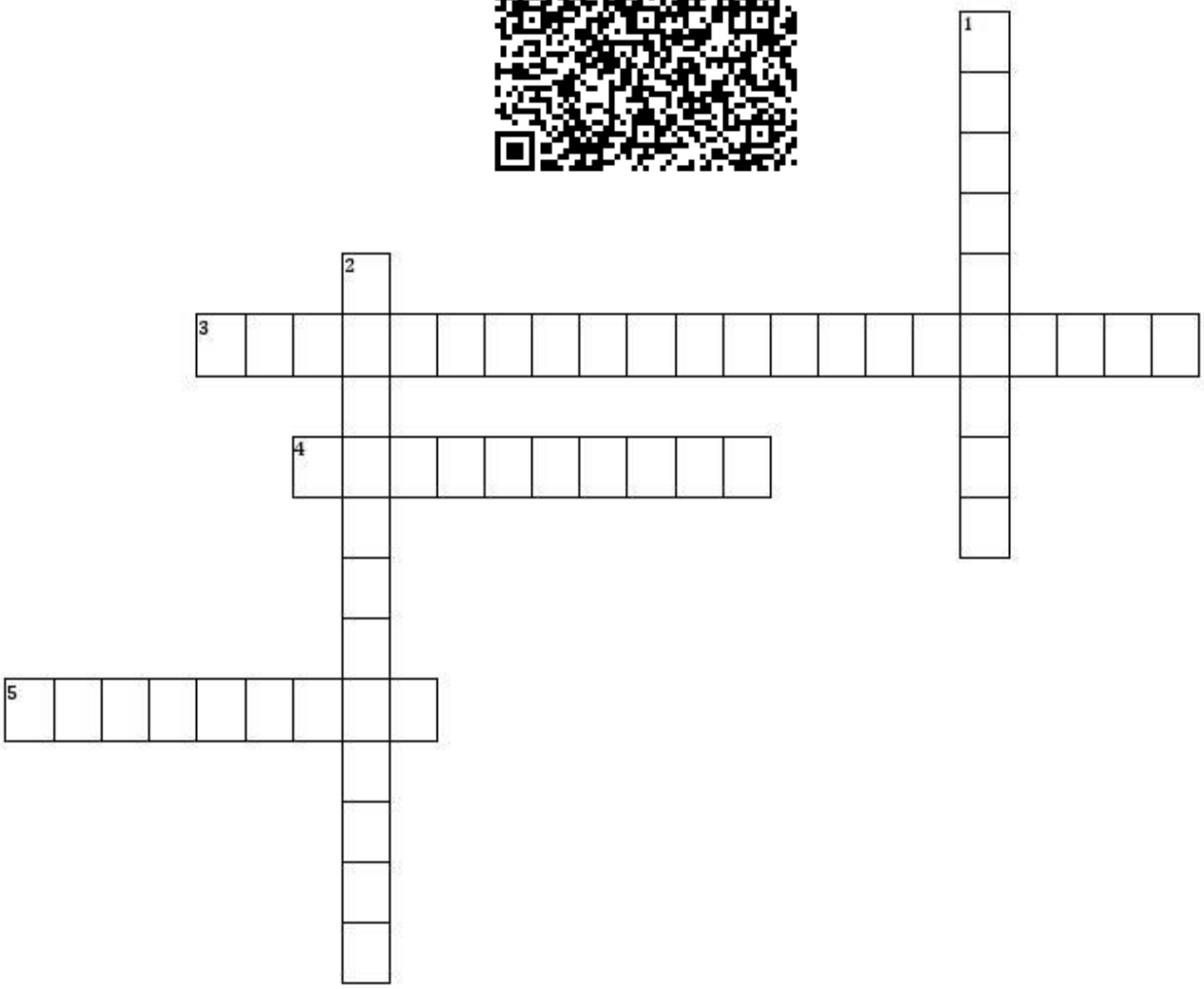

Okomito:	**Vodoravno:**
1. prevoditelj	3. autor
2. nakladnik	4. mjesto i godina izdanja
	5. naslov

Postoji li u knjizi? (zaokruži):

a) predgovor

b) sadržaj

c) bilješka o piscu

d) rječnik

b)

Pinokio

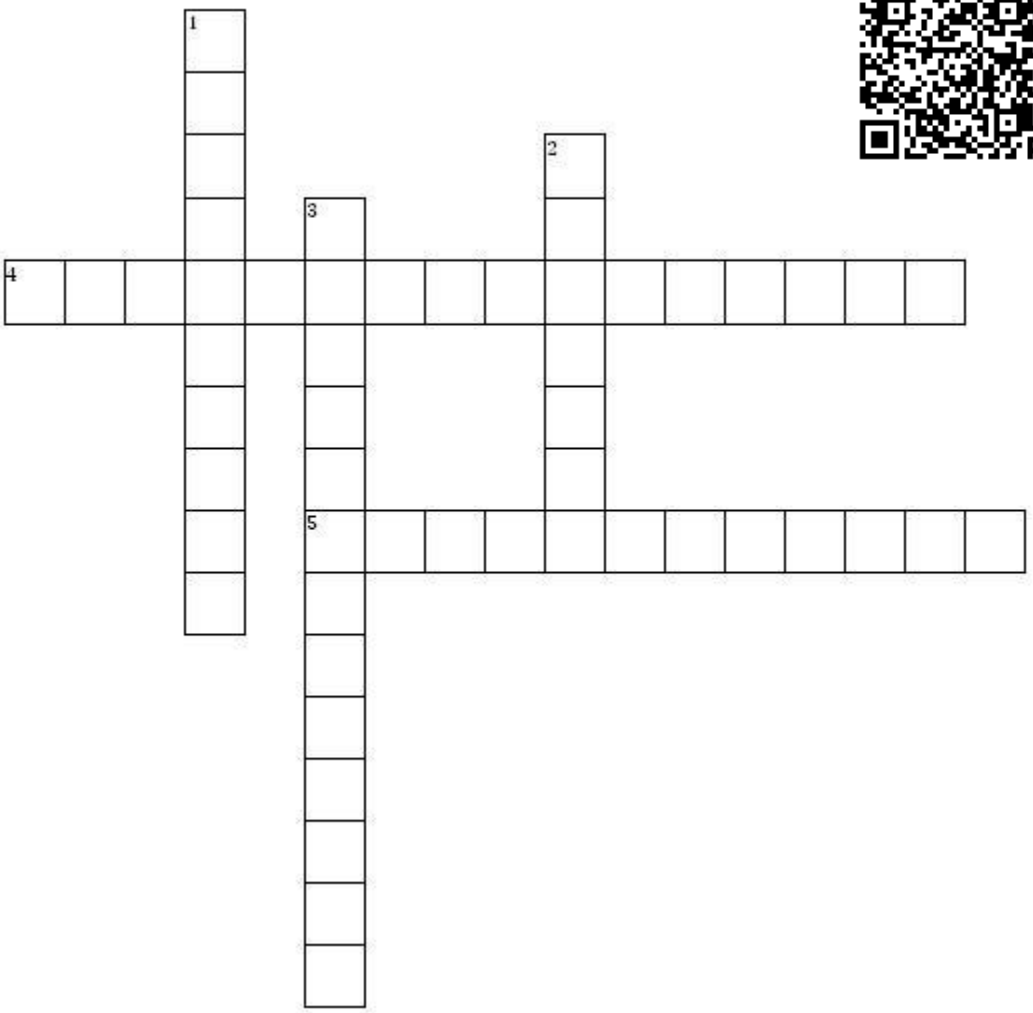

Okomito:	**Vodoravno:**
1. mjesto i godina izdanja	3. ilustrator
2. naslov	4. prevoditelj
	5. autor

Postoji li u knjizi? (zaokruži):

a) predgovor

b) sadržaj

c) bilješka o piscu

d) rječnik

Prilog 4. **Pitanja za vrednovanje nastavnog sata u *online* digitalnom alatu *Mentimeter***

1. Kako sam se osjećao/la na satu i jesam li naučio/la nešto novo?

a) Osjećao/la sam se dobro i naučio/la sam nešto novo.

b) Osjećao/la sam se dobro i nisam naučio/la ništa novo.

c) Osjećao/la sam se loše i nisam naučio/la ništa novo.

2. Hoću li naučeno primjenjivati u daljnjem radu i učenju?

a) Naučeno ću primjenjivati u daljnjem radu i učenju.

b) Naučeno neću primjenjivati u daljnjem radu i učenju.

c) Ne znam hoću li naučeno primjenjivati u daljnjem radu i učenju.

Prilog 5. **Poveznica za prezentaciju *Knjiga* u *online* digitalnom alatu *Prezi***

https://prezi.com/view/UqETZlckoZ63fxBc0Uet/

Literatura

Demut, Ana. 2003. *Putokazi školske knjižnice*. Školska knjiga. Zagreb.

Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Zavod za informacijske studije; Altagama. Zagreb.

Lovrinčević, Jasmina. 2005. *Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara.* Zagreb.

Nimac, Elvira. 2014. *Planiranje nastavnih ciljeva*. Školska knjiga. Zagreb

Sudarević, Ana; Đunderović, Tihomir. *Knjiga-put od autora do čitatelja.* http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Knjiga_put_od_autora_do_%C4%8Ditatelja (pristupljeno 18. prosinca 2018.)

Životopisi

Nikolina Borovina radi u Osnovnoj školi Vela Luka kao stručni suradnik knjižničar. Studij likovne kulture i likovnih umjetnosti završila je 1996. godine u Splitu, a studij knjižničarstva 2004. godine pri Filozofskom fakultetu u Osijeku. Stručni ispit za nastavničko zvanje položila je 1999. godine, a stručni ispit za zvanje diplomiranog knjižničara 2005. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Od 1997. do 1999. radi u kao učitelj likovne kulture u OŠ Antuna Kanižlića i kao nastavnik stručnih predmeta u Obrtničkoj školi u Požegi. Od 1999. do 2010. radi u Srednjoj školi Vela Luka gdje predaje Likovnu umjetnost i Povijest hrvatske kulturne baštine. U OŠ Vela Luka radi kao stručni suradnik knjižničar od 1999. do danas. Posebno područje njezina interesa je stručno usavršavanje i promicanje digitalne pismenosti kroz različite oblike rada u školskoj knjižnici. Voditeljica je županijskog stručnog vijeća knjižničara osnovnih i srednjih škola Dubrovačko – neretvanske županije. Redovito se stručno usavršava i održava predavanja na županijskim stručnim skupovima. Promovirana u zvanje stručnog suradnika mentora 2018. godine.

Jakica Pecotić radi u Srednjoj školi Vela Luka kao stručni suradnik knjižničar. 2008. godine diplomirala je povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a 2014. godine diplomirala je knjižničarstvo na Odjelu za informacijske znanosti u Zadru. Od 2009. radi na zamjenama u osnovnim (OŠ Petar Kanavelić, Korčula; OŠ Ante Curać-Pinjac, Žrnovo; OŠ Smokvica, Smokvica) i srednjim školama (SŠ Petar Šegedin, Korčula i SŠ Vela Luka, Vela Luka), većinom kao profesor povijesti. Posebno područje njezina interesa je upotreba novih medija u prilagođavanju nastavne građe konkretnim i aktualnim potrebama, afinitetima i željama učenika, kroz nastavu i kroz rad u školskoj knjižnici.

Knjižnica- korištenje enciklopedije

Library- how to use an encyclopaedia

Vlasta Pavlović Elez, prof., stručna suradnica mentorica
Osnovna škola Bartola Kašića, Vinkovci
vlasta.pavlovic@skole.hr; pavla1001@gmail.com
Kristina Perić, prof., stručna suradnica knjižničarka
Osnovna škola *August Cesarac,* Ivankovo
christina.peric@gmail.com

Sažetak

Jedna od predloženih tema za provedbu programa Knjižničnog odgoja i obrazovanja je upoznavanje učenika trećih razreda s enciklopedijom. Tijekom života susrećemo se s različitim vrstama tekstova, s različitim naslovima, s različitim oblicima knjiga. Učenicima je jasno kako čitati lektiru, no je li im jasno na koji način koristiti enciklopediju. Upravo ova priprema za izvođenje nastavnog sata na temu Knjižnica - korištenje enciklopedije nastoji prikazati kako učenike naučiti koristiti enciklopediju i potaknuti ih na njezino korištenje. U uvodnom dijelu sata učenici će spajanjem slagalice doći do rješenja koje najavljuje temu sata. U središnjem dijelu sata upoznat će se s novim pojmovima (vrstama enciklopedija, bilješkom u enciklopediji), sami će pretraživati enciklopediju, upoznat će se s enciklopedijom na *mreži*. U završnom dijelu sata učenici će prezentirati svoj rad te pomoću web 2.0 alata (Kahoot, Kubbu) ponavljati i provjeriti svoje znanje. Nakon toga slijedi vrjednovanje sata.
Ključne riječi: enciklopedija, dječja enciklopedija, kazalo, bilješka

Abstract

One of the suggested topics in carrying out library education and care programme is familiarizing third grade students with an encyclopaedia. During our lifetime we come across different types of texts, different titles, and different book forms. Students know how to do book reports, but do they know how to use an encyclopaedia? This lesson plan is based on the topic *Library – how to use an encyclopaedia* and it will demonstrate how to teach students to use an encyclopaedia and encourage them to use it as often as possible. In the introductory part students will put together a jigsaw puzzle and come to the solution which is the topic of the lesson. In the main part students will get acquainted with some new terms (types of encyclopaedias, encyclopaedia entries), explore an encyclopaedia by

themselves and familiarize with an online encyclopaedia. In conclusion students will present their work, and revise and check their knowledge using web 2.0 tools (Kahoot, Kubb). Finally, lesson evaluation will follow.

Key words: encyclopaedia, children's encyclopaedia, index, entry

<table>
<tr><td>Nastavna jedinica:</td><td colspan="2">Knjižnica-korištenje enciklopedije</td></tr>
<tr><td>Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:</td><td colspan="2">Vlasta Pavlović Elez, OŠ Bartola Kašića, Vinkovci
Kristina Perić, OŠ August Cesarec, Ivankovo</td></tr>
<tr><td>Razredni odjel: 3.</td><td>Trajanje sata: 45 min</td><td>Datum: 9./10. travnja 2019. g.</td></tr>
<tr><td>Nastavno/međupredmetno područje:
Knjižnični odgoj i obrazovanje</td><td>Tip nastavnoga sata: obrada novog gradiva</td><td>Nastavni oblici: Frontalni rad, individualni rad, istraživački rad, rad u skupini</td></tr>
<tr><td>Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, metoda čitanja/pisanja/slušanja/rada na tekstu, prezentiranje, istraživanje, igra</td><td>Nastavna sredstva (i pomagala):
Živa riječ nastavnika i učenika, enciklopedija, slagalice, evaluacijske kartice, Kubbu kviz online, Kahoot kviz online, prezentacija (Prezi), računalo, mobilni uređaj.</td><td>Ključne riječi:
Enciklopedija, vrste enciklopedija, dječja enciklopedija, enciklopedija na mreži, sadržaj, kazalo, bilješka</td></tr>
<tr><td>Operacionalizirani cilj/ciljevi:</td><td colspan="2">Upoznati enciklopediju kao važan izvor informacija i naučiti ju koristiti u svrhu pronalaženja informacija.</td></tr>
<tr><td>Suodnosi:</td><td colspan="2">Hrvatski jezik, Građanski odgoj</td></tr>
<tr><td>Ishodi učenja:</td><td colspan="2">Kognitivno učenje- učenik će:
prepoznati i imenovati enciklopedije
usvojiti nove pojmove
razlikovati vrste enciklopedija
upotrijebiti stečeno znanje u korištenju enciklopedija
prikazati rezultat grupnog rada
procijeniti sat.</td></tr>
</table>

	Pishomotoričko učenje-učenik će: • prepoznati i povezati pojmove pomoću kojih će prepoznati temu sata • primjenjivati stečena znanja • slušati upute za rad • odgovarati na pitanja • izgraditi socijalne kompetencije kroz rad u skupini • prilagođavati vještine problemskoj situaciji objašnjavati i prezentirati. Afektivno učenje- učenik će: • razvijati istraživački duh • surađivati u skupnom radu • prepoznati važnost učenja i korištenja enciklopedija • aktivno sudjelovati u radu u skupni.
Zadaće sata:	
a) obrazovne	snalaženje u knjižnici i među knjižničnom građom; pronalaženje informacija; uspostavljanje uzročno-posljedičnih veza
b) odgojne	samostalno istraživanje; učenje novih pojmova; pronalaženje informacija
c) funkcionalne	zapažanje, zaključivanje, povezivanje, ususatvljivanje
Tijek sata (artikulacija)	
1. Doživljajno - spoznajna motivacija	
Slagalicom se otkriva pojam enciklopedija koji je i tema sata.	
2. Najava teme	Kartice asocijacije kojima se najavljuje tema sata.
3. Interpretacija/obrada teme	Usvajanje novih sadržaja (Prezi/PPT). Skupni rad-traženje zadanog pojma u enciklopediji, čitanje bilješke i rješavanje zadatka.

5. Objava doživljaja	Prezentacija skupnog rada i povezivanje svih pojmova u cjelinu- hrvatski velikani.
6. Sinteza	Zadatci u alatima Kahoot i Kubbu za ponavljanje naučenog.
8. Zadatci za samostalan rad	
	Igra asocijacija i igra živuće enciklopedije.
Domaća zadaća	Pronaći pojam kiša u *online* enciklopediji.
Postupci i oblici vrjednovanja i samovrjednovanja:	Izvršen zadatak učenika te prikaz istoga.
Izvori za učenike:	Živa riječ nastavnika, prezentacija, enciklopedija Napomena: svaki sudionik obvezno ponijeti mobilni uređaj.
Izvori za učitelje:	Literatura i mrežne stranice, priprema za izvođenje sata, prezentacija, enciklopedija, internet.

Tijek sata

UVODNI DIO - 7 min

Motivacija, najava cilja i plana rada.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Učenici slušaju i razumiju upute za rad. Učenici izgrađuju socijalne kompetencije.	Učenici pozdravljaju knjižničarke te pokazuju zanimanje za temu. Učenici se formiraju u skupine.	Knjižničarke pozdravljaju učenike i predstavljaju se. Najavlju im zajedničko druženje. Knjižničarka dijeli učenike u skupine i daje im slagalice (nastavni listić br. 1.) Knjižničarka objašnjava koji je njihov zadatak.	Učenici rješavaju zadatak - slagalice.

Učenici povezuju pojmove pomoću kojih će prepoznati temu sata.	Učenici u spajaju slagalice. Učenici govore rješenje. Učenici slušaju.	Knjižničarka potiče učenike na davanje rješenja. Knjižničarka pokazuje kartice-igra asocijacije (nastavni listić br. 2.) Knjižničarka upućuje učenike. *U svakoj školskoj knjižnici raste «drvo znanja». Njegova je krošnja velika, a grane razgranate. Nitko ne može obuhvatiti cjelokupno ljudsko znanje, ali može pokušati. I sam čovjek nastojao je svoje znanje o životu i svijetu oko sebe „zarobiti" i pohraniti u određenu vrstu knjige.* Knjižničarka najavljuje učenicima temu sata. *Danas ćemo se upoznati s enciklopedijom* Knjižničarka pokazuje primjerak enciklopedije. Najava teme. *Naučit ćemo što je enciklopedija, upoznat ćemo se s vrstama enciklopedije, kazalom, s bilješkama u enciklopediji te ćemo pretraživati pojmove u enciklopediji.*	Učenici usmeno daju točan odgovor, tj. pojam koji se traži. (Enciklopedija.)

SREDIŠNJI DIO - 30 min

Spoznavanje novih nastavnih sadržaja.

Rad u skupinama.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Učenici prepoznaju i definiraju enciklopediju.	Učenici promišljaju i usmeno odgovaraju na pitanja. Učenici zaključuju i daju odgovor.	*Ima li netko enciklopediju kod kuće? Može li netko reći kakva je knjiga enciklopedija?* Knjižničarka objašnjava: *ENCIKLOPEDIJA je knjiga koja daje pregled ukupnog ljudskog znanja. Ona je «knjiga sveznanja» i izvor zanimljivih i korisnih podataka, obavijesti. Enciklopedije proširuju školsko gradivo, ali i sadrže podatke o svemu onome što vas osim toga zanima.*	Usmeni odgovori učenika.
	Učenici razmišljaju i odgovaraju na pitanja.	*Biste li enciklopediju svrstali u lektiru ili poučne knjige?* Knjižničarka pojašnjava:	Odgovori učenika. (U poučne knjige.)
Učenici usvajaju i pamte nove pojmove.	Učenici gledaju prezentaciju i slušaju.	*ENCIKLOPEDIJE su dio referentne zbirke. Ona se naziva kraljicom referentne zbirke. REFERENTNA (priručna) zbirka je zbirka enciklopedija, rječnika, leksikona i drugih priručnika. U školskoj knjižnici referentna (priručna) zbirka smještena je na posebnoj polici. Ona se zove i*	

Učenici će razlikovati vrste enciklopedija. Učenici primjenjuju stečeno znanje o vrstama enciklopedija. Učenici usvajaju nove pojmove.	Učenici promatraju i slušaju. Učenici odgovaraju na pitanja.	*priručna jer nam treba uvijek biti pri ruci.* Knjižničarka postavlja problem-*Ako me zanima nešto o medicini i nešto o glazbi, hoću li tražiti u istoj enciklopediji ili različitim?* *Postoji li jedna vrsta enciklopedije ili možda nekoliko vrsta?* Zaključujemo da postoji više vrsta enciklopedija. Knjižničarka objašnjava. *OPĆA ENCIKLOPEDIJA - pojmovi su poredani abecednim redom; sadrži mnoštvo podataka, tekstova.* *POSEBNA ENCIKLOPEDIJA - sadrži podatke o posebnim, pojedinim područjima ljudskog znanja.* *Postoje i enciklopedije koje su namijenjene djeci. Što mislite kako zovemo takve enciklopedije?* *DJEČJE ENCIKLOPEDIJE - namijenjene su dječjem uzrastu i sadrže podatke o svim područjima ljudskog znanja.* Knjižničarka pokazuje enciklopediju.	Učenici usmeno odgovaraju. (U različitim. Više vrsta.) Učenici odgovaraju. (Dječje enciklopedije)

Učenici primjenjuju stečeno znanje. Učenici usvajaju nove pojmove.	Učenici usmeno odgovaraju na pitanja. Učenici slušaju i zaključuju. Učenici slušaju i gledaju.	(Pokazujem učenicima Veliku dječju enciklopediju kao primjer dječje enciklopedije koja sadrži tekst, ali i mnoštvo lijepih i zanimljivih slika.) *Jesu li sve enciklopedije u obliku knjige, pisane, tiskane?* *Jeste li nekada tražili nešto na internetu, na Wikipediji?* *Postoje i one koje nisu tiskane, nisu opipljive, one su u digitalnom obliku. Mogu biti na CD-u, DVD-u ili na mreži. Najveća enciklopedija na svijetu je internet. Pretraživanjem interneta možete saznati puno toga. No, uvijek moramo biti oprezni prilikom pretraživanja sadržaja na internetu.* *Koju enciklopediju na mreži ste koristili?* *Wikipedija je slobodna enciklopedija koju svatko od nas može uređivati, ali zbog toga ne možemo je uvijek gledati kao u potpunosti točan izvor informacija.* *Pokazala bih vam jednu stranicu na mreži.* *To je stranica prve hrvatske opće i nacionalne enciklopedije na mreži- Proleksis.*	Učenici daju odgovore. (Mogu biti tiskane, a mogu biti i na CD-u, DVD-u) Učenici odgovaraju. (Jesmo, Wikipediju.)

	Učenici slušaju, čitaju s prezentacije i povezuju. Učenici razmišljaju i zaključuju.	*Proleksis enciklopedija je klasična, urednički nadzirana enciklopedija, ali je ona i moderna elektronička enciklopedija. Pojmovi su složeni abecednim redom, a ljudsko znanje je organizirano po skupinama.* (Pokazujem učenicima na mreži.) *Imamo još jednu stranicu koju bih vam preporučila kao pomoć pri učenju, a to je Hrvatski leksikografski zavod Miroslava Krleže koji od 1950.* godine izdaje enciklopedije. *Na ovoj stranici možete pronaći Hrvatsku enciklopediju u elektroničkom obliku.* (Pokazujem i objašnjavam.) *Sveobuhvatna enciklopedija na engleskom jeziku koja se zadnjih pet godina izdaje isključivo u digitalnom obliku je Britannica.* *Zašto su dobre enciklopedije u digitalnom obliku?*	Učenici odgovaraju. (Zato što ih više ljudi istovremeno može koristiti. Zato što su besplatne. Zato što nam ne zauzimaju prostor.)

Učenici prepoznaju dijelove enciklopedije. Učenici usvajaju nove pojmove. Učenici usvajaju nove pojmove.	Učenici slušaju i gledaju prezentaciju. Učenici slušaju i gledaju.	Knjižničarka pokazuje dijelove enciklopedije i objašnjava: a) *NASLOVNA STRANICA (sadrži najvažnije podatke o enciklopediji- ime i prezime autora, naslov, nakladnik, mjesto i godina izdanja)* b) *SADRŽAJ (popis poglavlja koje enciklopedija sadrži sa naznakom stranica na kojima počinju spomenuta poglavlja)* c) *ENCIKLOPEDIJSKI ČLANAK (enciklopedija se sastoji od članaka. a on sadrži: naslov, tekst, slike)* Knjižničarka pita- *Hoćemo li čitati enciklopediju od korice do korice?* *Enciklopedije se ne čitaju od početka do kraja, nego u njima tražimo određeni pojam.* *A kako ćemo pronaći onda informaciju koja nas zanima?* *Kako biste vi definirali sadržaj/kazalo? Je l nam kazalo nešto kazuje (govori)?*	Učenici odgovaraju na pitanje. (Nećemo, pročitat ćemo samo što nas zanima.) Učenici odgovaraju. (U sadržaju, u kazalu.) Učenici odgovaraju. (Sadržaj/kazalo je popis svega što se nalazi u knjizi.)

Učenici će razvijati istraživački duh. Učenici primjenjuju stečeno znanje (enciklopedija, kazalo, bilješka). Učenici izgrađuju socijalne kompetencije. Učenici prepoznaju važnost korištenja enciklopedije.	Učenici slušaju. Učenici slušaju. Učenici traže zadane pojmove u enciklopediji.	Knjižničarka pokazuje učenicima primjer bilješke u enciklopediji. *Ovo je primjer jedne bilješke u enciklopediji.* Knjižničarka pokazuje kazalo u enciklopediji. KAZALO/sadržaj je sredstvo pretraživanja enciklopedije i pomoću njega pronalazimo točno određeni podatak u enciklopediji. KAZALO je abecedni popis pojmova sa naznakom stranica na kojima se nalaze podatci o traženom pojmu. Knjižničarka upućuje učenika: *Vaš zadatak je pronaći odgovor na pitanje koje se nalazi na vašem listiću. Odgovor ćete pronaći u Dokeo enciklopediji.* (Nastavni listić br.3- hrvatski velikani)	Učenici odgovaraju na pitanja.

Učenici se pristojno ponašaju u grupi i surađuju. Učenici izlažu.			

ZAVRŠNI DIO - 8 min

Sinteza i ponavljanje nastavnih sadržaja.

Samovrjednovanje.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
	Učenici usmeno govore odgovore i rješavaju online kviz. Učenici zaključuju.	*Sada kada ste naučili o enciklopedijama zaigrat ćemo kviz znanja!* Knjižničarka objašnjava kako se igra kviz. (Kubbu i Kahoot) (Prilog br. 4. i 5.)	Zanimanje učenika i njihova uključenost.

	Učenici vrjednuju sat.	*Ovim kvizom smo se zabavili, ali smo i utvrdili naše znanje o vrstama enciklopedija.* Knjižničarka pohvaljuje učenike za marljivost i uspješno izvršen zadatak. Knjižničarka poziva učenike na korištenje enciklopedija u školskoj knjižnici i na mreži. Knjižničarka dijeli učenicima evaluacijske kartice i poziva ih da ocijene ovaj sat (Prilog 8.) i dijeli im listić o neciklopediji za bilježnicu. (Prilog 9.) Knjižničarka se zahvaljuje učenicima na druženju. ZALIHA: -Igra asocijacija (ppt) (Prilog br.6.) - Svaka skupina će probati pronaći svoj pojam s listića na mrežnoj enciklopediji. - Živuća enciklopedija- učenik sjedi na stolici ispred cijelog razreda i odabere jednog učenika da mu postavi pitanje. Na temelju pitanja, učenik govori sve što zna o tome, sve što je nekada čuo, vidio, pročitao.	Učenikovo (ne) zadovoljstvo satom

Napomena: svaki sudionik treba ponijeti mobilni uređaj na sat.

IZVORI/PRILOZI:

1. Nastavni listić br.1 (slagalice)
2. Nastavni listić br. 2 (predlošci za igru)
3. Nastavni listić br. 3 (zadatci za skupni rad - hrvatski velikani)
4. Prilog br. 4. (Kahoot)
5. Prilog br. 5. (Kubbu)
6. Prilog. Br. 6. (Igra asocijacija)
7. Poveznica na prezentaciju (Prezi)
8. Prilog 8. (evaluacijske kartice)
9. Prilog 9. (o enciklopediji za bilježnicu**)**

1. **Nastavni listić br. 1. Slagalice**

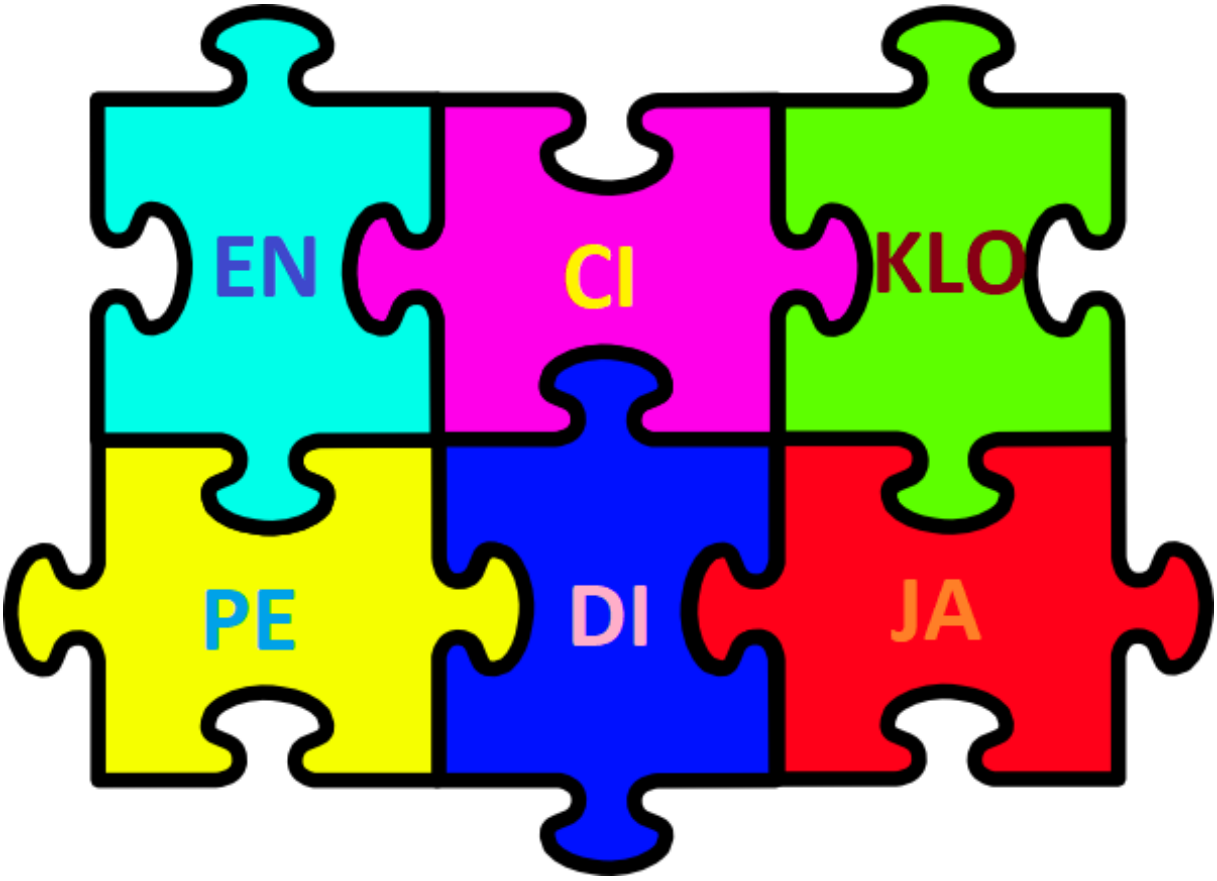

2. Nastavni listić br. 2.

1. SKUPINA – KNJIGA

2. SKUPINA – KRALJICA

3. SKUPINA – KNJIŽNICA

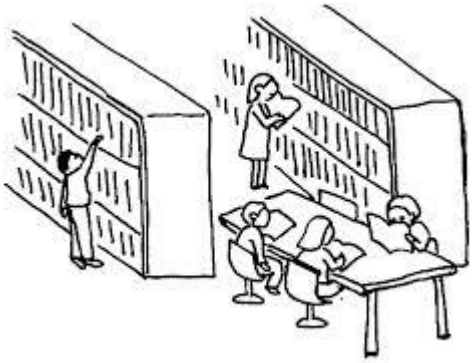

4. SKUPINA – REFERENTNA ZBIRKA

3. Nastavni listić br. 3.

Rad u skupinama.

1. **skupina:** Pronađi na kraju enciklopedije kazalo.

   U kazalu pronađi pojam/ime

   IVANA BRLIĆ-MAŽURANIĆ

   Pročitaj bilješku u enciklopediji i odgovori na pitanje-

   Kojom zbirkom je postigla najviše uspjeha te kako je nazivamo?

2. **skupina:** Pronađi na kraju enciklopedije kazalo.

   U kazalu pronađi pojam /ime

   DORA PEJAČEVIĆ

   Pročitaj bilješku i odgovori na pitanje-

   Što je po zanimanju bila Dora Pejačević i u kakvoj je obitelji rođena?

3. **skupina:**

   Pronađi na kraju enciklopedije kazalo.

   U kazalu pronađi pojam/ime

   JOSIP JELAČIĆ

   Pročitaj bilješku i odgovori na pitanje-

   Što je ukinuto za vrijeme Jelačićeva banovanja i što je okupio nakon više stoljeća?

4. **skupina:** Pronađi na kraju enciklopedije kazalo.

   U kazalu pronađi pojam/ime

   MAJSTOR RADOVAN

   Pročitaj bilješku i odgovori na pitanje:

   Čime se bavio i na kojoj se katedrali nalazi Radovanov portal?

4. **Prilog 4. Kahoot**
   https://play.kahoot.it/#/k/b71e49d7-6335-4d4f-b880-2c0934d067fd

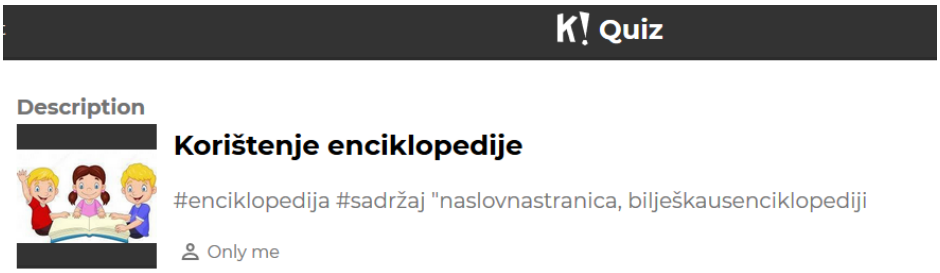

5. **Prilog 5. Kubbu**
   http://www.kubbu.com/a1/91731_enciklopedija-kraljic

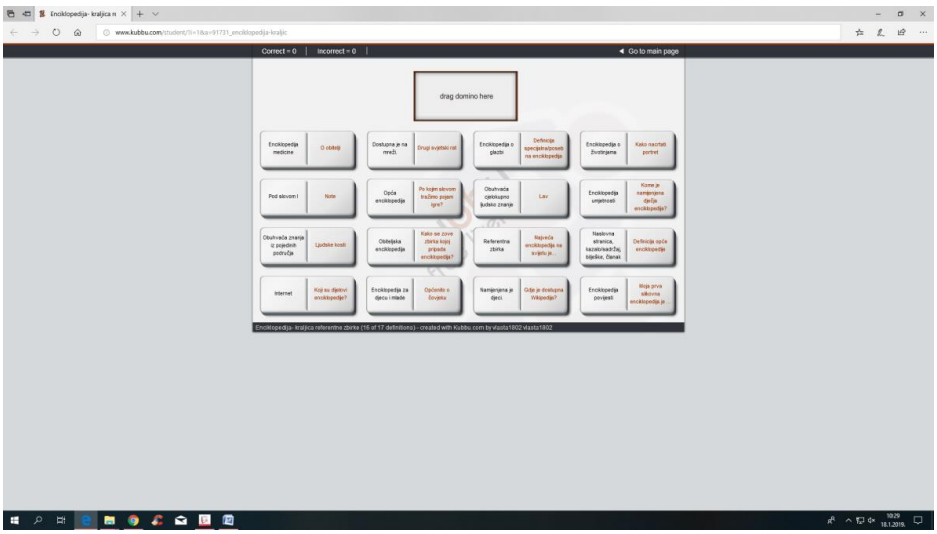

6. **Prilog 6. Igra asocijacija (ppt)**

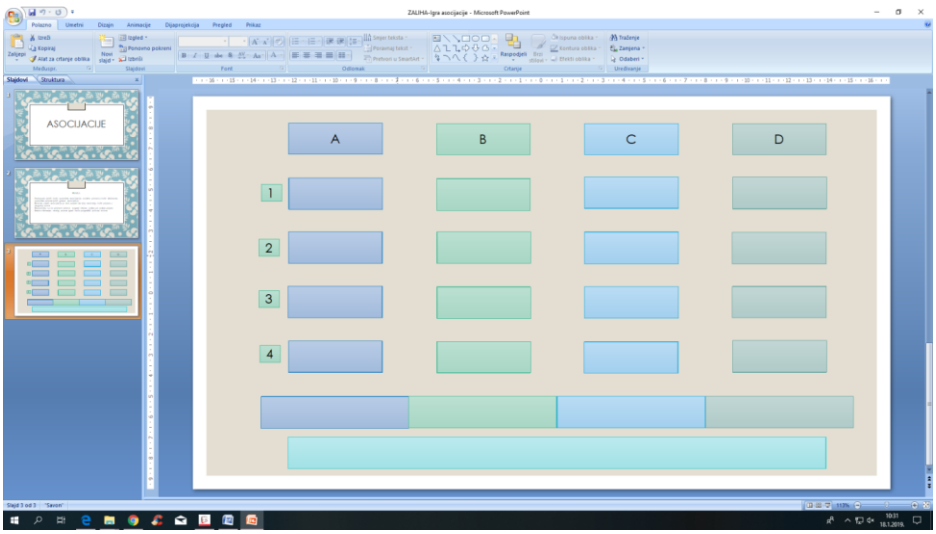

7. **Prilog 7**. Prezentacija (Prezi) https://prezi.com/view/2VvBjywN0Oets4pBgQa9/

8. **Prilog 8.**

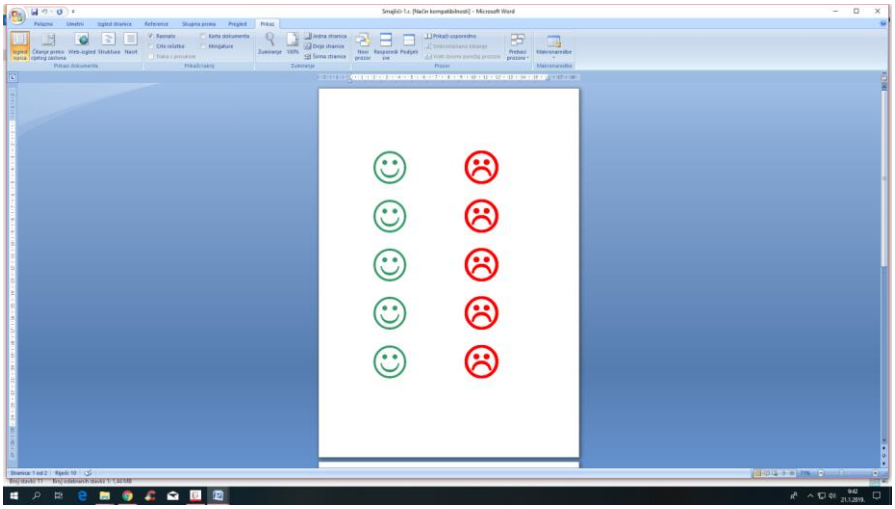

9. **Prilog 9.**

O enciklopediji za bilježnicu.

ENCIKLOPEDIJA

(knjiga koja obuhvaća cjelokupno ljudsko znanje)

Vrste:

- opća,
- specijalna
- dječja.

U ENCIKLOPEDIJI OBAVIJESTI TRAŽIMO SLUŽEĆI SE KAZALOM ILI SADRŽAJEM!

ABECEDNO KAZALO (abecedni slijed pojmova s brojevima stranica)

Literatura

Britannica. https://www.britannica.com/ (pristupljeno 3.1.2019.)

Dokeo: enciklopedija za nove generacije 9 do 99 godina. 2010. Školska knjiga. Zagreb

Hrvatska enciklopedija. http://www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 3.1.2019.)

Kovačević, Dinka,; Lovrinčević, Jasmina. 2012. *Školski knjižničar*. Zavod za informacijske studije. Zagreb

Lovrinčević, Jasmina i dr. 2005. *Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara*. Zavod za informacijske znanosti. Zagreb

Online enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslava Krleže. http://www.lzmk.hr/hr/ (pristupljeno 3.1.2019.)

Peti-Stantić, Anita.; Velički, Vladimira. 2008. *Jezične igre za velike i male*. Alfa. Zagreb

Proleksis enciklopedija *online.* http://proleksis.lzmk.hr/ (pristupljeno 3.1.2019.)

Životopis

Vlasta Pavlović Elez srednju školu i studij završila je u Osijeku. Stekla je zvanje profesora hrvatskoga jezika i književnosti i diplomiranoga knjižničara na Filozofskom faklultetu Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Radila je kao učiteljica hrvatskoga jezika, a trenutno radi u Osnovnoj školi Bartola Kašića u Vinkovcima na radnom mjestu stručne suradnice knjižničarke. Godine 2017. promovirana je u zvanje stručni suradnik mentor. Kao osobne kompetencije i vještine izdvaja motiviranost i predanost u radu, iskustvo u organizaciji i radu na projektima, sposobnost prilagođavanja multukulturalnim sredinama i komunikacijske vještine, poznavanje engleskoga jezika te poznavanje rada na računalu (cjeloviti ECDL certifikat). Posebno je zanima istraživači rad u struci, rad na poticanju informacijske pismenosti i poticanje čitanja. U svojoj školi bila je član stručnog tima u međunarodnim projektima (Comenius projektu te dvama Erasmus+ projektima) te je stekla iskustvo u radu na projektima i organizaciji istih. Kao mentorica svojim učenicima sudjeluje na brojnim natjecanjima, natječajima i sl. Godine 2013. sudjelovala je kao mentorica na Natjecanju u čitanju naglas (na državnoj razini) na kojoj je njezina učenica osvojila 3. mjesto, a godine 2015. također na državnoj razini natjecanja kao mentorica čiji je učenik osvojio 2. mjesto.

Kristina Perić stručna je suradnica knjižničarka u OŠ *August Cesarec* u Ivankovu. Diplomirana je knjižničarka i prof. hrvatskog jezika i književnosti. Položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara pri Ministarstvu kulture te stručni ispit za stručnog suradnika školskog knjižničara pri Agenciji za odgoj i obrazovanje. Već deset godina radi kao stručna suradnica knjižničarka u osnovnoj školi. Mentorica je studentima informatologije na stručnoj praksi te pripravnicima do polaganja stručnog ispita. Menotica je učenicima koji sudjeluju na različitim natječajima, suradnica u izradi školskog lista Cesaurus, koordinatorica projekta Škole za Afriku u OŠ *August Cesarec* Ivankovo te se bavi uređivanjem školske mrežne stranice,

Književno-komunikacijsko-informacijska kultura

Literature-communication-information culture

Jelena Cvrković, prof. i dipl. knjižn.
Osnovna škola Josipa Kozarca, Vinkovci
jcvrkovic@gmail.com

Sažetak

Ogledni sat iz područja knjižnično-informacijsko-medijskog odgoja i obrazovanja može se izvesti u korelaciji sa Zdravstvenim i Građanskim odgojem. U svojem primjeru pokazujem kako se dio nastavnog knjižničarskog područja, književno-komunikacijsko-informacijska kultura (4. razred, Osnovne škole), može naučiti učenike o medijskoj kulturi, ali i kulturi potrošača. Učenici kroz rad u skupinama i timskim radom dolaze do važnih spoznaja o utjecaju reklama na sve nas te kako reklame imaju najveći utjecaj na njih – djecu. Gledanjem isječka iz dokumentarnog filma *Djeca potrošači*, učenicima se želi skrenuti pozornost na utjecaj reklama kojega ponekad nisu svjesni. Osvještavanjem o velikoj industriji reklama, ali i medija koji se financiraju njihovim sredstvima, postaju svjesni koja je zapravo njihova uloga. Kroz radionicu izrade svoje reklame učenicima se želi ukazati koliko treba dobrih ideja i truda da bi se napravila dobra reklama. Želi ih se uputiti na izvore informacija, ali i informacijsku tehnologiju koja je nezaobilazan element u njezinu nastanku. Govori se o pravima potrošača i na njihovo pravo - pravo izbora u svim segmentima njihova života. U drugom dijelu učenici izvlače kartice sa navedenim tvrdnjama, s kojima se mogu ili ne mogu složiti. Cilj ove igre - naučiti kvalitetno komunicirati i osnažiti izricanje svoga mišljenja uz obrazloženje.

Abstract

A sample lesson from the field of Literary-Information-Media Education can be performed in correlation with Health and Civil Education. In my example, I show that part of the teaching library area, the Literary-Communication-Information Culture (4th grade, Primary School) can teach students about media culture and consumer culture. Pupils through group work and teamwork come up with important insights into the impact of ads on us all and how advertisements have the greatest impact on them - kids. By watching a clip from a documentary film: Children are consumers, students want to turn their attention to the impact of a commercial they are sometimes unaware of. Announcing the big industry of advertising and the media being financed out of their funds become aware of what

their role is really. Through the workshop of making their ads, students want to show how good ideas and efforts are needed to make good ads. They want to refer to the sources of information but also the information technology that is an inevitable element in its emergence. They talk about consumer rights and their right - the right to choose in all segments of their lives. In the second part, students take out the cards with the stated statements, which they may or may not agree with. The objective of this game - to learn to communicate with quality and to strengthen the expression of your opinion with explanation.

Škola:	Osnovna škola Josipa Kozarca, Vinkovci
Školska godina:	2018./2019.
Ime i prezime stručnog suradnika - knjižničara:	**Jelena Cvrković**, prof. i dipl. knjižn.
Razred i školski sat:	4. razred, blok sat 3. i 4. sat, 90 min (9,50 -11,25); 7. 12. 2018.
Mjesto izvođenja nastavnog sata:	Školska knjižnica
Predmetno područje:	Knjižnično-informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje; Zdravstveni odgoj
Tema:	**Književno-komunikacijsko-informacijska kultura (Mediji i sredstva ovisnosti)**
Ključni pojmovi:	Mediji (TV, računalo, mobitel, radio, novine, časopisi, Internet), reklama/e, ovisnost, komunikacija, prava potrošača
Tip nastavnog sata:	Obrada novog gradiva (1. sat), ponavljanje i ususatvljivanje gradiva (2. sat)
Korelacija:	Hrvatski jezik, Zdravstveni odgoj, Informatika, Engleski jezik, Likovna kultura, Građanski odgoj (prava potrošača)

Cilj sata:	Uočiti važnost pravilne procjene dostupnih informacija koje se nude putem medija, samostalno donositi odluke o informacijama putem medija (reklame), razvijati osobne stavove prema informacijsko-komunikacijskim tehnologijama i ostalim medijima.
Ishodi učenja:	Učenici će
Kognitivni *(znanje i razumijevanje):*	- naučiti prepoznati izvore vjerodostojnih informacija - naučiti kritički promišljati o utjecaju medija i reklama na rizično ponašanje - naučiti ulogu reklame u odnosu na potrošača
Afektivni *(vrijednosti i stavovi):*	- prepoznati važnost medija kao dio informacijsko- komunikacijskih tehnologija - stvoriti osviještenog potrošača (Građanski odgoj i obrazovanje) - razvijati kritičko mišljenje prema informacijama koje nam svakodnevno nude mediji (Zdravstveni odgoj) - razvijati pravilan odnos prama medijima
Psihomotorički *(vještine i aktivnosti):*	- procijeniti koje podatke treba sadržavati obavijest o proizvodu i kako ih koristiti prilikom izbora proizvoda - naučiti prepoznati dobru/lošu reklamu - naučiti pravilno koristiti medije
Nastavne metode:	Izlaganje, razgovor, igra, čitanje i rad s tekstom, pisanje, crtanje, pokazivanje
Oblici nastavnog rada:	Frontalni (čelni) rad, individualni rad, rad u skupinama
Nastavna sredstva:	Računalo, LCD projektor, pano, kartice s tvrdnjama, papir, bojice, flomasteri, listići za rad (upute)

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**UVODNI DIO**						
	Motivacija						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje (min.)**
	- nakon uvodnog predstavljanja i pozdrava igramo igru asocijacije (pripremljeni plakat) i dolazimo do pojma MEDIJI. - učenicima puštam isječak dokumentarnog filma: *Djeca potrošači: komercijalizacija djetinjstva* - kratak razgovor o dokumentarnom filmu - navesti učenike na zaključak da mediji mogu stvarati ovisnost	- igra asocijacije - gledanje isječka dokumentarnog filma	- naučiti što su mediji i znati ih nabrojati - uočiti utjecaj reklama putem medija na sve nas, posebno na djecu	- razgovora NM - projekcija isječka dokumentarnog filma - razgovor NO - frontalni - individualni	- plakat - Internet (YouTube: dokumentarni film: Djeca potrošači: komercijalizacija djetinjstva https://www.youtube.com/watch?v=43GCtGKKzRs	- plakat (pano) - laptop - LCD projektor - zvučnici - Internet (YouTube)	9

	Najava cilja						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje (min.)**
	Heuristički razgovor knjižničara i učenika. Danas ćemo upoznati svijet reklama i medijsku ovisnost. Koje su vama najdraže reklame i zašto? Jeste li kupili nešto nakon što ste vidjeli reklamu? Koji je cilj reklama?	Učenici dolaze do definicije pojma – reklama/e razgovor	- upoznati temu nastavnog sata	NM:Heuristički razgovor NO: frontalni, individualni	-	-	1

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje**
	- knjižničarka dijeli učenicima papiriće u boji (4 boje), svatko od učenika izvlači jednu boju. Nakon odabranih boja učenici odvajaju se u skupine prema boji koju su izvukli. - knjižničarka dijeli svakoj skupini određeni zadatak (upute) – učenici trebaju sami osmisliti dobru reklamu prema ponuđenoj temi (Zadatci su: prva skupina ima zadatak napraviti dobru reklamu za MOBITEL, druga skupina za KNJIGU, treća skupina za DJEČJI FILM: „Vlak u snijegu“, i četvrta skupina za ČOKOLADU). (napomena: papirići i upute priloženi su u pripremi)	- učenici se dijele u četiri skupine prema bojama koju su odabrali - učenici čitaju zadatak koji su dobili za osmišljavanje reklame (upute za rad)	- naučiti pravilno ponašati se unutar skupine - naučiti pravilno komunicirati i predstaviti svoj uradak	NM:razgovor - rad u skupinama -individualni rad - sinteza NO: frontalni - rad u skupinama - individualni	- listići u boji - zadatci - upute	- papir boji - upute za rad	5 20

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje**
	- knjižničarka proziva pojedine skupine koje izlažu svoje uratke - upozorava učenike na uvažavanje jednih drugih prilikom izlaganja - upućuje učenike na kraju da svojim glasanjem odaberu onu skupinu koja je najbolje napravila reklamu. - na kraju knjižničarka pita učenike jesu li zadovoljni svojom ulogom u skupini.	- izlaganje uradaka i samovrjednovanje rada učenika - učenici izlažu svoje uratke, a potom biramo najbolje napravljenu reklamu uz obrazloženje. - učenici kroz razgovor i pitanja vezana uz rad u timu ocjenjuju svoju ulogu u timu (samovrednovanje)	- naučiti pravilno komunicirati i prezentirati svoje uratke - uvažavati ostale učenike i skupine - naučiti samovrednovati svoj rad i rad skupine	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija NO -frontalni, individualni	- listovi papira - bojice, flomasteri	- pano (stavljanje uradaka učenika)	10

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (2. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje**
	Razgovor sa učenicima i dolaženje do pojma: OVISNOST. Što je to ovisnost? Koje poznajete ovisnosti? Može li se biti ovisan o reklamama? Knjižničarka navještava učenicima IGRU. Igra se odvija tako da učenici sjede ukrug i svaki učenik izvlači određenu karticu na kojoj su napisane određene tvrdnje. Učenik ima zadatak pročitati rečenicu na kartici te reći slaže li se s navedenom tvrdnjom ili ne, te obrazložiti svoju tvrdnju. (Napomena: kartice su priložene u pripravi) Knjižničarka se zahvaljuje učenicima na njihovim odgovorima i ugodnom razgovoru.	- učenici daju definicije pojma ovisnosti - učenici zaključuju da se može biti ovisan i o reklamama. - učenici potom sjedaju u krug te izvlače pripremljene kartice sa određenim tvrdnjama. Učenici čitaju tvrdnju na svojoj izvučenoj kartici te daju svoje mišljenje, slažu li se s navedenom tvrdnjom ili ne.	- naučiti odrediti definiciju na zadani pojam - spoznati da možemo biti ovisni i o reklamama - naučititi pravilno komunicirati i uvažavati tuđe mišljenje - naučititi se izboriti za svoje stavove	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - čitanje NO - frontalni - individualni	PPT prezentacija (ovisnosti) - knjige koje govore o ovisnostima - kartice sa tvrdnjama	- računalo - LCD projektor, platno - knjige	10 15

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**ZAVRŠNI DIO – SINTEZA, EVALUACIJA**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje**
	Knjižničarka iznosi tezu: *svatko od nas ima pravo na svoje mišljenje s kojim se ne moramo slagati. Stoga, svatko od vas treba imati svoje mišljenje i stav o određenoj reklami ili proizvodu.* Učenike upućujem kako trebaju dobro paziti koju poruku im šalje određena reklama. Navodim učenike na razgovor (daju svoje kritičko mišljenje o određenom proizvodu, uz naglasak na praćenje svih informacija koje su napisane na proizvodu (deklaracija proizvoda). Čitam im dio o pravima potrošača. Na kraju im govorim: *danas ste postali osviješteni o utjecaju medija i reklama.* **EVALUACIJA**	- učenici samostalno iznose svoje mišljenje o određenim reklamama - učenici navode kako prepoznati dobru/lošu reklamu - učenici samostalno iznose svoja iskustva (pozitivna/negativna) - učenici vrjednuju današnji rad	- naučiti iznijeti svoje mišljenje - upoznati prava potrošača GO - naučiti prepoznati dobre/loše reklame - naučiti evaluirati rad	NM - razgovor - usmeno izlaganje - sinteza NO - frontalni individualni	PPT (deklaracija proizvoda)	- računalo LCD projektor, platno	5 10 5

	Knjižničarka govori: za kraj imam jednu malu igru. Molim vas da ocijenite današnji rad. Ako vam se nije svidjelo kako smo i što smo danas radili – obje ruke stavite mirno na stol. Ako ste srednje zadovoljni – podignite ruke visoko u zrak, a ako ste jako zadovoljni – glasno zaplješćite. Na kraju, učenicima se zahvaljujem .						

PRILOZI UZ PRIPRAVU:

1. Zadaci za pojedine skupine učenika (4 skupine)

2. Kartice s određenim tvrdnjama namijenjene za igru

3. Izgled plakata za igru asocijacije (MEDIJI)

PRILOG 1.

1. ZADATAK VAŠEG TIMA

*Kako bi trebala izgledati **knjiga** koju bi svatko želio kupiti? Nacrtaj poželjnu reklamu s tekstom koja reklamira vašu knjigu (knjiga može biti bilo koja, slobodan izbor). Tekst mora biti kratak (može i u stihovima), zanimljiv i primamljiv (proizvod poželjan za kupiti). Možete pjevati, glumiti…*

Uloge (zadaci) u skupini: zajedno smislite tekst reklame

1. jedan od vas neka nacrta zadanu reklamu

2. jedan od vas neka napiše lijepo tekst (stihove) za reklamu

3. jedan od vas će izlagati – prezentirati vaš uradak

4. jedan od vas neka mjeri vrijeme (zadano vrijeme 15-20 min.)

U izlaganju možete sudjelovati jedan učenik ili svi.

2. ZADATAK VAŠEG TIMA

*Kako bi trebao izgledati **mobitel** kojeg bi svatko želio kupiti? Nacrtaj poželjnu reklamu s tekstom za vaš mobitel. Tekst mora biti kratak (može i u stihovima), zanimljiv i primamljiv (proizvod poželjan za kupiti). Možete pjevati, glumiti…*

Uloge (zadaci) u skupini: zajedno smislite tekst reklame

1. jedan od vas neka nacrta zadanu reklamu

2. jedan od vas neka napiše lijepo tekst (stihove) za reklamu

3. jedan od vas će izlagati – prezentirati vaš uradak

4. jedan od vas neka mjeri vrijeme (zadano vrijeme 15-20 min.)

U izlaganju možete sudjelovati jedan učenik ili svi.

3. ZADATAK VAŠEG TIMA

*Kako bi trebala izgledati **dječji film** kojeg bi svatko želio pogledati? Nacrtaj poželjnu reklamu s tekstom za dječji film: „Vlak u snijegu“. Tekst mora biti kratak (može i u stihovima), zanimljiv i primamljiv (proizvod poželjan za kupiti). Možete pjevati, glumiti…*

Uloge (zadaci) u skupini: zajedno smislite tekst reklame

1. jedan od vas neka nacrta zadanu reklamu

2. jedan od vas neka napiše lijepo tekst (stihove) za reklamu

3. jedan od vas će izlagati – prezentirati vaš uradak

4. jedan od vas neka mjeri vrijeme (zadano vrijeme 15-20 min.)

U izlaganju možete sudjelovati jedan učenik ili svi.

4. ZADATAK VAŠEG TIMA

*Kako bi trebala izgledati **čokolada** koju bi svatko želio kupiti?Nacrtaj poželjnu reklamu čokolade. Tekst mora biti kratak (može i u stihovima), zanimljiv i primamljiv (proizvod poželjan za kupiti). Možete pjevati, glumiti…*

Uloge (zadaci) u skupini: zajedno smislite tekst reklame

1. jedan od vas neka nacrta zadanu reklamu

2. jedan od vas neka napiše lijepo tekst (stihove) za reklamu

3. jedan od vas će izlagati – prezentirati vaš uradak

4. jedan od vas neka mjeri vrijeme (zadano vrijeme 15-20 min.)

U izlaganju možete sudjelovati jedan učenik ili svi.

PRILOG 2.

KARTICE S ODREĐENIM TVRDNJAMA

MEDIJI SU KORISNI.	NE MOŽE SE BITI OVISAN O REKLAMAMA.
SVAKA OVISNOST MOŽE SE IZLIJEČITI.	SVE REKLAME DOBRE SU.
MEDIJI NAM DAJU KORISNE INFORMACIJE.	NAJPOUZDANIJE INFORMACIJE PRONALAZIMO U KNJIŽNICI.
SVE ŠTO VIDIMO NA TELEVIZIJI TREBAMO KUPITI.	SVI PROIZVODI SA REKLAMA VRLO SU KVALITETNI.
TREBAMO DOBRO PROUČITI DEKLARACIJE NA PROIZVODIMA.	KUPOVANJE PUTEM INTERNETA JE POUZDANO.

NAJBOLJI PROIZVODI SU ONI KOJI SE STALNO REKLAMIRAJU.

TREBAMO STALNO PRATITI REKLAME.

TREBAMO STALNO BITI NA RAČUNALU.

NEGATIVNA ISKUSTVA PRI KUPNJI ODREĐENIH PROIZVODA TREBAMO PRIJAVITI.

MEDIJI SU BOLJI OD DRUŽENJA.

TREBAMO REĆI SVOJE MIŠLJENJE O KUPLJENOME PROIZVODU.

MEDIJI NE STVARAJU OVISNOST.

PRIJATELJI SU VAŽNIJI OD MEDIJA.

PRILOG 3.

TISKANI	ELEKTRONIČKI
KNJIGE	RADIO
NOVINE	TELEVIZIJA
ČASOPISI	RAČUNALO / INTERNET
M E D I J I	

Plakat za igru asocijacije

Literatura

Anić, Vladimir. 2006. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber. Zagreb.

Blažeković, Tatjana; Furlan, Branka. 1993. *Knjižnica osnovne škole*. Nacionalna i sveučilišna biblioteka. Zagreb.

Demut, Ana. 2013. *Putokazi školske knjižnice.* Školska knjiga. Zagreb.

Kovačević, Dinka ; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica: korak dalje.* Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Altagama. Zagreb.

Kurikulum građanskoga odgoja i obrazovanja. 2012. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Zdravstveni odgoj: priručnik za učitelje i stručne suradnike u razrednoj nastavi. 2013. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

https://www.youtube.com/watch?v=43GCtGKKzRs (7. 12. 2018.)

Životopis

Jelena Cvrković rođena je i živi u Vinkovcima. Osnovnu i srednju školu završila je u Vinkovcima. Godine 1998./1999., upisuje na Pedagoškom fakultetu (danas Filozofskom fakultetu) u Osijeku, smjer Knjižničarstvo i hrvatski jezik i književnost. Studij završava u prosincu 2002. godine. U veljači 2003. godine, zapošljava se na radno mjesto školskog knjižničara u Sedmoj osnovnoj školi u Vukovaru (danas Osnovna škola Mitnica, Vukovar) gdje je radila do listopada 2015. godine. Od 1. listopada 2015. godine do danas, radi u Osnovnoj školi Josipa Kozarca, Vinkovci, na mjestu stručnog suradnika školskog knjižničara. Tijekom svojega rada napredovala je 2014. godine u zvanje stručnog suradnika mentora. Bila je dva mandata županijski voditelj za školske knjižničare osnovnih škola Vukovarsko-srijemske županije. Redoviti je član Hrvatskog knjižničarskog društva Slavonije, Baranje i Srijema, kao i Hrvatske udruge školskih knjižničara gdje je bila predložena od školskih knjižničara Vukovarsko-srijemske županije za knjižničarsku nagradu „Višnja Šeta“. Rad školskog knjižničara promovira već 13 godina pišući stručne članke u zborniku Hrvatskoga pedagoškog književnog zbora, Ogranak Vukovarsko-srijemske županije, pod nazivom Vukovarsko-srijemski učitelj. Događanja, stručne članke piše i za Novosti, Hrvatskog knjižničarskog društva, ali i u časopisu Knjižničarstvo. Rad školskog knjižničara promovira i kroz predavanja, radionice na Županijskim stručnim vijećima školskih knjižničara ali i na ostalim županijskim stručnim vijećima (Njemački jezik, Vjeronauk). Prošle godine bila je pozvana i na Međunarodni znanstveni kolokvij: „Očima djeteta“ koji je bio organiziran na Fakultetu u Bijakovićima (Bosna i Hercegovina) gdje je govorila o važnosti školskog knjižničara i školske knjižnice u životu djete

Oglašavanje u medijima

Media advertising

Sanja Mamić, prof. i dipl. bibl.
Osnovna škola Meje, Split
sanjamamic3@gmail.com
Tatjana Šijaković Katarinček, dipl. učiteljica i dipl. bibl.
Osnovna škola kralja Zvonimira, Seget Donji
tatjana.sijakovic@gmail.com

Sažetak

Oglašavanje i reklame dio su naše svakodnevice, a služe za prenošenje poruke o proizvodu, usluzi, nekoj ideji, preko različitih medija. Zbog mnoštva različitih proizvoda i velike konkurencije na tržištu, reklama je sredstvo kojim se osvajaju kupci. Da bi u tome uspjela reklama mora biti uočljiva, obećati kupcu neku korist ako kupi proizvod i sve to učiniti jednostavno, jasno i kratko. Svakodnevno i cjelodnevno izloženi smo reklamama, neke od njih primjećujemo, a neke su skoro neprimjetne pa ih doživljavamo podsvjesno. Upravo to neprimjetno, prikriveno oglašavanje ima veliki utjecaj jer ljude potiče na kupnju, a da toga nisu ni svjesni. Posebno su pod utjecajem djeca koju moramo naučiti kako se kritički odnositi prema reklamama i oglašavanju te način na koji one utječu na njih. Kroz ovaj sat medijske pismenosti pokušavamo osvijestiti učenike da informacije koje nam daju prikazane reklame nisu odgovori na naše potrebe, već ponude koje sugeriraju da bismo trebali početi osjećati potrebu za ponuđenim. A kako se oduprijeti takvim informacijama i realno ih sagledati, učimo kroz ovu nastavnu jedinicu.

Ključne riječi: oglašavanje, reklama, prikriveno oglašavanje, kritičko mišljenje, medijska pismenost

Abstract

Advertising is a part of our everyday life, and it is designed to give information on a product, a service or an idea via various media. Due to a wide range of products and a growing competition on the market, advertising has become the most powerful tool for reaching customers. In order to succeed, an advertisement must be catching and guarantee a benefit to the customer, but at the same time remain simple, short and concise. Every day we are constantly being exposed to advertisements. Most of them are obvious, but some are subliminal and are not perceived consciously. This kind of product

placement has the most influence on people because it inspires people to buy, without them even realising it. Children are especially vulnerable and an easily influenced target group, so it is important to develop critical thinking and raise children's awareness on the impact advertisements have on their everyday life. In this media literacy class, we try to bring attention to the fact that the information advertisements give us are not responses to our needs. Rather, they are offers that strongly suggest we should start feeling the need for a certain product. Learning how to resist these messages and remain real is the main goal of this class.

Keywords: advertising, advertisement, product placement, critical thinking, media literacy

Predmetno područje	**KIMO - Medijska pismenost**		
Nastavna jedinica	**Oglašavanje u medijima**		
Škola	31. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske	**Školska godina**	2018./2019.
Ime i prezime stručne suradnice -knjižničarke	Sanja Mamić, prof. i dipl. bibl. Tatjana Šijaković Katarinček, dipl. učiteljica i dipl. bibl.	**Razred i školski sat**	4. razred, 45 min.
Tip nastavnog sata	Obrada novog gradiva (1. sat)	**Mjesto izvođenja nastavnog sata**	Učionica s računalom i projektorom
Ključni pojmovi:	Oglašavanje, reklama, prikriveno oglašavanje, kritičko mišljenje, medijska pismenost	**Nastavno/međupredmetno područje**	Knjižnično-informacijsko i medijsko obrazovanje
Nastavne metode	Usmeno izlaganje, heuristički razgovor, istraživanje, praktični rad, prezentiranje, uspoređivanje, igra	**Oblici nastavnog rada**	Frontalni, individualni, grupni rad
Nastavna sredstva	Časopis, novine, PPT, AV zapis	**Nastavna pomagala**	Računalo, projektor, internet, digitalni alati, pribor za izradu reklama (plakata)
Korelacija	Hrvatski jezik (medijska kultura), informatika, likovna kultura, sat razredne zajednice		

Cilj sata	Spoznati važnost i utjecaj medija, naučiti razlikovati klasične i prikrivene reklame te razviti kritički odnos prema istim.
Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *(znanje i razumijevanje)*	- ponoviti što su mediji i vrste medije - upoznati različite vrste reklama i njihovu ulogu - upoznati ulogu reklame u medijima - upoznati se s pojmom klasične i prikrivene reklame - naučiti razlikovati reklame u različitim medijima - demonstrirati usvojena znanja
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- razvijati sposobnost aktivnog slušanja - radom u skupinama naučit će uvažavati mišljenje učenika u timu te prepoznati važnost podjele zadataka i suradnje - razviti kritički odnos prema reklamama
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- proširiti rječnik usvajanjem i korištenjem novih pojmova - u timskom radu istraživati i izraditi vlastitu reklamu - pronaći i prepoznati reklame i prikrivene reklame u medijima
Domaća zadaća	Učenik će na putu od škole do kuće zabilježiti koliko je reklama primijetio.
Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja	Ponavljanje kroz *Igru asocijacija* i *Otkrij sliku* Evaluacijski listić

UVODNI DIO						
Motivacija						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min.)
• pomoću Igre asocijacija otkriti pojmove: medij i vrste medija - film, televizija... (*slide 1-2*) • evocirati učenička iskustva o medijima, vrstama medija (*slide 3-4*) (napomena: Igre asocijacija je dio PPT)	• aktivno slušati • rješavati Igru asocijacija • odgovarati na pitanja	• ponoviti i utvrditi stečeno znanje o medijima • pobuditi interes učenika za medijsku pismenost	NM • razgovor • rješavanje • DOS-a • demonstracija NO • frontalni • grupni rad	• PPT *(slide 1-4)* • Igra asocijacija	• računalo • projektor • internet • digitalni alat	7
Najava cilja						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min.)
- razgovor o medijima i čemu nam služe - obrazovanje, informiranje, opuštanje i zabava te oglašavanje (*slide 5*) - navesti učenike na zaključak da će oglašavanje u medijima biti tema sata	• aktivno slušati - odgovarati na pitanja	• upoznati temu nastavnog sata i što očekivati	NM • usmeno izlaganje NO • frontalni	• PPT *(slide 5)*	• računalo • projektor - internet	3

GLAVNI DIO						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min.)
• *slide 6:* obrazložiti temu sata Oglašavanje u medijima; istaknuti razliku između oglašavanja i reklama • *slide 7:* naglasiti dva temeljna cilja reklama - informirati i nagovoriti na određeno ponašanje (kupovina) • *slide 8*: Na primjeru reklame *Zdravoljupci* (Konzum) objasniti kome su namijenjene reklame (djeci, odraslima...) • *slide 9*: preko reklame *Upoznajmo naše znakove* upoznati učenike s obrazovnom ulogom reklama • *slide 10-14:* istaknuti mjesta na kojima je prisutno oglašavanje (na televiziji, internetu, zgradama, prijevoznim sredstvima, jumbo plakatima...) • *slide 15*: upozoriti učenike s proizvodima koje je zabranjeno reklamirati (alkohol, lijekovi na recept, cigarete, eksplozivna sredstva i pirotehnika, droga…) • *slide 16:* objasniti pojam prikrivenog oglašavanja koje	• aktivno slušati • gledati reklame • sudjelovati u raspravi • izražavati vlastita iskustva • odgovarati na pitanja • aktivno slušati • gledati reklame	• upoznati različite vrste reklama i njihovu ulogu - upoznati ulogu reklame u medijima - upoznati se s pojmom klasične i prikrivene reklame - naučiti razlikovati reklame u različitim medijima - razvijati kritički odnos prema reklamama • upoznati različite vrste reklama i njihovu ulogu - upoznati ulogu reklame u medijima - upoznati se s pojmom klasične i prikrivene reklame - naučititi razlikovati reklame u različitim medijima	NM • usmeno izlaganje • objašnjavanje • razgovor • demonstracija • uspoređivanje NO • frontalni • individualni NM • usmeno izlaganje • objašnjavanje • razgovor • demonstracija • uspoređivanje	• PPT *(slides 6-15)* • AV zapisi • PPT	• računalo • projektor • internet	15

je u Republici Hrvatskoj zabranjeno • *slide 17-21:* kroz različite primjere prikrivenog oglašavanja, osvijestiti učenike o brojnosti takvog oglašavanje (mornar Popay, NASA-in astronaut, James Bond, brojne američke te domaće filmove i serije); • vođenjem kroz spomenute primjere razvijati kritički odnos prema reklamama • navesti učenike da utvrde sličnosti i razlike između klasične i prikrivene reklame • razgovorom navesti na zaključak o velikom utjecaju te prisutnosti reklama	• sudjelovati u raspravi • izražavati vlastita iskustva - odgovarati na pitanja	- razvijati kritički odnos prema reklamama	NO • frontalni individualni	(*slides 16-21*) - AV zapisi	• računalo • projektor • internet	

GLAVNI DIO - STVARALAČKI ZADATAK						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min.)

• *slide 22:* Objasniti stvaralački zadatak (učenici su podijeljeni u 4 skupine, na stolu su pripremljeni časopisi i novine te pribor za rad); knjižničar dijeli zadatke koji se nalaze u omotnici:
  • skupina 1: Osmisliti klasičnu reklamu za automobil
  • skupina 2: Osmisliti klasičnu reklamu za parfem
  • skupina 3: Osmisliti prikrivenu reklamu za sok
  • skupina 4: Osmisliti prikrivenu reklamu za knjigu
• obilaziti učenike i pomagati u ostvarivanju zadataka
• pozvati učenike da prezentiraju reklamne plakate
• komentirati ostvarenost zadatka
	- izraditi reklame prema zadacima koji su u dobivenim omotnicama
	- prezentirati napravljene plakate
	- zajedno procijeniti ostvarenost zadatka
		- u timsksm radu istraživati i izraditi vlastitu reklamu
		- demonstrirati usvojena znanja
			NM
			• objašnjavanje
			• praktični rad
			• prezentiranje uradaka
			• sinteza
			
			NO
			• frontalni
			• u paru
				• PPT *(slide 22)*	• računalo
					• projektor
					• internet
					- pribor za izradu reklama (nožice, ljepilo...)
						15

ZAVRŠNI DIO						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min.)
• *slide 23:* najaviti ponavljanje naučenih sadržaja kroz igru *Otkrij sliku* • *slide 24:* postavljanjem pitanja provjeriti naučeno • kroz otkrivenu sliku još jednom osvijestiti veliku moć reklama • zadati domaću zadaću (na putu od škole do kuće zabilježiti reklame) • *slide 25*: potaknuti učenike na rješavanje evaluacijskog listića *(Prilog 1.)*	- odabrati pitanja i odgovarati na ista - točnim odgovorima otkriti sliku - rješavati evaluacijski listić	- demonstrirati usvojena znanja - proširiti rječnik usvajanjem i korištenjem novih pojmova	NM - objašnjavanje - sinteza - razgovor NO - frontalni - individualni	- PPT *(slide 23-24)* - Igra *Otkrij sliku*	- računalo - projektor - internet - digitalni alat	**5**

UVODNI DIO SATA

IGRA ASOCIJACIJA

31. Proljetna škola školskih knjižničara

1

A1	B1	C1	D1
A2	B2	C2	D2
A3	B3	C3	D3
A4	B4	C4	D4
A	B	C	D

KONAČNO RJEŠENJE

2

MEDIJI → KLASIČNI

SUVREMENI

3

MEDIJI

VIZUALNI

knjige, novine, časopisi, plakati, stripovi, nijemi filmovi...

AUDITIVNI

radio, CD-playeri, MP3 player...

AUDIOVIZUALNI

zvučni filmovi, televizija, računala, pametni telefoni...

4

Čemu služe MEDIJI i MEDIJSKI SADRŽAJI ?

INFORMIRANJE

OBRAZOVANJE

OGLAŠAVANJE

OPUŠTANJE I ZABAVA

5

OGLAŠAVANJE ILI REKLAMA?

OGLAS NE MORA NUŽNO REKLAMIRATI PROIZVOD!!!

REKLAMA REKLAMIRA PROIZVOD - ONE SU NAČIN OGLAŠAVANJA!

BESPLATNA ILI UZ PLAĆANJE SPONZORIRANO

6

ČEMU SLUŽE REKLAME?

Dva su temeljna cilja:

INFORMIRATI

&

NAGOVORITI NA ODREĐENO PONAŠANJE

MOĆ REKLAMA

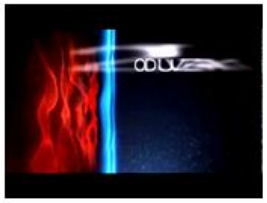

7

KOME SU NAMIJENJENE REKLAME?

CILJANE SKUPINE:

*DJECA I MLADI

*ODRASLI

*...

8

9

OGLAŠAVANJE...

NA INTERNETU

NA TELEVIZIJI

10

OGLAŠAVANJE...

U TISKANOM MEDIJU

11

OGLAŠAVANJE...

"HODAJUĆE" REKLAME

12

OGLAŠAVANJE...

NA ZGRADAMA

NA PRIJEVOZNIM SREDSTVIMA

13

OGLAŠAVANJE...

NA JUMBO PLAKATIMA

14

OGLAŠAVANJE

15

Prikrivene reklame

NIJE JASNO OZNAČENA KAO REKLAMA

TEKST, FOTOGRAFIJA, SLIKA, CRTEŽ, VIDEO...

PLAĆENA REKLAMA

NE DOŽIVLJAVAMO JE KAO REKLAMU

16

17

Aktivirajte sustav Windows

18

19

20

21

22

23

24

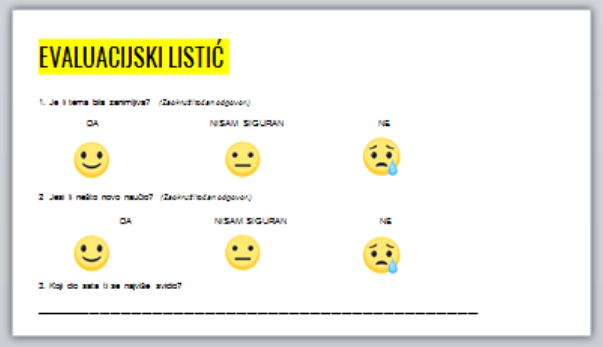

25

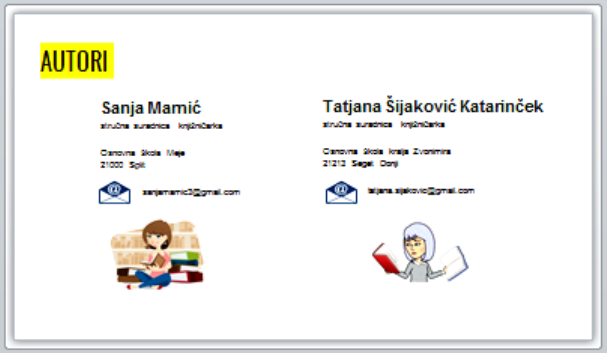

26

Aktivirajte sustav Windows
Idite u postavke da biste aktivirali Windows.

Prilog 1.

1. Je li tema bila zanimljiva? (*zaokruži točan odgovor)*

DA

NISAM SIGURAN

NE

2. Jesi li nešto novo naučio? (*zaokruži točan odgovor)*

DA

NISAM SIGURAN

NE

3. Koji dio sata ti se najviše svidio?

_____

Literatura

Ciboci, Lana; Kanižaj, Igor; Labaš, Danijel. 2011. *Djeca medija : Od marginalizacije do senzacije*. Matica hrvatska. Zagreb.

Jurišić, Jelena i dr. 2007. *Manipulacija čitateljima – prikriveno oglašavanje u hrvatskim novinama.* 2007. *Politička misao : časopis za politologiju*. Vol. 44 No. 1. https://hrcak.srce.hr/20150 (pristupljeno 15. siječnja 2019.).

Miliša, Zlatko; Tolić, Mirela; Grbić, Valentina. 2010. *Acta Iadertina.* Vol. 7 No. 1. *Pedagogijska analiza reklama u tiskanim medijima.* https://hrcak.srce.hr/190078 (pristupljeno 15. siječnja 2019.).

Pozitivni i negativni medijski sadržaji https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2018/04/pozitivni-i-negativni-med-sadrzaj.pdf (pristupljeno 16. siječnja 2019.).

Narodne novine. *Zakon o medijima*. (NN 59/04). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_05_59_1324.html (pristupljeno 18. siječnja 2019.).

Narodne novine. *Zakon o elektroničkim medijima*. (NN 153/09). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_153_3740.html (pristupljeno 17. siječnja 2019.).

Reklama *Zdravoljupci* https://www.youtube.com/watch?v=QZhXZ5jju9Q (pristupljeno 19. siječnja 2019.).

Reklama *Poštujte naše znakove* https://www.youtube.com/watch?v=wyQflgRfvLM (pristupljeno 19. siječnja 2019.).

Reklama *L'Oréal Paris Elseve Color Vive* https://www.youtube.com/watch?v=nARfEtXCtB8 (pristupljeno 19. siječnja 2019.).

Reklama. 2007. Hrvatska opća enciklopedija (Vol.9). Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

Životopisi

Sanja Mamić od 2016. godine radi radi u Osnovnoj školi Meje u Splitu kao stručna suradnica knjižničarka. Prije toga dvije godine radila je u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, srednjoj Zdravstvenoj školi te osnovnim školama Srinjine, Milna (o. Brač) i Slatine (o. Čiovo). Diplomirala je na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu gdje stječe zvanje profesor likovne kulture / restaurator. Godinu dana radi u osnovnoj školi kao učiteljica likovne kulture nakon čega polaže stručni ispit. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru, 2013. godine stječe naziv diplomiranog bibliotekara, a godinu dana kasnije polaže stručni ispit za diplomiranog knjižničara. U svom radu stavlja naglasak na projekte u kojima spaja likovnost, kulturnu baštinu i pisanu riječ. Sudjeluje u međunarodnim i nacionalnim knjižničnim projektima, vodi likovnu grupu „Kreativnost u knjižnici“ te izvannastavnu aktivnost „Mladi knjižničari“.

Tatjana Šijaković Katarinček od 2017. godine radi u Osnovnoj školi kralja Zvonimira u Segetu Donjem, pokraj Trogira, kao stručna suradnica knjižničarka. Diplomirala je razrednu nastavu na Filozofskom fakultetu u Splitu te bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Mostaru, 2013. godine. Položila je stručni ispit za učitelja razredne nastave 1998., te stručni ispit za diplomiranog knjižničara 2018. godine. Redovito se stručno usavršava na županijskim i državnim skupovima. Sklona je timskom radu, a komunikacijske vještine razvija kroz rad s učenicima i roditeljima u osnovnoj školi te kroz humanitarni i volonterski rad. Organizirala je i održala mnoga predavanja, književne skupove i izložbe. Sudjelovala je u brojnim međunarodnim projektima te posebno kao član projektnog tima Erasmus+ projekta Steam Time Soleve Unesco Crime, 2018./2020.

Strategije aktivnog čitanja

Active Reading Strategies

Ivana Ostrički, prof., stručna suradnica mentorica
Osnovna škola kralja Tomislava, Našice
ivana.ostricki@gmail.com

Sažetak

Rad prikazuje nastavni sat primjene različitih strategija čitanja na primjerima književnih tekstova primjerenima 4. razredu osnovne škole. Cilj nastavnog sata je osposobiti učenike za uporabu strategija aktivnog čitanja.

Abstract

This paper demonstrates lesson on reading strategies application used on 4th grade elementary school students' literature. The educational scope is training students to adopt active reading strategies.

Priprema za izvedbu nastavnoga sata

Ime i prezime stručnog suradnika: Ivana Ostrički

Nastavna jedinica: Aktivno čitanje

Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnični odgoj i obrazovanje

Razredni odjel: 4. **Trajanje sata:** 90 minuta

Tip nastavnog sata: obrada

Nastavni oblici: frontalni rad, skupni rad, individualni rad, rad u paru

Nastavne metode: aktivno slušanje**,** problemsko učenje, vizualizacija, čitanje, metoda pisanja, metoda rada na tekstu, heuristički razgovor, usmeno izlaganje, metoda čitanja, prezentacija rezultata, sažetak voditelja

Nastavna sredstva (i pomagala): priča, ulomci iz dječjih romana, listići sa zadatcima, pano, magnetići, ploča, CD, CD player, listići s pitanjima, evaluacijski listići, listići s objašnjenjima

Ključne riječi: tehnike/strategije čitanja, aktivno čitanje, čitanje s razumijevanjem

Operacionalizirani cilj/ciljevi: osposobiti učenike za uporabu strategija aktivnog čitanja

Suodnosi: Hrvatski jezik

Ishodi učenja: objasniti različite strategije aktivnog čitanja, primijeniti strategije aktivnog čitanja na tekstu, izraziti svoje mišljenje o tekstu

Zadaće sata:

a) obrazovne: Učenik će razviti interes za doživljaj umjetničkog djela i usvojiti strategije aktivnog čitanja.

b) odgojne: Učenik će surađivati, iskazati svoje stavove i upoznati stavove drugih.

c) funkcionalne: Učenik će razviti vještinu prepoznavanja različitih strategija aktivnog čitanja i njihove primjene.

d) komunikacijske: Učenik će razviti vještinu pisanog i usmenog izražavanja i komunikacije unutar skupine.

Izvori za učenike:

Brlić-Mažuranić, Ivana. 2007. *Regoč; Šuma Striborova*. Večernji list. Zagreb.

Hitrec, Hrvoje. 2003. *Eko, Eko*. Mosta. Zagreb.

Lovrenčić, Sanja. 2006. *Esperel – grad malih čuda.* Školska knjiga. Zagreb.

Žiljak, Aleksandar. 2013. Kako je Črljena Kapica pomogao medvjedu. *Prvi izbor*. 1-2. 54.

Izvori za učitelje:

Brüning, Ludger; Saum, Tobias. 2008. *Suradničkim učenjem do uspješne nastave*. Naklada Kosinj. Zagreb.

Buzan, Tony. 2005. *Mentalne mape za klince : kako do uspjeha u školi*. Veble commerce. Zagreb.

Čudina-Obradović, Mira. 2014. *Psihologija čitanja: od motivacije do razumijevanja: priručnik*. Golden marketing-Tehnička knjiga - Učiteljski fakultet. Zagreb.

Mozart za ubrzano učenje. bez god. [audio CD]. Ostvarenje. Buševec.

Visinko, Karol. 2014. *Čitanje: poučavanje i učenje*. Školska knjiga. Zagreb.

Zimmermann, Susan; Hutchins, Chryse. 2009. *7 ključeva za čitanje s razumijevanjem*. Ostvarenje. Buševec.

Witmer, Laura. 2008. *Kratke aktivnosti za rad nakon čitanja*. Ostvarenje. Buševec.

Tijek sata (artikulacija)

1. Uvodni dio (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada):

Ishodi učenja (učenik će moći): prepoznati zašto je čitanje važno

Učeničke aktivnosti (što učenik čini): čitanje rečenica, dodavanje rečenica na pano, pogađanje riječi iz naslova, aktivno slušanje

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar): podjela papirića s rečenicama (Prilog 1); postavljanje naslova i podnaslova na pano; upućivanje učenika na čitanje rečenica u paru i postavljanje na pano; navođenje učenika na cilj aktivnosti (pogađanje riječi *čitanje* koja nedostaje u naslovu i podnaslovu); poticanje učenika na razmišljanje o važnosti čitanja; poticanje razgovora o pojmu *aktivno čitanje* (najava teme); upoznavanje učenika s tijekom i ciljem nastavnog sata; postavljanje naslova nastavne jedinice na pano

Način provjere ishoda: heuristički razgovor, postavljanje pitanja

Trajanje: 10 minuta

2. Središnji dio (istraživanje i uopćavanje):

Ishodi učenja (učenik će moći): objasniti različite strategije aktivnog čitanja, primijeniti strategije aktivnog čitanja na tekstu, izraziti svoje mišljenje o tekstu

Učeničke aktivnosti (što učenik čini): vizualizacija, aktivno slušanje, odgovaranje, ispunjavanje listića, čitanje, razgovor, zaključivanje, gledanje, problemsko učenje, rad u skupinama, prezentacija rezultata

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar): poticanje učenika da opišu što zamišljaju kada čuju riječ *kuća*; objašnjavanje načina na koji misli mozak (u slikama); demonstracija procesa vizualizacije i zamišljanja senzornih slika; podjela radnih listića (Prilog 2); objašnjavanje načina ispunjavanja radnih listića; čitanje ulomka uz napomenu učenicima da se opuste i, ako žele, zažmire (Prilog 3); poticanje učenika da iznesu odgovore; heuristički razgovor s učenicima o odgovorima na listićima; navođenje učenika na zaključak da ne postoje dvije jednake senzorne slike; dodavanje

listića s objašnjenjem pojma *senzorne slike* na pano (Prilog 4), najava druge strategije aktivnog čitanja: *čitanje s pitanjima na umu;* navođenje učenika na promatranje detalja na koricama knjige i postavljanje pitanja (Prilog 5); objašnjavanje načina ispunjavanja radnih listića pod rednim brojem 1 (Prilog 6); poticanje učenika da iznesu odgovore; dopuna odgovora učenika; čitanje ulomka (Prilog 7); objašnjavanje načina ispunjavanja radnih listića pod rednim brojem 2 (Prilog 6); poticanje učenika da iznesu odgovore; dopuna odgovora učenika; objašnjavanje važnosti strategije *čitanja s pitanjima na umu* (održava mozak „budnim" tijekom čitanja i potiče nas da u čitanju tražimo odgovore na postavljena pitanja); upućivanje učenika na samostalno ispunjavanje posljednjeg zadatka na listiću (*Sada znam,* Prilog 6) nakon čitanja cjelovite lektire; najava rada u skupini i objašnjavanje načina rada (skupine imaju drukčije zadatke, ali se svi odnose na isti tekst); objašnjavanje pravila rada u skupini i postavljanje pravila na vidljivo mjesto (Prilog 8); napomena učenicima o odabiru predstavnika skupine (iznosi rezultate, ali ga ostali učenici dopunjuju); čitanje priče (Prilog 9); razgovor o doživljaju teksta (nakon emocionalno-intelektualne stranke); podjela zadataka i primjerka priče (Prilozi 9, 10a, 10b, 10c, 10d, 11e); izdavanje uputa o vremenu rješavanja zadatka (15 minuta); postavljanje pozadinske glazbe za opuštanje (Mozart); poticanje učenika da iznesu odgovore i objasne metodu rada (strategiju aktivnog čitanja); dopuna odgovora učenika uz izlaganje svake skupine; dodatno objašnjenje svake strategije aktivnog čitanja; postavljanje listića s objašnjenjem metoda na pano (Prilozi 11a, 11.b, 11c, 11d, 11e, 12)

Način provjere ishoda: prezentacija rezultata rada

Trajanje: 60 minuta

3. Završni dio (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza):

Ishodi učenja (učenik će moći): pokazati ostvarenost ishoda učenja, vrednovati nastavni sat

Učeničke aktivnosti (što učenik čini): izvlačenje papirića s pitanjima, dogovor o odgovoru na pitanje unutar članova skupine, izlaganje odgovora, ostali učenici potvrđuju ili dopunjuju odgovor svake skupine, vrednovanje nastavnog sata

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar): podjela listića s pitanjima skupinama (Prilog 13); vođeni razgovor (poticanje učenika na dogovor o odgovoru unutar skupine; poticanje ostalih skupina da potvrde ili dopune odgovor); podjela evaluacijskih listića (Prilog 14)

Način provjere ishoda: učenici izvlače papiriće s pitanjima, dogovaraju se i prezentiraju odgovor, ostali učenici u razredu, prema potrebi, dopunjuju odgovor

Zadatak za domaći rad: učenici odabiru priču ili ulomak i strategiju koju će primijeniti na tekstu, tijekom tjedna gotove radove dodaju na edukativni pano u knjižnici koji prikazuje strategije aktivnog čitanja kako bi ih ostali učenici škole mogli primijeniti

Trajanje: 10 minuta

Prilozi:

Prilog 1

ZAŠTO JE ČITANJE VAŽNO?

Čitanje je važno zato što…

…učiš nove riječi.

…te potiče na razmišljanje.

…učiš različite zanimljivosti i saznaješ nove stvari.

…vježbaš mozak.

…opušta i popravlja koncentraciju.

…bolje učiš. (Tko zna čitati, zna učiti!)

…potiče tvoju maštu i kreativnost.

…te knjiga vodi na putovanje po svijetu.

…na trenutak možeš postati kralj, princeza, čarobnjak,…

…te knjiga može nasmijati, rastužiti ili utješiti.

Prilog 2

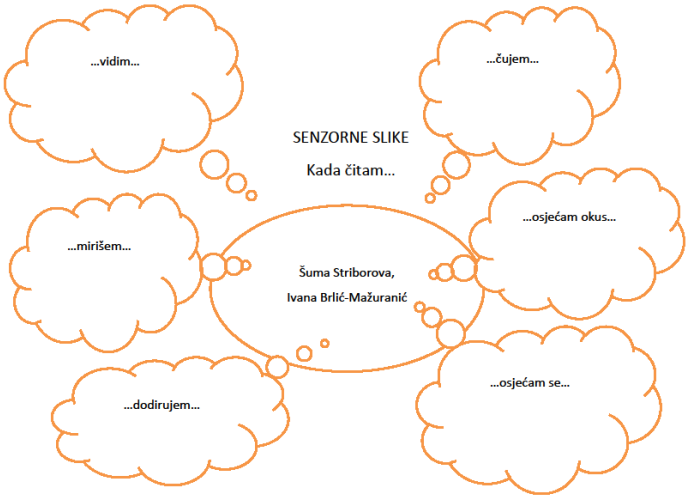

Prilog 3

I. Brlić-Mažuranić, *Šuma Striborova* (ulomak)

Kad oni odoše, osta baka sama, pa uze onog trješća, što joj ga prodalo djevojče, i potpali oganj na ognjištu, a onda ode u komoru po drva. Dok je ona u komori tražila drva, začuje, kako u kuhinji nešto pucka, nešto kucka: kuc! kuc! - "Tko je Božji?" - upita baka iz komore. - "Domaći! Domaći!" - ozovu se iz kuhinje neki sitni glasovi, kao da žvrgolje vrapci pod strehom. Dalo se baki na čudo, što je ovo ovako u noći, i ona uđe u kuhinju. Kad ona tamo, ali ono se na ognjištu istom rasplamsale luči, a oko plamena zaigrali kolo "Domaći", sve sami mužići od jedva po lakta. Na njima kožusi, kapice i opančići crveni kao plamenovi, kosa i brada sivi kao pepeo, a oči žarke kao živi ugljen. Izlazi njih sve više i više iz plamena, svaka luč po jednog daje. Kako izlaze, tako se smiju i vrište, prebacuju se po ognjištu, cikću od veselja i hvataju se u kolo. Pa zaigra kolo: po ognjištu, po pepelu, pod policu,

na stolicu, po ćupu, na klupu! Igraj! Igraj! Brzo! Brže. Cikću, vrište, guraju se i krevelje. Sol prosuše, kvas proliše, brašno rastepoše - sve od velike radosti. Vatra na ognjištu plamsa i sjaji, pucka i grije; a baka gleda i gleda. Nije joj žao ni soli ni kvasca, nego se raduje veselju, što joj ga Bog šalje na utjehu.

Prilog 4

SENZORNE SLIKE

Znat ću da dobro čitam, ako mogu zamisliti radnju i likove. To izgleda kao da u svojoj glavi gledam film! Kao da sam i ja u tom filmu, ali me nitko ne vidi!

Knjigu trebam doživjeti svim osjetilima!

Ako čitam o **šumi**:

VIDIM kakve su boje krošanja, kako se presijavaju na suncu i njišu na vjetru popuc valova, vidim ptice, gnijezda, ...

ČUJEM kako vjetar šumi u krošnjama, cvrkuć ptica, jeku...

OSJEĆAM dodir vjetra i trnce koji me prožimaju, toplinu sunca pa se sjetim ljetnih praznika kod bake na selu / sunčanja na plaži... osjećam se sretno / ispunjeno / tužno / tjeskobno...

MIRIŠEM svježinu, proljeće / jesen,... miris šume nakon kiše, mogu udahnuti punim plućima...

KUŠAM / OSJEĆAM OKUS vrućih pečenih kestena, slatkih šumskih jagoda,...

Knjižnica OŠ kralja Tomislava, Našice
šk. god. 2013./2014.

Prilog 5

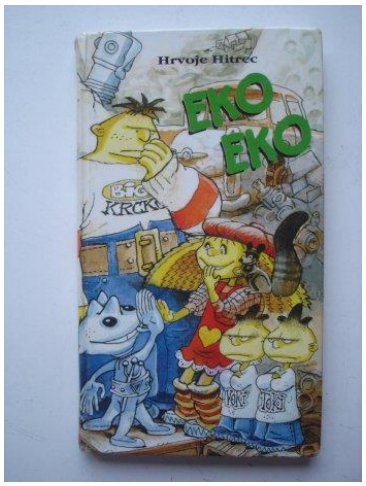

Prilog 6

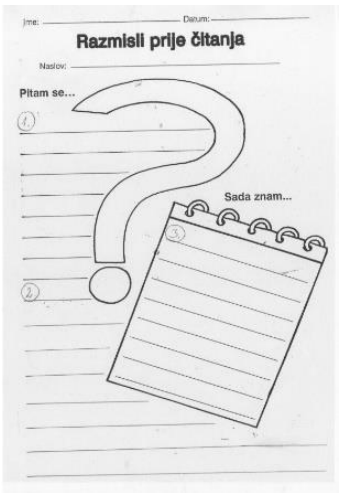

Prilog 7

On upravo sjedi na svom prljavom tronu. Nije visok, jedva mu je metar i dvadeset od prljavog nokta na otečenom nožnom palcu do smrdljivog čuperka na vrhu jajolike glave. Iznad usta ima široke nosnice i jedno, da – jedno jedino oko, kao kiklopi u starim grčkim pričama. Rutave mu grudi gole i znojne, široke hlače pune mrlja i ostataka doručka, a ramena i leđa mu prekriva plašt koji nikada nije vidio ni vode ni sapuna.

Na visokom naslonu prijestolja šepure se dvije Smećeve ljubimice, grdne ptičurine nalik divovskim šišmišima. S vremena na vrijeme ispuštaju izmet na Smećevu glavu, a kad god to urade, veliki tiranin zadovoljno uzvikne i odvratno se nasmiješi.

Oko njega stoji straža, sastavljena od biranih Zmaza, a to znači – od(najprljavijih i najgorih njegovih vojnika.

Probijajući se kroz gomilu smeća, približava se tronu ministar Tar. Pada ničice pred Smećem i ljubi mu nožni palac, a dok to radi zirka prema svom gospodaru, da vidi kakve je volje. Sa zadovoljstvom ustvrdi da je Smeć užasno loše raspoložen. »To je dobar znak, dobar znak«, promrmlja Tar, kadli ga prene kraljev promukli glas:

– Ustani i govori, o Tare. Što ima nova u mojoj smrdljivoj kraljevini?

– O Veliko Đubre – oslovi ga Tar. (»Veliko Đubre« bijaše službeni naziv za velikog Smeća, i nije trpio da ga se drukčije oslovljava.) – O Veliko Đubre, tvoj smjerni i prljavi podanik Tar izvješćuje da je sve u redu. I gradovi i sela, i polja i šume i rijeke i mora odvratni su i zagađeni, kao i uvijek.

84

Prilog 8

PRAVILA RADA U SKUPINI

1. Svi sudjelujemo!
2. Slušamo drugoga dok govori!
3. Razgovaramo tihim glasom!
4. Poštujemo dogovoreno vrijeme!

Prilog 9

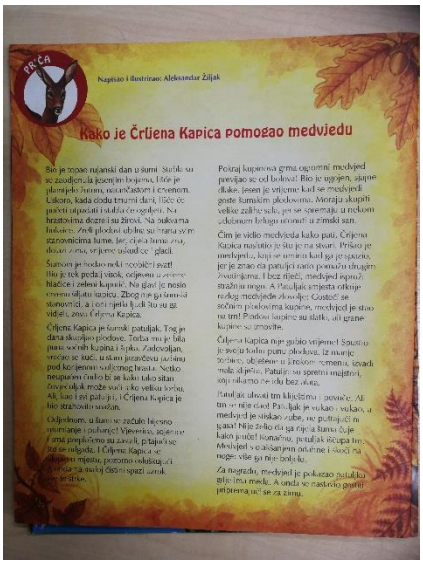

Prilozi 10

10a

SKUPINA 1

ZADATAK: U lijevi stupac upišite riječi koje opisuju glavni lik. Riječi ne morate prepisivati iz priče, već upišite svoje riječi kojima želite opisati glavni lik.

U desni stupac prepišite rečenice koje dokazuju da je lik takav kakvim ga opisujete.

Opis lika

NASLOV: Kako je Črljena Kapica pomogao medvjedu	IME I PREZIME PISCA: Aleksandar Žiljak
IME LIKA: Črljena Kapica	

Vanjski izgled Kako lik izgleda?	Pronađi dokaz u tekstu (prepiši rečenice)!
Osobine Kako se lik osjeća, o čemu razmišlja?	Pronađi dokaz u tekstu (prepiši rečenice)!
Aktivnosti Što sve lik radi u priči?	Pronađi dokaz u tekstu (prepiši rečenice)!

10b

SKUPINA 2

ZADATAK: U 1. stupcu ispisane su nepoznate riječi. Potražite nepoznatu riječ u priči i pročitajte cijeli ulomak u kojem se ona nalazi. U 2. stupac napišite što zaključujete da ta riječ znači. Nakon toga ispunite 3. i 4. stupac.

Kada završite zadatak s prvom riječju, prijeđite na drugu pa na treću riječ.

Nakon što pročitate svoj odgovor pred razredom, objasnite što učenici mogu učiniti kada u tekstu pronađu nepoznatu riječ (poslužite se predloškom *Ako ne razumijem riječ, mogu*…(Prilog 11b)).

Nepoznate riječi Ime i prezime pisca:_____

Naslov:_____

1. stupac	2. stupac	3. stupac	4. stupac
Nepoznata riječ	Nakon čitanja odlomka zaključujem da riječ znači…	Prepiši rečenice koje to dokazuju.	Na koju me riječ podsjeća?
črljena			
ugojen			
neobičan svat			

10c

SKUPINA 3

ZADATAK: Ispunite tablicu prema predlošku *Što trebam znati za prepričavanje priče?* (Prilog 11c). Naučite prepričati priču prema užetu za prepričavanje, ali pričajte punim rečenicama. Objasnite učenicima kako se uže upotrebljava.

Mjesto radnje:	
Vrijeme radnje:	

Likovi:	
Problem:	
Radnja:	
Svršetak:	

10d

SKUPINA 4

ZADATAK: Prema predlošku *Kako sažeti tekst?* (Prilog 11d) napišite sažetak priče *Kako je Črljena Kapica pomogao medvjedu*, tako da odgovorite na pitanja sa svakog prsta ruke. Tijekom izlaganja objasnite učenicima kako se mogu služiti ovom tehnikom.

NETKO Tko je glavni lik?	
JE HTIO Što je glavni lik htio?	
ALI U čemu je bio problem?	
PA Kako je lik htio riješiti problem?	
ZATIM Kako je problem riješen?	

10e

SKUPINA 5

ZADATAK: Pročitajte predložak *Poveži sa svojim iskustvom* (Prilog 11e) i zadatke u lijevom stupcu tablice. Neka svatko razmisli u sebi na što ga podsjeća priča *Kako je Črljena kapica pomogao medvjedu*, a zatim razmijenite ideje u skupini. Odaberite čije ćete odgovore upisati u tablicu ili zapišite odgovore svih članova skupine. Kada budete izlagali odgovore, objasnite s čime možete povezati bilo koju priču koju čitate.

Ova te priča podsjeća na neki događaj iz tvoga života ili života nekoga koga poznaješ? Opiši i objasni!	
Ova te priča podsjeća na drugu priču, film, crtić,… Opiši i objasni!	
Ova te priča podsjeća na nešto što si vidio u vijestima, novinama, TV-u? Opiši i objasni!	

Prilozi 11

11a

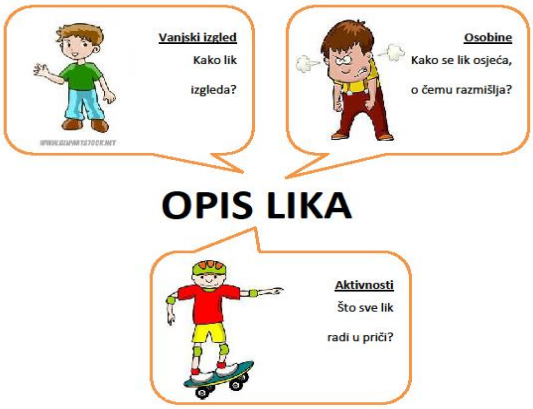

11b

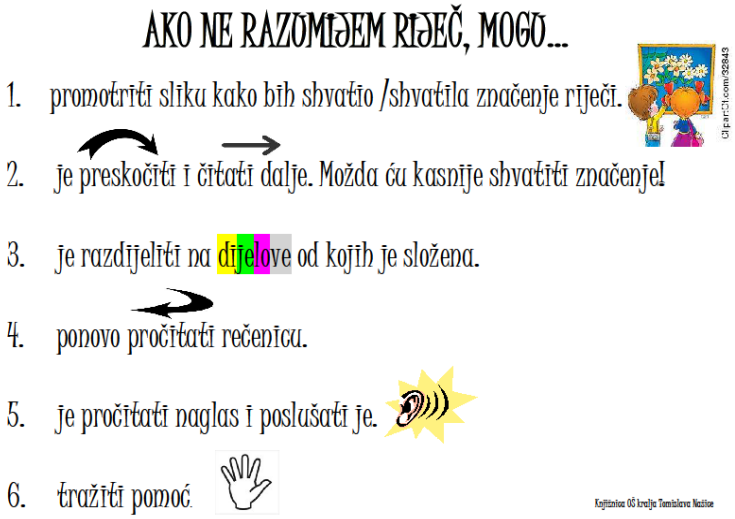

11c

ŠTO TREBAM ZNATI ZA PREPRIČAVANJE PRIČE?
Mjesto radnje: Gdje se radnja događa?
Vrijeme radnje: Kada se radnja događa?
Likovi: Koji su glavni, a koji sporedni likovi?
Problem: Što likovi pokušavaju riješiti?
Radnja: Što se događa na početku, u sredini i na kraju?
Svršetak: Kako je priča završila?
Knjižnica OŠ kralja Tomislava, Našice
šk. god. 2013./2014.

11d

KAKO SAŽETI TEKST?
ALI – U čemu je bio problem?
JE HTIO - Što je glavni lik htio?
PA – Kako je lik htio riješiti problem?
ZATIM – Kako je problem riješen?
NETKO – Tko je glavni lik?

11e

POVEŽI SA SVOJIM ISKUSTVOM
tekst s osobnim iskustvom
(Je li ti se dogodilo nešto slično?)
tekst s nekim drugim tekstom
(filmom, pjesmom,...)
tekst sa svijetom
(npr. nekim događajem)

Prilog 12

Plan ploče

Prilog 13

Pitanja za sintezu

Kako naš mozak misli, pamti i zamišlja ono o čemu čitamo?

Što možeš učiniti ako ne razumiješ neku riječ u tekstu?

Što sve trebaš imati na umu kada opisuješ lik?

Zašto je dobro postavljati pitanja dok čitaš?

Što trebaš znati da bi mogao/mogla prepričati priču?

Zašto je dobro povezati priču s nečim što ti je poznato otprije?

Zašto je dobro zamišljati senzorne slike?

Mogu li dvije osobe jednako zamisliti događaje, likove i opise u priči?

Prilog 14

Literatura

Brlić-Mažuranić, Ivana. 2007. *Regoč; Šuma Striborova*. Večernji list. Zagreb.

Brüning, Ludger; Saum, Tobias. 2008. *Suradničkim učenjem do uspješne nastave*. Naklada Kosinj. Zagreb.

Buzan, Tony. 2005. *Mentalne mape za klince : kako do uspjeha u školi*. Veble commerce. Zagreb.

Čudina-Obradović, Mira. 2014. *Psihologija čitanja: od motivacije do razumijevanja: priručnik*. Golden marketing-Tehnička knjiga - Učiteljski fakultet. Zagreb.

Hitrec, Hrvoje. 2003. *Eko, Eko*. Mosta. Zagreb.

Lovrenčić, Sanja. 2006. *Esperel – grad malih čuda.* Školska knjiga. Zagreb.

Mozart za ubrzano učenje. bez god. [audio CD]. Ostvarenje. Buševec.

Visinko, Karol. 2014. *Čitanje: poučavanje i učenje*. Školska knjiga. Zagreb.

Zimmermann, Susan; Hutchins, Chryse. 2009. *7 ključeva za čitanje s razumijevanjem*. -Ostvarenje. Buševec.

Žiljak, Aleksandar. 2013. Kako je Crljena Kapica pomogao medvjedu. *Prvi izbor*. 1-2. 54.

Witmer, Laura. 2008. *Kratke aktivnosti za rad nakon čitanja*. Ostvarenje. Buševec.

Životopis

Ivana Ostrički diplomirala je na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Osijeku te stekla zvanje diplomirana knjižničarka i profesorica hrvatskoga jezika i književnosti. U školskoj knjižnici radi 15 godina radi te je stekla zvanje stručnog suradnika knjižničara mentora. U odgojno-obrazovnom radu posebno je usmjerena na područje motivacije za čitanje i razvijanja vještina aktivnog čitanja i učenja. Upisala je doktorski studij Izdavaštvo i mediji Sveučilišta u Rijeci, usmjerivši znanstveni interes na područje nakladništva za djecu i mlade.

Autorsko pravo

Copyright

Tea Radić
OŠ „Srinjine“, OŠ „Slatine“
tea.radic.s@gmail.com

Sažetak

Ovaj rad donosi prijedloge kako učenicima 4. razreda približiti i objasniti važnost autorskih prava tijekom jednoga nastavnog sata. Osim definiranjem ključnih pojmova poput „Tko je autor?“, „Što je to autorsko djelo?“, u radu se razmatraju i ostali ključni pojmovi vezani uz Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima u RH. Učenici će kroz usmeno izlaganje, prezentaciju, razgovor i aktivno sudjelovanje individualno, u grupi i u paru naučiti razlikovati imovinska od moralnih prava, autora od nositelja srodnih prava, razviti pozitivan stav prema vrijednostima koje štiti autorsko pravni sustav te osvijestiti da zlouporaba autorskih prava može imati zakonske posljedice. Razumijevanje ključnih pojmova unaprijediti će njihova znanja i vještine u sferi građanskog odgoja i obrazovanja, ali i pomoći učenicima u razumijevanju pojmova iz Hrvatskog jezika, Prirode i društva te Glazbene i Likovne kulture. Kroz rad se također nastoji ukazati na potrebu poticanja kreativnog i kritičkog mišljenja motiviranjem učenika na suradnju, komunikaciju i sudjelovanje u različitim vrstama aktivnosti počevši od aktivnosti brain gyma, preko razgovora i razmatranja ključnih pojmova tijekom i nakon PPT prezentacije do zajedničkog rada na rješavanju „neobičnog diktata“. Istovremeno, kreativnim i inovativnim aktivnostima nastoji se ukazati upravo na to da su kreativnost, oblik i originalnost tri nužna čimbenika koja čine autorsko djelo jedinstvenim.

Abstract

This paper suggest how to explaining 4th grade pupils the importance of copyright during a classroom lesson. Apart from defining key terms like "Who is the author?", "What is a work of art?", the paper also discusses other terms related to Copyright. Students will learn, through oral and digital presentation, talk and participation to distinguish property rights from moral rights, authors from bearer of related rights, to develop a positive attitude towards values that protect the copyright system, and to realize that abuse of copyright can have legal consequences. Understanding key concepts will

improve their knowledge and skills in the field of civic education and also help students understand the concepts of Croatian Language, Nature, Music and Art Culture. The paper also seeks to point out the need to encourage creative and critical thinking by motivating students to collaborate, communicate and participate in various types of activities starting from brain gym activity, through discussion and consideration of key concepts during the PPT presentation to a joint work on solving "unusual dictation". At the same time, creative and innovative activities point to the fact that creativity, form and originality are three necessary factors that make the authors work unique.

Nastavna jedinica	Autorsko pravo
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Tea Radić, školska knjižničarka
Razredni odjel	4. razred
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Školska knjižnica/učionica
Nastavno/međupredmetno područje	KIP
Trajanje sata	45 minuta
Ključni pojmovi	Autor, autorsko pravo, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, kreativnost, oblik, originalnost, imovinska prava, moralna prava, srodna prava
Tip nastavnog sata	Obrada novoga gradiva
Suodnosi	Hrvatski jezik, Priroda i društvo, Glazbena kultura, Likovna kultura, Građanski odgoj i obrazovanje

Cilj sata	Razumijeti tko je autor, što je to autorsko pravo i kako Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima štiti prava autora i nositelje srodnih prava
Zadaće sata	
a) obrazovne	- učenici će znati prepoznati tko je autor i što je autorsko djelo - razumjeti i razlikovati prava koja pripadaju autorima - razlikovati nositelje autorskih prava od nositelja srodnih prava - prepoznati autorska djela po oznaci/simbolu za copywright

b) odgojne	- učenici će shvatiti važnost poštivanja autorskih prava i srodnih prava - osvijestiti da zlouporaba autorskih prava može imati pravne i moralne posljedice - razviti pozitivan stav prema vrijednostima koje štiti Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima
c) funkcionalne	- učenici će razvijati sposobnost dedukcije, indukcije, analogije i sinteze - uočavati uzročno-posljedične veze, formulirati zaključke - osmisliti zadani dio društvene igre - vježbati brain gym vježbe - vježbati oblike grupnog rada, rada u paru i suradnje
d) komunikacijske	- učenici će razvijati komunikacijske vještine radom u grupi i u paru - poticati timski duh suradnjom na zajedničkim zadacima te izlaganju istih
Ishodi učenja	- učenici će razumjeti što znači biti autor i kako nastaje autorsko djelo - razlikovat će tko su to autor,i a tko izvođači te koja prava imaju autori, a koja nositelji srodnih prava - izvodit će osnovne vježbe brain gyma - s razumijevanjem rješavati zadatke u paru i komunicirati radi uspješnog izvođenja grupnog zadatka
Nastavne metode	Ples, igra, prezentiranje, usmeno izlaganje, objašnjavanje, projekcija, metoda čitanja, pisanja, slušanja i rada na tekstu
Oblici nastavnog rada	Individualni rad, frontalni rad, rad u paru, grupni rad
Nastavna sredstva	Plesna koreografija (brain gym vježbe); edukativna igra *„Kreativne asocijacije“*; PPT prezentacija *Autorsko pravo*; animirani film o autorskom pravu *Što je autor?*, *Što je autorsko djelo?*; diktat

Nastavna pomagala	Računalo, projektor, Internet, nastavni listić s diktatom, kartice za edukativnu igru
Izvori za učenike	- Dennison, Paul G.; Dennison, Gail E. 2011. BRAIN GYM ® Priručnik za obitelj i inovatore. Alfa d.d. Zagreb. - Što je autor?. https://www.youtube.com/watch?v=ICxggnhuWq (pristupljeno 30. listopada 2018.). - Što je autorsko djelo?. https://www.youtube.com/watch?v=GQOAyrL0axY&t=6s (pristupljeno 30. listopada 2018.).
Izvori za učitelje	- Dennison, Paul G.; Dennison, Gail E. 2011. BRAIN GYM ® Priručnik za obitelj i inovatore. Alfa d.d. Zagreb. - Horvat, Aleksandra; Živković, Daniela. 2009. Knjižnice i autorsko pravo. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. - Korkut, Darija; Kopal, Robert. 2018. Kreativnost 4.0: evolucija i revolucija. Algebra – Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb. - Što je autor?. https://www.youtube.com/watch?v=ICxggnhuWq (pristupljeno 30. listopada 2018.). - Što je autorsko djelo?. https://www.youtube.com/watch?v=GQOAyrL0axY&t=6s (pristupljeno 30. listopada 2018.).

Tijek (artikulacija) nastavnog sata

UVODNI DIO

Motivacija

Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Način provjere ishoda	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Tra-janje (min)
- pokazati vježbe brain gyma (kratka koreografija) za početno zagrijavanje udova i poticanje moždane aktivnosti - objasniti pravila edukativne igre „Kreativne asocijacije“ - podijeliti učenike na tri grupe i svakoj grupi dodijeliti karticu sa zadanom asocijacijom - pratiti provedbu osmišljavanja edukativne igre i provedbu igre - navesti učenike na zaključak da će zagonetni pojam edukativne igre biti tema sata - kratak razgovor o tome o tome što učenici misle tko je autor, referirati se na njihovo iskustvo (književni susreti, slobodno vrijeme, kultura,…)	- aktivno slušanje uputa - ponavljanje pokreta brain gym vježbi - izvođenje koreografije - osmišljavanje edukativne igre („Oluja misli“) - provedba edukativne igre „Kreativne asocijacije“ - odgovarati na pitanja	- zagrijati periferne dijelove tijela radi poticanja kreativnosti učenika - razvijati komunikacijske i suradničke vještine radom u skupinama - potaknuti učenike na veću samostalnost u rješavanju kreativnih zadataka - ponoviti i utvrditi postojeće znanje o tome tko je autor - motivirati učenike za sadržaje sata	- učenici će izvesti svaku pojedinu pokazanu brain gym vježbu te ih spojiti u koreografiju - članovi svake grupe će surađujući riješiti zadani zadatak te samostalno osmisliti zadani dio društvene/edukativne igre	- plesna koreografija (brain gym vježbe) - edukativna igra „Kreativne asocijacije“	- kartice za edukativnu igru - papir i olovka	12

Najava cilja

Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Način provjere ishoda	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Traj anje (min)
slajd 1: - upoznati učenike s ključnim pojmovima koje će usvojiti tijekom nastavnog sata: autor, autorsko pravo, srodna prava, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima	- aktivno slušati	- znati temu nastavnog sata i što očekivati	učenici su povezali edukativnu igru s temom i ključnim pojmovima koje će usvojiti u nastavku sata	- PPT prezentacija (slajd 1)	- računalo - projektor	1

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Tra-janje** (min)
	slajd 2: - pojasniti cilj; objasniti značenje i korijensku tvorbu riječi autor; objasniti kako se postaje autorom; objasniti na koji način i za koji vremenski period se štite prava autora u Republici Hrvatskoj **slajd 3:** - objasniti pojam autora slikovnim prikazom osoba koje su stvaratelji autorskoga djela; razgovor o poslovima koje autori obavljaju i zašto su baš njihova umjetnička ostvarenja ujedno i autorsko djelo **slajd 4:** - prikazati dva kratka animirana filma Što je autor? i Što je autorsko djelo? koji će učenicima slikovito objasniti što radi autor i koji su neizostavni elementi svakoga autorskog djela (kreativnost, oblik i originalnost) **slajd 5:** - istaknuti koja prava pripadaju autorima; razlikovati moralna od imovinskih prava autora; potkrijepiti navode primjerima; ukazati učenicima da zlouporaba autorskih prava ostavlja pravne i moralne posljedice; osvijestiti učenike o potrebi očuvanja autorskih prava **slajd 6:**	- aktivno slušati - pogledati animirane filmove - sudjelovati u raspravi - odgovarati na pitanja - zaključivati - izražavati svoja iskustva	- naučiti tko su autori, što znači biti nositelj autorskih prava i što je to autorsko djelo - naučiti koji zakon štiti autore te kada i kako se taj zakon provodi - razlikovati autore i njihovu djelatnost - razumjeti razliku između moralnih i imovinskih prava autora - razumjeti zašto je važno poštivati autorska prava i izbjegavati njihovu zlouporabu - razumjeti tko su nositelji srodnih prava i što su to srodna prava	- učenici su zapamtili ključne pojmove - mogu ih povezati s barin gym koreografijom i igrom asocijacija te bolje razumjeti tko su autori, a tko izvođači - zaključivat će pomoću slikovnih prikaza tko su nosioci autorskih, a tko srodnih prava - odgovorit će na pitanja koristeći se stečenim znanjem i prethodnim iskustvom o tome tko su nosioci autorskih i srodnih prava (pisci,	- PPT prezentacija (sslajd 2 – 5) - Animirani filmovi *Što je autor?* i *Što je autorsko djelo?* - PPT prezentacija (slajd 6 – 9)	- računalo - projektor - Internet	20

	- upoznati učenike s postojanjem osoba koje su nositelji srodnih prava; ukazati na razlike između nositelja srodnih i autorskih prava **slajd 7:** - objasniti pojam nositelja srodnih prava slikovnim prikazom osoba i njihove djelatnosti; razgovor o poslovima koje nositelji srodnih prava obavljaju **slajd 8:** - navesti učenike na zaključak da su i nakladnici nositelji srodnih prava; objasniti koji su to poslovi koje nakladnici obavljaju i koja prava im u skladu s tim pripadaju; pojasniti što su to baze podataka i koja prava imaju proizvođači baza podataka **slajd 9:** - objasniti značenje zaokruženog simbola C – copywright te njegovo mjesto na samom autorskom djelu		- razlikovati nositelje autorskih od nositelja srodnih prava - razumjeti ulogu nakladnika - zapamtiti simbol odnosno oznaku za djela zaštićena autorski pravom	glazbenici, fotografi i sl.) - razumjet će ulogu nakladnika i tiskara i način na koji oni ostvaruju svoja autorska prava povezivanjem novostečenih znanja s već poznatim gradivom			

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO SATA						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slajd 10: - pročitati zadnji slajd na kojem se nalazi literatura i objasniti zašto je važno da prezentacije sadrže popis literature i korištenih izvora - sažeti i ponoviti stečena znanja primjenom kratkoga diktata osmišljenog tako da učenicima bude neobičan - objasniti postupak provedbe neobičnog diktata (rad u paru) - potaknuti učenike na suradnju, donošenje zajedničkih odluka te na izlaganje vlastitoga uratka	- aktivno slušati - raditi u paru na rješavanju zadatka - usmeno izlaganje	- samovrednovanje naučenog - promijeniti doživljaj i ulogu diktata; diktat u funkciji ponavljanja, zabave i rada u grupi ili paru - poboljšati vještine komunikacije i suradnje među učenicima	- učenici uspješno surađuju u paru i rješavaju zadatak zadan u obliku neobičnoga diktata kojim dokazuju da su razumjeli nove pojmove i da nova znanja mogu primijeniti	- PPT prezentacija (slajd 10) - diktat	- računalo - projektor - papir i olovka	12

Prilozi:

1. Dennison, Paul G.; Dennison, Gail E. 2011. BRAIN GYM ® Priručnik za obitelj i inovatore. Alfa d.d. Zagreb.

   Popis brain gym vježbi:

- vježbe disanja
- križne vježbe
- ležeća osmica

2. Powerpoint prezentacija

   Autorsko pravo

Slajd 1

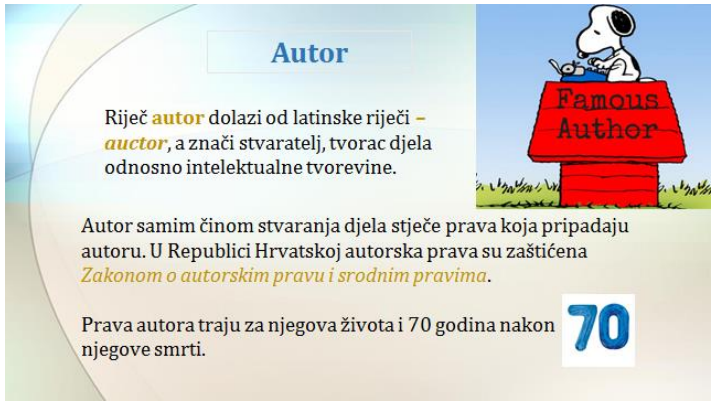

Slajd 2

Slajd 3

Slajd 4

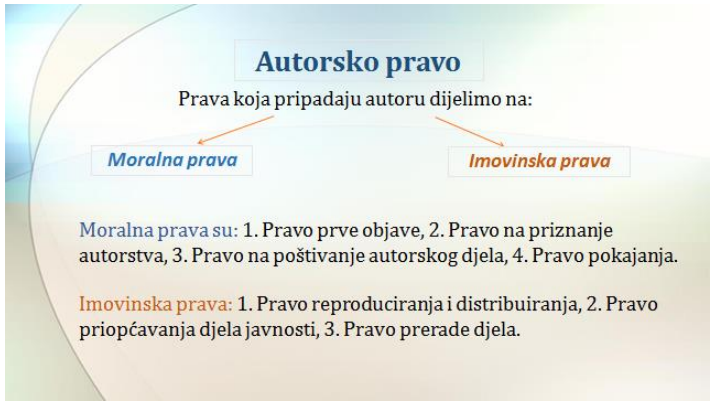

Slajd 5

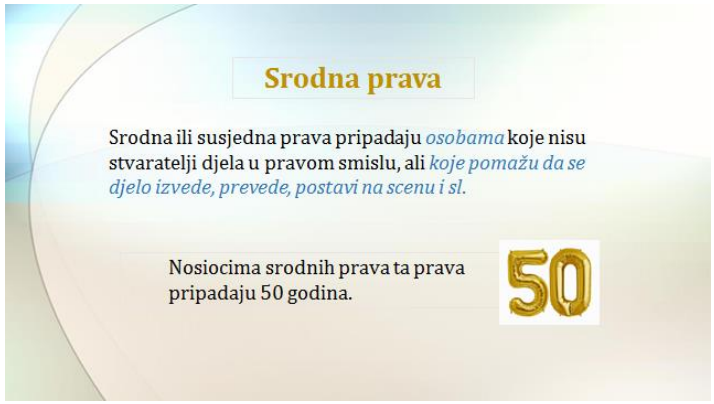

Slajd 6

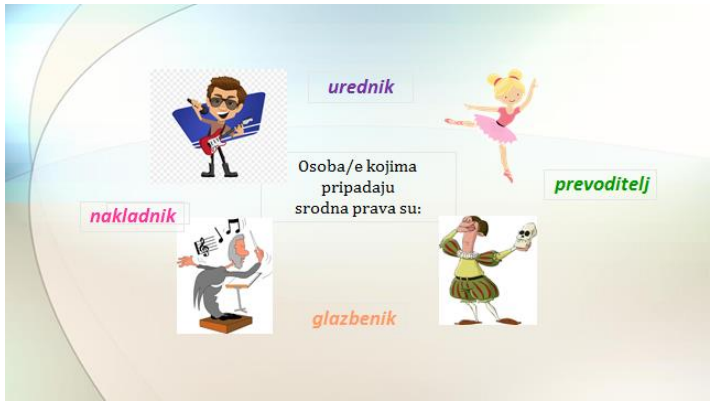

Slajd 7

Slajd 8

Slajd 9

Slajd 10

3. Nastavni listić: Neobičan diktat

Neobičan diktat
(zadatak za ponavljanje i usustavljivanje gradiva)

Dio 1.
Poslušaj dobro rečenice koje ću pročitati te ih napiši na papir. Rečenice nisu poredane pravilnim redoslijedom. Tvoj je zadatak u paru s kolegom iz klupe pročitati napisani diktat i poredati rečenice pravilnim redoslijedom tako da čine zaokruženu cjelinu.

Zaista nije isto kao kad ga gledam kod kuće na televiziji, računalu ili mobitelu.
Dok sam bila mala više sam voljela čitati slikovnice.
U mojoj školskoj knjižnici nalazi se mnoštvo knjiga različitih autora.
Nije mu bilo lako.
Kino je zakon!
Autor je osoba koja je napisala neku knjigu, a zovemo ga još i pisac.
Svaka knjiga je jedinstvena.
Ilustratori su također autori.
Zadovoljna sam kada znam da je njihov posao, kao i posao autora, cijenjen te da se njihova prava poštuju zahvaljujući Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima.
Svaka škola ima školsku knjižnicu.
Oni su autori ilustracija koje uljepšavaju knjige i slikovnice.
Danas više volim čitati zanimljive romane pune akcije i fantastike.
Redatelj filma Branko Ištvančić odradio je odličan posao pretvorivši zanimljiv roman Duh u močvari u još bolji film.
Morao je biti kreativan i stvoriti originalan oblik.
Najviše mi se svidjelo gledati film u kinu.
Tako kaže Zakon o odgoju i obrazovanju u Republici Hrvatskoj.
Prije dva dana bila sam s roditeljima u kinu i gledala film Duh u močvari.
Ni glumcima nije bilo lako.
Gluma je ipak težak posao i veliki zanat.
Ima svoju signaturu i inventarni broj.
Kreativnost, oblik i originalnost, tri su čarobne riječi za svakog autora.

Dio 2.

Kada ste poredali rečenice ispravnim redoslijedom, pročitajte čitav tekst još jednom i podcrtajte samo rečenice koje su izravno povezane s temom današnjeg sata (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima).

Napomena: Ukoliko vam ne preostane dovoljno vremena ovaj dio zadatka možete odraditi kući kao domaću zadaću!

Rješenje za dio 1. i 2.

Svaka škola ima školsku knjižnicu.

Tako kaže Zakon o odgoju i obrazovanju u Republici Hrvatskoj.

U mojoj školskoj knjižnici nalazi se mnoštvo knjiga različitih autora.

Autor je osoba koja je napisala neku knjigu, a zovemo ga još i pisac.

Svaka knjiga je jedinstvena.

Ima svoju signaturu i inventarni broj.

Ilustratori su također autori.

Oni su autori ilustracija koje uljepšavaju knjige i slikovnice.

Dok sam bila mala više sam voljela čitati slikovnice.

Danas više volim čitati zanimljive romane pune akcije i fantastike.

Prije dva dana bila sam s roditeljima u kinu i gledala film Duh u močvari.

Redatelj filma Branko Ištvančić odradio je odličan posao pretvorivši zanimljiv roman Duh u močvari u još bolji film.

Nije mu bilo lako.

Morao je biti kreativan i stvoriti originalan oblik.

Kreativnost, oblik i originalnost, tri su čarobne riječi za svakog autora.

Najviše mi se svidjelo gledati film u kinu.

Zaista nije isto kao kad ga gledam kod kuće na televiziji, računalu ili mobitelu.

Kino je zakon!

Ni glumcima nije bilo lako.

Literatura

Dennison, Paul G.; Dennison, Gail E. 2011. BRAIN GYM ® Priručnik za obitelj i inovatore. Alfa d.d. Zagreb.

Horvat, Aleksandra; Živković, Daniela. 2009. Knjižnice i autorsko pravo. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.

Korkut, Darija; Kopal, Robert. 2018. Kreativnost 4.0: evolucija i revolucija. Algebra – Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb.

Što je autor?. https://www.youtube.com/watch?v=ICxggnhuWq (pristupljeno 30. listopada 2018.).

Što je autorsko djelo?. https://www.youtube.com/watch?v=GQOAyrL0axY&t=6s (pristupljeno 30. listopada 2018.).

Životopis

Tea Radić rođena je 1980. godine u Splitu. Po profesiji profesorica je sociologije, talijanskoga jezika i književnosti te magistra bibliotekarstva. Po zvanju je stručna suradnica knjižničarka zaposlena u dvije škole koje teritorijalno pripadaju školama grada Splita, OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“. Osim poslova knjižničarke, dugo je obavljala i poslove voditeljice učeničke zadruge OŠ „Srinjine“, a odnedavno je i voditeljica Županijskoga stručnog vijeća učeničkih zadruga za Splitsko-dalmatinsku, Šibensko-kninsku i Dubrovačko- neretvansku županiju. Također je, već treću godinu za redom, članica Prosudbenog povjerenstva na Županijskoj smotri učeničkih zadruga. Kao knjižničarka posebno važnim smatra rad na poticanju informacijske pismenosti učenika i učitelja te izradu kvalitetnih digitalnih obrazovnih sadržaja. Aktivno sudjeluje u svim projektima koji potiču informacijsko opismenjavanje te razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja. Pet godina sudjelovala je u projektu *Čitamo mi u obitelji svi* u obje škole, osmislila je i provela školske projekte i inicijative poput *Knjigom na knjigu – čitanjem upoznajemo svijet, Putevima ljekovitog bilja do zvijezda, Zeleno selo naša budućnost, Tragovima poljičke baštine, Istražujem. Promišljam. Zaključujem!*, a sada je član Erasmus + tima OŠ „Slatine“ u projektu *Inovativni pristupi podučavanju i učenju – suvremene metode i IKT u kreativnoj učionici 21. stoljeća*. Također je autorica članka *Mosorska priča: edukativna slikovnica u službi promicanja zavičajne baštine (od ideje do realizacije)* u zborniku 3. okruglog stola o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade u izdanju Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu. Obzirom da kulturno-povijesnu baštinu smatra neraskidivim dijelom dalmatinskoga i hrvatskoga identiteta, aktivna je članica Povjerenstva za Arhiv lokalne udruge Savez za Poljica te je u procesu provedbe projekta *Topoteke Poljičke Knežije*.

Istraživački rad u knjižnici – Nacionalni parkovi RH

Research work in the library – The National parks of the Republic of Croatia

Stjepan Segarić, stručni suradnik knjižničar
OŠ *Petar Zoranić,* Stankovci
OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Lišane Ostrovičke
stjepansegaric@gmail.com

Sažetak

Svrha je nastavnoga sata Istraživački rad u knjižnici upoznavanje učenika 4. razreda s referentnom zbirkom, njezinim značajem, smještajem i jedinicama od kojih se sastoji: enciklopedija, rječnik, leksikon i atlas. Sat je rađen u korelaciji s nastavnim predmetom Priroda i društvo, točnije s lekcijom Prirodne posebnosti Republike Hrvatske. Nakon što se učenici upoznaju s referentom zbirkom i kako se njome služiti, knjižničar i učenici skupa putuju nacionalnim parkovima Republike Hrvatske gdje učenici, uz pomoć referetne zbirke, rješavaju zagonetke na koje nailaze.

Abstract

The purpose of the lesson “Research work in the library” introduces 4th graders with the reference collection in the library, its significance, location and units. Reference collection includes encyclopedia, dictionary, lexicon and atlas. Lesson is made in correlation with “Science”, more precisely, throghout the lesson ”Natural wonders of the Republic of Croatia. After the students become acquinted with the reference collection and get to know how to use it, they embark on a journey throught the national parks of the Republic of Croatia. The students, with the help from the reference collection solve puzzles that they come across in each national park.

Nastavna jedinica:	**Istrživački rad u knjižnici – Nacionalni parkovi RH**	
Ime i prezime stručnog suradnika–knjižničara:	Stjepan Segarić, stručni suradnik knjižničar	
Razredni odjel: 4. razred osnovne škole	Trajanje sata: 45 min	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnični odgoj i obrazovanje	**Tip nastavnoga sata:** kombinirani - obrada novog gradiva i ponavljanje	**Nastavni oblici**: grupni rad, individualni rad, frontalni rad
Nastavne metode: heuristička nastava, izlaganje, objašnjavanje, demonstracija, rad na izvorima, istraživački rad	**Nastavna sredstva (i pomagala):** referentna zbirka (enciklopedije, leksikoni, rječnici i atlasi), Powerpoint prezentacija, računalni program Prezi, karta Hrvatske	**Ključne riječi:** referentna zbirka, enciklopedije, rječnici, leksikoni, atlasi, nacionalni parkovi
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	• osamostaliti učenika za pronalazak potrebne informacije iz referentne zbirke • razviti sposobnost služenja referentnom zbirkom • razviti svijest o važnosti očuvanja nacionalnih parkova u RH	
Suodnosi:	Priroda i društvo (Prirodne posebnosti RH - Nacionalni parkovi RH)	
Ishodi učenja:	• identificirati pojedine jedinice u referentnoj zbirci • primjenjivati knjižnične građe (referentne literature) kao pomoć u svladavanju nastavnog gradiva • naučiti imenovati nacionalne parkove koji se nalaze u Hrvatskoj	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	osposobiti učenika za pronalazak traženih informacija u referentnim zbirkama prepoznati gdje i na koji način tražiti informacije podsjetiti učenika na prirodne posebnosti Republike Hrvatske (nacionalne parkove) steći temelje za cjeloživotno učenje	
b) odgojne	pPoticati učenike na pravilan odnos prema radu osvještavanje učenika o važnosti očuvanja prirode i ekologije razvijanje interesa za novo	

c) funkcionalne	razvijati sposobnost analize i sinteze vježbati oblike grupnog rada i prezentiranja rezultata rada poticati logičko mišljenje i zaključivanje poticati istraživački rad u učenika
d) komunikacijske	učenici će timskim radom doći do tražene informacije međusobnim dogovorom odabrat će predstavnika grupe za prvi zadatak
Izvori za učenike:	Burnie, David: Ilustrirana enciklopedija životinja. – Zagreb: ABC naklada, 2011. Cvitanović, Alfonso: Geografski rječnik. – Zadar: Hrvatsko geografsko društvo, 2002 Veliki školski leksikon. – Zagreb: Školska knjiga, 2012 Veliki atlas Hrvatske. - Zagreb: Mozaik knjiga, 2012
Izvori za učitelje:	Blažeković, T., Furlan, B. Knjižnica osnovne škole. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1993. Kovačević, D., Lasić-Lazić, J., Lovrinčević, J. Školska knjižnica – korak dalje. Zagreb : Filzofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjela za informacijske znanosti : Altagama, 2004. Nastavni plan i program za osnovnu školu. Zagreb : MZOŠ, 2006.

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 5 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Pokazati poznavanje uljudnog ophođenja	Učenici otpozdravljaju, pokazuju volju za suradnjom i sudjeluju u razgovoru s knjižničarom Najavljuje temu današnjeg sata (referentna zbirka) i pokreće *Powerpoint* prezentaciju	Knjižničar pozdravlja učenike i predstavlja se (*Dobar dan, ja sam... radim u...*) i započinje diskusiju vezanu uz današnju temu (*Kako dolazimo do informacija?*) Učenici se upoznaju s temom današnjeg sata	Zainteresiranost učenika za nastavni sat, odgovaraju na pitanja knjižničara

SREDIŠNJI DIO (Istraživanje i uopćavanje)

Trajanje: 20 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
zapamtiti pojmove referentna zbirka, enciklopedija, leksikon, atlas i rječnik	Učenici slušaju obrazloženje knjižničara, gledaju Powerpoint prezentaciju i primjerke iz referentne zbirke	Pomoću prezentacije *Referentna zbirka.ppt* knjižničar objašnjava pojmove kao što su: referentna zbirka, enciklopedija, atlas, rječnik i leksikon te im na praktičnim primjerima pokazuje kako rukovati navedenim jedinicama.	Učenici su uočili da se referentne zbirka razlikuje od ostalih zbirki u knjižnici, razumiju njezino značenje, kada, zašto i kako se njome služi.
identificirati pojedine jedinice u referentnoj zbirci	Učenici shvaćaju vrijednosti i mogućnosti referentne zbirke.	Nakon što prezentacija završi knjižničar izvede kratak zaključak o vrijednosti i važnosti referentne zbirke, te njenim mogućnostima. .	Učenici odgovaraju na pitanja knjižničara i objašnjavaju svaku jedinicu referetne zbirke zasebno.
dosjećati se ranije naučenog gradiva iz „Prirode i društva“	Učenici se prisjećaju nacionalnih parkova i prepoznaju glavne karakteristike nacionalnog parka.	Kreće drugi dio predavanja gdje knjižničar podsjeća učenike o nacionalnim parkovima u RH, pomoću interaktivnog programa „Prezi“.	Interaktivni program *Prezi* koncentrira djecu na nastavni sadržaj, učenici su uključeni u predavanje i skupa s knjižničarom “putuju” po nacionalnim parkovima, odgovaraju na potpitanja knjižničara.

	Učenici pozorno prate „zaključane“ slike i pripremaju se za zadatak koji slijedi.	Tokom druge prezentacije knjižničar naglašava na određene pojmove koju su „zaključani“ (preko slike se nalazi crni lokot) i obaviještava ih da će poslije njihov zadatak biti „otključati“ te slike pomoću „ključeva“ koji se nalaze u referentnoj zbirci.	Učenici povezuju prvi dio predavanja s drugim dijelom predavanja, razumiju zadatak.

ZAVRŠNI DIO (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza)

Trajanje: 20 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Izraziti sposobnost rada u grupi, samostalno pronaći traženi pojam, upotrebljavati knjižničnu građu (referentnu literaturu) kao pomoć u svladavanju nastavnog gradiva	Učenici prate knjižničarove upute, istražuju referentnu literaturu, odgovaraju na pitanja, dogovaraju se kako će predstavljati grupu.	Knjižničar dijeli učenike u 4 grupe (broj učenika u grupi bit će određen naknadno) i objašnjava im zadatak. Svaka grupa dobiva jednu jedinicu iz referentne literature i omotnicu u kojoj se nalazi ime grupe, 2 pitanja i slike nacionalnih parkova. Njihov zadatak je odgovoriti na 2 pitanja služeći se referentnom literaturom i zatim predstaviti grupu. Predstavnika koji će predstavljati grupu biraju između sebe, a predstavnik govori i objašnjava ime grupe, čita pitanja i odgovore i stavlja slike nacionalnih parkova na kartu Hrvatske na mjesto koje im pripada. Tokom vježbe knjižničar šeće među učenicima, pomaže i prati njihov napredak.	Učenici se dogovaraju između sebe tko će raditi koji dio zadatka, uspoređuju odgovore, metode i načine rada jedni s drugima.
	Učenici predstavljaju svoju grupu tj. biraju predstavnika svoje grupe dok drugi članovi grupe nadopunjuju predstavnika (odgovaraju kako	Knjižničar prati prezentacije grupe. Kako učenici odgovaraju na pitanja, tako i knjižničar „otključava“ slike i dodatno objašnjava pojmove (njihovu povezanost s nacionalnim parkovima).	Učenici razumiju da su pojmovi koje su istraživali u referentnoj zbirci bili povezani s prezentacijom o nacionalnim parkovima u RH. Pozorno promatraju

	su pronašli traženi pojam, stavljaju logotipe nacionalnih parkova na odgovarajuće mjesto na karti Hrvatske.		predstavljanje drugih grupa.
Učiti kako učiti, primijeniti naučeno	Učenici sudjeluju u raspravi, odgovaraju na pitanja, komentiraju nastavni sat	Knjižničar pohvaljuje učenike, podsjeća ih na nacionalne parkove u RH, ispituje ih što su danas naučili i ostala praktična pitanja (npr. kako i gdje bi pronašli određeni pojam) Ukoliko ostane vremena knjižničar učenicima dijeli križaljku u kojoj se nalaze pojmove koje su danas učili i ponavljali.	Učenici skupa s knjižničarom ponavljaju najvažnije pojmove i definicije koje smo danas naučili.

Prilozi

1. Powerpoint prezentacija “Referentna zbirka”

Slajd 1

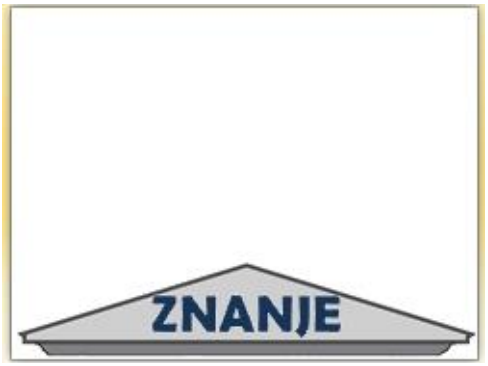

Slajd 2

Slajd 3

Slajd 4

Slajd 5

Slajd 6

Slajd 7

Slajd 8

2. Računalni program *Prezi* (nekoliko slajdova)

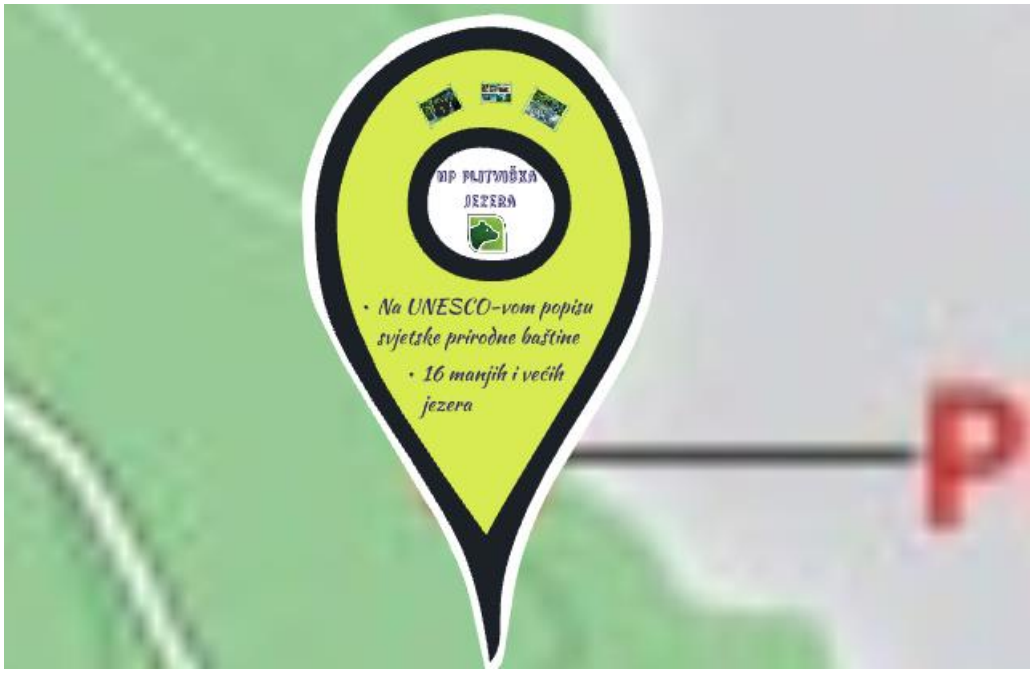

3. Primjer nastavnog zadatka za jednu grupu (omotnica s imenom grupe, 2 pitanja i 2 logotipa nacionalnih parkova)

4. Prazna i riješena križaljka s pojmovima koji se spominju na nastavnom satu

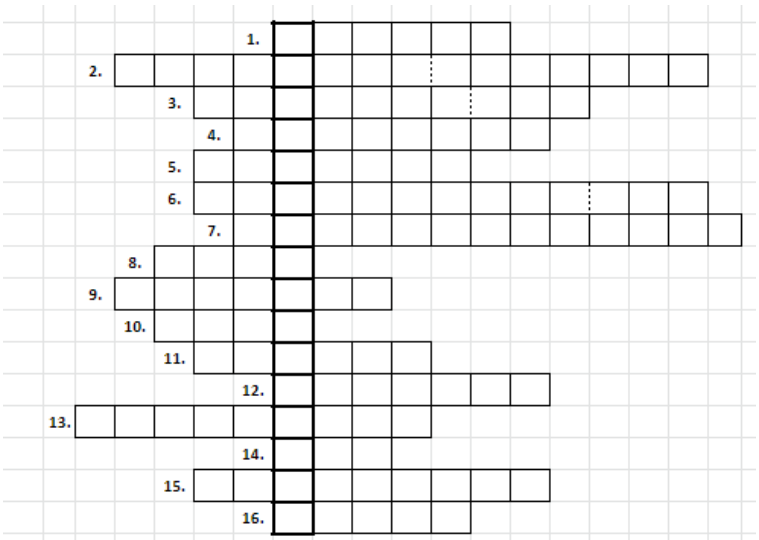

1. NACIONALNI PARK U ZALEĐU GRADA RIJEKE (DOBIO IME PO PLANINI)
2. NAŠ "NAJMLAĐI" NACIONALNI PARK (LUKINA JAMA!)
3. PARK ZA ŽIVOTINJE MEĐU KOJIMA SE POSJETITELJI KREĆU U VOZILIMA
4. KNJIGA KOJA NAM DAJE SAŽETE I OSNOVNE PODATKE
5. OVAJ NACIONALNI PARK IMA 89 OTOKA, OTOČIĆA I HRIDI
6. ZAŠTIĆENA PTICA U NACIONALNOM PARKU PAKLENICA
7. KNJIGA KOJA NAM DETALJNO I OPSEŽNO OPISUJE POJMOVE
8. NACIONALNI PARK NA KRAJNJEM JUGU HRVATSKE (MUNGOS!)
9. KNJIGA U KOJOJ MOŽEMO SAZNATI KAKO SE PIŠU RIJEČI I ŠTO ZNAČE
10. NACIONALNI PARK U KOJEMU JE SAGRAĐENA PRVA HIDROELEKTRANA U EUROPI
11. NAŠ NAJPOZNATIJI NACIONALNI PARK: PLITVIČKA...
12. U OVOM NACIONALNOM PARKU SE NALAZI SAFARI PARK
13. SPORT U KOJEMU SE LJUDI PENJU NA VISOKE I TEŠKO PRISTUPAČNE PLANINE
14. ZAŠTIĆENA ŽIVOTINJSKA VRSTA U NACIONALNOM PARKU RISNJAK
15. PROSTOR NEOBIČNOG SUSRETA MORA I PLANINE JE NACIONALNI PARK...
16. KNJIGA U KOJOJ SE NALAZE KARTE

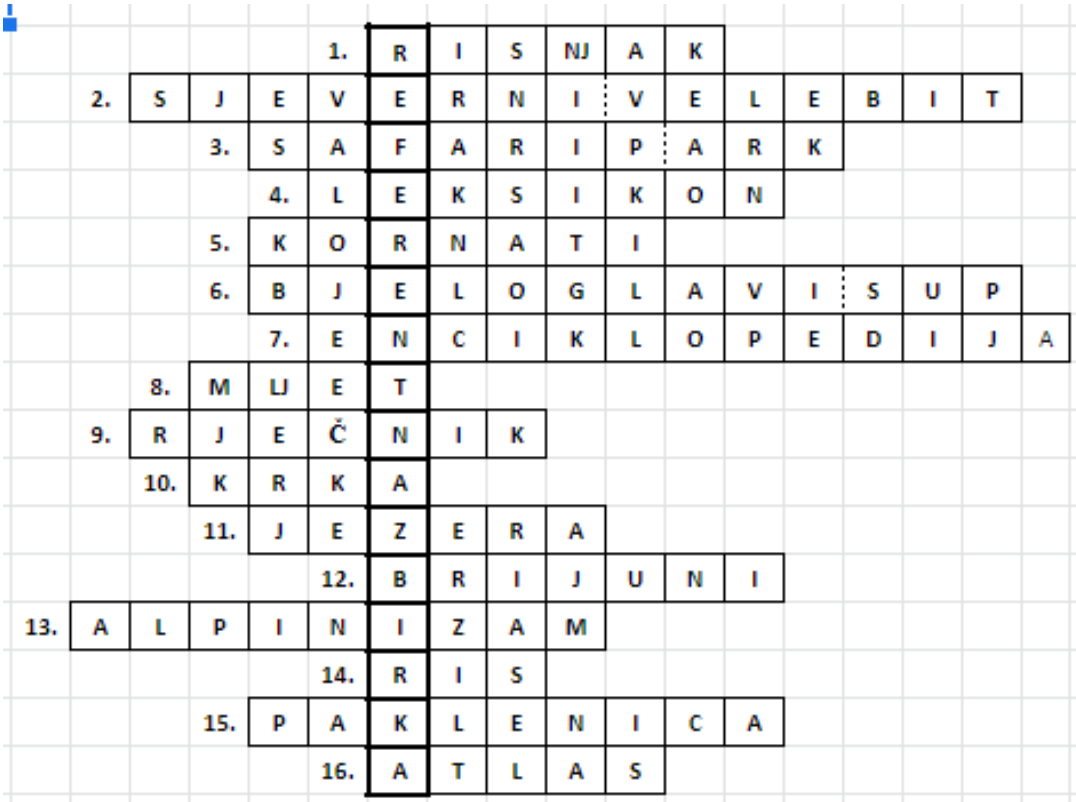

1.	NACIONALNI PARK U ZALEĐU GRADA RIJEKE (DOBIO IME PO PLANINI)
2.	NAŠ "NAJMLAĐI" NACIONALNI PARK (LUKINA JAMA!)
3.	PARK ZA ŽIVOTINJE MEĐU KOJIMA SE POSJETITELJI KREĆU U VOZILIMA
4.	KNJIGA KOJA NAM DAJE SAŽETE I OSNOVNE PODATKE
5.	OVAJ NACIONALNI PARK IMA 89 OTOKA, OTOČIĆA I HRIDI
6.	ZAŠTIĆENA PTICA U NACIONALNOM PARKU PAKLENICA
7.	KNJIGA KOJA NAM DETALJNO I OPSEŽNO OPISUJE POJMOVE
8.	NACIONALNI PARK NA KRAJNJEM JUGU HRVATSKE (MUNGOS!)
9.	KNJIGA U KOJOJ MOŽEMO SAZNATI KAKO SE PIŠU RIJEČI I ŠTO ZNAČE
10.	NACIONALNI PARK U KOJEMU JE SAGRAĐENA PRVA HIDROELEKTRANA U EUROPI
11.	NAŠ NAJPOZNATIJI NACIONALNI PARK: PLITVIČKA...
12.	U OVOM NACIONALNOM PARKU SE NALAZI SAFARI PARK
13.	SPORT U KOJEMU SE LJUDI PENJU NA VISOKE I TEŠKO PRISTUPAČNE PLANINE
14.	ZAŠTIĆENA ŽIVOTINJSKA VRSTA U NACIONALNOM PARKU RISNJAK
15.	PROSTOR NEOBIČNOG SUSRETA MORA I PLANINE JE NACIONALNI PARK...
16.	KNJIGA U KOJOJ SE NALAZE KARTE

Literatura

Blažeković, T., Furlan, B. 1993. *Knjižnica osnovne škole*. Nacionalna i sveučilišna biblioteka. Zagreb

Burnie, David. 2011. *Ilustrirana enciklopedija životinja*. ABC naklada. Zagreb.

Cvitanović, Alfonso. 2002. *Geografski rječnik*. Hrvatsko geografsko društvo. Zadar.

Kovačević, D., Lasić-Lazić, J., Lovrinčević, J. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Filzofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odjela za informacijske znanosti : Altagama. Zagreb.

Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2006. MZOŠ Zagreb.

Veliki atlas Hrvatske. 2012. Mozaik knjiga. Zagreb.

Veliki školski leksikon. 2012. Školska knjiga. Zagreb.

Životopis

Stjepan Segarić rođen je 1987. u Rijeci. U siječnju 2012. godine magistrirao je jednopredmetni studij knjižničarstva na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Kao pripravnik radio je u Gradskog knjižnici Zadar od svibnja 2013. do listopada 2014. godine. Od 2015. godine zaposlen je na pola radnog vremena na radnom mjestu stručnog suradnika knjižničara u OŠ *Petar Zoranić* u Stankovcima te na pola radnog vremena na mjestu stručnog suradnika knjižničara u OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Lišanima Ostrovičkim.

Referentna (priručna) zbirka: učiti kako učiti

Reference (handbook) collection: to learn how to learn

Ivona Tabak, prof. njem. j. i književnosti i prof. informatologije, smjer knjižničarstvo
OŠ Ivana Lovrića, Sinj
ivona.tabak@gmail.com
Rea Antolić, mag. bibl., dipl. učit.
OŠ kneza Mislava, Kaštel Sućurac
Rea.antolic@skole.hr
Prijevod sažetka
Anđela Kraljević, mag. prevođenja
andelakraljevic1984@gmail.com

Sažetak

Programom Knjižnično-informacijske pismenosti za četvrti je razred osnovne škole predviđena tema Referentna zbirka. Cilj obrade ove teme je upoznati učenike s referentnom zbirkom knjižnice, da se nauče njome služiti i osvijestiti važnost citiranja i poštivanja autorskih prava. Nakon obrade ove teme učenici će moći objasniti što je referentna zbirka, navesti koja ju knjižnična građa sačinjava te koje podatke pojedina vrsta referentnog djela sadrži. Također, razlikovat će medij na kojem su referentna, ali i bilo koja druga djela, pohranjena. I, naposljetku, ali ne manje važno, znat će odabrati referentno djelo za zadovoljenje svoje informacijske potrebe, ali i njime se služiti u potrazi za informacijom koju će moći oblikovati sukladno svojoj informacijskoj potrebi. U radu s učenicima, tijekom obrade ovih nastavnih sadržaja, posebno je značajno istaknuti kako vrednovati pouzdanost internetskih izvora i informacije. U svakom slučaju, upoznavanje referentne zbirke predstavlja još jednu stepenicu u stjecanju informacijske pismenosti.

Abstract

The Library and Computer Literacy Programme for grade four of primary school includes the topic entitled Reference Collection. The purpose of this topic is to familiarize pupils with the library's reference collection, to learn how to use it and to realize the importance of citing and respecting copyrights. After covering this topic, pupils will be able to explain what a reference collection is, specify what library materials it is made of and what data a particular type of reference work contains. Pupils will also learn how to distinguish the media on which reference, as well as any other work, is stored. And last but not least, they will know how to choose a reference work for their personal IT needs, but also to use it in search of information that they will be able to shape according to their information needs. While working with pupils on these educational contents, it is

particularly important to know how to evaluate the reliability of Internet sources and information. In any case, learning about the reference collection represents another step in acquiring computer literacy.

Umjesto uvoda

Informacija je oduvijek predstavljala moć. Imati pravu informaciju u pravo vrijeme i znati što s njom napraviti temelj je donošenja kvalitetnih odluka i napretka. Zato je informacijska pismenost, osobito u današnje vrijeme intenzivnog razvoja IKT-a, kada smo izloženi šumi svakojakih informacija, nužan segment odgojno-obrazovnog procesa. IKT koriste svi, i najmlađi i najstariji. No, postavlja se pitanje mogu li se svi oni smatrati informacijski pismenima!? Dug je put od korištenja IKT-a do informacijske pismenosti i zato na njega treba što ranije krenuti. Dakle, djecu treba sustavno informacijski opismenjavati od prvih dana školovanja, a ima li boljeg mjesta za to od školske knjižnice i boljeg načina od suradnje s knjižničarom.

Iz razreda u razred učenici proširuju svoje znanje iz ovog područja, primjenjuju ga kroz nastavni proces i korištenje knjižnice, usustavljuju te s vremenom postaju informacijski pismeni. Informacijska pismenost tako postaje dio njiho

Škola/Stručni skup	31. Proljetna škola školskih knjižničara, Hoteli Solaris, Šibenik; 8.-11.4.2019. *ogledni nastavni sat*
Školska godina	2018./2019.
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Rea Antolić, školski knjižničar; Ivona Tabak, školski knjižničar
Razred i školski sat	4. razred; blok-sat, 90 min
Mjesto izvođenja nastavnog sata	
Predmetno područje	Knjižnično-informacijska pismenost
Tema	Referentna zbirka: učiti kako učiti
Ključni pojmovi	Knjižnica, školska knjižnica, knjižnična građa, knjižna/neknjižna građa, korisnici, tiskovine, audio-vizualni sadržaji, elektronički izvori, knjiga/e-knjiga, referentna djela/građa, referentna zbirka, mediji za pohranu podataka, (opće/specijalne/dječje) enciklopedije, (opći/specijalni/dječji) leksikoni, (opći/specijalni/dječji/školski/slikovni) rječnici, (školski) pravopisi, (školske) gramatike, (dječji-slikovni/školski, tematski/nacionalni) atlas, e-referentna djela, pouzdanost izvora, autorska prava, citiranje
Tip nastavnog sata	Obrada novog gradiva (1. sat), ponavljanje i usustavljivanje gradiva (2. sat)
Korelacija	Hrvatski jezik, likovna kultura, glazbena kultura, engleski jezik, priroda i društvo, informatika, vjeronauk

Cilj sata	Upoznati referentnu zbirku knjižnice, naučiti se njome služiti i osvijestiti važnost citiranja i poštivanja autorskog prava
Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *znanje i razumijevanje*	- objasniti što je referentna zbirka - navesti jedinice građe koje čine referentnu zbirku i iskazati koje podatke pojedina jedinica sadrži - razlikovati medije na kojima je referentno djelo pohranjeno - koristiti referentnu zbirku u svrhu zadovoljavanja informacijskih potreba - prepoznati važnost procjenjivanja pouzdanosti online referentnih izvora
Afektivni *emocije, vrijednosti i stavovi*	- osvijestiti važnost referentne zbirke pri zadovoljavanju informacijskih potreba - uvažavati autorska prava i prihvatiti nužnost citiranja pri doslovnom navođenju izvora - osvijestiti važnost knjižnice kao informacijske ustanove
Psihomotorički *vještine i sposobnosti*	- prepoznati i izabrati jedinicu građe koja će zadovoljiti informacijsku potrebu - pronaći i prepoznati potrebnu informaciju u odabranoj jedinici referentne zbirke - prilagoditi pronađenu informaciju svojoj informacijskoj potrebi
Nastavne metode/strategije	Razgovor, usmeno izlaganje, objašnjavanje, demonstracija, igra, određivanje cilja čitanja, čitanje, pisanje, izdvajanje i bilježenje ključnih riječi, sažimanje teksta, parafraziranje, rad na tekstu, primjena teorije, rješavanje zadataka, prevođenje, odgovaranje na pitanja, rad sa slikovnim materijalom, provjeravanje i ispravljanje, pretraživanje podataka, prezentiranje Dedukcija, indukcija, analogija, uspoređivanje, analiza, sinteza
Oblici nastavnog rada	Frontalni, individualni, u skupini, u paru
Nastavna sredstva	**DOS:** PPT prezentacija *Referentna zbirka: učiti kako učiti*, igra asocijacija (PPT), kviz *Referentna (priručna) zbirka* (Kahoot); slagalica *Abeceda* (Jigsaw Planet); nastavni listić Upotreba enciklopedija, nastavni listić Upotreba rječnika (Wizer.me) **Web stranice:** Hrvatska enciklopedija, Prolexis, Hrvatski pravopis, Hrvatski jezični portal, Enciklopedija Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*, Encyclopedia Brittanica, Brittanica kids, E-lektire, Drvo znanja, e-referentno djelo po izboru učenika **Referentna djela:** Velika ilustrirana dječja enciklopedija, Hrvatski pravopis, Englesko-hrvatski rječnik, Školski atlas Republike Hrvatske, Velika školski leksikon; ostala samo za demonstraciju **Ostala:** kartice s koricama odabranih knjiga čija je namjena abecedno slaganje „knjiga na police“ unutar iste klasifikacijske skupine; različita knjižnična građa s ciljem prepoznavanja nadređene skupine kojoj pripada
Nastavna pomagala	Računalo, projektor, računala za učenike, internet, digitalni alati: PPT, Kahoot, Jigsaw planet, Wizer.me, Word

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**UVODNI DIO** **Motivacija**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	Ponoviti do sada usvojene pojmove kroz program KIP-a **slide 1** - podijeliti učenike u 3 skupine; kroz DOS - igru asocijacije ponoviti pojmove: *autor*, *ilustrator*, *nakladnik → knjiga; mjesečnik, rubrika, članak → časopis; posudba ⇨ knjižnica*; učenici naizmjenično otvaraju polja po skupinama, nakon svakog otvaranja, skupini pružiti mogućnost odgonetavanja stupca ili konačnog rješenja **slide 2** - tražiti objašnjenje pojma *knjižnica*; ukoliko je potrebno pomoći vođenim razgovorom - vođenim razgovorom potaknuti na samostalno objašnjenje pojma *knjižnična građa* - navoditi na samostalno objašnjenje razlike značenja pojmova *knjižnična* i *knjižna građa* - potaknuti na uočavanje da pojam *knjižna* implicira i pojam *neknjižna*; navoditi na zaključak o značenju pojma - navoditi na zaključak i samostalno objašnjenje tko su *korisnici* knjižnice **slide 3** - navesti učenike na samostalno nabrajanje nadređenih pojmova jedinicama knjižnične građe: *tiskovine*, *audio-vizualni sadržaji, elektronični izvori, poučne igre*; tražiti samostalno objašnjenje navedenih pojmova - tražiti od jednog učenika da iz ponuđene građe pokazuje i imenuje jedinice građe i svrsta ih u nadređenu skupinu - pokazati primjer e-knjige (e-Lektire) i	- aktivno pratiti - sudjelovati u igri asocijacija - sudjelovati u razgovoru - odgovarati na pitanja - pretraživati zadane e-izvore	- ponoviti i utvrditi stečeno znanje u okviru programa KIP-i - grupirati informacije u smislene cjeline - motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata - pobuditi interes za knjižnicu i njenu građu - potaknuti na pretraživanje korisnih sadržaja interneta	NM/S - razgovor - igra - demonstracija - pretraživanje podataka - analiza - sinteza - analogija NO - frontalni - individualni - u skupinama	- PPT prezentacija (slide 1-3) - jedinice knjižnične građe - DOS - igra asocijacija (PPT) - E-izvori e-Lektire Drvo znanja	računalo projektor digitalni alat PPT internet	8

	e-časopisa (Drvo znanja) nakon demonstracije, učenici po skupinama, kako sjede, samostalno pretražuju						
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**UVODNI DIO nastavak** **Motivacija**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 4 polazeći od učeničkog iskustva korištenja knjižnice ukazati na razlike između pojedine građe: *lektire/građa za slobodno čitanje, referentna građa, popularno-znanstvena građa, građa na stranim jezicima, časopisi* pokazati za svaku jedinicu po jedan primjer posebno istaknuti referentna djela (napomena: PrintScreen korištenih slideova priloženi su u Pripremi)	aktivno pratiti sudjelovati u razgovoru odgovarati na pitanja	ponoviti i utvrditi stečeno znanje u okviru programa KIP-i grupirati informacije u smislene cjeline motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata pobuditi interes učenika za knjižnicu i njenu građu	NM/S razgovor demonstracija analiza sinteza analogija NO frontalni individualni	PPT prezentacija (slide 4) jedinice knjižnične građe	računalo projektor digitalni alat PPT	1
	Najava cilja						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 5: Referentna (priručna) zbirka; kako se njome koristiti u učenju i svakodnevnom životu (napomena: PrintScreen korištenog slidea priložen je u Pripremi)	aktivno pratiti	znati temu nastavnog sata i što očekivati	NM/S usmeno izlaganje NO frontalni	PPT prezentacija (slide 5)	računalo projektor	1

Odigrajmo igru asocijacije!

autor	mjesečnik	nemaš, a treba ti
ilustrator	rubrika	uzeti-vratiti
nakladnik	članak	kratko zadržati
KNJIGA	ČASOPIS	POSUDITI
KNJIŽNICA		

UD: PPT prezentacija_slide 1

Knjižnica i knjižnična građa

King Solomon School Library, Izrael

- Knjižnica
  ustanova/dio neke ustanove u kojoj se čuva i korisnicima daje na korištenje knjižnična građa
- Knjižnična građa
  sve što knjižnica čuva iz čega korisnici mogu čitati, učiti, nešto saznati, istraživati...
  - → može biti knjižna (tiskane knjige) i neknjižna (e-knjige, e časopisi i sva ostala)
- Korisnici
  članovi knjižnice koji koriste njene usluge

UD: PPT prezentacija _slide 2

Knjižnična građa obuhvaća...

- tiskovine
  knjige, časopisi, novine...
- audio-vizualne sadržaje
  CD-ovi, DVD-ovi
- elektroničke izvore
  e-knjige (pr. e-Lektire), e-časopisi (pr. Drvo znanja)...
- poučne igre
  Memory, Rumikub, Šah...

UD: PPT prezentacija _slide 3

Knjižnična građa za učenike u školskoj knjižnici

Čine je djela namijenjena djeci i mladima (izdvojena su od građe za odrasle)

- lektire → književno-umjetnička djela obvezna za čitanje
- građa za slobodno čitanje → književno-umjetnička djela
- referentna djela/građa (franc. referer = navesti, citirati, upućivati)
- popularno-znanstvena građa → djela iz različitog područja ljudskog znanja
- građa na stranim jezicima → razna djela na stranim jezicima
- časopisi → zabavni i popularno-znanstveni

UD: PPT prezentacija _slide 4

Referentna (priručna) zbirka

Učiti kako učiti

NC: PPT prezentacija _slide 5

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (1. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagal**	**Trajanje** (min)
	slide 6 objasniti razliku/vezu pojmova *referentna djela - referentna građa → referentna zbirka* navoditi učenike na samostalno definiranje pojma *medij*; po potrebi, definirati im i objasniti vođenim razgovorom poticati na zaključivanje na kojim medijima mogu biti *pohranjena* referentna djela **slide 7** navoditi na zaključivanje o svrsi i namjeni referentnih djela ukazati na *smještaj referentne zbirke u knjižnici*; objasniti zašto se *ne posuđuje* **slide 8** vođenim razgovorom potaknuti učenike da nabroje građu koja tvori referentnu zbirku: *enciklopedije, leksikoni, rječnici, pravopisi, gramatike, atlasi* **slide 9** vođenim razgovorom provjeriti koliko su učenici upoznati s *enciklopedijama* pokazati različite enciklopedije i utvrditi razlike među njima → *opća/specijalna, dječja* upozoriti na načine redanja pojmova; *abecedno/po područjima* podijeliti učenicima linkove (6) kako bi u skupinama, kako sjede, rješavali DOS Upotreba enciklopedija, nastavni listić; povezati pojmove s područjima kojem pripadaju **slide 10** pokazati *leksikon*; vođenim razgovorom usmjeravati učenike na uočavanje razlika između leksikona i enciklopedije (od „prima vista“ do detaljnije analize) ukazati na postajanje različitih vrsta leksikona; *opći/specijalni, dječji/školski* ukazati na *abecedni poredak pojmova*	· aktivno pratiti · sudjelovati u razgovoru · odgovarati na pitanja · rješavati nastavni listić	· naučiti što je mediji i znati navesti medije za pohranu podataka · naučiti što su referentna djela i razlikovati pojmove (referentno) djelo/građa/zbirka · znati navesti građu koja tvori referentnu zbirku i koje podatke pojedina građa sadrži · upoznati enciklopediju i leksikon, uočiti sličnosti i razlike među njima · grupiranje informacija u smislene cjeline · povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom znati odabrati primjereno referentno djelo za zadovoljavanje informacijske potrebe	NM/S usmeno izlaganje objašnjavanje razgovor demonstracija rješavanje zadataka dedukcija indukcija analogija uspoređivanje sinteza analiza NO frontalni individualni u skupini	· PPT prezentacija (slides 6-10) · DOS Upotreba enciklopedija, nastavni listić (Wizer.me) · referentna djela: enciklopedija leksikon	računalo projektor Internet računala za učenike digitalni alati PPT Wizer.me	15

Tijek (artikulacija) nastavnog sata

GLAVNI DIO (1. dio) nastavak_1

Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
slides 11, 12 - vođenim razgovorom provjeriti učeničko iskustvo u korištenju *rječnika* - pokazati rječnik engleskog jezika - navesti na zaključak što su *jednojezični/dvojezični/višejezični, dvosmjerni rječnici* - ukazati na *razliku opći/specijalni, dječji/školski, slikovni leksikon* - ukazati na *abecedan poredak pojmova* **slide 13** - vođenim razgovorom provjeriti poznaju li učenici pojam *pravopis;* čemu služi i u kojim se situacijama koristi - ukazati na *pravopisne rječnike* - izdvojiti školski pravopis; pokazati ga, preporučiti njegovo korištenje - pokazati Školsku *gramatiku* hrvatskog jezika - vođenim razgovorom navesti učenike na zaključivanje što ona sadrži i u kojim se situacijama njome služiti; preporučiti njeno korištenje **slide 14** - evocirajući učeničko iskustvo razgovarati o geografskoj karti i vođenim razgovorom uvesti pojam *geografski atlas* - pokazati jedan primjerak - navesti na zaključak koje još podatke atlas sadrži - ukazati na postojanje *dječjeg/školskog, tematskog, nacionalnog atlasa* - ukazati na *zastarijevanje podataka* - polazeći od učeničkog iskustva u korištenju geografskih karata prisjetiti ih na *legendu*	- aktivno pratiti - sudjelovati u razgovoru - odgovarati na pitanja - izražavati svoja iskustva	- znati odabrati primjereno referentno djelo za zadovoljavanje informacijske potrebe - upoznati rječnik, pravopis, gramatiku geografski atlas, uočiti posebnosti svakog od ovih referentnih djela - grupiranje informacija u smislene cjeline - povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom - znati odabrati primjereno referentno djelo za zadovoljavanje informacijske potrebe	NM/S - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - dedukcija - indukcija - analogija - uspoređivanje - sinteza - analiza NO - frontalni - individualni - u skupini	- PPT prezentacija (slides 11-14) - referentna djela → rječnik → pravopis → gramatika → geografski atlas	- računalo - projektor - računalo za učenika - digitalni alat PPT	10

ijek (artikulacija) nastavnog sata

GLAVNI DIO (1. dio) nastavak_2

Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
slides 15, 16 - učeničku pažnju usmjeriti na sve učestaliju pojavu prefiksa „*e-*“, navesti primjere; tražiti da objasne značenje - tražiti da samostalno objasne značenje pojma *e-referentna djela* - uputiti na pripadajuće *priručnike na CD-u* uz referentna djela - ukazati na *online* dostupnost velikih svjetskih *enciklopedija*; izdvojiti one na hrvatskom jeziku, pokazati Hrvatsku enciklopediju i kako pretraživati - izdvojiti online Hrvatski pravopis; Hrvatski jezični portal, pokazati navedene izvore i kako pretraživati - upozoriti na pouzdanost izvora, Prolexis (pouzdan), Wikipedia (nepouzdan); objasniti po čemu se procjenjuje pouzdanost - pokazati Prolexis; pokazati kako pretražiti - pokazati online verzije: Enciklopedija Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*, Encyclopedia Brittanica, Brittanica kids; pokazati kako pretraživati - dopustiti učenicima da nekoliko minuta samostalno u skupinama na svojim računalima pretražuju ove enciklopedije **slide 17** - razgovorom provjeriti koliko učenici znaju o pravilnom korištenju referentnih djela i upotrebi pronađenih podataka; uputiti ih na → *pouzdanost izvora*; što ju jamči → *važnost ključnih riječi*; poći od iskustva s pretraživanjem interneta → *samostalnost u oblikovanju tekstova* → *autorska prava i citiranje*; intelektualno vlasništvo → krađa (napomena: PrintScreen korištenih slideova priloženi su u pripremi)	- aktivno slušati - sudjelovati u razgovoru - odgovarati na pitanja - izražavati svoja iskustva - pretraživati informacije	- usvojiti značenje pojmova s prefiksom „*e-*“, osobito e-referentna djela - naučiti se služiti e-referentnim djelima - uočiti da svi online izvori nisu pouzdani - osvijestiti važnost procjene pouzdanosti online izvora - uočiti važnost poštivanja autorskih prava i citiranja - učiti izdvajati ključne riječi	NM/S - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - pretraživanje - dedukcija - indukcija - analogija - uspoređivanje - analiza - sinteza NO - frontalni - individualni - u skupini	- PPT prezentacija (slides 15-17) - e-referentna djela: → Hrvatska enciklopedija → Hrvatski pravopis → Hrvatski jezični portal → Prolexis → Enciklopedija Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža* → Encyclopedia Brittanica → Brittanica kids	- računalo - projektor - računala za učenike - Internet - digitalni alat PPT	10

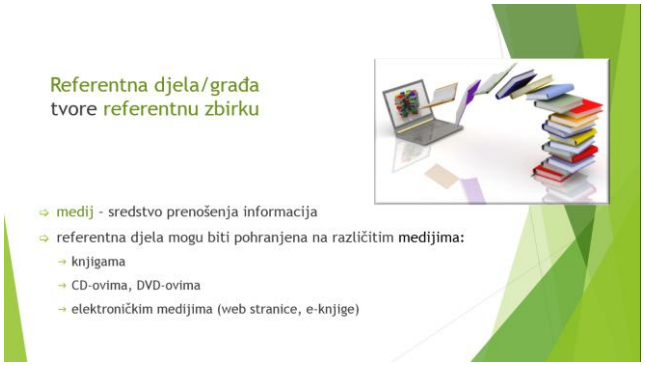

(GD1): PPT prezentacija _slide 6

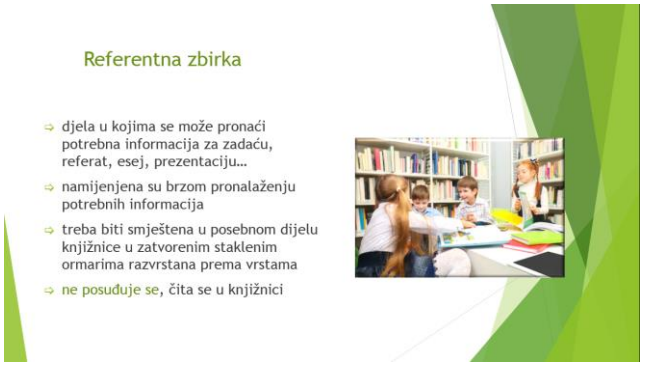

(GD1): PPT prezentacija _slide 7

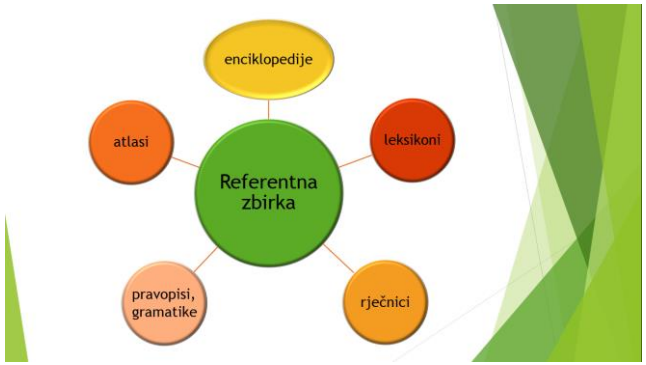

(GD1): PPT prezentacija _slide 8

(GD1): PPT prezentacija _slide 9

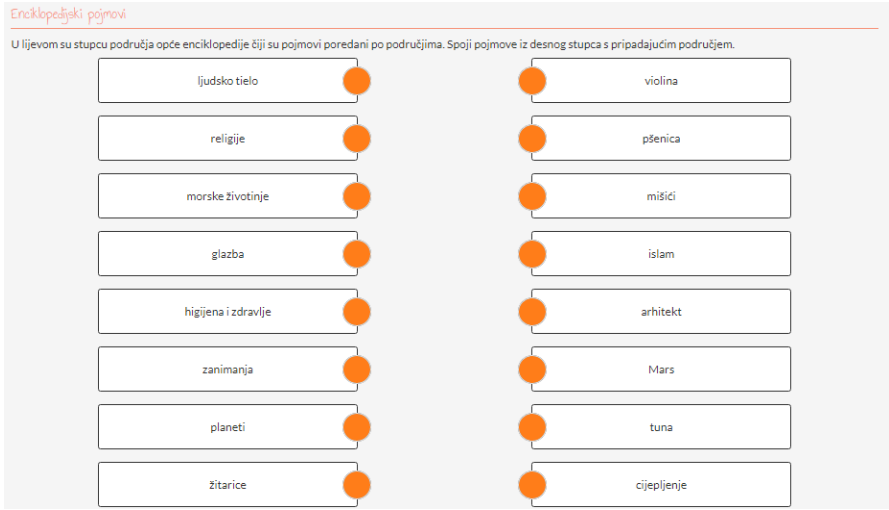

(GD1): DOS Upotreba enciklopedija, nastavni listić

Leksikoni

- djela u kojima se može pronaći kratka, sažeta informacija o nekom pojmu ili osobi; navode se samo najvažniji podatci
- opći i specijalni
- dječji i školski
- pojmovi su poredani abecednim redom

(GD1): PPT prezentacija _slide 10

Rječnici

- djela u kojima se objašnjava značenje pojedine riječi u hrvatskom ili stranom jeziku
- jednojezični (pr. hrvatsko-hrvatski); dvojezični (pr. hrvatsko-engleski/englesko-hrvatski), višejezični (pr. englesko-njemačko-hrvatski...); dvosmjerni (hrvatsko-engleski i englesko-hrvatski)
- opći i specijalni
- dječji i školski
- slikovni
- pojmovi su poredani abecednim redom

(GD1): PPT prezentacija _slide 11

Rječnici

(GD1): PPT prezentacija _slide 12

Pravopisi i gramatike

Pravopisi

- jezični priručnici u kojima su pravila pisanja nekog jezika
- obično imaju pravopisne rječnike
- školski pravopisi

Gramatike

- sadrži jezična pravila nekog jezika
- školska gramatika

(GD1): PPT prezentacija _slide 13

Geografski atlasi

- zbirka zemljovida; pokazuju geografsku stvarnost pojedinih dijelova svijeta
- može sadržavati i neke podatke iz područja geografije
- dječji (slikovni) i školski
- tematski, nacionalni

(GD1): PPT prezentacija _slide 14

e-referentna djela

- uz referentna djela često su i priručnici na CD-u; olakšavaju pronalaženje informacija
- na internetu se mogu pretraživati gotovo sve velike svjetske enciklopedije; Hrvatska enciklopedija (kod nas)
- mogu se koristiti i ostala referentna djela, pr. pravopisi; Hrvatski pravopis
- dostupni su i online rječnici, pr. rječnik hrvatskog jezika na Hrvatskom jezičnom portalu
- kod Internet izvora treba voditi računa o pouzdanosti izvora (Wikipedia - nepouzdana; Prolexis - pouzdana)

(GD1): PPT prezentacija _slide 15

e-referentna djela

Encyclopedia Brittanica; najsveobuhvatnija svjetska enciklopedija

Brittanica kids; najsveobuhvatnija svjetska enciklopedija prilagođena djeci

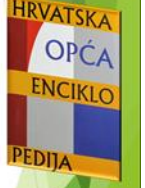

Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Najvažniji izdavač enciklopedija u Hrvatskoj

Korištenje referentnih djela u samostalnim radovima

- odabrati pouzdan izvor (autor teksta, urednik)
- poštovati autorska prava - navesti izvor (bibliografski podatci); br. stranice
- ključne riječi (kod enciklopedija, leksikona, atlasa)
- samostalno oblikovati tekst ili citirati, ne prepisivati
- kod e-izvora... navodi se web adresa i

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO (2. dio)**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 18 - navoditi učenike kako pristupiti Kahootu te im dati upute za riješiti DOS - kviz *Referentna (priručna) zbirka* - napomenuti kako će odgovarajući na pitanja ponoviti sadržaje današnjeg sata **slide 19** - tražiti od jednog učenika da ponovi abecedu - podijeliti linkove za DOS - slagalicu *Abeceda*; u skupinama slagati slagalicu - pitati učenike znaju li zašto je ponavljana abeceda; ukoliko ne znaju, navesti ih na zaključak **slide 20** - podijeliti kartice s fotografijama korica knjiga, sve „knjige“ pripadaju istoj klasifikacijskoj skupini (D); učenici trebaju poredati „knjige“ kao što su poredane na polici u knjižnici; pričvrstiti pomoću magneta na bijeloj ploči	- slušati upute - pokrenuti DOS-kviz, odgovarati na pitanja - slagati DOS-slagalicu - slagati kartice s fotografijama korica knjiga redom kao knjige na policama knjižnice	- ponoviti i utvrditi naučene sadržaje - grupiranje informacija u smislene cjeline - povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom - uvježbavati vještine potrebne za korištenje referentnih djela	NM/S - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - odgovaranje na pitanja selekcijom - igra - analiza - sinteza - dedukcija - indukcija - analogija - uspoređivanje NO - frontalni - individualni - u skupinama	- PPT prezentacija (slides 18-20) - kartice s fotografijama korica knjiga - DOS → kviz (Kahoot) → slagalica (Jigsaw Planet)	- računalo - projektor - internet - računala za učenike - digitalni alati: → PPT → Kahoot → Jigsaw Planet	15

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (2. dio) nastavak						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	Slideovi sa zadatcima (21-25) ***(slideovi neće biti prezentirati učenicima, jer sadržavaju rješenja ili upute kako do rješenja doći)*** - rasporediti učenike u 6 skupina - svakoj skupini dodijeliti po jedan zadatak na nastavnom listiću - dati detaljne upute za rješavanje - naglasiti da treba voditi računa o navođenju izvora	Čitati i rješavati zadatke prema uputi **slide 21** ***(1. skupina)*** - ispraviti pravopisne greške na zadanom tekstu koristeći Hrvatski pravopis - tekst točno prepisati koristeći Word **slide 22** ***(2. skupina)*** - prevesti tekst s engleskog jezika koristeći Englesko-hrvatski rječnik - prijevod pisati koristeći Word - slijedeći dani link riješiti DOS - Upotreba rječnika, nastavni listić; povezati zadane pojmove s tekstom koji pojam opisuje **Slide 23** ***(3. skupina)*** - odgovoriti na pitanja s listića koristeći Školski atlas Republike Hrvatske - odgovore pisati koristeći Word **slide 24** ***(4. skupina)*** - koristeći Veliku ilustriranu dječju enciklopediju; napisati sažetak na temu Ljudsko tijelo - upotrebljavati ključne riječi - poštovati autorska prava, citirati - sažetak pisati koristeći Word **slide 24** ***(5. skupina)*** - napisati bilješku o piscu koristeći e-enciklopedije - voditi računa o pouzdanosti e-izvora - upotrebljavati ključne riječi - poštovati autorska prava - ne služiti se „copy → paste“, samostalno oblikovati tekst - bilješku pisati koristeći Word **slide 25** ***(6. skupina)***	- uvježbavati korištenje referentnih djela - uvidjeti korisnost referentnih djela - potaknuti na korištenje referentnih djela u učenju i svakodnevnom životu - ponoviti i utvrditi naučene sadržaje - grupiranje informacija u smislene cjeline - povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom - stjecati vještine potrebne za korištenje referentnih djela - znati odabrati primjereno referentno djelo za zadovoljavanje informacijske potrebe	NM/S - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - određivanje cilja čitanja - čitanje - pisanje - izdvajanje i bilježenje ključnih riječi - sažimanje teksta - parafraziranje - rad na tekstu - primjena teorije - rješavanje zadataka - prevođenje - odgovaranje na pitanja - rad sa slikovnim materijalom - provjeravanje i ispravljanje - pretraživanje informacija - analiza - sinteza - dedukcija - indukcija - analogija NO	- referentna djela → Hrvatski pravopis → Englesko-hrvatski rječnik → Školski atlas Republike Hrvatske → Velika ilustrirana dječja enciklopedija → Veliki školski leksikon - nastavni listići (1.-6. skupine) - DOS → e-referentno djelo (po izboru) → nastavni listić Upotreba rječnika (Wizer.me)	- računala za učenike - internet - digitalni alati: → Word → Wizer.me	15

	(napomena: PrintScreen korištenih slideova, pitanja iz kviza, izgled slagalice i nastavnih listića priloženi su u Pripremi)	- odgovoriti na pitanja s listića koristeći Veliki školski leksikon - odgovore pisati koristeći Word (napomena: slideovi u pripremi demonstriraju sadržaj učeničkih nastavnih listića, listići namijenjeni učenicima bit će posebno izrađeni)		- u skupinama			

(GD2): PPT prezentacija _slide 18

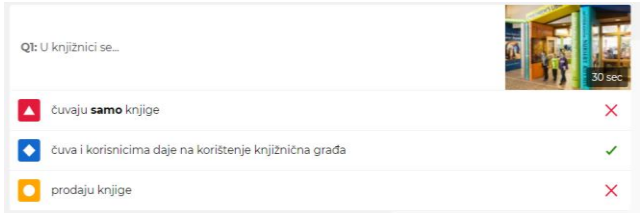

(GD2): Kviz_pitanje 1.

(GD2): Kviz_pitanje 2.

(GD2): Kviz_pitanje 3.

(GD2): Kviz_pitanje 4.

(GD2): Kviz_pitanje 5.

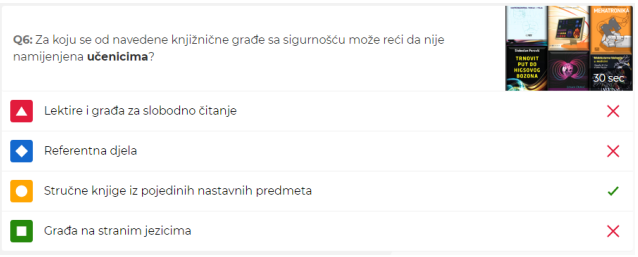

(GD2): Kviz_pitanje 6.

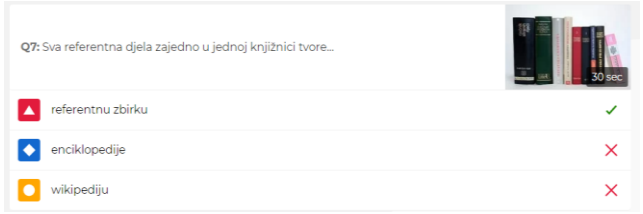

(GD2): Kviz_pitanje 7.

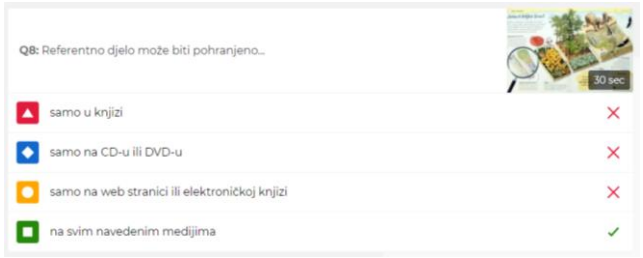

(GD2): Kviz_pitanje 8.

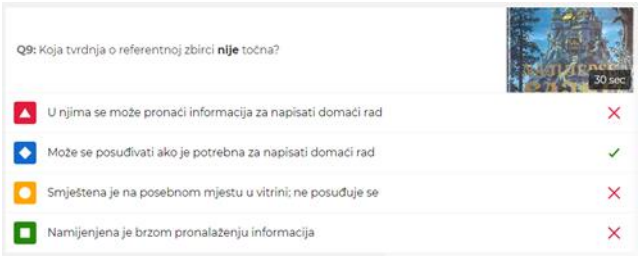

(GD2): Kviz_pitanje 9.

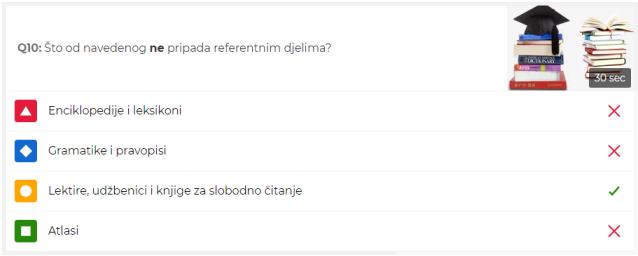

(GD2): Kviz_pitanje 10.

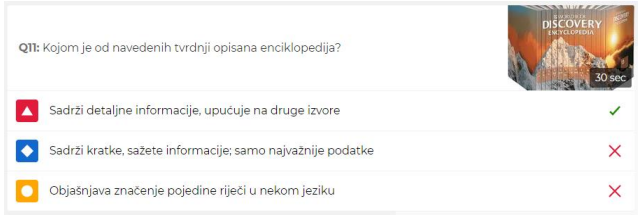

(GD2): Kviz_pitanje 11.

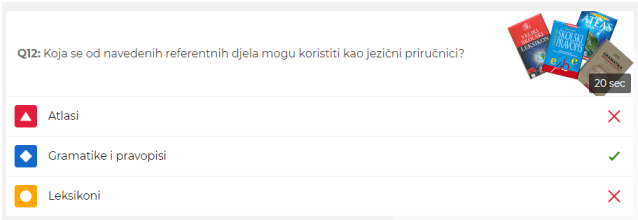

(GD2): Kviz_pitanje 12.

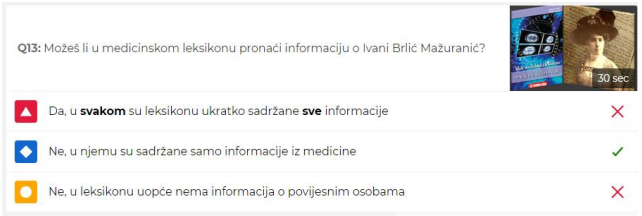

(GD2): Kviz_pitanje 13 .

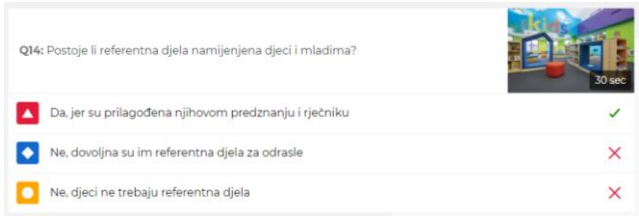

(GD2): Kviz_pitanje 14

(GD2): Kviz_pitanje 15.

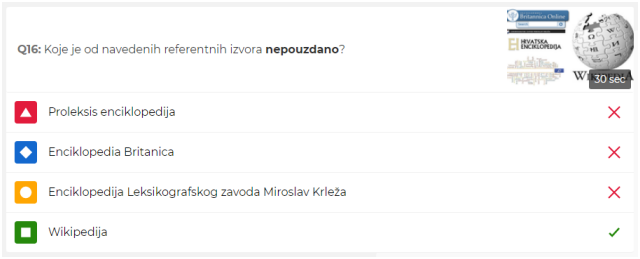

(GD2): Kviz_pitanje 16.

(GD2): Kviz_pitanje 17.

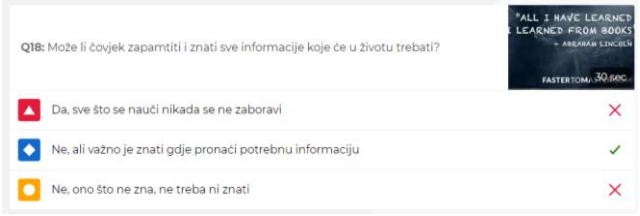

(GD2): Kviz_pitanje 18.

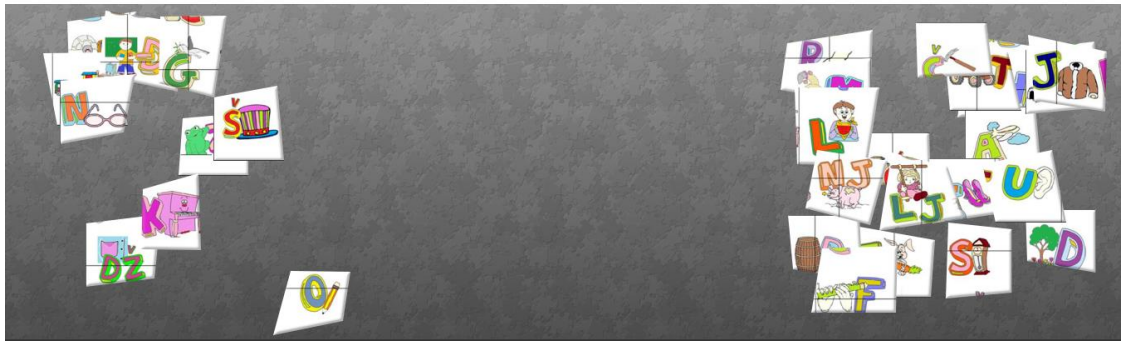

(GD2): slagalica; Abeceda

(GD2): PPT prezentacija _slide 19

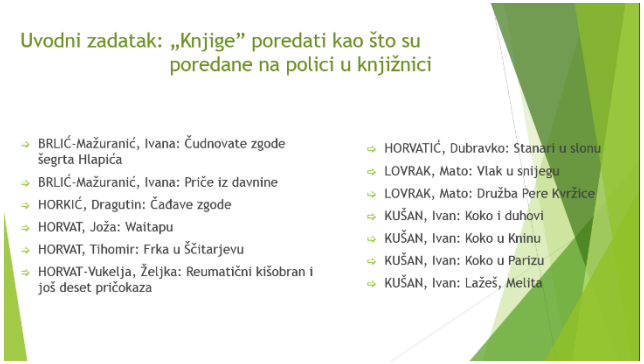

(GD2): PPT prezentacija _slide 20

(GD2): PPT prezentacija _slide 21

(GD2): PPT prezentacija _slide 22

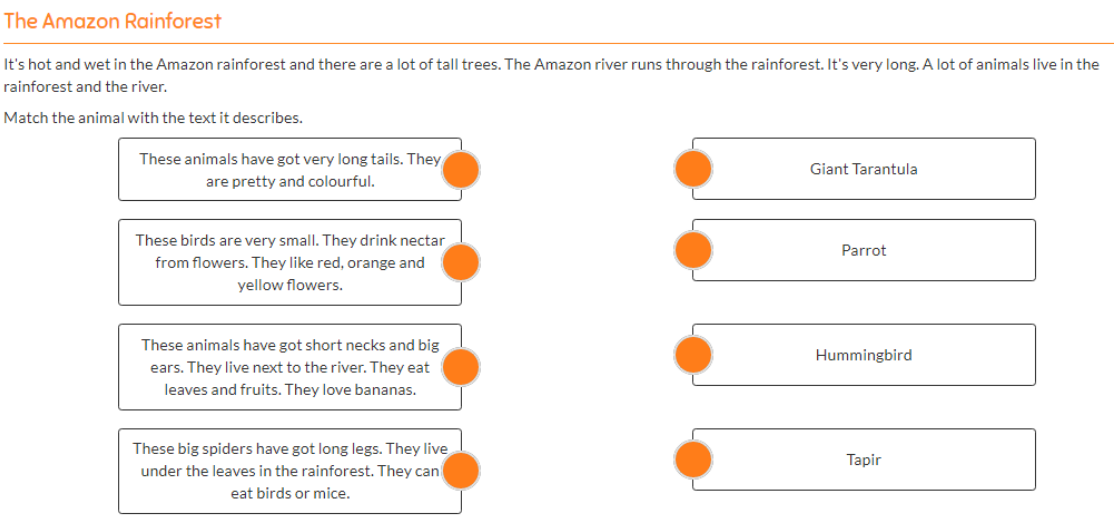

(GD2): DOS [Upotreba rječnika](), nastavni listić

(GD2): PPT prezentacija _slide 23

(GD2): PPT prezentacija _slide 24

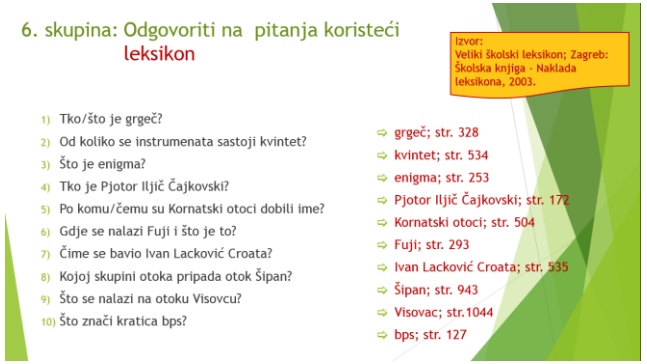

(GD2): PPT prezentacija _slide 25

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slideovi 21-25 - tražiti od svake skupine da objasni što je bio zadatak, navede kojim su se izvorom služili pri rješavanju i iznesu osnovne činjenice o tom izvoru te prezentiraju rezultate - tražiti da iskažu je li sve što su čuli utjecalo na njihov stav o referentnoj literaturi, knjizi, knjižnici… **slide 26** - pročitati citat o znanju Samuela Johansona; tražiti od učenika da objasne taj citat na temelju svega što su na satu naučili - vođenim razgovorom usmjeriti ih na zaključak (napomena: PrintScreen korištenog slide priložen je u Pripremi)	- prezentirati svoje uratke, objašnjavati koje su referentno djelo koristili i kako su izradili zadak - objašnjavati kako pravilno koristiti referentna djela - iznositi mišljenje o vrijednosti referentnih djela - iskazati stav o knjizi, knjižnici…. - iznositi mišljenje o učenju; na koji način pravilno učiti	- samovrednovanje - poticati na pravilno učenje - uvidjeti korisnost referentnih djela - potaknuti na korištenje referentnih djela u učenju i svakodnevnom životu - poticanje korištenja knjiga i knjižničnih usluga	NM/S - čitanja - razgovor - usmeno izlaganje - objašnjavanje - prezentiranje uradaka - razgovor o tekstu - analiza - sinteza - indukcija NO - frontalni - individualni - u skupinama/paru	- PPT prezentacija (slides 21-26) - riješeni učenički zadatci	- računalo - projektor - računala za učenike - digitalni alat PPT	15

(ZD): PPT prezentacija _slide 2

Literatura

Jensen, Eric. 2005. *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*. Educa. Zagreb.

Meyer, Hilbert. 2002. *Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*. Educa. Zagreb.

Nimac, Elvira. *Primjena Bloomove taksonomije znanja u nastavi*. Zagreb.

https://www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Posavec, M. *Suvremene metode i oblici poučavanja.* Split. http://www.os-kamenica.com/nastava/suvremene-metode-i-oblici-poucavanja (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Životopisi

Rea Antolić rođena je 1973. g. u Splitu. Diplomirala je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Splitu, smjer učitelj, te na Sveučilištu u Zadru, Odjel za informacijske znanosti, smjer knjižničarstvo. Od sedamnaestogodišnjeg radnog iskustva u školstvu, četrnaest godina radi u školskoj knjižnici u kojoj je i sada zaposlena u OŠ kneza Mislava u Kaštel Sućurcu.

U radu s učenicima, kao dio tima stručnih suradnika, bavila se nizom aktivnosti, od kojih su izdvojene: rad sa skupinom učenika *Vršnjaci pomagači* s ciljem što uspješnije integracija i socijalizacija djece s teškoćama u razvoju zbog čega je škola osvojila priznanje *Luka Ritz;* rad sa skupinom učenika specifičnih interesa kroz program *Kreativni omnibus* u okviru kojeg se za interne potrebe prilagođavaju i ilustriraju lektirni naslovi za djecu s teškoćama u čitanju; izrada digitalnih obrazovnih sadržaja u okviru Školskih preventivnih programa te tiskanje više kalendara s dječjim radovima koji promoviraju dječja prava i obveze te toleranciju i međusobno uvažavanje; pisanje igrokaza kroz koje se njeguje čakavica i kulturna baština zavičaja koje uprizoruje učiteljica razredne nastave.

U suradnji s GK Kaštela već više godina sudjeluje u nacionalnom Natjecanju u čitanju naglas, a bila je i mentorica učenice koja je sudjelovala na državnoj razini istog natjecanja.

Autorica/koautorica je i nekoliko radova u različitim stručnim časopisima iz područja odgoja i obrazovanja te knjižničarstva, kao i priručnika za organiziranje izvanučioničke nastave.

Članica je Društva knjižničara u Splitu i Hrvatske udruge školskih knjižničara.

Ivona Tabak rođena je 1974. g. u Sinju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je njemački jezik i književnost i informatologiju, smjer knjižničarstvo. Radi u Osnovnoj školi Ivana Lovrića u Sinju na poslovima školskog knjižničara, a već je šest godina član Školskog odbora.

Od 2014. do 2018. g. obnašala je dužnost voditeljice Županijskog stručnog vijeća osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije. Radi u Školi stranih jezika Jantar u Splitu kao profesorica njemačkog jezika. Organizirala je mnoge školske manifestacije i stručne skupove te održala više predavanja. Godine 2017. organizirala je Županijsko natjecanje u znanju i kreativnosti Čitanjem do zvijezda, a 2018. g. bila je mentorica učenicima koji su se plasirali na državno natjecanje. Inicijator je mrežne stranice Školski knjižničari Dalmacije koju redovito aktualizira. Prevela je na njemački jezik putopis poznatog splitskog avanturista Željana Rakele pod nazivom „300.000 kilometara motoavanture“. Osnovnu i srednju školu pohađala je u SR Njemačkoj koju ističe kao svoju drugu domovinu, međutim ljubav prema domovini Hrvatskoj dovela ju je u Zagreb, pa kasnije i u Split gdje joj je, kako ona to rado kaže „srce na mistu“.

Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom

Get acquainted with reference books collection – How to use encyclopaedia

Adriana Turić Erceg, prof. hrv. j. i dipl. knjiž.

Osnovna škola Vrgorac, Vrgorac

adriana.turic-erceg@skole.hr

Prijevod sažetka

Tina Juras, prof. engleskoga jezika

Osnovna škola Vrgorac, Vrgorac

tina.juras@skole.hr

Sažetak

Nastavni sat ima ciljeve upoznati učenike s enciklopedijom kao izvorom učenja i znanja; razvijati sposobnost samostalnoga traženja i pronalaženja informacija; pripremati učenike za cjeloživotno učenje; kritičko vrjednovanje digitalnih izvora. Igrom slagalica učenici otkrivaju pojmove: glas, slovo, abeceda, enciklopedija; spoznaju važnost abecede za dobro snalaženje u knjižnici. Potom ponavljamo značenje knjižničnih oznaka. Igrom asocijacija učenici ponavljaju prethodno naučeno gradivo o basni. Razgovorom o tome gdje možemo proširiti znanje o nečemu, dolazimo do teme enciklopedije. U glavnome dijelu sata učenici doznaju kakve su knjige enciklopedije, čemu služe, koje su vrste enciklopedija, kako prepoznati pouzdane online izvore. Nakon demonstracije vježbaju traženje pojmova u enciklopediji radom u skupinama. U završnom dijelu sata učenici prezentiraju rezultate rada u skupinama te ispunjavaju evaluacijski listić.

Abstract

The purpose of lesson is to inform students with encyclopedia as a teaching source, to develop the ability of independent finding informations, prepare students for lifetime learning, critical valuation of digital sources. By playing puzzles students discovers words: vocal, letter, alphabeth, encyclopaedia and realize the importance of alphabethical order for good resorcefulness in the library. Then we repeat meaning of library markings. By playing games of association students repeat previously learned knowledge about a fable. In conversation where we can findout more about a certain theme, we are coming to the theme of lesson and that is how to use encyclopaedia. In central part of the lesson students findout what is encyclopaedia, purpose of those books, speciments, how to recognize thrustworthy online sources. After demonstration students practice finding notions in encyclopaedia by working in groups. At the end they present results of their work and fill in the value form.

Nastavna jedinica:	**Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Adriana Turić Erceg, prof. hrv. j., dipl. knjiž.	
Razredni odjel: 4. razred osnovne škole	Trajanje sata: 45 min	Nadnevak:
Nastavno/međupredmetno područje: KIMOO	**Tip nastavnoga sata:** obrada novoga gradiva	**Nastavni oblici**: frontalni rad, individualni rad, skupni rad
Nastavne metode: heuristički razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, objašnjavanje, rad na izvorima, istraživački rad, metoda čitanja/pisanja/ slušanja, rad na tekstu	**Nastavna sredstva (i pomagala):** razne enciklopedije, nastavni listići, ppt prezentacija, platno i projektor, koverte sa puzzlama	**Ključne riječi:** knjižnica, knjižne oznake, enciklopedija, sadržaj (kazalo), abecedni red, referentna zbirka
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	- upoznati učenike s enciklopedijom kao izvorom učenja i znanja; - razvijati sposobnost samostalnoga traženja i pronalaženja informacija; - učenike uputiti i osposobiti za samostalno služenje referentnom/priručnom zbirkom - pripremati učenike za cjeloživotno učenje; - pripremati učenike za kritičko vrjednovanje digitalnih izvora	
Suodnosi:	Hrvatski jezik, Priroda i društvo, Povijest, Građanski odgoj	
Ishodi učenja:	- učenici će se služiti različitim izvorima informacija pri samostalnom pretraživanju, te vrjednovanju pronađenih informacija - učenici će primjenjivati naučeno o kazalu i abecednom redu pri traženju informacija u enciklopedijama	

Zadaće sata:	
a) obrazovne	- učenici će prepoznati gdje i na koji način tražiti informacije - uočavati povezanost unutar odgojno-obrazovnih područja stječući temelje za cjeloživotno učenje - - definirati referentnu/priručnu zbirku - nabrojati referentna/priručna djela - razlikovati i prepoznavati vrste enciklopedija - objasniti i primjenjivati pojmove kazalo i abecedni red - pronaći traženu informaciju u enciklopediji - uočavati povezanost unutar odgojno – obrazovnih područja stječući temelje za cjeloživotno učenje
b) odgojne	- učenici će pokazati interes za istraživanje enciklopedija - pokazat će jednakopravnost u skupnom radu - kritički razmišljati o digitalnim izvorima informacija
c) funkcionalne	- učenici će razvijati sposobnosti analize i sinteze - uočavati uzročno-posljedične veze, formulirati zaključke - vježbati oblike skupnoga rada i prezentacije rezultata rada
d) komunikacijske	- učenici će timskim radom doći do tražene informacije - međusobnim dogovorom odabrat će predstavnika skupine
Izvori za učenike:	- Fri - Power point prezentacija „Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom“ - raz - razne vrste enciklopedija
Izvori za učitelje:	- Lovrinčević, Jasmina. 2005. *Znanjem do znanja*. Zavod za informacijske studije. Zagreb. - Kerrod, Robin i drugi. 1997. *Enciklopedija životinjskog carstva*. Zagreb. - Cesana, Luisa i drugi. 2000. *Dječja enciklopedija*. Leo – Commerce. Rijeka. - Butković, Vera. 1974. *Mala enciklopedija životinjskog carstva*. Otokar Keršovani. Rijeka. - Dinwiddie, Robert i drugi. 2008. *Svemir, Velika ilustrirana enciklopedija*. Mladinska knjiga. Zagreb.

	- https://www.wikipedia.org/(pristupljeno 24. 1. 2019.) - www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 24. 1. 2019.) - https://sh.wikipedia.org/wiki/Proleksis_enciklopedija/ (pristupljeno 24.1.2019.) - Power point prezentacija „Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom“

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 10 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Izraziti kreativnost i maštu te sposobnost brzog i točnog odgovaranja na pitanja.	Učenici otpozdravljaju i pokazuju volju za suradnjom. Slušaju knjižničarku dok im daje upute za motivacijsku igru. Učenici biraju predstavnika skupine. Slažu tražene pojmove.	Pozdravljam učenike i kratko im se predstavljam. Iskazujem kako očekujem njihovu suradnju tijekom ovoga nastavnoga sata koji sam za njih pripremila. Jeste li ikada slagali puzzle? Ova igra je slična. Podijelit ćemo se u tri skupine. Svaka skupina neka odabere svoga predstavnika. Izvucite jednu kovertu. U njoj se nalaze pobrkana slova kao dijelovi puzzle. Pravilno ih spojite/složite tako da dobijete jedan pojam. Predstavnik svake skupine će reći koji pojam ste složili. Traženi pojmovi su : GLAS, SLOVO, ABECEDA.	Učenici su odabrali predstavnika skupine koji će prezentirati rezultate skupnoga rada.

Pokazati prethodno stečena znanja o snalaženju u školskoj knjižnici.	Objašnjavaju značenje pojmova, definiraju ih. Učenici odgovaraju kakav je položaj knjiga u knjižnici. Učenici navode knjižne zbirke.	Pitam učenike što je to glas. Glas je najmanje što možemo izgovoriti. Nastaje prolaskom zračne struje kroz govorne organe. Pokazujem drugi slajd na prezentaciji. Pitam učenike što je slovo. Slovo je pisani znak za glas. Pitam učenike što je abeceda. Abeceda je ukupnost slova u latiničkom pismu poredana po ustaljenom redu. Ponavljamo zašto nam je za snalaženje u knjižnici potrebno dobro poznavanje abecede. Puštam 3. slajd prezentacije. Navodim učenike na ponavljanje knjižnih oznaka M, D, O, N, I…Puštam 4. slajd prezentacije. 5.- im slajdom prezentacije ponavljamo koje sve zbirke se nalaze u knjižnici: Zavičajna zbirka, Beletristika i Referentna zbirka. Tako najavljujem temu nastavnoga sata.	Sve skupine su uspješno složile tražene pojmove. Učenici su zapamtili pojmove i ponovili prethodna znanja o knjižnim oznakama i knjižničnim zbirkama.

SREDIŠNJI DIO (Istraživanje i uopćavanje)

Trajanje: 30 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Prisjetiti se ranije naučenog gradiva i nadograditi ga novim znanjima. Koristiti knjižničnu građu i informacijsko-komunikacijsku tehnologiju kao pomoć u savladavanju nastavnog gradiva iz svih predmeta. Prepoznati gdje tražiti potrebne	Dosjećaju se kako se igra igra asocijacija. Slušaju upute knjižničarke. Učenici čitaju pojmove i odgonetaju rješenje stupca. Nakon odgonetanja	Učenike navodim na još jednu igru – igru asocijacija. Dajem im upute za igru. Jedna skupina pogađa rješenja. Ukoliko ne pogode, odgovara druga skupina. Puštam 6. slajd prezentacije sa stupcem A u kojem su nanizani sljedeći pojmovi: miš, mačka, magarac, sova. Puštam 7. slajd s rješenjem stupca A – životinje. Puštam 8. slajd sa stupcem B u kojemu su nanizani sljedeći pojmovi: škrtost, pohlepa, lijenost, dobrota. Puštam 9. slajd s rješenjem stupca B – osobine. Puštam 10. slajd sa stupcem C u kojemu su nanizani pojmovi: kratka, mudra, poučna, nalazi se na kraju. Puštam 11. slajd s rješenjem stupca D – pouka. Puštam 12. slajd u kojemu su sva tri stupca i njihova rješenja kako bi učenici sagledali kompletnu igru i brže došli do konačnoga rješenja igre asocijacija. Pitam učenike koje bi bilo konačno rješenje, neka se dogovore u skupinama i predstavnik skupine koja se prva javi odgonetnut će konačno rješenje. Puštam 13. slajd s konačnim rješenjem koje glasi: basna. Pitam učenike što je basna i koji je najpoznatiji pisac basni. Objašnjavam da sam odabrala ovaj pojam za igru jer su učili o basni i čitali basne za lektiru. Pričam učenicima o Ezopu: -živio je u Grčkoj u 6. st. pr. Kr. - bio je pametan i mudar rob - pripadao društvu u kojem je vladalo ropstvo. Pitam učenike ukoliko ih neka tema posebno zanima, o nečemu želite saznati više, npr. o pojmovima ropstvo i rob koje smo sada spomenuli,	Povezali su prethodna iskustva sa trenutnim zadatkom. Uspješno odgonetaju rješenja na temelju asocijacija.

informacije i samostalno ih pronaći. . Razvijati sposobnost analize i sinteze. Imati više znanja iz opće kulture. Koristiti različite medije kao pomoću učenju.	rješenja triju stupaca (životinje, ljudske osobine, pouka), učenici dolaze do konačnog rješenja – basna. Učenici ponavljaju naučeno o basni i prisjećaju se Ezopa. Učenici odgovaraju u enciklopediji i prepoznaju pripadnost knjiga referentnoj zbirci. Navode gdje mogu pronaći nešto više o temi koja ih zanima. Spoznaju da su to debele knjige, pune informacija, znanja. Odgovaraju kako služe da nam	gdje biste mogli pronaći odgovore na sva ta pitanja? Razgovaramo o enciklopediji. Pitanjima učenike potičem na nove spoznaje o temi. Pitam: Kakve su knjige enciklopedije ? Čemu služe? Puštam 14. slajd na kojemu su prikazane natuknice o referentnoj zbirci i enciklopediji. Objašnjavam kako postoje enciklopedije za djecu i odrasle kao i specijalne enciklopedije. Puštam 15. slajd na kojemu su definicija i vrste enciklopedija. Osvrćemo se i na on line izvore znanja. WIKIPEDIJA i PROLEKSIS enciklopedija – kako prepoznati koji su izvori s interneta pouzdani, a koji nepouzdani. (slajd 17.) Enciklopedije su smještene u knjižnici u posebnim (staklenim) ormarima zbog njihove vrijednosti i sadržaja koji mora uvijek biti svima PRI RUCI. Zato se one i ne posuđuju van knjižnice. Navodim učenike na razgovor o snalaženju u enciklopediji. Pokazujem listanjem na snalaženje pomoću sadržaja (kazala) ili abecednog reda. (slajd 16.) Zadajem učenicima praktičnu aktivnost: Svaka skupina učenika dobiva zadatak na nastavnom listiću koji potom rješavaju služeći se enciklopedijama.	Uspješno pronalaze tražene pojmove koristeći se sadržajem i kazalom. Prepoznali su koja vrsta knjižnične građe im je potrebna kako bi došli do informacije. Pronašli su relevantne informacije. Učenici su pokazali zanimanje za

Čitati iz zadovoljstva. Pravilno citirati literaturu.	pruže odgovore na neka pitanja. Učenici uočavaju gdje su enciklopedije smještene u knjižnici Samostalno pretražuju knjižničnu građu. Rješavaju nastavne listiće. Predstavnici skupina prezentiraju rezultate.		čitanje i istraživanje. Uspješno primaju nove spoznaje. Učenici su pročitali nepoznate pojmove i tema o kojim žele naučiti nešto više. Učenici su u grupama pronašli informacije koje su ih zanimale. Pravilno su naveli literaturu.

ZAVRŠNI DIO (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza)

Trajanje: 5 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Iskazati emocije.	Učenici odgovaraju na postavljena pitanja. Postavljaju pitanja i/ili komentiraju nastavni sat. Učenici otpozdravljaju.	Razgovaramo o proteklom satu. Pitam učenike: Kako ste se danas osjećali? Jeste li svi jednako sudjelovali u radu? Molim učenike da ispune evaluacijski listić i dajem im upute za tu aktivnost. Zadajem učenicima domaći uradak: Odaberite neku temu o kojoj želite znati više, navratite u svoju školsku knjižnicu i pronađite podatke u enciklopedijama o željenoj temi te ih zapišite. Pozdravljam učenike i zahvaljujem im se na trudu i sudjelovanju u radu.	Usmenim izlaganjem uspješno iskazuju emotivnu uključenost u rad.

Prilozi

1. Power point prezentacija „Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom“

UPOZNAJMO REFERENTNU ZBIRKU – služenje enciklopedijom

Adriana Turić Erceg,
prof. hrv. j. i dipl. knjižničarka

- GLAS –najmanje što možemo izgovoriti
- SLOVO – pisani znak za glas
- ABECEDA –ukupnost slova u latiničkom pismu poredana po ustaljenom redu

2

Kako se snaći u knjižnici?

- Treba dobro poznavati abecedu i knjižnične oznake

3

OZNAKE KNJIŽNIČNIH ZBIRKI

- M – književnost za najmlađe
- D – dječja književnost
- O – književnost za mladež
- I – igrokazi
- N – narodna književnost

4

POSEBNE ZBIRKE

- ZAVIČAJNA ZBIRKA
- REFERENTNA ZBIRKA
- BELETRISTIKA – lijepa književnost

5

A

MIŠ
MAČKA
MAGARAC
SOVA

6

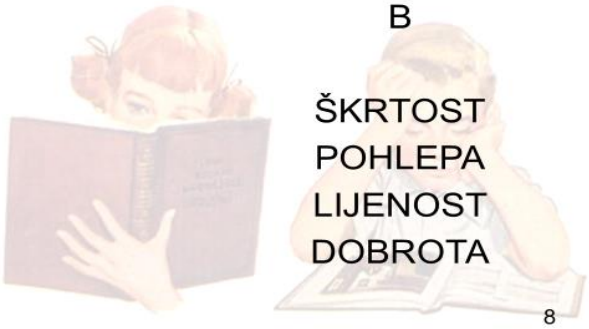

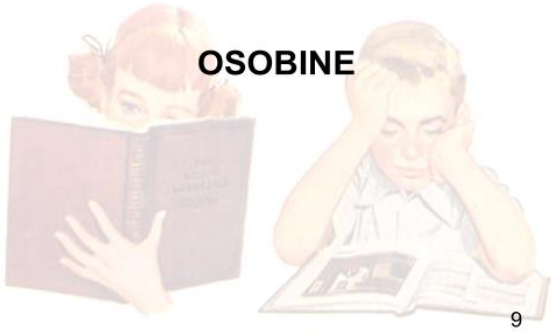

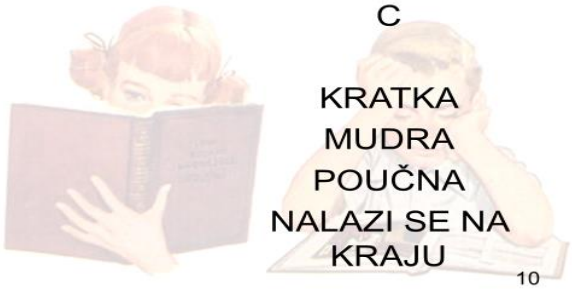

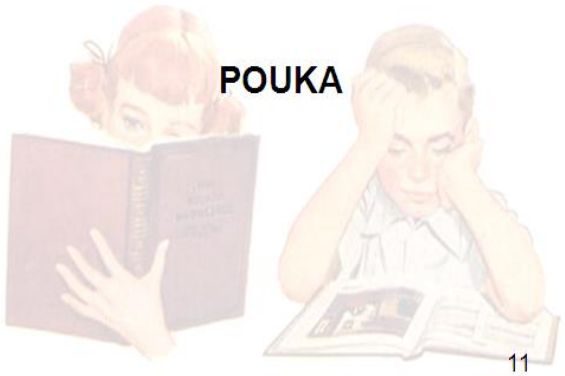

IGRA ASOCIJACIJE

	A	B	C
1.	MIŠ	ŠKRTOST	KRATKA
2.	MAČKA	POHLEPA	MUDRA
3.	MAGARAC	LIJENOST	POUČNA
4.	SOVA	DOBROTA	NALAZI SE NA KRAJU
RJEŠENJE	ŽIVOTINJE	OSOBINE	POUKA

KONAČNO RJEŠENJE

BASNA

13

PRIRUČNA ili REFERENTNA ZBIRKA

- franc. *referer* = navesti, citirati, upućivati
- vrijedne, skupe debele knjige koje se ne iznose iz knjižnice
- 1 ili 2 primjerka
- pomoć su u učenju i u samostalnom radu
- uvijek su nam pri ruci

14

ENCIKLOPEDIJA

grč. *enkyklios* = opći + *paideia* = naobrazba

- djelo koje daje pregled svih grana ljudskog znanja

- OPĆA
- DJEČJA
- SPECIJALNA

15

- pojmovi su poredani abecednim redom
- SADRŽAJ
- KAZALO

16

- u tiskanom i elektronskom obliku
- WIKIPEDIJA – nepouzdana
- PROLEKSIS – pouzdana *on line* enciklopedija

17

Hvala na pozornosti !

2. Nastavni listići

NASTAVNI LISTIĆ 1: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži riječ ***čembalo.*** Jedan od vas neka glasno pročita što piše o njemu. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

1. NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
2. čembalo, _____ stranica
3. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

NASTAVNI LISTIĆ 2: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži riječ ***tornado.*** Jedan od vas neka glasno pročita što piše o njemu. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

1.NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
2. tornado, _____ stranica
3. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

NASTAVNI LISTIĆ 3: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži o ***čovjekovu prvom letu u svemir?***Jedan od vas neka glasno pročita što piše o tome. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

1. NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
2. Odgovor, _____ stranica
3. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

NASTAVNI LISTIĆ 4: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži riječ ***robovi.*** Jedan od vas neka glasno pročita što piše o njoj. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

1. NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
2. robovi, _____ stranica
3. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

NASTAVNI LISTIĆ 5: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži riječ ***gepard***. Jedan od vas neka glasno pročita što piše o njemu. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

1. NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
2. gepard, _____ stranica
3. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

NASTAVNI LISTIĆ 6: Pomoću sadržaja ili abecednoga reda potraži pojmove ***stare zvijezde – crveni divovi***. Jedan od vas neka glasno pročita što piše o tome. Dogovorite se koje su rečenice najvažnije i prepišite ih u bilježnicu.

4. NAZIV ENCIKLOPEDIJE:_____
5. ***stare zvijezde – crveni divovi***., _____ stranica
6. OBJAŠNJENJE:

Predstavnik skupine će pročitati objašnjenje.

4. Evaluacijski listić

RAZRED: _____ NADNEVAK: _____

EVALUACIJSKI LISTIĆ

1. DANAS SAM SE NA SATU U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI OSJEĆAO/LA:
   ZAOKRUŽITE SMJEŠKA/MRŠTKA KOJI NAJBOLJE OPISUJE VAŠE OSJEĆAJE.

2. RADO ĆU DOLAZITI I SLUŽITI SE KNJIŽNICOM: DA NE
3. KNJIŽNIČARKU SAM DOŽIVO/LA: POZITIVNO NEGATIVNO

Literatura

Butković, Vera. 1974. *Mala enciklopedija životinjskog carstva*. OtokarKeršovani. Rijeka.

Cesana, Luisa i drugi. 2000. *Dječja enciklopedija*. Leo – Commerce. Rijeka.

Dinwiddie, Robert i drugi. 2008. *Svemir, Velika ilustrirana enciklopedija*. Mladinska knjiga. Zagreb.

Kerrod, Robin i drugi. 1997. *Enciklopedija životinjskog carstva*. Zagreb.

Lovrinčević, Jasmina. 2005. *Znanjem do znanja*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.

www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 24. 1. 2019.)

https://www.wikipedia.org/ (pristupljeno 24. 1. 2019.)

https://sh.wikipedia.org/wiki/Proleksis_enciklopedija/ (pristupljeno 24. 1. 2019.)

Životopis

Adriana Turić Erceg, rođena je 19. srpnja 1979. u Splitu. Na Filozofskom fakultetu u Zadru završila je jednopredmetni studij hrvatskoga jezika i književnosti. Na Filozofskom fakultetu u Mostaru završila je studij bibliotekarstva. Završila je i ECDL tečaj te stekla europsku računalnu diplomu. Radila je kao učiteljica hrvatskoga jezika u brojnim osnovnim školama Splitsko – dalmatinske županije, te u Centru za obrazovanje odraslih Ex Chatedra u Splitu. Trenutno je zaposlena u Osnovnoj školi Vrgorac na mjestu stručne suradnice knjižničarke.

Učlanjena je u strukovnu udrugu HUŠK i Društvo knjižničara u Splitu. U rujnu 2018. imenovana voditeljicom Županijskog stručnog vijeća školskih knjižničara Splitsko – dalmatinske županije. Jedna je od osnivačica i tajnica Društva prijatelja vrgorske starine koje djeluje u Vrgorcu s ciljem očuvanja i promicanja vrgorske baštine, povijesti i kulture.

Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje

Internet safety for children and electronic violence

Ivona Tabak, prof. njem. j. i književnosti i prof. informatologije, smjer knjižničarstvo
OŠ Ivana Lovrića, Sinj
ivona.tabak@gmail.com
Rea Antolić, mag. bibl., dipl. učit.
OŠ kneza Mislava, Kaštel Sućurac
Rea.antolic@skole.hr
Prijevod sažetka
Anđela Kraljević, mag. prevođenja
andelakraljevic1984@gmail.com

Sažetak

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) uvelike je promijenila život suvremenog čovjeka. Proširila je horizonte, informacije učinila dostupnima, ali istovremeno čovjeka uvukla u čitav novi svijet – virtualno okružje. Čovjek današnjice paralelno živi u realnom i virtualnom okružju. I to nužno ne mora biti loše. Virtualno pruža mogućnosti neostvarive u realnom svijetu, kao što su trenutna dostupnost i brza razmjena informacija, druženje s prostorno udaljenim prijateljima, kupovanje iz udobnosti doma…Međutim, problem nastaje kada virtualno preuzme kontrolu nad ljudskim životima, kada boravak u virtualnom svijetu dominira nad čovjekovom prisutnošću u realnosti, kada se vjeruje kako je virtualno zapravo „ništa i nigdje“. Zbog toga je vrlo važno staviti u odnos virtualno i realno te poticati mlade da uoče dodirne točke tih dvaju svjetova. Negativne strane virtualnog najviše pogađaju djecu i mlade. Oni posjećuju mrežne stranice neprimjerene njihovoj dobi, bombardirani su informacijama za koje nisu spremni jer nisu dovoljno zreli, a sve to negativno utječe na njihov psihički razvoj. No, posebnu opasnost za navedenu populaciju donose društvene mreže. Odjednom je postalo popularno imati na stotine „prijatelja“ i sve činiti kako bi se postigao navedeni cilj. Tako mladi, želeći privući što više „prijatelja“, objavljuju sadržaje ne razmišljajući o posljedicama tih objava. Time u svoj „virtualni dom“ primaju ljude za koje nikada nisu čuli i o kojima ništa ne znaju pa čak ni jesu li oni za koje se predstavljaju. „Količina“ prijatelja postala je mjerilo vrijednosti. No, većina se mlade populacije nikada ne zapita tko su ti ljudi koje smatraju „prijateljima“, imaju li svi oni časne namjere i zašto su se uopće našli u „mreži“ njihovih prijatelja. I naposljetku, jesu li im oni zbilja prijatelji!? Djecu i mlade ne može se izolirati od virtualnog svijeta, ne može ih se ni stalno kontrolirati. Treba ih educirati. Objasniti im što su internet i društvene mreže i koja je njihova

primarna uloga. Važno je ukazati na rizična ponašanja kojima ugrožavaju svoju sigurnost te tako prevenirati pojavu elektroničkog nasilja. Ipak, ako do elektroničkog nasilja dođe, treba ih uputiti kako ga identificirati te na njega adekvatno reagirati. Mladi trebaju shvatiti da je virtualno samo produžena ruka realnosti te da *online* svijet koriste na svoju i tuđu dobrobit. Ovaj je nastavni sat samo prvi korak dugotrajnog odgoja i obrazovanja za siguran život u virtualnom okruženju.

Abstract

Information and communications technology (ICT) has greatly changed the life of a contemporary man. It has spared his horizons, made information more available, and has at the same time pulled mankind into a whole new world - the virtual surrounding. The modern man leads a double life – the virtual and the real one. And this is not necessarily something negative. The virtual offers possibilities unattainable in the real world, such as availability and quick exchange of information, socialization with distant friends, shopping from the comfort of your home... However, the problem arises when the virtual takes control over human lives, when it dominates our time in the real world, when it is believed that the virtual is actually „nothing and nowhere“. This is why it is important to see the rapport between what is virtual and what is real and encourage the young to find what they have in common. The downsides of the virtual world affect children and the young the most. They are the ones who visit websites inappropriate for their age, and are the ones bombarded by information they are not ready for because they are insufficiently mature, all of which negatively affects their psychological development. However, partial dangers for the aforementioned population are posed by social networking sites. It has suddenly become very popular to have hundreds of „friends “and to have as many as possible. This way, the young, wanting to make as many „friends “as possible, upload content without any regard for the consequences of those posts. By doing so, they have welcomed into their „virtual home “people they have never heard of and know nothing about, not even if they are who they say they are. „The number “of friends has become the measure of your self-worth. Most of the young population never bothers to think who these „friends “are, if their intentions are honourable, why they are in their „web “of friends and finally if they are truly their friends. Children and the young cannot be isolated from the virtual world nor can they be constantly controlled. Therefore, they need to be educated, told what Internet and social networks are and what their primary role is. It is important to indicate risk behaviours which endanger their safety and by doing so prevent electronic violence. However, if electronic violence does occur, they need to be instructed how to identify it and adequately react to it. The young need to understand that the virtual is only an additional tool in the real world and that the „online “world is to be used for their own benefit and that of others. This lesson is the first step in a long-term education for a safe life in a safe surrounding.

Škola/Stručni skup	31. Proljetna škola školskih knjižničara, Hoteli Solaris, Šibenik; 8.-11.4.2019. *ogledni nastavni sat*
Školska godina	2018./2019.
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Rea Antolić, školski knjižničar; Ivona Tabak, školski knjižničar
Razred i školski sat	5. razred; jedan školski sat, 45 min
Mjesto izvođenja nastavnog sata	
Predmetno područje	Školski preventivni programi
Tema	Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje
Ključni pojmovi	Internet, društvene mreže, (lažni) profil, povezivanje i komunikacija, dijeljenje/objavljivanje) informacija, zaštita podataka, lozinka, siguran internet, osobitosti elektroničkog/vršnjačkog nasilja, posljedice elektroničkog nasilja, e-bonton
Tip nastavnog sata	Kombinirani nastavni sat
Korelacija	Hrvatski jezik, likovna kultura, glazbena kultura, engleski jezik, informatika

Cilj sata	Uvidjeti prednosti i nedostatke interneta, osobito društvenih mreža te naučiti kako sigurno koristiti informacijsko komunikacijske tehnologije
Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *znanje i razumijevanje*	- objasniti što su društvene mreže i koja je njihova primarna uloga - prepoznati važnost zaštite osobnih podataka - identificirati rizična ponašanja na društvenim mrežama i internetu općenito - identificirati elektroničko nasilje i njegove osobitosti - navesti što obuhvaća e-bonton
Afektivni *emocije, vrijednosti i stavovi*	- osvijestiti tko su prijatelji - staviti u odnos virtualni sa stvarnim svijetom - iskazati brigu za osobe izložene elektroničkom nasilju - uvažiti osobnost i privatnost drugih ljudi
Psihomotorni *vještine*	- primjereno reagirati na elektroničko nasilje - primijetiti ponašanje osoba izloženih elektroničkom nasilju i pružiti im podršku - primijeniti bonton pri korištenju društvenih mreža - primijeniti postupke pri zaštiti od elektroničkog nasilja
Nastavne metode/strategije	Razgovor, usmeno izlaganje, objašnjavanje, argumentiranje, zamišljanje, uživljavanje u ulogu, demonstriranje, određivanje cilja čitanja, čitanje, razumijevanje pročitanog, oblikovanje stripa, grafičko dizajniranje pomoću gotovih elemenata, prezentiranje Dedukcija, indukcija, analogija, uspoređivanje, analiza, sinteza
Oblici nastavnog rada	Frontalni, individualni, u skupini/paru
Nastavna sredstva	**DOS:** PPT prezentacija *Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje,* edukativni film *Sigurnost djece na društvenim mrežama*
Nastavna pomagala	Računalo, projektor, računala za učenike, internet, digitalni alati: PPT, Make Beliefs Comix, Kapwing.com (alat za titlovanje filmova)

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**UVODNI DIO** **Motivacija**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 1 - ukazati na pojmove: informacija, komunikacija zabava - tražiti asocijativno povezivanje zadanih pojmova s pojmovima internet, društvene mreže; te objašnjenje njihove povezanosti - poticati učenike na navođenje što više društvenih mreža služeći se slideom; izdvojiti najpopularnije, više učenika argumentira odabir; potaknuti ih da uoče diktiranje trendova i oduzimanja mogućnosti samostalnog odlučivanja - navesti učenike da evociraju situaciju u kojoj su se služili društvenim mrežama; potaknuti da dočaraju stvarno i virtualno okruženje, sudionike, situaciju, tijek zbivanja… - pitati koje je emocije izazvala ta situacija; učenici objašnjavaju odgovor - prokomentirati odgovore - navoditi na zaključak da suvremeno društvo paralelno živi u stvarnom i virtualnom okruženju te da bi se u oba svijeta svi trebali osjećati sigurno (napomena: PrintScreen korištenog slidea priložen je u Pripremi)	- aktivno pratiti - sudjelovati u razgovoru - uočavati ukazano - objašnjavati - argumentirati stavove - slijediti upute - zamišljati - izražavati emocije	- motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata - potaknuti na razmišljanje o nužnosti prihvaćanja trendova zbog socijalizacije - preispitati utjecaj društvenih mreža na osobno zadovoljstvo	NM/S - razgovor - demonstracija - predočavanje - argumentiranje - analiza - sinteza - analogija - indukcija - dedukcija NO - frontalni - individualni	- PPT prezentacija (slide 1)	- računalo - projektor - digitalni alat PPT	4

	UVODNI DIO						
	Najava cilja						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 2 - usmjeriti učenike na sigurno „surfanje“; upoznati ih s oblicima elektroničkog nasilja kako bi se od njih mogli zaštiti te virtualni svijet učiniti korisnim, zabavnim i sigurnim okruženjem - upoznati učenike s likom Grega Heffleya iz tinejdžerske uspješnice Gregov dnevnik Jeffa Kinneya, koji će biti vodič kroz PPT (napomena: PrintScreen korištenog slidea priložen je u Pripremi)	- aktivno pratiti	- znati temu nastavnog sata i što očekivati	NM/S - usmeno izlaganje NO - frontalni	- PPT prezentacija (slide 2)	- računalo - projektor - digitalni alat PPT	1

UD: PPT prezentacija_slide 1

NC: PPT prezentacija_slide 2

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 3 vođenim razgovorom poticati učenike na zaključak da je internet omogućio postojanje čitavog novog, virtualnog svijeta te da suvremen čovjek paralelno živi u stvarnom i u virtualnom svijetu tražiti prepoznavanje mjesta virtualnih druženja - *društvene mreže*; te objašnjenje pojma poticati na uočavanje mogućnosti koje društvene mreže nude; sagledati pozitivne i negativne strane, grupirati izabrati učenika koji će pročitati Gregovu poruku; razgovarati o pročitanom **slide 4** razgovarati o prijateljstvu; tko su prijatelji, što ljude čini prijateljima… → tko su „prijatelji“ na društvenim mrežama poticati učenike na kompariranje situacija iz virtualnog svijeta sa situacijama iz stvarnog života vođenim razgovorom usmjeravati na opasnosti virtualnog svijeta koje se mogu odraziti i na stvarni život; tražiti primjere upozoriti na važnost zaštite osobnih podataka izabrati učenika koji će pročitati Gregovu poruku; razgovarati o pročitanom **slide 5** definirati: nasilje općenito → nasilje odraslih prema djeci → vršnjačko nasilje (fizičko, verbalno, psihičko, socijalno); evocirati učenička školska iskustva → *elektroničko nasilje*; definirati, navesti primjere razgovarati pojedinačno o svakom navedenom obliku elektroničkog nasilja; potkrijepiti primjerima posebno istaknuti elektroničko nasilje odraslih nad djecom; lažni profil – skriveni identitet izabrati učenika koji će pročitati Gregovu poruku; razgovarati o pročitanom osvijestiti da žrtve ne smiju tražiti krivnju u sebi te da im nitko ne smije raditi što ih uznemirava potaknuti ih na prijavljivanje nasilja	· aktivno pratiti · sudjelovati u razgovoru · odgovarati na pitanja · povezivati sadržaje s vlastitim iskustvom · argumentirati tvrdnje · čitati poruke · obrazlagati poruke	· potaknuti na korištenje društvenih mreža „u dobroj vjeri“ · informirati i osvijestiti opasnosti virtualnog svijeta · definirati prijateljstvo · uvidjeti da „prijateljstvo“ na društvenim mrežama može biti opasno · osposobiti za prepoznavanje elektroničkog nasilje · osvijestiti važnost da žrtva ne preuzima krivnju nužnost prijavljivanja nasilja važnost zaštite osobnih podataka naučiti kako zaštititi osobne podatke	NM/S usmeno izlaganje objašnjavanje razgovor čitanje razgovor o tekstu povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom analiza sinteza analogija dedukcija indukcija NO frontalni individualni	· PPT prezentacija (slideovi 3-5)	računalo projektor digitalni alat PPT	10

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO nastavak**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slide 6 · razgovarati o posebnosti elektroničkog nasilja te zašto ga je potrebno posebno izdvojiti · izabrati učenika koji će pročitati Gregovu poruku; razgovarati o pročitanom; ukazati na posebnost interneta - trajnom pohranjivanju sadržaja te uputiti na promišljeno objavljivanje sadržaja · upozoriti da je svaki oblik zlostavljanja, pa tako i vrijeđanje kazneno djelo **slide 7** · razgovarati o osobinama čovjeka i kako one utječu na ponašanje · vođenim razgovorom potaknuti učenike na prisjećanje jesu li ikada uočili promjene u ljudskom ponašanju te na što one ukazuju · potaknuti na eventualno uočavanje takvih znakova kod svojih prijatelja · isčitavati jedan po jedan simptom izloženosti elektroničkom nasilju i o svakom razgovarati; osobito pažnju posvetiti koje su emocije uzrok pojave simptoma · potaknuti učenike da se užive u ulogu žrtve nasilja i pokušaju osjetiti ono što žrtva proživljava; tražiti da izraze kako se osjećaju · naputiti učenike da se obrate učiteljima ako kod prijatelja uoče takve simptome · izabrati učenika koji će pročitati Gregovu poruku; razgovarati o pročitanom **slide 8** · uputiti učenike da je prevencija uvijek bolja od popravljanja štete · pitati ih poznaju li oblike zaštite od elektroničkog nasilja; tražiti da ih navedu · čitati jednu po jednu uputu; o svakoj razgovarati izabrati dva učenika koji će pročitati Gregove poruke; o njima razgovarati	· aktivno pratiti · sudjelovati u razgovoru · odgovarati na pitanja · izražavati svoja iskustva · uživljavati se u ulogu žrtve · čitati poruke · pojašnjavati poruke	· shvatiti posebnosti elektroničkog nasilja · potaknuti na odgovorno objavljivanje sadržaja · prepoznati znakove zlostavljanja kod osoba izloženih nasilju · osvijestiti važnost traženja pomoći za žrtve nasilja · bolje razumjeti patnju; razvijati empatiju · osvijestiti važnost prevencije elektroničkog nasilja · upoznati oblike zaštite elektroničkog nasilja	NM/S usmeno izlaganje objašnjavanje razgovor čitanje razgovor o tekstu uživljavanje u ulogu povezivanje informacija s postojećim znanjem i iskustvom analiza sinteza analogija dedukcija indukcija NO frontalni individualni	· PPT prezentacija (slideovi 6-8)	računalo projektor digitalni alat PPT	10

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO nastavak						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slideovi 9, 10 - istaknuti važnost osobne zaštite od elektroničkog nasilja, ali i zaštite drugih → iskorjenjivanje nasilja - izabrati učenike koji će se izmjenjivati u čitanju Gregovih poruka kako zaštiti sebe; o svakoj razgovarati - izabrati učenike koji će se izmjenjivati u čitanju Gregovih poruka kako zaštiti druge; o svakoj razgovarati **slideovi 11, 12** - tražiti od učenika da opišu jedan svoj tipičan dan; obratiti pažnju koliko upotrebljavaju IKT - razgovarati o igrama njihovih roditelja; usporediti igru nekad i danas - tražiti da argumentiraju svoj izbor zabave - preporučiti čitanje; izdvojiti naslove za mlade među kojima je i Gregov dnevnik **slide 13** - učenike podijeliti u 5 skupina - naputiti ih kako se prijaviti u digitalni alat Make Belifes Comix - svakoj skupini podijeliti po jednu već ranije pročitanu Gregovu poruku koju će učenici prikazati kroz strip u 3 prizora - po završetku, prezentirati stripove (napomena: PrintScreen korištenih slideova priložen je u Pripremi)	- aktivno slušati - sudjelovati u razgovoru - odgovarati na pitanja - izražavati svoja iskustva - pričati o događaju - čitati poruke - pojašnjavati poruke - razgovarati o tekstu - poruku transformirati u strip - uživiti se u lik - prezentirati uratke	- naučiti poštovati sebe i druge - uočiti da svatko može doprinijeti iskorjenjivanju nasilja - potaknuti na razmišljanje i preispitivanje provođenja slobodnog vremena - bolje razumjeti položaj žrtve	NM/S - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - čitanje - razgovor o tekstu - argumentiranje - primjena naučenog - oblikovanje stripa - grafičko dizajniranje pomoću gotovih elemenata - prezentiranje - analiza - sinteza - analogija - dedukcija - indukcija - NO - frontalni - individualni - u skupini/paru	- PPT prezentacija (slideovi 9-13)	- računalo - projektor - računala za učenike - internet - digitalni alati → PPT → Make Beliefs Comix	10

(GD): PPT prezentacija _slide 3

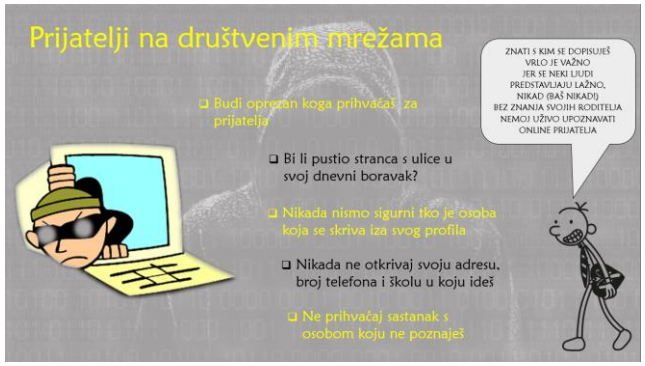

(GD): PPT prezentacija _slide 4

(GD): PPT prezentacija _slide 5

(GD): PPT prezentacija _slide 6

(GD): PPT prezentacija _slide 7

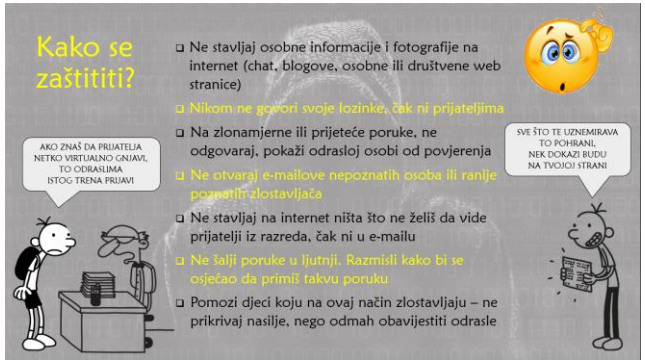

(GD): PPT prezentacija _slide 8

(GD): PPT prezentacija _slide 9

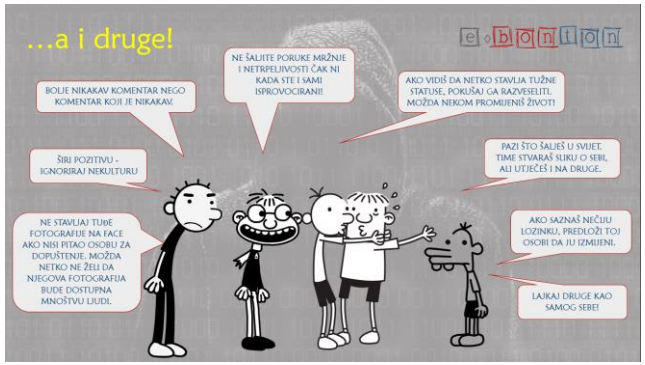

(GD): PPT prezentacija _slide 10

(GD): PPT prezentacija _slide 11

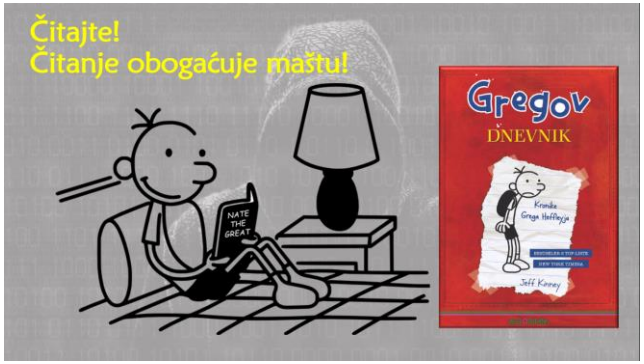

(GD): PPT prezentacija _slide 12

(GD): PPT prezentacija _slide 13

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode/strategije i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slideovi 14, 15 - motivirati učenike za gledanje filma u kojem je prikazan oblik elektroničkog nasilja nastao zbog nedovoljnog poznavanja važnosti zaštite osobnih podataka - projekcija filma - kroz kratak razgovor osvrnuti se na film **slide 16** ***(slide samo za prikazivanje)*** - navode se imena pojedinih institucija kojima se žrtve elektroničkog nasilja mogu obratiti za pomoć (napomena: PrintScreen korištenih slideova priložen je u Pripremi)	- aktivno pratiti - sudjelovati u razgovoru - gledati film	- uočiti poveznicu virtualnog i stvarnog svijeta - biti oprezan u objavljivanju sadržaju - zaštititi osobne podatke - osvijestiti da postoje institucije kojima se žrtve elektroničkog nasilja mogu obratiti	NM/S - razgovor - čitanje - usmeno izlaganje - povezivanje naučenog sa stvarnim situacijama - analiza - sinteza - analogija - indukcija - dedukcija NO - frontalni - individualni	- PPT prezentacija (slidovi 14-16) - Film *Sigurnost djece na društvenim mrežama*	- računalo - projektor - digitalni alati → PPT → Kapwing.com	10

(ZD): PPT prezentacija _slide 14

(ZD): PPT prezentacija _slide 15,

film *Sigurnost djece na idruštvenim mrežama*

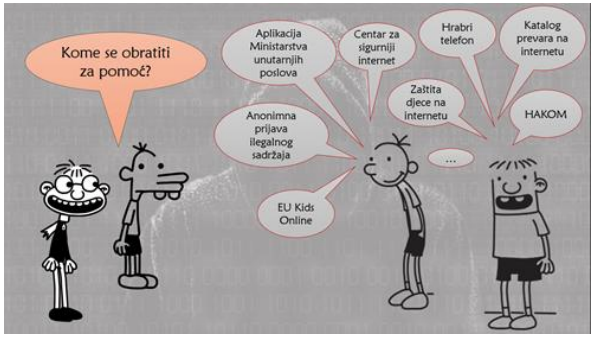

(ZD): PPT prezentacija _slide 16

Literatura

Jensen, Eric. 2005. *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje*. Educa. Zagreb.

Meyer, Hilbert. 2002. *Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*. Educa. Zagreb.

Nasilje među djecom. Zagreb. https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/BULLYING_-_Puhovski_.ppt (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Nasilje preko interneta – cyberbullying. Zagreb. https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/ (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Nimac, Elvira. *Primjena Bloomove taksonomije znanja u nastavi*. Zagreb. https://www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Posavec, M. *Suvremene metode i oblici poučavanja.* Split. http://www.os-kamenica.com/nastava/suvremene-metode-i-oblici-poucavanja (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Što kad se vršnjačko nasilje preseli na Internet?. Zagreb. https://www.medijskapismenost.hr/sto-kad-se-vrsnjacko-nasilje-odvija-na-internetu/ (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Zaštita djece na internetu. Zagreb. https://www.hakom.hr/default.aspx?id=337 (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Zlostavljanje putem mobitela i interneta – suvremena tehnologija. Zagreb. http://stari.mup.hr/13047.aspx (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Zlostavljanje u virtualnom svijetu. Osijek. http://www.csi.hr/c/zlostavljanje-u-virtualnom-svijetu-10 (pristupljeno 18. veljače 2019.).

Žižek, Slavoj. 2008. *O nasilju.* Naklada ljevak d.o.o. Zagreb.

Životopisi

Rea Antolić rođena je 1973. g. u Splitu. Diplomirala je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Splitu, smjer učitelj, te na Sveučilištu u Zadru, Odjel za informacijske znanosti, smjer knjižničarstvo. Od sedamnaestogodišnjeg radnog iskustva u školstvu, četrnaest godina radi u školskoj knjižnici u kojoj je i sada zaposlena u OŠ kneza Mislava u Kaštel Sućurcu.

U radu s učenicima, kao dio tima stručnih suradnika, bavila se nizom aktivnosti, od kojih su izdvojene: rad sa skupinom učenika *Vršnjaci pomagači* s ciljem što uspješnije integracija i socijalizacija djece s teškoćama u razvoju zbog čega je škola osvojila priznanje *Luka Ritz;* rad sa skupinom učenika specifičnih interesa kroz program *Kreativni omnibus* u okviru kojeg se za interne potrebe prilagođavaju i ilustriraju lektirni naslovi za djecu s teškoćama u čitanju; izrada digitalnih obrazovnih sadržaja u okviru Školskih preventivnih programa te tiskanje više kalendara s dječjim radovima koji promoviraju dječja prava i obveze te toleranciju i međusobno uvažavanje; pisanje igrokaza kroz koje se njeguje čakavica i kulturna baština zavičaja koje uprizoruje učiteljica razredne nastave.

U suradnji s GK Kaštela već više godina sudjeluje u nacionalnom Natjecanju u čitanju naglas, a bila je i mentorica učenice koja je sudjelovala na državnoj razini istog natjecanja.

Autorica/koautorica je i nekoliko radova u različitim stručnim časopisima iz područja odgoja i obrazovanja te knjižničarstva, kao i priručnika za organiziranje izvanučioničke nastave.

Članica je Društva knjižničara u Splitu i Hrvatske udruge školskih knjižničara.

Ivona Tabak rođena je 1974. g. u Sinju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je njemački jezik i književnost i informatologiju, smjer knjižničarstvo. Radi u Osnovnoj školi Ivana Lovrića u Sinju na poslovima školskog knjižničara, a već je šest godina član Školskog odbora.

Od 2014. do 2018. g. obnašala je dužnost voditeljice Županijskog stručnog vijeća osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije. Radi u Školi stranih jezika Jantar u Splitu kao profesorica njemačkog jezika. Organizirala je mnoge školske manifestacije i stručne skupove te održala više predavanja. Godine 2017. organizirala je Županijsko natjecanje u znanju i kreativnosti Čitanjem do zvijezda, a 2018. g. bila je mentorica učenicima koji su se plasirali na državno natjecanje. Inicijator je mrežne stranice Školski knjižničari Dalmacije koju redovito aktualizira. Prevela je na njemački jezik putopis poznatog splitskog avanturista Željana Rakele pod nazivom „300.000 kilometara motoavanture“. Osnovnu i srednju školu pohađala je u SR Njemačkoj koju ističe kao svoju drugu domovinu, međutim ljubav prema domovini Hrvatskoj dovela ju je u Zagreb, pa kasnije i u Split gdje joj je, kako ona to rado kaže „srce na mistu“.

Z metodo Velikih6 do novih zgodb: delo z leposlovnim besedilom, iskanje virov in informacij, (po)ustvarjalne dejavnosti, krepitev komunikacijskih spretnosti

The Big6 Method Leading to New Stories: Working with literature, creative activities, strengthening communication skills

dr. Lidija Janeš, profesorica slovenščine, univerzitetna diplomirana bibliotekarka
Leopoldina Poli Hočevar Eve, učiteljica razrednega pouka
Osnovna šola Danile Kumar, *Danila Kumar International School*, Ljubljana, Slovenija
lidija.janes1@guest.arnes.si
polihocevar@gmail.com

Povzetek

Branje, raziskovalno ter (po)ustvarjalno delo z leposlovnimi besedili pri učencih privzgajajo ljubezen do zapisane besede, hkrati pa krepijo spretnost izražanja. Bogat jezik in razumevanje kompleksnih struktur ter besedil nasploh vodijo do doseganja visokih akademskih standardov znanj. Ob vsem tem se poglobi učenčeva empatija. Opravljeno raziskovalno delo, ki spremlja notranjo analizo besedila, in ustvarjalni razmislek ob primerni spodbudi vodita do novih zgodb. Ne glede na obliko (po)ustvarjalne dejavnosti (ustna ali pisna oblika) učenci razvijajo svoje komunikacijske spretnosti. Prav zaradi omenjenega je smiselno integrirati metodo Velikih6 v delo z leposlovjem. Ko se odločamo za izpeljavo takšne učne enote ali sklopa, izbiramo besedila, ki od učencev zahtevajo, da prepoznavajo zagate, v katerih se znajdejo književni junaki. Le-tem pomagajo najti primerne rešitve. Za uspešno razrešitev problema morajo učenci potovati skozi vse korake (raziskovalnega) procesa, ki ga narekuje omenjena metoda. Možne rešitve iz zagat ali premišljene izbire učenci predstavljajo skupini. Seveda izvedo, kakšno rešitev je predvidel avtor originalne zgodbe. Vsekakor je takšen pouk problemsko naravnan, zato je učencem zanimiv in od njih terja popolno odzivnost, poglobljenost in vpetost v delo. Opozoriti velja, da ob široki ponudbi literature nimamo težav poiskati besedil, ki so v navezavi z učno snovjo oz. obravnavano tematiko posameznih predmetov.

Abstract

Reading and research and creative work with Fictional texts, enhances the students' love for reading and the written word, as well as strengthening their communication skills. Rich language, complex structures and the understanding of texts lead to high academic standards of knowledge, all the while deepening/enhancing the student's empathy. With appropriate encouragement, completed research work which monitors the internal text analysis and creative reflection, leading to new stories. Regardless of the form (oral or written) of the creative work after reading, students develop their communication skills. This is why it is sensible to integrate the Big6 method when working with fiction. When we are deciding about teaching such a lesson or learning unit, we choose texts, which make the students recognise the problems that their literary characters get into, and help them find solutions. For a successful solution to the problem, the students need to go through all of the steps of the research process of the Big6 Method. Students present the possible solutions to the problems or their thoughtful choices to their group. They also find out what the original solution was, as written by the author of the original story. In any case, such a lesson is problem-oriented; this is why students find it interesting, as they are expected to be fully responsive, look under the surface, and get involved in their activities. Given the wide choice of literature, we can find texts that are connected to the curriculum of the certain subjects.

Priprava na vzgojno-izobraževalno delo

Priprava na vzgojno-izobraževalno delo **KNJIŽNIČNO~ INFORMACIJSKA ZNANJA**	**Učiteljica + knjižničarka**	**Razred**	**Datum**	
	Lidija Janeš Leopoldina Poli Hočevar Eve	5. m	17. 10. 2018 (2 uri) ---------- 18. 10. 2018 (2 uri)	4x 45 minut
Učni sklop:	Zgodb ni nikoli preveč			
Učna enota:	Od dejstev do zgodbe: raziskovalno delo po metodi Velikih6			
Tip učne ure:	obravnava in ponavljanje			
Vzgojno-izobraževalni cilji:	KOGNITIVNI **Znanje** Učenci: spoznavajo AIK in naslovni katalog, se seznanijo z različnimi informacijskimi viri kot viri informacij. **Razumevanje** Učenci: spoznajo in razlikujejo klasične in elektronske informacijske vire, razumejo urejenost informacij v enciklopedijah. **Uporaba** Učenci:			

	se postopno usposabljajo za iskanje podatkov po AIK in naslovnem katalogu, se usposabljajo za uporabo informacij.
	AFEKTIVNI Učenci: ozavestijo pomen raziskovalnega dela, krepijo sodelovalno učenje, si medsebojno pomagajo, aktivno sodelujejo v procesu učenja.
	PSIHOMOTORIČNI Učenci: pokažejo uporabo naučenega v praksi, modificcirajo raziskovalno delo glede na lastne potrebe.
Didaktična in metodična priporočila:	Učenci poleg primarnih informacijskih virov začnejo postopoma spoznavati sekundarne informacijske vire, seznanijo se z njihovimi oblikami, namembnostjo in vsebino, za iskanje informacij uporabljajo različne iskalne zahteve, od referenčnih virov znajo uporabljati splošne enciklopedije.
Ključne besede:	delo z leposlovnim besedilom, raziskovalne dejavnosti, iskanje in uporaba virov in informacij, (po)ustvarjalne dejavnosti, krepitev komunikacijskih spretnosti
Učne oblike:	individualna, delo v skupinah

Učne metode:	pogovor, branje, pisanje, raziskovalno delo – reševanje nalog (problemski pouk)
Medpredmetna povezava:	slovenščina, naravoslovje (in tehnika)
Učila, učni pripomočki:	enciklopedije, revije, e-viri, ppt, zvezek, list z navodili za skupinsko delo, obrazec za refleksijo, kontrolni seznam za informacijski proces, zbirnik podatkov
Socialne veščine:	sodelovalno učenje

POTEK

1. **DOŽIVLJAJSKO-SPOZNAVNA MOTIVACIJA**

Ogled slike – Visual Thinking Routine

Individualno delo

Učencem pokaževa sliko (krastača) in jih prosiva, da si jo dobro ogledajo. Po minuti in pol sliko skrijeva in jim predlagava, da poskusijo zapisati (deset) stvari, ki so jih opazili na sliki. Po določenem času jim sliko ponovno pokaževa in jih prosiva, naj na svoj seznam dodajo še vsaj pet asociacij, ki se jim utrnejo ob prikazani podobi.

Pogovor o zapisanih ključnih besedah ali dejstvih

Prisotne spodbudiva, da poročajo, kaj so napisali na svoj seznam in kaj jih je spodbudilo k zapisu predstavljenih opažanj/dejstev.

Znanje o živalih – samoocena

Potek šolske ure usmeriva tako, da učence vprašava, kako bi se ocenili v poznavanju naslednjih skupin živali:

- domače živali,
- gozdne živali,
- eksotične živali,
- plazilci.

Učenci se razporejajo v ″človeške″ premice glede na lastno oceno svojega znanja.

2. NAPOVED TEME

Napoveva, da bomo učno uro posvetili ponovitvi in razširitvi znanja o živalih, da bomo delali z viri (predvsem enciklopedijami, revijami, e-viri), si pripravljali kvalitetne izpiske, na podlagi katerih bomo oblikovali odgovor na zastavljeno problemsko vprašanje v pisni obliki, ki pa ga bomo iz znanstvenega jezika prenesli v leposlovni izraz.

BIG6 1: OPREDELITEV TEME

Kaj moram narediti?

(Branje in) aktivno poslušanje

Prebereva odlomek iz leposlovnega besedila.

Zgodba o krastači, ki je iskala dom

Po vročem puščavskem pesku je skakljala krastača. Iskala je hladen prostor, da bi se izognila vročini. Hotela je najti dom, kamor bi se lahko umaknila, ko bi sonce postalo prevroče za njeno nagrbančeno kožo. Potrebovala je dom, ki ne bi smel biti prevroč, ne pretrd in ki ne bi pikal. Vedela je, da ga lahko najde sama, ali pa za pomoč povpraša druge živali. Naposled se je odločila, da poprosi druge živali za pomoč in tako najde dom, ki naj ne bi bil prevroč, pretrd in ki ne bi pikal.

(Prirejeno po: Shannon, George. 1981. *Lizard`s Song.* Greenwillow Books. New York.)

Povzameva, da je imela žival (iz zgodbe ali s slike) problem, zato potrebuje njihovo znanje in veščine.

Opomnik na metodo Velikih6

Opomniva jih, da za uspešno reševanje problemskih nalog ali za kvalitetno izvedeno raziskovalno delo moramo slediti posameznim korakom. Poveva, da bodo tudi oni delali po teh korakih, ki jih imenujemo Velikih6.

Problemska naloga

Še enkrat opozoriva na raziskovalni problem – pomagati poiskati primeren dom za junakinjo krastačo.

3. OSREDNJI DEL Z OBRAVNAVO TEME: RAZISKOVALNO DELO

BIG6 2: ISKANJE PRIMERNIH INFORMACIJSKIH VIROV

Kaj lahko storim, da dobim potrebne informacije/podatke?

Učence spomniva, da so imeli kar nekaj težav pri izkazovanju znanja, vezanega na živalski svet (pri uvodni aktivnosti).

Razmisli sam, v paru, deli z drugimi

Spodbudiva razmislek in debato, kje bi lahko našli informacije/podatke o živalih. Opazujeva jih in poslušava njihova razmišljanja. Po potrebi jim dajeva povratne informacije in jih nekoliko usmeriva.

Nato jih razdeliva v skupine.

BIG6 3: DOSTOPANJE DO IN ZBIRANJE POTREBNIH INFORMACIJ

Kje lahko dobim potrebne informacije/podatke?

Delo z viri

Skupinsko delo

Vsaka skupina prejme ovojnico z navodili za delo in sliko živali (divji prašiček – resni Mik, kuščar – modri Tom, podgana – razigrana Sofija), ki jo je prosila krastača za pomoč. Poveva, da je njihova naloga krastači opisati dom in ji dati nasvet, kot bi to storile živali s slike. Opis mora temeljiti na resničnih podatkih iz življenja živali, zato učence pozoveva k natančnosti in navajanju preverljivih informacij/podatkov.

Ponovno jih nagovoriva in spodbudiva k uporabi različnih, a vendar zanesljivih virov.

Le-te učenci samostojno poiščejo in v njih iščejo potrebne podatke. Pri iskanju podatkov uporabljajo ključne besede, utrjujejo uporabo kazal, abecedno urejenost gesel …

BIG6 4: UPORABA INFORMACIJ

Katere podatke naj uporabim?

Delanje izpiskov

Učenci si delajo izpiske. Pomagajo si z različnimi grafičnimi organizatorji – zbirniki informacij/podatkov (miselni vzorec, tabela …).

Sledijo navodilom iz ovojnice in zbirajo podatke, ki jim bodo prišli prav pri pripravi odgovora za krastačo. Le-ta mora torej vsebovati:

- natančen in resničen opis bivališča živali s slike oz. razmislek o primernosti njenega doma za deljenje s krastačo
- in prijateljski nasvet krastači pri iskanju primernega ali najboljšega bivališča/doma.

Razgovor

Posamezni učenci ustno predstavijo ″domove″ izbranih živali in svoje nasvete. Sošolci jih pozorno poslušajo in zanje pripravijo povratno informacijo. Povedo jim, katere stvari so dobro premišljene in kaj je potrebno izboljšati.

BIG6 5: SINTEZA

Kako naj združim informacije/podatke in pokažem, kaj znam?

Kreativno pisanje

Individualno delo (po potrebi delo v parih)

Učenci pripravijo nadaljevanje v uvodu slišane zgodbe. Uporabijo dejstva, pridobljena iz virov. Nato se vživijo v krastačo in sprejmejo odločitev. Svojo odločitev predstavijo tako, da navedejo argumente, zakaj bivališča različnih živali so ali niso primerna za krastačo in pojasnijo, kakšni življenjski pogoji so najboljši za njo.

Svoji zgodbi poiščejo naslov, ki je zanimiv in odraža vsebino nove zgodbe.

Ohraniti skušajo avtorjev slog pisanja.

Samoevalvacija procesa

Da bi se pri delu in posledično pri končnem izdelku čim bolj izkazali, uporabijo kontrolni seznam informacijskega procesa in razmislijo o posameznih korakih. Ocenijo, ali so mu sledili.

Predstavitve

Ko so pisni izdelki pripravljeni, pozoveva posameznike, da preberejo svoje zgodbe.

<u>Diferenciacija po interesu:</u> Skupine lahko po pisni predlogi pripravijo tudi dramatizacijo.

4. ZAKLJUČNI DEL

BIG6 6: VREDNOTENJE

Kako naj vem, da sem naredil prav/dobro?

Branje in aktivno poslušanje

Prebereva konec originalne zgodbe.

˝Prašiček mi je rekel, naj poiščem kraj, ki je hladen in ima več vode, kuščar mi je dejal, naj najdem mehak kraj, podgana pa je predlagala, naj poiščem prostor, kjer ne bo pikalo.˝

Krastača se je spomnila na lep pesek pod drevesom juka. Kopala je in kopala, dokler se ni zakopala precej globoko v pesek. Pod drevesom sta bila pesek in zemlja prijetno hladna. Iz vlažnih korenin je krastača dobila vodo, ki jo je lahko pila, če pa je kopala še malo globlje, je prišla do črvičkov in insektov, s katerimi si je potešila lakoto.

(<u>Prirejeno po</u>: Shannon, George. 1981. *Lizard`s Song.* Greenwillow Books. New York.)

Debata

Spodbudiva primerjavo nove zgodbe z originalom. Vprašava, ali je možno, da je originalno besedilo vedno najboljše.

Refleksija

Učence usmeriva k refleksiji dela in končnega izdelka (svoje zgodbe).

Zaključna misel

Učenci napišejo svoj grafit (ena poved) kot odgovor na vprašanje, ali avtorji potrebujemo resnične podatke za pisanje zgodb. Grafiti odražajo mnenja in stališča učencev.

5. NOVE NALOGE

Učence usmeriva k nadaljnji raziskavi krastač.

Diferencirana dejavnost – diferenciacija po interesu:

Zanima nas:

- v katerih literarnih vrstah besedil nastopajo – slovenščina,
- kje (na svetu) jih je največ, ali so ogrožena vrsta – naravoslovje (in tehnika).

Diferencirana dejavnost – diferenciacija po sposobnostih:

Nadarjeni učenci pripravijo kviz. Ožjo temo si izberejo med naslednjimi možnostmi:

- plazilci,
- dvoživke,
- ogrožene živali.

Viri za učence:

- *Children's Illustrated Encyclopedia.* 2006. Dorling Kindersley Limited. London.
- *Enciklopedija živali.* 2002. Slovenska knjiga. Ljubljana.
- *Ilustrirana enciklopedija živali.* 2010. Učila International. Tržič.
- *Kingfisher Child's World Encyclopedia* 1994. Laurosse plc. London.
- Morgan, Sally. 2011. *Velika otroška enciklopedija živali: začni odkrivati čudoviti svet živali.* Učila International. Tržič.
- *Oxford Children's Encyclopedia.* 1998. Oxford University Press. Oxford.
- *Živali: velika ilustrirana enciklopedija.* 2003. Mladinska knjiga. Ljubljana.

Viri za pedagoški kader:

- Jansen, Barbara A. 2009. *The Big6 Goes Primary! Teaching Information and Communications Technology Skills in the K-3 Curriculum.* Linworth Publishing, Inc. Columbus.
- *Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja.* 2005. Ljubljana. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Knjiznicna_inf_znanja.pdf (pridobljeno 21. 1. 2019).
- Shannon, George. 1981. *Lizard`s Song.* Greenwillow Books. New York.

Priloge:

- PPT prezentacija
- Kontrolni seznam informacijskega procesa
- Obrazec za refleksijo
- Zbirnik podatkov

Kontrolni seznam informacijskega procesa

Preden predstaviš svoj izdelek sošolcem, se prepričaj, da je kvalitetno pripravljen. Pomagaj si z naslednjimi kontrolnimi trditvami.

	INFORMACIJSKI PROCES	DA	NE
OPREDELITEV TEME	Razmislil/-a sem o temi in ciljih naloge.		
	Resno sem se lotil/-a reševanja naloge, ki od mene zahteva raziskovanje, sklepanje, odločanje, razlago in **ustvarjalnost**.		
	Razmislil/-a sem o tem, kateri informacijski viri bi bili za mojo nalogo koristni.		
	Izbral/-a sem primere informacijske vire.		

ISKANJE PRIMERNIH INFORMACIJSKIH VIROV	Pri iskanju sem si pomagal/-a s ključnimi besedami in iskalnimi pojmi.		
DOSTOPANJE DO IN ZBIRANJE POTREBNIH INFORMACIJ	Prebral/-a oz. pregledal/-a sem izbrane vire.		
	Iz virov sem izbral/-a in si izpisal/-a potrebne informacije.		
	Uporabil/-a sem vsaj tri vire.		
UPORABA INFORMACIJ	Izbral/-a sem potrebne informacije za odgovor na vprašanje.		
	Informacije sem povzel/-a s svojimi besedami.		
SINTEZA	Informacije sem smiselno povezal/-a.		
	S pomočjo izbranih informacij sem oblikoval/-a sklepe in zaključke.		
	Odgovor na zastavljeno vprašanje sem natančno utemeljil/-a.		
VREDNOTENJE	Natančno sem ovrednotil/-a učinkovitost pri reševanju problema.		
	Natančno sem ovrednotil/-a uspešnost pri informacijskem procesu.		
	Razmislil/-a sem o možnih izboljšavah za prihodnje naloge.		
	Jasno sem si začrtal/-a cilje za prihodnost.		

Obrazec za refleksijo

Raziskovalno delo po metodi velikih6 Učenec/Učenka: _____

1. Kaj sem se naučil/-a?

2. Kako natančno sem opravil/-a raziskovalno delo?

Odlično!

Najboljše možno!

Yes! I included everything!

Ne tako dobro. Naslednjič lahko opravim nalogo bolje.

Nisem se trudil in to ni moja najbolje opravljena naloga.

3. S čim sem zadovoljen/-a?

_____

4. Kaj prihodnjič lahko naredim bolje?

5. Kateri del aktivnosti mi je bil najbolj všeč?

Zbirnik podatkov

	Značilnosti bivališča
VIR 1	
VIR 2	
VIR 3	
VIR 4	

Literatura

Copeland, Brenda S.; Messner, Patricia A. 2004. *Collaborative Library Lessons for the Primary Grades. Linking Research Skills to Curriculum Standards.* Libraries Unlimited. Westport – London.

Eisenberg, Michael B.; Berkowitz, Robert E. 1996. *Information Problem Solving: The Big Six Skills Approach to Library & Information Skills Instruction.* Ablex Publishing Corporation. Norwood.

Jansen, Barbara A. 2009. *The Big6 Goes Primary! Teaching Information and Communications Technology Skills in the K-3 Curriculum.* Linworth Publishing, Inc. Columbus.

Jansen, Barbara A. 2007. *The Big6 In Middle School: Teaching Information and Communications Technology Skills*. Linworth Books. Ohio.

Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja. 2005. Ljubljana.

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/program_drugo/Knjiznicna_inf_znanja.pdf (pridobljeno 21. 1. 2019).

Rupnik Vec, Tanja; Kompare, Alenka. 2006. *Kritično mišljenje v šoli*: *Strategije poučevanja kritičnega mišljenja.* Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ljubljana.

Shannon, George. 1981. *Lizard`s Song.* Greenwillow Books. New York.

Zabukovec, Vlasta; Fekonja, Romana. 2014. *Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi. Knjižnično informacijsko znanje*. Ljubljana.

https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-ABAUB0ON (pridobljeno 21. 1. 2019).

Življenjepis

Dr. Lidija Janeš (lidija.janes1@guest.arnes.si) sem zaposlena na Osnovni šoli Danile Kumar v Ljubljani, svoje pedagoško poslanstvo opravljam na Mednarodnem oddelku. V svoje delo vnašam nova znanja, ki jih osvajam na izobraževanjih za pedagoški kader šol z IB programom (International Baccalaureate Programme).

Na omenjeni šoli delam že od leta 2002, svoje pedagoške izkušnje sem pridobivala tudi pred navedenim letom, pravtako s poučevanjem v vzgojno-izobraževalni ustanovi. Sem profesorica in poučujem slovenski jezik na nacionalnem in mednarodnem oddelku, koordinatorica Middle Year Programme (predmetna stopnja) in usklajujem delo med zaposlenimi, skrbim za organizacijske zadeve ter pripravo potrebne dokumentacije.

Končala sem diplomski študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani in si pridobila naziva profesorica slovenščine in univerzitetna diplomirana bibliotekarka. Zaključila sem magistrski in kasneje tudi doktorski študij bibliotekarstva, prav tako na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Članki, ki sem jih objavljala, so pokrivali področje branja, vlogo šolske knjižnice, osvetljevali didaktične strategije, predstavljali pomen aktivne vloge učenca, odkrivali pomen kritičnega mišljenja, predvsem pa so povezovali teorijo in prakso šolskega dela. Svoje članke sem objavila v raznolikih knjižničarskih in pedagoških publikacijah. V preteklosti sem izdala tudi monografijo z naslovom Slovenščina na mali maturi, ki učencem pomaga do boljše funkcionalne pismenosti. Redno sodelujem pri evalvaciji učbeniških gradiv.

Leopoldina P. Hočevar Eve (hocevarevel@os-danilekumar.si) sem zaposlena na Osnovni šoli Danile Kumar v Ljubljani, kjer od leta 1995 delam na Mednarodnem oddelku. Pri delu sledim novim znanjem in priporočilom, pridobljenih na izobraževanjih za pedagoški kader šol z IB programom (International Baccalaureate Programme).

Leto prej sem tudi poučevala v vzgojno-izobraževalni ustanovi, in sicer angleški jezik na predmetni stopnji. Diplomirala sem l. 1989 na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, smer vzgojitelj predšolskih otrok. Od l. 1988 do l. 1994 sem živela v Veliki Britaniji (London), kjer sem napisala diplomsko nalogo ter opravila izpite iz več področij angleškega jezika (Cambridge Proficiency in English Language, Cambridge Certificate in English Language Teaching, Cambridge Certificate in Business English, stage 1, 2, 3, Oxford Certificate in Business English, stage 1, 2, 3). Leta 2002 sem diplomirala na ljubljanski univerzi in tako postala tudi profesorica razrednega pouka. Na Osnovni šoli Danile Kumar sem sedemnajst let poučevala na razredni stopnji in opravljala delo razredničarke. Zadnja leta učim angleški jezik in slovenščino kot tuji jezik ter delalm v knjižnici.

Predavala sem na več mednarodni konferencah v Sloveniji in na Hrvaškem, objavila članke v povezavi z vlogo šolske knjižnice in knjižničarja na mednarodnem oddelku ter o novejših metodah poučevanja jezika.

Knjižnični detektivi ili escape room u knjižnici

Librarian detectives or escape room in the library

Nataša Mesić Muharemi, dipl. knjižničarka savjetnica
Osnovna škola Darda
natasa.mesicmuharemi@gmail.com

Sažetak

Posljednjih godina escape room igre postaju sve popularnije na raznim područjima pa tako i u nastavi. Igra se sastoji od traženja rješenja određenog problema (izlazak iz lifta, deaktivacija bombe i sl.) svladavanjem niza logički povezanih zagonetki i zadataka, razbijanjem kodova, traženjem tragova, otkrivanjem šifri u zadanom vremenu i sl. Ova igra od sudionika (preporučeni su timovi do 5 igrača) zahtijeva timski rad, komunikaciju, toleranciju te primjenu znanja i logike.

Knjižnični detektivi primjer su prilagođene escape room igre u nastavi, koja sadrži zadatke povezane sa sadržajima iz knjižnično-informacijskog obrazovanja, hrvatskog jezika, matematike, engleskog jezika, informacijske pismenosti i informatike. Igra je primjerena za učenike od 5. razreda osnovne škole na dalje.

Igrom se ostvaruje suradničko učenje, učenje istraživanjem, razvoj psihomotornih vještina, natjecateljski duh, kreativnost itd. Ovaj tip igre pogodan je kao metoda u nastavi s ciljem oblikovanja pozitivnih stavova prema pojedinom predmetu.

Abstract

In last few years, escape room games are becoming more and more popular and are used in teaching as well. The game consists of finding solutions to a particular problem (escape from prison, deactivating bombs etc.) by mastering a series of logically related puzzles and tasks, breaking codes, tracing tracks, detecting passwords at a given time. This game requires teamwork, communication, tolerance, knowledge usage and logic from the participants (recommended teams up to 5 players).

Librarian Detectives are an example of a custom escape room game that includes tasks related to the contents of library-information education, the Croatian language, Maths, English language, information literacy and IT. The game is suitable for students for the 5th grade of primary school.

Through the game, collaborative learning, research learning, the development of psychomotor skills, competitive spirit, creativity, etc. are developed. This type of game is a suitable teaching method for forming positive attitudes towards each subject.

PRIPREMA ZA IZVEDBU NASTAVNOG SATA		
Škola	Osnovna škola Darda	
Nastavnik	Nataša Mesić Muharemi	
Razred	5.	Datum:
Nastavni predmet	Hrvatski jezik, SRO	
Nastavno područje	KIMOO (Knjižnični informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje)	
Nastavna tema	Organizacija i poslovanje školske knjižnice	
Ključni pojmovi	escape room, knjižnica, knjiga, UDK, signatura	
Cilj sata	Pronaći knjigu na polici rješavajući zagonetke skrivene u kutijama.	
Odgojno – obrazovna postignuća		
Kognitivno područje	Učenik će ponoviti znanje abecede. Učenik će opisati izgled signature i način smještaja knjiga na policama. Učenik će pronaći knjigu na polici uz pomoć signature.	
Afektivno područje	Učenici će međusobno surađivati i komunicirati kako bi došli do konačnoga rješenja. Učenik će diskutirati, komentirati i predlagati rješenja. Učenik će razvijati sustavnost u radu.	

Psihomotoričko područje	Učenik će povezati zaključke kako bi došao do konačnog rješenja. Učenik će pronaći traženu knjigu na policama.
Korelacija	Hrvatski jezik, Engleski jezik, Matematika, Informatika
Nastavni oblici	frontalni, skupni rad
Nastavne metode	usmeno izlaganje, razgovor, metoda čitanja/pisanja/slušanja/, istraživanje, igra
Tip nastavnog sata	pedagoška radionica
Nastavni mediji i pomagala	knjiga, slikokaz, e-izvori (računalo, LCD projektor), listići, materijali za radionicu
Izvori za učenike	Kahoot! kviz: https://play.kahoot.it/#/k/77ecacf8-fc99-4513-885d-b192c6b5fbbf PPT prezentacija: https://drive.google.com/file/d/1Dknv5TMvECqSUuvZjEfzivPuLI1T7Wzi/view?usp=sharing
Izvori za nastavnika	Kahoot! kviz: https://play.kahoot.it/#/k/77ecacf8-fc99-4513-885d-b192c6b5fbbf PPT prezentacija: https://drive.google.com/file/d/1Dknv5TMvECqSUuvZjEfzivPuLI1T7Wzi/view?usp=sharing Frank, Ana. 2000. *Dnevnik Ane Frank*. Marjan knjiga. Split. Kušan, Ivan. 2013. *Koko u Parizu.* Znanje. Zagreb.

ARTIKULACIJA NASTAVNOG RADA					
1. UVODNI DIO SATA					
Trajanje	Ishodi učenja	Aktivnosti učenika	Nastavni oblici i metode poučavanja	Nastavna mediji i pomagala	Aktivnosti knjižničarke
10'	Učenik će ponoviti znanje abecede. Način provjere ishoda: Uspješno riješen kviz. Učenik će opisati escape room te primijeniti/zapamtiti pravila.	Učenik rješava Kahoot! kviz. Učenik prati PPT prezentaciju.	Frontalni rad Razgovor Gledanje Slušanje Usmeno izlaganje	Računalo projektor	Za današnji rad jako nam je bitno znanje abecede. Kako bih provjerila znate li svi abecedu te gdje se koje slovo nalazi u odnosu na neko drugo, zaigrat ćemo kviz. Sigurno su svi čuli za Kahoot! kviz i kako se njime koristiti. Molim učenike neka pripreme mobitele (za one koji ih nemaju, pripremljeni su tableti) i započinjem kviz: https://play.kahoot.it/#/k/77ecacf8-fc99-4513-885d-b192c6b5fbbf Nakon kviza slijedi PPT prezentacija o escape room. Tijekom prezentacije objašnjavam pravila igranja i započinjem priču: *Vaša je knjižničarka pod hitno morala otputovati te se na brzinu spakirala. Zbog toga neke knjige nisu na svojim mjestima, a i ona se,*

					kada je došla kući, sjetila da je zaboravila nešto bez čega ne može otputovati. S obzirom na to da joj avion polijeće za 45 minuta, pomozite joj vratiti knjige na mjesto i pronaći zagonetni predmet koji će joj omogućiti putovanje u daleke krajeve.
2. SREDIŠNJI DIO SATA					
30'	Učenik će riješiti zadane zadatke i pronaći knjige na policama. Učenici će međusobno surađivati. Učenik će opisati izgled signature i smještaj knjiga na policama. Način provjere ishoda: Uspješno riješeni zadani zadatci, pronađene knjige na	Učenici dobivaju kutije sa zadatcima te započinju s rješavanjem istih kako bi došli do krajnjega rješenja	Slušanje Gledanje Razgovor Skupni rad Praktični rad	Kutije sa zadatcima	Dijelim kutije sa zadatcima svakoj skupini i upućujem ih u rad. Sve su kutije s istim zadatcima. Velika je kutija zaključana s dva lokota. Na kutiji se nalaze zadatci. Svaki od tih zadataka omogućuje otključati jedan lokot. Unutar kutije nalaze se još četiri kutije koje su također zaključane lokotima. Na svakoj kutiji i unutar nje nalazi se zadatak koji otključava lokot. Sve što se nalazi u kutijama može se iskoristiti samo jedanput. Igra je završena kada učenici pronađu predmet koji je potreban knjižničarki za putovanje. Učenike tijekom aktivnosti potičem na suradnju i po potrebi sam u ulozi jokera (pomagača).

	policama te otkrivanje konačnoga rješenja.				Zadatci: Prva kutija: Na bočnim stranicama kutije nalijepljeni su *Prilog 1, Prilog 2 i Prilog 3*. Kutija je zaključana s dva lokota. 1. lokot: Na poklopcu kutije nalijepljeni je *Zadatak 1*. Učenici trebaju sami shvatiti da pomoću UDK brojeva trebaju riješiti ovaj zadatak i otkriti šifru lokota. 2. lokot: Na vanjskoj strani dna kutije zalijepljen je *Zadatak 2*. Učenici moraju pronaći policu D BRL p,naći knjigu koja tamo ne pripada i odgovoriti na pitanja kako bi otkrili šifru za lokot. Tražena je knjiga *Dnevnik Ane Frank.* Kada otkriju šifru, učenici otvaraju kutiju, a u njoj se nalazi druga kutija s lokotom. Druga kutija: Na kutiji nalazi se kuverta s puzzlama, *Prilog 4*. Učenici moraju složiti puzzle, a na poleđini složene slike piše da prvu knjigu, *Dnevnik Ane Frank,* moraju vratiti na njezino mjesto kako bi našli drugi ključ, odnosno ono što tamo ne pripada.

					Vraćaju knjigu na mjesto i tamo pronalaze kuvertu. U kuverti su izrezani i pomiješani brojevi i slova, velika i mala. Mala slova, kriju nazive triju brojeva na engleskom jeziku. (*Zadatak 3*.) Ti su brojevi šifra za lokot. Treba otkriti brojeve, a zatim njihov redoslijed na lokotu. Kada otključaju kutiju, nailaze na manju kutija. Treća kutija: Na kutiji su zalijepljeni QR kod, križaljka te prikvačena karta joker. (*Zadatak 4*.) QR kod je za svaku skupinu drugačiji, ali na kraju svi pronalaze istu knjigu. Ispod svakog QR koda piše: *Izbaci uljeza!* Učenici, ako nemaju svoj, od jokera traže mobitel i skeniraju QR kod koji ih upućuje na drugu signaturu. Moraju pronaći policu s knjigama kojima odgovara ta signatura i naći knjigu koja tamo ne pripada: (Kušan,Ivan. *Koko u Parizu).* Učenici rješavaju križaljku s pitanjima iz knjige. Polja iz križaljke koja daju rješenje bit će obojana jednom od triju boja. Kombinacija slova otkriva tri broja koji

					daju šifru za lokot. Učenici otvaraju kutiju u kojoj se nalazi nova kutija i UV svjetiljka. Četvrta kutija: S obzirom da se na kutiji nalazi lokot, učenici trebaju sami otkriti da je na kutiji nevidljivom tintom napisan zadatak te ga pročitati pomoću UV svjetiljke. Zadatak glasi: *Vrati knjigu na njezino mjesto i pronađi što tamo ne pripada.* Kada vrate knjigu *Koko u Parizu* na njezino mjesto, pronalaze držač za knjige na kojemu su nalijepljeni rebusi čija su rješenja 3 broja. (*Zadatak 5.*) Otvaraju kutiju u kojoj se nalazi posljednji zadatak. (*Zadatak 6.*) Učenici trebaju pomoću labirinta otkriti signaturu knjige i pronaći tu knjigu na polici. Na 33. stranici u knjizi nalazit će se rješenje: članska iskaznica. Na upit zašto je članska iskaznica rješenje, učenici odgovaraju da su knjižnice vrata u nepoznate svjetove, a ta vrata otvara članska iskaznica.

3. ZAVRŠNI DIO SATA					
5'	Učenik će opisati kako su smještene knjige na policama. Učenik će objasniti izgled signature. Učenik će objasniti kako pronaći traženu knjigu. Način provjere ishoda: Učenički odgovori na postavljena pitanja.	Učenici ponovno gledaju slike koje su nalijepljene na kutiju i, pomoću njih, odgovaraju na pitanja koja im postavljam.	Frontalni rad Razgovor Gledanje Slušanje		Podsjećam ih da ponovno pogledaju slike na velikoj kutiji. Pitam ih kako su složene knjige na polici. (Po abecedi, od gore prema dolje, s lijeva na desno.) Što moramo znati kako bismo našli knjigu na polici? (Prezime autora i naslov knjige.) Što predstavljaju slova i brojevi na knjigama? (Signaturu.) Čemu služi signatura? (Govori nam gdje se nalazi knjiga.)

Prilozi

Prilog 1.

UDK

Univerzalna **d**ecimalna **k**lasifikacija je opća klasifikacijska shema koja se rabi u knjižnicama cijeloga svijeta kao bi se knjige razvrstale prema određenim kriterijima.

Znanje je podijeljeno u deset glavnih skupina označenih brojevima od 0 do 9. Brojevi su raspoređeni kao decimalni što određuje redoslijed ulaganja. Iza 5 ne slijedi odmah 6, nego, npr. 50, 51, 52, 53, 531, 532, 532.1, 54.....6, 60, 61, 62... Kako bi se dugačka oznaka lakše čitala, poslije svake treće znamenke stavlja se točka, npr. 621.382.333.32

Primjeri iz UDK tablice

Skupina 0 01Katalozi. Bibliografija. 02 Knjižničarstvo. 03 Enciklopedije. 05 Časopisi. 07 Novine.	**Skupina 2** 21 Prirodna teologija 22 Biblija 23 Dogmatska teologija 24 Praktična teologija 27 Opća povijest kršćanske crkve	**Skupina 5** 51 Matematika 52 Astronomija 53 Fizika 54 Kemija 56 Paleontologija 58 Botanika	**Skupina 7** 71 Parkovi 72 Arhitektura 73 Kiparstvo 74 Crtanje 75 Slikanje 78 Glazba 79 Sport
Skupina 1	**Skupina 3**	**Skupina 6**	

11 Metafizika. 13 Filozofija uma. 159.9 Psihologija 16 Logika	32 Politika 33 Ekonomija 34 Pravo 37 Obrazovanje 39 Tradicija **Skupina 4** – slobodna	61 Medicinske znanosti 62 Inženjerstvo 63 Poljoprivreda 64 Domaćinstvo	**Skupina 8** 81 Jezici 82 Književnost **Skupina 9** 91 Geografija 93 Povijest

Prilog 2.

Signatura

Signatura je stručna oznaka knjige kojom se određuje njezin smještaj na polici. Određuje se prema području. Signatura se upisuje na poleđini naslovne stranice ili je otisnuta na naljepnici na zadnjim koricama knjige i pomaže lakšem pronalaženju određene knjige.

Knjige za učenike u osnovnoj školi klasificiraju se prema dobnim skupinama.

UČENIČKI FOND:

M mlađi uzrast (slikovnice)

D dječji uzrast (knjige za učenike od 1. do 6. razreda)

O omladinski uzrast (knjige za učenike 7. i 8. razreda)

I igrokazi

N narodna književnost

oznaka police
OSNOVNA ŠKOLA
M
ČAP
p
185
3871
prva tri slova piščeva prezimena
prvo slovo naslova djela

Prilog 3.

Kako pronaći knjigu na polici

1. Stani ispred police licem prema polici.
2. Knjige su poredane od gore prema dolje, s lijeva na desno, abecednim redom prema prezimenu pisca.
3. Kada dođeš do kraja police, prelaziš u red ispod, opet s lijeve strane.

Puzzle

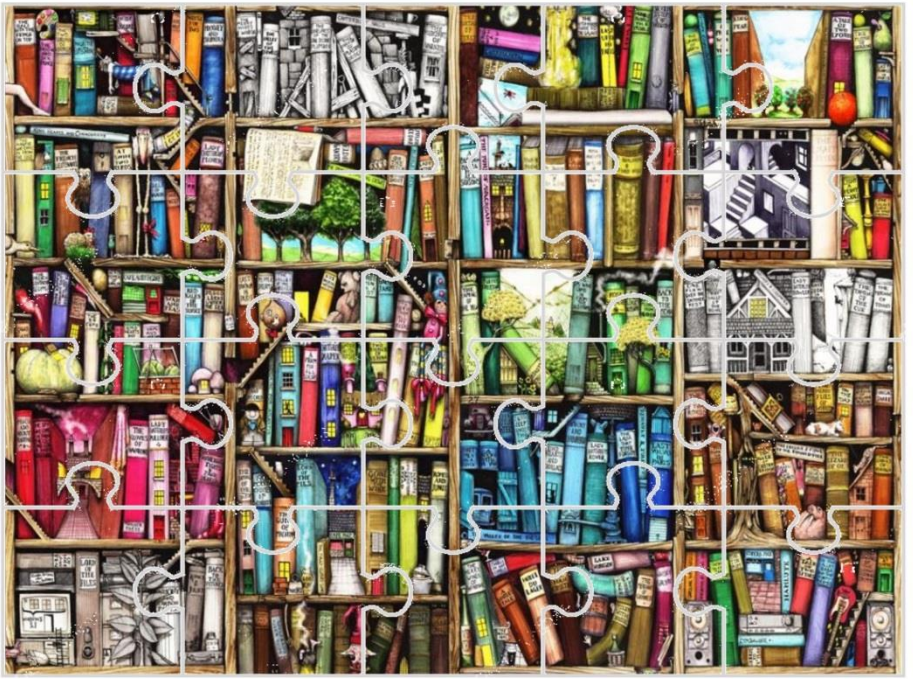

Zadatak 1.

1. Poljoprivreda – Botanika =
2. Slikanje – Parkovi =
3. Obrazovanje – Politika =

Rješenje: 1. 63-58 =5; 2. 75-71=4; 3. 37-32=5 Šifra za lokot: 545

Zadatak 2.

1. Pronađi gdje se nalaze knjige sa signaturom **D BRL p** i pronađi koja knjiga tamo ne pripada.

Rješenje: Frank, Ana. 2000. *Dnevnik Ane Frank.* Marjan knjiga. Split.

2. Odgovori na sljedeća pitanja kako bi otkrio šifru za lokot:
    1. Zbrajaj znamenke iz godine rođenja Ane Frank sve dok ne dobiješ jedanoznamenkasti broj.
    2. Oduzmi godinu posljednjeg zapisa u dnevniku od godine prvoga zapisa.
    3. Pomoću podataka na str. 57 izračunaj koliko koštaju 2 ljetne košulje, 3 spavaćice, 2 para zimskih hlača i 1 par zimskih papuča.

Rješenje:

1. 1+9+2+9= 21=3

2. 1944-1942=2

3. 2*0,5+3*1+2*0,75+1*1,5=6

Šifra za lokot: 326

Zadatak 3.

Učenicima treba slova i brojeve izrezati i izmiješano dati u kuverti.

n	**i**	**n**	**e**	**A**	**S**	**D**	**F**	**G**	**Y**
t	**w**	**o**	**X**	**C**	**H**	**G**	**1**	**2**	**7**
f	**i**	**v**	**e**	**5**	**9**	**4**	**3**	**8**	**6**
E	**R**	**T**	**Z**	**U**	**Q**	**W**	**P**	**Š**	**Đ**
B	**N**	**U**	**M**						

Šifra za lokot: 592

Zadatak 4.

QR kodovi

Očitaj QR kod, pronađi policu na kojoj se nalaze knjige s danom signaturom i izbaci uljeza!

O PIL s

D STO p

D GAR d

D TAD s

Križaljka

Zlatko Najbolji prijatelj glavnog lika

Leonardo Naslikao najpoznatiju sliku na svijetu

Charles Ime brijača iz 13. poglavlja

osmijeh Mona Liza ima zagonetni….

Sarajevo Rodno mjesto pisca knjige

Rješenje :

1.	Z	L	A	T	K	O		
2.	L	E	O	N	A	R	D	O
3.	C	H	A	R	L	E	S	
4.	O	S	M	I	J	E	H	
5.	S	A	R	A	J	E	V	O

Šifra za lokot: 381

Zadatak 5.

Rebusi

1. 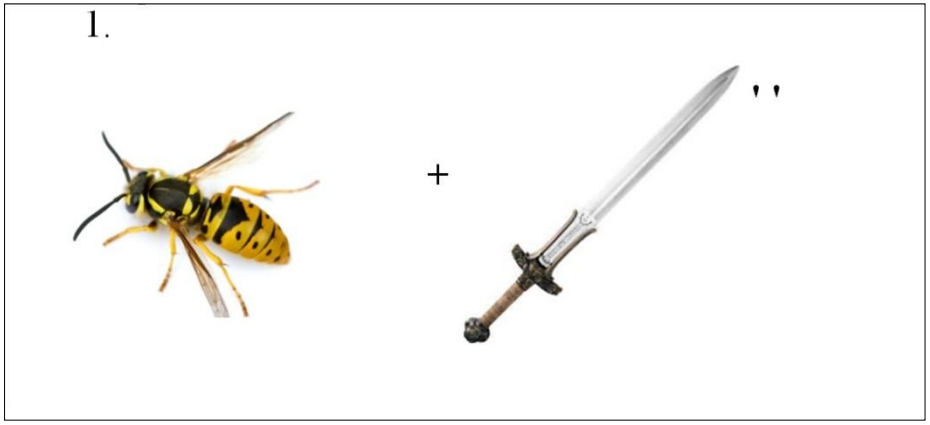

osa + mač (-ač) = **OSAM**

2. 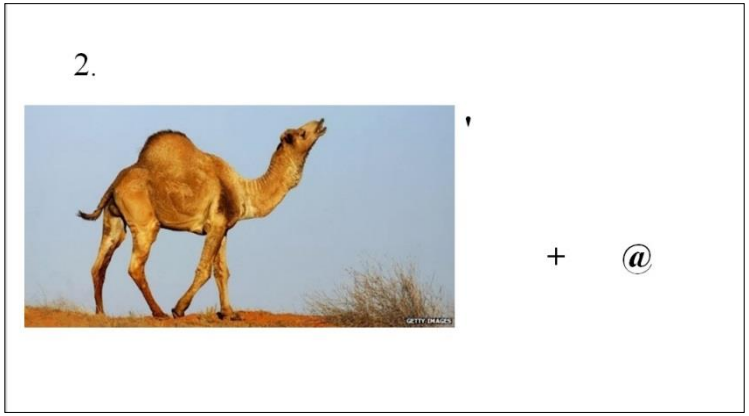

deva (-a) + et = DEVET

3. 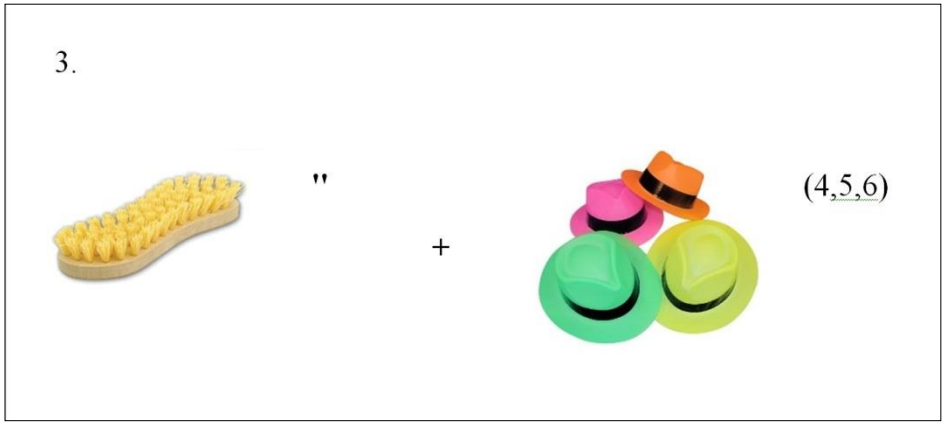

četka (-ka) + šeširi (iri) **ČETIRI**

Šifra za lokot: 498

Zadatak 6.

Kreni od slova A i prođi kroz labirint abecednim redom do slova Ž. Preostalih 5 slova, gleddajući ih od gore prema dolje, s lijeva na desno, daju signaturu knjige koju je potrebno naći na polici.

1. skupina:	2. skupina:
D ORT p (Ortavec, Jasminka. Pustolovina u 3D)	D BAL p (Balog, Zvonimir. Prasica je opet lagala)

D	F	G	H	O	Ž
E	Đ	R	I	V	Z
D	DŽ	J	T	U	T
Ć	Č	K		Š	S
P	C	L	N	NJ	R
A	B	LJ	M	O	P

3. skupina:

D MAC d (Macan, Darko. Dlakovuk)

D	F	G	H	B	Ž
E	Đ	A	I	V	Z
D	DŽ	J	T	U	L
Ć	Č	K		Š	S
P	C	L	N	NJ	R
A	B	LJ	M	O	P

4. skupina:

D LIN M (Lindgren, Astrid. Mi, djeca Graje Male)

D	F	G	H	M	Ž
E	Đ	A	I	V	Z
D	DŽ	J	T	U	C
Ć	Č	K		Š	S
D	C	L	N	NJ	R
A	B	LJ	M	O	P

D	F	G	H	L	Ž
E	Đ	I	I	V	Z
D	DŽ	J	T	U	N
Ć	Č	K		Š	S
M	C	L	N	NJ	R
A	B	LJ	M	O	P

Literatura

Blenski, Peter. *Tween Programming–Escape Room in the Library*. Milwaukee. https://legolibrarian.com/2017/06/14/tween-programming-escape-room-in-the-library/ (pristupljeno 5. siječnja 2019.)

Fuchikami, Jennifer. *Escape the Library!* Manoa. http://hawaiilibraryassociation.weebly.com/uploads/3/0/5/7/30575857/escape_the_library.pdf (pristupljeno 5. siječnja 2019.)

History and origin of escape games. https://lockacademy.com/en/history-and-origin-of-escape-games/ (pristupljeno 5. siječnja 2019.)

Kincaid, Jeremy; DeWitt Miller, Erin; Robson, Diane. *Escape to the Library: Building a Library Learning Escape Room for Incoming Students*. https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc976972/m1/1/ (pristupljeno 5. siječnja 2019.)

Životopis

Nataša Mesić Muharemi, rođena je i živi u Osijeku. Zaposlena je kao stručna suradnica knjižničarka u Osnovnoj školi Darda u Dardi od 1999. godine. U zvanje stručna suradnica savjetnica napredovala je 2016. godine. Članica je Sekcije za školske knjižnice pri Hrvatskome knjižničarskome društvu, Nadzornoga odbora Hrvatske udruge školskih knjižničara te Upravnoga odbora Hrvatske mreže školskih knjižničara. Od 2016. godine koordinatorica je triju Erasmus + projekata u svojoj školi.

Dizajn interaktivnih informacija

Interactive Information Design

Anita Cota, prof. kroatistike i južnoslavenskih filologija i dipl. knjižničar
Osnovna škola Antuna Mihanovića Petropoljskog Drniš, Hrvatska
acota4@gmail.com
Marion Zajakala Cota, Master en lettres, Édition
Ecole élémentaire Christophe Plantin, Saint-Avertin, Centre, France
marion.zajakala@hotmail.com

Negativne emocije poput straha i tjeskobe mogu blokirati učenje, dok pozitivni osjećaji privlačnosti i zainteresiranosti mogu biti ključni za učenje. (Kolb,A., D. Kolb)*

Sažetak

Digitalni obrazovni sadržaji (fotografije, audio ili video sadržaji, simulacije, posebno dizajnirani online modeli učenja,...) nisu sami po sebi ni loši ni dobri. Oni su „pomoćni kotači“ koji bi učenje trebali učiniti lakšim. „Osjećaj lakoće“, međutim, kojom učimo relativan je i individualan. Uporaba moderne tehnologije učenicima i nastavnicima omogućavaj „dobar osjećaj“ slobode u prostoru, vremenu, pristupu raznim sadržajima i osobito u komunikaciji. One mogu povećati zalaganje u učenju s obzirom na stil, bitno poboljšati angažiranost pri izboru primarnih sadržaja važnih za naš svakidašnji život kao i prioriteta u globalnim temama. Pretraživanje interneta daje nam „dobar osjećaj“ da smo u prostoru zabave. Tog „dobrog osjećaja“ nema kada smo među školskim zidovima.

Što, kako, zašto? - Sve je u procesu učenja vezano uz *emocije*.

Na ovom eksperimentalnom nastavnom satu izabrat ćemo informacije za koje ne znamo sasvim kako će biti korištene, ali znamo da su važne za naše živote na osobnoj i globalnoj razini (pobuđuju suosjećajnost i učenicima su bliske). Eksperimentirajmo!

Cilj je otkriti informacije za koje učenici nisu ni svjesni da ih sadržaj podrazumijeva (osobito one iz STEM područja) i povezati ih s ostatkom primarnog sadržaja. To znači da će učenici sami dizajnirati interaktivne informacije, oblikovati sudjelatne obavijesti, važne za ovu problematiku. Uloga je knjižničara/učitelja/predmetnog nastavnika mentorska. Suradnja s predmetnim nastavnicima nužna je, međutim oni često favoriziraju svoje predmetno područje pa bi knjižničar trebao biti voditelj tima.

Abstract

Digital educationl contents (photos, audio or video contents, simulations, especially designed on-line learning models,..) can have either positive or negative aspect. They are *assistant tools* designed to make learning easier.

However, *feeling of easiness* when learning is relative and individual.Modern technologies enable both students and teachers *good feeling* of freedom in space, time, access to different contents, and especially in communication. They can improve student's engagement considering style, they can substantially enhance their involvement in choosing primary content important for our everyday life as well as priorities in global themes.

Internet provides us with a *good feeling* of moving in the world of fun. That *good feeling* is not present between school walls.

What, why, how? - Everything in a learning process is connected to *emotions*.

In this experimental school lesson we will choose information for which we are not sure how will use us, but we know that they are important for our lives on personal and global level (they exite compassion and they are close to students). Let's do the experiment!

The goal is for students to discover information latently present in the learning content (especially in STEM area) and to connect them to the primary content. That means students will create interactive designer information important for this issue.

The role of a librarian/ teacher/ subject teacher is mentoring. Collaboration with subject teachers is necessary. However, subject teachers often favor their teaching subject so librarian should be a team leader.

Priprema

Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara	Anita Cota, školski knjižničar Marion Zajakala Cota, učitelj pripravnik
Razred i školski sat	Osnovna škola, 1. razred i 6. razred – 1 školski sat, 45 min
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Učionica, knjižnica
Predmetno područje	Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje
Tema	**Dizajn interaktivnih informacija ili oblikovanje sudjelatnih obavijesti**
Ključni pojmovi	Poučavanje dizajna interaktivnih informacija, transformacija iskustva, analiza slučaja, igranje uloga, simulacija uživo ili računalne simulacije, e-učenje i m-učenje
Tip nastavnog sata	Ponavljanje i usustavljivanje gradiva (primjena gradiva, poticanje i razvoj učeničke kreativnosti)
Korelacija	1. KIMOO - likovna kultura, francuski/hrvatski/engleski jezik, informatika 2. KIMOO - matematika, informatika, poduzetništvo, učiti kako učiti
Cilj sata	Postati grupa koja uči usredotočena na svrhu/smisao učenja (promicanje odgovarajućeg ponašanja povezanoga s očuvanjem okoliša)

Ishodi učenja	Učenik će:
Kognitivni *(znanje i razumijevanje)*	- uočavati drugačije koncepte učenja i nove obrasce - stvarati prostor za „unutarnje učenje“ - razvijati svijest o univerzalnosti matematičkog jezika - rješavati problem u novoj situaciji primjenom stečenog znanja i pravila - razvijati mogućnost procjene valjanosti ideja i uratka
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- sudjelovati u učenju temeljenomu na osjećaju/emociji - „iznutra prema van“ - razvijati marljivost i samodisciplinu - prihvaćati znanstvena načela u svakodnevnom životu i koristiti objektivne kriterije procjene - uvažavati potrebu za društvenim napretkom, ali i za postojanjem ravnoteže između slobode i odgovornosti
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- osjećati i vidjeti, povezivati i pokretati aktivnosti - biti spreman za aktivnost mentalno, emotivno i fizički - oponašati i razvijati vještine (vježba) - učenik će povećanom učinkovitošću, sigurnošću i okretnošću izvršavati radnje - prilagođavati vještine problemskoj situaciji i rabiti interaktivne alate u obradi, kreirati i prezentirati informacije
Nastavne metode	Aktivno učenje (učenje stjecanjem iskustva): - Obrnuta učionica – obrada novog nastavnog sadržaja izvan učionice (online) - Zamišljanje, igranje uloga, simulacija uživo, razgovor i ciljana rasprava

	- Iskustveno učenje - izvođenje praktičnog rada/ova, refleksivno promatranje i aktivno eksperimentiranje - Heuristički razgovor, demonstracija, transformacija iskustva - Samostalni rad (individualni rad, rad u paru i u skupini) - Metoda analize i sinteze (dokumentiranje nastavnog sadržaja)
Oblici nastavnog rada	Tradicionalna učionica : obrnuta učionica Iskustveno učenje kao kontinuirano ponavljajući proces rješavanja problema
Nastavna sredstva	Obrazovni sadržaji i alati za učenje na repozitorijima za m/e-učenje: https://www.khanacademy.org https://www.geogebra.org Videozapis na internetu: *Trailer for River Blue* https://www.youtube.com/watch?v=pfPMeMGbrj4 Online obrazovni sadržaj koji učenici samostalno dizajniraju https://prezi.com/p/habbll-mjksr/
Nastavna pomagala	Klasični i digitalni alati za dizajn informacija i prezentaciju Web alati i aplikacije (*Prezi, Drawing, Xgimp, Geogebra Graphing Calculator*) platforme za komunikaciju (*Viber* ili *WhatsApp*)

Ishodi učenja ***Učenici će moći*** • Uključivati nove spoznaje i dizajnirati informacije • Promicati odgovarajuće ponašanje povezano s očuvanjem okoliša	**Aktivnosti učenika** • Učenici samostalno kod kuće ponavljaju ili uče • Primjenjuju ono što uče u stvarnim obrazovnim kontekstima	**Metode i oblici rada** • „Obrnuta učionica“ • Iskustveno učenje - transformacija iskustva	**Nastavna sredstva i pomagala** M-uređaji, e-uređaji i alati; tradicionalna sredstva i alati • Digitalni repozitoriji: - *Khan Academy* https://www.khanacademy.org - *GeoGebra* https://www.geogebra.org	**Aktivnosti nastavnice (knjižničarke)** • Šalje učenicima online nastavni sadržaj i upute za samostalno učenje (područje - matematika, tema - geometrija, nastavna jedinica - simetrija); repozitorij -https://www.khanacademy.org • Vodi tim koji uči dodajući dimenziju stvarnosti obrazovnim aktivnostima
15' 1. SITUACIJA - učenik osnovne škole (1. razred)	Učenici zamišljaju da su tek započeli svoju naobrazbu	Meditativni oblik (zamišljanje, igranje uloga, simulacija uživo)		• Zamislite da ste učenici prvog razreda osnovne škole, da još ne znate pisati te da ne znate dovoljno riječi kojima biste opisivali. Zatim mi odgovorite na pitanja:

	Učenici govore o svojim dojmovima i zapažanjima Prisjećaju se i imenuju razne vrste emocija: ljutnju, radost, strah, … Emociju izražavaju emotikonom lica i šalju kolegi/ci u grupi	Metoda razgovora (ciljana rasprava) Izvođenje praktičnog rada na mobilnom uređaju	Osobni mobilni uređaj/tablet Računalo/a LCD projektor Prezentacija: https://prezi.com/p/habbll-mjksr/	• Kako se osjećate u školi? Jeste li to očekivali? Što mislite kako se osjeća vaš/a učitelj/ica i što on/a očekuje? Možete li po izrazu njegovog/njezinog lica prepoznati kako se osjeća? Prisjetite se nekih emocija i imenujte ih. Zadatak: • na svom mobitelu izaberite emotikon lica - „emoji faces“ • pošaljite ga kolegi/ci iz grupe da ga „pročita“ (imenuje) Pogledajte kako bi to izgledalo da smo osjećaj/emociju trebali naslikati! Slijedi:

25'		Metoda usmenog izlaganja, učenici i nastavnici verbalno izlažu neke dijelove nastavnog sadržaja	Računalo/a LCD projektor Videosnimka	• Prezentacija likovnih uradaka učenika prvog razreda Osnovne škole Christophe Plantin u francuskom gradu Sant-Avertin („Ecole élémentaire Christophe Plantin“, Sant-Avertin, Centre) • Voditeljica grupe Marion Zajakala Cota govori o načinu vođenja nastavnog sata (npr. „Mi smo razgovarali o francuskom jeziku i emocijama…“ ili „nisam sugerirala ništa, npr. strah je hladne boje, a radost tople, ostavila sam posve slobodan izbor djetetu kako će se izraziti…“

2. SITUACIJA - učenik osnovne škole (6. razred)	Učenici ono što je prikazano prepoznaju i shvaćaju na emocionalnoj i spoznajnoj razini Verbalno izlažu svoje dojmove i zapažanja	Meditativni oblik (zamišljanje, igranje uloga, simulacija uživo) Heuristički oblik razgovora	Računalo, LCD projektor *Trailer for River Blue* (2,5') https://www.youtube.com/watch?v=pfPMeMGbrj4	• Zamislite da ste učenici šestog razreda osnovne škole, da radimo na školskom projektu „Otpad nije smeće – art reciklaža“ • Svjesni ste da ljudi proizvode goleme količine otpada i da nam je otpad svima prijetnja. Tekstilni otpad drugi je po redu najveći otpad koji čovjek proizvede. • Prikazujemo *Trailer for River Blue* • Nakon emocionalno-spoznajne stanke kratko raspravite o viđenome • Što možemo učiniti s odjećom da bismo smanjili količinu tekstilnog otpada?

	Predlažu reciklažu kao jedan od mogućih načina smanjenja tekstilnog otpada: reduce - smanjiti reuse - ponovo iskoristiti recycle - reciklirati Dio učenika preuzima web alate za crtanje (*Drawing* ili *Xgimp*), a dio učenika radi klasičnim sredstvima i alatima	Heuristički razgovor, demonstracija Metoda samostalnog rada ili suradničkog učenja (individualni rad, rad u paru i u skupini)	M-uređaji, e-uređaji i alati; tradicionalna sredstva i alati (individualan izbor) Web alati: • *Drawing* ili *Xgimp* • *Graphing calculator - Geogebra* Klasična sredstva i alati:	Knjižničarka pokazuje proizvode nastale od starih traperica (pernice, torbe, ...). Napominje da su ih izradili njihovi vršnjaci u školskoj učeničkoj zadruzi i predlaže im da i oni pokušaju. Knjižničarka daje upute za izvođenje praktičnog rada: idejne skice modela i konstruiranja grafičkih prikaza konstrukcija krojeva Daje učenicima savjete kod pristupa *web* stranicama i aplikacijama te kod izvođenja praktičnog rada: • Praktičan rad možete izvoditi samostalno, u paru ili grupi, m/e-uređajima i alatima ili tradicionalnim sredstvima i alatima (individualan izbor)

1. Zadatak: 2. Zadatak:	Svi učenici najprije izrađuju idejnu skicu modela, a zatim konstruiraju grafički prikaz krojne konstrukcije prema uputama: • Konstruirati dvije simetrične kružnice • Točka A os y= 0,8 Točka B os x= 12,0 Točka C os y= 0,-8 Točka D os y= -12,0 Korisnici web alata na ikoni - kružnica, u padajućem izborniku, biraju kružnicu kroz tri točke		• Podloga za rezanje s mrežom za mjerenje, geometrijski pribor, papir, pribor za crtanje • Digitalni repozitoriji: - *Khan Academy* https://www.khanacademy.org - praktična primjena znanja (simetrija) iz lekcije koju su obradili kod kuće: https://www.khanacademy.org/math/basic-geo/basic-geo-transformations-congruence/line-of-symmetry/v/identifying-symmetrical-figures - *GeoGebra* https://www.geogebra.org	• Surađujte kod prevođenja s engleskog jezika gdje god vam se to čini potrebnim. • Oni koji su se odlučili za m/e-uređaje i alate moraju preuzeti grafički kalkulator „*Graphing calculator – Geogebra*“. Hodogram aktivnosti: • Razrada ideje ili dizajna - zamišljeni proizvod nacrtamo ili naslikamo, olovkom ili bojicama na listu papira ili pomoću jednostavanih *web* alata za crtanje (*Drawing ili Xgimp*) • Izrada krojne konstrukcije pomoću *Graphing calculatora* - *Geogebra* ili na podlozi za rezanje s mrežom za mjerenje i geometrijskim priborom

5' ZAVRŠNO	• Konstruirati grafički prikaz pravilnog mnogokuta: • Korisnici web alata na ikoni-mnogokuti, u padajućem izborniku, biraju pravilne mnogokute • Biraju dvije točke i unose broj vrhova Uspoređuju i komentiraju izvedbu „tradicionalni:moderni“	Metoda analize - Učenici analiziraju i verbalno izlažu neke dijelove nastavnog sadržaja Metoda sinteze		• Predlaže onim učenicima koji su imali lošiji rezultat da ponove vježbu, dok ne postignu što su željeli, radeći u paru ili grupi • Primjenjujući ono što ste učili/naučili kod kuće u stvarnom obrazovnom kontekstu u izradi krojne konstrukcije, analizirajte i komentirajte vašu izvedbu: „tradicionalni učenici :moderni učenici“ • Naposljetku, spremite u posebnu mapu/*folder* sve što je, prema vašem

	Samostalno, u paru ili u skupinama, spremaju i dokumentiraju uratke u posebnu mapu/folder Komentiraju rezultate i raspravljaju kako im je to pomoglo da shvate sadržaj učenja		M-uređaji, e-uređaji i alati; tradicionalna sredstva i alati (individualan izbor)	mišljenju, bilo bitno u ovom radu: tekst, crtež/slika, videouradak, poveznice, dijeljeni sadržaj... Nadopunite obrazovni sadržaj koji smo do sad izrađivali novim informacijama https://prezi.com/p/habbll-mjksr/ Za kraj! Marsaud, Fabien. Grand Corps Malade: *À l'école de la vie* https://youtu.be/aN8imXxeVAM *À l'école de la vie = Škola za život*

Prilozi

1. Situacija Emocije-Passions.mp4 Prezi prezentacija dostupna na: https://prezi.com/p/habbll-mjksr/	

	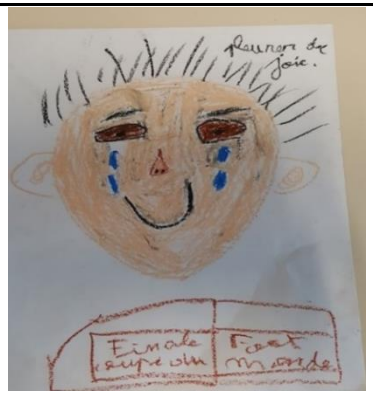 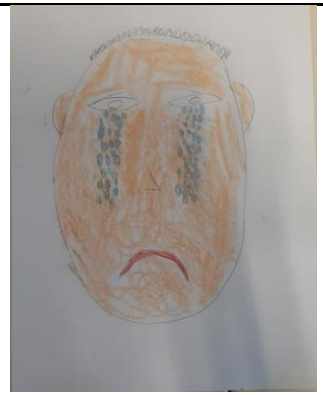

2. situacija	Prezi prezentacija: https://prezi.com/p/habbll-mjksr/

1. zadatak

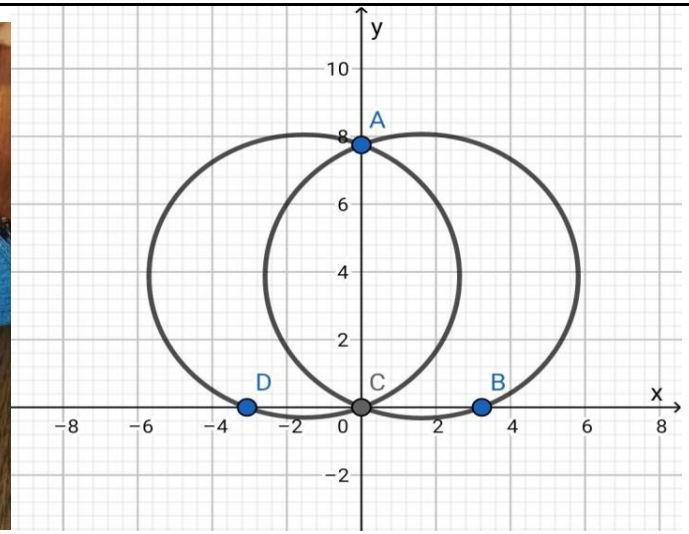

2. zadatak

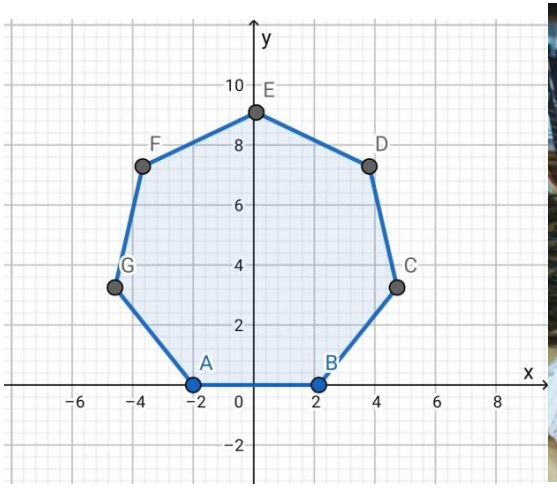

Literatura

Blažic, Arjana. Obrnuta učionica : prezentacija za ŽSV knjižničara Varaždinske županije 17.3.2017. https://www.slideshare.net/MsBlazic/obrnuta-uionica-73266933 (preuzeto 6. siječnja 2019.)

Hohenwarter, Markus.GeoGebra : Graphing calculator. Matematički softver. GeoGebra Institute of California. https://www.geogebra.org/classic (preuzeto 6. siječnja 2019.)

Kolb, A., D. Kolb. 2005. Learning styles and learning spaces : enhancing experiential learning in higher education. *Academy of Management Learning & Education* 4 (2): 193–212. * https://people.ok.ubc.ca/cstother/Learning%20Styles%20&%20Learning%20Spaces.pdf (preuzeto 17. siječnja 2019.)

Lukša, Žaklin. 2016. Biologija čovjeka : priručnik za nastavnike. Projekt „STEM“ genijalci. Slavonski Brod.http://www.stem-genijalci.eu (preuzeto 17. siječnja 2019.)

Math : Identifying symmetrical figures. Hhan Academy. 2008. https://www.khanacademy.org/math/basic-geo/basic-geo-transformations-congruence/line-of-symmetry/v/identifying-symmetrical-figures (preuzeto 6. siječnja 2019.)

Primjena scenarija poučavanja, digitalnih alata i obrazovnih trendova : priručnik. 2017. Zagreb.https://www.e-skole.hr/wp-content/uploads/2016/12/Prirucnik_Scenarij-poucavanja.pdf (preuzeto 10. prosinca 2018.)

Životopisi

Anita Cota (Drniš, 1964.), studirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekla zvanje prof. kroatistike i južnoslavenskih filologija te zvanje dipl. knjižničar na dodiplomskom studiju knjižničarstva. Predaje hrvatski jezik i književnost u srednjim školama (Zagreb, Knin). Na radnom mjestu stručne suradnice knjižničarke od 2003. godine, a u Osnovnoj školi Antuna Mihanovića Petropoljskog u Drnišu od 2006. godine. Ima višegodišnje iskustvo na pripremi školskih knjižničara pripravnika za polaganje stručnih ispita te petogodišnje iskustvo voditeljice Županijskog stručnog vijeća stručnih suradnika knjižničara Šibensko-kninske županije. Promovirana u zvanje stručnog suradnika mentora 2014. godine.

Održala više predavanja i radionica na županijskim, međužupanijskim i državnim skupovima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje. Aktivno uključena u proces unaprjeđenja odgojno obrazovnog rada primjenom suvremenih metoda i oblika poučavanja. Održala tri ogledna interaktivna nastavna sata Informacijske pismenosti (IP) stručnim suradnicima knjižničarima šk. god. 2017./2018. na Međužupanijskim stručnim skupovima u Šibeniku, Splitu i Zadru.

Marion Zajakala Cota (Tours, 1990.), studirala u Francuskoj na Sveučilištu u Lilleu (Université Charles de Gaulle - Sciences humaines, Lettres et Arts), na Sveučilištu u Provansi (Aix-Marseille I) te u Poljskoj na Sveučilištu u Wroclawu (Uniwersytet Wrocławski). Godine 2016. stekla je zvanje magistar umjetnosti i izdavaštva (Master en lettres, Édition). Zavidno radno iskustvo stekla je već za vrijeme studija. Područje posebnog interesa su joj knjige za djecu i mlade. Trenutno obavlja stažiranje u školi Ecole élémentaire Christophe Plantin (Saint-Avertin, Centre, France) i pohađa pripremu za rad u francuskim školama na Institut de préparation au concours de Professeur des écoles (Valenciennes, Nord-Pas-de-Calais, France).

Godine 2016. i 2017. radi na poslovima koordinatora pripreme za tisak za međunarodnu tvrtku Nord Compo Sjeverna Amerika (Lille, Francuska). Poslovi nadzora publikacijskih projekata u općoj literaturi, vezama između različitih dionika u lancu knjiga, izrade knjiga za tržišta francuskog i engleskog govornog područja (izgled i ispravci, digitalne publikacije, obrada slika). Godine 2014. radi u Librairie jeunesse Oh! Les papilles. Osim prodaje knjiga i drugih kulturnih proizvoda i kreativnih hobija, organizira i vodi radionice čitanja i izrade priručnika te susrete s piscima/ilustratorima skupinama djece od 3 do 8 godina. Na Sajmu knjiga za mlade „Grains de sel“ - Libraire Jeunesse (Aubagne, Bouches du Rhône, France) radi za izdavača Talents Hauts. Osim prodaje i savjeta kupcima o francuskim i dvojezičnim knjigama za mlade vodi predavanja pozvanih autora/ilustratora.

Godine 2013. radi na projektima Francuski123.pl i Funenglish.pl („Funmedia“- Wrocław, Poljska) na poslovima izrade i testiranja online metoda jezičnih vježbi (snimanje dijaloga, lektoriranje i prijevod).

Sigurnost na internetu

Internet safety

Tatjana Šijaković Katarinček, dipl. učitelj i dipl. knjižničar
OŠ kralja Zvonimira, Seget Donji
tatjana.sijakovic@gmail.com
Sanja Mamić, prof. i dipl. knjižničar
OŠ Meje, Split
sanjamamic3@gmail.com

Sažetak

Razvoj tehnologije i pojava interneta pružaju neslućene mogućnosti u pristupu informacijama, nude nove načine komunikacije, utječu na način provođenja slobodnoga vremena. Internet i društvene mreže mijenjaju granice privatnog i javnog. Kao što u svakodnevnom okruženju pazimo na svoju sigurnost, npr. u prometu gdje se pridržavamo propisanih prometnih pravila, tako i u online okruženju moramo voditi računa o sigurnosti na internetu.

Od velike je važnosti djecu naučiti kako u tom virtualnom okruženju biti što sigurniji i kako prepoznati opasnosti. U ovoj nastavnoj jedinici naročito se obrađuje sigurnost djece na društvenim mrežama koje im upravo u ovoj dobi postaju sve zanimljivije i dostupnije.

Ključne riječi: sigurnost na internetu, Facebook, Instagram, YouTube, GDPR

Abstract

The development of technology and emergence of the Internet have provided previously unimaginable possibilities in accessing information, brought about new ways of communicating and have greatly affected the way leisure time is being spent nowadays. Just as our safety is a matter of concern in day-to-day life, e.g. by following traffic signals or obeying traffic signs, security measures should also be implemented when accessing the Internet.

It is of great importance that children are taught how to stay safe online and how to identify threats which may come their way. This teaching unit will thus put emphasis on ways to protect children's safety on social media which is becoming more and more vital to their social and creative lives.

Key words: Internet safety, Facebook, Instagram, YouTube, GDPR

Predmetno područje	**KIMO**		
Nastavna jedinica	**Sigurnost na internetu**		
Škola	31. Proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske	**Školska godina**	2018./2019.
Ime i prezime stručne suradnice -knjižničarke	Tatjana Šijaković Katarinček, dipl. učitelj i dipl. knjižničar Sanja Mamić, prof. i dipl. knjižničar	**Razred i školski sat**	6. razred, 90 min.
Tip nastavnog sata	Obrada novoga gradiva (2 sata)	**Mjesto izvođenja nastavnog sata**	Informatička učionica
Ključni pojmovi:	Sigurnost na internetu, Facebook, Instagram, YouTube, GDPR	**Nastavno/međupredmetno područje**	Knjižnično-informacijsko i medijsko obrazovanje
Nastavne metode	Usmeno izlaganje, heuristički razgovor, istraživanje, praktični rad, prezentiranje, uspoređivanje, igra Kahoot	**Oblici nastavnog rada**	Frontalni, individualni, rad u paru
Nastavna sredstva	Brošura, PPT, AV zapisi (Crvenkapica 1:42; Postoji li privatnost na internetu 2:57)	**Nastavna pomagala**	Računala, projektor, internet, digitalni alati Padlet, Kahoot
Korelacija	Hrvatski jezik (medijska kultura), Informatika, Likovna kultura, Sat razredne zajednice		
Cilj sata	Učenici će steći osnovno znanje o tome kako na siguran način koristiti internet, zaštititi korisnički račun na društvenim mrežama te kako prijaviti neprimjerene sadržaje.		
Ishodi učenja	Učenici će:		
Kognitivni *(znanje i razumijevanje)*	- razumjeti važnost odgovornog ponašanja na internetu - moći prepoznati skrivene opasnosti na internetu i društvenim mrežama - unaprijediti digitalne kompetencije te preuzeti odgovornost za vlastitu sigurnost na internetu		

	- primijeniti i demonstrirati usvojena znanja u izradi plakata
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- razvijati sposobnost aktivnoga slušanja - osvijestiti dobre i loše strane društvenih mreža - razviti kritički odnos prema društvenim mrežama i internetu - razvijati interes za nove digitalne vještine
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- proširiti rječnik usvajanjem i korištenjem novih pojmova - oblikovati i izraditi plakat u Padlet digitalnom alatu - dizajnirati plakat poštujući njegove glavne vizualne značajke - poticati istraživački rad kod učenika - vježbati prezentiranje rezultata rada
Domaća zadaća	Gotove plakate učenici trebaju poslati učitelju na e-mail. Najuspješniji plakati se tiskaju i postavljaju u Školi povodom obilježavanja Dana sigurnijeg interneta.
Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja	Evaluacija plakata Ponavljanje kroz igru *Kahoot* Evaluacijski listić

UVODNI DIO						
Motivacija						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
- pomoću kratkoga edukativnog filma *Crvenkapica* uvodimo učenike u temu sata - Sigurnost na internetu (*slide 1- 2*) (Napomena: film Crvenkapica je dio PPT)	- aktivno slušati i gledati - odgovarati na pitanja	- pobuditi interes učenika za temu sigurnosti na internetu	NM - razgovor - demonstracija NO - frontalni	- PPT *(slide 1-2)* - edukativni film *Crvenkapica*	- računalo - projektor - internet	3
Najava cilja						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
- evocirati učenička iskustva o sigurnosti na društvenim mrežama - navesti učenike na zaključak da će sigurnost na internetu biti tema sata	- aktivno slušati - odgovarati na pitanja	- znati temu nastavnoga sata i što očekivati	NM - usmeno izlaganje NO - frontalni	- PPT	- računalo - projektor - internet	7

	GLAVNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- *slide 3-4:* upoznati učenike s najpoznatijim društvenim mrežama te istaknuti opasnosti koje one nose - *slide 5:* informirati učenike o vrstama elektroničkog nasilja na internetu te kako ih prepoznati - *slide 6-10*: na primjeru društvene mreže Facebook objasniti kako zaštititi korisnički račun, kako urediti i provjeriti postavke privatnosti - *slide 11-12*: na primjeru društvene mreže Instagram objasniti kako zaštititi korisnički račun, kako urediti postavke privatnosti - *slide 13:* upoznati učenike kako se ponašati na društvenoj mreži YouTube - *slide 14*: objasniti tri najvažnija sigurnosna koraka	- aktivno slušati - sudjelovati u raspravi - izražavati vlastita iskustva - odgovarati na pitanja	- upoznati različite vrste društvenih mreža - osvijestiti dobre i loše strane društvenih mreža - znati prepoznati neprimjerene sadržaje i kako postupiti u takvoj situaciji - razvijati kritički odnos prema informacijama na internetu	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - uspoređivanje NO - frontalni - individualni	- PPT *(slide 3 – 14)*	- računalo - projektor - internet	20

	- *slide 15:* prikazati učenicima video Postoji li privatnost na internetu te kroz razgovor osvijestiti opasnosti koje su prikazane - *slide 16:* naučiti učenike da postoje načini za prijavljivanje neprikladnih sadržaja (Hrabri telefon, Red Button), - vođenjem kroz spomenute društvene mreže razvijati kritički odnos informacijama na internetu - navesti učenike da shvate važnost prijavljivanja neprikladnih sadržaja - *slide 17-18:* upoznati učenike s EU Uredbom o zaštiti osobnih podataka (GDPR) i privolom	- aktivno slušati - gledati edukativni film - sudjelovati u raspravi - izražavati vlastita iskustva - odgovarati na pitanja	- znati prepoznati neprimjerene sadržaje i kako postupiti u takvoj situaciji - preuzeti odgovornost za vlastitu sigurnost na internetu	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - uspoređivanje NO - frontalni - individualni	- PPT (*slide 15 – 18*) - edukativni film *Postoji li privatnost na internetu*	- računalo - projektor - internet	

GLAVNI DIO - STVARALAČKI ZADATAK						
Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi Učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
- *slide 19:* objasniti učenicima stvaralački zadatak - učenici rade individualno ili u paru - učenici dolaze s pripremljenim Google računom (e-mail adresa) - na svakom stolu s računalom pripremiti brošuru *Kako se zaštititi u svijetu interneta i mobilnih telefona* - objasniti dobre karakteristike plakata - *slide 20:* pomagati učenicima da uspješno aktiviraju Padlet račun, - davati upute kako se digitalni alat Padlet koristi - obilaziti učenike i pomagati u ostvarivanju zadataka - pozvati učenike da prezentiraju plakate - komentirati ostvarenost zadatka	- izraditi plakat prema uputama učiteljice - prezentirati napravljene plakate - zajedno procijeniti ostvarenost zadatka	- u timskom radu istraživati i izraditi vlastitu reklamu - poticati istraživački rad kod učenika - demonstrirati usvojena znanja	NM - objašnjavanje - praktični rad - prezentiranje uradaka - sinteza NO - frontalni - u paru	- PPT *(slide 19-20)*	- računalo - projektor - internet - brošura - primjer dobrog plakata *(Prilog 3.)*	45

	ZAVRŠNI DIO						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- *slide 21:* najaviti ponavljanje naučenih sadržaja kroz igru *Kahoot (Prilog 1.)* - postavljanjem pitanja provjeriti naučeno te još jednom osvijestiti važnost sigurnog korištenja interneta - najuspješnijem učeniku uručiti diplomu - zadati domaću zadaću (gotove plakate poslati učitelju na e-mail adresu) - *slide 22*: potaknuti učenike na rješavanje evaluacijskog listića *(Prilog 2.)*	- odabrati pitanja i odgovarati na ista - točnim odgovorima doći do što boljih rezultata - vježbati prezentiranje rezultata rada - rješavati evaluacijski listić	- demonstrirati usvojena znanja - proširiti rječnik usvajanjem i korištenjem novih pojmova	NM - objašnjavanje - sinteza - razgovor NO - frontalni - individualni	- PPT *(slide 21-22)* - igra *Kahoot*	- računalo - projektor - internet - digitalni alat *Kahoot*	**15**

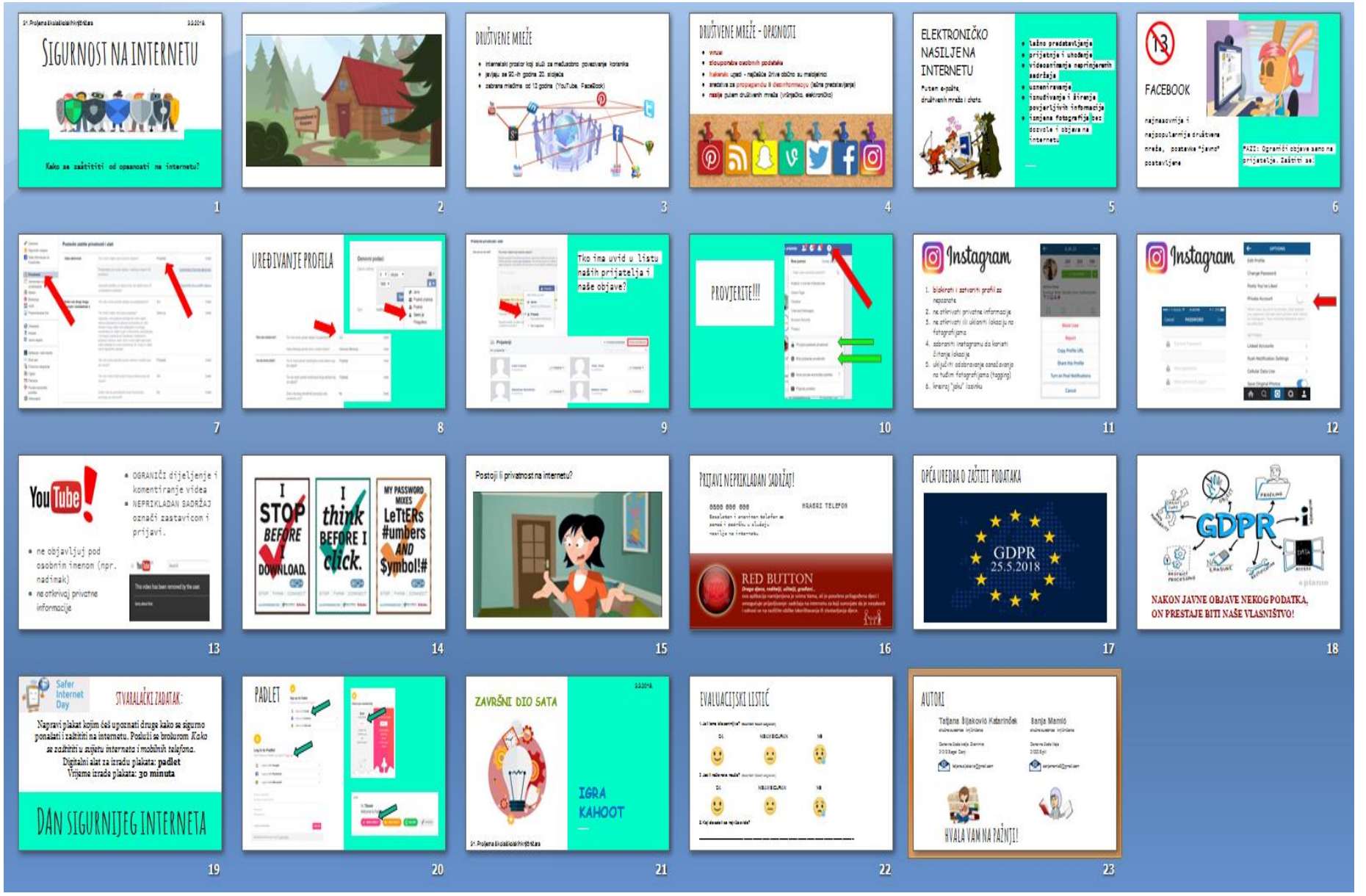
SIGURNOST NA INTERNETU
Kako se zaštititi od opasnosti na internetu?
1
2
DRUŠTVENE MREŽE
3
DRUŠTVENE MREŽE - OPASNOSTI
4
ELEKTRONIČKO NASILJE NA INTERNETU
5
FACEBOOK
6
UREĐIVANJE PROFILA
8
Tko ima uvid u listu naših prijatelja i naše objave?
9
PROVJERITE!!!
10
Instagram
11
Instagram
12
YouTube
13
I STOP BEFORE I DOWNLOAD.
I think BEFORE I click.
MY PASSWORD MIXES LeTtERs #umbers AND $ymbol!#
14
Postoji li privatnost na internetu?
15
PRIJAVI NEPRIKLADAN SADRŽAJ!
RED BUTTON
16
OPĆA UREDBA O ZAŠTITI PODATAKA
GDPR 25.5.2018
17
GDPR
NAKON JAVNE OBJAVE NEKOG PODATKA, ON PRESTAJE BITI NAŠE VLASNIŠTVO!
18
Safer Internet Day
STVARALAČKI ZADATAK:
Napravi plakat kojim ćeš upoznati druge kako se sigurno ponašati i zaštititi na internetu. Posluži se brošurom Kako se zaštititi u svijetu interneta i mobilnih telefona.
Digitalni alat za izradu plakata: padlet
Vrijeme izrade plakata: 30 minuta
DAN SIGURNIJEG INTERNETA
19
PADLET
20
ZAVRŠNI DIO SATA
IGRA KAHOOT
21
EVALUACIJSKI LISTIĆ
22
AUTORI
Tatjana Šijaković Katarinček
Banja Mamić
HVALA VAM NA PAŽNJI!
23

Prilog 1. **Pitanja za Kahoot**

1. Što nije društvena mreža?

1. YouTube
2. Facebook
3. Instagram
4. **Weshare**

2. Kada se javljaju društvene mreže na internetu?

1. 17. stoljeće
2. 18. stoljeće
3. 19. stoljeće
4. **20. stoljeće**

3. Donja dozvoljena dobna granica za pristup društvenim mrežama je:

1. 11 godina
2. 12 godina
3. **13 godina**
4. 14 godina

4. Ako želimo objaviti nečiju fotografiju na internetu, dopuštenje trebamo tražiti:

1. **uvijek**
2. samo ako je fotografija "loša"
3. nikad, ako smo mi autori te fotografije
4. samo ako je vani loše vrijeme

5. Kako bi bio još sigurniji, naš profil na društvenim mrežama treba biti dostupan:

1. svima na mreži
2. **samo prijateljima**
3. hakerima
4. samo meni

6. Da bismo bolje zaštitili korisnički račun trebamo imati dobru:

1. lokaciju
2. **lozinku**
3. logistiku
4. lončanicu

7. Da bismo se što bolje zaštitili na internetu ne smijemo otkrivati:

1. fotografiju kućnog ljubimca
2. najdraži glazbeni spot
3. **ime i prezime, OIB, trenutnu lokaciju, kućnu adresu...**
4. boju kose

8. Lažni profil na Facebooku možemo prepoznati:

1. po profilnoj slici
2. po mjestu rođenja
3. po zajedničkim prijateljima
4. **kritičkim promišljanjem i istraživanjem svega navedenog**

9. Cyberbullying nije:

1. grubo online sukobljavanje
2. iznuđivanje i širenje povjerljivih informacija
3. **slanje zahtjeva za prijateljstvo**
4. snimanje ili fotografiranje neugodnih situacija

10. Vrijeđanje i širenje lažnih informacija na internetu:

1. ne može povrijediti jer nije stvarno
2. služi za zabavu
3. **još više povrjeđuje osobu od "klasičnog" vrijeđanja**
4. ne postoji takvo ponašanje na internetu

11. Neprimjerene sadržaje možemo prijaviti preko aplikacije Ministarstva unutarnjih poslova koja se zove:

1. Green House
2. **Red Button**
3. Blue Sky

4. Yellow Submarine

12. Postavke privatnosti na društvenim trebamo podesiti da bismo imali:

1. sigurniji korisnički račun
2. brži internet
3. više prijatelja
4. manje virusa

13. GDPR je EU uredba koja štiti:

1. hard disc na računalu
2. informacije na Instagramu
3. osobne podatke
4. tekući račun

14. Škola može objaviti moje fotografije:

1. ako su snimljene u prostorijama Škole
2. ukoliko donesem potpisanu privolu za objavljivanje
3. kad nas je više od troje na fotografiji
4. samo ako smo u predmetnoj nastavi

Prilog 2.

1.) Je li tema bila zanimljiva? (*zaokruži točan odgovor)*

DA

NISAM SIGURAN

NE

2.) Jesi li nešto novo naučio? (*zaokruži točan odgovor)*

DA

NISAM SIGURAN

NE

3.) Koji dio sata ti se najviše svidio?

_____

Prilog 3. Plakat

GLAVNE KARAKTERISTIKE DOBROG PLAKATA

1. Poruka jasna (kad,zašto,gdje)
2. Ne previše informacija (teksta)
3. Čitljiv tekst (ne koristiti puno različitih fontova)
4. Sklad boja -vizualno ugodan oku
5. Autor treba biti naveden

Literatura

Aplikacija Red Button https://redbutton.mup.hr/ (pristupljeno 05. veljače 2019.).

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM), 2018. *Kako se zaštititi u svijetu interneta i mobilnih telefona: kratki vodič za djecu i roditelje (i sve koji žele znati više u digitalnom dobu).*

Internet. 2007. Hrvatska opća enciklopedija (Vol.9). Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

Kratki edukacijski film Crvenkapica https://www.youtube.com/watch?v=nPja7T9xGxk (pristupljeno 02. veljače 2019.).

Kratki edukacijski film Postoji li sigurnost na internetu https://www.youtube.com/watch?v=grMHS9WFpO0&list=UUu_VqpJ6y4XH0T3G4tUFDFw(pristupljeno 28. siječnja 2019.).

Narodne novine. *Zakon o medijima*. (NN 59/04). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_05_59_1324.html (pristupljeno 27. siječnja 2019.).

Narodne novine. *Zakon o elektroničkim medijima*. (NN 153/09). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_153_3740.html (pristupljeno 27. siječnja 2019.).

Preporuke za zaštitu djece i sigurno korištenje interneta. Agencija za elektroničke medije https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2016/09/medijska-pismenost-preporuke-dokument.pdf (pristupljeno 25. siječnja 2019.).

Životopisi

Tatjana Šijaković Katarinček od 2017. godine radi u Osnovnoj školi kralja Zvonimira u Segetu Donjem, pokraj Trogira, kao stručna suradnica knjižničarka. Diplomirala je razrednu nastavu na Filozofskom fakultetu u Splitu te bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru 2013. godine. Položila je stručni ispit za učitelja razredne nastave 1998., te stručni ispit za diplomiranog knjižničara 2018. godine. Redovito se stručno usavršava na županijskim i državnim skupovima. Sklona je timskom radu, a komunikacijske vještine razvija kroz rad s učenicima i roditeljima u osnovnoj školi te kroz humanitarni i volonterski rad. Organizirala je i održala mnoga predavanja, književne skupove i izložbe. Sudjelovala je u brojnim međunarodnim projektima te posebno kao član projektnog tima Erasmus+ projekta Steam Time Solve Unesco Crime, 2018./2020.

Sanja Mamić od 2016. godine radi u OŠ Meje u Splitu kao stručna suradnica knjižničarka. Prije toga dvije godine radila je u Gradskoj knjižnici Marka Marulića, srednjoj Zdravstvenoj školi te osnovnim školama Srinjine, Milna (o. Brač) i Slatine (o. Čiovo). Diplomirala je na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu gdje stječe naziv profesor likovne kulture-restaurator. Godinu dana radi u osnovnoj školi kao učiteljica likovne kulture nakon čega polaže stručni ispit. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru 2013. godine stječe naziv diplomiranog bibliotekara, a godinu dana kasnije polaže stručni ispit za diplomiranog knjižničara. U svom radu stavlja naglasak na projekte u kojima spaja likovnost, kulturnu baštinu i pisanu riječ. Sudjeluje u međunarodnim i nacionalnim knjižničnim projektima, vodi likovnu grupu „Kreativnost u knjižnici“ te izvannastavnu aktivnost „Mladi knjižničari“.

Samostalno pronalaženje informacija – Mreža/Internet

Individually finding information – Network / Internet

Suzana Pracaić, dipl. ing. kem. i dipl. bibl.
Osnovna škola "Ljudevit Gaj" Krapina
suzana.pracaic@skole.hr

Sažetak

Cjeloživotno učenje ovisi o osposobljenosti pojedinca za snalaženje u informacijskoj bujici, posjedovanju vještina pronalaženja, odabiranja, vrednovanja i korištenja informacija, odnosno ovisi o informacijskoj opismenjenosti. Kao potpora učenju, školske knjižnice, osim što su izvori znanja i informacija su i alati, aplikacije i servisi koji pomažu kako to znanje usvojiti, primijeniti i prezentirati.

Ova priprema pomagalo je u realizaciji nastavne teme KIP-a za 6. razred Samostalno pronalaženje informacija u korelaciji s nastavnom temom Hrvatskog jezika, područja Medijska pismenost Mreža (internet), tj. vrednovanje mrežnih izvora. Cilj je upoznati izvore znanja i informacija na Internetu, načine njihove uporabe u svrhu proširivanja znanja te istraživanja mrežnih stranica s temama iz hrvatskog jezika i književnosti. Učenici će upoznati sustav UDK prema kojem se klasificiraju knjige u knjižnicama, samostalno pronaći i koristiti mrežne stranice s e-knjigama za čitanje književnih djela, poštivati intelektualno vlasništvo i autorska prava te graditi svoj kritički odnos spram ponuđenih sadržaja. Korištene su različite nastavne metode, sredstva i pomagala (portal eLektire, mrežne stranice Zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku i ICDL - Međunarodna dječja digitalna knjižnica) u cilju motiviranja učenika za čitanje i razvijanja digitalne kompetencije. Pretpostavka je da učenici znaju što je računalo, MS Word te što su internet, usluge i mrežne stranice.

Ključne riječi: mrežne stranice, hrvatski jezik i književnost na mreži; *CARNetova eLektira* ; uvod u UDK, popularno-znanstvena i stručna literatura, izvori znanja i informacija (e-knjige), samostalno čitanje i učenje.

Abstract

Life-long learning depends on the individual's ability to find information in the rich information environment, possessing the skills of finding, selecting, evaluating and using information - it depends on information literacy. The school libraries offer learning services, books, and resources of knowledge and information. Besides that, they are tools, applications and services, because they help users to learn, apply and present knowledge.

This preparation aims to help in the implementation of the curriculum of the library-information literacy for the 6th grade: *Individually finding information* in correlation with the Croatian language, media literacy with the teaching topic: *Internet*. The goal is to introduce pupils with sources of knowledge and information on the Internet, ways of their use with the purpose to learn more and researching web pages with topics related to the Croatian language. Students will learn about the UDC system of books classification in libraries, individually find and use web-pages with e-books to read, learn to respect copyright and build their critical attitude. Different teaching methods and tools ('eLektire', online pages of Croatian Literary Collections and ICDL) were used to motivate students to read and develop digital competency. The assumption is that students know what computer, MS Word and the Internet is, likewise its services and network pages.

Key words: web pages, an online resource of Croatian language and literary; *CARNet eLektira*; introduction to UDC, popular-scientific and professional literature, sources of knowledge and information (e-books), self-reading and learning.

Škola	Osnovna škola “Ljudevit Gaj” Krapina
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara; učitelja	Suzana Pracaić, dipl. ing. kem. i dipl. bibl.; Mira Benc, učiteljica hrvatskog jezika
Školska godina	2018./2019.
Razred i školski sat	6. razred, blok sat
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Informatička učionica
Predmetno područje	**Knjižnično-informacijsko obrazovanje (KIO)** Nastavno područje Hrvatski jezik : Medijska kultura
Tema	**Samostalno pronalaženje informacija** Nastavna tema: Mreža / Internet
Ključni pojmovi	Uvod u UDK, popularno-znanstvena i stručna literatura, izvori znanja i informacija (e-knjige pr. CARNetova eLektira) ; Mrežne stranice, hrvatski jezik i književnost na mreži
Tip nastavnog sata	Ponavljanje i usustavljivanje gradiva te obrada novog gradiva
Korelacija	**Informatika, 5. razred** (ponavljanje) Nastavne teme: **Osnovne usluge Interneta, WWW preglednik, Moja prva pretraga** Nastavna tema: **Oblikovanje teksta** Nastavni plan i program za OŠ. Zagreb : Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2006. Str. 312, 41.

Cilj sata	Upoznati izvore znanja i informacija na Internetu, načine njihove uporabe u svrhu proširivanja znanja i samostalnog istraživanja mrežnih stranica s temama iz hrvatskog jezika i književnosti.
Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *(znanje i razumijevanje)*	- naučiti razlikovati književno-umjetnička od znanstveno-popularnih djela - upoznati sustav Univerzalne decimalne klasifikacije prema kojoj se klasificiraju knjige u knjižnicama - samostalno pronaći i koristiti mrežne stranice s e-knjigama za čitanje književnih djela (portal eLektire, mrežne stranice Zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku i ICDL - Međunarodne dječje digitalne knjižnice)
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- procijeniti vjerodostojnost podataka i poštivati intelektualno vlasništvo i autorska prava - zauzeti svoj kritički odnos spram ponuđenih sadržaja - izraziti osobni stav, mišljenje i stvoriti emocionalni odnos i interes prema čitanju e-knjiga na različitim jezicima
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- samostalno izabrati odgovarajući izvor za potrebe učenja/čitanja u skladu s vlastitim interesima i iskustvom - steći pozitivan odnos prema radu koji donosi konkretne rezultate te postići osjećaj zadovoljstva i vlastite vrijednosti nakon uspješnog razumijevanja gradiva ili riješenog zadatka - razlikovati medije i njihove uloge u prenošenju informacija te poticati raspravu i zauzimanje stajališta o konkretnom mišljenju („e-knjige, da ili ne?!“)
Nastavne metode	Verbalne: metoda usmenog izlaganja (opisivanje, pripovijedanje, objašnjavanje), metoda gledanja i slušanja, metoda razgovora (postavljanje pitanja tijekom ponavljanja), metoda čitanja i rada na tekstu (usmjeravanje učenika tijekom samostalnog istraživanja), metoda pisanja (usmjeravanje učenika tijekom samostalnog rada na tekstu i rješavanja zadataka) Vizualne: metoda rada s vizualnim izvorima: PowerPoint – prezentacija (prezentiranje informacija), metoda demonstracije

Oblici nastavnog rada	Frontalni rad, različiti oblici samostalnog rada učenika: u skupinama, u paru
Nastavna sredstva	Nastavna sredstva: Interaktivna – Informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT): - mrežna stranica škole: http://www.os-ljudevit-gaj-kr.skole.hr/skola/knjiznica/lektira - Internet - mrežne stranice s e-knjigama (eLektire, Zbirka književnih djela na hrvatskom jeziku, ICDL) Tiskani/tekstualni (podskupina vizualnih): - nosioci informacija: PPT prezentacija (u Prilogu): Samostalno pronalaženje informacija - nosioci informacija: nastavni listići (u Prilogu)
Nastavna pomagala	Računalo/laptop, projekcijsko platno, dijaprojektor, računala za učenike, USB stick

RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

STRUKTU-RA NASTAV-NOG SATA (min.)	**OPIS NASTAVNIH AKTIVNOSTI**	**ISHODI**	**OBLICI RADA**	**METODE UČENJA I POUČAVANJA**	**NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA**
UVODNI DIO 20 min.	Knjižničar (K): prije sata pripremi nastavne listiće na radnim stolovima pokraj računala te pripremi tehnologiju za Power-point prezentaciju Knjižničar (K): uvodnim razgovorom motivira učenike; pomoću PowerPoint- prezentacije vodi nastavni sat; priopćava učenicima što ih očekuje, koji ishodi učenja se od njih očekuju na kraju sata i zašto knjižničar sudjeluje u nastavi zajedno s učiteljicom hrvatskog jezika Učenik (U): će pravilno sjesti, pažljivo slušati i pratiti PowerPoint-prezentaciju; odgovarati će na postavljena pitanja s ciljem ponavljanja gradiva i utvrđivanja znanja koja su stekli na prethodnim satovima nastave u knjižnici kako bi mogli shvatiti i usvojiti nova znanja	- Učenik će **navesti** vrste knjižnične građe (knjižna i neknjižna) - Učenik će **razlikovati** knjižnu i neknjižnu građu te **naučiti** daljnju podjelu (književnost i stručna literatura)	Izravno poučavanje ● frontalni rad	(Verbalne) ● metoda usmenog izlaganja (opisivanje, pripovijedanje, objašnjavanje) ● metoda razgovora (postavljanje pitanja tijekom ponavljanja) (Vizualne) ● metoda rada s vizualnim izvorima: PowerPoint - prezentacija (prezentiranje informacija)	Nastavna pomagala (učila): projekcijsko platno, dijaprojektor, računalo, USB stick - nosioci informacija: PPT prezentacija (u Prilogu)

	K: pomoću PowerPoint-prezentacije upoznaje učenike s pojmom 'Univerzalna decimalna klasifikacija' – sustav pomoću kojeg su knjige podijeljene u skupine (0-9) U: će usmeno klasificirati knjige prema naslovu djela tj. povezati određeni broj skupine s pripadajućom znanosti ili umjetnosti; usmeno zaključiti kako se piše signatura za stručne knjige	- Učenik će znati **protumačiti i objasniti** 'dobnu klasifikaciju ' (oznake M, D, O, N, I) i pojam signatura - Učenik će **primijeniti** dobnu klasifikaciju i signaturu u nalaženju knjige na polici u knjižnici - Učenik će **definirati** pojam UDK i **uvjeriti se** da su knjige u knjižnicama razvrstane prema UDK - Učenik će **naučiti** klasificirati - Učenik će **uvidjeti** da je dobna klasifikacija vezana za književnosti i da je samo dio UDK - Učenik će **povezati** nove sadržaje s prethodnim znanjem te će **usporediti** i **zaključiti** dijelove signature za (stručne, znanstvene) knjige			

SREDIŠNJI DIO 50 min.	K: pomoću PowerPoint-prezentacije prisjeća učenike na to što su online ili elektronički izvori znanja i informacija (također dio knjižnične građe, ali ne na papiru, nego Internetu); pokazuje učenicima kako doći do pojedinih online izvora – konkretno do mrežnih stranica s temama iz hrvatskog jezika i književnosti U: će pravilno sjesti, pažljivo slušati i pratiti PowerPoint-prezentaciju; odgovarat će na postavljena pitanja s ciljem ponavljanja gradiva i utvrđivanja znanja koja su stekli na satovima informatike, kako bi mogli primijeniti informatičku pismenost u svrhu traženja, nalaženja i odabira informacija za rješavanje nastavnog listića u praktičnom dijelu sata	- Učenik će **naučiti** što je Internet, **prepoznati** odgovarajući program za pregledavanje (Internet Explorer) - Učenik će **upoznati** i **razlikovati** usluge koje Internet omogućuje i **naučiti** ih koristiti i primjenjivati - Učenik će **zaključititi** da tražilica Google nije izvor znanja već sredstvo pomoću kojeg dolazimo do informacija - Učenik će uočiti i **poštivati** autorsko pravo te licencije korištenja i dijeljenja sadržaja	Izravno poučavanje ● frontalni rad	(Vizualne) ● metoda rada s vizualnim izvorima: PowerPoint - prezentacija (prezentiranje informacija)	**Nastavna pomagala (učila)**: projekcijsko platno, dijaprojektor, računalo, USB stick - nosioci informacija: PPT prezentacija (u Prilogu)
Teorijski dio 20 min.	K: pomoću PowerPoint-prezentacije navodi 3 primjera mrežnih stranica s temama iz hrvatskog jezika i književnosti te pokazuje kako pronaći navedene web-stranice; upoznaje i prezentira dotičnu stranicu:		Izravno poučavanje ● frontalni rad	(Verbalne) ● metoda usmenog izlaganja ● metoda razgovora	Interaktivna – Informa- cijska i ko- munikacijska

	1. **Portal 'eLektire'**, http://lektire.skole.hr 2. **Zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku**, http://dzs.ffzg.hr/popis.htm 3. **International Children's Digital Library** (ICDL), http://en.childrenslibrary.org/ U: pažljivo prati upute pri pregledavanju mrežnih stranica i korištenju različitim izvorima informacija K: time razvija učeničke vještine traženja, pronalaženja i odabira informacija (razvija informacijsku pismenost – knjižničnu, digitalnu, medijsku) K: razvija funkcionalnu i odgovornu uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije			(Vizualne) ● metoda demonstracije ● metoda rada s vizualnim izvorima: PowerPoint - prezentacija (prezentiranje informacija)	tehnologija (IKT): računala i Internet – *mrežne stranice s e-knjigama*
Praktični rad 30 min.	K: osvijesti učenicima da sjede u 4 grupe te da se unutar grupe mogu dogovarati, izmjenjivati mišljenja i protumačiti nejasnoće K: podijeli nastavne listiće (2 grupe listića: A i B) – nalaze se u Prilogu	- Učenik će znati **koristiti** online izvore (**eLektire**, **Zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku, International Children's Digital Library**)	Oblici samostalnog rada učenika	(Verbalne) ● metoda čitanja i rada na tekstu (usmjeravanje učenika	Tiskani/ tekstualni (podskupina vizualnih):

	Učenici u paru (i/ili uz pomoć knjižničara i učitelja hrvatskog jezika) samostalno provode jednostavno pretraživanje informacija u digitalnom okružju Učenici u paru (i/ili uz podršku knjižničara i učitelja hrvatskog jezika) samostalno traže nove informacije iz različitih izvora, odabiru ih i uspješno primjenjuju pri rješavanju zadatka K: brine se da svi učenici aktivno sudjeluju u radu, pomaže im, zajedno s učiteljem, kad imaju teškoće i kontrolira predviđeno vrijeme K: ako treba, dodatno pojašnjava materijale i usmjerava učenike prema ishodu	- Učenik će **upoznati** isti medijski sadržaj (književna djela), ali na drugim izvorima (različita digitalna okružja) - Učenik će samostalno **odrediti** koje su mu informacije potrebne - Učenik sam ili u suradnji s drugim će **preoblikovati** postojeća digitalna rješenja i **stvarati** nove sadržaje i ideje (razvijati kreativnost) - Učenik će **poštivati** autorska prava	● grupni rad ● rad u paru	tijekom samostalnog istraživanja) ● metoda pisanja (usmjeravanje učenika tijekom samostalnog rada na tekstu i rješavanja zadataka)	- nosioci informacija: nastavni listići (u Prilogu) Interaktivna – Informa- cijska i ko- munikacijska tehnologija (IKT): računala i Internet – *mrežne stranice s e-knjigama*

ZAVRŠNI DIO 20 min.	K: proziva učenike, traži od učenika da donesu odgovarajuće odgovore na zadana pitanja, u skladu s ishodima učenja U: odgovara na postavljeno pitanje K: traži zaključke i odgovor na ključno pitanje: 'E-knjige, da ili ne?!'	- Učenik će znati **razlikovati** književno-umjetnička od znanstveno-popularnih djela - Učenik će **vrednovati** i samostalno **izabrati** izvor u skladu s vlastitim interesima i iskustvom - Učenik će **odabrati** svoj stil čitanja (tiskovine ili e-knjige)	Frontalni rad Oblici samostalnog rada učenika ● individualni rad	(Verbalne) ● metoda razgovora (učeničko izlaganje, izvješćivanje) ● metoda čitanja i rada na tekstu ● metoda razgovora (diskusija, argumentirano obrazloženje)	Tiskani/ tekstualni (podskupina vizualnih): - nosioci informacija: nastavni listići (u Prilogu)

Prilog 1. - Powerpoint prezentacija

PPT_slide 1

PPT_slide 2

PPT_slide 3

PPT_slide 4

A što sa stručnim knjigama?! Kako su one složene, podijeljene?

- knjige su razvrstane prema UNIVERZALNOJ DECIMALNOJ KASIFIKACIJI (UDK)
- UDK je klasifikacijski sustav (tablice) u knjižnicama, arhivima, dokumentacijskim centrima pomoću kojeg su knjige podijeljene u skupine (grupe, razrede…)

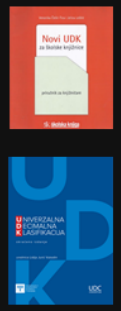

PPT_slide 5

UDK (UNIVERZALNA DECIMALNA KLASIFIKACIJA)

- sveukupna znanost je **podijeljena** u 9 skupina:
  - 0 – općenito (enciklopedije, leksikoni, rječnici, atlasi…)
  - 1 – filozofija, psihologija
  - 2 – religija, teologija
  - 3 – društvene znanosti (pravo, ekonomija, sociologija, pedagogija…)
  - 5 – prirodne znanosti (matematika, fizika, kemija, astrologija, biologija…)
  - 6 – primijenjene znanosti (medicina, strojarstvo, elektrotehnika, tehnologija…)
  - 7 – umjetnost (likovna i glazbena) i sport, rekreacija
  - 8 – jezik, književnost —— *u OS:* DOBRA KLASIFIKACIJA
    - 821.163.42 – hrvatska književnost
    - 821.111 – engleska
    - 821.112.2 – njemačka
    - 821.133.1 – francuska
    - 821.134.2 – španjolska
    - 821.131.1 – talijanska...
  - 9 – povijest, zemljopis

određuju pripadnost pojedinoj znanosti ili umjetnosti

PPT_slide 6

Vježba

U koju biste skupinu stavili sljedeće naslove?

Atlas svijeta	0
Teniske zvijezde	7
Enciklopedija znanja	0
Dječja psihologija	1
Ekološki leksikon	0
Pedagogija	3
Grigor Vitez: Pjesme	8
Biblija	2
Anatomija	6

UDK
0 - općenito (enciklopedije, leksikoni, atlasi…)
1 – filozofija, psihologija
2 – religija, teologija
3 – društvene znanosti (pravo, sociologija, pedagogija…)
5 – prirodne znanosti (matematika, fizika, kemija, astrologija, biologija…)
6 – primijenjene znanosti (medicina, strojarstvo, elektrotehnika…)
7 – umjetnost (likovna i glazbena), sport, rekreacija
8 – književnost (M, D, O, N, I)
9 – povijest, zemljopis

PPT_slide 7

SIGNATURA

= oznaka za mjesto na polici

- sastoji se od 3 dijela:
  - oznake za **znanost** (UDK 0 - 9)
  - prva **TRI slova** prezimena AUTORA *(velika)*
  - prvo **slovo** DJELA *(malo)*

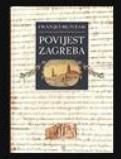

Buntak, Franjo:
Povijest Zagreba **(9)**

Polonijo, Mirko:
Matematičke razbibrige **(5)**

PPT_slide 8

PPT_slide 9

INTERNET

(INFORMATIKA, 5.r)

- je globalna svjetska komunikacijska **mreža** (IZVOR INFORMACIJA)
  - sve informacije i usluge dostupne su 24 h dnevno
- program koji omogućava **pregled web-stranica** su **WEB-PREGLEDNICI**
  - **Internet Explorer** (najčešće), Mozila Firefox, Netscape

Najpoznatije usluge koje internet omogućuje:

- **WORLD WIDE WEB (www)**
  - ZBRIKA RAZNOVRSNIH **DOKUMENATA** - između stranica krećemo se pomoću **linkova ili hiperveza** (omogućuje **brzo i jednostavno povezivanje jednog pojma s drugim**)
- **ELEKTRONIČKA POŠTA (E-MAIL)**
- **DRUŠTVENE MREŽE** (Facebook, Twitter, Flickr, Myspace…)
  - besplatni online servisi koji korisnicima omogućuju raznovrsne vidove komunikacije sa svijetom i mogućnost vlastite prezentacije
- **RAČUNALSTVO U OBLAKU** (Dropbox, Google disc)
- **ITD.**

PPT_slide 13

- **GOOGLE** (http://www.google.hr/) je **TRAŽILICA**, usluga koja omogućava pretraživanje web-stranice – **NIJE IZVOR ZNANJA!!!**

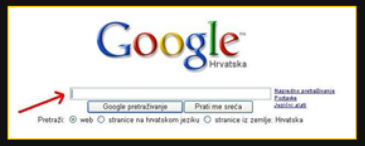

upisuju se KLJUČNE RIJEČI *(predmetnice)*

PPT_slide 14

VAŽNO!

- **svatko** može objavljivati na Internetu – web **nije uvijek najbolje mjesto** za rješavanje informacijskog upita (informacije nisu trajne, nisu sve besplatne, ne pišu ih samo stručnjaci)
- pronađene informacije koristite **oprezno i kritički** pitajući se o kvaliteti **izvora**
- ako se informacije koriste, tada obavezno **citirati izvor** kako ne bi povrijedili **autorska prava**

PPT_slide 15

Primjer 1.

PORTAL „ELEKTIRE”

PPT_slide 16

eLektire

To je portal tj. projekt:

- **Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta**
- **Bulaja naklade**
- Hrvatske akademske i istraživačke mreže **CARNet**

- to su lektirne e-knjige besplatno na Internetu = cjelovita djela hrvatskih i stranih pisaca s popisa obvezne školske lektire (napomena: ***autorska prava***?!)

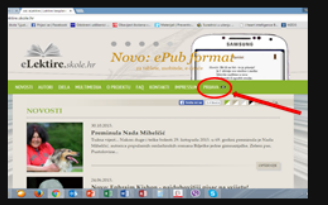

PPT_slide 17

AAI@EduHr (HUSO)

- to je autentikacijska i autorizacijska infrastruktura (AAI) **sustava znanosti i visokog obrazovanja** u Republici Hrvatskoj
- za pristup aplikaciji treba se **PRIJAVITI**
  - Korisnička oznaka (……..**@skole.hr**)
  - Zaporka ili lozinka

PPT_slide 18

PPT_slide 19

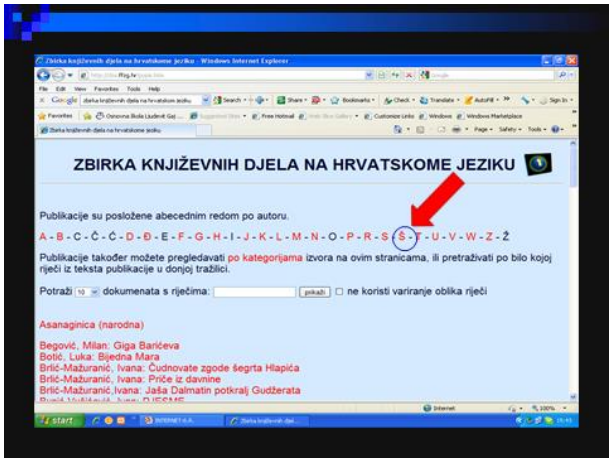

PPT_slide 20

PPT_slide 21

PPT_slide 22

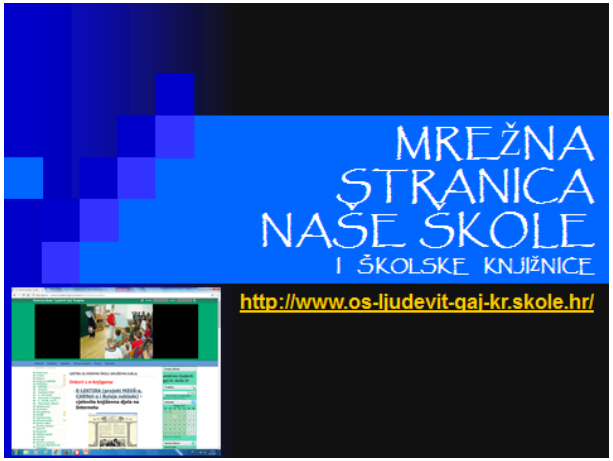

PPT_slide 23

PPT_slide 24

(slika slajda preuzeta iz PPT: Milički/Sudarević)

A

Prilog 2. - Nastavni listić A: Online izvori (mrežne stranice, Internet)

Zadatak 1:

U tražilicu *Google* upiši „**elektire**“, otvori ponuđenu web-stranicu i prijavi se na **CARNet-ovu eLektiru** (http://lektire.skole.hr) – upiši svoje **korisničko ime** i **zaporku** (lozinku)

a. U alatnoj traci pronađi „***Djela***“ te konkretno **'Popis djela - osnovna škola'.**
b. Koliko ima e-djela na popisu za **6. razred**? _____
c. Pronađi djelo **Povjestice** i napiši kada su nastale, koje godine? _____
d. Tko je **autor**? _____
   Napiši mjesto i datum **rođenja i smrti**! _____

e. Otvori *djelo* **Povjestice**, *odaberi web ili pdf-format* i pronađi koliko ima povjestica u '***Sadržaju***'! _____
f. Ima li to djelo i u **audio obliku** ('Mulitmedija')? - *zaokruži točan odgovor*: DA NE
g. Od navedenih **14 audio**-povjestica, napiši naziv jedne: _____
h. Odjavi se.

Zadatak 2:

U tražilicu *Google* upiši „**zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku**“ i otvori ponuđenu

web-stranicu **http://dzs.ffzg.hr/popis.htm** (ne treba prijava).

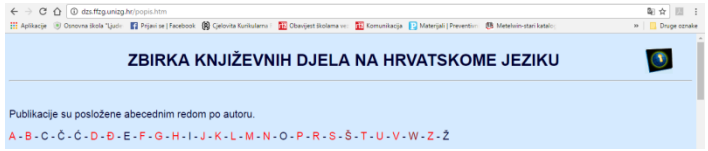

a. Pronađi autora Ivana **Brlić** Mažuranić i djelo **Priče iz davnine.**
b. Koristeći osnovne funkcije za uređivanje digitalnog djela, izdvoji to djelo (*Priče iz davnine)*, označi tekst (***'select all' = ctrl + A***) i kopiraj ga (‘***copy’ = ctrl + C***),
c. Otvori program za obradu teksta (**MS Word**) i premjesti kopirani tekst tj. zalijepi ga (***'paste' = ctrl + V)*** u prazni dokument.
d. Taj dokument spremi kao (‘***save as’***) 'Priče iz davnine' u svoju mapu.
e. *Prijedlog za dalji rad:* kod kuće možeš prilagoditi i oblikovati tekst po svojoj želji kako bi ga lakše čitao/la (veličina i boja fonta, poravnavanje teksta, ubacivanje fotografija..).

Tekst si kopirao/la i spremio/la na svoje računalo. Objasni zašto…

_____

Jesi li povrijedio/la autorska prava kopirajući digitalno djelo u ovom slučaju? Navedi rečenicu koja ti potvrđuje da si mogao/la kopirati tekst i da pri tome nisi povrijedio autorska prava.

_____

Nastavni listić B: Online izvori (mrežne stranice, internet) **B**

Zadatak 1:

U tražilicu *Google* upiši „**elektire**“, otvori ponuđenu web-stranicu i prijavi se na **CARNet-ovu eLektiru** (**http://lektire.skole.hr**) – upiši svoje **korisničko ime** i **zaporku** (lozinku)

a. U alatnoj traci pronađi „***Djela***“ te konkretno **'Popis djela - osnovna škola'.**
b. Koliko ima e-djela na popisu za **6. razred**? _____
c. Pronađi djelo **Priče iz davnine** i napiši kada su nastale, koje godine? _____
d. Tko je **autor**?_____
    i. Napiši mjesto i datum **rođenja i smrti**!_____
e. Otvori *djelo* **Priče iz davnine**, *odaberi web ili pdf-format* i pronađi koliko ima pripovijetki u '***Sadržaju***'! _____
f. Ima li to djelo i u **audio obliku** ('Mulitmedija')? *Zaokruži točan odgovor*: DA NE
g. Od navedenih **8 audio**-pripovijetki, napiši naziv jedne: _____
h. Odjavi se.

Zadatak 2:

U tražilicu *Google* upiši „**zbirka književnih djela**

na hrvatskome jeziku“ i otvori ponuđenu web-stranicu **http://dzs.ffzg.hr/popis.htm** (ne treba prijava).

a) Pronađi autora August **Šenoa** i djelo **Povjestice**
b) Koristeći osnovne funkcije za uređivanje digitalnog djela, izdvoji to djelo (*Povjestice),* označi tekst (***'select all' = ctrl + A***) i kopiraj ga (‘***copy’ = ctrl + C***)
c) Otvori program za obradu teksta (**MS Word**) i premjesti kopirani tekst tj. zalijepi ga (***'paste' = ctrl + V)*** u prazni dokument
d) Taj dokument spremi kao (‘***save as’***) 'Povjestice' u svoju mapu
e) *Prijedlog za dalji rad:* kod kuće možeš prilagoditi i oblikovati tekst po svojoj želji kako bi ga lakše čitao/la (veličina i boja fonta, poravnjavanje teksta, ubacivanje fotografija…)

Tekst si kopirao/la i spremio/la na svoje računalo. Objasni zašto…

_____
_____

Jesi li povrijedio/la autorska prava kopirajući digitalno djelo u ovom slučaju? Navedi rečenicu koja ti potvrđuje da si mogao/la kopirati tekst i da pri tome nisi povrijedio autorska prava.

_____
_____

Zadatak 3 (za obje grupe A i B):

International Children's Digital Library (ICDL) = Međunarodna dječja digitalna knjižnica, nudi slobodan pristup djelima iz zemalja širom svijeta. Među njima nalaze se i *knjige koje su pisali* ***hrvatski autori.***

Radi jednostavnosti pretraživanja, otvori **web-stranicu škole**, u alatnoj traci klikni na ***Knjižnica***, na pod-mapu „**Lektira**“ i otvori *link* **ICDL** (**http://en.childrenslibrary.org/**) te pronađi:

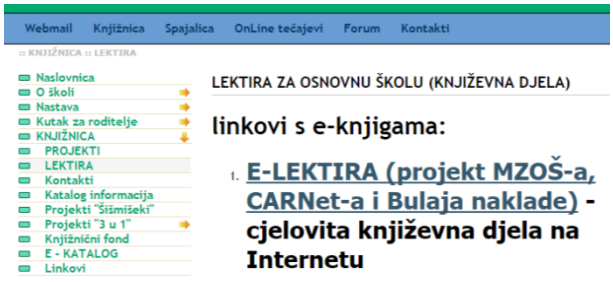

a. Koliko ima digitaliziranih djela na **hrvatskom jeziku**? _____
b. Listajući popis, pronađi djelo '**Priča o kravati**' te napiši tko je autor tog djela, a tko ilustrator i na kojim se sve jezicima može čitati:
   - autor: _____
   - ilustrator: _____
   - jezici: _____ i _____.

Zadatak 4:

Nakon uvida u čitanje e-knjiga na internetu, **usporedi** čitanje teksta u 'tiskanoj knjizi' i 'elektroničkoj ili digitalnoj knjizi'. Što bi istaknuo/la kao prednost (ili nedostatak) čitanja e-knjiga?

Prednosti: _____

_____

Nedostaci: _____

_____

Literatura

a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja):

MOJ PORTAL 3.0, 5 : udžbenik informatike s višemedijskim nastavnim materijalima u petom razredu osnovne škole / [Magdalena Babić… et al]. Zagreb : Školska knjiga, [2016.?].

MOJ PORTAL 3.0, 5 : radna bilježnica za informatiku u petom razredu osnovne škole / [Magdalena Babić… et al]. Zagreb : Školska knjiga, [2016.?].

RIJEČI HRVATSKE 6 : udžbenik hrvatskoga jezika za šesti razred osnovne škole / [Ela Družijanić Hajdarević,… et al]. Zagreb : Profil, [2016.?].

RIJEČI HRVATSKE 6 : radna bilježnica iz hrvatskoga jezika za šesti razred osnovne škole / [Ela Družijanić Hajdarević,… et al]. Zagreb : Profil, [2016.?].

http://www.os-ljudevit-gaj-kr.skole.hr/skola/knjiznica/lektira (9.3.2017.)

CARNet-ova 'eLektira'. http://lektire.skole.hr (9.3.2017.)

International Children's Digital Library (ICDL) = Međunarodna dječja digitalna Zbirka književnih djela na hrvatskome jeziku. http://dzs.ffzg.hr/popis.htm (9.3.2017.)

knjižnica. http://en.childrenslibrary.org/ odnosno http://www.childrenslibrary.org/icdl/SimpleSearchCategory?ids=&pnum=1&cnum=1&text=&lang=Croatian&ilangcode=hr&ilang=Croatian&langid=111 (9.3.2017.)

b) Za učitelja (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka):

Blažekovi, Tatjana ; Furlan, Branka. Knjižnica osnovne škole. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 1993.

Čelić-Tica, V. i Leščić, J. Novi UDK za školske knjižnice : [priručnik za knjižničare]. Zagreb : Školska knjiga, 2007.

Demut, Ana. Putokazi školske knjižnice. Zagreb : Školska knjiga, 2003.

Erceg, N. Kako napisati pripremu za izvođenje nastavne jedinice iz fizike: www.azoo.hr/images/strucni2015/pripreme_fizika.pdf (9.3.2017.)

Marinović, M. Nastava povijesti usmjerena prema ishodima učenja: http://www.azoo.hr/images/izdanja/nastava_povijesti/Nastava_povijesti.pdf (9.3.2017.)

Nastavni plan i program za OŠ : Informacijska pismenost i poticanje čitanja. Zagreb : Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, 2006.: http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Informacijska_pismenost_i_poticanje_%C4%8Ditanja (9.3.2017.)

Nimac, E. Primjena bloomove taksonomije znanja u nastavi: www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (9.3.2017.)

Sigurnih pet za sigurniji net (petzanet.hr). http://www.petzanet.hr/ (9.3.2017.)

Špiranec, S. Informacijska pismenost - ključ za cjeloživotno učenje. http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1.html (9.3.2017.)

Šušnjić, B. Knjižnica u novom nastavnom planu i programu osnovne škole: http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Knji%C5%BEnica_u_novom_nastavnom_planu_i_programu_osnovne_%C5%A1kole_-_Biserka_%C5%A0u%C5%A1nji%C4%87 (9.3.2017.)

Učiti kako učiti : Nacionalni kurikulum međupredmetne teme: http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/02/UCITI-KAKO-UCITI-FINAL-18.2.pdf (9.3.2017.)

Uporaba komunikacijske i informacijske tehnologije : Nacionalni kurikulum međupredmetne teme: http://www.kurikulum.hr/wp-content/uploads/2016/03/Uporaba-informacijske-i-komunikacijske-tehnologije.pdf (9.3.2017.)

Znanjem do znanja : prilog metodici rada školskog knjižničara / Jasmina Lovrinčević… [et al.]. Zagreb, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 2005.

Životopis

Suzana Pracaić je diplomirani inženjer kemije (PMF, Kemijski odsjek, Zagreb) i diplomirani bibliotekar (FF, Odsjek za informacijske znanosti, Zagreb).

U OŠ "Ljudevit Gaj" Krapina radi od 1. rujna 2005. g. puno radno vrijeme kao stručni suradnik - školski knjižničar. Kao knjižničarka počela je raditi 1999. g. u Gradskoj knjižnici Krapina, a kasnije, u kombinacijama do punog radnog vremena, u knjižnicama Srednje škole Krapina i OŠ A. Mihanovića Petrovsko. Prvi dokumenti za napredovanje zajedno sa zahtjevom poslani su u drugom polugodištu šk. god. 2009./10., a u zvanje mentor promovirana je 20. travnja 2012. godine. U skladu s Pravilnikom o napredovanju, predala je zahtjev za daljnje napredovanje te je 13. travnja 2017. g. promovirana u zvanje stručni suradnik savjetnik. Pouzdana je i odgovorna osoba. Svojim radom, zalaganjem i kreativnošću želi unaprijediti i uljepšati uvjete rada u školi te pokazati da je školska knjižnica središte škole koje ima nezaobilaznu ulogu u suvremenoj školi, ali i u lokalnoj zajednici. Moguće da je njena prva struka potiče u osmišljavanju različitih projekata u kojima učenicima pomaže da razvijaju kompetencije važne za život. Glavna misao vodilja u radu joj je kako informaciju i znanje pretvoriti u iskustvo i učenje. Potrebe posla (nastava, rad na računalu) zahtijevaju stalno učenje i permanentno usavršavanje, posebno u informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, što je i njezin profesionalni cilj. Potiče primjenu suvremenih metoda poučavanja i učenja s ciljem svladavanja novih znanja, vještina i sposobnosti. Radi i na web-stranici Škole, tj. knjižnice, na kojoj se može pročitati o svim aktivnostima koje provodi u knjižnici. Osim važnog utjecaja knjižnice u obrazovanju i cjeloživotnom učenju, poseban cilj joj je razviti potrebu i naviku posjećivanja knjižnice u kojoj se učenik osjeća ugodno, sigurno, prihvaćeno, zaštićeno i sretno. Aktivnostima u knjižnici (susreti s književnicima, glumcima, pjevačima, natjecanjima, kvizovima…) razvija ljubav prema knjizi i čitanju.

Referentna ili priručna građa u knjižnici – ogledni nastavni sat školskoga knjižničara za sedmi razred osnovne škole

Reference or handbook collection in library – sample lesson of librarian's professional associate intended for seventh grade students

Kristina Nikić, prof., stručna suradnica knjižničarka
Škola za primalje, Zagreb (stručna suradnica – knjižničarka)
Osnovna škola Mate Lovraka, Kutina (učiteljica Hrvatskoga jezika)
kristina.nikic@hotmail.com

Sažetak

Rad predstavlja primjer oglednoga nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara namijenjen učenicima sedmoga razreda osnovne škole. Za sat je odabrana nastavna jedinica Knjižnica i knjižnična građa: Referentna ili priručna građa u knjižnici iz nastavnoga područja knjižničnog odgoja i obrazovanja, informacijske pismenosti. Cilj je sata navesti obilježja referentne zbirke, imenovati djela koja joj pripadaju te se samostalno koristiti referentnom zbirkom. Za obradu i vježbu nastavnoga sadržaja predviđena su dva školska sata, a mjesto održavanja sata školska je knjižnica opremljena stolnim računalima za korisnike. Ogledni sat uključuje međupredmetne teme Građanski odgoj i obrazovanje i Učiti kako učiti te korelaciju s Hrvatskim jezikom, Informatikom, Povijesti i Geografijom.

Abstract

This paper serves as an example of a sample lesson of librarian's professional associate intended for seventh grade students. The teaching unit chosen for the class is "Library and its structure: Reference or handbook collection in library" from information literacy teaching area, with the goal of specifying the characteristics of reference collection, naming the belonging works and use the reference collection on one's own. Two school hours are intended for processing and practicing instructional content, whilst the school library, equipped with computers for users, would serve as a classroom. The sample class includes topics of Civic education, *Learning how to learn* as well as the correlations with Croatian language, Information Technology, History and Geography.

Nastavna priprema za ogledni sat

<table>
<tr><td colspan="3">Ime i prezime knjižničarke: Kristina Nikić</td></tr>
<tr><td>Razred: 7.</td><td>Školski sat: blok-sat</td><td></td></tr>
<tr><td>Naziv nastavne jedinice</td><td colspan="2">Knjižnica i knjižnična građa: Referentna ili priručna građa u knjižnici</td></tr>
<tr><td>Nastavno područje:
Knjižnični odgoj i obrazovanje</td><td>Tip nastavnoga sata:
obrada / vježba</td><td>Nastavni oblici:
čelni, individualni, u skupini, u paru</td></tr>
<tr><td colspan="3">Operacionalizirani ciljevi:
navesti obilježja referentne zbirke
imenovati djela koja pripadaju referentnoj zbirci
samostalno se koristiti referentnom zbirkom</td></tr>
<tr><td colspan="3">Zadaće sata</td></tr>
<tr><td colspan="2">a) obrazovne</td><td>Učenici će navesti djela referentne zbirke, prepoznati njihova obilježja i razlikovati ih.</td></tr>
<tr><td colspan="2">b) odgojne</td><td>Učenici će povezati praktična i teorijska znanja, proširiti opće znanje i kulturu, pravilno se služiti djelima referentne zbirke.</td></tr>
<tr><td colspan="2">c) funkcionalne</td><td>Učenici će razvijati čitalačke kompetencije, koncentraciju i pamćenje te samostalnoga i kritičkog mišljenja.</td></tr>
<tr><td colspan="2">d) komunikacijske</td><td>Učenici će se pisano i usmeno izražavati, poboljšati rječnik, unaprijediti organizacijske i istraživačke sposobnosti, razvijati govorne vrednote.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Suodnosi:
Hrvatski jezik (medijska kultura, jezično izražavanje, jezik)</td></tr>
</table>

- Informatika
- Povijest
- Geografija

Međupredmetne teme:

- **Građanski odgoj i obrazovanje – društvena i kulturna dimenzija**

Učenici će istraživati mrežne stranice referentne zbirke, prosuđivati o vrijednosti pojedinih mrežnih izvora, vrednovati intelektualnu i materijalnu vrijednost referentne zbirke.

- ***Učiti kako učiti*** **– 1. domena: Primjena strategija učenja i upravljanja informacijama**

Učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema.

Nastavne metode:

metoda razgovora, metoda upućivanja, metoda praktičnoga rada, metoda zaključivanja, metoda razmišljanja, metoda prisjećanja, metoda pisanja, metoda izlaganja, metoda čitanja.

Nastavna sredstva i pomagala:

građa referentne zbirke, nastavni listići, mrežne stranice rječnika, enciklopedija i leksikona, Kahoot kviz, ploča i kreda, računalo i projektor, korisnička računala s internetskom vezom.

Struktura i trajanje pojedinoga dijela nastavnoga sata (blok-sat):

1. Uvodni dio (10 minuta):
    a) uvodni pozdrav (1 minuta)
    b) doživljajno-spoznajna motivacija (8 minuta)
    c) najava teme (1 minuta)

2. Središnji dio (65 minuta):
    a) obrada novoga nastavnog sadržaja (20 minuta)
    b) vježba – rad u skupini (15 minuta)
    c) objava rezultata (10 minuta)
    d) vježba – individualni rad (10 minuta)
    e) objava rezultata (10 minuta)

3. Završni dio (15 minuta):
    a) sinteza obrađenoga gradiva i samovrednovanje (12 minuta)
    b) zadavanje domaće zadaće (2 minute)
    c) zahvala i pozdrav (1 minuta)

Artikulacija nastavnoga sata

Etape nastavnoga sata	**Aktivnosti knjižničara (nastavni sadržaji)**	**Aktivnosti učenika**	**Očekivani ishodi učenja**	**Nastavne metode, oblici i metodički postupci**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Trajanje** (min)
1. Uvodni dio:						
a) uvodni pozdrav b) doživljajno-spoznajna motivacija	Uvodna *Igra spajanja* – uputa za rad (*Nastavni listić 1*): *Na stolu se nalazi šešir s papirićima. Na papirićima se nalaze slike knjiga ili pojmovi koji označavaju vrste tih knjiga. Svaki učenik treba izvući jedan papirić i pronaći svoga para, tj. učenika čiji se papirić slaže s njegovim.* *Nakon što ste pronašli svoga para, probajte na ovoj polici pronaći knjigu koja vam je prikazana na slici.*	- učenici izvlače iz šešira po jedan papirić sa slikom ili pojmom i traže svoga para - spajaju papiriće - traže knjižničnu	- naučiti gdje se u školskoj knjižnici nalazi referentna građa - osvijestiti postojanje različite vrste građe kao dijela referentne zbirke	metoda usmenoga izlaganja rad u paru metoda praktičnoga rada	- *Nastavni listić 1* - ploča i kreda - šešir - građa referentne zbirke	10'

b) doživljajno-spoznajna motivacija	(Učenici se upućuju prema polici s referentnom zbirkom.) Dijele se u skupine s obzirom na to koju vrstu građe imaju. Učenike se metodom heurističkoga razgovora navodi zaključke o referentnoj građi. *Koje ste sve vrste knjiga pronašli?* (Učeničke odgovore piše na ploču.) *Što mislite, zašto su knjige koje ste izdvojili smještene na polici odvojenoj od ostalih?* *Jeste li prije koristili neke od tih knjiga?* *Smiju li se one iznositi iz knjižnice?*	građu na policama - rade u skupini - razgovaraju i odgovaraju na pitanja - navode: rječnik, leksikon, enciklopedija, pravopis, gramatika, priručnik, atlas - zapisuju	- osvijestiti pojam referentne zbirke - razvijati govorne vrednote	metoda razgovora metoda razmišljanja metoda zaključivanja metoda pisanja		
c) najava teme	Navodi se tema sata: Referentna (priručna) građa i zapisuje na ploču.	- zapisuju		metoda upućivanja	- ploča i kreda	

2. središnji dio:						
a) obrada novoga nastavnoga sadržaja	Učenike se potpitanjima navodi na samostalno zaključivanje o tome što je referentna zbirka i čemu ona služi. *Što sve možemo pronaći u građi koju imate ispred sebe?* *Za koje sve nastavne predmete možete koristiti referentnu građu?* (Zapisuje na ploču: - priručna literatura - ne posuđuje se iz knjižnice - sadrži podatke iz svih područja ljudskog znanja - služi kao pomoć u učenju, pisanju seminarskih radova i pri istraživačkom radu)	- rade s predlošcima - odgovaraju na pitanja - razmišljaju i zaključuju - aktivno sudjeluju - zapisuju	- obrazložiti pojmove: referentna zbirka, rječnik, leksikon, enciklopedija, pravopis, gramatika, priručnik i atlas - razlikovati rječnik, leksikon, enciklopediju, pravopis, gramatiku,	metoda usmenoga izlaganja metoda razgovora metoda pisanja	- ploča i kreda - građa referentne zbirke	20'

a) obrada novoga nastavnoga sadržaja	Učenike se razgovorom navodi da samostalno – koristeći se građom koju imaju ispred sebe – zaključuju o svrsi i funkciji građe koja je dio referentne zbirke. (Listaju građu, zaključuju o sadržaju i o poretku natuknica, upućuju se i na elektroničke inačice te mrežno dostupne primjere priručne građe.) (Zapisuje na ploču obilježja građe referentne zbirke /*pogledati plan ploče/*).	- zaključuju o referentnoj građi koristeći se predlošcima i radom u skupini	priručnik i atlas - prepoznati jezike u rječnicima - znati pronaći traženu informaciju u rječniku na mreži uz pomoć tražilice - razlikovati opće i specifične enciklopedije - razlikovati pravopis i gramatiku	rad u paru metoda praktičnoga rada metoda zaključivanja metoda pisanja	- ploča i kreda - građa referentne zbirke	

b) vježba – rad u skupini	Upute za rad u skupini (*Nastavni listić 2.*): *Ostanite u skupinama kako već sjedite.* (Korigirati u skladu s brojem učenika.) *Svaka će grupa dobiti nastavni listić s tekstom i zadacima. Probajte zajednički naći odgovore na zadana pitanja koristeći se referentnom građom koju ste pronašli na policama. Sva se građa nalazi na velikom stolu u sredini knjižnice i, kada pronađete odgovor na svoje pitanje, vratite korištenu knjigu na mjesto kako bi ju druga grupa mogla koristiti. Osim knjigama, za ove se zadatke trebate koristiti i računalom. Na nastavnom su vam listiću napisane poveznice mrežnih stranica koje trebate posjetiti. Podijelite među sobom zadatke i izaberite osobu koja će na kraju izložiti odgovore grupe.*	- slušaju upute - rade u skupini - rješavaju zadatke	- služiti se referentnom građom u tiskanom obliku - služiti se rječnikom i enciklopedijom na internetu - pronaći traženu informaciju - pronaći informacije korištenjem abecednoga reda u knjigama i kazalima	metoda upućivanja metoda skupnoga rada metoda praktičnoga rada metoda pisanja	- *Nastavni listić 2* - korisnička računala s internetskom vezom - građa referentne zbirke - mrežne stranice rječnika, enciklopedija i leksikona	15'
c) objava rezultata	Objava i eventualno korigiranje učeničkih odgovora. (*Prilog 1.* Odgovori na pitanja.)	- predstavnici skupina čitaju odgovore grupe	- razvijati govorne vrednote	metoda izlaganja metoda čitanja		10'

d) vježba – individualni rad	Daje upute: *Svatko neka odabere jednu od enciklopedija ili jedan od atlasa i u njemu pronađe informaciju koju dosad nije znao, a za koju smatra da bi svima bila zanimljiva. Nakon što pronađete i pročitate vama zanimljiv sadržaj, napišite par rečenica o onome što ste pročitali.*	- aktivno slušaju - rješavaju zadatke	- služiti se referentnom građom u tiskanom obliku - pronaći traženu informaciju - pronaći informacije korištenjem abecednoga reda i kazala u knjigama	metoda upućivanja metoda praktičnoga rada metoda pisanja	- računalo i projektor - ploča - građa referentne zbirke	10'
e) objava rezultata	Objava i komentiranje učeničkih odgovora.	- aktivno slušaju - komentiraju i raspravljaju o novim znanjima	- razvijati govorne vrednote	metoda izlaganja metoda čitanja		10'

3. Završni dio:						
a) sinteza i samovrednovanje	Rad u paru: Završni *Kahoot!* kviz kao sredstvo ponavljanja naučenoga. (*Prilog 2.* Poveznica na kviz i prikazi pitanja.) Ispunjavaju izlazne kartice za samovrednovanje (*Nastavni listić 3.* Izlazna kartica).	- rješavaju kviz znanja u paru - ispunjavaju zadatak	- usustaviti usvojene nastavne sadržaje - vrednovati naučeno	metoda prisjećanja	- računalo s internetskom vezom i projektor - ploča - *Nastavni listić 3*	12'
b) zadavanje domaće zadaće	Daje upute: *Provjerite kod kuće posjeduje li vaša obitelj što od referentne građe. Pitajte roditelje za pomoć u traženju i sastavite abecedni popis knjiga koje imate. Taj ćete popis donijeti sljedeći put u knjižnicu.*	- aktivno slušaju - zapisuju	- proučiti referentnu građu koju učenici posjeduju kod kuće - sastaviti abecedni popis referentne građe	metoda upućivanja metoda pisanja	- računalo i projektor - ploča	2'
c) zahvala i pozdrav						1'

Plan ploče

Referentna (priručna) zbirka

RJEČNIK – sadrži popis riječi i izraza jednog ili više jezika objašnjenih po nekom načelu; abecedni red

LEKSIKON – sadrži natuknice koje sažeto obrađuju neke činjenice, osobe, djela…; abecedni red

ENCIKLOPEDIJA – opširno obrađuje ljudsko znanje; opće i specijalne; abecedni red

PRAVOPIS – sadrži skup pravila za ispravno bilježenje riječi nekog jezika (kako se piše)

GRAMATIKA – opis sustava nekog jezika i njegovih zakonitosti (što se piše)

PRIRUČNIK – sadrži praktične upute, npr. o jeziku, kuhanju, poslu i sl.

ATLAS – knjiga zemljopisnih, povijesnih, astronomskih i dr. karata

PRIRUČNA LITERATURA

- ne posuđuje se iz knjižnice
- sadrži podatke iz svih područja ljudskog znanja
- služi kao pomoć u učenju, pisanju seminarskih radova i pri istraživačkom radu

***Power Point* prezentacija**

Zadatak:

- Odaberi jednu od enciklopedija ili jedan od atlasa i u njemu pronađi informaciju koju dosad nisi znao/la, a za koju smatraš da bi svima bila zanimljiva. Nakon što pronađeš i pročitaš zanimljiv tekst, napiši par rečenica o onome što si pročitao/la.

Domaća zadaća

Abecedni popis moje referentne građe

- Provjeri kod kuće posjeduje li tvoja obitelj što od referentne građe. Pitaj roditelje za pomoć u traženju i sastavi abecedni popis knjiga koje imaš na ovome papiru. Papir ćeš sljedeći put donijeti u knjižnicu.

Prilozi (radni materijali za učenike)

Nastavni listić 1. Igra spajanja

(Knjižničar izrezuje prije sata. Učenici spajaju parove.)

	RJEČNIK	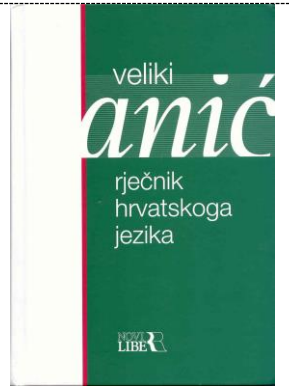	RJEČNIK
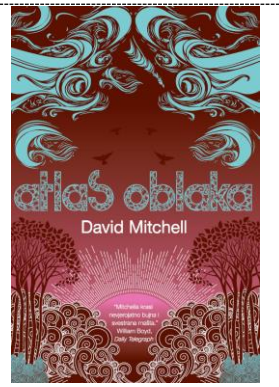	ATLAS	PRIRUČNIK	

ENCIKLOPEDIJA		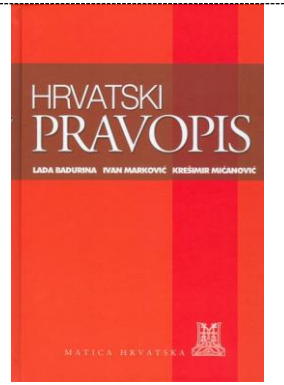	PRAVOPIS
RJEČNIK		LEKSIKON	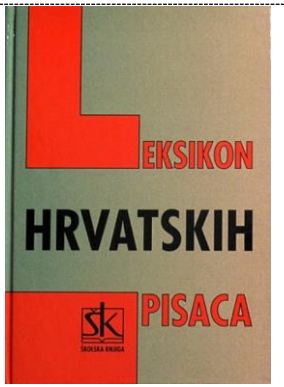
	PRIRUČNIK		PRIRUČNIK

PRAVOPIS	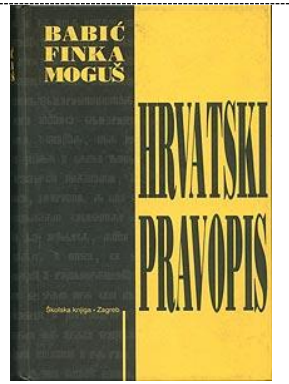	RJEČNIK	
ENCIKLOPEDIJA	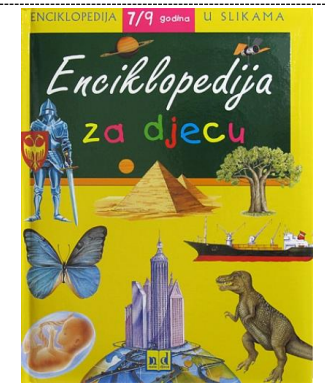	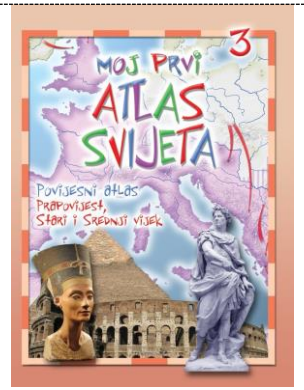	ATLAS
	RJEČNIK	RJEČNIK	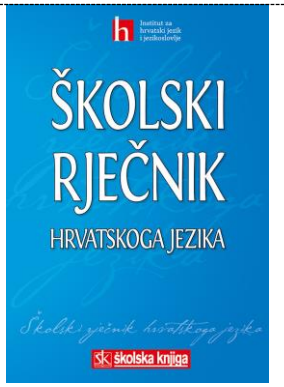

PRIRUČNIK		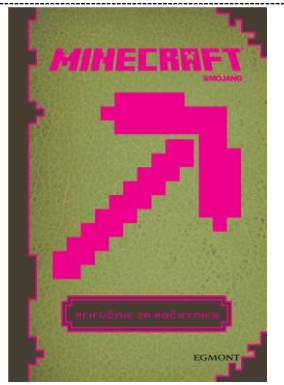	PRIRUČNIK
LEKSIKON	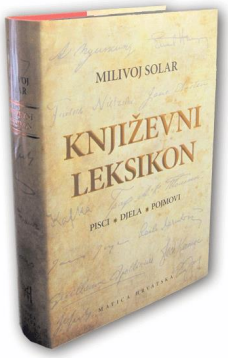	ENCIKLOPEDIJA	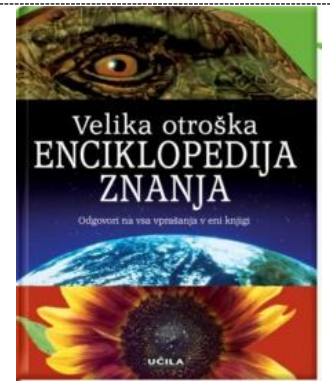
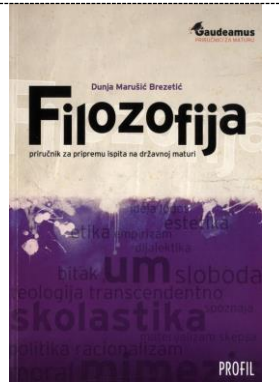	PRIRUČNIK	PRAVOPIS	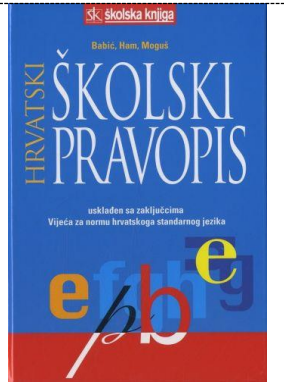

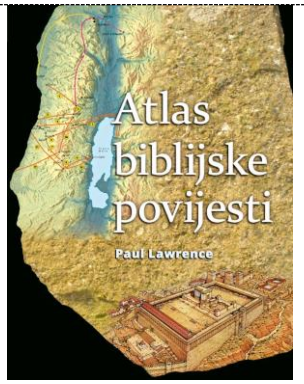	ATLAS	PRIRUČNIK	
RJEČNIK		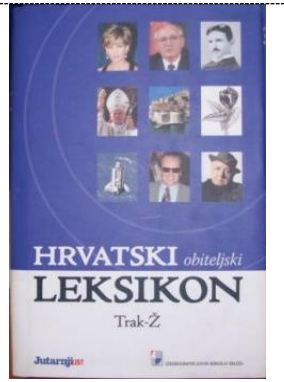	LEKSIKON
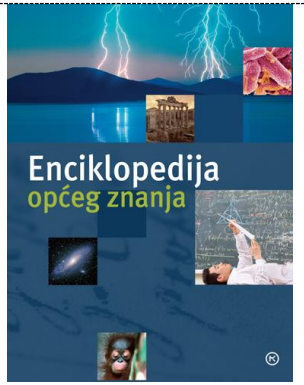	ENCIKLOPEDIJA		ATLAS

ATLAS	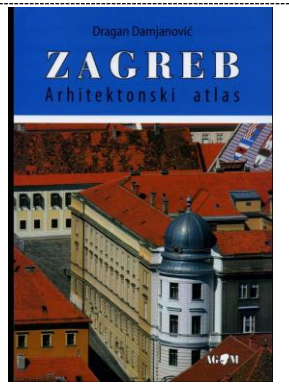	PRAVOPIS	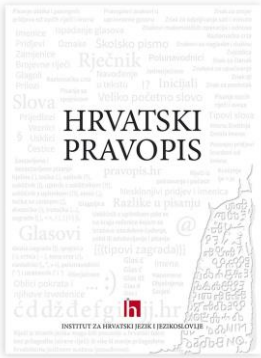
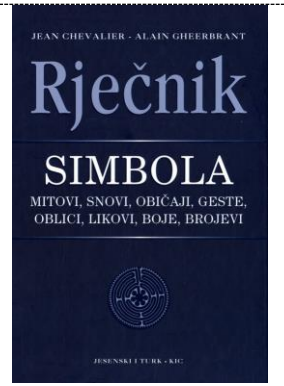	RJEČNIK	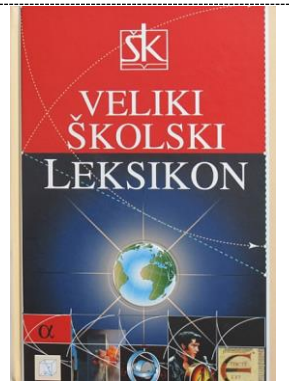	LEKSIKON
PRIRUČNIK	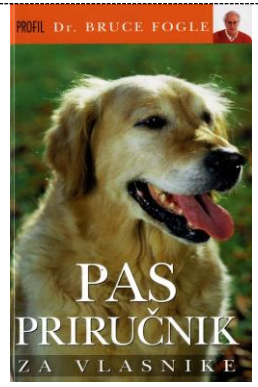	ATLAS	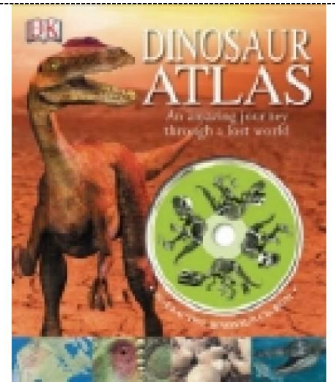

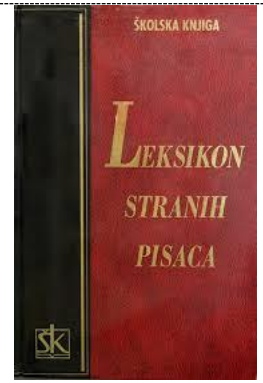	LEKSIKON	RJEČNIK	
ATLAS	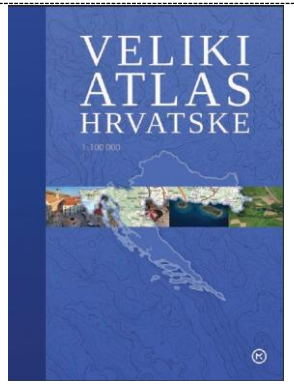	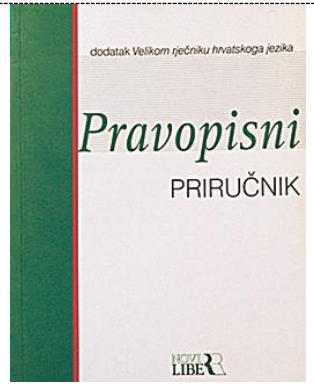	PRIRUČNIK
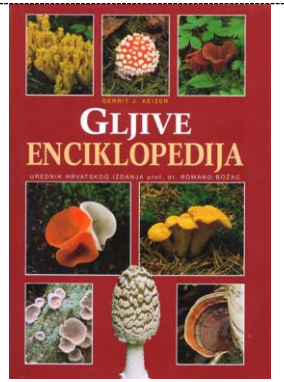	ENCIKLOPEDIJA	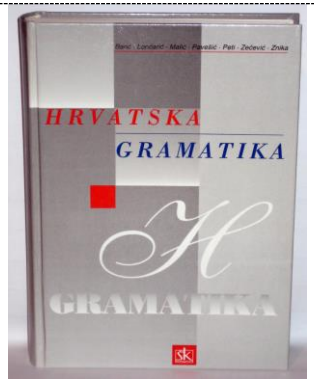	GRAMATIKA

GRAMATIKA	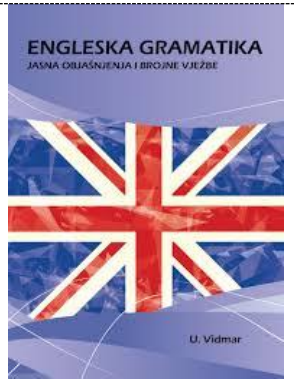	ATLAS	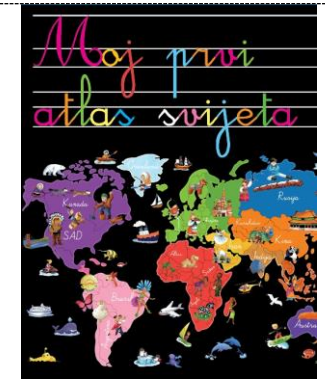
PRAVOPIS	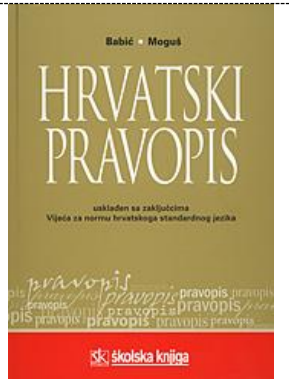		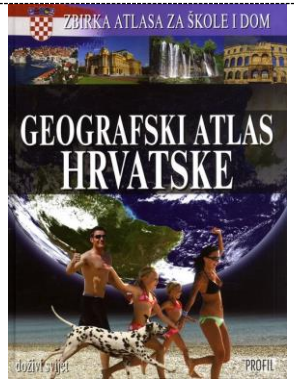
LEKSIKON	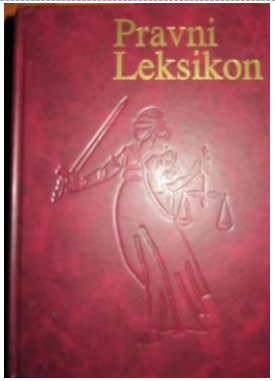		

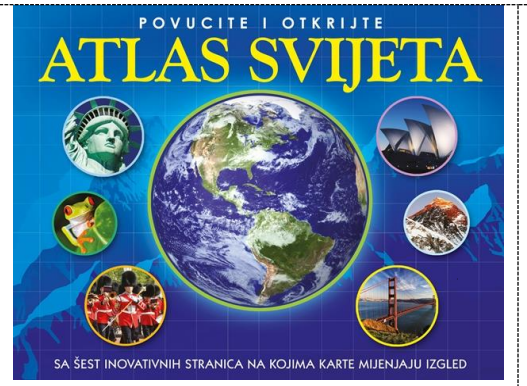	ATLAS	GRAMATIKA	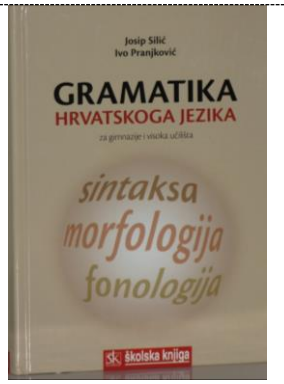
LEKSIKON	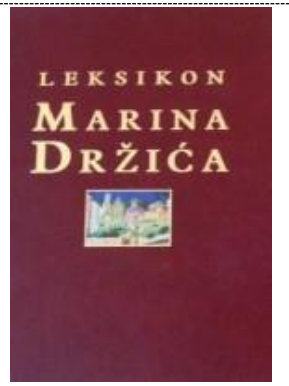	ENCIKLOPEDIJA	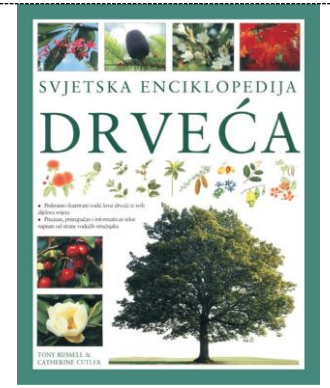
RJEČNIK	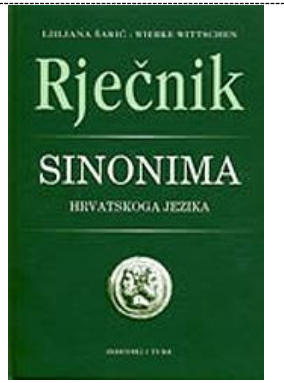	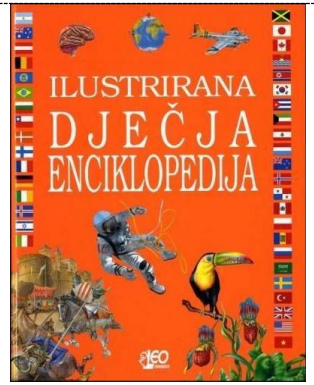	ENCIKLOPEDIJA

GRAMATIKA		PRAVOPIS	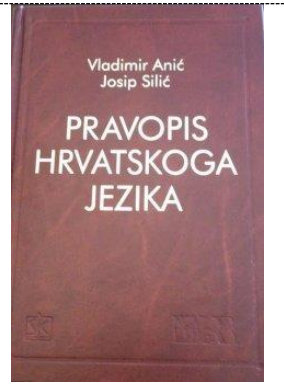
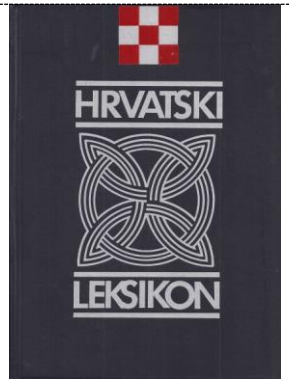	LEKSIKON	ENCIKLOPEDIJA	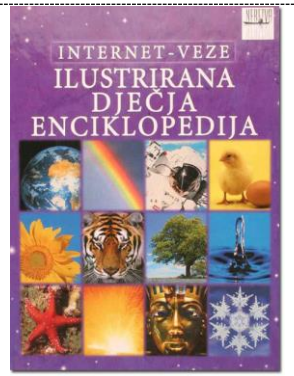
ATLAS		GRAMATIKA	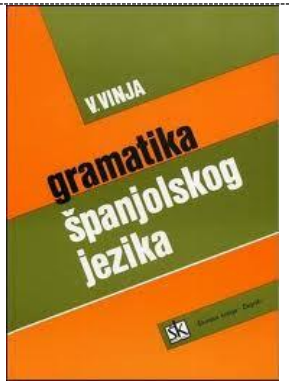

RJEČNIK	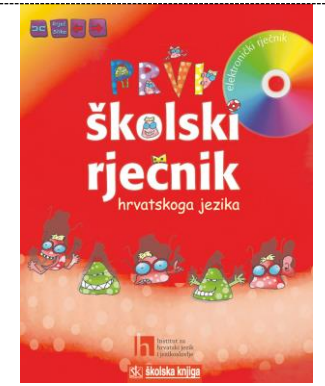	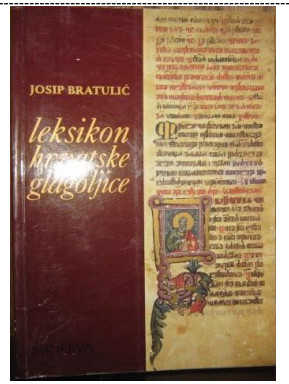	LEKSIKON
GRAMATIKA	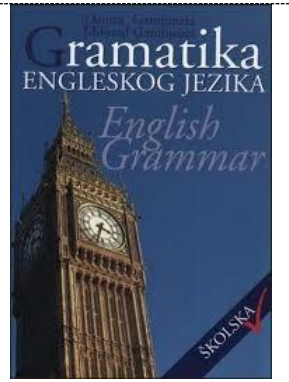	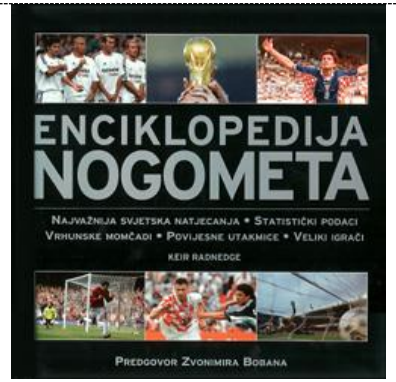	ENCIKLOPEDIJA
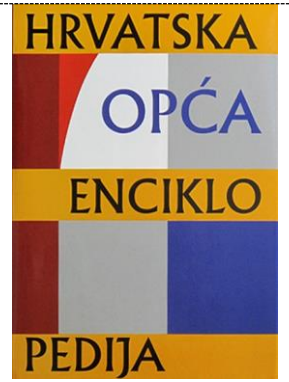	ENCIKLOPEDIJA	RJEČNIK	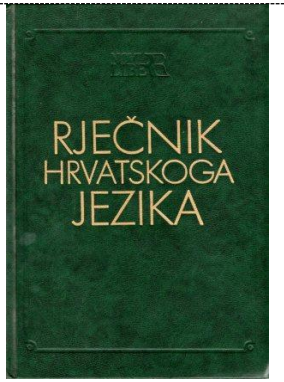

GRAMATIKA	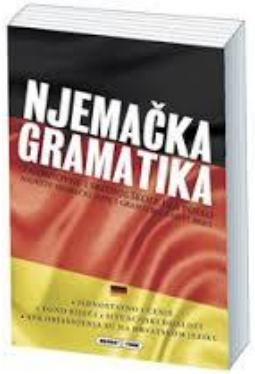	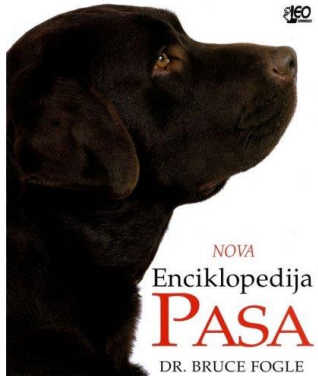	ENCIKLOPEDIJA

Nastavni listić 2. Vježba

Korištenje referentne ili priručne građe u knjižnici

Upute učenicima: Podijelite se u grupe po jedanaest učenika i u sljedećih petnaest minuta pročitajte tekst koji slijedi i probajte odgovoriti na zadana pitanja. U tekstu su masno označeni pojmovi uz koje su vezana pitanja.

DINAMO RASTE KAO GLJIVA

Drugo izdanje '**futsal** Šalate' donijelo je sasvim drugačiju priču nego lani i pokazalo koliko je Dinamo napravio u proteklih 365 dana.

Lanjska Šalata teško će se ikada ponoviti. Miris svježeg sportskog projekta i sirove navijačke energije doveli su do tuluma **epohalnih** razmjera, no i iza ove godine ostat će jako dobra priča.

Dvije uvodne utakmice prošle su u **intermezzu** između kišnih razdoblja. Što je najvažnije – igrale su se po suhom. U futsalu se inače jako pazi da nema nikakve vlage na terenu, ali zajednički stav Dinama i njihovih gostiju iz kluba **Nottingham** bio je – nismo od šećera, igramo bez obzira na uvjete.

Najveće klupsko pojačanje ovoga ljeta, trener **Mićo Martić**, s pet je pojačanja popunio sve rupe u sastavu, pokazao to 'učenicima' iz Engleske i širokog **osmijeha** ponovio da u bliskoj budućnosti vidi velika ostvarenja.

Zadaci:

1. Prolistajte *Enciklopediju nogometa* i pročitajte što ona kaže o nogometnome klubu **Dinamo**. Napišite jednu rečenicu o Dinamu iz Enciklopedije!

_____

_____

_____

2. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite adresu *Hrvatskoga jezičnog portala*: http://hjp.znanje.hr/. U tražilicu portala upišite riječ ***gljive*** i i zapišite što naslov teksta „Dinamo raste kao gljiva“ znači. (Prepišite što znači ***nicati kao gljive poslije kiše*** iz rezultata pretraživanja.)

_____

_____

3. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite adresu *Wikipedije: slobodne enciklopedije:* https://hr.wikipedia.org/wiki/Glavna_stranica. U tražilicu portala upišite riječ ***futsal*** i prepišite iz teksta što taj pojam znači.

_____

_____

4. Sa stola uzmite jedan od rječnika hrvatskoga jezika: *Veliki Anić: rječnik hrvatskoga jezika, Školski rječnik hrvatskoga jezika, Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika, Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika* ili *Rječnik hrvatskoga jezika* i pronađite i prepišite značenje pojma ***epohalan***.

_____

5. Kako se zove red kojim su riječi poredane u tiskanom rječniku?

_____

6. *Hrvatska enciklopedija* dostupna je besplatno na internetu. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite njezinu adresu: http://www.enciklopedija.hr/ i prepišite značenje pojma ***intermezzo*** koje se u rezultatu nalazi pod brojem 2.

_____

7. Uzmite sa stola jedan od atlasa svijeta i pronađite *kazalo* koje se nalazi na kraju knjige. U kazalu pojmova pronađite Veliku Britaniju i grad ***Nottingham***. Što atlas kaže, u kojoj se regiji taj grad nalazi?

_____

8. Uzmite *Hrvatski obiteljski leksikon* i pogledajte piše li u njemu što o ***Mići Martiću***. Ako da, napišite nešto o njemu u jednoj rečenici. Ako nema, pronađi nešto na internetu i navedi izvor.

_____

_____

9. Uzmite jedan od pravopisa hrvatskoga jezika sa stola i prema kazalu pronađite na kojim se stranicama u knjizi navode pravila o ***Smjenjivanju ije/je/e/i/0***. Zapišite broj stranica!

_____

Izvor: *Šalata: Nogometni ples na kiši i jedna nesreća.* https://www.tportal.hr/sport/clanak/salata-nogometni-ples-na-kisi-i-jedna-nesreca-20150906 (pristupljeno 25. siječnja 2019.). (Tekst je prilagođen za nastavu.)

Nastavni listić 3. Izlazna kartica

Na kraju današnjega sata promisli koliko znaš i zaokruži jednu od opcija:

razumio sam trebam još malo učenja nisam razumio

Prilozi (radni materijali za knjižničare)

Prilog 1. Odgovori na pitanja (*Nastavni listić 2*)

1. Prolistajte *Enciklopediju nogometa* i pročitajte što ona kaže o nogometnome klubu **Dinamo**. Napišite jednu rečenicu o Dinamu iz enciklopedije!
Dinamo, NK, nogometni klub osn. u Zagrebu 9. VI. 1945.

2. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite adresu *Hrvatskoga jezičnog portala*: http://hjp.znanje.hr/. U tražilicu portala upišite riječ ***gljive*** i i zapišite što naslov teksta „Dinamo raste kao gljiva“ znači. (Prepišite što znači ***nicati kao gljive poslije kiše*** iz rezultata pretraživanja.)
Nicati kao gljive poslije kiše naglo se i jako razmnažati, umnažati se, javljati se na svim stranama.

3. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite adresu *Wikipedije: slobodne enciklopedije*. U tražilicu portala upišite riječ ***futsal*** i prepišite iz teksta što taj pojam znači.
Futsal je kratica portugalskih futebol de salao, odnosno španjolskih riječi futbol de sala koje znače dvoranski nogomet.

4. Sa stola uzmite jedan od rječnika hrvatskoga jezika: *Veliki Anić: rječnik hrvatskoga jezika, Školski rječnik hrvatskoga jezika, Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika, Prvi školski rječnik hrvatskoga jezika* ili *Rječnik hrvatskoga jezika* i pronađite i prepišite značenje pojma ***epohalan***.
Koji daje obilježje epohi, koji je vrlo značajan.

5. Kako se zove red kojim su riječi poredane u tiskanom rječniku?
Abecedni red.

6. *Hrvatska enciklopedija* dostupna je besplatno na internetu. U tražilicu internetskoga preglednika na vašem računalu unesite njezinu adresu: http://www.enciklopedija.hr/ i prepišite značenje pojma ***intermezzo*** koje se u rezultatu nalazi pod brojem 2.
2. U prenesenom smislu, upadica, neočekivani događaj ili epizoda u tijeku nekog čina ili radnje.

7. Sa stola uzmite jedan od atlasa svijeta i pronađite *kazalo* koje se nalazi na kraju knjige. U kazalu pojmova pronađite Veliku Britaniju i grad ***Nottingham***. Što atlas kaže, u kojoj se regiji taj grad nalazi?
Nottingham je grad u Velikoj Britaniji u regiji East Midlands.

8. Uzmite *Hrvatski obiteljski leksikon* i pogledajte piše li u njemu što o ***Mići Martiću***. Ako da, napišite nešto o njemu u jednoj rečenici. Ako nema, pronađi nešto na internetu i navedi izvor.
Nema podataka o Mići Martiću. (Proizvoljan odgovor.)

9. Uzmite jedan od pravopisa hrvatskoga jezika sa stola i prema kazalu pronađite na kojim se stranicama u knjizi navode pravila o ***Smjenjivanju ije/je/e/i/0***. Zapišite broj stranica!
Str. 15-27. U *Hrvatskom pravopisu.*

Prilog 2. Poveznica na kviz i prikazi pitanja.

Poveznica: https://create.kahoot.it/k/7ed9217e-7c91-4b80-ba23-64b3568ae2d7

Game PIN: 272111

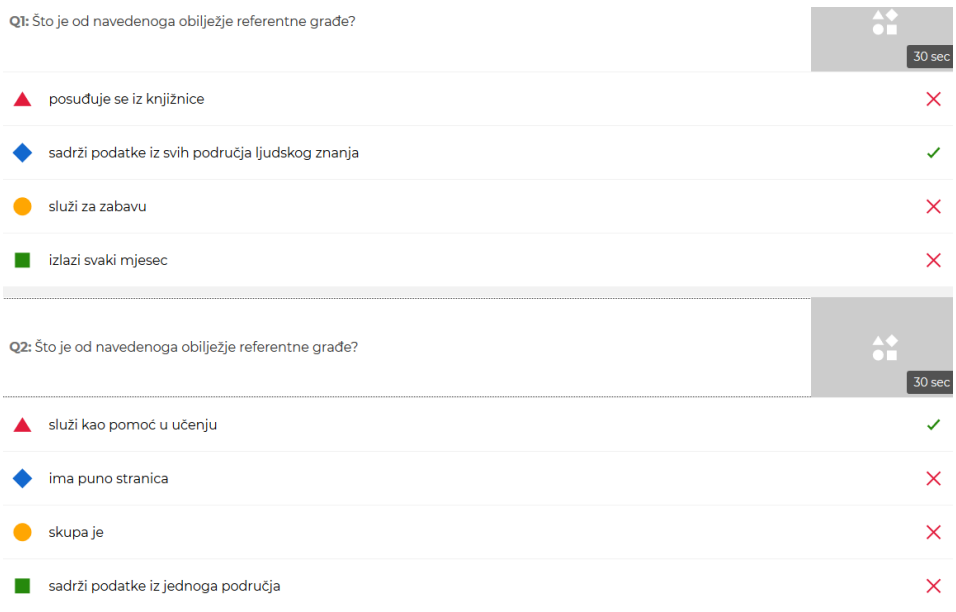

Q3: Kako se koristi referentna zbirka?

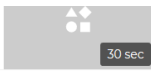

- ▲ može se posuditi na jedan dan ✗
- ◆ može se posuditi onoliko dana koliko i lektira ✗
- ● ne smije se koristiti ✗
- ■ smije se koristiti samo u knjižnici ✓

Q4: Kako su poredane natuknice u priručnoj građi?

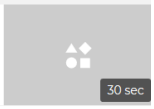

- ▲ po prezimenu ✗
- ◆ abecednim redom ✓
- ● po godini ✗
- ■ prema mjestu nastanka ✗

Q5: Što sadrži rječnik?

- ▲ natuknice koje sažeto obrađuju neke činjenice, osobe, djela ✗
- ◆ opširno obrađeno ljudsko znanje ✗
- ● popis riječi i izraza jednog ili više jezika ✓
- ■ karte ✗

Q6: Što sadrži leksikon?

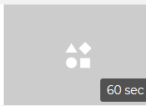

- ▲ praktične upute, npr. o jeziku, kuhanju, poslu ✗
- ◆ natuknice koje sažeto obrađuju neke činjenice, osobe, djela ✓
- ● skup pravila za ispravno bilježenje riječi nekog jezika ✗
- ■ opis sustava nekog jezika i njegovih zakonitosti ✗

Q7: Što sadrži enciklopedija?

- ▲ opširno obrađeno ljudsko znanje ✓
- ◆ zemljopisne i povijesne karte ✗
- ● natuknice koje sažeto obrađuju neke činjenice, osobe, djela ✗
- ■ praktične upute ✗

Q8: Što sadrži pravopis?

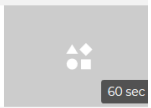

- ▲ praktične upute ✗
- ◆ opis sustava nekog jezika i njegovih zakonitosti ✗
- ● popis riječi i izraza jednog ili više jezika ✗
- ■ skup pravila za ispravno bilježenje riječi nekog jezika ✓

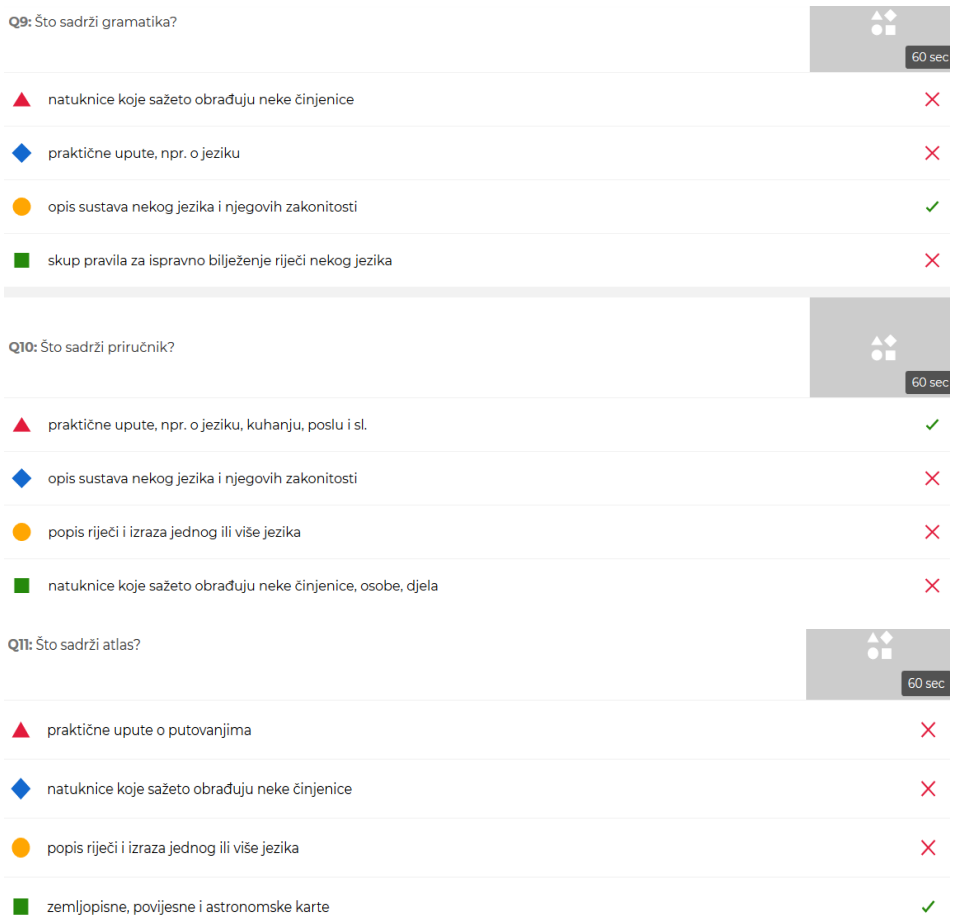

Literatura

Demut, Ana. 2003. *Putokazi školske knjižnice.* Školska knjiga. Zagreb.

Skupina autora. 2013. *Hrvatski pravopis*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Šalata: Nogometni ples na kiši i jedna nesreća. https://www.tportal.hr/sport/clanak/salata-nogometni-ples-na-kisi-i-jedna-nesreca-20150906 (pristupljeno 25. siječnja 2019.).

Šojat, Anita. 2015. *Snaga riječi 7: hrvatska čitanka za sedmi razred osnovne škole*. Školska knjiga. Zagreb.

Težak, Stjepan. 1996. *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1*. Školska knjiga. Zagreb.

Težak, Stjepan. 1996. *Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2*. Školska knjiga. Zagreb.

Životopis

Kristina Nikić magistra je bibliotekarstva i magistra edukacije hrvatskoga jezika i književnosti. Završila je dvopredmetni studij kroatistike i bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2017. godine braneći dva diplomska rada: *Fonološke i morfološke karakteristike voloderskoga govora* (mentorica: prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić) i *Analiza beletrističkih prijevoda na hrvatski jezik iz Hrvatske nacionalne bibliografije* (mentorica: prof. dr. sc. Ana Barbarić). Po završetku studija zapošljava se u Osnovnoj školi Mate Lovraka u Kutini kao predmetna učiteljica Hrvatskoga jezika, a od školske godine 2018./2019. radi i kao stručna suradnica knjižničarka u Školi za primalje u Zagrebu. Uz to je predavala i Informatiku u Osnovnoj školi Poliklinike za rehabilitaciju govora i sluha SUVAG. Redovito se stručno usavršava i s učenicima sudjeluje na natjecanjima iz hrvatskoga jezika, smotri LiDraNo i u projektu *Čitanjem do zvijezda*.

Harry Potter u svijetu znanosti

Harry Potter in the world of science

Marijana Pavić, prof., dipl. knjiž.
Osnovna škola Stjepana Radića Bibinje
mrjnpv@gmail.com

Sažetak

Nastavni sat Harry Potter u svijetu znanosti primjer je integracijskog sata koji se izvodi u suradnji školskog knjižničara/knjižničarke s nastavnikom/nastavnicom Kemije i/ili Fizike u sedmim razredima osnovne škole. Cilj sata je osvijestiti važnost čitanja (čitanja u slobodno vrijeme) za razvoj mašte, kreativnosti, novih ideja i poticanja na istraživanje svijeta koji nas okružuje. Učenici će shvatiti kako nas čitanje u slobodno vrijeme obogaćuje i pruža znanja iz različitih područja ljudske djelatnosti pa tako i iz znanosti iako možda naoko nemaju veze sa znanosti. Središnji dio sata podijeljen je na dva dijela: a) obradu ulomaka iz romana Harry Potter i kamen mudraca te Harry Potter i princ miješane krv kao i rješavanje književnih zagonetki te b) izvođenje pokusa kojima se demonstriraju određene kemijske reakcije odnosno fizikalne promjene inspirirane ulomcima iz romana. Pretpostavlja se da će ovakvim pristupom učenju i poučavanju učenici razvijati svoje čiteljske navike kao i ojačati čitalačku i prirodoslovnu pismenost kao dijelove informacijske pismenosti.

Abstract

The school lesson Harry Potter in the World of Science is an example of an integrated lesson that is performed by a school librarian together with a chemistry teacher or a physics teacher in the seventh grades of primary school. The goal of the lesson is to realize the importance of reading (reading in leisure time) in order to develop imagination, creativity, new ideas, to encourage exploring the world around us. Pupils will realize that reading in leisure time enriches us and provides us with knowledge from different areas of human activities, even from science, although at first it may not have anything to do with science. The central part of the lesson is divided into two parts: a) analysis of chapters

from the novel Harry Potter and the Philosopher's Stone and Harry Potter and the Half- Blood Prince as well as solving literary puzzles and b) performing experiments which demonstrate certain chemical reactions or physical changes inspired by the chapters from the novel. It is assumed that with this approach to learning and teaching students will develop their reading habits as well as strengthen reading and scientific literacy as parts of information literacy.

Nastavna jedinica:	**Harry Potter u svijetu znanosti** **(Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti, 7. r.)**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke i učiteljice kemije:	**Marijana Pavić, stručna suradnica knjižničarka** **Ivana Kadoić – Stojanov, prof.**	
Razredni odjel: **sedmi (7.)**	Trajanje sata: 45 min	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: Hrvatski jezik, Kemija, Fizika, KIP – poticanje čitanja	**Tip nastavnoga sata:** integrirana nastava; analiza književnog teksta, praktičan rad - pokus	**Nastavni oblici**: frontalni, grupni/skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, metoda čitanja/pisanja/slušanja/rada na tekstu, demonstracija, istraživanje, zaključivanje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** knjige (Harry Potter i kamen mudraca, Harry Potter i odaja tajni, Harry Potter i princ miješane krvi), papiri A4 (4 kom); pribor za pokuse: soda bikarbona, jestive boje, ocat, voda, limun, šećer, fenolftalein, svijeća, 5 staklenih čaša, plastične čaše, vrećica čaja, svijeća, upaljač	**Ključne riječi:** fantastični roman, kemijske reakcije, fizikalne promjene, književno djelo, znanost

Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Uočiti povezanost književnog djela i znanosti, shvatiti važnost čitanja lijepe književnosti u razvoju čovjekove kreativnosti i mašte koji potiču na istraživanje svijeta te dovode do novih spoznaja na raznim područjima pa tako i u znanosti.
Suodnosi:	Književnost, kemija, fizika, KIP
Ishodi učenja:	Učenik - se služi novim riječima koje je čuo ili pročitao - citira autorsko djelo poštujući autorska prava - unaprjeđuje vještine izražajnog čitanja, kritičkog razmišljanja, apstraktnog mišljenja i konstruktivnog razmišljanja - povezuje književno djelo sa znanosti; shvaća povezanost književnoumjetničkog djela i mašte sa znanstvenim spoznajama tj. važnost kreativnosti u znanosti; povezuje fiktivni svijet romana s realnim i iskustvenim svijetom znanosti - shvaća kemijske reakcije, povezuje uzroke i posljedice - jača učinkovitost rada u skupini na definiranju i rješavanju problema iz područja analize teksta (sadržaja) i područja kemijskih i fizikalnih reakcija
Zadaće sata:	
a) obrazovne	učenici će razumijeti i znati prepoznati fantastični roman za mlade, učenici će razumijeti i znati opisati kemijske i fizikalne reakcije
b) odgojne	učenici će raditi u skupini te razvijati sposobnosti timskog rada, prihvaćanja tuđeg mišljenja, kritičkog razmišljanja, dogovaranja i međusobnog uvažavanja
c) funkcionalne	učenici će razvijati i jačati čitalačku i prirodoslovnu pismenost, razvijati koncentraciju i pamćenje, samostalno i kritičko razmišljanje te će naročito unaprijediti vještine samostalnog istraživanja i izvođenja pokusa

d) komunikacijske	učenici će razvijati usmeno izražavanje, bogatiti rječnik i govorne sposobnosti, poboljšati svoje organizacijske i istraživačke sposobnosti te sposobnosti analiziranja podataka i donošenja zaključaka
Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Unutarnje i vanjsko vrednovanje Vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje ELEMENTI VREDNOVANJA: - rješavanje problema i donošenje odluka, metakognicija, kritičko mišljenje, kreativnost i inovativnost - upravljanje sobom, povezivanje s drugima - komunikacija, suradnja, informacijska pismenost
Izvori za učenike:	1. Rowling, J.K. 2001. Harry Potter i kamen mudraca. Algoritam. Zagreb. 2. Rowling, J.K. 2001. Harry Potter i odaja tajni. Algoritam. Zagreb. 3. Rowling, J.K. 2005. Harry Potter i princ miješane krvi. Algoritam. Zagreb.
Izvori za učitelje:	4. Battistutti-Pecha, Allina i dr. 2014. U svijetu kemije 7. Profil. Zagreb. 5. Grieg, Alex. Readers of literary fiction are more creative and exercise better judgment, claim scientists. MailOnline. URL: https://www.dailymail.co.uk/news/article-2342635/Readers-literary-fiction-better-thinkers-according-new-research.html (11.2.2019.) 6. Harry Potter science experiments. URL: https://www.pinterest.com/conleycindy/harry-potter-science-experiments/?lp=true (11.2.2019) 7. Dječja posla – internet portal. Eksperiment sa sodom i octom koji će oduševiti klince. URL: http://www.djecjaposla.com/eksperiment-sa-sodom-i-octom-koji-ce-oduseviti-klince/ (11.2.2019.) 8. You Tube. Using CO2 to put out a candle. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fne3CNiwQog (11.2.2019.)

9. Nastavni plan i program za osnovnu školu. URL: https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (11.2.2019.)
10. Paar, V.; Martinko, S.; Ćulibrk, T. 2013. Fizika oko nas 7. Školska knjiga Zagreb.
11. Pavić, M. Sretan rođendan, Harry. Dešpet - internetski časopis OŠ Stjepana Radića Bibinje. URL: http://www.despet-casopis.com/dogadajnica/224-sretan-rodendan-harry

Tijek sata

UVODNI DIO
Motivacija, najava cilja i plana rada. 7 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (Što čini učitelj knjižničar?)	Način provjere ishoda
Učenik - citira autorsko djelo poštujući autorska prava - unaprjeđuje vještine kritičkog razmišljanja, apstraktnog	Podjela po skupinama Razgovor s knjižničarkom	Formiranje grupa po 4-5 učenika. Po stolovima su raspoređeni materijali za pokuse i knjige. Stolovi su označeni brojkama 1-4. Povede se kratak razgovor o romanima i filmovima o Harryju Potteru te o autorici J.K.Rowling. *KNJIŽNIČARKA: Što je karakteristično za Harryja? Koje*	Procjena rasprave u kojoj sudjeluje učenik

mišljenja i konstruktivnog razmišljanja	Razgovor s knjižničarkom. Učenici nude svoje odgovore. Vjerojatno će i sami povezati čarobnjaštvo s pokusima.	*sposobnosti ima? U koju školu ide? Što znaju o autorici romana?* Iznose se neke zanimljivosti iz života autorice. Svaka skupina dobije „prazan“ papir. To je zapravo papir ispisan fenolftaleinom koji se osušio te je nevidljiv. NAJAVA TEME KNJIŽNIČARKA: *Danas povezujemo književno djelo i kemiju. Što mislite o tome? Mogu li se romani iz serijala o Harryju Potteru povezati s kemijom? Zašto?* Svaka skupina dobije „prazan“ papir. To je zapravo papir ispisan fenolftaleinom koji se osušio te je nevidljiv. Knjižničarka objašnjava kako su papire donijele sove koje donose pisma u Hogwarts te da će se pomoću	

		čarolije pojaviti zagonetka koju moraju riješiti i stranica u knjizi koju moraju iščitati da bi pronašli rješenje zagonetke. Napominje se da stranicu i zagonetku moraju zapamtiti jer će zapis opet nestati te da za rad imaju 10 min nakon čega čitaju glasno ulomak i odgovaraju na zagonetku pred razredom!	

SREDIŠNJI DIO 33 min
Rad u skupinama.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Učenik - se služi novim riječima koje je čuo ili pročitao - citira autorsko djelo poštujući autorska prava	Pronalaženje ciljanog teksta, rješavanje zagonetke, odabir ulomka za glasno čitanje. Dogovaranje unutar skupine.	a) OBRADA – RAD NA TEKSTU Papire prskamo vodom te svaka grupa iščitava svoje tekstove i rješava zagonetku. Odabiru dio teksta za glasno izražajno čitanje	Opažanje izvedbe učenika u aktivnostima i praktičnom radu Analiza učeničkih izvješća o provedbi pokusa i rada na tekstu

- unaprjeđuje vještine izražajnog čitanja, kritičkog razmišljanja, apstraktnog mišljenja i konstruktivnog razmišljanja - povezuje književno djelo sa znanosti; shvaća povezanost književnoumjetničkog djela i mašte sa znanstvenim spoznajama tj. važnost kreativnosti u znanosti; povezuje fiktivni svijet romana s realnim i iskustvenim svijetom znanosti	Čitanje, izražajno čitanje, glasno čitanje, čitanje s razumijevanjem Razgovor, odgovaranje na postavljena pitanja	pred razredom iz kojeg je jasno rješenje zagonetke. Ukoliko grupa ne uspije naći odgovor, pokušavaju ostali učenici koji su pažljivo slušali. KNJIŽNIČARKA: *Je li vam bilo teško riješiti zagonetke?* *Kakva su zbivanja opisana u ulomcima koje smo čuli? Neobična? Čudnovata? Fantastična? Mogu li se ti događaji zbivati u stvarnosti?* *Kakav je lik Harryja Pottera? Što je kod njega neobično/nestvarno?* *Romane čiji likovi imaju nadnaravne sposobnosti, neobične moći, koji govore o fantastičnim/nestvarnim*	

- shvaća kemijske reakcije, povezuje uzroke i posljedice - jača učinkovitost rada u skupini na definiranju i rješavanju problema iz područja analize teksta (sadržaja) i područja kemijskih i fizikalnih reakcija	Učenici pokušavaju povezati pokus i materijale koje imaju sa	*događajima nazivamo FANTASTIČNI ROMAN*. b) OBRADA – DEMONSTRACIJA POKUSA Knjižničarka /učiteljica kemije postavlja pitanje učenicima imaju li ideju kakav bi pokus njihova grupa mogla izvesti s obzirom na ulomak koji su čitali i zagonetku. Skupinama se dijele papiri s postupkom provođenja pokusa. Svaka grupa samostalno, uz nužnu pomoć učiteljice/knjižničarke demonstrira svoj pokus pred ostalima. *Što se dogodilo? Opišite! Koje su se reakcije dogodile?*	

	sadržajem ulomka koji su čitali i zagonetkom. Izražavaju svoja mišljenja, obrazlažu. Demonstracija pokusa. Učenici, uz pomoć knjižničarke tj.učiteljice Kemije objašnjavaju postupak i rezultate kemijskih i fizikalnih reakcija.	1. **Vulkan u čaši** – reakcijom octa sa sodom bikarbonom nastaje ugljikov dioksid zbog čega se stvori obilna pjena. **Ljubavna limunada** – reakcijom sode bikarbone i limunske kiseline nastaje ugljikov dioksid te je napitak pjenušav. 2. **Leteći čaj** – ovdje se dogodila jedna fizikalna promjena. Naime, zrak se unutar čajne vrećice zagrijao i postao lakši od okolnog zraka pa vrećica poleti. Na istom principu funkcionira leteći balon! 3. **Svijeća u čaši** – reakcijom octa sa sodom bikarbonom nastaje	

		ugljikov dioksid. Ugljikov dioksid je teži od zraka pa ga možemo „preliti“ u čašu sa svijećom. On ne podržava gorenje te se svijeća ugasi.	

ZAVRŠNI DIO 5 min
Sinteza i ponavljanje nastavnih sadržaja.
Zadatak za domaći rad. Istražiti čitateljske sklonosti nekih poznatih znanstvenika i izumitelja – što su voljeli/vole čitati, izreke o čitanju (Albert Einstein, Nikola Tesla, Steve Jobs, Bill Gates, Mark Zuckerberg, Elon Musk i/ili drugi). Navesti izvore.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Učenik - se služi novim riječima koje je čuo ili pročitao - unaprjeđuje kritičko razmišljanje, apstraktno mišljenje i konstruktivno razmišljanje	Učenici izražavaju svoje dojmove o provedenim aktivnostima i ovakvoj vrsti sata. Odgovaraju na postavljena pitanja i donose zaključke.	Knjižničarka povede razgovor o povezanosti književnosti i prirodnih znanosti (kemije, fizike). *Što se sve može naučiti kroz književno djelo? Služi li književno djelo samo za zabavu? Za što sve može služiti?* (potiče maštu, radoznalost, kreativnost, zainteresiranost za znanost, za društvena zbivanja i sl.) *Najveći*	Usmeno ispitivanje

- povezuje književno djelo sa znanosti; shvaća povezanost književnoumjetničkog djela i mašte sa znanstvenim spoznajama tj. važnost kreativnosti u znanosti; povezuje fiktivni svijet romana s realnim i iskustvenim svijetom znanosti - shvaća kemijske reakcije, povezuje uzroke i posljedice - jača učinkovitost rada u skupini na definiranju i rješavanju problema iz područja analize teksta (sadržaja) i područja kemijskih i fizikalnih reakcija	Ponavljamo ključne pojmove: fantastični roman, kemijska reakcija, fizikalna promjena, ugljikov dioksid	*znanstvenici bili su i strastveni čitatelji.* (Istražiti za Domaći rad!) PONOVIMO! Kako nazivamo suvremene romane koji govore o neobičnim događajima i nestvarnim likovima ili likovima s fantastičnim sposobnostima? Što nastaje kemijskom reakcijom sode bikarbone i kiseline (octa, limunske kiseline)?	

PRILOZI

ZAGONETKE

1. GRUPA

(Rješenje: Snape. Čarobni napitci.)

Eksperiment: Vulkan u čaši

ZAGONETKA:

Ne da ne volim Pottera. Ja ga mrzim.

Tko sam i što predajem?

Str. 110-11 (Harry Potter i kamen mudraca)

2. GRUPA

(Rješenje: Leteće pero)

Eksperiment: Leteći čaj

ZAGONETKA:

Wingardium leviosa!

Što radim?

Str. 139 (Harry Potter i kamen mudraca)

3. GRUPA

(Rješenje: Svijeća)

Eksperiment: Svijeća u čaši

ZAGONETKA:

Na stropu sam.

Tko sam?

Str. 95 (Harry Potter i kamen mudraca)

4. GRUPA

(Rješenje: Ljubavni napitak)

Eksperiment: Ljubavna limunada.

ZAGONETKA:

Amortentia!

Čemu služim?

Str. 152 (Harry Potter i princ miješane krvi)

POKUSI

1. VULKAN U ČAŠI

Potrebno: 3 čaše, ocat, jestive boje, soda bikarbona, podloga (pladanj)

Postupak: Na podlogu postavi 3 čaše. Ulij u svaku čašu oko ¾ octa i dodaj u svaku čašu desetak kapi jestive boje. (Možeš staviti i malo deterdženta za suđe – bit će luđe!) U svaku čašu istresi žlicu sode bikarbone. Možeš dodati još sode bikarbone da pojačaš reakciju. Promatraj reakciju. Što se događa?

2. LJUBAVNA LIMUNADA

Potrebno: ½ šalice limunovog soka, 2 šalice vode, 5 kocaka šećera, jestiva crvena boja, soda bikarbona, šalice, bokal, 5 čaša.

Postupak: iscijedi pola šalice limunovog soka i ulij u bokal. Dodaj 2 šalice vode i promiješaj. Izlij mješavinu ravnomjerno u 5 čaša. Svaku kockicu šećera nakapaj s nekoliko kapi jestive crvene boje te ubaci u čaše s limunadom. U svaku čašu stavi oko ½ žličice sode bikarbone. Popij svoj ljubavni napitak i postat ćeš najpoželjniji dečko/ najpoželjnija cura u školi!

3. LETEĆI ČAJ

Uzmi vrećicu čaja te ju prereži pri vrhu i istresi sadržaj. Oblikuj valjak te ga postavi na tanjur i pažljivo zapali pri vrhu i to brzo s lijeve i desne strane. Promatraj reakciju!

4. SVIJEĆA U ČAŠI

Upali svijeću u čaši. U drugu čašu ulij malo octa i dodaj žličicu sode bikarbone. Pričekaj da se reakcija malo smiri te pažljivo „prelij“ plin koji je nastao iznad octa u čašu sa svijećom. Što se dogodilo?

DODATAK: Ako se izvodi dvosat, moguće je uklopiti još neki pokus kao što je npr. Crna mamba.

CRNA MAMBA

(Rješenje: Zmija)

Eksperiment: Crna mamba

ZAGONETKA:

Čuvam odaju tajni. Tko sam ja?

Str. 230 (Harry Potter i odaja tajni)

POKUS

Postupak: Napravi udubinu u pijesku i u nju pažljivo ulij 2 ml alkohola. Smjesu šećera i sode bikarbone istresi pažljivo u udubinu i oblikuj stožac. Pažljivo zapali alkohol. Promatraj reakciju!

Literatura

Battistutti-Pecha, Allina i dr. 2014. U svijetu kemije 7. Profil. Zagreb.

Grieg, Alex. Readers of literary fiction are more creative and exercise better judgment, claim scientists. MailOnline. URL: https://www.dailymail.co.uk/news/article-2342635/Readers-literary-fiction-better-thinkers-according-new-research.html (11.2.2019.)

Harry Potter science experiments URL: https://www.pinterest.com/conleycindy/harry-potter-science-experiments/?lp=true (11.2.2019)

Dječja posla – internet portal. Eksperiment sa Sodom I octom koji će oduševiti klince. URL: http://www.djecjaposla.com/eksperiment-sa-sodom-i-octom-koji-ce-oduseviti-klince/ (11.2.2019.)

You Tube. Using CO2 to put out a candle. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fne3CNiwQog (11.2.2019.)

Nastavni plan i program za osnovnu školu. URL: https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (11.2.2019.)

Paar, V.; Martinko, S.; Ćulibrk, T. 2013. Fizika oko nas 7. Školska knjiga Zagreb.

Pavić, M. Sretan rođendan, Harry. Dešpet - internetski časopis OŠ Stjepana Radića Bibinje. URL: http://www.despet-casopis.com/dogadajnica/224-sretan-rodendan-harry

Rowling, J.K. 2001. Harry Potter i kamen mudraca. Algoritam. Zagreb.

Rowling, J.K. 2001. Harry Potter i odaja tajni. Algoritam. Zagreb.

Rowling, J.K. 2005. Harry Potter i princ miješane krvi. Algoritam. Zagreb.

Životopis

Marijana Pavić (r. 23. svibnja 1972., Zadar) diplomirala Hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zadru te Informacijske znanosti – knjižničarstvo na istom Sveučilištu. Radila u osnovnim i srednjim školama kao učiteljica/nastavnica nastavnog predmeta Hrvatski jezik, a od 2015. godine i na mjestu stručne suradnice knjižničarke u Osnovnoj školi Stjepana Radića Bibinje. Sudjelovala na međunarodnoj konferenciji Lida 2018. godine posternim izlaganjem na temu Predmetno označivanje u školskoj knjižnici.

Ivana Kadoić Stojanov (r. 1980.). Diplomirala 2006. Na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku na odjelu za biologiju i Odjelu za kemiju i te stekla stručno zvanje profesor biologije i kemije. Radila u više osnovnih škola, a od 2010. zaposlena u Osnovnoj školi Stjepana Radića Bibinje kao učiteljica kemije, biologije i prirode. Sa svojim učenicima redovito održava dodatnu nastavu iz kemije i biologije te sudjeluje na natjecanjima.

Mrežni katalog knjižnice

Online Library Catalogue

Sanja Šušnjara Raić, dipl. knjiž. i prof. hrv. jez. i knjiž.
OŠ „Klinča Sela“, Klinča Sela
sanja.susnjara1@skole.hr

Prijevod sažetka
Lana Bitenc, prof.
Teatar Don Hihot
bitenc.lana@gmail.com

Sažetak

Ovaj sat namijenjen je učenicima sedmih razreda prvenstveno s ciljem poticanja učenika u samostalnom pretraživanju informacija uz pomoć mrežnog kataloga školske knjižnice. Učenici će se upoznati s mrežnim katalogom školske knjižnice, vrstama kataloga abecedni/autorski, naslovni i predmetni i načinima pretraživanja što će im omogućiti pronalaženje vjerodostojnih informacija i olakšati procese učenja u njihovom budućem obrazovanju.

Sat započinje kratkom anketom u *Googleovom* obrascu, rezultati se odmah prikazuju, započinje kratka rasprava gdje učenici aktivno sudjeluju i iznose svoja iskustva i komentare o *knjižnici bez zidova*. Nakon toga najavljuje se tema sata Mrežni katalog knjižnice, u kojoj se učenici upoznaju s vrstama pretraživanja po novitetima, stručnim skupinama, ključnim riječima, lektirnim naslovima i prema vrsti građe. U središnjem dijelu sata učenici u skupnom radu rješavaju nastavni listić uz pomoć mrežnog kataloga knjižnice i prezentiraju svoje odgovore.

U završnom dijelu sata učenicima se predstavlja i usluga korisničkog računa knjižnice i podijele im se zaporke. Učenici na kraju ispunjavaju anketu u *Googleovom* obrascu o vrednovanju sata i rezultati se odmah prikazuju i komentiraju. Opcionalna je i podjela nastavnog listića s oblikom košare, gdje učenici mogu zapisati što s ovog sata nose sa sobom, a može im koristiti u budućem obrazovanju.

Abstract

This course is intended for the pupils from seventh grade, primarily with a view to encourage them in independent search of information with the help of the school's online catalog library. The online catalog of school libraries, catalog types and search ways will be introduced to the pupils, and will enable them to find credible information and make easier learning processes in their future education. Introducing hour begins with a short survey in the Google form, the results are immediately displayed, then begins a brief discussion where pupilss actively participate and present their experiences and comments on a library without walls.

After that, the topic of the Network Catalog Catalog is announced, in which pupils learn about the types of search by news, expert groups, keywords, lexical titles and type of material. In the central part of the course pupils work in groups and solve the teaching leaflet with the help of the online library catalog and present their answers.

In the final part of the course to the pupils is also presented account service libraries and the passwords will be shared. Pupils will eventually complete a Google survey - valuation form and the results will be immediately displayed and commented. There is also an option to have a teaching leaflet in the form of a basket, where students can write what kind of knowledge they have learn in this course and how they can use gained knowledge in future education.

Nastavna jedinica:	Mrežni katalog knjižnice	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Sanja Šušnjara Raić	
Razredni odjel:	Trajanje sata: 45 min	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: KIMOO	**Tip nastavnoga sata:** obradba	**Nastavni oblici**: frontalni rad, individualni rad, skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, metode čitanja, pisanja, slušanja, rada na računalu, demonstracija, istraživanje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** računalo, LCD projektor, internet – mrežni katalog knjižnice OŠ „Klinča Sela“, slikokaz, nastavni listić	**Ključne riječi:** mrežni katalog, online-katalog, e-katalog, mrežne stranice, pretraživanje
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	pretraživati fondove knjižnica putem e-kataloga; znati pronaći odgovor na pitanje ima li određena knjižnica neku jedinicu knjižnične građe, koliko ih ima i koji im je trenutačni status; samostalno uočiti koje knjige nekog autora ima knjižnica; pretraživati pomoću UDK oznake i pomoću predmetnice; prepoznati školsku knjižnicu kao dio globalne informacijske mreže te vrijednost kvalitetne informacije u svakodnevnom životu.	
Suodnosi:	Hrvatski jezik – pretraživanje lektirnih naslova, knjižnično-informacijsko obrazovanje – uporaba kataloga knjižnice, informatika – uporaba računala i interneta	
Ishodi učenja:	- učenici će **prepoznati** izvore vjerodostojnih informacija - učenici će **znati procijeniti** zadovoljava li knjižnica njihove potrebe za informacijama - učenici će **razumjeti** utjecaj informatizacije na proces učenja - učenici će **sudjelovati** u samostalnom pretraživanju informacija - učenici će **primjenjivati** prethodna znanja (o internetu) - učenici će **razumjeti** koncept *knjižnice bez zidova*	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	učenici će naučiti i razumjeti pojam mrežnog kataloga knjižnici	
b) odgojne	učenici će razvijati vještine timskog rada i pozitivan odnos prema učenju	
c) funkcionalne	učenici će biti u stanju samostalno se kretati kroz mrežni katalog knjižnice	
d) komunikacijske	učenici će biti ohrabreni samostalno iznositi mišljenje i razvijati vještine javnog nastupa	

Plan ploče, projekcije, NL-a

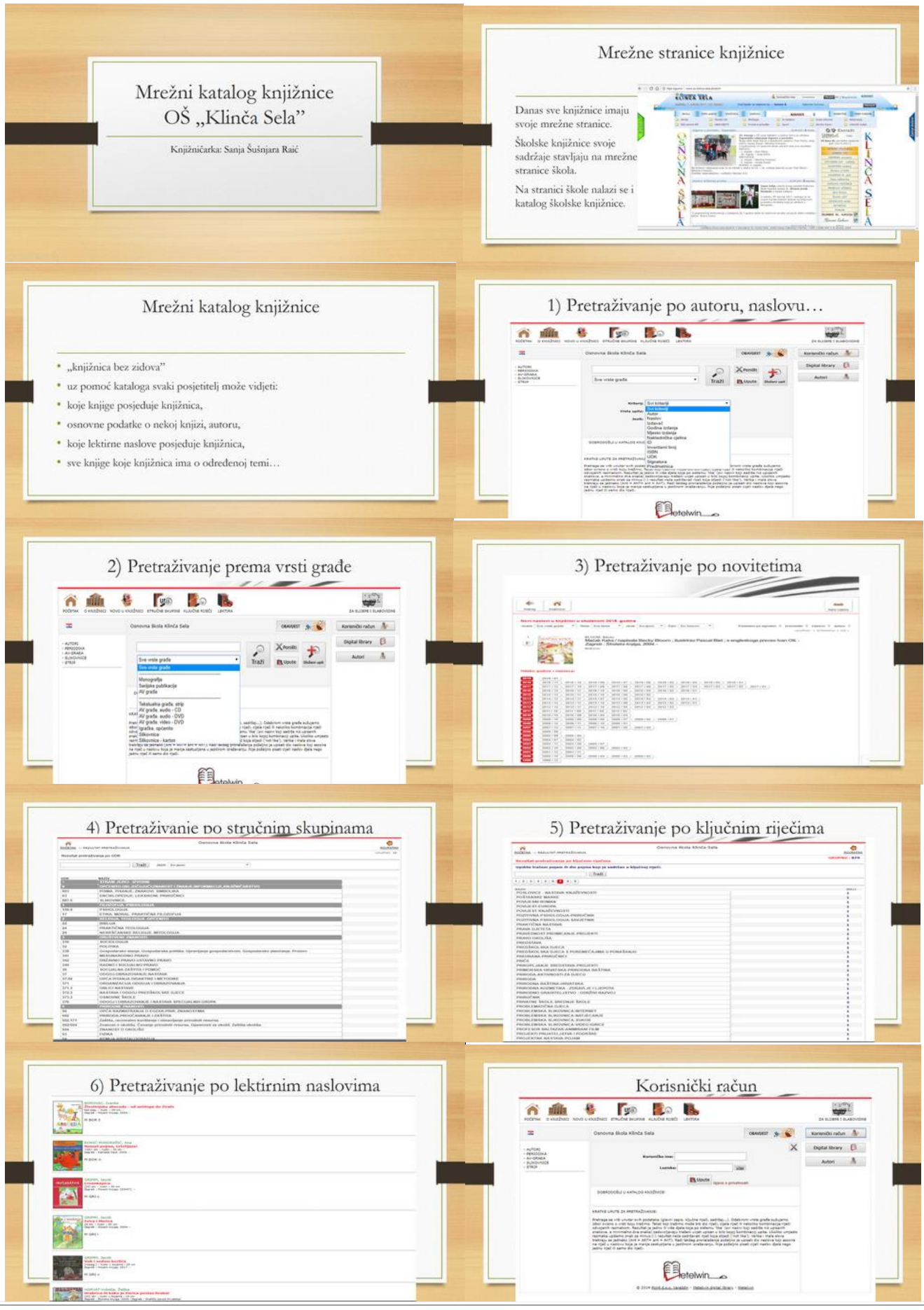

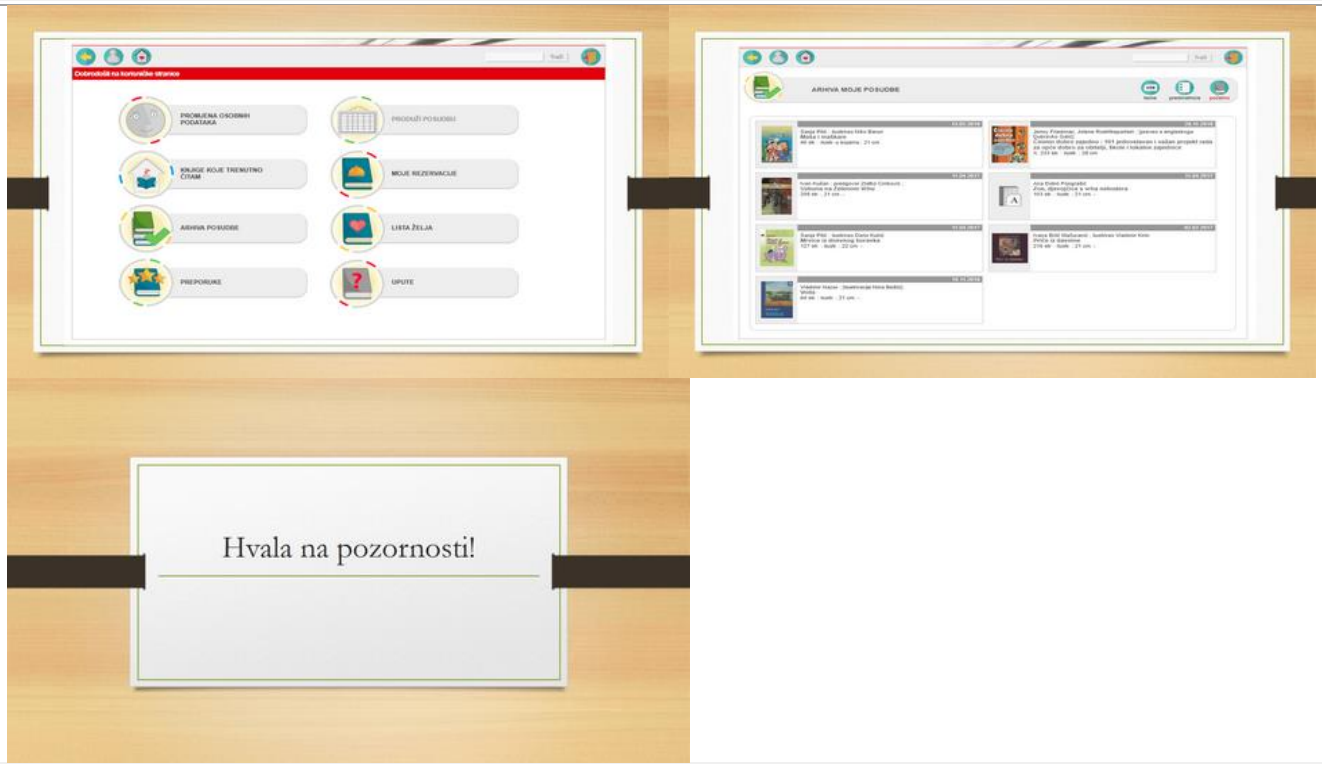

Izvori za učenike:	Mrežna stranica OŠ „Klinča Sela“ http://www.os-klinca-sela.skole.hr/ (pristupljeno 23.siječnja 2019.) Prezentacija „Mrežni katalog knjižnice“.
Izvori za učitelje:	Čelić-Tica, Veronika; Leščić, Jelica. 2007. *Novi UDK za školske knjižnice*. Školska knjiga, Zagreb. Ćukušić, Maja; Jedrić, Mario. 2012. *e-učenje: koncept i primjena*, Školska knjiga, Zagreb. Granić, Adela. 2017. *Videokonferencije - komunikacija i kolaboracija u oblacima*, Zbornik 29. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske, Trogir. urednik, izdavač Kay Johnson: *Knjižnična podrška za online učenje: e-izvori, e-usluge i ljudski faktor*, Edupoint. CARNet. Zagreb. http://edupoint.carnet.hr/casopis/60/clanci/3.html (pristupljeno 6. svibnja 2017.) Katalog knjižnice OŠ „Klinča Sela“ http://library.foi.hr/m3/k.aspx?B=878 (pristupljeno 23.siječnja 2019.) Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2006. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Zagreb. https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (pristupljeno 22. veljače 2019. Šušnjić, Biserka. 2007. *Knjižnica u novom nastavnom planu i programu osnovne škole.* http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Knji%C5%BEnica_u_novom_nastavnom_planu_i_programu_osnovne_%C5%A1kole_-_Biserka_%C5%A0u%C5%A1nji%C4%87 (pristupljeno 22. veljače 2019.

Tijek sata

UVODNI DIO (motivacija, najava cilja i plana rada)
Trajanje: 5-10 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Razumjeti pojam knjižnica bez zidova, objasniti postojanje usluga koje pruža knjižnica bez da se u njoj fizički nalazimo.	Učenici izriču svoj mišljenje.. Učenici popunjavaju uvodnu anketu *Računalo u knjižnici.* (Prilog1) (Slika 1) Učenici sami donose zaključke o *knjižnici bez zidova.*	Knjižničarka postavlja pitanje učenicima može li knjižnica postojati i izvan svojih prostorija? Knjižničarka pokazuje rezultate ankete. Knjižničarka pomaže učenicima da sami donesu zaključke o *knjižnici bez zidova*.	Učenici su iznijeli svoja mišljenja i prethodna saznanja. Svi učenici su ispunili anketu. Učenici su razumjeli što znači *knjižnica bez zidova.*

SREDIŠNJI DIO (spoznavanje novih nastavnih sadržaja, rad u skupinama)
Trajanje: 20-25 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Objasniti pojam mrežni katalog knjižnice i vrste kataloga	Učenici aktivno slušaju i gledaju primjere na prezentaciji, postavljaju pitanja.	Knjižničarka prikazuje prezentaciju gdje se vidi naslov i najava teme. Kratko im se govori o mrežnim strancima škole i knjižnice. U kratkim crtama definira se pojam mrežnog kataloga knjižnice i vrste kataloga. Predstavljaju se	Učenici su uočili i razumjeli vrste kataloga i pretraživanja.

Primijeniti način pretraživanja prema specifičnosti pitanja na koje traži odgovor.	Učenici se nasumično dijele u četiri skupine. (Slika 2 i Prilog 2) (Slika 3) 1. Skupina, tema: ***Znanost o okolišu*** (Članovi skupine uz pomoć kataloga odgovaraju na zadana pitanja, voditelj zapisuje na papiru odgovore i spremaju se za izlaganje.) 2. skupina, tema: ***Novi naslovi u knjižnici*** (Članovi skupine uz pomoć kataloga odgovaraju na pitanja u radnom listiću i spremaju se za izlaganje.) 3. skupina, tema: ***Permakultura*** (Članovi skupine će uz pomoć predmetnog kataloga odgovoriti na zadana pitanja i spremaju se na izlaganje.) 4. skupina, tema: ***Maturalac*** (Članovi ove skupine će uz pomoć pretraživanja po lektirama odgovoriti na pitanja	ukratko vrste pretraživanja koje nudi pretraživač, a to su (osim klasičnog pretraživanja po autoru, naslovu, izdavaču…) i pretraživanje po novitetima, stručnim skupinama, ključnim riječima, lektirnim naslovima i prema vrsti građe. (Prezentacija je u prilogu) Knjižničarka im dijeli ***listiće za rad s uputama*** (Prilog 3) Postavlja im zadatke nadgleda rad pojedinih skupina, pomaže i odgovara na pitanja.	Pronašli informacije i ispunili nastavne listiće.

	s radnog listića i spremiti se za izlaganje.)		

ZAVRŠNI DIO (sinteza i ponavljanje nastavnih sadržaja, vrednovanje)
Trajanje: 5-10 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Prezentirati svoje odgovore i saznanja.	Predstavnik svake skupine izlaže svoje odgovore uz zabilješke i komentare dok ostali slušaju.	Knjižničarka sudjeluje u komentarima i pojašnjenjima.	Razumiju i objašnjavaju kako su došli do potrebne informacije.
Otvoriti svoj korisnički račun knjižnice.	Pokreću svoje korisničke račune. Učenici ispunjavaju anketu ***Vrednovanje sata***. (Prilog 4 i Slika 5) Učenici ispunjavaju listić s otisnutom košarom (Slika 6).	ZALIHA Knjižničarka dijeli učenicima zaporke za korisnički račun knjižnice (Slika 4). Na primjeru osobnog korisničkog računa knjižnice pokazujem učenicima što im pruža ta usluga. Knjižničarka prikazuje rezultate ankete i kratko ih komentira sa učenicima. Knjižničarka govori učenicima: „ *Kako ne biste otišli praznih ruku, u ove košarice upišite sve što ste danas naučili i što ćete ponijeti sa sobom.“*	Učenici rezerviraju željenu knjigu preko svoga korisničkog računa.

Prilog 1 Računalo u knjižnici

Znam li da knjižnica posjeduje računalo za učenike?

- znam
- ne znam

Računalom u knjižnici koristim se...

- često
- ponekad
- nikad

Mrežne stranice škole posjećujem

- često
- ponekad
- nikad
- ostalo…

Na mrežnoj stranici škole pretražujem... (moguće je više odgovora)

- vremenik ispitivanja
- jelovnik
- ocjene iz informatike i tjelesnog
- video tjednik
- potrebni pribor za sat likovne kulture
- katalog školske knjižnice
- ne pretražujem mrežnu stranicu škole
- ostalo…

Slika 1

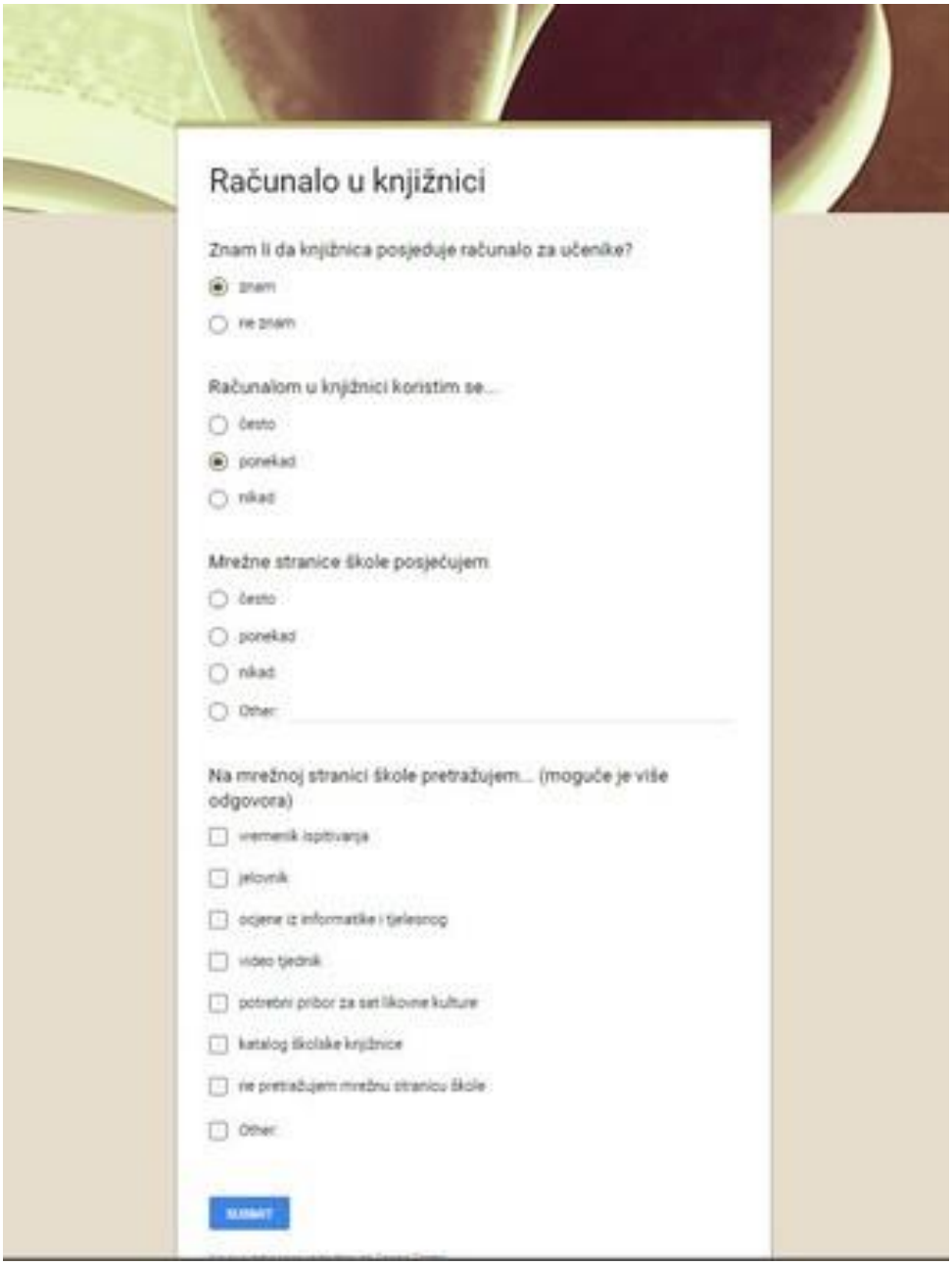

Prilog 2 Aforizmi za odabir skupina

Crveni papir

Jeste li znali da je sv. Lovro zaštitnik knjižničara?

Jeste li znali da je Batgirl bila knjižničarka?

Jeste li znali da je prvi film pod nazivom "Librarian" snimljen daleke 1912?

Jeste li znali da su vam neke lektire besplatno dostupne na stranici http://lektire.skole.hr/ ?

Plavi papir

Bojim se čovjeka koji je pročitao samo jednu knjigu. (Toma Akvinski)

Knjiga nije hrana, ali je poslastica. (Tin Ujević)

Ni jedna knjiga nije tako loša, da ne bi za nešto bila korisna. (Plinije Mlađi)

Soba bez knjiga je slična čovjeku bez duše. (Ciceron)

Zeleni papir

Čovjek koji posjeduje biblioteku i vrt, ne treba mu ništa više. (Ciceron)

Nema knjige, a da se u njoj nešto dobro ne nađe. (Miuguel de Cervantes)

Knjiga je poput cvjetnog vrta kojeg nosim u džepu. (Kineska izreka)

Dio sam svake knjige koju sam pročitao. (John Kieran)

Raj na zemlji nalazi se na grudima majke, na leđima konja i na stranicama knjiga. (Arapska izreka)

Žuti papir

Knjige govore duhu, prijatelj srcu, nebo duši, sve ostalo ušima. (Kineska izreka)

Kad god se pale knjige, na kocu izgore i ljudi. (Heinrich Heine)

Tri dana nemoj čitati knjigu i tvoje će riječi izgubiti ljepotu. (Kineska izreka)

Knjiga je piscu ono što je ljepotici njezin odraz u zrcalu. (Jean Paul)

Najbolje su one knjige za koje svatko misli da bi ih mogao sam napisati. (Blaise Pascal)

Slika 2

Slika 3

Prilog 3 Nastavni listići

Skupina 1:

1) Na mrežnim stranicama škole pronađi katalog knjižnice i odgovori gdje se nalazi

_____

_____

_____

2) Koliko naslova i primjeraka posjeduje knjižnica iz područja znanosti o okolišu?

_____

_____

3) Koliko ih se nalazi u knjižnici, a koliko je posuđeno?

_____

_____

4) Uz pomoć koje vrste pretraživanja ste dobili odgovor?

_____

_____

Skupina 2:

1) Na mrežnim stranicama škole pronađi katalog knjižnice i odgovori gdje se nalazi ?

_____

_____

_____

2) Odgovorite na pitanje koliko je knjižnica nabavila novih naslova u listopadu 2016. i u koliko primjeraka?

_____

_____

3) Koliko ih se nalazi u knjižnici, a koliko je posuđeno?

_____

_____

4) Uz pomoć koje vrste pretraživanja ste dobili odgovor?

_____

_____

Skupina 3:

1) Na mrežnim stranicama škole pronađi katalog knjižnice i odgovori gdje se nalazi?

_____

_____

_____

2) Koliko naslova i primjeraka knjiga posjeduje knjižnica koje govore o permakulturi?

_____

_____

3) Koliko ih se nalazi u knjižnici, a koliko je posuđeno?

_____

_____

4) Uz pomoć koje vrste pretraživanja ste dobili odgovor?

_____

_____

Skupina 4:

1) Na mrežnim stranicama škole pronađi katalog knjižnice i odgovori gdje se nalazi?

_____

_____

_____

2) Koliko ima primjeraka knjige Branke Primorac: Maturalac?

_____

_____

3) Koliko ih se nalazi u knjižnici, a koliko je posuđeno?

_____

_____

4) Uz pomoć koje vrste pretraživanja ste dobili odgovor?

_____

_____

Slika 4

Prilog 4. Vrednovanje današnjeg sata

Koliko sam naučio/la?

- Malo
- Dosta
- Puno

Moj doprinos radu u grupi

- malen
- dobar
- odličan

Atmosfera na satu

- loša
- dobra
- odlična

Ocjena za knjižničarku/a

- loša
- dobra
- odlična

Moja poruka knjižničarki/u:

_____

Slika 5

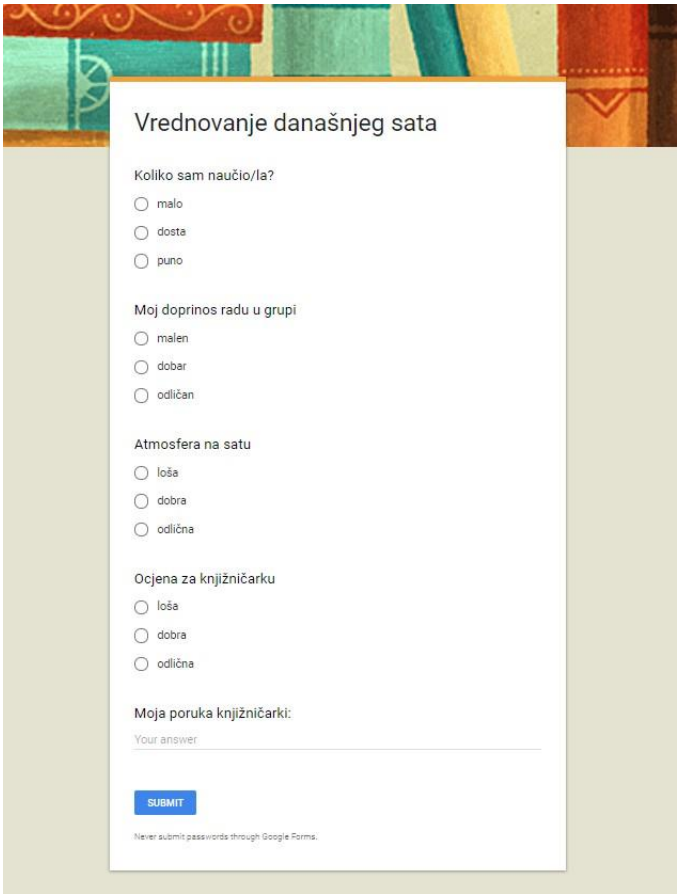

Slika 6

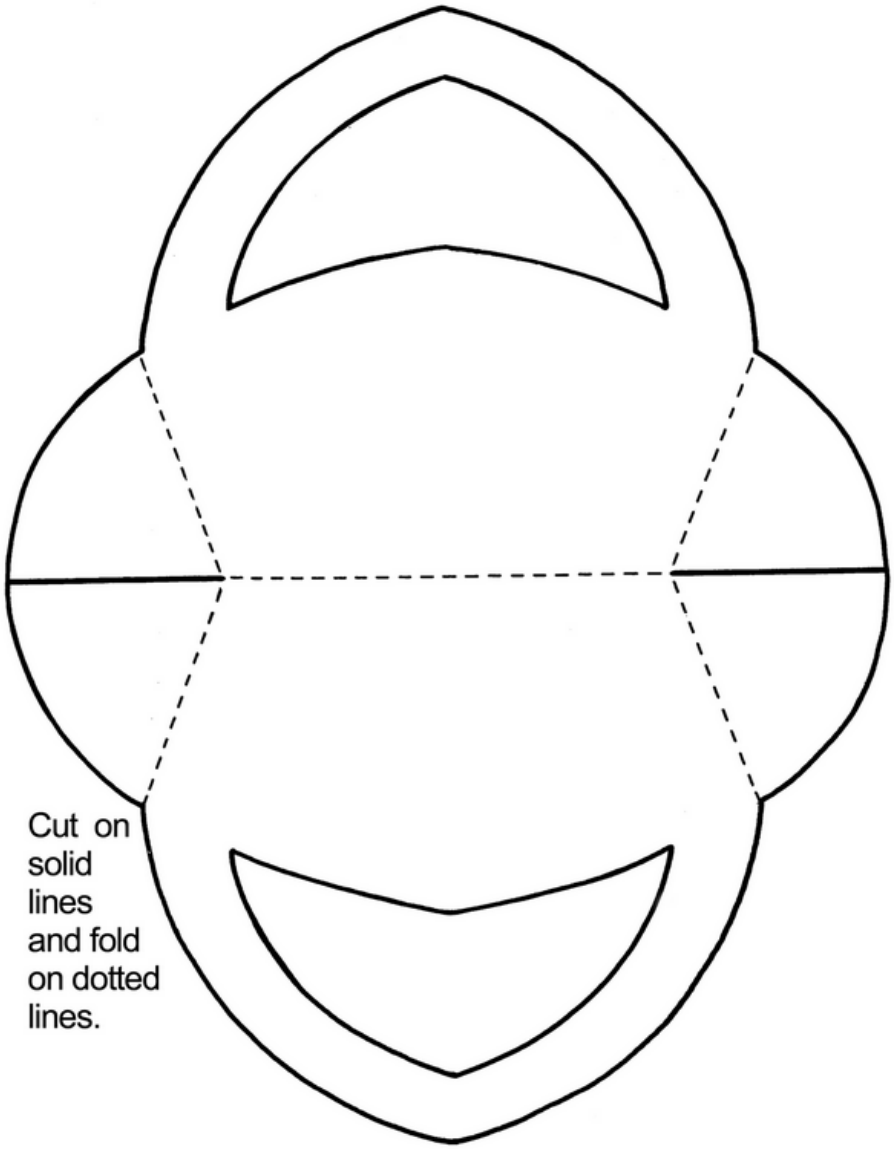

Literatura

Čelić-Tica, Veronika; Leščić, Jelica. 2007. *Novi UDK za školske knjižnice*. Školska knjiga, Zagreb.

Ćukušić, Maja; Jedrić, Mario. 2012. *e-učenje: koncept i primjena*. Školska knjiga, Zagreb.

Granić, Adela. 2017. *Videokonferencije - komunikacija i kolaboracija u oblacima,* Zbornik 29. Proljetne škole školskih knjižničara Republike Hrvatske, Trogir. Ur. Ana Saulačić, Agencija za odgoj i obrazovanje.

Kay Johnson: *Knjižnična podrška za online učenje: e-izvori, e-usluge i ljudski faktor*, Edupoint. CARNet. Zagreb. http://edupoint.carnet.hr/casopis/60/clanci/3.html (pristupljeno 6. svibnja 2017.)

Katalog knjižnice OŠ „Klinča Sela“ http://library.foi.hr/m3/k.aspx?B=878 (pristupljeno 23.siječnja 2019.)

Košarica. https://www.pinterest.com/pin/556687203917337194/ (pristupljeno 23.siječnja 2019.)

Mrežna stranica OŠ „Klinča Sela“. http://www.os-klinca-sela.skole.hr/ (pristupljeno 23.siječnja 2019.)

Nastavni plan i program za osnovnu školu. 2006. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Zagreb. https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf (pristupljeno 22. veljače 2019.

Šušnjić, Biserka. 2007. *Knjižnica u novom nastavnom planu i programu osnovne škole*. http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Knji%C5%BEnica_u_novom_nastavnom_planu_i_programu_osnovne_%C5%A1kole_-_Biserka_%C5%A0u%C5%A1nji%C4%87 (pristupljeno 22. veljače 2019.)

Životopis

Sanja Šušnjara Raić, diplomirana knjižničarka u zvanju stručne suradnice mentorice, također i profesorica hrvatskog jezika i književnosti. Radi kao knjižničarka deset godina. Profesionalni interesi su joj književnost i običaji istočne Slavonije, sudjelovala je u brojnim projektima i objavljivala je članke u zbornicima i časopisima, kao knjižničarka vodi čitateljski klub i zelene knjižničare. Jedan od osobnih interesa joj je održivo življenje, što uspješno implementira u radu knjižnice i u kulturi škole u kojoj radi.

Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica - od knjige do knjižnice

System and role of various types of libraries - from books to libraries

Tea Radić
OŠ „Srinjine“, OŠ „Slatine“
tea.radic.s@gmail.com

Sažetak

Ovaj rad pruža uvid u način obrade nastavnoga sata knjižnično-informacijske pismenosti na temu sustava i uloge pojedinih vrsta knjižnica stavljajući pri tom pojam knjižnice u širi kontekst. Donosi se povijesni pregled koji započinje nastankom pisma i prvih knjiga, a završava izgledom i zanimljivostima modernih knjižnica te funkcijom hibridnih knjižnica. Aktivnosti, nove tehnike, online platforme, animirani video uradci, definicije i činjenice u izvedbi nastavnog sata osmišljene su tako da potaknu kreativno i kritičko mišljenje učenika čiji je zadatak razmotriti ulogu koju su knjižnice imale i imaju u izgradnji društva u cjelini. Učenike se osposobljava da jasno razlikuju vrste knjižnica i njihovu namjenu, shvate razliku između privatnih i javnih knjižnica, samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu ustanova. Novousvojena znanja omogućit će im i jasnije razumijevanje nekih pojmova iz predmeta kao što su Hrvatski jezik, Povijest, Vjeronauk, Informatika i međupredmetnog područja Građanskog odgoja i obrazovanja. Razvijanje informacijske pismenosti i izgradnja pozitivnog stava prema knjižnicama i mogućnostima koje knjižnice pružaju svojim korisnicima, osnovna su zadaća rada.

Abstract

This paper provides an insight into the way of teaching information literacy handling the topic of the system and the role of certain types of libraries while putting the concept of the library in a broader context. It brings a historical review that begins with the emergence of letters and first books, and ends with the looks and curiosities of modern libraries and the function of hybrid libraries. Activities, new techniques, online platforms, animated videos, definitions and facts in the performance of the classroom are designed to stimulate the creative and critical thinking of students whose task is to consider the role that libraries had and have in building the society. Pupils are trained to clearly

distinguish the types of libraries and their purpose, to understand the difference between private and public libraries, independent libraries and libraries within the institution. The new knowledge will enable them to have a clearer understanding of some concepts in subjects such as the Croatian language, history, biology, information technology and the intercultural area of civic education. Developing information literacy and building a positive attitude toward libraries as well as the possibilities that libraries provide to their users is the core tasks of the work

Priprema

Nastavna jedinica	Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica – od knjige do knjižnice
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Tea Radić, školski knjižničar
Razredni odjel	8. razred
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Školska knjižnica/Informatička učionica
Nastavno/međupredmetno područje	KIP
Trajanje sata	45 min
Ključni pojmovi	Knjiga, knjižnica, razvoj knjižnica, čitaonica, vrste knjižnica, samostalna k., k. u sastavu, hibridne knjižnice, uloga knjižnice, informacijska pismenost
Tip nastavnog sata	Obrada novoga gradiva
Suodnosi	Hrvatski jezik, Povijest, Informatika, Građanski odgoj i obrazovanje, Vjeronauk

Cilj sata	Shvatiti važnost i ulogu razvoja knjižnica kroz povijest od pojave knjiga do suvremenih knjižnica te razlikovati vrste knjižnica i njihovu namjenu
Zadaće sata	
a) obrazovne	- učenici će usvojiti činjenice o razvoju knjige i knjižnica kroz povijest - razumjeti ulogu knjižnica u modernom društvu te shvatiti važnost knjižnice kao informacijske ustanove - znati prepoznati razlike među pojedinim vrstama knjižnica - razumjeti ulogu različitih vrsta knjižnica u svrhu zadovoljavanja informacijske potrebe - unaprijediti procese kritičkog i kreativnog mišljenja primjenom tehnika kreativnog mišljenja
b) odgojne	- učenici će koristeći se kreativnom tehnikom poticati kreativno i kritičko mišljenje te raspravljati na zadanu temu Gutenbergov tiskarski stroj te promišljati o ulozi tog stroja za razvoj knjige i knjižnica - pripremiti zadatak za domaći rad koristeći se mrežnim alatom na stranici TED Ed koji će ih potaknuti na ponavljanje i ususstavljivanje usvojenog znanja kako bi na satu ponavljanja mogli jasnije artikulirati vlastita stajališta o razvoju i ulozi knjige i knjižnica - osvijestiti mogućnosti koje knjižnice pružaju i izgraditi pozitivan stav spram knjižnica
c) funkcionalne	- učenici će razvijati sposobnosti analize i sinteze - uočavati uzročno-posljedične veze, formulirati zaključke koristeći indukcijske i dedukcijske postupke - vježbati oblike grupnog rada, rada u paru i prezentacije rezultata rada
d) kumunikacijske	- učenici će razvijati komunikacijske vještine radom u grupi i u paru - poticati timski duh suradnjom na zajedničkim zadacima te izlaganju istih
Ishodi učenja	- učenici će moći razlikovati različite vrste knjižnica; znati u kojoj knjižnici zadovoljiti svoju informacijsku potrebu te razumjeti budućnost knjige i knjižnica - učenici će razgovarati o ulozi knjižnica kroz povijest i iznositi mišljenja, potaknuti tehnikom šest šeširа, o prekretnicama u razvoju knjige i knjižnica - savladati će tehniku koja će ih potaknuti u razvijanju kreativnog i kritičkog mišljenja
Nastavne metode	Razgovor, usmeno izlaganje, objašnjavanje, projekcija, demonstracija, čitanje, tehnika 6 šeširа, razgovor o slici, prezentiranje, odgovaranje na pitanja
Oblici nastavnog rada	Frontalni, individualni, u grupama, u paru
Nastavna sredstva	PPT prezentacija *Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica- od knjige do knjižnice*, DOS: kviz (Kahoot); animirani film o Aleksandrijskoj knjižnici *Što se zapravo dogodilo s knjižnicom u Aleksandriji?*; online aktivnosti na portalu TED Ed

Nastavna pomagala	Računalo, projektor, mobilni uređaji/računala za učenike, Internet, papirnati šeširi
Izvori za učenike	- Horvat, A; Živković, D. 2012. Između javnosti i privatnosti: knjižnice u vremenu e-knjige. Hrvatska sveučilišna naklada . Zagreb. - Hrvatska enciklopedija. http://www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Kahoot kviz. https://create.kahoot.it/details/sustav-i-uloga-pojedinih-vrsta-knjiznica/09b1bad3-7b91-493c-8a78-77ce30da80d9 (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. http://www.nsk.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Stipanov, Josip. 2015. Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj: - od početaka do današnjih dana. Školska knjiga . Zagreb. - TED Ed. https://ed.ted.com/lessons/the-evolution-of-the-book-julie-dreyfuss (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - TED: ideas worth spreading. https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_what_really_happened_to_the_library_of_alexandria (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.htm (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Zakon o knjižnicama. http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_10_104_2040.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_06_69_1665.html (pristupljeno 4. siječnja 2019.)
Izvori za učitelje	- Horvat, A; Živković, D. 2012. Između javnosti i privatnosti: knjižnice u vremenu e-knjige. Hrvatska sveučilišna naklada . Zagreb. - Hrvatska enciklopedija. http://www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Kahoot kviz. https://create.kahoot.it/details/sustav-i-uloga-pojedinih-vrsta-knjiznica/09b1bad3-7b91-493c-8a78-77ce30da80d9 (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. http://www.nsk.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - Stipanov, Josip. 2015. Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj: - od početaka do današnjih dana. Školska knjiga . Zagreb. - TED Ed. https://ed.ted.com/lessons/the-evolution-of-the-book-julie-dreyfuss (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - TED: ideas worth spreading. https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_what_really_happened_to_the_library_of_alexandria (pristupljeno 4. siječnja 2019.) - UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.htm (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

	- Zakon o knjižnicama. http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_10_104_2040.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_06_69_1665.html (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

Tijek (artikulacija) nastavnog sata

UVODNI DIO

Motivacija

Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Način provjere ishoda	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Trajanje (min)
slajd 2, 3 i 4: - objasniti tehniku poticanja kreativnog i kritičkog mišljenja 6 šešira - podijeliti učenike u grupe i svakoj grupi dodijeliti jedan papirnati šešir - objasniti učenicima zadatak (Proučite sliku, razmislite i zapiši na papir nekoliko rečenica o zadanoj temi imajući na umu da razmišljate glavom osobe čiji šešir nosite!) - potaknuti razgovor o knjizi i informacijskoj pismenosti koristeći tehniku 6 šešira; potaknuti ih na kritičko mišljenje - navesti učenike na zaključak da će tema sata biti uloga i razvoj knjižnica kroz povijest	- aktivno slušati - proučiti zadanu sliku - primijeniti tehniku poticanja kritičkog i kreativnog mišljenja - surađivati - zastupati svoj stav - razgovarati	- usvojiti novu tehniku kreativnog i kritičkog mišljenja i način njene primjene - ponoviti i utvrditi stečeno znanje o razvoju knjiga i knjižnica - motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata - pobuditi interes učenika za knjižnice	- članovi svake grupe će surađujući riješiti zadani zadatak te odabrati predstavnika grupe koji će izložiti rezultate grupnog rada	- PPT prezentacija (slajd 2-4)	- računalo - projektor - papirnati šeširi	6

	Najava cilja						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje (min)**
	slajd 1: - Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica; važnost pojave knjiga i razvoja knjižnica kroz povijest - polazeći od učeničkog iskustva, školske i gradske knjižnice, ukazati na različitosti među knjižnicama	aktivno slušati	znati temu nastavnog sata i što očekivati	Učenici su povezali kreativnu tehniku (motivacijski dio sata) s temom i ključnim pojmovima koje će usvojiti u nastavku sata.	PPT prezentacija (slajd 1)	računalo projektor	1

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (1. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Tra-janje** (min)
	slajd 5: - pojasniti značenje riječi knjiga i porijeklo riječi **slajd 6:** - definirati važnost pojave knjige u smislu razvoja društva u cjelini - istaknuti izum pisma za nastanak prvih knjiga - objasniti civilizacijski značaj tih dvaju tekovina za tadašnje društvo **slajd 7 i 8:** - razlikovati materijale i oblike koji su bili neophodni za izradu knjiga nekada - ukazati na razliku standardne knjige i knjige svitka; istaknuti važnost izuma	- aktivno slušati - pogledati animirani film - sudjelovati u raspravi - izražavati svoja iskustva	- upoznati se sa razvojem knjige i pisane riječi kroz povijest - shvatiti važnost knjižnica za razvoj društva u cjelini - razumjeti ulogu čitaonica za širenje prvih narodnih knjižnica u Europi i Hrvatskoj - znati izdvojiti prve narodne knjižnice u Hrvatskoj	- učenici su razumjeli važnost nastanka prvih pisama za razvoj knjiga i knjižnica te povezali ključne pojmove iz knjižničarstva s ranije naučenim gradivom iz povijesti - učenici su uočili i razumjeli ulogu knjižnice u razvoju cjelokupne društvene zajednice nekada, a potaknuti primjerom	- PPT prezentacija (slajd 5-17) - animirani film o Aleksandrijskoj knjižnici	- računalo - projektor - Internet	15

	Gutenbergovoga tiskarskog stroja za razvoj knjige i knjižnica **slajd 10:** - pogledati animirani film o Aleksandrijskoj knjižnici; ukazati na ulogu koju je ona imala za razvoj društva u cjelini **slajd 11 i 12:** - razmotriti položaj knjižnica u srednjem vijeku - ukazati na važnost vjerskih redova u ponovnom buđenju interesa za knjige i knjižnicu **slajd 13:** - objasniti razloge nastanka prvih sveučilišnih knjižnica u Europi **slajd 14 i 15:** - definirati ulogu čitaonica za razvoj narodnih knjižnica u Europi i Hrvatskoj - istaknuti ulogu narodnih ilirskih čitaonica **slajd 16 i 17:** - izdvojiti neke od važnih prvih narodnih i specijalnih knjižnica u Hrvatskoj (Knjižnica arheološkog muzeja u Splitu, Gradska knjižnica u Zagrebu, Gradska biblioteka u Šibeniku, Dubrovačka biblioteka, …)			Aleksandrijske knjižnice razmotrili i ulogu koju imaju knjižnice danas			

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (2. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Tra-janje** (min)
	slajd 18: - definicija i značenje knjižnica danas; istaknuti što je to knjižnična građa i koji je zadatak knjižničara **slajd 19:** - ukazati na razliku između javnih i privatnih knjižnica - ukazati na podjelu knjižnica prema sadržaju **slajd 20:** - ukazati na zadaću nacionalne knjižnice i njenu ulogu u prikupljanju i čuvanju knjižne građe jedne zemlje - objasniti značenje NSK u Zagrebu - objasniti značenje samostalne knjižnice naspram knjižnica u sastavu **slajd 21:** - istaknuti važnost općeznanstvene knjižnice za razvoj znanosti i rad sveučilišta u nekih gradovima u Hrvatskoj **slajd 22:** - istaknuti ulogu i važnost sveučilišnih knjižnica - ukazati na razliku općeznanstvenih i sveučilišnih knjižnica	- aktivno slušati - sudjelovati u raspravi - izražavati svoja iskustva - uspoređivati i ususta-vljivati nove i već poznate pojmove	- upoznati različite vrste knjižnica i njihovu ulogu - znati razlikovati vrste knjižnica i njihove korisnike - znati odabrati knjižnicu koja će zadovoljiti informacijsku potrebu određenog korisnika	- učenici razumiju podjelu i vrste knjižnica te jasno i argumentirano odgovaraju na pitanja knjižničara - učenici se koriste dedukcijom i analogijom da bi usvojili razliku između knjižnica u sastavu i samostalnih knjižnica te da bi utvrdili kojim korisnicima je primjerena koja vrsta knjižnica	- PPT prezentacija (slajd 18-24)	- računalo - projektor	10

	slajd 23: - objasniti ulogu narodne knjižnice; istaknuti narodnu knjižnicu kao kulturno i informacijsko središte grada (dnevni boravak) **slajd 24:** - objasniti kome su namijenjene visokoškolske knjižnice; istaknuti razliku između sveučilišnih i visokoškolskih knjižnica						

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO (2. dio)**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Tra-janje** (min)
	slajd 25: - isticanje uloge i važnosti školske knjižnice za zadovoljavanje potreba njenih najvažnijih korisnika, učenika **slajd 26:** - potaknuti učenike da analogijom zaključe što su to hibridne knjižnice te razmotre njenu ulogu i izgled **slajd 27:** - promotriti izgled suvremenih knjižnica i razmotriti njihovu ulogu u današnjem društvu **slajd 28 i 29:** - istaknuti niz zanimljivosti o prošlim i suvremenim knjižnicama svijeta; upoznati se s pojmovima knjižnica umjetnina i ljudska knjižnica; saznati nešto o najmanjoj knjižnici svijeta i sl.	- aktivno slušati - sudjelovati u raspravi - izražavati svoja iskustva - uspoređivati i ususta vljivati nove i već poznate pojmove	- prepoznati važnost školske knjižnice za njene korisnike - zaključivati samostalno analogijom - uspoređivati novousvojene pojmove i kritičkim mišljenjem donositi zaključke društvenoj važnosti knjižnica - upoznati neke osnovne zanimljivosti o suvremenim knjižnicama	- učenici su osobno vezani uz rad i usluge školske knjižnice te temeljem emotivne povezanosti bolje shvaćaju vlastite potrebe kao korisnika i mogućnosti koje im školske knjižnice pružaju - koristeći se analogijom učenici zaključuju koja je funkcija i uloga hibridnih knjižnica	- PPT prezentacij a (slajd 25-29)	- računalo - projektor	5

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO SATA						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Način provjere ishoda**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	slajd 30: - uputiti učenike na rješavanje domaće zadaće (gledanje animiranog filma, rješavanje kratkog testa online) te pripremu za sat ponavljanja (preokrenuta učionica – flipped classroom); **slajd 31 i 32:** - upozoriti na važnost pisanja literature i izvora; zahvaliti na pažnji pri praćenju PPT prezentacije - pokrenuti DOS s kvizom na platformi Kahoot; uputiti učenike da u paru odgovaraju na pitanja za ponavljanje putem svojih mobilnih uređaja	- pripremiti se za rješavanje domaće zadaće - pokrenuti isti DOS za kviz, rješavati kviz odgovoriti na pitanja - surađivati (rad u paru)	- samostalno koristiti online platformu TED Ed - ponavljanje usvojenog znanja korištenjem digitalnih obrazovnih sadržaja - upoznati se s novim načinima obrade nastavnih sadržaja i ponavljanja već usvojenog gradiva	- učenici u paru rješavaju zadatke kahoot kviza te utvrđuju novostečena znanja - učenici će se izvršavanjem zadatka zadanog za domaći rad pripremiti za sat aktivnog ponavljanja (tehnika preokrenute učionice) tijekom kojeg će se očekivati da jasno artikuliraju i potkrepljuju svoje stavove	- PPT prezentacija (slajd 30-32) - DOS, kviz - online akivnosti na platformi TED Ed	- računalo - projektor - mobilni uređaji - digitalni alat Kahoot - online platforma TED Ed	8

Prilozi

1. Powerpoint prezentacija

   Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica – od knjige do knjižnice

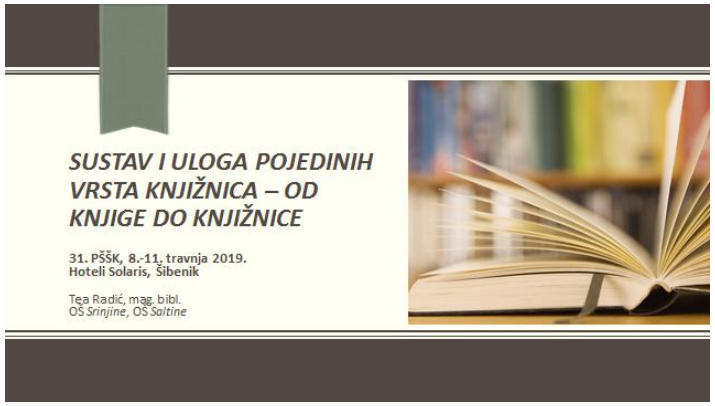

Slajd 1

Slajd 2

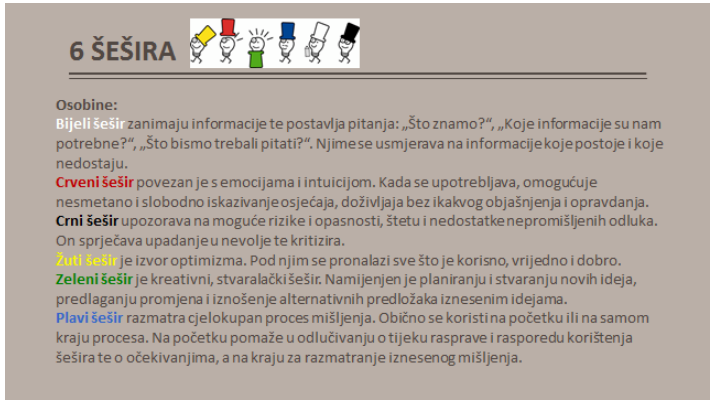

Slajd 3

Slajd 4

Što je knjiga?

To je svaki pismom fiksirani jezični dokument većeg opsega, zabilježen na lako prenosivu materijalu. Knjiga je **praslavenska** riječ nejasna postanka možda od:

staronordijskoga ***kenning:*** bilješka, znak,
ili od **asirskoga** ***kunukku:*** pečat,
preko **iranskoga**, kao i
madžarskoga ***könyo:*** knjiga,
ili pak od
kineskoga ***king:*** knjiga, ***k'yen:*** svitak

Slajd 5

Nastanku knjiga prethodile su usmene predaje. Prvi pisani ostaci se javljaju u onom trenutku kada pojedini narodi u želji očuvanja vlstite kulture traže trajnije sredstvo kojim bi se ona širila i čuvala.

Prvi preduvijet za pojavu knjiga bilo je postojanje **pisma**. Smatra se da je prvo pismo bilo **Klinasto pismo**, pismo starih **Sumerana** s kraja 4. tisućljeća prije Krista, a pisali su ga na glinenim pločicama.

Slajd 6

Stari Grci i Rimljani od Egipćana su preuzeli način pisanja knjiga i tekstova u svitku.

Slajd 7

U starom su se vijeku knjige pisale i na kori od drveta, palminu lišću, životinjskim kožama, različitim vrstama tekstila, na pločicama izrađenima od drva, različitih kovina ili bjelokosti, na voštanim pločicama.

Slajd 8

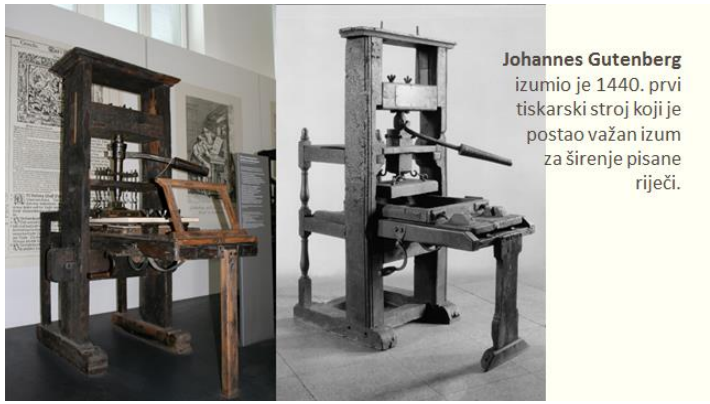

Slajd 9

VAŽNOST I ULOGA PRVIH KNJIŽNICA

Knjižnica u Aleksandriji

https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_what_really_happened_to_the_library_of_alexandria

Slajd 10

Razvoj knjižnica

U razdoblju srednjeg vijeka knjiga i knjižnice gube svoju društvenu ulogu zbog velikih promjena u društvu te one prestaju biti mjesto okupljanja, živih rasprava, prijenosa informacija i znanja.

Srednjevjekovni povjesničar **Amijan Marcelin** ovako će zapisati: *"Knjižnice (su) zauvijek zatvorene poput grobova."*

Ammianus Marcellinus

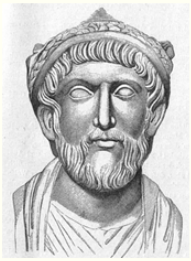

Slajd 11

Ipak, osnutkom benediktinskog reda u 6. stoljeću i njegovim širenjem po Europi, uloga knjige i knjižnica postajati će sve značajnija.

Tijekom ranog srednjeg vijeka samostani postaju središta razvoja knjižne kulture, posjeduju manje ili veće zbirke knjiga najčešće vjerskog karaktera. U manjim samostanima knjige su se čuvale u škrinjama ili skriptorijima, tek u kasnom srednjem vijeku knjižnice dobivaju posebne prostorije.

Slajd 12

Paris Bibliothèque Interuniversitaire de la Sorbonne

Osnivanjem sveučilišta u **12. i 13. stoljeću** nastaju prve **sveučilišne knjižnice**, među kojima se svojim bogatim fondom i ljepotom ističe Knjižnica Sveučilišta u Sorboni.

Slajd 13

Važan korak u razvoju knjige i knjižnica, bile su **čitaonice**. Prve čitaonice javljaju se u 17. stoljeću u Engleskoj. ***Casino nobile*** (plemićki/gospodski klub) prva je hrvatska čitaonica osnovana u Zadru 1750. godine.

Ipak, posebnu ulogu u razvoju knjižnica u Hrvatskoj imaju **narodne ilirske čitaonice**. One su bile nositelji i promicatelji hrvatske misli i kulture, a bile su i organizacijska središta za širenje ideja hrvatskih iliraca.

Slajd 14

Prva je čitaonica osnovana u siječnju **1838. u Varaždinu**, a poslije je osnovan niz čitaonica u drugim hrvatskim gradovima.
S vremenom su se čitaonice gasile, a otvarale su se prve knjižnice u Hrvatskoj.

Ilirska čitaonica u Križevcima

Slajd 15

Među najstarije **specijalne, stručne knjižnice** ubraja se ona osnovana uz **Arheološki muzej u Splitu 1821.**

Slajd 16

Tijekom **18. i 19. stoljeća** diljem Europe osnivaju se prve **narodne knjižnice**, dok se u Hrvatskoj, pod nastojanjem Društva hrvatskih književnika i Društva za pučku prosvjetu prve narodne knjižnice osnivaju **početkom XX. stoljeća** .
Mnoge od njih djeluju neprekidno do danas: ***Gradska knjižnica u Zagrebu*** (1907.), u ***Karlovcu*** (1910.), ***Narodna čitaonica u Splitu*** (1912.), ***Gradska biblioteka u Šibeniku*** (1922.), ***Varaždinu*** (1922.), ***Sušaku*** (1930.), ***Dubrovačka biblioteka*** (1936).

Zagreb

Šibenik

Dubrovnik

Slajd 17

Knjižnice ili biblioteke danas

Knjižnica (biblioteka) je uređena zbirka pisane, tiskane ili druge grafičke, zvučne, vizualne i elektroničke građe (uključujući filmove, fotografije, vrpce, mikrooblike, diskove i računalne datoteke te programe), a naziv je i za zgradu ili prostor u kojem je zbirka smještena.

Knjižničnu građu sustavno odabire, prikuplja, stručno obrađuje, pohranjuje, zaštićuje, priprema i daje na korištenje (čitanje, učenje, stručno i znanstveno istraživanje) stručno osoblje, knjižničari (bibliotekari).

Slajd 18

Knjižnice

javne ustanove — **privatne ustanove**

Prema sadržaju knjižnice se dijele na **OPĆE** i **SPECIJALNE.**

Opće su:
- nacionalne
- sveučilišne
- općeznanstvene
- narodne (gradske)
- školske i visokoškolske

Specijalne su u sastavu ustanova/poduzeća:
- bolnička
- pravosudna
- muzejska i sl.

Slajd 19

Nacionalna knjižnica *(samostalna knjižnica)*

Nacionalna knjižnica prikuplja i čuva svu građu što se odnosi na određenu zemlju. Nacionalne knjižnice prikupljaju i vrijedna svjetska kulturna i znanstvena djela, pa su to i najveće i najznačajnije knjižnice u svakoj zemlji, ujedno i najveće svjetske knjižnice.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu *čiji počeci sežu u daleku 1607. (prva zbirka)*

Slajd 20

Općeznanstvena knjižnica *(samostalna knjižnica)*

Znanstvena knjižnica u Zadru

Općeznanstvene knjižnice prikupljaju građu iz svih znanstvenih područja. Njihovi korisnici većinom su studenti i znanstvenici koji se bave znanstvenim istraživanjima.

Slajd 21

Sveučilišna knjižnica *(samostalna knjižnica)*

Sveučilišne knjižnice su samostalne središnje knjižnice sveučilišta. Namijenjene su znanstvenim istraživanjima sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika te visokoškolskoj nastavi.

Sveučilišna knjižnica u Splitu

Slajd 22

Narodna knjižnica *(samostalna knjižnica)*

Narodne (gradske) knjižnice javne su ustanove čije su zbirke i usluge namijenjene svim kategorijama stanovništva; promiču pismenost i čitanje kod djece i mladih, pružaju informacije važne za svakodnevni život, podupiru formalno školovanje, omogućuju cjeloživotno učenje i usavršavanje. Djeluju kao kulturna i informacijska središta. Tako postaju **"dnevni boravci"** grada.

Slajd 23

Visokoškolska knjižnica *(knjižnica u sastavu)*

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Visokoškolske knjižnice namijenjene su studentima i zaposlenicima visokoškolske ustanove. Njihova glavna uloga je podrška planu i programu obrazovne ustanove u čijem su sastavu.

Slajd 24

Školska knjižnica *(knjižnica u sastavu)*

Slajd 25

Što su to hibridne knjižnice?

Hibridne knjižnice su spoj starog i novog.

Slajd 26

Suvremene knjižnice

Slajd 27

Zanimljivosti:

U Norveškoj se knjiga može vratiti u bilo koju knjižnicu u državi, bez obzira na to gdje je **posuđena**.

Neki njemački gradovi imaju javne **knjižnice umjetnina** u kojima možete za pet eura posuditi umjetnine poput slika i skulptura te ih na nekoliko mjeseci staviti u svoj dom.

U SAD-u postoji više javnih knjižnica od **McDonald'sa**.

Knjižnica harvardskog sveučilišta posjeduje četiri knjige uvezene u ljudsku kožu.

Najveća je knjižnica na svijetu **Kongresna knjižnica** s više od **158 milijuna** primjeraka građe na svojim policama.

Slajd 28

Zanimljivosti:

Najmanja knjižnica na svijetu nalazi se u New Yorku, ima mjesta samo za jednog korisnika i sadrži 40 primjeraka građe.

U Kopenhagenu je 2000. **godine** otvorena **ljudska knjižnica** u kojoj svaki korisnik može izabrati jednog čovjeka, sjesti s njim i slušati njegovu priču.

Aleksandrijski knjižničar **Aristofan** zaslužan je za izum interpunkcijskih znakova.

ARLIS – Alaska Resources Library and Information Services je jedina knjižnica u svijetu koja posuđuje preparirane životinje.

Gradska knjižnica Crikvenica jedina je knjižnica u Hrvatskoj koja je službeno udomila mačka, zvanog Car Edgar.

Slajd 29

PREOKRENUTA UČIONICA – FLIPPED CLASSROOM

ZADATAK ZA RAD KOD KUĆE

https://ed.ted.com/lessons/the-evolution-of-the-book-julie-dreyfuss

Slajd 30

Literatura i izvori:

Horvat, A; Živković, D. Između javnosti i privatnosti : knjižnice u vremenu e-knjige. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2012.

Hrvatska enciklopedija. http://www.enciklopedija.hr/ (2019-01-04)

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. URL: http://www.nsk.hr/ (2019-01-05)

Stipanov, Josip. Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj: - od početaka do današnjih dana. Zagreb: Školska knjiga, 2015.

TED Ed. URL: https://ed.ted.com/lessons/the-evolution-of-the-book-julie-dreyfuss (2019-01-05)

TED: ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_what_really_happened_to_the_library_of_alexandria (2019-01-04)

UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. // HKD novosti 13(1999), str. 25. Dostupno na: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.htm

Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105/97, 5/98, 104/00, 69/09. Dostupno na: http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_10_104_2040.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_06_69_1665.html

Slajd 31

Hvala na pažnji!!

Slajd 32

Literatura

Horvat, A; Živković, D. 2012. Između javnosti i privatnosti: knjižnice u vremenu e-knjige. Hrvatska sveučilišna naklada . Zagreb.

Hrvatska enciklopedija. http://www.enciklopedija.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. http://www.nsk.hr/ (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

Stipanov, Josip. 2015. Povijest knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj: - od početaka do današnjih dana. Školska knjiga . Zagreb.

TED Ed. https://ed.ted.com/lessons/the-evolution-of-the-book-julie-dreyfuss (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

TED: ideas worth spreading. https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_what_really_happened_to_the_library_of_alexandria (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

UNESCO-ov Manifest za školske knjižnice. http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/unesco.htm (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

Zakon o knjižnicama. http://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_10_105_1616.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2000_10_104_2040.html ; http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_06_69_1665.html (pristupljeno 4. siječnja 2019.)

Životopi

Tea Radić rođena je 1980. godine u Splitu. Po profesiji profesorica je sociologije, talijanskoga jezika i književnosti te magistra bibliotekarstva. Po zvanju je stručna suradnica knjižničarka zaposlena u dvije škole koje teritorijalno pripadaju školama grada Splita, OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“. Osim poslova knjižničarke, dugo je obavljala i poslove voditeljice učeničke zadruge OŠ „Srinjine“, a odnedavno je i voditeljica Županijskog stručnog vijeća učeničkih zadruga za Splitsko-dalmatinsku, Šibensko-kninsku i Dubrovačko- neretvansku županiju. Također je, već treću godinu za redom, članica Prosudbenog povjerenstva na Županijskoj smotri učeničkih zadruga. Kao knjižničarka posebno važnim smatra rad na poticanju informacijske pismenosti učenika i učitelja te izradu kvalitetnih digitalnih obrazovnih sadržaja. Aktivno sudjeluje u svim projektima koji potiču informacijsko opismenjavanje te razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja. Pet godina sudjelovala je u projektu *Čitamo mi u obitelji svi* u obje škole, osmislila je i provela školske projekte i inicijative poput *Knjigom na knjigu – čitanjem upoznajemo svijet, Putevima ljekovitog bilja do zvijezda, Zeleno selo naša budućnost, Tragovima poljičke baštine, Istražujem. Promišljam. Zaključujem!*, a sada je član Erasmus + tima OŠ „Slatine“ u projektu *Inovativni pristupi podučavanju i učenju – suvremene metode i IKT u kreativnoj učionici 21. stoljeća*. Također je autorica članka *Mosorska priča: edukativna slikovnica u službi promicanja zavičajne baštine (od ideje do realizacije)* u zborniku 3. okruglog stola o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade u izdanju Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu. Obzirom da kulturno-povijesnu baštinu smatra neraskidivim dijelom dalmatinskoga i hrvatskoga identiteta, aktivna je članica Povjerenstva za Arhiv lokalne udruge Savez za Poljica te je u procesu provedbe projekta *Topoteke Poljičke Knežije*.

Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica

System and the role of certain types of libraries

Ivona Tabak, prof. njem. j. i književnosti i prof. informatologije, smjer knjižničarstvo
OŠ Ivana Lovrića, Sinj
ivona.tabak@gmail.com
Rea Antolić, mag. bibl., dipl. učit.
OŠ kneza Mislava, Kaštel Sućurac
Rea.antolic@skole.hr
Prijevod sažetka
Anđela Kraljević, mag. prevođenja
andelakraljevic1984@gmail.com

Sažetak

Programom Knjižnično-informacijske pismenosti za osmi je razred predviđena tema Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica. Cilj obrade ove nastavne teme je da učenici shvate važnost i ulogu pojedinih vrsta knjižnica te nauče koristiti knjižnične kataloge u svrhu pronalaženja potrebnih informacija.

Nakon ovog nastavnog sata učenici će moći razlikovati pojedine vrste knjižnica i klasificirati ih prema njihovoj ulozi te izabrati knjižnicu koja će pružiti odgovor na njihovu informacijsku potrebu. Također uvidjet će mogućnosti koje im pružaju *online* katalozi te se naučiti njima služiti, odnosno shvatit će povezanost knjižničnog kataloga i knjižnične građe. Ujedno, razbit će se stereotip izjednačavanja knjižnice s knjigom, jer će se na satu prezentirati usluge koje suvremene knjižnice pružaju korisnicima. Time će se kod učenika formirati pozitivan stav prema knjižnicama kao informacijskim ustanovama.

Ovom je nastavnom temom zaokružena cjelina osnovnoškolskog programa Knjižnično-informacijske pismenosti te bi učenici, nakon ovog sata trebali imati formiran sustav osnovnih spoznaja za daljnji nastavak školovanja, ali i biti aktivni sudionici informacijskog društva.

Abstract

The Library and Computer Literacy Programme for grade eight includes the topic entitled System and the role of certain types of libraries. The goal of this topic is for students to understand the importance and the role of certain types of libraries and to learn how to use library catalogues for the purpose of finding the necessary information.

After this lesson, pupils will be able to distinguish types of libraries and classify them according to their role and choose a library which best meets their IT needs. Furthermore, they will get an insight into the advantages

of on-line catalogues and learn how to use them, i.e. they will see the connection between the library catalogue and library materials. The stereotype which equalizes libraries with the book will also be rejected by presenting all the services a modern library offers to its users. This will create a positive attitude among pupils towards libraries as IT institutions.

This topic concludes the Library and Computer Literacy Programme of primary schools after which pupils should have a well formed system of basic knowledge to continue their education, but also to actively participate as members of the IT society.

Umjesto uvoda

Informacija je oduvijek predstavljala moć. Imati pravu informaciju u pravo vrijeme i znati što s njom napraviti temelj je donošenja kvalitetnih odluka i napretka. Zato je informacijska pismenost, osobito u današnje vrijeme intenzivnog razvoja IKT-a, kada smo izloženi šumi svakojakih informacija, nužan segment odgojno-obrazovnog procesa. IKT koriste svi, i najmlađi i najstariji. No, postavlja se pitanje mogu li se svi oni smatrati informacijski pismenima!? Dug je put od korištenja IKT-a do informacijske pismenosti i zato na njega treba što ranije krenuti. Dakle, djecu treba sustavno informacijski opismenjavati od prvih dana školovanja, a ima li boljeg mjesta za to od školske knjižnice i boljeg načina od suradnje s knjižničarom.

Iz razreda u razred učenici proširuju svoje znanje iz ovog područja, primjenjuju ga kroz nastavni proces i korištenje knjižnice, usustavljuju te s vremenom postaju informacijski pismeni. Informacijska pismenost tako postaje dio njihova življenja.

Škola	31. Proljetna škola školskih knjižničara, Hoteli Solaris, Šibenik; 8.-11.4.2019. *ogledni nastavni sat*
Školska godina	2018./2019.
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Rea Antolić, školski knjižničar; Ivona Tabak, školski knjižničar
Razred i školski sat	8. razred, blok sat, 90 min
Mjesto izvođenja nastavnog sata	
Predmetno područje	Knjižnično-informacijska obrazovanje
Tema	Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica
Ključni pojmovi	Knjižnica, knjižnična građa, vrste knjižnica, samostalna k., k. u sastavu, informacijska djelatnost, obvezni primjerak, međuknjižnična posudba, nabava knjižnične građe – korisnici, javna ustanova, online katalog, pretraživanje online kataloga
Tip nastavnog sata	Obrada novog gradiva (1. sat), ponavljanje i usustavljivanje gradiva (2. sat)
Korelacija	Hrvatski jezik, informatika, tehnička kultura, matematika, engleski jezik, likovna kultura, povijest
Cilj sata	Shvatiti važnost i ulogu pojedinih vrsta knjižnica te naučiti koristiti knjižnične kataloge u svrhu pronalaženja potrebnih informacija

Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *znanje i razumijevanje*	- razlikovati pojedine vrste knjižnica - klasificirati vrste knjižnica prema njihovoj ulozi u svrhu zadovoljavana informacijske potrebe - definirati online katalog, nabrojiti koje su informacije putem njega dostupne i znati ga koristiti
Afektivni *emocije, vrijednosti i stavovi*	- prepoznati važnost knjižnice kao informacijske ustanove - osvijestiti mogućnosti koje knjižnice pružaju - usvojiti pozitivan stav prema knjižnicama
Psihomotorni *vještine i aktivnosti*	- prepoznati i izabrati vrstu knjižnice koja će pružiti odgovor na njihovu informacijsku potrebu - pronaći potrebnu jedinicu građe u online katalogu i uočiti je li ona dostupna - prepoznati koje usluge mogu zatražiti u pojedinoj knjižnici
Nastavne metode	Razgovor, usmeno izlaganje, objašnjavanje, projekcija, demonstracija, praktični rad, pretraživanje, čitanje, razgovor o tekstu, odgovaranje na pitanja, prezentiranje Dedukcija, indukcija, analogija, uspoređivanje, sinteza planiranje i programiranje
Oblici nastavnog rada	Frontalni, individualni, u parovima
Nastavna sredstva	PPT prezentacija Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica, DOS: križaljka (Crossword Labs), kviz (Kahoot); film o knjižnici Tianjin Binhai Library, Tianjin, Kina; online aplikacija za virtualnu šetnju NSK; stranice GKMM; online katalozi: NSK, SVKST, GKMM, KOŠKM; kreiranje vlastite knjižnice (Homestyler);
Nastavna pomagala	Računalo, projektor, računala za učenike, internet, online digitalni alati (Crossword Labs, Kahoot, Homestyler, Canva)

Tijek (artikulacija) nastavnog sata

UVODNI DIO

Motivacija

Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ciljevi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Trajanje (min)
- pomoću križaljke otkriti pojmove: knjižnica, prikupljati, čuvati, katalog, autor, naslov - navesti učenike na zaključak da će knjižnica biti tema sata - razgovor o knjižničnoj građi, pronalaženju željene jedinice građe *in situ* i pomoću online kataloga - evocirati učenička iskustva o knjižnicama - *slide 1:* projekcija filma o suvremenoj knjižnici u Kini; razgovor o filmu (titlovi su na engleskom jeziku) - kratak razgovor o povijesti knjige i knjižnica → od glinenih pločica, pergamena, papirusa do papira i digitalnih zapisa → od prepisivanja do tiskanja knjiga i umnožavanja kopiranjem → Aleksandrijska knjižnica - polazeći od učeničkog iskustva, školske i gradske knjižnice, ukazati na različitosti među knjižnicama (napomena: križaljka i slide priloženi su u pripremi)	- aktivno slušati - rješavati križaljku - odgovarati na pitanja - pogledati film	- ponoviti i utvrditi stečeno znanje o knjižnicama - motivirati učenike za sadržaje nastavnog sata - pobuditi interes učenika za knjižnice	NM - razgovor - rješavanje DOS-a - demonstracija - projekcija filma - sinteza NO - frontalni - individualni	- križaljka pripremljena u digitalnom alatu Crossword Labs - film o knjižnici Tianjin Binhai Library, Tianjin, Kina (youtube)	- računalo - projektor - internet - digitalni alat Crossword	9

Najava cilja

Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ciljevi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Trajanje (min)
slide 1: Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica; važnost online knjižničnih kataloga i njihovo pretraživanje	- aktivno slušati	- znati temu nastavnog sata i što očekivati	NM - usmeno izlaganje NO - frontalni	- PPT prezentacija (slide 1)	- računalo - projektor	1

Crossword Labs

Make a Crossword Find a Crossword About Login/Sign Up

Danas ćemo govoriti o...

PDF Word

Instructions | Edit | Ar

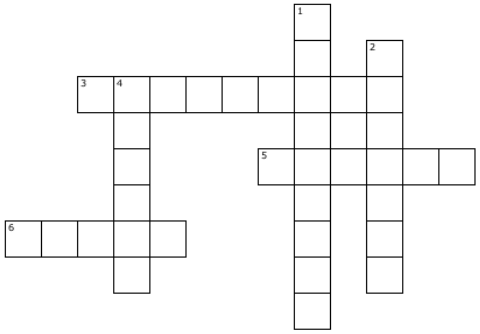

Across

3. ustanova u kojoj se posuđuju knjige

5. voditi brigu o nekome ili nečemu

6. pisac

Down

1. sabrati na jedno mjesto

2. popis predmeta prema određenom redu

4. ime književnog djela

Križaljka

PPT_slide 1

artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO (1. dio)**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- *slide 2:* pojasniti cilj; nabrojiti vrste knjižnica o kojima će biti riječi - objasniti ulogu pojedinih vrsta knjižnica i njihovu namjenu; na primjeru svake knjižnice istaknuti ključne pojmove karakteristične za pojedinu knjižnicu koje učenici trebaju usvojiti, a potom analogijom primijeniti na druge knjižnice - *slide 3:* NSK - istaknuti: pojmove *obvezni primjerak, samostalna k., međuknjižnična posudba, informacijska djelatnost;* knjižničnu građu o kojoj skrbi te nacionalni značaj; virtualna šetnja uz objašnjavanje - *slide 4:* sveučilišna k. – istaknuti: pojam *nabava knjižnične građe - korisnici*; važnost za sveučilište i usporedivost s NSK - *slide 5:* općeznanstvena k. - istaknuti važnost za znanstvenike; inozemnu međuknjižničnu posudbu - *slide 6:* narodna k. - istaknuti: pojam *javna ustanova*; njen značaj informacijskog i kulturnog središta lokalne zajednice, a posebno svakodnevnu važnost za djecu i mlade; pogledati stranice s događanjima u GKMM-a - *slide 7:* školska k. - istaknuti pojam *knjižnica u sastavu*; vrste školskih k.; kome je namijenjena te primarnu ulog - *slide 8:* visokoškolska k. - navest učenike na analogiju sa školskom knjižnicom - *slide 9:* specijalna k. - navesti učenike da utvrde sličnosti i razlike sa školskom i visokoškolskom knjižnicom (napomena: slideovi su priloženi u pripremi)	- aktivno slušati - sudjelovati u raspravi - izražavati svoja iskustva	- upoznati različite vrste knjižnica i njihovu ulogu - znati odabrati knjižnicu koja će zadovoljiti informacijske potrebe - upoznati i koristiti usluge koje knjižnice pružaju	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - projekcija virtualne šetnje - dedukcija - indukcija - analogija - uspoređivanje NO - frontalni - individualni	- PPT prezentacija (slideovi 2-9) - aplikacija za virtualnu šetnju NSK-om - stranice GKMM	- računalo - projektor - računala za učenike - internet	40

VRSTE KNJIŽNICA

Knjižnice čuvaju i daju na korištenje knjižničnu građu

prema namjeni i sadržaju knjižničnog fonda

- nacionalna
- sveučilišna
- općeznanstvena
- narodna
- školska
- visokoškolska
- specijalna

Tiu Keng Leng Public Library, Hong Kong

PPT_slide 2

NACIONALNA KNJIŽNIC

- samostalna k.
- prikuplja i čuva svu građu koja se odnosi na neku zemlju; obavezni primjerak
- prikuplja i vrijedna svjetska kulturna i znanstvena djela
- obavlja informacijsku djelatnost; međuknjižnična posudba
- najznačajnija knjižnica u svakoj zemlji: najveće svjetske knjižnice
- RH – Nacionalna i sveučilišna knjižnica (NSK)
  - promiče hrvatsku knjigu i druge publikacije
  - sadrži potrebnu građu za studente/nastavnike sveučilišta u ZG

NSK, Za

PPT_slide 3

SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA

Sveučilišna knjižnica Split (SVKST)

- samostalna, središnja k. sveučilišt
- namijenjena znanstvenim istraživanjima i nastavi visokoškols institucija
- po vrijednosti, raznovrsnosti i veliči fonda usporediva s nacionalnom knjižnicom

PPT_slide 4

OPĆEZNANSTVENA KNJIŽNICA

- samostalna k.
- prikuplja građu iz svih znanstvenih područja
- namijenjena znanstvenim istraživanjima

PPT_slide 5

NARODNA KNJIŽNIC

Gradska knjižnica Marka Marulića, Središnja knjižnica, Split (GKMM)

- samostalna k.
- javna ustanova namijenjena cjelokupnoj popu lokalne zajednice (gradska, općinska, regionali
- kulturno i informacijsko središte
- posebni odjeli za djecu i mlade (promiče pismenost i čitanje, potpora školovanju)
- pruža informacije za svakodnevni život, omogućuje cjeloživotno učenje

GKMM, Kn Split

PPt_slide 6

ŠKOLSKA KNJIŽNICA

- k. u sastavu školskih ustanova
- osnovnoškolske, srednjoškolske
- namijenjena učenicima i zaposlenicima škole
- primarna uloga – biti podrška stručnom usavršavanju učite nastavnom procesu te potic cjeloživotno učenje

Lower School L Princeton

PPT_slide 7

VISOKOŠKOLSKA KNJIŽNICA

- k. u sastavu institucija visokog obrazovanja
- namijenjena studentima i zaposlenicima visokoškolske ustanove
- primarna uloga – biti podrška planu i programu institucija visokog obrazovanja u čijem je sastavu

Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

PPT_slide 8

SPECIJALNA KNJIŽNICA

Knjižnica Kliničkog bolničkog centra Sestre milosrdnice, Zagreb

- k. u sastavu ustanova/poduzeća
- uloga: udovoljiti informacijskim potrebama članova matične ustanove/poduzeća; pomoći u stručnom i znanstvenom radu stručnjacima određenoga specijaliziranog područja
- pr. bolnička, pravosudna, muzejska...; brodograđišna, farmaceutska...

PPT_slide 9

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (2. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- *slide 10:* razgovorom navesti na zaključak na koji se način pronalazi željena jedinica knjižnične građe - knjižnični katalog: katalog na listićima → online katalog - objasniti načine pretraživanja online kataloga, posebno istaknuti pretragu po autoru, naslovu i riječi iz naslova; predmetnicu i stručnu oznaku samo spomenuti - *slides 11-13:* pokazati kako pretraživati online knjižnične kataloge; objašnjavati rezultate pretrage (napomena: slideovi su priloženi u pripremi)	- aktivno slušati - odgovarati na pitanja - samostalno pretraživati online kataloge (prema potrebi učenici mogu raditi u parovima)	- razumjeti što je knjižnični katalog - naučiti pretraživati online kataloge te utvditi je li dostupna željena jedinica građe	NM - usmeno izlaganje - objašnjavanje - razgovor - demonstracija - pretraživanje informacija NO - frontalni - individualni - u parovima	- PPT prezentacija (slideovi 10-13) - knjižnični katalozi: NSK, SVKST, GKMM, KOŠKM	- računalo - projektor - računala za učenike - internet	15

PPT_slide 10

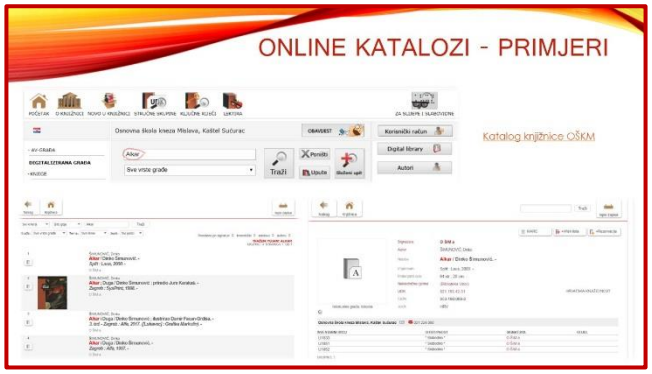

PPT_slide 11

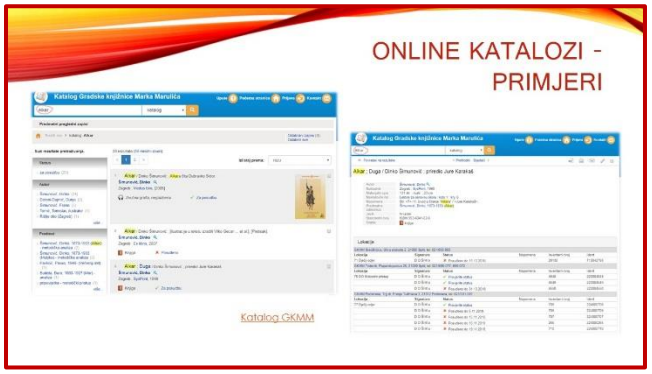

PPT_slide 12

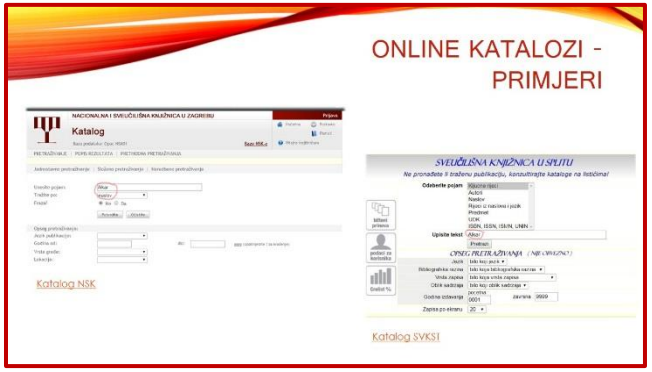

PPT_slide 13

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO SATA						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- *slide 14:* pročitati ulomak iz članka Neil Gaimana *Zašto budućnost ovisi o knjižnicama, čitanju i sanjarenju;* razgovor o tekstu - *slide 15:* → pokrenuti DOS s kvizom; učenicima po potrebi čitati pitanja i ponuđene odgovore → učeniku pobjedniku kviza uručiti priznanje izrađeno u digitalnom alatu Canva → pokrenuti digitalni alat Homestyler; prisjetiti učenike kako se koristi; pokazati primjer vizije knjižničnog prostora; pomoći im prema potrebi → zadati da osmisle tjedni plan događanja u „svojoj“ knjižnici → pozvati učenike da prezentiraju uratke (napomena: slideovi su priloženi u pripremi)	- pokrenuti isti DOS za kviz, rješavati kviz odgovoriti na pitanja - dizajnirati knjižnicu iz mašte - izraditi tjedni plan događanja u „svojoj“ knjižnici - prezentirati svoju knjižnicu i plan i program događanja (prema potrebi učenici mogu raditi u parovima)	- samovrednovanje naučenog - potaknuti na osmišljavanje vlastitog životnog prostora koristeći digitalni alat za dizajn prostora - potaknuti na svakodnevno planiranje programiranje	NM - čitanja - razgovor o tekstu - usmeno izlaganje - objašnjavanje - odgovaranje na pitanja selekcijom - praktični rad - prezentiranje uradaka - planiranje i programiranje - sinteza NO - frontalni - individualni - u paru	- PPT prezentacija (slideovi 14, 15) - DOS, kviz	- računalo - projektor - računala za učenike - digitalni alat Kahoot - digitalni alat Canva - digitalni alat Homestyler	25

PPT_slide 14

PPT_slide 15

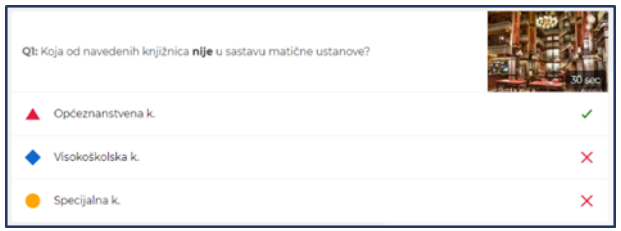

Kviz_pitanje 1.

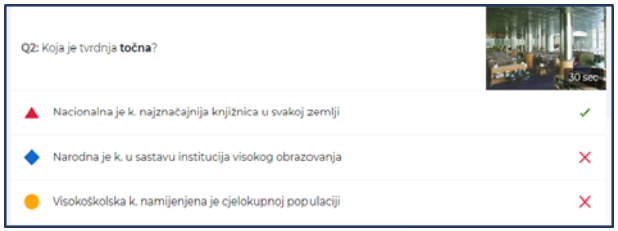

Kviz_pitanje 2.

Kviz_pitanje 3.

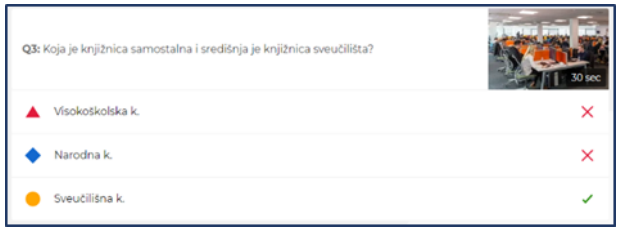

Kviz_pitanje 4.

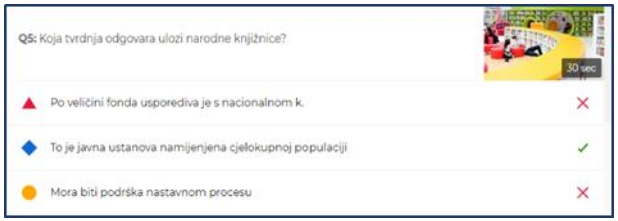

Kviz_pitanje 5.

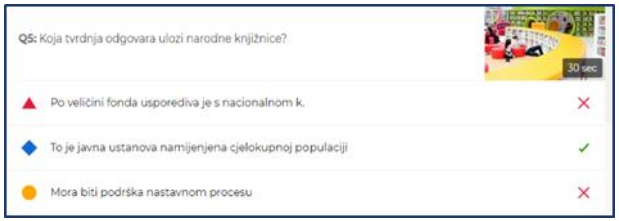

Kviz_pitanje 6.

Kviz_pitanje 7.

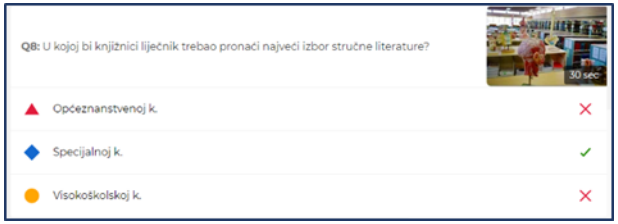

Kviz_pitanje 8.

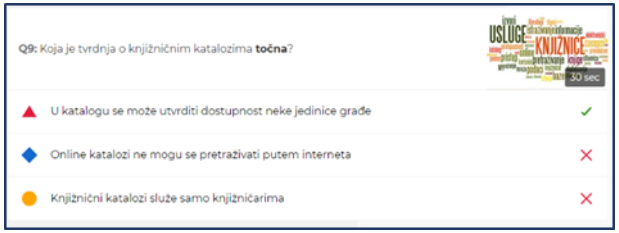

Kviz_pitanje 9.

Jedino što uvijek morate znati je...gdje je knjižnica
Albert Einstein
Priznanje
ZA ZNANJE
Dodjeljuju knjižničari

Literatura

Jensen, Eric. 2005. *Super-nastava: nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje.* Educa. Zagreb.

Meyer, Hilbert. 2002. *Didaktika razredne kvake: rasprave o didaktici, metodici i razvoju škole*. Educa. Zagreb.

Nimac, Elvira. *Primjena Bloomove taksonomije znanja u nastavi*. Zagreb. https://www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Posavec, M. *Suvremene metode i oblici poučavanja.* Split. http://www.os-kamenica.com/nastava/suvremene-metode-i-oblici-poucavanja (pristupljeno 15. veljače 2019.).

Životopisi

Rea Antolić rođena je 1973. g. u Splitu. Diplomirala je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Splitu, smjer učitelj, te na Sveučilištu u Zadru, Odjel za informacijske znanosti, smjer knjižničarstvo. Od sedamnaestogodišnjeg radnog iskustva u školstvu, četrnaest godina radi u školskoj knjižnici u kojoj je i sada zaposlena u OŠ kneza Mislava u Kaštel Sućurcu.

U radu s učenicima, kao dio tima stručnih suradnika, bavila se nizom aktivnosti, od kojih su izdvojene: rad sa skupinom učenika *Vršnjaci pomagači* s ciljem što uspješnije integracija i socijalizacija djece s teškoćama u razvoju zbog čega je škola osvojila priznanje *Luka Ritz;* rad sa skupinom učenika specifičnih interesa kroz program *Kreativni omnibus* u okviru kojeg se za interne potrebe prilagođavaju i ilustriraju lektirni naslovi za djecu s teškoćama u čitanju; izrada digitalnih obrazovnih sadržaja u okviru Školskih preventivnih programa te tiskanje više kalendara s dječjim radovima koji promoviraju dječja prava i obveze te toleranciju i međusobno uvažavanje; pisanje igrokaza kroz koje se njeguje čakavica i kulturna baština zavičaja koje uprizoruje učiteljica razredne nastave.

U suradnji s GK Kaštela već više godina sudjeluje u nacionalnom Natjecanju u čitanju naglas, a bila je i mentorica učenice koja je sudjelovala na državnoj razini istog natjecanja.

Autorica/koautorica je i nekoliko radova u različitim stručnim časopisima iz područja odgoja i obrazovanja te knjižničarstva, kao i priručnika za organiziranje izvanučioničke nastave.

Članica je Društva knjižničara u Splitu i Hrvatske udruge školskih knjižničara.

Ivona Tabak rođena je 1974. g. u Sinju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je njemački jezik i književnost i informatologiju, smjer knjižničarstvo. Radi u Osnovnoj školi Ivana Lovrića u Sinju na poslovima školskog knjižničara, a već je šest godina član Školskog odbora.

Od 2014. do 2018. g. obnašala je dužnost voditeljice Županijskog stručnog vijeća osnovnih škola Splitsko-dalmatinske županije. Radi u Školi stranih jezika Jantar u Splitu kao profesorica njemačkog jezika. Organizirala je mnoge školske manifestacije i stručne skupove te održala više predavanja.

Godine 2017. organizirala je Županijsko natjecanje u znanju i kreativnosti Čitanjem do zvijezda, a 2018. g. bila je mentorica učenicima koji su se plasirali na državno natjecanje. Inicijator je mrežne stranice Školski knjižničari Dalmacije koju redovito aktualizira. Prevela je na njemački jezik putopis poznatog splitskog avanturista Željana Rakele pod nazivom „300.000 kilometara motoavanture“. Osnovnu i srednju školu pohađala je u SR Njemačkoj koju ističe kao svoju drugu domovinu, međutim ljubav prema domovini Hrvatskoj dovela ju je u Zagreb, pa kasnije i u Split gdje joj je, kako ona to rado kaže „srce na mistu“.

Ljekovito bilje i prirodna kozmetika

Herbs and natural cosmetic

Ana Bebič, mag. bibliotekarstva
Osnovna škola Skradin
Srednja strukovna škola Šibenik
anass777@net.hr
Prijevod sažetka
Zdravka Sikirić, prof. engleskog i francuskog jezika
umirovljena profesorica
anass777@net.hr

Sažetak

Moje zanimanje za proučavanje ljekovitog bilja počelo je prije 20-ak godina. Još kao studenticu počela me zanimati literatura o aromaterapiji. Istodobno s iščitavanjem istog, odlazila sam u prirodu tražeći ljekovito bilje i pravila macerate. Najčešće sam koristila neven, smilje i divlju ružu (šipak). Svoju ljubav prema prirodnoj kozmetici prenosila sam učenicima kako bih razvila svijest o ekologiji i prirodnim sastojcima. Kao knjižničarka provodila sam radionice i edukacije kako napraviti prirodni pripravak za osobnu njegu , te na taj način upoznala učenike s osnovama aromaterapije i uporabom ljekovitoga bilja.

Radionice o prirodnoj kozmetici i ljekovitom bilju predstavila sam gostovanjima u gradskim i narodnim knjižnicama diljem Hrvatske.

Cilj sata je privući želju učenika za korištenje prirodnih sastojaka iz svoje okoline kao rješenje jer su biljke najjeftinija, najprirodnija sirovina za izradu preparata za osobnu njegu.

Poticaj ovomu nastavnom satu, neizmjerna je energija koja stoji na raspolaganju u prirodi u izvornim oblicima i mnogo je pristupačnija od skupe tvorničke proizvodnje umjetno sintetiziranih sastojaka.

Učenici tijekom ovoga sata uspješno uče služiti se znanjem o ljekovitom bilju kroz priručnike i mrežne izvore, te na taj način upoznaju njihova djelovanja i kako ih koristiti.

Abstract

My interest in herbs started about 20 years ago. As a student I used to read much about aromatherapy, as well as to go to the countryside to look for the plants of which later I was making herbal preparation. Quite often that was : marygold, immortellle, dog-rose, sweet basil.

When I started to work at school I spread my love for natural cosmetics among my pupils to make them be environmentally consious.

As a librarian I worked together with extracurricular activities, so that I myself started to organise my workshops and educative lectures.

My aim is to teach pupils how to make natural preparations for personal care., to get them know with essential elements of aromateraphy and with the use of herbs.

During my guest visits to public libraries and schools all over Croatia, I presented my workshops about natural cosmetics and herbs.

The aim of my classes is to arouse in pupils the need for using natural ingredients from their environment, as the best and cheapest solution for making compound for personal care.

Inspiration for my classes is a great energy coming from nature in its original forms which are more acsessiblle then expensive factory manufacture

<table>
<tr><th colspan="3">PISANA PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI</th></tr>
<tr><td colspan="3">Škola: Osnovna škola Skradin, Srednja strukovna škola Šibenik
Školska godina:</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ime i prezime knjižničara: Ana Bebič, mag.bibliotekarstva</td></tr>
<tr><td>Razredni odjel: šesti, sedmi, osmi razredi</td><td>Redni broj sata:</td><td>Nadnevak:</td></tr>
<tr><td>Predmet: Biologija, Priroda i društvo, Građanski odgoj i obrazovanje</td><td colspan="2">Područje: Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje</td></tr>
<tr><td>Tema: Predmetnica - put do informacije</td><td>Ljekovito bilje i prirodna kozmetika</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">Ključne riječi: melem, macerat, prirodna kozmetika, aromaterapija, pčelinji vosak, biljna ulja, maslaci, referentna zbirka, mediji</td></tr>
<tr><td colspan="3">Tip nastavnoga sata: kombinirani – obrada novoga gradiva, istraživanje</td></tr>
<tr><td>Nastavni oblici: frontalni, grupni, individualni rad</td><td colspan="2">Korelacija: učenička zadruga, biologija, priroda i društvo, građanski odgoj i obrazovanje</td></tr>
<tr><td>Nastavne metode:
- razgovor, demonstracija
- rad na izvorima, istraživanje, oblikovanje
- aktivno slušanje, zapisivanje, kreiranje</td><td>Nastavna sredstva:
- knjižnična građa
- mrežni izvori, Internet</td><td>Nastavna pomagala:
- računalo
- mobitel, pametni telefon, tablet
-literatura o ljekovitom bilju i prirodnoj kozmetici</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cilj sata: naučiti postupak izrade melema za osobnu njegu i tegobe od ljekovitih biljaka, kao ekološki i zdravstveno prihvatljiv proizvod, koristeći se referentnom zbirkom i mrežnim izvorima.</td></tr>
<tr><td>Kognitivni ishodi
Učenici će:
1. istaknuti ključne sastojke potrebne za izradu melema
2. obrazložiti ključne riječi
3. pravilno odrediti recepturu
4. osmisliti i kreirati pozitivnu medijsku poruku za svoj proizvod
5. protumačiti i objasniti postupak izrade proizvoda
6. zaključiti što je bitno u recepturi</td><td>Afektivni ishodi
Učenici će:
1. nastojati odabrati najpouzdaniji mrežni izvor za određeni zadatak
2. definirati prednosti korištenja prirodne kozmetike
3. vrednovati biljni pripravak kao učinkovit lijek
4. zauzeti kritički stav prema medijskim porukama o osobnoj ljepoti i ustrajati na ponašanju u skladu sa svojim sustavom vrijednosti
5. prikazati svoj rad, demonstrirati postupak izrade i vrednovati ga</td><td>Psihomotorički ishodi
Učenici će:
1. opisati važnost dobivenih informacija iz korištene literature i mrežnih izvora
2. povezati činjenice važne za temu
3. grupirati pozitivne i negativne strane korištenja prirodne kozmetike u samostalnoj izradi od kupovne
4. izraditi cjeloviti postupak s čvrstom kompozicijom: sastojci, postupak, namjena, uporaba, spremanje
5. razlikovati u svakodnevnom životu važnost i utjecaj medijskih poruka</td></tr>
</table>

Tijek sata (artikulacija)				
UVODNI DIO: Motivacija, najava teme i ishoda učenja, 5´				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: razlučiti medijske poruke, njihov smisao.	Učenici promatraju sastojke s ambalaže krema i melema kupljenih u trgovini. Učenici slušaju i uključuju se u razgovor, ističu primjer negativnog utjecaja medijskih poruka, oglasa i reklama o savršenoj ljepoti. Spominju photoshop, botox, simulacije u obradi lica. Zaključuju da žena ne može sustići i „natjecati se„ s tehnologijom.	frontalni oblik razgovor čitanje promatranje zaključivanje slušanje	ambalaža kupovnih proizvoda za osobnu njegu letak drogerije pametni telefon mobitel	Knjižničar najavljuje temu sata: **Kako samostalno napraviti pripravak za osobnu njegu i tegobe.** Započinje razgovor s učenicima o kupovnim proizvodima iz trgovine i njihovoj deklaraciji, Postavlja pitanja: *Koji od ovih sastojaka su vam poznati?* *Zašto ih ima tako mnogo?* *Što mislite je li potrebno toliko sastojaka da dobijete pripravak koji će zahtijevati vaša očekivanja? Što ženu s reklame, koja predstavlja proizvod, čini tako posebnom i lijepom?*
SREDIŠNJI DIO: Spoznavanje novih nastavnih sadržaja, 20´ analiza ključnih pojmova, sinteza – samostalni rad učenika, 10´				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: definirati određenu činjenicu i primijeniti naučeno na poželjan i siguran način. rabiti i pravilno predložiti referentnu zbirku za zadanu temu.	Učenici su formirali skupine u kojima će timski raditi, istraživati, zajedno davati prijedloge, kreirati i stvarati svoj proizvod za njegu kože. 1. grupa obrađuje biljku **neven.** 2. grupa obrađuje biljku **smilje.** 3. grupa istražuje biljku **šipak** (**divlju ružu**). 4. grupa istražuje **biljne maslace.** 5. grupa istražuje **eterična ulja**.	frontalni oblik rad u skupinama demonstracija razgovor istraživanje slušanje gledanje usmeno izlaganje	priručnici o ljekovitom bilju , prirodnoj kozmetici i aromaterapiji. računalo internet računalo pametni telefon	Knjižničar dijeli pripremljene zadatke svakoj skupini, moli ih da pažljivo pročitaju upustva, koriste zadani izvor informacija. 1. grupa će u priručnicima pronaći sve o biljci neven (*calendula officinalis*): opis , sastav i aktivne tvari, djelovanje i uporaba. 2. grupa će u priručnicima pronaći sve o smilju (*Helichrysum*): opis, sastav i aktivne tvari, djelovanje i uporaba. 3. grupa će u priručnicima pronaći sve o šipku-plodu divlje ruže (*Rosa canina*): sastav i aktivne

	Svih 5 grupa imaju zajednički zadatak: određuju namjenu i djelovanje biljke i preparata na učinak kože.			tvari, djelovanje i uporaba. 4. grupa pregledava priručnike i mrežne stranice o biljnim maslacima: osnovna svojstva i vrste. 5. grupa će u priručnicima aromaterapije pronaći osnovna djelovanja eteričnih ulja na organizam i kako ih upotrijebiti. Zadatak svakoj grupi na kraju je: izraditi samostalni recept za osobnu njegu.
ZAVRŠNI DIO: Ponavljanje, vrjednovanje, 10´				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: preporučiti pripravak od biljke koja im je zanimljiva i dostupna u njihovoj okolini.	Učenici pokazuju svoje radove, rezultate i uratke iz različitih izvora. Na kraju učenici iznose svoja razmišljanja o manipulaciji koju mediji vrše nad nama kada nam žele predstaviti sintetički proizvod kao prirodni. Zaključuju: želimo li uspješno napraviti prirodan pripravak treba poznavati ljekovito bilje, znati njihovo djelovanje i naučiti kada se i kako njima valja koristiti. Također to vrijedi i za eterična ulja.	demonstracija razgovor zaključivanje vrednovanje rada	malo kuhalo, mala posuda s vodom, lončić, macerat nevena, eterično ulje naranče, shea maslac, pčelinji vosak	Knjižničar poziva predstavnike svake grupe učenika da pokažu svoje recepte s cjelovitim postupkom. Knjižničar najavljuje kako će stečeno znanje sada primijeniti i predstavlja im postupak izrade pripravka. *Sada ćemo ugrijati vodu i uroniti lončić s maceratom nevena, natrganim shea maslacem i pčelinjim voskom. Nakon što nam se sastojci otope na kraju dodajemo nekoliko kapi eteričnog ulja i prelijemo tekućinu u pripremljenu ambalažu.* *Pričekamo da se ohladi.* Knjižničar postavlja pitanja*:* *Čemu služi dobiveni pripravak?* *Kako ga koristimo?* **Evaluacija rada učenika:** Knjižničar ne ocjenjuje učenike, ali valorizira njihov rad; pohvalom svim učenicima na interesu, istraživanju, rezultatima, kritičkim osvrtima i

				kreativnom izražavanju na ovom satu. Zahvaljuje im na suradnji i još jednom pita misle li da su danas naučili nešto korisno.

Prilozi. Radni listići sa zadatcima za rad u grupama

1. grupa
   a. Pronađite u dodijeljenim priručnicima biljku neven
   b. Pronađite i ispište njegov opis, djelovanje i namjenu
   c. Osmislite vlastiti recept za biljni melem od nevena pogodan za suhu kožu.

2. grupa
   a. Pronađite u dodijeljenim priručnicima glavne značajke o smilju
   b. Ispišite njegov opis, djelovanje i namjenu
   c. Osmislite vlastiti recept za bilnji melem od smilja .

3. grupa
   a. Pronađite u dodijeljenim priručnicima glavne značajke o divljoj ruži
   b. Ispišite njezin opis, djelovanje i namjenu
   c. Osmislite vlastiti recept za bilnji melem od divlje ruže

4. grupa
   d. Na web stranici www.tera.organica.hr pod AROMAKOZMETIKA ispiši namjenu i opis shea maslaca i pronađi koje još maslace možemo koristiti u aromakozmetici
   e. Osmislite vlastiti recept koristeći biljne maslace
   f. Na web stranici www.aromaterapija.biz pod AROMAKOZMETIKA pronađi postupak izrade balzama od maslaca.

5.grupa

a. pronađi web stranicu **www.prirodna.hr** i ispiši što je aromaterapija, što treba paziti pri kupnji eteričnih ulja i kako ona djeluju na ljudski organizam.

b. pronađite koja eterična ulja djeluju na sinuse i dišne puteve koristeći web stranice **:** **www.etericnaulja.net , www.naturala.hr , www.kemig.hr , i www.terra.organica.hr**

POSTUPAK IZRADE MELEMA OD NEVENA, SMILJA I DIVLJE RUŽE

Potrebno je: *posuda s vodom, plastična žlica, lončić, 1 velika žlica macerata od nevena, smilja i divlje ruže, 1 velika žlica shea maslaca, 1 velika žlica natrganog pčelinjeg voska (kupljenog u pčelara), 10 kapi eteričnog ulja naranče i kozmetička ambalaža* (ambalažu možete kupiti u ljekarni ili na webshopu).

Postupak izrade: - posudu s vodom stavite na štednjak da voda lagano zakuha

- u lončić stavite: macerate, vosak i maslac
- zatim lončić uronite u posudu s vodom kako bi se vosak i maslac otopili
- nakon što su se sastojci otopili , izvadite lončić iz vode
- dodajte eterično ulje , plastičnom žlicom promiješajte
- dobivenu tekućinu prelijte u ambalažu i pričekajte da se ohladi
- hlađenjem će se tekućina stisnuti i nastati će mast (melem)

Namjena: melem od navedenih biljaka rabi se za liječenje suhe kože i kožnih ekcema. Imaju protuupalno djelovanje i izuzetno blagotvorno djeluju na kožu. Koriste se protiv: opekotina, rana, hemeroida, bora, upala, proširenih vena, a zbog prisustva provitamina A, od pomoći je i kod psorijaze.

POSTUPAK IZRADE MACERATA

Macerat je pripravak koji se dobiva potapanjem ljekovitih biljaka u ulje. Nakon određenog vremena, ulje "izvuče "ljekovitosti iz biljke, a sama biljka ukloni se iz ulja. Ulje se procijedi i stavi na tamno mjesto i čuva nekoliko mjeseci.

Ulja koja možete upotrijebiti za izradu macerata: maslinovo ulje, bademovo ulje, jojobino ulje, suncokretovo hladno prešano ulje.

Biljke koje su preporučljive za potapanje u ulje: gospina trava (svježe ubrana), smilje (svježe ubran), zeleni orah (svježe ubran), neven (prosušen), šipak (prosušen i nasjeckan), lavandula, ružmarin, čili papričice, tratinčice, bazga, ruža, lovor, bijeli ljiljan (poljski, svježe latice), jorgovan.

OSNOVNA PRAVILA BRANJA BILJA

1. Dan mora biti **suh i vedar.**

2. Biljke moraju biti bez prašine, prljavštine po sebi.

3. Nikada ne berite bilje blizu prometnica.

4. Biljke su bez vrijednosti napadnute štetočinama.

5. Cvjetovi moraju biti upravo procvali.

6. Nikada ne trgajte biljku zajedno s korijenom.

7. Ne berite sve odjednom.

Napomena: ovu temu možete provesti sa učeničkim zadrugama, eko grupama, škole koje imaju status Eko škole, Zelene knjižnice. Sve kolegice i kolege koji žele praviti prirodnu kozmetiku sa svojim učenicima, mogu mi se uvijek javiti dodatnim pitanjima.

Literatura

Bauer, Viktorija.2013. *Prirodna kozmetika*. Dušević & Kršovnik. Rijeka.

Benyovsky Šoštarić, Kornelija. 2017. *Biljke koje njeguju*. Profil. Zagreb.

Bristow, Su.2005. *Ljekovito bilje : priručnik*. Veble commerce. Zagreb.

Borovac, Ivanka. 2016. *Prirodni lijekovi : vodič kroz ljekovito bilje i njegovu primjenu*. Mozaik knjiga. Zagreb.

Dimitrov Sirač, Ivan. 2000. *Aroma i fitoterapija : liječenje biljem i eteričnim uljima*. Vlast. nakl. Zagreb

Houdret, Jessica.2002. *Ljekovito bilje : uzgoj i uporaba : cjelovit i praktičan vodič za uspješan uzgoj bilja i sveobuhvatan popis bilja*. Dušević & Kršovnik. Rijeka.

Hoare, Joanna. 2010. *Aromaterapija : sveobuhvatni priručnik : sve što trebate za postizanje profesionalne stručnosti*. Planeotopija. Zagreb.

Joy Bowles.2012. E; *Eterična ulja*.Veble commerce. Zagreb.

Martić, Ivan .2003. *Čovjek i ljekovito bilje*.Školska knjiga . Zagreb.

Marković, Stribor. 2005. *Fitoaromaterapija : monografije esencijalnih ulja i ljekovitih biljaka: temelji fitoaromaterapije*. Centar Cedrus. Zagreb.

Milenkovics, Bernd. 2005. *Ljekovito bilje: ljekarna iz prirode*. Kneippova zdravstvena biblioteka ; knj.3. Zagreb.

Poštić, Slobodanka.1994. *Aromaterapija : čarolija eteričnih ulja.* M.G.V "Aromara". Zagreb.

Poštić, Slobodanka.2009. *A kao Aromaterapija : čarolija eteričnih ulja*. Etera. Zagreb.

Toplak Galle, Katja 2016. *Domaće ljekovito bilje* : [vrhunski suvremeni vodič za prirodno liječenje uz pomoć ljekovitog bilja!].Mozaik knjiga.Zagreb.

Žmarić, Vid . 2011.*Ljekovito bilje u liječenju čajevima i eteričnim uljima*. Grafocentar. Bjelovar.

Mrežni izvori

Ajman, Valter. *Gljivične infekcije*. Zagreb. http://www.etericnaulja.net/aromaterapija/gljivice-gljivicne-infekcije.html (pristupljeno 12. siječnja 2108.).

Bregović, Sanja. *Zimski macerat i krema* . https://prirodna.hr/zimski-macerat-i-krema (pristupljneo 1. veljače 2019.).

Karin, Nikolina. *Aromaterapija* http://www.aromaterra.hr/aromaterapija/aromaterapija.htm (pristupljeno 13.siječnja, 2019.).

Karin, Nikolina . *Atopijski dermatitis –uzroci i liječenje*. Zagreb. https://portal.terra-organica.hr/aromaterapija/atopijski-dermatitis-uzroci-i-lijecenje/ (pristupljeno 15. prosinca 2018.).

Karin, Nikolina. *Balzam od mrkve za sunčanje i brzo tamnjenje – kako napraviti?* Zagreb. https://www.aromaterapija.biz/aroma-kozmetika/recepti-vodici/92-balzam-od-mrkve-za-suncanje-brze-tamnjenje-kako-napraviti.html (pristupljeno 21. siječnja 2019.).

Karin, Nikolina.*Smilje- etrično ulje*. http://www.aromaterra.hr/aromaterapija/etericnaulja/smilje.htm (pristupljeno 12. siječnja 2019.).

Nedeljković, Irena. Karin, Nikolina. *Rhodiola rosea – puno više od adaptogena***!** https://portal.terra-organica.hr/prirodni-lijekovi/ljekovito-bilje/rhodiola-rosea-kao-lijek/ (pristupljeno 12.prosinca 2018.).

Mileusnić, Vlatka. *Eteričnim uljima protiv upale sinusa.* https://portal.terra-organica.hr/aromaterapija/etericna-ulja-lijece-upalu-sinusa/ (pristupljeno 12. studenog 2108.).

Pećnjak, Sunčica. *Kupnja eteričnih ulja.* https://prirodna.hr/kupnja-etericnih-ulja (prisupljeno 1. veljače 2019.).

Životopis

Ana Bebič rođena je 1979. u Zadru. Na zadarskom Sveučilištu diplomirala je razrednu nastavu , a nekoliko godina kasnije informacijske znanosti. Učiteljski staž započela je kao učiteljica hrvatskoga jezika u OŠ "Antuna Mihanovića ", Petrovsko . Dugi niz godina bavi se radionicama o ljekovitom bilju i prirodnoj kozmetici. Proučivši učinkovitost eteričnih ulja i biljnih preparata i oslanjajući se na regenerativne moći prirodnih sastojaka, uvijek iznova sama i s učenicima osmišljava preparate koji blagotvorno djeluju na kožu. Od 2011. živi u Šibeniku sa svojom obitelji. Kao stručna suradnica knjižničarka radi u Osnovnoj školi Skradin i Srednjoj strukovnoj školi Šibenik. Od 2017. voditeljica je Vijeća školskih knjižničara Šibensko – kninske županije. Svojim gostovanjima u gradskim i narodnim knjižnicama želi usaditi naviku korištenja prirodnim izvornim sirovinama, uglavnom biljkama. U radu s učenicima kao knjižničarka osvojila je mnoge nagrade i priznanja.

Vrste informacija na internetu i njihovo vrednovanje

Types of Informations on the Internet and their Valuation

Tanja Telesmanić, prof., stručna suradnica mentorica

Ekonomsko – birotehnička i trgovačka škola Zadar

ekonomska@ebt-zadar.hr

tanjate555@gmail.com

Sažetak

Internet je medij koji poput švedskog stola nudi svakovrsne delicije. Naši se učenici nerijetko ne znaju odlučiti za najvrijednije i najbolje s takvog stola. Oni svakodnevno, većinom nekritički, koriste informacije s interneta, pa ih treba potaknuti na promišljeno korištenje. Ovim nastavnim satom ukazat će im se na pitanja koja im mogu pomoći u procjeni vrijednosti pretraživanih tekstova, kao i na potrebu razlikovanja i odabira vrijednih, manje vrijednih i nevrijednih informacija. Pronaći željenu informaciju na internetu, procijeniti ju i pravilno upotrijebiti vještina je koja im je neophodna za život i kvalitetno cjeloživotno učenje.

Abstract

The Internet is a medium that, like a Swedish table, offers a variety of delicacies. Our students often do not know how to decide the most valuable and best of that table. They use the information from the internet on a daily basis, mostly uncritically, and should be stimulated touse it thoughtfully. Through this lesson they can learn questions that can help them evaluate the value of searched texts and the need to select valuable, less valuable and worthless information. Find the information you want on the internet, evaluate it, and use it are the skills which are essential for quality lifelong learning.

Priprema za izvedbu nastavnog sata

Nastavna jedinica:	**Vrste informacija na internetu i njihovo vrednovanje**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Tanja Telesmanić, prof., stručna suradnica mentorica	
Razredni odjel: prvi razred srednje škole	**Trajanje sata:** 45 min	
Nastavno/međupredmetnopodručje: KIMOO	**Tip nastavnoga sata:** obrada	**Nastavni oblici**: individualni rad, frontalni, skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, istraživanje, metoda demonstracije, metoda čitanja/pisanja/slušanja/rada na tekstu	**Nastavna sredstva (i pomagala):** knjige: William Shakespeare: Hamlet, Romeo i Julija; Ivo Hergešić: Shakespeare, Moliere, Goethe; Hrvatski opći leksikon, nastavni listić, slikokaz/PPT, e-izvori (računalo, LCD projektor, internet)	**Ključne riječi:** informacije na internetu, vrednovanje informacija
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Osamostaliti učenike u procjeni vrijednosti informacija s interneta i naučiti ih kritički promišljati o tome.	
Suodnosi:	Informatika, Hrvatski jezik, Povijest.	
Ishodi učenja:	Učenici će: 1. dosjetiti se za što sve koriste internet i zamisliti život bez njega 2. shvatiti da se trebaju kritički odnositi prema sadržajima objavljenim na internetu i raspravljati o kvaliteti objavljenog 3. analizirati stranice s interneta i pri tome procjenjivati informacije 4. argumentirati stavove oko vrijednosti internetskih stranica.	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	- produbiti spoznaje o internetu i onome što nam nudi - usvojiti pitanja za vrednovanje internetskih stranica.	
b) odgojne	- poticati učenike na pravilan odnos prema radu - poticati i razvijati umijeća komunikacije	

	- razvijati umijeće služenja internetom - razvijati svijest o internetu kao mediju s obiljem više i manje vrijednih informacija - razvijati naviku dolaska u školsku knjižnicu radi pronalaska potrebnih informacija - poticanje na aktivnost, marljivost, komunikativnost, kolegijalnost.
c) funkcionalne	- razvijati vještine snalaženja u knjižnici - razvijati sposobnost točnog opažanja - razvijati sposobnost pronalaženja informacije i njezine uporabe na pravilan način - poticati logičko mišljenje i zaključivanje - razvijati sposobnost timskog rada.
d) komunikacijske	- argumentirano iznositi svoje stavove uvažavajući mišljenja drugih.
Izvori za učenike:	• Hergešić, Ivo. 1978. *Shakespeare, Moliere, Goethe*. Znanje d. d. Zagreb. • Hrvatski opći leksikon. 1996. Ur. August Kovačec. Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“. Zagreb. • https://www.bl.uk/people/william-shakespeare (pristupljeno 21. siječnja 2019.). • www.skole.hr/dobro-je-znati/osnovnoskolci?news_id=688 (pristupljeno 21. siječnja 2019.). • https://hr.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare (pristupljeno 21. siječnja 2019.).
Izvori za učitelje:	• Anić, V.; Goldstein, I. 2000. *Rječnik stranih riječi*. Novi liber. Zagreb. • Anić, V.; Silić, J. 2001. *Pravopis hrvatskoga jezika*. Novi liber - Školska knjiga. Zagreb. • Kovačević, D., Lasić-Lazić, J., Lovrinčević, J. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odjela za informacijske znanosti – Altagama. Zagreb. • Vučina, Željana 2006. *Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu.* Hrvatska akademska i istraživačka zajednica - CARNET. Zagreb.

Tijek sata (artikulacija)

1. Uvodni dio (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada):

Ishodi učenja (učenik će moći): - prepoznati koliko često i na koji način koristi internet

- osvijestiti da se internetom služi za traženje informacija, učenje, kupovinu, komuniciranje ili za zabavu
- zamisliti život bez interneta.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):- odgovara na pitanja o tome za što koristi internet

- pronalazi knjigu u školskoj knjižnici.

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar):- razgovara s učenicima o korištenju interneta i pomaže im da se sjete situacija u kojima im je internet pomoćnik

- pomaže učenicima da se prebace u prošlost pomoću slika i glazbe i da zamisle život bez interneta.

(„Ovdje smo danas zajedno da naučimo nešto o vrstama informacija na internetu, ali i da razmislimo o tome jesu li te informacije dobre, točne, vjerodostojne. Internetom se svakodnevno služite, i to na različite načine. Čemu vam služi internet? U koju svrhu ga koristite? (uz 1. sliku PPT-a)

Predviđeni odgovori: komunikacija, traženje informacija, zabava.

Pogledajmo zajedno što niste spomenuli, čega se niste sjetili. (uz 2. sliku PPT-a)

Kao mali sigurno ste često maštali. Vjerujem da ste tu sposobnost zadržali i danas. Zamolit ću vas da sad primijenite supermoć maštanja. Treba nam da bi se prebacili u vrijeme bez interneta. Da bi zamislili život prije stotinu godina, dakle život u 1918. godini.

Teleportirajmo se, uz pomoć mašte, u tu godinu. Želim vam olakšati pa ću pokazati kako ste odjeveni.

Molim vas pogledajte ove slike. Što vidite? Možete li se zamisliti u takvoj odjeći? (uz 3. sliku PPT-a)

Odlučili ste navečer izaći vani. U baru slušate ovu glazbu: (uz 4. sliku PPT-a)

Slušate li i danas nešto slično? Nakon izlaska kući odlazite sličnim automobilima:

Ujutro morate u školu. Razred izgleda otprilike ovako:

Gospodin profesor u crnom odijelu zadao vam je zadatak za domaći rad. Trebate napisati rad o stvaralaštvu Williama Shakespearea. (uz 5. sliku PPT-a)

Dakle živimo u tom vremenu i u školi se od nas traži da napišemo rad o stvaralaštvu W. Shakespera.

Znamo li tko je W. Shakespeare (uz 6. sliku PPT-a)

Predviđeni odgovori: engleski pisac, napisao je Romea i Juliju i Hamleta. /pokazati navedena djela tako da jednog učenika zamolim da ih nađe na policama ŠK/

To su osnovne informacije o piscu W. Shakespearu. Osim tih podataka morate potražiti i sva ostala njegova djela.

Gdje? Što ćete napraviti? Od kud krećete? Pazite u 1918. godini ste. (uz 7. i 8. sliku PPT-a)

Predviđeni odgovor: Idemo u knjižnicu.

Ona izgleda ovako: (uz 9. sliku PPT-a)

Promotrimo knjižnicu. Kako ćemo ovdje pronaći nešto što vam može pomoći? Kako ćete pronaći željene informacije?

Predviđeni odgovori: pitati ćemo knjižničara, pokušati ćemo sami pronaći Shakespeareova djela.

Vidim da baš i niste oduševljeni onim što nam nudi 1918., pa je bolje da se vratimo u sadašnjost. Molim teleportaciju u 2018.

Odjeća nam je drugačija. Jurimo u ovakvim jurilicama. (uz 10. sliku PPT-a)

Škola je bitno drugačija. Pogledajmo. (uz 11. sliku PPT-a)

Što je s knjižnicama? Jesu li se promijenile? Što je u njima novo? (uz 12. sliku PPT-a)

Staviti naglasak na računala i mogućnost dobivanja informacija na internetu.)

Način provjere ishoda: učenici nabrajaju situacije u kojima se služe internetom.

Trajanje: 10 minuta

2. Središnji dio (istraživanje i uopćavanje):

Ishodi učenja (učenik će moći):

- definirati internet
- navesti neke od internetskih tražilica
- razlikovati informacije s Wikipedije od informacija iz vjerodostojnijih enciklopedija
- usvojiti pitanja za procjenu informacija s interneta
- moći provjeriti autora s interneta u papirnatom izdanju.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):

- aktivno sluša

- promišlja i odgovara na pitanja
- zaključuje
- prati prezentaciju
- pronalazi knjigu u knjižnici i u njoj provjerava informaciju s interneta.

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar):objašnjava, prezentira, postavlja pitanja, demonstrira

- pomaže u traženju knjige u knjižnici, upućuje učenika kod traženja informacije u knjizi.

(„Što je internet? Kako bi ga vi definirali? (uz 13. sliku PPT-a)

Predviđeni odgovori: mreža računala, mjesto gdje tražimo informacije.

Meni se osobno jako sviđa definicija interneta koja kaže da je: (uz 14. sliku PPT-a)

Što mislite koliko informacija internet nudi? (uz 15. sliku PPT-a)

Google roboti su obradili oko 40 milijardi javno dostupnih internet stranica, ali objavljeno je više od 100 milijardi stranica + više od 11 milijardi stranica skrivenih od javnosti, stranica koje su namijenjene samo određenim korisnicima. To su znanstvene baze podataka ili npr. knjižnični katalozi.

Kako da mi onda u tom moru stranica pronađemo ono za što smo zaduženi. Kako pronaći Shakespearea? Treba nam pomoćnik. Pomoćnici su pretraživači. Koji pretraživač najčešće koristite?

(uz 16. sliku PPT-a)

Koje tražilice (osim Googlea) poznajete? (uz 17. sliku PPT-a)

Želim vam skrenuti pozornost na dva pretraživača. Jedan je Internet Archive.Ova nevjerojatna baza podataka nudi više od 55 milijardi starih verzija web stranica što može dobro doći ako tražite nešto objavljeno prije dvadesetak godina.

Tražite li neku određenu fotografiju ne morate se oslanjati samo na Google Image. Tu je Afterimage koji nudi pregršt fotografija koje možete besplatno preuzeti i koristiti u privatne ili komercijalne svrhe.

Znate li da popularni pretraživači poput Googlea, Yahooa i Binga pretražuju tek 10 posto interneta? Ostalih 90 posto skriveno je od očiju prosječnih korisnika, ali ne i nedostupno. (uz 18. sliku PPT-a)

Da bih došla do podataka o stvaralaštvu W. Shakepearea posegnula sam za našim najčešćim pomoćnikom. *Uguglala* sam taj pojam i dobila ovo: (uz 19., 20., 21. sliku PPT-a)

Kao prva dva rezultata nameću mi se stranice Wikipedie. Što je Wikipedija? (uz 22. sliku PPT-a)

Wikipedia je slobodna enciklopedija koju razvijaju brojni korisnici uz pomoć Wiki softvera. Wiki na havajskom znači brzo ili požuriti pa pretpostavljate da je enciklopedija dobila ime Wikipedija zato što nam pruža brzu informaciju.

To je enciklopedija koju stvaramo mi, sami korisnici. Zamislite da ja odlučim napisati članak o npr. laparoskopskoj operaciji žučnog kamenca i objavim ga na Wikipediji. Koliko je taj članak stručan, koliko mu možete vjerovati? Tko stoji iza njega?

Kako ne postoje mehanizmi nadziranja kvalitete objavljenog na internetu želim vam ukazati na to da internet nije uvijek najbolje rješenje. (uz 23. sliku PPT-a)

Ili ako već želimo prihvatiti informacije s interneta naučimo ih procjenjivati.

Pogledajte zato prve adrese koje smo dobili *uguglavši* Stvaralaštvo W. S. (uz 24. sliku PPT-a)

Što mislite koja je stranica vjerodostojnija? Koja nam daje sigurniju, provjerenu informaciju? Informaciju u koju ne moramo sumnjati.

Mislite li da je bolje koristiti Wikipedijin tekst kojeg pišu korisnici i koji je podložan izmjenama ili tekst preuzet iz hrvatske enciklopedije?

Da biste odlučili jesu li pronađene informacije manje ili više vrijedne morate obratiti pažnju na nekoliko važnih pitanja koja će vas voditi kroz postupak procjene.

Koja su to pitanja? (uz 25. sliku PPT-a)

Obratite pažnju na dio u adresama koje smo dobili u kojem stoji .org i .hr. Znate li što je to? (uz 26. sliku PPT-a)

To je domena. (uz 27. sliku PPT-a)

Što je domena?

Domena je mrežno područje na kojem se stranica nalazi. To je u stvari internetska lokacija. Preko nje ljudi pristupaju stranicama i preko nje doznajemo o kakvom tipu stranice se radi, koji joj je sadržaj. Prepoznatljiva je prema slovima na kraju web adrese.

Pogledajmo ove domene: (uz 28. sliku PPT-a)

.com

Usmjerene su prodaji proizvoda, promidžbenog su tipa, Nisu uvijek objektivne. Mogu uključivati vrijedne poslovne informacije

.edu obrazovna web mjesta

Daju pouzdane informacije, objektivne, informativne

.gov – vladine organizacije i državne agencije

Informativne. Pouzdane.

.mil – vojne organizacije

.net – različite mrežne organizacije, mrežna administracija

.org – različite nekomercijalne, neprofitne organizacije

Kako ćete prepoznati radi li se o nečijoj osobnoj stranici?

Ukoliko u adresi negdje vidite ovakav znak ˜ , to je tilda. Tada znate da se radi o nečijoj osobnoj stranici. Stranicu nije objavila organizacija. (uz 29. sliku PPT-a)

Drugo pitanje koje sebi morate postaviti je: znam li tko je autor ove stranice? Tko ju potpisuje?

Stranica kojoj možete vjerovati sadrži jasne podatke o tome tko je njezin autor.

Je li autor poznati stručnjak ili nekvalificirana osoba? Navodi li svoje obrazovanje, struku, područje kojim se bavi (provjeriti biografske podatke).

Gdje je objavljivao? Zastupa li određenu ideologiju?

Postoje li podaci o mogućnostima kontaktiranja autora?

Ako nije potpisano - nitko ne preuzima odgovornost za njih – mogu biti potpuno krive. (uz 30. sliku PPT-a)

Provjerite autore u tražilicama i papirnatim izdanjima. Mi ćemo sad provjeriti jednog autora. Zove se Ivo Hergešić i pisao je o W. Shakespeareu.

Pokazati knjigu: Ivo Hergešić; Shakespeare, Moliere, Goethe.

Imate li ideju gdje, ovdje u knjižnici, stoji knjiga u kojoj bi mogli provjeriti tko je taj čovjek?

Predviđeni odgovori: referentna zbirka. (uz 31. sliku PPT-a)

Dati učeniku Hrvatski opći leksikon i zamoliti ga da pronađe Ivu Hergešića i pročita naglas tko je on.

Što zaključujemo? Je li taj čovjek kompetentan da piše o Shakespeareu. Možemo li mu vjerovati?

Treće pitanje odnosi se na datum. Zašto je važno pogledati datum objavljivanja stranice?

Predviđeni odgovor: Da imamo najnovije informacije.

Je li „svježina“ izvora bitna za informacijski problem? Za grane znanosti koje se brzo razvijaju važne su najnovije informacije.

Možete li navesti primjer. Za koje grane znanosti bi to moglo biti jako važno?

Predviđeni odgovor: medicina, informatika….(uz 32. sliku PPT-a)

Što bi ovo moglo biti? (uz 33. sliku PPT-a) Vidite kako se alke međusobno povezuju. Naslućujete da se radi od poveznicama. Kako se poveznice drugačije zovu? Linkovi. Što su linkovi? Važno je provjeriti na koje stranice nas upućuju i rade li uopće.

Najvažniji dio stranice je svakako sadržaj. Kod sadržaja zaključite iznosi li autor svoj osobni stav ili je tekst utemeljen na istraživanju. Isto tako važno je da promislite kome je sadržaj namijenjen. Ako pišete znanstveni rad iz bilo kojeg područja zasigurno nećete koristiti priručnik koji se upotrebljava u osnovnim školama.

Što mislite o tekstu koji vrvi gramatičkim i pravopisnim pogreškama? Kakav dojam ostavlja na vas? (uz 34. sliku PPT-a)

Još nam se jednom javlja potreba provjeravanja. Provjerili smo autora Ivu Hergešića u papirnatom izdanju. Isto bi tako trebali moći provjeriti informacije s interneta na neki drugi način u knjizi ili časopisu.

I na kraju molim vas da prilikom vrednovanja stranica s interneta promislite pokušava li vas autor na nešto nagovoriti, u nešto uvjeriti ili vam možda štogod prodati umjesto da vas informira i objasni činjenice. (uz 35. sliku PPT-a)“)

Način provjere ishoda: razgovor i ponavljanje pitanja za provjeru vrijednosti internetskih informacija.

Trajanje: 25 minuta

3. Završni dio(provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza):

Ishodi učenja (učenik će moći):

- analizirati stranice s interneta
- procjenjivati vrijednost informacija
- argumentirati stavove.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):

- analizira predložak
- primjenjuje naučeno
- procjenjuje informacije
- izražava svoje mišljenje.

Aktivnosti za poticanje učenja (što čini knjižničar):

- dijeli učenike u grupe i zadaje im zadatak procjene internetske stranice
- potiče učenike da iznesu rezultate i donesu zaključke

(„S obzirom da smo sad naučili na što sve moramo misliti pri procjenjivanju vrijednosti informacija koje tražimo na internetu vratimo se onom našem zadatku. Stvaralaštvo W. S. i dobivenim *uguglanim* rezultatima.

Podijeliti ćemo se u tri grupe. Svaka grupa će dobiti jedan od rezultata i pokušati procijeniti kvalitetu stranice. Uz stranicu dobiti ćete i križaljku u kojoj trebate zapisati vaše mišljenje, vašu procjenu. Nakon toga obrazložiti ćete mišljenje je li stranica vjerodostojna ili ne.(uz 36.i 37. sliku PPT-a)

Učenici predstavnici pojedine grupe čitaju napisano.

Učenike proglašavam osposobljenima za procjenu vrijednosti informacija na internetu i zadajem im za domaći rad da provjere vjerodostojnost stranice www.lektire.hr

(uz 38. i 39 sliku PPT-a)“)

Način provjere ishoda:

Provjera vjerodostojnosti stranice s interneta pomoću pitanja za procjenu. (grupni rad)

Zadatak za domaći rad: Procijeni stranicu: www.lektire.hr

Trajanje: 10 minuta

Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Pomoću grupnog rješavanja radnog lista na kraju nastavnog sata i samostalne procjene stranice koju su dobili za domaću zadaću.
Prilozi:	1. radni listić 2. PPT prezentacija 3. primjeri internetskih stranica koje učenici vrednuju link za glazbu
Literatura:	Vučina, Željana. 2006. *Pretraživanje i vrednovanje informacija na internetu*. Hrvatska akademska i istraživačka zajednica – CARNET. Zagreb.

Prilozi

1. Radni listić

<u>Pitanja za vrednovanje informacija s interneta:</u>

1. web-adresa – pogledaj domenu!

2. autor – tko je, navodi li svoje obrazovanje, zastupa li određenu ideologiju, kontakt autora?

3. datum – aktualnost, kad je stranica posljednji put obnovljena?

4. poveznice – na što upućuju, rade li?

5. sadržaj – znanstveno istraživanje ili osobni stav, stil i jezik, kome je namijenjen, stručna terminologija

6. drugi izvori – može li se provjeriti u knjizi ili časopisu?

7. svrha - objašnjava ili pokušava uvjeriti, nagovoriti, prodati?

Odgovorite na pitanja:

Tko je autor informacije? Možeš li navesti njegovo puno ime i prezime?	Možeš li kontaktirati autora? Kako?	Je li autor stručnjak za područje o kojemu piše? Koje je njegovo obrazovanje?
Navodi li autor izvore kojima se služio? Postoji li popis literature?	Je li moguće informaciju verificirati (provjeriti) u nekom drugom izvoru? Koje izvore predlažete?	Jesu li tvrdnje i informacije zastarjele? Ima li gramatičkih i pravopisnih pogrešaka?
Koja je domena? Što ti govori?	Kada je stranica posljednji put obnovljena i je li uopće datirana?	Postoje li na stranici poveznice? Jesu li u funkciji ili su istekle?

Na osnovu istraženog donesi zaključak. Je li ova stranica pouzdana i možeš li joj vjerovati? Obrazloži.

2. PowerPoint prezentacija

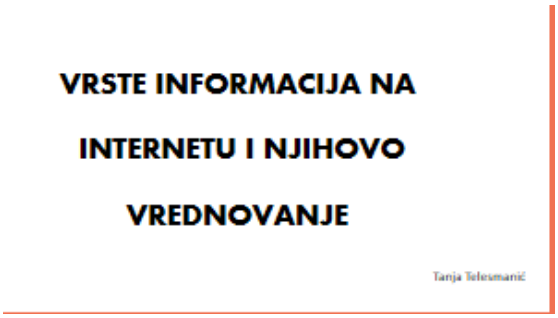

1

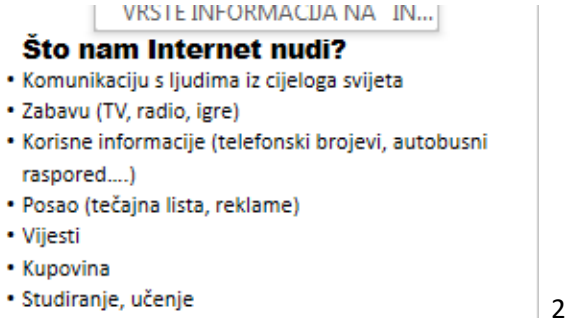

2

3

4

Prijevoz, škola

5

Zadatak: Stvaralaštvo Williama Shakespearea

6

WILLIAM SHAKESPEARE

- engleski književnik
- kazališni glumac i redatelj
- jedan od najvećih pisaca engleskog jezika
- najslavniji i najizvođeniji svjetski dramatičar
- djela ?

7

1918. godina

8

9

Sadašnjost

10

Škola

11

12

Internet

13

Što je internet?

INFORMACIJSKA SUPERPROMETNICA

SVJETSKA MREŽA RAČUNALA KOJA MEĐUSOBNO KOMUNICIRAJU

14

40 milijardi javno dostupnih stranica – obradili Google roboti

100 milijardi stranica + 11 milijardi skrivenih od javnosti

15

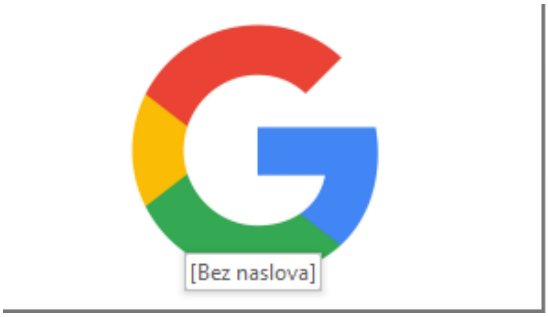

16

Pretraživači

17

- 55 milijardi starih verzija web stranica
- ako tražite nešto objavljeno prije 20-ak godina

INTERNET ARCHIVE

Fotografije koje možete besplatno preuzeti

Afterimage

18

2018. god.

19

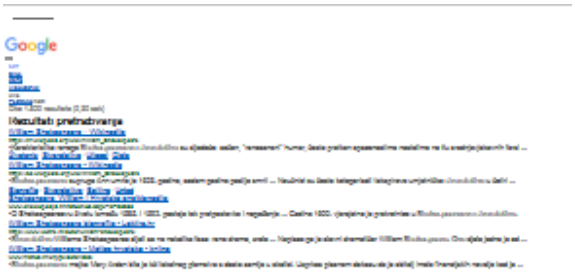

20

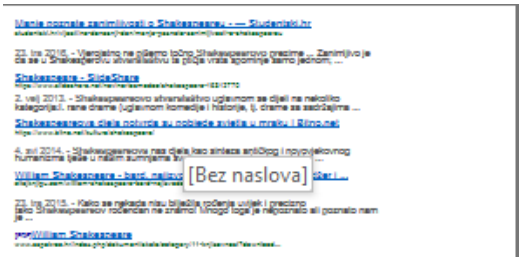

Ni manje, ni više nego 1820 rezultata.

21

1. rezultat: Wikipedia - slobodna enciklopedija

22

Ne postoje mehanizmi nadziranja objavljenog.

NAUČIMO PROCJENJIVATI.

23

1. rezultat: Wikipedia - slobodna enciklopedija

Pogledajte kako izgleda adresa koju smo dobili:

https://hr.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare

Usporedimo ju sa sljedećom:

www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5565

24

Pitanja za procjenu:

1. web adresa
2. autor
3. datum - aktualnost
4. poveznice
5. sadržaj
6. drugi izvori
7. svrha?

Pitanja za procjenu

25

1. rezultat: Wikipedia - slobodna enciklopedija

Pogledajte kako izgleda adresa koju smo dobili:

https://hr.wikipedia.org/wiki/William_Shakespeare

Usporedimo ju sa sljedeć[Bez naslova]

www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5565.

26

Pitanja za procjenu vrijednosti informacija na internetu:

1. WEB ADRESA

- Domena – adresa na internetu (vršne, geografske)

27

.com - komercijalne
.edu - edukacijske
.gov - vladine
.mil - vojne organizacije
.net - različite mrežne organizacije, mrežna administracija
.org - različite nekomercijalne, neprofitne organizacije

28

.co

Kako prepoznati radi li se o nečijoj osobnoj stranici?

Sadrži li TILDU? ~

29

2. AUTOR

- Tko je autor?
- Navodi li autor svoje obrazovanje?
- Gdje je objavljivao?
- Zastupa li određenu ideologiju?
- Kontakt autora?

- PROVJERITE AUTORE U TRAŽILICAMA I PAPIRNATIM IZDANJIMA

30

HERGEŠIĆ IVO

31

3. DATUM – AKTUALNOST?
Kada je stranica objavljena? Je li redovito održavana?
Kada je posljednji put obnovljena?

ZA GRANE ZNANOSTI KOJE SE BRZO RAZVIJAJU VAŽNE SU NAJNOVIJE INFORMACIJE.

32

4. POVEZNICE - LIN

4. POVEZNICE - LINKOVI?

Upućuju li na nekvalitetne stranice?
Rade li sve poveznice?

33

5. SADRŽAJ

- Znanstveno istraživanje ili osobni stav?
- Stil i jezik teksta?
- Koristi li autor stručnu terminologiju?
- Kome je sadržaj namijenjen? (npr. za znanstveno istraživanje nećemo koristiti priručnik za osnovnu školu)
- Popis literature?
- Reklamne poruke?

34

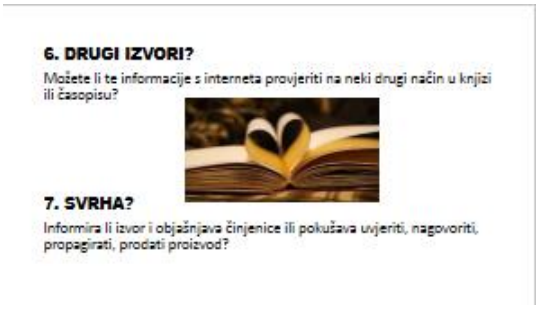

35

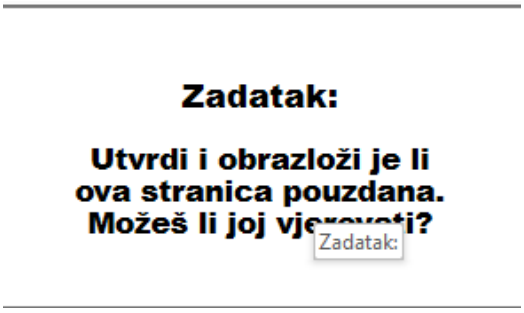

36

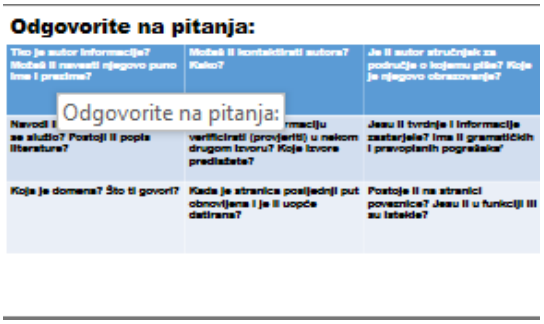

37

38

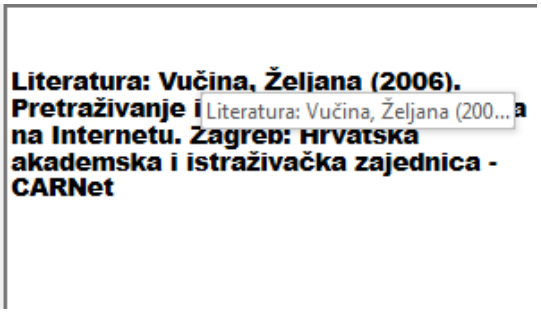

39

Životopis

Tanja Telesmanić zaposlena je u Ekonomsko-birotehničkoj i trgovačkoj školi Zadar na radnom mjestu stručne suradnice knjižničarke. Završila je studij hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu i dopunski izvanredni studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu u Zadru, koji je izvodila Katedra za knjižničarstvo pri Pedagoškom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Stručni je ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora.

Referentna zbirka na različitim medijima

The reference library collection on divergent media formats

Martina Vujnović, mag. bibl.

martina.vujnovic@skole.hr

Srednja strukovna škola kralja Zvonimira Knin

Sažetak

Referentna zbirka, kao dio tiskane knjižne građe, ima ulogu ostvarivanja brzog pristupa informaciji. Zbog toga je dobila i svoj drugi naziv – priručna zbirka. Sve to ponajviše je vezano za njezinu tradicionalnu ulogu. Razvojem tehnologije i medija, referentna je zbirka postala prisutna i na drugim medijima. Najčešće je to zbirka dostupna u obliku *online* enciklopedija, leksikona i rječnika. *Online* izdanja najčešće su digitalizirane verzije poznatih enciklopedijskih ostvarenja (*Enciklopedija Britannica*, *Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža* i sl.). Osim na mreži, referentna se zbirka može pronaći i na kompaktnom disku, no gašenjem popularne Encarte, taj je medij sve manje prisutan. Na nastavnom satu učenike ćemo upoznati s osnovnim pojmovima te će se vlastitim istraživačkim radom samostalno upoznati s referentnom zbirkom na mreži. Zadatak koji je izrađen pomoću platforme *Hot potatoes* učenici će također rješavati na mreži. Pitanja postavljena odnose se na gradivo Hrvatskog jezika za 1. razred srednje škole i uglavnom će biti faktografskog tipa. Učenici će odgovore na pitanja tražiti na mreži u *Enciklopediji Britannici, Proleksis enciklopediji i Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*, ali i u *Hrvatskom biografskom leksikonu i Hrvatskom pravopisu.*

Abstract

The reference library collection, as part of the printed book materials, serves the function of providing quick access to information. That is why it is also known as a "handy" collection. These relate to its traditional role. With the developments in technology and in the media, the reference library collection can be utilised through other media as well. Most commonly, this is online, in the form of online encyclopedias, lexicons and dictionaries. The online editions usually use digitalised versions of well-known encyclopedias (Britannica, LZMH, etc.). In addition to being located on a network, the reference library collection can be also found on a disc, but with the disconnection of the popular Encarta, this is now less the case. During a lesson, students will be introduced to basic concepts that will familiarise them with the online reference library collection through their own research work.

This process utilises the Hot Potatoes platform,which is also loaded onto the network. The questions put to students are in the form of a quiz and cover lessons from the 1st grade Croatian language curriculum and are mainly factographic. In answering them, students will search the online reference library collection utilising the British encyclopedia Brittanica, and the Croatian Encyclopedia of the Miroslav Krleža Institute of Lexicography and Proleksis, and in addition also Croatian Biographical Lexicon and orthography.

PRIPREMA NASTAVNOG SATA U KNJIŽNICI

Škola:	**Srednja strukovna škola kralja Zvonimira Knin**
Školska godina:	**2018./2019.**
Ime i prezime knjižničara:	**Martina Vujnović, mag. knjižničarstva**
Razred:	**1. razred**
Nadnevak održavanja nastavnoga sata:	
Mjesto izvođenja nastavnog sata:	**Solaris, Šibenik - Proljetna škola školskih knjižničara (stručni skup)**
Nastavna tema:	**Knjižnični fond – referentna zbirka na različitim medijima**
Nastavno područje:	**Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje**
Nastavna jedinica:	**Upotreba referentne zbirke na mreži** (ključni pojmovi: referentna zbirka, mrežni izvori, online i offline izvori, rječnik, enciklopedija, leksikon)
Suodnos:	**Hrvatski jezik i književnost**
Tip nastavnog sata: obrada novog gradiva i samostalni rad	**Nastavni oblici:** frontalni rad, rad u grupi, individualni

Nastavne metode:	**Nastavna sredstva:**	**Nastavna pomagala:**
• razgovor • tumačenje • slušanje i gledanje • informacijsko čitanje • istraživački rad	• Power point prezentacija • online pravopis • online enciklopedije • online leksikoni • online aplikacija Hot potatoes	• računalo • zvučnici • projektor • računala za učenike

CILJ SATA: ponoviti definiciju referentne zbirke i upoznati učenike s izvorima na mreži; prepoznati mogućnosti suvremenih tehnologija u procesu učenja i samostalnog istraživačkog rada; koristeći online mrežne izvore (enciklopedije, pravopis, rječnike i leksikone) učenici će tražiti zadane pojmove, čime će pokazati usvojenost gradiva.

Kognitivni ishodi učenja (znanje i razumijevanje):	**Afektivni ishodi učenja (vrijednosti i stavovi):**	**Psihomotorički ishodi učenja (vještine i aktivnosti):**
Učenici će: • ponoviti što je to referentna zbirka te upoznati online rječnike, leksikon, pravopis i enciklopedije dostupne na mreži • usvojiti vještine korištenja referentne građe za pristup informacijama kao dio suvremene informacijske pismenosti • spoznati razlike između tiskanih i online izvora te istaknuti eventualne prednosti jednoga nad drugim • primijeniti tehnike pretraživanja online izvora • demonstrirati usvojena znanja	Učenici će: • radom u skupinama naučiti će uvažavati mišljenje kolega u timu te prepoznati važnost podjele zadataka i suradnje • shvatiti važnost knjižnice i relevantnih mrežnih izvora u potrazi za izvorima informacija	Učenici će: • proširiti rječnik usvajanjem i korištenjem novih pojmova • aktivno će slušati i čitati s razumijevanjem te tako odgovarati na postavljena pitanja • pronaći, analizirati i prepoznati one informacije koje su im potrebne iz ponuđenih izvora • razvijati kritičko promišljanje te sposobnosti analize i zaključivanja

TIJEK (ARTIKULACIJA) SATA

UVODNI DIO						
Vrijeme	**Ciljevi učenja**	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
2 min	**Učenici će:**	Razgovoramo o referentnoj zbirci	-heuristički razgovor			**Knjižničar :** Knjižničarka se predstavlja učenicima i pozdravlja ih. Postavlja pitanja o knjižničnoj građi te saznaje koliko su učenici upoznati s pojmom referentne zbirke te njenom upotrebom.
2 min		Učenici slušaju knjižničarku i njeno tumačenje te odgovaraju na pitanja	-heuristički razgovor -tumačenje -slušanje i gledanje	- Power point prezentacija	-projektor -računalo	Knjižničarka nakon uvodnog razgovora otvara Power point prezentaciju te s učenicima ponavlja osnovne pojmove.
1 min		Podijeljeni u grupe učenici slušaju upute o aktivnosti koja slijedi nakon završetka prezentacije i dogovaraju uloge unutar svoje grupe	-aktivno slušanje i razgovor	-upute		Knjižničarka učenike dijeli u više grupa. Učenici sjedaju oko računala te im knjižničarka dijeli upute za rješavanje zadatka te pojašnjava iste. Nastavak prezentacije je potreban za lakši daljni rad.

GLAVNI DIO						
	Učenici će moći:					**Knjižničar:**
15 min	Definirati i objasniti osnovne pojmove vezane za referentnu zbirku te prepoznati građu koja pripada referentnoj zbirci.	Učenici slušaju knjižničarku i prate Power point prezentaciju te razgovaraju o referentnoj zbirci koju su do sada koristili rječnike, leksikon, pravopis i enciklopedije.	-heuristički razgovor -tumačenje -slušanje i gledanje	-Power point prezentacija -online izvori	-računalo -projektor -računala za učenike	Knjižničarka nastavlja učenicima s objašnjavanjem leksikona, enciklopedije, rječnika... pokazujući primjere u prezentaciji te uživo na mreži. Pobliže ih upućuje u sami pojam enciklopedije, leksikona i rječnika, što oni sadrže i kako izgledaju te njihovu primjenu u praksi. Pokazuje na primjeru kako pronaći informaciju.
	Pravilno odabrati izvor potreban za rješavanje postavljenog zadatka.	Učenici upoznaju online izvore referentne zbirke i uče način pretraživanja istih.				Knjižničarka upućuje učenike da kreću sa rješavanjem zadatka. Učenici moraju praktično pokazati sposobnost pronalaženja informacija u dostupnoj online referentnoj građi. Zadatak učenicima je zaključiti koji im je izvor potreban za rješavanje određenog zadatka. Zadaci su vezani za gradivo HRJ u 1. razredu četverogodišnjih strukovnih škola. Knjižničarka napominje učenicima da podijele zadatke unutar skupine kako bi učinkovitije rješavali zadatke. Dok učenici rješavaju zadatke, knjižničarka prati njihov rad i obilazi ih te po potrebi usmjerava učenike
20 min	Primijeniti tehnike pretraživanja online i tiskanih izvora.	Učenici slušaju upute knjižničara, prate zadatke na listićima i koristeći tiskanu i online referentnu građu traže	- grupni rad	-online izvori	-računalo -projektor	

		odgovore i unose ih. Shvaćaju važnosti dobre organizacije rada i pažljivog čitanja.		-online aplikacija Hot potatoes	-računala za učenike	koji imaju poteškoća s rješavanjem zadataka.
	ZAVRŠNI DIO					
5 min	**Učenici će:** Demonstrirati usvojena znanja	Knjižničarka ponovno pokreće kviz te učenici nude odgovore i obrazlažu ih ostatku razreda. Zatim skupa s knjižničarkom ukratko ponavljaju najvažnije pojmove.	-heuristički razgovor	-Power point prezentacija	-računalo -projektor	Nakon što su učenici završili sa radom, knjižničarka poziva učenike da pročitaju ostatku razreda neke od odgovora i pokažu gdje su ih pronašli. Nakon toga knjižničarka učenicima još jednom, putem jednog slidea u prezentaciji, sumira najvažnije pojmove.

Prilozi

Power point prezentacija

URL: https://files.fm/f/s6ftnar2

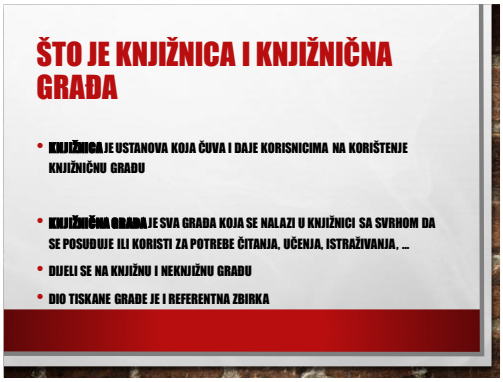

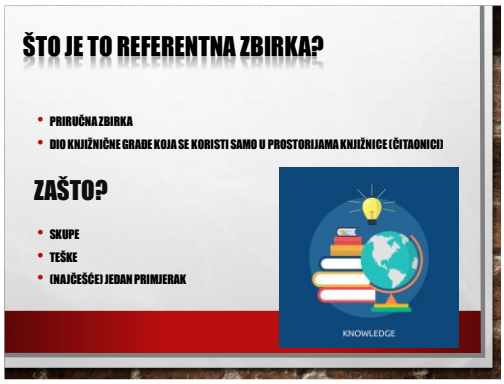

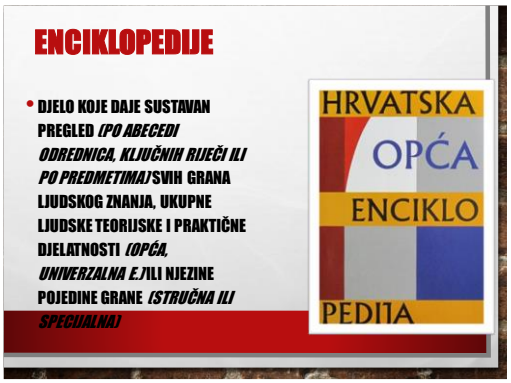

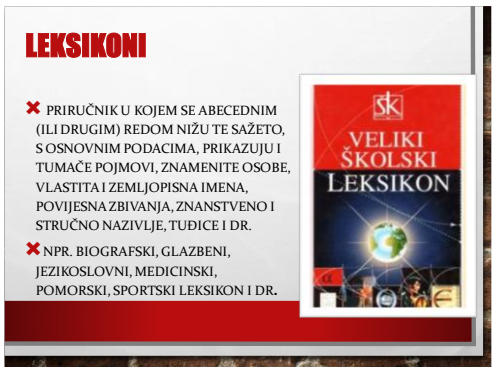

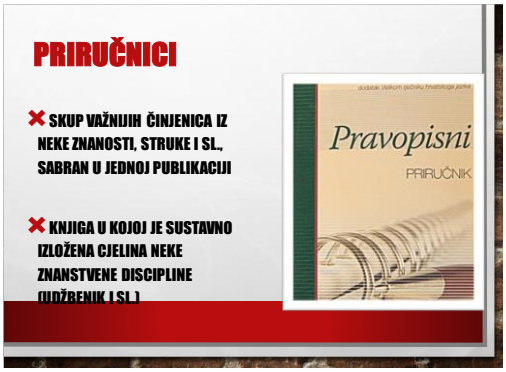

RJEČNICI

- POPIS, LISTA RIJEČI I IZRAZA NEKOG (ILI VIŠE JEZIKA) IZABRANIH, RASPOREĐENIH I OBJAŠNJENIH PO NEKOM NAČELU (POREDANIH OBIČNO PO ABECEDI I SL.); PRIRUČNA KNJIGA KOJA DONOSI TAKAV POPIS
- SVE RIJEČI NEKOG JEZIKA
- SVE RIJEČI KOJIMA SE SLUŽI ODREĐENA OSOBA ILI DRUŠTVENA SKUPINA

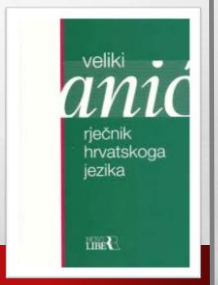

REFERENTNA ZBIRKA NA MREŽI:

- RJEČNIK HRVATSKI JEZIČNI PORTAL HTTP://HJP.NOVI-LIBER.HR/
- LEKSIKON HRVATSKI LEKSIKON HTTP://WWW.HRLEKSIKON.INFO
- ENCIKLOPEDIJA HRV. ENCIKLOPEDIJA HTTP://WWW.ENCIKLOPEDIJA.HR/
- PRAVOPIS HRVATSKI PRAVOPIS HTTP://PRAVOPIS.HR/

REFERENTNA ZBIRKA NA MREŽI

- ENCARTA - MICROSOFT ENCARTA MULTIMEDIA ENCYCLOPEDIA, 1993. – 2009.

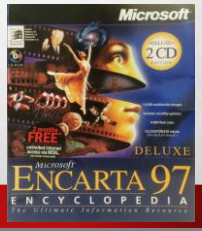

PONOVIMO!

RJEČNICI	ENCIKLOPEDIJE	LEKSIKONI
Objašnjavaju nam značenje pojedine riječi u hrvatskom ili stranom jeziku – npr. tuđice, nepoznate riječi, kako se pojedina riječ piše i sl.	Detaljno nam opisuju neki pojam ili riječ, npr. zvijezde.	Ukratko nam pojašnjava neki pojam ili riječ navodeći samo osnovne podatke

ZADATAK!

- ODGOVORITI NA PITANJA NA MREŽI

FILE:///C:/USERS/DESKTOP/KVIZREFER.HTM

- RJEŠITI ZADATAK POMOĆU ONLINE IZVORA:
  - HTTPS://WWW.BRITANNICA.COM/
  - HTTP://PROLEKSIS.LZMK.HR/
  - HTTP://WWW.ENCIKLOPEDIJA.HR/
  - HTTP://HBL.LZMK.HR/TRAZILICA.ASPX
  - HTTP://PRAVOPIS.HR/RJECNIK/

HVALA! ☺

Literatura

Hrvatski pravopis. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kovačević, Dinka; Lasić-Lazić, Jadranka; Lovrinčević, Jasmina. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Filozofski fakultet, Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti – Altagama. Zagreb.

Tadić, Katica. 1994. *Rad u knjižnici.* Naklada Benja. Opatija.

Sečić, Dora. 1995. *Informacijska služba u knjižnici*. Naklada Benja. Rijeka.

Životopis

Martina Vujnović, stručna suradnica knjižničarka u Srednjoj strukovnoj školi kralja Zvonimira u Kninu. Osnovnu i srednju školu završava u Gospiću. Nakon završenog stručnog studija ekonomije (malo poduzetništvo), upisuje knjižničarstvo na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Nakon završenog diplomskog studija knjižničarstva, 2016. seli se u Knin i tamo započinje rad u struci u nekoliko osnovnih škola kao zamjena. Od 2018. zaposlena je za stalno na sadašnjem radnom mjestu. Godine 2018. upisuje Poslijediplomski doktorski studij „Društvo znanja i prijenos informacija“. Tijekom diplomskog i poslijediplomskog studija sudjeluje na konferencijama, kao izlagač i sudionik; u školskoj knjižnici organizira predavanja, kvizove i radionice. Članica je nekoliko strukovnih udruga te se redovito stručno usavršava u području knjižničarske struke, informacijske pismenosti, ali i pedagogije i psihologije.

Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS

Nevenka Poteko, knjižničarka, vodja knjižnice
Šolski center Celje
nevenka.poteko@sc-celje.si
nevenkapoteko@gmail.com

Izvleček

V letu 2018, ob stoletnici smrti Ivana Cankarja, so se na Šolskem centru Celje odvijale številne dejavnosti. Šolska knjižnica in knjižničarji so v sodelovanju z Gimnazijo Lava v okviru projekta Objem pripravili različne aktivnosti za dijake, povezane z velikim slovenskim književnikom. Z družabno igro Klanec so dijaki preizkusili, kako dobro poznajo Cankarja, in izvedeli še kaj novega. Prisluhnili so glasnemu branju črtice *Skodelica kave* v slovenskem jeziku in v angleškem prevodu ter odlomkom iz njegovih drugih del. Interpretaciji *Skodelice kave* iz knjige Boštjana Gorenca z naslovom *Slolvenski klasiki 1* so v skupinah pripisali nov pomen. Z uporabo aplikacije mCOBISS so preverjali, ali znajo poiskati informacije za rešitev izpolnjevanke. Postopki iskanja in pravilne rešitve so obogatili njihovo vedenje o največjem slovenskem pisatelju. Mnenje o skupinskem delu, izpeljani uri in uporabi mCOBISS-a so zapisali na priloženi obrazec.

Abstract

A Cup of Coffee and the Slovenian Virtual Library mCOBISS

In 2018, when the 100th anniversary of the death of Ivan Cankar was commemorated, Šolski center Celje organized numerous activities. The school library and its librarians, together with Gimnazija Lava, organized a project for the students called Objem (Hug), which consisted of several workshops related to the famous Slovenian author. It was tested how well students are familiar with Cankar using a board game called Klanec (The Hill), named after one of Cankar's most famous novels. A reading of the short story *A Cup of Coffee* was organized in Slovene and in English, as well as readings of other works written by Cankar. Using the interpretation of *A Cup of Coffee* from the book of Boštjan Gorenc, students in groups wrote a text next to the emojis. Using mCOBISS, the students attempted to find the data necessary for solving a crossword puzzle. The search method and finding the solutions enriched their knowledge on the most important Slovenian writer. Their thoughts on the group work, the workshops and using mCOBISS were expressed by filling in a form, given to them after the workshops.

Ime in priimek strokovnega delavca, knjižničarja	Nevenka Poteko
Učno področje	KIZ (knjižnično informacijsko znanje)
Medpredmetne povezave	slovenščina, informatika
Šola	Šolski center Celje
Oddelki	L1A, L1B, L1D, L1E
Trajanje ure	45 min (ena šolska ura)
Kraj izvajanja	učilnica
Datumi izvajanj	15. 1., 16. 1., 18. 1., 24. 1. 2019
Ciljna tema	Cankarjeva Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS
Ključne besede	Ivan Cankar, Skodelica kave, mCOBISS
Cilj ure	Z uporabo aplikacije mCOBISS najti informacije o Cankarju.
Specifični cilji : ● izobraževalni ● funkcionalni	- pisati inovativno besedila k slikovni interpretaciji Skodelice kave v skupinah - seznaniti dijake s Cankarjevimi deli v interpretaciji slovenskih avtorjev - razvijati sposobnost iskanja in uporabe informacij na osnovi bibliografskih podatkov za razreševanje informacijske potrebe - uporabljati tehnologijo pri reševanju izpolnjevanke - razvijati veščine komunikacije v skupini - razvijati veščine pisne komunikacije

• vzgojni	- sprejemati stališča ostalih dijakov v skupini
Pričakovani dosežki Spoznavno kognitivni Čustveno motivacijski Psihomotorični	 - dijaki znajo priklicati črtico Skodelica kave - dijaki znajo slikovno interpretacijo opisati z besedami - dijaki znajo s pomočjo bibliografskih podatkov poiskati informacije o Ivanu Cankarju - dijaki znajo izbrati ustrezno informacijo za rešitev izpolnjevanke - dijaki znajo ozavestiti pozitiven odnos do knjižnice, KIZ in knjižničarjev - dijaki znajo uporabljati aplikacijo mCOBISS - dijaki znajo rešiti gesla v izpolnjevanki
Učne metode	- branje - delo z besedilom - diskusija - delo z informacijskimi viri
Učne oblike	- individualno delo - frontalno delo - delo v skupinah
Učni pripomočki	- knjige

	- delovni listi - pametni telefon (aplikacija mCOBISS)

Priprava ure

Viri za dijake

Podatki o gradivi v bazi COBIB

Cankar, Ivan. 2018. *Skodelica kave*. Ljubljana: Miš

Gorec, Boštjan. 2015. *Slolvenski klasiki 1*: *[zgodbe iz doline Netflorjanske]*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Viri za knjižničarko

Cankar, Ivan. 2018. *Skodelica kave*. Ljubljana: Miš

Gorec, Boštjan. 2015. *Slolvenski klasiki 1*: *[zgodbe iz doline Netflorjanske]*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Zbirka Cankar v stripu. 2017. Bevke: Škrateljc

Potek ure

Uvod Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS je namenjena Ivanu Cankarju in preverjanju uporabe aplikacije mCOBISS za razrešitev problema. Je nadaljevanje samostojne ure mCOBISS, ki jo izvajamo že nekaj let, jo spreminjamo, dopolnjujemo in vzpodbujamo dijake k uporabi aplikacije. Dijaki v današnjem času so bolj spretni pri iskanju informacij s pomočjo sodobne tehnologije. V kolikor upoštevamo ta dejavnik, lahko pripravimo pouk zanimivejši. Knjižničarji se tega zavedamo in upoštevamo pri načrtovanju ur KIZ. Ura je načrtovana v razredu tako, da so dijaki ves čas aktivni.		
	Knjižničarka	**Učenci**
Uvodna motivacija	Leto 2018 obeležuje Cankarja. Spomnimo se aktivnosti ob tem jubileju. (5 min)	Dijaki odgovarjajo katerih aktivnosti so se udeležili in katerim dela poznajo.

	Dijake pozovem, naj se razdelijo v skupine po štiri glede na sedežni red. Razdelim jim delovni list (slikovna interpretacija Skodelice kave, Priloga 1) in jih spodbudim k razmišljanju o tem, kaj že vedo o tej črtici. Vzpodbudim jih k pisanju inovativnega besedila ob SMS-pogovoru iz čustvenih znakcev (*emojis*) med Ivanom in materjo.	Dijaki med sabo debatirajo o morebitnih rešitvah, izmenjujejo mnenja in se odločijo za eno izmed možnosti. Ob slikah napišejo zabaven dialog med Ivanom in materjo. Svoje izdelke predstavijo ustno ali pa jih izobesijo na pano. (10 min)
Napoved vsebine	Napovem vsebino, cilje in potek ure: reševanje izpolnjevanke s pomočjo pametnih telefonov, na katere naložijo aplikacijo mCOBISS. V kolikor kdo ne bi želel uporabljati telefona, ima na voljo šolsko tablico. Tema izpolnjevanke je Ivan Cankar in njegova dela. Geslo je načrtovano tako, da ga ni mogoče takoj uganiti in bo reševanje predstavljalo izziv ter obogatilo vedenje o Cankarju. Pripravljene so tri različice (Priloge 2, 3, 4).	Poslušajo navodila. Najprej se povežejo na šolski Wi-Fi in naložijo aplikacijo mCOBISS. Prejmejo učni list z izpolnjevanko.

Individualno delo	Spremljam delo dijakov, jih usmerjam in jim po potrebi pomagam. Geslo izpolnjevanke je A Cup of Coffee. To je vzporedni naslov slikanice Skodelica kave, ki ima ob slovenskem jeziku tudi angleški prevod. Ilustriral jo je Peter Škerl, knjiga pa je dobila nagrado Kristine Brenkove 2018 za izvirno slovensko slikanico.	S pomočjo svojega znanja, aplikacije mCOBISS in spleta rešujejo delovni list. Zaključijo z reševanjem izpolnjevanke. (20-25 min)
Vrednotenje dela	Razdelim delovne liste, s katerimi dobim povratno informacijo o izpeljavi ure (Priloga 5).	Dijaki izpolnijo delovni list, na katerem podajo svoje občutke o izvedeni uri. (5 min)

Evalvacija dela

Interpretaciji *Skodelice kave* (Priloga 1), v kateri je Boštjan Gorenc SMS-pogovor med materjo in Ivanom zapisal s čustvenimi znaki (ang. *emoji*), so dijaki v skupinah po štiri pripisali besedilo. Tako smo priklicali poznavanje Cankarjeve črtice in ustvarjalnost dijakov. Za debato in zapis so imeli 10 minut. Izmenjali so mnenja, jih usklajevali in svoj pogled na Skodelico kave prelili na papir. Pri prvem izvajanju ure so predstavniki skupine svoje zapise prebrali ostalim, v naslednjih izvajanjih pa smo zapise predstavili na panoju. Skupinsko delo je bilo dijakom všeč, vendar tak način dela prinaša večjo dinamiko in manj discipline. Dijaki pri delu v skupinah svoje glasnosti ne zaznajo, si pa želijo več discipline v razredu. Še vedno najdemo posameznike, ki v skupini, v kateri naloge niso točno določene, ne prispevajo svojega deleža. Nekateri dijaki so izrazili željo po večjem deležu skupinskega dela. Pohvalili so sošolce, delo v skupini in same sebe. Zdelo se jim je zabavno in poučno.

Nadaljevali so z reševanjem izpolnjevanke. Vsak dijak je imel svojo izpolnjevanko. Pripravljene so bile tri različice (Priloge 2, 3, 4), ki so imele isto geslo. Izpolnjevanko so reševali individualno. Na ovire so posamezniki naleteli, ker niso natančno prebrali navodil ali pa niso znali med informacijami izbrati ustreznih. Dijaki so spretni z uporabo aplikacije mCOBISS. Reševanje izpolnjevanke jih je popolnoma posrkalo vase, še posebej, ker so imeli različne izpolnjevanke, kar je pomenilo, da ne morejo prepisovati drug od drugega. Vloga knjižničarke je bila v tem delu spremljevalna in v manjšem deležu usmerjevalna. Predvidevanje, da bodo želeli čim prej uganiti geslo, je bilo pravilno. Pri nekaterih dijakih so se pojavili dvomi, ali pravilno izpolnjujejo, saj niso pričakovali gesla v angleškem jeziku. Izpolnjevanka se jim je zdela zahtevna, saj je bilo težko najti prav vsa gesla. Ura je bila dijakom všeč v 90 % in toliko jih je tudi napisalo, da bodo uporabljali aplikacijo mCOBISS.

Pri prvi izpeljavi ure je zmanjkalo časa za povratno informacijo. Pri ostalih treh urah so zaradi sprememb v načrtovanju dijaki imeli dovolj časa za pisno izražanje občutkov o izvedeni uri. Dijaki zelo pogosto uporabljajo pametne telefone, z izvedeno uro pa smo jih uspešno usmerili k uporabi v izobraževalne namene (iskanje in izbiranje informacij, uporaba m-COBISS-a).

Bibliografija

Cankar, Ivan. 2018. *Skodelica kave*. Miš: Ljubljana.

Gorec, Boštjan. 2015. *Slolvenski klasiki 1*: *[zgodbe iz doline Netflorjanske]*. Cankarjeva založba: Ljubljana.

Klanec [Garnitura]: družabna igra o Ivanu Cankarju: učni pripomoček. https://knjigarna.ff.uni-lj.si/si/izdelek/1830/klanec-druzabna-igra-o-ivanu-cankarju/ (uporabljeno 14. 1. 2018).

Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje [Elektronski vir]: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija.

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/K_KNJIZN_INF_ZNANJE_gimn.pdfZ (uporabljeno 14. 1. 2018).

mCOBISS Virtualna knjižnica Slovenije na mobilnih napravah. https://m.cobiss.si/opis.html (uporabljeno 14. 1. 2018).

Napast, Klara. 2017. Ob čudežnem drevesu v knjižnici rastemo, se družimo in drug drugega bogatimo = We are growing, socialising and enriching one another in the library, next to a tree of wonders. *Šolska knjižnica* št. 1 (let. 26), str. 19-26.

Škodnik, Renata. 2016. Vrstniška povratna informacija o skupinskem delu, str. 24. *Formativno spremljanje v podporo učenju: priročnik za učitelje in strokovne delavce. Zv. [4]: Povratna informacija.* Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ljubljana.

Taksonomija za učenje, poučevanje in vrednotenje znanja: revidirana Bloomova taksonomija izobraževalnih ciljev. (2016). Ur. Anderson, Lorin W. Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Ljubljana.

Osebna predstavitev

Nevenka Poteko

Na poklicno pot šolskega knjižničarja me je vodil splet okoliščin in ljubezen do knjige. Imam 25 let neposredne prakse v šolski knjižnici, od tega 13 let v OŠ Šempeter in 12 let na Šolskem centru Celje. Organizacija srečanj z literarni ustvarjalci, mentorstvo (pripravnikom in uporabnikom pri raziskovalnih nalogah), članstvo v timih pri različnih projektih, izvajanje KIZ, bogati moje znanje in prinaša izkušnje. V obliki delavnic in predavanj znanje in izkušnje delim z učitelji in knjižničarji. Članstvo v uredniškem odboru Šolske knjižnice, DBC, IO Sekcije za ŠK, mandat v Svetu Cobiss-a, sodelovanje na strokovnih posvetovanjih, Konferenci šolskih knjižničarjev in Proljetni školi izkazuje mojo aktivnost v lokalnem in širšem okolju.

Razvojno delo usmerjam v iskanje znanja, idej in različnih priložnosti za vključevanje šolske knjižnice v izobraževalni proces, da bi se lahko odzivali na potrebe uporabnikov, okolja in možnosti, ki jih prinaša sodobna tehnologija.

Autorsko pravo i citiranje izvora

Metka Kostanjevec, prof. slov., viš. bibl., savjetnica
Prva gimnazija, Maribor
metka.kostanjevec@prva-gimnazija.org

Sažetak

U slovenskim gimnazijama i ostalim srednjim školama program knjižnično-informacijskog obrazovanja (KIO) je jedna od međupredmetnih tema i kao takav neodvojiv dio odgojno-obrazovnog procesa. Posebno je važno cjelokupno znanje o informacijskim izvorima, njihov izbor i upotreba za određene namjene. Učenici ga u vrijeme školovanja usvajaju do razine koja im omogućuje samostalno usvajanje i uporabu informacija, također i po završetku formalnog obrazovanja.

Pored ključnih kompetencija školska knjižnica na temelju kurikula za KIO razvija kompetencije i učenicima pomaže dosizati postavljene ciljeve na tri ključna područja: čitanje, informacijska pismenost i učenje.

Jedan od temeljnih ciljeva informacijske pismenosti je da učenici na koncu školovanja razumiju gospodarski, kulturni, zakonski i socijalni smisao informacija, prihvaćaju ih kao temelj cjeloživotnog učenja i upotrebljavaju ih etično i zakonito. Podloga za to je u Republici Sloveniji Zakon o autorskim i srodnim pravima (Službeni list RS, br. 94/04).

U radu je predstavljen nastavni sat u kojem učenike upoznajemo s navedenim zakonom i učimo ih prikladnom citiranju i navođenju izvora po ISO-standardu.

Ključne riječi: *knjižnično-informacijsko znanje, autorska i srodna prava, citiranje, navođenje izvora, ISO-standard*

Abstract

Library and ICT (information communications technology) *skills* is one of the cross-curricular topics and an inseparable part of the syllabus in Slovene grammar schools and other upper-secondary schools. It conveys general knowledge about ICT sources, their selection and use
for particular purposes. Students acquire the skills to the extent which enables them to access and use the necessary information independently during and after their education.

Besides the key competences, the school library helps students to develop the compentences and achieve the aims based on the Library and ICT skills curriculum in three key areas: reading comprehension, ICT literacy and learning skills.

One of the fundamental aims of ICT literacy for students is to understand the economic, cultural, legal and social importance of information, to embrace it as part of life-long learning and to use it in an ethic and legal way. In Slovenia, the basis for this is provided by the *Copyright and Similar Rights Act.*

My presentation wil be in the form of a lesson in which students are familiarized with the relevant act and taught the appropriate ways of citing and referencing.

Key words: Library and ICT skills, copyright and similar rights, citation, references, ISO standard.

Nastavna jedinica:	**Autorsko pravo i citiranje izvora**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Metka Kostanjevec, prof. slov., viš. bibl.	
Razredni odjel: PŠŠK 2019	Trajanje sata: 45'	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: KIMOO	**Tip nastavnoga sata:** kombinirani	**Nastavni oblici**: frontalni, individualni i skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, metoda rada na tekstu, istraživanje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** nastavni listić (teorija + vježbe), PPT, e-izvori (računalo, LCD projektor, internet)	**Ključne riječi:** autorsko pravo, citiranje izvora, ISO-standardi (45 min)
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	• Osviještenost značenja uvažavanja autorskog prava, • Usvajanje citiranja izvora po ISO-standardu.	
Suodnosi:	• KIMOO + svi ostali obrazovni predmeti.	
Ishodi učenja:	Učenici: • razumiju značenje uvažavanja autorskog prava i poznaju Zakon o autorskom i srodnim pravima; • definiraju razliku između pojmova citat i sažetak te prepoznaju ih u tekstu; • ponove/nabroje i definiraju temeljne pojmove bibliografskog zapisa; • zapamte osnovne postupke citiranja po ISO-standardu; • uz pomoć nastavnih listića sposobni su odabrati pravi način citiranja izvora u odnosu na vrstu izvora i formulirati zapis.	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	• Usvajanje znanja i značenja uvažavanja autorskog prava, • upoznavanje sa pojmom citiranje izvora, vrste citata, • usvajanje citiranja izvora po ISO-standardu.	
b) odgojne	• Razvijanje svijesti kod učenika o važnosti uvažavanja autorskog prava i poštovanja autorske etike.	
c) funkcionalne	• Razvijanje sposobnosti odgovornog odnosa prema autorskom pravu.	
d) komunikacijske	• Razvijanje aktivnog slušanja i kultiviranog dijaloga.	

Tijek sata (artikulacija)	
1. Doživljajno - spoznajna motivacija	
Motivacija učenika kroz razgovor o nastavnim sadržajima koje su učenici do sada obrađivali kako bih utvrdila nivo predznanja za obradu nastavne jedinice.	
2. Najava teme	Učenicima objasnim šta će bit glavna tema nastavnog sata i koje ciljeve želimo postići.
3. Interpretacija/obrada teme	Učenicima podijelim nastavne listiće; prvi dio su teoretski sažeci a slijede im zadaci za samostalni i skupni rad.
5. Objava doživljaja	
6. Sinteza	
8. Zadatci za samostalan rad	
Domaća zadaća	Učenici doma završijo zadače, koji su im još ostale neriješene.
Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Učenicima podijelim listiće sa rješenjima tako da mogu sami kontrolirati pravilnost svojih rješenja.
Izvori za učenike:	Interno gradivo.
Izvori za učitelje:	• AMBROŽIČ Melita et al. 2004. *Informacijsko opismenjevanje: priročnik za delo z informacijskimi viri.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. ISBN 961-234-487-6. • *ISBD(M): mednarodni standardni bibliografski opis monografskih publikacij*. Predelana izd. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 1997. ISBN 961-6162-13-6. • *KANIČ, Ivan et al.* 2009. *Bibliotekarski terminološki slovar*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije : Narodna in univerzitetna knjižnica. ISBN 978-961-6162-55-5. • KOSTANJEVEC, Metka. 2008. *Od dobrih besed do dobrega besedila je dolga pot: priročnik za pisanje strokovnih besedil.* Maribor: Prva gimnazija. ISBN 978-961-92422-0-9. • *Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje: gimnazija: splošna, klasična, strokovna gimnazija.* 2008. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. ISBN 978-961-234-684-3.

- LONČAR-VICKOVIĆ, Sanja in Dolaček-Alduk, Zlata. 2009. *Ishodi učenja – priručnik za sveučilišne nastavnike.* Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
- *Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje.* 2010. 1. izd., 1. natis. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. ISBN 978-961-234-899-1.
- *Termania* [online]. [Datum citiranja 29. 12. 2018]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.termania.net/iskanje?query=primarni+avtor&SearchIn=All>.
- *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah* (št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP) (ZASP – UPB3). *Uradni list RS,* 23. 2. 2007, let. 17, št. 16, str. 1805–1830. ISSN 1318-0576.

Tijek sata

UVODNI DIO

Motivacija, najava cilja i plana rada.

Trajanje: 5 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Ponoviti što već zna.	Odgovara za pitanja.	Postavlja pitanja.	Usmeni razgovor.

SREDIŠNJI DIO

Spoznavanje novih nastavnih sadržaja.

Aktualiziranje predznanja o časopisima nužnih za rad u skupinama koji slijedi.

Rad u skupinama.

Trajanje: 30-35 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Razumjeti što je autorsko pravo, usvajati načine citiranja izvora po standardima ISO.	Vježba citiranje izvora uz pomoć teoretskih ishodišta.	Učenicima objasni najvažnije o načinu citiranja izvora po standardima ISO, potiče učenike za samostalni rad.	Rad sa nastavnim listićima.

ZAVRŠNI DIO

Sinteza i ponavljanje nastavnih sadržaja.

Zadatak za DR. Samovrednovanje.

Trajanje: 5-10 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Učenici znaju zašto je važno uvažavanje autorskog prava i mogu relativno samostalno uspješno istraživati i citirati izvore.	Učenici smjesta provjeravaju i korigiraju svoja rješenja.	Učitelj usmjerava rad i potiče učenice za samostalni rad.	Individualno i skupno provjeravanje rješenja zadaća.

Životopis

Metka Kostanjevec je profesorica slovenskoga jezika i voditeljica knjižnice Prve gimnazije Maribor, u zvanju savjetnice. Uže područje njezinoga rada je poučavanje slovenskoga jezika i provođenje stručnoga knjižničarskog rada i obrazovanja u školski knjižnici te informiranje o novostima u knjižničarstvu kao i o novim stručnim izdanjima. Redovito nabavlja i obrađuje knjižnu i neknjižnu građu. Provodi program knjižnično-informacijskog obrazovanja. Članica je projektnih timova. Koordinira projekte u školi i izvan nje. Organizira kulturna događanja, predavanja i izložbe. Mentorica je pripravnicima i učenicima u istraživačkom radu, darovitim učenicima, studentima početnicima na praksi. Bila je voditeljica radne skupine za povijest školskih knjižnica u Društvu školskih knjižnica Slovenije. Članica je: upravnog odbora IZUM-a od 2015., uredničkog odbora stručnog časopisa *Školska knjižnica* od 2016., razvojne skupine za područje KIP i KIMOO na Zavodu RS za obrazovanje od 2018. godine. Aktivno sudjeluje na stručnim i znanstvenim skupovima školskih knjižničara, u Društvu bibliotekara. Je osnivačica i voditeljica Čitalačkog kluba profesora PGM (od 2006. godine dalje).

Objavljuje stručne radove, a u razdoblju od 2008. do 2018. godine objavila je: *Od dobrih besed do dobrega besedila je dolga pot: priručnik za pisanje stručnih tekstova* (2008), *Možnosti šolskih knjižničarjev pri spodbujanju bralne motivacije v srednjih šolah* (Šolska knjižnica. Ljubljana: ZRSŠ, 2008), *Šolski knjižničar – promotor branja in spodbujevalec trajne bralne pismenosti* (Upravljanje znanjem školskog knjižničara u funkciji razvoja školskoga kurikuluma u ozračju interkulturalnog dijaloga: zbornik radova PŠŠK RH (21; 2009; Zadar), *S QR-kodo med knjižne police [Elektronski vir] = Hitting the bookshelves with the QR code* (Učimo se drug od drugega [Elektronski vir] = Learning from each other: zbornik povzetkov prispevkov Mednarodna konferenca Splet izobraževanja in raziskovanja z IKT (2015 ; Kranjska Gora), ″Deskanje med knjigami″ ali kako s pomočjo pametnih telefonov, tablic in QR-kod usvojiti knjižnični fond (Šolska knjižnica. Ljubljana: ZRSŠ, 2018).

Već je dva puta sudjelovala na okruglom stolu hrvatskih školskih knjižničara (*Čitanje književnosti u slovenskim srednjim školama*, Karlovac 2015; *Odgojno-obrazovni rad s darovitim učenicima na Prvoj gimnaziji Maribor: Zašto bi ih učili hodati ako mogu letjeti?,* Krapina 2016).

Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta

Life of Jews and Jewish children before, during and after the Holocaust

Nikolina Dolfić, dipl. knjiž., prof. soc.
Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split
nikolina.dolfic@skole.hr
Prijevod sažetka
Marina Barač, prof. engleskog i talijanskog jezika
Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split
marina.bara2@skole.hr

Sažetak

Moje zanimanje za proučavanje holokausta potaknula je Andreja Baraba, bivša ravnateljica OŠ *Vladimir Nazor*, Neviđane u kojoj sam radila kao stručna suradnica - knjižničarka. Uputila me na stranice MZO-a, na kojima je bio poziv za stručno usavršavanje za poučavanje o holokaustu na Internacionalnoj školi za poučavanje o holokaustu *Yad Vashem*, u Izraelu. Prijavila sam se na natječaj i dobila jednu od 25 stipendija, te sam s ostalim dobitnicima stipendije, 1. srpnja 2013., otputovala u Jeruzalem na tjedan dana, gdje smo odslušali 70 sati predavanja i sudjelovali u radionicama. Dobili smo cjelokupni uvid u zbivanja za vrijeme holokausta i Drugog svjetskog rata, učili o židovskoj kulturi, umjetnosti i religiji i ono najvažnije, dobili smjernice za rad s učenicima, te mnoštvo edukativnih materijala za daljnji samostalni rad. Od školske godine 2013./2014. pokrenula sam Holokaust projekt koji sam provodila u OŠ*Vladimir Nazor*, Neviđane. Projekt je realiziran kao međupredmetna korelacija medijske kulture i knjižnično-informacijskog obrazovanja, povijesti, hrvatskog jezika, vjeronauka, engleskog jezika, te građanskog odgoja i obrazovanja, a s učenicima su na moj poticaj radile i nastavnica hrvatskoga jezika Slađana Vranjković, vjeroučiteljica Iva Lilić – Pekas i nastavnica engleskoga jezika Vivijana Melada. Projekt je uključivao i terensku nastavu u Splitu gdje smo posjetili sinagogu, Židovsku općinu, izložbu *Ane Frank – povijest za sadašnjost*, knjižaru Morpurgo i Prirodoslovni muzej.

Ogledni sat „Život Židova i židovske djece, za vrijeme i nakon holokausta“ predavala sam na satu povijesti učenicima osmih razreda. Kada sam preselila u Split i zaposlila se u Tehničkoj školi za strojarstvo i mehatroniku taj sat sam prilagodila učenicima drugih razreda i na razvoju programa Holokaust projekta nastavila raditi s nastavnicom povijesti Mirjanom Kamber. Sat se može izvoditi

kao jedan školski sat ili kao blok sat, ovisno o doziranju zadataka koje učenici trebaju izvršiti. Cilj sata je privući znatiželju učenika, potaknuti ih na kritičko razmišljanje o holokaustu i omogućiti im da steknu uvid u povijesne, društvene, ekonomske, vjerske i političke čimbenike koji su doveli do holokausta. Uči ih se služiti različitim izvorima informacija pri samostalnom pretraživanju, te vrednovanju pronađenih informacija. Učenici kroz ovaj sat uče o predrasudama, rasizmu, antisemitizmu i stereotipima, razvijaju senzibilitet za položaj manjina. Propituju ulogu pojedinaca i nacija u kršenju ljudskih prava, te postaju svjesni važnosti da se zločin, kao što je bio holokaust, nikada više ne ponovi.

Abstract

My interest in studying the Holocaust was raised by Andreja Baraba, the former principal of elementary school *Vladimir Nazor*, Neviđane, where I used to work as a professional associate on the position of a School librarian. I was directed to the Ministry of science and education website containing a proposal for professional development on the subject of The Holocaust at the Yad Vashem International School for Holocaust Studies in Israel. I had applied for the proposal and received one of 25 grants, and together with other grant winners, on July 1, 2013, I traveled to Jerusalem for a week, where we attended 70 hours of lectures and workshops. There we were given a complete insight into the events during the Holocaust and the World War II. We learned about Jewish culture, art and religion, and most importantly, received guidelines for working with students as well as plenty of educational materials for further independent work. Within the school year 2013./2014. I started the Holocaust project which was implemented at elementary school *Vladimir Nazor,* Neviđane. The project was carried out as an intersubject correlation through Media culture and Library-information education, History, Croatian language, Religion, English language and Civic education. My colleagues Slađana Vranjković- a Croatian language teacher, Iva Lilić – Pekas - a religion teacher and Vivijana Melada - an English teacher also worked on the project with pupils. The project included the field teaching in Split, where we visited the synagogue, Jewish community, the exhibition *Ane Frank - history for the present*, the Morpurgo bookstore and the Natural History Museum.

A demonstrating lesson *Life of Jews and Jewish children* was held during History class with the pupils of eighth grade. When I moved to Split and started working in Technical school for mechanical engineering and mecatronics, Split, I adapted the lesson for the second grade students and continued working on the project development programme of *The Holocaus*t with a history teacher Mirjana Kamber. The lesson can be conducted as a 45-minutelesson or a 90-minute lesson, depending on the number of assignments that students have to do. The aim of the lesson is to increase students' interest

for the Holocaust, to encourage their critical thinking and enable them to gain the insight into all the relevant facts regarding history, economy, society and politics that had led to The Holocaust. Students are taught to use different information sources while doing their own research, but also to evaluate the information they find. Through this lesson students learn about prejudice, racism, anti-Semitism and stereotypes, and develop awareness of the minorities position. They question the role of individuals and nations in violating human rights, and become aware of the importance that a crime, such as the Holocaust, never happens again.

Nastavna jedinica:	**Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Nikolina Dolfić, dipl. knjiž., prof. soc.	
Razredni odjel: 2. razred srednje strukovne škole	Trajanje sata: 90 min	Datum:
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje (Mediji i ljudska prava)	**Tip nastavnoga sata:** kombinirani - obrada novoga gradiva i ponavljanje	**Nastavni oblici**: grupni rad, individualni rad, frontalni rad
Nastavne metode: heuristički razgovor, usmeno izlaganje, demonstracija, objašnjavanje, rad na izvorima, istraživački rad	**Nastavna sredstva (i pomagala):** - Tommy – knjiga i kartice, Signposts razglednice, ppt prezentacija, internetski izvori, fotografije i video, nekoliko knjiga iz referentne zbirke, papiri i olovke za sve učenike -projektor, računalo s pristupom internetu, zvučnici	**Ključne riječi:** Židovi, holokaust, Drugi svjetski rat, genocid, zločin protiv čovječnosti, antisemitizam, rasizam, nacional-socijalizam, propaganda, Konvencija o pravima djeteta, referentna zbirka
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	- učenike uputiti i osposobiti za samostalno pretraživanje i vrednovanje informacija; naučiti ih kako povezati knjižnično-informacijska i medijska znanja s drugim predmetima - privući znatiželju učenika, potaknuti ih na kritičko razmišljanje o holokaustu i omogućiti im da steknu uvid u povijesne, društvene, ekonomske, vjerske i političke čimbenike koji su doveli do holokausta	
Suodnosi:	povijest, hrvatski jezik, vjeronauk, engleski jezik, građanski odgoj i obrazovanje	
Ishodi učenja:	- učenici će se moći služiti različitim izvorima informacija pri samostalnom pretraživanju, te vrednovanju pronađenih informacija - učenici će objasniti zbivanja u svijetu za vrijeme Drugog svjetskog rata, diskutirati o moralnim pitanjima, te će biti svjesni važnosti da se zločin, kao što je bio holokaust, nikada više ne ponovi	
Zadaće sata:		

a) obrazovne	- učenici će prepoznati gdje i na koji način tražiti informacije - uočavati povezanot unutar odgojno-obrazovnih područja stječući temelje za cjeloživotno učenje - opisati kako su živjeli Židovi i židovska djeca prije, tijekom i nakon holokausta - definirati holokaust i njegove posljedice za Židove i svjetsku civilizaciju i kulturu - objasniti pojmove genocid, zločin protiv čovječnosti, nacional-socijalizam, antisemitizam, rasizam, svastika, Nürnberški zakoni, Kristalna noć, "Konačno rješenje", geto, koncentracijski logori, antisemitizam, Davidova zvijezda
b) odgojne	- učenici će zastupati prava određena Konvencijom o pravima djeteta i Općom deklaracijom o ljudskim pravima - izraziti stav prema zločinima nacista i stradanju ljudi u koncentracijskim logorima - kritički razmišljati o zlouporabi moći pojedinaca i grupa i boriti se protiv njih - osuditi sve vrste genocida i zločina protiv čovječnosti - poštivati različitosti među ljudima
c) funkcionalne	- učenici će razvijati sposobnosti analize i sinteze - uočavati uzročno-posljedične veze, formulirati zaključke - vježbati oblike grupnog rada i prezentacije rezultata rada
d) komunikacijske	- učenici će timskim radom doći do tražene informacije - međusobnim dogovorom odabrati će predstavnika grupe za prvi zadatak
Izvori za učenike:	- Fritta, Bedrich. 2011.*Tommy*. Yad Vashem. Jeruzalem. (knjiga i kartice za grupni rad učenika; vidi prilog 1. na kraju priprave) - referentna zbirka knjižnice - *Proleksis enciklopedija.* 2013. Ur. Vujčić, Andrija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. http://proleksis.lzmk.hr/ (pristupljeno 10.12.2018.) - The Holokaust Timeline.2003.Yad Vashem - Saint - Exupéry, Antoine de. 2013. *Mali princ*. Am Oved Publisher Ltd. Tel Aviv. (na hebrejskom; vidi prilog 4.) - *Signposts*. 2009. Yad Vashem. Jeruzalem. (vidi prilog 3.) - United States Holocaust Memorial Museum. Washington DC. URL: http://www.ushmm.org/learn (pristupljeno 10.12.2018..) - Edukacijsko jutro. *2013./2014.* Ur. Kovač, Slavica; Lozić, Stjepan. *Koraci: školski list.* OŠ Stanovi. Zadar. http://www.koraci.info/index.php/videog/?catid=videovijesti&sort=latest&slg=edukacijsko-jutro (pristupljeno 10.12.2018,.) - Konvencija o pravima djeteta. URL: https://www.unicef.hr/konvencija-o-pravima-djeteta/ (pristupljeno 10.12.2018..) -Nazi book burning. https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=yHzM1gXaiVo (pristupljeno 10.12.2018.) - Power point prezentacija "Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta"
Izvori za učitelje:	- Edukacijsko jutro. *2013./2014.* Ur. Kovač, Slavica; Lozić, Stjepan. *Koraci: školski list.* OŠ Stanovi. Zadar. http://www.koraci.info/index.php/videog/?catid=videovijesti&sort=latest&slg=edukacijsko-jutro (pristupljeno 10.12.2018..) - Fritta, Bedrich. 2011.*Tommy*.Yad Vashem. Zagreb. (vidi prilog 1.) - Hajdarović, Miljenko. *Tomáš Fritta. 2013.* Hrvatski povijesni portal: elektronički časopis za

povijest i srodne znanosti. 11. http://povijest.net/v5/zivotpis/svjetski-zivotopisi/2013/tomas-fritta/ (pristupljeno 10.12.2018..)
- *Hrvatski pravopis*. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- *Konvencija o pravima djeteta.* UNICEF. Zagreb. http://www.unicef.hr/upload/file/300/150215/FILENAME/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta.pdf (pristupljeno 10.12.2018.)
-Nazi book burning. https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=yHzM1gXaiVo (pristupljeno 10.12.2018.)
- *Proleksis enciklopedija.* 2013. Ur. Vujčić, Andrija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. http://proleksis.lzmk.hr/ (pristupljeno 10.12.2018.).)
- *Signposts*. 2009. Yad Vashem. Jeruzalem. (vidi prilog 3.)
- *Smjernice za poučavanje o holokaustu*. Ur. Radna skupina za obrazovanje. MZOS. Zagreb. http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=6584&sec=2107 (pristupljeno 10.12.2018.)
- Steinfeld, Irena. 2002.How was it humanly possible?. Yad Vashem. Jeruzalem.
- Tatelbaum, Itzhak B. 2002.Through Our Eyes. Yad Vashem. Jeruzalem.
- *United States Holocaust Memorial Museum*. Washington DC. http://www.ushmm.org/learn (pristupljeno 10.12.2018.)
- *Yad Vashem* – World Center for Holokaust Research, Education, Documentation and Commemoration. Yad Vashem. Jeruzalem. http://www.yadvashem.org/ (pristupljeno 10.12.2018.)
- Guttman, Israel.2003.The Auschwitz Album, Teacher's Guide.Yad Vashem.
- Power point prezentacija "Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta"

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 20 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Izraziti kreativnost i maštu te sposobnost rada u grupi. Objasniti pojmove holokaust i koncentracijski logor.	Učenici otpozdravljaju i pokazuju volju za suradnjom. Slušaju upute knjižničarke. Učenici u grupama, na temelju kartica sa slikama iz knjige „Tommy" smišljaju priče o dječaku sa slika. Slušaju knjižničarku dok im priča stvarnu priču o dječaku Tommyu.	Knjižničarka pozdravlja učenike. Kaže im kako se nada da će im se sat, koji je pripremila, svidjeti i kako očekuje njihovu suradnju u radu. Učenike podijeli u 5-6 grupa, svakoj grupi na klupu ostavi po 8 kartica sa slikama iz knjige „Tommy". Objasni učenicima kako im je zadatak ispričati priču o dječaku sa slika i da za to imaju 5 minuta. Kaže im i da će svaka grupa dobiti po jednu knjigu i radne listiće na klupu koji će im trebati za iduće zadatke te da će svakom učeniku dati prazan list papira na koje će zapisati sve one riječi i pojmove koje ne budu razumjeli ili o njima žele nešto više saznati. Knjižničarka stavlja po jednu knjigu iz referentne zbirke (enciklopedije, leksikone, rječnike itd.), radne listiće i prazne listove na njihove klupe. Ukoliko je moguće, učenici na računalu otvore Enciklopediju holokausta i Proleksis enciklopediju. Knjižničarka učenicima ispriča stvarnu priču o dječaku Tommyu ne bi li učenike senzibilizirala i	Učenici su odabrali predstavnika grupe koji će ispričati priču. Sve grupe su uspješno ispričale priču.

	Učenici su emotivno uključeni. Komentiraju priču.	zainteresirala za nastavnu jedinicu odnosno sadržaj powerpoint prezentacije. Knjižničarka lista knjigu i priča priču. Tommy je dječak koji je svoj treći rođendan „proslavio“ u Theresienstadtu, koncentracijskom logoru gdje je bio odveden zajedno s roditeljima. Njegov otac, akademski slikar, u logoru je napisao i ilustrirao slikovnicu za Tommy-a, kojom mu je pokušao oslikati sve one stvari koje mu ne može priuštiti i koje Tommy ne može vidjeti, a postoje izvan logora. Njegov otac, svjestan sudbine koja ga čeka, govori Tommy-u kako se nada da će, kada odraste, raditi posao koji je human i da će putovati po svijetu i upoznati različite kulture. Slikovnicu su Tommy-u za 18.-ti rođendan tiskali i poklonili njegovi udomitelji. Knjižničarka, nakon priče, ostavi učenicima vremena za psihološku pauzu i pita ih imaju li pitanja i/ili komentare. Najavi kako će na današnjem satu učiti o holokaustu.	Učenici su zapamtili pojmove holokaust i koncentracijski logor zbog emotivne uključenosti.

SREDIŠNJI DIO (Istraživanje i uopćavanje)

Trajanje: 50 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Prisjetiti se ranije naučenog povijesnog gradiva i nadograditi ga novim znanjima. Koristiti knjižničnu građu i informacijsko-komunikacijsku tehnologiju kao pomoć u savladavanju nastavnog	Dosjećaju se ranije naučenog povijesnog gradiva. Učenici čitaju definicije holokausta i navode razlike između te dvije definicije. Slušaju upute knjižničarke. Učenici prepoznaju pripadnost knjiga referentnoj zbirci.	Knjižničarka pita učenike znaju li što je holokaust i sjećaju li se što su prethodno učili o njemu? Pita ih znaju li kada se obilježava dan sjećanja na holokaust? Prikaže prvi slajd. Kaže im kako je njihov sljedeći zadatak pročitati, svatko za sebe, dvije definicije holokausta koje su napisane na radnom listiću, jednu Državnog memorijalnog muzeja holokausta, Washington D.C., SAD i drugu Yad Vashem-a, Internacionalne škole za poučavanje o Holokaustu, Jeruzalem, Izrael. Prikaže drugi slajd. Pita ih koja je razlika između te dvije definicije? Napomene im da pažljivo slušaju i zapisuju, na prazne papire koje su dobili, sve pojmove koje ne razumiju i nisu im poznati. Pita ih gdje se u knjižnici nalaze knjige koje imaju pred sobom. Pita ih mogu li još negdje u knjižnici pronaći nešto o holokaustu? S obzirom da se u definicijama spominje kako je holokaust poseban genocid, zamoli ih da svaka grupa potraži pojam genocid u knjigama ispred sebe. Prikaže treći slajd. Pita ih poznaju li neki genocid. Objasni učenicima što je to zločin protiv čovječnosti.	Povezali su priču i temu s ranije naučenim gradivom iz povijesti. Učenici su uočili i razumjeli razlike između dvije definicije holokausta. Uspješno pronalaze tražene pojmove koristeći se sadržajem i kazalom. Prepoznali su koja vrsta knjižnične građe im je potrebna

gradiva iz svih predmeta. Prepoznati gdje tražiti potrebne informacije i samostalno ih pronaći. Obrazložiti negativnost pojmova rasizam, antisemitizam, nacional-socijalizam. Navesti povijesne događaje koji su prethodili Drugom svjetskom ratu. Objasniti razliku između pojmova holokaust i Drugi svjetski rat. Povezati temu s nastavnim satovima vjeronauka ili etike, te	Navode gdje mogu pronaći nešto više o temi holokausta. Samostalno pretražuju knjižničnu građu. Učenici uočavaju i razumiju razliku između holokausta i genocida. Prepoznaju Adolfa Hitlera kao vođu nacista. Učenici razumiju navedene pojmove. Povezuju ih s ranije naučenim, te zapisuju one o kojima žele znati više. Razumiju razliku između holokausta i Drugog svjetskog rata. Učenici uspoređuju i uočavaju sličnosti između njihova života i života židovske djece prije holokausta. Objašnjavaju pojam propaganda. Dosjećaju se lektire *Dnevnik Anne Frank.*	Knjižničarka objasni učenicima kako je do Holokausta došlo zbog raširenog rasizma i antisemitizma. Definira pojmove rasizam i antisemitizam. Prikaže četvrti slajd. Pita učenike znaju li tko je Rosa Parks. Učenici u knjigama i e-izvorima traže tko je Rosa Parks. Knjižničarka definira nacizam/nacional-socijalizam. Pita ih tko je bio vođa nacista. Prikaže 5. slajd. Pita ih znaju li kako se zove simbol na nacističkoj zastavi. Pojasni im kako prvotno značenje pojma svastika nije bilo negativno već je na sanskrtu značilo zdravlje i sreću. Objasni im glavne točke nacističkoga programa. Knjižničarka navede događaje koji su prethodili Drugom svjetskom ratu: dolazak Adolfa Hitlera na vlast, Noć dugih noževa, Kristalna noć… Prikaže 6. slajd. Objasni učenicima od kada do kada je trajao Drugi svjetski rat i tko je sve sudjelovao u njemu: Sile osovine i Saveznici. Prikaže 7. slajd. Pita učenike koja je razlika između Drugog svjetskog rata i holokausta. Kada je započeo jedan, a kada drugi događaj? Knjižničarka pita učenike što znaju o Židovima i što misle kakav je život Židova i židovske djece bio prije holokausta. Prikaže im slajdove 8. i 9. sa slikama i izjavama židovske djece. Knjižničarka im pročita neke od dijelova iz Nürnberških zakona. Pokaže im fotografiju klupe koja je bila samo za Židove, žutu Davidovu zvijezdu i izjave djece. Knjižničarka pokaže fotografiju različitih vrsta oznaka koje su nosili ljudi za vrijeme holokausta, npr. ružičasti trokut za homoseksualce, narančasti trokut za Jehovine svjedoke... Prikaže slajdove 10.,11. i 12. Pita ih znaju li što znači propaganda. Napomene im da pojam zapišu, ako ne znaju što znači. Objasni im pojam i prikaže fotografiju slikovnice „Otrovna gljiva“, te neke od pogrdnih natpisa za Židove. Pogledamo i poslušamo Goebbels-ov govor za vrijeme spaljivanja knjiga 1933. u Berlinu. Pita ih što misle kakav je život židovske djece bio za vrijeme holokausta. Kako su se osjećala njemačka djeca, a kako židovska? Kako bi se oni osjećali da ne smiju izaći vani i igrati se; da ne	kako bi došli do informacije. Pronašli su relevantne informacije o Rosi Parks iz nekoliko različitih izvora. Argumentirano osuđuju nacističke zločine. Učenici shvaćaju da nisu svi Nijemci bili nacisti. Učenici su se dosjetili nekih događaja sa satova povijesti te ih objasnili. Naveli su vremenske okvire za početak i kraj holokausta i kraj Drugog svjetskog rata. Prisjetili su se nastavnoga gradiva iz vjeronauka ili etike. Emotivno su uključeni, usporedili su svoj život sa životima židovske djece prije holokausta. Učenici su razumjeli zašto

hrvatskog jezika. Nabrojati, koristiti i braniti svoja prava. Poštivati različitosti među ljudima. Biti tolerantni i socijalno osjetljivi. Razvijati međuljudsku i međukulturnu suradnju. Dosjećati se nastavnog gradiva iz engleskog jezika i fizike; primijeniti naučeno. Razvijati sposobnost analize i sinteze. Imati više znanja iz opće kulture. Koristiti različite medije kao pomoć u učenju.	Navode razlike između njihovog života i židovske djece za vrijeme holokausta. Pamte osnovna dječja prava i naziv dokumenta. Učenici nabrajaju neke od skupina ljudi za koje misle da nemaju sva ili neka ljudska prava. Slušaju knjižničarkino izlaganje. Rade bilješke. Učenici analiziraju slike/razglednice. Prevode značenje riječi i rečenica ispisanih na engleskom jeziku. Imenuju poznate osobe iz javnog života za koje misle da su Židovi. Pogađaju tko su osobe na fotografijama. Prepoznaju neke od navedenih filmova i knjiga. Navode koje su gledali odnosno čitali.	smiju ići u školu ili baviti se sportom itd. Podsjeti ih na lektiru *Dnevnik Anne Frank*. Pita ih kakav je bio život Ane Frank za vrijeme boravka u skrovištu. Sjećaju li se što sve nije smjela ni mogla dok je tamo boravila. Prikaže 13. slajd. Pita ih znaju li koja prava imaju i kojim dokumentom su im zajamčena. Knjižničarka im ukaže na postojanje Opće deklaracije o ljudskim pravima i Konvencije o pravima djeteta. Prikaže im njihova osnovna prava i pita ih koja od ovih prava nisu imala židovska djeca, kao i djeca ostalih skupina koje su stradale u holokaustu. Pita ih koje skupine ljudi i dan danas nemaju sva pravaa? Knjižničarka prikaže 14. i 15. slajd. Objasni učenicima što se događalo sa Židovima i židovskom djecom i ostalim skupinama koje su bile žrtve, za vrijeme holokausta - život u getu, glad, težak fizički rad, odvajanje od obitelji itd. Pokazujem im kartice *Signposts* i pita ih što pojedina kartica predstavlja (npr. čizme=strah od nacista; rumeni obrazi=žene su se štipale za obraze da izgledaju što zdravije kako bi završile u random logoru, a ne u plinskoj komori; E=mc2=što bi bilo da je Einstein završio u logoru? itd). Prikaže 16. slajd. Objasni učenicima što je to „Konačno rješenje“ i što su koncentracijski logori. Spomene najpoznatiji logor – Auschwitz, ali i onaj u Jasenovcu. Srednjoškolcima pokaže fotografije iz knjige *The Auschwitz album*. Prikaže slajdove 17.-20. Život Židova nakon Holokausta. Pita učenike što misle kakav je bio njihov život. Kako su se osjećali; jesu li se imali gdje vratiti? Što je bilo s djecom koja su izgubila roditelje? Kakve je posljedice Holokaust imao za Židove i za cijeli svijet? Knjižničarka im pokaže nekoliko fotografija i tri videa koja je snimila za vrijeme boravka na Yad Vashem-u u Jeruzalemu. Knjižničarka im prikaže, na 21. i 22. slajdu, fotografije poznatih Židova, npr. Elvis Presley, Mark Zuckerberg, Natalie Portman itd. Pita ih znaju li tko su osobe na fotografijama. Pita ih jesu li gledali neki film ili čitali knjigu koja govori o Holokaustu, o Židovima ili o Drugom svjetskom ratu.	su Nacisti palili židovske knjige. Učenici su analizirali svoja prava i zaključili kako oni imaju sva navedena prava, a Anne Frank i ostala djeca nisu imala nijedno od osnovnih prava. Učenici su naveli Rome, homoseksualce, hendikepirane kao skupine ljudi koja i dalje nemaju sva zajamčena prava. Pokazali su osjetljivost na nepoštivanje ljudskih i dječjih prava. Uspješno su analizirali razglednice. Prepoznali su formulu E=mc2 i pripisali je Albertu Einsteinu. Prepoznali su barem pet osoba na fotografijama. Naveli su posljedice

Čitati iz zadovoljstva.	Učenici primjećuju neobičnosti knjige „Mali princ“. Pogađaju kojim je jezikom i pismom pisana.	Prikaže im 23.-26. slajd – Dnevnik Anne Frank, Schindlerova lista, Život je lijep, Dječak u prugastoj pidžami, Lea i Daria i Nadarena djeca. Prikaže im 27. i 28. slajd; knjige s temom holokausta ili posljedicama ratova npr. Dnevnik Anne Frank, Kradljivica knjiga, Sadako hoće živjeti, Kod kuće je najgore, Djevojčica iz Afganistana. Prokomentiraju navedene filmove, serije i knjige. Knjižničarka im pokaže knjigu „Mali princ“ i pita ih što je neobično kod te knjige.	holokausta za Židove i cijeli svijet. Učenici su pokazali zanimanje za čitanje i gledanje navedenih knjiga i filmova.

ZAVRŠNI DIO (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza)

Trajanje: 20 min

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda

Pravilno citirati literaturu.	Postavljaju pitanja i/ili komentiraju nastavni sat. Emotivno su uključeni i slušaju svjedočanstvo Branka Lustiga.	Učenike pita kakva su njihova razmišljanja o holokaustu nakon odslušanog sata, imaju li pitanja, te žele li o nekom dijelu prezentacije naučiti još ponešto. Knjižničarka ih zamoli da pročitaju pojmove koje su zapisali na listove papira. Kaže im da se grupa odluči za jedan pojam, događaja ili osobu te pronađu nešto više informacija. Za svaki pojam, događaj, osobu trebaju pronaći značenje i objašnjenje iz najmanje dva izvor te navesti gdje su ga pronašli (knjižničarka im svima da primjer navođenja/citiranja literature). Za vrijeme rada svira pjesma Shema Israel. Za kraj im knjižničarka prikaže minut i pol snimke svjedočanstva hrvatskog producenta Branka Lustiga, koji je preživio holokaust, gdje govori kako smo svi na ovome svijetu jednaki i kako se trebamo odnositi jedni prema drugima kao prema braći bez obzira na boju kože, religiju, nacionalnu pripadnost itd. Pozdravi učenike i zahvali im se na trudu i sudjelovanju u radu.	Učenici su pročitali nepoznate pojmove i tema o kojim žele naučiti nešto više. Učenici su u grupama pronašli informacije koje su ih zanimale. Pravilno su naveli literaturu. Zaključuju kako se zločin kao što je holokaust nikada ne smije ponoviti. Osuđuju svaki oblik zločina, nasilja, zlostavljanje, netolerancije i diskriminacije po svim osnovama.

Prilozi

1. Primjer kartica iz knjige „Tommy“ Bedricha Fritte.

2. Definicije holokausta

HOLOKAUST se odnosi na poseban genocid koji se dogodio u 20.stoljeću; pod okriljem države, nacističke Njemačke i kolaboracionista između 1933. i 1945. godine, dogodio se sustavan progon i uništenje europskih Židova. Židovi su bili glavne žrtve – 6 milijuna je bilo ubijeno, **Romi, hendikepirani i Poljaci** bili su također meta zbog rasnih, etničkih ili nacionalnih razloga. Milijuni drugih, uključujući **homoseksualce, Jehovine svjedoke, sovjetske ratne zarobljenike, političke disidente**, također su prošli patnje strašnog pritiska i smrti pod nacističkom tiranijom.
(Državni memorijalni muzej holokausta, Washington D.C., SAD)

HOLOKAUST je ubojstvo približno 6 milijuna Židova od strane nacista i kolaboracionista. Između njemačke invazije na Sovjetski savez u ljeto 1941. i kraja rata u Europi u svibnju 1945., nacistička Njemačka i kolaboracionisti, nastojali su ubiti svakog Židova pod svojom dominacijom. Budući da je nacistička diskriminacija nad Židovima počela Hitlerovim dolaskom na vlast u siječnju 1933., mnogi povjesničari taj datum smatraju početkom razdoblja holokausta. **Židovi nisu bili jedine žrtve Hitlerova režima, ali su bili jedina skupina koju su nacisti nastojali uništiti u cijelosti.**
(Yad Vashem, Jeruzalem, Izrael)

3. Primjeri razglednica „Signposts“

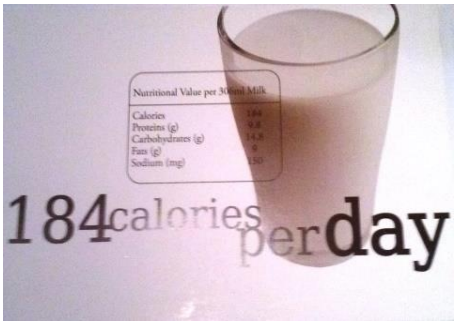

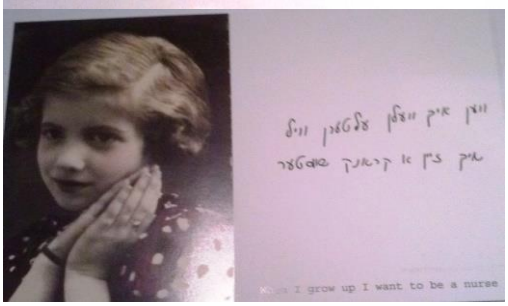

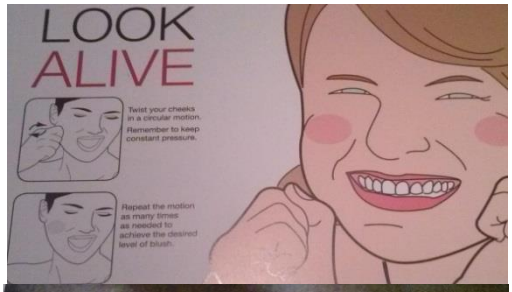

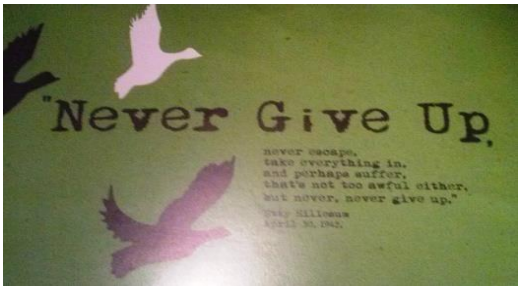

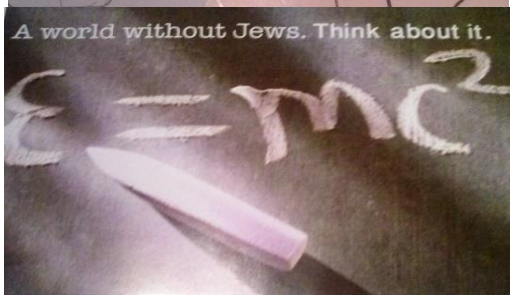

4. Saint Exupery, Antoine de. 2013. *Mali princ.* Yad Vashem. Jeruzalem. (na hebrejskom)

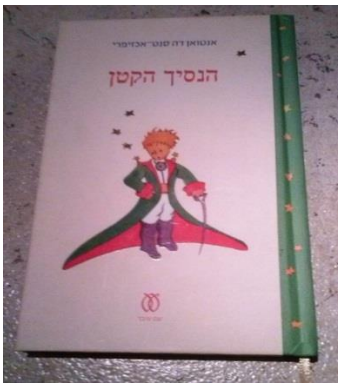

5. Pravila citiranja
   Hrvatski pravopis. 2013. Ur. Jozić, Željko. Zagreb. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 1. internetsko izdanje. **http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/** (pristupljeno 10.12.2018.)

6. Powerpoint prezentacija

Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta

https://edutorij.e-skole.hr/share/page/document-details?nodeRef=workspace://SpacesStore/bc01a207-97e3-4de4-b58e-372758c417ae

(pristupljeno 10.12.2018.)

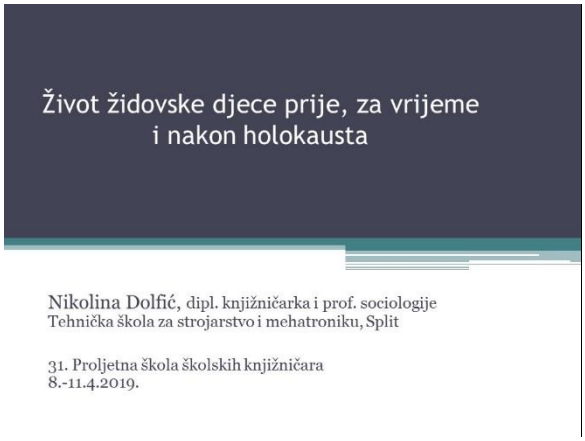

1. slajd

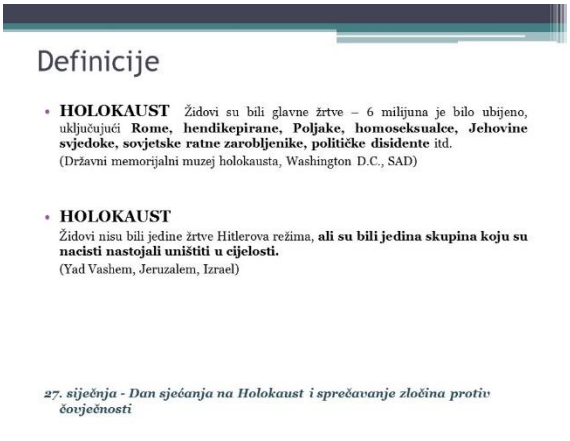

2. slajd

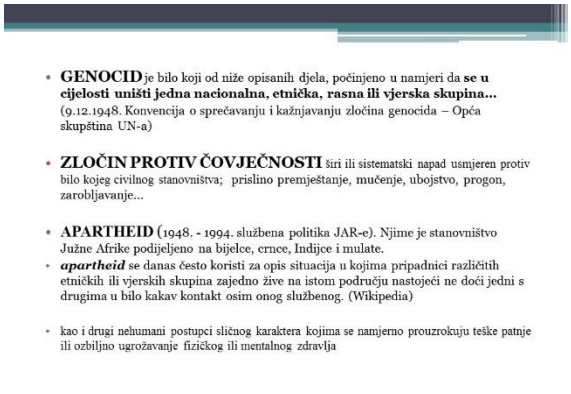

3. slajd

4. slajd

5. slajd

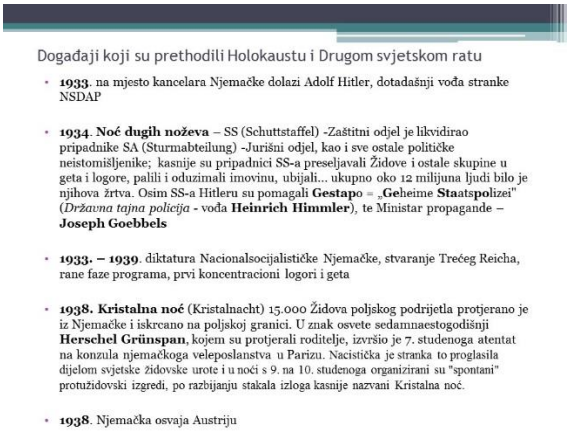

6. slajd

DRUGI SVJETSKI RAT (1939.-1945.)

- Međunarodni je sukob koji je izbio 21 godinu nakon Prvog svjetskog rata. Vođen je na tri kontinenta i na svim svjetskim oceanima, a u njemu su sudjelovale gotovo sve države koje su tada postojale. Rat je počeo napadom Hitlerove Njemačke na Poljsku, a okončan je kapitulacijom Japana. Procjenjuje se da broj stradalih ljudi u 2. svjetskom ratu iznosi nešto manje od 55 milijuna, što ga čini jednom od najvećih svjetskih katastrofa.
- U ratu su se borili SAVEZNICI i SILE OSOVINE.
- **Sile osovine:** Veliki Njemački Reich, Kraljevina Italija, Japansko Carstvo, Nezavisna Država Hrvatska, Finska, Tajland, Mađarska, Rumunjska, Bugarska, Srbija, Albanija
- **Saveznici:** Velika Britanija, Francuska, SAD, SSSR
- **1939. – 1945.** nacionalističke i rasisitičke ideologije i politike; programi eutanazije, progoni i ubijanje Židova i ostalih "nepoželjnih" skupina, geta, odredi smrti, koncentracioni logori i centri za ubijanje

7. slajd

Život Židova i Židovske djece prije Holokausta

- Uglavnom su bili iz imućnih i dobrostojećih obitelji
- Njihov život nije se razlikovao od života koji su vodili Nijemci, imali su jednaka prava, bili su obrazovani, radili su visokopozicionirane poslove... jedina razlika bila je u religiji i tradiciji
- Židovska djeca išla su u škole zajedno s Njemačkom djecom, međusobno su se družili, trenirali, zaljubljivali...

"Moje djetinjstvo bilo je ispunjeno srećom, osjećala sam se sigurnom i voljenom. Imala sam divne roditelje, sestru i brata koji su pazili na mene." Ruth (10 god. Poljska)

"Obožavala sam se sanjkati s mlađim sestrama." Eva (13 god.) Mađarska

8. slajd

"U školu smo išli šest dana u tjednu. Imali smo strašno puno domaćeg rada. Moja najbolja prijateljica bila je Njemica Hanna." Dora (12 god.), Poljska

"Volim čistu, bistru, plavu vodu rijeke, plivanje i vožnju kanuom." Jacob (12 god. Mađarska)

9. slajd

Nürnberški zakoni

- Židovima je zabranjeno obavljati javnu službu, više nisu smjeli raditi kao profesori, liječnici, pravnici, baviti se sportom ili kulturom itd.
- Židovska djeca nisu smjela ići u školu zajedno s Njemačkom djecom
- Zabranjeno je sklapanje brakova između Židova i Arijevaca
- Uvedeno je učenje o rasama – rasizam
- Oduzima im se njemačko državljanstvo
- Židovi su imali posebne žute klupe u parkovima na kojima su smjeli sjediti (kasnije im je i to zabranjeno)
- Morali su nositi žutu Davidovu zvijezdu na odjeći kao znak da su Židovi
- Na radiju i u novinama, te na raznim nacističkim skupovima vršila se anti-židovska propaganda

10. slajd

Žuta klupa s natpisom "Nur fur Juden" (Samo za Židove)

Davidova zvijezda – židovski vjerski simbol. Smatra se da štiti od nesreće i štetnih utjecaja, te donosi bogatstvo, sreću i dobro raspoloženje

"Morali smo nositi žutu zvijezdu i boraviti u getu. Svi stariji od 5 godina morali su imati oznaku na haljini, jaketi, kaputu itd., nebitno jesmo li unutra ili vani..." Jack (14 god.) Grčka

11. slajd

- Židovi su svakodnevno proživljavali maltretiranje, osudu i ponižavanje
- Svugdje su se nalazili anti-židovski natpisi poput – **"Psima i Židovima zabranjen pristup", "Židovi su naša nesreća", "Židovi odlazite u svoju državu!"**
- Snimali su se anti-židovski filmovi, slikovnice i knjige, dijelili letci

"Otrovna gljiva" – slikovnica za djecu

"Ispred svakog kazališta pisalo je "zabranjen ulaz Židovima". Unatoč tome uspjela sam se provući i pogledati film "*Jud Süß*". Iz kazališta sam izašla crvena u licu. Film je služio da bi proširio antisemitizam u Njemačkoj." Moshe F. (15 god.) Belgija

12. slajd

Konvencija o pravima djeteta 20. studenog 1989.

Osnovna dječja prava

- Pravo na preživljavanje
- Pravo na zdravstvenu skrb
- Pravo na podršku za djecu s teškoćama u razvoju
- Pravo na podršku za djecu u siromaštvu
- Pravo na obiteljsku skrb
- Pravo na mišljenje i izražavanje, sudjelovanje u donošenju odluka koje se tiču djece
- Pravo na zaštitu od nasilja i zlostavljanja

13. slajd

- Nakon Kristalne noći 1939. Židove su odvozili u geta na periferijama grada, ograđena zidovima (Najpoznatiji geto je Varšavski geto u Poljskoj)
- Djeca su prisiljavana na težak fizički rad

"Osjećao sam se kao ulovljen pas. Pitao sam se svakodnevno, što sam to učinio? Kome sam učinio išta nažao? " Sime (17 god.) Poljska

"Draga Kitty,
Mnogo se toga promijenilo, cijeli svijet se preokrenuo, ali još uvijek sam živa, to je najvažnije kaže moj otac." Anna (13 god. Nizozemska

14. slajd

"Konačno rješenje" 1941. = odluka Nacista da likvidiraju sve Židove u Europi

- Deportacija Židova u logore smrti; prevozili su ih danima u stočnim vagonima
- Plinske komore, glad, žed, bolesti

15. slajd

Život Židova nakon Holokausta

- Izgubljene obitelji, razrušeni domovi, nemaju se gdje vratiti; mnogi Židovi boje se za vlastiti život zbog i dalje prisutnog antisemitizma (pogromi u poslijeratnoj Poljskoj)
- Deseci tisuća beskućnika migriraju na zapad do drugih europskih zemalja oslobođenih od strane zapadnih saveznika. Tu su bili smješteni u izbjegličkim centrima i kampovima kao što su Bergen-Belsen u Njemačkoj.
- Tijekom Holokausta u Europi, V. Britanija i SAD nisu prihvaćale židovske useljenike, pa je njihova jedina nada bila Palestina. 1947. Židovi čine 33% stanovnika Palestine.
- Ukidanjem zabrane, emigriraju u SAD, Kanadu, Australiju, Novi Zeland, Meksiko, Južnu Afriku, Južnu Ameriku, zapadnu Europu...
- 14. svibnja 1948. osnivanje države Izrael.
- Od 1948. pa do danas traju stalni sukobi s Paletinom i ostalim arapskim državama i židovska borba za očuvanje vlastite države.

16. slajd

Život Židova nakon Holokausta

Videa i fotografije snimljene za vrijeme mog boravka na International School for Holocaust Studies– Yad Vashem, Jeruzalem 1.7.-8.7.2013. godine

Dolfić, Nikolina.Na Internacionalnoj školi za poučavanje o Holokaustu „Yad Vashem". „Koraci" – školski list OŠ Stanovi.
URL: http://www.koraci.info/na-internacionalnoj-skoli-za-poucavanje-o-holokaustu-yad-vashem/

17. slajd

Molitva u sinagogi

18. slajd

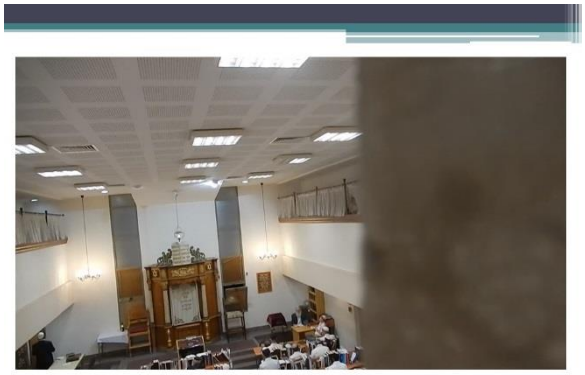

19. slajd

20. slajd

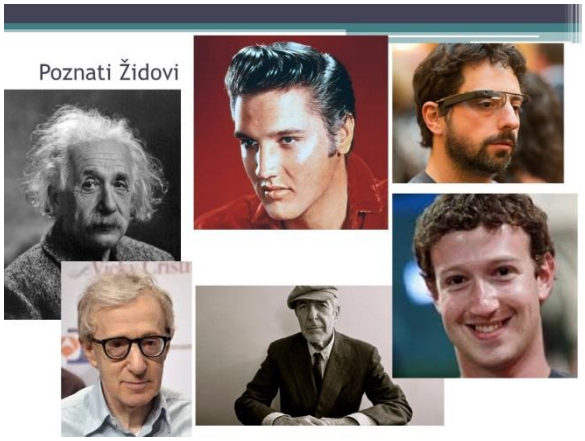

21. slajd

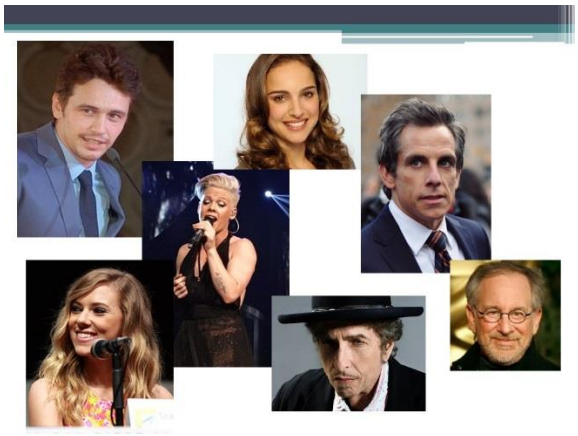

22. Slajd

23. slajd

24. slajd

- **Pijanist** (The Pianist, 2002.) - je povijesna drama Romana Polanskog, adaptacija istoimene autobiografije židovsko-poljskog glazbenika Wladyslawa Szpilmana. Osim Zlatne palme na Filmskom festivalu u Cannesu, film je osvojio Oscare za najboljeg redatelja, najboljeg glumca i najbolji adaptirani scenarij.

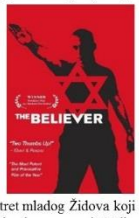

- **Vjernik** (The Believer, 2001.) Vjernik je portret mladog Židova koji živi u suprotnosti s uvjerenjima i stavovima svog naroda - kao neonacist! Film je inspiriran stvarnim događajima vezanim za vođu američke nacističke stranke, za kojeg se utvrdilo da je židovskogporijekla.

25. slajd

- ***Lea i Darija*** (2011.) - hrvatski biografski dramski film o životu mlade zagrebačke glumice Lee Deutch i njezinom prijateljstvu s njemicom Darijom Gasteiger.

- **Nadarena djeca** (Wunderkinder, 2011.) - donosi priču o glazbeno iznimno nadarenoj djeci koja razvijaju duboko i iskreno prijateljstvo koje je nadvladalo njihove religiozne i nacionalne različitosti. Protagonisti, židovska djeca Larissa i Abrascha violinski su virtuozi. Mlada Njemica Hanna također je iznimno talentirana. Njih troje 1941. godine žive u ukrajinskoj Poltavi i dijele zajedničku strast, glazbu.

26. slajd

Preporuka za čitanje

Osnovnoškolski uzrast

- Dnevnik Anne Frank
- Zusak, Markus.Kradljivica knjiga
- Kishon, Ephraim.Kod kuće je najgore

- Bruchner, Karl.Sadako hoće živjeti
- Ellis, Deborah.Djevojčica iz Afganistana

27. slajd

Preporuka za čitanje

Srednjoškolski uzrast

- Boyne, John.Dječak u prugastoj pidžami
- Gubina, Marijan.260 dana
- Kertész, Imre.Čovjek bez sudbine
- Levi, Primo.Zar je to čovjek?
- Styron, William.Sofijin izbor

- Bodrožić, Ivana.Hotel Zagorje
- Hosseini, Khaled.Gonič zmajeva

28. slajd

Edukacijsko jutro s Brankom Lustigom

29. slajd

Za one koji žele znati više:

Kuća Anne Frank
URL: https://www.annefrank.org/en/

Hvala na pažnji!

Shema Israel

30. slajd

Literatura

- Dolfić, Nikolina.Na Internacionalnoj školi za poučavanje o Holokaustu „Yad Vashem". „Koraci" – školski list OŠ Stanovi. URL: http://www.koraci.info/na-internacionalnoj-skoli-za-poucavanje-o-holokaustu-yad-vashem/ (pristupljeno 1.11.2018.)
- Fritta, Bedrich. 2011.Tommy.Yad Vashem.
- Hajdarović, Miljenko. Tomáš Fritta. 2013. Hrvatski povijesni portal: elektronički časopis za povijest i srodne znanosti. URL: http://povijest.net/tomas-fritta/ (pristupljeno 1.11.2018.)
- Internet Movie Data Base.1990.-2014. Imd.com, Inc. URL: http://www.imdb.com/ (pristupljeno 1.11.2018.)
- Guttman, Israel.2003.The Auschwitz Album, Teacher's Guide.Yad Vashem.
- Konvencija o pravima djeteta. UNICEF. Zagreb. URL: https://www.unicef.hr/konvencija-o-pravima-djeteta/(pristupljeno 1.11.2018.)
- Poučavanje o antisemitizmu: zašto i kako. Vodič za nastavnike. URL: file:///C:/Users/Nina/Downloads/vodic-poucavanje-o-antisemitizmu.pdf (pristupljeno 1.112018.)
- Proleksis enciklopedija. 2013. Ur. Vujčić, Andrija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. URL: http://proleksis.lzmk.hr/ (pristupljeno 1.11.2018.)
- Signposts. 2009. Yad Vashem. Jeruzalem.
- Smjernice za poučavanje o holokaustu. Ur. Radna skupina za obrazovanje. MZOS. Zagreb. URL: https://mzo.hr/hr/smjernice-za-poucavanje-o-holokaustu_(pristupljeno 1.11.2018.)
- Steinfeld, Irena. 2002.How was it humanly possible?. Yad Vashem. Jeruzalem.
- Tatelbaum, Itzhak B. 2002.Through Our Eyes. Yad Vashem. Jeruzalem.
- The Holokaust Timeline.2003.Yad Vashem
- United States Holocaust Memorial Museum. Washington DC. URL: http://www.ushmm.org/learn (pristupljeno 1.11.2018.)
- Yad Vashem – World Center for Holokaust Research, Education, Documentation and Commemoration. Yad Vashem. Jeruzalem. URL: http://www.yadvashem.org/ (pristupljeno 1.11.2018.)

31. slajd

Literatura

Edukacijsko jutro. *2013./2014.* Ur. Kovač, Slavica; Lozić, Stjepan. *Koraci: školski list.* OŠ Stanovi. Zadar. http://www.koraci.info/index.php/videog/?catid=videovijesti&sort=latest&slg=edukacijsko-jutro (pristupljeno 10.12.2018.)

Fritta, Bedrich. 2011.*Tommy*.Yad Vashem. Zagreb.

Guttman, Israel.2003.The Auschwitz Album, Teacher's Guide.Yad Vashem.

Hajdarović, Miljenko. *Tomáš Fritta. 2013.* Hrvatski povijesni portal: elektronički časopis za povijest i srodne znanosti. 11. http://povijest.net/v5/zivotpis/svjetski-zivotopisi/2013/tomas-fritta/ (pristupljeno 10.12.2018.) *Hrvatski pravopis*. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. 6. *Internet Movie Data Base*.1990.-2014. Imd.com, Inc. http://www.imdb.com/ (pristupljeno 10.12.2018.)

Konvencija o pravima djeteta. UNICEF. Zagreb. http://www.unicef.hr/upload/file/300/150215/FILENAME/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta.pdf (pristupljeno 10.12.2018.)

Proleksis enciklopedija. 2013. Ur. Vujčić, Andrija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. http://proleksis.lzmk.hr/ (pristupljeno 10.12.2018.)

Signposts. 2009. Yad Vashem. Jeruzalem.

Smjernice za poučavanje o holokaustu. Ur. Radna skupina za obrazovanje. MZOS. Zagreb. http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=6584&sec=2107 (pristupljeno 10.12.2018.) .

Steinfeld, Irena. 2002.How was it humanly possible?. Yad Vashem. Jeruzalem.

Tatelbaum, Itzhak B. 2002.Through Our Eyes. Yad Vashem. Jeruzalem. *United States Holocaust Memorial Museum*. Washington DC. http://www.ushmm.org/learn (pristupljeno 10.12.2018.)

United States Holocaust Memorial Museum. Washington DC. Nazi book burning. https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=yHzM1gXaiVo (pristupljeno 10.12.2018.)

Yad Vashem – World Center for Holokaust Research, Education, Documentation and Commemoration. Yad Vashem. Jeruzalem. http://www.yadvashem.org/ (pristupljeno 10.12.2018.)

Životopis

Nikolina Dolfić rođena je 1985. u Zadru. Na zadarskom Sveučilištu završila je dvopredmetni studij knjižničarstva i sociologije. Radila je kao stručna suradnica knjižničarka u OŠ *Vladimir Nazor*, Nevidane i OŠ Šime Budinića, Zadar. Dugi niz godina djelovala je kao plesačica i koreografkinja u Zadarskom plesnom ansamblu. Od 2015. godine živi u Splitu. U Tehničkoj školi za strojarstvo i mehatroniku zaposlena je od listopada 2018. godine, kao stručna suradnica-knjižničarka. Plesnu udrugu *Tiramola* osnovala je 2017. godine. Aktivno se bavi edukacijom djece i odraslih na području suvremenog plesa i pokreta, te ustraje na razvoju splitske nezavisne plesne scene. Članica je Udruge plesnih umjetnika Hrvatske – UPUH i književne udruge *Zapi*s. Poezija i proza objavljivani su joj u zbornicima i časopisima.

„Paralelni slalom“ - primjena vođenog istraživanja u radu dviju učeničkih radionica „Jezičnog mozaika“ i INDOK-istraživačke radionice

“Parallel Slalom” - implementation of guided research through two student workshops - “Language Mosaic” and INDOK-research workshop

Madlen Zubović, dipl. knjižn., prof. hrvatskog jezika
Prometna škola, Rijeka
madlen.zubovic051@gmail.com
Prijevod sažetka
Igor Veseli, prof. engleskog jezika i povijesti
Prometna škola, Rijeka
igor.veseli@gmail.com

Sažetak

Projekt *Ulicama moga grada…* projekt je u kontinuitetu na kojem rade učenici iz Informacijsko dokumentacijske istraživačke radionice (INDOK radionice) pod mentorstvom knjižničarke Madlen Zubović i po potrebi u suradnji s profesorom Povijesti. Namjera je, naime otkriti, istražiti i prezentirati tko se krije iza naziva riječkih ulica te pritom ukazati na kulturološku i povijesnu vrijednost objekata koji se nalaze duž ulice. Pored toga, projekt je od samog početka zamišljen korelacijski s prometnom strukom. Potencijalno svaka je ulica ishodište za uočavanje i rješavanje različitih prometnih situacija i problema. Zbog interesantne povijesti i baštine gotovo svaka riječka ulica predstavlja izvrstan materijal za istraživanje i učenje kao i za stjecanje kompetencija i vještina vezanih uz knjižnično-informacijsko obrazovanje.

Suočeni s općom tendencijom osiromašivanja fonda riječi učenika srednjih, naročito strukovnih škola, projekt *Jezični mozaik* ima upravo cilj bogatiti njihov vokabular pod motom *Svaki tjedan učimo novu riječ*. U realizaciji projekta, pored učenika, sudjeluju i profesori stranih jezika (engleskog i njemačkog), tako da se svaka novonaučena riječ interpretira komparatistički u odnosu na strani jezik, hrvatski standard (moguće i žargon ili regionalni idiom) i dijalekt (čakavsko narječje). Realizacija projekta podrazumijeva učenički i mentorski, u prvom redu timski, te istraživački i kreativni rad na način da se odabrana riječ (obično vezana uz obilježavanje neke obljetnice ili blagdana) pronalazi u tekstovima ili u drugim medijima. Sakupljene, selekcionirane i obrađene materijale, učenici prezentiraju na digitalnom posteru - glogsteru i na mrežnim stranicama škole. Svaka riječ predstavljena je na trima jezicima, uključivši njene gramatičke, pravopisne, leksičke, etimološke i frazeološke osobitosti.

Abstract

Through the streets of my city is a continuous project that involves students from the Information-documentation research workshop (INDOK Workshop), mentored by the school librarian Madlen Zubović, with the occasional assistance of a History teacher. The intention is to reveal, research and present the people who hide behind the names of streets in Rijeka, as well as to point out the cultural and historical relevance of prominent sights along the selected streets. From its onset, the project has promoted correlation with the field of traffic - the students' future profession. Every street has the potential to spot and solve various traffic-related situations and issues. Due to its rich history and heritage, almost every street in Rijeka offers an excellent material for exploration and learning, as well as for acquiring skills and competences related to the bibliographic-information education.

We are facing a general tendency of the students' vocabulary getting more and more limited, which is especially true for those enrolled in vocational education. Guided by the motto *each week we learn a new word,* the goal of the *Language Mosaic* project is simple - enriching our students' vocabulary. Besides the students, the project involves foreign language teachers (English and German), so that every word is interpreted comparatively between the foreign languages, the Croatian standard (possibly with the inclusion of jargon terms or regional idioms) and a dialect (Chakavian dialect). The project realisation includes students and mentors through team work, as well as through research and creative work. The chosen word (usually related to some anniversary or holiday) is sought out in various written materials or in other media. The gathered, selected and processed materials are presented in a digital poster - glogster, and published on the School website. Each word is given in the three languages, including its grammatical, orthographical, lexical, etymological and phraseological specifics.

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOGA SATA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Vrijeme: 1 školski sat

Nastavna jedinica:	Informacijska pismenost -Vođeno istraživanje po zadanim temama
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Madlen Zubović, prof. i dipl. knjižn. Prometna škola Rijeka
Razredni odjel:	2. i 4. razred smjera Tehničar cestovnog prometa
Nastavno/međupredmetno područje: KIMOO - Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje KIP - Knjižnično-informacijska pismenost	KIMOO - jezikoslovna radionica „Jezični mozaik“ KIP - INDOK-istraživačka radionica
TEMA: „Paralelni slalom“ - primjena vođenog istraživanja u radu dviju učeničkih radionica „Jezičnog mozaika“ i INDOK-istraživačke radionice Jezični mozaik: kreiranje glogstera na temu: Ljubav INDOK-radionica: U potrazi za pouzdanom informacijom: Tko se krije iza naziva riječkih ulica: otkrivanje identiteta zagonetne ličnosti (Andrije Ljudevita Adamića) i funkcije objekata u Adamićevoj ulici.	CILJ I ZADAĆE PROGRAMA: KIMOO i KIP: - razlikovati informatičku od informacijske pismenosti - primijeniti postojeće znanje u stjecanju novoga kroz „vođeno istraživanje“ - primijeniti model učenja baziran na načelu BIG 6 (skraćena verzija u 3 koraka) - definirati informacijski problem (upit, ključnu riječ za *online* pretragu) - vrjednovati i procjenjivati informaciju - pretraživati referentnu zbirku (enciklopedije, leksikoni, rječnici…) - kritički promišljati o medijskim sadržajima - organizirati novo stečeno znanje
KORELACIJA S DRUGIM NASTAVNIM PREDMETIMA: - Hrvatski jezik - Engleski jezik - Njemački jezik - Povijest - Strukovni predmeti (Planiranje prometa, Prijevoz putnika; suradnja s projektom „Budnim okom u prometu“)	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: - internet, *youtube* - referentna zbirka (enciklopedije, rječnici, leksikoni) - stare fotografije riječkih objekata i prostora (Hotel Europa, Hotel Loyd, Palača Rinaldi, Palača Adria, Piazza Dante, Piazza Elisabeta) - *Adamićevo doba* – Muzej grada Rijeke - Igor Žic: *Riječka gostoljubivost* - Radmila Matejčić: *Kako čitati grad* - Ljetopis Prometne škole 2010., 2011., 2014. - jezični priručnici - računala, LCD projektor

„Jezični mozaik“ – jezikoslovna radionica Hrv., Engl. i Njem. jezika (tema u veljači: Ljubav) Projekt: „Ulicama našega grada“ korelacijski – Povijest : Tko se krije iza naziva ulica (pr. Ulica Fiorella la Guardia, Ciottina ulica, **Adamićeva ulica** i dr.; Struka: Organizacija prometa i prometna pravila u navedenim ulicama…	ISHODI UČENJA: „Jezični mozaik“ – prikupljaju i procjenjuju materijale i priloge. Organiziraju i kreiraju sadržaje koje će uvrstiti u glogster (digitalni plakat). U završnom dijelu primjenjuju i demonstriraju odabrano. INDOK- radionica - učenici prepoznaju, povezuju i imenuju riječke objekte na starim fotografijama s onima sadašnjima. Prikupljaju i sažimaju činjenice o zadanoj ličnosti Andriji Ljudevitu Adamiću. Istražuju i uspoređuju, potom argumentiraju i interpretiraju istraženo. - učenici se uspješno koriste strategijom (BIG 6) za buduće učenje
MODELI RADA: Tip nastavnog sata: kombinirani, rad na projektu Nastavni oblici: Timski rad (dvije grupe „Jezični mozaik“ i Indok - istraživačka radionica; unutar jezikoslovne radionice formiraju se tri grupe (hrvatska, engleska i njemačka) Nastavne metode: - Vođeno istraživanje po zadanim temama - izrada digitalnog plakata (glogstera) - izrada priloga za ljetopis škole - organiziranje novostečenog znanja	ZADAĆE SATA: **Obrazovne**: - Učenici primjenjuju pravila u pronalaženju relevantne informacije - definiraju određena jezična pravila vezana uz zadanu temu - odabiru i procjenjuju informacije i sadržaje - organiziraju i demonstriraju istraženo **Odgojne**: - kritički promišljaju o medijskim sadržajima -formiraju pozitivan stav prema povijesti, baštini i kulturi vlastitoga grada **Funkcionalne**: - Učenici razvijaju sposobnost analize i sinteze - uočavaju komparativne veze - formuliraju zaključke - vježbaju oblike grupnoga rada **Komunikacijske**: - suradničko učenje -prezentacija rezultata rada

NASTAVNA FAZA I VRIJEME TRAJANJA POJEDINE FAZE	SADRŽAJI NASTAVE ILI AKTIVNOSTI NASTAVNIKA	AKTIVNOSTI UČENIKA
Uvodni dio sata: Motivacija (razgovor s učenicima, aktiviranje predznanja)	Metode rada: dijalog, monolog, slušanje, izlaganje, upućivanje Oblici rada: frontalni Pretpostavljam da ste čuli za različite vrste pismenosti. Danas više ne možemo reći da je pismen onaj koji zna samo pisati i računati. Postoje različite vrste pismenosti, primjerice medijska, financijska, digitalna, informatička, informacijska i slično.	Metode rada: dijalog, monolog, slušanje Oblici rada: pojedinačni Učenici navode svoje početne asocijacije bez detaljnijeg tumačenja i obrazlaganja. Međusobno nadopunjuju svoje odgovore.

Podjela zadataka i uloga	Možete li mi objasniti razliku između informatičke i informacijske pismenosti. Koje su nam riječi u osnovi ovih pojmova? Informatika/informacija. Dostupnost informacija danas je neupitna. Do njih dolazimo lako i brzo. Kako? Najčešće putem interneta. Je li internet pouzdan izvor informacija? Koja pravila primjenjujemo kod preuzimanja sadržaja s interneta? Zašto nam je važna informacijska pismenost? Danas ćemo tragati za pouzdanom informacijom u okviru dviju radionica: Jezičnog mozaika i Indok radionice. Svaka će grupa dobiti upute za izvršenje zadataka kao i svatko od vas pojedinačno. U završnom dijelu sata ukratko ćete prezentirati urađeno. Učenici iz Jezikoslovne radionice imaju zadatak kreirati digitalni plakat odnosno glogster na temu Ljubav i njoj srodnih riječi, korelirajući sadržaje između Hrvatskoga, Engleskoga i Njemačkoga jezika. Indok-istraživačka radionica tragat će za pouzdanim informacijama vezanim uz otkrivanje identiteta jedne poznate ličnosti iz riječke prošlosti ali i otkrivanje lokacija objekata u ulici nazvanoj prema toj znamenitoj osobi. Dok istražujete obavezno zapisujte ključne riječi za pretragu i izvore s kojih ste preuzeli sadržaje ili u kojima ste pronašli informaciju. Zašto nam je to važno? Zato da bismo mogli provjeriti informaciju, procijeniti njenu vrijednost, ispravno argumentirati i citirati jer ne želimo da nam se dogodi optužba da smo nešto samo „kopipejstali“ ili plagirali.	Povezuju gradivo s nastavom računalstva, hrv. jezika. Ponovit će i produbiti znanje o: dobrim i lošim stranama interneta, pravilima za provjeru valjanosti informacije. Zaključuju kako im informacijska pismenost pomaže u učenju i svakodnevnom životu. Učenici pojedinačno dobivaju zadatke; knjižničarka dijeli materijale i osigurava izvore znanja.

Središnji dio (pronalaženje, selektiranje, procjenjivanje, uvrštavanje, kreiranje)	Metode rada: dijalog, monolog, upućivanje Oblici rada: frontalni Podijelit ćete se u grupe i krenuti s radom. Knjižničarka poimence određuje što je čiji zadatak. Nakon 20 minuta provjerit ćemo rezultate i jedni drugima demonstrirati učinjeno. A. Lj. Adamić Adamićeva nekad Adamićeva ulica danas	Metode rada: slušanje, *on line* pretraživanje, usmjereno čitanje, rad na tekstu, dijalog, monolog, pisanje, izlaganje Oblici rada: individualni, rad u grupi Učenici iz Jezičnog mozaika odabiru ranije pripremljene sadržaje te ih uvrštavaju na digitalni plakat. Koriste se alatima i pametnim mobitelima. Pripremaju kratko usmeno izlaganje i demonstraciju plakata. Učenici iz Indok radionice dobili su materijale (fotografije starih riječkih objekata i trgova) a zadatak im je otkriti preciznu lokaciju i današnju namjenu tih objekata, uočiti razlike i sl. Pored toga zadatak im je i potkrijepiti biografiju Andrije Ljudevita Adamića ponekom zanimljivošću. Analiziraju Adamićevu ulicu u kontekstu struke. Uz pomoć *google mapsa* uočavaju prometne probleme i kršenje prometnih propisa (korelacija sa strukovnim predmetima i projektom Budnim okom u prometu).
Završni dio (prezentacija rada)	Metode rada: dijalog, monolog, slušanje, vrednovanje Oblici rada: frontalni Knjižničarka s učenicima komentira njihova rješenja.	Uz knjižničarkinu pomoć učenici iz radionice Jezični mozaik predstavljaju sadržaje uvrštene na digitalnom posteru. Učenici iz Indok radionice predstavljaju nam ličnost A. Lj. Adamića i objekte u ulici koja nosi njegovo ime. Međusobno nadopunjuju svoje odgovore.

Sadržaj glogstera može se pogledati na sljedećoj poveznici: https://edu.glogster.com/glog/prometna-mozaik-ljubav/2epsusnvxvj

Rezultate naših istraživanja vezanih uz rad INDOK-istraživačke radionice prezentirali smo na Državnom skupu školskih knjižničara u Zadru 2016. g., u okviru predavanja pod nazivom U potrazi za pouzdanom informacijom vezanog uz primjenu strategija učenja i upravljanja informacijama u školskom knjižničarstvu. Predavanje je sudionicima bilo dodatno interesantno zbog proglašenja Rijeke europskom prijestolnicom kulture za 2020. godinu. Sve dosad istraženo može se iščitati u članku objavljenom u Zborniku radova „28. Proljetne škole školskih knjižničara RH“ ili koristeći poveznicu http://www.ss-prometna-ri.skole.hr/?p=177

Prilozi:

Učenicima iz INDOK-istraživačke radionice knjižničarka dijeli nastavne listiće koji se sastoje od fotografije ličnosti čiji identitet treba otkriti (A. Lj. Adamić), te starih objekata i lokacija koje treba dovesti u današnju vezu. Uz svaku fotografiju nalazi se i nekoliko natuknica za vođeno istraživanje.

Adamić drži projekt "Adamićevog kazališta“.

Otkrij tko su bili "Adamićevi svjedoci.

Nekadašnja Piazza Elisabetta, danas Jadranski trg

Jadranski trg

Početkom 20. stoljeća u Rijeci je djelovalo 20-ak hotela. Jedan od učeničkih zadataka bio je otkriti koje su zgrade danas smještene u nekadašnjim hotelima Europa i Loyd.

Literatura za učenike

Dubrović, E. 2005. *Adamićevo doba.* Muzej grada Rijeke. Rijeka.

Ham, S. 2014. *Hrvatski jezični savjeti.* Školska knjiga. Zagreb.

Ladan, T. 2000. *Riječi: značenje, uporaba, podrijetlo.* ABC naklada. Zagreb.

Matejčić, R. 2007. *Kako čitati grad.* Adamić. Rijeka.

Menac, A. 2003. *Hrvatski frazeološki rječnik.* Naklada Ljevak. Zagreb.

Žic, I. 2000. *Riječka gostoljubivost.* Adamić. Rijeka.

Ljetopis Prometne škole 2010., 2011., 2014.

Literatura za nastavnika

Herring, E. J. 2008. *Internetske i informacijske vještine.* Naklada Dominović. Zagreb.

Smith, J. 2010. *Priručnik za lijenog učitelja.* Ostvarenje d.o.o. Buševec.

Žderić, J. 2009. *Medijska kultura djece i mladih.* Medioteka. Zagreb.

Životopis

Madlen Zubović, prof. i dipl. knjiž., diplomirala na Pedagoškom fakultetu u Rijeci hrvatski jezik i književnost, a potom bibliotekarstvo. Od 1993. g. zaposlena je u Prometnoj školi kao školska knjižničarka. Ponovno izabrana u zvanje stručne suradnice savjetnice 2017. g. Profesionalni su joj interesi afirmacija i zaštita zavičajnoga govora i baštine; informacijska, medijska i digitalna pismenost; dramski odgoj kao poticaj za čitanje; integracijsko-korelacijski pristup nastavi različitih predmetnih područja te programi za poticanje čitanja. Voditeljica je projekata, mentorica učenicima u izvannastavnim aktivnostima i stvaralačkim radionicama: jezikoslovne *Jezični mozaik,* novinarske radionice *Prometeu*s, scenske družine, čakavsko-edukativne radionice. Od 2007. godine do danas voditeljica kreativnih programa (INDOK-istraživačka radionica i Dramsko-recitatorska grupa) koje sufinancira Primorsko-goranska županija. U radu s učenicima iz INDOK- radionice sustavno provodi informacijsku pismenost i potiče njihovu radoznalost oko različitih tema: povijest Škole i školske zgrade, projekt *Tko se krije iza naziva riječkih ulica* koji se bavi, pored otkrivanja identiteta osobe po kojoj je ulica nazvana, istraživanjem riječke povijesti i urbane kulture. Od 2012. g. do danas mentorica učenicima u kvizu znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* na kojem su se učenici plasirali na državnu razinu (2012., 2016., 2017. i 2018. g.). Dobitnica priznanja za osvojena prva mjesta na državnoj smotri Lidrano u kategoriji scenskog i literarnog izraza (2001. g. scenska igra *Čitajmo Kamova*; 2004. g. scenska igra *Story Super Sova Acting Talents*; monodrama *Operacija opstanak* i literarni rad *Črni dan* Antonija Stipeča. Voditeljica i kreatorica programa za rad s darovitima pod nazivom Dramsko-scensko stvaralaštvo na osnovi kojeg je Prometna škola dobila novčanu potporu u vrijednosti 10 tisuća kuna na Natječaju za dodjelu financijske potpore programima rada s darovitim učenicima u osnovnim i srednjim školama (2005. g. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa).

Kupi više, plati manje iliti 2 u 1!

Buy more, pay less, or 2 in 1!

Tatjana Kreštan, prof., stručna suradnica mentorica
Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar
tatjana71@yahoo.com
Mira Barberić, prof., stručna suradnica mentorica
Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog, Daruvar
mira.barberic@skole.hr

Sažetak

Na nastavnom blok-satu *Kupi više, plati manje iliti 2 u 1* u prvom dijelu učenici će analizirati tekst socijalno angažirane pjesme *Šareni artikal* splitske grupe The Beat Fleet. Odabran je tekst ove pjesme jer govori o marketinškim postupcima za unapređenje prodaje, a istovremeno se kritički odnosi spram konzumerizma. Učenici će imati priliku uočiti povezanost spoznaja iz suvremene psihologije i marketinga na povećanje potrošnje. Također će usvojiti spoznaje o intelektualnom vlasništvu i zaštiti autorskih prava (voditeljice su zatražile autorska prava za korištenje pjesme). U drugom dijelu bit će riječi o zaštiti prava potrošača gdje će učenici usvojiti korisne informacije o portalima, udrugama, emisijama i literaturi koja se bavi zaštitom potrošačkih prava. Raspravljat će se o stavovima za i protiv kupovine, te analizirati psihološka i sociološka dimenzija potrebe za kupovanjem. U završnom dijelu učenici će svoje spoznaje o zaštiti svojih potrošačkih prava provjeriti kvizom, dobiti zadatke za domaću zadaću, vrednovati svoj doprinos u radu grupe te ocijeniti svoje zadovoljstvo satom u cjelini. Na ovom satu uspostavit će se korelacija među predmetima i područjima: Hrvatski jezik, medijska pismenost, građanski odgoj i obrazovanje te trgovačko pravo. Nastojat će se uključiti raznovrsne nastavne metode i oblici: čitanje, heuristički razgovor, usmjereno čitanje, rad na tekstu, odgovaranje na pitanja, razgovor o tekstu, usmeno izlaganje, objašnjavanje, raspravljanje, gledanje videozapisa; frontalni, individualni, grupni te rad u paru. Nastavna sredstva će također biti svrhovito odabrana te će učenici analizirati ulomak iz književnoga djela Frederica Beigbedera *129,*90, rješavati nastavne listiće, čitati stručne tekstove iz psihologije i marketinga, rješavati kviz u alatu Kahoot te gledati videozapis analizirane pjesme na You Tubeu. U želji da se načini zanimljiva i edukativna nastava, primijenit će se tradicionalni i suvremeni pristup u poučavanju jer će učenici koristiti tiskane materijale, internet i digitalne alate.

Ključne riječi: knjižnica, nastava, književnost, zaštita potrošača, konzumerizam

Abstract

In the double period class entitled „Buy more, pay less, or 2 in 1“ the students will analyse the lyrics of the socially engaged song called „Šareni artikl“, performed by the Split-based band The Beet Fleet. The lyrics of this song have been chosen because it talks about the marketing strategies aimed at sales enhancement, while at the same time taking a critical stance towards consumerism. The students will be given a chance to identify the influence of knowledge gained in the area of contemporary psychology and marketing on an increase in consumption. They will also gain insight into the concepts of intellectual property and copyright protection (using copyrighted music). The second part of the class will focus on consumer protection, whereby the students will be provided with useful information about portals, associations and shows dealing with the protection of consumer rights. It will include a discussion on arguments for and against buying and an analysis of the psychological and sociological dimensions of the need to buy. In the final part, the students' newly gained insights into consumer rights protection will be tested by a quiz. They will be assigned homework and will get to evaluate their contribution to group work and their satisfaction with the class in general. The class will establish a correlation between a variety of school subjects – Croatian, Media Literacy, Civic Education and Commercial Law. It will aim at including a variety of methods and modes of teaching: reading, heuristic conversation, close reading, text analysis, answering questions, conversation about the text, oral report, explanation, discussion, watching a video, frontal instruction, individual work, group work and pair work. Study aids will also be purposefully selected. The students will thus analyse an excerpt from the book „14,99 euros“ by Frederic Beigbeder, do handouts, read professional texts dealing with the fields of psychology and marketing, do a quiz using Kahoot and watch a video of the analysed song on YouTube. In order to render the class interesting and educational, both a traditional and contemporary approach to teaching will be used because the students will use printed, online and digital tools.

Key words: library, teaching, literature, consumer protection, consumerism.

Škola	Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar
Školska godina	2018./2019.
Ime i prezime stručnog suradnika-knjižničara, učitelja	Tatjana Kreštan, prof., stručna suradnica mentorica Mira Barberić, prof., stručna suradnica mentorica
Razred i školski sat	3. razred srednje škole, blok-sat, 90 min
Mjesto izvođenja nastavnog sata	Prema organizacijskim mogućnostima u bilo kojem prostoru s računalom s internetskom vezom
Predmetno područje	Knjižnično- informacijski i medijski odgoj i obrazovanje
Nastavna jedinica	„Kupi više, plati manje iliti 2 u 1“
Ključni pojmovi	konzumerizam, zaštita prava potrošača, autorsko pravo, marketing
Tip nastavnog sata	Obrada novoga gradiva, blok-sat
Suodnos	Hrvatski jezik, medijska pismenost, građanski odgoj i obrazovanje, hrvatsko trgovačko pravo

Cilj sata	Analizirati i slušati socijalno angažiranu pjesmu „Šareni artikal“ s ciljem kritičkoga promišljanja o ulozi marketinga u povećanju potrošnje (konzumerizma). Učenike uputiti na literaturu i demonstrirati internetske izvore koji ih educiraju o pravima potrošača kako bi naučili štititi svoja potrošačka prava.
Ishodi učenja	Učenici će:
Kognitivni *(znanje i razumijevanje)*	- objasniti ideju pjesme - identificirati glavne marketinške postupke za unapređenje prodaje - objasniti djelovanje zrcalnih neurona na povećanu kupnju - imenovati udruge i institucije za zaštitu potrošača te emisije i portale na kojima se mogu potražiti informacije o zaštiti potrošačkih prava.
Afektivni (vrijednosti i stavovi)	- razvijati pozitivan odnos prema poštivanju autorskih prava (*korištenje pjesme „Šareni artikal” odobreno je od strane grupe The Beat Fleet*) - preispitati vlastite stavove prema konzumerizmu - razvijati kritičko mišljenje
Psihomotorički (vještine i aktivnosti)	- razvijati komunikacijske vještine (aktivno slušanje, govorenje, argumentiranje, raspravljanje), razvijati toleranciju, odgovornost, uvažavanje tuđega mišljenja te pozitivno ozračje u odnosima
Nastavne metode	čitanje, heuristički razgovor, usmjereno čitanje, rad na tekstu, odgovaranje na pitanja, razgovor o tekstu, usmeno izlaganje, rasprava/metoda akvarija, objašnjavanje, gledanje videozapisa/slušanje glazbe

Oblici nastavnog rada	frontalni, individualni, grupni
Nastavna sredstva	ulomak iz romana 129,90 (F. Beigbeder), nastavni listići (4), stručni tekstovi i ulomak iz romana Život bez kraja: (3+1), tekst pjesme Šareni artikl (The Beat DOS: kviz (Kahoot), evaluacija (online alat Mentimeter) Videozapis (spot): https://www.youtube.com/watch?v=_qgq-IiLDQA/
Nastavna pomagala	računalo, projektor, zvučnici, internet, pametni telefoni, online digitalni alati (Kahoot, Mentimeter, *powerpoint* prezentacija)

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**UVODNI DIO** **Motivacija**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- pozdravlja učenike i pita ih kako su raspoloženi - najavljuje aktivnost u kojoj trebaju pažljivo slušati jer će za točne odgovore najbrži među njima biti nagrađeni - razgovjetno čita naglas ulomak iz romana 129,90 - emocionalno-intelektualna pauza - postavlja im pitanja koja se odnose na ulomak - nagrađuje najbrže i točne odgovore (*markice za popust*)	- aktivno slušaju - odgovaraju na pitanja	- probuditi radoznalost prema temi nastavnoga sata - pobuditi interes učenika za marketinške teme putem književnih djela - motivirati učenike na aktivniji rad na satu	NM - čitanje - slušanje - heuristički razgovor NO - frontalni - individualni	- ulomak iz romana 129,90 *„Zovem se Octave i oblačim se u APC-u. Pišem reklame: eh da, zagađujem svemir. Ja sam tip koji vam prodaje… Tip zbog kojeg sanjate o stvarima koje nikada nećete imati. Nebo uvijek modro, cure nikad ružne, savršena sreća retuširana u PhotoShopu. Preušminkane slike, glazba u trendu. Kad si, zahvaljujući teško stečenoj ušteđevini, uspijete priuštiti*		7

					auto iz snova, onaj koji sam snimao u svojoj posljednjoj kampanji, ja sam ga već izbacio iz mode. Imam tri unaprijed pripremljena trenda i uvijek sve izvedem tako da se isfrustrirate. Glamur je zemlja u koju nikad ne stižemo. Drogiram vas novitetima, a njihova je prednost da nikada ne ostaju novima. Uvijek ima neki novi novitet zbog kojeg zastarijeva prethodni…“		
	Najava cilja						

	Aktivnosti knjižničara	Aktivnosti učenika	Ishodi učenja	Nastavne metode i oblici	Nastavna sredstva	Nastavna pomagala	Trajanje (min)
	- najavljuje temu sata i način rada - napominje da će se rad sudionika vrednovati i nagrađivati	- aktivno slušaju	- prepoznati temu nastavnog sata i što mogu očekivati	NM - usmeno izlaganje NO - frontalni			1

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	GLAVNI DIO (1. dio)						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- učenike dijeli u 4 grupe - dijeli nastavne listiće i objašnjava zadatke - obilazi i prati rad grupa, pomaže i savjetuje	- odabiru različite boje i svrstavaju se u grupe - aktivno slušaju - rješavaju nastavne listiće - međusobno surađuju - odabiru predstavnika grupe i pripremaju izlaganje -čitaju pjesmu u cijelosti -izvješća svih grupa	- analizirati pjesmu „Šareni artikal“ po grupama i objasniti ideju pjesme - identificirati u tekstu marketinške strategije za unapređenje prodaje proizvoda - usvojiti spoznaje iz neuroznanosti i psihologije koje koristi marketing (zrcalni neuroni, impulzivna kupnja…) -vježbati prezentacijske vještine	NM - objašnjavanje - razgovor - pisanje - čitanje - usmeno izlaganje - slušanje NO - frontalni - grupni - individualni	- PPT prezentacija (slajd 1., 2.) - Tekst pjesme *Šareni artikal* - nastavni listići - stručni tekstovi - Prilog 1 - Prilog 2 - Prilog 3 - Prilog 4	- računalo - projektor - internet	25

	- aktivno sluša i korigira (ako je potrebno) (**napomena:** nastavni listići, tekstovi i prilozi priloženi su uz pripremu)						2 20
Tijek (artikulacija) nastavnog sata	**GLAVNI DIO (2. dio)**						
	Aktivnosti knjižničara	**Aktivnosti učenika**	**Ishodi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- pokreće videozapis na You Tubeu: Šareni artikal i ukazuje na odobrena autorska prava od strane autora - potiče raspravu o konzumerizmu – za i protiv	-gledaju videozapis - komentiraju, raspravljaju, daju vlastite primjere i mišljenja	- razvijati pozitivni odnos prema poštivanju autorskih prava - preispitivati vlastite stavove o konzumerizmu	NM - gledanje i slušanje - objašnjavanje - razgovor - rasprava/metoda akvarij	- You Tube (link) - PPT prezentacija (Slajd br. 3., 4.)	- računalo - projektor - internet	5 10

	- demonstrira internetske izvore udruga i institucija za zaštitu potrošača, upućuje na emisije i portale s istom svrhom -pokreće kviz o zaštiti potrošača; nagrađuje pobjednika *(poklon-bon, simbolična nagrada, diploma…)*	-sudjeluju u kvizu, odgovaraju na pitanja	-imenovati udruge, institucije, portale i emisije koje se bave zaštitom potrošača - zauzimati se za vlastita potrošačka prava -provjeriti znanje o zaštiti potrošačkih prava	NO - frontalni - individualni	- PPT prezentacija (Slajd br. 5.) - kviz u Kahootu (link)		15

Tijek (artikulacija) nastavnog sata	ZAVRŠNI DIO SATA						
	Aktivnosti knjižničara	**Akivnosti učenika**	**Ciljevi učenja**	**Nastavne metode i oblici**	**Nastavna sredstva**	**Nastavna pomagala**	**Trajanje** (min)
	- zadaje domaću zadaću 1. Istraži na internetu primjere oglasa u kojima se proizvodi oglašavaju na smiješan način, odnosno oglase u kojima su izreke i parole dovedene do apsurda. 2. Pronađi na internetu što je Crni petak i od koje se godine obilježava u svijetu! - učenicima sugerira procjenu sata u aplikaciji Mentimeter	-bilježe zadatke za domaću zadaću -pokreću aplikaciju i vrednuju sat	- samovrednovati naučeno - vrednovati svoj doprinos radu grupe i općenito zadovoljstva na satu	NM -objašnjavanje -slušanje -pisanje NO - frontalni - individualni	- PPT prezentacija (Slajd br. 6.) - evaluacija (DOS Mentimeter)	- računalo - projektor	3 2 2

Napomena: Pitanja u kvizu podložna su izmjenama, a ovisno o tehničkim mogućnostima i internetskoj vezi kviz se može provoditi i na druge načine.

GRUPA A

Alo prika, ja san šareni artikal, karton i plastika, lip san ka slika
Povoljna prilika, na šarenoj stalaži u šarenoj ambalaži, jer tako san ti draži
Nisan ti potriban, al ne beri brigu
Kupi me i ulaziš u nagradnu igru
Navuci dres, dobro nam doša
Treniraj u ekipi "Izdresiran potrošač"
Mozak ti masiran, psihologija je zakon
Reklamom budin tvoj primarni nagon
Koriste me zato gola ženska tila
A uz seks mi je mila i obiteljska idila

Totalna san pila, od tebe pravin debila
Sada san crven, lani bija san lila

Tvoja psiha je predmet korekcija
Šta čekaš?! Stigla je nova kolekcija!

STIHOVI, POJMOVI	**GLAVNA MISAO STIHOVA I PORUKE KOJE IŠČITAVATE**
Povoljna prilika na šarenoj stalaži u šarenoj ambalaži, jer tako san ti draži	
Nisan ti potriban, al ne beri brigu; kupi me i ulaziš u nagradnu igru	
Navuci dres, dobro nam doša	- tekst Zrcalni neuroni (Prilog 1)

Treniraj u ekipi
„Izdresiran potrošač.
Mozak ti masiran,
psihologija je zakon;

reklama, primarni nagon

Gola ženska tila, seks,
obiteljska idila

Od tebe pravin debila;

Sada san crven, lani bija
san lila.

Tvoja psiha je predmet
korekcija…

Šta čekaš? Stigla je nova
kolekcija!

Dodatni tekst o zrcalnim neuronima (Lindstrom, Martin. 2012. *Kupologija*)

ZADATAK: Pročitajte ulomak o zrcalnim neuronima i opišite njihovo djelovanje na osobu koja kupuje!

Prilog 1

Lindstrom, Martin. 2012. Kupologija : istine i laži o tome zašto kupujemo. Profil. Zagreb.

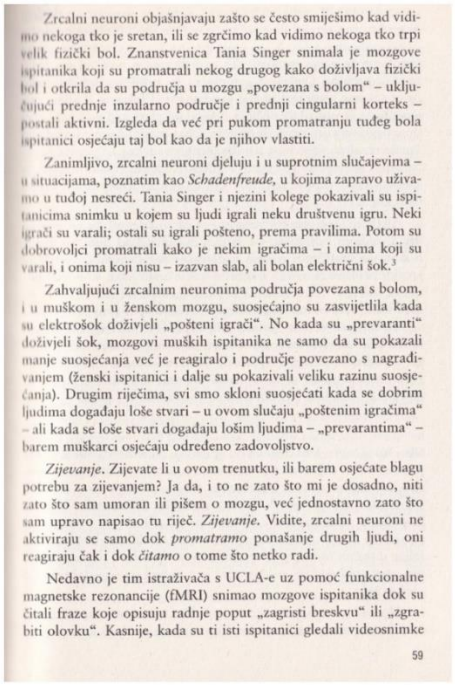

Zrcalni neuroni objašnjavaju zašto se često smiješimo kad vidimo nekoga tko je sretan, ili se zgrčimo kad vidimo nekoga tko trpi velik fizički bol. Znanstvenica Tania Singer snimala je mozgove ispitanika koji su promatrali nekog drugog kako doživljava fizički bol i otkrila da su područja u mozgu „povezana s bolom" – uključujući prednje inzularno područje i prednji cingularni korteks – postali aktivni. Izgleda da već pri pukom promatranju tuđeg bola ispitanici osjećaju taj bol kao da je njihov vlastiti.

Zanimljivo, zrcalni neuroni djeluju i u suprotnim slučajevima – u situacijama, poznatim kao *Schadenfreude*, u kojima zapravo uživamo u tuđoj nesreći. Tania Singer i njezini kolege pokazivali su ispitanicima snimku u kojem su ljudi igrali neku društvenu igru. Neki igrači su varali; ostali su igrali pošteno, prema pravilima. Potom su dobrovoljci promatrali kako je nekim igračima – i onima koji su varali, i onima koji nisu – izazvan slab, ali bolan električni šok.[3]

Zahvaljujući zrcalnim neuronima područja povezana s bolom, i u muškom i u ženskom mozgu, suosjećajno su zasvijetlila kada su elektrošok doživjeli „pošteni igrači". No kada su „prevaranti" doživjeli šok, mozgovi muških ispitanika ne samo da su pokazali manje suosjećanja već je reagiralo i područje povezano s nagrađivanjem (ženski ispitanici i dalje su pokazivali veliku razinu suosjećanja). Drugim riječima, svi smo skloni suosjećati kada se dobrim ljudima događaju loše stvari – u ovom slučaju „poštenim igračima" – ali kada se loše stvari događaju lošim ljudima – „prevarantima" – barem muškarci osjećaju određeno zadovoljstvo.

Zijevanje. Zijevate li u ovom trenutku, ili barem osjećate blagu potrebu za zijevanjem? Ja da, i to ne zato što mi je dosadno, niti zato što sam umoran ili pišem o mozgu, već jednostavno zato što sam upravo napisao tu riječ. *Zijevanje*. Vidite, zrcalni neuroni ne aktiviraju se samo dok *promatramo* ponašanje drugih ljudi, oni reagiraju čak i dok *čitamo* o tome što netko radi.

Nedavno je tim istraživača s UCLA-e uz pomoć funkcionalne magnetske rezonancije (fMRI) snimao mozgove ispitanika dok su čitali fraze koje opisuju radnje poput „zagristi breskvu" ili „zgrabiti olovku". Kasnije, kada su ti isti ispitanici gledali videosnimke

59

aktiviraju prilikom obavljanja neke radnje, kao i kada neka osoba promatra drugu osobu kako obavlja tu radnju. Zapravo, dokazi koji potvrđuju postojanje zrcalnih neurona u ljudskom mozgu toliko su čvrsti da je jedan poznati profesor psihologije i neurologije na Kalifornijskom sveučilištu izjavio: „Ono što je DNK za biologiju, to su zrcalni neuroni za psihologiju".[2]

Jeste li se ikad zapitali zašto se trzate kada gledate bejzbolsku utakmicu i svog omiljenog igrača kako udara loptu u samoj završnici zadnje igre – ili pak zašto dižete ruku kada momčad za koju navijate postigne pogodak? I zašto, kada junakinja filma koji gledate u kinu zaplače, i vama zasuze oči? A ona provala uzbuđenja koju osjetite gledajući Clinta Eastwooda ili Vina Diesela kako razbacuju zlikovce – ili odvažni hod alfa-mužjaka koji osjećate još punih sat vremena nakon završetka filma? Ili pak onaj osjećaj uzvišenosti i ljepote koje vas preplavljuje dok promatrate balerinu ili slušate svjetski poznatog pijanista? Zahvalite to zrcalnim neuronima. Baš kao Rizzolattijevi majmuni, kad promatramo nekoga kako nešto radi, bez obzira na to izvodi li jedanaesterac ili svira savršen *arpeggio* na Steinway glasoviru, naš mozak reagira kao da mi činimo to isto. Ukratko, kao da su promatranje i ponašanje ista stvar.

Zrcalni neuroni razlog su zbog kojeg često nehotično oponašamo ponašanje drugih. Ta težnja je toliko urođena da se može primijetiti čak i kod beba – probajte isplazite bebi jezik i vrlo je vjerojatno da će i ona učiniti to isto. Kada drugi šapuću, i mi nehotično spuštamo glas. Kada smo okruženi starijim osobama, obično smo skloni hodati sporije. Kada u avionu sjedimo pokraj nekoga tko ima izražen naglasak, mnogi od nas nesvjesno ga počinju oponašati. Sjećam se kako sam prilikom odlaska u Moskvu za vrijeme

GRUPA B

Mi praznimo police i punimo kolica
I osmijeh blista s naših lica
Cijena je niska, totalno sniženje
Ovo je akcija za naše smirenje

Trajen dulje, peren bjelje, bolji nego prije, bolje brijen
A od sada brže i jeftinije u novoj ambalaži, i ovo lito na plaži
Uz mene ide i poklon, samo me potraži
Triba me imat svaka kuća
Kvaliteta nisan neka, pa me kupi dva za svaki slučaj
Kad se pokvarin odma me baci
Trči kupi novo, popravljaju samo čudaci

STIHOVI, POJMOVI	**GLAVNA MISAO STIHOVA I PORUKE KOJE IŠČITAVATE**
Mi praznimo police i punimo kolica I osmijeh blista s naših lica	
Cijena je niska, totalno sniženje	
Ovo je akcija za naše smirenje	
Traje dulje, pere bjelje, bolje brije, bolji nego prije; jeftinije u novoj ambalaži (artikl)	
Uz mene ide poklon	- tekst Unapređenje prodaje (Prilog 2)
Triba me imat svaka kuća	
Kvaliteta nisan neka, pa me kupi dva za svaki slučaj	
Kad se pokvarin odma me baci	
Trči kupi novo, popravljaju samo čudaci	

Dodatni tekst o unapređenju prodaje (2006. *Osnove marketinga*)

ZADATAK: Iz dodatnog teksta nabrojati najčešće metode unapređenja prodaje i imenovati one strategije koje se spominju u stihovima pjesme.

Prilog 2

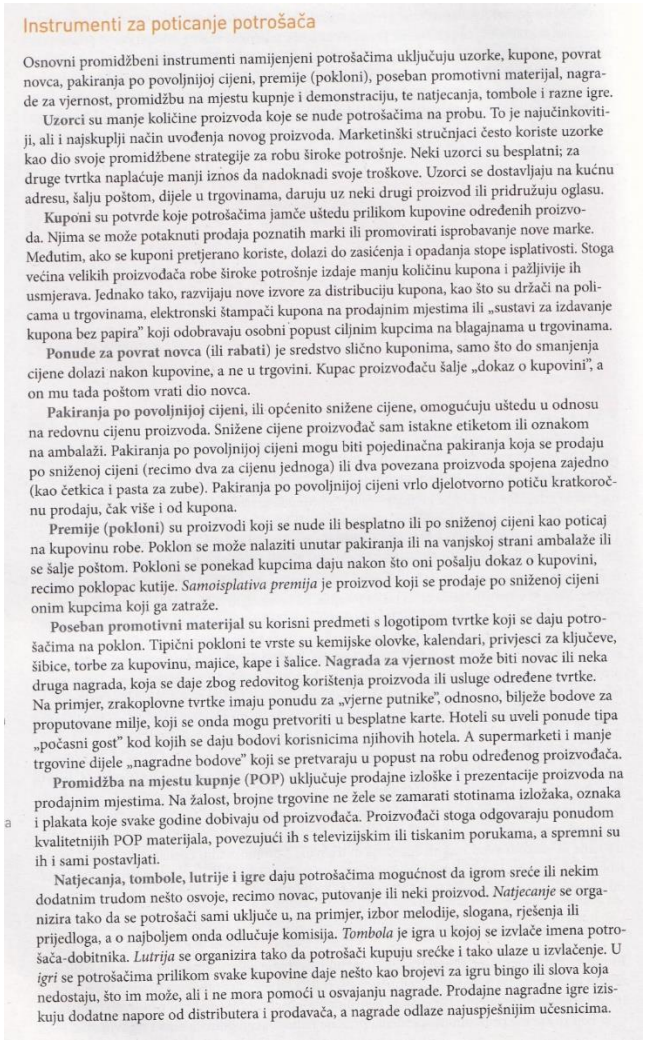

Instrumenti za poticanje potrošača

Osnovni promidžbeni instrumenti namijenjeni potrošačima uključuju uzorke, kupone, povrat novca, pakiranja po povoljnijoj cijeni, premije (pokloni), poseban promotivni materijal, nagrade za vjernost, promidžbu na mjestu kupnje i demonstraciju, te natjecanja, tombole i razne igre.

Uzorci su manje količine proizvoda koje se nude potrošačima na probu. To je najučinkovitiji, ali i najskuplji način uvođenja novog proizvoda. Marketinški stručnjaci često koriste uzorke kao dio svoje promidžbene strategije za robu široke potrošnje. Neki uzorci su besplatni; za druge tvrtka naplaćuje manji iznos da nadoknadi svoje troškove. Uzorci se dostavljaju na kućnu adresu, šalju poštom, dijele u trgovinama, daruju uz neki drugi proizvod ili pridružuju oglasu.

Kuponi su potvrde koje potrošačima jamče uštedu prilikom kupovine određenih proizvoda. Njima se može potaknuti prodaja poznatih marki ili promovirati isprobavanje nove marke. Međutim, ako se kuponi pretjerano koriste, dolazi do zasićenja i opadanja stope isplativosti. Stoga većina velikih proizvođača robe široke potrošnje izdaje manju količinu kupona i pažljivije ih usmjerava. Jednako tako, razvijaju nove izvore za distribuciju kupona, kao što su držači na policama u trgovinama, elektronski štampači kupona na prodajnim mjestima ili „sustavi za izdavanje kupona bez papira" koji odobravaju osobni popust ciljnim kupcima na blagajnama u trgovinama.

Ponude za povrat novca (ili **rabati**) je sredstvo slično kuponima, samo što do smanjenja cijene dolazi nakon kupovine, a ne u trgovini. Kupac proizvođaču šalje „dokaz o kupovini", a on mu tada poštom vrati dio novca.

Pakiranja po povoljnijoj cijeni, ili općenito snižene cijene, omogućuju uštedu u odnosu na redovnu cijenu proizvoda. Snižene cijene proizvođač sam istakne etiketom ili oznakom na ambalaži. Pakiranja po povoljnijoj cijeni mogu biti pojedinačna pakiranja koja se prodaju po sniženoj cijeni (recimo dva za cijenu jednoga) ili dva povezana proizvoda spojena zajedno (kao četkica i pasta za zube). Pakiranja po povoljnijoj cijeni vrlo djelotvorno potiču kratkoročnu prodaju, čak više i od kupona.

Premije (pokloni) su proizvodi koji se nude ili besplatno ili po sniženoj cijeni kao poticaj na kupovinu robe. Poklon se može nalaziti unutar pakiranja ili na vanjskoj strani ambalaže ili se šalje poštom. Pokloni se ponekad kupcima daju nakon što oni pošalju dokaz o kupovini, recimo poklopac kutije. *Samoisplativa premija* je proizvod koji se prodaje po sniženoj cijeni onim kupcima koji ga zatraže.

Poseban promotivni materijal su korisni predmeti s logotipom tvrtke koji se daju potrošačima na poklon. Tipični pokloni te vrste su kemijske olovke, kalendari, privjesci za ključeve, šibice, torbe za kupovinu, majice, kape i šalice. **Nagrada za vjernost** može biti novac ili neka druga nagrada, koja se daje zbog redovitog korištenja proizvoda ili usluge određene tvrtke. Na primjer, zrakoplovne tvrtke imaju ponudu za „vjerne putnike", odnosno, bilježe bodove za proputovane milje, koji se onda mogu pretvoriti u besplatne karte. Hoteli su uveli ponude tipa „počasni gost" kod kojih se daju bodovi korisnicima njihovih hotela. A supermarketi i manje trgovine dijele „nagradne bodove" koji se pretvaraju u popust na robu određenog proizvođača.

Promidžba na mjestu kupnje (POP) uključuje prodajne izloške i prezentacije proizvoda na prodajnim mjestima. Na žalost, brojne trgovine ne žele se zamarati stotinama izložaka, oznaka i plakata koje svake godine dobivaju od proizvođača. Proizvođači stoga odgovaraju ponudom kvalitetnijih POP materijala, povezujući ih s televizijskim ili tiskanim porukama, a spremni su ih i sami postavljati.

Natjecanja, tombole, lutrije i igre daju potrošačima mogućnost da igrom sreće ili nekim dodatnim trudom nešto osvoje, recimo novac, putovanje ili neki proizvod. *Natjecanje* se organizira tako da se potrošači sami uključe u, na primjer, izbor melodije, slogana, rješenja ili prijedloga, a o najboljem onda odlučuje komisija. *Tombola* je igra u kojoj se izvlače imena potrošača-dobitnika. *Lutrija* se organizira tako da potrošači kupuju srećke i tako ulaze u izvlačenje. U *igri* se potrošačima prilikom svake kupovine daje nešto kao brojevi za igru bingo ili slova koja nedostaju, što im može, ali i ne mora pomoći u osvajanju nagrade. Prodajne nagradne igre iziskuju dodatne napore od distributera i prodavača, a nagrade odlaze najuspješnijim učesnicima.

GRUPA C

Pa se baci na shoping, to je tvoj doping
Kupi nove krpe, stare baci na hrpe
I onda kad san štetan, budi sretan
Jer sadržin i lijek protiv sebe
Ja san perfektan zajeb, laž, pljačka, MacSraćka
Al tu je zastavica, kapa i igračka
Još malo pa nestalo, navali, nahrupi

Znan, teško je odolit na: "Mama! Ovo mi kupi!"

STIHOVI, POJMOVI	**GLAVNA MISAO STIHOVA I PORUKE KOJE IŠČITAVATE**
Pa se baci na shoping, to je tvoj doping	- tekst o *shopping* terapiji (Prilog 3)
kupi nove krpe, stare baci na hrpe	
I onda kad san štetan, budi sretan Jer sadržin i lijek protiv sebe	
Ja san perfektan zajeb, laž, pljačka, MacSraćka Al tu je zastavica, kapa i igračka	
Još malo pa nestalo, navali, nahrupi	
„Mama, ovo mi kupi!"	

Dodatni tekst (ulomak: Lindstrom, Martin. 2012. *Kupologija*)

ZADATAK: Pročitajte tekst o *shopping* terapiji i objasnite kako kupovina djeluje na čovjeka; na njegovo raspoloženje i općenito na osjećanje.

Prilog 3

Lindstrom, Martin. 2012. *Kupologija : istine i laži o tome zašto kupujemo*. Profil. Zagreb.

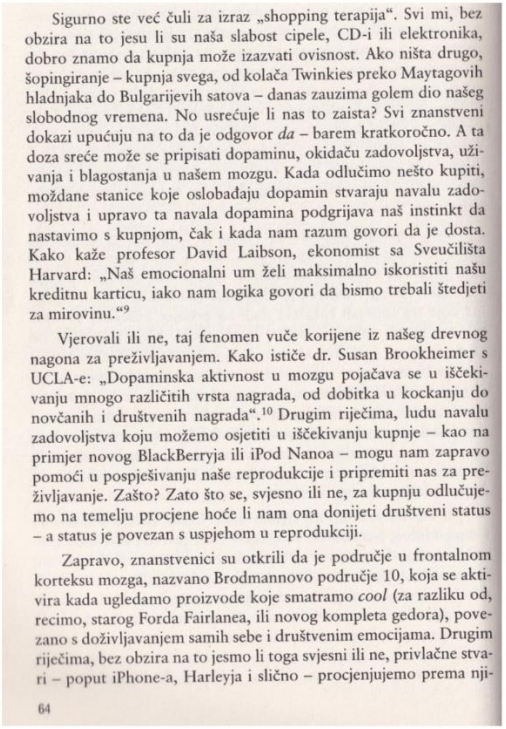

Sigurno ste već čuli za izraz „shopping terapija". Svi mi, bez obzira na to jesu li su naša slabost cipele, CD-i ili elektronika, dobro znamo da kupnja može izazvati ovisnost. Ako ništa drugo, šopingiranje – kupnja svega, od kolača Twinkies preko Maytagovih hladnjaka do Bulgarijevih satova – danas zauzima golem dio našeg slobodnog vremena. No usrećuje li nas to zaista? Svi znanstveni dokazi upućuju na to da je odgovor *da* – barem kratkoročno. A ta doza sreće može se pripisati dopaminu, okidaču zadovoljstva, užívanja i blagostanja u našem mozgu. Kada odlučimo nešto kupiti, moždane stanice koje oslobađaju dopamin stvaraju navalu zadovoljstva i upravo ta navala dopamina podgrijava naš instinkt da nastavimo s kupnjom, čak i kada nam razum govori da je dosta. Kako kaže profesor David Laibson, ekonomist sa Sveučilišta Harvard: „Naš emocionalni um želi maksimalno iskoristiti našu kreditnu karticu, iako nam logika govori da bismo trebali štedjeti za mirovinu."[9]

Vjerovali ili ne, taj fenomen vuče korijene iz našeg drevnog nagona za preživljavanjem. Kako ističe dr. Susan Brookheimer s UCLA-e: „Dopaminska aktivnost u mozgu pojačava se u iščekivanju mnogo različitih vrsta nagrada, od dobitka u kockanju do novčanih i društvenih nagrada".[10] Drugim riječima, ludu navalu zadovoljstva koju možemo osjetiti u iščekivanju kupnje – kao na primjer novog BlackBerryja ili iPod Nanoa – mogu nam zapravo pomoći u pospješivanju naše reprodukcije i pripremiti nas za preživljavanje. Zašto? Zato što se, svjesno ili ne, za kupnju odlučujemo na temelju procjene hoće li nam ona donijeti društveni status – a status je povezan s uspjehom u reprodukciji.

Zapravo, znanstvenici su otkrili da je područje u frontalnom korteksu mozga, nazvano Brodmannovo područje 10, koja se aktivira kada ugledamo proizvode koje smatramo *cool* (za razliku od, recimo, starog Forda Fairlanea, ili novog kompleta gedora), povezano s doživljavanjem samih sebe i društvenim emocijama. Drugim riječima, bez obzira na to jesmo li toga svjesni ili ne, privlačne stvari – poput iPhone-a, Harleyja i slično – procjenjujemo prema njihovoj sposobnosti da nam poprave društveni status. Upravo zato su ona veličanstvena Pradina haljina ili novi model Alfa Romea vjerojatno ono što nam je potrebno da privučemo partnera koji će nam na kraju pomoći produljiti našu genetsku lozu, ili doživotno brinuti o nama.[11]

Kakva je onda veza između dopamina i zrcalnih neurona? Pogledajmo sada svoj mozak na djelu prilikom odlaska u Abercrombie & Fitch, modnu meku za klince i tinejdžere. U većini svojih trgovina, napose u većim gradovima, ta kompanija već na samom ulazu postavlja goleme plakate razgolićenih modela. I ne samo to, unajmljuju i prave manekenke i manekene koji se prošetavaju ispred ulaza u trgovinu. Naravno, i modeli na plakatima, kao i manekenke i manekeni na ulazu, uvijek su u uskoj Abercrombiejevoj odjeći (barem oni koji je na sebi imaju) te, naravno, izgledaju fantastično – mladi su, seksipilni, zdravi i nevjerojatno zgodni. Naravno, oni su i pripadnici modernog i mondenog društva (ispred Abercrombiejeve trgovine u njujorškoj Petoj aveniji možete uočiti kako desetci, ako ne i stotine prolaznika, zastaju i zadržavaju se u njihovoj blizini). Uzmimo na primjer da ste nesiguran četrnaestogodišnjak ili četrnaestogodišnjakinja. Prolazite pokraj trgovine Abercrombie & Fitch, vaši zrcalni neuroni počinju djelovati. Zamišljate sebe među njima – popularni, obožavani, i u centru pažnje.

I onda – jednostavno si ne možete pomoći – ulazite u trgovinu. Uređena je tako da podsjeća na mračan i bučan noćni klub, a prodavači koji u njoj rade jednako su dobro građeni i zgodni kao i modeli na velikim plakatima ispred trgovine. Jedna od prodavačica vam prilazi i pita može li vam nekako pomoći. *Pomoći?* – odjekuje u vašem mozgu. *Naravno – možeš mi pomoći da postanem kao ti.* Osjećate opojan, prepoznatljiv miris Aberkrombieja koji vam lebdi u nosnicama još dugo nakon što izađete iz trgovine – i prije nego što ste uopće isprobali ijedan odjevni predmet, vaš mozak je bio prodan.

Prilazite blagajni noseći odjeću koju ste upravo izabrali. I dok se spremate baciti silan novac na traperice i majice, razina vašeg dopamina diže se u stratosferu. A kad vam prodavač otkuca cijene i ubaci stvari u predivnu crno-bijelu Abercrombiejevu vrećicu s razgolićenim modelima, osjećate se odlično, osjećate se moćno –

64 65

GRUPA D

Ja znan, ne možeš odoljeti

Ja znan, želiš me imati i voljeti
Ja znan, želiš me imati u posjedu
Zato kupi me, kupi me, kupi me
Nahrupi u grupi, ugrupi se
Takmiči ko više kupit će
Ja san ti potreban, ja ti zaista treban
Uzmi me i plati idući tjedan
Uzmi me na dug, nema kamate
Uzmi me na otplate, uzmi me na rate
Jednostavno, prosto, dolazin poštom
Pitaš pošto? U kešu sniženje 15 posto.

Šareni artikal, karton i plastika
Crven, zelen, žut, kupuj kao lud
Šareni artikal, lip san ka slika
Nije bitna kvaliteta, samo etiketa

STIHOVI, POJMOVI	**GLAVNA MISAO STIHOVA I PORUKE KOJE IŠČITAVATE**
Ja znan, ne možeš odoljeti	
Ja znan, želiš me imati i voljeti Ja znan, želiš me imati u posjedu Zato kupi me, kupi me, kupi me	
Nahrupi u grupi, ugrupi se Takmiči ko više kupit će	

Uzmi me i plati idući tjedan
Uzmi me na dug, nema kamate
Uzmi me na otplate, uzmi me na rate

Jednostavno, prosto, dolazin poštom

Pitaš pošto? U kešu sniženje 15 posto.

Nije bitna kvaliteta, samo etiketa

Dodatni tekst iz romana (Beigbeder, Frederic. *Život bez kraja)* (Prilog 4)

ZADATAK: Pročitajte ulomak iz romana i objasnite kako autor poima fenomen izrade autoportreta (selfi) mobilnim telefonom.

Prilog 4

Beigbeder, Frederic. 2018. *Život bez kraja.* Naklada OceanMore. Zagreb.

Selfi koji se izlaže na društvenim mrežama nova je ideologija našeg vremena: ono što talijanski pisac Andrea Inglese naziva „jedinom legitimnom strašću, strašću za neprekidnom samopromocijom". Postoji jedna aristokratska hijerarhija koju selfi propisuje. Samotni selfiji, u kojem se netko pokazuje ispred nekog spomenika ili krajolika, imaju određeno značenje: ja sam bio na tomu mjestu, a ti nisi. Selfi je vizualni kurikulum, e-vizitka, pozicija na društvenoj ljestvici. Selfi pored nekog *celebrityja* bremenitiji je smislom. Selfist pokušava dokazati da je upoznao nekoga poznatijeg od svojeg susjeda. Nitko ne traži selfi s nekim anonimcem, osim ako taj baš nije fizički originalan: patuljak, hidrocefalus, čovjek-slon ili netko sa strašnim opekotinama. Selfi je izjava ljubavi, ali ne samo to: on je također dokaz identiteta („the medium is the message", predskazao je McLuhan, ne mogavši ni zamisliti da ćemo svi postati medij). Ako ja postam selfi s Marillon Cotillard, ne iskazujem isto što bih iskazivao kad bih se ovjekovječio s Amélie Nothomb. Selfi nam omogućuje da se predstavimo: pogledajte kako sam lijep pred tim spomenikom, s tom osobom, u toj zemlji, na toj plaži, i k tome vam plazim jezik. Sad me bolje poznajete: ležim na suncu, prstom dodirujem vrh Eiffelova tornja, tornju u Pisi ne dam da padne, putujem, ne shvaćam se ozbiljno, postojim zato što sam naletio na nekog *celebrityja*. Selfi je pokušaj da se domognemo veće glasovitosti, da probušimo mjehur aristokracije. Selfi je neka vrsta komunizma: on je oružje u rukama pješaštva u ratu protiv glamura. Ne poziraš pored bilo koga: želiš da te nečija osobnost obilježi. Fotka s poznatim licem oblik je kanibalizma: ona guta auru zvijezde. Ubacuje me u novu orbitu. Selfi je novi jezik narcističkog doba: on zamjenjuje Descartesov *cogito*. „Mislim, dakle jesam" postaje „Poziram, dakle jesam". Ako se slikam s Leonardom DiCapriom, superiorniji sam tebi koji poziraš s mamom na skijanju. Uostalom, i tvoja bi se mama rado slikala s DiCapriom. A DiCaprio s papom. A papa s djetetom s Downovim sindromom. Znači li to da je najvažnija osoba na svijetu dijete s Downovim sindromom? Ne, zabrijao sam: papa je iznimka koja potvrđuje pravilo o maksimizaciji slave putem portabl-fotografije. Papa je razbio sustav ego-aristokratskog snobizma koji je počeo s Dürerom 1506. na slici *Bogorodica od ružarija*, na kojoj je sebe naslikao iznad Bogorodice.

PPT

1

2

3

4

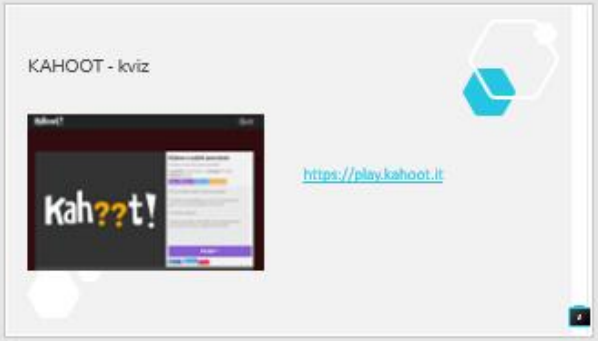

5

6

7

8

9

KVIZ

Što se smatra posebnim oblicima prodaje?
Full Screen
Skip
14
0
Answers
prodaja proizvoda i usluga po nižim cijenama
prodaja posredstvom trgovačkih putnika
prodaja putem interneta
prodaja na tržnici

Možemo li bez objašnjenja u roku 14 dana raskinuti ugovor o proizvodu kupljenom internetom?
Full Screen
Skip
16
0
Answers
da
samo ako imam potvrdu o plaćanju
ne
ne znam

Akcijska prodaja je ...
Full Screen
16
Kahoot!
Skip
0
Answers
prodaja po cijeni nižoj od cijene u redovnoj prodaji
kampanja trgovaca kojima se predstavljaju novi proizvodi
prodaja tijekom zadanog vremenskog perioda
prodaja proizvoda izvan trgovine

Kako se potrošač može zaštiti od primanja reklamnih poruka putem dostave u poštanske sandučiće?
Full Screen
17
Kahoot!
Skip
0
Answers
Nabaviti specijalni poštanski sandučić.
Fizički zapriječiti ubacivanje reklama kroz otvor sandučića.
Napisati na sandučić da ne žele primati reklame.
Dočekati poštara i obavijestiti ga o tome.

EVALUACIJA - MENTIMETER

Go to **www.menti.com** and use the code **27 61 62**

Mentimeter

Image Choice

Literatura za učenike

Beigbeder, Frederic. 2007. *129,90 kn.* Naklada OceanMore. Zagreb.

Društvo za zaštitu potrošača Hrvatske: http://www.potrosac.hr/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača: http://www.huzp.hr/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Kinsella, Sophie. 2005. *Tajni snovi jedne šopingholičarke.* Naklada OceanMore. Zagreb.

Kinsella, Sophie. 2002. *Šopingholičarka u inozemstvu*. Naklada OceanMore. Zagreb.

Lindstrom, Martin. 2012. *Kupologija : istine i laži o tome zašto kupujemo*. Profil. Zagreb.

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta: http://potrosac.mingo.hr/hr/potrosac/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Portal za usporedbu i online ugovaranje osiguranja, telekomunikacija i energije: https://kompare.hr/ (pristupljeno 20. siječnja 2019.)

Zakon o zaštiti potrošača: https://www.zakon.hr/z/193/Zakon-o-za%C5%A1titi-potro%C5%A1a%C4%8Da (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Literatura za učitelje

Beigbeder, Frederic. 2007. *129,90 kn.* Naklada OceanMore. Zagreb.

Beigbeder, Frederic. 2018. *Život bez kraja*. Naklada OceanMore. Zagreb.

Društvo za zaštitu potrošača Hrvatske: http://www.potrosac.hr/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Dunković, Dario. 2016. *Zaštita potrošača i poslovno upravljanje*. Ekonomski fakultet. Zagreb.

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača: http://www.huzp.hr/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Josipović, Tatjana. 2018. *Zaštita potrošača od nepoštenih ugovornih odredbi*. Narodne novine. Zagreb.

Klippert, Heinz. 2001. *Kako uspješno učiti u timu*. Educa. Zagreb.

Kotler, Philip i dr. 2006. *Osnove marketinga*. Mate. Zagreb.

Lindstrom, Martin. 2012. *Kupologija : istine i laži o tome zašto kupujemo*. Profil. Zagreb 2006. *Osnove marketinga*. Mate. Zagreb.

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta: http://potrosac.mingo.hr/hr/potrosac/ (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Portal za usporedbu i online ugovaranje osiguranja, telekomunikacija i energije: https://kompare.hr/ (pristupljeno 20. siječnja 2019.)

Zakon o zaštiti potrošača: https://www.zakon.hr/z/193/Zakon-o-za%C5%A1titi-potro%C5%A1a%C4%8Da (pristupljeno 21. siječnja 2019.)

Životopisi

Tatjana Kreštan rođena je 26. siječnja 1971. u Garešnici. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. godine, a zvanje diplomiranoga knjižničara stekla je 1999. U zvanju profesora hrvatskoga jezika radila je u Srednjoj školi „August Šenoa" Garešnica (1994. – 1998.) te u Glazbenoj školi Vatroslava Lisinskog u Bjelovaru (1998. – 1999.). Kao dipl. knjižničar-informator radila je u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović" Bjelovar (1999. – 2008.) te svojim radom stekla zvanje višega knjižničara 2008. godine. Radeći na projektu digitalizacije „Preradović na internetu", primila je Povelju Zaklade dr. Ljerka Markić-Čučuković za poseban doprinos u knjižničarskoj struci 2005. godine. U Komercijalnoj i trgovačkoj školi Bjelovar u zvanju stručnog suradnika knjižničara radi od 2008. do danas. U školskoj knjižnici, zahvaljujući kompetencijama profesora hrvatskoga jezika, inicirala je suradničke oblike nastave s profesorima te timsku nastavu koju provodi dugi niz godina s temama iz knjižničnog odgoja i obrazovanja, o čemu je pisala članke u knjižničarskim glasilima i izlagala na državnom skupu. Kroz različite oblike kulturne i javne djelatnosti školske knjižnice nastoji afirmirati i poticati čitanje, a u izložbenom prostoru organizira izložbe prosvjetnih djelatnika širega zavičaja koje predstavlja i javnosti. Izložbe kao višegodišnja praksa nametnule su se kao izraz potrebe za estetskim odgojem učenika jer u strukovnoj školi nastavni planovi ne sadrže likovnu kulturu. Svoju potrebu za kreativnim izražavanjem pretočila je u tridesetak vlastitih samostalnih izložaba u proteklih trideset godina. Za potrebe promocije škole izradila je niz likovnih rješenja, među kojima su naslovnice Ljetopisa Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar, zahvalnice na smotri Lidrano, idejna rješenja za mrežne stranice i drugo. Također je urednik, lektor i korektor Ljetopisa od 2009. do danas. U struci je napredovala u zvanje stručnog suradnika mentora 2017. godine.

Mira Barberić diplomirala je 1997. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekla zvanje prof. hrvatskog jezika i književnosti i južnoslavenskih filologija. Godine 1999. stekla je i zvanje dipl. knjižničar. Radila je kao učiteljica hrvatskog jezika u OŠ Đulovac (1993.), u Srednjoj školi u Daruvaru (1994.) te u OŠ Vladimira Nazora u Daruvaru (1995. - 1996.). Od 1997. radila je godinu dana u školskoj knjižnici OŠ Vladimira Nazora, a u rujnu 1998. godine prelazi u ČOŠ J. A. Komenskog. Godine 1999. stekla je i zvanje diplomiranog knjižničara i otad radi kao stručni suradnik – školski knjižničar u ČOŠ J. A. Komenskog. U svom radu kao stručna suradnica – školska knjižničarka u manjinskoj školi, često primjenjuje neformalne oblike učenja i rada s učenicima i primjenjuje razne metode za poučavanje svojih korisnika, nastojeći biti inovativna i poticajna. Kompetencije profesora hrvatskog jezika omogućile su joj da u svom radu primjenjuje stečeno znanje i poučava korisnike kroz neformalne oblike nastave u knjižnici i iz raznih područja. Područje njenog užeg stručnog zanimanja su poticanje čitalačkih kompetencija i njihova važnost u stjecanju znanja u procesu cjeloživotnog učenja te proučavanje raznih metoda za propagiranje čitanja kao jedne od važnih kompetencija za cjeloživotno učenje. O toj problematici održala je nekoliko predavanja na stručnim vijećima učitelja razredne nastave, predmetne nastave te stručnom vijeću stručnih suradnika – školskih knjižničara. Bila je član uredništva časopisa Svezak i Novosti HKD, u kojima joj je objavljeno nekoliko članaka. U prosincu 2015. godine imenovana je članom Stručne radne skupine za izradu prijedloga Kurikuluma češkog jezika za osnovne i srednje škole s nastavom na češkom jeziku i pismu (model A). Godine 2017. napredovala je u svojoj struci i stekla zvanje stručni suradnik mentor.

Istraživački rad prema metodi *BIG 6*

Research work according to BIG6 method

Ruža Jozić, dipl. komp. i dipl. bibl.
Gimnazija Sesvete
e-mail: ruza.jozic2@skole.hr
Alta Pavin Banović, mag. theol., mag. bibl.
Medicinska škola Osijek
e-mail: alta.pavin@gmail.com

Sažetak

Nastavna priprema na temu *Istraživački rad prema metodi BIG 6*, prema knjižnično-informacijskom i medijskom odgoju i obrazovanju planirana je za učenike trećih razreda srednje škole. Mike Eisenberg i Bob Berkowitz su razvili model istraživanja kojega su nazvali *Big 6*, a odnosi se na šest velikih vještina u rješavanju problema. Tema je iznimno važna jer postavlja temelje istraživačkoga rada bilo kojega izabranoga stručnog područja i predmeta istraživanja. To su ujedno i načela informacijske pismenosti – učenici se služe, snalaze, preispituju, procjenjuju, stvaraju, razumiju. Cilj je naučiti kako na jednostavan način, pomoću metode *BIG 6*,: pretraživati informacije, tražiti i istraživati željene informacije pretražujući sve dostupne izvore tih informacija, od onih tradicionalnih do suvremenih medija. Postupkom biranja potrebnih i relevantnih informacija važno je posložiti informacije u novo znanje. Sve dostupne informacije o nekoj temi treba objediniti i sintetizirati kako bi se konkretna tema istražila i predstavila. Istraživačka metoda *BIG 6* sastavljena je od šest važnih odrednica: određivanje zadatka i traženje informacija; pretraživanje i pristup informacijama; analiza informacija i izvora podataka i korištenje tim informacijama i izvorima; evaluacija informacija – usporedba i procjena; vrednovanje i -sinteza informacija te kreiranje novoga znanja.

Ključne riječi: istraživački rad, pretraživanje informacija, analiza i evaluacija informacija, vrednovanje i sinteza informacija, stvaranje novoga znanja.

Abstract

Lesson preparation for the topic *Research work according to BIG6 method* is planned for the third grade students as a part of librarian-information and media education. This topic is very important as it represents the basis of research work in any professional field or subject of research. It also

represents the principles of IT literacy-students use, manage, question, evaluate, create and understand. The aim is to learn in a simple way how to search for information, do research and use all available sources of information from traditional to contemporary media, using BIG6 method. It is important to organise information into new knowledge by choosing necessary and relevant information. All available pieces of information about a particular topic ought to be united and synthesized in order to research and present the topic. Research method BIG6 consists of six important elements: defining a task and searching for information; browsing and accessing to information; analysis and using information and sources; assessing information - comparing and estimating: evaluating and synthesizing information; creating new knowledge.

Key words: research work, browsing (searching for) information, analysis and evaluation of information, evaluation and synthezis of information, creating new knowledge.

PISANA PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

<table>
<tr><td colspan="3">Škola: Srednja škola</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ime i prezime knjižničara: Ruža Jozić i Alta Pavin Banović</td></tr>
<tr><td>Razredni odjel: treći</td><td colspan="2">Datum:</td></tr>
<tr><td>Nastavno područje:</td><td colspan="2">Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje</td></tr>
<tr><td>Tema: istraživački rad</td><td colspan="2">Nastavna jedinica: Istraživački rad prema metodi BIG6</td></tr>
<tr><td>Ključne riječi:</td><td colspan="2">samostalni istraživački rad, metoda BIG 6, kompozicija istraživačkoga rada, izvori, citiranje literature i izvori</td></tr>
<tr><td>Tip nastavnoga sata:</td><td colspan="2">kombinirani – obrada, istraživanje</td></tr>
<tr><td>Nastavni oblici: frontalni, grupni i individualni rad</td><td colspan="2">Suodnos: hrvatski jezik, informatika, svi nastavni predmeti</td></tr>
<tr><td>Nastavne metode:
razgovor
demonstracija
rad na izvorima, istraživanje
aktivno slušanje i zapisivanje</td><td>Nastavna sredstva:
knjižnična građa
prezentacija u PowerPointu
mrežni izvori, internet</td><td>Nastavna pomagala:
računalo, tablet
LCD projektor
pametni telefoni
pametna ploča</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cilj sata: Istraživati izvore znanja o konkretnoj temi, samostalno oblikovati istraživački rad prema metodi BIG 6, usvojiti kompoziciju istraživačkog rada i oblikovati pisani rad.</td></tr>
<tr><td>Kognitivni ishodi
Učenici će:
prepoznati svoju temu kao samostalni istraživački rad;</td><td>Afektivni ishodi
Učenici će:
istražiti problematiku svoga istraživačkoga rada;</td><td>Psihomotorički ishodi
Učenici će:
procijeniti važnost dobivenih informacija iz</td></tr>
</table>

• obrazložiti i prikazati temu sažeto svojim riječima; • protumačiti i objasniti temu prema metodi *BIG 6*; • ispitati zadanu temu, pronaći izvore i literaturu; • povezati činjenice i protumačiti sadržaj kao cjelinu te • postaviti teze i oblikovati sadržaj svoga istraživačkog rada.	• proučiti izvore, pročitati literaturu o zadanoj temi; • objasniti tematiku svoga rada, pozvati se na literaturu; • formulirati i grupirati tekst u dijelove rada i oblikovati tekst kao cjelinu te • izložiti oblikovane dijelove rada i vrjednovati istražene izvore.	literature i mrežnih izvora; • koristiti se stručnom literaturom i mrežnim izvorima, citirati korištene izvore; • izraditi cjeloviti rad s čvrstom kompozicijom: uvod, razrada, zaključak, literatura i izvori te • koristiti se naučenim za buduća istraživanja.

Tijek sata (artikulacija)

UVODNI DIO: motivacija, najava teme i ishoda učenja (5´)

Ishodi učenja	Aktivnosti učenika	Metode i oblici rada	Nastavna sredstva i pomagala	Aktivnosti knjižničara
Učenici će moći: odlučiti o svim odrednicama istraživačkoga rada prema metodi *BIG 6*	Učenici sudjeluju u uvodnomu dijelu sata promatranjem, slušanjem, odgovaranjem na postavljena pitanja. Učenici slušaju upute za istraživanje literature i izvora, kao i navođenje korištenih izvora. Slušaju svoju obvezu citiranja preuzetih tekstova, bez plagiranja i krađe tuđih	- frontalni oblik rada - razgovor - promatranje - zaključivanje	- *LCD* projektor - računalo - *PowerPoint* prezentacija	Knjižničar upoznaje učenike s predloženim temama za izradu samostalnih istraživačkih radova prema metodi *BIG 6*. Knjižničar tumači metodu *BIG 6* i daje upute u istraživanju teme. Knjižničar naglašava da samostalni istraživački rad učenici mogu raditi individualno ili u paru, po dogovoru, uz podjednako zalaganje i jednaku odgovornost za konačan sadržaj i oblik rada. Knjižničar upozorava učenike da se preporučuje pretraživanje stručne i referentne literature, internetskih stranica i mrežnih izvora, a da je doslovno preuzimanje sadržaja s internetskih stranica ili iz ostalih

	stavova i mišljenja.			literaturnih izvora zabranjeno (to je plagiranje), kao i metoda copy/paste (to je krađa tuđih ideja). U radu je nužno -ispravno navesti citate iz izvora kao i podatke o korištenoj literaturi i mrežnim izvorima prema *Hrvatskomu pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje iz 2013. godine.
SREDIŠNJI DIO: spoznavanje novih nastavnih sadržaja (20´) analiza ključnih pojmova, sinteza – samostalni rad učenika (10')				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: odrediti zadatak, pronaći izvore podataka; poredati podatke po važnosti, navesti ih, citirati, parafrazirati; pronaći i razdvojiti važne od nevažnih informacija; organizirati dijelove u cjelinu te provjeriti točnost	**Zadatci za rad u skupinama:** izabrati temu i slijediti metodu istraživanja *BIG 6*: odrediti zadatak izabrane teme, proučiti dostupne izvore informacija (knjige, periodika, mrežni izvori), istraživati podatke o temi u izabranim izvorima, izabrati u bilješkama važne, bitne i neizostavne podatke i informacije za temu, koristiti se informacijama relevantnima za temu. Knjižničar poziva učenike da u referentnoj literaturi pronađu prve	- frontalni oblik rada - slušanje - rad u skupinama - promatranje - razgovor - identificiranje - povezivanje - zaključivanje	- računalo - LCD projektor - knjige - časopisi - mrežni izvori	Knjižničar naglašava elemente metode *BIG 6*: • odrediti zadatak, • proučiti kojim se izvorima podataka koristiti, • pristupiti izvorima podataka i istraživanju teme, • koristiti se pronađenim informacijama, • oblikovati sintezu teme, • napraviti evaluaciju ili procjenu istraživačkoga rada i teme. Knjižničar naglašava učenicima da izaberu temu istraživanja, da ju oblikuju u pisanoj formi te da pripreme usmeno izlaganje. Knjižničar naglašava **korake u izradi istraživačkoga rada**: • određivanje teme i istraživačkoga problema u istraživačkomu radu;

podataka ili procijeniti valjanost informacija.	tekstove- o svojoj temi kako bi mogli pristupiti detaljnijem pretraživanju stručne literature. U internetskoj tražilici *Google* upisuju naslov teme i istraživačkoga rada čime dobivaju prve informacije o svojoj temi. Slijedi pretraživanje dostupnih knjižnih i mrežnih izvora kao što su online katalozi knjižnica, portal *Pitaj knjižničara*, referentna zbirka, predmetni katalozi časopisa *Drvo znanja*, *Meridijani* i dr. Nakon toga treba oblikovati sintezu istraživačkoga rada tj. odrediti što će se iz proučenoga gradiva prepričati, interpretirati svojim riječima, parafrazirati i citirati te navesti točan izvor i mjesto preuzimanja podataka. Potom treba napraviti evaluaciju istraživačke teme. Učenici slušaju upute za istraživački rad svoje teme i zapisuju ono što je			• određivanje cilja i procjenjivanje koliko treba vremena za izradu rada; • planiranje istraživanja tj. određivanje svrhe i širine područja za istraživanje; • istraživanje teme u izvorima (u stručnoj i referentnoj literaturi i mrežnim izvorima); • traženje, čitanje, bilježenje i komentiranje podataka i navođenje izvora; • prikupljanje podataka raznim tehnikama: intervju, anketa, upitnik i dr. te • obrada podataka: opisivanje, povezivanje, tumačenje, interpretacija, obrada i završno oblikovanje. Knjižničar učenicima izlaže **kompoziciju i strukturu** istraživačkoga rada i naglašava važne dijelove takvoga rada: • naslovna stranica, • sažetak sadržaja i ključne riječi, • kazalo sadržaja, • uvod rada, • razrada teme s poglavljima, • praktični dio, ako ga rad sadrži, • zaključak, • bibliografija literature i izvora te • prilozi s legendama.

	važno u izradi takve vrste radova. Učenici postavljaju pitanja o raznim fazama u izradi samostalnoga rada. Učenici u *Hrvatskom pravopisu* pregledavaju pravila citiranja i bibliografskoga navođenja izvora, koja će trebati usvojiti i primijeniti u svojemu radu.			Osim pravilnoga oblikovanja teksta, učenici trebaju znati citirati literaturu i navoditi izvore korištene u svojemu radu (tekst, fotografije i drugi slikovni sadržaji, dokumenti ili ulomci). Knjižničar upozorava učenike da pravila citiranja i navođenja izvora preuzmu iz *Hrvatskog pravopisa* jer su to propisana i važeća bibliografska pravila za učenike srednjih škola.
ZAVRŠNI DIO: ponavljanje, vrjednovanje(10´)				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: prezentirati svoj rad i koristiti se govornim vještinama. vrjednovati sat	Neki učenici žele svoju temu predstaviti u obliku prezentacije u *PowerPointu* ili *Preziju* jer je tako lakše i zanimljivije. Prezentacija im pruža više mogućnosti nego samo usmeno izlaganje. Učenici odgovaraju na postavljena pitanja mentora/nastavnika. Učenici vrjednuju nastavni sat i ocjenjuju koliko će im naučeno biti korisno u	- aktivno slušanje - zaključivanje - iznošenje stavova - vrjednovanje rada	- LCD projektor - računalo	Knjižničar naglašava što očekujemo od učenika kada pišu ovakav rad te zamoli učenike da prezentiraju svoju temu. Istraživački rad učenika najzahtjevniji je oblik samostalnoga rada jer omogućuje osposobljavanje učenika za razna istraživanja. Knjižničar zaključuje sat govoreći učenicima da na ovaj način: • stječu nova znanja i istražuju, • otkrivaju nešto novo, • uče istraživati izvore, • uče oblikovati i predstaviti svoj rad te • stječu dobre smjernice za cjeloživotno učenje. **Evaluacija** Knjižničar ne ocjenjuje učenike, ali ih pohvaljuje za

	budućemu radu i obrazovanju.			njihov rad i zalaganje, naglašava što su dobro učinili, kao i ono što su mogli bolje i uspješnije učiniti. Na kraju knjižničar zahvali učenicima na interesu za istraživački rad i zaželi im mnogo uspjeha: *Želim vam da marljivim radom i upornošću izradite uspješne samostalne radove!*

Zadatci učenicima za istraživanje i rad u skupinama:

(Načela informacijske pismenosti, *BIG 6* istraživačka metoda – učenici istražuju, snalaze se, preispituju, procjenjuju, stvaraju, razumiju)

1. **Grupa: Određivanje zadatka i traženje informacija**

- Izaberite i ispišite ključne riječi po kojima ćete tražiti sadržaje u elektroničkim izvorima za izabranu temu ……(izabrati temu).
- Navedite mrežne stranice na kojima pretražujete sadržaj svoje teme.
- S kojim se problemima susrećete pri pretraživanju? Navedite i obrazložite.
- Za obradu svoje teme koristite se samo elektroničkim izvorima, raznim pretraživačima, *on-line* katalozima, digitaliziranom građom, e-časopisima i sl.

2. **Grupa: Pretraživanje i pristup informacijama**

- Nađite sadržaj o svojoj temi na mrežnim stranicama i usporedite ga s podatcima koje ste pronašli u referentnoj zbirci školske knjižnice.
- Po kojemu ste kriteriju izabrali sadržaje s interneta i koliko su pouzdani?
- Navedite sve korištene knjižne i mrežne izvore pa oblikujte tematsku bibliografiju.
- S kojim ste se problemima susreli u pretraživanju i pronalaženju informacija?

3. **Grupa: Korištenje informacijama te usporedba i vrednovanje informacija**

- Podatke i tekstove o svojoj temi tražite samo u stručnoj literaturi. Informacije treba prepoznati, pročitati, izdvojiti i kritički izabrati.
- Posjetite portal elektroničkih časopisa *Hrčak* i provjerite što se nudi na tu temu.
- Uspoređujete li sadržaje s interneta s referentnom literaturom ili smatrate da su pouzdani, točni i ispravni? Učinite to na ovoj temi ili zadatku. Ispišite ukratko razlike i sličnosti.

4. **Grupa: Sinteza informacija i stvaranje novoga znanja**

- Pregledajte mrežne stranice za svoju temu i izdvojite kriterije za izbor tekstova i materijala o vašoj temi u mnoštvu informacija koje vam se nude. Treba posložiti informacije iz više izvora, procijeniti ih i iskoristiti za svoj rad.

- Posjetite mrežnu stranicu *Hrvatske enciklopedije*, kao i sadržaj koji nudi *Encyclopedia Britannica* o istoj temi, te usporedite s knjižnim izdanjem enciklopedije *World Book Encyclopedia.* Navedite sve korištene izvore informacija koje ste pronašli i napišite ukratko s kojim ste se problemima susreli.

5. **Grupa: Vrjednovanje informacija i oblikovanje rada**

- U referentnoj literaturi i na mrežnim stranicama istražite svoju temu, sve izvore zabilježite, tekstove grupirajte i oblikujte strukturu istraživačkog rada.
- Navedite dijelove samostalnoga istraživačkog rada prema zadanoj temi ili zadatku.
- Koje ste kriterije primijenili birajući sadržaje s mrežnih stranica? Navedite ih!
- Jeste li zadovoljni pronađenim izvorima i materijalima i sadržajima koje ste na njima pronašli? Što nije išlo onako kako ste planirali? Navedite izvore informacija, citate i bibliografske podatke.

Samostalni istraživački rad (upute za učenike)

Istraživački rad učenika najčešće je samostalni rad ili rad u maloj grupi na zadanu temu ili na temu po izboru učenika. Najčešće su vrste ovih radova referati, seminarski radovi ili istraživački zadaci. Nastavnici unaprijed upoznaju učenike s formom ovih radova te s opsegom i načinom strukturiranja samoga rada. Ovakve vrste radova trebaju imati ove osnovne dijelove: uvod, središnji dio ili razradu i zaključak. Seminarski su radovi po formi i broju stranica većega opsega. Po strukturi su isti kao istraživački radovi, a najčešće sadrže: naslovnu stranicu (naslov, autore, mentora, školu, mjesto i datum izrade); sadržaj, sažetak, uvod, središnji dio, zaključak, rezultate istraživanja, popis literature, korištene izvore i priloge (tabele, grafikone, ilustracije, fotografije), koji trebaju biti numerirani i imati pripadajuće legende. Ovakvim načinom rada učenici surađuju, međusobno komuniciraju, razmjenjuju istražene informacije i podatke, zajednički donose odluke, kritički pristupaju istraženim podacima i zajednički oblikuju konačne materijale i cjeloviti rad.

Osnovni ciljevi u izradi ove vrste učeničkih radova:

- stjecanje boljih znanja samostalnim istraživačkim radom,
- jasnije iznošenje svojih stavova, prijedloga i razmišljanja,
- razvijanje samopouzdanja, kritičkoga i stvaralačkoga razmišljanja te
- predstavljanje svojih radova, u školi, na nekomu natjecanju i sl.

Koraci u izradi istraživačkih radova:

- određivanje teme ili istraživačkog problema,
- određivanje cilja i procjenjivanje koliko treba vremena za provedbu istraživanja,
- planiranje istraživanja: odrediti svrhu, ciljeve i područje istraživanja,
- istraživanje teme u izvorima (u stručnoj i referentnoj literaturi te u mrežnim izvorima) ,

- traženje, čitanje, bilježenje i komentiranje podataka i navođenje izvora,
- prikupljanje podataka raznim tehnikama: intervju, ankete, upitnik i sl. te
- obrađivanje podataka: opisivanje, povezivanje, interpretacija, obrada i završno oblikovanje.

Nastavnik je dužan učenike voditi, pratiti, kontrolirati i savjetovati u njihovu radu, sve do končanoga oblikovanja samostalnoga rada. Treba odrediti vremenski okvir za izvršenje pojedinih faza rada kako bi se istraživački rad proveo u potpunosti i pravodobno. Prikladno je učenicima sastaviti upute i dati savjete za uspješniji rad, kojima će se oni voditi u istraživanju.

Upute učenicima za uspješan istraživački rad mogu biti u ovakvomu obliku:

Pronađi izvore i literaturu, istraži temu	U istraživanju literature koristi se školskom knjižnicom, a po potrebi otiđi u gradsku ili neku specijalnu knjižnicu, arhiv, muzej, institut i sl. Istraži mrežne stranice i elektroničke izvore, možda ti nude novije podatke od onih koje si našao u stručnoj ili referentnoj literaturi.
Ispiši i zabilježi potrebne tekstove i podatke	Napravi bilješke svojim riječima. Dijelove teksta doslovno prepiši i stavi u navodnike, zabilježi literaturu ili izvor gdje si ih pronašao; ispiši potrebne bibliografske podatke za sve korištene izvore: knjige, časopise ili elektroničke izvore.
Napiši koncept rada, sadržaj i uvod	Pregledaj sve zabilješke, uredi ih prema sadržaju, odredi naslov rada, kao i pojedinih poglavlja u radu. Napiši sadržaj (kazalo) rada s pripadajućim stranicama. Napiši uvod za svoj rad, s postavljenom hipotezom, postupkom i ciljem svoga istraživanja, postavi problem, svrhu i sl.
Napiši prvu verziju rada i zaključak	Tekstove rasporedi u uvod, razradu (poglavlja i drugi dijelovi) i zaključak. U zaključku ne unosi nove činjenice i podatke, to je kratak osvrt na rad, zaključak i tvrdnje do kojih se došlo u istraživanju i proučavanju teme. Zaključak može sadržavati i kratku zahvalu nekoj osobi koja je pomogla u radu savjetima, podatcima, dokumentima i sl.
Pregledaj i pročitaj rad- kao cjelinu	Rad treba pregledati, rasporediti tekst u poglavlja tako da čine skladnu cjelinu logički raspoređenih i povezanih dijelova rada, s pojašnjenjima rezultata do kojih se došlo u obradi teme i istraživanju.
Uredi bibliografske bilješke, numeraciju stranica- i dijelova rada; dodaj priloge	U rad je potrebno unijeti bibliografske bilješke za citirane tekstove; numeraciju stranica i oznaku priloga. Treba ispisati legende ispod slikovnih sadržaja, tabela, grafikona i dokumenata. Svi dijelovi rada trebaju biti istaknuti i numerirani (najčešće arapskim brojkama).
Provjeri pravopisne i ostale pogreške	Na kraju treba pregledati cijeli tekst, ispraviti pravopisne pogreške i stilske nedostatke. Treba pregledati jesu li stranice ispravno numerirane i

	slažu li se oznake stranica s onima koje su navedene u sadržaju (kazalu) rada. Treba napisati sažetak i ključne riječi.
Pripremi i ispiši zadnju verziju rada	Oblikuj rad vizualno, sa zadanim marginama, proredom, vrstom i veličinom slova u *Wordu* (margine 2,5 cm sa svih strana, prored 1,5 i slova Times New Roman veličine 12). Oblikuj i naslovnu stranicu rada, sa svim potrebnim podacima: ustanova, adresa, istaknuti naslov, nastavni predmet, mentor, autor rada: učenik ili učenici (imena i prezimena), razred, školska godina, mjesto i datum izrade rada. Rad složiti i uvezati kao jedinstvenu cjelinu.

Primjer strukture istraživačkoga rada:

1. **naslovna stranica** (ime škole, naslov zadaće, mentor, autor, mjesto, godina);
2. **sažetak** sadržaja i ključne riječi;
3. **kazalo sadržaja** (navedeni naslovi poglavlja s pripadajućim stranicama);
4. **uvod** (informacije o radu i temi, svrha, cilj i razlozi za izbor teme; kraći povijesni pregled teme, struktura istraživačkoga rada, namjena, zahvala);
5. **teorijski dio** (logičan redoslijed poglavlja);
6. **praktični dio** koji obuhvaća:
   - određivanje istraživačkoga problema,
   - navođenje ciljeva istraživanja, te istraživačkih pitanja i hipoteza,
   - opisivanje istraživačke metodologije: opis tehnika i metoda prikupljanja podataka, opis načina prikupljanja podataka (gdje, tko, kako) i obrada podataka,
   - iznošenje i interpretacija rezultata, zaključak praktičnog rada;
7. **zaključak**: sažet prikaz činjenica, vrednovanje ostvarenoga, kritički osvrt na istraženi materijal, glavne tvrdnje, ostvareni ciljevi, prijedlozi za primjenu rezultata u praksi i daljnjim istraživanjima;
8. **izvori i literatura** (knjige, časopisi, dokumenti, mrežne stranice i elektronički izvori);
9. **prilozi** numerirani rednim brojevima i kratak opis (legenda).

Osim pravilnoga oblikovanja teksta, učenici bi trebali znati citirati literaturu, navoditi sve korištene izvore u svojemu radu, sve preuzete rečenice, ulomke, slikovne sadržaje ili dokumente iz knjiga, zbornika, časopisa i s internetskih stranica, trebaju ih označiti znacima navoda unutar teksta rada. Učenici trebaju pravilno oblikovati bibliografske jedinice za sve korištene izvore prema ***Hrvatskom pravopisu.*** 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. (Bibliografske jedinice, str. 115-116)

Zaključak: Istraživački rad učenika najzahtjevniji je oblik samostalnoga rada jer omogućuje postupno osposobljavanje učenika za različita istraživanja.

Ostvareni ishodi učenja izradom ovakvih radova učenika su da učenici tako:

- stječu nova znanja, otkrivaju nešto novo,
- uče istraživati, primjenjuju istraživačke metode,
- uče oblikovati i predstaviti svoj samostalni istraživački rad drugima,
- uče prevladati zapreke, istražiti nepoznato, dolaze do novih spoznaja te
- dobivaju dobre smjernice za cjeloživotno učenje i osposobljavanje.

Savjeti za istraživanje

- Uzmite dovoljno vremena za prikupljanje podataka, literature i informacija.
- Iako imate mnogo izvora koje ste pronašli u knjižnici, na internetu ili intervjuirajući poznate stručne ljude (istraživački intervju), ipak sastavite početnu literaturu i izvore: knjige, časopise, internetske izvore, digitalne izvore.
- Obratite se za pomoć knjižničaru, jer su u katalogu knjižnice sve knjige, časopisi i ostali izvori.
- Za traženje informacija na internetu važno je ustanoviti autorstvo, vjerodostojnost i aktualnost istražene građe.
- Bilježite učinkovito, unosite bilješke u skladu s formatom, kao i njihov izvor i naslov.
- Razdvojite citate, parafraze i vlastite ideje.
- Prikupljanje građe najkreativniji je dio vaše pripreme, zato popišite korištene izvore:
    - knjige (sve vrste, stručne i referentne),
    - članci u časopisu i novinama i članci u referentnomu izvoru,
    - osobni intervjui,
    - mrežna vladina izdanja te
    - mrežni novinski članci i mrežni članci iz časopisa.
- Oblikujte rad prema zadanim pravilima.
- Dobro ga proučite i predstavite drugim učenicima.

Izvori korisnih informacija za istraživačke radove

Knjige	**Periodika**	**Internetski izvori**
enciklopedije rječnici priručnici biografije atlasi godišnjaci monografije povijesne knjige stručne knjige iz raznih područja	časopisi stručni časopisi dnevne novine novinska izvješća katalozi brošure *newsletteri*	blogovi, *chat rooms* internetski časopisi internetske stranice internetske enciklopedije: *Encyclopaedia Britannica, Encyclopaedia Americana, Encyclopaedia of Religion, Hrvatska enciklopedija* i dr. pretraživači na internetu: *Google*, *Yahoo* i dr. virtualne knjižnice: *Librarians Internet Indeks* (www.lii.org), *Internet Public Librari* (www.ipl.org)
Knjižnice i arhivi	**Digitalni izvori**	**Mjesta**
školske knjižnice javne – narodne knjižnice specijalne knjižnice arhivi knjižnica i muzeja arhivi/knjižnice raznih ustanova novinski arhivi županijski, državni i svjetski podaci	*CD-ROM* enciklopedije baze podataka internetske stranice internetske aplikacije aplikacije za razne uređaje razni web alati, e-knjige digitalizirana baština Nacionalne sveučilišne knjižnice digitalne zbirke Knjižnica grada Zagreba portal narodnih knjižnica (www.knjiznica.hr)	škole, muzeji ustanove, tvrtke fakulteti i sveučilišta antikvarijati umjetničke galerije povijesna mjesta i društva bogomolje, sakralni objekti putničke agencije turističke agencije meteorološke postaje
Ljudi	**Organizacije**	**Drugo**
nastavnici prijatelji roditelji stručnjaci za određeno područje; stručnjaci u svojemu zvanju voditelji pojedinih ustanova i grupa	stručna udruženja društveni i stručni klubovi trgovačka društva grupe vojska	terenska nastava stručna putovanja i izleti maturalna putovanja filmovi dokumentarni filmovi videomaterijali

Istraživački rad prema metodi BIG6

Knjižnično-informacijska i medijska pismenost
31. Proljetna škola školskih knjižničara RH
Šibenik, 8.-11. travnja 2019.

Ruža Jozić, dipl. komp. i dipl. bibl., Gimnazija Sesvete
Alta Pavin Sanović, dipl. knjižničarka, Medicinska škola Osijek

Istraživački rad učenika

- *Cilj sata:*
- Istražiti izvore znanja za zadanu temu, samostalno oblikovati istraživački rad, usvojiti kompoziciju samostalnog istraživačkog rada i nakon istraživanja oblikovati pisani rad.
- *Ključne riječi:*
- samostalni istraživački rad, metoda BIG6, proces i postupci rada, kompozicija istraživačkog rada, izvori, citiranje literature i elektronički izvori.

Istraživački – samostalni rad učenika

- Što je istraživački rad?
- Pokušajte definirati?
- Što on obuhvaća?
- Kako se provodi?
- Upoznavanje učenika s predloženim temama za samostalne istraživačke radove
- Izbor teme za istraživački rad

Način izrade istraživačkoga rada

- Samostalni istraživački rad možete raditi individualno ili u paru, po dogovoru, uz podjednako zalaganje i jednaku odgovornost za konačan sadržaj i oblik rada.
- Za ovakvu vrstu radova treba slijediti formu i kompoziciju istraživačkih radova.
- *Zato, birate temu koju želite istražiti, oblikovati u pisanoj formi i o njoj referirati usmenim izlaganjem.*

Koraci u izradi istraživačkoga rada

- Šest velikih vještina, ili Big 6, je model koji su razvili Eisenberg i Berkowitz u sklopu projekta kojim su ispitivali potrebu za pronalaskom modela rješavanja problema.
- Model se sastoji od nekoliko koraka pomoću kojih se učenici osposobljavaju za rješavanje problema i zadataka te za donošenje odluka.
- Model se sastoji od 6 faza: definiranje zadatka, strategije pretraživanja, pretraživanje i pristup, vrednovanje, korištenje i sinteza.

Mike Eisenberg i Bob Berkowitz — BIG 6 metoda

Početak istraživačkoga rada

- 1. korak: PLANIRATI / ZAPOČETI rad
- Kada dobijemo temu važno je postaviti pitanje na početku rada:
- Što mogu učiniti?
- Kako će izgledati moj rad nakon samostalnoga istraživanja teme?
- Što mi je potrebno da samostalno istražim temu?
- Big6 - Koraci:
- Definiranje zadataka
- Strategija potrage za informacijama

Početak istraživačkog rada

- 2. KORAK: ISTRAŽIVANJE TEME
- Započeti samostalno istraživati temu: čitati, bilježiti, pregledavati, stvarati sliku, uređivati,...
- Big6 - Koraci:
- Lociranje i pristup informacijama
- Korištenje informacija
- Sinteza podataka i informacija
- 3. KORAK: OSVRT NA ISTRAŽIVANJE I ZAVRŠETAK
- Postaviti pitanja: Jesam li napravio sve što sam planirao i mogao?
- Kako se osjećam zbog toga? Jesam li zadovoljan napravljenim?
- Mogu li napraviti još nešto prije nego završim?
- Big6 - Korak: Evaluacija

Faze – koraci u izradi rada

- Koraci u izradi istraživačkog rada su sljedeći:
- Definiranje teme i istraživačkog problema
- Cilj rada i vrijeme potrebno za izradu
- Planiranje istraživanja: svrha i područje rada
- Istraživanje teme u izvorima (u stručnoj i referentnoj literaturi i mrežnim izvorima)
- Traženje i prikupljanje podataka, čitanje, bilježenje, komentiranje podataka i navođenje izvora
- Obrada podataka: opisivanje, povezivanje, tumačenje, interpretacija, obrada i završno oblikovanje rada.

Definiranje teme – istraživački problem

- Prvo se definira informacijski problem, a potom i informacijska potreba.
- Sama identifikacija može biti teška za većinu učenika jer mnogi nisu svjesni svojih informacijskih potreba ili vrlo teško artikuliraju svoje potrebe.
- Prva je faza izuzetno važna jer poučavanjem kako osvijestiti i izraziti svoju potrebu stvaramo kritički usmjereno društvo koje zna što želi i kako to ostvariti.

Cilj rada – strategije pretraživanja

- Druga faza - izrada strategije pretraživanja
- određuju se mogući izvori i odabiru najbolji od onih koji su pronađeni
- Učenik i kad uspije izraziti svoju potrebu, vrlo često ne zna kako i gdje započeti svoje pretraživanje
- Učenike je potrebno usmjeravati primjerima kako i gdje to može učiniti.
- Pokazati učeniku pretraživanje u svojoj školskoj knjižnici.

Istraživanje teme u izvorima

- Treća faza - pretraživanje
- učenik intelektualno i fizički pretražuje, a zatim i pronalazi različite informacije u odabranim izvorima.
- U ovoj fazi vrlo često nailaze na mnoštvo informacija koje nisu uvijek sve nužne i neophodne za rješavanje zadatka i informac

Traženje i odabir informacija

- Četvrta vještina – odabir informacija
- Pronađene informacije potrebno je pregledati, pročitati, izdvojiti i sortirati
- Kritičkim promišljanjem i vrednovanjem trebate razlučiti koje su informacije adekvatne vašoj potrebi i temi
- Izdvojite one informacije koje to nisu i koje iz bilo kojeg razloga nisu vrijedne za vaše pretraživanje.

Organizacija informacija i sinteza

- Peta vještina - organizacija informacija iz više izvora i predstavljanje onoga što je pronađeno i istraženo u svim izvorima.
- Učenike poučavamo načinima korištenja pronađenih informacija kako bi ih što bolje iskoristili u svrhu vlastitog učenja, ali i kako bi ih prenijeli drugima.
- Šesta, posljednja faza je sinteza, odnosno ocjena pronađenog, ali i ocjena samog procesa kako bi mogli organizirati i eventualno unaprijediti nove strategije učenja i znanja.

Kompozicija i struktura istraživačkog rada

- Naglašavamo važne dijelove u kompoziciji i izradi istraživačkoga rada:
- naslovna stranica
- sažetak sadržaja i ključne riječi
- kazalo sadržaja
- uvod rada
- razrada teme s poglavljima
- praktični dio, ako ga rad sadrži
- metode rada, rezultati do kojih ste došli
- zaključak
- bibliografija literature i izvora
- prilozi s legendama

Izvori informacija za istraživački rad

- Preporučuje se pretraživanje stručne i referentne literature, internet stranica i mrežnih izvora.
- Doslovno preuzimanje sadržaja s internetskih stranica ili ostalih literaturnih izvora (plagiranje i metoda copy/paste) je zabranjeno!
- U radu je nužno ispravno navesti podatke o korištenoj literaturi i mrežnim izvorima prema novom i važećem *Hrvatskom pravopisu*, kao i citate iz izvora.

Citiranje izvora i literature

- Pored pravilnog oblikovanja teksta, učenici trebaju znati citirati literaturu i navoditi sve korištene izvore u svom radu (tekst, slike, dokumente ili ulomke, mrežne izvore i stranice, digitaliziranu građu i sl.).
- Knjižničar upozorava učenike da pravila citiranja i navođenja izvora preuzmu iz *Hrvatskog pravopisa*, jer su to propisana i važeća bibliografska pravila.
- http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/ (pristupljeno 25.1.2019.)

Smisao istraživačkoga rada učenika

- Istraživački rad učenika najzahtjevniji je oblik samostalnog rada
- Omogućuje osposobljavanje učenika za razna istraživanja u svim nastavnim predmetima
- Na ovaj način stječete nova znanja
- Otkrivate nešto novo u području koje vas zanima
- Učite istraživati izvore: knjižne i mrežne
- Učite oblikovati i predstaviti svoj rad drugima
- Stječete dobre smjernice za cjeloživotno učenje.

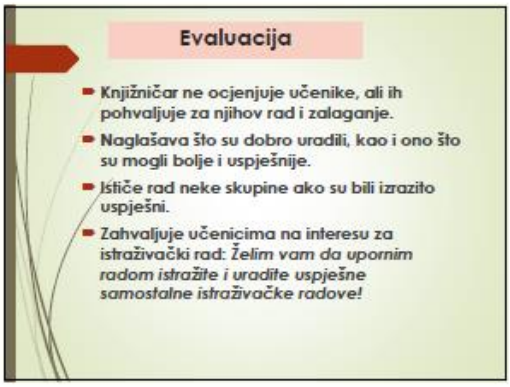

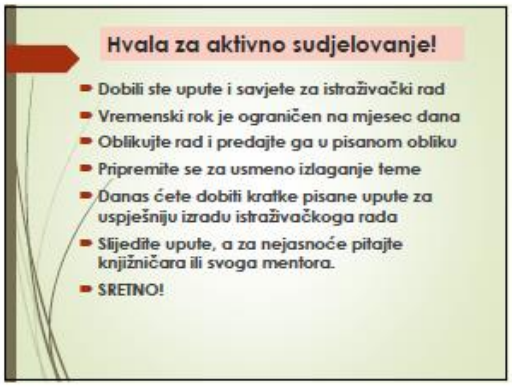

Evaluacija

- Knjižničar ne ocjenjuje učenike, ali ih pohvaljuje za njihov rad i zalaganje.
- Naglašava što su dobro uradili, kao i ono što su mogli bolje i uspješnije.
- Ističe rad neke skupine ako su bili izrazito uspješni.
- Zahvaljuje učenicima na interesu za istraživački rad: *Želim vam da upornim radom istražite i uradite uspješne samostalne istraživačke radove!*

Hvala za aktivno sudjelovanje!

- Dobili ste upute i savjete za istraživački rad
- Vremenski rok je ograničen na mjesec dana
- Oblikujte rad i predajte ga u pisanom obliku
- Pripremite se za usmeno izlaganje teme
- Danas ćete dobiti kratke pisane upute za uspješniju izradu istraživačkoga rada
- Slijedite upute, a za nejasnoće pitajte knjižničara ili svoga mentora.
- SRETNO!

Literatura

- Herring E., James. 2008. *Internetske i informacijske vještine*. Dominović. Zagreb.
- *Hrvatski pravopis*. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Mates, Wolfgang. 2011. *Nastavne metode*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- *Online Hrvatska enciklopedija*: http://www.lzmk.hr/izdanja/online-izdanja
- Portal znanstvenih časopisa Hrčak: https://hrcak.srce.hr/
- Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. 2008. *Informacijska pismenost*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.
- https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri:702/preview (pristupljeno 25. 1. 2019.)
- http://pravopis.hr/pravlio/bibliografske-jedinice/87/ (pristupljeno 25.1.2019.)
- The Big6. URL: https://thebig6.org/ (pristupljeno 25.1.2019.)

Literatura za nastavnika

Herring E., James. 2008. *Internetske i informacijske vještine*. Dominović. Zagreb.

Hrvatski pravopis. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Mates, Wolfgang. 2011. *Nastavne metode.* Naklada Ljevak. Zagreb.

Online Hrvatska enciklopedija: http://www.lzmk.hr/izdanja/online-izdanja (pristupljeno 25.1.2019.)

Portal znanstvenih časopisa Hrčak: https://hrcak.srce.hr/(pristupljeno 25.1.2019.)

Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. 2008. *Informacijska pismenost*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.

The Big6. URL: https://thebig6.org/ (pristupljeno 25. 1. 2019.)

Repozitorij Filozofskog fakulteta Rijeka. URL: https://repository.ffri.uniri.hr/islandora/object/ffri:702/preview (pristupljeno 25. 1. 2019.)

Literatura za učenike

Hrvatski pravopis. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Portal znanstvenih časopisa Hrčak. URL: https://hrcak.srce.hr/ (pristupljeno 25.1.2019.)

The Big6. URL: https://thebig6.org/(pristupljeno 25.1.2019.)

Životopisi

Ruža Jozić, stručna suradnica savjetnica, školska je knjižničarka u Gimnaziji Sesvete. Diplomirala je *Komparativnu književnost i bibliotekarstvo* na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, R. BiH, 1981. godine. Od 1982. godine radila je u knjižnici Osnovne škole Gustava Krkleca u Zagrebu, a od 1991. godine do danas u Gimnaziji Sesvete (do 2013. godine to je bila Srednja škola Sesvete). Bila je voditeljica Županijskoga stručnoga vijeća srednjoškolskih knjižničara Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije od 2001. do 2016. godine. U Srednjoj školi Sesvete od 1998. do 2008. godine bila je mentorica pripravnicima koji su polagali stručni ispit za srednjoškolske knjižničare te mentorica mnogim drugim pripravnicima. Prema odluci Agencije za odgoji obrazovanje (AZOO) 2006. godine promovirana je u zvanje stručnog suradnika savjetnika za školsko knjižničarstvo. Bila je mentorica i studentima *Bibliotekarstva i informatologije* Filozofskog fakulteta u Zagrebu, u razdoblju od 1996. do 2000. godine. Za višegodišnji rad u školskoj knjižnici dobila je i prestižne nagrade. Godine 2007. dobila je nagradu *Višnja Šeta*, koju dodjeljuje Hrvatska udruga školskih knjižničara svojim istaknutim članovima, a 2010. državnu *Nagradu Ivan Filipović*, za svestrani rad u školskoj knjižnici. Izlaganjima, radionicama i primjerima dobre prakse iz svojega dugogodišnjega rada u školskoj knjižnici aktivno i redovito sudjeluje na Proljetnim školama školskih knjižničara Republike Hrvatske od 1991. godine do danas, kao i na seminarima i stručnim skupovima AZOO-a.

Alta Pavin Banović, stručna suradnica savjetnica, knjižničarka je u Medicinskoj školi u Osijeku. Diplomirala je teologiju na Katoličkomu bogoslovnom fakultetu u Đakovu 1999. godine, a knjižničarstvo na Filozofskomu fakultetu u Osijeku 2005. godine. Petnaest je godina sudjelovala u izravnomu odgojno-obrazovnom radu u srednjim školama u Osijeku i Opatiji, a od 2013. godine radi u školskoj knjižnici Medicinske škole u Osijeku. Odlukom Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO) 2011. godine promovirana je u zvanje profesorice mentorice vjeronauka, a 2016. godine u zvanje stručne suradnice savjetnice za školsko knjižničarstvo. Uspješno je bila mentorica pripravnicima do polaganja stručnoga ispita za vjeronauk od 2001. do 2013. godine, a bila je i članica povjerenstva za polaganje stručnoga ispita za vjeroučitelje u srednjim školama od 2012. do 2013. godine. Bila je osim toga i voditeljica Županijskoga stručnog vijeća vjeroučitelja srednjih škola Osječko-baranjske županije od 2012. do 2013. godine, a od 2018. godine voditeljica je Županijskoga stručnog vijeća knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije. Uređivala je školski list *Iglice, Ljetopis* Medicinske škole Osijek i list osječkih dekanata OKNO-a. Volontirala je tijekom uređivanja i katalogiziranja samostanske knjižnice u Blatu i knjižnice u Zatvoru u Osijeku 2016. godine. Sudjelovala je na mnogim stručnim skupovima i održavala prigodne radionice kao i na Proljetnim školama školskih knjižničara Republike Hrvatske te na županijskim stručnim vijećima knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije.

Antun Gustav Matoš: *Stara pjesma*

Antun Gustav Matoš: *The Old song*

Mira Matan, prof., stručna suradnica mentorica
Ugostiteljska škola Opatija
mira.matan@skole.hr

Sažetak

Nastavni sat u školskoj knjižnici s temom A. G. Matoš: *Stara pjesma* odabrala sam s namjerom podizanja kvalitete i kontinuiteta unaprjeđivanja odgojno-obrazovnog rada školske knjižnice, unaprjeđenja informacijske i informatičke pismenosti te poticanja čitanja e-lektire na način da Matoševu pjesmu nađemo na mrežnim stranicama. Ostvaruje se korelacija Povijesti, Hrvatskoga jezika i Politike i gospodarstva. Interpretacija uz pomoć šest kartica-smjernica za interpretaciju pjesme i traženje potrebnih informacija na internetu sat će učiniti dinamičnijim i drugačijim. Uz to, učenici će shvatiti koliko je u građanskom demokratskom društvu važna sloboda mišljenja, ljubavi prema domovini, njegovanje kulturnog i nacionalnog identiteta te očuvanje nacionalne baštine. Moći će procijeniti vrijednost samostalnosti RH i prednost ujedinjenja u EU. Zauzet će svoj stav prema EU i znat će uzroke Matoševe aktualnosti danas.

Abstract

As the topic of my lesson in the school library, I chose a poem by A.G. Matoš *Stara pjesma (the Old Song),* in order to raise the quality and the ongoing improvement of educational work of the school library, to improve information and computer literacy of our students and to encourage e-reading, i.e. online reading by searching the poem on the Internet. The correlation with the following subjects is possible: History; Croatian i Politics and Economy. Furthermore, the interpretation of the poem via guidelines provided by the teacher and searching for necessary information on the Internet will make this lesson more dynamic and interesting. Also, the students will be able to understand the importance of freedom of opinion, the love of their homeland, as well as cherish cultural and national identity and the preservation of cultural and historical heritage within civil democratic society. Students will be able to assess the value of Croatia's independence and the advantages of Croatia's membership in EU. They will establish an attitude towards EU and understand why the thoughts written down by Matoš are still current and applicable.

Priprema za izvedbu nastavnog sata

Nastavna jedinica: Antun Gustav Matoš: *Stara pjesma*

Nastavno / međupredmetno područje: Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje

Razred: 3.

Broj sati: 1

Tip nastavnog sata: obradba nove građe

I. Ciljevi nastavne jedinice i nastavni ishodi

Kongitivni: Potpora obrazovnim ciljevima i zadatcima zacrtanim u nastavnom planu i programu škole. Unaprijedit će znanje iz Hrvatskog jezika, Povijesti i Politike i gospodarstva. Zapamtit će osnovno o književnom pravcu moderna, znat će upotrijebiti znanje o Matošu za pisanje eseja uz pomoć interpretacije pjesme „Stara pjesma“ u obliku komentara, tj. upotrebu smjernica (šest kartica). Shvatiti će da je Matoševa intimna ideja nacije ljubav prema duhu, mjestu rođenja i življenja a ne prema krvi. U EU je ograničen politički suverenitet a povećana mogućnist njegovanja nacionalnog identiteta. U pjesmi će vidjeti kako je zanijekan hrvatski identitet i njezin potlačeni status u Austro-Ugarskoj Monarhiji. Razumjet će ulogu Stjepana Radića u spaljivanju mađarske zastave na Jelačićevom trgu 10. listopada 1895. te posljedice tog čina kojim su branili svoju zemlju od odnarođivanja. Dakle, učenici će moći istaknuti dva najvažnija uzroka Matoševe aktualnosti danas i prije sto godina.

Psihomotorički: Razvijanje osjećaja za način komuniciranja unutar zajednice. Zajedničke aktivnosti će ih osnažiti i povećati osjećaj samopouzdanja.

Afektivni: Promicanje načela da je sloboda mišljenja važna u građanskom demokratskom društvu. Učenici će shvatiti važnost njegovanja kulturnog i nacionalnog identiteta i ljubavi prema domovini i važnosti očuvanja nacionalne baštine. Moći će procijeniti vrijednost samostalnosti RH i prednosti i nedostatke ulaska u EU. Zauzet će svoj vlastit stav prema EU.

Učenik će biti sposoban (uz pomoć kartica- smjernica i pretraživanje e-izvora) :

- Ishod 1. : Opisati interpretaciju Matoševe Stare pjesme u obliku komentara.
- Ishod 2.; Objasniti, obrazložiti, odrediti temeljna obilježja Matoševa pjesništva, kompoziciju, formu, metar, sintaksu i ideju.
- Ishod 3.: Istaknuti dva najvažnija uzroka Matoševe aktualnosti danas i prije sto godina na temelju primjera.
- Ishod 4.: Dokazati da je njegova pjesma domoljubna, no oslobođena od patetike, za razliku od borbenih poletnih pjesama iliraca.
- Ishod 5.: Raspraviti važnost utjecaja Matoševih modela nacije i nacionalnog i kulturnog identiteta za današnju Hrvatsku u okviru Eu i na očuvanje kulturnog identiteta.
- Ishod 6.: Ocijeniti važnost pojedinca u književnosti i njegovih individualnih izbora i akcija.

II. Didaktičko-metodički podaci o nastavnoj jedinici

Etape nastavne jedinice	**Uvodni dio / Doživljajno spoznajna motivacija** (pozdrav, uz razgledavanje izložbe o Matošu, slikokaz/PPT, razgovor o povijesnim pretpostavkama razvoja hrvatske moderne, najava autora i teksta) - 6 minuta **Središnji dio** (najava teme, rad s E-lektirom, kartice, e-izvori) – 30 minuta **Završni dio** (ponavljanje / interpretacija i rasprava) – 9 minuta
Oblici rada	Individualni, frontalni, grupni
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče	**Metode poučavanja:** izražajno čitanje, dijaloška metoda, rad na tekstu, metoda razgovora , usmeno izlaganje, uočavanje **Metode učenja:** ponavljanje, uočavanje, razmišljanje, zaključivanje, izdvajanje bitnog, upoznavanje novog pojma, rad na tekstu, usmeno izražavanje, slušanje, pisanje, uspoređivanje, metoda slagalice, metoda vođene rasprave
Mediji (nastavna sredstva i pomagala)	kartice -smjernice, E- lektira A. G. Matoš, Stara pjesma , slikokaz/PPT, izložba, e-izvori (računalo, LCD projektor, CD/DVD, Internet)
Plan ploče	Antun Gustav Matoš: Stara pjesma (1873-1914.) - pjesnik, novelist, putopisac, feljtonist, kritičar, polemičar - pjesnik domoljuvnih, ljubanih i pejzažnih pjesama Tema: domoljubna Sadržaj: hrvatska stvarnost u početku 20. st. Ideja: buđenje nacionalne svijesti i poticanje za zauzimanje i borbu za vlastiti identitet Forma: sonet s rimom abab, acac, dee, dff
Domaća zadaća	Uz pomoć smjernica i natuknica napiši esej o A.G. Matošu.

III. Korelacija s ostalim predmetima

Povijest (Stjepan Radić, posjet kralja Franje Josipa Zagrebu, politička situacija u Hrvatskoj, njen potlačeni status u Austro-Ugarskoj Monarhiji) ;
Hrvatski jezik (E-lektira, interpretacija pjesme i pisanje eseja putem komentara, povezati Matoševu Staru pjesmu i pjesmu P. Štoosa, Kip domovine vu početku leta 1831.,) ;
Politika i gospodarstvo (Matoševa ideja nacije glede EU u kojoj je ograničen politički suverenitet a povećana mogućnost njegovanja nacionalnog identiteta).

IV. Pregled i struktura kategorija znanja i vještina

Dimenzija znanja i njezine kategorije	1. **Zapamti**	**2. Objasni**	3. **Primjeni**	4. **Analiziraj**	5. **Vrednuj**	6. **Stvaraj**
A Činjenično znanje	Ishod 1.	Ishod 2.				
B Konceptualno znanje			Ishod 4.	Ishod 3.	Ishod 6.	
C Proceduralno znanje		Ishod 5.				
D Metakongitivno znanje						

V. Razrada nastavne jedinice / Scenarij

Etape nastavnog sata i njegova vremenska struktura	**Šta radi učitej/ nastavnik**	**Šta radi učenik**	**Oblici rada**	**Metode poučavanja**	**Nastavna sredstva i pomagala**
Uvodni dio **(6 min)**	Nastavnik će se predstaviti razredu. Služit će se PowerPoint-prezentacijom i izložbom za uvod u današnju lekciju. Najprije će pokazati slike, plakate i izloženu građu. Nastavnik će najaviti razvoj moderne nakon realizma i pisca kojim je hrvatska moderna počela i završila. Nabrojat će stilove:	Stjepan Radić, spaljivanje mađarske zastave na Jelačićevu trgu 10.10.1895. prilikom otvorenja HNK i posjete austrougarskoga kralja Franje Josipa u Zagrebu. Posipanjem mađarske zemlje po zagrebačkom	frontalno individualno samostalno zaključivanje frontalno	rad s posebno pripremljenim materijalom metoda uočavanja dijaloška metoda metoda uočavanja	izložba PowerPoint prezentacija (projekcija filma o Matošu i plakata)

Glavni dio **(30 min.)**	realistički, impresionistički, simbolistički, naturalistički i nagovještaje ekspresionizma. Opisatće političku situaciju u Hrvatskoj, njen potlačeni status u Austro-Ugarskoj Monarhiji, povezati pjesmu P. Štoosa, Kip domovine vu početku leta 1831., reći osnovne karakteristike o Matiševu radu, najaviti nastavnu jedinicu-A.G.Matoš (1873-1914.), Stara pjesma. Najava cilja: Pjesnik nam opisuje Hrvate i njihov nedostatan otpor prema odnarođivanju. Interpretativno čitanje teksta u E-lektiri. Poslije čitanja emocionalno- intelektualna stanka. Nakon toga slijedi obrada teksta. (Nastavnik dijeli kartice- smjernice za pisanje eseja u obliku komentara. Istovremeno ih pokazuje na slajdu s	željezničkom kolodvoru da bi kralj stupio na mađarsku zemlju. Tim činom ban Khuen-Hedervary je simbolično zanijekao hrvatski identitet. Matoš je pisac iz razdoblja hrvatske moderne. Posao je pjesme, novele, putopise, kritike, polemike i feljtone. Prvi naš profesionalni književnik.	rješavanje zadatka rad u grupi čitanje s razumijevanjem	metoda izdvajanja bitnog metoda slagalice metoda čitanja i usmenog izlaganja	bacanje prve (loptice) kartice-smjernice plakati projekcija PoewrPoint a

	podcrtanim ključnim riječima.) 1. Predstavite Matoša i književno razdoblje u kojem je stvarao. (Učenici zadatke rješavaju u tri podskupine. Učenici čitaju sažetke.) 2. Odredite i obrazložite obilježja Matoševa pjesništva.	-književno razdoblje- hrvatska moderna - Matoš je obilježio ovo razdoblje. 1892. pripovijest Moć savjesti-početak - 1914. Matoš je umro- završetak moderne u Hrvatskoj -osamdesetak pjesama, kasno počeo pisati poeziju (Pjesme, 1923.) - utjecaj Bodelaira – osjećaj za formu- sonet, pedesetak soneta, melodičnost stiha, profinjen ritam, bogatstvo metafora – pretvaraju u simbole (Boudelaire)		metoda slagalice metoda izdvajanja bitnog metoda rada na tekstu grupni rad metoda pisanja metoda slagalice metoda izdvajanja bitnog rješavanje zadataka	bacanje prve (loptice) kartice-smjernice bacanje druge (loptice) kartice-smjernice bacanje treće (loptice) kartice-smjernice

	3.Odredite kompoziciju i formu pjesme. 4.Pronađite temu i ideju pjesme, raspoloženje, ton i stilska sredstva.	- teme (domoljubne, ljubavne, pejzažne- impresionist) -čvrsta forma – sonet - dvanaesterac -rima u katrenama abab, acac (ukrštena) - terceti povezani rimom dee, dff -tema-pjesnikov doživljaj stanja u domovini (vidi naslov) -ideja- Hrvati su malodušni, uskih i glupih pogleda na stvarnost- citat, poniženi i potlačeni, nesposobni i nezainteresirani za borbu i zato osuđeni na propast pod tuđinskom vlašću -sumorno raspoloženje		usmeno izlaganje metoda izdvajanja bitnog metoda pisanja metoda razmišljanja metoda slagalice metoda razgovora metoda upoznavanja novog pojma	bacanje četvrte (loptice) kartice-smjernice bacanje pete

Završni dio **(9 min.)**	5. Opišite Matošev doživljaj Hrvatske i njenu situaciju u to doba. 6. Dokažite da je pjesma domoljubna. Po čemu s razlikuje od domoljubnih pjesama iz prethodnih razdoblja ? Ponavljanje i rasprava	- ironičan ton, prijezir i razočaranost -razlog uskogrudnosti (citat) malodušnost, nezainteresiranost puka, praznoglavost i glupost – anaforičko ponavljanje „razočaranog“ usklika „o“, tu prepoznajemo gradaciju kao figuru - sukob ideala; razum, polet duše – metafora, srce, žar, sloboda, pravda i stanja u stvarnosti- kukavice- kontrast; krepost diva- zapitanost čemu to- anafora- čemu- retoričko pitanje - to širi sintagmama (metafore) uski ljudi, šuplje glave, šuplje grudi - besperspektivnost, sumoran doživljaj		metoda slagalice metoda vođene rasprave metoda pisanja	(loptice) kartice- smjernice bacanje šeste (loptice) kartice- smjernice.

	Od natuknica sklopi rečenice i poveži ih, prepričaj tekst sa svih šest kartica. Porazgovarati o današnjoj situaciji u Hrvatskoj i njezinom mjestu u EU. Istaknuri dva najvažnija uzroka Matoševe aktualnosti danas i prije sto godina. Raspraviti važnost matoševog modela nacije i nacionalnog i kulturnog identiteta za današnju Hrvatsku u okviru EU. Istaknuti važnost pojedinca u književnosti i njegovih individualnih izbora i akcija. Domaća zadaća: Uz pomoć smjernica i natuknica napiši esej o A.G. Matošu.	3. strofa- doživljaj Hrvata kao naroda bez vlasti i časti – osuđenog na propast - Matoš konstatira da su Hrvati robovi kojih je sudbina nestanak sa svjetske pozornice bez ikakvih časti jer se za nju nisu uspjeli izboriti - u prvoj tercini opisuje položaj Hrvatske u međunarodnom miljeu. U posljednjoj tercini donosi ideju koja prdviđa stravičnu budućnost Hrvatske -zadnja je strofa završno suočavanje sa stvarnošću. Stranci preuzimaju vlast, propast iz prethodne strofe je neizbježna („Ni umrijeti za te Hrvat snage nema“) - njegova privrženost domovini			

		„Domovino moja“ ... „majko“, Matoš uvodi grube, opore riječi oslobođenje od patetike- za razliku od borbenih, poletnih pjesama iliraca koji veličaju domovinu, njezinu snagu i ljepotu (Preradović, „Putnik“, domovina je spas iz mraka pjesnikovog lutanja tuđim zemljama) Učenici interpretiraju pjesmu slaganjem svih naputaka. Učenici iznose svoje stavove i uzroke Matoševe aktualnosti danas.			

Literatura

A. G. Matoš- Biogafija. https://www.youtube.com/watch?v=mW952QfpMpo (pristupljeno 14. veljače 2019.)

eLektire. https://lektire.skole.hr (pristupljeno 25. siječnja 2019.)

Lončar- Vicković, Sanja; Dolaček- Alduk, Zlata. 2009. *Ishodi učenja- priručnik za sveučilišne nastavnike*. Sveučilište Josipa Jurja Strosmajera. Osijek

Mattes, Wolfgang. 2007. *Rutinski planirati- učinkovito poučavati.* Ljevak. Zagreb

Matoš, Antun Gustav. 2008. *Izbor iz djela*. Katarina Zrinski. Varaždin

Marinović, Marijana. 2013. *Kako oblikovati procese učenja počevši od kraja.* Agencija za odgoj i obrazovanje. Zagreb

Petričević, Dušan. 2007. *Metodika strukovno-teorijke nastave*. Pučko otvoreno učilište. Zagreb

Životopis

Mira Matan diplomirala je hrvatski jezik i književnost na Pedagoškom fakultetu u Rijeci te bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Cijeli radni vijek radi kao prof. i knjižničar u osnovnim i srednjim školama. Trenutno je zaposlena u Ugostiteljskoj školi u Opatiji kao knjižničar, stručni suradnik mentor. Sudjelovala je na dvjema međunarodnim znanstvenim konferencijama. Održala je dva izlaganja, tri izložbe i četiri PDP na skupovima AZOO-a i bila jedan od organizatora PŠŠK RH u Opatiji 2008. godine. Također je sudjelovala kao predavač u Zagrebu- na 20. godišnjici proslave CARNET-a. Kao članica HUŠKa sudjelovala je u organizaciji i predstavljanju Opatije na Državnom skupu „Čitanje i odrastanje“. Bila je Voditeljica ŽSV-a za PGŽ i na njima održala niz predavanja. Predsjednica je Sekcije za srednjoškolske knjižnice HKD i članica Stručnog odbora HKD. Sudjelovala je u organizaciji 8. i 9. okruglog stola za školske knjižnice RH i na njima održala dva izlaganja. Nabrojat ću samo nekoliko njezinih projekata: Korelacijski projekt NSK i Ugostiteljske škole Opatija za restauraciju raritetnih knjiga –„ Od stvaranja raritetne zbirke knjiga i časopisa, konzervatorsko-restauratorskih radova do stvaranja opatijskog gastronomskog brenda“, „Integracija školske knjižnice u odgojno-obrazovni sustav škole“, „Lovranski marun, naše blago i gastronomska delicija“, „I dok je srca, bit će i Kroacije“ te „Deserti od maruna“. Timskim radom u pisanju Misije i vizije RCK doprinijela je da Ugostiteljska škola u Opatiji postane Regionalni centar kompetentnosti i povuče sredstva iz EU fondova za strukovne škole. U sklopu toga autorica je projekta „Knjižnica- svekolikog znanja riznica“.

Autorsko pravo

Copyright

Hajdi Škarica, prof., stručna suradnica mentorica
Gimnazija Franje Petrića, Zadar
knjiznicagfp@gmail.com
Ivana Perić, prof., stručna suradnica mentorica
OŠ Petra Preradovića, Zadar
iprelasperic@gmail.com

Sažetak

Za uporabu postojećih autorskih sadržaja, kao i za kreiranje novih sadržaja, od iznimne je važnosti stjecanje znanja o autorskim pravima. Nastavna jedinica Autorsko pravo obrađuje se u trećem razredu srednje škole prema planu provedbe Knjižnično- informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja za srednje škole. Cilj je upoznati učenike s pojmom autora, autorskog djela i autorskog prava, usvojiti termine plagijat, parafraziranje i citiranje te istaknuti postojeće zakonske odrednice i etičke pristupe u korištenju tuđih sadržaja. Naglašena je važnost razvijanja svijesti o poštivanju tuđeg intelektualnog vlasništva i njegovoj etičkoj primjeni u kreiranju novih sadržaja.

Ključne riječi: : autor, autorsko djelo, autorsko pravo, poštena uporaba tuđeg intelektualnog vlasništva, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima

Abstract

In order to use existing copyright and also to create new content, it is of utmost importance to acquire a knowledge of copyright. The lesson on Copyright is undertaken in the third grade of secondary school according to the plan for the implementation of the Library of Informatics and Media Education and Secondary School Education. The aim is to introduce students to the concepts of author, author's work and author copyright, to fully understand the terms of plagiarism, paraphrasing and citation, and to highlight the existing legal and ethical approaches in the use of other people's content. The emphasis is on the importance of developing awareness of respect for the intellectual property of other's and its ethical application in creating new content.

Key words: author, creative work, copyright, Fair Use Principle, Copyright law

Nastavna jedinica:	**Autorsko pravo**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Hajdi Škarica, prof., stručna suradnica mentorica Ivana Perić, prof., stručna suradnica mentorica	
Razredni odjel: 3. razred srednje škole	Trajanje sata: 45 min	
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje	**Tip nastavnoga sata:** Kombinirani	**Nastavni oblici**: individualni rad, frontalni rad, skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, metoda čitanja/pisanja/slušanja/rada na tekstu, demonstracija, simulacija, istraživanje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** članak, slikokaz, računalo, LCD projektor, nastavni listić, AV zapis, internet, mrežni alat Kahoot, mobilni uređaji	**Ključne riječi:** • autorsko pravo • poštena uporaba tuđeg intelektualnog vlasništva • Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Upoznati učenike s pojmom autorskog prava, naučiti ih da poštuju tuđe intelektualno vlasništvo i etički ga primijene u kreiranju novih sadržaja	
Suodnosi:	Školska knjižnica – svi nastavni predmeti	
Ishodi učenja:	Nakon ove nastavne jedinice učenik će moći: definirati pojmove autor, autorsko djelo i autorsko pravo, razlikovati pojmove plagiranje, parafraziranje i citiranje, objasniti zakonske i etičke pristupe u korištenju tuđih sadržaja te razumjeti prava i odgovornosti pojedinca kao kreatora i korsnika sadržaja	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	definirati tko je autor, što je autorsko djelo i što je autorsko pravo, usvojiti termine plagiranje, parafraziranje i citiranje, usvojiti pojam poštene uporabe tuđeg intelektualnog vlasništva, moći primijeniti autorsko djelo u svrhu kreiranja novog sadržaja	
b) odgojne	prepoznati da je Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima napisan u svrhu promicanja kreativnosti i znanja, ali poštujući prava vlasnika i prava korisnika, poštivanje autorskog prava ne ograničava korisnika u stjecanju znanja i kreativnosti, poštena uporaba omogućuje korištenje relevantnih i korisnih izvora koji doprinose pojedincu i zajednici	
c) funkcionalne	steći naviku kritičkog mišljenja i moralnog odlučivanja o korištenju tuđih kreativnih sadržaja, znati da je Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima napisan u svrhu promicanja kreativnosti i znanja, ali poštujući prava vlasnika pravima pisan prepoznati manipulativnu	
d) komunikacijske	kritički promišljati, iznositi osobna stajališta	

Tijek sata (artikulacija)

Uvodni dio sata (10)

- Kviz Kahoot! Autorsko pravo
- Slušanje i uspoređivanje glazbenih predložaka
- Razgovor o autorskim pravima
- Nekoliko primjera povrede autorskih prava iz medija

Središnji dio sata (30')

- Kratki film *Tko je autor*
- Analiza filma
- Načela poštene upotrebe
- Grupni rad – 3 grupe istražuju i rješavaju radne listiće
- Izlaganje

Završni dio sata (5')

- *Dobro je znati* – savjeti
- *Poruka autora umjesto zaključka*

Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Postavljanje pitanja, učenička zapažanja, radni listić (samovrednovanje), vršnjačko vrednovanje (timski rad)

Tijek sata

UVODNI DIO (10')
Motivacija, najava cilja i plana rada.

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Dosjetiti se i provjeriti svoje predznanje o autorskom pravu. (Sposobnost koordinacije više operacija) Opisati svojim riječima što je autorsko	Učenici na svojim mobilnim uređajima lociraju mrežno mjesto kviza, https://kahoot.it/, prijavljuju se, na projekcijskom platnu čitaju pitanja, označavaju točne odgovore na svom mobilnom uređaju i prate svoje rezultate. Učenici odgovaraju na pitanja o autorskim pravima, kršenju autorskih prava, plagijatu i	Tijekom kviza knjižničarka postavlja poticajna pitanja: Jeste li čuli za izraz autorsko pravo/copyright? Što to znači prema vašem mišljenju? Zašto se u današnje vrijeme sve više govori o zaštiti autorskih prava? Kršite li vi ponekad	Rješavanje kviza. Učenici odgovaraju na knjižničarkina pitanja. Učenici su uključeni u razgovor o autorskim pravima i kršenju istih.

pravo i što je plagijat. Navesti neku svoju aktivnost prilikom koje je (ne)svjesno kršio autorska prava Reći zašto se u današnje vrijeme sve više govori o zaštiti autorskih prava. Prepoznati plagijat u glazbenim predlošcima Navesti gdje se, osim u školi, susreo s pojmom autorskih prava i kršenjem istih.	zašto se, prema njihovom mišljenju, danas sve više govori o autorskim pravima. Učenici zainteresirano slušaju glazbene predloške i raspravljaju o plagijatima u svijetu glazbe. https://www.index.hr/magazin/clanak/Tvoje-pjesme-zvuce-poznato-Moraliziraju-o-autorskim-pravima-a-i-sami-posudivali-od-drugih/791564.aspx Učenici daju primjere iz medija.	autorska prava. Kada? Što je plagijat? Knjižničarka pušta glazbene predloške i potiče učenike na aktivno slušanje. Knjižničarka postavlja pitanje gdje su, osim u školi, čuli za povredu autorskih prava. Prikazuje na slajdu isječke iz hrvatskih medija koji govore o tome. Najavljuje NJ.	Učenici iznose svoja iskustva. Analiza rezultata kviza. Knjižničarka postavlja poticajna pitanja i vodi učenike do objašnjenja pojma plagijat. Izlaganje, razgovor, zaključivanje, komentiranje Izlaganje, razgovor, zaključivanje, komentiranje

SREDIŠNJI DIO

- Kratki film *Tko je autor* (3’)
- Analiza filma (3’)
- Načela poštene upotrebe (6’)
- Grupni rad – 3 grupe istražuju i rješavaju radne listiće (10’)
- Izlaganje (8’)

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Objasniti pojam autora Navesti postupke koje moramo učiniti prije korištenje tuđeg autorskog djela. Objasniti pojmove *copyright i fair use.* Obrazložiti pojmove citat i parafraza	Učenici gledaju kratki film *Tko je autor* i odgovaraju na postavljena pitanja. http://www.autori.hr/autori/tko-je-autor/ Sudjeluju u razgovoru i raspravi. Izdvajaju važna načela uporabe tuđeg intelektualnog vlasništva. Učenici se prema uputama dijele u tri grupe i pripremaju za grupni rad; dobivaju radne	Knjižničarka prikazuje kratki film o autorskom pravu. Tijekom razgovora vodi učenike do zaključka što moraju učiniti prije korištenja tuđeg autorskog rada: provjeriti tko je autor; znati da je autor pouzdan; dobiti dozvolu za korištenje; platiti ako je potrebno; koristiti odgovorno Upućuje učenike na načela poštene uporabe tuđeg intelektualnog vlasništva: koristiti mali dio tuđeg intelektualnog vlasništva; parafrazirati, citirati, preuzetom dati novo značenje kako bi opet bilo originalno; koristiti na skroz novi način; koristiti za neprofitnu namjenu.	Izlaganje, razgovor, zaključivanje, komentiranje

	listiće sa zadatcima. Surađuju prilikom rješavanja zadataka. Svaki član grupe ima specifičan zadatak. Dogovaraju se o glasnogovorniku grupe. Glasnogovornik izvješćuje o rezultatima.		

ZAVRŠNI DIO

- *Dobro je znati* – savjeti
- *Poruka autora umjesto zaključka*

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Spojiti znaje o autorskom pravu s porukama o autorskom pravu eminentnih hrvatskih autora.	Učenici zainteresirano gledaju spot s porukama autora. https://www.youtube.com/watch?v=cwOaiGUkkDI	Prikazuje spot kampanje *Autori čine svijet ljepšim*	Razgovor, zaključivanje.

Literatura za učenike:

Pibernik, Mirna. *Pet mitova o autorskom pravu*. http://haa.hr/default.aspx?id=56 (pristupljeno 15. veljače 2019.)

Tvoje pjesme zvuče poznato. http://www.index.hr/black/clanak/tvoje-pjesme-zvuce-poznato-moraliziraju-o-autorskim-pravima-a-i-sami-posudjivali-od-drugih/791564.aspx (pristupljeno 12. veljače 2019.)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Literatura za nastavnike/učitelje:

Autori čine svijet ljepšim. http://www.autori.hr/autori/tko-je-autor/ (pristupljeno 18. veljače 2019.)

Copyrights and Wrongs. Common Sense Education. https://www.commonsensemedia.org/educators/lesson/copyrights-and-wrongs (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Horvat, Aleksandra; Živković, Daniela. 2013. *Knjižnice i autorsko pravo*. Prvo elektroničko izdanje. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/2002/3/Knjiznice_i_autorsko_pravo.pdf

Hrvatski jezični portal. http://hjp.znanje.hr/ (pristupljeno 20.veljače 2019.)

Lušić-Radošević, Sonja. 2017. *Autorsko pravo*. Skole hr: portal za škole. CARNET. http://www.skole.hr/ (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Negulić, Tomislav. 2016. *Kako do besplatnih fotografija koje smijete koristiti u svojim objavama. e-laboratorij*. CARNET. http://e-laboratorij.carnet.hr/do-besplatnih-fotografija-koje-smijete-koristiti-svojim-objavama/ (pristupljeno 8. veljače 2019.)

Nimac, Elvira. *Primjena Bloomove taksonomije znanja u nastavi*. www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Obrazovni ciljevi – podjela prema Bloomu. http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/spzit/pismeni/teorija/bloom.html (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Proleksis enciklopedija. http://proleksis.lzmk.hr/40596/ (pristupljeno 15. veljače 2019.)

Riger-Knez, Danijela. 2017. *Autorsko pravo*. (neobjavljena PPT prezentacija i priprava; korišteno uz dopuštenje autorice)

Tko je autor. http://www.autori.hr/autori/tko-je-autor/ (pristupljeno 15.veljače 2019.)

Plan projekcije:

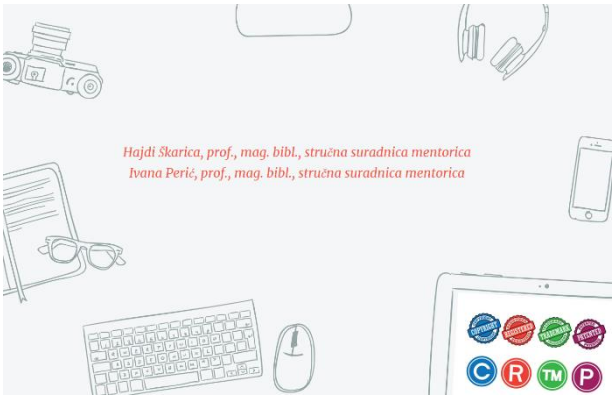

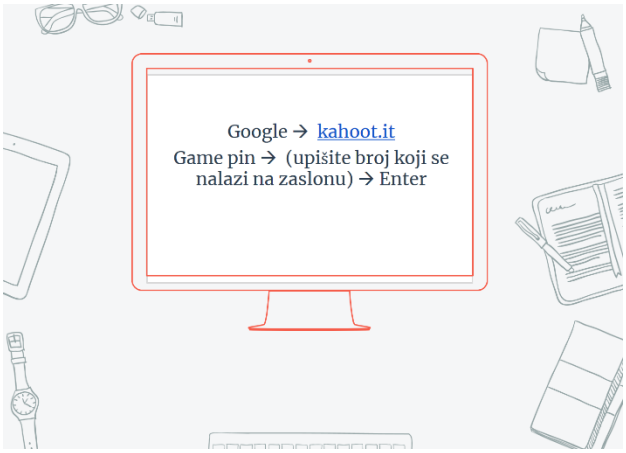

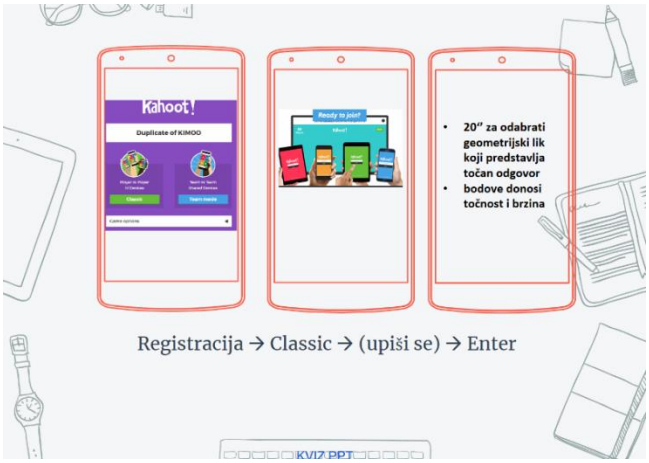

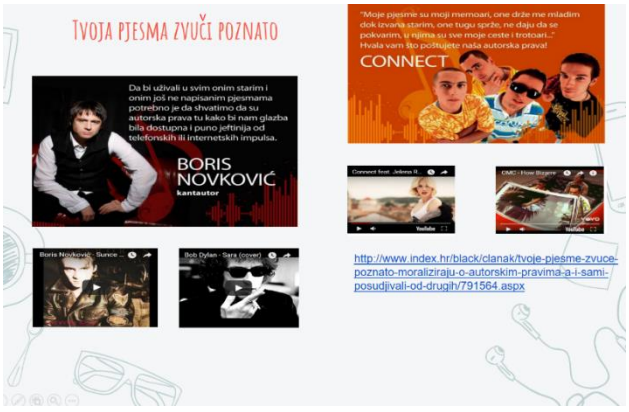

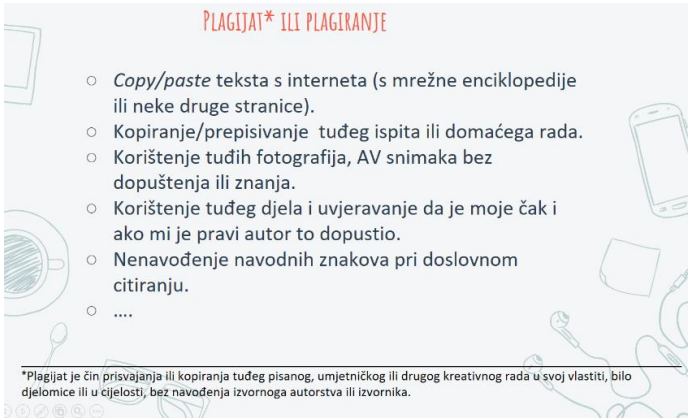

AUTOR

- Autorom se naziva osoba koja je stvorila određeno djelo. Ime te osobe obično je istaknuto na primjercima njegovih djela kako bi korisnik znao tko ga je stvorio.
- Autor ima vlasništvo nad svojim djelom samim činom stvaranja. Prava koja autor posjeduje regulira *Zakon o autorskom i srodnim pravima (NN 167/03)*.
- Ako je više autora sudjelovalo u izradi djela, radi se o koautorskom djelu.
- Ako dva ili više autora sastave svoja djela radi njihovog zajedničkog korištenja svaki od autora zadržava autorsko pravo na svojem autorskom djelu.
- **Književnici, znanstvenici, umjetnici (skladatelji, slikari, kipari, arhitekti, koreografi, fotografi, redatelji, industrijski dizajneri…), kartografi, tvorci baza podataka.**

AUTORSKO PRAVO

- **COPYRIGHT** - napomena koja kaže da je djelo zaštićeno autorskim pravom.

Copyright © 2009 - 2018 CARNet & Bulaja naklada. Sva prava pridržana.

NAČELA (POŠTENE) UPORABE AUTORSKIH DJELA

- Provjeriti tko je autor.
- Dobiti dozvolu za korištenje.
- Platiti ako je potrebno te koristiti odgovorno.

KAKO BEZ DOZVOLE AUTORA LEGALNO KORISTITI DJELA ZAŠTIĆENA AUTORSKIM PRAVOM

- **FAIR USE** - doslovno: **poštena uporaba** autorskog rada zaštićenoga autorskim pravima bez dopuštenja autora.

→ **Poštena uporaba (*fair use*) tuđeg intelektualnog vlasništva**:

- ako je svrha korištenja obrazovna, znanstvena, nekomercijalna
- ako se koristi relativno mali dio djela
- ako uporaba toga dijela djela neće utjecati na imovinska prava autora
- ako se navede ime i prezime autora korištenoga djela.

CITIRATI ‹ CITAT

„**citat**: izvadak iz teksta koji se točno prenosi, navodi od riječi do riječi [*citat iz romana; muzički citat*]; navod"[1]

[1]Citat. Hrvatski jezični portal. http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search (pristupljeno 14. veljače 2018.).

PARAFRAZIRATI ‹ PARAFRAZA

Parafraziranо objašnjenje iz rječnika:

Parafraza je riječ grčkoga podrijetla, a odnosi se na prepričavanje ili pojašnjavanje tuđih riječi pri čemu se zadržava osnovni smisao izvornika. [2]

[2]Parafraza. Proleksis enciklopedija. http://proleksis.lzmk.hr/40596/ (pristupljeno 14. veljače 2018.).

RAD U GRUPAMA

1. grupa čita tekst *Pet mitova o autorskim pravima*.

2. grupa čita i komentira nekoliko članaka iz Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima.

3. grupa traži i na mreži doznaje što je javna domena te pronalazi jedan primjer povrede autorskih prava.

IZLAGANJE 1. GRUPE

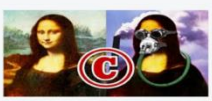

IZLAGANJE 2. GRUPE

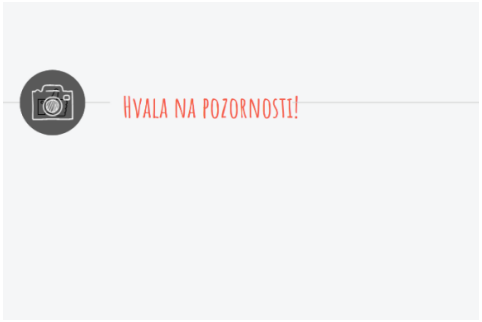

Literatura

*Autori čine svijet ljepšim***.** http://www.autori.hr/autori/tko-je-autor/ (pristupljeno 18. veljače 2019.)

Copyrights and Wrongs. Common Sense Education. https://www.commonsensemedia.org/educators/lesson/copyrights-and-wrongs (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Horvat, Aleksandra; Živković, Daniela. 2013. *Knjižnice i autorsko pravo*. Prvo elektroničko izdanje. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/2002/3/Knjiznice_i_autorsko_pravo.pdf (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Hrvatski jezični portal. http://hjp.znanje.hr/ (pristupljeno 20.veljače 2019.)

Lušić-Radošević, Sonja. 2017. *Autorsko pravo*. Skole hr: portal za škole. CARNET. http://www.skole.hr/ (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Negulić, Tomislav. 2016. *Kako do besplatnih fotografija koje smijete koristiti u svojim objavama. e-laboratorij*. CARNET. http://e-laboratorij.carnet.hr/do-besplatnih-fotografija-koje-smijete-koristiti-svojim-objavama/ (pristupljeno 8. veljače 2019.)

Nimac, Elvira. *Primjena Bloomove taksonomije znanja u nastavi*. www.azoo.hr/images/razno/E._Nimac.doc (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Obrazovni ciljevi – podjela prema Bloomu. http://www.carnet.hr/referalni/obrazovni/spzit/pismeni/teorija/bloom.html (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Pibernik, Mirna. *Pet mitova o autorskom pravu*. http://haa.hr/default.aspx?id=56 (pristupljeno 15. veljače 2019.)
Proleksis enciklopedija. http://proleksis.lzmk.hr/40596/ (pristupljeno 15. veljače 2019.)
Riger-Knez, Danijela. 2017. *Autorsko pravo*. (neobjavljena PPT prezentacija i priprava; korišteno uz dopuštenje autorice)
Tko je autor. http://www.autori.hr/autori/tko-je-autor/ (pristupljeno 15.veljače 2019.)
Tvoje pjesme zvuče poznato. http://www.index.hr/black/clanak/tvoje-pjesme-zvuce-poznato-moraliziraju-o-autorskim-pravima-a-i-sami-posudjivali-od-drugih/791564.aspx (pristupljeno 12. veljače 2019.)
Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima (pristupljeno 20. veljače 2019.)

Životopisi

Hajdi Škarica zaposlena je u Gimnaziji Franje Petrića u Zadru na radnom mjestu stručne suradnice knjižničarke. Na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu diplomirala je hrvatski jezik i književnost, a Dopunski izvanredni studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku, dislociranom studiju u Zadru. Stručni je ispit za učitelja hrvatskoga jezika položila 2000. godine, a stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 2008. godine. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora. Dugogodišnja je članica HUŠK-a. Od 2016. godine voditeljica je ŽSV-a knjižničara osnovnih i srednjih škola Zadarske županije.

Ivana Perić zaposlena je u Osnovnoj školi Petra Preradovića u Zadru kao stručna suradnica knjižničarka. Sveučilišnom naobrazbom stekla je zvanje profesorice hrvatskog jezika i književnosti (1999.) te diplomirane knjižničarke (2005.). Položila je stručni ispit za učiteljicu hrvatskoga jezika te stručni ispit za stručno zvanje diplomirana knjižničarka. Zaposlena je kao učiteljica hrvatskoga jezika u srednjoj školi, a potom od 2002. kao stručna suradnica knjižničarka i učiteljica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Petra Preradovića. Posljednjih šest godina radi kao stručna suradnica knjižničarka u punom radnom vremenu. Promovirana je u zvanje stručne suradnice mentorice. Voditeljica je ŽSV-a knjižničara osnovnih i srednjih škola Zadarske županije u jednom mandatu. Vanjska je suradnica Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru (od 2011. godine). Predsjednica je Podružnice Hrvatske udruge školskih knjižničara Zadarske županije. U suradnji s kolegama objavljuje stručne radove u inozemnim i hrvatskim publikacijama.

PRILOG

Radni listić 1

Radni listić 1 – Pet mitova o autorskim pravima

Zaokruži točan odgovor.

1. Ako nema napomene o autorskom pravu (copyright), djelo se može koristiti slobodno i bez straha od plaćanja odštete. **Točno / Netočno**

2. Slike iz časopisa dozvoljeno je skenirati i stavljati na Internet
   Točno / Netočno

3. Ako ništa ne zarađujem od dijeljenja nekog sadržaja, to nije povreda autorskih prava.
   Točno / Netočno

4. Ako želimo nečije djelo reklamirati, moramo tražiti dozvolu od autora.
   Točno / Netočno

5. Fair Use je stvoren kako bi se sadržaji mogli koristiti u svrhu vijesti, komentara, školovanja, a da se ne mora tražiti odobrenje autora. **Točno / Netočno**

6. Fair Use se koristi najčešće kada je u pitanju mala količina tekstualnog sadržaja nekog autorskog djela. **Točno / Netočno**

7. Kod fotografija dozvoljeno je koristiti 100% autorskog sadržaja.
   Točno / Netočno

Prilog uz radni listić 1
Pet mitova o autorskim pravima na internetu

Internet je uvelike olakšao pristup sadržaju svih vrsta i oblika te pojednostavnio dijeljenje istoga. Logična posljedica toga jest da dolazi i do povreda autorskih prava, više nego ikada prije.
O autorskim pravima vjerojatno ne razmišljate previše. Naravno, prilično ste uvjereni da skidanje filmova i glazbe s torrent sajtova "nije baš" u skladu sa zakonskim propisima, odnosno da bi se tu moglo raditi o nekakvoj povredi autorskih prava, ali zaštita autorskih prava seže mnogo dalje od besplatnoga pribavljanja sadržaja koji produciraju multimilijunske filmske kompanije i diskografske kuće. Znam da ne zvuči utješno, ali vjerojatno svakodnevno kršite mnogo više autorskih prava nego što ste mislili.
Slijedi kratak pregled najčešćih zabluda o tom škakljivom i strogo pravno reguliranom području zaštite autorskih prava.

1. **"Ako nema napomene o copyrightu, nije zaštićeno copyrightom."**
Ovo je vrijedilo u prošlosti, ali danas većina zemalja svijeta (među kojima i Hrvatska) primjenjuje Bernsku konvenciju. Općenito biste za svaki sadržaj trebali pretpostaviti da je zaštićen autorskim pravom i da je njegovo kopiranje zabranjeno, osim ako niste sigurni u suprotno.
Postoje neka stara djela kojima je zaštita istekla bez posebne napomene, ali nije preporučeno riskirati. Napomena o copyrightu ima dvije temeljne uloge: da upozori potencijalne "pirate" i da se ti isti (sada više ne samo potencijalni) ne mogu braniti time da nisu znali da je sadržaj bio zaštićen. Ako je autor upozorio da je njegovo djelo zaštićeno, moći će tražiti veću odštetu, ali ako napomene nema, ne znači da će se onaj koji je prekršio autorsko pravo izvući bez davanja ikakve odštete (dapače, odštete su u slučajevima povrede autorskih prava općenito vrlo visoke).
Uvijek biste trebali biti vođeni pretpostavkom da ako nešto izgleda kao da bi moglo biti zaštićeno, vjerojatno i jest. Primjerice, nije dozvoljeno skenirati slike iz časopisa i stavljati ih na internet. Ne treba posebno napominjati kako se gleda na brisanje napomene o autorskom pravu.

2. **"Ako ništa ne zarađujem od toga, to nije povreda autorskog prava."**
Jedina razlika između toga naplaćujete li distribuciju sadržaja koji je pod zaštitom autorskog prava ili ne jest u tome koliku odštetu može dobiti autor na sudu. Dijelite li takav sadržaj besplatno, i dalje možete biti osuđeni na davanje velike odštete ako ste svojim djelovanjem umanjili komercijalnu vrijednost sadržaja (npr. masovnim dijeljenjem putem peer to peer mreža).

3. **"Nikome ne štetim – zapravo, besplatno ih reklamiram!"**
Na autoru je da odluči želi li vašu "besplatnu reklamu" ili ne. Nemojte racionalizirati, pitajte. Danas nije teško stupiti u kontakt s bilo kime.

4. **“Ako je nešto objavljeno putem Useneta (newsgrupe), to je javno dobro i slobodno to mogu koristiti kako želim.”**
Samim time što je nešto objavljeno u newsgrupi zaštita autorskog prava nije prestala. To se događa tek ako autor nedvojbeno obznani da se odriče autorskog prava (jasno to navodeći riječima: “Odričem se autorskog prava na ovom djelu i stavljam ga u javnu domenu” i sl.) ili protekom 70 godina od smrti autora (prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima, NN br. 167/2003, 79/2007, 80/2011).

5. **“Fair use”**
Na velikom broju YouTube videa koji sadrže obrade pjesama (ili čak u cijelosti originale pjesama poznatih izvođača), isječke iz filmova i sl. u opisu možete pročitati “This posting is Fair Use, no copyright infringement intended!”. Fair use je najčešća obrana protiv tužbe za povredu autorskog prava. Fair use je stvoren kako bi se sadržaji mogli koristiti u svrhu komentara, parodija, vijesti, školovanja, a da se ne mora tražiti odobrenje autora.
Često se koristi recimo u recenzijama knjiga, kada se navodi kratak isječak iz knjige. Nešto se procjenjuje kao fair use (najčešće) samo u slučajevima kada se radi o vrlo malom dijelu autorskog djela, i uz navođenje imena ili pseudonima autora, za neprofitne svrhe. Uglavnom se, dakle, radi o situacijama kada je u pitanju tekstualni sadržaj. Kod fotografija teško da se možete izvući na fair use jer je kopirano 100% autorskog sadržaja, radeći tako štetu tržišnoj vrijednosti djela i direktno vrijeđajući pravo ovlaštenika autorskog prava.
Ukratko: ako želite na bilo koji način koristiti tuđa djela, uvijek pitajte autora i tražite pisano odobrenje. Možda ćete morati platiti određen postotak za svaki primjerak koji prodate (ako, recimo, tiskate nečiju ilustraciju ili fotografiju na majice koje prodajete), ali to će vas stajati mnogo manje nego odšteta za povredu autorskih prava.

Izvor: www.planb.hr, Mirna Pibernik

Radni listić 2 – Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima

Pročitaj izdvojene članke Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima te odgovori na pitanja.

Koga smatramo autorom djela?	
Kome pripada autorsko pravo?	
Što je autorsko djelo?	
Koje intelektualne tvorevine smatramo autorskim djelima?	
Podliježe li nedovršeno autorsko djelo Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima?	
Tko ima pravo odlučiti kada će i pod kojim uvjetima objaviti djelo?	
Autor uvijek ima pravo biti priznat i označen kao autor djela?	DA / NE
Koliko traje autorsko pravo?	

Prilog uz radni listić 2

ZAKON O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA

Autorsko pravo i srodna prava

Članak 2.

(1) Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo.

(2) Pravo umjetnika izvođača pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja izvede djelo iz književnog ili umjetničkog područja ili izražaje folklora.

(3) Nositeljem drugih srodnih prava može biti svaka fizička i pravna osoba, ako zakonom nije drukčije određeno.

(4) Autorsko pravo i srodna prava mogu se protiv volje njihovih nositelja ograničiti samo pod pretpostavkama i na način određen zakonom.

Objavljivanje, izdavanje, javnost i javno korištenje

Članak 3.

(1) Autorsko djelo ili predmet srodnog prava smatra se objavljenim ako je učinjeno pristupačnim javnosti uz pristanak nositelja prava.

(2) Autorsko djelo ili predmet srodnog prava smatra se izdanim ako su uz pristanak nositelja prava primjerci toga autorskoga djela odnosno predmeta srodnog prava ponuđeni javnosti ili stavljeni u promet u količini koja zadovoljava razumne potrebe javnosti.

(3) Javnost, po ovom Zakonu, označava veći broj osoba koje su izvan uobičajenoga užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama.

(4) Javnim korištenjem autorskog djela smatra se svako korištenje autorskog djela i predmeta zaštite srodnih prava koje je pristupačno javnosti ili korištenje u prostoru koji je pristupačan pripadnicima javnosti, kao i omogućavanje pripadnicima javnosti pristupa autorskom djelu i predmetima srodnih prava u vrijeme i na mjestu koje sami odaberu.

Poglavlje 2.

AUTORI Autor

Članak 9.

(1) Autor djela je fizička osoba koja je autorsko djelo stvorila.

(2) Autoru pripada autorsko pravo na njegovu autorskom djelu činom samog stvaranja autorskog djela

II. AUTORSKO PRAVO

Poglavlje 1.

PREDMETI Autorsko djelo

Članak 5.

(1) Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnoga, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Autorska djela jesu osobito: – jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi), – glazbena djela, s riječima ili bez riječi, – dramska i dramsko-glazbena djela, – koreografska i pantomimska djela, – djela likovne umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), bez obzira na materijal od kojega su načinjena, te ostala djela likovnih umjetnosti, – djela arhitekture, – djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, – fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom, – audiovizualna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju), – kartografska djela, – prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi skice, tablice i dr.

(3) Predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo osim onoga koje to ne može biti po svojoj naravi kao i onog za koje je odredbama ovoga Zakona određeno da ne može biti predmetom autorskog prava.

(4) Predmet autorskog prava je autorsko djelo u cjelini, uključujući i nedovršeno autorsko djelo, naslov te dijelovi autorskog djela koji udovoljavaju pretpostavkama iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Naslov autorskog djela koji ne udovoljava pretpostavkama da bi bio predmet autorskog prava, a koji je već korišten za neko autorsko djelo, ne može se koristiti za djelo iste vrste ako bi mogao izazvati zabunu o autoru.

3.1. Moralna prava autora Pravo prve objave

Članak 14.

(1) Autor ima pravo odrediti hoće li, kada, gdje, kako i pod kojim uvjetima njegovo autorsko djelo biti prvi put objavljeno.

(2) Do objave autorskoga djela autor ima pravo na otkrivanje javnosti sadržaja ili opisa svojega autorskog djela.

Pravo na priznanje autorstva

Članak 15.

(1) Autor ima pravo biti priznat i označen kao autor djela.

(2) Osoba koja javno koristi autorsko djelo dužna je pri svakom korištenju naznačiti autora, osim ako autor u pisanom obliku izjavi da ne želi biti naveden ili ako način pojedinoga javnog korištenja autorskog djela onemogućava navođenje autora.

VREMENSKA OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA Opća odredba o trajanju autorskog prava

Članak 99.

Autorsko pravo traje za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti, bez obzira kada je autorsko djelo zakonito objavljeno, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Radni listić 3 – Autorsko pravo

Istraži na internetu

Koliko je dugo autorsko djelo, bez obzira na medij, zaštićeno u Republici Hrvatskoj i većem dijelu svijeta?

Što je javna domena (public domain)?

Što je plagijat?

Pronađi jedan slučaj iz medija koji govori o povredi autorskih prava (plagijat)!

Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju)

The seductive world of commercials (Trying to uncover and find the way towards critical thinking)

Danijela Riger-Knez, prof., stručna suradnica mentorica
Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola, Zadar
knjiznicazd@gmail.com

Sažetak

Nastavna jedinica Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju) obrađuje se u trećem razredu srednje škole prema planu provedbe Knjižnično-informacijskog i medijskog odgoja i obrazovanja za srednje škole. Cilj je upoznati učenike s vrstama i načinima oglašavanja te ukazati na potrebu kritičkog pristupa reklamama kojima su učenici svakodnevno izloženi. Poseban naglasak stavljen je na prepoznavanje stereotipa u oglašavanju te zalaganje za jednakost i poštivanje svih društvenih skupina.

Ključne riječi: oglašavanje, reklame, strategije u oglašavanju, stereotipi, kritičko mišljenje

Abstract

Teaching unit The seductive world of commercials (Trying to uncover and find the way towards critical thinking) is taught in the third year of high school according to the plan for the implementation of the library-information and media education for high schools. The goal is to get the students acquainted with the kinds of publishing commercials and to stress the need for critical approach when dealing with the commercials to which students are exposed every day.. Special emphasis is put on the recognition of stereotypes in publishing commercials and on the advocacy of equality and respect of all social groups.

Key words: publishing, commercals, strategies in advertising, stereotypes, critical thinking

Nastavna jedinica:	**Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju)**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Danijela Riger-Knez, prof., stručna suradnica mentorica	
Razredni odjel: 3. razred srednje škole	Trajanje sata: 45 min	
Nastavno/međupredmetno područje: Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje	**Tip nastavnoga sata:** Kombinirani	**Nastavni oblici**: individualni rad, frontalni rad, skupni rad
Nastavne metode: usmeno izlaganje, heuristički razgovor, metoda čitanja/pisanja/slušanja/rada na tekstu, demonstracija, simulacija, istraživanje	**Nastavna sredstva (i pomagala):** Časopis, članak, slikokaz, računalo, Internet, LCD projektor, nastavni listić, AV zapis, web alat wizer.me	**Ključne riječi:** oglašavanje, reklame, strategije u oglašavanju, stereotipi
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Upoznati učenike s vrstama i načinima oglašavanja te ukazati na potrebu kritičkoga pristupa i analize reklama kojima su svakodnevno izloženi u medijima.	
Suodnosi:	Marketing, Povijest, Hrvatski jezik, Psihologija	
Ishodi učenja:	Nakon ove nastavne jedinice učenik će moći: prepoznati moć medijskih poruka, definirati pojam stereotipa i diskriminacije, kritički pristupti nametnutim standardima ljepote, analizirati i dekonstruirati medijske poruke, analizirati slike / fotografije, analizirati ulogu medija u prikazivanju stereotipa	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	definirati što je oglašavanje i kojim strategijama se mediji koriste u oglašavanju, prepoznati prikriveno oglašavanje, prepoznati stereotipne prikaze društvenih skupina u oglašavanju	
b) odgojne	prepoznati stereotipe u oglašavanju i suprotstaviti se istim, vjerovati u vlastite stavove i ne podlijegati stavovima koje nameću reklame, razvijati samopouzdanje i samopoštovanje	
c) funkcionalne	prepoznati manipulativnu moć reklame, razlučiti koji su reklamirani proizvodi zaista potrebni, suprotstaviti se pokušaju stvaranja umjetnih potreba, prepoznati stereotipne prikaze u reklamama	
d) komunikacijske	kritički promišljati, iznositi osobna stajališta, zalagati se za poštivanje i jednakost svih društvenih skupina	

Tijek sata (artikulacija)

Uvodni dio sata (5’)

- Upoznavanje – Ledolomac
- Igra prepoznavanja Tko je tko?

Središnji dio sata (35’)

- Što je oglašavanje i kratka povijest oglašavanja (2’)
- Strategije u oglašavanju (3’)
- Reklame i mladi (5’)
- Razgovor o reklamama (prepoznavanje stereotipnih prikaza pojedinaca i društvenih skupina) (5’)
- Grupni rad – 2 grupe analiziraju reklame u tiskanim i elektroničkim medijima i ispunjavaju radne listiće (10’)
- Izlaganje (10’)

Završni dio sata (5’)

- Zašto ne možemo “uhvatiti korak” s reklamnim proizvodima
- *Pozitiva* za kraj – reklamne kampanje koje žele isključiti stereotipe iz oglašavanja

Postupci i oblici vrednovanja i samovrednovanja:	Postavljanje pitanja, učenička zapažanja, samovrednovanje (radni listić), vršnjačko vrednovanje (timski rad)

Tijek sata

UVODNI DIO
Motivacija, razgovor, najava nastavne jedinice (5’)

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Opisati navike korištenja medija u svakodnevnom životu (tv, radio,	Učenici odgovaraju na pitanja vezana uz korištenje medija u svakodnevnom životu.	Knjižničarka postavlja poticajna pitanja	Učenici odgovaraju na knjižničarkina pitanja.

računala, mobiteli, društvene mreže, knjige) Prepoznati osobe iz medijskog života. Reći zašto neke osobe prepoznajemo odmah, a za neke nismo ni čuli. Prepoznati koliko su neke reklame prisutne u našoj svakodnevici	Prepoznaju medijske osobe (uglavnom iz showbiza), a manje znanstvenike i umjetnike. Daju svoje mišljenje zbog čega je to tako. https://app.wizer.me/learn/KT2XKJ	Tko svaki dan gleda televiziju? Koliko vas koristi mobitel? Tko čita knjige? Tko od vas svakodnevno koristi računalo? Tko sluša radio? Tko čita dnevne novine ili časopise? Tko je aktivan na društvenim mrežama (FB, Instagram, Twitter, ...)? Prikazuje fotografije osoba koje učenici trebaju prepoznati. Upućuje učenike na rad u wizeru (*matching*)	Učenici su uključeni u razgovor o prisutnosti medija u životu svakog suvremenog čovjeka. Učenici iznose svoja iskustva. U alatu wizer.me učenici spajaju reklamne slogane s proizvodom; komentiraju rezultate

SREDIŠNJI DIO

- Što je oglašavanje i kratka povijest oglašavanja (2’)
- Strategije u oglašavanju (3’)
- Reklame i mladi (5’)
- Razgovor o reklamama (prepoznavanje stereotipnih prikaza pojedinaca i društvenih skupina) (5’)
- Grupni rad – 2 grupe analiziraju reklame u tiskanim i elektroničkim medijima i ispunjavaju radne listiće (10’)
- Izlaganje (10’)

Ishodi učenja (učenik će moći):	Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda
Objasniti povijest oglašavanja. Objasniti svrhu i namjenu oglašavanja. Objasniti strategije koje	Učenici prate prezentaciju, fotografiju, kratke video materijale i odgovaraju na postavljena pitanja. Sudjeluju u razgovoru i raspravi. Izdvajaju primjere prikrivenog oglašavanja,.	Knjižničarka prikazuje prezentaciju o povijesti oglašavanja. Tijekom prezentacije i razgovora, vodi učenika	Izlaganje, razgovor, zaključivanje, komentiranje

se primjenjuju u reklamiranju. Pronaći i opisati prikriveno oglašavanje. Obrazložiti kako reklame djeluju na promjenu stava korisnka prema nekom prizvodu. Pronaći stereotipe u reklamama Prepoznati nametnuti ideal ljepote i manipulaciju mladima kako bi se stvorili novi potrošači Usporediti reklame nekad i danas. Obrazložiti postojanje ukorijenjeih stereotipa u oglašavanju U grupama analiziraju ponuđene medijske predloške	Pronalaze stereotipe u reklamama. Uspoređuju reklame nekad i danas te zaključuju da su neki stereotipni prikazi pojedinaca i društvenih skupina ostali ukorijenjeni do danas. https://www.youtube.com/watch?v=k55bm2Z3l08 Učenici rješavaju radne listiće u digitalnom alatu wizer.me https://app.wizer.me/learn/G1F81X	do zaključka koje su strategije u oglašavanja, što je prikriveno oglašavanje. Prikazuje kratki film o nerealnom izgledu djevojaka s naslovnica Kako prepoznati stereotipe u medijima. Razgovor o reklamama nekad I danas, ukorijenjenost stereotipa u društvu.	Izlaganje, razgovor, zaključivanje, komentiranje

ZAVRŠNI DIO

- Zašto ne možemo *uhvatiti korak* s reklamnim proizvodima
- *Pozitiva* za kraj – reklamne kampanje koje žele isključiti stereotipe iz oglašavanja

Ishodi učenja	Učeničke aktivnosti	Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)	Način provjere ishoda

(učenik će moći):	(Što učenik čini?):		
Obrazložiti glavne postavke pročitanog teksta o reklamiranju i stvaranju trendova. Usporediti nove pristupe u nekim reklamnim kampanjama	Učenik zainteresirano sluša čitanje teksta o uzaludnoj borbi s nametnutim trendovima. Raspravlja o novim pristupima oglašavanju	Učenicima čita tekst Federica Beigbedera o poslu marketinškog stručnjaka. Prikazuje reklamu "Što znači trčati kao curica" kao pozitivan primjer reklamiranja proizvoda https://www.youtube.com/watch?v=fZ4BrN0mxVg	Razgovor, zaključivanje, uspoređivanje

Izvori:

- *Djeca medija*. http://www.djecamedija.org/ (pristupljeno 15. veljače 2019.)
- Grgić, Hana i dr. 2016. *Novo vrijeme, novi mediji: Medijska pismenost mladih u 21. stoljeću. Cesi.* Zagreb. http://www.cesi.hr/attach/_m/medijska.pismenostprirucnik-2016.pdf (pristupljeno 10. veljače 2019.)
- Ilišin, Vlasta. 2003. Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima. *Medijska istraživanja* 2/3. 9-34.
- Letinić, Antonija i dr. 2016. *Čitajmo između redaka: Priručnik za razvoj medijske pismenosti.* Gong - Kurziv. Zagreb. http://www.gong.hr/media/uploads/med_pismenost_pub.pdf (pristupljeno 15. siječnja 2019.)
- *Medijska pismenost – abeceda za 21. stoljeće*. http://www.medijskapismenost.hr/ (pristupljeno 4. veljače 2019.)
- Miliša, Zlatko. 2006. *Manipuliranje potrebama mladih*. Marko M. usluge. Zagreb.
- Miliša, Zlatko; Tolić, Mirela; Vertovšek, Nenad; 2009. *Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji.* Biblioteka JETIC. Zagreb.

- Miliša Zlatko; Tolić, Mirela; Vertovšek, Nenad. 2010. *Mladi – odgoj za medije: priručnik za stjecanje medijskih kompetencija.* M.E.P. - Udruga CINAZ. Zagreb – Zadar.
- Zgrabljić Rotar, Nada. 2005. *Mediji – medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji: Medijska pismenost i civilno društvo*. Ur. Zgrabljić Rotar, Nada. Media centar. Sarajevo . www.media.ba (pristupljeno 3. prosinca 2018.)

Prilog 1. Plan projekcije

Pravila radioničkog rada

- Dok jedan govori, drugi slušaju
- Ne upadamo jedni drugima u riječ
- Nema omalovažavanja i ruganja
- Surađujemo
- Svako mišljenje je vrijedno

Pravila radioničkog rada

- Dok jedan govori, drugi slušaju
- Ne upadamo jedni drugima u riječ
- Nema omalovažavanja i ruganja
- Surađujemo
- Svako mišljenje je vrijedno

Tko je tko?

- Kim Kardashian
- Joshua Bell (mali eksperiment J. Bella u Washingtonu)

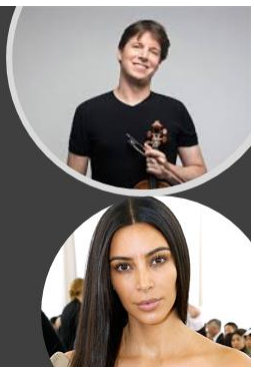

Kandidati hrvatskog Big Brothera

Dobitnici Nobelove nagrade za medicinu 2017. američki znanstvenici Jeffrey C. Hall, Michael Rosbash and Michael W. Young za otkriće kompleksnih molekularnih mehanizama čovjekova biološkog sata

Razumijemo li uvijek pravi smisao poruke koju nam mediji prenose?!

- MEDIJI PRENOSE PORUKE, UTJEČU NA NAŠE ODLUKE, SUDJELUJU U STVARANJU NAŠE SLIKE SVIJETA

Oglašavanje

- Zakon o elektroničkim medijima definira oglašavanje kao svaki oblik oglasa emitiran u zamjenu za plaćanje ili sličnu naknadu ili emitiranje u svrhu samopromidžbe javnog ili privatnog poduzeća ili fizičke osobe u vezi s trgovinom, poslovanjem, obrtništvom ili strukom kako bi se promicala nabava roba ili usluga, uključujući nepokretnu imovinu, prava i obveze, u zamjenu za plaćanje.

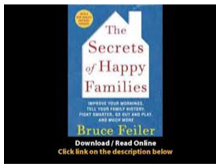

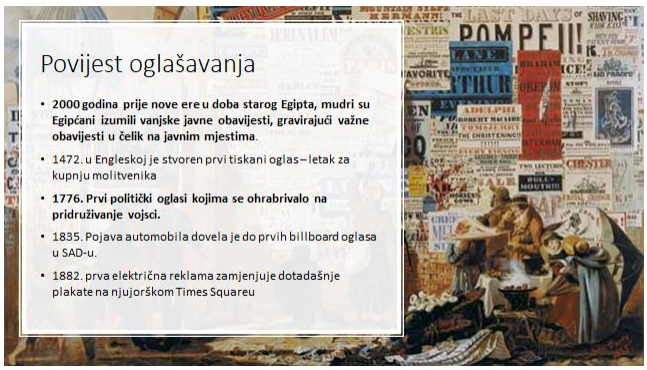

- **1957. rođen je Mr. Clean, s najdužim stažem u oglašavanju.**
- 1981. Pokrenuta MTV televizija koja reklamira glazbenike 24 sata dnevno.
- **1984. Apple je snimio najskuplju reklamu u povijesti televizijskog oglašavanja. Režirao ju je Ridley Scott, a troškovi snimanja iznosili su 900 000 dolara.**
- **2002. Pepsi pokrenuo najskuplju oglašivačku kampanju. Reklamni spot u trajanju od 90 sekundi s Britney Spears u glavnoj ulozi, koštao je 7,53 milijuna dolara.**

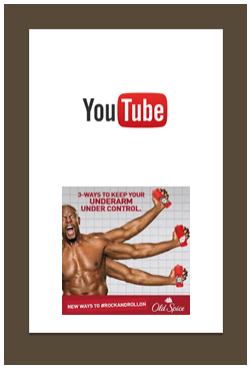

- 2005. rođenjem YouTube-a započela je era video oglašavanja i razvoj digitalnog viralnog marketinga.
- 2006. Twitter zajednica omogućuje brz i besplatan viralni marketing.
- 2007. Facebook predstavio oglašavanje temeljeno na socijalnom ponašanju korisnika.
- 2010. viralno oglašavanje sve više zamjenjuje klasične modele reklamiranja. Kampanja za Old Spice s više od 30 milijuna pregleda proglašena je najuspješnijom u prethodnoj godini.

Što je glavna svrha i namjena oglašavanja, reklamiranja?

PRODATI PROIZVOD
ZARADITI NOVAC

U 20. stoljeću marketinški stručnjaci počeli su upotrebljavati suptilnu psihologiju kako bi utjecali na podsvijet potrošača.

Primjenjuju se razne strategije u reklamiranju proizvoda.

Boje u oglašavanju

- Plava – povjerenje, smirenost, harmonija
- Crvena – uzbuđenje, ljubav, moć

- Zelena – svježina, smirenost
- Žuta – veselje
- Narančasta – prijateljstvo i veselje

Prikriveno oglašavanje

- Zakon o elektroničkim medijima kao prikrivenu audiovizualnu komercijalnu komunikaciju navodi "predstavljanje robe, usluga, naziva, zaštitnog znaka ili djelatnosti proizvođača roba ili pružatelja usluga u programima u obliku riječi ili slika kada je namjera pružatelja medijskih usluga da takvo predstavljanje služi za oglašavanje i može zavarati javnost u vezi s njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje smatra namjernim posebno ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili sličnu naknadu. Zavaravajuće oglašavanje je bilo koje oglašavanje koje na bilo koji način, uključujući njegovo predstavljanje, dovodi u zabludu ili je vjerojatno da će dovesti u zabludu osobe kojima je upućeno ili do kojih dopire, pa je vjerojatno da će zbog toga utjecati na njihovo ekonomsko ponašanje, odnosno da zbog toga povređuje ili je vjerojatno da će povrijediti konkurente".

Prikriveno oglašavanje

Stavovi i promjena stava – djelovanje na misli i osjećaje

- Stav je trajno vrednovanje ljudi, objekata ili ideja.
- Stavovi se izjednačavaju s vrednovanjem zato što se sastoje od pozitivnih ili negativnih reakcija na nešto.
- Stav ima 3 sastavnice: emocionalnu, spoznajnu i opažajnu.

- Najbolji način promjene stava je korištenje logičnih, činjeničnih argumenata i uvjeravanja ljudi da je to pravi proizvod za njih.
- Ako se želi perifernim putem mijenjati stav potencijalnog korisnika, najbolje je angažirati neku poznatu osobu.
- Proizvod mora postati osobno važan.

- Reklame žele izazvati određene emocije kod primatelja – npr. reklame za piće ne prezentiraju činjenice, već *igraju* na emocije.
- Pokušavaju povezati osjećaj uzbuđenja, mladosti, energije i seksualne privlačnosti s određenom markom

Moć reklame

Većina ljudi misli da reklame ne djeluju ja njihove stavove.

Postoje li dokazi da reklame zaista djeluju?

Ako vidimo reklamu za Ariel, jesmo li zaista skloniji kupiti taj proizvod?

DA

- Djelotvorne reklame djeluju brzo, značajno povećavaju dobit unutar 6 mjeseci prikazivanja

- „Reklame navode potrošače da kupuju ono što im je potrebno i što nije.
- Najvažnija moć reklame je laka dostupnost, privlačnost i uvjerljivost.
- Reklame stvaraju kult novoga. One su stvaratelji umjetnih potreba."

Slučaj Geralda Lamberta 1936. („Listerine”) halitosis ili prodaja bolesti

Reklame ciljane na djecu i mlade

- „Prema nekim šire prihvaćenim definicijama reklame su smišljeno, organizirano informiranje sredstvima masovnih medija i plansko popularizirane industrijskih proizvoda i različitih usluga.
- Mnoge su reklame posebno ciljane na djecu i mlade ljude, budući da su prepoznati kao lako primamljivi kupci.“

- Reklamiranje određenih prehrambenih proizvoda male ili nikakve nutricionističke vrijednosti (slanih grickalica, čokoladica, bezalkoholnih napitaka, zašećerenih pahuljica, i sl.) i lanaca brze prehrane (hamburgera, pizza i sl.) mogu negativno utjecati na razvoj dječjih prehrambenih navika i u krajnjem slučaju ugroziti njihovo zdravlje (Hastings, Stead i McDermott, 2004).

Imperativ ljepote i mladosti

- „Poimanje ljepote u reklamama je postalo glavno sredstvo kojem se trebaju prilagođavati kupci.
- Slika ljepote u reklamama postaje sredstvo za otimanje novca naivnima, kojima su ponekad reklame postale jedini prozor u svijet.
- Iako je poznato da je trend prolazan kao i ljepota, nastoji se (mladima) nametnuti **stav da je osobnost bez vanjske ljepote kao preduvjeta društvenog priznanja ništavna.**
- Listovi za tinejdžere se natječu u estetizaciji tijela i potrebe za savršenim izgledom. Mladi žele biti netko drugi.“

https://www.youtube.com/watch?v=k55bm2Z3l08

- Intervencije i trikovi kod nerealnih prikaza.
- predodžba vlastita tijela pod velikim utjecajem medija, kako za žene, tako i za muškarce.
- Kult vitkosti kakav postoji danas počeo se formirati tek nakon Drugoga svjetskog rata, a modna industrija postupno je pridonijela stvaranju stereotipnoga izgleda žene.
- medijski ideal ljepote genetski nedostižan za 95 posto žena.

- Reklame svojim riječima i slikama ne utječu samo na potrošačko ponašanje, nego prenose:
- kulturološke stereotipe povezujući proizvode sa željenim predodžbama;
- mišljenje o društvenim grupama;
- obitelji.

Stereotipi

- (grč. stereos, typos – otisak)
  Riječ stereotip potječe iz tiskarstva i odnosi se na sadržaj tiskan pločama s nepokretnim slogom. U prenesenom značenju stereotip znači uvijek isti, otrcan, nepromjenjiv, u istom obliku, ukalupljen, uobičajen
  (Veliki rječnik stranih riječi, Bratoljub Klaić).
- Kada u medijskom smislu govorimo o stereotipima, mislimo na pojednostavljene slike o nekoj grupi ljudi i generalizacije koja ne uočavaju individualne razlike. Takvi prikazi mogu dovesti do diskriminacije.

Diskriminacija

- (lat. discriminare – razlučivati, dijeliti)

Diskriminacija je "ograničenje prava", odnosno pravljenje razlika prema socijalnim, rasnim, etničkim, vjerskim, spolnim, jezičnim, starosnim i drugim osobinama. Diskriminaciju često uzrokuju stereotipi i predrasude, pri čemu mediji igraju važnu ulogu koristeći diskurs koji uključuje seksističke, rasističke, ksenofobne i/ili druge elemente koji u javnom prostoru kreiraju negativne slike o određenoj skupini ljudi, što može dovesti i do konkretnih posljedica kao što su socijalno isključivanje i konflikti.

Razgovor o reklamama

- I u prošlosti su oglašavanje i reklame usmjeravale život ljudi gotovo jednako kao i danas.
- Učestala oglašavanja s primjerice sretnom obitelji za stolom koja zadovoljno nanosi neki namaz na kruh nisu slučajnost.

Razgovor o reklamama

Razgovor o reklamama

Obitelj u reklamama

Radionice

Frederic Beigbeder

- Zovem se Octave i oblačim se u APC-u. Pišem reklame: eh da, zagađujem svemir. Ja sam tip koji vam prodaje…Tip zbog kojeg sanjate o stvarima koje nikada nećete imati. Nebo uvijek modro, cure nikad ružne, savršena sreća retuširana u PhotoShopu. Preušminkane slike, glazba u trendu. Kad si, zahvaljujući teško stečenoj ušteđevini, uspijete priuštiti auto iz snova, onaj koji sam snimao u svojoj posljednjoj kampanji, ja sam ga već izbacio iz mode. Imam tri unaprijed pripremljena trenda i uvijek sve izvedem tako da se isfrustrirate. Glamur je zemlja u koju nikad ne stižemo. Drogiram vas novitetima, a njihova je prednost da nikada ne ostaju novima. Uvijek ima neki novi novitet zbog kojeg zastarijeva prethodni.[2]

Literatura

Djeca medija. http://www.djecamedija.org/ (pristupljeno 15. veljače 2019.)

Grgić, Hana i dr. 2016. *Novo vrijeme, novi mediji: Medijska pismenost mladih u 21. stoljeću*. Cesi. Zagreb. http://www.cesi.hr/attach/_m/medijska.pismenostprirucnik-2016.pdf (pristupljeno 10. veljače 2019.)

Ilišin, Vlasta. 2003. Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima. *Medijska istraživanja* 2/3. 9-34.

Letinić, Antonija i dr. 2016. *Čitajmo između redaka: Priručnik za razvoj medijske pismenosti*. Gong - Kurziv. Zagreb. http://www.gong.hr/media/uploads/med_pismenost_pub.pdf (pristupljeno 15. siječnja 2019.)

Medijska pismenost – abeceda za 21. stoljeće. http://www.medijskapismenost.hr/ (pristupljeno 4. veljače 2019.)

Miliša, Zlatko. 2006. *Manipuliranje potrebama mladih*. Marko M. usluge. Zagreb.

Miliša, Zlatko; Tolić, Mirela; Vertovšek, Nenad; 2009. *Mediji i mladi: prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji*. Biblioteka JETIC. Zagreb.

Miliša Zlatko; Tolić, Mirela; Vertovšek, Nenad. 2010. *Mladi – odgoj za medije: priručnik za stjecanje medijskih kompetencija*. M.E.P. - Udruga CINAZ. Zagreb – Zadar.

Zgrabljić Rotar, Nada. 2005. *Mediji – medijska pismenost, medijski sadržaji i medijski utjecaji: Medijska pismenost i civilno društvo*. Ur. Zgrabljić Rotar, Nada. Media centar. Sarajevo . www.media.ba (pristupljeno 3. prosinca 2018.)

Životopis

Danijela Riger-Knez zaposlena je u Hotelijersko-turističkoj i ugostiteljskoj školi u Zadru na mjestu stručne suradnice knjižničarke. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, studij kroatistike, i informacijske znanosti – knjižničarstvo na Sveučilištu u Zadru. Stručni ispit za učitelja Hrvatskoga jezika položila u Zadru 2001. godine. Stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Promovirana u zvanje stručnog suradnika mentora 2016. godine.

Seminarski rad

Seminar paper

Ruža Jozić, dipl. komp. i dipl. bibl.
Gimnazija Sesvete
e-mail: ruza.jozic2@skole.hr
Alta Pavin Banović, mag. theol., mag. bibl.
Medicinska škola Osijek
e-mail: alta.pavin@gmail.com

Sažetak

Seminarski rad jedan je od najpopularnijih načina obrade i prezentiranja konkretne teme učenika srednjih škola. Specifičnost je seminarskoga rada samostalnost u istraživanju različitih izvora o izabranoj temi i stručnom području te objedinjavanje svih relevantnih informacija u jedinstvenu cjelinu. Seminarski rad ima svoja bitna obilježja: naslovnu stranicu, sadržaj, uvod, razradu teme s poglavljima i podpoglavljima, zaključak, korištenu literaturu i izvore, priloge s konkretnim fotografijama, tabele, grafikone i sl. Pisanje seminarskoga rada izvrsna je priprema za izradu završnoga rada učenika u strukovnim školama, ali i učenika gimnazijskih programa, kao dobra priprema za sveučilišni studij. Svrha je seminarskih radova naučiti učenike pretraživati različite izvore informacija, izabrati i objediniti relevantne podatke i informacije u jedinstvenu cjelinu, obraditi konkretnu temu postupcima analize i sinteze, koristeći se pri tome postupcima citiranja i parafraziranja izvora te navodeći svu korištenu literaturu i izvore. Seminarski se rad može objaviti na mrežnoj stranici Škole, koristeći se raznim digitalnim alatima kao što su *LEANPUB, ISSUU* i sl.

Ključne riječi: seminarski rad, samostalni rad, struktura seminarskoga rada, postupci izrade i oblikovanje seminarskoga rada.

Abstract

Seminar paper is one of the most popular ways of preparing and presenting a particular topic among students of secondary schools. The main characteristic of a seminar paper is individual research of different sources about the choosen topic and professional field and uniting and synthesizing all the relevant information. Every seminar paper has the following important elements: front page, contents, introduction, elaboration with chapters and subsections, conclusion, sources and reference materials,

suplements such as photographs, tables, graphs etc. Writing a seminar paper is an excellent preparation for writing a final exam paper for students of vocational schools (as well as students of grammar schools) and also as a preparation for university studies. The aim (purpose) of seminar papers is to teach students how to search for information using different sources, how to choose and unite relevant pieces of information, how to elaborate topic using analysis and synthesis as well as using quotations and paraphrasing and stating the sources and reference materials. Seminar papers can be published on the school web site using different digital tools, such as LEANPUB, ISSUU etc.

Key words: seminar paper, individual paper, structure of the seminar paper, procedures of writing and shaping seminar paper

PISANA PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

<table>
<tr><td colspan="3">Škola: Srednja škola</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ime i prezime knjižničara: Ruža Jozić i Alta Pavin Banović</td></tr>
<tr><td>Razredni odjel: četvrti</td><td colspan="2">Datum:</td></tr>
<tr><td>Nastavno područje:</td><td colspan="2">Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje</td></tr>
<tr><td>Tema: Seminarski rad</td><td colspan="2">Nastavna jedinica: Kompozicija i izrada seminarskoga rada</td></tr>
<tr><td>Ključne riječi:</td><td colspan="2">samostalni istraživački rad, kompozicija, seminar</td></tr>
<tr><td>Tip nastavnoga sata:</td><td colspan="2">kombinirani – obrada, istraživanje</td></tr>
<tr><td>Nastavni oblici: frontalni, grupni i individualni rad</td><td colspan="2">Suodnos: hrvatski jezik, svi nastavni predmeti</td></tr>
<tr><td>Nastavne metode:
razgovor,
demonstracija,
rad na izvorima i istraživanje,
aktivno slušanje i zapisivanje.</td><td>Nastavna sredstva:
knjižnična građa,
prezentacija u PowerPointu,
mrežni izvori i internet.</td><td>Nastavna pomagala:
računalo,
tablet,
LCD projektor,
pametni telefoni i
pametna ploča.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Cilj sata: istražiti temu izrada seminarskoga rada i napisati seminarski rad</td></tr>
</table>

Kognitivni ishodi **Učenici će:** • pronaći izvore podataka, poredati ih po važnosti i sažeti svojim riječima; • upotrijebiti izabrane podatke i preoblikovati ih na nov način; • razdvojiti važne od nevažnih informacija i provjeriti točnost podataka; • vrjednovati i usporediti podatke, zaključiti temu; • oblikovati dijelove seminarskoga rada u smislenu cjelinu; • formulirati hipotezu, objasniti što je naučeno i to prezentirati.	**Afektivni ishodi** **Učenici će:** • pisati bilješke, izabrati podatke i slijediti upute za istraživanje; • tražiti, označavati i izdvajati činjenice bitne za pisanje seminarskoga rada; • proučiti, kritički prosuditi i procijeniti izabrane izvore; • planski i sustavno rješavati zadatke vezane za temu i seminarski rad • izraziti vlastita uvjerenja u zaključku seminarskoga rada.	**Psihomotorički ishodi** **Učenici će:** • odvajati podatke i grupirati informacije; • preraditi izabrane podatke i preoblikovati ih u novi oblik; • umetnuti podatke u svoj seminarski rad, citiranjem ili parafraziranjem; • prezentirati svoj seminarski rad i koristiti se govornim vještinama.

Tijek sata (artikulacija)				
UVODNI DIO: motivacija, najava teme i ishoda učenja (5´)				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala:**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: odlučiti o svim odrednicama seminarskoga rada i samostalnoga istraživačkog rada.	Učenici sudjeluju u uvodnomu dijelu sata promatranjem, slušanjem i odgovaranjem na postavljena pitanja.	- frontalni oblik rada - razgovor - promatranje - zaključivanje	- *LCD* projektor - računalo - prezentacija u P*owerPointu*	Knjižničar pozdravlja prisutne učenike i postavlja nekoliko pitanja: Jeste li kada pripremali temu za izlaganje u razredu? Na koji ste način istraživali temu? Kako ste istraženu temu oblikovali? Knjižničar naglašava važnost pretraživanja stručne i referentne literature, mrežnih stranica i izvora te ispravno pisanje podataka o korištenim izvorima

				prema važećemu *Hrvatskomu pravopisu.* Knjižničar najavljuje temu: *Kompozicija i izrada seminarskoga rada.*
SREDIŠNJI DIO: spoznavanje novih nastavnih sadržaja (20´) analiza ključnih pojmova, sinteza – samostalni rad učenika (10')				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: pronaći izvore podataka, poredati ih po važnosti, navesti, citirati i parafrazirati; razdvojiti važne od nevažnih informacija; posložiti dijelove u cjelinu, provjeriti točnost podataka.	Rad u skupinama uključuje istraživanje teme i korištenje: *online* katalozima knjižnica, portalom *Pitaj knjižničara*, referentnim zbirkama i predmetnim katalozima stručnih ili popularnih časopisa kao što su *Drvo znanja, Meridijani, Priroda, BUG i dr.* **Zadatci za rad u skupinama:** • izabrati u bilješkama podatke i informacije važne i bitne za temu;	- frontalni oblik rada - slušanje - rad u skupinama - promatranje - razgovor - identificiranje - povezivanje - zaključivanje	- računalo - *LCD* projektor - knjige - časopisi - mrežni izvori	Knjižničar naglašava elemente seminarskoga rada: uvod, sadržaj, razrada teme, zaključak, bibliografija, dodaci ili prilozi. Knjižničar izlaže kompoziciju i strukturu seminarskoga rada i naglašava sljedeće važne dijelove: • naslovna stranica, • sažetak sadržaja i ključne riječi, • kazalo sadržaja, • uvod rada, • razrada teme s poglavljima, • praktični dio (ako ga rad sadrži), • zaključak, • bibliografija literature i izvora, • prilozi s legendama. Knjižničar naglašava da učenici biraju temu istraživanja koju oblikuju u pisanoj formi,a usmeno izlažu. Knjižničar objašnjava da se rad u skupinama sastoji od:

	• izraditi plan i kompoziciju rada; • odrediti što će se iz proučenoga gradiva prepričati ili interpretirati svojim riječima, što će se parafrazirati i citirati, navesti točan izvor i mjesto preuzimanja podataka; • oblikovati izgled seminarskoga rada: veličinu i usmjerenje stranice, margine, broj stranica; • oblikovati naslovnu stranicu: zaglavlje (podatci o školi), podatci o razredu, predmetu, temi (istaknut naslov seminarskoga rada), mentoru i učeniku te mjestu i vremenu izrade seminarskoga rada; • oblikovati svoj seminarski			• određivanja teme i istraživačkog problema; • određivanja cilja i procjenjivanje koliko vremena treba za izradu seminarskoga rada; • planiranja istraživanja tj. određivanja svrhe i područja rada; • istraživanja teme u izvorima (u stručnoj i referentnoj literaturi i mrežnim izvorima); • traženja i prikupljanja podataka; • čitanja, bilježenja, komentiranja podataka i navođenja izvora; • obrade podataka tj. opisivanja, povezivanja, tumačenja, interpretacije, obrade i završnoga oblikovanja seminarskoga rada. Osim pravilnoga oblikovanja teksta, učenici trebaju znati citirati literaturu i navoditi sve izvore korištene u svojemu radu (tekst, slikovni sadržaji, dokumenti ili ulomci). Poželjno je koristiti se važećim *Hrvatskim pravopisom*, poglavljem o oblikovanju bibliografskih jedinica i citiranju izvora.

	rad od materijala koji su istražili, po kompoziciji koju su vidjeli na početku sata.			
ZAVRŠNI DIO: ponavljanje, vrjednovanje(10´)				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: prezentirati što su naučili i koristiti se govornim vještinama; vrjednovati naučeno na ovomu satu.	Učenici individualno ili u manjoj skupini odgovaraju na pitanja i otvaraju digitalni alat *ISSUU*. Aplikacija uključuje funkciju popisa za čitanje izvan mreže, koja korisnicima omogućuje čitanje iz aplikacije *ISSUU*, a da nisu na mreži. Aplikacija može slagati publikacije tako da se mogu čitati uzastopno i pregledavati. Učenici vrjednuju nastavni sat i ocjenjuju koliko će im naučeno biti korisno u budućemu radu i obrazovanju.	- aktivno slušanje - zaključivanje - iznošenje stavova - vrjednovanje seminarskoga rada	- *LCD* projektor - računalo	Knjižničar naglašava što se očekuje od učenika kada pišu seminarski rad. Samostalni radovi mogu se predstaviti na mrežnoj stranici Škole ili staviti u alat *ISSUU* ili *LEANPUB*. Knjižničar zahvaljuje na suradnji i još jednom pita:Mislite li da ste danas naučili nešto korisno? **Evaluacija** Knjižničar ne ocjenjuje učenike, ali ih pohvaljuje za njihov rad i zalaganje; naglašava ono što su dobro učinili, kao i ono što su mogli bolje i uspješnije učiniti; ističe rad neke skupine ako je bila izrazito uspješna te zahvaljuje na suradnji.

Kratke upute za korištenje *online* alata

www.issuu.com

- *on-line* alat (servis) za digitalno izdavaštvo
- pregledavanje i preuzimanje digitalnih materijala
- pretraživanje
- umetanje materijala na vlastitu web stranicu (*embed*)
- učinak listanja stranica
- besplatan korisnički račun bez dodataka
- "knjižnica" vlastitih i tuđih materijala

Prije korištenja digitalnim alatom *ISSUU* treba pripremiti materijal koji želimo pokazati u tomu alatu, treba ga staviti u *PowerPoint* kao okomite slajdove. Ako su to fotografije ili drugi slikovni sadržaji, treba izvršiti sažimanje, a materijal treba sortirati i oblikovati onako kako bismo željeli da izgleda u konačnomu obliku. Dokument ili *file* treba imenovati i spremiti da ga možemo prebaciti u *ISSUU*.

Slijedi postupak rada:

1. **OTVARANJE KORISNIČKOGA RAČUNA:**
   a. prijava – *signup,*
   b. upisivanje profilnoga imena – *profil name* – vidi se u *URL* adresi,
   c. pristanak na uvjete korištenja alatom – *agree on terms,*
   d. obavijest o uspješnoj prijavi korisniku dolazi elektroničkom poštom;
2. **OBJAVLJIVANJE – *PUBLISH ON ISSUU*:**
   a. učitavanje – *upload* (prebacivanje podataka s računala na mrežu)
   b. biranje dokumenta s računala – *select,*
   c. opis dokumenta:
      i. naslov,
      ii. kratak opis o čemu je riječ,
      iii. biranje ponuđene opcije po kategorijama,
   d. objava – *publishnow* (elektroničkom poštom dolazi obavijest o uspješnoj objavi);
3. **OBJAVLJENI DOKUMENT:**
   a. čitanje – *open publication,*
   b. dijeljenje na društvenim mrežama – *share,*
   c. umetanje – *embed,*
   d. *lista objava – publication list* – vidimo popis naših radova;

4. UREĐIVANJE DOKUMENTA

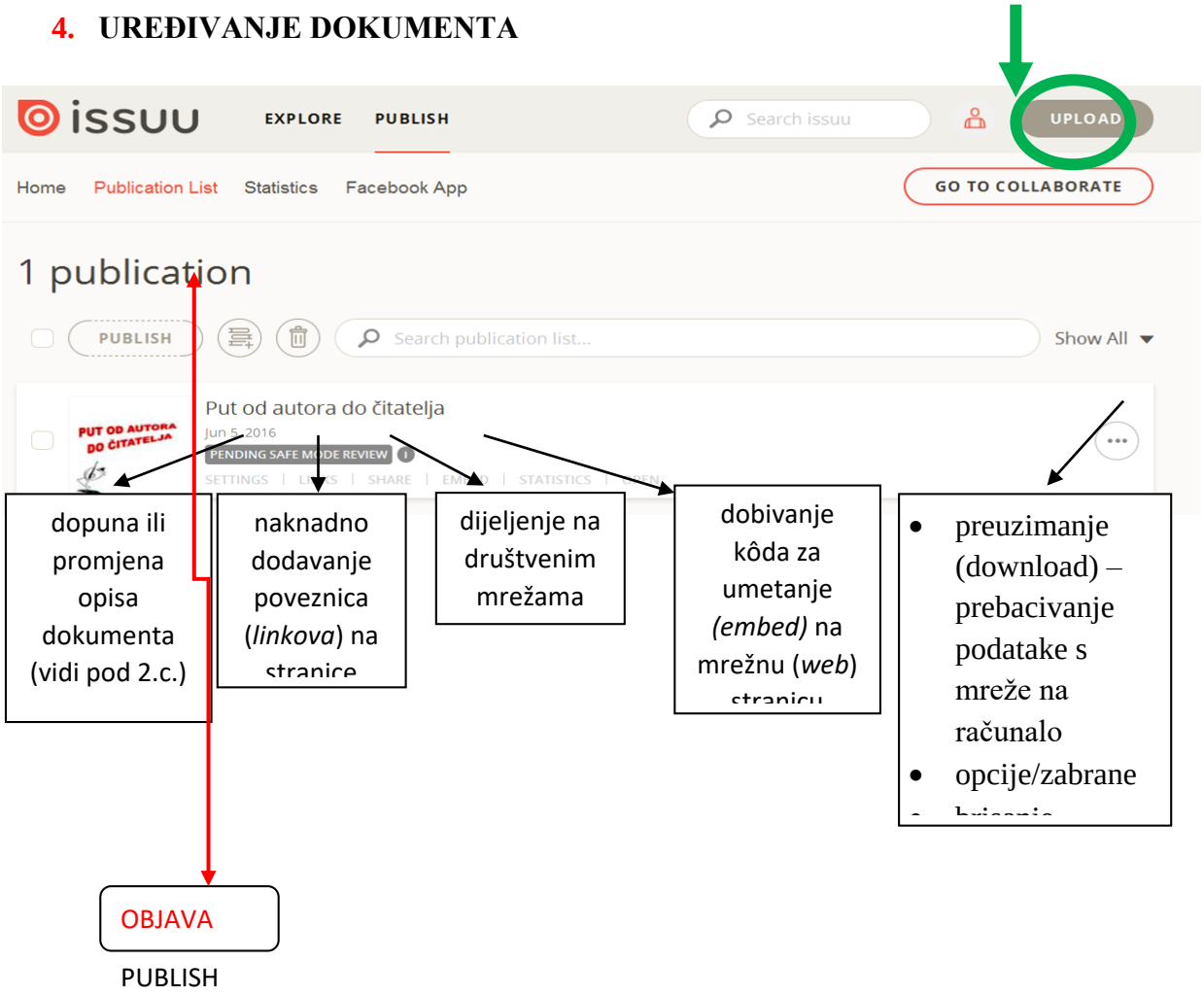

- dodavanje dokumenta na policu (*stack*) koju kreiramo (ili je već prethodno kreirana),
  - dati naziv i opis polici,
- brisanje dokumenta;

5. PROFIL

a. prikazuje se broj objavljenih publikacija i kreiranih polica,
b. može se urediti: može se promijeniti profilno ime, lozinku, fotografiju, dodati još informacija itd.,
c. primaju se obavijesti – *notifications.*

Radni listići – Seminarski rad

1. Skupina

Tema: *Šibenik, grad kulture.*

Treba napisati naslovnu stranicu, sadržaj seminarskoga rada i sažetak, koji može biti samostalan i predstavlja izvor informacija o temi. Važan dio sažetka čine ključne riječi i obično se navodi najmanje pet ključnih riječi., Sažetak se piše na hrvatskomu i na engleskomu jeziku, preporučuje se maksimalno 250 riječi. Sve je potpuno tekstualno.

Treba istražiti *online* izvore kao što su *online* katalozi knjižnica, portali za časopise, mrežni izvori i sl.

2. Skupina

Tema: *Šibenik, grad kulture.*

Treba napisati uvod seminarskoga rada, opisati o čemu se namjerava pisati i zašto. Ovo je pregled ključnih elemenata seminarskoga rada, informacije su prezentirane u dužini koja je prikladna za Školu. Sve je potpuno tekstualno.

Treba istražiti *online* izvore: kao što su *online* katalozi knjižnica, portali za časopise, mrežni izvori i sl.

***3.* Skupina**

Tema: *Šibenik, grad kulture.*

Treba napisati središnji dio seminarskoga rada, razradu. Razrada se sastoji od poglavlja i potpoglavlja koja se mogu različito označavati: velikim rimskim brojevima, velikim slovima i arapskim brojevima, a postoji i mogućnost umetanja fotografija, grafikona, tablica i drugih sadržaja.

Treba istražiti *online* izvore kao što su *online* katalozi knjižnica, portali za časopise, mrežni izvori, fotografije i sl.

***4.* Skupina:**

Tema: *Šibenik, grad kulture.*

Treba napisati zaključak seminarskoga rada, sintezu cjelokupnoga istraživanja završnoga rada. Sve je potpuno tekstualno.

Treba istražiti *online* izvore kao što su *online* katalozi knjižnica, portali za časopise i sl.

5. **Skupina:**

Tema: *Šibenik, grad kulture.*

Treba napisati popis istražene i dostupne literature seminarskoga rada, listu referenci nakon zadnjega poglavlja, ali prije dodatka. Lista izvora mora sadržavati sve reference citirane u završnome radu. Reference su složene prema abecednomu redu. Neki završni radovi imaju i bibliografiju, koja uključuje listu referenci koje su proučavane za pisanje završnoga rada, ali nisu upotrijebljene u njemu. Navođenje literature nužno je da bi se ispunio zahtjev poštivanja metodologije znanstvenoga rada.

Treba istražiti *online* izvore kao što su *online* katalozi knjižnica, portali za časopise i sl.

Seminarski rad

Svrha seminarskoga rada

Seminarski je rad samostalna stručna obrada konkretne teme kojom se pokazuje teorijsko i praktično znanje i sposobnost samostalnoga služenja aktualnom stručnom i stranom literaturom u pismenoj obradi zadane teme.

Ciljevi izrade seminarskoga rada su:

- proširenje i produbljivanje znanja iz sadržaja nastavnoga programa te
- stjecanje iskustva u pisanju stručnih radova.

Dogovor s nastavnikom o temi, naslovu i sadržaju seminarskoga rada

Tema seminarskoga rada izabire se s popisa objavljenih tema ili se dogovara s mentorom. Učenik izrađuje radni naslov i sadržaj rada, a konkretno ga određuje u suglasnosti i nakon savjetovanja s mentorom. U prijedlogu radnoga naslova i sadržaja rada navodi se popis proučene literature i drugih izvora podataka kojima se namjerava koristiti u izradi seminarskoga rada.

Metodologija izrade seminarskoga rada

Učenik u dogovoru s mentorom izabire temu kojoj određuje radni naslov nakon čega počinje istraživanje teme i izrada seminarskoga rada. Slijedi istraživanje i prikupljanje literature: knjiga, članaka i mrežnih izvora koji obrađuju zadanu temu. U prikupljanju literature treba se koristiti predmetnim i stručnim katalogom u knjižnici i *online* katalozima knjižnica. Učenik se također može služiti dostupnom stručnom knjigom u kojoj će pronaći i izabrati korisne podatke o ostalim izvorima. Istraživanje i čitanje stručne literature preduvjet je samostalnoga pisanja seminarskoga rada. Završna

struktura rada sadrži točan naslov seminarskoga rada, oblikovanje i podjelu sadržaja po glavama i poglavljima kojima se određuje opseg. Strukturu rada predlaže učenik u dogovoru s mentorom.

Naslovna stranica

Naslovna je stranica prva stranica seminarskoga rada, ona sadrži osnovne podatke i mora biti točno oblikovana te se nikada ne označava rednim brojem.

Podaci naslovne stranice su:

- naziv ustanove,
- naslov rada,
- naznaka *seminarski rad*,
- naziv nastavnoga predmeta,
- ime i prezime mentora i njegova titula,
- ime i prezime učenika, i razred koji pohađa te
- mjesto i datum predaje rada (datum do kojega se mora predati rad).

Sadržaj

Sadržaj predstavlja tematski sažetak rada i daje uvid u stranice rada na kojima se nalaze naslovi i podnaslovi glava, poglavlja, odjeljaka i ulomaka. Stranica sadržaja može se označiti rimskim brojem I. ako rad nema predgovor tj. brojem II. ako postoji predgovor, a može ostati i neoznačena. Ima li rad predgovor, stranica sa sadržajem stavlja se iza predgovora.

Tekst seminarskoga rada

Uvod

Tekst seminarskoga rada započinje uvodom i stranice uvoda najčešće se označavaju arapskim brojem 1. Uvod sadrži osnovne naznake problema koji se obrađuje u radu: imenovanje teme i razlog izbora teme proučavanja, način obrade teme i strukturu rada.

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj seminarskoga rada

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

1.3. Sadržaj i struktura seminarskoga rada

Razrada teme

U prikazu teme koja se obrađuje korisno je primijeniti sljedeći raspored: dosadašnji razvoj, sadašnje stanje i postojeći problemi, procjena za budućnost. Cjelokupan sadržaj teksta koji učenik izlaže u radu treba biti smisleno raspodijeljen. Svakomu dijelu rada (glava, poglavlje...) određuje se naslov.

Naslov glave piše se velikim slovima, radi preglednosti može se podebljati, a s pisanjem se započinje na novoj stranici. Glave se prema potrebi raščlanjuju na poglavlja, poglavlja na odjeljke, odjeljci na točke, a točke na ulomke.

Način označavanja dijelova rada

Najpregledniji način označavanja dijelova rada predstavlja decimalni sustav brojeva. Svaka se glava označava arapskim brojem. Prva znamenka svakoga poglavlja podudara se s brojem glave kojoj poglavlje pripada, a druga znamenka označava redni broj navedenoga poglavlja. Isti postupak slijedi za označavanje odjeljaka i točaka.

1. Naslov
    1.1. Podnaslov
        1.1.1. Podpodnaslov
        1.1.2. Podpodnaslov
    1.2. Podnaslov
    1.3. Podnaslov
2. Naslov
3. Naslov

Zaključak

Seminarski rad završava zaključkom u kojemu vlastitim riječima treba prikazati rezultate i spoznaje do kojih se u radu došlo i mora započeti na novoj stranici.

Literatura

Popis korištene literature dolazi iza zaključka, a prije popisa tablica i popisa ilustracija i priloga, ako postoje. U slučaju velikoga broja izvora, poželjno ih je razvrstati po skupinama, npr. stručne knjige, časopisi i novine, referentna građa, mrežni izvori. Unutar svake skupine izvori se nižu abecednim redom, prema prezimenu autora, a ne postoji li autor ili urednik, prema prvoj riječi naslova i označavaju se arapskim brojevima. U oblikovanju svoga rada i obradi teme postupite kritički, s osvrtom i s provjerom u nekom drugom izvoru i publikaciji. *Copy/paste* način rada tj. mehaničko kopiranje i umetanje teksta treba zamijeniti kreativnim rješavanjem problema i istraživačkim učenjem kojim učenici prikupljaju, analiziraju, uspoređuju, vrednuju i zaključuju te tako stvaraju novo znanje i donose svoje zaključke.

Popis tablica

Popis tablica slijedi nakon stranice s literaturom. Popis sadrži redni broj i naziv svih tablica navedenih prema redoslijedu (broj stranice) pojavljivanja u radu. Stranica se numerira arapskim brojem.

Popis ilustracija

Popis ilustracija dolazi iza stranice s popisom tablica. Ilustracije obuhvaćaju grafikone, crteže i druge slikovne sadržaje. Pojavljuje li se u radu više od jedne vrste ilustracija, preporučuje se odvojiti popis grafikona, crteža i slikovnih sadržaja.

Pravila navođenja

Najprije se navodi prezime autora koje se zarezom odvaja od inicijala imena. Titule autora ne treba pisati. Ako je više autora, navode se redom koji je označen na samomu djelu i odvajaju se zarezom. Nakon inicijala imena autora, ako je riječ o knjizi, piše se godina izdanja, zatim naslov knjige kosim slovima, ime izdavačke kuće, sjedište izdavačke kuće ili mjesto u kojemu je knjiga izdana. (pr. Prezime, inicijal imena. Godina izdanja. *Naslov djela.* Izdavač. Mjesto izdavanja.)

Kada autor djela nije jedna osoba nego članovi ustanove, naziv ustanove dolazi umjesto imena autora. Članci korišteni u seminarskome radu navode se na sličan način kao i knjige. Najprije se piše autor članka, godina izdanja, te naslov članka kosim slovima. Nakon toga navodi se časopis u kojemu je članak objavljen (podebljano), mjesto u kojemu je časopis izdan, godište časopisa, broj časopisa, godina izdanja navedenoga broja, te stranice na kojima je članak tiskan.

Oznake izvora podataka

Oznake izvora podataka posebne su bilješke ili *fusnote* ili *endnote* koje se navode na kraju teksta. Oznake izvora podataka ili bilješke preporučuje se pisati kao:

- *fusnote* - bilješke na donjemu rubu stranice; označuju se brojevima od 1 nadalje;
- *endnote* - bilješke na posebnoj stranici; označuju se brojevima od 1 nadalje.

Učenik koji odabere način označavanja *endnotama* mora stranicu s popisom označiti naslovom "Popis navoda ili citata i izvora podataka". Stranica s *endnotama* stavlja se iza zaključka, a prije stranice koja sadrži popis literature. Treba ju navesti i označiti u sadržaju rada.

Bilješke (fusnote ili *endnote*) služe kao dokumentacija svih korištenih izvora:

- za svako cjelovito navođenje tuđih riječi u tekstu (citiranje), uz uporabu pravopisnih znakova navođenja (navodnici ".....");
- u slučaju kada se duži tekst sažima i oblikuje vlastitim riječima (parafrazira), pri čemu se mora navesti izvor iz kojega potječe;
- za navođenje svake činjenice ili podatka koji općenito nije poznat, ali znamo tko je autor.

Bilješke, dakle, služe da se označi svaki, u upravnomu ili neupravnomu govoru izneseni tuđi dio teksta, kao i interpretacija nečijega rada, kada se uvijek mora navesti izvor. Necitirani dijelovi tuđih radova smatraju se plagijatom, tj. nezakonitim prisvajanjem proizvoda tuđega znanstvenoga i stručnoga rada! Pri pisanju seminarskoga rada na računalu, u programu *Word* postoje posebne naredbe za automatsko uređenje bilježaka *fusnota* ili *endnota* koje automatski ispisuje broj. Bilješke se navode na sličan način kao i literatura, ali treba na kraju navoda dodati broj stranice na kojoj se citat nalazi. Bilješke se pišu veličinom slova 10.

Tablice, grafikoni, crteži i slikovni sadržaji

Tablice, grafikoni, crteži i slikovni sadržaji, kao i tekst, važan su dio seminarskoga rada jer im je zadatak jasno, sažeto i jednostavno predstaviti korištene materijale. Svaku tablicu, grafikon, crtež i slikovni sadržaj treba označiti odgovarajućim rednim brojem. Naslov tablice, grafikona, crteža ili slikovnoga sadržaja mora sadržavati odgovor na pitanja što?, gdje? i kada?, a piše se velikim slovima. Uz svaku tablicu, grafikon, crtež ili slikovni sadržaj mora se navesti izvor podataka.

Tehničke upute za pisanje

Tehničko oblikovanje seminarskoga pisanoga rada iznimno je važno. Uredno i pregledno pripremljen seminarski rad olakšava čitanje i daje uvid u sustavnost izlaganja i obrade izabranoga predmeta rada. Seminarski rad piše se na računalu u programu za pisanje teksta *Word* u kojemu se nalaze alati za provjeru pravopisa, umetanje citata i fusnota i za kompletno oblikovanje teksta. Prije predaje seminarskoga rada učenik je dužan pročitati tekst i ispraviti pogreške u svim primjercima.

Izgled seminarskoga rada

Preglednost i sustavno oblikovanje seminarskoga rada uključuje sljedeće elemente:

- veličina slova je 12, a prored je 1,5;
- za bilješke (*fusnote* i *endnote*) treba izabrati veličinu slova 10;
- standardne margine (dolje, gore, lijevo i desno) su 2,54 cm;
- tekst treba pisati u odlomcima, a postoje dva načina:

  1) uvučeni početak odlomka (između odlomaka nema praznoga reda),

  2) jedan red razmaka između odlomaka (početak odlomka nije uvučen);
- iza svake se riječi nalazi jedan razmak;

- pravopisni znakovi: točka, upitnik, uskličnik, zarez, dvotočje, točka zarez, zatvorena zagrada i navodnici, pišu se zajedno s riječju iza koje slijede (između tih znakova i riječi ne stavlja se razmak);
- znakovi kao što navodnici na početku navoda i otvorena zagrada pišu se zajedno s riječju ispred koje se nalaze (između tih znakova i riječi također se ne ostavlja razmak);
- ako iza neke riječi dolazi navod teksta u zagradi, između te riječi i početka zagrade piše se razmak:
- znak i (&) piše se odvojeno od riječi između kojih stoji;
- trotočje (...) se piše zajedno s riječju koja mu prethodi, a odvojeno od riječi ispred koje se nalazi;
- spojnica se piše zajedno s riječima između kojih stoji, a njome se koristimo u pisanju složenica (npr. tehno-ekonomski), sklonidbi kratica itd.
- crtica, koja je nešto duža od spojnice (–), piše se odvojeno od riječi između kojih se nalazi, a njome se koristimo u navođenju, okomitomu nabrajanju i u druge svrhe;
- preporučeni je opseg seminarskoga rada 10 do 15 stranica.

Seminarski rad

(3. ili 4. razred srednje škole)

Knjižnično-informacijska i medijska pismenost

31. Proljetna škola školskih knjižničara

Šibenik, 8.-11. travnja 2019.

Ruža Jozić, dipl. komp. i dipl. bibl., Gimnazija Sesvete

Alta Pavin Banović, dipl. knjižničarka, Medicinska škola Osijek

Što je seminarski rad

- Seminarski rad je samostalna stručna obrada konkretne teme kojom se pokazuje teorijsko i praktično znanje i sposobnost samostalnoga služenja aktualnom stručnom i stranom literaturom u pisanoj obradi zadane teme.
- Ciljevi izrade seminarskoga rada:
- proširenje i produbljivanje znanja iz sadržaja nastavnoga programa,
- stjecanje iskustva u pisanju stručnih radova.
- dobra priprema učenika strukovnih škola za izradu završnih radova.

Kompozicija seminarskoga rada

- Cilj sata: prezentirati izradu, kompoziciju i oblikovanje seminarskoga rada, poštujući pravila izrade samostalnih i istraživačkih radova učenika.
- rasporediti temu u manje cjeline (podteme), ovisno o opsegu rada
- glavne dijelove rada treba istaknuti i odvojiti jedan od drugoga
- svaki od glavnih dijelova rada počinje na novoj stranici

Glavni dijelovi seminarskoga rada

- NASLOVNA (vanjska) stranica
- SADRŽAJ (1 stranica)
- UVOD (1 do 2 stranice teksta)
- TEORIJSKI DIO (5 do 10 stranica teksta)
- ZAKLJUČAK (do 1 stranice teksta)
- LITERATURA (po potrebi, najčešće 1 stranica)
- PRILOZI (po potrebi)

Naslovna stranica

- Naslovna stranica sadrži:
- zaglavlje (podaci o školi)
- tema (istaknuti glavni naslov rada)
- podtema (može, a ne mora biti)
- mentor i predmet
- učenik, razred
- mjesto i vrijeme izrade

Naslovna stranica

Naziv ustanove

Tema seminarskoga rada

Nastavni predmet

Mentor: Ime prezime, prof.

Učenik: Ime prezime, razred

Mjesto, datum, mjesec godina.

SADRŽAJ

- generiran automatski u Word-u
- popis svih dijelova rada (naslovi i podnaslovi s pripadajućim stranicama na kojima počinje svaki navedeni dio rada, naslov, podnaslov ili poglavlje)
- izrađuje se na kraju, kada je sve napisano i rad oblikovan kao cjelina
- u seminarskom radu sadržaj se stavlja na početak radi preglednosti.

Struktura sadržaja

- Razrada teme u poglavlja i podpoglavlja
- 1. UVOD
  - 1.1.
  - 1.2.
  - 1.3.
- 2. TEORIJSKI DIO - OBRADA
  - 2.1.
  - 2.2.
- 3. ZAKLJUČAK
  - 3.1.
  - 3.2.
  - 3.3.
- 4. LITERATURA
  - 4.1.
  - 4.2.

UVOD

- Osnovne informacije o temi, o predmetu rada, o čemu će se pisati u radu
- U uvodu se može izraziti vlastiti stav prema temi i navesti cilj izrade
- Objasniti razlog radi kojega je izabrana tema i s kojeg stajališta će biti obrađena
- Naznačiti organizaciju i plan izrade rada (od koliko se dijelova sastoji rad, što će sve rad obuhvatiti)
- Navesti koje vrste informacija sadrži (tekstualne, grafičke, tabelarne, statističke…)
- Uvod obuhvaća 1 – 2 stranice teksta.

ZAKLJUČAK

- izdvojiti ključne elemente koje treba zapamtiti ili naglasiti
- može sadržavati ocjenu neke teme, stanja ili situacije,
- preporuke i podatke do kojih ste došli u radu i vaši zaključci
- najčešće obuhvaća pola do jedne stranica teksta.

LITERATURA

- piše se na kraju rada i obuhvaća popis svih korištenih izvora informacija
- numerirana, poredana abecednim redom prezimena autora korištenih izvora (knjige, časopisi, članci, mrežne stranice, elektronički izvori…)
- Literaturu navoditi prema:
- *Hrvatski pravopis. 2013. Ur. Jozić, Željko. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.*
  Poglavlje: Bibliografsko navođenje, str. 116. ili
- mrežno izdanje:
  http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/

PRILOZI – SLIKE, TABLICE

- Prilozi mogu biti: programi,
- fotokopije dokumenata,
- grafikoni ili tablice koje ne moraju biti prevedene, ali moraju biti spomenute ili komentirane u završnom radu
- slike/fotografije
- slike moraju biti numerirane i opisane
  - broj i naziv slike idu ispod slike
  - prvi broj kao broj poglavlja u kojem se slika nalazi, a onda redni broj slike unutar tog poglavlja

    (pr. 2.3. Slika 1. naziv slike)

KONCEPT

- prvi koncept treba predati do zadanog roka…
- sadrži: uvod, opis svakog poglavlja, nekoliko bibliografskih jedinica literature
- ispravljeni i kompletirani rad treba predati do zadanoga roka…
- završni izgled seminarskog rada treba predati do zadanoga roka…

IZGLED RADA

- font i tekst: Times New Roman 12 (14)
- poravnanje teksta: obostrano poravnanje
- naslovi: heading 1 - TNR 14, BOLD
- podnaslovi: heading 2 - TNR 13, BOLD
- podpodnaslov: heading 3 - TNR 12, BOLD
- naslov na naslovnici: TNR 20, BOLD, kurziv
- prored: 1.5 ; uvlaka: lijevo, desno, gore i dolje 2,5 cm
- jedna stranica sadrži najviše do 32 reda teksta
- ukupan broj stranica treba biti od 10 do 15.

OBILJEŽAVANJE DIJELOVA rada

- svi dijelovi seminarskoga rada moraju biti obilježeni i označeni brojkama: arapski brojevi
- svako novo i veće poglavlje počinje na novoj stranici
- sve stranice rada numerirati od prve do zadnje (najčešće desno dolje)
- numeracija stranica počinje od uvoda, koji je prvi dio rada i prva stranica koja se numerira od broja 1
- naslovna i vanjska (korična) stranica - ne numeriraju se!

IZVORI INFORMACIJA i korištenje

- različiti su izvori informacija:
- stručne knjige, referentna zbirka, časopisi, mrežne stranice i elektronički izvori
- kritički pristup pri korištenju informacija
- logičko razvijanje teme i problema koji se istražuju i obrađuju u seminarskom radu
- ne koristiti copy/paste metodu – provjeriti izvore informacija, osobito mrežne izvore
- istraživačko učenje: prikupljati, analizirati, uspoređivati, vrednovati, zaključivati
- kreativno rješavanje problema i stvaranje novoga znanja.

Pronalaženje informacija o temi

- uz pomoć nastavnika mentora
- samostalno traže potrebne informacije u knjižnici, pretražuju mrežne stranice:
- *NSK, GISKO, online katalozi knjižnica, KGZ, Portal HRČAK i dr.*
- samostalno izrađuju bilješke
- navode korištene izvore u prikupljanju informacija
- navode i sređuju bilješke koje oblikuju u povezani tekst

CITIRANJE

- doslovno prepisivanje nečijih riječi, teksta ili većih dijelova teksta
- materijal koji se koristi za vlastite radove, s navođenjem detalja, kako bi se izvor ili publikacija pouzdano identificirala
- Citat je u radu potrebno istaknuti:
- znacima navoda („ “)
- označiti rednim brojem
- u fusnoti na dnu stranice navesti izvor i stranicu na kojoj se nalazi citirani tekst (automatski doda Word)

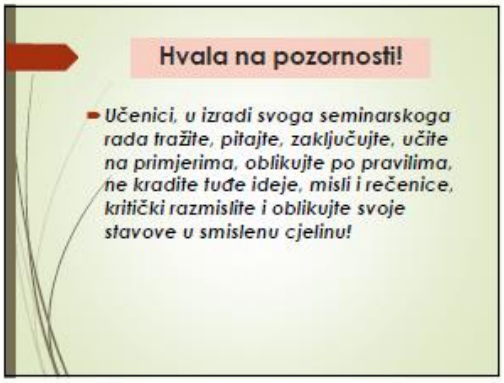

Parafraziranje u radu i predstavljanje rada

- Parafraziranje - prepričani i prilagođeni tekst svojim vlastitim riječima
- navodi se u zagradi s usporedi (usp. …)
- NE PLAGIRATI, ne krasti tuđe rečenice, stavove, misli, ideje, istraživanja, zaključke!
- argumentirano potkrijepiti svoje ideje, stavove i tvrdnje opisane u radu
- svoj rad javno predstaviti i obrazložiti učenicima i mentoru.

Popis korištene literature i izvora:

- Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova*. Školska knjiga. Zagreb.
- Herring E., James. 2008. *Internetske i informacijske vještine*. Dominović. Zagreb.
- *Hrvatska enciklopedija*. URL: http://www.lzmk.hr/izdanja/online-izdanja (pristupljeno 25.1.2019.)
- *Hrvatski pravopis*. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- ISSUU. URL: https://issuu.com/ (pristupljeno 27.1.2019.)
- LEANPUB. URL: https://leanpub.com/ (pristupljeno 27.1.2019.)
- Mates, Wolfgang. 2011. *Nastavne metode*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Mates, Wolfgang. 2007. *Rutinski planirati – učinkovito poučavati*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- *Hrčak*. URL: https://hrcak.srce.hr/ (pristupljeno 25.1.2019.)
- Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. 2008. *Informacijska pismenost*. Zavod za informacijske studije. Zagreb.

Hvala na pozornosti!

- *Učenici, u izradi svoga seminarskoga rada tražite, pitajte, zaključujte, učite na primjerima, oblikujte po pravilima, ne kradite tuđe ideje, misli i rečenice, kritički razmislite i oblikujte svoje stavove u smislenu cjelinu!*

Literatura za nastavnika

Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova.* Školska knjiga. Zagreb.

Herring E., James. 2008. *Internetske i informacijske vještine.* Dominović. Zagreb.

Hrvatska enciklopedija. URL:http://www.lzmk.hr/izdanja/online-izdanja (pristupljeno 25.1.2019.)

Hrvatski pravopis. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

ISSUU. URL: https://issuu.com/ (pristupljeno 27.1.2019.)

LEANPUB. URL: https://leanpub.com/ (pristupljeno 27.1.2019.)

Mates, Wolfgang. 2011. *Nastavne metode.* Naklada Ljevak. Zagreb.

Mates, Wolfgang. 2007. *Rutinski planirati – učinkovito poučavati.* Naklada Ljevak. Zagreb.

Hrčak. URL: https://hrcak.srce.hr/ (pristupljeno 25.1.2019.)

Špiranec, Sonja; Banek Zorica, Mihaela. 2008. *Informacijska pismenost.* Zavod za informacijske studije. Zagreb.

Literatura za učenike

Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova.* Školska knjiga. Zagreb.

Hrvatska enciklopedija. URL:http://www.lzmk.hr/izdanja/online-izdanja

Hrvatski pravopis. 2015. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Životopisi

Ruža Jozić, stručna suradnica savjetnica, školska je knjižničarka u Gimnaziji Sesvete. Diplomirala je *Komparativnu književnost i bibliotekarstvo* na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, R. BiH, 1981. godine. Od 1982. godine radila je u knjižnici Osnovne škole Gustava Krkleca u Zagrebu, a od 1991. godine do danas u Gimnaziji Sesvete (do 2013. godine to je bila Srednja škola Sesvete). Bila je voditeljica Županijskoga stručnoga vijeća srednjoškolskih knjižničara Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije od 2001. do 2016. godine. U Srednjoj školi Sesvete od 1998. do 2008. godine bila je mentorica pripravnicima koji su polagali stručni ispit za srednjoškolske knjižničare te mentorica mnogim drugim pripravnicima. Prema odluci Agencije za odgoji obrazovanje (AZOO) 2006. godine promovirana je u zvanje stručnog suradnika savjetnika za školsko knjižničarstvo. Bila je mentorica i studentima *Bibliotekarstva i informatologije* Filozofskog fakulteta u Zagrebu, u razdoblju od 1996. do 2000. godine. Za višegodišnji rad u školskoj knjižnici dobila je i prestižne nagrade. Godine 2007. dobila je nagradu *Višnja Šeta*, koju dodjeljuje Hrvatska udruga školskih knjižničara svojim istaknutim članovima, a 2010. državnu *Nagradu Ivan Filipović*, za svestrani rad u školskoj knjižnici. Izlaganjima, radionicama i primjerima dobre prakse iz svojega dugogodišnjega

rada u školskoj knjižnici aktivno i redovito sudjeluje na Proljetnim školama školskih knjižničara Republike Hrvatske od 1991. godine do danas, kao i na seminarima i stručnim skupovima AZOO-a.

Alta Pavin Banović, stručna suradnica savjetnica, knjižničarka je u Medicinskoj školi u Osijeku. Diplomirala je teologiju na Katoličkomu bogoslovnom fakultetu u Đakovu 1999. godine, a knjižničarstvo na Filozofskomu fakultetu u Osijeku 2005. godine. Petnaest je godina sudjelovala u izravnomu odgojno-obrazovnom radu u srednjim školama u Osijeku i Opatiji, a od 2013. godine radi u školskoj knjižnici Medicinske škole u Osijeku. Odlukom Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO) 2011. godine promovirana je u zvanje profesorice mentorice vjeronauka, a 2016. godine u zvanje stručne suradnice savjetnice za školsko knjižničarstvo. Uspješno je bila mentorica pripravnicima do polaganja stručnoga ispita za vjeronauk od 2001. do 2013. godine, a bila je i članica povjerenstva za polaganje stručnoga ispita za vjeroučitelje u srednjim školama od 2012. do 2013. godine. Bila je osim toga i voditeljica Županijskoga stručnog vijeća vjeroučitelja srednjih škola Osječko-baranjske županije od 2012. do 2013. godine, a od 2018. godine voditeljica je Županijskoga stručnog vijeća knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije. Uređivala je školski list *Iglice, Ljetopis* Medicinske škole Osijek i list osječkih dekanata OKNO-a. Volontirala je tijekom uređivanja i katalogiziranja samostanske knjižnice u Blatu i knjižnice u Zatvoru u Osijeku 2016. godine. Sudjelovala je na brojnim stručnim skupovima i održavala prigodne radionice kao i na Proljetnim školama školskih knjižničara Republike Hrvatske te na županijskim stručnim vijećima knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije.

Završni rad – kompozicija i izrada

Final Work – Coposition and Design

Tanja Telesmanić, prof., stručni suradnik mentor
Ekonomsko – birotehnička i trgovačka škola Zadar
ekonomska@ebt-zadar.hr
tanjate555@gmail.com

Sažetak

Na kraju srednjoškolskog obrazovanja učenici strukovnih škola dužni su izraditi završni rad i obraniti ga pred povjerenstvom škole. Završni rad je učenikov uradak kojim se provjerava, vrednuje i ocjenjuje učenikove strukovne kompetencije. Da bi učenici kvalitetno napisali rad, u školskoj knjižnici dobivaju potporu, ne samo kod pronalaženja potrebne literature, već i upute o tehničkoj izvedbi završnog rada kao i praktične savjete za pisanje. Ovaj nastavni sat učenicima će približiti način pisanja završnog rada, njegovu formu, te im poslužiti kao putokaz.

Abstract

At the end of secondary education, students of professional schools are obliged to finalize the work with final work and defend it before the school commission. Final work is a student's work through witch we can check and value student's professional competence. To teach students to write a good final work they will be supported by a school library.not only by finding the necessary literature, but also library gives the technical performance of the final work and practical writing tips. This lesson will bring the students closer to the way they write the work and serve as a guidepost.

Nastavna jedinica:	**Završni rad – kompozicija i izrada**	
Ime i prezime stručne suradnice – knjižničarke:	Tanja Telesmanić, prof., stručna suradnica mentorica	
Razredni odjel: četvrti – maturalni razredi	**Trajanje sata:** 45 min	
Nastavno/međupredmetno područje: KIMOO	**Tip nastavnoga sata:** obrada	**Nastavni oblici**: frontalni
Nastavne metode: usmeno izlaganje, objašnjavanje, prezentiranje, odgovaranje na pitanja, heuristički razgovor, demonstracija	**Nastavna sredstva (i pomagala):** PPT prezentacija, e-izvori (računalo, LCD projektor), primjer gotovog završnog rada	**Ključne riječi:** završni rad kompozicija izrada
Operacionalizirani cilj/ciljevi:	Uputiti i savjetovati učenike te ih osposobiti za samostalnu izradu završnog rada.	
Suodnosi:	Hrvatski jezik, svi nastavni predmeti kod kojih učenici mogu izabrati temu završnog rada.	
Ishodi učenja:	Učenici će se upoznati s formom završnog rada, biti će osposobljeni za samostalnu izradu svog rada, naučit će pravilno citirati i navoditi literaturu.	
Zadaće sata:		
a) obrazovne	- naučiti kako samostalno izraditi završni rad - osposobiti učenike za citiranje i parafraziranje - usvojiti pravilno navođenje popisa literature.	
b) odgojne	- razvijati naviku dolaska u školsku knjižnicu radi pronalaska literature potrebne za izradu završnog rada - poštivati autorsko pravo i naučiti pošteno uporabiti relevantne i korisne informacije.	
c) funkcionalne	- razvijati vještine snalaženja u knjižnici - razvijati sposobnost pronalaženja informacije i njezine uporabe - poticati logičko mišljenje i zaključivanje.	
d) komunikacijske	- stvarati nove sadržaje primjenjujući načela poštene uporabe.	
Izvori za učitelje:	https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim (pristupljeno 21. siječnja, 2019.) http://pravopis.hr/ (pristupljeno 21. siječnja, 2019.) Grmuša, Tanja; Šipić, Neven. 2013. *Metodologija izrade seminarskih i završnih radova.* Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. Zagreb.	

Ishodi učenja (učenikće moći):	**Učeničke aktivnosti (Što učenik čini?):**	**Aktivnosti za poticanje učenja (što čini učitelj knjižničar)**	**Način provjere ishoda**
- pronaći literaturu za izradu završnog rada - pravilno sastaviti rad korektno citirati i parafrazirati - primijeniti naučeno pri izradi svog završnog rada - ispravno navoditi literaturu.	- sluša - postavlja pitanja - logički zaključuje.	- objašnjava - demonstrira - postavlja pitanja.	- razgovor s učenicima - zaključivanje - kviz Kahoot - komentiranje.

TIJEK SATA (artikulacija)

UVODNI DIO (motivacija, osvježavanje potrebnoga predznanja, najava cilja i plana rada)

Trajanje: 3 minute

Ishodi učenja (učenik će moći):

- osvijestiti potrebu pravilnog pisanja završnog rada
- razjasniti pojam i izgled rada
- shvatiti da završni rad ima određenu strukturu.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):

- sluša
- postavlja pitanja.

Aktivnosti knjižničara (što čini knjižničar):

- izlaže
- demonstrira odnosno pokazuje primjer Završnog rada učenika iz prethodne generacije
- odgovara na pitanja.

Način provjere ishoda: - razgovor.

(„S obzirom da ste maturanti i imate obvezu samostalno izraditi završni rad, a muče vas pitanja o njegovom izgledu, strukturi i sadržaju, danas ćemo zajedno razjasniti sve nedoumice. Jeste li vidjeli nečiji završni rad? Znate li kako treba izgledati? Ovdje imam jedan odličan primjer iz prošle školske godine pa ću vam ga dati da ga sami pogledate. Koja vam se pitanja nameću nakon što ste ga vidjeli? Znate li koja je metodologija pisanja takvog rada?“) (Slajd br. 1)

SREDIŠNJI DIO (istraživanje i uopćavanje)

Trajanje: 30 minuta

Ishdi učenja (učenik će moći):

- imenovati dijelove završnog rada

- objasniti pojedini dio rada

- razlikovati citat od parafraze

- upotrijebiti naputak za navođenje literature.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):

- sluša, prati prezentaciju
- postavlja pitanja
- snalazi se u traženju informacija u knjižnici i na internetu
- raspravlja i komentira.

Aktivnosti knjižničara (što čini knjižničar):

- objašnjava, izlaže, prezentira
- razgovara
- potiče učenike na samostalno snalaženje
- odgovara na pitanja.

Način provjere ishoda: - ponavljanje razgovorom.

(„Uočili ste da rad treba imati pojedine dijelove i da ga treba oblikovati kao cjelinu, otisnuti i uvezati. Najprije ćemo se upoznati s njegovim dijelovima i svaki od njih pobliže objasniti. Počinjemo od naslovnice. Slijedi sadržaj u kojemu ćemo dobiti uvid u stranice rada. On navodi naslove i podnaslove. Kad pišete sastav ili esej čime započinjete? Kako završavate? Uvod nas upućuje u temu o kojoj je riječ. Nakon njega temu razrađujemo i na kraju donosimo zaključak. (Slajdovi 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10)

Da bismo napisali dobar rad potrebno je pročitati velik broj knjiga, članaka ili radova koji govore o temi. Sve čime smo se služili trebamo navesti u popisu literature. Znate li kako? Što mislite gdje u knjižnici možemo pronaći upute za to? Pogledajmo što kaže pravopis? Pokušajmo upute pronaći na internetu.

Kako postupamo ako navodimo knjigu jednog autora, kako ukoliko se radi o djelu do tri autora, a kako kad ih je više od tri? Što se događa s knjigama koje nemaju podatak o autoru? Ako smo koristili enciklopediju postupiti ćemo kako? Članak? Dobar dio sadržaja preuzimamo s interneta. Pogledajmo kako ćemo navesti izvor s interneta. (Slajdovi 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) Znate da se nama, knjižničarkama, možete obratiti za traženje potrebne literature. Rado ćemo vam pomoći.

Vaš rad na kraju može, ali i ne mora, imati navedene priloge. Prilozi su obično tablice, fotokopije dokumenata, slike, ilustracije, crteži. I oni moraju naći svoje mjesto u radu. (Slajd 19)

Vaš rad pregledat će mentor kojemu na posljednjoj stranici trebate omogućiti da upiše ocjenu. Na tom mjestu bit će i ocjena obrane rada. (Slajd 20, 21)

Vjerujem da ste dobili uvid u strukturu rada, pa bih vam još nešto rekla o preporukama, odnosno naglasila na što sve trebate paziti kod pisanja. (Slajd 22, 23, 24, 25)

Porazgovarat ćemo i razjasniti još dvije stvari. Radi se o citiranju i parafraziranju. Znate li razliku između njih? Kako se citira? Kako citiranje drugačije zovemo? Ono što citiramo stavljamo u navodnike. Kako se onda citiranje može drugačije imenovati? Navođenje. Kad citiramo? Onda kad doslovno preuzimao tuđi tekst i navodimo ga u svom. Ako ne citirate postupate neetično i kažnjivo. Stvarate plagijat. Što je plagijat? Djelo nastalo prepisivanjem, odnosno prisvajanjem tuđega rada.

Pozabavimo se sad parafrazom. Ona je neizravno navođenje, odnosno vlastitim riječima prepričano ono što je netko drugi izrekao ili napisao. Parafraziranje je dozvoljeno, ali u fusnoti ili na kraju rada, u popisu literature, navodimo djelo kojim smo se koristili. Znamo li što je fusnota? Gdje se nalazi? Kako se obilježava?

Promotrimo na koji način bilježimo citiranje. Kako se to radi u tekstu, a kako na kraju rada. (Slajd 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32)

Nadam se da ste dobili odgovore na neka vaša pitanja o izradi završnog rada. Ukoliko vam je potrebno više od ovoga slobodno pitajte.

Ponovimo zajedno.“)

ZAVRŠNI DIO (provjera ostvarenosti ishoda učenja, sinteza):

Trajanje:

Ishodi učenja (učenik će moći):

- odgovoriti na pitanja u kvizu.

Učeničke aktivnosti (što učenik čini):

- sudjeluje u rješavanju kviza.

Aktivnosti knjižničara (što čini knjižničar):

- aktivira učenike i provjerava ih.

Način provjere ishoda: kviz Kahoot.

(„Provjerimo što smo naučili. Učenici rješavaju kviz:

Kahoot

1. Čime započinje završni rad? (1. uvodom 2. naslovnom stranicom 3. literaturom)
2. Što sadrži sadržaj? (1. temu rada 2. predmet rada 3. naslove i podnaslove rada)
3. Gdje navodimo izvore? (1. u popisu literature 2. u sadržaju 3. u zaključku)
4. Citiranje je doslovno preuzimanje tuđeg teksta u vlastiti. (1.da 2. ne)
5. Plagijat je: (1. djelo nastalo prepisivanjem 2. prisvajanje tuđeg rada 3. podupiranje vlastitih misli i teza)
6. Kad netko vlastitim riječima prepričava ono što je netko drugi izrekao ili napisao on: (1.citira 2. plagira 3. parafrazira) (Slajd 33)

Želim vam još reći da obrana završnog rada traje do 30 minuta. Možete to učiniti i pomoću PPT prezentacije. Rad se predaje u mekom ili spiralnom uvezu. Potrebno je izraditi 2 primjerka. Jedan za mentora i jedan za vas. (Slajd 34, 35)

Da bi što bolje i jednostavnije napisali rad najprije prikupite potrebnu literaturu, dobro ju proučite i onda napravite strukturu rada. Pazite da imate uvod, razradu i zaključak. Pametno se u tijeku pisanja rada savjetovati s mentorom koji će vam na vrijeme ukazati na eventualne propuste ili pogreške. (Slajd 36, 37, 38)

Sretno maturanti!“)

Prilozi

- Kviz Kahoot: Završni rad

https://create.kahoot.it/share/zavrsni-rad/38fcc9c5-42ea-42f5-81ab-dde90516b8d9

- PPT prezentacija

Slajd 1

Slajd 2

Slajd 3

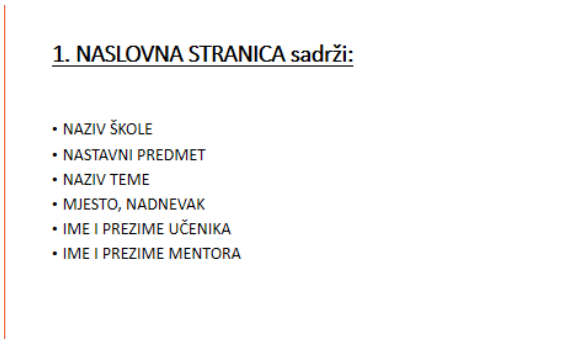

Slajd 4

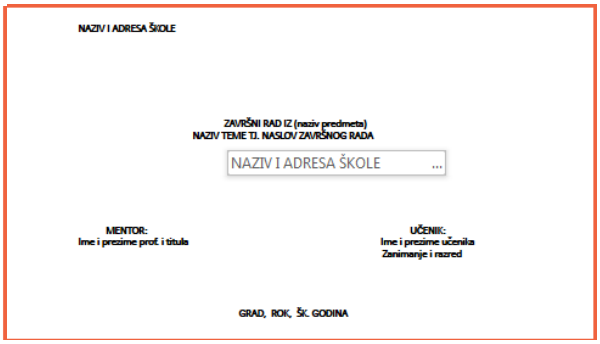

Slajd 5

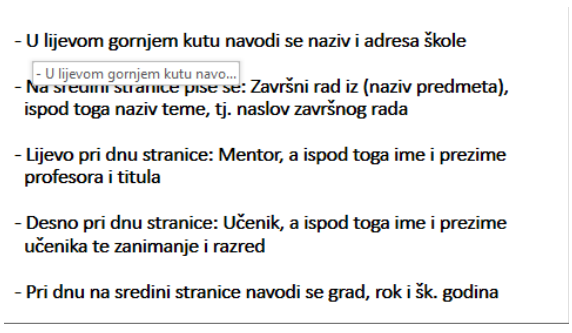

Slajd 6

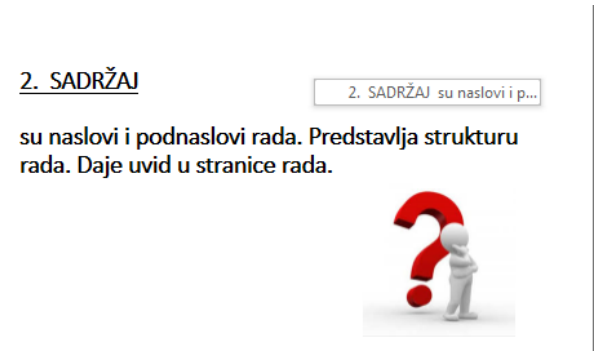

Slajd 7

SADRŽAJ

1. UVOD ... 3
2. DRUŠTVENO ODGOVORNI MARKETING ... 4
2.1. Odgovornost prema društvenoj zajednici ... 4
2.1.1. Problemi društvene odgovornosti ... 7
2.2. Odgovornost prema prirodi ... 8
2.2.1. Zeleni marketing ... 8
2.3. Područje etike ... 9
3. PRIMJERI DRUŠTVENO ODGOVORNE I ETIČKE PRAKSE MARKETINGA U HRVATSKOJ ... 10
3.1. Avon ... 10
3.2. COCA-COLA HBC Hrvatska ... 11
3.3. Končar – Institut za elektrotehniku ... 12
3.4. Privredna banka Zagreb ... 13
4. ZAKLJUČAK ... 14
5. LITERATURA ... 15

[Bez naslova]

Slajd 8

3. UVOD

Upućuje nas **u temu** o kojoj je riječ.

3. UVOD Upućuje nas u temu

Potrebno je **precizirati predmet rada** tj. istaknuti o čemu će se pisati, **naznačiti plan i organizaciju izrade** npr. od koliko se dijelova rad sastoji, koje vrste informacija sadrži (tekstualne, grafičke, statističke). Može se izraziti vlastiti stav prema temi i iznijeti **razlog za izbor teme.**

Ne bi trebao biti duži od **1 do 2 stranice.**

Slajd 9

4. RAZRADA TEME

4. RAZRADA TEME Obuhvaća...

Obuhvaća najviše **10 do 15 stranica** teksta. To je glavni dio rada u kojem se **temeljito i dokumentirano razvija tema.** **(Napomena: za zanimanje prodavač minimum 10, ostala zanimanja više)**

Sastoji se od više **poglavlja** koja se dijele na **potpoglavlja.**

U rad se mogu uključiti tablice, grafikoni, crteži, fotografije, ali samo ako ne opterećuju tekst i sistematiziraju podatke koji se koriste u tekstu.

Naslovi i podnaslovi moraju biti naznačeni u sadržaju.

Slajd 10

5. ZAKLJUČAK

je završni dio rada. U njega se **ne unose novi podatci**, ukratko se prikazuje rezultate i spoznaje do kojih se u radu došlo.

Poželjno je iznijeti **stav** o istraženom problemu i **istaknuti vlastito mišljenje i prijedloge.**

Dovoljna je jedna stranica.

Slajd 11

6. POPIS LITERATURE

Navode se svi izvori koje smo koristili za pisanje rada; knjige, leksikoni, enciklopedije, časopisi, odnosno članci iz časopisa i Internet.

Sve treba **popisati po abecednom redu prema prezimenu autora.** Ako ne postoji autor onda prema prvoj riječi iz naslova.

Slajd 12

KNJIGA

PREZIME, IME AUTORA. GODINA IZDANJA. NASLOV. NAKLADNIK. MJESTO IZDAVANJA.

Manguel, Alberto. 2001. Povijest čitanja. Prometej. Zagreb.

Slajd 13

AKO JE KNJIGA DJELO DO TRI AUTORA:

Šicel, Miroslav; Stamać, Ante; Stamać Truda. 1988. Hrvatski roman. Mladost. Zagreb.

AKO JE KNJIGA DJELO VIŠE OD TRI AUTORA:

Pine, Stanley i dr. 1990. Organska kemija. Školska knjiga. Zagreb.

Slajd 14

KNJIGA KOJA NEMA PODATAK O AUTORU: navodi se urednik ili priređivač

Antologija hrvatske kratke priče. 2001. priredio Miroslav, Šicel. Disput. Zagreb.

Slajd 15

Slajd 16

ČLANAK U ČASOPISU

PREZIME I IME AUTORA. GODINA IZDANJA. NASLOV ČLANKA. NAZIV ČASOPISA I BROJ ČASOPISA. STRANICA NA KOJOJ SE ČLANAK NALAZI.

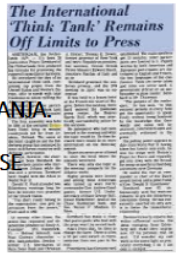
The International 'Think Tank' Remains Off Limits to Press

Slajd 17

Aparac-Jelušić, Tatjana. 1997. Knjižnična znanost u posljednjem desetljeću dvadesetog stoljeća. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 40. 139-152.

primjer za članak

Slajd 18

PREUZIMANJE S INTERNETA:

PREZIME, IME AUTORA (ako postoji). DATUM/GODINA NASTANKA DOKUMENTA (ako postoji). NASLOV: PODNASLOV. POTPUNA URL ADRESA (DATUM PRISTUPA DOKUMENTU)

Slajd 19

Holland, Mary. Harvard System. http://www.bournemouth.ac.uk/service depts/lis/LIS_Pub/hrvardsyst.html (9. veljače 2018.)

primjer izvora s interneta

Slajd 20

7. PRILOZI

Su obično **tablice, fotokopije dokumenata, slike, ilustracije, crteži koji zauzimaju cijelu stranicu.** Te se stranice ne numeriraju. Treba dati popis priloga s nazivima. (Stranice na kojim se nalazi tekst i crtež, grafikon, ilustracija ne smatraju se prilogom, nego redovnom stranicom.)
Prilozi (dokumenti i sl.) stavljaju se na kraj rada. numeriraju na vrhu stranice (*Prilog br. 1, Prilog br.2 ...*) i takvi se vode u SADRŽAJU.

Slajd 21

8. POSLJEDNJA STRANICA RADA

Prostor u koji će se upisati datum predaje rada, **ocjena** izradbe rada, **potpis mentora** kao dokaz da je mentor prihvatio rad, **datum obrane i ocjena obrane** rada, **završna ocjena** koja proizlazi iz aritmetičke sredine ocjena izradbe i obrane.

Slajd 22

Datum predaje rada: _____
(mentor je prihvatio izradbu)

Potpis mentora: _____

Ocjena pisanog rada: _____

Datum obrane rada: _____

Ocjena obrane rada: _____

Konačna ocjena: _____

Povjerenstvo:
1. mentor: _____

2. profesor struke: _____

3. profesor struke: _____

Slajd 23

Na što trebate paziti:

Slajd 24

Preporuča se koristiti font Times New Roman veličine 12 točaka (pt) na papiru formata A4.
(Naslovnica i naslovi cjelina se pišu veličinom fonta 14 pt.)

Odabrani font mora se primjenjivati na cijeli tekst završnog rada.

U tekstu se mogu upotrijebiti podebljavanje (bold), kosa slova (italik) i podcrtavanje da bi se istaknule pojedine riječi ili dijelovi rečenice.

Tekst treba obostrano poravnati, a standardni prored je 1,5.

Slajd 25

Numeriranje stanica:

- naslovna stranica i sadržaj nemaju broj (ali se računaju).
  Brojevi idu od Uvoda.

Brojevi se umeću automatski u zaglavlje (header) ili podnožje (footer).

Slajd 26

Jedna stranica teksta treba sadržavati 1800 znakova po stranici tj. jednu karticu teksta.

Kako izračunati karticu teksta?

Tools (alati)–Word count (brojanje riječi)—Caracters with blank spaces (znakova s prazninama).
Dobiveni broj podijelite s 1800 i dobit će te točan broj napisanih kartica (koji treba biti jednak zadanom broju stranica).

Slajd 27

Slikovni prilozi – potrebno je svaku sliku obilježiti brojem i ispod slike napisati njezino kratko tumačenje. Kada svaku sliku numeriraš (obilježiš brojem), bit će ti lakše u tekstu na nju uputiti napomenom "vidi sl. 1"...

Svakoj slici, crtežu, ispod slike tablici, grafikonu potrebno je dodati redni broj i naziv (bez reda razmaka).
I slika i naziv slike se centriraju (Format --> Paragraph --> Alignment: Center).
Po jedan red razmaka stavlja se prije slike i poslije naziva.

Slajd 28

Citiranje:

Doslovno preuzimanje drugog teksta u vlastiti. Podupirete vlastite informacije, misli i teze.

Ako ne citirate, stvarate **plagijat**:
Plagijat - djelo nastalo prepisivanjem;
- prisvajanje tuđega rada.

Slajd 29

Parafraza: vlastitim riječima prepričavati ono što je drugi već izrekao/napisao.

Za razliku od prepisivanja (plagijata), parafraziranje je dozvoljeno pod pretpostavkom da u fusnotama, ili na kraju rada u popisu literature, navedemo djelo kojim smo se koristili.

Slajd 30

KORIŠTENJE CITATA:

- citirani dio teksta (rečenicu, dio rečenice, odlomak i sl.) obavezno stavi u navodne znakove;

- u zagradi se navodi prezime autora i godina izdanja, koja se dvotočkom odvaja od oznake stranice:

Slajd 31

„Znanost o ljudskom tijelu ni do danas nije pronikla u sve pojedinosti procesa." (Njirić 1994: 9)

Slajd 32

Drugi način citiranja:

- putem broja (eksponenta) iza riječi/rečenice
- obrazloženje u fusnoti (na dnu stranice)

fusnota
fus = podnožje
nota = bilješka

Slajd 33

„Držimo se mi pluga i mot...

„Držimo se mi pluga i motike." [1]
„Učitelji moji bijahu prema meni hladni." [2]

1. Kovačić, Ante. U registraturi. Zagreb: Zora, 1968. str. 41
2. Kovačić, Ante. U registraturi. Zagreb: Zora, 1968. str. 83.

Slajd 34

Sama obrana završnog rada traje do 30 minuta, uz pisani rad može sadržavati i prezentaciju u programu Power Point, koju snimljenu na CD - u učenik ostavlja mentoru nakon obrane.

Slajd 35

Završni rad se predaje u mekom ili spiralnom uvezu, a učenik ga izrađuje u dva primjerka.
Jedan primjerak daje mentoru (nakon usmene obrane se čuva u dosjeu učenika), a drugi zadržava za sebe.

Slajd 36

KORISNI SAVJETI:

1. prikupi literaturu,
2. prouči i pročitaj građu,
3. napravi strukturu završnog rada, definiraj osnovne cjeline/poglavlja (uvod – razrada – zaključak),
4. dok čitaš literaturu pravi bilješke, sažetke pročitanog i zapiši u kojem dijelu rada ćeš to upotrijebiti,
5. pročitano samostalno preoblikuj,
6. savjetuj se s mentorom.

Slajd 37

Sretno!

Literatura

- Grmuša, Tanja; Šipić, Neven. 2013. Metodologija izrade seminarskih i završnih radova. Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. Zagreb.
- URL:https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim (pristupljeno 21. siječnja, 2019.)
- URL:http://pravopis.hr/ (pristupljeno 21. siječnja, 2019.)

Životopis

Tanja Telesmanić, zaposlena je u Ekonomsko-birotehničkoj i trgovačkoj školi Zadar na radnom mjestu stručne suradnice školske knjižničarke. Završila je studij hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru Sveučilišta u Splitu i dopunski izvanredni studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu u Zadru, koji je izvodila Katedra za knjižničarstvo pri Pedagoškom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Stručni ispit za stručno zvanje diplomirani knjižničar položila u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Promovirana je u zvanje stručnog suradnika mentora.

Završni rad – kompozicija i izrada

Final exam paper

Ruža Jozić, dipl. komp. i dipl. bibl.
Gimnazija Sesvete
ruza.jozic2@skole.hr
Alta Pavin Banović, mag. theol., mag. bibl.
Medicinska škola Osijek
alta.pavin@gmail.com

Sažetak

Nastavna tema *Završni rad – kompozicija i izrada,* iznimno je značajna za učenike završnih razreda strukovnih trogodišnjih i četverogodišnjih srednjih škola u Republici Hrvatskoj. Vodeći se načelima knjižnično-informacijskoga i medijskoga odgoja i obrazovanja, školski će knjižničar na nastavnom satu upoznati učenike s glavnim sastavnicama koje završni rad mora sadržavati i kojih se učenici trebaju pridržavati. Tijekom oglednoga nastavnoga sata učenici će upoznati strukturu i kompoziciju završnoga rada i njegovo oblikovanje. Osobitu pozornost knjižničar posvećuje poglavlju Bibliografija ili Literatura, kao i citiranju literature i izvora. Učenici će, također, dobiti informacije na kako i gdje pretraživati potrebne izvore informacija, kako bi uspješno obradili temu završnoga rada. Izradom završnoga rada učenici će proširiti sposobnost istraživanja stručnih radova, povezat će svoja teorijska znanja s praktičnom primjenom i usvajanjem novih spoznaja u znanosti, tehnici i sl. Učenici će završni rad oblikovati kao logičnu i smislenu cjelinu sastavljenu od glavnih dijelova (uvod, razrada, zaključak, prilozi, izvori). Na kraju nastavnoga sata, učenici će mentorima prezentirati svoje koncepte prikazujući u alatu *ISSUU* glavne dijelove svojih završnih radova.

Ključne riječi: završni rad, kompozicija završnoga rada, postupak izrade, oblikovanje završnoga rada učenika

Abstract

Lesson topic *Final exam paper - composition and production* is very important for the graduate students of vocational (three-year and four-year) secondary schools in Croatia. On the school lesson, using librarian-information and media education, the school librarian will inform students about the main components (elements) of the final exam papaer which students need to incorporate in their

work. Throughout the lesson students will be informed about the structure and composition as well as shaping the final exam paper. The librarin will pay a special attention to Bibliography and Reference materials, as well as quotations of the sources. Students will also be informed where to find sources of information and how to search them. Workong on their final exam paper, students will be able to improve their research techniques, connect the knowledge of theory with the practice and gain new knowledge about science and technology. Students will be able to shape their paper in logical and meaningful final product which incorporates all elements - introduction, elaboration, conclusion, supplements and sources. At the end of the lesson students will present the concepts of their papers and show them to their mentors using ISSUU tool.

Key words: final paper, composition of the final paper, working (writing) procedure, shaping student's final paper.

<table>
<tr><th colspan="2">PISANA PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI</th></tr>
<tr><td colspan="2">Škola: Srednja škola</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ime i prezime knjižničara: Ruža Jozić i Alta Pavin Banović</td></tr>
<tr><td>Razredni odjel: treći / četvrti</td><td>Datum:</td></tr>
<tr><td>Nastavno područje:</td><td>Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje</td></tr>
<tr><td>Tema: Završni rad</td><td>Nastavna jedinica: Kompozicija i izrada završnog rada</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ključne riječi: završni rad, metodologija pisanja radova, kompozicija, pisanje rada, istraživanje literature, citiranje</td></tr>
<tr><td colspan="2">Tip nastavnoga sata: kombinirani – obrada, istraživanje</td></tr>
<tr><td>Nastavni oblici: frontalni, grupni, individualni rad</td><td>Suodnos: hrvatski jezik, informatika, stručni predmeti</td></tr>
</table>

Nastavne metode: • razgovor • demonstracija • rad na izvorima, istraživanje • aktivno slušanje, zapisivanje	**Nastavna sredstva:** • knjižnična građa • PowerPoint prezentacija • mrežni izvori, Internet	**Nastavna pomagala:** • računalo, LCD projektor
Cilj sata: definirati sve sastavnice pisanja završnoga rada i napisati koncept završnoga rada		
Kognitivni ishodi **Učenici će:** • pronaći, povezati i imenovati izvore za temu završnoga rada • izraditi bilješke prema dostupnim izvorima informacija • povezati teoriju i praksu primjenom naučenoga na konkretnim primjerima • oblikovati i strukturirati dijelove u cjelinu, strukturirati dijelove (uvod, razrada, zaključak, literatura) • argumentirano obrazložiti praktični i teorijski dio rada • oblikovati koncept završnoga rada, citirati literaturu, generalizirati i predočiti dobivene podatke	**Afektivni ishodi** **Učenici će:** • slijediti upute, bilježiti i prepoznavati važne informacije i podatke • aktivno sudjelovati u izradi završnoga rada, tražiti objašnjenja o gradivu i temi • argumentirano braniti vrijednosti koje su usvojili • preuzeti odgovornost prema izvorima informacija, poštujući autorska prava • izražavati vlastita uvjerenja	**Funkcionalni ishodi** **Učenici će:** • prilagoditi i iskoristiti stečeno znanje u pisanju završnoga rada • koristiti računalo pri izradi i oblikovanju završnoga rada • strukturirati završni rad prema zadanoj kompoziciji (uvod, razrada, zaključak, literatura, dodaci) • prezentirati i obraniti završni rad • primjenjivati stečeno znanje u praksi i pri izradi sličnih radova.
TIJEK SATA (artikulacija)		
UVODNI DIO: Motivacija, najava teme i ishoda učenja, 5´		

Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: prepoznati objavljene završne radove,	Učenici pažljivo slušaju uvodni dio sata i uključuju se odgovarajući na postavljena pitanja.	frontalni oblik	PPT: Kompozicija završnoga	Knjižničar poziva učenike na suradnju na ovom nastavnom satu.

objasniti pojam završni rad	Učenici istražuju pojmove i definicije završni rad, metodologija, citirati, interpretirati, parafrazirati, bibliografija, literatura, izvori pretraživanja informacija. Učenici su zainteresirani za pomoć koju im knjižničar nudi u traženju literature i izvora za svoju temu. Postavljaju pitanja mogu li se obratiti za savjete u oblikovanju pojedinih dijelova svoga pisanoga završnoga rada, jer neki dijelovi rada nisu im do kraja jasni, kao uvod, zaključak, područje izvora i literature. Učenici pregledavaju najbolje završne radove prošlih generacija i pozorno gledaju kako i oni trebaju uraditi slične radove.	razgovor istraživanje pisanje izlaganje	rada i proces izrade LCD projektor, računalo referentna literatura	Postavlja pitanje učenicima: Što je završni rad? Upoznavanje učenika s terminima završni rad, metodologija pisanja radova, metodologija, citirati, interpretirati, parafrazirati, bibliografija, literatura. Najavljuje temu sata: *Završni rad- kompozicija i izrada.* Knjižničar iznosi učenicima način izrade i oblikovanja završnoga rada, naglašavajući učenicima da se trebaju pridržavati usvojenih pravila za izradu takvih vrsta radova (koja su specifična za sve vrste strukovnih škola), a ipak imaju istu strukturu i glavne dijelove. Zato naglašava učenicima: pri izradi završnoga rada vodite računa da vaš rad sadrži ove važne i obvezne dijelove: **naslovnu stranicu,** **sadržaj rada,** **uvod,** **razradu** (teorijski dio, tehničko-tehnološki i

	Učenici slušaju knjižničarevu najavu da će detaljno kroz PPT pojasniti svaki dio završnoga rada i mogu postavljati konkretna pitanja na koja očekuju i odgovore. Svoju pažnju usmjeravaju na PPT: *Kompozicija i izrada završnoga rada.*			tehnički postupak izrade), **zaključak,** **literaturu i izvore,** **priloge** (po potrebi). Knjižničar pojašnjava učenicima: rad trebate oblikovati kao cjelinu sa skladno ukomponiranim i označenim dijelovima rada, otisnut u pisanom obliku i uvezan. Knjižničar pokazuje neke najuspješnije pisane završne radove učenika iz prethodnih generacija Naglašava učenicima: svoj rad predstavljate komisiji, argumentirano branite i potkrjepljujete svoje ideje, stavove i tvrdnje koje ste unijeli u rad. Kroz sljedeću PowerPoint prezentaciju provest ću vas kroz izradu završnoga rada i detaljno ćemo pojasniti svaki dio rada.

SREDIŠNJI DIO: Spoznavanje novih nastavnih sadržaja, 20´ **analiza ključnih pojmova, sinteza – samostalni rad učenika, 10´**				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: Definirati dio završnoga rada Objasniti sastavnice završnoga rada Napisati/sastaviti zadani dio završnoga rada	Dok gledaju prezentaciju, učenici komentiraju, postavljaju pitanja, razgovaraju, razmjenjuju ideje i mišljenja, traže odgovore na neka pitanja ili nedoumice. Veseli ih činjenica da u knjižničaru mogu naći osobu koja će ih usmjeravati, savjetovati, pomagati pronaći literaturu i izvore za svoj rad. Knjižničar im daje savjete i za tehničko oblikovanje rada prema usvojenim pravilima svake strukovne škole. Slušaju pozorno pojašnjenja svakog dijela završnoga rada i zajednički komentiraju, postavljaju pitanja i traže odgovore. Pokazuju zanimanje za strukturu rada i	frontalni oblik slušanje razgovor, zaključivanje promatranje, razgovor rad u skupinama	PPT računalo LCD projektor primjerak završnoga rada radni listići mrežni izvori	Knjižničar pokazuje na PPT-u kompoziciju izrade i glavne dijelove završnoga rada. Svaki dio rada detaljno ćemo pojasniti i prokomentirati zajedno. Knjižničar moli učenike da postavljaju pitanja o svemu onome što im se čini nejasno ili nepoznato, a dio je završnoga rada. Kako ide prezentacija tako slijede pojašnjenja, ali i komentari s pitanjima učenika. Knjižničar daje jasne odgovore, izlaže i obrazlaže kompoziciju završnoga rada: *To je raspoređivanje teme u manje cjeline (poglavlja i dijelove), ovisno o opsegu rada. Zato se svaki završni rad sastoji od glavnih dijelova koje je potrebno odvojiti jedan od drugoga i istaknuti kao zaseban, ali je dio cjeline rada.* Naglašava i pojašnjava svaki dio: • *Naslovna stranica (s pripadajućim podacima)* • *Sadržaj rada (s označenim stranicama)* • *Uvod (osnovne informacije o temi i radu)*

	sadržajno oblikovanje pojedinih dijelova završnoga rada. Kroz aktivno slušanje pokazuju veliki interes za svoje teme i izradu završnoga rada. Učenici rade u pet skupina s konkretnim zadatcima na temu Moja školska knjižnica: a. Naslovna stranica, sadržaj završnoga rada i sažetak b. Uvod završnoga rada c. Središnji dio završnoga rada s poglavljima i potpoglavljima d. Zaključak e. Literatura Sve će skupine svoje koncepte završnog rada objaviti u ***alatu ISSUU*** za mentore.			• *Razrada (teorijski dio, tehnička izrada i tehnološki postupak izrade), najopsežniji dio rada* • *Zaključak (ideje i stavovi do kojih se došlo)* • *Prilozi (fotokopije, dokumenti, grafikoni, slikovni materijal, tablice i sl.)* • *Literatura i izvori (bibliografsko navođenje)* *Citiranje literature i izvora (bez plagiranja).* Knjižničar najavljuje rad u skupinama prema pravilima grupnoga rada i dobivenim zadatcima - formiranje pet skupina. Učenicima dijelim radni listić za svaku skupinu sa postavljenim zadatcima. Knjižničar vodi učenike kroz rad, sugerira, savjetuje i usmjerava. Zamoli učenike neka prelistaju Završni rad koji imaju za rad skupine.

ZAVRŠNI DIO: Ponavljanje, vrjednovanje, 10´				
Ishodi učenja	**Aktivnosti učenika**	**Metode i oblici rada**	**Nastavna sredstva i pomagala**	**Aktivnosti knjižničara**
Učenici će moći: Analizirati cjeloviti završni rad Riješiti pripremljeni kviz s postavljenim zadatcima	Učenici prezentiraju rad skupine, slušaju i komentiraju što je prezentirano Individualno ili u skupinama rješavaju kviz Kahoot kao provjeru usvojenih znanja. ***Kahoot – završni rad*** Učenici će u digitalnom alatu **ISSUU** pripremiti koncepte svoga završnoga rada, koji će poslati svojim mentorima na pregled i sugestije za daljnji rad. Učenici po svom nahođenju vrednuju nastavni sat i ocjenjuju koliko će im naučeno koristiti u budućem radu i obrazovanju.	prezentiranje, slušanje, razgovor individualno ili skupno rješavanje zadataka vrednovanje rada	LCD projektor, računala pametni telefoni i/ili tableti	Knjižničar poziva predstavnike skupina neka prikažu svoj rad. Ponavljamo ranije usvojene pojmove i zaključke. Knjižničar u alatu Kahoot provjerava usvojena znanja. **Evaluacija rada:** Knjižničar ne ocjenjuje učenike, ali ih svakako treba pohvaliti za marljiv rad i vrijedne rezultate do kojih su došli istraživanjem na nastavnom satu. Naglašava što su dobro uradili, kao i ono što su mogli bolje i uspješnije. Ističe rad neke skupine ako su bili izrazito uspješni. Zahvaljujem im na suradnji i još jednom pitam misle li da su danas naučili nešto korisno. Knjižničar dijeli svakom učeniku kratki letak ***Završni rad,*** s općim uputama i savjetima, brojem stranica svakoga dijela, font, uvez i sve ostalo, kao podsjetnik pri izradi. Poziva učenike

				da krenu na vrijeme s izradom i pisanoga i praktičnoga dijela završnoga rada, i da se u svakoj fazi svoga rada mogu obratiti za pomoć knjižničaru, ako mentor ne nalazi vremena baviti se svim detaljima u izradi završnoga rada. Kako se završni rad učenika ocjenjuje, naravno da ćemo učenicima pomoći svojim savjetima, prijedlozima i rješenjima u izradi i oblikovanju rada, a osobito izborom stručne i referentne literature i izvora. Učenici završnih razreda znaju cijeniti zalaganje svojih knjižničara u pomoći oko izrade završnoga rada. *Zato knjižničari, nemojte štedjeti svoje vrijeme, budite učenicima od pomoći, usmjeravajte ih u radu i istraživanju!* Zahvaljujem učenicima na aktivnoj suradnji.

Radni listići – Završni rad

1. Skupina - Tema: ***Moja školska knjižnica***

Napisati i oblikovati: Naslovnu stranicu, Sadržaj završnoga rada i Sažetak, koji može egzistirati samostalno i predstavlja izvor informacija obrađene teme; važan dio sažetka čine ključne riječi i obično se navodi najmanje pet ključnih riječi, na hrvatskom i na engleskom jeziku, preporuča se maksimalno 250 riječi. Kompletno tekstualno.

Istražiti online izvore: mrežna stranica Škole ili školske knjižnice, online katalog školske knjižnice, fond, vrste zastupljene građe…

2. Skupina - Tema: ***Moja školska knjižnica***

Napisati Uvod završnoga rada: opisati o čemu se namjerava pisati i zašto. Ovo je pregled ključnih elemenata završnog rada, informacije su prezentirane u dužini koja je prikladna za školu. Kompletno tekstualno.

Istražiti online izvore: mrežna stranica Škole ili školske knjižnice, online katalog školske knjižnice, fond, vrste zastupljene građe…

3. Skupina - Tema: ***Moja školska knjižnica***

Napisati Središnji dio završnoga rada: poglavlja i potpoglavlja koja se mogu različito označavati: veliki rimski brojevi, velika slova i arapski brojevi. Mogućnost umetanja slika, fotografija, grafikona, tablica…

Istražiti online izvore: mrežna stranica Škole ili školske knjižnice, online katalog školske knjižnice, fond, vrste zastupljene građe…

4. Skupina - Tema: ***Moja školska knjižnica***

Napisati Zaključak: sinteza cjelokupnoga istraživanja završnoga rada. Kompletno tekstualno.

Istražiti online izvore: mrežna stranica Škole ili školske knjižnice, online katalog školske knjižnice, fond, vrste zastupljene građe…

5. Skupina - Tema: ***Moja školska knjižnica***

Napisati Literaturu: lista referenci nakon zadnjega poglavlja, ali prije dodatka. Lista izvora mora sadržavati sve reference citirane u završnomu radu. Reference su složene prema abecednome redu, ali neki završni radovi imaju i bibliografiju, koja uključuje listu referenci koje su proučavane za pisanje završnoga rada, ali nisu upotrijebljene u njemu.

Istražiti online izvore: mrežna stranica Škole ili školske knjižnice, online katalog školske knjižnice, fond, vrste zastupljene građe…

Kahoot kviz – Završni rad

Q1: Što je seminarski rad?

- prezentacija
- ***samostalan stručni rad***

Q2: Što je završni rad?

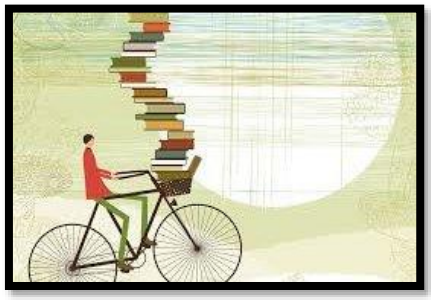

- ***stručni rad kojim se izlaže istražena tema pred komisijom***
- završna prezentacija tabličnog prikaza teme

Q3: Od koliko se faza sastoji istraživanje izabrane teme?

- 3
- ***4***

Q4: Koliko dijelova ima završni rad?

- ***3***
- ***8***
- 9

Q5: Što je citiranje?

- doslovno čitanje
- ***doslovno prepisivanje***

Q6: Što je interpretacija?

- čitati na vlastiti način
- ***tumačiti na vlastiti način rezultate tuđih istraživanja***

Q7: Što je parafraziranje?

- ***prepričati vlastitim riječima***
- čitati vlastitim riječima

Q8: Koji su izvori za pisanje završnoga rada?

- tuđi završni radovi
- ***literatura u knjižnici, mrežne stranice***

Q9: Nabroji online izvore?

- leksikoni, enciklopedije, časopisi
- ***online katalozi knjižnica, Hrčak***

ZAVRŠNI RAD

Završni rad je samostalan stručni rad iz konkretnog nastavnog predmeta u kojem se obrađuje izabrana tema. Takav rad pruža mogućnost produbljenja i proširenja znanja iz određenog područja, samostalnost u izradi pisanih radova i vještine pisanja. Učenici pristupaju cjelovitoj analizi nekog problema, koriste različite izvore podataka, pripremaju se za pisanje složenijih radova poput eseja, stručnih radova i završnoga rada. Završni rad uključuje definiranje teme, istraživanje literature, primjenu naučenoga, izvedbu originalnoga istraživanja, prikaz rezultata, prezentiranje rezultata, usmeno izlaganje pred komisijom za završni rad. To je pisani dokument koji se piše na kraju odgojno-obrazovnoga razdoblja kako bi se iskazalo naučeno, kritički analizirala izabrana tematika u izabranom nastavnom i stručnom području. Pisanje završnoga rada zahtijeva profesionalnu i etičku odgovornost: iskrenost u svemu što je napisano jer se koriste tuđa djela, koja se doslovno prepisuju tj. citiraju ili se prepričavaju vlastitim riječima, tj. parafraziraju ili se rezultati tuđih istraživanja, koncepti, sheme i modeli tumače na vlastiti način tj. interpretiraju. Sve korištene informacije je potrebno dokumentirati. Citiranje je važno jer pruža informaciju čitatelju o literaturi koju je autor koristio. Citat je važan element svakoga rada jer razlikuje misli i ideje autora od misli i ideja drugih. Bilješke predstavljaju ključni element svakoga završnoga rada jer upućuju na izvore svih važnijih činjenica i ideja iznesenih u tekstu, definicije manje poznatih ili specifičnih korištenih pojmova koji se navode u tekstu.

Faze istraživanja izabrane teme:

- prikupljanje literarne građe i znanstvenih informacija
- proučavanje literarne građe
- selekcija, analiza i sinteza relevantnih činjenica
- stvaranje generalnog zaključka i oblikovanje rada

Prikupljanje izvora: posudba literature u knjižnici, knjižničnim fondovima, kupovina knjiga, pretraživanje na mreži, traženje dokumenata od autora, uporaba privatne knjižnice ili zbirke; online

katalozi i baze podataka: Knjižnice grada Zagreba, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrčak (portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske), GISKO… Opseg rada ovisi o temi ali i autoru koji odlučuje koliko će detaljno razraditi izabranu temu. Poželjni opseg seminarskih radova je jedan autorski arak, tj. 16 kartica teksta. Kartica teksta sadrži 1800 znakova, a ne bi trebao prelaziti 2 ili 3 autorska arka tj. 32 ili 48 kartica teksta. Za pisanje završnih radova u opseg rada ulazi njegov središnji dio koji obuhvaća poglavlja i podpoglavlja, a popis literature, sažetak i sadržaj se ne računaju u opseg samoga rada. Uvod i zaključak sastavni su dijelovi rada i moraju biti numerirani.

Skica završnoga rada

- Naslovna stranica – svi potrebni podaci
- Sadržaj – istaknuti dijelove rada s označenim stranicama početka svakoga dijela
- Sažetak - može egzistirati samostalno i predstavlja izvor informacija obrađene teme, a važan dio sažetka čine ključne riječi i obično se navodi najmanje pet ključnih riječi, na hrvatskom i na engleskom jeziku, preporuča se maksimalno 250 riječi.
- Uvod - Opisati o čemu se namjerava pisati i zašto. Ovo je pregled ključnih elemenata završnog rada, informacije su prezentirane u dužini koja je prikladna za školu.
- Središnji dio rada – poglavlja i podpoglavlja koja se mogu različito označavati: veliki rimski brojevi, velika slova i arapski brojevi.
- Zaključak – osvrnuti se na temu kao cjelinu, ne unositi nove činjenice
- Reference - svi završni radovi moraju imati listu referenci nakon zadnjega poglavlja, ali prije dodataka i dopuna. Lista izvora mora sadržavati sve reference citirane u završnomu radu. Reference su složene prema abecednome redu, ali neki završni radovi imaju i bibliografiju, koja uključuje listu referenci koje su proučavane za pisanje završnoga rada, ali nisu upotrijebljene u njemu. Navođenje literature je nužno kako bi se ispunio zahtjev poštivanja metodologije znanstvenoga rada.
- Dodaci - moraju imati natpise u kojima koriste slova poput Dodatak A, B ili redne brojeve: 1., 2. i sl., prema redoslijedu citiranja u tekstu i svaki dodatak mora početi na novoj stranici.

KOMPOZICIJA ZAVRŠNOG RADA

Kompozicija rada je raspoređivanje teme u manje cjeline (poglavlja i dijelove), ovisno o opsegu rada. Zato se svaki završni rad sastoji od glavnih dijelova rada, koje je potrebno odvojiti jedan od drugoga i istaknuti, tako da svaki glavni dio rada počinje na novoj stranici.

Glavni dijelovi završnog rada su:

- NASLOVNA (i vanjska) stranica
- SADRŽAJ (1 stranica)
- UVOD (1 do 2 stranice teksta)
- TEORIJSKI DIO (3 do 6 stranica teksta)
- TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI DIO (do 5 stranica teksta)
- TEHNOLOŠKI POSTUPAK IZRADE (5 do 8 stranica teksta)
- ZAKLJUČAK (do 1 stranice teksta)
- LITERATURA (po potrebi, najčešće 1 stranica)
- PRILOZI (po potrebi)

SADRŽAJ mora biti generiran automatski u word-u; on treba sadržavati popis svih dijelova rada, kao i naslove i podnaslove s pripadajućim stranicama na kojima počinje svaki navedeni dio rada, naslov, podnaslov ili poglavlje. Sadržaj se izrađuje na kraju, kada je sve napisano i označeno, a u završni rad se ulaže na početak, radi preglednosti.

UVOD (uvod obuhvaća 1 – 2 stranice teksta)

- osnovne informacije o temi, o predmetu rada, o čemu ćete pisati u završnom radu, izraziti vlastiti stav prema temi i razlog zbog čega ste izabrali baš tu temu
- naznačiti organizaciju i plan u izradi rada, od koliko se dijelova sastoji rad, što će obuhvatiti
- koje vrste informacija sadrži (tekstualne, grafičke, tabelarne, statističke i sl.)

TEORIJSKI DIO

- obuhvaća teorijski opis zadatka ili teme (uređaja, sklopa, naprave) potkrijepljen znanjem na temelju promatranja i pokusa o nekoj pojavi ili više pojava, koje funkcioniraju kao cjelina; logičko iznošenje iskustava iz prakse; sistematično izlaganje i znanstveno tumačenje nekih pojava i spoznaja, do kojih je došla određena disciplina znanosti i tehnike;
- opis dijelova koji su potrebni za izradu zadanog uređaja, sklopa, tranzistora, pojačala, naprave i sl. – pojedinačno i kako funkcioniraju kao cjelina, odnosno kako uređaj radi; te navedeni svi dijelovi potrebni za izradu uređaja, integriranog sklopa i sl.

TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI DIO

- električna shema, shema tiskane pločice, montažna shema; sheme trebaju biti svaka na posebnoj stranici s okvirom i sastavnicom dimenzija 120x30 mm.

- Popis materijala treba sadržavati poziciju, opis i broj komponenti (npr. R1 otpornik žičani, 1.2kΩ/1W; ili C1 ELKO kondenzator 1000μF/63V te sav upotrijebljeni materija (npr.: tinol žica 10cm, izolirani vodiči 5cm itd.)

TEHNOLOŠKI POSTUPAK IZRADE

- navedeni i opisani postupci za izradu npr. sklopova i uređaja: lemljenje, sitotisak, foto-postupak, jetkanje i bušenje tiskanih pločica; spajanje dioda, tranzistora i komponenti u integriranom sklopu i sl.,
- ispitivanje sklopa: opis postupka ispitivanja, dijagrami koje ste dobili na osciloskopu, naponi i struje koje ste izmjerili …

ZAKLJUČAK

- završni dio rada u kojem se izdvajaju ključni elementi koje treba zapamtiti ili naglasiti zaključak može sadržavati ocjenu neke teme, stanja ili situacije, preporuke i podatke do kojih ste došli u radu i vaši zaključci
- zaključak je najčešće pola stranice do jedna stranica teksta

LITERATURA

- literatura se piše na kraju rada (prije konzultacijskog lista) i obuhvaća popis svih korištenih izvora informacija
- literatura je numerirana i poredana abecednim redom prezimena autora korištenih izvora (knjige, časopisi, članci, mrežne stranice s Interneta)
- literatura se navodi prema ***Hrvatskom pravopisu***: : Bibliografsko navođenje, str. 116.

CITIRANJE LITERATURE

- Učenici ne smiju prikrivati izvore koje su koristili, nego su dužni povremeno naznačiti porijeklo podataka, shvaćanja i teza navedenih u svom radu, dakle navode ih kao CITAT. Točno navode autora, djelo i stranicu gdje su našli određene podatke ili informacije.
- Izravno preuzete tuđe spoznaje, informacije, stavove i zaključke treba naznačiti u „fusnotama“ kao citate na dnu stranice

PRILOZI - završni rad može sadržavati neke programe, fotokopije dokumenata, grafikone ili tablice koje ne moraju biti prevedene, ali moraju biti spomenute ili komentirane u završnom radu.

SLIKE I TABLICE

- slike koje se umeću u završni rad moraju biti numerirane i moraju imati naziv
- numeracija slika obavlja se na sljedeći način: broj i naziv slike idu ispod slike
- slika je numerirana na način da se uzima prvi broj kao broj poglavlja u kojem se slika nalazi, a onda redni broj slike unutar tog poglavlja ili redni brojevi slika od 1 do zadnjega broja u radu.

UPUTE ZA PISANJE I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG RADA - KONCEPT

- **prvi** koncept treba predati do **…** Treba sadržavati: uvod, opis svakog poglavlja, popis materijala, literaturu te ako ste ispitali sklop i podatke koje ste dobili prilikom ispitivanja
- **ispravljeni i kompletirani rad** treba predati do **…**
- **završni izgled** rada treba predati do **…**
- **kopiranje i predaja rada:** rad treba predati u jednom primjerku u učenička referada**,** potrebno ga je uvezati (spiralnim uvezom ili na sličan način)

IZGLED RADA

- Font i tekst: Times New Roman **12** (14)
- poravnanje teksta: obostrano poravnanje *(justify)*
- naslovi: heading 1 - TNR **14, BOLD**
- podnaslovi: heading 2 - TNR **13, BOLD**
- podpodnaslov: heading 3 - TNR **12, BOLD**
- naslov na naslovnici: TNR **20, BOLD**
- prored (*Line spacing*): **1.5**
- uvlaka (*indentation*): lijevo 2,5 cm; desno, gore i dolje po 2,5 cm
- stranice trebaju biti numerirane (dolje desno)
- numeracija stranica počinje od uvoda, koji je prvi dio rada i prva stranica koja se numerira
- naslovna i vanjska (korična) stranica nemaju numeraciju!
- Jedna stranica sadrži najviše do 32 reda teksta , a ukupan broj stranica u završnom radu trebao bi biti od **20 do 25 stranica.**

OBILJEŽAVANJE DIJELOVA ZAVRŠNOGA RADA

Svi dijelovi završnog rada moraju biti obilježeni i označeni brojkama. Najčešće se koristi numeričko obilježavanje arapskim brojkama. Uobičajeno je da svako novo i veće poglavlje počinje na novoj stranici, pri tome treba paziti da nema previše praznina. Sve stranice rada trebaju biti numerirane od

prve do zadnje i upisuju se na vrh stranice, iznad teksta (na sredini) ili gornji desni kut stranice, jer se na dnu stranice ispod teksta označavaju citati, počevši od broja 1 pa dalje. Ponekad se stranice mogu označiti i pri dnu, ispod teksta. Tekst jedne stranice treba biti odmaknut s lijeve strane 3 cm od ruba, a ostale (gore, dolje i desno) po 2,5 cm od ruba. Rad treba biti uvezan (spiralno ili sličnom tehnikom), treba sadržavati koričnu i naslovnu stranicu sa potrebnim podacima o naslovu teme, učeniku – razred, škola, školska godina, o mentoru profesoru i sl.

Završni rad kompozicija i izrada

(3./4. razred srednje škole)

Knjižnično-informacijska i medijska pismenost
31. Proljetna škola školskih knjižničara
Šibenik, 8.-11. travnja 2019.

Ruža Jozić, dipl. knjižničarka, Gimnazija Sesvete
Alla Pavin Banović, dipl. knjižničarka, Medicinska škola Osijek

Što je završni rad učenika?

- Završni rad je samostalni stručni rad koji učenik izrađuje samostalno na kraju strukovnog srednjoškolskog obrazovanja.
- Rad se izrađuje na odabranu ili zadanu temu
- Učenika u procesu rada i izrade završnoga rada vodi nastavnik – mentor
- U izradi završnog rada veliku ulogu ima i školski knjižničar, koji učeniku preporuča literaturu, daje savjete i upute, sugerira određene sadržaje, pomaže pri izradi bibliografije i oblikovanju rada.

Izrada završnoga rada

- U izradi i oblikovanju završnoga rada pridržavati se usvojenih pravila za izradu takvih vrsta radova (koja su specifična za pojedine vrste strukovnih škola), a imaju istu strukturu i glavne dijelove.
- Rad trebate oblikovati kao cjelinu sa skladno ukomponiranim i označenim dijelovima rada, otisnut u pisanom obliku i uvezan.
- Završni rad učenici izrađuju tijekom zadnje godine srednjoškolskog obrazovanja.

Proces izrade završnoga rada

- Što je kompozicija završnoga rada učenika?
- To je raspoređivanje teme u manje cjeline (poglavlja, potpoglavlja i dijelove), ovisno o opsegu rada.
- Svaki se završni rad sastoji od glavnih dijelova koje je potrebno odvojiti jedan od drugoga i istaknuti kao zaseban dio na novoj stranici, ali je dio cjeline rada.

Dijelovi završnoga rada:

- Glavni dijelovi završnog rada su:
- NASLOVNA (I vanjska) stranica
- SADRŽAJ (1 stranica)
- UVOD (1 do 2 stranice teksta)
- TEORIJSKI DIO (3 do 6 stranica teksta)
- TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI DIO (do 5 stranica teksta)
- TEHNOLOŠKI POSTUPAK IZRADE (5 do 8 stranica teksta)
- ZAKLJUČAK (do 1 stranice teksta)
- LITERATURA (po potrebi, najčešće 1 stranica)
- PRILOZI (po potrebi)

Dijelovi završnoga rada:

- Naslovna stranica (istaknut naslov i svi pripadajući podaci)
- Sadržaj rada (s označenim stranicama)
- Uvod (osnovne informacije o temi i radu)
- Razrada (teorijski dio, tehnička izrada i tehnološki postupak izrade i sl.), ovo je najopsežniji dio rada
- Zaključak (ideje i stavovi do kojih se došlo)
- Prilozi (fotokopije, dokumenti, grafikoni, slikovni materijal, tablice i sl.)
- Literatura i izvori (bibliografsko navođenje)
- Citiranje literature i izvora (bez plagiranja!)

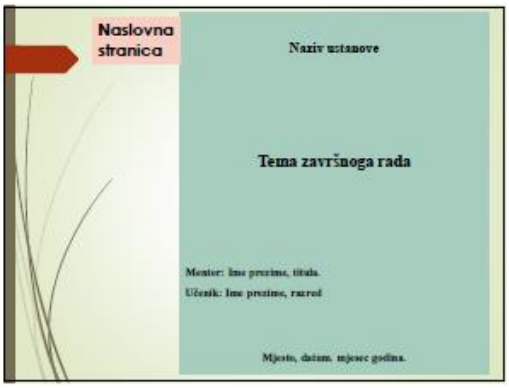
Naslovna stranica
Naziv ustanove
Tema završnoga rada
Mentor: Ime prezime, titula.
Učenik: Ime prezime, razred
Mjesto, datum, mjesec godina.

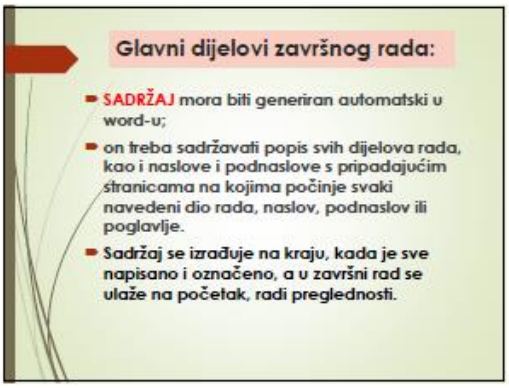
Glavni dijelovi završnog rada:
SADRŽAJ mora biti generiran automatski u word-u;
on treba sadržavati popis svih dijelova rada, kao i naslove i podnaslove s pripadajućim stranicama na kojima počinje svaki navedeni dio rada, naslov, podnaslov ili poglavlje.
Sadržaj se izrađuje na kraju, kada je sve napisano i označeno, a u završni rad se ulaže na početak, radi preglednosti.

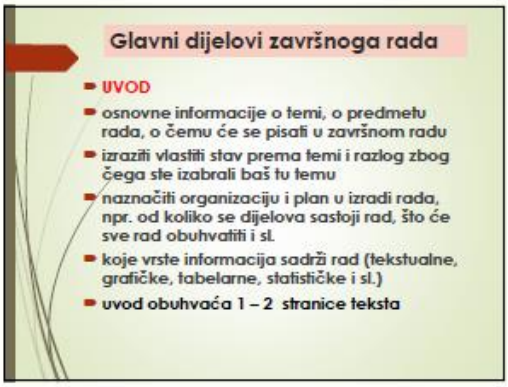
Glavni dijelovi završnoga rada
UVOD
osnovne informacije o temi, o predmetu rada, o čemu će se pisati u završnom radu
izraziti vlastiti stav prema temi i razlog zbog čega ste izabrali baš tu temu
naznačiti organizaciju i plan u izradi rada, npr. od koliko se dijelova sastoji rad, što će sve rad obuhvatiti i sl.
koje vrste informacija sadrži rad (tekstualne, grafičke, tabelarne, statističke i sl.)
uvod obuhvaća 1 – 2 stranice teksta

Glavni dijelovi završnoga rada
TEORIJSKI DIO
obuhvaća teorijski opis teme - potkrijepljen znanjem na temelju promatranja i pokusa o nekoj pojavi ili više pojava, koje funkcioniraju kao cjelina
logičko iznošenje iskustava iz prakse;
sistematično izlaganje i znanstveno tumačenje neklh pojava i spoznaja, do kojih je došla određena disciplina znanosti, tehnike, umjetnosti i sl.
opis dijelova koji su potrebni za izradu zadanog uređaja, naprave, predmeta i sl. – pojedinačno i kako funkcioniraju kao cjelina, kako uređaj radi i sl.
navedeni svi dijelovi potrebni za izradu nekog uređaja, predmeta i sl.

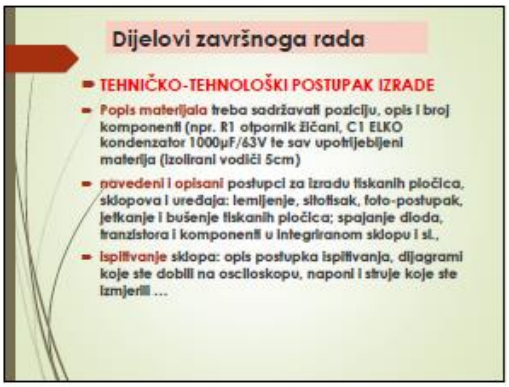
Dijelovi završnoga rada
TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI POSTUPAK IZRADE
Popis materijala treba sadržavati poziciju, opis i broj komponenti (npr. R1 otpornik žičani, C1 ELKO kondenzator 1000μF/63V te sav upotrijebljeni materija (izolirani vodiči 5cm)
navedeni i opisani postupci za izradu tiskanih pločica, sklopova i uređaja: lemljenje, sitotisak, foto-postupak, jetkanje i bušenje tiskanih pločica; spajanje dioda, tranzistora i komponenti u integriranom sklopu i sl.,
ispitivanje sklopa: opis postupka ispitivanja, dijagrami koje ste dobili na osciloskopu, naponi i struje koje ste izmjerili ...

SADRŽAJ:
Razrada teme u poglavlja i dijelove:
1. UVOD
1.1.
1.2.
1.3.
2. PRVO VEĆE POGLAVLJE
2.1.
2.2.
3. DRUGO VEĆE POGLAVLJE
3.1.
3.2.
3.3.
4. TREĆE VEĆE POGLAVLJE
4.1.
4.2.

Dijelovi završnoga rada

- ZAKLJUČAK
- završni dio rada u kojem se izdvajaju ključni elementi koje treba zapamtiti ili naglasiti
- zaključak može sadržavati ocjenu neke teme, stanja ili situacije, pojave i sl.
- preporuke i podatke do kojih ste došli u radu i vaši zaključci
- zaključak je najčešće pola stranice do jedna stranica teksta u završnom radu.

Dijelovi završnoga rada

- LITERATURA ili Bibliografija, obvezni dio rada
- literatura se piše na kraju rada i obuhvaća popis svih korištenih izvora informacija
- literatura je numerirana i poredana abecednim redom prezimena autora korištenih izvora (knjige, časopisi, članci, mrežne stranice s Interneta)
- literatura se navodi prema *Hrvatskom pravopisu*: Bibliografsko navođenje, str. 116. ili u elektroničkom izdanju: http://pravopis.hr/pravilo/bibliografske-jedinice/87/

Dijelovi završnoga rada

- CITIRANJE LITERATURE:
- Učenici ne smiju prikrivati izvore koje su koristili u radu, nego su dužni povremeno naznačiti porijeklo podataka, shvaćanja i teza navedenih u svom radu.
- Navode ih kao CITAT. Točno navode autora, djelo i stranicu gdje su našli određene podatke ili informacije.
- Izravno preuzete tuđe spoznaje, informacije, stavove i zaključke treba naznačiti u „fusnotama" kao citate na dnu stranice.

Dijelovi završnoga rada

- PRILOZI - završni rad može sadržavati neke programe, fotokopije dokumenata, grafikone ili tablice koje ne moraju biti prevedene, ali moraju biti spomenute ili komentirane u završnom radu.
- SLIKE I TABLICE
- slike moraju biti numerirane i imati naziv (i potpunu legendu, ako su na pr. umjetnička djela); broj i naziv slike idu ispod slike
- slika je numerirana na način da se uzima prvi broj kao broj poglavlja u kojem se slika nalazi, a onda redni broj slike unutar tog poglavlja ili princip numeriranja od 1 do kraja svi redni brojevi slika preuzetih u radu (slike se navode u posebnom prilogu na kraju rada).

Upute za oblikovanje završnog rada

- KONCEPT
- prvi koncept treba predati do ---
- Koncept treba sadržavati: uvod, opis svakog poglavlja, literaturu te ako ste vršili neko ispitivanje i podatke koje ste dobili prilikom ispitivanja.
- ispravljeni i kompletirani rad treba predati do ---
- završni izgled rada treba predati do ---
- kopiranje i predaja rada:
- rad treba predati u jednom primjerku u učeničku referadu, potrebno ga je uvezati (spiralnim ili nekim drugim uvezom).

Izgled rada

- Font i tekst: Times New Roman 12 (14)
- poravnanje teksta: obostrano poravnanje (justify)
- naslovi: heading 1 - TNR 14, BOLD
- podnaslovi: heading 2 - TNR 13, BOLD
- podpodnaslov: heading 3 - TNR 12, BOLD
- naslov na naslovnici: TNR 20, BOLD
- prored (Line spacing): 1.5
- uvlaka (indentation): lijevo 2,5 – 3 cm, desno , gore i dolje po 2,5 cm
- stranice trebaju biti numerirane (dolje desno)
- numeracija stranica počinje od uvoda, koji je prvi dio rada i prva stranica koja se numerira od broja 1
- naslovna i vanjska (korična) stranica se ne numeriraju!!!
- Jedna stranica sadrži najviše do 32 reda teksta , a ukupan broj stranica u završnom radu treba biti 20 do 30 stranica.

Obilježavanje dijelova završnog rada

- Svi dijelovi završnog rada moraju biti označeni brojkama, najčešće se koriste arapske brojke.
- svako novo i veće poglavlje počinje na novoj stranici, bez suvišnih praznina na stranicama.
- Sve stranice rada trebaju biti numerirane od prve do zadnje i upisuju se na vrh stranice, iznad teksta (na sredini) ili gornji desni kut stranice ili na dnu stranice ispod teksta (gdje se označavaju i citati, počevši od broja 1... pa dalje, koliko ih ima u radu).
- Rad treba biti uvezan (spiralno ili sličnom tehnikom), treba sadržavati naslovnu stranicu s potrebnim podacima: naslov teme, učenik – razred, škola, školska godina, mentor profesor.

Bibliografija ili Literatura

- Literatura ili Bibliografija - popis svih korištenih izvora u tekstu, navodi se na kraju rada
- Popis sadrži cjelovite bibliografske podatke o izvorima koje je autor koristio pri izradi rada
- Reference se navode abecednim redom, prema prezimenu prvog autora.
- Radovi istog autora navode se prema kronološkom redu njihova objavljivanja, a radovi istog autora i iste godine izdanja navode se redoslijedom pojavljivanja u tekstu.
- U slučaju opsežnog popisa literature, radovi se mogu grupirati prema vrstama djela (knjige, znanstveni i stručni članci, časopisi, elektronički izvori - internet materijali, podaci iz baza podataka itd.).

Bibliografske jedinice

- Pri navođenju bibliografskih izvora u popisu literature, potrebno je obratiti pažnju na:
- standardan način navođenja elemenata u bibliografskoj jedinici
- redoslijed elemenata unutar bibliografske jedinice (prema *Hrvatskom pravopisu*)
- način grafičkog isticana pojedinih elemenata
- interpunkcijske znakove kojima su elementi međusobno odvojeni.

Bibliografske jedinice navode se:

- a) KNJIGE:
- jedan autor:
- Vukojević, Luka. 2009. *Izražavanje posljedičnih odnosa u hrvatskome standardnom jeziku*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb
- Opačić, Nives. 2009. *Reci mi to kratko i jasno: Hrvatski za normalne ljude*. Novi Liber. Zagreb.
- do tri autora: Vukušić, Stjepan; Zorčić, Ivan; Grasselli-Vukušić, Marija. 2007. *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku*. Nakladni zavod Globus. Zagreb.
- više od tri autora: Amidžić-Peroćević, Katica i dr. 1994. *Oporezivanje dohodaka i dobitaka*. RRIF. Zagreb.

Bibliografske jedinice navode se:

- Knjige bez podatka o autoru (navodi se urednik ili priređivač):
- *Obrada jezika i prikaz znanja*. 1993. Ur. Tkalac, Slavko; Tuđman, Miroslav. Zavod za informacijske studije. Zagreb
- *Hrvatski književni romantizam*. 2002. Priredio Jelčić, Dubravko. Školska knjiga. Zagreb.
- *Enciklopedija prirode*. 1999. Ur. Burnie, David. Znanje. Zagreb.
- više izdavača: Kaštela, Slobodan. 2008. *Prometno pravo*. Školska knjiga – Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- više mjesta izdanja: Zgusta, Ladislav. 1971. *Manual of Lexicography*. Academia – Mouton. Paris – Prague.
- b) ČASOPIS: Petrić, Lidija; Pranić, Ljudevit. 2010. Ekološka svijest u hrvatskoj industriji. *Acta Turistica Nova* 4/1. 5-21.

Navođenje mrežnih izvora

- Govoreći o pouzdanosti izvora, internetski izvori karakterizirani su nestalnošću,
- nedostatkom podataka o vremenu nastanka / objavljivanja,
- autorstvo sadržaja je nejasno ili se ne može lako odrediti i pronaći
- Informacije koje sadrže takvi izvori mogu biti netočne ili nepotpune i zato treba biti oprezan u korištenju takvih sadržaja.
- Nepoznate i nepouzdane izvore bolje je izbjegavati.

Bibliografsko navođenje mrežnih izvora:

- **c) mrežna i elektronička vrela:**
- **tekst na mrežnoj stranici:** Radlić, Drago. *Informatička abeceda.* Split. http://www.informatika.buzdo.com/index.html (pristupljeno 11. travnja 2010.).
- **rad u elektroničkome časopisu:** Udiljak, Zrinka; Pavelić, Damir. 2002. Informatizacija Knjižnice i dokumentacije Ekonomskog fakulteta u Zagrebu i edukacija korisnika. *Edupoint.* CARNet. Zagreb. 1–7. http://edupoint.carnet.hr/casopis/broj-04/clanak-01/ekonomski.pdf (pristupljeno 14. svibnja 2003.).
- **elektronički medij** (CD-ROM, DVD-ROM i slično): Lešković, Mirjana. 1999. *Uloga i značenje sajamskog nastupa* [CD-ROM]. Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- **d) enciklopedijska natuknica:** *Biologija.* 2000. Hrvatska enciklopedija. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

Učenici pronalaze informacije o temi:

- uz pomoć nastavnika - mentora
- samostalno traže potrebne informacije u knjižnici, pretražuju mrežne stranice, Portal: *Pitaj knjižničara*, online katalozi knjižnica, specijalne knjižnice ili ustanove
- samostalno izrađuje bilješke tijekom rada
- navode korištene izvore u prikupljanju informacija
- navode i sređuju bilješke koje oblikuje u povezani tekst i smislenu cjelinu
- Koriste mrežne izvore: NSK, GISKO, ONLINE KATALOZI KNJIŽNICA, portal HRČAK, KGZ i dr.

Sretno u izradi i obrani vašega ZAVRŠNOGA RADA!

- Knjižničaru svoje škole možete se uvijek obratiti za pomoć i savjet u izradi završnoga rada.
- svoj rad treba predstaviti komisiji (uvjerljivo, sigurno i samopouzdano)
- Odgovoriti na postavljena pitanja o sadržaju rada
- Obrazložiti svoje postupke, zaključke i mišljenja do kojih se došlo u radu.
- Argumentirano potkrijepiti svoje ideje, stavove i tvrdnje opisane u radu.

Prosječan učitelj govori, dobar učitelj objašnjava, odličan učitelj pokazuje, a izvanredan inspirira.

(W. A. Ward, am. pisac 20. st.)

Zadatak učenicima

- Završni rad postaviti u:
- alat ISSUU ili na mrežnu stranicu Škole u Repozitorij završnih radova (ako postoji)

- SINTEZA nastavnoga sata:
- U paru ili skupinama provjeriti svoje znanje u kvizu Kahoot „Završni rad„ koristeći pametne telefone ili tablete.

Popis korištene literature i izvora:

- Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova.* Školska knjiga. Zagreb.
- Grmuša, Tanja; Šipić, Neven. 2013. *Metodologija izrade seminarskih i završnih radova.* Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. Zagreb.
- Gulija, T., Horvat, M. 2006. *Upute za pisanje studentskih radova.* Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
- *Hrvatski pravopis.* 2013. Ur. Željko Jozić. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Lucas, Stephen E. 2015. *Umijeće javnog govora.* MATE. Zagreb.
- Oraić Tolić, Dubravka. 2011. *Akademsko pismo.* Naklada Ljevak. Zagreb.
- Tkalac Verčič, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. 2010. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada.* M.E.P. Zagreb.
- Uzelac, Alan. 2002. *Upute za izradu studentskih pisanih radova.* Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet. Zagreb.
- Zelenika, Ratko. 2000. *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela.* Ekonomski fakultet u Rijeci. Rijeka.

Literatura za nastavnika

Gačić, Milica. 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova.* Školska knjiga. Zagreb.

Grmuša, Tanja; Šipić, Neven. 2013. *Metodologija izrade seminarskih i završnih radova.* Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. Zagreb.

Gulija, T., Horvat, M. 2006. *Upute za pisanje studentskih radova.* Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Hrvatski pravopis. 2013. Ur. Željko Jozić. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Lucas, Stephen E. 2015. *Umijeće javnog govora*. MATE. Zagreb.

Oraić Tolić, Dubravka. 2011. *Akademsko pismo*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Tkalac Verčič, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. 2010. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada – Kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje.* M.E.P. Zagreb.

Uzelac, Alan. 2002. *Upute za izradu studentskih pisanih radova.* Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet. Zagreb.

Zelenika, Ratko. 2000. *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela.* Ekonomski fakultet u Rijeci. Rijeka.

Literatura za učenike

Grmuša, Tanja; Šipić, Neven. 2013. *Metodologija izrade seminarskih i završnih radova.* Visoka poslovna škola Zagreb s pravom javnosti. Zagreb.

Tkalac Verčič, A., Sinčić Ćorić, D., Pološki Vokić, N. 2010. *Priručnik za metodologiju istraživačkog rada – Kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje.* M.E.P. Zagreb.

Životopisi

Ruža Jozić, stručna suradnica savjetnica, školska knjižničarka u Gimnaziji Sesvete. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 1981. g. Komparativnu književnost i bibliotekarstvo. Od 1982. godine radila je u knjižnici Osnovne škole Gustava Krkleca u Zagrebu, a od 1991. godine do danas u Gimnaziji Sesvete (do 2013. Srednja škola Sesvete). Bila je voditeljica ŽSV-a srednjoškolskih knjižničara Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije od 2001. do 2016. godine. Knjižničarka je bila mentor pripravnicima na stručnom ispitu za srednjoškolske knjižničare, koji se održavao u Srednjoj školi Sesvete od 1998. do 2008. godine te mentor mnogim pripravnicima. Prema Odluci AZOO-a promovirana je u zvanje stručnog suradnika savjetnika za školsko knjižničarstvo 2006. godine. Bila je mentor studentima Bibliotekarstva i informatologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, u suradnji s profesoricom Jadrankom Lasić-Lazić (1996. – 2000.). Za višegodišnji rad u

školskoj knjižnici dobila je i prestižne nagrade: Nagradu *Višnja Šeta* 2007., koju dodjeljuje HUŠK svojim istaknutim članovima te Državnu nagradu *Ivan Filipović* za 2010. godinu, za svestrani rad u školskoj knjižnici. Sudjeluje na seminarima i stručnim skupovima AZOO-a. Aktivno i redovito sudjeluje na Proljetnim školama školskih knjižničara RH od 1991. godine, izlaganjima, radionicama i primjerima dobre prakse iz svoga dugogodišnjega rada u školskoj knjižnici.

Alta Pavin Banović, stručna suradnica savjetnica, knjižničarka u Medicinskoj školi u Osijeku. Diplomirala je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu 1999., a na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2005. smjer Knjižničarstvo. Petnaest godina sudjeluje u izravnom odgojno-obrazovnom radu u srednjim školama u Osijeku i Opatiji, a od 2013. radi u školskoj knjižnici Medicinske škole u Osijeku. Odlukom AZOO-a promovirana je u zvanje profesorice mentorice vjeronauka 2011., a 2016. u zvanje stručne suradnice savjetnice za školsko knjižničarstvo. Uspješno je bila mentorica pripravnicima do polaganja stručnoga ispita od 2001. do 2013. i članica povjerenstva za polaganje stručnoga ispita za vjeroučitelje u srednjim školama od 2012. do 2013. Bila je voditeljica ŽSV-a vjeroučitelja srednjih škola Osječko-baranjske županije od 2012. do 2013. i voditeljica ŽSV-a knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije od 2018. Uređivala je školski list *Iglice, Ljetopis* Medicinske škole Osijek i list osječkih dekanata OKNO-a. Volontirala je tijekom uređivanja i katalogiziranja samostanske knjižnice u Blatu i knjižnice u Zatvoru u Osijeku 2016. Sudjelovala je na brojnim stručnim skupovima i održavala prigodne radionice kao i na Proljetnim školama školskih knjižničara i ŽSV-u knjižničara srednjih škola Osječko-baranjske županije.

Kulturna i stručna događanja tijekom Proljetne škole

KULTURNA I STRUČNA DOGAĐANJA TIJEKOM PROLJETNE ŠKOLE

Književni susret u povodu romana Dubravke Oraić Tolić *Doživljaji Karla Maloga* - Razgovor s autoricom uz čitanja odabranih ulomaka

Dubravka Oraić Tolić, profesorca emerita
Matica hrvatska, Matičina 2, 10 000 Zagreb
dubravka.tolic@outlook.com

Sažetak

Teoretičarka kulture, esejistica i pjesnikinja, poznata po kultnim knjigama Muška moderna i ženska postmoderna, Akademsko pismo, Čitanja Matoša i Peto evanđelje, Dubravka Oraić Tolić ovom se knjigom predstavlja kao autorica začudnoga epistolarnog romana s elementima autobiografije.

Knjiga Doživljaji Karla Maloga sastavljena je od niza fiktivnih pisama imaginarnim čitateljicama i čitateljima koje u ime djeteta piše njegova baka. Građena je na postupku očuđenja i estetici svakodnevice. Dijete vidi stvari, fenomene i pojave prvi put, a očuđenje nastaje kada sve to komentira osoba koja raspolaže kulturnim znanjima. Takva začudna perspektiva omogućuje čitateljima da svakodnevicu, Zagreb, ljetovanje u Biogradu na moru, politička zbivanja i suvremenu kulturu vide u neobičnim spojevima dječje nevinosti i odrasloga humora. Pa kada se tomu dodaju neposredna forma pisma i kristalno jednostavan stil, prepun zvukovnih igara i rima, dobili smo osebujan infantilni roman za sve uzraste kakav nismo imali od Vjekoslava Majera.

U knjizi Doživljaji Karla Maloga uživat će svi ljubitelji dobre književnosti od tinejdžera do starijih generacija koji se žele prisjetiti djetinjstva i doživjeti svijet na nov i svjež način.

Abstract

Book presentation (*Dubravka Oraić Tolić*: Doživljaji Karla Maloga)

Literatura

Naklada Ljevak https://www.ljevak.hr/knjige/knjiga-22211-dozivljaji-karla-maloga (pristupljeno 2019.)

Životopis

Dubravka Oraić Tolić književna je teoretičarka, sveučilišna profesorica, pjesnikinja, esejistica i prevoditeljica. Rođena je u Slavonskome Brodu 1943. Filozofiju i ruski jezik s književnošću studirala je u Zagrebu (1962.–1967.) i Beču (1967.–1969.). Magistrirala je temom o pejzažu u djelu A. G. Matoša, a doktorirala tezom o fenomenu citatnosti. Od 1971. do 1998. radi u Zavodu za znanost o književnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1997. izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice pri Odsjeku za slavenske jezike i književnosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, poslije na Odsjeku za istočnoslavenske jezike i književnosti, gdje je predavala teoriju književnosti i kolegije iz kulturologije.

Objavila je dvadesetak znanstvenih i esejističkih knjiga, tri knjige poezije, više prijevoda te stotinjak članaka iz teorije književnosti i kulture. Knjige *Teorija citatnosti*, *Muška moderna i ženska postmoderna* i *Čitanja Matoša* prevedene su na njemački i objavljene kod uglednih nakladnika (Boehlau Verlag i Peter Lang). Pjesničke knjige *Urlik Amerike* i Palindromska apokalisa objavljene su na engleskome jeziku (Ooligan Press, Portland, 2005) te dobile nagradu za najbolji prijevod sa slavenskih jezika te godine. Knjiga *Muška moderna i ženska postmoderna* (Zagreb: Ljevak, 2005) dobila je Vjesnikovu nagradu za knjigu godine. Nositeljica je Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi, dobitnica je Povelje Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Državne nagrade za znanost za životno djelo te nagrade „Josip i Ivan Kozarac“ za životno djelo i knjigu godine *Doživljaji Karla Maloga*. Profesorica je emerita i redovita članica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Lutkarsko kazalište iz Splita koje priređuje lutkarske predstave za djecu vrtića i osnovnih škola

Ivo Lesić, dipl. ing., skladatelj i glazbeni producent
Rendićeva 26, 21000 Split
produkcijaz.split@gmail.com

Sažetak

Predstave su portabilne i mogu se odigrati u svakom vašem prostoru do 350 djece, trajanja do 40 minuta, za uzrast do 5. razreda osnovne škole.

Kazalište koristi svoju tehniku (razglas, bežični mikrofoni, rasvjeta, razni efekti i sl.). Po odigranoj predstavi školskoj knjižnici škole u kojoj gostuju daruju jedan originalni audio CD. Svako dijete na predstavi dobije ulaznicu. Plaćanje preko računa ili gotovinom uz izdavanje fiskalnog računa. Svaki njihov mjuzikl nalazi se na audio CD-ima izdavačkih kuća Song Zelix i Croatia records kao regularno izdanje. Od Ministarstva znanosti i obrazovanja imaju pismeno pozitivno mišljenje o predstavama i nalaze se u Očevidniku kazališta.

Umjetnička organizacija *Produkcija Z* upisana je u registar Umjetničkih organizacija pri Ministarstvu kulture RH pod registarskim brojem 225, klasa: UP/I-612-01/08-01/0018, urbroj: 532-10- 01/10-08-02 od 30. lipnja 2008. godine. Voditelj: Ivo Lesić.

Mrežne stranice

http://www.produkcijaz.hr/#00-HOME (pristupljeno 2019.)

http://www.hds.hr/clan/lesic-ivo/

Životopis

Ivo Lesić, skladatelj (Beograd, Srbija, 21. rujna 1955.) Diplomirani inženjer elektronike, u Splitu završio srednju glazbenu školu. Radio kao tonski majstor u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu te kao šef tehnike na Radio Šibeniku. Skladateljskim se radom bavi od 1974. 1982.– 1985. vodio grupu Stil u kojoj je bio i vokalni solist. Suvlasnik je tvrtke Concerto iz Pule što organizira Festival zabavne glazbe Arena kojemu je i umjetnički ravnatelj. Radio je produkcije za mnoge ugledne pjevače zabavne glazbe.Nekoliko godina bio je i umjetnički ravnatelj festivala Melodije Mostara, kao i Radijskog festivala u Širokom Brijegu. Oformio je grupu Vis Pacijenti u kojoj je bio vokalni solist, skladatelj i producent i objavio album 2000. (Orfej), praćen video spotom za pjesmu Uvijek nas zguze oni iz ćuze. Od 2008. godine osnivač i voditelj umjetničke organizacije Produkcija Z koja izvodi interaktivne lutkarske mjuzikle za djecu širom RH. Do sada je napravljeno 11 predstava u kojima je Lesić skladatelj, redatelj, izvršni i glazbeni producent. Svaka predstava popraćena je audio CD–om kao regularnim izdanjima diskografskih kuća Croatia Records i Song Zelex. Između ostalog, Produkcija Z je kazalište s najvećim brojem predstava od svih kazališta u RH u sezonama 2012./13. i 2013./14. godine prema DZS–u.

Nagrade: dobitnik je brojnih festivalskih nagrada; između ostalih dvostruki je pobjednik Splitskog festivala (sa Škenderom i Terezom) te dobitnik prve nagrade stručnog žirija (Zagrebfest i Splitski festival). Kao aranžer dobitnik je certifikata *Zlatna ptica* Croatia Records–a za 149.911 prodanih CD–ova do 2000. godine.

DJELA (izbor). Zabavne melodije: *Kad pored mene si ti; Molim te,ostani; Zlatno sunce Dalmacije; Ne mogu da te zaboravim; Suze ljubavi; Ako nas život rastavi; Čekaj me; Zajedno, Samo anđeli znaju, Putovanje, Budi čovjek dobre volje, Bim bam bom, Zajedno, Noći Istarske, Dvije suze, Ti si tu, Žena kao ti, Meni si suđena, Ne sudite mi noćas, Ja sam Istrijan…* — Scenska glazba: *Vještice iz Salema* (HNK Split), *Snježna kraljica* (Kazalište lutaka Split), 11 lutkarskih mjuzikala za Produkciju Z.

DONACIJA KNJIŽNIČNOG SOFTVERA

POINT d.o.o. i Osnovna škola Skradin

POINT d.o.o. osnovan je 1991. godine. Djelatnici Point d.o.o. u svom se radu susreću uglavnom s nestandardnim projektima od kojih su trenutno najznačajniji programski proizvod za knjižnice MetelWIN te programski sustav za automatizirano upravljanje radijskim postajama.

POINT d.o.o nudi profesionalne usluge skeniranja, digitalizacije, OCR i Web prezentacije knjiga i časopisa. Korisnici Point d.o.o nalaze se u svim županijskim središtima i većim gradovima Hrvatske, kao i u nekoliko gradova Republike Bosne i Hrvatske.

Osnovna škola Skradin sagrađena je 1981. godine. Obzirom da je u Domovinskom ratu (1991.-1995.) oštećena, zgrada je obnovljena nakon rata. Škola raspolaže s 10 učionica od kojih su neke prilagođene za nastavu određenih predmeta (kemija-fizika), a neke specijalizirane u kabinete poput informatičke učionice. Dugoročni je plan da se i prostor potkrovlja osposobi i prenamijeni u učionički prostor. Trenutno je najveći problem u radu škole odvijanje nastave tjelesne kulture, obzirom da su radovi na izgradnji školske dvorane u zastoju još od 2007. godine pri čemu je s početkom radova uklonjeno sportsko igralište pa se nastava tjelesne kulture odvija otežano. Osnovna škola Skradin najstarija je osnovana škola u Šibensko-kninskoj županiji. Škola ima tri područne škole i svake školske godine ima upisano do 200 učenika. Svake godine postiže visoke rezultate u natjecanju sa Školsko-sportskim klubom i učeničkom zadrugom Zeleni orah. Školska knjižnica ima fond od 2200 knjižne građe u prostoru od 50 m^2 , knjižničarka Ana Bebič radi pola radnog vremena i u posljednih 6 godina rado surađuje s učeničkom zadrugom gdje je ostvarila uspješne rezultate na natjecanjima.

Point d.o.o svake godine već tradicionalno dariva škole, te ovim putem Osnovna škola Skradin velikodušno zahvaljuje Point d.o.o na računalu i softveru jer će se odsada knjižnično poslovanje školske knjižnice odvijati digitalnim putem, a učenicima će boravak u knjižnici biti kvalitetniji i suvremeniji.

POINT.d.o.o was founded in 1991. Employees Point in their work is mainly related to non-standard projects, most of them are significant program product for MeteWINl libraries and a software program for automated radio station management.

POINT d.o.o offers professional scanning, digitization, OCR and web presentation of books and magazines. Point d.o.o users are located in all region centers and major cities in Croatia as well as in some cities of Bosnia and Herzegovina.

The Skradin Elementary School was built in 1981. Considering that the Homeland War (1991-1995) was damaged, the building was restored after the war. The school has 10 classrooms, some of them

are tailored to teach certain subjects (chemistry ,physics) and some specialize in cabinets like the IT classroom.. It is a long-term plan for the attic space to be paved and reassigned to a classroom.
Currently, the biggest problem in school work is the course of physical education, considering that work on building a school hall has been suspended since 2007.
Skradin Elementary School is the oldest established school in Šibenik region. The school has three elementary schools and school year has up to 200 students. Every year achieves high scores in the competition with the School Sports Club and students association Green walnut.
The school library has a fund of 2200 library books, in a space of 50 square meters. Librarian Ana Bebić has been working half-time in the last 6 years to work with a student union where she has achieved successful results at competitions.
Point d.o.o every year already traditionally presents schools. Skradin Primary School thanks to Point d.o.o on computer and software. From now on time spent in librarary for students is much more qualitatively and modern.

Panel-rasprava

PANEL-RASPRAVA

Školsko knjižničarstvo u ozračju novih kurikuluma

DISCUSSION: School libraries in the context of new curricula

Ana Saulačić, viša savjetnica
Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split, Split
ana.saulacic@azoo.hr

Sažetak

Nastavno područje Školsko knjižničarstvo bilo je suvremeno nekada isto kao što je i sada, kada odgojno-obrazovne ishode učenja (kompetencije – znanja, vještine i stavove) prilagođava učenicima 21. stoljeća. Školskoknjižničarski kurikulum (kurikul, uputnik, ishodnik, ili kako god ga nazvali - značenje će mu ostati isto), stručni suradnici knjižničari osuvremenjuju sami (bez veće podrške onih koji o tome odlučuju - Erasmus+ uglavnom ne uključuje školsko-knjižničarsku edukaciju), prateći međunarodne trendove naglašavajući obrazovanje temeljeno na ishodima, koji počivaju na vrednotama društva u kojem živimo.

Školsko-knjižničarski kurikulum je u Cjelovitu kurikularnu reformu (CKR), putovao od pedesetih godina prošlog stoljeća, preko BIC-a (Bibliotečno-informacijskih centara 1980-ih godina), HNOS-a (Hrvatski nacionalni obrazovni standard – 2006.) koji je iznimno važan jer je Knjižnično-informacijska pismenost (KIP) postala sastavnim dijelom Nastavnog plana i programa (sa jasno navedenim temama, ključnim pojmovima i obrazovnim postignućima), NOK-a (Nacionalni okvirni kurikulum – 2011.), do CKR-a tj. *Škole za Život* (2015. – 2017.-'19.), u kojoj od početka 2019. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja (MZO) i Hrvatska akademska istraživačka mreža (CARNet), na *Loomenu* usavršavaju stručne suradnike knjižničare o suvremenom poučavanju, u odnosu na tradicionalne metode poučavanja. Poučavajći ih onome što je znanao od Aristotela, preko škola koje su vodili Isusovci, a to je individualizirani pristup učeniku, kojeg treba voditi istraživačko-iskustvenim učenjem prema kritičkom mišljenju. Vjerojatno će se svi složiti da je digitalna pismenost nužna učitelju/nastavniku, kao i svakom građaninu, pa je u tom kontekstu navedena vizija MZO-a i opravdana misija MZO-a, no, može li informatička pismenost (tj. IKT koji je prisvojio i ono što mu ne proipada, jer se uči na drukčijim kolegijima) biti polazište i cilj CKR-a? Zbrku stvara miješanje alata i cilja. Sredstvo koje je nas je trebalo dovesti do planiranog ishoda obrazovne reforme postalo je cilj, pa se postavlja pitanje što je stvarni cilj odgojno-obrazovne reforme? Trebamo li jasno ralučiti

dva navedena cilja: digitalizaciju (koja je samo jedan od ravnopravnih medija, koji podjednako potmožau procese učenja i poučavanja, od didaktike koja sa rada učitelja na učenju, prerasta u organizaciju aktivnost učenika u učenju, odnosno objašnjavanju učenja iz perspektive konstruktivističke teorije)? No, ciljeva je više i vjerojatno bi svi trebali biti osmišljeni i ostvarivani na nastavničkim fakultetima, a nakon toga implementirani u osnovnim i srednjim školama, u kojima bi paralelno trebalo stvoriti prostorno-tehničke preduvjete za rad. No, krovni je cilj moderne didaktike usredotočenost na pitanja učenja i organizacije aktivnosti učenika tijekom nastave. Pri čemu je nužno ponavljati razliku između informatičke i informacijske pismenost, koja je krovna pismenost 21. stoljeća, što znači da obuhvaća sve ostale, a našoj obrazovnoj reformi se dogodila inverzija u kojoj je IKT tj. informatičko (tehnologija) obuhvatila informacijsko umjesto suprotno, jednako kao što su obrnute učionice i jednosmjenski rad postali zakonski imperativ u školama sa nedostatkom prostorno-tehničkih preduvjeta, što je dovelo do toga da se prostori školskih knjižnica prenamjenjuju u učionice (što je začuđujuće s obzirom da je značaj školskih knjižnica za unaprjeđenje učenja dokazan još polovinom prošlog stoljeća). Navedena događanja bi trebao zaustaviti izvrstan stručni suradnik knjižničar, koji prati suvremene trendove, npr. IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice (2004): *Vjerujemo da školska knjižnica ima središnju ulogu u nastavnom programu i da je važna kako za uspjeh škole tako i za postignuća pojedinačnih učenika. Svaka je škola svojim učenicima dužna osigurati dobro opremljenu, pristupačnu, suvremenu knjižnicu*. (Bernhard, Willars, Setre, 2002).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je u ožujku 2019. donijelo Odluke o stupanju na snagu novih predmetnih i međupredmetnih kurikuluma (MPT), među kojima nema kurikulma knjižnično-informacijske i medijske pismenosti. Da se to neće dogoditi bilo je jasno kad su se naše kolegice, stručne suradnice knjižničarke prijavile na natječaj za rad u SRS za MPT Učiti kako učiti (Jasna Milički) i MPT Informacijsko-komunikacijska tehnologija – IKT (Draženka Stančić). Donesene su Odluke o donošenju kurikuluma za međupredmetnu teme (MPT) za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj: Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije; Održivi razvoj; Osobni i socijalni razvoj; Učiti kako učiti; Poduzetništvo; Zdravlje; Građanski odgoj i obrazovanje. Jasno je da je informacijska pismenost generička kompetencija i obuhvaća navedene MPT, kojima se bavila pola stoljeća prije nego su se službeno rodili. Stručni suradnici knjižničari su učenika istraživačkim projektima postavljali u centar iskustvenog učenja, koristeći se svim pripadajućim temama, pojmovima i obrazovnim postignućima, navedenih MPT, bez obzira jesu li ih realizirali na satovima razrednika, ili izvanučioničkim projektnim radom. Što sad? Kako vođenim istarživačkim učenjem interdisciplnarnim i inim poučavanjem stručnog suradnika knjižničara povezivati nastavne predmete i MPT, ako nemamo službeno propisane i jasne ishode? Osloniti se na vlastitu kreativnost, kojoj je prduvjet hrabra samoinincijativnost (sloboda i odgovornost)?

Ovaj rad se bavi i kurikulumima nastavnih predmetim, koji su obuhvaćeni dokumentima iz 2019. godine: Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj, Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj i Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmete Logike za gimnazije u Republici Hrvatskoj. Tradicionalno nam je blizak nastavni predmet Hrvatski jezik, ali iznad svega bi to trebao biti nastavni predmet Logika, koju bi trebalo uvesti u nastavu od prvog razreda osnovne škole (naravno na način prilagođen uzrastu), čak prije matematike, a koja je iznimno važna za oživotvorenje kritičkog mišljenja, kao temelja reforme i temelja odgoja i obrazovanja učenika za budućeg odgovornog građanina.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je objavilo dva e-Savjetovanja (otvorena do: 19.4.2019.), koja poništavaju NPP iz 2006. godine[23], a time i KIP, na temelju kojeg smo radili te se postavlja pitanje što sad? Radi se o dvama savjetovanjima, a to su: *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu u Republici Hrvatskoj* i *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju nastavnog plana za gimnazijske programe u Republici Hrvatskoj*. Sastavni dio navedenih odluka su novi *Nastavni plan za osnovnu školu* i *Nastavni plan za gimnazijske programe sa godišnjim brojem sati*. Oba teksta su u prilogu ovog rada. Iskusni stručni suradnici knjižničari znaju zašto i kako provoditi knjižnično-informacijsku i medijsku pismenost, ali što je sa onima koji su manje kreativni ili su tek započeli s radom i na što će se on osloniti? Na rečenicu u okviru kurikuluma za Hrvatski jezik: *Učitelj i nastavnik u* ***suradnji sa školskim knjižničarom i drugim stručnim suradnicima*** *primjenjuje raznovrsne strategije poučavanja, a ujedno i poučava učenike različitim strategijama učenja, komunikacijskim strategijama (slušanja i čitanja, pisanja i govorenja), strategijama rada na tekstu (istraživanja i uporabe informacija), strategijama za vlastito učenje, nadgledanje i usmjeravanje učinkovitosti i samostalnosti u radu i pomaže učeniku u odabiru najprikladnijih. Prilagođava poučavanje učeniku osmišljavajući različite aktivnosti za učenika. Potiče ga na aktivno sudjelovanje u učenju aktivnostima u kojima može primijeniti ono što je naučio i koje potiču razvoj kritičkoga i kreativnog mišljenja. Omogućuje učenicima suradnju i komunikaciju u različitim situacijama, potiče autonomiju, inicijativnost, osjećaj individualnosti i identiteta te pruža podršku da razviju svoj puni potencijal. Potiče razvoj empatije i osjetljivosti za potrebe drugih, otvorenost za različitosti*. Kako pridobiti nastavnika za suradnju?

[23] /Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10-ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) ministrica znanosti i obrazovanja donosi. Početkom primjene ove Odluke stavlja se izvan snage Nastavni plan za provedbu nastavnog programa koji je dio Nastavnog plana i programa za osnovnu školu, a koji je donesen Odlukom o nastavnom planu i programu za osnovnu školu („Narodne novine“, broj 102/06)/.

Abstract

Educational field School library was modern times the same as it is now, when the educational outcomes of learning (competences - knowledge, skills and attitudes) are adapted to the students of the 21st century. The school library curriculum (curriculum, instruction, or whatever it is called - its meaning will remain the same), professional associates are updating themselves (without the support of those who decide on it - Erasmus + does not include school-based librarianship), following international trends emphasizing education-based outcomes, based on the values of the society we live in.

The School-Library Curriculum has been in the Curricular Reform Curriculum (CKR) since the 1950s, through the BIC (Library-Information Centers 1980s), the Croatian National Educational Standard (2006), which is exceptionally is important because KIP has become an integral part of the Curriculum (with clearly stated topics, key concepts and educational achievements), NOK (National Framework Curriculum - 2011), to CKR, ie School for Information Technology Life (2015 - 2017-19), where from the beginning of 2019, the Ministry of Science and Education (MZO) and the Croatian Academic Research Network (CARNet), Loomen prepares the professional associates of librarians on modern teaching, compared to traditional teaching methods. By teaching them what Aristotle has known, through the schools led by the Jesuits, this is an individualized approach to the student, to be led by research-experiential learning in critical thinking. It is probable that everyone will agree that digital literacy is a necessity for the teacher / teacher as well as for every citizen, and in that context, the vision of the MZO and the justified mission of the MZO are listed, but whether IT literacy (ie ICT that has been appropriated and what does not pass through, because it is taught in different courses) is the starting point and goal of the CKR?

The muzzle creates a mixing tool and a goal. The tool that was supposed to lead to the planned outcomes of educational reform has become a goal, and it raises the question of what is the real goal of educational reform? We need to make clear two goals: digitization (which is just one of the equal media, which equally undermines the processes of learning and teaching, from the doctrine that from the work of teachers to learning, is transformed into organizing students' activity in learning or explaining learning from the perspective of constructivist theory)? However, the goals are more and more likely to be all designed and implemented at the faculties of the faculty, and then implemented in primary and secondary schools, in which parallel spatial-technical prerequisites should be created for work. However, the overarching goal of modern didactics is to focus on the issues of learning and organization of students' activities during classes. It is necessary to repeat the difference between

information and information literacy, which is the 21st century roof-reading, which means that it encompasses all the others, and our educational reform has made an inversion where ICT (ICT) encompassed information instead of the opposite, equally such as reversed classrooms and one-sided work became a legal imperative in schools with a lack of spatial-technical preconditions, leading to the fact that school library spaces are being converted into classrooms (which is surprising given that the importance of school libraries for learning improvement is proven by half last century). These events should be stopped by an excellent associate librarian who follows contemporary trends, such as IFLAs and UNESCO Guidelines for School Libraries (2004): We believe that the school library plays a central role in the curriculum and is important for the success of school as well as for achievements of individual students. Each school has to provide students with a well-equipped, accessible, contemporary library. (Bernhard, Willars, Setre, 2002).

In March 2019, the Ministry of Science and Education issued a Decision on the Entry into Force of New Intermediate and Intermediate Curricula (MPTs), among which there is no curriculum of literary-information and media literacy. If this did not happen, it was clear when our colleagues, associate librarians, had signed up for a job placement in the SRS for MPT Learning to Learn (Jasna Milički) and MPT Information and Communication Technology - ICT (Draženka Stančić). Decisions on the adoption of curriculum interdisciplinary curriculum (MPT) for Primary and Secondary Schools in the Republic of Croatia were adopted: Use of Information and Communication Technologies; Sustainable development; Personal and social development; Learn how to learn; entrepreneurship; Health; Graduate education and education. It is clear that the information literacy is generic competence and encompasses the mentioned MPT, which they have been dealing with half a century before being officially born. Professional associates librarians have put students in research projects into a center of experiential learning, using all the relevant themes, concepts and educational achievements of the mentioned MPT, regardless of whether they have been realized in classroom classes or extra-teaching project work. What now? How do I run interdisciplinary and intuitive teaching associate librarians to link teaching subjects and MPTs, if we do not have officially prescribed and clear outcomes? To rely on your own creativity, which is brave self-righteousness (freedom and responsibility)?

This paper also deals with curricula of teaching subjects, covered by documents from 2019: Decision on Curriculum Provision for Teaching English Language for Vocational Schools at Level 4.2. in the Republic of Croatia, Decision on Curriculum for Croatian Language Primary and High School Teaching in the Republic of Croatia and Decision on Curriculum for Teaching Logic for High School

in the Republic of Croatia. Traditionally we have a close subject for the subject of the Croatian language, but above all it should be the subject of Logic, which should be introduced in the first grade of elementary school course (course adapted to the age), even before mathematics, which is extremely important for life critical thinking, as a basis for the reform and foundation of the education and education of students for the future responsible citizen.

The Ministry of Science and Education has announced two e-Counseling (open until: 19.4.2019), which annulled the 2006 NPP, and thus the KIP on which we have been working and raises the question now. These are two consultations, namely: Consultation with the interested public on the draft Decision on the adoption of a curriculum for elementary school in the Republic of Croatia and Consultation with the interested public on the draft Decision on the adoption of the curriculum for grammar schools in the Republic of Croatia. An integral part of the above mentioned decisions is the new Curriculum for Primary School and Curriculum for grammar schools with an annual number of hours. Both texts are attached to this paper. Experienced professional librarians know why and how to conduct literary-information and media literacy, but what about those who are less creative or are just starting to work and on what to rely on? To the sentence under the curriculum for the Croatian language: The teacher and the teacher in cooperation with the school librarian and other professional associates apply a variety of teaching strategies, and also teaches students different learning strategies, communication strategies (listening and reading, writing and speaking) texts (exploration and use of information), self-learning strategies, monitoring and routing of efficiency and independence in the work and helping the student in selecting the most appropriate. It adjusts to teaching the student by designing different activities for students. It encourages him to actively participate in learning activities where he can apply what he has learned and which encourage the development of critical and creative thinking. It enables students to collaborate and communicate in different situations, encourage autonomy, initiative, feelings of individuality and identity, and provide support to develop their full potential. It promotes the development of empathy and sensitivity for the needs of others, openness to diversity. How to get a teacher for co-operation?

Moja idealna školska knjižnica *mjesto je gdje nastavnici i knjižničari surađuju na razvijanju, poučavanju i procjenjivanju učenika u svladavanju nastavnog programa, razvijaju i procjenjuju učeničke informacijske vještine i informacijsko znanje, razvijaju nastavne planove i pripremaju i provode posebne projekte, te uvode informacijsku tehnologiju u svoje programe.* (IFLA, Setre, T. P., 2002).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja pojašnjava pojam odgojno-obrazovni ishodi, kao onaj koji se odnosi na šire određene ishode, koje treba postići formalnim sustavom odgoja i obrazovanja. MZO ističe da je navedeno osobito važno kao odgojna komponenta, na svim razinama odgoja i obrazovanja, te za obrazovne ishode koji nisu izravno vezani uz poučavanje, poput kreativnosti, metakognicije, inicijativnosti, poduzetnosti i dr. Novi kurikulum Hrvatskog jezika ističe: *Pojam ishodi učenja izravnije je vezan uz proces poučavanja i učenja te je uže povezan s dominantnim oblicima vrednovanja i provjeravanja poput pisanih i usmenih provjera. Kognitivni ishodi u skladu s određenjem temeljnih kompetencija. U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda učitelj i nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnoga područja do 10 %.U svim se predmetnim područjima razvija komunikacijska jezična kompetencija i potiče se ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem; ujedno se potiče razvoj vokabulara*.

U nastavku teksta izdvojila sam fragmente predmetnih kurikuluma i MPT-a, koji su usko povezani sa informacijskim opismenjavanjem i kojima se desetljećima bavimo, no, promišljajući na novi način o nastavnom predmetu Logika, kao temeljnoj paradigmi modernog počavanja, u kojoj je učenik kreator vlastitog učenja.

U gimnazijama sa satnicom 140 sati godišnje učenik čita 10 cjelovitih književnih tekstova godišnje, od toga 5, odnosno 6 obveznih književnih tekstova *(3, odnosno 4 hrvatske književnosti i 2 svjetske književnosti). Učenik tijekom osnovne i srednje škole čita jedno djelo po vlastitome izboru godišnje. Broj djela za čitanje po vlastitome izboru učenika nije ograničen, čak štoviše, učenike valja poticati na čitanje iz užitka radi poticanja literarnoga čitanja te stvaranja čitateljskih navika i čitateljske kulture.*

Učenje i poučavanje u predmetnome području kultura i mediji *potiču učenika na razvijanje potreba i navika za samoincijativnim istraživanjem i otkrivanjem informacija, za razumijevanjem uloge i važnosti medijskih tekstova i njihovih poruka te njihove kritičke prosudbe, za razumijevanjem sinkronijskih i dijakronijskih aspekata kulturoloških sadržaja, svoje kulture i drugih kultura, jezika i identiteta. Osobito se naglašava poticanje potrebe i navike posjećivanja kulturnih događaja radi obogaćivanja vlastitoga emocionalnog, intelektualnog i kulturnog razvoja.* ***Učitelj/nastavnik,***

uvažavajući preporuke učenika, *izabire medijske sadržaje, popularnokulturne i znanstveno-popularne tekstove s kojima se učenik svakodnevno susreće primjereno dobi, interesu, recepcijskim i spoznajnim mogućnostima.* ***Učenik razlikuje bitne od nebitnih informacija; ovladava strategijama istraživanja i otkrivanja pouzdanosti i točnosti informacija; sažima, organizira i tumači prikupljene informacije i kritički ih vrednuje.*** *Istražuje utjecaje kulturnih vrijednosti i obrazaca, masovne potrošačke kulture, odnos visoke i popularne kulture, razmatra veze kulturnoga identiteta i pripadajućih kulturnih krugova s ciljem prosuđivanja njihova utjecaja na oblikovanje kulturnoga identiteta. Promišlja o važnosti književnoga teksta koji je dio nacionalne književne i kulturne baštine te promatra povezanost vlastitoga kulturnog identiteta u odnosu na europski i svjetski kulturni kontekst.* ***Učitelj i nastavnik u suradnji sa školskim knjižničarom i drugim stručnim suradnicima*** *primjenjuje raznovrsne strategije poučavanja, a ujedno i poučava učenike različitim strategijama učenja, komunikacijskim strategijama (slušanja i čitanja, pisanja i govorenja), strategijama rada na tekstu (istraživanja i uporabe informacija), strategijama za vlastito učenje, nadgledanje i usmjeravanje učinkovitosti i samostalnosti u radu i pomaže učeniku u odabiru najprikladnijih. Prilagođava poučavanje učeniku osmišljavajući različite aktivnosti za učenika. Potiče ga na aktivno sudjelovanje u učenju aktivnostima u kojima može primijeniti ono što je naučio i koje potiču razvoj kritičkoga i kreativnog mišljenja. Omogućuje učenicima suradnju i komunikaciju u različitim situacijama, potiče autonomiju, inicijativnost, osjećaj individualnosti i identiteta te pruža podršku da razviju svoj puni potencijal. Potiče razvoj empatije i osjetljivosti za potrebe drugih, otvorenost za različitosti. Sastavnice vrednovanja u predmetu proizlaze iz odgojno-obrazovnih ishoda organiziranih u trima predmetnim područjima: hrvatski jezik i komunikacija (A), književnost i stvaralaštvo (B) i* ***kultura i mediji (C)****. Sastavnice su vrednovanja u predmetu Hrvatski jezik: – hrvatski jezik i komunikacija, – književnost i stvaralaštvo,* ***– kultura i mediji****.*

MZO u kurikulumu MPT-e IKT-e navodi: ***Promišljena uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije*** *u učenju i poučavanju doprinosi digitalnomu opismenjavanju učenika. Uvođenjem novih pedagoških pristupa, primjenom tehnologije i boljom dostupnošću kvalitetnih digitalnih obrazovnih sadržaja učenicima se omogućava ovladavanje osnovnim vještinama potrebnima za život i rad u 21. stoljeću. Četiri domene ove međupredmetne teme međusobno su povezane te se nadograđuju jedna na drugu kako bi djeci i mladima osigurale sustavni razvoj opće digitalne pismenosti.* ***Domene se lako mogu povezati sa sadržajima različitih predmetnih područja i ostalim međupredmetnim temama****. U nekim se sastavnicama preklapaju, no svaka domena ima svoje osobitosti i utječe na razvoj specifičnih znanja, vještina i stavova povezanih s uporabom IKT-a. One su: A. Funkcionalna i odgovorna uporaba IKT-a, B. Komunikacija i suradnja u digitalnome okružju, C. Istraživanje i kritičko vrednovanje u digitalnome okružju, D. Stvaralaštvo i inovativnost u digitalnome okružju. Domena Komunikacija i suradnja obuhvaća uporabu digitalnih programa za podršku suradničkim*

oblicima učenja. Pravilna i primjerena uporaba i snalaženje na društvenim mrežama i u digitalnim obrazovnim zajednicama, etičko ponašanje, poštovanje ljudskih prava i odgovorna suradnja primarna su obilježja uspješne komunikacije i kvalitetne suradnje u digitalnome okružju. Ovisno o pojedinome predmetu, nastavne situacije oblikovane su tako da omogućavaju učenje putem igre, stvaranjem, otkrivanjem i istraživanjem. S pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije može se zorno prezentirati onaj sadržaj koji je učenicima apstraktan ili ga je teško vizualizirati (npr. računalne animacije tijeka vremena, jezičnih konstrukcija ili izmjene tvari među stanicama organizma), može se demonstrirati ono što nije moguće provesti u školskoj okolini (npr. digitalne snimke prirodnih pojava ili kulturnih događaja) ili se može simulirati sudjelovanje u procesima i eksperimentima koji su teže izvedivi u učionici (npr. računalne simulacije povijesnih događaja ili one s povećavanjem mase tijela, brzine, temperature i sl.), što učenicima pruža iskustvo slično stvarnomu. Radeći na računalu ili drugim digitalnim uređajima, učenici aktivno sudjeluju u nastavi, razvijaju samostalnost i samopouzdanje te se odgovornije odnose prema vlastitome učenju. **Zar su informnacijdska i digitalna pismenost isto? (slika 1.)**

Slika 1. MZO. 2019. *3. grafički prikaz: Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i temeljne kompetencije*. **Kurikulum MPT IKT**.

MZO u međupredmetnoj temi ***Učiti kako učiti*** navodi: *i njezine veze s drugim međupredmetnim temama i odgojno-obrazovnim područjima. U skladu sa svim navedenim, ostvarivanje očekivanja u međupredmetnoj temi Učiti kako učiti zasebno se ne ocjenjuje. Ostvarivanje očekivanja te međupredmetne teme olakšat će učenicima učenje u školi i izvan škole te tako rezultirati i boljim postignućima u nastavnim predmetima i odgojno-obrazovnim područjima. O usvojenosti odgojno-obrazovnih postignuća te međupredmetne teme u kontekstu pojedinog predmeta formalno se izvješćuje na razini učenika na kraju pojedinog odgojno-obrazovnog razdoblja (listama procjene elemenata generičkih kompetencija, odnosno kvalitativnim osvrtom u 1. i 2. ciklusu)*.

Logika *je ujedno temelj i kritičkoga mišljenja i svih znanosti* - uvodna je rečenica kurikuluma nastavnog predmeta Logika, za koji vjerujem da bi ga trebalo poučavati od prvog razreda osnovne škole, naravno primjereno uzrastu učenika, što bi vjerojatno rezultiralo uspješnijim savladavanjem gradiva predmeta Matematika, koji bi trebalo uvesti godinu ili dvije nakon učenja Logike. MZO navodi: *U privatnoj i javnoj komunikaciji ljudi riječima djeluju jedni na druge. Učenje i poučavanje te znanosti omogućava razlikovanje oblika uvjeravanja usklađenih s kriterijima razuma od onih koji nisu usklađeni s njima, a na koje smo usprkos tomu iz različitih razloga osjetljivi. Sposobnost razlikovanja tih uvjeravanja preduvjet je slobodnog života, autonomnog prosuđivanja i odlučivanja kao zahtjeva svakog razumnog bića.* ***Logika je predmet koji pripada društveno-humanističkome području kurikuluma, no prema svojoj naravi ona je prije svega integrativni predmet koji nužno ulazi u sve predmete i međupredmetne teme.*** *Pojavljuje se u trećem razredu u svim gimnazijskim programima s jednim satom na tjedan, a u pojedinim gimnazijskim i ekonomskim te upravno-birotehničkim smjerovima omogućuje se i izbornost. U kurikularnim i s njima povezanim dokumentima nastavni predmet Logika označava se korištenjem troslovne kratice »LOG«.* ***Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja Logike navedeni su u nastavku.*** *– Osvještavanje razumskih struktura koje već postoje u učeniku – Propitivanje usklađenosti ponuđenih i vlastitih skupova uvjerenja s kriterijima dobrog mišljenja. – Njegovanje jasnog, analitičkog i dosljednog mišljenja koje omogućava razvoj socijalnih, komunikacijskih i znanstvenih kompetencija – Razvoj osjetljivosti na neobrazložene zahtjeve i izložene protuargumente, otvaranje mogućnosti promjene stava pri susretu s drukčijim na temelju opravdanog razloga i nepristranosti u prosuđivanju te razvoj sposobnosti poštovanja drugoga kao racionalnog bića, što omogućuje tolerantne društvene odnose. –* ***Razvijanje kritičkog mišljenja i odlučivanja zasnovanog na racionalnom prosuđivanju i samokritičnosti****. Kritičko je mišljenje prije svega utemeljeno na vještinama argumentacije, zaključivanja, analize, interpretacije i vrednovanja informacija, a preduvjet je za razvoj samostalnosti, samopouzdanja i samokritičnosti svakog čovjeka te vodi prema promišljenu i odgovornu građanskom životu. – Poticanje kreativnosti i inventivnosti otkrivanjem novih problema i otvaranjem različitih putova mišljenja koji mogu voditi prema njihovu rješenju.*

Tako će se vježbati za formiranje kritičkog i kreativnog mišljenja, za osjetljivost na argumente i protuargumente, a u skladu s time i za lijepo i strukturirano izlaganje (retorika) te jasno predstavljanje (komunikologija) onoga što misli, ali i što iznose drugi.

Svrha učenja i poučavanja Logike jest unaprjeđivanje i tehnički korisnog umijeća. Upoznajući tako kriterije dobroga mišljenja, odnosno razumijevajući sredstva gradnje i neke načine vrednovanja znanstvenih teorija, u učeniku se njeguje i jedan važan dio znanja o znanju.

Slika 2. MZO. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Logike za gimnazije u Republici Hrvatskoj*. NN 7/2019, (156), odluka, 22.1.2019.

Zaključno, u tijeku su dva bitna e-Savjetovanja na temu: *Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu u Republici Hrvatskoj* (Ovom Odlukom donosi se Nastavni plan za osnovnu školu. Sastavni dio ove Odluke je *Nastavni plan za osnovnu školu*. Savjetovanje je otvoreno do: 19.4.2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja.) i Savjetovanje sa zainteresiranom javnosti o nacrtu Odluke o donošenju nastavnog plana za gimnazijske programe u Republici Hrvatskoj (Sastavni dio ove Odluke je Nastavni plan za gimnazijske programe s godišnjim brojem sati. Savjetovanje je otvoreno do: 19.4.2019. Ministarstvo znanosti i obrazovanja.). **Izostavljanjem starog KIP-a iz novog NPP, nameće se pitanje kako u iduću nastavnu godinu i na temelju kojeg zakonskog uporišta za provodbu knjižnično-informacijske i medijske pismenosti?**

Literatura

Blažeković, Tatjana. 1969. *Biblioteka osnovne škole – Priručnik za školske knjižničare*. Društvo bibliotekara Hrvatske. Zagreb.

Branch, J. 2012. *Teacher-Librarians in the 21st Century*. 2012. https://www.youtube.com/watch?v=ttyQr57MfsI (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

CILIP: the library and information association. 2007. *Designed for Learning: School Libraries*. https://www.youtube.com/watch?v=3nKzEYPKG1U (pristupljeno 10.12.2018.)

Common Sense Education. 2013. *What is Bloom's Digital Taxonomy?* https://www.youtube.com/watch?v=fqgTBwElPzU (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Fitzgerald, L. 2015. *The role of the teacher librarian*. https://www.youtube.com/watch?v=NmfxBSv1fz4 (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Furlan, Branka. 1958. Biblioteke za djecu - O važnosti i razvoju dječjih javnih biblioteka. Biblioteka za djecu. Prostorije. – *Pedagoško informativni rad. Zbornik materijala sa seminara za rad u dječjim bibliotekama - Književnost za djecu i rad u dječjim bibliotekama 6*. Beograd. Savet društava za staranje o deci i omladini Jugoslavije Zagreb. 181-229. str.220.

Gordon, Carol. 2012. CISSL Talks - The Three Faces of the School Librarian. Rutgers. New Yersey. https://www.youtube.com/watch?v=ftjKL1yW_90 (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Groover, K. 2015. Critical Thinking Skills: Bloom's Taxonomy. https://www.youtube.com/watch?v=TcihEl2FPEQ (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Iowa School Libraries. 2014. *Teachers and Teacher Librarians Working Together*. School Library Media Specialists (LMS) as Educators. Librarian-Informational Specialists as a Teacher. https://www.youtube.com/watch?v=aZ27DmMTo6k (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Kastropil, Ivo. 1986. Školski bibliotekar je stručni suradnik. *Školske novine*. Zagreb. 15. 2. 1964. *Knjiga i knjižnica*. 2-1.

Lasić-Lazić, Jadranka; **Banek, Mihaela; Dragija, Martina**. 2000. Plan i program školskih knjižnica u Hrvatskoj i svijetu. (183) *Školski knjižničari i nova tehnologija. Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica – Lektira i mladi čitatelji: Zbornik radova stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem* 12. Proljetna škola školskih knjižničara. Ur. Šeta, Višnja. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske – Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. Zagreb - Rijeka.

Matijević, Milan; Topolovčan, Tomislav. 2017. *Multimedijska didaktika*. Školska knjiga – Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

McGill, R. 2016. *The 5 Minute Lesson Plan.* https://www.youtube.com/watch?v=HPPkwfLbzkM (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Media, Information, and Technology Literacy (STEM 3, Group 6). 2016. https://www.youtube.com/watch?v=X2Z4J_Jvv2o (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. 2006. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Zagreb. 19-21.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj.* Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html. (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_214.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Petener Lorencin, M. 1986. Plenum Društva bibliotekara Rijeke – Uvodni referat V. Šeta: Pedagoško-andragoška uloga školskog bibliotekara; Referat A. Stojević: Uloga školskog bibliotekara u školi i društvenoj zajednici. *Glasnik Društva bibliotekara Istre* (DBI) 6. Pula. 8.

Pilaš, Irena. 2000. Službeni izvori informacija na internetu – Programi namijenjeni učenicima. (211) Školski knjižničari i nova tehnologija. Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica – Lektira i mladi čitatelji: Zbornik radova stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem 12. Proljetna škola školskih knjižničara. Ur. Šeta, Višnja. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske – Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. Zagreb – Rijeka.

Putnam - Northern Westchester BOCES Datum objavljivanja. 2016. *Curriculum Matters: School Library Program: School Library Media Specialists as Educators.* https://www.youtube.com/watch?v=OMfkrDNjiwM (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Robinson, K. 2010. *Bring on the learnin revolution*. TED – Ideas worth spreading. http://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_revolution.html (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Rosenthal, R. 2013. New Bloom's Taxonomy. https://www.youtube.com/watch?v=9FBTwBdR9ug (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. 2004. IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.

Spencer, J. 2017. *We Need Librarians More Than Ever*. https://www.youtube.com/watch?v=NUCiFfcAXUk (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Teachings in Education. 2017. *Bloom's Taxonomy: Why, How, & Top Examples*. https://www.youtube.com/watch?v=OOy3m02uEaE (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Stančić, Hrvoje. 2000. Cybertekari? (191) Školski knjižničari i nova tehnologija. *Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica – Lektira i mladi čitatelji: Zbornik radova stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem* 12. Proljetna škola školskih knjižničara. Ur. Šeta, Višnja. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske – Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. Zagreb - Rijeka.

Turković, Vladimir. 1968. Zadaci školske knjižnice i njena organizacija. *Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice EOŠ „Šime Krstulović" Split. Školska knjižnica u osnovnoj školi – Svezak 1.* Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske. Zagreb.

Dodatak literaturi

Kurikulumi. *2019.* Ur. objave Nižetić-Capković, Antonela. *Kurikulumi.* Vlada RH - Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. https://www.azoo.hr/index.php?view=catalog&id=33 (pristupljeno 22.03.2019.)

1. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj
NN 7/2019, (139), odluka, 22.1.2019.

2. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Francuski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj
NN 7/2019, (140), odluka, 22.1.2019.

3. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj
NN 7/2019, (141), odluka, 22.1.2019.

4. Odluku o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Talijanski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj
NN 7/2019, (142), odluka, 22.1.2019.

5. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Latinski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (143), odluka, 22.1.2019.

6. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Grčki jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (144), odluka, 22.1.2019.

7. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Geografije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (145), odluka, 22.1.2019.

8. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Matematike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (146), odluka, 22.1.2019.

9. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode i društva za osnovne škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (147), odluka, 22.1.2019.

10. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Prirode za osnovne škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (148), odluka, 22.1.2019.

11. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Biologije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (149), odluka, 22.1.2019.

12. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (150), odluka, 22.1.2019.

13. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (151), odluka, 22.1.2019.

14. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (152), odluka, 22.1.2019.

15. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (153), odluka, 22.1.2019.

16. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (154), odluka, 22.1.2019.

17. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Psihologije za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (155), odluka, 22.1.2019.

18. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Logike za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (156), odluka, 22.1.2019.

19. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Poduzetništvo za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (157), odluka, 22.1.2019.

20. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Filozofije za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (158), odluka, 22.1.2019.

21. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Politike i gospodarstva za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (159), odluka, 22.1.2019.

22. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Sociologije za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (160), odluka, 22.1.2019.

23. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Tehničke kulture za osnovne škole u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (161), odluka, 22.1.2019.

24. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Likovne kulture za osnovne škole i Likovne umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 7/2019, (162), odluka, 22.1.2019.

25. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Pravoslavni vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (206), odluka, 29.1.2019.

26. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Etike za gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (207), odluka, 29.1.2019.

27. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Kemije za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (208), odluka, 29.1.2019.

28. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Matematika za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (209), odluka, 29.1.2019.

29. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Fizike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (210), odluka, 29.1.2019.

30. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Engleski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (211), odluka, 29.1.2019.

31. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Zdravlje za osnovne škole i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (212), odluka, 29.1.2019.

32. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Islamski vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (213), odluka, 29.1.2019.

33. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (214), odluka, 29.1.2019.

34. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (215), odluka, 29.1.2019.

35. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Katolički vjeronauk za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (216), odluka, 29.1.2019.

36. Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (217), odluka, 29.1.2019.

37. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Njemački jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj

NN 10/2019, (218), odluka, 29.1.2019.

38. Ispravak odluka o donošenju kurikuluma za nastavne predmete

NN 10/2019, (219), odluka, 29. 1. 2019.

Životopis

Ana Saulačić, rođena u Splitu u kojem živi i radi. Majka je troje djece, profesorica povijesti umjetnosti i likovne kulture, diplomirana knjižničarka i sveučilišna specijalistica menadžmenta obrazovanja. Položila je sve ispite na trogodišnjem doktorskom studiju, te je pod mentorstvom prof. Milice Andevski i prof. Željka Vučkovića prijavila temu doktorske disertacije Upravljanje vizualnim identitetom školske knjižnice (provela istraživanje među djelatnicima i učenicima i obradila ga), iz nastavnog predmeta Menadžment obrazovanja, na Fakultetu za menadžment (Novi Sad, 2010.). Radila je kao direktorica privatne tvrtke, učiteljica likovne kulture, nastavnica stručnog crtanja i kao stručna suradnica knjižničarka, od 2006. godine zaposlena je kao viša savjetnica za školsko knjižničarstvo u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Sudjelovala je na brojnim izložbama slika, a često i na dobrotvornim dražbama, pomažući udruge i pojedince. Cjeloživotno se usavršava (2015. je sudjelovala na konferenciji American Library Association u San Francisku, SAD), a organizirala je i brojne državne i međunarodne stručno/znanstvene skupove. Splitski festival pričanja priča (Pričigin) podupire od osnutka (u organizacijskom odboru je do 2015.). Autorica je stručnih i znanstvenih radova. Članica je sljedećih udruga: HKD-a (od 1993.), HULU-a Split (od 1994.) i HUŠK-a (od osnutka).

PRILOZI - Savjetovanja sa zainteresiranom javnosti o nacrtu odluka:

Odluke o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu u Republici Hrvatskoj i

Odluke o donošenju nastavnog plana za gimnazijske programe u Republici Hrvatskoj

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10-ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18) ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU
O DONOŠENJU NASTAVNOG PLANA ZA OSNOVNU ŠKOLU

I.

Ovom Odlukom donosi se Nastavni plan za osnovnu školu.

II.

Sastavni dio ove Odluke je Nastavni plan za osnovnu školu.

III.

Početkom primjene ove Odluke stavlja se izvan snage Nastavni plan za provedbu nastavnog programa koji je dio Nastavnog plana i programa za osnovnu školu, a koji je donesen Odlukom o nastavnom planu i programu za osnovnu školu („Narodne novine“, broj 102/06).

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, a primjenjuje se:

- od školske godine 2019./2020.
1. za učenike 1. razreda za sve nastavne predmete osim za izborni predmet Informatika
2. za učenike 5. razreda za sve nastavne predmete
3. za učenike 7. razreda za nastavne predmete Biologija, Kemija i Fizika
- od školske godine 2020./2021.
1. za učenike 2., 3. i 6. razreda za sve nastavne predmete
2. za učenike 1. i 4. razreda za izborni predmet Informatika
3. za učenike 7. razreda za sve preostale nastavne predmet za koje se ova Odluka već nije počela primjenjivati, osim nastavnog predmeta Geografija
- od školske godine 2021./2022.
1. za učenike 4. razreda za sve preostale nastavne predmete osim izbornog predmeta Informatike za koji se ova Odluka već počela primjenjivati
2. za učenike 7. razreda za nastavni predmet Geografija
3. za učenike 8. razreda za sve nastavne premete osim za nastavni predmet Geografija
- od školske godine 2022./2023.
1. za učenike 8. razreda za nastavni predmet Geografija

Klasa:
Urbroj:
Zagreb,

MINISTRICA

prof. dr. sc. Blaženka Divjak

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

NASTAVNI PLAN ZA OSNOVNU ŠKOLU

PREDMETNI KURIKULUMI	GODIŠNJI BROJ SATI PO RAZREDIMA							
	Razredna nastava				Predmetna nastava			
	Prvi ciklus		Drugi ciklus		Treći ciklus			
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
OBVEZNI PREDMETI								
Hrvatski jezik	175	175	175	175	175	175	140	140
Strani jezik (prvi strani jezik)	70	70	70	70	105	105	105	105
Likovna kultura	35	35	35	35	35	35	35	35
Glazbena kultura	35	35	35	35	35	35	35	35
Matematika	140	140	140	140	140	140	140	140
Priroda i društvo	70	70	70	105				
Priroda					52,5	70		
Biologija							70	70
Kemija							70	70
Fizika							70	70
Geografija					52,5	70	70	70
Povijest					70	70	70	70
Tehnička kultura					35	35	35	35
Informatika					70	70		
Tjelesna i zdravstvena kultura	105	105	105	70	70	70	70	70
Ukupno (tjedno)	**18**	**18**	**18**	**18**	**24**	**25**	**26**	**26**
IZBORNI PREDMETI								
Vjeronauk	70	70	70	70	70	70	70	70
Informatika*	70	70	70	70			70	70

Drugi strani jezik (Engleski, Njemački, Francuski, Talijanski, Španjolski)				70	70	70	70	70
POSEBNI PROGRAMI KLASIČNIH JEZIKA								
Latinski jezik					105	105	105	105
Grčki jezik							105	105
MEĐUPREDMETNE TEME**								
Osobni i socijalni razvoj	Izvode se međupredmetno u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika.		Izvode se međupredmetno u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika.		Izvode se međupredmetno u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika.			
Građanski odgoj i obrazovanje								
Zdravlje								
Održivi razvoj								
Učiti kako učiti								
Poduzetništvo								
Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije								
DRUGI OBLICI NASTAVE								
Dopunska i dodatna nastava	35+35	35+35	35+35	35+35	35+35	35+35	35+35	35+35
Sat razrednika	35	35	35	35	35	35	35	35

* Dio koji se odnosi na izbornu nastavu nastavnoga predmeta Informatika primjenjivat će se za učenike I., II., II. i IV. razreda osnovne škole od školske godine 2020./2021.
** Kurikulumi međupredmetnih tema izvode se međupredmetno u okviru svih nastavnih predmeta te sata razrednika . Realizacija odgojno-obrazovnih očekivanja svih međupredmetnih tema je obavezna u svim razredima, a za to se koriste sati planirani za pojedine nastavne predmete te sat razrednika.

ODLUKU
O DONOŠENJU NASTAVNOG PLANA ZA GIMNAZIJSKE PROGRAME

I.

Ovom Odlukom donosi se Nastavni plan za gimnazijske programe.

II.

Sastavni dio ove Odluke je Nastavni plan za gimnazijske programe.

III.

Početkom primjene ove Odluke stavlja se izvan snage:

- Zajednički i izborni dio plana gimnazija koji je dio zajedničkog i izbornog dijela nastavnog plana i programa za stjecanje školske spreme u programima opće, jezične, klasične i prirodoslovno-matematičke gimnazije, a koji je donesen Odlukom o zajedničkom i izbornom dijelu programa za stjecanje srednje školske spreme u programima opće, jezične, klasične i prirodoslovno-matematičke gimnazije Ministarstva kulture i prosvjete (KLASA: 602-03/94-01-109, URBROJ:532-02-2/1-94-01) od 2. ožujka 1994. godine.
- Nastavni plan prirodoslovne gimnazije koji je dio Nastavnog plana i programa za prirodoslovnu gimnaziju, a koji je donesen Odlukom o nastavnom planu i programu prirodoslovne gimnazije Ministarstva prosvjete i športa (KLASA: UP/I-602-03/03-01/0115, URBROJ:532-02-02-01/2-03-2) od 2. prosinca 2003. godine.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, a primjenjuje se za učenike 1. razreda gimnazijskih programa od školske godine 2019./2020., za učenike 2. i 3. razreda gimnazijskih

programa od školske godine 2020./2021., a za učenike 4. razreda gimnazijskih programa od školske godine 2021./2022.

Klasa:

Urbroj:

Zagreb,

MINISTRICA

prof. dr. sc. Blaženka Divjak

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

NASTAVNI PLAN* ZA GIMNAZIJSKE PROGRAME S GODIŠNJIM BROJEM SATI

PREDMETNI KURIKULUMI	OPĆA				JEZIČNA				KLASIČNA				PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKA				PRIRODOSLOVNA			
	GODIŠNJI BROJ SATI PO RAZREDIMA																			
	4. CIKLUS		5. CIKLUS		4. CIKLUS		5. CIKLUS		4. CIKLUS		5. CIKLUS		4. CIKLUS		5. CIKLUS		4. CIKLUS		5. CIKLUS	
	RAZRED				RAZRED				RAZRED				RAZRED				RAZRED			
	I.	**II.**	**III.**	**IV.**	**I.**	**II.**	**III.**	**IV.**	**I.**	**II.**	**III.**	**IV.**	**I.**	**II.**	**III.**	**IV.**	**I.**	**II.**	**III.**	**IV.**
OBVEZNI PREDMETI																				
Hrvatski jezik	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
I. strani jezik	3	3	3	3	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
II. strani jezik	2	2	2	2	4	3	3	3	-	-	-	-	2***	2***	2***	2***	-	-	-	-
Latinski jezik	2	2	-	-	2	2	-	-	3	3	3	3	2	2	-	-	2	2	-	-
Grčki jezik	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Glazbena umjetnost	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	2
Likovna umjetnost	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	2	-
Psihologija	-	1	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Logika	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Filozofija	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2
Sociologija	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	1	-
Povijest	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Geografija	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	-
Matematika	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	5	5	4	4	3	3
Fizika	2	2	2	2	2	2	2**	2**	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Kemija	2	2	2	2	2	2	2**	2**	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-
Biologija	2	2	2	2	2	2	2**	2**	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Informatika	2	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2	2	2	2	2	2	-	-
Politika i gospodarstvo	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1
Tjelesna i zdravstvena kultura	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kemija s vježbama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	4	4
Geologija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
UKUPNO (tjedno)	**31**	**30**	**30**	**30**	**31**	**32**	**32**	**31**	**31**	**33**	**33**	**33**	**32**	**32**	**32**	**32**	**31**	**31**	**31**	**31**
IZBORNI PREDMETI ***** **																				
Vjeronauk/Etika****	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Izborni predmet*****	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strani jezik	-	-	-	-	-	-	2**	2**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Matematika ili Matematika i Informatika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2***	2***	2***	2***	-	-	-	-
UKUPNO ODGOJNO-OBRAZOVNI STANDARD (tjedno)	**32**	**33**	**33**	**33**	**32**	**33**	**33**	**32**	**32**	**34**	**34**	**34**	**33**	**33**	**33**	**33**	**32**	**32**	**32**	**32**
MEĐUPREDMETNE TEME****																				
Osobni i socijalni razvoj Građanski odgoj i obrazovanje Zdravlje Održivi razvoj Učiti kako učiti Poduzetništvo Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije	Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika		Izvode se u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika	

* Plan je iskazan na osnovi 35 nastavnih tjedana u 1., 2. i 3. razredu te 32 nastavna tjedna u 4. razredu.

** U jezičnoj gimnaziji u trećem i četvrtom razredu umjesto jednog predmeta iz prirodne skupine predmeta fizike, kemije i biologije) mogu se birati prošireni programi stranih jezika ili III. strani jezik.

*** U prir odos lovno-matematičkoj gimnaziji umjesto drugog stranog jezika mogu se birati prošireni programi matematike ili matematike i informatike. O svom izboru učenici se trebaju izjasniti tijekom upisa u prvi razred.

**** Učenici svih vrsta gimnazija biraju vjeronauk ili etiku kao specifični izborni predmet. Izborom vjeronauka ili etike kao izbornoga predmeta učenik ne gubi pravo na izbor drugih izbornih predmeta.

***** U općoj gimnaziji učenik u drugoj, trećoj i četvrtoj godini obvezno, uz vjeronauk ili etiku, bira dodatno dva sata izbornih predmeta. Tijekom obrazovanja u programu opće gimnazije učenik može odabrati jedan, dva ili više izborih predmeta ovisno o fondu sati i trajanju programa.

****** Kurikulumi koji se izvode kao međupredmetne teme izvode se u nastavnim predmetima i programima kao dio odgojno-obrazovnog standarda i programa u koje je učenik uključen. Realizacija odgojno-obrazovnih očekivanja svih međupredmetnih tema je obavezna u svim razredima, a za to se koriste sati planirani za pojedine nastavne predmete.

*******U svim gimnazijama učenicima mogu biti ponuđeni i fakultativni premeti koji se mogu izvoditi po postojećim programima izbornih predmeta ili prema programima koje određuje sama školi.

Umjesto pogovora

UMJESTO POGOVORA

Uloga Agencije za odgoj i obrazovanje u 50-godišnjoj povijesti nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara - Pola stoljeća nastavnog područja Školsko knjižničarstvo

The Role of the Education and Teacher Traininig Agency in the 50-Year History of the School Librarian Classroom – Half Century School Library Teaching

Ana Saulačić, viša savjetnica
Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split, Split
ana.saulacic@azoo.hr

Sažetak

Uloga Agencije za odgoj i obrazovanje u 50-godišnjoj povijesti nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara datira od 1959. godine i ranije (s obzirom na više od 145 godina tradicije stručne savjetodavne pomoći odgojno-obrazovnim djelatnicima), no, cilj ovog rada je naglasiti 1968. godinu u kojoj je tadašnji pravni prethodnik Agencije za odgoj i obrazovanje (AZOO-a), Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske, objavio publikaciju *Zadaci školske knjižnice i njena organizacija – Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice Eksperimentalne Osnovne škole „Šime Krstulović" Split* (umnoženu kao rukopis). Navedena publikacija je predstavila istraživanja koja su pokazala da učenje u školskoj knjižnici unaprijeđuje učenje učenika i napredak u općem uspjehu učenika.

Trenutak u kojem mijenjamo naš odgojno-obrazovni sustav kroz *Školu za Život*, važno je znati povijesni razvoj planiranja ishoda učenja u nastavnom području Školsko knjižničarstvo, koji nije imao bitno drukčiju paradigmu odgojnoobrazovne promjene od sadašnje, naprotiv, naglašavalo se vođeno učenje u odnosu na poučavanje, kao i primjena novih tehnologija u svrhu postizanja nevedenog cilja. Značajna godina za razvoj školskog knjižničarstva na međunarodnom planu je 1950. godina, a kod nas su prijelomne godine za školsko knjižničarstvo bile 1959., 1968., 1986., 2006., 2011., 2014. i 2019., što nam pokazuje da smo školskoknjižničarsku struku pratili ne zaostajući za EU, ili SAD-om (iako se to odnosi na godine do 2006., nakon koje je međupremetna tema Školsko knjižničarstvo zanemarena i nastale su neke nove, o kojima će u ovom radu biti riječ, a kojima su se stručni suradnici knjižničari bavili puno ranije nego su te MPT osviještene kroz modernu paradigmu promjene).

Podrazumijeva se da se to ne bi dogodilo bez izvrsnog i sustavnog stručnog rada savjetnika tadašnjeg Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu Zajednice općina Split (sada viših savjetnika u AZOO-u), koji su stručnu savjetodavnu pomoć dijelili i posredstvom medija (Kastropil, Ivo; prosvjetni savjetnik, Split. 1986. *Školski bibliotekar je stručni suradnik*. Školske novine, 15. 2.). Prosvjetni savjetnik Kastropil je bio i voditelj knjižnice tadašnjeg Zavoda, koja je obilovala stručnim i pedagoškim publikacijama i časopisima te bila nezamjenjivo vrelo za usavršavanje kolega savjetnika. Upravo zahvaljujući toj knjižnici (koje više nema u Splitu ni u Zagrebu, a ostaci građe su slučajno pronađeni), bilo je moguće napisati ovaj rad, kojemu je cilj osvijestiti važnost očuvanja stručne knjižnične građe (bila ona u stvarnoj ili virtualnoj knjižnici), kao i stalno stručno usavršavanje viših savjetnika AZOO-a, u svrhu kvalitetnijeg provođenja promjena u školstvu.

Abstract

The role of the Education Agency in the 50-year history of the teaching staff of a librarian's professional associate dates back to 1959 and earlier (with more than 145 years of tradition of professional advisory assistance to educators), but the goal of this paper was to emphasize in 1968. the year in which the predecessor of the Educational and Educational Agency (AZOO), the Institute for Advancement of Elementary Education of the Republic of Croatia, published a publication entitled The Tasks of the School Library and its Organization - Some views and experiences in the work of the school library of Experimental Primary School "Šime Krstulović" Split (duplicated as a manuscript). The aforementioned publication presented researches that demonstrated that learning in a school library promotes student learning and progress in the student's overall success.

The moment in which we change our educational system through the School of Life is important to know the historical development of learning outcomes planning in the field of study. School librarianship, which did not have a very different paradigm of educational change from the present, on the other hand, emphasized learning led to teaching, as well as the application of new technologies for achieving the target. A significant year for the development of school librarianship at the international level was in 1950, and in our years the school libraries were breaking years in 1959, 1968, 1986, 2006, 2011, 2014 and 2019, which shows us the schoolchildren's profession was not lagging behind the EU, or the United States (although it refers to the years until 2006, after which the interim theme Schooling is neglected and some new ones have emerged, which will be discussed in this paper librarians have worked much earlier than these MPTs are aware of through the modern paradigm of change).

It is to be understood that this would not have happened without the excellent and systematic professional work of the consultants of the then Institute for Educational Promotion (now senior

advisors in AZOO), who also shared professional counseling assistance through the media (Kastropil, Ivo, Education Adviser, Split, 1986 School Librarian is an Associate Professor. The educational adviser Kastropil was also the head of the library of the then Institute, which abounded in professional and pedagogical publications and magazines, and was an indispensable source of training for fellow counselors. Thanks to this library (which is no longer in Split or in Zagreb, and the remnants of the material were accidentally found), it was possible to write this paper, which aims to realize the importance of preserving professional library material (whether in a real or virtual library) continuous professional training of senior advisors of the AZOO, in order to improve the quality of schooling.

Uvod

Uloga Agencije za odgoj i obrazovanje i njezinih prosvjetnih savjetnika - AZOO (sada službenog naziva viši savjetnici, iako u savjetodavnu pomoć ne smiju odlaziti redovito, kao što su to u prošlosti činili, nego jedino na poziv ravnatelja škole), bila je od presudne važnosti jer je doprinosila kvalitetnijem radu stručnih suradnika knjižničara tj. ulozi školskih knjižnica u unapređenju odgojno-obrazovnog sustava. Povijest savjetodavnog rada AZOO-a na unapređenju nastavne i inih uloga stručnog suradnika knjižničara datira od pedesetih godina prošlog stoljeća, no tradicija savjetodavnog rada općenito, traje više od 145 godina. Nekadašnji Zavod za školstvo Republike Hrvatske je 2006. godine preimenovan u Agenciju za odgoj i obrazovanje, što je uvelike promijenilo temeljno poslanje prosvjetnih tj. viših savjetnika.

Značajna godina za razvoj školskog knjižničarstva na međunarodnom planu je 1950. godina, a kod nas su prijelomne godine za školsko knjižničarstvo bile 1959., 1968., 1986., 2006., 2011., 2014. i 2019., što nam pokazuje da smo školskoknjižničarsku struku pratili ne zaostajući za EU, ili SAD-om (iako se ovim radom ilustrirani savjetodavni napredak odnosi na godine do 2006., nakon koje je međupremetna tema Školsko knjižničarstvo zanemarena i nastale su neke nove, kojima su se stručni suradnici knjižničari bavili puno ranije nego su te MPT osviještene, kroz modernu paradigmu promjene).

Poticaj za nastanak ovog rada bio je slučajan pronalazak publikacije *Zadaci školske knjižnice i njena organizacija – Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice Eksperimentalne Osnovne škole „Šime Krstulović“ Split* (umnožene kao rukopis). Navedena publikacija je predstavila istraživanja koja su pokazala da učenje u školskoj knjižnici unaprijeđuje učenje učenika i napredak u općem uspjehu učenika.

Cilj ovog rada je naglasiti 1968. godinu u kojoj je tadašnji pravni prethodnik Agencije za odgoj i obrazovanje, Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske, objavio već spomenutu

publikaciju, koja će u nastavku biti predstavljena fotografijama, kako ne bi bilo sumnje u njeno postojanje, ili vjerodostojnost, s obzirom da knjižnica AZOO-a u Splitu više ne postoji, niti njena vrijedna i brojna stručna i pedagoška knjižnična građa, o kojoj je pomno brinuo uzoran prosvjetni savjetnik Ivo Kastropil, kojemu ovim radom želim izraziti veliko poštovanje. Prosvjetni savjetnik Kastropil nije zaslužan samo za navedeno, on je redovito objavljivao bibliografije knjižnične građe, te savjetodavnu pomoć dijelio i posredstvom medija (1986), o čemu će u nastavku rada također biti riječi. Brojne fotografije koje se nalaze u nastavku teksta, svjedoče o njegovom radu od 1968. do 1986. godine.

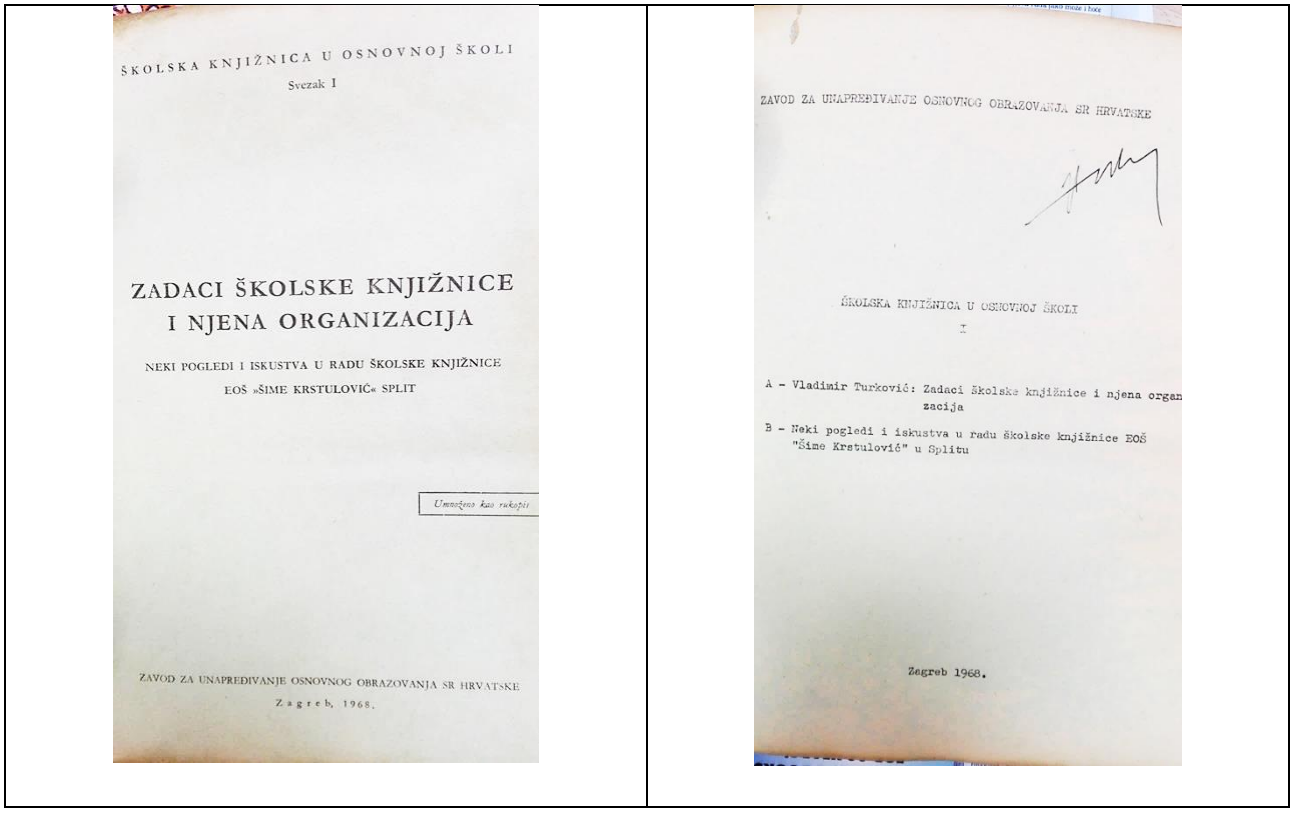

Slika 1. Godina 1968. dokazuje stručni rad prosvjetnih savjetnika, kroz izdavačku djelatnost

S A D R Ž A J

Strana

ZADACI ŠKOLSKE KNJIŽNICE I NJENA ORGANIZACIJA 1
I Funkcija školske knjižnice u odgojno-obrazovnom procesu 1
II Prostor, oprema i organizacija školske knjižnice. .11
NEKI POGLEDI I ISKUSTVA U RADU ŠKOLSKE KNJIŽNICE. 19
Uvod 21
Prostor, oprema i uređenje knjižnice 23
Nabava knjiga za knjižnicu 27
Čuvanje i popravak knjiga. 29
Brojčani podaci o čitanju. Čitanje i uspjeh u učenju 32
Školski knjižničar 38
Metode i oblici rada u školskoj knjižnici. 43
Najmlađi čitaoci 49
Što učenik osnovne škole mora znati o knjižnici. . . .50
Mladi knjižničari. 51
Nastavni sat u školskoj knjižnici. 54
Školska knjižnica i nastava hrvatskosrpskog jezika . .56
Listovi i časopisi za djecu u knjižnici. 62
Dramsko-recitatorska grupa i školska knjižnica 65
Rad grupe mladih prevodilaca u knjižnici 68
Roditelji i školska knjižnica. 69
P r i l o z i 73
Godišnji plan rada knjižnice 73
Plan sedmičnog rada u knjižnici. 79
Iz plana rada grupe mladih knjižničara 80
Godišnji program satova u biblioteci 82
Anketni list za roditelje. 89
Primjeri usmenih prikaza knjiga. 91

Slika 2. Godina 1968.

Vladimir Turković

ZADACI ŠKOLSKE KNJIŽNICE I NJENA ORGANIZACIJA

I Funkcija školske knjižnice u odgojno-obrazovnom procesu

Tema o školskoj knjižnici u suvremenoj osnovnoj školi nije samo jedno od školskih tehničko-organizacionih pitanja, ona se ne iscrpljuje čak ni jedino u nastojanjima da učenici i nastavnici u svome radu raspolažu sa što više dobrih knjiga /mada je ovo posljednje najvažnije/, a pogotovu se ne bi moglo reći da je to isključivo samo jedno od pitanja nekog nastavnog područja, na primjer nastave materinjeg jezika. Problematika školskih knjižnica znatno je šira, ona obuhvaća sve ovo što sam upravo naveo, ali i više od toga: uz organizacioni, materijalni i kadrovski ona ima i svoj pedagoški aspekt, drugim riječima uz nastojanja da poboljšamo materijalnu osnovu školskih knjižnica, i u pogledu prostora i u pogledu fondova knjiga, valja da razmišljamo i o tome kakvu školsku knjižnicu želimo imati, što njome želimo postići i na kakav način. Ovakvom definicijom problema nikako ne želim otupiti oštricu onih nastojanja koja su usmjerena na jačanje materijalne osnove školskih knjižnica - koja nas, kakva je sada, naravno ne može zadovoljiti. Želim jedino naglasiti da s upornom težnjom da poboljšamo materijalnu osnovu školskih knjižnica moramo istovremeno izgrađivati i jasne poglede o njihovoj efikasnoj organizaciji i njihovoj funkciji u nastavi i životu škole uopće. Najbolji put borbe za materijalna sredstva jeste uspješna argumentacija o njihovu efektu.

Prirodno je da ponekad nedovoljno izgrađena shvaćanja o širokoj i veoma značajnoj pedagoškoj funkciji školske knjižnice rezultiraju i iz objektivnih okolnosti, tj. iz njihove nerazvijene i nezadovoljavajuće materijalne osnove. U školskom sistemu koji je još uvijek suočen s takvim teškoćama kao što su nedostatak prostora i nedovoljna financijska sredstva, školska knjižnica ponekad u svijesti i onih "izvan" škole i onih u njoj nije ništa drugo do li spremište knjiga koje se tu više ili manje redovito izdaju. Ova tvrdnja nema za cilj da bude prigovor društvu koje

Slika 3. Godina 1968.

premalo daje za ovu stvar niti kao kritika ponekih ljudi u školam koji kao da za nju nemaju uvijek dovoljno razumijevanja /mada ima i jednog i drugog: odviše je osnovnih škola koje praktički nemaju školsku knjižnicu, nalazimo i škola s dovoljno prostora, a da nisu podigle nivo školske knjižnice na nešto više od običnog spremišta knjiga, status nastavnika-knjižničara u školskim knjižnicama najčešće uopće nije riješen kako bi trebalo, ima slučajeva da se izgradi i poneka nova škola s obiljem praktikuma i kabineta, ali s nedovoljnim prostorom za suvremeniji rad školske knjižnice a fondovi knjiga nerijetko su i ispod objektivnih mogućnosti/. Želim jedino podvući da su i objektivne okolnosti, tj. nedovoljno razvijena materijalna osnova mnogih školskih knjižnica jedan od razloga što o njihovom sistemu i ulozi nismo do sada izgradili određenija mišljenja, a prema tome i uspješniju praksu, odnosno da bi zahtjev za poboljšanjem očito nezadovoljavajućeg stanja većine školskih knjižnica trebalo da prate i jasniji pogledi na njihovu organizaciju i funkciju u odgojno-obrazovnom procesu.

Možemo ipak s izvjesnim optimizmom konstatirati da se u posljednje vrijeme i ovoj drugoj strani problema posvećuje više brige, da se uz nastojanja oko podizanja materijalne osnove izučavaju i organizacioni i metodološki problemi ovog područja. Radi se na tome da se problematika školskih biblioteka osvijetli i s obzirom na njenu funkciju u suvremenom nastavnom procesu, da se pronađu primjereni oblici njene organizacije i sadržaja rada. Treba reći da i mnoge škole, u nastojanjima oko osuvremenjivanja nastavnog procesa, pokazuju sve više razumijevanja za ova pitanja, pa se, uz materijalne napore, unosi i mnogo novog u stil i sadržaj rada školskih biblioteka.

Zahtjevi koje danas postavljamo u pogledu organizacije, sadržaja rada i funkcije školske knjižnice polaze i od koncepcije da ona treba biti svojevrsno žarište u razvijanju najraznovrsnijih interesa učenika za dobru knjigu i estetskog odgoja uopće i od suvremenih pogleda na čitanje kao izvanredno značajan oblik učenja. Imajući pred očima značajne prednosti i dokazanu relevantnost čitanja za uspješnu nastavu, suvremena pedagogija daje istaknuto mjesto radu s tekstom unoseći nove postupke u radu s udžbenikom, priručnicima, pomoćnim tekstovnim materijalima, literar-

Slika 4. Godina 1968.

nim tekstom itd. Visoko razvijena vještina čitanja i rada s knjigom jedna je od bitnih pretpostavki svake od suvremenih tehnika učenja, pa i takvih, i to naročito, koje radikalno kidaju s tradicionalnom predavačkom nastavom, na primjer programirane nastave. Jedan od osnovnih ciljeva obrazovanja uopće, pa prema tome i nastave u osnovnoj školi ostaje: odgojiti i praktično osposobiti aktivnog, samostalnog i inteligentnog čitaoca.

Razumije se da razvoj sve aktivnijeg i samostalnijeg čitanja, gdje odnos učenika-tekst sve više poprima karakter učenikova razgovora s tekstom i onog što bismo mogli nazvati samoprogramiranjem čitanja - zahtijeva adekvatan sistem pedagoških postupaka i povoljnu nastavnu situaciju, usvajanje sve šireg kruga modela čitalačke tehnike, primjenu postupaka koji najdjelotvornije izgrađuju sposobnost potpunog razumijevanja i intenzivnog doživljavanja pročitanog, vještinu ekonomične, racionalne i samostalne upotrebe knjige, ukratko svega onoga što danas smatramo uspješnim, okretnim, samostalnim i aktivnim čitanjem.

Razvijanje čitalačkih vještina predstavlja, dakle, mogli bismo to tako nazvati, intenzivnu komponentu aktivnog čitanja. Neobično je važna u uvjetima suvremenog obrazovanja i ekstenzivnost čitanja. Mada je kvantitet čitanja u osnovnoj školi relativno ograničen misaonim i spoznajnim kapacitetima učenika i u izvjesnom smislu određen zahtjevima nastavnog programa, njegovo je značenje veliko i na ovom stupnju. Očito je da se u suvremenoj nastavi rad s tekstom i na tekstu ne može odvijati samo u opsegu udžbenika i standardnih pomoćnih materijala. Zahtjev da učenika postupno formiramo kao aktivnog čitaoca sposobnog da se sve samostalnije snalazi u knjizi, da na osnovi knjige što aktivnije uči, da kritički prilazi štampanoj informaciji, da se postepeno sve više osposobljava za izbor različitih štampanih izvora, da rješava probleme i zadatke služeći se knjigom - sve se to može uspješno ostvarivati samo na izboru tekstova širokog raspona. Nadalje, ne može se zamisliti suvremeniji rad na estetskom obrazovanju, formiranju ukusa i uvođenju učenika u doživljaj umjetničkog djela bez bogatog, kvalitetnog i raznovrsnog izbora lektire. Suvremeni oblici individualizirane nastave zahtijevaju u svim predmetima široku upotrebu tekstova, raznovrsnih po sadržaju i graduiranih po nivoima, težini i opsegu gradiva.

Slika 5. Godina 1968.

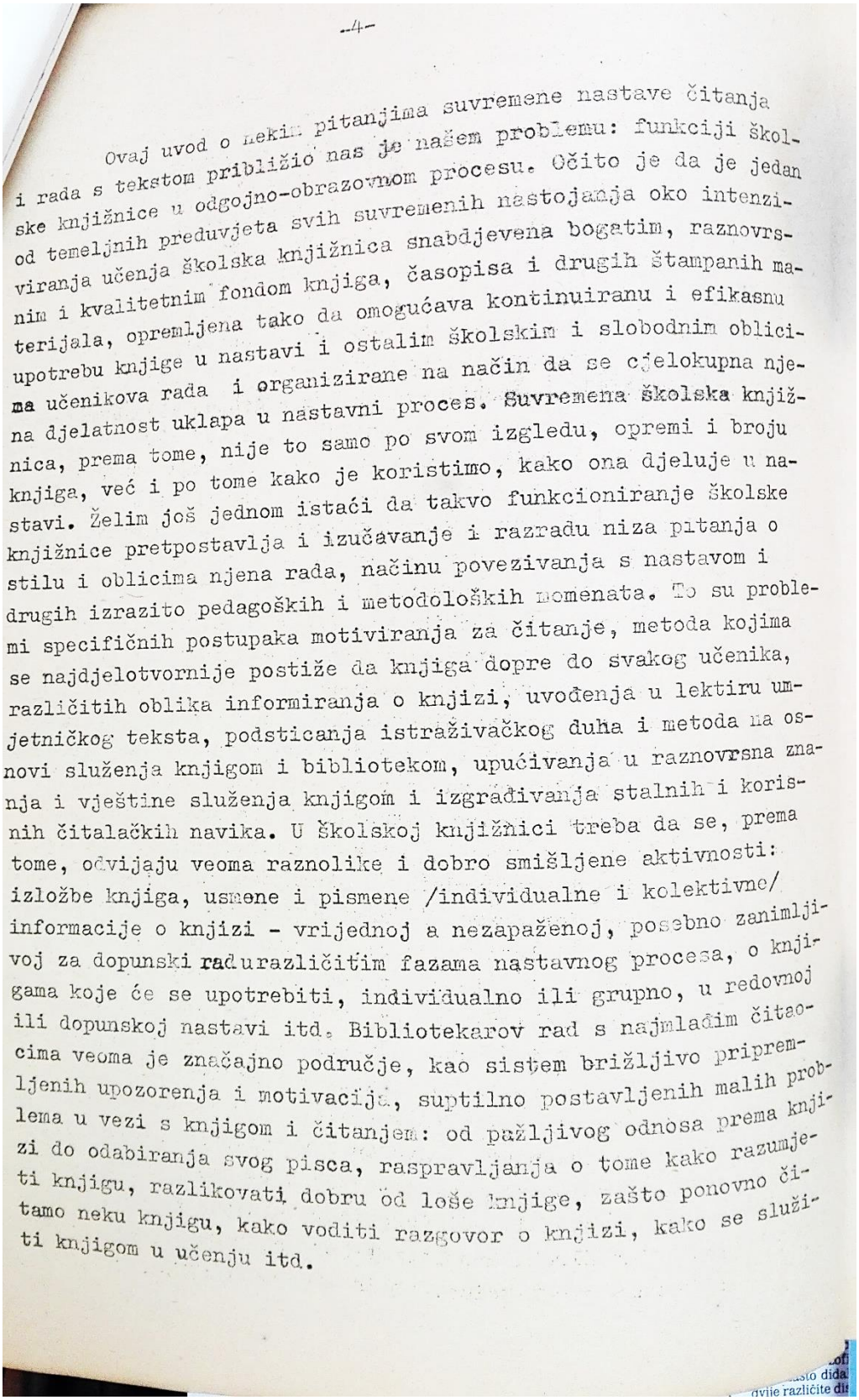

-4-

Ovaj uvod o nekim pitanjima suvremene nastave čitanja i rada s tekstom približio nas je našem problemu: funkciji školske knjižnice u odgojno-obrazovnom procesu. Očito je da je jedan od temeljnih preduvjeta svih suvremenih nastojanja oko intenziviranja učenja školska knjižnica snabdjevena bogatim, raznovrsnim i kvalitetnim fondom knjiga, časopisa i drugih štampanih materijala, opremljena tako da omogućava kontinuiranu i efikasnu upotrebu knjige u nastavi i ostalim školskim i slobodnim oblicima učenikova rada i organizirane na način da se cjelokupna njena djelatnost uklapa u nastavni proces. Suvremena školska knjižnica, prema tome, nije to samo po svom izgledu, opremi i broju knjiga, već i po tome kako je koristimo, kako ona djeluje u nastavi. Želim još jednom istaći da takvo funkcioniranje školske knjižnice pretpostavlja i izučavanje i razradu niza pitanja o stilu i oblicima njena rada, načinu povezivanja s nastavom i drugih izrazito pedagoških i metodoloških momenata. To su problemi specifičnih postupaka motiviranja za čitanje, metoda kojima se najdjelotvornije postiže da knjiga dopre do svakog učenika, različitih oblika informiranja o knjizi, uvođenja u lektiru umjetničkog teksta, podsticanja istraživačkog duha i metoda na osnovi služenja knjigom i bibliotekom, upućivanja u raznovrsna znanja i vještine služenja knjigom i izgrađivanja stalnih i korisnih čitalačkih navika. U školskoj knjižnici treba da se, prema tome, odvijaju veoma raznolike i dobro smišljene aktivnosti: izložbe knjiga, usmene i pismene /individualne i kolektivne/ informacije o knjizi - vrijednoj a nezapaženoj, posebno zanimljivoj za dopunski radurazličitim fazama nastavnog procesa, o knjigama koje će se upotrebiti, individualno ili grupno, u redovnoj ili dopunskoj nastavi itd. Bibliotekarov rad s najmlađim čitaocima veoma je značajno područje, kao sistem brižljivo pripremljenih upozorenja i motivacija, suptilno postavljenih malih problema u vezi s knjigom i čitanjem: od pažljivog odnosa prema knjizi do odabiranja svog pisca, raspravljanja o tome kako razumjeti knjigu, razlikovati dobru od loše knjige, zašto ponovno čitamo neku knjigu, kako voditi razgovor o knjizi, kako se služiti knjigom u učenju itd.

Slika 6. Godina 1968.

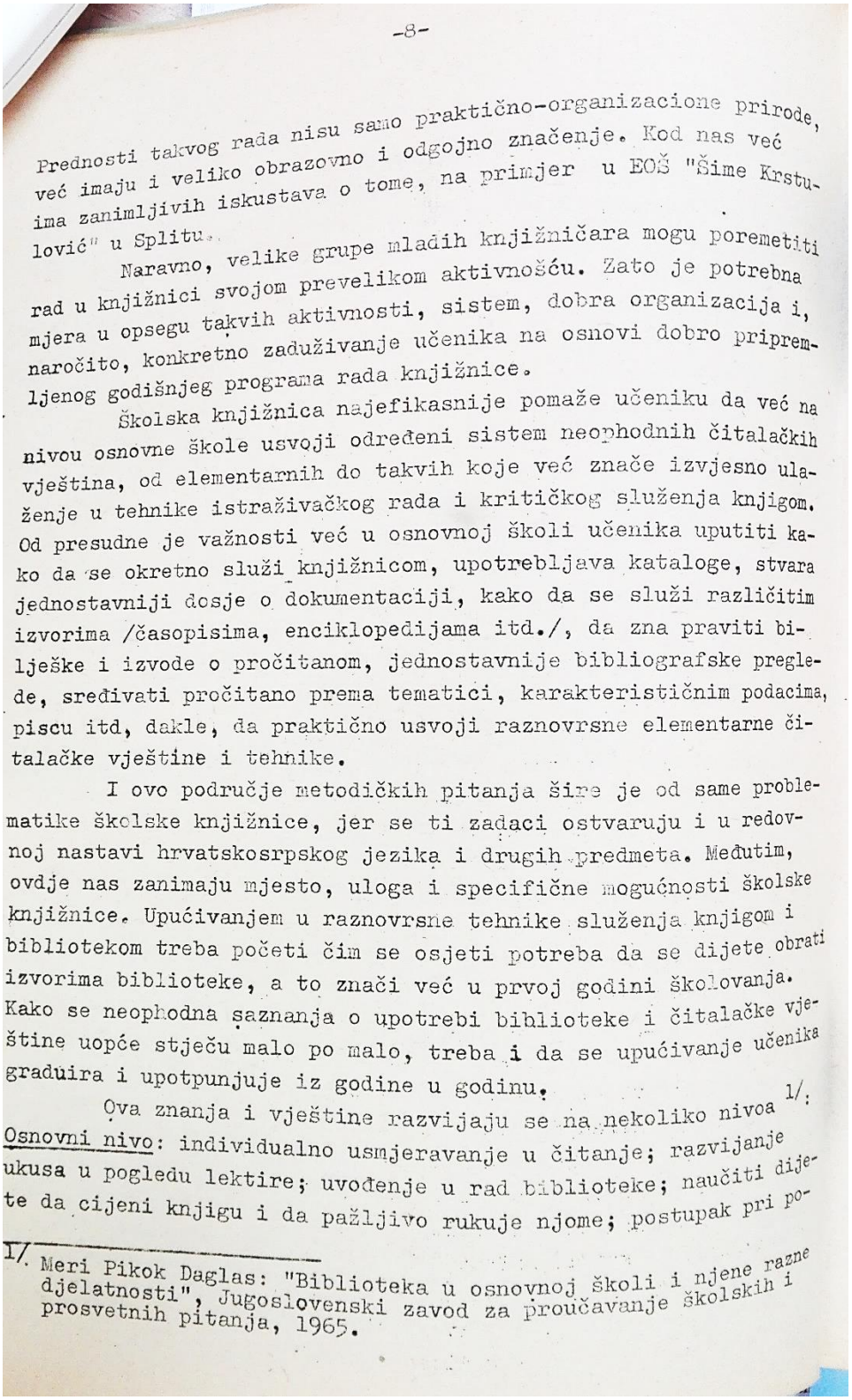

-8-

Prednosti takvog rada nisu samo praktično-organizacione prirode, već imaju i veliko obrazovno i odgojno značenje. Kod nas već ima zanimljivih iskustava o tome, na primjer u EOŠ "Šime Krstulović" u Splitu.

Naravno, velike grupe mladih knjižničara mogu poremetiti rad u knjižnici svojom prevelikom aktivnošću. Zato je potrebna mjera u opsegu takvih aktivnosti, sistem, dobra organizacija i, naročito, konkretno zaduživanje učenika na osnovi dobro pripremljenog godišnjeg programa rada knjižnice.

Školska knjižnica najefikasnije pomaže učeniku da već na nivou osnovne škole usvoji određeni sistem neophodnih čitalačkih vještina, od elementarnih do takvih koje već znače izvjesno ulaženje u tehnike istraživačkog rada i kritičkog služenja knjigom. Od presudne je važnosti već u osnovnoj školi učenika uputiti kako da se okretno služi knjižnicom, upotrebljava kataloge, stvara jednostavniji dosje o dokumentaciji, kako da se služi različitim izvorima /časopisima, enciklopedijama itd./, da zna praviti bilješke i izvode o pročitanom, jednostavnije bibliografske preglede, sređivati pročitano prema tematici, karakterističnim podacima, piscu itd, dakle, da praktično usvoji raznovrsne elementarne čitalačke vještine i tehnike.

I ovo područje metodičkih pitanja šire je od same problematike školske knjižnice, jer se ti zadaci ostvaruju i u redovnoj nastavi hrvatskosrpskog jezika i drugih predmeta. Međutim, ovdje nas zanimaju mjesto, uloga i specifične mogućnosti školske knjižnice. Upućivanjem u raznovrsne tehnike služenja knjigom i bibliotekom treba početi čim se osjeti potreba da se dijete obrati izvorima biblioteke, a to znači već u prvoj godini školovanja. Kako se neophodna saznanja o upotrebi biblioteke i čitalačke vještine uopće stječu malo po malo, treba i da se upućivanje učenika graduira i upotpunjuje iz godine u godinu.

Ova znanja i vještine razvijaju se na nekoliko nivoa 1/: Osnovni nivo: individualno usmjeravanje u čitanje; razvijanje ukusa u pogledu lektire; uvođenje u rad biblioteke; naučiti dijete da cijeni knjigu i da pažljivo rukuje njome; postupak pri po-

1/ Meri Pikok Daglas: "Biblioteka u osnovnoj školi i njene razne djelatnosti", Jugoslovenski zavod za proučavanje školskih i prosvetnih pitanja, 1965.

Slika 7. Godina 1968.

zajmljivanju; razni dijelovi knjige; kako da sam čitalac odabere knjigu; vraćanje knjige na njeno mjesto; sudjelovanje u poslovima pozajmljivanja i dr.

Srednji nivo: kako se sastavljaju i upotrebljavaju abecedni katalozi s listićima; upotreba jednostavnih rječnika; kako izvršiti izbor među svescima enciklopedije; čitanje i upotreba časopisa; sistem klasifikacije, izrada jednostavnijih bibliografskih pregleda i dr.

Viši nivo: kako stvarati dosje za dokumentaciju i kako se njime služiti; kako se sastavlja bibliografija; kako se prave bilješke o pročitanom; kako treba redigirati kratak sadržaj /apstrakt/, izvod i rezime; sastavljati različite preglede i registre; kako sređivati pročitano po tematici, idejama, karakterističnim podacima i drugim kriterijima; kako se služiti spiskom i kazalima časopisa, almanasima i godišnjacima; tehnika služenja s više različitih i raznovrsnih tekstovnih materijala itd.

Navedeni ciljevi idu u red osnovnih metodoloških sadržaja učenja uopće i zadatak su, dakako, i nastavnika materinskog jezika i ostalih predmeta. Dobar nastavnik inicira takve ciljeve i metode i postepeno praktički uvježbava i razvija primjerene navike. Međutim, najbolje mogućnosti za praktično sistematsko usvajanje čitalačkih vještina pružaju se u knjižnici, u suradnji nastavnika i knjižničara.

Spomenute nivoe čitalačkih vještina i služenja bibliotekom ne treba shvatiti kao neku strogu gradaciju po razredima, ali taj rad mora biti sistematičan, planiran i usmjerivan prema jasnim i određenim ciljevima.[1/]

Nesumnjivo je da je školska knjižnica najuže povezana s nastavom kao njezin sastavni dio. Mnogi impulsi započeti u nastavi doživljuju svoju punu praktičnu realizaciju u školskoj knjižnici. U školskoj knjižnici se individualno, grupno ili s cijelim razredom priprema obrada nastavnih tema. Nastavnik upućuje u knjižnicu pojedine učenike, grupe i cijele razrede s određenim

1/ Ovo područje zahtijeva naročitu metodičku razradu. Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SRH priprema o tome posebne metodske upute.

Slika 8. Godina 1968.

zadacima. Biblioteka informira o knjigama i snabdjeva nastavu tekstovnom dokumentacijom. U nekim našim školama postoje organizirani pokušaji da se nastavni satovi iz raznih predmeta, ne samo hrvatskosrpskog jezika već i drugih /historije, geografije, kemije, biologije, fizike/ održavaju u biblioteci /na primjer u EOŠ "Šime Krstulović" - Split/. Moguće je, dakle, u školskoj knjižnici izvesti različite faze nastavnog procesa, naročito onda kad to zahtijeva samostalniji i individualiziraniji rad na tekstu, bilo u pripremi, bilo prilikom primjene i proširivanja znanja, a i u fazi usvajanja novih znanja. Bilo bi, dakako, nesvrsishodno svako pretjerivanje u broju takvih satova jer bi to narušavalo odvijanje osnovnih funkcija biblioteke a ne bi bilo ni ekonomično. Također nema nikakvog smisla da se održava bilo kakav sat u biblioteci. Pedagoški je opravdana takva povremena nastava u školskoj knjižnici koja zahtijeva šire zasnovan rad na neposrednoj upotrebi teksta, na različitim izvorima tekstualnih informacija, koja je, ovo je naročito važno, svojom metodičkom organizacijom usmjerena na usvajanje određenih značajnih čitalačkih vještina-modela, dakle, takva nastava u kojoj raznovrsne dopunske mogućnosti školske biblioteke dolaze do punog izražaja. Ovakav rad zahtijeva i od nastavnika /ne samo hrvatskosrpskog jezika/ dobro poznavanje ciljeva nastave čitanja i dobro poznavanje školske knjižnice, njenog knjižnog fonda i njenih mogućnosti.

Dakako, mnogo od toga što je ovdje iznijeto o zadacima i oblicima rada u školskoj knjižnici može se i mora postići u nastavi u razredu, ali dublju radoznalost prema knjizi, one specifične emocije i zadovoljstva koje otkriva knjiga, ustaljene čitalačke vještine i navike, produbljene i široke, svestrane interese pravog čitaoca, snažne i trajne čitalačke motivacije najuspješnije podstiče, dopunjavajući i šireći horizonte dobre nastave, upravo specifična radna atmosfera dobro organizirane i opremljene školske biblioteke. To je "klima" u kojoj odnos prema knjizi poprima i snažnu emotivnu obojenost, ono što bismo mogli nazvati kultom knjige, klima u kojoj se najneposrednije razvija aktivan, u najboljem smislu te riječi, i afektivan odnos prema knjizi.

Slika 9. Godina 1968.

Dakle, školska biblioteka koja ima široke mogućnosti pedagoškog utjecaja, koja se funkcionalno uklapa u nastavni proces, koja je sposobna da u raznim oblicima za sve predmete i sve nivoe obrazovanja snabdijeva nastavu knjigama i drugom dokumentacijom kako to zahtijeva suvremeni nastavni program, u kojoj se veoma efikasno usvajaju tehnike intenzivnog učenja knjigom, koja svestrano zadovoljava široke čitalačke interese učenika razne dobi, značajan je element u životu suvremene osnovne škole, neophodan faktor modernizacije nastave i intenziviranja učenja.

Razumije se da takva suvremena funkcija školske knjižnice, po kojoj ona zauzima značajno mjesto u izvođenju programa odgoja i obrazovanja u našoj osnovnoj školi, zahtijeva i primjerene prostorne uvjete, opremu i organizaciju.

Slika 10. Godina 1968.

i dopu...

1/ Prema statističkim podacima za 1964/65. godinu 2557 osnovnih škola Hrvatske imalo je školsku knjižnicu dok je bez nje bilo 812 škola. Bez knjižnice bilo je 620 četverorazrednih, 60 šestorazrednih i 132 osmorazredne škole. Od 1182 centralne ili druge potpune osmorazredne škole 38 % imalo je više od 1000 knjiga, 32 % između 500 i 1000 i 30 % manje od 500 knjiga. Na jednog učenika dolazile su u toj školskoj godini oko 2,5 knjige. Treba napomenuti da su u statističkim podacima iskazane i knjige kojima se isključivo služe i nastavnici, a veliki je bio postotak i zastarjelih i neupotrebljivih knjiga.

Slika 11. Godina 1968.

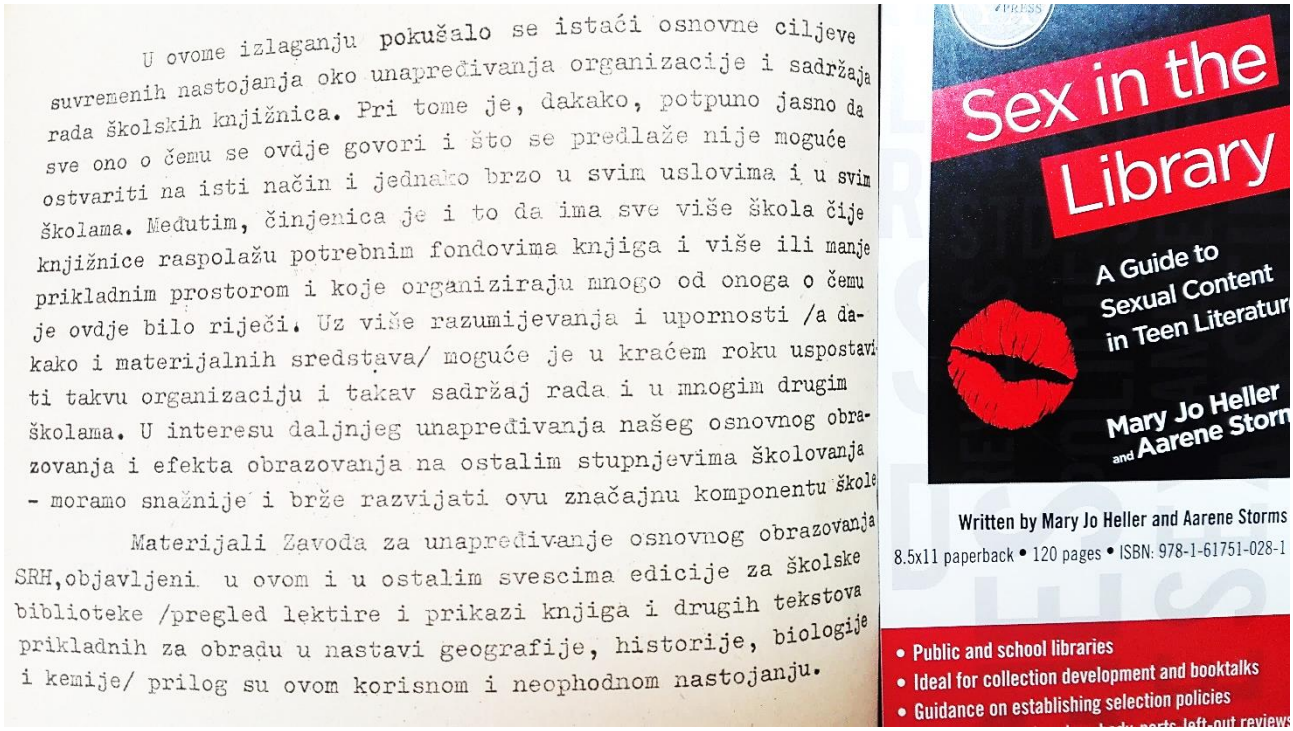

U ovome izlaganju pokušalo se istaći osnovne ciljeve suvremenih nastojanja oko unapređivanja organizacije i sadržaja rada školskih knjižnica. Pri tome je, dakako, potpuno jasno da sve ono o čemu se ovdje govori i što se predlaže nije moguće ostvariti na isti način i jednako brzo u svim uslovima i u svim školama. Međutim, činjenica je i to da ima sve više škola čije knjižnice raspolažu potrebnim fondovima knjiga i više ili manje prikladnim prostorom i koje organiziraju mnogo od onoga o čemu je ovdje bilo riječi. Uz više razumijevanja i upornosti /a dakako i materijalnih sredstava/ moguće je u kraćem roku uspostaviti takvu organizaciju i takav sadržaj rada i u mnogim drugim školama. U interesu daljnjeg unapređivanja našeg osnovnog obrazovanja i efekta obrazovanja na ostalim stupnjevima školovanja - moramo snažnije i brže razvijati ovu značajnu komponentu škole

Materijali Zavoda za unapređivanje osnovnog obrazovanja SRH, objavljeni u ovom i u ostalim svescima edicije za školske biblioteke /pregled lektire i prikazi knjiga i drugih tekstova prikladnih za obradu u nastavi geografije, historije, biologije i kemije/ prilog su ovom korisnom i neophodnom nastojanju.

Slika 12. Godina 1968.

Naravno, da je u to vrijeme postojala eksperimentalna škola u kojoj su se sustavno provjeravale nove odgojno-obrazovne paradigme, koje nisu poput sadašnje reforme ekspresno implementirane.

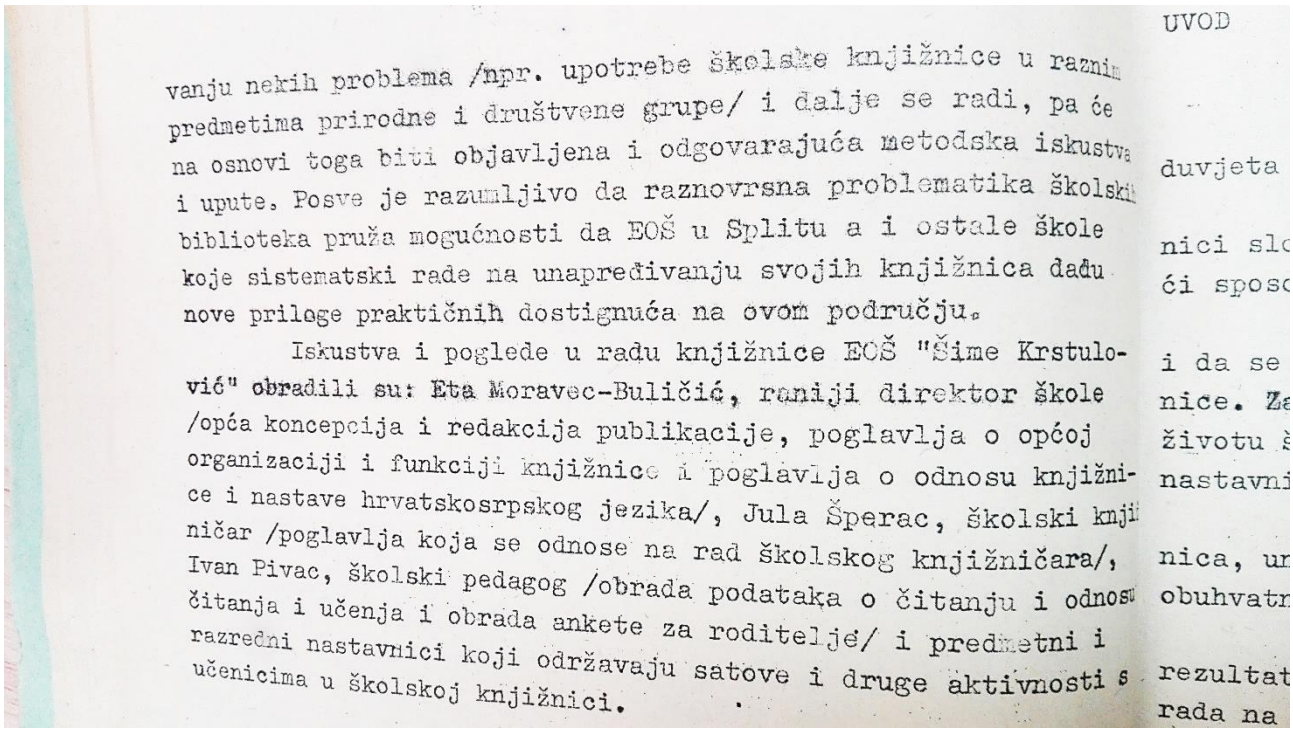

UVOD

vanju nekih problema /npr. upotrebe školske knjižnice u raznim predmetima prirodne i društvene grupe/ i dalje se radi, pa će na osnovi toga biti objavljena i odgovarajuća metodska iskustva i upute. Posve je razumljivo da raznovrsna problematika školskih biblioteka pruža mogućnosti da EOŠ u Splitu a i ostale škole koje sistematski rade na unapređivanju svojih knjižnica daju nove priloge praktičnih dostignuća na ovom području.

Iskustva i poglede u radu knjižnice EOŠ "Šime Krstulović" obradili su: Eta Moravec-Buličić, raniji direktor škole /opća koncepcija i redakcija publikacije, poglavlja o općoj organizaciji i funkciji knjižnice i poglavlja o odnosu knjižnice i nastave hrvatskosrpskog jezika/, Jula Šperac, školski knjižničar /poglavlja koja se odnose na rad školskog knjižničara/, Ivan Pivac, školski pedagog /obrada podataka o čitanju i odnosu čitanja i učenja i obrada ankete za roditelje/ i predmetni i razredni nastavnici koji održavaju satove i druge aktivnosti s učenicima u školskoj knjižnici.

duvjeta

nici slo
ći sposo

i da se
nice. Za
životu š
nastavni

nica, ur
obuhvatn

rezultat
rada na

Slika 13. Godina 1968.

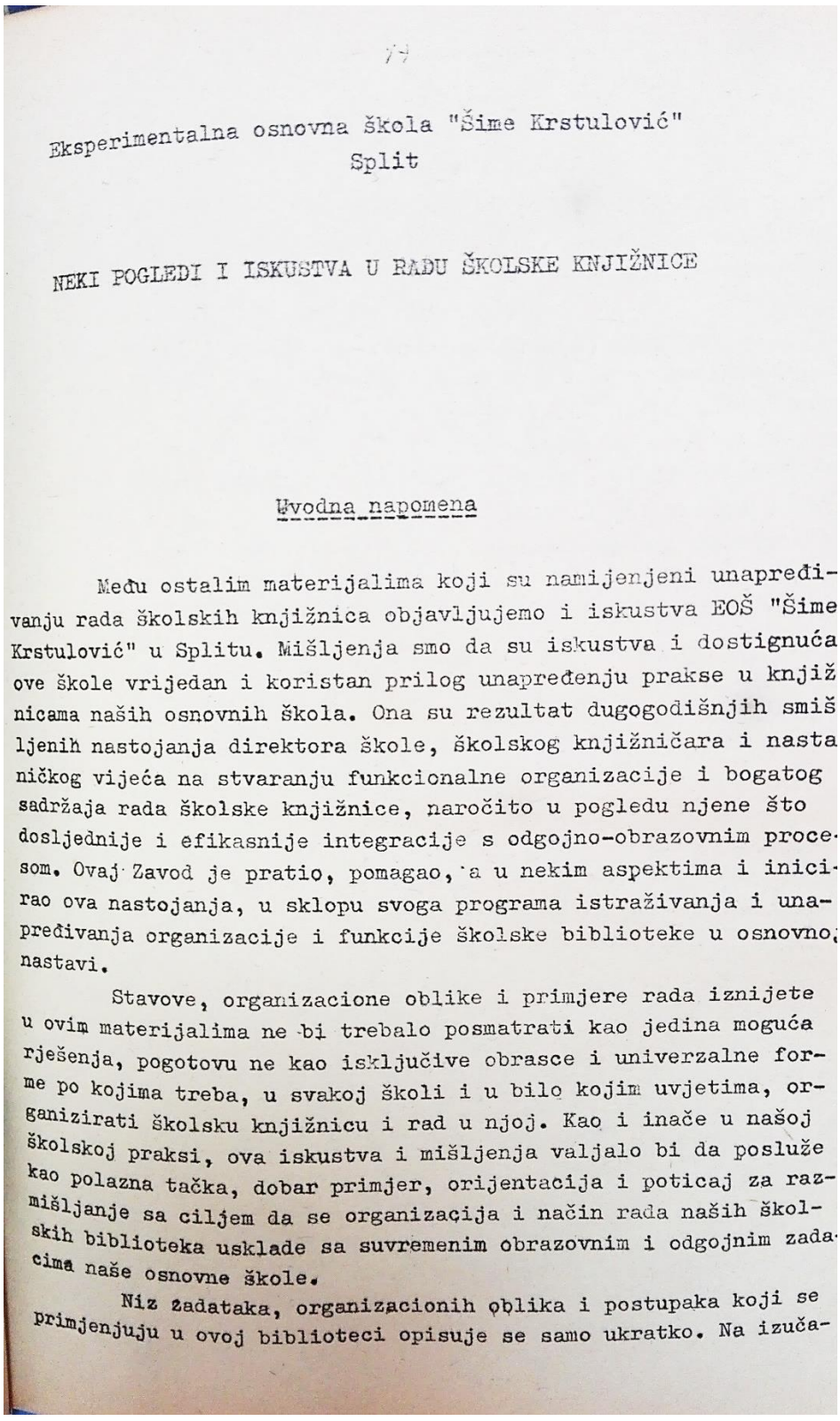

74

Eksperimentalna osnovna škola "Šime Krstulović"
Split

NEKI POGLEDI I ISKUSTVA U RADU ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Uvodna napomena

Među ostalim materijalima koji su namijenjeni unapređivanju rada školskih knjižnica objavljujemo i iskustva EOŠ "Šime Krstulović" u Splitu. Mišljenja smo da su iskustva i dostignuća ove škole vrijedan i koristan prilog unapređenju prakse u knjižnicama naših osnovnih škola. Ona su rezultat dugogodišnjih smišljenih nastojanja direktora škole, školskog knjižničara i nastaničkog vijeća na stvaranju funkcionalne organizacije i bogatog sadržaja rada školske knjižnice, naročito u pogledu njene što dosljednije i efikasnije integracije s odgojno-obrazovnim procesom. Ovaj Zavod je pratio, pomagao, a u nekim aspektima i inicirao ova nastojanja, u sklopu svoga programa istraživanja i unapređivanja organizacije i funkcije školske biblioteke u osnovnoj nastavi.

Stavove, organizacione oblike i primjere rada iznijete u ovim materijalima ne bi trebalo posmatrati kao jedina moguća rješenja, pogotovu ne kao isključive obrasce i univerzalne forme po kojima treba, u svakoj školi i u bilo kojim uvjetima, organizirati školsku knjižnicu i rad u njoj. Kao i inače u našoj školskoj praksi, ova iskustva i mišljenja valjalo bi da posluže kao polazna tačka, dobar primjer, orijentacija i poticaj za razmišljanje sa ciljem da se organizacija i način rada naših školskih biblioteka usklade sa suvremenim obrazovnim i odgojnim zadacima naše osnovne škole.

Niz zadataka, organizacionih oblika i postupaka koji se primjenjuju u ovoj biblioteci opisuje se samo ukratko. Na izuča-

Slika 14. Godina 1968.

UVOD

Postojanje školske knjižnice jedan je od osnovnih preduvjeta suvremeno organizirane nastave.

Ona nije samo spremište knjiga već mjesto gdje će učenici slobodnim pristupom knjizi razviti čitalačku kulturu i steći sposobnost da se samostalno služe knjigom.

Razviti kod učenika naviku da samostalno odabiru knjigu i da se njome koriste krajnji je cilj djelovanja školske knjižnice. Zato smo prvenstveno nastojali da knjižnicu afirmiramo u životu škole. Ona je ubrzo postala omiljelo mjesto za učenike, nastavnike i roditelje.

Upotreba raznovrsnih izvora informacija koje pruža knjižnica, unaprijedilo je nastavu i učinilo je zanimljivijom i sveobuhvatnijom.

Ovim materijalima želimo upoznati prosvjetne radnike s rezultatima našega organiziranog i sistematskog desetgodišnjeg rada na afirmaciji školske knjižnice u kulturnom životu škole i nastavnom procesu.

Primjerima iz prakse nastojali smo ne samo ilustrirati svoj rad već i pokazati kako je aktivan rad u knjižnici jedan od bitnih elemenata suvremene škole.

U ovaj smo rad utrošili mnogo truda, vremena i znanja. Stekli smo korisno iskustvo i lično zadovoljstvo.

Satovi provedeni u knjižnici, to su nezaboravni dojmovi i neizbrisiva sjećanja, iza kojih stoji znanje široko i trajno, a to je poticaj da se ide ovim putem.

Nekoliko riječi o razvoju naše školske knjižnice.

U prvih sedam godina svoga postojanja, do 20. ožujka 1957., naša je škola nabavila 353 knjige koje su bile smještene u starom ormaru u jednoj mračnoj prostoriji. Nastavnik koji je vodio knjižnicu zadužio bi knjigama nastavnike hrvatskosrpskoga jezika koji su ih prema potrebi posuđivali učenicima. Na kraju školske godine netko bi ih sakupio i spremio do rujna da ponovi isti posao ili da ključ s olakšanjem preda drugome. U knjizi inventara iz toga vremena uz mnoge brojeve stajala je napomena: rashodovano.

Slika 15. Godina 1968.

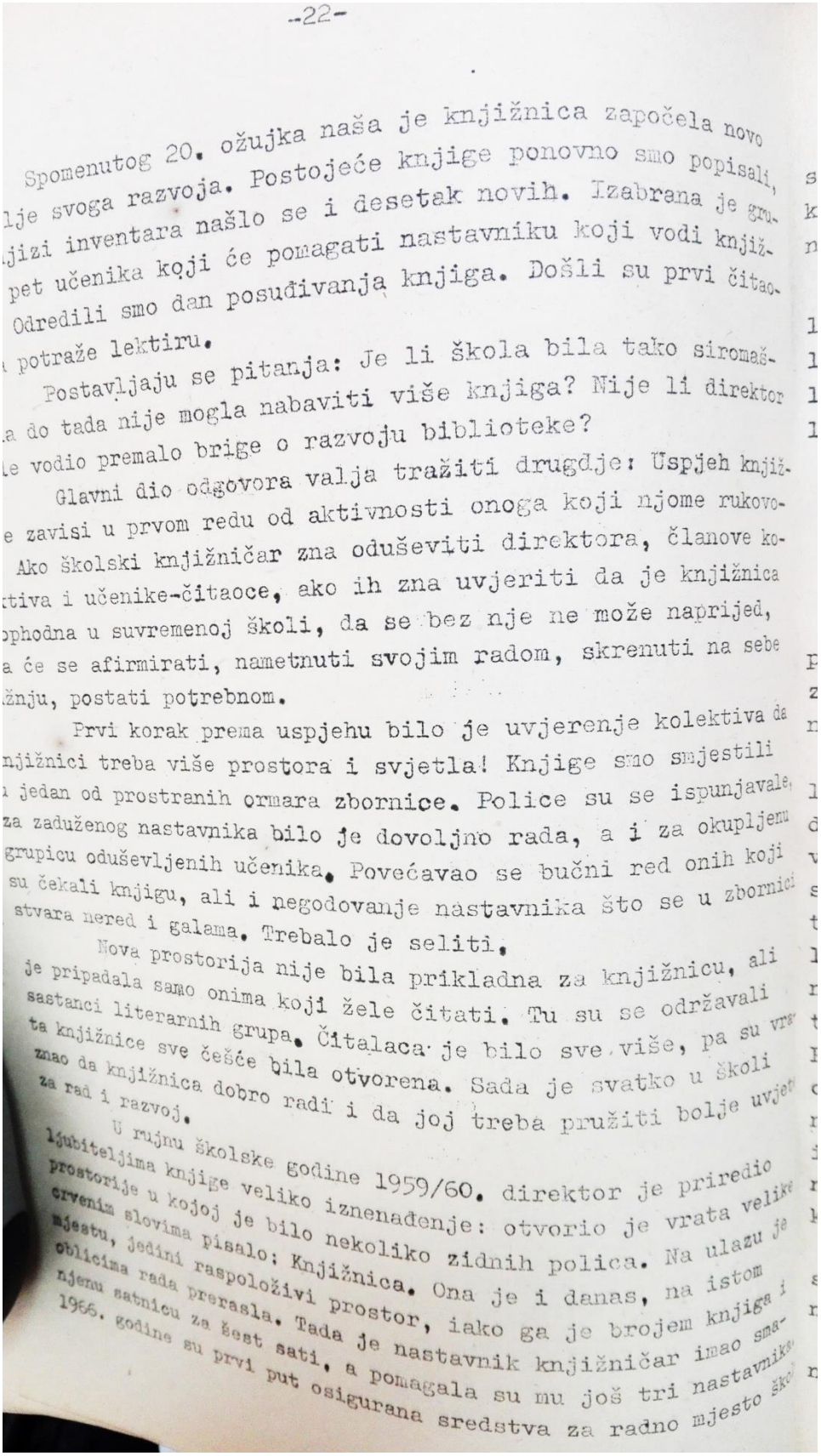

-22-

Spomenutog 20. ožujka naša je knjižnica započela novo
lje svoga razvoja. Postojeće knjige ponovno smo popisali,
jizi inventara našlo se i desetak novih. Izabrana je gru-
pet učenika koji će pomagati nastavniku koji vodi knjiž-
Odredili smo dan posuđivanja knjiga. Došli su prvi čitao-
potraže lektiru.

Postavljaju se pitanja: Je li škola bila tako siromaš-
a do tada nije mogla nabaviti više knjiga? Nije li direktor
e vodio premalo brige o razvoju biblioteke?

Glavni dio odgovora valja tražiti drugdje: Uspjeh knjiž-
e zavisi u prvom redu od aktivnosti onoga koji njome rukovo-
Ako školski knjižničar zna oduševiti direktora, članove ko-
tiva i učenike-čitaoce, ako ih zna uvjeriti da je knjižnica
ophodna u suvremenoj školi, da se bez nje ne može naprijed,
a će se afirmirati, nametnuti svojim radom, skrenuti na sebe
žnju, postati potrebnom.

Prvi korak prema uspjehu bilo je uvjerenje kolektiva da
njižnici treba više prostora i svjetla! Knjige smo smjestili
jedan od prostranih ormara zbornice. Police su se ispunjavale,
za zaduženog nastavnika bilo je dovoljno rada, a i za okupljenu
grupicu oduševljenih učenika. Povećavao se bučni red onih koji
su čekali knjigu, ali i negodovanje nastavnika što se u zbornici
stvara nered i galama. Trebalo je seliti.

Nova prostorija nije bila prikladna za knjižnicu, ali
je pripadala samo onima koji žele čitati. Tu su se održavali
sastanci literarnih grupa. Čitalaca je bilo sve više, pa su vra
ta knjižnice sve češće bila otvorena. Sada je svatko u školi
znao da knjižnica dobro radi i da joj treba pružiti bolje uvje
za rad i razvoj.

U rujnu školske godine 1959/60. direktor je priredio
ljubiteljima knjige veliko iznenađenje: otvorio je vrata velike
prostorije u kojoj je bilo nekoliko zidnih polica. Na ulazu je
crvenim slovima pisalo: Knjižnica. Ona je i danas, na istom
mjestu, jedini raspoloživi prostor, iako ga je brojem knjiga i
oblicima rada prerasla. Tada je nastavnik knjižničar imao sma-
njenu satnicu za šest sati, a pomagala su mu još tri nastavnika
1966. godine su prvi put osigurana sredstva za radno mjesto škol

Slika 16. Godina 1968.

skog knjižničara, a već nekoliko godina svaki nastavnik ima u knjižnici svoj određeni posao. U početku je desetak mladih knjižničara pomagalo u radu, a sada ih ima 110.

Broj knjiga rastao je ovako:

1958:	1212	1962:	4701
1959:	1859	1963:	5222
1960:	2345	1964:	9882
1961:	3784	1965:	11337

1966: 12399

PROSTOR, OPREMA I UREĐENJE KNJIŽNICE

Prostorija u kojoj se nalazi knjižnica površinom je po-

Slika 17. Godina 1968.

5. Rad tutkalom
6. Brušenje knjige
7. Rezanje kartona strojem
8. Broširanje u polutvrdi i tvrdi uvez
9. Uređenje knjige: tvrdi uvez - platno

Izučeni mali knjigoveža može samostalno raditi ove poslove:

a/ brošurati knjigu od 200 stranica mekim koricama,
b/ uvezati knjigu u platnene korice,
c/ popraviti hrbat knjige i
d/ izraditi tvrdi uvez.

BROJČANI PODACI O ČITANJU. ČITANJE I USPJEH U UČENJU

U posljednjih pet godina vodili smo stalnu evidenciju tome koliko učenici naše škole čitaju, a nastojali smo, koliko je to bilo moguće,utvrditi i odnos između kvantiteta čitanja /upotrebe knjižnice/ i učenja. Priloženi grafikoni i tabele upunjuju sliku o radu i rezultatima školske knjižnice u tom razdoblju.

GRAFIKON I
Broj pročitanih knjiga
/1962/63 - 1965/66 šk.god./

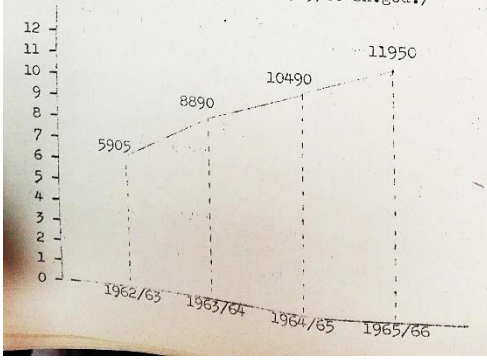

Slika 18. Godina 1968.

/Na apscisi označena je školska godina a na ordinati broj
tanih knjiga u tisućama./

Grafikon I pokazuje da je broj pročitanih knjiga
iz godine u godinu: od školske godine 1962/63 do 1965/66
se za oko 100 %/od 5905 pročitanih knjiga na 11949/. Ipak
zanosimo se činjenicom da učenici iz godine u godinu više
samo zato što smo ih navikli na čitanje uspješnijim postu
u nastavi i u školskoj knjižnici. Stalan porast broja pro
knjiga bio je, uz stalno usavršavanje metoda rada u nasta
u knjižnici, i rezultat stalne i intenzivne popune školske
nice novim knjigama /podaci o tome iznijeti su u poglavlju
"Nabava knjiga za školsku knjižnicu"/.

GRAFIKON II

Prosjek pročitanih knjiga po učeniku

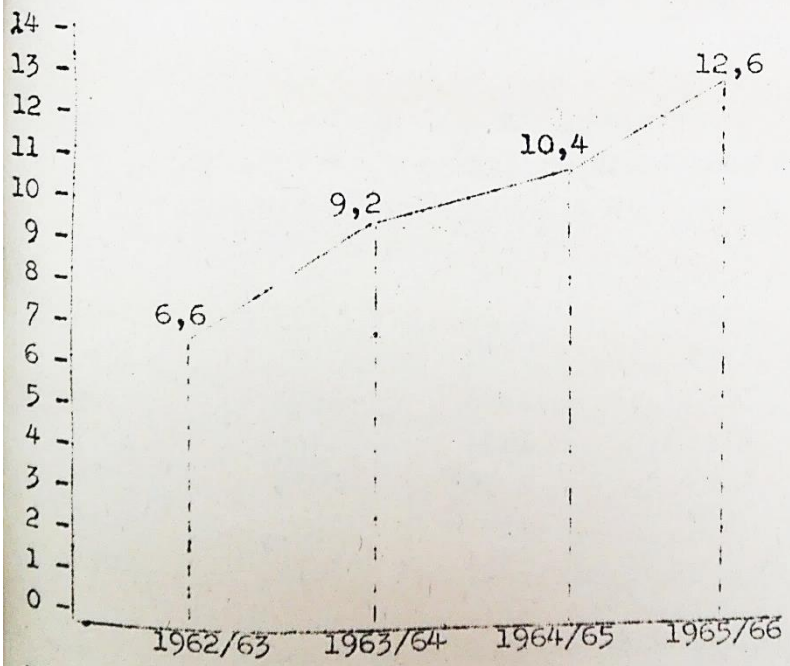

/Na apscisi označena je školska godina a na ordinati prosjek
broja pročitanih knjiga po jednom učeniku./

Slika 19. Godina 1968.

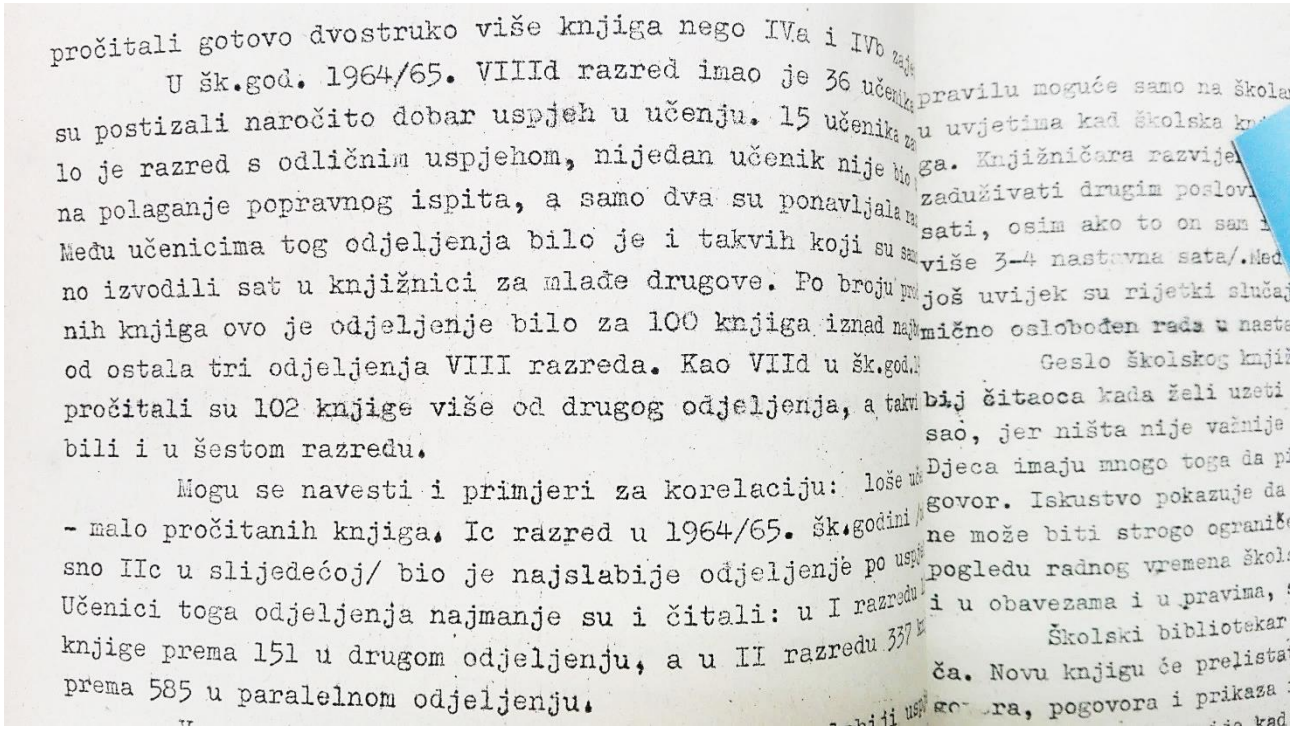

pročitali gotovo dvostruko više knjiga nego IVa i IVb

U šk.god. 1964/65. VIIId razred imao je 36 učen
su postizali naročito dobar uspjeh u učenju. 15 učenika
lo je razred s odličnim uspjehom, nijedan učenik nije
na polaganje popravnog ispita, a samo dva su ponavljala
Među učenicima tog odjeljenja bilo je i takvih koji su
no izvodili sat u knjižnici za mlađe drugove. Po broju
nih knjiga ovo je odjeljenje bilo za 100 knjiga iznad
od ostala tri odjeljenja VIII razreda. Kao VIId u šk.god.
pročitali su 102 knjige više od drugog odjeljenja, a
bili i u šestom razredu.

Mogu se navesti i primjeri za korelaciju: loše
- malo pročitanih knjiga. Ic razred u 1964/65. šk.godini
sno IIc u slijedećoj/ bio je najslabije odjeljenje po
Učenici toga odjeljenja najmanje su i čitali: u I razredu
knjige prema 151 u drugom odjeljenju, a u II razredu
prema 585 u paralelnom odjeljenju.

pravilu moguće samo na škol
u uvjetima kad školska
ga. Knjižničara razvije
zaduživati drugim poslov
sati, osim ako to on sam
više 3-4 nastavna sata/.Med
još uvijek su rijetki slučaj
mično oslobođen rada u nast
Geslo školskog knji
bij čitaoca kada želi uzeti
sao, jer ništa nije važnije
Djeca imaju mnogo toga da p
govor. Iskustvo pokazuje da
ne može biti strogo ograniče
pogledu radnog vremena škol
i u obavezama i u pravima,
Školski bibliotekar
ča. Novu knjigu će prelista
go ra, pogovora i prikaza

Slika 20. Godina 1968. (str.38)

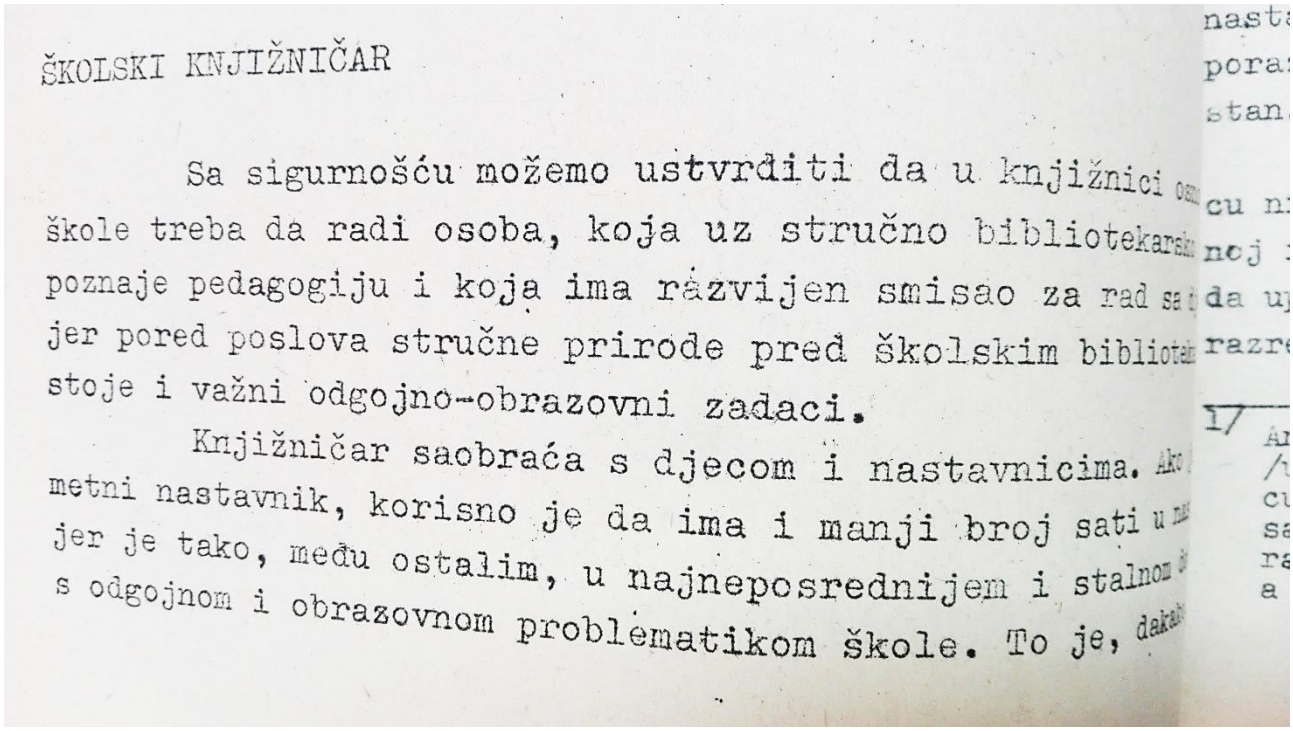

ŠKOLSKI KNJIŽNIČAR

Sa sigurnošću možemo ustvrditi da u knjižnici
škole treba da radi osoba, koja uz stručno bibliotekarsk
poznaje pedagogiju i koja ima razvijen smisao za rad sa
jer pored poslova stručne prirode pred školskim biblioteka
stoje i važni odgojno-obrazovni zadaci.

Knjižničar saobraća s djecom i nastavnicima. Ak
metni nastavnik, korisno je da ima i manji broj sati u
jer je tako, među ostalim, u najneposrednijem i stalnom
s odgojnom i obrazovnom problematikom škole. To je,

nast
pora
stan
cu n
noj
da u
razr
17

Slika 21. Godina 1968. (str.38)

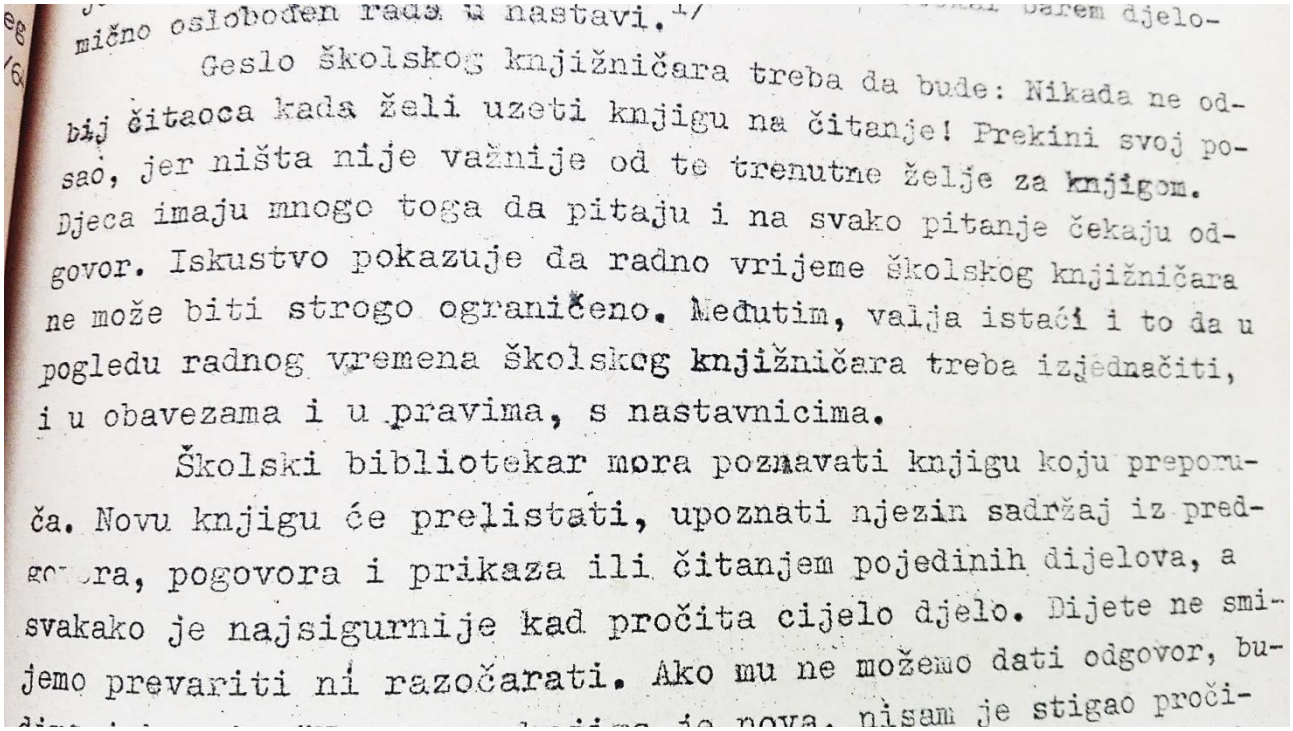

mično oslobođen rada u nastavi.[1/] ... barem djelo-

Geslo školskog knjižničara treba da bude: Nikada ne odbij čitaoca kada želi uzeti knjigu na čitanje! Prekini svoj posao, jer ništa nije važnije od te trenutne želje za knjigom. Djeca imaju mnogo toga da pitaju i na svako pitanje čekaju odgovor. Iskustvo pokazuje da radno vrijeme školskog knjižničara ne može biti strogo ograničeno. Međutim, valja istaći i to da u pogledu radnog vremena školskog knjižničara treba izjednačiti, i u obavezama i u pravima, s nastavnicima.

Školski bibliotekar mora poznavati knjigu koju preporuča. Novu knjigu će prelistati, upoznati njezin sadržaj iz predgovora, pogovora i prikaza ili čitanjem pojedinih dijelova, a svakako je najsigurnije kad pročita cijelo djelo. Dijete ne smijemo prevariti ni razočarati. Ako mu ne možemo dati odgovor, bu-

... je nova, nisam je stigao proči-

Slika 22. Godina 1968. (str.39)

iskaznice, što prije povlači knjige i obavlja inventuru knjižnog fonda.

Pregled poslova školskog knjižničara [1]

1/ Stručni bibliotekarski poslovi:	
Obrada knjiga	6 sati tjedno
Posluživanje čitalaca	17 " "
Sređivanje knjiga i kartona	3 sata "
ukupno:	26 sati tjedno
2/ Pedagoška funkcija knjižničara:	
Približavanje knjige čitaocima	5 sati tjedno
Pomoć nastavnicima	2 sata "
Obavezna školska lektira	2 " "
Prigodni satovi	1 sat "
ukupno:	10 sati tjedno
3/ Rad s grupom mladih knjižničara:	
Radni sastanci	2 sata tjedno
Vedri sastanci, izleti, posjete i dr.	2 " "
ukupno:	4 sata tjedno
4/ Ostali poslovi:	
Briga o štampi	0,5 sata tjedno
Akcije za bogaćenje knjižnog fonda	1 sat tjedno
Poslovi na početku i kraju školske godine	0,5 sata tjedno
ukupno:	2 sata tjedno

Poslovi školskog knjižničara potanje se opisuju u narednim poglavljima.

METODE I OBLICI RADA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

U jednom od ranijih poglavlja naglasili smo da knjige treba ponuditi učenicima što ranije na početku školske godine. Knjižničar je do tada uredio kartone čitalaca i razvrstao ih u nova odjeljenja. Prosječnom čitaocu karton može po-

1/ U ukupnom broju sati sadržani su i satovi pripreme za rad.

Slika 23. Godina 1968. (str.43)

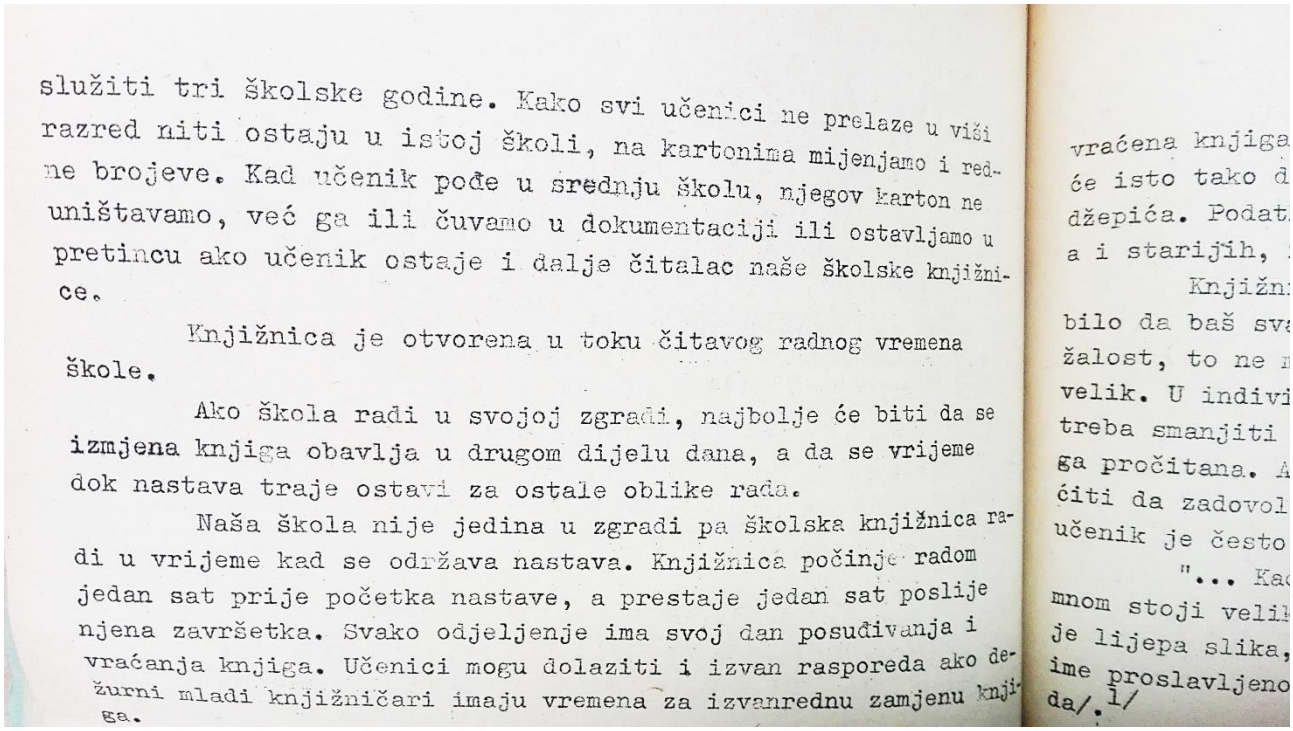

služiti tri školske godine. Kako svi učenici ne prelaze u viši razred niti ostaju u istoj školi, na kartonima mijenjamo i redne brojeve. Kad učenik pođe u srednju školu, njegov karton ne uništavamo, već ga ili čuvamo u dokumentaciji ili ostavljamo u pretincu ako učenik ostaje i dalje čitalac naše školske knjižnice.

Knjižnica je otvorena u toku čitavog radnog vremena škole.

Ako škola radi u svojoj zgradi, najbolje će biti da se izmjena knjiga obavlja u drugom dijelu dana, a da se vrijeme dok nastava traje ostavi za ostale oblike rada.

Naša škola nije jedina u zgradi pa školska knjižnica radi u vrijeme kad se održava nastava. Knjižnica počinje radom jedan sat prije početka nastave, a prestaje jedan sat poslije njena završetka. Svako odjeljenje ima svoj dan posuđivanja i vraćanja knjiga. Učenici mogu dolaziti i izvan rasporeda ako dežurni mladi knjižničari imaju vremena za izvanrednu zamjenu knjiga.

vraćena knjiga
će isto tako d
džepića. Podat
a i starijih,
Knjižn
bilo da baš sv
žalost, to ne
velik. U indivi
treba smanjiti
ga pročitana. A
ćiti da zadovol
učenik je često
"... Ka
mnom stoji veli
je lijepa slika,
ime proslavljeno
da/. 1/

Slika 24. Godina 1968. (str.44)

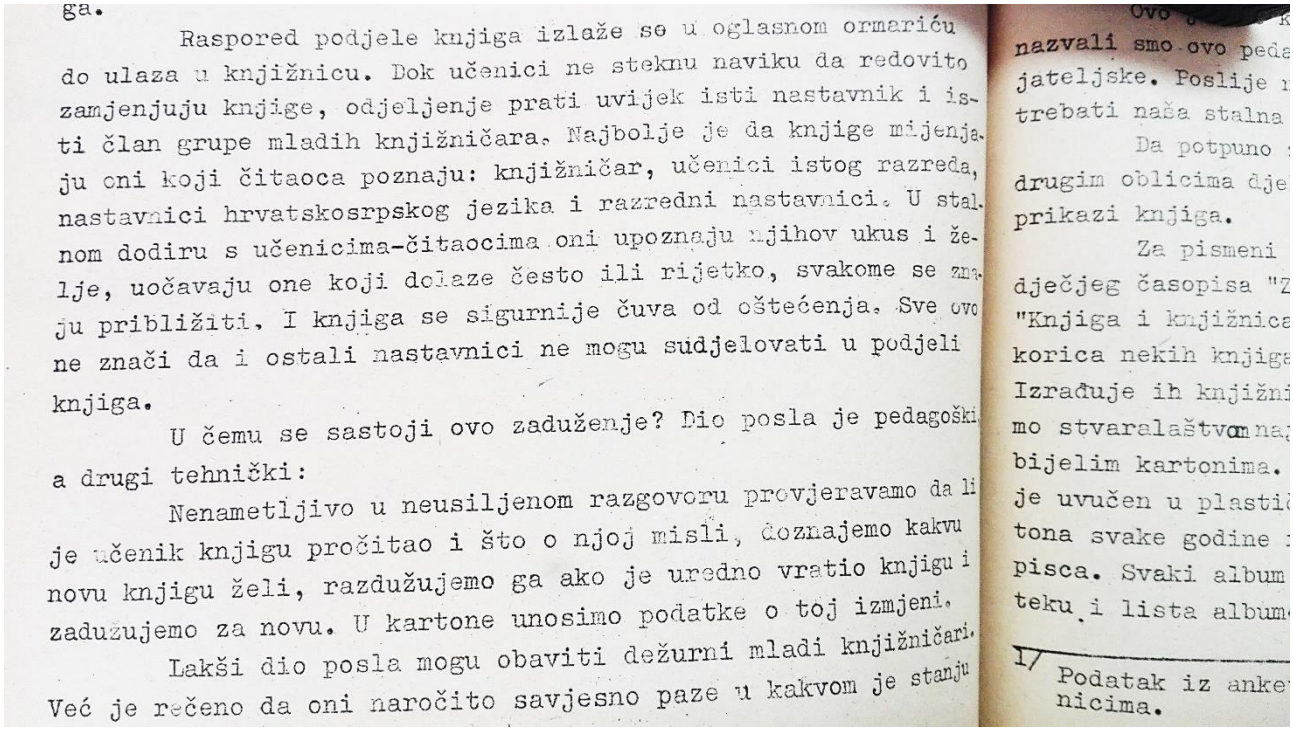

ga.

Raspored podjele knjiga izlaže se u oglasnom ormariću do ulaza u knjižnicu. Dok učenici ne steknu naviku da redovito zamjenjuju knjige, odjeljenje prati uvijek isti nastavnik i isti član grupe mladih knjižničara. Najbolje je da knjige mijenjaju oni koji čitaoca poznaju: knjižničar, učenici istog razreda, nastavnici hrvatskosrpskog jezika i razredni nastavnici. U stalnom dodiru s učenicima-čitaocima oni upoznaju njihov ukus i želje, uočavaju one koji dolaze često ili rijetko, svakome se znaju približiti. I knjiga se sigurnije čuva od oštećenja. Sve ovo ne znači da i ostali nastavnici ne mogu sudjelovati u podjeli knjiga.

U čemu se sastoji ovo zaduženje? Dio posla je pedagoški a drugi tehnički:

Nenametljivo u neusiljenom razgovoru provjeravamo da li je učenik knjigu pročitao i što o njoj misli, doznajemo kakvu novu knjigu želi, razdužujemo ga ako je uredno vratio knjigu i zadužujemo za novu. U kartone unosimo podatke o toj izmjeni.

Lakši dio posla mogu obaviti dežurni mladi knjižničari. Već je rečeno da oni naročito savjesno paze u kakvom je stanju

Ovo
nazvali smo ovo peda
jateljske. Poslije
trebati naša stalna
Da potpuno
drugim oblicima dje
prikazi knjiga.
Za pismeni
dječjeg časopisa "Z
"Knjiga i knjižnica
korica nekih knjiga
Izrađuje ih knjižni
mo stvaralaštvom na
bijelim kartonima.
je uvučen u plastič
tona svake godine
pisca. Svaki album
teku i lista album

1/ Podatak iz anke
nicima.

Slika 25. Godina 1968. (str.44)

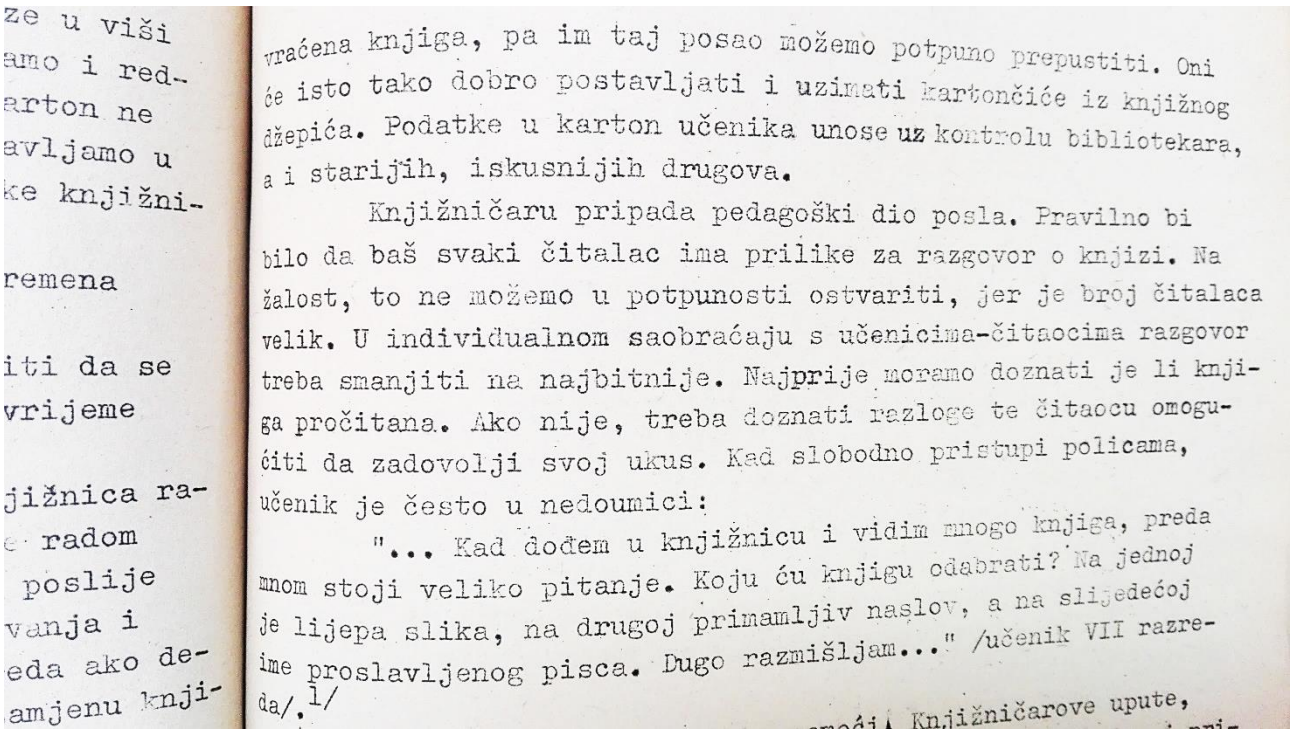

ze u viši
amo i red-
arton ne
avljamo u
ke knjižni-

remena

iti da se
vrijeme

jižnica ra-
e radom
poslije
vanja i
eda ako de-
amjenu knji-

vraćena knjiga, pa im taj posao možemo potpuno prepustiti. Oni će isto tako dobro postavljati i uzimati kartončiće iz knjižnog džepića. Podatke u karton učenika unose uz kontrolu bibliotekara, a i starijih, iskusnijih drugova.

Knjižničaru pripada pedagoški dio posla. Pravilno bi bilo da baš svaki čitalac ima prilike za razgovor o knjizi. Na žalost, to ne možemo u potpunosti ostvariti, jer je broj čitalaca velik. U individualnom saobraćaju s učenicima-čitaocima razgovor treba smanjiti na najbitnije. Najprije moramo doznati je li knjiga pročitana. Ako nije, treba doznati razloge te čitaocu omogućiti da zadovolji svoj ukus. Kad slobodno pristupi policama, učenik je često u nedoumici:

"... Kad dođem u knjižnicu i vidim mnogo knjiga, preda mnom stoji veliko pitanje. Koju ću knjigu odabrati? Na jednoj je lijepa slika, na drugoj primamljiv naslov, a na slijedećoj ime proslavljenog pisca. Dugo razmišljam..." /učenik VII razreda/.1/

Knjižničarove upute,

Slika 26. Godina 1968. (str.45)

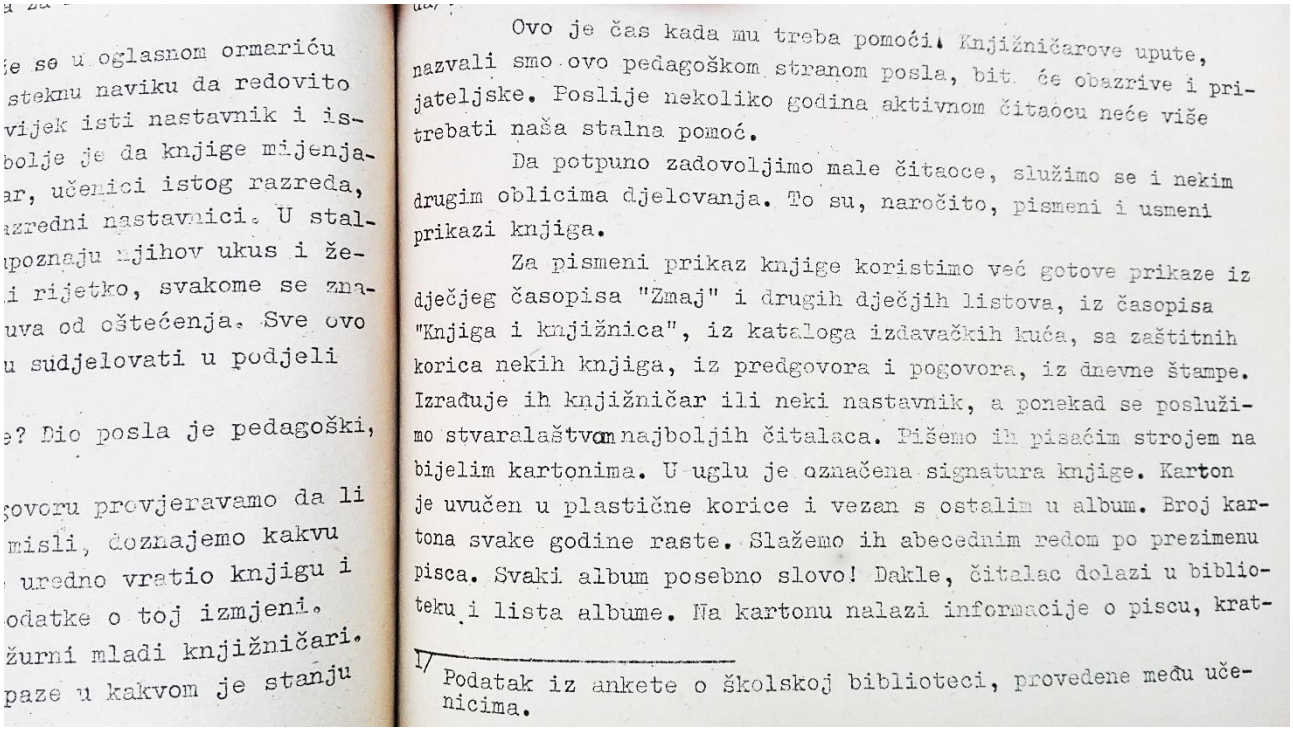

e se u oglasnom ormariću
steknu naviku da redovito
vijek isti nastavnik i is-
bolje je da knjige mijenja-
ar, učenici istog razreda,
azredni nastavnici. U stal-
upoznaju njihov ukus i že-
i rijetko, svakome se zna-
uva od oštećenja. Sve ovo
u sudjelovati u podjeli

e? Dio posla je pedagoški,

govoru provjeravamo da li
misli, doznajemo kakvu
uredno vratio knjigu i
odatke o toj izmjeni.
žurni mladi knjižničari.
paze u kakvom je stanju

Ovo je čas kada mu treba pomoći. Knjižničarove upute, nazvali smo ovo pedagoškom stranom posla, bit će obazrive i prijateljske. Poslije nekoliko godina aktivnom čitaocu neće više trebati naša stalna pomoć.

Da potpuno zadovoljimo male čitaoce, služimo se i nekim drugim oblicima djelovanja. To su, naročito, pismeni i usmeni prikazi knjiga.

Za pismeni prikaz knjige koristimo već gotove prikaze iz dječjeg časopisa "Zmaj" i drugih dječjih listova, iz časopisa "Knjiga i knjižnica", iz kataloga izdavačkih kuća, sa zaštitnih korica nekih knjiga, iz predgovora i pogovora, iz dnevne štampe. Izrađuje ih knjižničar ili neki nastavnik, a ponekad se poslužimo stvaralaštvom najboljih čitalaca. Pišemo ih pisaćim strojem na bijelim kartonima. U uglu je označena signatura knjige. Karton je uvučen u plastične korice i vezan s ostalim u album. Broj kartona svake godine raste. Slažemo ih abecednim redom po prezimenu pisca. Svaki album posebno slovo! Dakle, čitalac dolazi u biblioteku i lista albume. Na kartonu nalazi informacije o piscu, krat-

1/ Podatak iz ankete o školskoj biblioteci, provedene među učenicima.

Slika 27. Godina 1968. (str.45)

Poslije toga slijedi razgovor.

Svako dijete će se ugodno iznenaditi kad pročita njegovo ime upisano na novom kartonu i ka da izabere knjigu i da je omota u korice koje je traje podjela knjiga, djeca razgledavaju slikovnic se za čitanje.

ŠTO UČENIK OSNOVNE ŠKOLE MORA ZNATI O KNJIŽNICI

Već u osnovnoj školi učenik treba ovladati znanjima i vještinama u vezi s upotrebom biblioteke, se umije služiti svim onim što pružaju i ostale, jav ce. Za to je potrebno dvoje:

1. urediti školsku knjižnicu na suvremen nači
2. sistematski upućivati mladog čitaoca u raz nikama rada s knjigom i služenju bibliotek

O uređenju školske knjižnice već je ranije bi Sada nešto o ovome drugome, tj. o upućivanju učenika i no i okretno služenje bibliotekom.

Knjižničar održava posebne satove s najmlađim da ih na praktičnim primjerima uputi u način držanja k čitanju, da im pokaže kako se otvara nova knjiga, kako će stranica i označava mjesto gdje prekidamo čitanje. me se stalno naglašava da tako knjiga dulje traje i bol čuva. Pokazat će im također gdje su police sa slikovnic

U drugoj i trećoj godini naviknut će čitaoca da pi policama s oznakom M /slikovnice/ i da ih sam bira. ih prvi put poučiti što znači oznaka D /dječja književno dozvoliti da s tih polica sami uzimlju knjige. Praktičan sastojati će se i u tome da se u knjizi potraži i objasn govor, pogovor, kazalo. Učenici će upoznati pojmove: izd kuća, autor, ilustrator, godina izdanja, prvo, drugo, tre izdanje i naučit će gdje se ti podaci mogu naći. Ne ulaze objašnjavanje kataloga, knjižničar će pokazati kataložni s podacima.

Slika 28. Godina 1968. (str.50)

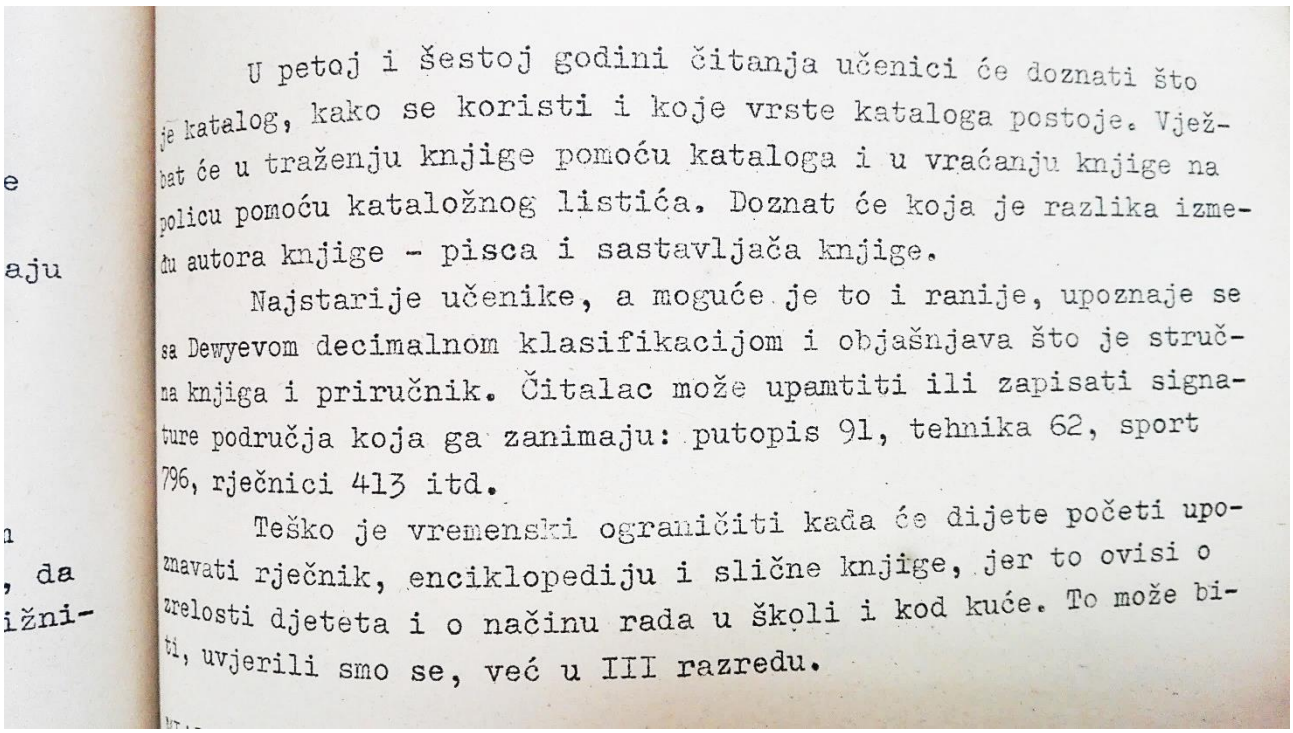

U petoj i šestoj godini čitanja učenici će doznati što je katalog, kako se koristi i koje vrste kataloga postoje. Vježbat će u traženju knjige pomoću kataloga i u vraćanju knjige na policu pomoću kataložnog listića. Doznat će koja je razlika između autora knjige - pisca i sastavljača knjige.

Najstarije učenike, a moguće je to i ranije, upoznaje se sa Dewyevom decimalnom klasifikacijom i objašnjava što je stručna knjiga i priručnik. Čitalac može upamtiti ili zapisati signature područja koja ga zanimaju: putopis 91, tehnika 62, sport 796, rječnici 413 itd.

Teško je vremenski ograničiti kada će dijete početi upoznavati rječnik, enciklopediju i slične knjige, jer to ovisi o zrelosti djeteta i o načinu rada u školi i kod kuće. To može biti, uvjerili smo se, već u III razredu.

Slika 29. Godina 1968. (str.51)

Nastavni sat u školskoj knjižnici, davne 1968. godine, u eksperimentalnoj školi u Splitu.

Turković, Vladimir. 1968. Zadaci školske knjižnice i njena organizacija. *Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice EOŠ „Šime Krstulović“ Split. Školska knjižnica u osnovnoj školi – Svezak 1.* Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske. Zagreb.

NASTAVNI SAT U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Mnoge satove nastave i slobodnih učeničkih aktivnosti organiziramo u školskoj knjižnici. 1/ Takav rad provodimo sist matski, nastojeći da se satovi u knjižnici funkcionalno uklope nastavni proces kao najneposredniji oblik upućivanja učenika u rad s knjigom i drugim štampanim materijalima, u raznovrsne či talačke vještine i tehnike. Smatramo da su satovi u školskoj k žnici,među ostalim, i veoma koristan način osposobljavanja uče nika za samostalno i aktivno čitanje, jer se odvijaju u najpov nijoj radnoj atmosferi, veoma stimulativnoj za primjenu aktivni čitalačkih postupaka. Učenici neposredno sudjeluju u prikuplja nju, pripremanju i sređivanju potrebnih informacija, izradi re ferata, izvoda iz knjiga i časopisa, sastavljanju popisa litera ture i drugim radnim operacijama u vezi s radom na tekstu.

Posebne satove u školskoj knjižnici nastavnici planiraj u svojim godišnjim rasporedima gradiva. U knjižnici ne izvodimo samo satove iz društvene grupe predmeta već i mnoge uvodne sato ve i satove ponavljanja i proširivanja znanja iz fizike, kemije i biologije, uvijek kada se pokazuje prikladnim neki oblik rada na tekstu.

Rad s tekstom često se kombinira s primjenom drugih su vremenih sredstava komunikacije /TV emisijama i emisijama škol skog radija/ i upotrebom različitih audiovizuelnih pomagala koji je, prirodno, mjesto u školskoj biblioteci.

Nastavnik će ponekad dati zaduženje grupi učenika da u biblioteci uz pomoć bibliotekara pronađe literaturu koja će posl žiti na satu. Način izlaganja mogu sami odabrati. Tako se učeni ci privikavaju na samostalan rad s knjigom.

Kad nastavnik izlaže gradivo, pored njega će na praktič nom panou biti izložene knjige i drugi izvori kojima se koristio u pripremi i kojom se mogu koristiti i učenici.

Sat u biblioteci, dakako, ne teče samo u izlaganju nastav nika. U radu veoma aktivno sudjeluju i učenici. Oni mogu biti zainteresirani za sat mnogo prije njegova održavanja. Pojedinim

1/ U prvom polugodištu šk. godine 1965/66. održana su u školskoj knjižnici 103 nastavna sata.

Slika 30. Godina 1968. (str.54)

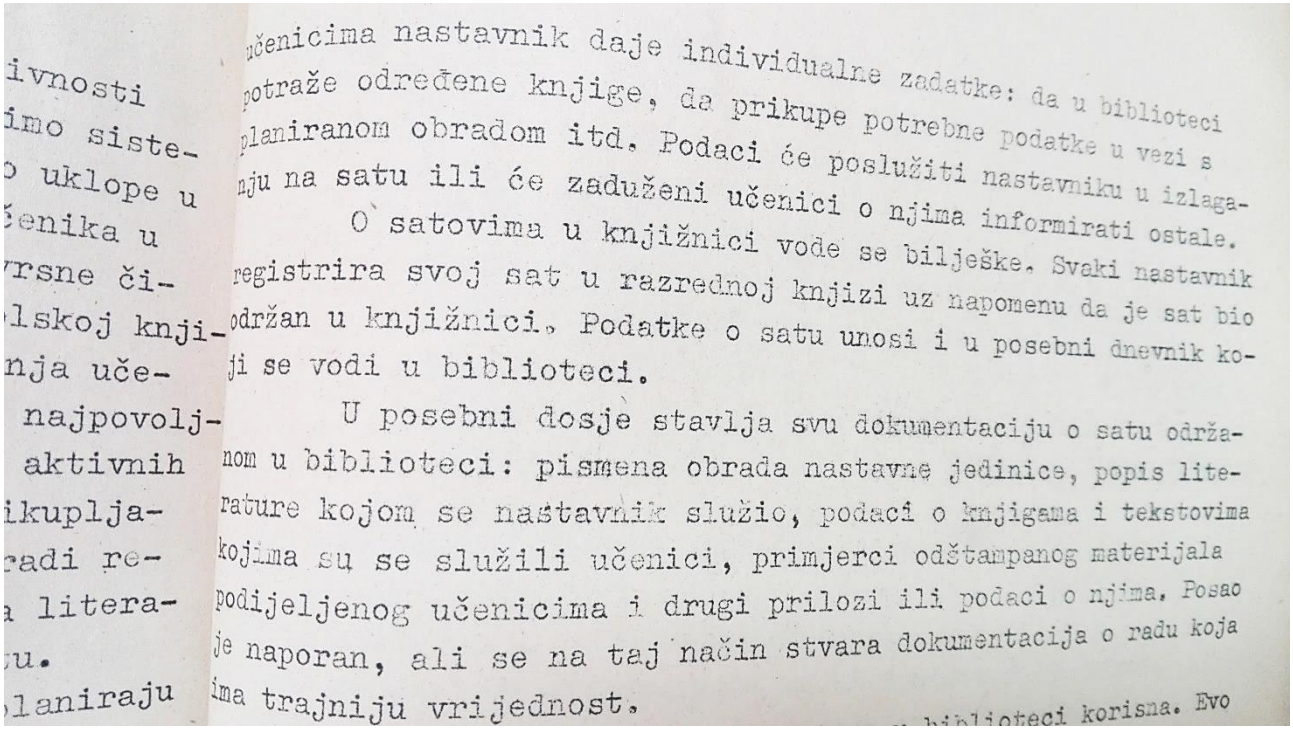

ivnosti
imo siste-
o uklope u
čenika u
vrsne či-
lskoj knji-
nja uče-
najpovolj-
aktivnih
ikuplja-
radi re-
a litera-
u.
laniraju

učenicima nastavnik daje individualne zadatke: da u biblioteci potraže određene knjige, da prikupe potrebne podatke u vezi s planiranom obradom itd. Podaci će poslužiti nastavniku u izlaganju na satu ili će zaduženi učenici o njima informirati ostale.

O satovima u knjižnici vode se bilješke. Svaki nastavnik registrira svoj sat u razrednoj knjizi uz napomenu da je sat bio održan u knjižnici. Podatke o satu unosi i u posebni dnevnik koji se vodi u biblioteci.

U posebni dosje stavlja svu dokumentaciju o satu održanom u biblioteci: pismena obrada nastavne jedinice, popis literature kojom se nastavnik služio, podaci o knjigama i tekstovima kojima su se služili učenici, primjerci odštampanog materijala podijeljenog učenicima i drugi prilozi ili podaci o njima. Posao je naporan, ali se na taj način stvara dokumentacija o radu koja ima trajniju vrijednost.

biblioteci korisna. Evo

Slika 31. Godina 1968. (str.55)

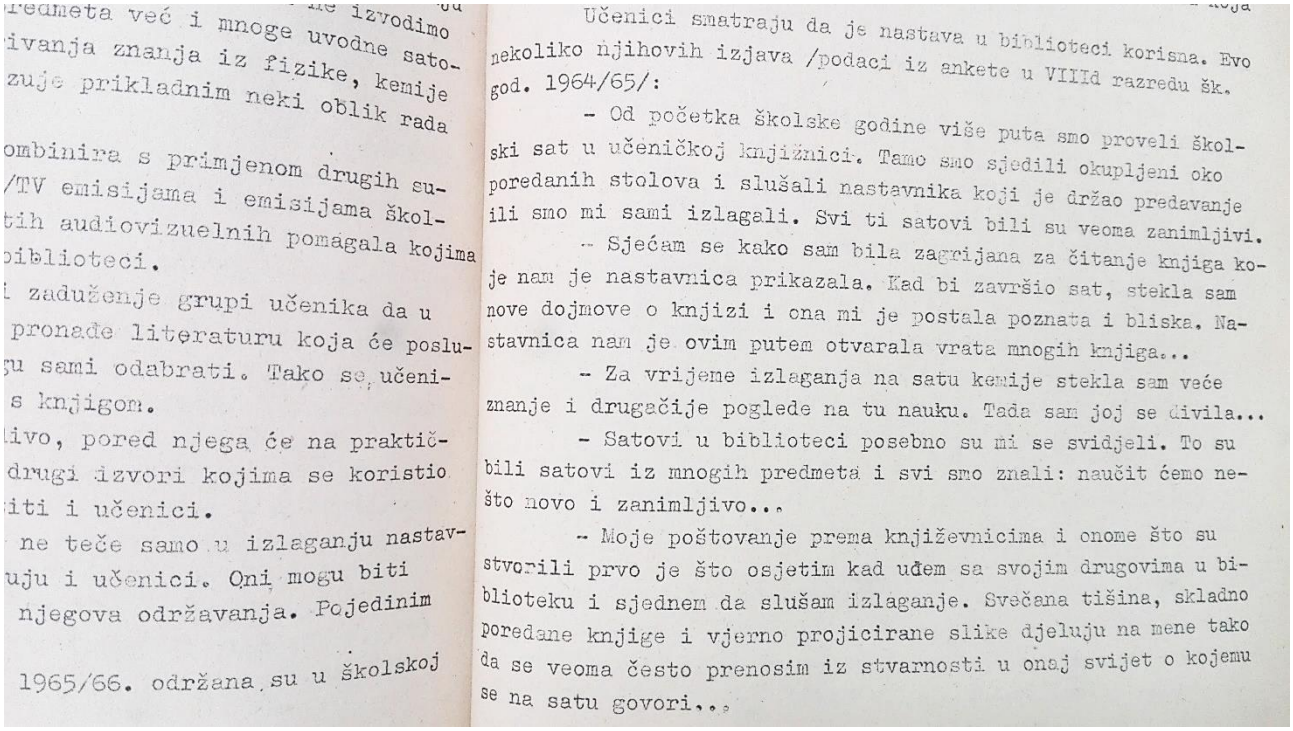

predmeta već i mnoge uvodne sato-
ivanja znanja iz fizike, kemije
zuje prikladnim neki oblik rada

ombinira s primjenom drugih su-
/TV emisijama i emisijama škol-
tih audiovizuelnih pomagala kojima
biblioteci.
i zaduženje grupi učenika da u
pronađe literaturu koja će poslu-
gu sami odabrati. Tako se učeni-
s knjigom.
ivo, pored njega će na praktič-
drugi izvori kojima se koristio
iti i učenici.
ne teče samo u izlaganju nastav-
uju i učenici. Oni mogu biti
njegova održavanja. Pojedinim

1965/66. održana su u školskoj

Učenici smatraju da je nastava u biblioteci korisna. Evo nekoliko njihovih izjava /podaci iz ankete u VIIId razredu šk. god. 1964/65/:

- Od početka školske godine više puta smo proveli školski sat u učeničkoj knjižnici. Tamo smo sjedili okupljeni oko poredanih stolova i slušali nastavnika koji je držao predavanje ili smo mi sami izlagali. Svi ti satovi bili su veoma zanimljivi.

- Sjećam se kako sam bila zagrijana za čitanje knjiga koje nam je nastavnica prikazala. Kad bi završio sat, stekla sam nove dojmove o knjizi i ona mi je postala poznata i bliska. Nastavnica nam je ovim putem otvarala vrata mnogih knjiga...

- Za vrijeme izlaganja na satu kemije stekla sam veće znanje i drugačije poglede na tu nauku. Tada sam joj se divila...

- Satovi u biblioteci posebno su mi se svidjeli. To su bili satovi iz mnogih predmeta i svi smo znali: naučit ćemo nešto novo i zanimljivo...

- Moje poštovanje prema književnicima i onome što su stvorili prvo je što osjetim kad uđem sa svojim drugovima u biblioteku i sjednem da slušam izlaganje. Svečana tišina, skladno poredane knjige i vjerno projicirane slike djeluju na mene tako da se veoma često prenosim iz stvarnosti u onaj svijet o kojemu se na satu govori...

Slika 32. Godina 1968. (str.55)

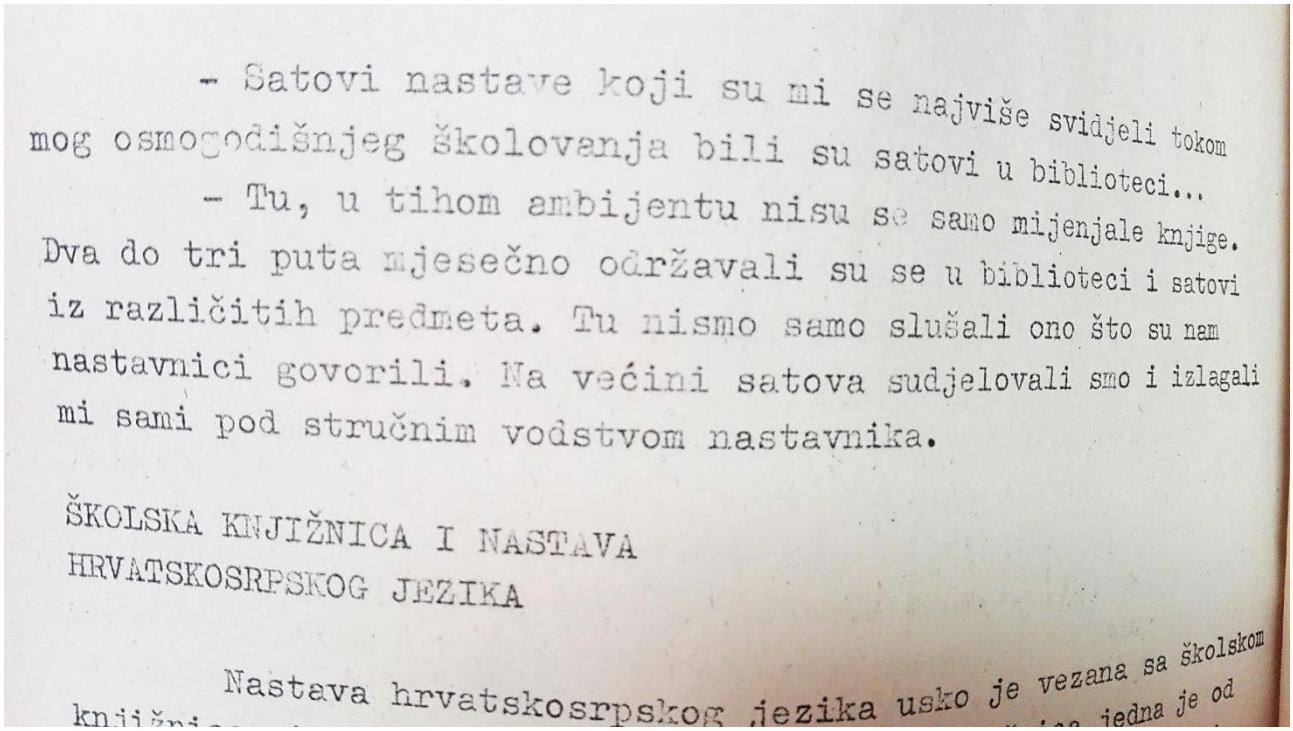

- Satovi nastave koji su mi se najviše svidjeli tokom mog osmogodišnjeg školovanja bili su satovi u biblioteci...

- Tu, u tihom ambijentu nisu se samo mijenjale knjige. Dva do tri puta mjesečno održavali su se u biblioteci i satovi iz različitih predmeta. Tu nismo samo slušali ono što su nam nastavnici govorili. Na većini satova sudjelovali smo i izlagali mi sami pod stručnim vodstvom nastavnika.

ŠKOLSKA KNJIŽNICA I NASTAVA
HRVATSKOSRPSKOG JEZIKA

Nastava hrvatskosrpskog jezika usko je vezana sa školskom knjižni[illegible] jedna je od

Slika 33. Godina 1968. (str.56)

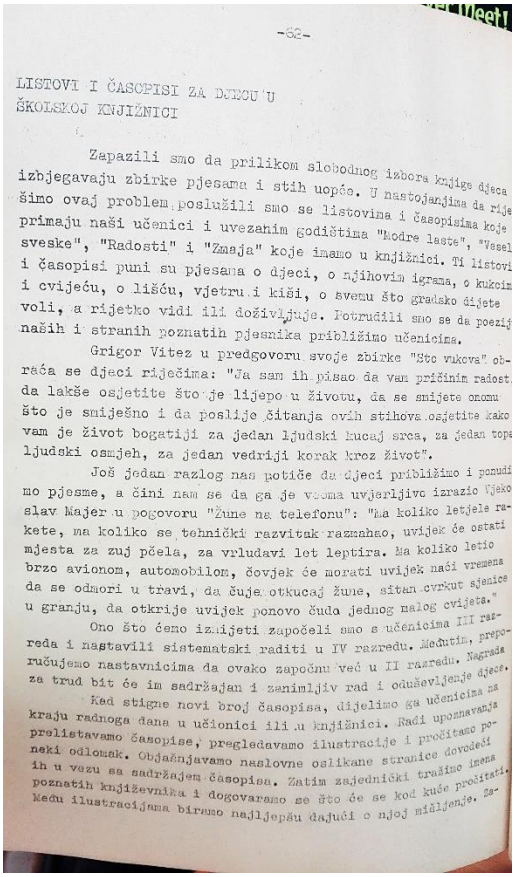

-62-

LISTOVI I ČASOPISI ZA DJECU U
ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Zapazili smo da prilikom slobodnog izbora knjige djeca izbjegavaju zbirke pjesama i stih uopće. U nastojanjima da rije šimo ovaj problem poslužili smo se listovima i časopisima koje primaju naši učenici i uvezanim godištima "Kodre laste", "Vesel sveske", "Radosti" i "Zmaja" koje imamo u knjižnici. Ti listovi i časopisi puni su pjesama o djeci, o njihovim igrama, o kukcim i cvijeću, o lišću, vjetru i kiši, o svemu što gradsko dijete voli, a rijetko vidi ili doživljuje. Potrudili smo se da poezij naših i stranih poznatih pjesnika približimo učenicima.

Grigor Vitez u predgovoru svoje zbirke "Sto vukova" obraća se djeci riječima: "Ja sam ih pisao da vam pričinim radost da lakše osjetite što je lijepo u životu, da se smijete onomu što je smiješno i da poslije čitanja ovih stihova osjetite kako vam je život bogatiji za jedan ljudski kucaj srca, za jedan topa ljudski osmjeh, za jedan vedriji korak kroz život".

Još jedan razlog nas potiče da djeci približimo i ponudi mo pjesme, a čini nam se da ga je vrlo uvjerljivo izrazio Vjekoslav Majer u pogovoru "Žune na telefonu": "Ma koliko letjele rakete, ma koliko se tehnički razvitak razmahao, uvijek će ostati mjesta za zuj pčela, za vrludavi let leptira. Ma koliko letio brzo avionom, automobilom, čovjek će morati uvijek naći vremena da se odmori u travi, da čuje otkucaj žune, sitan cvrkut sjenice u granju, da otkrije uvijek ponovo čuda jednog malog cvijeta."

Ono što ćemo izmijeti započeli smo s učenicima III razreda i nastavili sistematski raditi u IV razredu. Međutim, preporučujemo nastavnicima da ovako započnu već u II razredu. Nagrada za trud bit će im sadržajan i zanimljiv rad i oduševljenje djece.

Kad stigne novi broj časopisa, dijelimo ga učenicima na kraju radnoga dana u učionici ili u knjižnici. Radi upoznavanja prelistavamo časopise, pregledavamo ilustracije i pročitamo poneki odlomak. Objašnjavamo naslovne oslikane stranice dovodeći ih u vezu sa sadržajem časopisa. Zatim zajednički tražimo imena poznatih književnika i dogovaramo se što će se kod kuće pročitati. Među ilustracijama biramo najljepšu dajući o njoj mišljenje. Za-

Slika 34. Godina 1968. (str.62)

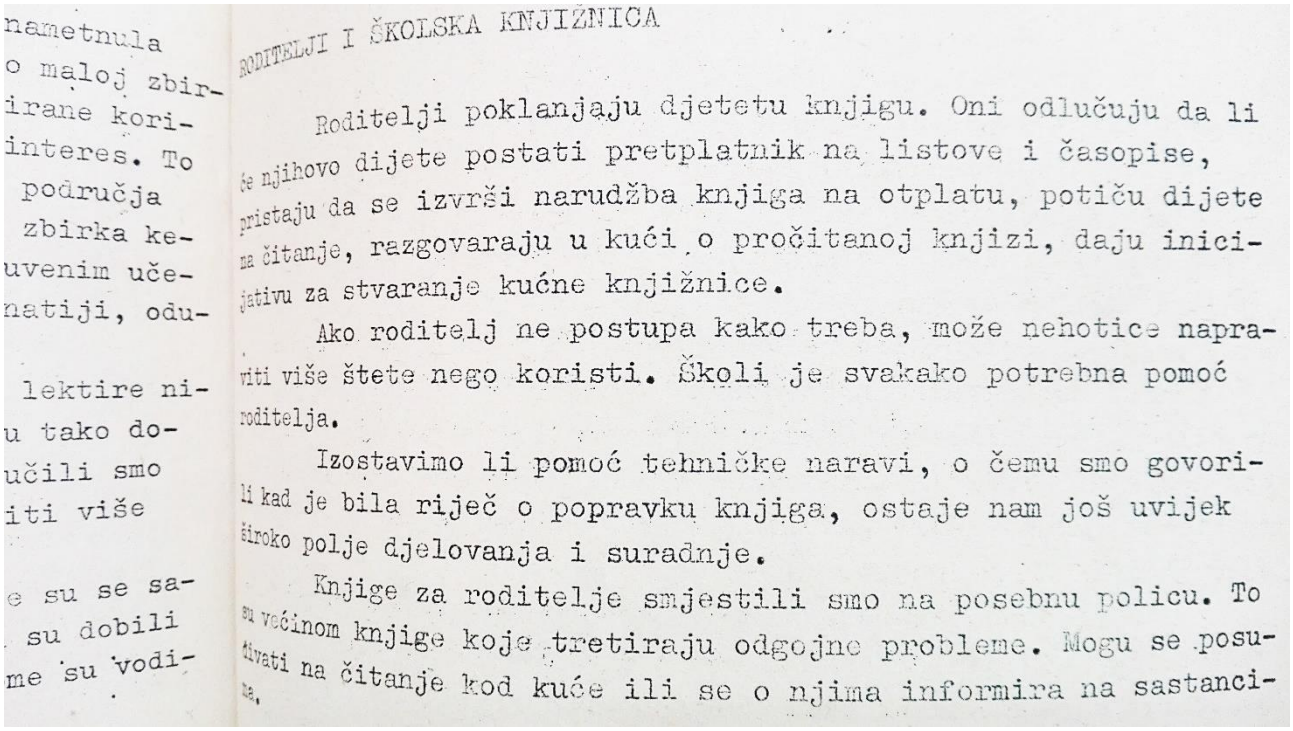

nametnula
o maloj zbir-
irane kori-
interes. To
područja
zbirka ke-
uvenim uče-
natiji, odu-

lektire ni-
u tako do-
učili smo
iti više

e su se sa-
su dobili
me su vodi-

RODITELJI I ŠKOLSKA KNJIŽNICA

Roditelji poklanjaju djetetu knjigu. Oni odlučuju da li će njihovo dijete postati pretplatnik na listove i časopise, pristaju da se izvrši narudžba knjiga na otplatu, potiču dijete na čitanje, razgovaraju u kući o pročitanoj knjizi, daju inicijativu za stvaranje kućne knjižnice.

Ako roditelj ne postupa kako treba, može nehotice napraviti više štete nego koristi. Školi je svakako potrebna pomoć roditelja.

Izostavimo li pomoć tehničke naravi, o čemu smo govorili kad je bila riječ o popravku knjiga, ostaje nam još uvijek široko polje djelovanja i suradnje.

Knjige za roditelje smjestili smo na posebnu policu. To su većinom knjige koje tretiraju odgojne probleme. Mogu se posuđivati na čitanje kod kuće ili se o njima informira na sastanci-

Slika 35. Godina 1968. (str.69)

ju i jedno i drugo.

Veoma velik broj porodica raspolaže vlastitom biblioteko čak 79,24 %. Veoma je malo onih koji imaju do 10 knjiga - samo 5 porodica. Do 20 knjiga ima 9 porodica, do 40 knjiga 15 porodica, do 60 knjiga 13 porodica, do 80 knjiga 10 porodica, do 100 knjiga 18 porodica, a preko 100 knjiga 21 porodica.

Nije se izjasnilo samo 12 roditelja, vjerojatno zato što nemaju vlastite biblioteke.

Roditelji razgovaraju s djecom o knjigama koje su pročitali oni ili djeca. Nisu nezainteresirani i indiferentni: 81 % njih raspravlja sa djecom o knjigama i usmjerava njihovo čitanje. 16,9 % roditelja ne razgovara o tome s djecom, ali se interesiraju što djeca čitaju. Samo 2 % o tome uopće ne vodi brigu.

54,7 % roditelja je u stanju da preporuče djeci knjigu ili pisca. 36,8 % njih to radi povremeno, a 8,5 % nikako. Izjave djece i izjave roditelja ne slažu se. Naime, djeca najčešće izjavljuju da im roditelji ne preporučuju pisce i knjige. Dok su djeca u nižim razredima, roditelji ih nastoje upućivati, ali kasnije to rade rijetko ili nikako.

Mali broj roditelja /46,32 %/ zna koji je pisac najmiliji njihovoj djeci. 24,52 % to uopće ne zna, a 29,24 % roditelja nije se o tome izjasnilo.

Oni koji su se izjasnili spominju najviše Branka Ćopića /18 roditelja/, Grigora Viteza /9/, Desanku Maksimović /8/ pa i Ivu Andrića.

Prilikom kupovine knjiga najčešće odlučuje želja djeteta /u 50 % slučajeva/. Ukus roditelja odlučujući je u 38,67 % slučajeva, a prodavač igra ulogu kod 9,4 %. Lijepe ilustracije privlače 6,6 % roditelja, izgled 1,9 %, a cijena je odlučna samo kod 1,9 %.

Roditelji nisu, što je i razumljivo, mogli određenije ukazati u čemu se osjeća napredak djece koja mnogo čitaju. Većina se ipak izjasnila da čitanje knjiga naročito djeluje na razvoj govora i pismenog izraza.

Većina roditelja /76,4 %/ smatra da njihova djeca utroše dosta vremena na čitanje, a samo 14,1 % roditelja drži da djeca troše malo vremena na čitanje, 7,5 % se nije izjasnilo jer to nisu pratili. 1,9 % želi da djeca čitaju i više.

Slika 36. Godina 1968. (str.70)

97,2 % izjavljuje da im djeca često i s oduševljenje pričaju o školskoj knjižnici. Djeca najviše pričaju o radu u grupi knjižničara /34,8 %/, o nastavnim satovima u knjižnici /23,6 %/, pričanju priča /21,7 %/ i o radu u grupi knjigoveža 15 %. Samo 16 % učenika ne govori u porodici o tome ništa. 1/

Velik broj učenika /67,9 %/ čita dječje i druge listo a samo 2,8 % djece uopće ih ne prati. Ostali čitaju povremeno i bez reda. Najmnogobrojniji su oni koji čitaju Plavi vjesnik Male novine, Zmaj i Politikin zabavnik, a dosta djece čita Modru lastu, Radost i dr.

Nema vremena u toku dana da djeca ne čitaju. Ipak najviše ih čita uvečer /oko 26 %/.

1/ Navodimo nekoliko izjava roditelja čija su djeca uključena u rad grupe mladih bibliotekara:

"Uvijek je volio knjigu, više je čuva i drži urednije."
"Vrlo korisno. Navikava se na korištenje knjiga. Upoznaje razna djela."
"Pokazuje veći interes za rad i veću odgovornost".
"Putem ove slobodne aktivnosti moje dijete se priviklo na čitanje".
"Radom u biblioteci zavolio je knjigu i sada više čita."
"Osjećam to u ljubavi prema kućnoj biblioteci, želji da je poveća i održava."
"Ima više interesa za čitanje a pototovu za čuvanje knjiga."
"Moje je dijete mnogo življe i razgovorljivije."
"Jača se želja kod nje da više pročita."
"Mnogo joj se razvila mašta i poboljšao rječnik."
"Sada vodi kartoteku u vlastitoj biblioteci."
"Razvija se više ljubav prema čitanju knjiga, dobro ih čuva, a često i samostalno opravlja."
"Uvijek je volio knjigu, a radom u biblioteci stekao je naviku da knjige više čuva i drži urednije."

Slika 37. Godina 1968. (str.72)

P R I L O Z I

PLAN RADA UČENIČKE KNJIŽNICE ZA ŠKOLSKU GODINU 1965/66.

I p o l u g o d i š t e

RUJAN

Srediti knjige po policama i knjigu inventara. Okupiti članove grupe mladih knjižničara i organizirati ekipe za podjelu knjiga. Održati sastanak s učiteljima i nastavnicima koji žele pomagati u radu knjižnice. Uključiti ih u dežuranje pri podjeli knjiga i podijeliti zaduženja: rad na knjizi inventara, ispisivanje listića i džepića, sređivanju albuma prikaza, fotodokumentacije itd. Izraditi raspored podjele knjiga i što prije započeti s podjelom /najdalje do 15.IX/. Raspored izložiti u oglasnom ormariću.

Izvršiti propagandu za dječju štampu, organizirati i izvršiti pretplatu za I polugodište. Sazvati sastanak nastavnika materinjeg jezika i uz pripremljeni prijedlog knjiga za lektiru izraditi godišnji plan lektire. Podijeliti knjige za lektiru.

LISTOPAD

Sazvati sastanak upravnog odbora grupe mladih knjižničara. Pripremiti referate za godišnju skupštinu.

Primiti nove članove u grupu knjižničara i uključiti ih u rad knjigoveža.

U toku ovog mjeseca organizirati akciju poklanjanja knjiga biblioteci i takmičenje među razredima. U oglasnom ormariću izložiti neke od poklonjenih knjiga.

Poklonjene knjige uvesti u knjigu inventara, ostručiti ih, ispisati i spremiti na police.

Prikupiti i srediti potrebne podatke o radu knjižnice u protekle tri godine.

Nastavni satovi u knjižnici

Za učenike VIII razreda izvesti prikaz djela "Kako se kalio čelik" u dogovoru s nastavnikom historije /proširivanje znanja o oktobarskoj revoluciji/.

Slika 38. Godina 1968. (str.73)

"Dječak iz pećine" - sat lektire za učenike VI razreda /veza s historijom - život pećinskih ljudi/. "Lovci mamuta" i "Naselje gavranova" - informacije o knjizi.

STUDENI

Održati godišnju skupštinu grupe mladih knjižničara i izabrati novi upravni odbor.

Na prvom sastanku upravnog odbora izraditi godišnji pla rada grupe i podijeliti zaduženja.

Započeti rad na tematskom i mjesnom katalogu. Srediti i ostručiti knjige nastavničke knjižnice. Srediti oglasni ormarić i izložiti knjige dobitnika Nobelove nagrade za književnost za 1965. Podijeliti knjige za lektiru.

Satovi u knjižnici

Prikaz: "Deda sa Morave" i
"Bajka o glinenoj ptici" /za učenike IV i V razreda/.

S učenicima IV razreda povesti razgovor o knjizi J.Pavičića: "Priče s mora i kopna".

Prigodni satovi:

1/ Uz 29. novembar:

- "Pjesmom kroz narodnu revoluciju", za učenike VII razreda
- "Partizanske tužne bajke", za učenike IV razreda
- "Tako je rođena nova Jugoslavija", za učenike VIII razreda
- "Republiko, tebi u čast", za učenike II razreda

Sat lektire za VIIIb raz.: "Mati" M.Gorki

Poznavanje prirode: "Kaučukonosne biljke" V razred

PROSINAC

Ovaj mjesec posvetiti širenju knjige među učenicima.

Organizirati kupovanje knjiga na pretplatu i otplatu, i to naročito: "Svijet oko nas" I i II dio, "Svijet prirode", "Naš prijatelj atom", i komplet knjiga za lektiru "Dobra knjiga" /za V, VI, VII i VIII razred/.

Slika 39. Godina 1968. (str.74)

Za roditelje učenika I razreda održati predavanje
dijete i knjiga".

Održati sastanak upravnog odbora grupe bibliotekara
pripremiti vedri sastanak za proslavu "Nove godine". Okitit
ku u knjižnici.

Satovi u knjižnici

Informacije o knjigama

"Edgarovo putovanje", E.Peisson
"Djevojčica i dječak", H.Ožogovska

Satovi lektire:

Čitajući Tadijanovićevu pjesmu... /za učenike VIII ra
da/

"Rujka" J. Vernerova, za učenike II razreda

Hrvatskosrpski jezik:

"Razvoj kazališta", za VIII razred

Kemija:

"Crna i obojena metalurgija", za VIII razred

Prigodni satovi:

"Uz 22. decembar Dan JNA" /II razred/
"Putovanje plave strijele", G.Rodari - uz magnetofon
/II, III, IV i V razred/.

SIJEČANJ

Izvršiti uplatu za listove i časopise. Od rabata nabavit
potrošni materijal i kupiti nove knjige. Nastaviti rad na izradi
kataloga.

Napisati izvještaj o radu knjižnice u I polugodištu. Po-
dijeliti knjige za lektiru.

Slika 40. Godina 1968. (str.75)

II p o l u g o d i š t e

VELJAČA

Ponovo pregledati i srediti knjige po policama.

Pohabane knjige odvojiti i popraviti. Vrlo istrošene knjige rashodovati.

Obnoviti pretplatu za listove i časopise.

Nastaviti rad na izradi kataloga.

Učenike I razreda primiti u knjižnicu na svečan način - uz pričanje priča i prikazivanje filmova.

Bibliotekar će uz pomoć članova grupe pripremiti prikaz novih knjiga, kupljenih u prethodnom mjesecu.

Satovi u knjižnici

Lektira:

"Družina Sinjeg galeba", Seliškar /za učenike IV razreda/
"Ružno pače", Andersen /za učenike III razreda/

Poznavanje prirode:

"Šumske zvijeri" /za VI razred/
"Mravi stanovnici podzemlja" /za VI razred/

Poznavanje društva:

Kulturna dobra - knjižnice /za V razred/

Predavanje za aktiv učitelja I i II razreda

Nove knjige biblioteke "Zvjezdica"

OŽUJAK

U toku ovog mjeseca usmjeriti rad knjižnice u duhu proslave Dana žena. Potaknuti nastavnike i učitelje da održe prigodne satove u knjižnici. Oglasni ormarić prigodno urediti. S članovima grupe bibliotekara pripremiti prigodni "Vedri sastanak" uz 8.mart.

Satovi u knjižnici

Lektira:

"Ćiča-Tomina koliba" - Stowe /za učenike V razreda/
"Slavuj" - Andersen /za učenike II razreda/.

Slika 41. Godina 1968. (str.76)

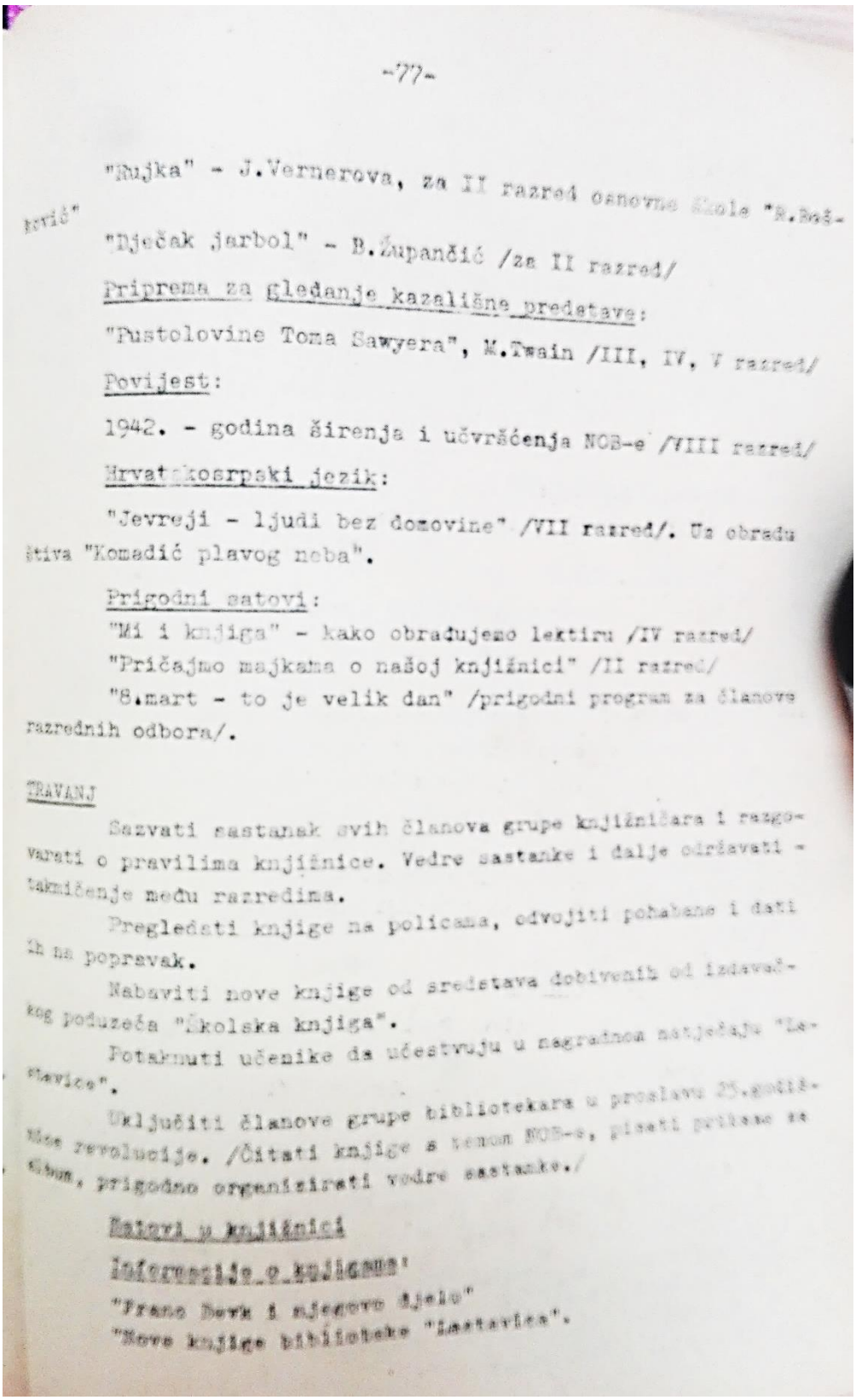

-77-

"Rujka" - J.Vernerova, za II razred osnovne škole "R.Bošković"

"Dječak jarbol" - B.Župančić /za II razred/

Priprema za gledanje kazališne predstave:

"Pustolovine Toma Sawyera", M.Twain /III, IV, V razred/

Povijest:

1942. - godina širenja i učvršćenja NOB-e /VIII razred/

Hrvatskosrpski jezik:

"Jevreji - ljudi bez domovine" /VII razred/. Uz obradu štiva "Komadić plavog neba".

Prigodni satovi:

"Mi i knjiga" - kako obrađujemo lektiru /IV razred/

"Pričajmo majkama o našoj knjižnici" /II razred/

"8.mart - to je velik dan" /prigodni program za članove razrednih odbora/.

TRAVANJ

Sazvati sastanak svih članova grupe knjižničara i razgovarati o pravilima knjižnice. Vedre sastanke i dalje održavati - takmičenje među razredima.

Pregledati knjige na policama, odvojiti pohabane i dati ih na popravak.

Nabaviti nove knjige od sredstava dobivenih od izdavačkog poduzeća "Školska knjiga".

Potaknuti učenike da učestvuju u nagradnom natječaju "Lastavice".

Uključiti članove grupe bibliotekara u proslavu 25.godišnice revolucije. /Čitati knjige s temom NOB-e, pisati prikaze za album, prigodno organizirati vedre sastanke./

Satovi u knjižnici

Informacije o knjigama:

"Franc Devk i njegovo djelo"

"Nove knjige biblioteke "Lastavica".

Slika 42. Godina 1968. (str.77)

Satovi lektire:

"Palčica" - Andersen /uz dijafilm, za IV razred/

Hrvatskosrpski jezik:

"Crnački problem u USA" /za VIII razred/

Historija:

"Bitka za ranjenike i epopeja Sutjeske" - za VIII raz
"Otelo", W.Šekspir - uz pomoć nastavnika muzičkog odg
- za VIII razred

Poznavanje prirode:

"Pčela - domaći kukac" - za V razred

Prigodni satovi:

"Indiji znanjem i srcem" /uz akciju za pomoć Indiji/

SVIBANJ

Uz pomoć mladih knjižničara sakupiti novac za sve pret-
plate i izvršiti uplate. Dobiveni novac utrošiti za nabavu novo
izašlih knjiga. Organizirati sastanak s književnikom.
Uz "Dan mladosti" pripremiti izložbu - Moj zavičaj u NO
Prigodno pripremiti izložbu "Vladimir Nazor - pjesnik i borac"
uz 90-godišnjicu rođenja /oglasni ormarić/.
S članovima grupe mladih knjižničara organizirati izlet
u prirodu.

Satovi u knjižnici:

Sjećate li se knjige "Dani djetinjstva"? /sat lektire za
IV razred/
"Ivanjske krijesnice" - J.Pavičić /sat lektire za III
razred/

Fizika:

"Meteorologija" /za VII razred/
"Nikola Tesla i njegovo djelo" /za VIII razred/

LIPANJ Povući knjige sa čitanja, srediti ih i izvršiti inventuru.
Povesti akciju "Pokloni svoj stari udžbenik knjižnici".
Izvršiti analizu rada i napisati izvještaj o radu knjiž-
nice u protekloj školskoj godini.

Slika 43. Godina 1968. (str.78)

IZ PLANA RADA GRUPE UČENIKA - KNJIŽNIČARA

VELJAČA 1964.

1/ Odrediti dežurne knjižničare koji će pomagati pri
a/ raspodjeli knjiga
b/ podjeli knjiga za lektiru
c/ u čitaonici

2/ Ponovo uvesti dnevno dežurstvo u knjižnici. Dežurni učenik pomagat će knjižničaru u svim poslovima i pisati svoj dnevnik rada. Voditi računa da se u dežuranju izredaju svi učenici-knjižničari. Učenike VIII razreda osloboditi dežuranja od 1.III

3/ Osnovati grupu učenika knjigoveža, koja će raditi ponedjeljkom i petkom poslije nastave na popravljanju knjiga.

4/ Izvršiti pripreme za primanje učenika I razreda u knjižnicu /pripremiti kartone, predavanje i izložbu Andersenovih djela/.

OŽUJAK 1964.

1/ Svečano primiti najmlađe čitaoce u knjižnicu.

2/ Prigodom 8. marta prirediti izložbu knjiga pedagoško-odgojne literature za roditelje i pri tom dati kratki prikaz pojedinih djela.

3/ Održati sastanak upravnog odbora da bi se vidjelo kako se ostvaruje plan rada.

4/ Do kraja ožujka završiti obradu novih knjiga i pružiti ih čitaocima.

TRAVANJ 1964.

1/ Stare knjige povući sa čitanja, popraviti ih i obraditi po decimalnom sistemu.

2/ Održati sastanak s mladim knjižničarima škole "Veljko Nešković".

Slika 44. Godina 1968. (str.80)

3/ Povezati se s knjižarama u gradu i održati izložbu knjiga za učenike.

4/ Od rabata za listove i časopise nabaviti nove knjige.

SVIBANJ 1964.

1/ Dramatizirati jednu priču i zajedno s literarnom i pripovjedačkom grupom održati sastanak u biblioteci.

2/ Pripremiti predavanje za članove grupe s naslovom: Knjiga - rezultat rada mnogih ljudi.

3/ Uz Dan mladosti pripremiti malu svečanost uz prikaz knjiga: "Knjiga o Titu" /F.Bevk/, "Priče o Titu" /Jeftović/ i "S Titom u maju".

4/ Organizirati izlet u prirodu.

LIPANJ 1964.

1/ Povući knjige sa čitanja, pregledati ih, popraviti i srediti.

2/ Pomoći bibliotekaru pri popisu knjiga.

Plan je donesen na sastanku upravnog odbora 5.II 1964.

Slika 45. Godina 1968. (str.81)

GODIŠNJI PROGRAMI SATOVA U KNJIŽNICI

/1964/65.šk.god./

HRVATSKOSRPSKI JEZIK

V, VI, VII razred

LISTOPAD:

Tema: "Kragujevac 21.X 1941." /VI razred/
Tip sata: uvodni /priprema za obradu "Krvave bajke"/
Oblik rada: grupni
Literatura: "Kragujevac 21.X 1941."
D.Maksimović: "Izabrane pjesme"
"Male novine" - oktobar 1964.
Ostala nastavna sredstva: slike.

STUDENI:

Tema: "Priče o malim borcima" /VI razred/
Tip sata: priprema za obradu štiva "Neka ti je srećno"
Oblik rada: grupni
Literatura: Aleksa Mikić: "Priče o malim borcima"
B.Ćopić: "Priče partizanke"
D.Oblak: "Mali partizani"
F.Bevk: "Kurir Franc"
Popović: "Pinki je vidio Tita"
"Leteći bataljon"

PROSINAC:

Tema: "Priče o Novoj godini" /V i VI razred/
Tip sata: prigodni
Oblik rada: grupni
Literatura: Gianni Rodari: "Putovanje Plave Strijele"
Andersen: "Djevojčica sa žigicama"
"Radost", "Dječja radost", "Modra lasta"

VELJAČA:

Tema: "Pojam smiješnoga" /VII razred/
Tip sata: proširivanje znanja
Oblik rada: frontalni, grupni
Literatura: B.Ćopić: "Doživljaji N.Bursaća"
B.Nušić: "Autobiografija"

Slika 46. Godina 1968. (str.82)

Čitanka: "Živka ministarka" /Nušić/
Čitanka: "Prvi put u avionu" /J.Steinbeck/

OŽUJAK:

Tema: "Majka u književnim djelima" /VII razred/
Tip sata: dopunska lektira
Oblik rada: grupni
Literatura: Cankar, Gorki, Voranc, Proust i dr.
Ostala nastavna sredstva: gramofon /pjesme o majci/

TRAVANJ:

Tema: "Djetinjstvo M.Gorkog" /V razred/
Tip sata: uvodni /prilikom obrade štiva "Stolnjak"/
Oblik rada: grupni
Literatura: Gruzdjev: "Život i doživljaji M.Gorkog"
M.Gorki: "Moje djetinjstvo"
Čitanka za V razred

SVIBANJ:

Tema: "Priče o Titu" /V i VI razred/
Tip sata: prigodni
Oblik rada: grupni
Literatura: Jevtović: "Knjiga o Titu"
Bevk: "Priče o Titu"
"S Titom u maju"
Ostala nastavna sredstva: gramofon - pjesme o Titu

VIII razred

PROSINAC - SIJEČANJ - 2 sata: UVOD U LIRIKU

1. Poezija Dragutina Tadijanovića
Tip sata: priprema za sat lektire
Oblik rada: frontalni
Literatura: Tadijanović: Srebrne svirale
Pavletić: Kako su stvarali književnici
Ostala nastavna sredstva: epidijaskop

Slika 47. Godina 1968. (str.83)

2. Ljubavna lirika nekih naroda

Cilj sata: pobuđivanje širih interesa za liriku
Oblik rada: grupni
Literatura: japanska, kineska, indijanska, crnačka poezij /izbor/
D.Cesarić: Izabrane pjesme
D.Maksimović: Izabrane pjesme
V.Parun: Konjanik
M.Alečković: Ljubavi je malo
Ostala nastavna sredstva: gramofonske ploče, projekcije sli

VELJAČA:

Tema: PROSLAVA 100 GODIŠNJICE RODENJA B.NUŠIĆA
Oblik rada: referati i scenska izvedba
Tip sata: proširivanje znanja
Literatura: odlomci iz Nušićevih komedija i Autobiografija

OŽUJAK:

Tema: HUMORISTIČNI PORTRETI U NAŠOJ I SVJETSKOJ KNJIŽEVNOSTI
Oblik rada: grupni
Tip sata: proširivanje znanja
Literatura: Odlomci iz djela: Šekspira, Molièra, Cervantesa, Horvata, Kolara, Kovačića i dr.

TRAVANJ:

Tema: TEMA O RASNOJ DISKRIMINACIJI U KNJIŽEVNOSTI
Oblik rada: grupni
Tip sata: proširivanje znanja
Literatura: Stowe: Čiča-Tomina koliba
Nikola Vitorović: Crne suze Konga
Antologija crnačke poezije, Lykos
Simon: Vrijeme nasilja
L.Ren: Crni dječak

Slika 48. Godina 1968. (str.84)

KEMIJA

Tema: Postanak zemlje - minerali - kristali
Razred: VIII
Oblik rada: grupni
Vrijeme rada: 2 sata
Mjesec: listopad
Literatura: F.Tućan: Minerali snaga naroda
S.Malčić: U svetu kristala
B.Maksimović: 1,000 000 godina čovjek hoda po zemlji

Tema: Radioaktivnost - nuklearna energija
Razred: VIII
Oblik rada: nastavnikovo izlaganje i referati učenika
Vrijeme: 2 sata
Mjesec: siječanj
Literatura: A.Milojnić: Atomska jezgra
D.Grdenić: Atomi i molekuli
E.Kiri: Marija Kiri
K.Böhm, R.Dörge: Gigant Atom

Tema: Fermenti, fermentacija, bjelančevine
Razred: VIII
Vrijeme obrade: 2 sata
Mjesec: travanj
Oblik rada: grupni i individualni rad
Literatura: Stefanović: Bolesti krvi
Smaić: Mikrobi
Growter: Šest velikih liječnika

Tema: Voda i vatra
Razred: VII
Oblik rada: grupni rad
Vrijeme rada: 2 sata
Vrijeme obrade: veljača
Literatura: Orlov: Pronalazačeva tajna
Grubić: Voda
Iljin: Priče o stvarima
Tazief: Voda i vatra

Slika 49. Godina 1968. (str.85)

Tema: Nafta i ugalj
Razred: VII
Oblik rada: individualni i grupni rad
Vrijeme rada: 2 sata
Mjesec: ožujak
Literatura: Iljin: Priče o stvarima
Žorž Lefebr: Nafta

Slika 50. Godina 1968. (str.86)

Žorž Lefebr: Nafta

Tema: Kemijska industrija
Razred: VII
Oblik rada: individualni i grupni rad na enciklopedijskom materijalu
Vrijeme rada: 2 sata
Mjesec: svibanj
Literatura: Enciklopedija Jugoslavije, Opća enciklopedija, Svijet oko nas

GEOGRAFIJA
VII razred

ZEMLJE NAFTE - ZEMLJE SUPROTNOSTI

Slika 51. Godina 1968. (str.86)

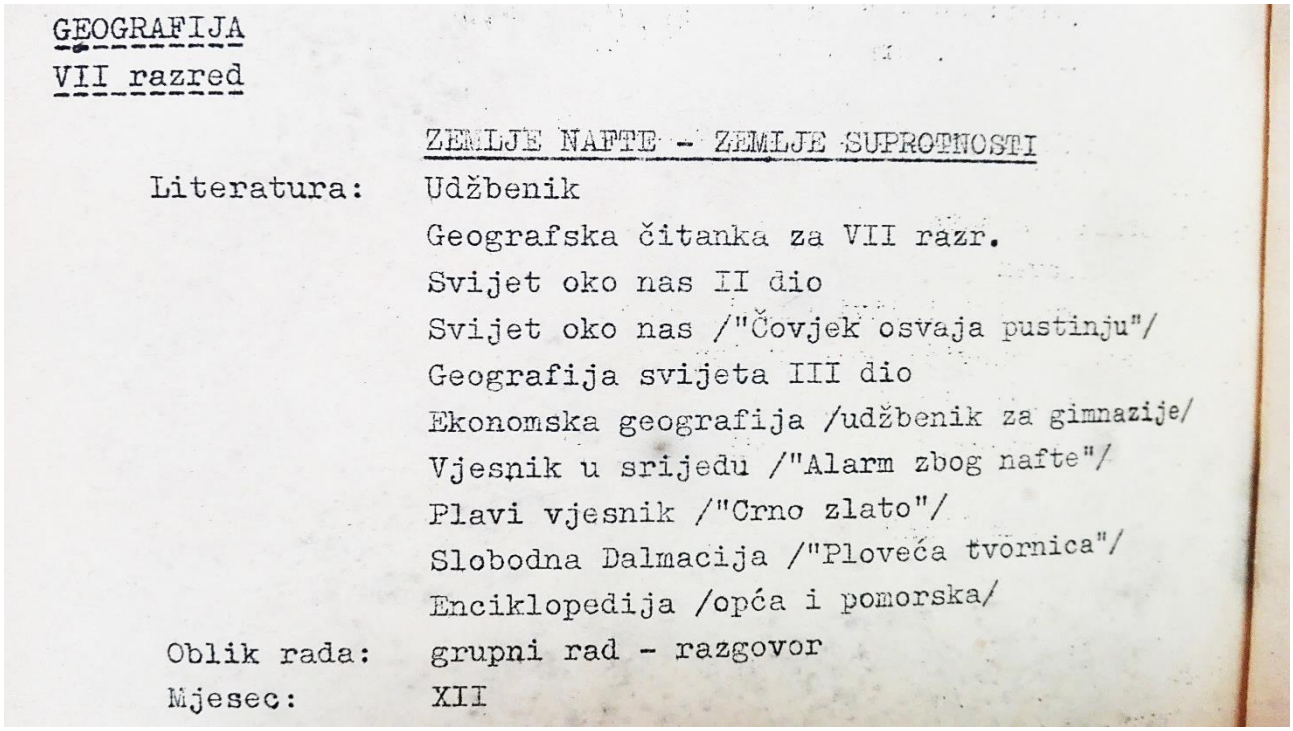

GEOGRAFIJA
VII razred

ZEMLJE NAFTE - ZEMLJE SUPROTNOSTI

Literatura: Udžbenik
Geografska čitanka za VII razr.
Svijet oko nas II dio
Svijet oko nas /"Čovjek osvaja pustinju"/
Geografija svijeta III dio
Ekonomska geografija /udžbenik za gimnazije/
Vjesnik u srijedu /"Alarm zbog nafte"/
Plavi vjesnik /"Crno zlato"/
Slobodna Dalmacija /"Ploveća tvornica"/
Enciklopedija /opća i pomorska/

Oblik rada: grupni rad - razgovor

Mjesec: XII

Slika 52. Godina 1968. (str.86)

NARODI AFRIKE I BORBA ZA SLOBODU

Literatura: Udžbenik za VII razr.
Geografska čitanka za VII razred
Ekonomska geografija /udžbenik za gimnazije/
Enciklopedija: pomorska i opća
Dnevna štampa: aktuelni članci o ovoj temi
Šiferz: "Afrika"
Fidler: Vruće selo na Madagaskaru
Stowe: Čiča-Tomina koliba

Oblik rada: grupni
Mjesec: III

U A R

Literatura: Udžbenik
Geografska čitanka
Ekonomska geografija /udžbenik za gimnazije/
Enciklopedija /opća i pomorska/
Dnevna štampa /aktuelni članci o ovoj temi/

Oblik rada: grupni
Mjesec: V

BRAZIL

Literatura: Udžbenik
Geografska čitanka
Ekonomska geografija /udžbenik/
Cvitanović: U prašumama Amazone
J.Almuli: Brazil - putevi emancipacije
Enciklopedija /opća i pomorska/
Svijet oko nas I dio

Oblik rada: grupni
Mjesec: V

Slika 53. Godina 1968. (str.87)

Godine 1960-e, osim Splita:

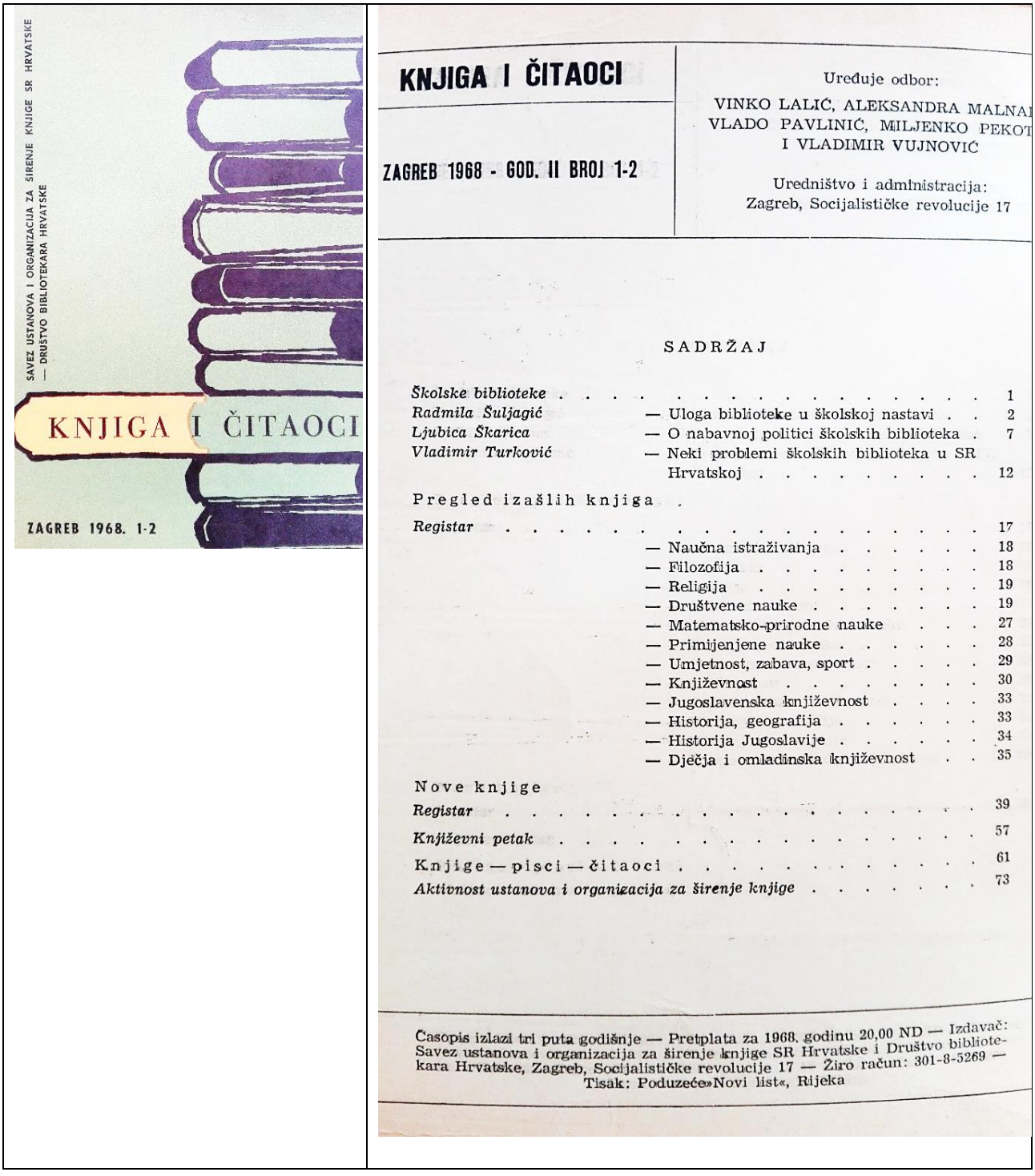

SAVEZ USTANOVA I ORGANIZACIJA ZA ŠIRENJE KNJIGE SR HRVATSKE — DRUŠTVO BIBLIOTEKARA HRVATSKE

KNJIGA I ČITAOCI

ZAGREB 1968. 1-2

KNJIGA I ČITAOCI

ZAGREB 1968 - GOD. II BROJ 1-2

Uređuje odbor:
VINKO LALIĆ, ALEKSANDRA MALNA
VLADO PAVLINIĆ, MILJENKO PEKO
I VLADIMIR VUJNOVIĆ

Uredništvo i administracija:
Zagreb, Socijalističke revolucije 17

SADRŽAJ

Školske biblioteke 1
Radmila Šuljagić — Uloga biblioteke u školskoj nastavi . . 2
Ljubica Škarica — O nabavnoj politici školskih biblioteka . 7
Vladimir Turković — Neki problemi školskih biblioteka u SR Hrvatskoj 12

Pregled izašlih knjiga

Registar 17
— Naučna istraživanja 18
— Filozofija 18
— Religija 19
— Društvene nauke 19
— Matematsko-prirodne nauke . . . 27
— Primijenjene nauke 28
— Umjetnost, zabava, sport 29
— Književnost 30
— Jugoslavenska književnost 33
— Historija, geografija 33
— Historija Jugoslavije 34
— Dječja i omladinska književnost . . 35

Nove knjige
Registar 39
Književni petak 57
Knjige — pisci — čitaoci 61
Aktivnost ustanova i organizacija za širenje knjige 73

Časopis izlazi tri puta godišnje — Pretplata za 1968. godinu 20,00 ND — Izdavač: Savez ustanova i organizacija za širenje knjige SR Hrvatske i Društvo bibliotekara Hrvatske, Zagreb, Socijalističke revolucije 17 — Žiro račun: 301-8-5269 — Tisak: Poduzeće»Novi list«, Rijeka

Slika 54. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

A I ČITAOCI 1967. — Br. 1-2
ANOVA I ORGANIZACIJA ZA ŠIRENJE KNJIGE SR HRVATSKE
DRUŠTVO BIBLIOTEKARA HRVATSKE

Školske biblioteke

U decembru prošle godine održano je u Zagrebu Međurepubličko savjetovanje o školskim bibliotekama. Savjetovanje je organizirao Međurepublički odbor »Mjeseca knjige« za čitavo hrvatsko-srpsko jezično područje, a na njemu su učestvovali i predstavnici iz SR Slovenije.

Referate na savjetovanju podnijeli su: Ljilja Kušić (uvodni referat), Vladimir Turković, Radmila Šuljagić, Mara Šlajpah, Martina Šircelj i Ljubica Škarica, a u diskusiji su sudjelovali: Stanislava Rosić, Mitar Papić, Vojin Jelić, Mirko Špadijer, Danilo Grujić, Đorđe Vlajić, Julka Šperac i Dragoljub Ljubičić.

Može se sa sigurnošću reći da su problematika, a s tim u vezi i položaj školske biblioteke u sistemu našeg školstva svestrano razmotreni tako da je uočljiva sadržajna istovetnost i referata i diskusija. Gotovo su svi prigovori upućeni siromaštvu, zastarjelosti i nesređenosti knjižnih fondova, lošem smještaju, nestručnom kadru, nedovoljnim materijalnim sredstvima za nabavku knjiga, ukratko, općenito lošem tretmanu školske biblioteke u cjelini.

Jedino su u referatima bila podijeljena mišljenja u vezi s brojem knjiga u odnosu na jednog učenika. Skandinavska, američka i njemačka, pa i neka naša mjerila predviđaju minimum od 5 knjiga po učeniku, a ima također zahtjeva prema kojima je taj minimum 10 odnosno 15 knjiga. U situaciji u kojoj se danas nalaze gotovo sve naše školske biblioteke realan je zahtjev od 5 knjiga po učeniku s tim da se teži u dogledno vrijeme dostići broj od 10 odnosno 15 knjiga na jednog učenika.

Međutim, simptomatično je da se problematika školskih biblioteka prvi put tek danas razmatra tako svestrano i na tako širokom planu, jer se dosad o ovom problemu pisalo i raspravljalo uglavnom parcijalno i povremeno. Sve nas to navodi na zaključak da su škole ne samo prebrodile osnovne materijalne teškoće, nego da nastava teži suvremenijim didaktičkim rješenjima. Takva rješenja idu ka osamostavljivanju učenika i njihovu privikavanju na individualni rad, što s druge strane iziskuje solidno snabdjevenu i sređenu biblioteku.

1

Slika 55. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

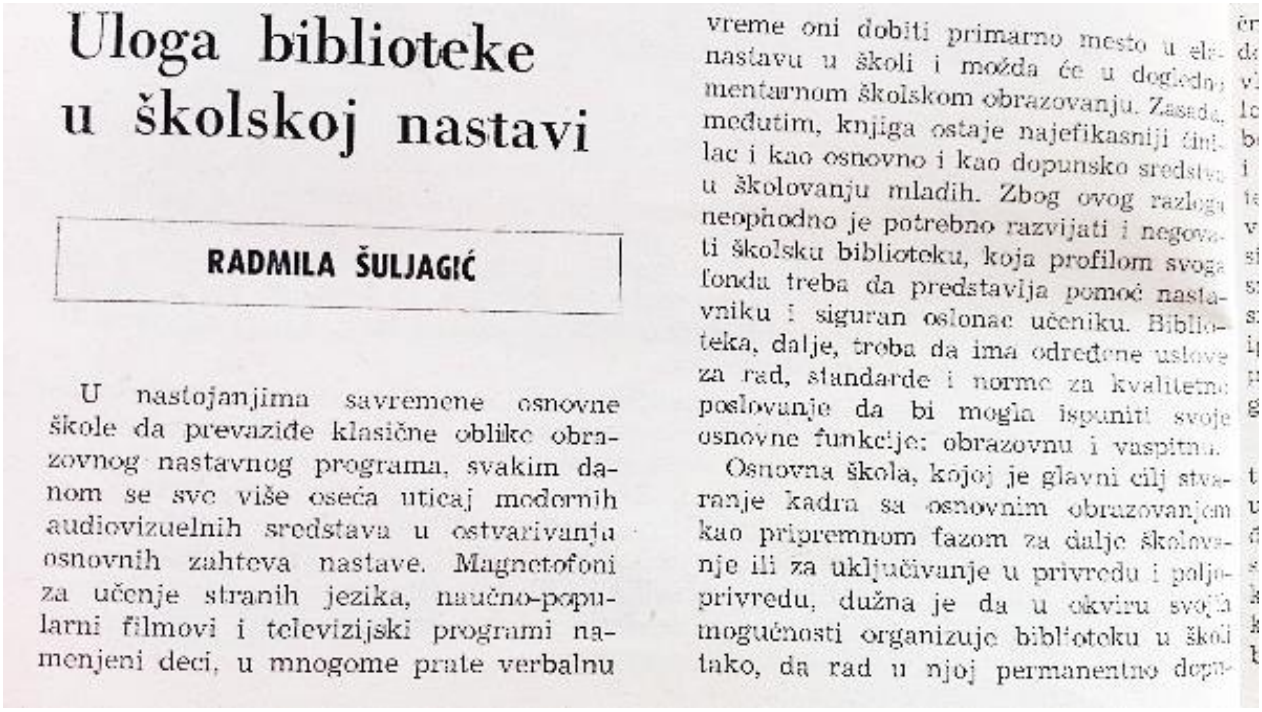

Uloga biblioteke u školskoj nastavi

RADMILA ŠULJAGIĆ

U nastojanjima savremene osnovne škole da prevaziđe klasične oblike obrazovnog nastavnog programa, svakim danom se sve više oseća uticaj modernih audiovizuelnih sredstava u ostvarivanju osnovnih zahteva nastave. Magnetofoni za učenje stranih jezika, naučno-popularni filmovi i televizijski programi namenjeni deci, u mnogome prate verbalnu

vreme oni dobiti primarno mesto u ele- nastavu u školi i možda će u dogledno mentarnom školskom obrazovanju. Zasada, međutim, knjiga ostaje najefikasniji činilac i kao osnovno i kao dopunsko sredstvo u školovanju mladih. Zbog ovog razloga neophodno je potrebno razvijati i negovati školsku biblioteku, koja profilom svoga fonda treba da predstavlja pomoć nastavniku i siguran oslonac učeniku. Biblioteka, dalje, treba da ima određene uslove za rad, standarde i norme za kvalitetno poslovanje da bi mogla ispuniti svoje osnovne funkcije: obrazovnu i vaspitnu.

Osnovna škola, kojoj je glavni cilj stvaranje kadra sa osnovnim obrazovanjem kao pripremnom fazom za dalje školovanje ili za uključivanje u privredu i paljeprivredu, dužna je da u okviru svojih mogućnosti organizuje biblioteku u školi tako, da rad u njoj permanentno dopr-

Slika 56. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

1957

D

NEKI PROBLEMI ŠKOLSKIH BIBLIOTEKA U SR HRVATSKOJ

VLADIMIR TURKOVIĆ

Cilj moga izlaganja jeste da iznesem neke poglede na ulogu, organizaciju i sadržaj rada školske biblioteke i da se osvrnem na neke probleme biblioteka osnovnih škola u SR Hrvatskoj.

Tema o školskoj biblioteci u suvremenoj osnovnoj školi nije samo jedno od školskih tehničko-organizacionih pitanja, ona se ne iscrpljuje čak ni jedino u nastojanjima da učenici i nastavnici u svome radu raspolažu sa što više dobrih knjiga (mada je ovo posljednje najvažnije), a pogotovu se ne bi moglo reći da je to isključivo samo jedno od pitanja nekog nastavnog područja, na primjer nastave materinjeg jezika. Problematika školskih biblioteka obuhvaća sve ovo što sam upravo naveo, ali i više od toga: uz organizacioni, materijalni i kadrovski ona ima i svoj pedagoški aspekt, drugim riječima uz nastojanja da poboljšamo materijalnu osnovu školskih biblioteka, i u pogledu prostora i u pogledu fondova knjiga, valja da razmišljamo i o tome kakvu školsku biblioteku želimo imati, što njome želimo postići i na kakav način. Ovakvom definicijom problema nikako ne želim otupiti oštricu nastojanja koja su usmjerena na jačanje materijalne osnove školskih biblioteka, koja nas, kakva je sada, ne može zadovoljiti. Želim jedino naglasiti da uz poboljšanje materijalne osnove školskih biblioteka moramo istovremeno izgrađivati i jasne poglede o njihovoj efikasnoj organizaciji i funkciji u nastavi i životu škole uopće. Najbolji put borbe za materijalna sredstva jeste uspješna argumentacija o njihovu efektu.

U školskom sistemu koji je još uvijek suočen s teškoćama, kao što su nedostatak prostora i nedovoljna financijska sredstva, školska knjižnica ponekad u svijesti i onih »izvan« škole i onih u njoj nije ništa drugo do li spremište knjiga koje se tu više ili manje redovito izdaju. Nemam namjeru da ovo bude prigovor društvu da premalo daje za ovu stvar ili kritike ponekih ljudi u školama koji kao da za nju nemaju uvijek dovoljno razumijevanja (mada ima i jednog i drugog: odviše je osnovnih škola koje nemaju školsku knjižnicu, nalazimo i škole sa dovoljno prostora, a da nisu podigle nivo školske knjižnice na nešto nastavnika-knjižničara u školskim knjižnicama najčešće uopće nije riješen kako bi trebalo, ima slučajeva da se izgradi i poneka nova škola s obiljem praktikuma i kabineta, ali s nedovoljnim prostorom za iole normalniji rad školske biblioteke, a fondovi knjiga u školskim bibliotekama nerijetko su i ispod objektivih mogućnosti). Želim jedino podvući da su, istina, objektivne okolnosti, kao nedovoljno razvijena materijalna osnova mnogih školskih knjižnica jedan od razloga što o sistemu i ulozi školskih knjižnica nismo do sada izgradili određena mišljenja, odnosno da bi zahtjev za poboljšanje nezadovoljavajućeg stanja velikog broja školskih biblioteka trebalo da prate i jasniji pogledi na njihovu organizaciju i funkciju u odgojno-obrazovnom procesu.

Možemo ipak s izvjesnim optimizmom konstatirati da se posljednjih godina i ovoj drugoj strani problema posvećuje više brige, da se uz nastojanja oko podizanja materijalne osnove izučavaju i organizacioni i metodološki problemi ovog područja. Kao i u ostalim našim republikama i u SR Hrvatskoj se radi na tome da se problematika školskih biblioteka osvijetli i da se pronađu primjereni oblici njene organizacije i sadržaja rada. U tom je smislu i Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske u suradnji s EOŠ Šime Krstulović u Splitu radio na

Slika 57. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

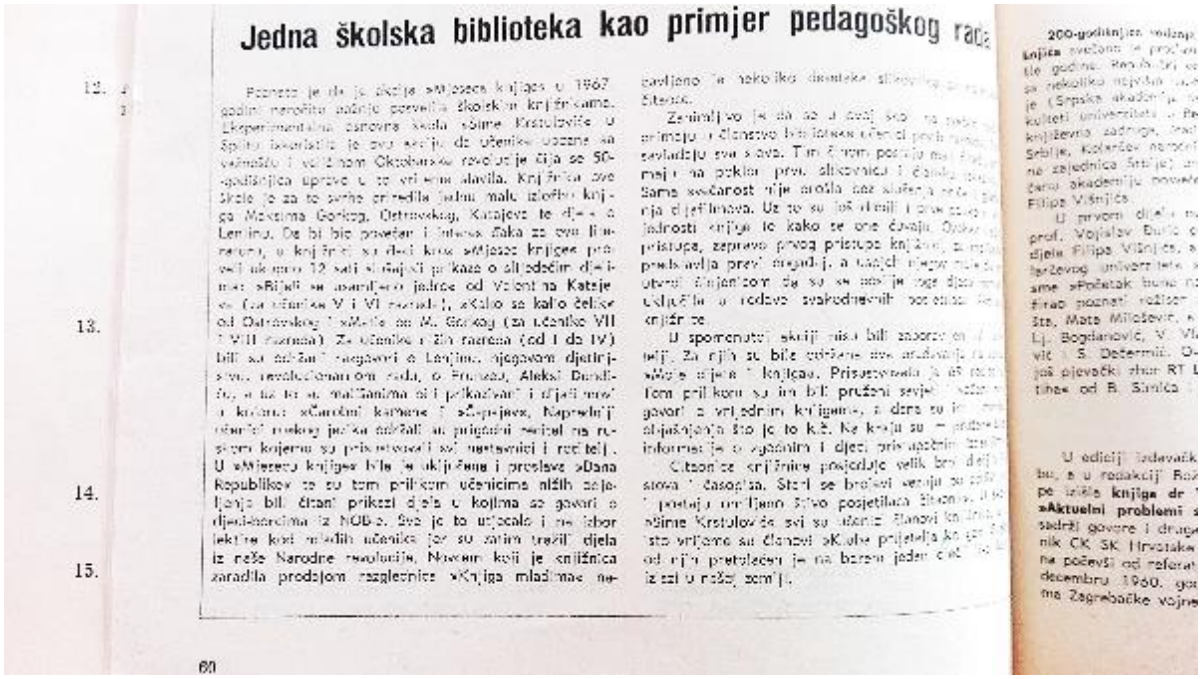

Jedna školska biblioteka kao primjer pedagoškog rada

60

Slika 58. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

autobuse koji saobraćaju u svim pravcima. Osim toga plakati su bili dijeljeni i đacima i roditeljima na području grada i obližnjeg Solina. Ova se akcija odrazila i na broj članstva u biblioteci budući da se u »Mjesecu knjige«, iako na izmaku godine, upisao znatan broj novih članova. Pored toga bilo je organizirano i jedno predavanje pod naslovom »Dubrovački simpoziji o Marinu Držiću« koje je održao književnik Živko Jeličić. U isto je vrijeme bio popunjen i knjižni fond ove institucije sa preko 1100 svezaka (400 novih naslova). Ove su knjige bile nabavljene uz popust od 30% koji su mnoga izdavačaka poduzeća odobravala u to vrijeme.

UTVRĐIVANJE STANJA ŠKOLSKIH KNJIŽNICA NA TERENU KARLOVAČKE OPĆINE

Kolektiv Gradske biblioteke u Karlovcu izvršio je u toku »Mjeseca knjige« jedan neophodno potreban i vrlo značajan pothvat time što je posjetio, odnosno obišao, **sve škole na terenu općine Karlovac** kako bi na licu mjesta bili sakupljeni najnoviji podaci o broju knjiga svake školske knjižnice, o broju nabavljenih knjiga u 1967. godini kao i broj pročitanih knjiga. Na posebnom mjestu u ovoj rubrici objavljujemo i tabelarni pregled koji se na to odnosi.

Situacija po školama **u užem gradskom području,** što se knjižnica tiče, zadovaljavajuća je, a to se lako može uočiti iz spomenutog tabelarnog pregleda. Prvih šest škola na tabeli raspolaže sa stručnim nastavnicima za rukovođenje bibliotekama, a to je slučaj i sa svim knjižnicama na srednjim školama.

Po broju nabavljenih knjiga, razlike su znatne. U prvom redu to ovisi o rukovodiocima škola, a — razumije se — i o materijalnom položaju pojedinih škola. Većina škola nabavlja knjige na kredit.

Sasvim je drugačija situacija u okolnim mjesnim zajednicama i selima. Izuzev nekoliko posebnih slučajeva, gotovo i ne postoji neki knjižni fond u tim školama. Ovdje, naravno, mislimo na đačku lektiru. Zbog ovakvog stanja stvari karlovačka Gradska biblioteka je

Slika 59. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

već ranije putem pokretne knjižnice vršila distribuciju knjiga na terenu, pa je zajedno sa pionirskim odjelom pri gradskoj pionirskoj čitaonici prevezla na sela i rasturila među đacima oko 100.000 knjiga da bi im omogućila nužnu školsku lektiru. Tokom ovih obilazaka, Gradska je biblioteka nagradila neke knjižnice na osnovnim školama kao i dvije karlovačke gimnazije, poklonivši im izvjestan broj knjiga, a sve to zbog njihovog uspješnog rada na propagiranju knjige. Ukupno je bilo poklonjeno 250 knjiga.

SAMOBORSKA KNJIŽNICA SE NIKAD NE ODRIČE INICIJATIVE

Samoborska se Narodna knjižnica nikad ne odriče inicijative u akcijama »Mjeseca knjige«. Ona je u ovu akciju odmah uključila i proslavu 50-godišnjice Oktobarske revolucije i to ostvarila organizacijom posebne izložbe u čast ove obljetnice, a u suradnji sa Gradskom knjižnicom u Zagrebu, Općinskim komitetom SK Samobor i SSRN Samobor. Izložbu je posjetilo 293 lica. U »Mjesecu knjige« obnovljen je bio i knjižni fond nabavom knjiga u vrijednosti od 3.000 ND. One obuhvaćaju, uglavnom omladinsku literaturu, beletristiku, a ima nešto stručne i političke literature. Organizirano je bilo i veče lirske poezije u prostorijama knjižnice kojemu je prisustvovalo odraslo članstvo, a pjesme je čitao Dubravko Horvatić, suvremeni zagrebački pjesnik. On je okupljene prisutne upoznao sa svojim dosadašnjim radom na polju književnog stvaranja kao i sa svojim daljnjim stvaralačkim namjerama. I mladi čitaoci su imali svoje veče. Njih je posjetio Danko Oblak, poznati dječji pisac. Da bi biblioteka što više bila popularizirana, organizirane su bile grupne posjete pojedinih školskih razreda. Tom su prilikom imali mogućnosti mnogobrojni đaci da se upoznaju s radom u knjižnici, kako se njome mogu služiti, zatim kako treba upotrebljavati katalog, rječnike, enciklopedije, itd.

ZAŠTO DANAS NIJE PONOVNO OTVORENA SPLITSKA ČITAONICA?

Svjedoci smo danas nebrojenih jubileja naših čitaonica diljem Hrvatske. Sve su to stodvadesetogodišnjice, stogodišnjice, osamdesetgodišnjice itd., a o tome su naši čitaoci imali i imaju još uvijek prilike da se uvjere uzimajući u ruke svaki novi broj našeg časopisa. Svugdje se tradicija tako brižljivo njeguje. Negdje su okupatori za vrijeme posljednjeg rata (a i u prvom svjetskom ratu) zatvarali ta žarišta narodnog otpora, a narod ih je, odmah po oslobođenju, ponovno uspostavljao, proširivao im akciju, okupljao u njima sve veći broj građana. I u Splitu je, poslije dužeg perioda nakon oslobođenja zemlje, čitaonica bila otvorena u Nelipića ulici da bi kasnije bila preseljena u Dom kulture, u Ulici I. L. Ribara, 4. Bile su to velike prostorije, svijetle, pune sunca, u njima je uvijek bilo mnogo čitalaca, većinom omladine. Sva glavna dnevna štampa naše zemlje u čitaonici se nalazila, zatim strane novine: engleske, američke, francuske, njemačke, talijanske. Raspolagala je sa svim najvažnijim kulturnim časopisima u zemlji te s mnogim domaćim i stranim ilustracijama. To je privlačilo i pomorce na prolazu. Omladina je imala gdje da se okuplja. A onda, tek poslije samo nekoliko godina boravka u toj prekrasnoj prostoriji, dolazi tehnički fakultet i čitaonica biva zatvorena, jer

su prostorije njemu trebale,
rastao iz dana u dan i odje
morao je da popusti, a da p
ni bio poduzeo da se za čit
rije. Od toga vremena (prec
do danas često se u našoj šta
ukazuju na ovaj otvoreni pr
skog grada. Svi ti novinski č
isto pitanje: gdje je čitaonic
gleda da su prostorije osigura
njihovo preuređenje. Ali, kak
nije turistički grad, zar čitao
i objekt i instituciju koja m
turizmom, barem posredno?

Treba na svaki način pod
ražene nebrojeno puta u »S
one nedavno iz pera Petra T
ma koje sadrže, a koje ovaj
apostrofirano iznosi, te ukazi
Slavjanske čitaonice iz 1862
zatvorene čitaonice iz sklopa
tu. Pitamo se, koja bi to da
je to i kulturni i politički gu
još nema!

U PETERANCU OTVO

Gradska knjižnica u Kop
čnja o. g. u Peterancu svoju
slov, u prvom svjetskom ratu
skog književnika, Frana Gal
fondom od oko 1030 knjiga.
matična knjižnica u Koprivn
koraku u nastojanju da svo
selo.

PREDAVANJE O CESARČEVU

Krajem decembra pr. god
skoj knjižnici u Osijeku jed
o velikom našem revolucionar
davanje je održao prof. Ivo
vanje obuhvatilo analizu Cesa
volucionarnom i književnom
prilikom je bila izvršena i a
ovog heroja naše revolucije.

Za vrijeme ovog predava
su bili izloženi sačuvani origi
čiji je urednik bio sam Cesar

GRAČANIČKA JE BIBLI

U jednoj bilješci ove naše
škoće gračaničke biblioteke d
koja su joj redovito svake g
njezine općine. Sada čitamo
republike da je Gradska bibl
sanskom mjestu dobila prvu
građena je sa milijun starih
zacije rada i načina kako dje
com. Zanimljivo je da se u ov
duje besplatno, a ipak ima do
ciranje njene funkcije. Ona se
po savjetima što da uzimaju i
kako da napreduju u sticanj
šnost rada ove kulturne institu

Slika 60. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

nici kulturnih institucija u Sarajevu, a i sami pregovarači iz Mostara — da će biblioteka ipak biti preseljena u Stolac, rodno mjesto sarajevskog pisca. Za Stolac će to biti jedan od velikih dobitaka jer biblioteka vrijedi desetak milijuna starih dinara.

U RIJECI SEKCIJA ŠKOLSKIH KNJIŽNICA

U okviru riječke Podružnice Društva bibliotekara Hrvatske, do sada su postojale samo dvije sekcije: sekcija narodnih knjižnica i sekcija Naučne biblioteke i fakultetskih knjižnica. Na posljednjoj sjednici podružnice, u novembru prošle godine, zaključeno je i osnivanje treće sekcije koja će obuhvaćati rad osnovnih i srednjih škola.

NOVA KNJIŽNICA I ČITAONICA U ILOKU

Između ostalih ohrabrujućih događaja, koje smo zabilježili u ovoj rubrici o otvaranju nekih novih čitaonica i knjižnica, potrebno je spomenuti i knjižnicu i čitaonicu u Iloku koja je krajem prošle godine otvorena u prizemlju Doma kulture. U sastavu knjižnice i čitaonice nalazi se i televizijska dvorana, šah klub i klupske prostorije. Sredstva za adaptaciju prostorija, za novi namještaj kao i za izvođačke radove dali su Narodno sveučilište, Općinska skupština Vukovar kao i Mjesna zajednica u Iloku.

DA LI KNJIŽNICA SPADA U MUZEJ ILI MUZEJ U KNJIŽNICU?

Čudnovato je da danas kad Gradske knjižnice postaju matične biblioteke za čitavo područje komune, u nekim mjestima dolazi do nesvrsishodnih integracija sa institucijama koje im nisu srodne iako imaju značaj kulturnih institucija. Tako je, na primjer, odlukom odbornika Općinske skupštine Koprivnica izvršeno integriranje Gradskog muzeja i Gradske knjižnice u jednu ustanovu zbog »financijskih razloga« jer će se tako smanjiti materijalni troškovi i osobni dohoci administrativnog personala. Prema vi-

Slika 61. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

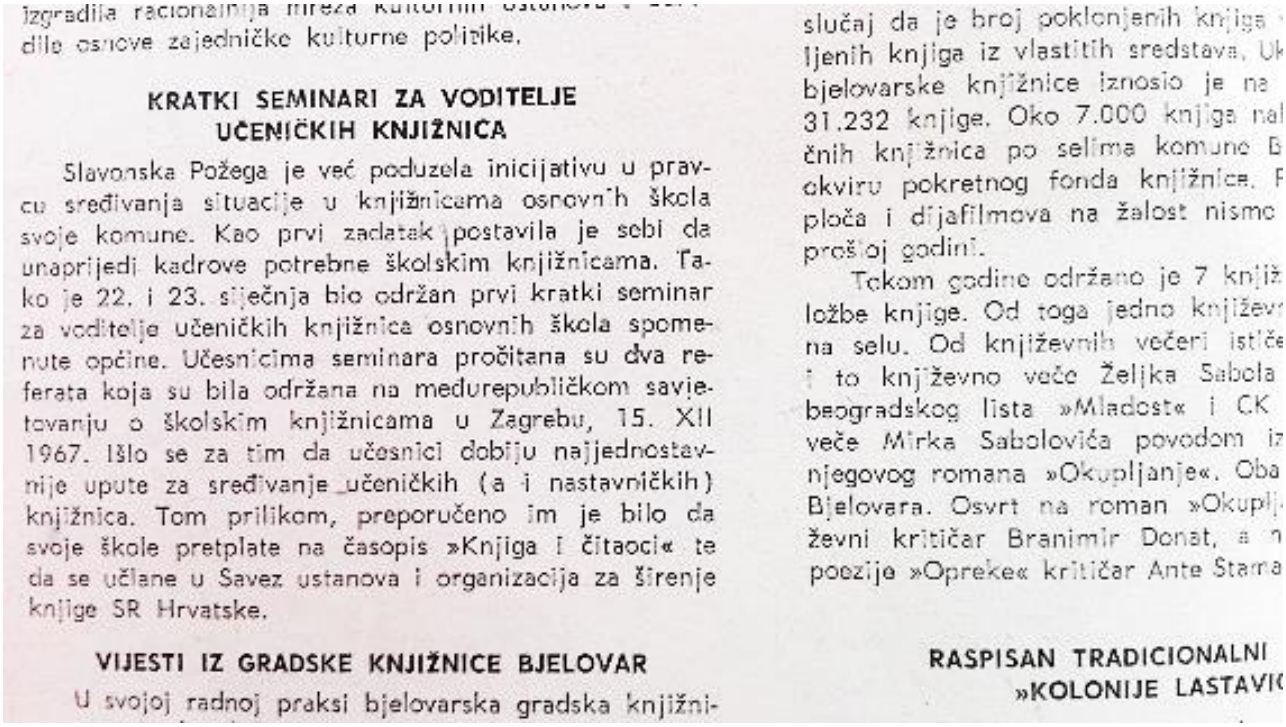

izgradila racionalnija mreža kulturnih ustanova
dila osnove zajedničke kulturne politike.

KRATKI SEMINARI ZA VODITELJE UČENIČKIH KNJIŽNICA

Slavonska Požega je već poduzela inicijativu u pravcu sređivanja situacije u knjižnicama osnovnih škola svoje komune. Kao prvi zadatak postavila je sebi da unaprijedi kadrove potrebne školskim knjižnicama. Tako je 22. i 23. siječnja bio održan prvi kratki seminar za voditelje učeničkih knjižnica osnovnih škola spomenute općine. Učesnicima seminara pročitana su dva referata koja su bila održana na međurepubličkom savjetovanju o školskim knjižnicama u Zagrebu, 15. XII 1967. Išlo se za tim da učesnici dobiju najjednostavnije upute za sređivanje učeničkih (a i nastavničkih) knjižnica. Tom prilikom, preporučeno im je bilo da svoje škole pretplate na časopis »Knjiga i čitaoci« te da se učlane u Savez ustanova i organizacija za širenje knjige SR Hrvatske.

VIJESTI IZ GRADSKE KNJIŽNICE BJELOVAR

U svojoj radnoj praksi bjelovarska gradska knjižni-

slučaj da je broj poklonjenih knjiga
ljenih knjiga iz vlastitih sredstava. Uk
bjelovarske knjižnice iznosio je na
31.232 knjige. Oko 7.000 knjiga nal
čnih knjižnica po selima komune B
okviru pokretnog fonda knjižnice. F
ploča i dijafilmova na žalost nismo
prošloj godini.

Tokom godine održano je 7 knjiž
ložbe knjige. Od toga jedno književ
na selu. Od književnih večeri ističe
i to književno veče Željka Sabola
beogradskog lista »Mladost« i CK
veče Mirka Sabolovića povodom iz
njegovog romana »Okupljanje«. Oba
Bjelovara. Osvrt na roman »Okupl
ževni kritičar Branimir Donat, a n
poezije »Opreke« kritičar Ante Stama

RASPISAN TRADICIONALNI »KOLONIJE LASTAVI

Slika 62. Godina1968. *Knjiga i čitaoci*

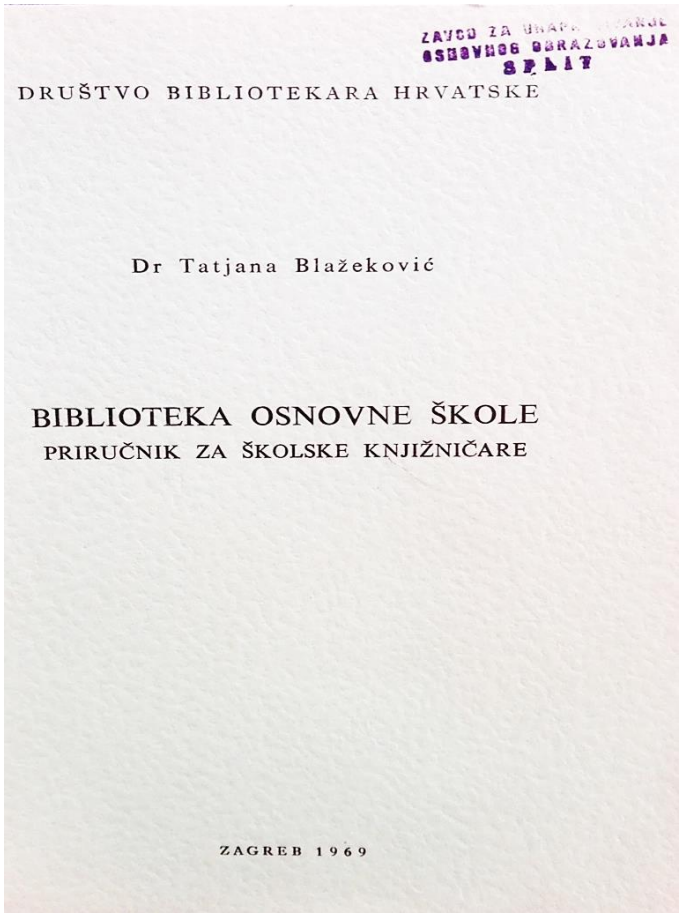

Slika 63. Godina1968.

Godine 1970-e

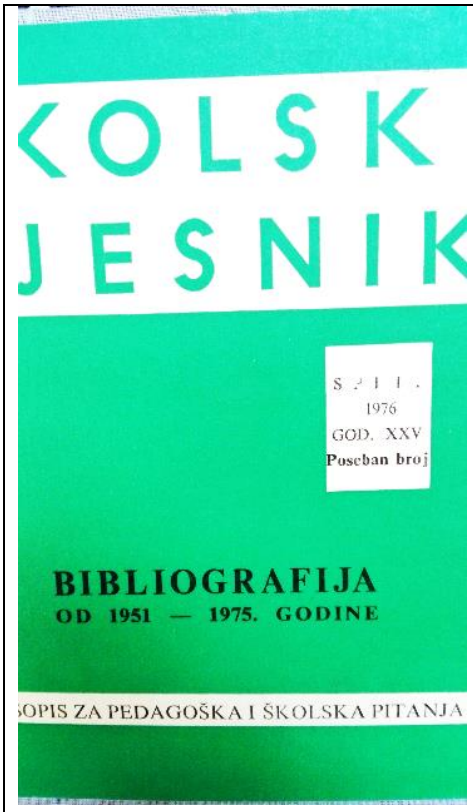

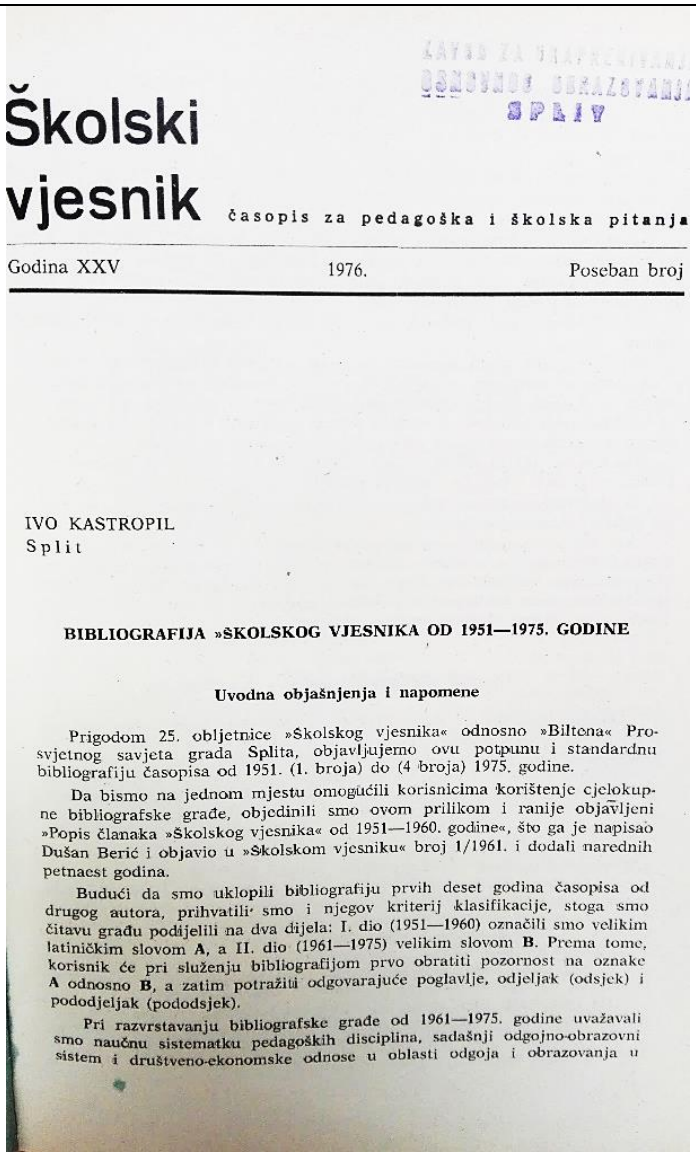

Školski vjesnik časopis za pedagoška i školska pitanja

Godina XXV 1976. Poseban broj

IVO KASTROPIL
Split

BIBLIOGRAFIJA »ŠKOLSKOG VJESNIKA OD 1951—1975. GODINE

Uvodna objašnjenja i napomene

Prigodom 25. obljetnice »Školskog vjesnika« odnosno »Biltena« Prosvjetnog savjeta grada Splita, objavljujemo ovu potpunu i standardnu bibliografiju časopisa od 1951. (1. broja) do (4 broja) 1975. godine.

Da bismo na jednom mjestu omogućili korisnicima korištenje cjelokupne bibliografske građe, objedinili smo ovom prilikom i ranije objavljeni »Popis članaka »Školskog vjesnika« od 1951—1960. godine«, što ga je napisao Dušan Berić i objavio u »Školskom vjesniku« broj 1/1961. i dodali narednih petnaest godina.

Budući da smo uklopili bibliografiju prvih deset godina časopisa od drugog autora, prihvatili smo i njegov kriterij klasifikacije, stoga smo čitavu građu podijelili na dva dijela: I. dio (1951—1960) označili smo velikim latiničkim slovom **A**, a II. dio (1961—1975) velikim slovom **B**. Prema tome, korisnik će pri služenju bibliografijom prvo obratiti pozornost na oznake **A** odnosno **B**, a zatim potražiti odgovarajuće poglavlje, odjeljak (odsjek) i pododjeljak (pododsjek).

Pri razvrstavanju bibliografske građe od 1961—1975. godine uvažavali smo naučnu sistematku pedagoških disciplina, sadašnji odgojno-obrazovni sistem i društveno-ekonomske odnose u oblasti odgoja i obrazovanja u

Slika 64. Godina 1951.-1975.

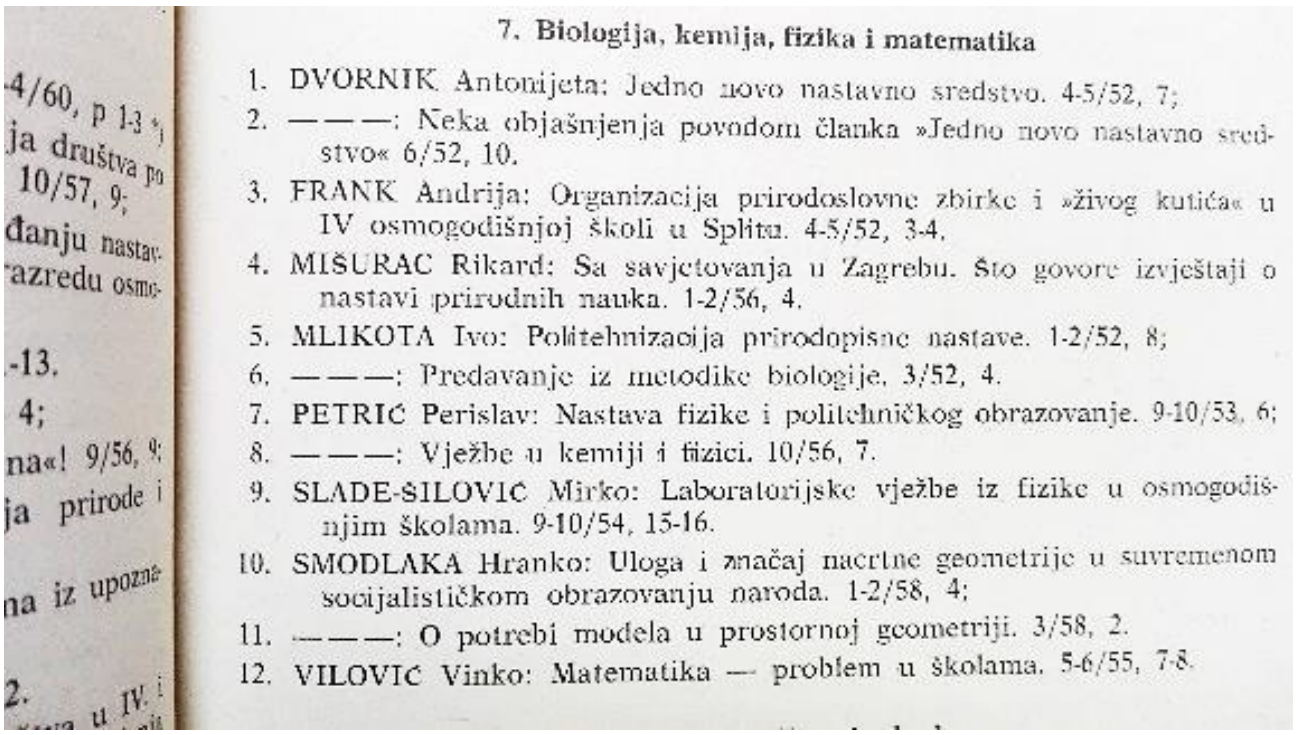

7. **Biologija, kemija, fizika i matematika**

1. DVORNIK Antonijeta: Jedno novo nastavno sredstvo. 4-5/52, 7;
2. ———: Neka objašnjenja povodom članka »Jedno novo nastavno sredstvo« 6/52, 10.
3. FRANK Andrija: Organizacija prirodoslovne zbirke i »živog kutića« u IV osmogodišnjoj školi u Splitu. 4-5/52, 3-4.
4. MIŠURAC Rikard: Sa savjetovanja u Zagrebu. Što govore izvještaji o nastavi prirodnih nauka. 1-2/56, 4.
5. MLIKOTA Ivo: Politehnizacija prirodopisne nastave. 1-2/52, 8;
6. ———: Predavanje iz metodike biologije. 3/52, 4.
7. PETRIĆ Perislav: Nastava fizike i politehničkog obrazovanje. 9-10/53, 6;
8. ———: Vježbe u kemiji i fizici. 10/56, 7.
9. SLADE-ŠILOVIĆ Mirko: Laboratorijske vježbe iz fizike u osmogodišnjim školama. 9-10/54, 15-16.
10. SMODLAKA Hranko: Uloga i značaj nacrtne geometrije u suvremenom socijalističkom obrazovanju naroda. 1-2/58, 4;
11. ———: O potrebi modela u prostornoj geometriji. 3/58, 2.
12. VILOVIĆ Vinko: Matematika — problem u školama. 5-6/55, 7-8.

Slika 65. Godina 1951.-1975.

12. M(RĐEN) M(arij): Društvo »Naša djeca« u II. osnovnoj konferenciji NF-a u II. rajonu Splita. 4-5/52, 2;
13. ———: Intenzivan rad društva »»Naša djeca« u II. osnovnoj organizaciji II. rejona. 7-8/52, 2.
14. (PALAVRŠIĆ Ante): Stalna briga za odgoj djece. (Povodom skupštine Saveza društava »Naša djeca«). 4/54, 5.
15. (VULIĆ Ante): Gradski odbor i osnovne organizacije društva »Naša djeca« pred novim zadacima. 2/54, 3.

5. Arhivi, biblioteke i muzeji

1. CVITANIĆ Antun: Suradnja muzeja i škola. 4/56, 7;
2. ———: Uloga muzeja u suvremenoj nastavi. 9/56, 6-7;
3. ———: Školski muzeji i njihova uloga i pomoć u nastavi. 6/58, 1;
4. ———: Prosvjetna i odgojna uloga prirodoslovnih muzeja. 5/60, 4-5;
5. DUPALO Ljubica: Unaprijedimo narodne knjižnice i čitaonice u Splitskom kotaru. 6/58, 11.
6. (GOLEŠ Šime) Š. G.: Knjižnica i čitaonica u Trogiru. 3/54, 9.
7. KOVAČ Lajoš: Organizacija, rad i uloga učeničkih čitaonica. 1-2/56, 12; 3/56, 8.
8. (MLIKOTA Ivo) I. M.: Arhiv dokumentacije o školstvu i prosvjeti u Splitskom kotaru. 9/56, 9.
9. (MOROVIĆ Dinko): Akcija prosvjet. savjeta za suradnju škola s Institutom za oceanografiju i ribarstvo. 1-2/52, 5.
10. (PAZINI Uroš) U. P.: Prilog historičara u Tjednu muzeja. 5/60, 10-11.
11. POSEDEL Josip: Korištenje splitskih muzeja i Galerije umjetnina u radu seminara za društvene nauke. 10/56, 6-7.
12. (RAPANIĆ Jerko) J. R.: Klasična gimnazija u Splitu. (Nastavnička biblioteka i arhiv). 6/52, 5-6.
13. (SLADE-ŠILOVIĆ Mirko) MSŠ.: Čitaonica — centar prosvjetnog života u Trogiru. 1-2/53, 3.
14. VIHER Marija: Naš put k samoobrazovanju. (Misli uz biblioteku Pedagoškog centra). 8/55, 3-4.
15. VRCAN Srđan: Splitski srednjoškolac i knjiga. Prikaz kretanja čitalačkog interesa srednjoškolaca u Gradskoj biblioteci. 4/54, 9;
16. ———: Studenti i knjiga. 4/55, 13; 8/55, 10;
17. ———: Preuređenje Gradske biblioteke u Splitu. 6/60, 5-6.
18. (ZELIĆ Eta) E. Z.: Suradnja nastave društvenih nauka s arhivima. 3-4/60, 7.
19. ZUPA Branko: Rad Gradske biblioteke u Splitu. 4-5/52, 5.
20. ———: Značaj i rad Gradske biblioteke u Splitu. 7-8/52, 8.

6. Kazalište, kino radio i druge ustanove

1. BAKOTIĆ Petar: Povodom finskog filma »Svadbeni vijenac«, 3/55, 4-5
2. B(OŽIĆ) D(arka): Pioniri i njihovo kazalište. (Prilikom 10-godišnjice Kazališta lutaka u Splitu). 4/55, 7-8.
3. (DUMIČIĆ Rudolf) R. D.: Uloga kazališta u odgoju omladine. 7-8/52, 10
4. ———: 60-godišnjica Splitskog kazališta. 4-5/53, 7.
5. (JEDREJČIĆ Danilo) D. J.: Film i škola. 10/58, 5.
6. K(ARNINČIĆ) N(ikola): Plodan rad Dječjeg kazališta »Titovi mornari« i njihovi problemi. 3/53, 3.

Slika 66. Godina 1951.-1975.

2. Odgojni aspekti odgojno-obrazovnog rada (moralni, estetski, spolni i ekološki odgoj)

a) Opća problematika odgoja

1. BAČIĆ, Franko: Idejno i odgojno djelovanje škole — Teze za diskusiju 5-6/68-XVIII, 10-13.
2. BAKOTIĆ, Petar: Postupak prema učeniku. 3-4/69-XIX, 42-43.
3. BODULIĆ, Veljko Estetski odgoj, higijena, estetsko uređenje školsko ambijenta. 1/73-XXII, 14-27.
4. BOŠKOVIĆ, Velizar: Etika drugarstva u Nazorovom dnevniku »S part zanima« 5-6/67-XV, 30-36.
5. ČAKIĆ, Tonka: Kompezaciona uloga osnovne škole u procesu formira nja ličnosti učenika. 2/72-XXI, 77-92.
6. ČOP, Vilim: Nagrada kao odgojno sredstvo u našoj školi. 3/61-XI, 7-8
7. IVANDA, Roko: Anketa o moralnim stavovima učenika III razreda u Osnovnoj školi »Lepa Šarić« u Šibeniku. 1/75-XXIV, 34-40.
8. KNEŽEVIĆ, Bogić: Za istraživanje vaspitnih rezultata u školama 1/72-XXI, 11-13;
9. ———: Veljkov pledoaje za stvaralačku socijalističku ličnost (Autor raspravlja o stavovima Veljka Vlahovića u povodu smrti). 2/75-XXIV, 105-108.
10. KUDRJAVCEV, Anatolij: Bilješke o odgoju. 3/64-XIV, 18-25.
11. MILIĆ, A. Rodoljub: Identifikacija i vaspitanje 3-4/69-XIX, 47-50.
12. MRĐEN, Marij: Kako primjeri iz knjiga utječu na dijete. 9/62-XII, 35-37;
13. ———: Problem proučavanja i suzbijanja laži u djece i omladine. 2/73-XXII, 134—137.
14. NAPOLIĆ, Nedjeljko: Još nešto o odgoju naše djece i omladine. 7/61-XI, 16;
15. ———: Antialkoholni odgoj omladine kao odgojna komponenta formiranja ličnosti. 9-10/64-XIV, 44-46.
16. NINIĆ, Tona: Neka pitanja odgojnog djelovanja u osnovnoj školi 1/72-XXI, 1-10.
17. PERIĆ, Olga: Razredni izlet sa stajališta boljeg upoznavanja đaka. 2/74-XXIII, 115-117.
18. PIVAC, dr Josip: Odgojna funkcija nastave — aktualna suvremena didaktička problematika. 2/71-XX, 81-86.
19. PUŽEVSKI, Valentin: Odgojna funkcija izvannastavnih djelatnosti u životu osnovne škole. 2/74-XXIII, 85-93.
20. SILOV, Milan: Prilog proučavanju problema spolnosti i spolnog odgoja — Intervju s profesorom Milanom Čordašićem, direktorom Osnovne škole »Velko Dugašević« u Beogradu. 1/75-XXIV, 45-57.
21. TOMLJANOVIĆ, Zora: Problematika odgojnog djelovanja nastavnika. 9-10/65-XV, 39-40.
22. VIHER, dr Danilo: Nastavno odgajalaštvo. 5-6/62-XII, 1-22;
23. ———: Škola i etička kultiviranost učenika. 9-10/63-XIII, 1-9.
24. VIHER, Marija: O odgajanju razredne zajednice. 3-4/69-XIX, 35-41.
25. VUKASOVIĆ, dr Ante: Formiranje socijalističkih moralnih stavova i uvjerenja. 3/73-XXII, 165-173.
26. ZANINOVIĆ, dr Mate: Estetske spoznaje i zadaci estetskog odgoja 1/73-XXII, 10-13;
27. ———: Najvažnije osnove moralnog odgoja. 3/74-XXIII, 183-196.

Slika 67. Godina 1951.-1975.

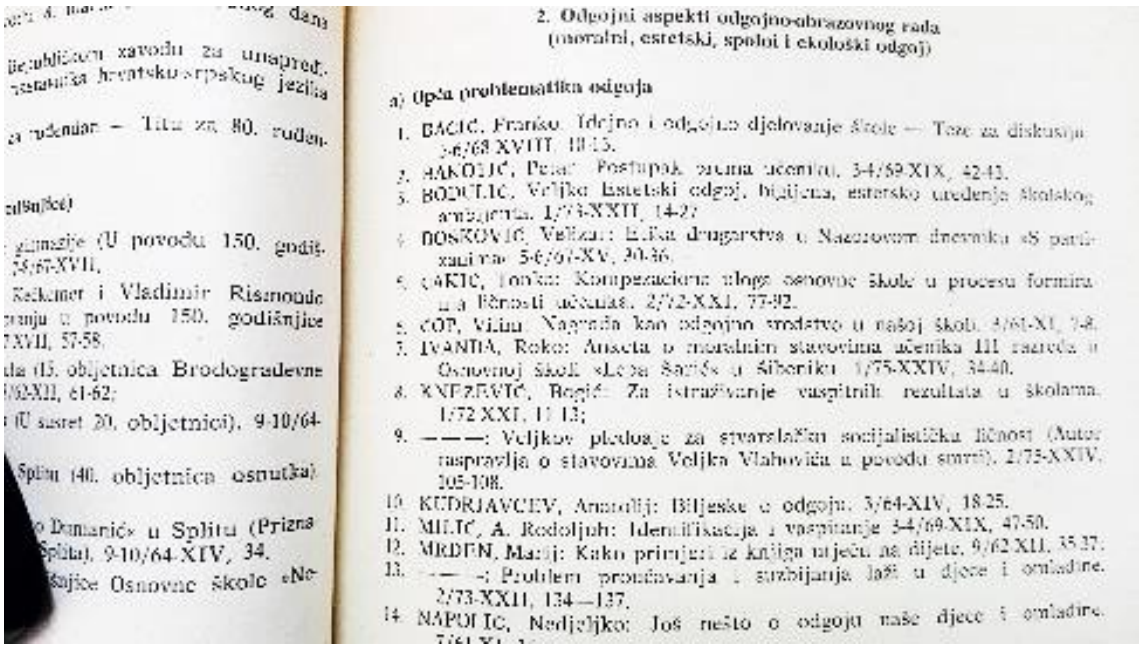

2. Odgojni aspekti odgojno-obrazovnog rada
(moralni, estetski, spolni i ekološki odgoj)

a) Opća problematika odgoja

1. BAĆIĆ, Franko: Idejno i odgojno djelovanje škole — Teze za diskusiju 5-6/68-XVIII, 11-15.
2. BAKOVIĆ, Petar: Postupak ocjenjivanja učenika, 3-4/69-XIX, 42-43.
3. BOĐULIĆ, Veljko: Estetski odgoj, bijeljenje, estetsko uređenje školskog ambijenta, 1/73-XXII, 14-21.
4. BOŠKOVIĆ, Veljko: Lička drugarska u Narodnom dnevniku «S partizanima» 5-6/67-XV, 30-36.
5. ĆAKIĆ, Ivan: Kompenzacijska uloga osnovne škole u procesu formiranja ličnosti učenika, 2/72-XXI, 77-82.
6. ĆOP, Vilim: Najveća kao odgojno sredstvo u našoj školi, 3/61-XI, 7-8.
7. IVANDIA, Reko: Anketa o moralnim stavovima učenika III razreda u Osnovnoj školi «Lopa Šarić» u Šibeniku 1/75-XXIV, 34-40.
8. KNEŽEVIĆ, Bogić: Za istraživanje vaspitnih rezultata u školama, 1/72-XXI, 11-13;
9. ———: Veljkov pledoaje za stvaralačku socijalističku ličnost (Autor raspravlja o stavovima Veljka Vlahovića u povodu smrti), 2/75-XXIV, 105-108.
10. KUDRJAVCEV, Anatolij: Bilješke o odgoju, 3/64-XIV, 18-25.
11. MILIĆ, A. Rodoljub: Identifikacija i vaspitanje 3-4/69-XIX, 47-50.
12. MRDEN, Matij: Kako primjeniti iz knjiga utjecaj na dijete, 9/62-XII, 35-37.
13. ——— : Problem proučavanja i suzbijanja laži u djece i omladine. 2/73-XXII, 134—137.
14. NAPOLITC, Nedjeljko: Još nešto o odgoju naše djece i omladine.

Slika 68. Godina 1951.-1975.

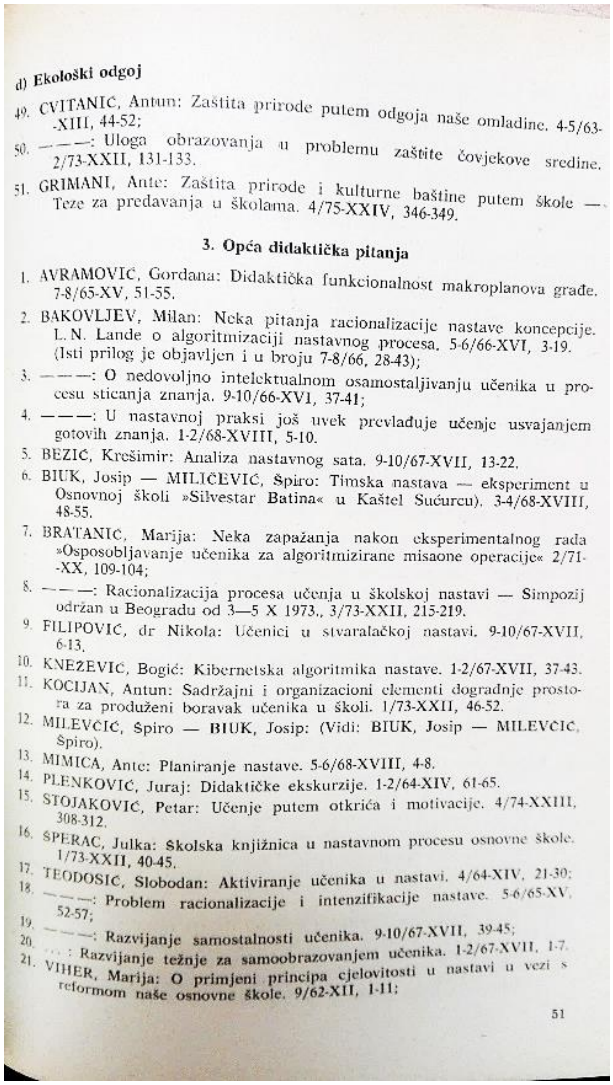

d) Ekološki odgoj

49. CVITANIĆ, Antun: Zaštita prirode putem odgoja naše omladine. 4-5/63-XIII, 44-52;
50. ———: Uloga obrazovanja u problemu zaštite čovjekove sredine. 2/73-XXII, 131-133.
51. GRIMANI, Ante: Zaštita prirode i kulturne baštine putem škole — Teze za predavanja u školama. 4/75-XXIV, 346-349.

3. Opća didaktička pitanja

1. AVRAMOVIĆ, Gordana: Didaktička funkcionalnost makroplanova građe. 7-8/65-XV, 51-55.
2. BAKOVLJEV, Milan: Neka pitanja racionalizacije nastave koncepcije. L. N. Lande o algoritmizaciji nastavnog procesa. 5-6/66-XVI, 3-19. (Isti prilog je objavljen i u broju 7-8/66, 28-43);
3. ———: O nedovoljno intelektualnom osamostaljivanju učenika u procesu sticanja znanja. 9-10/66-XVI, 37-41;
4. ———: U nastavnoj praksi još uvek prevladuje učenje usvajanjem gotovih znanja. 1-2/68-XVIII, 5-10.
5. BEZIĆ, Krešimir: Analiza nastavnog sata. 9-10/67-XVII, 13-22.
6. BIUK, Josip — MILIČEVIĆ, Špiro: Timska nastava — eksperiment u Osnovnoj školi »Silvestar Batina« u Kaštel Sućurcu). 3-4/68-XVIII, 48-55.
7. BRATANIĆ, Marija: Neka zapažanja nakon eksperimentalnog rada »Osposobljavanje učenika za algoritmizirane misaone operacije« 2/71-XX, 109-104;
8. ———: Racionalizacija procesa učenja u školskoj nastavi — Simpozij održan u Beogradu od 3—5 X 1973., 3/73-XXII, 215-219.
9. FILIPOVIĆ, dr Nikola: Učenici u stvaralačkoj nastavi. 9-10/67-XVII, 6-13.
10. KNEŽEVIĆ, Bogić: Kibernetska algoritmika nastave. 1-2/67-XVII, 37-43.
11. KOCIJAN, Antun: Sadržajni i organizacioni elementi dogradnje prostora za produženi boravak učenika u školi. 1/73-XXII, 46-52.
12. MILEVČIĆ, Špiro — BIUK, Josip: (Vidi: BIUK, Josip — MILEVČIĆ, Špiro).
13. MIMICA, Ante: Planiranje nastave. 5-6/68-XVIII, 4-8.
14. PLENKOVIĆ, Juraj: Didaktičke ekskurzije. 1-2/64-XIV, 61-65.
15. STOJAKOVIĆ, Petar: Učenje putem otkrića i motivacije. 4/74-XXIII, 308-312.
16. ŠPERAC, Julka: Školska knjižnica u nastavnom procesu osnovne škole. 1/73-XXII, 40-45.
17. TEODOSIĆ, Slobodan: Aktiviranje učenika u nastavi. 4/64-XIV, 21-30;
18. ———: Problem racionalizacije i intenzifikacije nastave. 5-6/65-XV, 52-57;
19. ———: Razvijanje samostalnosti učenika. 9-10/67-XVII, 39-45;
20. ——— : Razvijanje težnje za samoobrazovanjem učenika. 1-2/67-XVII, 1-7.
21. VIHER, Marija: O primjeni principa cjelovitosti u nastavi u vezi s reformom naše osnovne škole. 9/62-XII, 1-11;

51

Slika 69. Godina 1951.-1975.

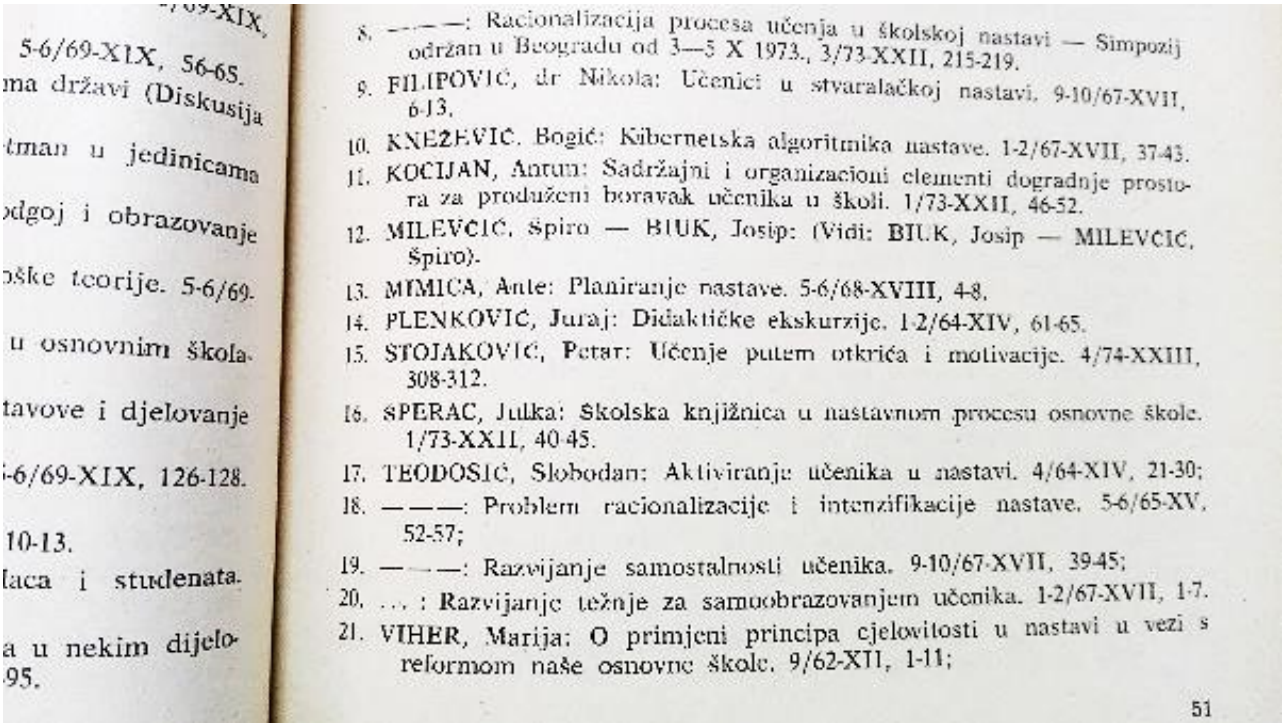

5-6/69-XIX, 56-65.
ma državi (Diskusija
tman u jedinicama
odgoj i obrazovanje
oške teorije. 5-6/69.
u osnovnim škola-
tavove i djelovanje
-6/69-XIX, 126-128.
10-13.
laca i studenata.
a u nekim dijelo-
95.

8. ———: Racionalizacija procesa učenja u školskoj nastavi — Simpozij održan u Beogradu od 3—5 X 1973., 3/73-XXII, 215-219.
9. FILIPOVIĆ, dr Nikola: Učenici u stvaralačkoj nastavi. 9-10/67-XVII, 6-13.
10. KNEZEVIĆ, Bogić: Kibernetska algoritmika nastave. 1-2/67-XVII, 37-43.
11. KOCIJAN, Antun: Sadržajni i organizacioni elementi dogradnje prostora za produženi boravak učenika u školi. 1/73-XXII, 46-52.
12. MILEVČIĆ, Špiro — BIUK, Josip: (Vidi: BIUK, Josip — MILEVČIĆ, Špiro).
13. MIMICA, Ante: Planiranje nastave. 5-6/68-XVIII, 4-8.
14. PLENKOVIĆ, Juraj: Didaktičke ekskurzije. 1-2/64-XIV, 61-65.
15. STOJAKOVIĆ, Petar: Učenje putem otkrića i motivacije. 4/74-XXIII, 308-312.
16. ŠPERAC, Julka: Školska knjižnica u nastavnom procesu osnovne škole. 1/73-XXII, 40-45.
17. TEODOSIĆ, Slobodan: Aktiviranje učenika u nastavi. 4/64-XIV, 21-30;
18. ———: Problem racionalizacije i intenzifikacije nastave. 5-6/65-XV, 52-57;
19. ———: Razvijanje samostalnosti učenika. 9-10/67-XVII, 39-45;
20. ... : Razvijanje težnje za samoobrazovanjem učenika. 1-2/67-XVII, 1-7.
21. VIHER, Marija: O primjeni principa cjelovitosti u nastavi u vezi s reformom naše osnovne škole. 9/62-XII, 1-11;

51

Slika 70. Godina 1951.-1975.

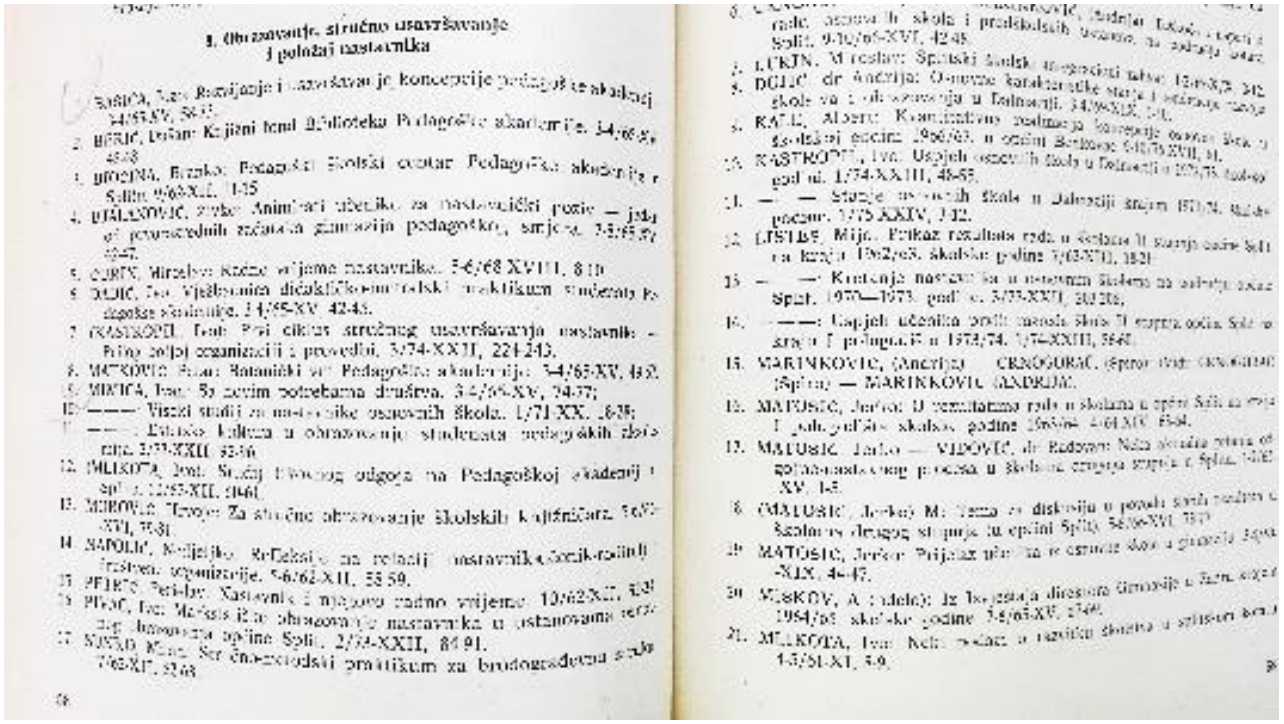

8. Obrazovanje, stručno usavršavanje i položaj nastavnika

Slika 71. Godina 1951.-1975.

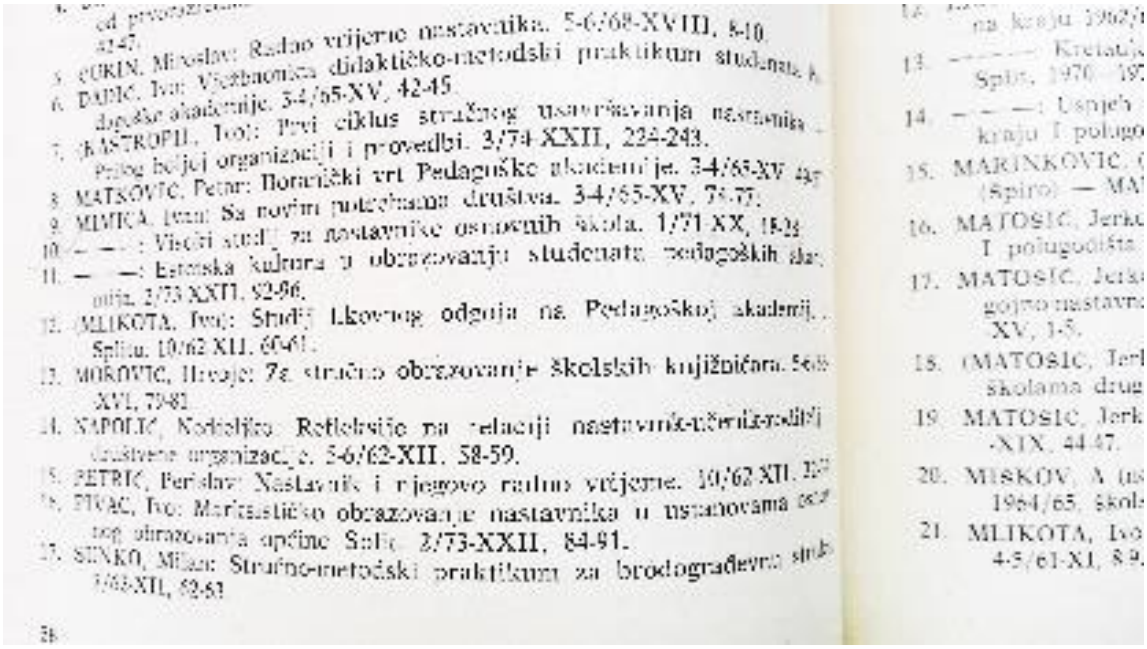

Slika 72. Godina 1951.-1975.

12. ———: Nastava psihologije. 5-6/65-XV, 41-45;
13. ———: Nastava psihologije — Predavanje održano u III razredu gimnazije. 1-2/66-XVI, 34-46;
14. ———: Nacrt predavanja iz oblasti psihologije u III razredu gimnazije. 1-2/67-XVII, 7-13;
15. ———: Nastava psihologije. 5-6/67-XVII, 39-49;
16. ———: Metodika rada podgrupe za analizu dječjih crteža. 5-6/67-XVII, 19-25;
17. ———: Nacrt predavanja iz oblasti psihologije u II razredu gimnazije. 7-8/68-XVIII, 44-45.

7. Nastava matematike i fizike

1. BAJROVIĆ, Vinko: Planiranje i obrada teme »Pitagorin poučak« u VI razredu osnovne škole. 3/72-XXI, 190-198;
2. ———: Mjerenje tijela u V razredu osnovne škole. 2/74-XXIII, 149-156.
3. BAKOVLJEV, Milan: Efikasnost linearne programirane nastave algebre. 3-4/69-XIX, 61-64.
4. BOGDANIĆ, Desa: Obrada kruga u osnovnoj školi. 5-6/66-XVI, 61-66.
5. BOGDANIĆ, N(even): U Splitu održano takmičenje u matematici za učenike srednjih škola. 9-10/61-XI, 15.
6. BOGDANIĆ, Neven: Danas o matematičarima i matematici. 3/63-XIII, 54-55;
7. ———: Počeci drevne geometrije. 3-4/67-XVII, 64-65.
8. (BOGDANIĆ, Neven): Razvoj teorije vjerojatnosti. 3-4/67-XVII, 63-64.
9. BOGDAINĆ, Neven: Kratki povijesni razvoj kibernetike. 1/72-XXI, 54-55;
10. ———: Brojni sustavi. 2/72-XXI, 139-142;
11. ———: Nazivi velikih brojeva. 2/72-XXI, 143;
12. ———: Gnedenko i Žurbenko o potrebi učenja elemenata teorije vjerojatnosti u srednjoj školi. 3/72-XXI, 180-186.
13. BOPSIĆ, Vera: Osnovne geometrijske tvorevine kao sredstvo za prijelaz od konkretnog prema apstraktnom. 7-8/68-XVIII, 58-60.
14. BOŠKOVIĆ, Petar: Terminološke napomene za neke matematičke pojmove i njihove primjene u razrednoj nastavi. 1-2/67-XVII, 43-46.
15. BUJ, Marija — TUCAK, Ante: Prva iskustva na ostvarivanju novog nastavnog plana i programa matematike u I razredu osnovne škole. 1/71-XX, 47-74;
— Nastavak 2/71-XX, 117-153.
16. GROZDANIĆ, Zdravko: Problematika ocjenjivanja u matematici u višim razredima osnovne škole. 1-2/68-XVIII, 16-27.
17. GULIN, Dane: O matematičkom znanju učenika VII i VIII razreda osnovne škole u školskoj godini 1967/68. 3-4/69-XIX, 51-60;
18. ———: Prilog izgradnji pojma funkcije u osnovnoj školi. 3/74-XXIII, 217-212.
19. MARIĆIĆ, Harmina: Jedan primjer izrade godišnjeg plana rada predmetnog nastavnika matematike za I razred gimnazije. 1-2/66-XVI, 23-27.
20. MIMICA, Ante: Proporcionalne veličine i njihova primjena u osnovnoj školi. 3/61-XI, 2-4.
21. NAPOLIĆ, Nedjeljko: Kako ćemo računske operacije s razlomcima učiniti pristupačnim učenicima VI razreda osnovne škole. 4-5/61-XI, 15-17;
22. ———: O jednakostima. 9-10/61-XI, 13-14;
23. ———: Kako dati pojam decimalnog broja učenicima V razreda osnovne škole. 1-2/63-XIII, 54-55;

Slika 73. Godina 1951.-1975.

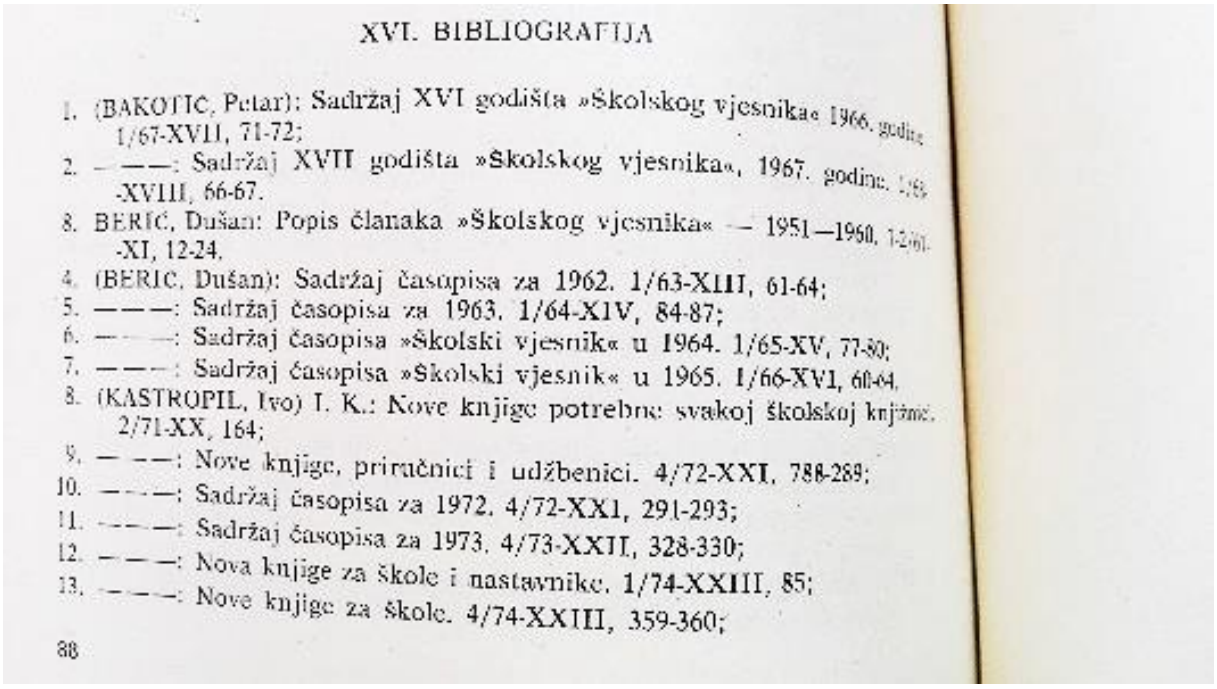

XVI. BIBLIOGRAFIJA

1. (BAKOTIĆ, Petar): Sadržaj XVI godišta »Školskog vjesnika« 1966. godine, 1/67-XVII, 71-72;
2. ———: Sadržaj XVII godišta »Školskog vjesnika«, 1967. godine, 1/68-XVIII, 66-67.
8. BERIĆ, Dušan: Popis članaka »Školskog vjesnika« — 1951—1960, 1-2/61-XI, 12-24.
4. (BERIĆ, Dušan): Sadržaj časopisa za 1962. 1/63-XIII, 61-64;
5. ———: Sadržaj časopisa za 1963. 1/64-XIV, 84-87;
6. ———: Sadržaj časopisa »Školski vjesnik« u 1964. 1/65-XV, 77-80;
7. ———: Sadržaj časopisa »Školski vjesnik« u 1965. 1/66-XVI, 60-64.
8. (KASTROPIL, Ivo) I. K.: Nove knjige potrebne svakoj školskoj knjižnici. 2/71-XX, 164;
9. ———: Nove knjige, priručnici i udžbenici. 4/72-XXI, 288-289;
10. ———: Sadržaj časopisa za 1972. 4/72-XXI, 291-293;
11. ———: Sadržaj časopisa za 1973. 4/73-XXII, 328-330;
12. ———: Nova knjige za škole i nastavnike. 1/74-XXIII, 85;
13. ———: Nove knjige za škole. 4/74-XXIII, 359-360;

88

Slika 74. Godina 1951.-1975.

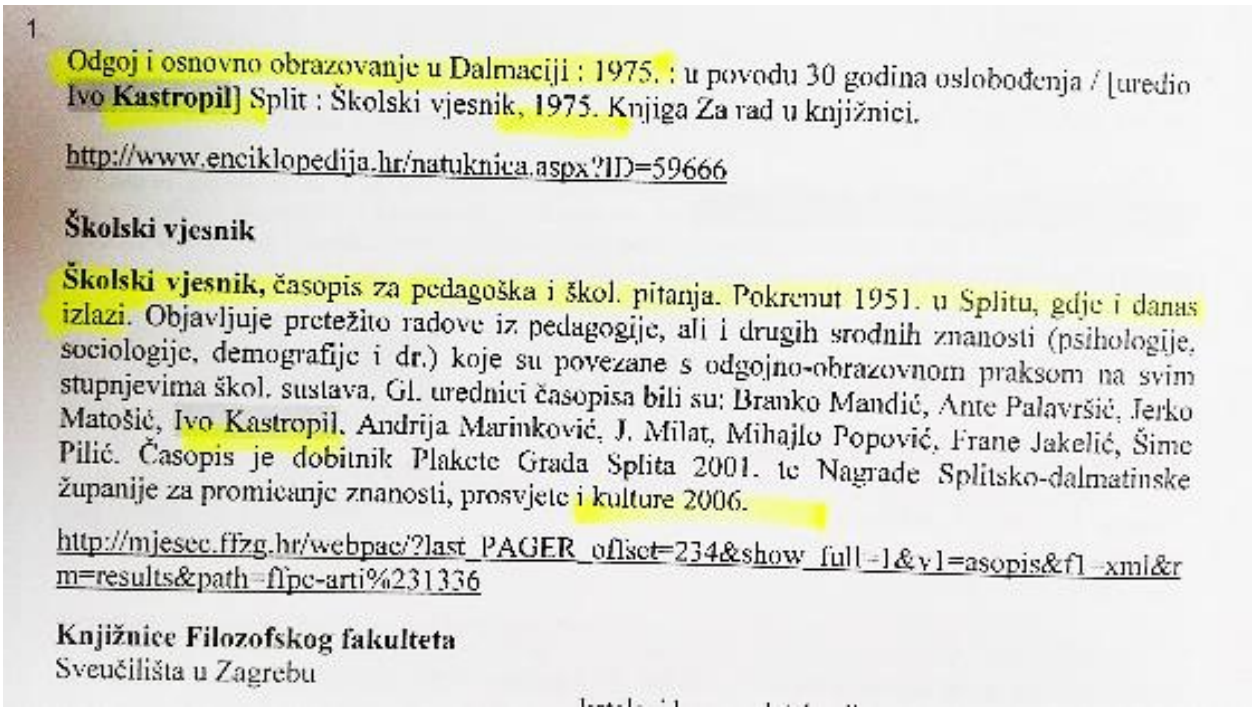

1

Odgoj i osnovno obrazovanje u Dalmaciji : 1975. : u povodu 30 godina oslobođenja / [uredio Ivo **Kastropil**] Split : Školski vjesnik, 1975. Knjiga Za rad u knjižnici.

http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=59666

Školski vjesnik

Školski vjesnik, časopis za pedagoška i škol. pitanja. Pokrenut 1951. u Splitu, gdje i danas izlazi. Objavljuje pretežito radove iz pedagogije, ali i drugih srodnih znanosti (psihologije, sociologije, demografije i dr.) koje su povezane s odgojno-obrazovnom praksom na svim stupnjevima škol. sustava. Gl. urednici časopisa bili su: Branko Mandić, Ante Palavršić, Jerko Matošić, Ivo Kastropil, Andrija Marinković, J. Milat, Mihajlo Popović, Frane Jakelić, Šime Pilić. Časopis je dobitnik Plakete Grada Splita 2001. te Nagrade Splitsko-dalmatinske županije za promicanje znanosti, prosvjete i kulture 2006.

http://mjesec.ffzg.hr/webpac/?last_PAGER_offset=234&show_full=1&v1=asopis&fl=xml&rm=results&path=ffpc-arti%231336

Knjižnice Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Slika 75. Godina 1951.-1975.

Broj rezultata: 1

Prikaži listu rezultata !

1

ISSN:	0031-384 X
Autor:	Kastropil, Ivo
Naslov:	Još jednom o opremanju našihj pedagoških časopisa
Matična publikacija:	Napredak : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu / [glavni i odgovorni urednik Vladimir Jurić]
Impresum:	Zagreb : Hrvatski pedagoško-književni zbor, 1991
Ključne riječi:	pedagogija
UDK:	37
Signatura	PE C 52
Vrsta građe:	Članak
Knjižnica:	Zbirka pedagogije

Slika 76. Godina 1951.-1975.

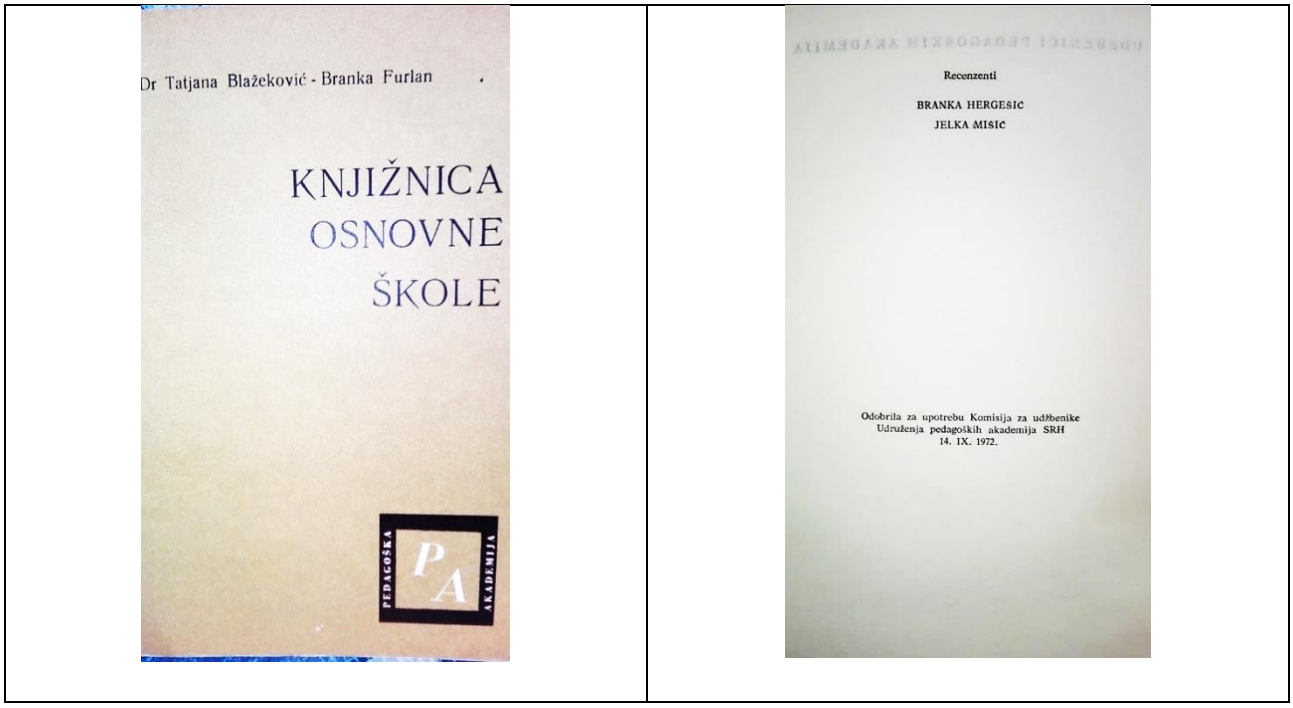

Slika 77. Godina 1972.

Godine 1980-e

Od 1982. godine hrvatskim školskim knjižničarima je cilj: transformirati knjižnicu u multimedijalni centar koji će u sigurnom i poticajnom okruženju poticati učenike na putu samostalnog iskustvenog

učenja, uporabu svih izvora znanja na različitim medijima, stvaranja kritičkog mišljenja te samostalnu uporabu informacija i znanja na odgovoran i etičan način, s temeljnom ulogom učenja učenja u kontekstu cjeloživotnog učenja.

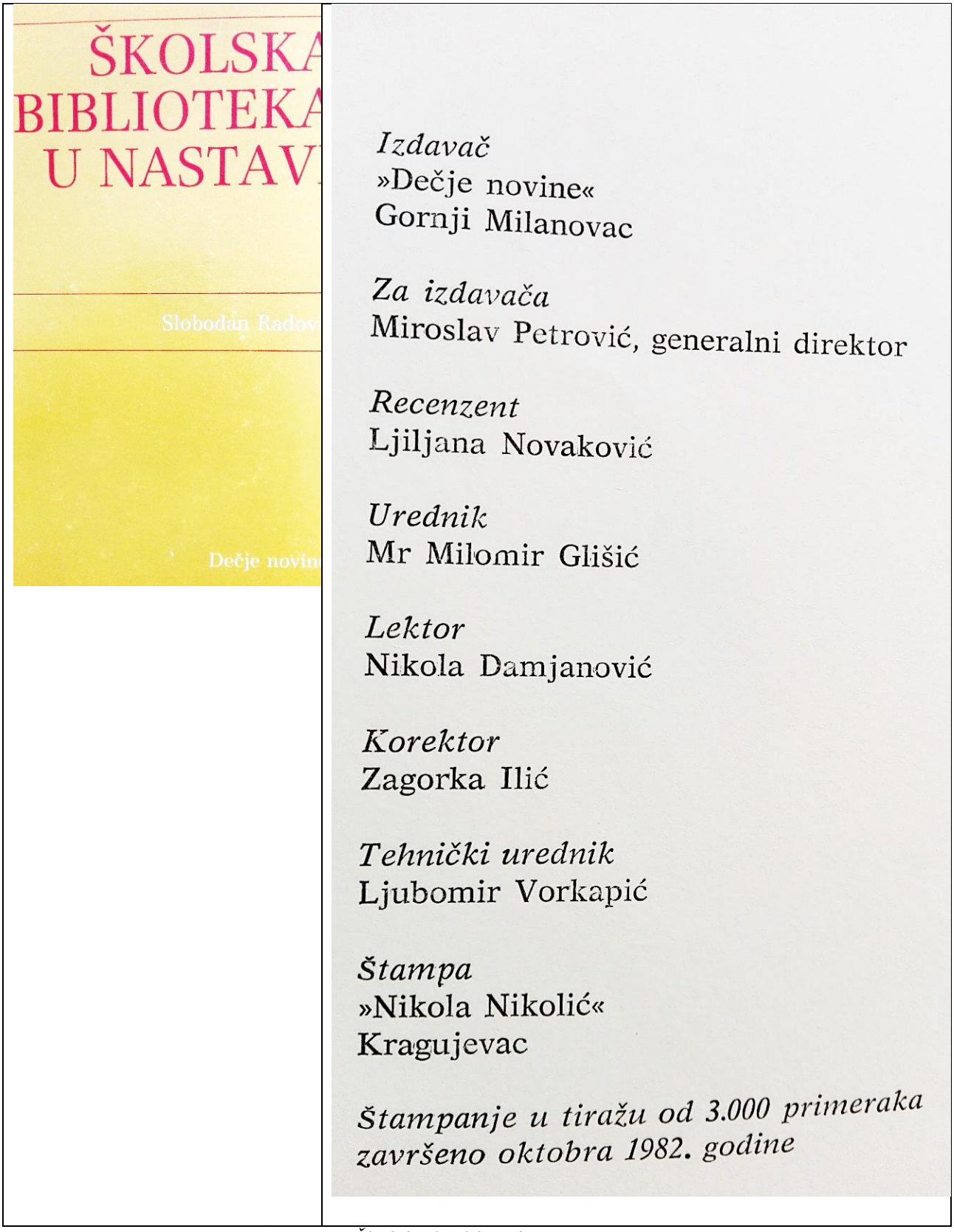

Slika 78. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

PREDGOVOR

U ovoj knjizi razmatraju se ključni problemi mesta i uloge školske biblioteke u nastavi uopšte, a pre svega u nastavi maternjeg jezika. Kako ti problemi, prvenstveno, proizilaze iz specifičnosti rada sa knjigom, to je rad sa knjigom ovde uzet kao polazno pitanje.

U tome, razume se, odgovarajuće mesto ima školska biblioteka i u njoj školska knjiga.

Ilustrativni primeri koji su ovde dati imaju za cilj da prikažu kako se to čini u okviru jedne nastave, kao što je to nastava maternjeg jezika. Uzimali smo primere iz onih tekstova kojima se gotovo redovno obezbeđuje mesto u školskim programima, ili su se ti tekstovi nalazili u širem izboru učenika i nastavnika. A želeli smo da prikažemo kako rad s knjigom i rad u školskoj biblioteci u nastavnoj praksi traži raznovrsna i elastična postupanja. Stoga se ni primeri koji su ovde dati ne mogu uzeti kao šabloni i klišeji.

Svojstvo je dece čitalaca da u sve veruju i da se ne distanciraju od onoga što doznaju čitanjem. I zato im valja dati dobru knjigu. Takvu knjigu treba da ima školska biblioteka, a bibliotekar da zna i da može da je preporuči.

U tom poslu nastava maternjeg jezika i školska biblioteka nalaze se na istom koloseku. Njihova savremenost ogleda se i u spremnosti i umešnosti kadrova, nastavnika i bibliotekara, da podstiču, upućuju i motivišu za knjigu i književno delo.

Svakako da su dobri časovi nastave maternjeg jezika najbolji podsticaj da se knjige traže i čitaju, ali valjalo je potražiti i motive koji bi na učenike delovali i van časa. Nesumnjivo da za takva, slobodna, čitanja poseban je izazov školska biblioteka.

Neka pitanja, kao: ispitivanje navika učenika u korišćenju informaciono-dokumentacione literature, korišćenje te literature u nastavnikovom radu s učenicima, zatim, uspešnost pojedinih motivacionih postupaka, valjalo bi više istraživati.

5

Slika 79. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

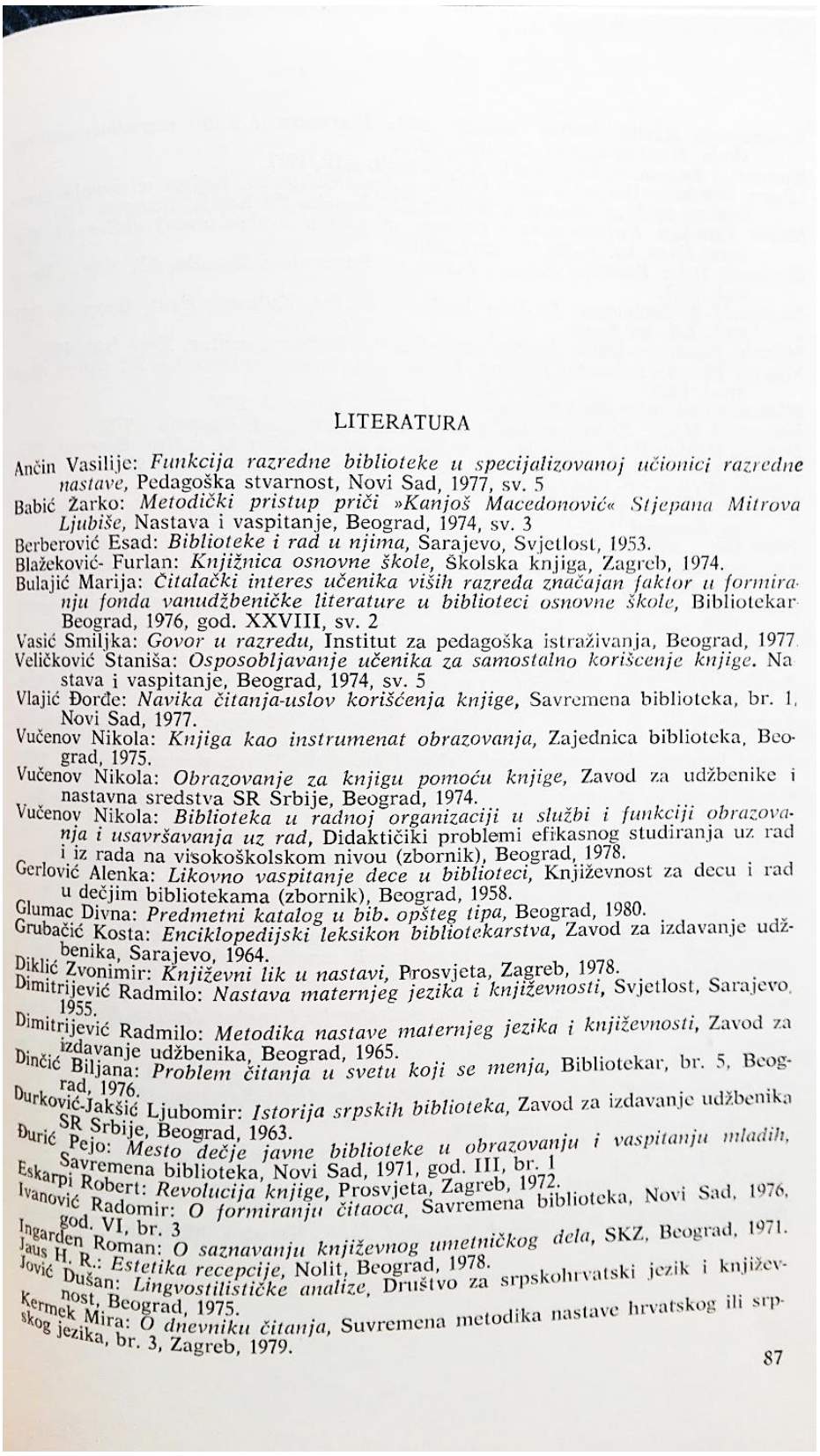

LITERATURA

Ančin Vasilije: *Funkcija razredne biblioteke u specijalizovanoj učionici razredne nastave,* Pedagoška stvarnost, Novi Sad, 1977, sv. 5

Babić Žarko: *Metodički pristup priči »Kanjoš Macedonović« Stjepana Mitrova Ljubiše,* Nastava i vaspitanje, Beograd, 1974, sv. 3

Berberović Esad: *Biblioteke i rad u njima,* Sarajevo, Svjetlost, 1953.

Blažeković- Furlan: *Knjižnica osnovne škole,* Školska knjiga, Zagreb, 1974.

Bulajić Marija: *Čitalački interes učenika viših razreda značajan faktor u formiranju fonda vanudžbeničke literature u biblioteci osnovne škole,* Bibliotekar Beograd, 1976, god. XXVIII, sv. 2

Vasić Smiljka: *Govor u razredu,* Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, 1977.

Veličković Staniša: *Osposobljavanje učenika za samostalno korišćenje knjige.* Nastava i vaspitanje, Beograd, 1974, sv. 5

Vlajić Đorđe: *Navika čitanja-uslov korišćenja knjige,* Savremena biblioteka, br. 1, Novi Sad, 1977.

Vučenov Nikola: *Knjiga kao instrumenat obrazovanja,* Zajednica biblioteka, Beograd, 1975.

Vučenov Nikola: *Obrazovanje za knjigu pomoću knjige,* Zavod za udžbenike i nastavna sredstva SR Srbije, Beograd, 1974.

Vučenov Nikola: *Biblioteka u radnoj organizaciji u službi i funkciji obrazovanja i usavršavanja uz rad,* Didaktičiki problemi efikasnog studiranja uz rad i iz rada na visokoškolskom nivou (zbornik), Beograd, 1978.

Gerlović Alenka: *Likovno vaspitanje dece u biblioteci,* Književnost za decu i rad u dečjim bibliotekama (zbornik), Beograd, 1958.

Glumac Divna: *Predmetni katalog u bib. opšteg tipa,* Beograd, 1980.

Grubačić Kosta: *Enciklopedijski leksikon bibliotekarstva,* Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1964.

Diklić Zvonimir: *Književni lik u nastavi,* Prosvjeta, Zagreb, 1978.

Dimitrijević Radmilo: *Nastava maternjeg jezika i književnosti,* Svjetlost, Sarajevo, 1955.

Dimitrijević Radmilo: *Metodika nastave maternjeg jezika i književnosti,* Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd, 1965.

Dinčić Biljana: *Problem čitanja u svetu koji se menja,* Bibliotekar, br. 5, Beograd, 1976.

Durković-Jakšić Ljubomir: *Istorija srpskih biblioteka,* Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, Beograd, 1963.

Đurić Pejo: *Mesto dečje javne biblioteke u obrazovanju i vaspitanju mladih,* Savremena biblioteka, Novi Sad, 1971, god. III, br. 1

Eskarpi Robert: *Revolucija knjige,* Prosvjeta, Zagreb, 1972.

Ivanović Radomir: *O formiranju čitaoca,* Savremena biblioteka, Novi Sad, 1976, god. VI, br. 3

Ingarden Roman: *O saznavanju književnog umetničkog dela,* SKZ, Beograd, 1971.

Jaus H. R.: *Estetika recepcije,* Nolit, Beograd, 1978.

Jović Dušan: *Lingvostilističke analize,* Društvo za srpskohrvatski jezik i književnost, Beograd, 1975.

Kermek Mira: *O dnevniku čitanja,* Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika, br. 3, Zagreb, 1979.

87

Slika 80. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

pitanja, 1957. godine ističe da se savremeni nastavni proces ne može zamisliti bez široke primene audiovizuelnih sredstava, laboratorija i *dobro opremljenih biblioteka* (podvukao S. R.).

U ovom osnovnom dokumentu tadašnje školske reforme, koja je bez ustupka najavljivala raskid s tradicionalnom školom, dalje se razlaže shvatanje i uverenje da će knjiga, biblioteka i ostala savremena sredstva obaveštavanja omogućiti svakom, da u svako doba, prema potrebi i želji upotpuni i proširi znanja stečena u školi.

Kasnije, u zakonske odredbe o osnovnom i srednjem obrazovanju inkorporirana je školska biblioteka kao značajan činilac u osavremenjivanju nastave.

Slika 81. 1957 ističe… (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

ŠKOLSKA BIBLIOTEKA U PLANOVIMA I PROGRAMIMA NASTAVE MATERNJEG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

Nastava maternjeg jezika, knjiga i biblioteka čine prirodno zajedništvo. Shodno ovome, u nastavnim planovima i programima istican je značaj knjige u obrazovanju i vaspitanju. Ovde postoji razvojna, uzlazna linija s razlikama u oblikovanju pojedinih zadataka nastave, na kojima počivaju programi maternjeg jezika, što se odražavalo i na školske biblioteke.

Navedenih nekoliko primera pokazuje kako je, preko nastavnih planova i programa, školska i društvena javnost tragala za najfunkcionalnijim rešenjima ne samo u izboru lektire, već i priručne literature:

Nastavni plan i program za osnovnu školu u SR Srbiji (1956) u popisu od devedeset i dva naslova, koliko ih ima na spisku lektire od petog do osmog razreda, dopušta nastavnicima »da mogu uzeti u obzir i dela kojih nema u spisku za pojedine razrede, ali mora voditi računa o uzrastu učenika i umetničkoj vrednosti dela.«

Kasnije, Nastavni plan i program za osnovnu školu u SR Srbiji (1962) ide dalje, te navodi na mogućnosti korišćenja vanudžbeničke literature.

U dokumentu »Osnovna škola« koji je bio stručno-metodska podloga za izradu nastavnih planova i programa, ukazuje se na dve kategorije školske knjige. Zapravo, uz udžbenike, gotovo ravnopravno, upućuje se i na druge izvore znanja: »Pored udžbenika učenicima treba staviti na raspolaganje i raznovrsne pisane materijale iz umetničke i naučno-popularne literature, stručne knjige, leksikone, raznovrsne dečje listove i časopise.«[20]

Kasnije, takođe, ističu se konkretni zadaci u odnosu na školsku biblioteku.

Nastava maternjeg jezika u osnovnoj školi ima programski zadatak »osposobljavanje učenika za korišćenje biblioteke i čitaonice radi razvijanja ljubavi prema knjizi i njene praktične primene u daljem obrazovanju..«[21]

Sličan zahtev je i u srednjem obrazovanju u kome se zadatak nastave maternjeg jezika i književnosti, pored ostalog, svodi na »osposobljavanje uče-

---

[20] Osnovna škola, Beograd, 1958, str. 308.

[21] Jedinstvene osnove i Zajednički plan i program obrazovno-vaspitnog rada u SR Srbiji, Srpskohrvatski jezik od V do VIII razreda osnovne škole, Beograd, 1977, str. 52.

Slika 82. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

nika za samoobrazovanje korišćenjem knjige, biblioteke i drugih oblika usmene i pisane komunikacije.«[22]

Nastavi i školskoj biblioteci poverava se pedagoška uloga u formiranju navika obrazovanja pomoću knjige.

Program nastave maternjeg jezika i književnosti, s više metodoloških zahteva ostvaruje se i pomoću časova lektire čiji je cilj da na primerima probranih književnih dela razvija estetička osećanja, da širi saznajne vidike i formira čitalačku radoznalost.

Pomenuti programi nastave maternjeg jezika i književnosti, uz popis dela domaće lektire, propisuju dela koja se obavezno obrađuju, a prepušta se po nekoliko dela samoizboru učenika i nastavnika.

U petom razredu osnovne škole, na primer u popisu od četrnaest knjiga, obavezno se obrađuju ova dela:

Knjiga narodnog stvaralaštva (starije junačke i kosovske pesme; šaljive narodne priče o Eri; Nasradin-hodži i Ćosi).

V. Prežihov: *Đurđevak*

M. Alečković: *Zvezdane balade*

B. Nušić: *Hajduci*

Još se po nastavnikovom i učenikovom izboru obrađuju dva dela, to su najčešće bile knjige: Družba Pere Kvržice (M. Lovrak) i Družina sinji galeb (T. Seliškar). Ostale knjige: Priče iz davnine (I. Brlić — Mažuranić), Strah u ulici lipa (M. Matošec), Pesme o majci (B. V. Radičević), Robinson Kruso (D. Defo), Sin puka (V. Katajev), Izbor iz poezije (F. Feher), Crna braća (F. Bevk) i Svirač u dvorištu (M. Petrović) koriste se po slobodnom izboru učenika. Nastavniku je dopušteno da van spiska odabira delo iz savremene književnosti, afirmisano tokom poslednjih godina.

Najčešće su to u V razredu osnovne škole bila ova dela:

Bioskop u kutiji šibica (V. Stojšin), *Sedefna ruža* (M. Alečković), *Delije na Bihaću* (B. Ćopić).

Sličan metodički postupak je i u ostalim razredima osnovne škole, a tako je i u srednjoj školi.

O propisivanju i utvrđivanju dela obavezne lektire variraju različita metodička gledišta. Oscilacije su od shvatanja da izbor lektire treba da bude slobodan do stava da treba propisati određena dela, ali pri tome uvažavati interesovanja učenika.

Nastavni programi u SR Srbiji (1977) uvažavaju oba kriterija. Saglasno tome, princip fakultativnosti u izboru lektire nije u potpunosti usvojen, jer bi to moglo da omete normalni tok ostvarivanja programa nastave maternjeg jezika. Takođe, principi korelacije školske interpretacije književnog teksta i domaće lektire bili bi u neskladu. Zato se i postupak propisivanja obavezne lektire u programima dopunjuje metodom uvođenja učenika u tematski krug u kome čitalac »novo delo opaža kako u užem vidokrugu svoga književnog iskustva, tako i u širem vidokrugu svoga životnog iskustva.«[23]

Ti tematski krugovi mogu da budu uži i širi. Tako se od školske biblioteke, prvenstveno, očekuje da obezbedi literaturu koju nastava, školskom i domaćom lektirom, propisuje. Na primer, programom je predviđena mono-

[22] Zajednička osnova i program obrazovno-vaspitnog rada srednjeg usmerenog obrazovanja: Srpskohrvatski jezik i književnost, Beograd, 1977, str. 68.

[23] H. R. Jaus: Estetika recepcije, Nolit, Beograd, 1978. str. 63.

Slika 83. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

Moguće je, budući da su školske biblioteke deo jedinstvenog bibliotečko informativnog sistema, organizovati *pokretni pozajmni fond* pri matičnoj (narodnoj) biblioteci. U ovom fondu, na primer, mogle bi da budu knjige koje su skupe a povremeno se koriste, ili samo specijalni fond kao što je audiovizuelni.

Sve ove vrste biblioteka imaju zadatak da približe knjige učenicima, da im olakšaju i ubrzaju susret sa tekstom, a i da ih motivišu na stvaranje *sopstvenih biblioteka*. Zatim, da ih uz pomoć nastavnika i bibliotekara upute ka knjizi kojom bi se mogli služiti u samostalnom obrazovanju i obaveštavanju, da ih naviknu metodičnom korišćenju knjiga i samostalnom uspostavljanju dijaloga s književnim tekstom.

Slika 84. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

UPOZNAVANJE MOGUĆNOSTI ŠKOLSKE BIBLIOTEKE

Nastavni rad na književnom tekstu, pored raznih drugih aktivnosti novni je sadržaj nastave maternjeg jezika koja treba da navikne učenik čitaju knjige i donose sudove o pročitanim književnim tekstovima.

Osposobljavanje i privikavanje na samostalno doživljavanje i tuma nje književnog teksta započinje već u razrednoj nastavi na tekstovima iz tanaka, pa se postupno, preko domaće lektire, proširuje i uvećava. Prema me, ovakav rad započinje u učionici, pa se prenosi na aktivno čitanje od kuće, a onda u školsku biblioteku a potom i u javnu biblioteku. Time i počinje aktivni nastavni rad uz prethodno dobivene radne zadatke. Za vršenje nastavnih zadataka, učenicima je na dohvatu sva potrebna litera- ura: književna dela potrebna za domaću lektiru, književnoteorijska i knji- evnokritička dela koja će pospešiti analizu dela i doprineti da se delo ublje doživi i shvati.

Grafički bi se ovo jedinstvo moglo predstaviti ovako:

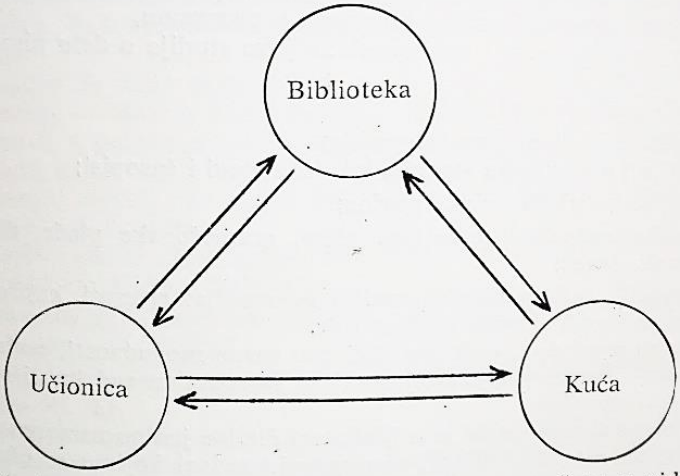

Aktivni rad na književnom tekstu začinje se na času u vidu usmere- nog radnog zadatka čije se izvršenje prenosi u prostor van učionice, u bibli- oteku (kućnu, školsku, javnu). Zatim se opredmećeni rad u vidu saopštenja ili suda o pročitanom ponovo vraća u učionicu u kojoj nastaju novi pod- sticaji i novi čitalački nemiri.

Na primer, školskoj interpretaciji Prve knjige *Seoba* M. Crnjanskog prethodiće učenički istraživački rad. Učenici se pravovremeno upućuju da pročitaju roman i tada im se daju i metodički obrazlažu istraživački zadaci koji će usmeriti učeničku pažnju. To znači da se školska interpretacija zas- niva na rezultatima produženog čitaočevog stvaranja i na onim tekstovnim činiocima koji su to stvaranje usmerili.

Pored toga, radi uspešnijeg podsticanja i produbljivanja kolektivnog rada neki pojedinci mogu dobiti specijalne zadatke s posebnim uputstvima koji bi mogli ovako da budu formulisani:[38]

Jedan će pročitati Drugu knjigu Seoba i biti spreman da pruži podat- ke o daljoj sudbini ratnika.

[38] Prema knjizi Milije Nikolića: U svetu znakova, Novi Sad, 1980, str. 22—23.

47

Slika 85. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

— navike sistematskog čitanja,
— emotivno i misaono angažovanje u čitanju,
— uočavanje i beleženje karakterističnih pojedinosti.

U metodičkoj teoriji V. Milarić slikovito shemom objašnjava uslovnos-
tvrega pojma:[51]

Slika 86. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

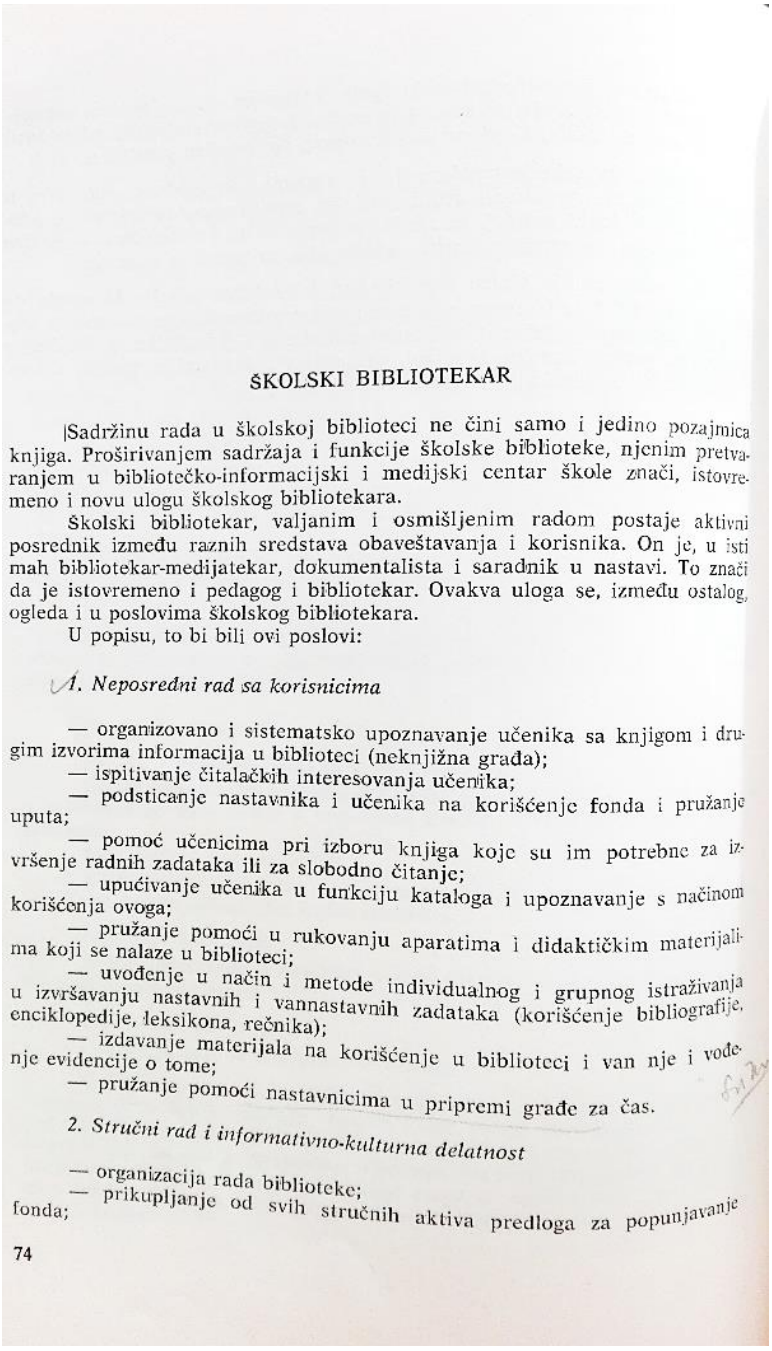

ŠKOLSKI BIBLIOTEKAR

Sadržinu rada u školskoj biblioteci ne čini samo i jedino pozajmica knjiga. Proširivanjem sadržaja i funkcije školske biblioteke, njenim pretvaranjem u bibliotečko-informacijski i medijski centar škole znači, istovremeno i novu ulogu školskog bibliotekara.

Školski bibliotekar, valjanim i osmišljenim radom postaje aktivni posrednik između raznih sredstava obaveštavanja i korisnika. On je, u isti mah bibliotekar-medijatekar, dokumentalista i saradnik u nastavi. To znači da je istovremeno i pedagog i bibliotekar. Ovakva uloga se, između ostalog, ogleda i u poslovima školskog bibliotekara.

U popisu, to bi bili ovi poslovi:

1. Neposredni rad sa korisnicima

— organizovano i sistematsko upoznavanje učenika sa knjigom i drugim izvorima informacija u biblioteci (neknjižna građa);
— ispitivanje čitalačkih interesovanja učenika;
— podsticanje nastavnika i učenika na korišćenje fonda i pružanje uputa;
— pomoć učenicima pri izboru knjiga koje su im potrebne za izvršenje radnih zadataka ili za slobodno čitanje;
— upućivanje učenika u funkciju kataloga i upoznavanje s načinom korišćenja ovoga;
— pružanje pomoći u rukovanju aparatima i didaktičkim materijalima koji se nalaze u biblioteci;
— uvođenje u način i metode individualnog i grupnog istraživanja u izvršavanju nastavnih i vannastavnih zadataka (korišćenje bibliografije, enciklopedije, leksikona, rečnika);
— izdavanje materijala na korišćenje u biblioteci i van nje i vođenje evidencije o tome;
— pružanje pomoći nastavnicima u pripremi građe za čas.

2. Stručni rad i informativno-kulturna delatnost

— organizacija rada biblioteke;
— prikupljanje od svih stručnih aktiva predloga za popunjavanje fonda;

74

Slika 87. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

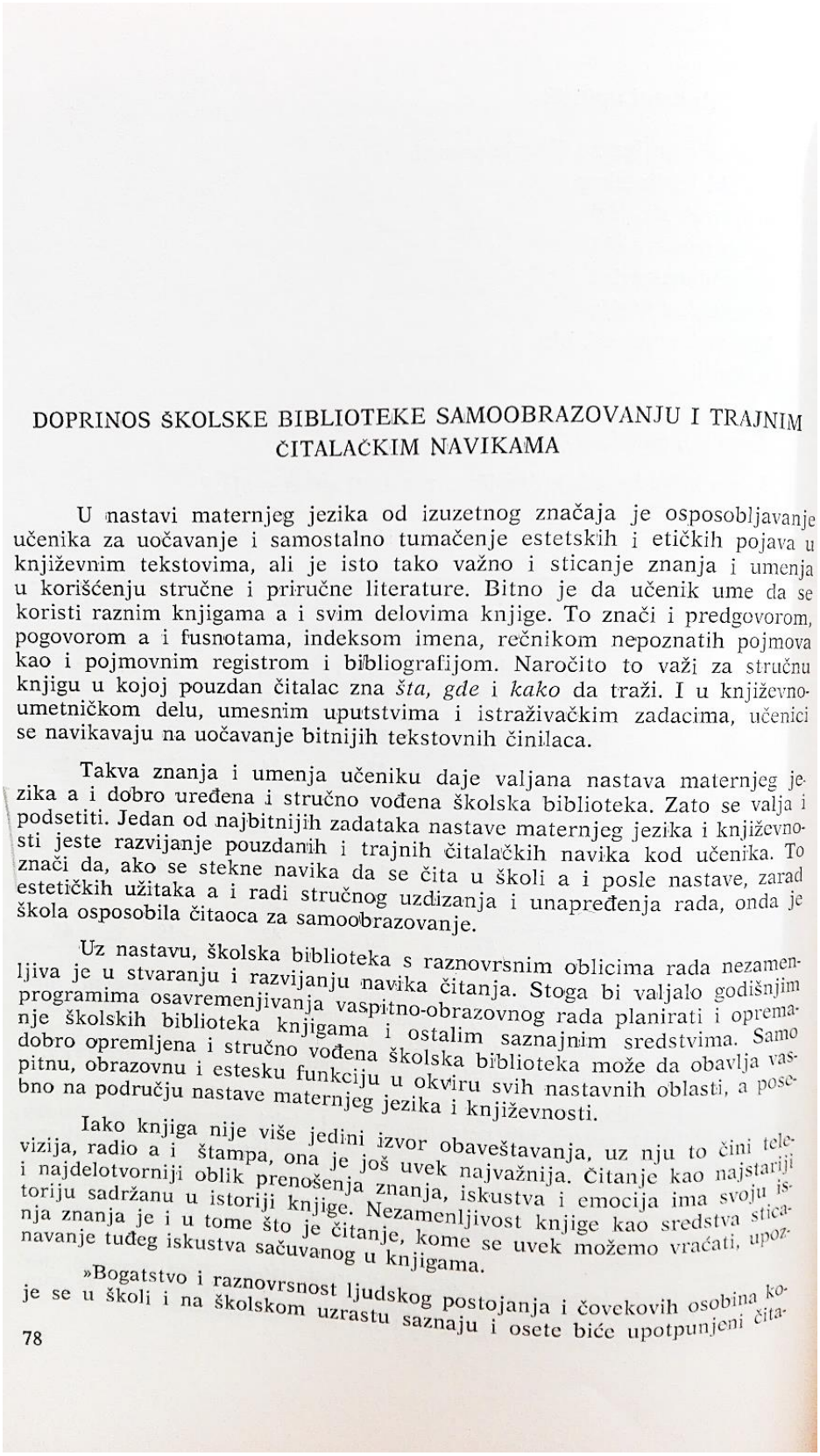

DOPRINOS ŠKOLSKE BIBLIOTEKE SAMOOBRAZOVANJU I TRAJNIM ČITALAČKIM NAVIKAMA

U nastavi maternjeg jezika od izuzetnog značaja je osposobljavanje učenika za uočavanje i samostalno tumačenje estetskih i etičkih pojava u književnim tekstovima, ali je isto tako važno i sticanje znanja i umenja u korišćenju stručne i priručne literature. Bitno je da učenik ume da se koristi raznim knjigama a i svim delovima knjige. To znači i predgovorom, pogovorom a i fusnotama, indeksom imena, rečnikom nepoznatih pojmova kao i pojmovnim registrom i bibliografijom. Naročito to važi za stručnu knjigu u kojoj pouzdan čitalac zna *šta, gde* i *kako* da traži. I u književno-umetničkom delu, umesnim uputstvima i istraživačkim zadacima, učenici se navikavaju na uočavanje bitnijih tekstovnih činilaca.

Takva znanja i umenja učeniku daje valjana nastava maternjeg jezika a i dobro uređena i stručno vođena školska biblioteka. Zato se valja i podsetiti. Jedan od najbitnijih zadataka nastave maternjeg jezika i književnosti jeste razvijanje pouzdanih i trajnih čitalačkih navika kod učenika. To znači da, ako se stekne navika da se čita u školi a i posle nastave, zarad estetičkih užitaka a i radi stručnog uzdizanja i unapređenja rada, onda je škola osposobila čitaoca za samoobrazovanje.

Uz nastavu, školska biblioteka s raznovrsnim oblicima rada nezamenljiva je u stvaranju i razvijanju navika čitanja. Stoga bi valjalo godišnjim programima osavremenjivanja vaspitno-obrazovnog rada planirati i opremanje školskih biblioteka knjigama i ostalim saznajnim sredstvima. Samo dobro opremljena i stručno vođena školska biblioteka može da obavlja vaspitnu, obrazovnu i estesku funkciju u okviru svih nastavnih oblasti, a posebno na području nastave maternjeg jezika i književnosti.

Iako knjiga nije više jedini izvor obaveštavanja, uz nju to čini televizija, radio a i štampa, ona je još uvek najvažnija. Čitanje kao najstariji i najdelotvorniji oblik prenošenja znanja, iskustva i emocija ima svoju istoriju sadržanu u istoriji knjige. Nezamenljivost knjige kao sredstva sticanja znanja je i u tome što je čitanje, kome se uvek možemo vraćati, upoznavanje tuđeg iskustva sačuvanog u knjigama.

»Bogatstvo i raznovrsnost ljudskog postojanja i čovekovih osobina koje se u školi i na školskom uzrastu saznaju i osete biće upotpunjeni čita-

78

Slika 88. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

PRILOZI

I

Minimum jugoslovenskih standarda za školske biblioteke[62]

I. Funkcija školske biblioteke

1. Školska biblioteka je mesto informativne, vaspitno-obrazovne i kulturne delatnosti svake škole.

Školska biblioteka prikuplja, obrađuje i daje na korišćenje knjige, i, drugi bibliotečki materijal, potreban polaznicima i nastavnicima škole u izvršavanju zadataka škole i unapređivanju nastave.

Cilj delatnosti biblioteke u školi je organizovan programiran nastavni rad kao osnov vaspitno-obrazovnog procesa i transformacije učenika u subjekt obrazovnog rada.

2. Pod nazivom školska biblioteka u ovim standardima se podrazumevaju biblioteke u osnovnim školama i u školama drugog stupnja. Program rada školske biblioteke odvija se u skladu s vaspitno-obrazovnim procesom određene vrste škola.

3. Svaka škola dužna je imati biblioteku.

4. Finansiranje programa rada školske biblioteke vrši se po istim principima kao i finansiranje čitavog obrazovnog programa škole.

5. Školska biblioteka sarađuje u svim oblicila stručnog i pedagoškog delovanja sa svim odeljenjima narodnih biblioteka.

II. Bibliotekarski fond

6. Bibliotečki fond se u biblioteci osnovne škole sastoji iz dva dela: učeničkog i nastavničkog. U bibliotekama drugog stupnja bibliotečki fond je jedinstven i njime se služe i učenici i nastavnici.

7. Bibliotečki fond školske biblioteke čine knjige, listovi, časopisi, priručnici, audiovizuelni i dokumentacioni materijal potreban u izvršavanju programa nastave.

[62] Bibliotekar br. 5—6, Beograd, 1978.

80

Slika 89. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

b) Slikovnice razne (domaće i strane) — na oba pisma	zbirka 1 za školu — 1 za razred
v) Dela izvan Programa za maternji jezik	komad 1 na 30 učen. — 1 na 20 u
g) Ostala literatura (enciklopedije, leksikoni, rečnici, literatura za slobodne aktiv.)	zbirka 1 za školu — 1 na 200 uče
d) Dečji i omladinski listovi i časopisi (najmanje 5 naslova)	komplet 1 za raz. — 1 za odeljen

3) Ostali normativi:

a) Odnos beletristike i ostale literature — 2:1

b) Svako fizički izdvojeno odeljenje škole ima pravo na odgovarajući broj knjiga (punkt đačke biblioteke matične škole).

v) Škola treba da ima po jedno mesto u čitaonici za svakih 20 učenika.

Napomena: U posebno povoljnim uslovima biblioteka se formira kao m medija centar škole.

II. Nastavnička biblioteka

1. Udžbenici i priručnici za učenike I—VIII razreda	komad po 1 za svakog nastav.
2. Dela lektire koja se obrađuju u I—VIII razredu (prema Programu)	komad 1 za stručni aktiv
3. Stručna literatura za nastavnike (po predmetima: književnost, jezik, usmeno i pisano izražavanje, didaktika, metodika, pedagogija, psihologija, filozofija, estetika, etika, umetnost, sredstva komunikacije, slobodne aktivnosti, enciklopedije, leksikoni, rečnici-srpsko-hrvtaskog, makedonskog, slovenačkog, stranog jezika, pravopisni, etimološki i dr.)	komplet po 1 za stručni aktiv
4. Stručni listovi i časopisi i druga periodika (po oblastima)	komad po 1 za stručni aktiv

84

Slika 90. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

Normativi školskog prostora i opreme škola i centara usmerenog obrazovanja i vaspitanja[64]

Medijateka

Medijateku čini veći broj prostorija, što zavisi od broja učenika, odnosno odeljenja u školi. Medijateku čine:

— prostorija za stručne saradnike i smeštaj nastavnih sredstava i biblioteke, minimalni zahtevi.
— prostorija za čitaonicu, veličine 54 — 60 m²,
— prostorija za grupni rad, veličine 18 m²,
— prostorija za audiovizuelne emisije, veličine 72 — 80 m², optimalni zahtevi.

Oprema medijateke

a) Oprema prostorije za biblioteku, zajednička nastavna sredstva i za stručne saradnike:

— plakari ili ormari dimenzije prema broju knjiga i zajedničkih nastavnih sredstava,
— sto za stručne saradnike, standardni pisaći, prema broju saradnika,
— stolica obična — prema broju stručnih saradnika,
— ormarić sa fiokama za kartoteku — 1 kom.
— postolje za izdavanje knjiga i nastavnih sredstava — 1 kom.
— čiviluk — 1 kom.

b) Oprema čitaonice:

— sto učionički 1,30 x 0, 50 po JUS-u 17 kom.
— stolice učenika po JUS-u 34 kom.
— police za listove i časopise sa rafovima u nagibu 1 kom.
— zidne slike — umetničke originalne ili reprodukcije 2—3 kom.
— zavese pastelnih boja (prema broju prozora).

U delu čitaonice namenjeno za klupski prostor:

— sto za grupu od 8 učenika 1 kom.
— sto pisaći, standardni 1 kom.
— plakar ili ormar 1 kom.
— oglasna tabla 1 kom.
— audiovizuelni kabinet za radio i TV diskoteku, fototeku oprema po projektu 1 kom.

[64] Prosvetni glasnik, broj 9, 1980.

85

Slika 91. (*Školska boiblioteka u nastavi*, 1982.)

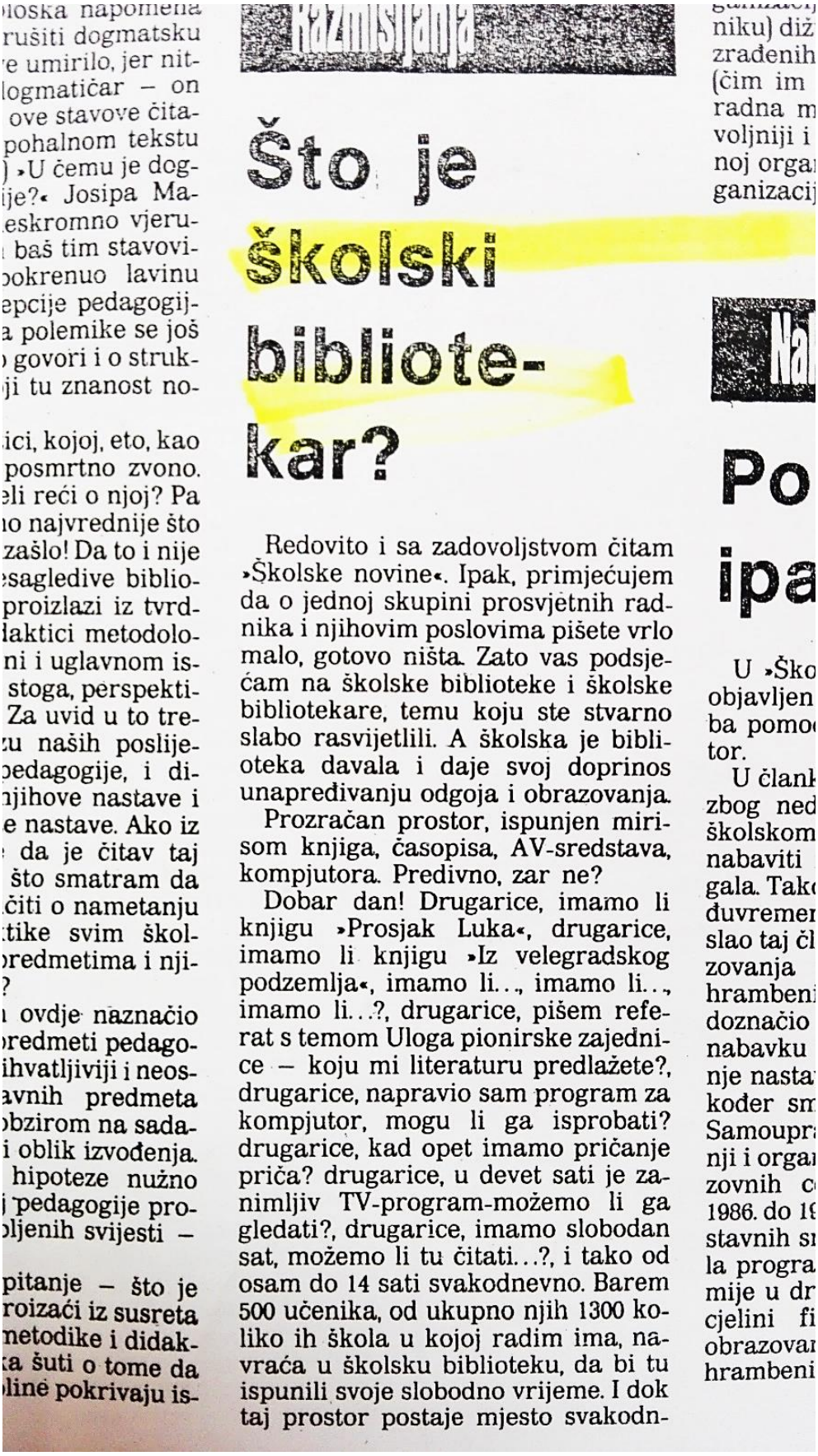

loška napomena
rušiti dogmatsku
e umirilo, jer nit-
logmatičar – on
ove stavove čita-
pohalnom tekstu
) »U čemu je dog-
ije?« Josipa Ma-
eskromno vjeru-
baš tim stavovi-
pokrenuo lavinu
epcije pedagogij-
a polemike se još
govori i o struk-
ji tu znanost no-

ici, kojoj, eto, kao
posmrtno zvono.
eli reći o njoj? Pa
o najvrednije što
zašlo! Da to i nije
sagledive biblio-
proizlazi iz tvrd-
laktici metodolo-
ni i uglavnom is-
stoga, perspekti-
Za uvid u to tre-
u naših poslije-
pedagogije, i di-
njihove nastave i
e nastave. Ako iz
da je čitav taj
što smatram da
čiti o nametanju
tike svim škol-
predmetima i nji-
?
ovdje naznačio
predmeti pedago-
ihvatljiviji i neos-
avnih predmeta
obzirom na sada-
i oblik izvođenja.
hipoteze nužno
pedagogije pro-
ljenih svijesti –

pitanje – što je
roizaći iz susreta
metodike i didak-
a šuti o tome da
line pokrivaju is-

Razmišljanja

Što je školski bibliotekar?

Redovito i sa zadovoljstvom čitam »Školske novine«. Ipak, primjećujem da o jednoj skupini prosvjetnih radnika i njihovim poslovima pišete vrlo malo, gotovo ništa. Zato vas podsjećam na školske biblioteke i školske bibliotekare, temu koju ste stvarno slabo rasvijetlili. A školska je biblioteka davala i daje svoj doprinos unapređivanju odgoja i obrazovanja.

Prozračan prostor, ispunjen mirisom knjiga, časopisa, AV-sredstava, kompjutora. Predivno, zar ne?

Dobar dan! Drugarice, imamo li knjigu »Prosjak Luka«, drugarice, imamo li knjigu »Iz velegradskog podzemlja«, imamo li..., imamo li..., imamo li...?, drugarice, pišem referat s temom Uloga pionirske zajednice – koju mi literaturu predlažete?, drugarice, napravio sam program za kompjutor, mogu li ga isprobati? drugarice, kad opet imamo pričanje priča? drugarice, u devet sati je zanimljiv TV-program-možemo li ga gledati?, drugarice, imamo slobodan sat, možemo li tu čitati...?, i tako od osam do 14 sati svakodnevno. Barem 500 učenika, od ukupno njih 1300 koliko ih škola u kojoj radim ima, navraća u školsku biblioteku, da bi tu ispunili svoje slobodno vrijeme. I dok taj prostor postaje mjesto svakodn-

niku) diž
zrađenih
(čim im
radna m
voljniji i
noj orga
ganizacij

Na

Po

ipa

U »Ško
objavljen
ba pomo
tor.
U člank
zbog ned
školskom
nabaviti
gala. Tak
đuvremer
slao taj čl
zovanja
hrambeni
doznačio
nabavku
nje nasta
kođer sm
Samoupr
nji i orga
zovnih c
1986. do 1
stavnih s
la progra
mije u dr
cjelini fi
obrazovar
hrambeni

Slika 92. Godina 1986. Mojca Petuh, stručna suradnica knjižničarka

isma
talaca

ranja

stava
lagogije
daktike
rihvatlji-

am onaj »samozvani meto-
ubojica«, na kojeg se oko-
teksta »Smrt didaktike?«, u
novinama« broj 7/1986. g.
sta zaključujem da je riječ
tko je predavač na nekom
ta Sveučilišta u Zagrebu i
radnik), poradi tona i od-
epotpisanog komentatora
otičnog »samozvanca«, a i
popujućih »pedagoga« i
ra«, pokušat ću, u kratkim
jasniti smisao teze o smrti

am zaprepaštena, sumnji-
ašena lica pedagoga vidio,
m jednom prilikom, para-
poznati stav Katona Sta-
acio: »Uostalom, smatram
giju treba razrušiti«. To je
lo značiti da je pedagogija
eć dokrajčena, a da bi te-
lo raščistiti za novo – pri-
povijesnoj zbilji, a ne dopu-
živi stari vampir, koji bi to
mogućio. Zato je bila nužna
malo tautološka napomena
rebalo razrušiti dogmatsku
ju (što je sve umirilo, jer nit-
isli da je dogmatičar – on
gumente za ove stavove čita-
u naći u epohalnom tekstu
pedagogiju) »U čemu je dog-
st pedagogije?« Josipa Ma-
a, za koji neskromno vjeru-
e inspiriran baš tim stavovi-
tekst je pokrenuo lavinu

Kako je dijalektička didaktika cvijet didaktike, u čemu ćemo se, vjerujem, svi složiti, naše pobijanje didaktike mora, ako želi biti relevantno, naznačiti u čemu je njena najveća slabost. Stoga postavljamo pitanje otkuda njezina dijalektičnost i koji su joj dometi? Što se tiče prvog dijela pitanja, sjećam se da sam obrazac baš takve dijalektike našao u jednoj sovjetskoj historijskoj čitanci, koja je u svoje vrijeme bila mnogo čitana, a sada se na njoj našao podeblji sloj prašine. Za taj obrazac neki zločesti filozofi kažu da se zove dijamat. Za drugi dio pitanja, ako smo točno locirali izvor, odgovor daje povijesno iskustvo.

Uz sve rečeno, dodao bih i jedno pitanje iz političkog života. Kad su već rečeni pedagozi i didaktičari i zaobideni u strategiji i provedbi reformskih zahvata (da bi, na kraju, i sami stratezi bili zaobideni u trenutku kad su očekivali veću materijalno-financijsku potporu u provođenju reforme), kakva je njihova kritika ili pohvala reforme? Bi li oni ponudili program koji bi se lakše saživio sa školskom praksom?

Svjestan sam da ću, umjesto razmišljanja o problemima, biti smatran rušiteljem digniteta i predmeta pedagogijske znanosti, koji dosada ništa nije objavio, nihilistom, kritizerom, kritičarom svega postojećeg i postignutog, možda čak i ubojicom – ugavnom svim najgorim.

Stalo mi je jedino do toga da se dobro prodrma ta uspavana ljepotica (ili stoimena stoglava aždaja), koja se zove ... edukologija, antropologija, pedagogija ..., možda bi se mogla zvati pedagogografija ili pedagogologija... ali dosad je nisu zvali pedagogozofija..., već iz zloće, ponekad, pedagogokracija.

Što se tiče onog bojnog pokliča o smrti didaktici, prije bih rekao da je riječ o konstataciji, nego o koljačkom pozivu. Možda su se oni koji su pokopani, a vječno živi, pobojali glogova kolca? Kako inače objasniti taj strah od ubojica, kad se nikoga u kulturnom i školskom životu ne može ubiti i pokopati ako se nema buzdovana i lopate moći?

U školi se možda »koješta priča napamet i bez pameti«, ali se pretpostavlja da to ne ostavlja trag na onima koji imaju svoju vlastitu pamet. Čini se da se neki boje za one koji svoje vlastite pameti nemaju, jer su im je oni prodavali, a sad se, eto, pojavljuje opasna konkurencija koja, umjesto da prodaje robu, ukazuje na samoskrivljenu nezrelost.

Kruno ZAKARIJA, Zagreb

Razmišljanja

Što je
školski

evnog okupljanja učenika (nastavnika, na žalost, još uvijek ne), ja, koja vodim sve te poslove i aktivnosti s tih 1300 učenika, pitam se ima li to smisla. Jer, taj školski bibliotekar je ili zaboravljen ili manipuliran i iskorištavan na razne načine.

I drugdje, i u prosvjetnom radu sastavljaju se petogodišnji planovi (koji su, mogli bismo reći, kopija starih, ali zar je to važno?), usvajaju se novi kriteriji financiranja i vrednovanja odgojno-obrazovnog rada. Ne znam kako su drugi prošli, ali za bibliotekara znam da je i u daljoj nedoglednoj budućnosti ostao zadnja »rupa« na sviralu, bar što se tiče statusa i vrednovanja njegova rada (ako može i hoće stvarati, to je njegova osobna stvar). U rangiranju među stručnim suradnicima nadoše se svi »stručnjaci«, osim stručnog suradnika bibliotekara (takav naziv dobio je u Vjesniku Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske, 6. rujna 1983). Bibliotekar nije stručni suradnik, nije nastavnik (sve što vrijedi za stručne suradnike – ne vrijedi za bibliotekara, sve što vrijedi za nastavnike – ne vrijedi za bibliotekara), očito – on je nešto posebno, što ovom lijepom, obrazovanom društvu ne treba. Tko pita za nadarenije učenike i njihove potrebe za razvijanjem individualnih sposobnosti u slobodnom vremenu.

Makar se na tom radnom mjestu našao i super-stručnjak, s dobrim pedagoškim obrazovanjem (predmeti filozofija, pedagogija, sociologija), čovjek koji je sposoban s učenicima vrlo kvaliteno raditi, opterećen velikim brojem učenika – on toj djeci ne može dati ni minimum minimuma. Zna li to netko u PPS-u? Želi li PPS da školski bibliotekari dobiju svog prosvjetnog savjetnika, čovjeka koji će pratiti rad školskog bibliotekara, braniti njihov status i njihove interese na višim forumima. Prosvjetni savjetnik za hrvatski jezik ne može biti i prosvjetni savjetnik za školsku biblioteku, jer njemu je bibliotečno-informacijski centar dalek (biblioteka nije više spremište knjiga za lektiru). Postojanje razvojne službe je čista forma (iznenađuje me otkud snaga ekipi razvojne službe – Čelić, Premilovac i drugi – za bilo kakav rad (a ulažu puno truda i energije), kad njihovi prijedlozi ne znače ništa ni u USIZ-u ni u PPS-u. Netko bi ipak trebao odgovoriti na pitanje: Zašto s tih radnih mjesta, mladi stručnjaci već nakon godinu-dvije izgubljenog rada, svaštarenja (prodaja časopisa, zamjena bolesnih nastavnika, vođenje raznih aktivnosti, rad s prevelikim brojem učenika bez ikakvih ponuđenih nadoknada, s najnižim osobnim dohotkom što ga radna organizacija može dati jednom nastavniku) dižu ruke od teorijski lijepo razrađenih poslova i zadataka, i odlaze (čim im se ukaže prilika) na druga radna mjesta, gdje im je status povoljniji i gdje znaju što su dužni radnoj organizaciji, ali i što je radna organizacija dužna njima?

Mojca PETUH, Zagreb,

Slika 93. Godina 1986. Mojca Petuh, stručna suradnica knjižničarka

) jednog takvog »od srca sr-
ti reko da su nam u malom
ometne«: »Genijalno«. I tako
ti naših, u njihovoj superior-
im je omogućilo da se popnu
ana (koliko nam taj mandat
uživati u analizama vlastite
tj. (iz)vrda(va)nje lijevo i de-
i bez zakucavanja. . ., sve je

u se uzrujavati nad proble-
pojedinačnih i ekipnih re-
e naftnih derivata, turisti-
liki Meč da zemlja utone u
reprogramira (uostalom, ni
ustava). Utoliko su, čini se,
ima smo iz dana u dan ne-
Savjeta Federacije] – zbog
lo učiniti da u ovoj zemlji
kritizira.
grješi (uostalom, mi smo
ećuje da u ovoj zemlji netko
no da se »mazimo i pazimo
ovaramo, i prigovoramo –
voljan (nam) je samo jedan
, jednako politekonomske

iz tog velikog Meča dobije
totina ljudi koji su nedavno
alnoj skupštini, nerijetko i
odgojno-obrazovnim siste-
i ne zaslužuje drukčiji tret-
i (i dok iz njih crpimo od-
]. Zato se unekoliko treba
čimo u svenarodno slavlje,
na-misionarima (cijela du-
ne.
], bit će bolje, ako već (kao

A. Selak

vni odnosi

ARČEVIĆ, dipl. pravnik

poslove i

atke

i kemije radi u jednoj većoj
nja, a time i naša satnica u
u satnicu drugim poslovima,
čak predaje samo jedan od

e jedan od predmeta za koji

raštariti« u poslovima škole,
i raspodjelu poslova?
apočeti ostvarivanje nastav-
pravilna raspodjela satnice

Grupa nastavnika iz Like

73 Zakona o odgoju i osnov-
vrđuju se samoupravnim ak-
iru 42-satnog radnog tjedna.
aća rad nastavnika. Po članu
može, i bez svoje volje, biti
iju njegovoj stručnoj spremi.
iti raditi i u nastavi drugog
tručnu spremu.
odnosima utvrđuje da se rad-
ti na poslove koji ne odgova-
pak, rasporediti i na one po-
j spremi, ako je to regulirano
je i ako je određeno vrijeme
jviše tri mjeseca).
očetku godine, tako da se po-
oju i osnovnom obrazovanju,
enju svih nastavnika i o pra-

opterećenje nastavnika treba
pored poslova treba utvrditi
n samoupravnom organu na

da se najprije donese godišnji
slove koji će se iduće godine
iko je sati potrebno za ostva-

Reagiranja

Školski bibliotekar je stručni suradnik

U »Školskim novinama« broj 13, od 25. ožujka 1986. školska bibliotekarka Mojca PETUH, u članku »Što je školski bibliotekar?«, s pravom ističe značajnu ulogu suvremene školske biblioteke u odgojno-obrazovnom procesu, opterećenost mnogim, često manipulativnim i sporednim poslovima, i prevelikim brojem učenika. Tako je, na žalost, u većini škola. Preopterećen bibliotekar (ponekad dvostruko i trostruko više nego što standardi predviđaju) ne može kvalitetno raditi osnovne poslove i zadatke, tj. osposobljavati učenika za trajno služenje knjigom i ostalim suvremenim medijima, te obavljati referalno-informacijsku djelatnost s radnicima škole. Nepovoljni uvjeti rada, a uz to, u nekim školama, još uvijek i neadekvatan tretman u vrednovanju rada, sigurno utječu na to da mladi i stručno osposobljeni bibliotekari odlaze na bolje plaćena mjesta, što je potpuno normalna pojava u našem društvu. Međutim, postoji i druga mogućnost – da netko ne zna raditi (bar u težim uvjetima), pa »svaštari« i s pravom je lošije vrednovan. U školama se mora izvršiti pravilna procjena, ako im je stalo do toga da imaju kvalitetnu školsku biblioteku.

Inače, svi znamo da na tim, relativno novim, poslovima i zadacima u školama ima mnogo raznolikih teškoća i problema, ali, isto tako, da ih moramo postupno i razumno rješavati, prvenstveno aktivnošću školskih bibliotekara (u sklopu stručne službe kojoj pripadaju i čiji su ravnopravni članovi) i izvan škole, preko vlastitih stručnih aktiva, društva bibliotekara i drugih oblika i organa samoupravljanja. Probleme školskih bibliotekara ne može riješiti prosvjetno-pedagoška služba, odnosno prosvjetni savjetnik za bibliotečno-informacijsku djelatnost, premda je normalno da za tu djelatnost bude zadužen odgovarajući prosvjetni savjetnik, naročito sada, kada intezivno radimo na informatizaciji obrazovanja. Jer, bez solidno organiziranog multimedijskog bibliotečno-informacijskog centra, nema informatizacije škole, niti informacijskog sistema obrazovanja. Sjetimo se da je takvih nerazumijevanja u školama, i »svaštarenja« u radu, bilo dosta prije dvadesetak godina, prilikom uvođenja pedagoga u škole, pa ipak su dobri i uporni pedagozi našli svoje pravo mjesto u školi.

Što se pak tiče stručne pomoći školskim bibliotekarima izvan škole, koju pruža prosvjetno-pedagoška služba, Nacionalna i sveučilišna biblioteka i bibliotekarska društva – ona je neosporna: organiziranje stručnih aktiva, seminara, savjetovanja, davanje pisanih uputa o planiranju i programiranju, organizaciji rada, bibliotečnom poslovanju, transformaciji u BIC itd. U Zavodu za prosvjetno-pedagošku službu Zajednice općina Split dogovoreno je što valja činiti (u okviru Zajednice PPS-a SR Hrvatske), izrađena je i predložena Koncepcija rada stručne službe u osnovnim školama SR Hrvatske, u kojoj je potpuno jednako tretirana bibliotečno-informacijsko-dokumentacijska djelatnost – kao i zorava da su školski bibliotekari »zadnja rupa na svirali«. Ako je riječ o planovima škola, onda su prvenstveno školski bibliotekari dužni da predlože plan razvoja, odnosno preobrazbe školskih knjižnica u multimedijski BIC, koji bi organi škole morali usvojiti, ako su realno postavljeni. Ako pak misli na tzv. Pedagoški standard odgoja i osnovnog obrazovanja SR Hrvatske, onda stanje za školske biblioteke nije tako crno – barem prema onome kako je predloženo (teško je vjerovati da je Zagreb predložio niži pedagoški standard od republičkog).

Dakle, usprkos teškoćama u vezi s uvođenjem i afirmacijom bibliotečno-informacijske djelatnosti u školama, ne bismo smjeli posustati, jer, ipak, sada imamo općedruštvenu podršku. Konačno, treba naglasiti da u većini škola (barem na području Dalmacije) školski bibliotekari, u pogledu vrednovanja rada, nisu tretirani tako kako opisuje drugarica Mojca u svom članku, već su potpuno ravnopravni s ostalim stručnim suradnicima ili s nastavnicima.

Ivo KASTROPIL,
prosvjetni savjetnik,
Split

Prijedlozi

Ranije i drugačije pripremati

Analiza uspješnosti jedanaest održanih »škola pedagoga« pomaže nam da uočimo prednosti i slabosti u organizaciji i provedbi tog najpoznatijeg kolektivnog oblika stručnog usavršavanja pedagoga u našoj republici.

Smatram da bismo glavne nedostatke »Škole pedagoga« mogli izbjeći, ili ublažiti, određenjem osnovne teme najmanje 8–10 mjeseci prije početka »škole. . .«. Koje bismo prednosti imali na taj način – pokazat ćemo na primjeru.

Nema sumnje da su u sadašnjem trenutku aktualna pitanja iz kompleksa tzv. unutrašnje ili

SAVJET OSNOVNE ŠKOLE »MILAN TOMIĆ SLOBODAN«, NOVA GRADIŠKA,
raspisuje

NATJEČAJ

za obavljanje poslova i radnih zadataka

NASTAVNIKA RAZREDNE NASTAVE, na neodređeno vrijeme, u područnoj školi Ljupina

Uvjeti: prema Zakonu o odgoju i osnovnom obrazovanju. Rok za podnošenje prijava je osam dana od dana objavljivanja natječaja. Nastup na radno mjesto odmah.

SAVJET ŠKOLE »MATIJA GUBEC«, MAGADENOVAC, 54542 ŠLJIVOŠEVCI
raspisuje

NATJEČAJ

za obavljanje poslova i radnih zadataka

ŠKOLSKOG PEDAGOGA – na neodređeno vrijeme

Uvjeti: prema Zakonu o odgoju i osnovnom obrazovanju. Natječaj je otvoren osam dana od dana objavljivanja u »Školskim novinama«. Kandidati će biti obaviješteni u roku osam dana od dana odlučivanja.

lo bi objaviti
časopisa »Pe
smanjilo poti
nožavanjem
cijske troško
5. Sudjelov
pedagoga« t
sistem »ulaz
bi sudionik o
pisati i doni
pisani mate
aspekata os
pedagoga«. U
je moguće i
razmijenili
svaki dobio
500–1000 ka
damo i jeda
sopisa »Peda
to dovoljno
djelovanje u
Dajem (»ula
pet kartica t
Zar to nije o
ti?
6. Dio rad
moraju činit
je o tome da
stajali u ma
zmjenjivali i
rađene mate
istraživačke
no.
7. Slijedeć
treba organ
jem u to vr
za učenike.
sudionici p
ustanove, os
njoškolske c
tucije, da pr
ma nastavni
varaju s dire
suradnicima,
nicima, rodit
traju neposre
ma, i slično.
država »škol
»osjetiti« taj s
goga.
Ovako org
pedagoga« tra
organizatora
tim, to je nužn
kvalitetu struč
pedagoga.

PK
dru
diplo
peda

Udruživanje
kama, odnosno
ima višestruko
ko imamo Zbo
štvo psihologa,
doslovno druš
književni zbor
goških društava
želim predložiti
u organiziranju
Stalno se pove
miranih pedago
zi, osjeća se i na
se oni, na razini
organiziraju i po
bi rješenje bilo u
goško-književni
štvo samo diplon
ga, a pedagoška
nama da okupl
svjetne radnike
Tako bi organiz
ra bila ova: Sav
društava na razi
nila bi ga općin
društva u kojima
ni radnici, bez ob
te Pedagoško-kn
kojem su diplon
zi.

Ivan

Slika 94. Godina 1986. Ivo Katropil, prosvjetni savjetnik, Split

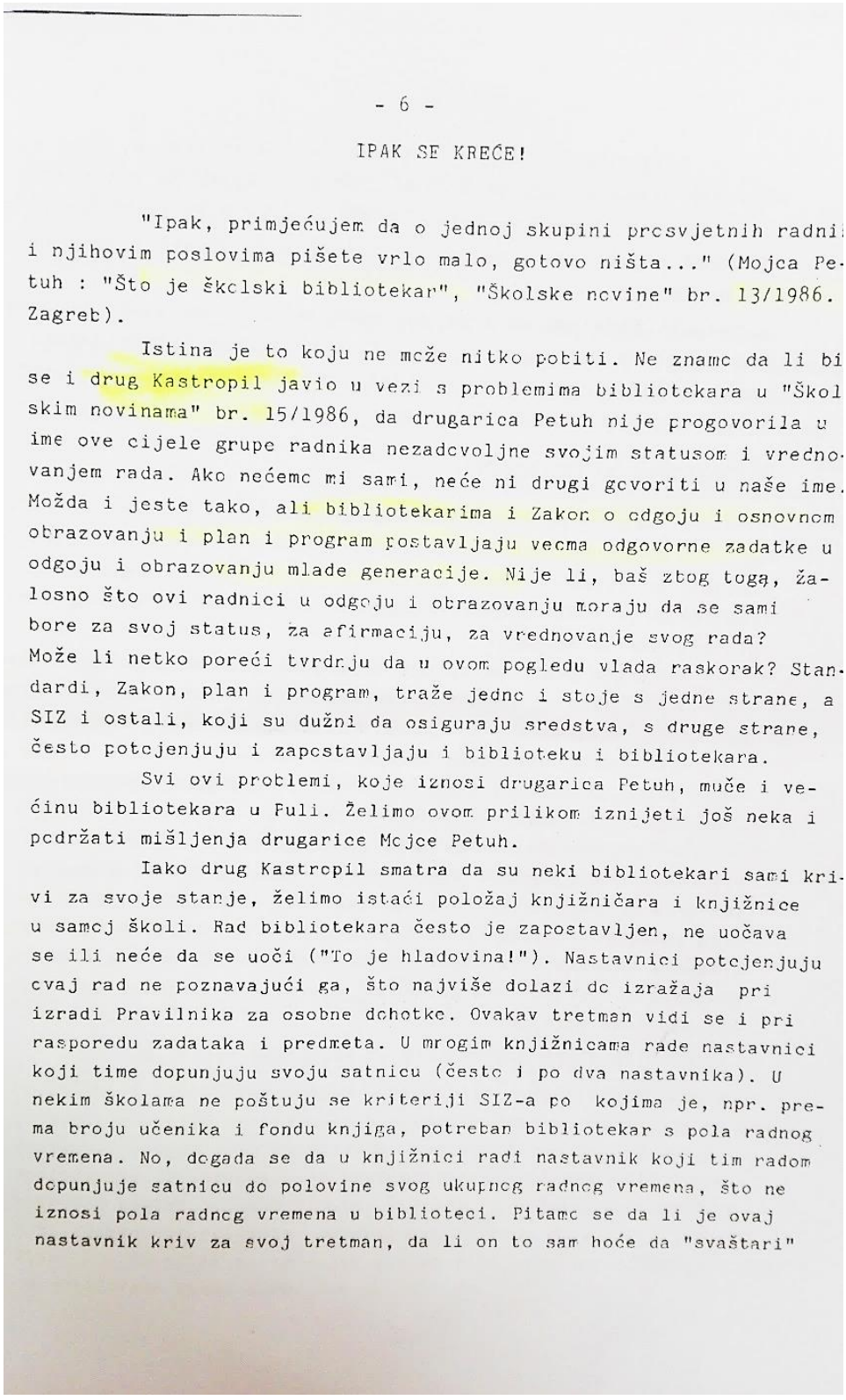

- 6 -

IPAK SE KREĆE!

"Ipak, primjećujem da o jednoj skupini prosvjetnih radni
i njihovim poslovima pišete vrlo malo, gotovo ništa..." (Mojca Pe-
tuh : "Što je školski bibliotekar", "Školske novine" br. 13/1986.
Zagreb).

Istina je to koju ne može nitko pobiti. Ne znamo da li bi
se i drug Kastropil javio u vezi s problemima bibliotekara u "Škol
skim novinama" br. 15/1986, da drugarica Petuh nije progovorila u
ime ove cijele grupe radnika nezadovoljne svojim statusom i vredno-
vanjem rada. Ako nećemo mi sami, neće ni drugi govoriti u naše ime.
Možda i jeste tako, ali bibliotekarima i Zakon o odgoju i osnovnom
obrazovanju i plan i program postavljaju vrlo odgovorne zadatke u
odgoju i obrazovanju mlade generacije. Nije li, baš zbog toga, ža-
losno što ovi radnici u odgoju i obrazovanju moraju da se sami
bore za svoj status, za afirmaciju, za vrednovanje svog rada?
Može li netko poreći tvrdnju da u ovom pogledu vlada raskorak? Stan-
dardi, Zakon, plan i program, traže jedno i stoje s jedne strane, a
SIZ i ostali, koji su dužni da osiguraju sredstva, s druge strane,
često potcjenjuju i zapostavljaju i biblioteku i bibliotekara.

Svi ovi problemi, koje iznosi drugarica Petuh, muče i ve-
ćinu bibliotekara u Puli. Želimo ovom prilikom iznijeti još neka i
podržati mišljenja drugarice Mojce Petuh.

Iako drug Kastropil smatra da su neki bibliotekari sami kri-
vi za svoje stanje, želimo istaći položaj knjižničara i knjižnice
u samoj školi. Rad bibliotekara često je zapostavljen, ne uočava
se ili neće da se uoči ("To je hladovina!"). Nastavnici potcjenjuju
ovaj rad ne poznavajući ga, što najviše dolazi do izražaja pri
izradi Pravilnika za osobne dohotke. Ovakav tretman vidi se i pri
rasporedu zadataka i predmeta. U mnogim knjižnicama rade nastavnici
koji time dopunjuju svoju satnicu (često i po dva nastavnika). U
nekim školama ne poštuju se kriteriji SIZ-a po kojima je, npr. pre-
ma broju učenika i fondu knjiga, potreban bibliotekar s pola radnog
vremena. No, događa se da u knjižnici radi nastavnik koji tim radom
dopunjuje satnicu do polovine svog ukupnog radnog vremena, što ne
iznosi pola radnog vremena u biblioteci. Pitamo se da li je ovaj
nastavnik kriv za svoj tretman, da li on to sam hoće da "svaštari"

Slika 95. Godina 1986. Mladena Antonijević, OŠ I. L. Ribar, Pula - citira Mojcu Petuh ("Školske novine" br. 13/1986.)

Godine 1986. pitaju se Ivo Kastropil, Split, savjetnik i knjižničar Prosvjetno Pedagoške Službe Mladena Antonijević, OŠ I. L. Ribar, Pula - citira Mojcu Petuh ("Školske novine" br. 13/1986.)

Pitamo da li navedene probleme može riješiti sam bibliotekar? Da li će se moći izboriti za svoju afirmaciju i afirmaciju knjižnice ili BIC-a bez suradnje s kolektivom škole i podrške šire društvene zajednice? Ako ta podrška postoji, kako kaže drug Kastropil, ona bi ipak morala više dolaziti do izražaja. Mi to još nismo uočili.

Slika 96. Godina 1986. (br. 6/1986.)

Transformiranje školske knjižnice u BIC (Bibliotečno informacijski centar).

Vratimo se malo transformaciji knjižnice u BIC koja zahtijeva određeni prostor - 30 radnih mjesta i ostalo - da ne nabrajamo. Kako plan transformacije iznijeti nastavničkom vijeću i tražiti proširenje prostora, kad znamo da prostora nema? Kako predložiti adaptaciju najbliže, susjedne učionice, kad znamo unaprijed da će taj zahtjev propasti jer sam nastavnik, koji je u toj učionici, ne osjeća da je školi potreban BIC? Tko je dužan da zainteresira nastavnike za BIC - osim bibliotekara koji je nastavničkom vijeću održao predavanje o značaju BIC-a?

Jedan od zaključaka sa savjetovanja za bibliotekare u Puli bio je i upoznavanje direktora, SIZ-a i ostalih s problemima transformacije. Koliko nam je poznato, taj zaključak još nije realiziran.

Mišljenje drugarice Petuh o savjetniku za bibliotekare u potpunosti podržavamo, ali želimo odati priznanje savjetnicima za hrvatski ili srpski jezik PPS Rijeka, drugarici Jadranki Križ i Ivanu Šulini koji, bez obzira što im je "BIC dalek", pružaju bibliotekarima pomoć obilaskom i savjetima. Dobro je da su i oni primili ovaj zadatak. - Barem se neće, pri slijedećem obilasku škole i knjižnice, dogoditi da neki nastavnik kaže: "Što će savjetnik u knjižnici? Neće valjda prebrojavati knjige"?

Slika 97. Mladena Antonijević, OŠ I. L. Ribar, Pula - citira Mojcu Petuh (Glasnik Društva bibliotekara Istre br.6/1986.)

Godine 1986. je Društvo bibliotekara Istre, na stranici 8. spomenutog Glasnika, navelo

U istom Prijedlogu standarda nigdje nema predviđenih sredstava potrebnih za transformaciju knjižnice u BIC. Svuda se spominje postojanje ili nepostojanje dvorane za tjelesnu i zdravstvenu kulturu, a podataka o prostornim uvjetima knjižnica i fondu knjiga nigdje nema. Kako će knjižnica odigrati veoma važnu ulogu u ostvarivanju odgojno-obrazovnih zadataka novog nastavnog plana i programa i u provođenju reforme škole? Kako će prerasti u BIC, naći se u centru pažnje društvene zajednice kao jedan od bitnih faktora koji svojom djelatnošću omogućavaju ostvarivanje postavljenih

zadatka i ciljeva? (čl. 2 i 3 Zakona odnose se na ove zadatke). Dogodi se da i oni, koji bi morali voditi računa i brinuti za biblioteke, zakažu. Tako je bilo s planiranim savjetovanjima za veljaču i ožujak, a koja nisu održana.

Slika 98. Godina 1986. (br. 6/1986.)

Izdavač: DRUŠTVO BIBLIOTEKARA ISTRE

Uređuje: PREDSJEDNIŠTVO DRUŠTVA BIBLIOTEKARA ISTRE

Adresa: M. Gupca 2, Pula
tel. (052) 22-602
22-603

Lektor i korektor: DAJNA NEŽIĆ

Tehnički urednik: VLADIMIR BILIĆ

Oblikovanje naslovne strane:
NEVEN ŠPERANDA

Prijepis: BORIS ZENZEROVIĆ

Tisak: RO FJIF, Rank xerox

Tiraž: 100 primjeraka,

studeni 1986.

Slika 99. Godina 1986. (br. 6/1986.)

No, ipak se kreće! Nikad nije kasno da se o problemima progovori…

javno. Ne čekajmo "dvadesetak godina da bismo našli svoje mjesto u škcli." Progovorimo o svom radu i ponadajmo se da će prijedlozi Zajednice PPS SR Hrvatske o Koncepciji rada stručne službe u osnovnim škclama biti prihvaćeni.

ZA AKTIV BIBLIOTEKARA OSNOVNIH ŠKOLA
P U L A

Mladena Antonijević

O.Š. "Ivo Lola Ribar" Pula

Slika 100. Godina 1986. (br. 6/1986.)

PLENUM DRUŠTVA BIBLIOTEKARA RIJEKE

Društvo bibliotekara Rijeke organiziralo je 17. listopada 1986. plenum na temu "Funkcija biblioteka i bibliotečnih radnika u suvremenom društvu". Plenumu su prisustvovali brojni članovi i gosti.

Uvodni referat podnijela je V. Šeta obradivši "Pedagoško-andragošku ulogu školskog bibliotekara". Slijedili su referati "Telekomunikacija i biblioteke" dr. P. Dragojlovića, "Uloga biblioteke u komunikaciji s korisnicima" mr A. Fontane. "Pretraživanje literature" dr B. Sremca, "Uloga školskog bibliotekara u školi i društvenoj zajednici" A. Stojević.

Tokom iscrpne diskusije sudionici plenuma naveli su brojne teškoće sa kojima se suočava bibliotekarstvo u regiji. Složili su se da uzroke treba tražiti prvenstveno u Zakonu o bibliotekama koji nije izglasan, standardima koji nisu donijeti, nepriznatom statusu bibliotekara i oskudnim sredstvima za rad (nabava, kadar, oprema, prostor), uz nedovoljno priznavanje rada bibliotekara u vlastitoj sredini, kao i ukinutom savjetniku za školske biblioteke ... Zaključeno je da je nužno mijenjati način dosadašnjeg rada bibliotekara u svim vrstama biblioteka, a radi što bržeg prijelaza u sistem stvarajući bibliotečno-informacijske centre. Bibliotekari bi se tako samo potvrdili u našem društvu.

Marija Petener-Lorencin

Slika 101. Godina 1986. DBI Pula, Referat V. Šeta: "Pedagoško-andragoška uloga školskog bibliotekara" (br. 6/1986.)

INFCRMACIJA
SA XI SKUPŠTINE SAVEZA DRUŠTAVA BIBLIOTEKARA
JUGCSLAVIJE održane u Chridu 24-26.aprila 1986.

Kroz sekcije su razmatrane uže teme iz bibliotekarstva. Rad se obavljac u sedam sekcija: 1. za bibliotečno-informacijski sistem, 2. za obrazovanje bibliotečnih radnika, 3. za katalogizaciju, 4. za visokoškolske i specijalne biblioteke, 5. za zaštitu bibliotečne građe, 6. za stručni i naučni rad u bibliotekarstvu, 7. za školske biblioteke.

Slika 102. Godina 1986. DBI Pula, DBI Pula, Sekcija 7.: Sekcja za školske knjižnice (br. 6/1986.)

21. stoljeće i savjetodavna pomoć stručnom suradniku knjižničaru

Suvremeno Školsko knjižničarstvo u 21. st. neodvojivo je od obrazovanja utemeljenog na vezi ishodima ishoda i kompetencija (znanja, vještina i stavova). Knjižnično-informacijski odgoj i obrazovanje učenika osnovnih i srednjih škola bavi se:

- čitanjem
- učenjem
- pismenosti za 21. stoljeće.

Kako bi ostvarili navedeno, učenici koriste vještine, mogućnosti različitih izvora/medija i alata za:

- propitivanje, kritičko mišljenje i stjecanje znanja, donošenje zaključaka, donošenje odluka na temelju provjerenih informacija, primjenu znanja u novim situacijama i stvaranje novog znanja;
- dijeljenje znanja i produktivno sudjelovanje u demokratskom društvu, kao članovi koji donose odluke utemeljene na etičkim načelima;
- osobni rast i donošenje vrijednosnih stavova.

Školske knjižnice u doba interneta mijenjaju se jednako kao sve ostale knjižnice i knjižničari, a a njihov napredak je iznenađujuć, jer nas suvremene knjižnice podučavaju: zašto je informacija uistinu fokus svake knjižnice, kako je internet utjecao na knjižnice, zašto više informacija nije uvijek bolje, kako nam knjižnice i knjižničari pomažu pri navigaciji kroz informacije, itd. (https://www.youtube.com/watch?v=L9MDKPC9yeM). Školske knjižnice/knjižničarstvo su ključni čimbenik u razvoju vještina učenja. Čitanje predstavlja prozor u svijet koji treba prerasti dekodiranje

te razumijevanjem poticati na razvoj novih spoznaja i pružanje okvira za učenje, u složenom informacijskom okruženju. Etičko ponašanje pri uporabi informacija koje uključuje odgovorno i sigurno pretraživanje društvenih mreža imperativ je moderne škole. Videozapis iz 2007. godine, pokazuje doprinos učinkovite školske knjižnice obrazovnom, kreativnom, emocionalnom i čitanju djece i mladih, pokazujući nam kako je to moguće ostvariti (*Zajednička načela* http://www.ala.org/aasl/standards).

U društvu brzog protoka informacija, stručni suradnici knjižničari pomažu učenicima da nauče postavljati relevantna pitanja, pronalaze valjane izvore, analiziraju valjanost izvora i dekonstruiraju informacije. Uče povezati ideje iz više izvora i promijene prespektivu, ostrašćuju učenje, bez obzira na to je li učenik razumije informacijsko čitanje, ili se izgubi u svijetu mašte, potiču učenike da razmišljaju različito i eksperimentiraju s inovativnim idejama. Korištenjem lateralnog razmišljanja, stručni suradnici knjižničari mogu pomoći učenicima da u okruženju stalne buke i niske koncentarcije, usredotoče na bitno, što će biti moguće u pozitivnom ozračju školske knjižnice, koja treba biti utočište za rastu u mudrosti, ali i empatiji, pomažu našim učenicima da postanu onakvi ljudi kakvi želimo da budu (https://www.youtube.com/watch?v=X2Z4J_Jvv2o). Da bi donijelo ispravne odabire i odluke, čovječanstvo treba više od tehnologija, znanstvenika i ljudi s tehničkom stručnošću, potrebni su emocionalno i intelektualno zreli ljudi s dubokim osjećajem ljudskosti, koji će uvažavati povijesni put koji je trebalo prijeći da dođemo do stupnja razvoja na kojem smo sada, te golemog bogatstva i raznolikosti ljudskih kultura, osobnosti, iskustava i postignuća.

Stručno-savjetodavni rad viših savjetnika AZOO, u suradnji sa CARNET-om, a ne bez njih, neizostavna je pomoć stručnim suradnicima knjižničarima u ovladavanju informacijskom tehnologijom (informatička pismenost), koja predstavlja važan alat za učenje u 21. stoljeću. No, za to je potreban i ravnopravan pristup svjetskim bazama podataka, koje treba platiti, a predstavljaju ključnu komponentu obrazovanja. Informacijska pismenost, koja je uz čitalačku, vizualnu, digitalnu, kritičko mišljenje (kao vještina koja će omogućiti prepoznavanje vlastitih potencijala, etičnost, odgovornost i samo-vrjednovanje), postala ključna vještina potrebna u 21. stoljeću i nužna je stručnim suradnicima knjižničarima, kao i njihovim učeniciam. Pri tome ne treba zaboraviti ni stručno usavršavanje onih koji su plaćeni da unapređuju rad učitelja/nastavnika/stručnih suradnika, a to su viši savjetnici obrazovnih agencija. Društveni kontekst učenja – dijeljenje s drugima u svrhu napretka je imperativ, koji je potreban svim dionicima odgojno-obrazovnog sustava, kako na domaćem tako i nameđunarodnom planu. Profesorica iz New Jersey, Dr Carol Gordon, pojašnjava nam ulogu stručnog suradnika knjižničara kao: *Warrior, Ally and Negotiator*, koji kao takav u CKR-u može biti predvodnik i koordinator (https://www.youtube.com/watch?v=ftjKL1yW_90).

Sadašnjosti (2019. godina), u kojoj mijenjamo naš odgojno-obrazovni sustav kroz *Školu za Život*, ne možemo kvalitetno doprinijeti ne znamo li povijesni razvoj planiranja ishoda učenja u nastavnom području Školsko knjižničarstvo, koji nije imao bitno drukčiju paradigmu odgojnoobrazovne promjene od sadašnje, naprotiv, naglašavalo se vođeno učenje u odnosu na poučavanje, kao i primjena novih tehnologija u svrhu postizanja nevedenog cilja. Američka udruga školskih knjižničara (AASL) je objavila popis najboljih aplikacija za podučavanje i učenje u 2017. godini, na godišnjoj konferenciji American Library Association (ALA) u Chicagu. Navedeni popis aplikacija pruža tehnološke resurse školskim knjižničarima i njihovim suradnicima, te se navedeni popis smatra najboljim od najboljih, prema ocjeni AASL-a. Odbor za odabir razvio je kriterije za ocjenjivanje aplikacija u različitim kategorijama povezanim s pedagoškim knjigama; znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika (STEM); organizacija i upravljanje; humanističke znanosti i umjetnost; i stvaranje sadržaja. Izabrane su radi oživotvorenja novih standarda učenja, kao i potpora aktivnostima stručnog suradnika knjižničara, pri vođenju učenika ka odabiru fakulteta i karijere. Aplikacije priznate u 2017. godini uključuju: lijepu književnost (*Radio Jones i njegov robotski tata, Shakespeareovi soneti, Heuristički Shakespeare - Oluja, Zlatokosa i Little Bear*), STEM područje (*Swift Igralište, Disaster Detector, Cosmic Watch, Lifeliqe, Desmos,* grafički kalkulator), organizaciju i upravljanje (*IFTTT, Quizizz, Google Keep, MeisterTask*), humanističke znanosti i umjetnost (*Nacionalni muzej afroameričke povijesti i kulture*), interaktivne priče, Google-ovu umjetnost i kulturu i tzv. *nove imigrante* NYC 1880-1924. i sadržaje poput: *Bloxels, CoSpaces, Flipgrid, TouchCast Studio, Toontastic 3D Off Beaten Apps* (http://knowledgequest.aasl.org/aasl-announces-2017-best-apps-teaching-learning/). Odabrane su 24 aplikacije, prikazane u AASL-ovim "Standardima za učenike 21. stoljeća", no, brojne druge aplikacije se izdaju i ažuriraju svake godine (što naša Hrvatska akademska istraživačka mreža,CARNet, vjerujemo vrijedno prati), pri čemu stručnim suradnicima knjižničarima nije lako držati korak u odabiru alata u cilju uspješnijeg vođenog učenja učenika. Navedeni alati/aplikacije potiču kvalitetu učenja, inovativnost, kreativnosti, aktivnog sudjelovanje, suradnju. Korisni su za poticanje učenika da istražuju i otkrivaju, no, moramo naglasiti da su oni samo jedan od načina, u moru multimedijske didaktike – nikako jedini, a još manje temeljna promjena reforme školstva. Suvremenim pedagoškim djelatnicima, i stručnim suradnicima knjižničarima, je dobro poznato da multimedijska didaktika osim aktivnosti učenika i učitelja/nastavnika, ističe uloge svih medija koji potpomažu procese učenja i poučavanja. Iako je učenje igrom (homo ludes) poznato od davnina, tzv. igrifikacija (učenje igrom) postala je imperativ reforme, pozivajući se na odabir suvremenih učenika, koji su postali subjekt u kreiranju vlastitih aktivnosti u procesu učenja. Zagovaraju se metodički scenariji u kojima učenici trebaju istraživati, otkrivati, igrati se, komunicirati te rješavati stvarne ili izmišljene probleme (Matijević; Topolovčan, 2017).

No, tko bi trebao osmišlavati navedene scenarije poučavanja i što oni zapravo poučavaju? Zar reforma ne bi trebala krenuti od studenata nastavničkih fakulteta, koji će raditi u školama u idućim desetljećima? Zašto posredstvom *Loomena*, već iskusne odgojno-obrazovne djelatnike, čak i više savjetnike AZOO-a, usavršavati igifikacijom (križić/kružić, tradicionalni/suvremeni pristup, pokušaj/pogreška itd., dijeleći im značkice), ulazeći u poedagoški meritum, pod krinkom digitalnog opismenjavanja. Digitalna pismenost je nužna brojnim iskusnim odgojnoobrazovnim djelatncima (i ponekom stručnom suradniku knjižničaru, koji nije informatički nego inforamacijski stručnjak), ali odakle inženjerima pravo ulaziti u pedagoške sadržaje, ili nastavne predmete pojedinačno? Sve to inverzijom u kojoj su digitalno pismeni učitelji inih predmeta, ili još gore informatički inženjeri, postali savjetnici višim savjetnicima?

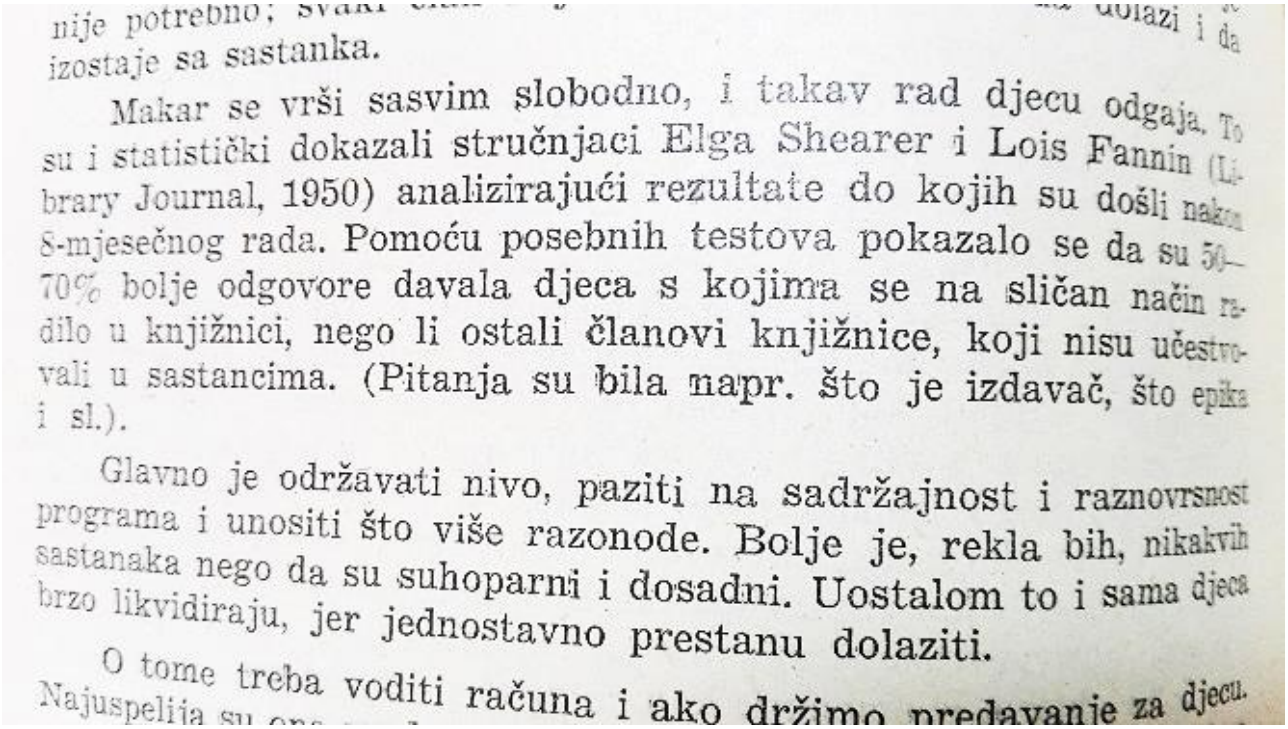

nije potrebno; svaki ... dolazi i da izostaje sa sastanka.

Makar se vrši sasvim slobodno, i takav rad djecu odgaja. To su i statistički dokazali stručnjaci Elga Shearer i Lois Fannin (Library Journal, 1950) analizirajući rezultate do kojih su došli nakon 8-mjesečnog rada. Pomoću posebnih testova pokazalo se da su 50—70% bolje odgovore davala djeca s kojima se na sličan način radilo u knjižnici, nego li ostali članovi knjižnice, koji nisu učestvovali u sastancima. (Pitanja su bila napr. što je izdavač, što epika i sl.).

Glavno je održavati nivo, paziti na sadržajnost i raznovrsnost programa i unositi što više razonode. Bolje je, rekla bih, nikakvih sastanaka nego da su suhoparni i dosadni. Uostalom to i sama djeca brzo likvidiraju, jer jednostavno prestanu dolaziti.

O tome treba voditi računa i ako držimo predavanje za djecu. Najuspelija su ...

Slika 103. (Library Journal, 1950)

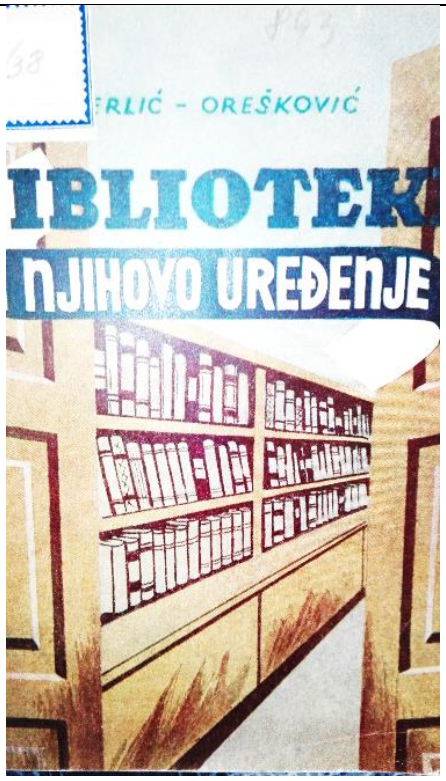

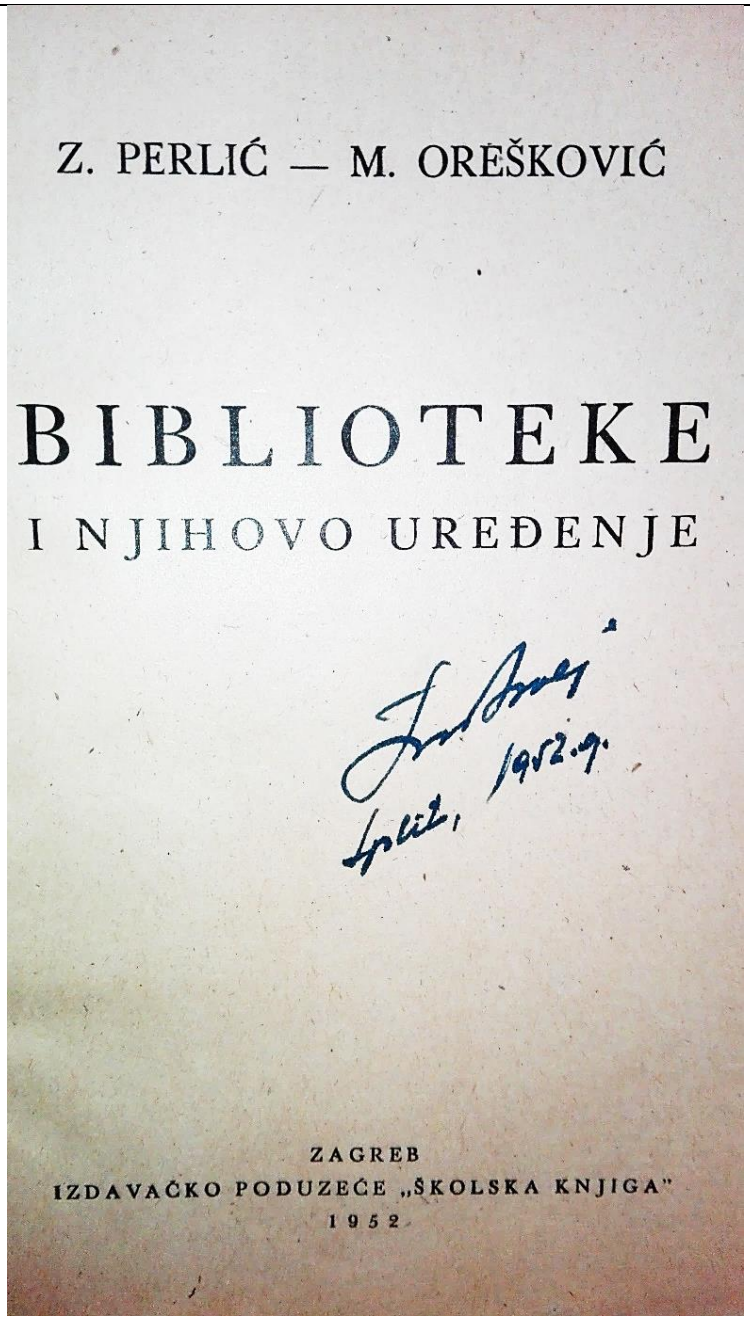

Slika 104. (1952)

NARODNA
KNJIŽNICA

1957 4

gn

Narodna knjižnica u Novskoj prema se za proslavu 40-godišnjice Oktobarske revolucije

Narodna knjižnica u Novskoj razvila se u veoma aktivnu kulturno-prosvjetnu ustanovu. Njen odbor živo učestvuje u rješavanju svih problema knjižnice. Tako je nedavno odbor odlučio da knjižnica organizira proslavu 40-godišnjice Oktobarske revolucije. U okviru ove proslave održat će se izložba literature o Oktobarskoj revoluciji, književno veče i dr.

Split ima najveću gradsku knjižnicu u Hrvatskoj

Gradska biblioteka u Splitu osnovana je 1903. godine. Budući da ima 115.000 knjiga, ona je najveća gradska knjižnica u Hrvatskoj. Knjižni fond ove biblioteke veći je od fonda Gradske knjižnice u Zagrebu, koja raspolaže s nešto više od 100.000 knjiga. Biblioteka u Splitu prima velik broj periodika: 123 novine i 329 časopisa.

Kako je ova biblioteka pretežno naučnog karaktera, broj njenog članstva znatno zaostaje za drugim gradskim knjižnicama. Najveći broj čitalaca je iz redova studenata i srednjo-

Slika 105. (1957)

Zaključno se podrazumijeva da se tadašnji napredak (a sadašnja stagnacija), ne bi dogodio bez izvrsnog i sustavnog stručnog rada prosvjetnih savjetnika tadašnjeg Zavoda za prosvjetno-pedagošku službu Zajednice općina Split (sada viših savjetnika u AZOO-u), koji su stručnu savjetodavnu pomoć dijelili i posredstvom medija (Kastropil, Ivo; prosvjetni savjetnik, Split. 1986. *Školski bibliotekar je stručni suradnik*. Školske novine, 15. 2.). Prosvjetni savjetnik Kastropil je bio i voditelj knjižnice tadašnjeg Zavoda, koja je obilovala stručnim i pedagoškim publikacijama i časopisima te bila

nezamjenjivo vrelo za usavršavanje kolega savjetnika. Upravo zahvaljujući toj knjižnici (koje više nema u Splitu ni u Zagrebu, a ostaci građe su slučajno pronađeni), bilo je moguće napisati ovaj rad, kojemu je cilj osvijestiti važnost očuvanja stručne knjižnične građe (postojala ona kao stvarna, ili virtualna knjižnica), kao i stalno stručno usavršavanje viših savjetnika AZOO-a, u svrhu kvalitetnijeg provođenja promjena u školstvu.

Literatura

Antonijević, Mladena. 1986. No, ipak se kreće! Za Aktiv bibliotekara osnovnih škola Pula. OŠ Ivo Lola Ribar Pula. *Glasnik Društva bibliotekara Istre* (DBI) 6. Pula. 8.

Blažeković, Tatjana. 1969. *Biblioteka osnovne škole – Priručnik za školske knjižničare*. Društvo bibliotekara Hrvatske. Zagreb.

Blažeković, Tatjana; Furlan, Branka. 1972. *Knjižnica osnovne škole*. Komisija za udžbenike pedagoških akademija SRH.

Branch, J. 2012. *Teacher-Librarians in the 21st Century*. 2012. https://www.youtube.com/watch?v=ttyQr57MfsI (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

CILIP: the library and information association. 2007. *Designed for Learning: School Libraries*. https://www.youtube.com/watch?v=3nKzEYPKG1U (pristupljeno 10.12.2018.)

Fitzgerald, L. 2015. *The role of the teacher librarian*. https://www.youtube.com/watch?v=NmfxBSv1fz4 (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Furlan, Branka. 1958. Biblioteke za djecu - O važnosti i razvoju dječjih javnih biblioteka. Biblioteka za djecu. Prostorije. – *Pedagoško informativni rad. Zbornik materijala sa seminara za rad u dječjim bibliotekama - Književnost za djecu i rad u dječjim bibliotekama 6*. Beograd. Savet društava za staranje o deci i omladini Jugoslavije Zagreb. 181-229. str.220.

Gordon, Carol. 2012. CISSL Talks - The Three Faces of the School Librarian. Rutgers. New Yersey. https://www.youtube.com/watch?v=ftjKL1yW_90 (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Iowa School Libraries. 2014. *Teachers and Teacher Librarians Working Together*. School Library Media Specialists (LMS) as Educators. Librarian-Informational Specialists as a Teacher. https://www.youtube.com/watch?v=aZ27DmMTo6k (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Kastropil, Ivo. 1986. Školski bibliotekar je stručni suradnik. *Školske novine*. Zagreb. 15. 2.

1964. *Knjiga i knjižnica*. 2-1.

Kratki seminar za voditelje učeničkih knjižnica. Aktivnosti ustanova i organizacija za širenje knjige. 1968. *Knjiga i čitaoci*. Ur. Lalić, Vinko; Malnar, Aleksandra; Pavlinić, Vlado; Pekotić, Miljenko;

Vujnović, Vladimir. God.2., br. 1-2, str.88. Savez ustanova i organizacija za šitrenje knjige SR Hrvatske – Društvo bibliotekara Hrvatske. Zagreb.

Lasić-Lazić, Jadranka; Banek, Mihaela; Dragija, Martina. 2000. Plan i program školskih knjižnica u Hrvatskoj i svijetu. (183) *Školski knjižničari i nova tehnologija. Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica – Lektira i mladi čitatelji: Zbornik radova stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem* 12. Proljetna škola školskih knjižničara. Ur. Šeta, Višnja. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske – Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. Zagreb - Rijeka.

Lovrinčević, Jasmina. 2000. Utjecaj plana i programa rada školskog knjižničara na obrazovna postignuća učenika. (159) *Školski knjižničari i nova tehnologija. Kršćanstvo u programima i fondovima školskih knjižnica – Lektira i mladi čitatelji: Zbornik radova stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem* 12. Proljetna škola školskih knjižničara. Ur. Šeta, Višnja. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske – Prva sušačka hrvatska gimnazija u Rijeci. Zagreb - Rijeka.

Matijević, Milan; Topolovčan, Tomislav. 2017. *Multimedijska didaktika*. Školska knjiga – Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Media, Information, and Technology Literacy (STEM 3, Group 6). 2016. https://www.youtube.com/watch?v=X2Z4J_Jvv2o (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. 2006. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Ur. Vican, Dijana; Milanović Litre, Ivan. Zagreb. 19-21.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj.* Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html. (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. 2019. *Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Hrvatski jezik za srednje strukovne škole na razini 4.2. u Republici Hrvatskoj*. Narodne novine 10/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_214.html (pristupljeno 20. veljače 2019.).

Petener Lorencin, M. 1986. Plenum Društva bibliotekara Rijeke – Uvodni referat V. Šeta: Pedagoško-andragoška uloga školskog bibliotekara; Referat A. Stojević: Uloga školskog bibliotekara u školi i društvenoj zajednici. *Glasnik Društva bibliotekara Istre* (DBI) 6. Pula. 8.

Petuh, Mojca. 1986. Što je školski bibliotekar? *Školske novine*. Zagreb. 6. 2.

Putnam - Northern Westchester BOCES Datum objavljivanja. 2016. *Curriculum Matters: School Library Program: School Library Media Specialists as Educators.* https://www.youtube.com/watch?v=OMfkrDNjiwM (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Robinson, Ken. 2010. *Bring on the learnin revolution*. TED – Ideas worth spreading. http://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_revolution.html (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Saetre, Tove Pemmer; Willars, Glenys. 2004. IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za školske knjižnice. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Zagreb.

Spencer, J. 2017. *We Need Librarians More Than Ever*. https://www.youtube.com/watch?v=NUCiFfcAXUk (pristupljeno 1. ožujka 2019.)

Turković, Vladimir. 1968. Zadaci školske knjižnice i njena organizacija. *Neki pogledi i iskustva u radu školske knjižnice EOŠ „Šime Krstulović" Split. Školska knjižnica u osnovnoj školi – Svezak 1.* Zavod za unapređivanje osnovnog obrazovanja SR Hrvatske. Zagreb.

Životopis

Ana Saulačić, rođena je Splitu u kojem živi i radi. Majka je troje djece, profesorica povijesti umjetnosti i likovne kulture, diplomirana knjižničarka i sveučilišna specijalistica menadžmenta obrazovanja. Položila je sve ispite na trogodišnjem doktorskom studiju, te je pod mentorstvom prof. Milice Andevski i prof. Željka Vučkovića prijavila temu doktorske disertacije Upravljanje vizualnim identitetom školske knjižnice (provela istraživanje među djelatnicima i učenicima i obradila ga), iz nastavnog predmeta Menadžment obrazovanja, na Fakultetu za menadžment (Novi Sad, 2010.). Radila je kao direktorica privatne tvrtke, učiteljica likovne kulture, nastavnica stručnog crtanja i kao stručna suradnica knjižničarka, od 2006. godine zaposlena je kao viša savjetnica za školsko knjižničarstvo u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Sudjelovala je na brojnim izložbama slika, a često i na dobrotvornim dražbama, pomažući udruge i pojedince. Cjeloživotno se usavršava (2015. je sudjelovala na konferenciji American Library Association u San Francisku, SAD), a organizirala je i brojne državne i međunarodne stručno/znanstvene skupove. Splitski festival pričanja priča (Pričigin) podupire od osnutka (u organizacijskom odboru je do 2015.). Autorica je stručnih i znanstvenih radova. Članica je sljedećih udruga: HKD-a (od 1993.), HULU-a Split (od 1994.) i HUŠK-a (od osnutka).

Primjena interaktivnih tehnologija

Application of interactive technologies

Marin Matuha, projektni menadžer
Tehnomodeli d.o.o., Zagreb – ekskluzivni distributer za Hrvatsku
Rapska 37-2, 10 000 Zagreb, Hrvatska/Croatia
Tel/fax: + 385 1 580 580 8. Mob. 095 60 55 674
marin@tehnomodeli.hr
www.tehnomodeli.hr

Sažetak

Tvrtka s bogatim iskustvom za opremanje edukacijskih i predškolskih ustanova koju karakterizira ponuda vrhunskih proizvoda i besprijekorna usluga. U suradnji s korisnicima, određuje sistem optimalan za ustanovu, isporučuje sve što je potrebno te pruža sustavno praćenje uz usluge servisa, edukacije, treninga i savjeta.

S ciljem unaprijeđenja podučavanja i učenja korištenjem multimedijalnih učionica (interaktivne ploče, interaktivni zasloni, softweri i prateća oprema), misija TehnoModela je svjetsku vrhunsku edukativnu opremu i tehnologiju predstaviti i približiti hrvatskom tržištu. Opremili su više od 800 edukacijskih ustanova, te održali više od 350 edukacija korisnika.

Edukacija korisnika održava sukladno potrebama korisnika, kako bi iskoristili maksimum isporučene opreme. Nikola Ivančić, projektni menadžer, tvrtke Tehnomodeli d.o.o., održao je na državnom skupu stručnih suradnika knjižničara korisno izlaganje na temu: *Izrada pristupačnih internet stranica obrazovnih ustanova kao priprema za Europsku direktivu o pristupačnosti koja stupa na snagu 24.9.2019*.

Tvrtka pruža i servis opreme, što omogućuje bezbrižan rad, a na raspolaganju je u svakom trenutku. Omogućuju jednostavnu nabavu nove opreme. Želite li opremiti vaše učionice, uvijek možete računati na iskustvo Tehnomodela pri planiranju nabave optimalne opreme. Zajedno na projektima ostvaruju zajedničku suradnju poput: izrade troškovnika, upravljanja projektom, instalacije opreme, treninge na multimedijskoj opremi. Ponuda obuhvaća: Pametne ploče, Interaktivni zasloni, projektori, Fizika, Kemija, Povijest, Ormar punjač za tablete, Školske klupe i stolice; Projekcijska platna; Nosači za projektore; Zaštita podataka.

Vernier

Vernier senzori i laboratorijska oprema s tehnologijom prikupljanja podataka za STEM program. Sva Vernier tehnologija, od senzora korištenih u praktičnim vježbama i eksperimentima do tehnologije za testiranje dizajnerskih rješenja, podržava STEM edukaciju.

Vernier senzori i laboratorijska oprema s tehnologijom prikupljanja podataka za STEM program. Vernier tehnologija se koristi u više od 135 država svijeta pokrivajući fiziku, biologiju, biotehnologiju, istraživanje kvalitete vode, znanost o okolišu, kemiju i druge predmete. Od osnovne škole do diplomskih studija, možete se osloniti na Vernier tehnologiju u praktičnom svladavanju STEM programa.

Sva Vernier tehnologija, od senzora korištenih u praktičnim vježbama i eksperimentima do tehnologije za testiranje dizajnerskih rješenja, podržava STEM edukaciju.

Praktična znanja u kombinaciji sa Vernier senzorima omogućuju studentima i učenicima da identificiraju problem, izrade rješenje i testiraju rješenje pomoću podataka prikupljenih uz pomoć senzora.

Isti Vernier senzori se mogu koristiti u različitim predmetima, što pridonosi uštedi i proširuje upotrebu tehnologije u kurikulumu.

Korištenjem Vernier tehnologije u praktičnoj nastavi znanost se približava učenicima i produbljuje se njihovo razumijevanje složenih koncepata. Pruža učenicima alate za analiziranje podataka i potiče razmišljanje poput pravih znanstvenika.

Vernier senzori su robusna, dokazana tehnologija koja je jednostavne za korištenje. Senzori daju dosljedne, kvalitetne rezultate i odgovaraju na sve zahtjeve u nastavi.

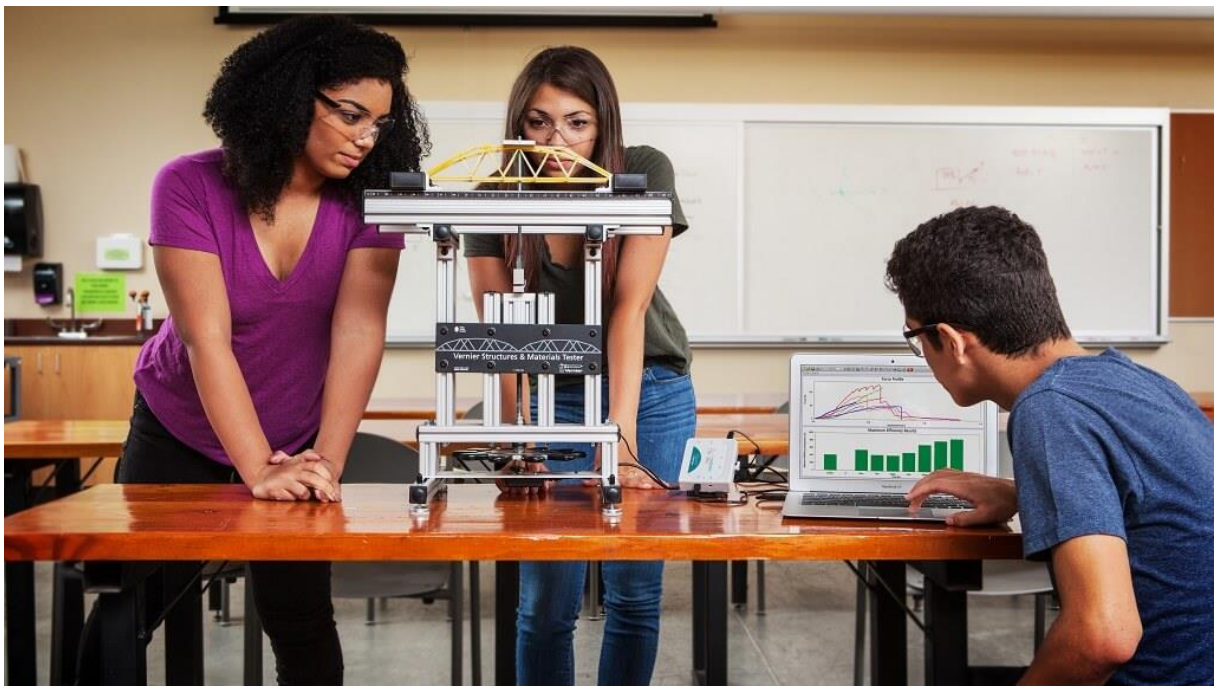

Optimas – najmodernije jezično-multimedijske učionice

Optimas School je sustav koji kombinira hardver i softver kako bi optimizirao i u potpunosti iskoristio potencijal svake informatičke učionice. Omogućava efikasnu komunikaciju između učenika i nastavnika putem slušalica i mikrofona, bez vanjskih distrakcija.

Optimas, kamen temeljac Tehnomodelovih jezično-multimedijskih učionica unikatni je, na tržištu vodeći sustav koji dozvoljava prijenos audio i video podataka u realnom vremenu putem računalne mreže, bez kašnjenja i u visokoj kvaliteti.

Njihove jezično-multimedijske učionice omogućuju nastavniku da posveti posebnu pažnju različitim načinima poduke, poduprto činjenicom da nastavnici mogu nadgledati različite stupnjeve znanja učenika i stvarati praktične i personalizirane aktivnosti za svakoga od njih.

Funkcionalnost i eleganciju jezično-multimedijske učionice možete doživjeti iz prve ruke kroz demonstraciju u prostorima tvtke TehnoModeli uz prethodni dogovor.

Abstract

A company with rich experience in equipping educational and preschool institutions characterized by top-quality products and impeccable service. In co-operation with customers, it determines the optimal system for the institution, delivers everything it needs, and provides systematic monitoring with service, training, training and advice.

With the aim of improving teaching and learning using multimedia classrooms (interactive boards, interactive screens, software and accompanying equipment), the mission of TehnoModela is to present and bring the world's top educational equipment and technology closer to the Croatian market. They provided more than 800 educational institutions, and maintained more than 350 user education.

User education is maintained according to the needs of users, to make the most of the delivered equipment. Nikola Ivancic, Project Manager of Tehnomodeli d.o.o., held a useful presentation on the State Assembly of Professional Librarian Associates on the topic: Creating accessible educational institutions websites as a preparation for the European Accessibility Directive, which came into force on 24.9.2019.

The company also provides the service of the equipment, which enables carefree work and is available at any time. Allows easy access to new equipment. Whether you want to equip your classrooms, you can always count on the experience of the Tehnomodel when planning the purchase of the optimal equipment. Together, they deliver joint projects such as: budgeting, project management, equipment installation, training on multimedia equipment. The offer includes: Smart Tabs, Interactive Screens, Projectors, Physics, Chemistry, History, Tablet Charger, School Benches and Chairs; Projection screen; Projector brackets; Data protection.

Vernier

Vernier sensors and laboratory equipment with data acquisition technology for the STEM program. All Vernier technology, from sensors used in practical exercises and experiments to technology to test design solutions, supports STEM education.

Vernier sensors and laboratory equipment with data acquisition technology for the STEM program. Vernier technology is used in more than 135 countries worldwide, covering physics, biology, biotechnology, water quality research, environmental science, chemistry and other subjects. From elementary school to graduate studies, you can rely on Vernier technology in practically mastering the STEM program.

All Vernier technology, from sensors used in practical exercises and experiments to technology to test design solutions, supports STEM education.

Practical knowledge combined with Vernier sensors enables students and students to identify the problem, create a solution, and test the solution using data collected by the sensor.

The same Vernier sensors can be used in different cases, which contributes to savings and expands the use of technology in the curriculum.

By using Vernier technology in practical teaching, science is approaching students and deepens their understanding of complex concepts. Provides students with tools for analyzing data and encourages thinking like real scientists.

Vernier sensors are robust, proven technology that is easy to use. Sensors provide consistent, high quality results and match all teaching requirements.

Optimas - the most modern language-multimedia classroom

Optimas School is a system that combines hardware and software to optimize and take full advantage of the potential of any IT classroom. Enables effective communication between students and teachers via headphones and microphones without external distractions.

Optimas, the cornerstone of Tehnomodel's language-multimedia classroom, is a unique, market-leading system that allows the transfer of audio and video data in real time via a computer network, without delays and in high quality.

Their language-multimedia classrooms allow the teacher to pay special attention to different ways of teaching, supported by the fact that teachers can monitor different levels of student knowledge and create practical and personalized activities for each of them.

The functionality and elegance of a language-multimedia classroom can be experienced firsthand through a demonstration in the premises of TehnoModels with the prior agreement.

TehnoModeli su Vaš partner u opremanju edukacijskih ustanova koji, između ostalog, nudi: interaktivne ploče i interaktivne zaslone.

Interaktivne ploče

- potaknite aktivno sudjelovanje učenika u nastavi
- omogućuje korištenje vizualnog i audio sadržaja
- moguće pisanje markerom, interaktivnom olovkom ili izravno prstima
- spaja se na računalo koje projektorom projicira sliku na ploču
- mogućnost pohrane svih bilješki
- short-throw ili ultra short-throw projektori.

Primjena u natavi - Što je zapravo interaktivna ploča?

- veliki tablet spojen na računalo s prikazom slike sa projektora
- optičke i infracrvene interaktivne ploče (razlika u detekciji pokreta)
- optičke ploče sadrže kamere u uglovima
- interaktivne lociraju položaj i pokrete prsta/olovke
- mogućnost snimanja svih bilješki i prosljeđivanja mailom
- pišite interaktivnom olovkom u svim bojama dok projektor radi, ili markerom kada je isključen.

Interaktivni zaslon

- veliki monitor sa zaslonom osjetljivim na dodir
- spojen na prijenosno računalo ili dolazi s ugrađenim računalom
- moguća montaža na zid ili mobilni nosač
- idealno za prikaz multimedijskog sadržaja.

Mozabook je platforma sa više od 1000 interaktivnih 3D modela, više stotina obrazovnih videozapisa, edukacijski, prezentacijski i eksperimentalni alati i igrice koje su dostupne u mozaBook programu i na mozaWebu.

Softver za interaktivne ploče i zaslone:

- interaktivne pametne 3D knjige
- knjižnica 3D modela vrhunske kvalitete
- digitalni udžbenici, aplikacije i igre vezane za gradivo
- digitalni atlasi za geografiju i povijest
- multijezičan softver.

MozaBook je podijeljen prema namijeni:

- *Classroom* – PC (učiteljima/nastavnicima za upotrebu u nastavi),
- *Premium* – Mreža, PC, Tablet (učenicima za upotrbu kod kuće) i
- *Student – PC, Tablet* (za upotrebu u informatičkoj učionici).

Svaki od ponuđenog, s obzirom na iznos pretplate, nudi različite mogućnosti pristupa sadržajima: otvaranje HOME digitalnih knjiga, otvaranje CLASSROOM digitalnih knjiga, otvaranje digitalnih sadržaja unutar knjiga, otvaranje 3D animacija iz medijske zbirke, otvaranje videozapisa iz medijske zbirke.

Literatura

Tehnomodeli d.o.o., Zagreb – ekskluzivni distributer za Hrvatsku. https://www.tehnomodeli.hr/novosti/ (pristupljeno 22. ožujka 2019.)

Vernier katalog. 2019. www.vernier.com (pristupljeno 22. ožujka 2019.)

Optimas – jezične multimedijske učionice. 2019. https://www.tehnomodeli.hr/13/03/2018/optimas/ (pristupljeno 22. ožujka 2019.)

Fizika, kemija, Bilologija – Katalog. 2019. https://www.tehnomodeli.hr/wp-content/uploads/KATALOG-PRIBOR-I-KOMPLETI.pdf (pristupljeno 22. ožujka 2019.)

Katalog TehnoModeli. 2019. https://www.tehnomodeli.hr/wp-content/uploads/Katalog-Tehnomodeli.pdf (pristupljeno 22. ožujka 2019.)

Životopis

Dubravko Petković, generalni menadžer tvrtke Tehnomodeli d.o.o., Zagreb – ekskluzivni distributer za Hrvatsku, koja djeluje u Zagrebu te ima bogato iskustvo. Uspješan lider okružen je izvrsnim suradnicima, ka što su: Nikola Ivančić, projektni menadžer i Marin Matuha, projektni menadžer.

dubravko@tehnomodeli.hr

www.tehnomodeli.hr

Program XXXI. Proljetne škole školskih knjižničara RH

Program XXXI. Proljetne škole školskih knjižničara RH

Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara - Informacijska pismenost (IP)

31. Proljetna škola školskih knjižničara RH – državni stručni skup s međunarodnim učešćem

Državni stručni skup namijenjen **stručnim suradnicima knjižničarima** osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova Republike Hrvatske (**360** sudionika – **35** izvedenih oglednih nastavnih satova) www.ettaedu.azoo.hr

***Amadria Park** (Hoteli Solaris)* **- Šibenik – 8. - 11. travnja 2019.** (ponedjeljak od **16:30** – četvrtak do **13:30** sati)

1. DAN – ponedjeljak, **8. travnja** 2019. (**16:30** prijave) OTVARANJE I PLENARNO - Dvorana **Kornati** Hotel Ivan

17:00 – 17:30 30'	**Himna** (Školski zbor Katoličke osnovne škole - Šibenik) **Pozdravna riječ - Kulturno-umjetnički program** (Školske mažoretkinje Katoličke osnovne škole – Šibenik i 2 skladbe) (s. **Mandica Starčević**, ravnateljica, *Katolička osnovna škola - Šibenik*; predstavnici Grada, Županije i AZOO-a)
17:30 – 18:15 45'	**Značenje informacijske pismenosti u digitalnom dobu: kontekstualizacija u nastavnom satu stručnog suradnika knjižničara (***The significance of information literacy in the digital age: contextualization in the teaching lesson of a school librarian***)** (Prof. dr. sc. **Ivanka Stričević**, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru i **Ivana Perić**, stručna suradnica mentorica u Osnovnoj školi Petra Preradovića u Zadru i naslovna asistentica na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru)
18:15 – 19:00 45'	**Ruža Jozić i Alta Pavin Banović: *OD KNJIGE DO OBLAKA Informacijsko-medijski odgoj i obrazovanje učenika,* 2019.** (**Ruža Jozić**, stručna suradnica savjetnica u Gimnaziji Sesvete, **Alta Pavin Banović**, stručna suradnica savjetnica u Medicinskoj školi Osijek, dr. sc. **Hrvoje Mesić**, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku i **Ivana Tolj**, urednica ALFA)
19:00 – **19:30**	**Uloga Agencije za odgoj i obrazovanje u 50-godišnjoj povijesti nastavnog sata stručnog suradnika knjižničara - Pola stoljeća nastavnog područja Školsko knjižničarstvo**

30'	(**Ana Saulačić**, viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split)
19:30 – 21:00	VEČERA

2. DAN – UTORAK, **9. travnja** 2019. PLENARNO I IZVEDBA NASTAVNOG SATA - Hotel Ivan i Katolička osnovna škola u Šibeniku

09:00 – 10:30 PLENARNA PREDAVANJA - DVORANA KORNATI (HOTEL IVAN)

09:00 – 09:45 **20'** **25'**	**Izrada pristupačnih internet stranica obrazovnih ustanova kao priprema za Europsku direktivu o pristupačnosti koja stupa na snagu 24.9.2019.** (**Nikola Ivančić**, projektni menadžer, **Tehnomodeli d.o.o.**, Zagreb – ekskluzivni distributer za Hrvatsku) **Primjena interaktivnih tehnologija** (**Marin Matuha**, projektni menadžer, **Tehnomodeli d.o.o.**, Zagreb)
09:45 – 10:05 **20'**	**Kako uređivati *Hrvatsku reviju* u svjetlu devedesetogodišnje tradicije** *Editing Hrvatska revija against the background of its ninety year long tradition* (dr. sc. **Mirjana Polić Bobić**, red. prof., Odsjek za romanistiku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Gl. ured. *HR*. Članica G.O. MH)
10:05– 10:30 **25'**	**Hrvatska revija (2012.–2018.): urednička koncepcija rubrike Neobjavljena hrvatska književnost** *Hrvatska revija (The Croatian Review) (2012.–2018.): editorial concept of column The Unpublished Croatian Literature* (**Dubravka Oraić Tolić**, profesorica emerita. Potpredsjednica Matice hrvatske, urednica Hrvatske revije - *HR*. Zagreb)

10:45 – 13:10 (**135'**) **OGLEDENI NASTAVNI SATOVI 45'/90'** HOTEL IVAN (**5** DVORANA) I KATOLIČKA OŠ (**2** UČIONICE) **360** osoba

30 osoba **OŠ Šibenik VII** 20'+**90'**+25' Uvod-SAT-pit.	**1. OŠ**, 4. r., **OGLEDNI NASTAVNI SAT STRUČNOG SURADNIKA KNJIŽNIČARA: KNJIŽEVNO-KOMUNIKACIJSKO-INFORMACIJSKA KULTURA, 4. razred OŠ (KIP; suodnos sa Zdravstvenim i Građanskim odgojem) 90'** *LESSONS LEARNED HOURS PROFESSIONAL COURSE: LITERATURE-COMMUNICATION-INFORMATIC CULTURE, 4th grade, Primary schools (Literary Information Area, Relationship with Health and Citizenship Education)* **(Jelena Cvrković**, prof. i dipl. knjiž. OŠ Josipa Kozarca, Vinkovci)
30 osoba **OŠ Šibenik VIII** **45'**+**45'**=135'	**2. OŠ**, 1. r., **Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Kamishibai – japansko pripovijedanje priča) 45'** *School libraries – a place of encouragement in information and reading literacy (Kamishibai – storytelling from Japan)* (**Mišela Nežić**, prof., stručna suradnica knjižničarka, OŠ Zadarski otoci) **3. OŠ**, 2. r., **Dječji časopis 45'** *Children` s magazine* (**Ana Ćaleta**, dipl. učiteljica, OŠ „Trilj" i **Marija Čelan-Mijić**, dipl.bibl., OŠ „Trilj", Trilj)
80 osoba **OŠ Šibenik IX** **45'**+**45'**+**45''**	**4. OŠ**, 5. r., ***Z metodo Velikih6 do novih zgodb: delo z leposlovnim besedilom, iskanje virov in informacij, (po)ustvarjalne dejavnosti, krepitev komunikacijskih spretnosti* 45'x4** *The Big6 Method Leading to New Stories: Working with literature, creative activities, strengthening communication skills* (dr**. Lidija Janeš**, profesorica slovenščine, univerzitetna dipl. bibliotekarka i **Leopoldina Poli Hočevar Eve**, učiteljica razrednega pouka Osnovna šola Danile Kumar, Danila Kumar International School, Ljubljana, Slovenija) (SLOVENIJA)

=135'	
30 osoba **OŠ Lavsa** 20'+**90'**	**5. OŠ**, 4. r., **Strategije aktivnog čitanja 90'** *Active Reading Strategies* (**Ivana Ostrički**, prof., stručna suradnica mentorica OŠ kralja Tomislava, Našice)
140 osoba **SŠ Kornati** **45'**/20'/**45'**/25'	**6. SŠ**, 3. r., **Istraživački rad prema metodi BIG 6 45'** *Research work according to BIG6 method* (**Ruža Jozić** i **Alta Pavin Banović**) **7. SŠ**, 3./4. r., **Završni rad – kompozicija i izrada 45'** *Final exam paper* (**Ruža Jozić**, dipl. komp. i dipl. bibl., Gimnazija Sesvete i **Alta Pavin Banović**, mag. theol., mag. bibl., Medicinska škola Osijek) **PRVA IZVEDBA**

50 osoba **Katolička osnovna škola Šibenik** (ORGANIZIRANI PRIJEVOZ, polazak 10:35 – povratak 13:15) 10:45-11:30 / **11:35-12:20** / 12:25-13:10

25 osoba **OŠ OŠ učionica** 20'+**45'**+25'+**45'**Uv.-sat-pit.	**8. OŠ**, 1. i 6. r., **Dizajn interaktivnih informacija 45'** *Interactive Information Design* (**Anita Cota**, prof. kroatistike i južnoslavenskih filologija i dipl. knjiž., OŠ Antuna Mihanovića Petropoljskog Drniš, Hrvatska i **Marion Zajakala Cota**, *Master en lettres, Édition Ecole élémentaire Christophe Plantin, Saint-Avertin, Centre, France*) (FRANCUSKA) **PRVA IZVEDBA** **9. OŠ**, 3. r., **Knjižnica- korištenje enciklopedije 45'** *Library- how to use an encyclopaedia* (**Vlasta Pavlović Elez**, prof., stručna suradnica mentorica OŠ Bartola Kašića, Vinkovci i **Kristina Perić**, prof., stručna suradnica knjižničarka, OŠ August Cesarac, Ivankovo)
25 osoba **OŠ OŠ knjižnica** **45'**+**90'**	**10. OŠ**, 5. r., **Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje 45'** *Internet safety for children and electronic violence* (**Ivona Tabak**, prof. njem. j. i knjiž. i prof. informatologije-knjižničarstvo, OŠ Ivana Lovrića, Sinj i **Rea Antolić**, mag. bibl., dipl. učit., OŠ kneza Mislava, Kaštel Sućurac) **11. OŠ**, 8. r., **Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica 90'** *System and the role of certain types of libraries* (**Ivona Tabak** i **Rea Antolić**)
11:45-12:45 **OŠ Kazališna** **11:45-12:45**	**Edukativna lutkarska predstava za učenike Katoličke osnovne škole** u Šibeniku (**Produkcija „Z“**, Split) **300** učenika **Edukativna lutkarska predstava za učenike Katoličke OŠ** (**Produkcija „Z“**, Split) **300** učenika **Katolička osnovna škola** u Šibeniku

13:30 – 15:30 RUČAK **13:30 – 14:30** I SLOBODNO VRIJEME (UTORAK, **9. travnja** 2019.)

15:30 – 17:00 (**90'**) **OGLEDNI NASTAVNI SATOVI 45'/90'** HOTEL IVAN (**5** DVORANA) **360** osoba

30 osoba **OŠ** **Šibenik VII** **90'**	**12. OŠ**. 8. r. / SŠ, 2. r., **Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta 90'** *Life of Jews and Jewish children before, during and after the Holocaust* (**Nikolina Dolfić**, dipl. knjiž., prof. soc., Tehnička škola za strojarstvo i mehatroniku, Split)
30 osoba **OŠ** **Šibenik VIII** **45'**+**45'**=90'	**13. OŠ**, 4. r., **Istraživački rad u knjižnici – Nacionalni parkovi RH 45'** *Research work in the library – The National parks of the Republic of Croatia* (**Stjepan Segarić**, stručni suradnik knjižničar, OŠ Petar Zoranić, Stankovci i OŠ Ivan Goran Kovačić, Lišane Ostrovičke) **14. OŠ**, 7. r., **Harry Potter u svijetu znanosti 45'** *Harry Potter in the World of Science* (**Marijana Pavić**, prof. hr. j. i knjiž. i dipl. knjiž., str. sur. knjiž. u OŠ Stjepana Radića Bibinje i **Ivana Kadoić Stojanov**, prof. biologije i kemije, učiteljica kemije, biologije i prirode u OŠ Stjepana Radića Bibinje)
80 osoba **SŠ** **Šibenik IX** **45'**+**45'**=90'	**15. SŠ**, 1. r., **Referentna zbirka na različitim medijima 45'** *The reference library collection on divergent media formats* (**Martina Vujnović**, mag. bibl., Srednja strukovna škola kralja Zvonimira Knin) **16. SŠ**, 1. r., **Vrste informacija na internetu i njihovo vrednovanje 45'** *Types of Informations on the Internet and their Valuation* (**Tanja Telesmanić**, prof., stručna suradnica mentorica, Ekonomsko – birotehnička i trgovačka škola Zadar)
30 osoba **OŠ** **Lavsa** **45'**+**45'**=90'	**17. OŠ**, 1. r., **Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti 45'** *The library – a place which encourages reading and information literacy* (**Davorka Lovrić Vlašić**, dipl. bibl. i dipl. učitelj s pojačanim programom iz nastavnog predmeta geografija, OŠ Ivan Goran Kovačić, Gora) **18. OŠ**,8. r., **SŠ**, 1. r., Predmetnica- put do informacije **/ Ljekovito bilje i prirodna kozmetika 45'** *Herbs and natural cosmetic* (**Ana Bebič**, mag. bibl., OŠ Skradin i Srednja strukovna škola Šibenik)
190 osoba **SŠ** **Kornati** 20'+**45'**+25'	**19. SŠ**, 2. i 4. r., **„Paralelni slalom“ - primjena vođenog istraživanja u radu dviju učeničkih radionica „Jezičnog mozaika“ i INDOK-istraživačke radionice 45'** *“Parallel Slalom” - implementation of guided research through two student workshops - “Language Mosaic” and INDOK-research workshop* (**Madlen Zubović**, dipl. knjižn., prof. hrvatskog jezika, Prometna škola, Rijeka)

17:30 – 18:30 Književni susret - U povodu romana Dubravke Orać Tolić *Doživljaji Karla Maloga*

(Razgovor s autoricom uz čitanja odabranih ulomaka – učenici Katoličke OŠ Šibenik)

Kazališna dvorana Kornati u Hotelu Ivan

19:00 – 21:00 VEČERA (UTORAK, **9. travnja** 2019.)

3. DAN – SRIJEDA, **10. travnja** 2019. PLENARNO I IZVEDBA NASTAVNOG SATA - Hotel Ivan i Katolička OŠ u Šibeniku

09:00 – 10:30 PLENARNA PREDAVANJA - DVORANA KORNATI (HOTEL IVAN)

09:00 – 10:00 **40'** rasprava **20'** pitanja	**PANEL-RASPRAVA – Školsko knjižničarstvo u ozračju novih kurikuluma** (Moderator: **Ana Saulačić**, Split. Sudionici: **A. Cota**, Šibenik, **N. Dolfić**, Split, **M. Jelinić-Pezo**, Imotski, **R. Jozić**, Split, Alta **Pavin Banović**, Osijek, Ivana **Perić**, Zadar, **T. Radić**, Srinjine, **D. Riger-Knez**, Zadar, **A. Turić Erceg**, Vrgorac)
10:00 – 10:30 **30'**	**Svečana donacija knjižničnog softvera MetelWin Osnovnoj školi Skradin** *Point d.o.o every year already traditionally presents schools. Skradin Primary School thanks to Point d.o.o on computer and software* (**Danko Tkalec**, ing., direktor tvrtke **Point d.o.o.** iz Varaždina i **Ana Bebič**, stručna suradnica knjižničarka u OŠ Skradin)

10:45 – 13:10 (**135'**) **OGLEDENI NASTAVNI SATOVI 45'/90'** HOTEL IVAN (5 DVORANA) I KATOLIČKA OŠ (2 UČIONICE) **360** osoba

30 osoba **Šibenik VII OŠ** **45'**+**45'**	**20. OŠ**, 3. r., **Put od autora do čitatelja 45'** *A Journey from an Author to a Reader* (**Nikolina Borovina**, OŠ Vela Luka i **Jakica Pecotić**, Srednja škola Vela Luka) **21. OŠ**, 3. r., **Put od autora do čitatelja 45'** *From the author to the reader* (**Marijana Blažević**, dipl. bibl., dipl. uč. razr. nastave, OŠ Domovinske zahvalnosti, Knin)
30 osoba **OŠ SŠ** **Šibenik VIII** 20'+**45'**+25'+**45'**	**22. SŠ**, ?. r., ***Autorsko pravo i citiranje izvora* 45'** ***?*** (**Metka Kostanjevec**, prof. slov., viš. bibl., savjetnica, Prva gimnazija, Maribor) (SLOVENIJA) **23. OŠ**, 4. r., **Oglašavanje u medijima 45'** *Media advertising* (**Sanja Mamić**, prof. i dipl. bibl., OŠ Meje, Split i **Tatjana Šijaković Katarinček**, dipl. učiteljica i dipl. bibl., Osnovna škola kralja Zvonimira, Seget Donji)
80 osoba **OŠ** **Šibenik IX** 20'+**45'**+25'+**45'**	**P. OŠ**, 1. i 6. r., **Dizajn interaktivnih informacija 45'** *Interactive Information Design* (**Anita Cota**, prof. kroatistike i južnoslavenskih filologija i dipl. knjižničar Osnovna škola Antuna Mihanovića Petropoljskog Drniš, Hrvatska i **Marion Zajakala Cota**, *Master en lettres, Édition Ecole élémentaire Christophe Plantin, Saint-Avertin, Centre, France*) (FRANCUSKA) **PONOVLJENA**

30 osoba **SŠ** **Lavsa** **45'**+**45'** 90'	**24. SŠ**, 3. r., **Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju) 45'** *The seductive world of commercials (Trying to uncover and find the way towards critical thinking)* (**Danijela Riger Knez**, prof., stručna suradnica mentorica, Hotelijersko-turistička i ugostiteljska škola, Zadar) **25. SŠ**, 3. r., **Antun Gustav Matoš: Stara pjesma 45'** *Antun Gustav Matoš: The Old song* (**Mira Matan**, prof., stručna suradnica mentorica, Ugostiteljska škola Opatija)
140 osoba **SŠ** **Kornati** 20'+**90'**+25'	**26. SŠ**, 3. r., **Kupi više, plati manje iliti 2 u 1! 90'** *Buy more, pay less, or 2 in 1!* (**Tatjana Kreštan**, prof., stručni suradnik mentor, Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar i **Mira Barberić**, stručni suradnik mentor, Češka osnovna škola Jana Amosa Komenskog, Daruvar)

50 osoba **NASTAVNI SATOVI 45'/90' Katolička OŠ Šibenik** (ORGANIZIRANI PRIJEVOZ, polazak 10:35 – povratak 13:15) 10:45/11:35/12:25-13:10 **(135')**

25 osoba **OŠ** **OŠ učionica** **45'**+**90'** 135'	**27. OŠ**, 4. r., **Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom 45'** *Get acquainted with reference books collection – How to use encyclopaedia* (**Adriana Turić Erceg**, prof.hrv.j. i dipl. knjiž., Osnovna škola Vrgorac, Vrgorac) **28. OŠ**, 7. r., **Referentna ili priručna građa u knjižnici – ogledni nastavni sat školskoga knjižničara za sedmi razred osnovne škole 90'** *Reference or handbook collection in library – sample lesson of librarian's professional associate intended for seventh grade students* (**Kristina Nikić**, prof., Škola za primalje, Zagreb (str. suradnica – knjižničarka) i OŠ Mate Lovraka, Kutina (učit. Hrvatskoga jezika)
25 osoba **OŠ** **OŠ knjižnica** 20'+**45'**+25'+**45'**	**29. OŠ**, 4. r., **Autorsko pravo 45'** *Copyright* (**Tea Radić**, prof. soc., talijanskoga jezika i književnosti, mag. bibl., OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“) **30. OŠ**, 8. r., **Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica - od knjige do knjižnice 45'** *System and role of various types of libraries - from books to libraries* (**Tea Radić**, OŠ „Srinjine“ i OŠ „Slatine“)

13:30 – 15:30 **RUČAK 13:30 – 14:30** I SLOBODNO VRIJEME (SRIJEDA, **10. travnja** 2019.)

15:30 – 17:00 (**90'**) **OGLEDNI NASTAVNI SATOVI 45'/90'** HOTEL **IVAN** (**5** DVORANA) **360** osoba (SRIJEDA, **10. travnja** 2019.)

30 osoba **SŠ** **Šibenik VII** 20'+**45'**+25'	**31. SŠ**, ?. r., ***Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS* 45'** (**Nevenka Poteko**, knjižničarka, vodja knjižnice, Šolski center Celje) (SLOVENIJA)
30 osoba **OŠ** **Šibenik VIII**	**32. OŠ**, 5. r., **Knjižnični detektivi ili escape room u knjižnici 45'** *Librarian detectives or escape room in the library* (**Nataša Mesić Muharemi**, dipl. knjiž., savjetnica, Osnovna škola Darda)

20'+**45'**+25'	
80 osoba **OŠ Šibenik IX**	**33. OŠ**, 7. r., **Mrežni katalog knjižnice 45'** *Online Library Catalogue* (**Sanja Šušnjara Raić**, dipl. knjiž. i prof. hrv. jez. i knjiž.**,** OŠ „Klinča Sela“, Klinča Sela)
30 osoba **OŠ Lavsa**	**34. OŠ**, 6. r., **Sigurnost na internetu 90'** *Internet safety* (**Tatjana Šijaković Katarinček**, dipl. učiteljica i dipl. knjiž., OŠ kralja Zvonimira, Seget Donji i **Sanja Mamić**, prof. i dipl. knjiž., OŠ Meje, Split)
190 osoba **SŠ Kornati** **45'**+**45'** 90'	**P. SŠ**, 3. r., **Istraživački rad prema metodi BIG 6 45'** *Research work according to BIG6 method* (**Ruža Jozić**, Sesvete i **Alta Pavin Banović**, Osijek) **PONOVLJENA** **35. SŠ**, 3./4. r., **Seminarski rad 45'** *Seminar paper* (**Ruža Jozić**, dipl. komp. i dipl. bibl., Gimnazija Sesvete i **Alta Pavin Banović**, mag. theol., mag. bibl., Medicinska škola Osijek)
17:30 – 18:30	**Edukativna lutkarska predstava za knjižničare** (**Produkcija „Z“**, Split) Hotel Ivan / Kornati (prizemlje desno od glavnog ulaza)
19:00 – 21:00	VEČERA

4. DAN – ČETVRTAK, **11. travnja** 2019. PLENARNO I ZATVARANJE - Dvorana **Kornati** (Hotel Ivan)

10:30 – 12:00 **20'** + **20'** + **20'** + 3 predavanja + **30'** pitanja	**DIGITALNI OBRAZOVNI SADRŽAJI KAO POMOĆ U UČENJU** (**CARNet**, Zagreb. **Predavačice: Ljerka Čulina**, prof. i **Marijana Pezelj**, dipl. ing. el.) **Teme i autori:** **- Scenariji poučavanja - ideje za suvremenu nastavu 20'** *Teaching Scenarios – Ideas for Contemporary Teaching* (**Gordana Benat**, prof. informatike i dipl. lingvist, Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET) **- DOS – suvremeno učenje i poučavanje 20'** *Digital educational contents* (**Aleksandra Mudrinić Ribić**, voditeljica je službe za podršku e-obrazovanju u CARNET-u i **Daria Jandrečić**, Odjelu za podršku obrazovanju u Hrvatskoj akademskoj i istraživačkoj mreži – CARNET) **- Stare lektire u novom ruhu 20'** *School reedings revamped: The Emperor's New Clothes* (**Ljerka Čulina**, prof. filozofije i religijske kulture, Odjel za podršku obrazovanju – CARNET i **Marijana Pezelj**, dipl. ing. el., Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNET, Zagreb)
12:00 – 13:30	**ZAKLJUČI – EVALUACIJA**

90'	(**Ana Saulačić**, prof., dipl. knjiž., dipl. menadž., viša savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split)
13:30 – 14:30	RUČAK / LUNCH PAKET – **ODLAZAK** (ČETVRTAK, **11. travnja** 2019.)

31. PŠŠK – Šibenik, 8.-11. travnja 2019., **Amadria Park** - Solaris (Hoteli Ivan i Jure****) www.ettaedu.azoo.hr

ORGANIZACIJSKI ODBOR: **Katolička osnovna škola** Šibenik (ravnateljica s. Mandica **Starčević**, knjižničarka Marina **Klarić**) i Ana **Saulačić** (AZOO) PROGRAMSKI ODBOR: Marijana **Blažević** (Knin, OŠ), Nikolina **Borovina** (Vela Luka, OŠ), Anita **Cota** (Drniš, OŠ), Nikolina **Dolfić** (Split, SŠ), Marijana **Jelinić Pezo** (Imotski, OŠ), Sanja **Mamić** (Split, OŠ), Ivana **Perić** (Zadar, OŠ), Suzana **Pracaić** (Krapina, OŠ), Danijela **Riger-Knez** (Zadar, SŠ), Jakica **Pecotić** (Vela Luka, SŠ), Ante **Prtenjača** (Zadar, SŠ), Hajdi **Škarica** (Zadar, SŠ), Marica **Štokić** (Senj, SŠ), Tanja **Telesmanić** (Zadar, SŠ), Adriana **Turić Erceg** (Vrgorac, OŠ), Martina **Vujnović** (Knin, SŠ), Ana **Saulačić**, (Agencija za odgoj i obrazovanje – Podružnica Split) LEKTORI: Anita **Cota** (Drniš, OŠ), Ivana **Perić** (Zadar, OŠ), Hajdi **Škarica** (Zadar, SŠ), Marica **Štokić** (Senj, SŠ), Adriana **Turić Erceg** (Vrgorac, OŠ) UREDNICE E-ZBORNIKA: Ivana **Perić** (Zadar), Ana **Saulačić** (Split) GRAF. UREDNICA E-ZBORNIKA.: Vesna **Krnčević**, dipl. ing. graf. teh. (Zadar)

PROGRAMSKI PARTNERI: **ALFA d.o.o.** (Zagreb), **Katolička osnovna škola** (Šibenik), **Matica hrvatska** (Zagreb), **Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru**, (Zadar), **Point d.o.o.** (Varaždin), **Produkcija „Z“** (Split), **Tehnomodeli d.o.o.** (Zagreb)

BROJ OGLEDNIH NASTAVNIH SATOVA U E-ZBORNIKU: **39** BROJ **IZVEDENIH** OGLEDNIH NASTAVNIH SATOVA U E-ZBORNIKU: **34** I BROJ OBJAVLJENIH A **NEIZVEDENIH** OGLEDNIH NASTAVNIH SATOVA U E-ZBORNIKU (**5**):

1. OŠ, 2. r., **Jednostavni književni oblici: stvaranje priče 90'** *Simple literary genres: Creating a story / a fairy-tale* (**Mišela Nežić**, OŠ Zadarski otoci – Zadar)
2. OŠ, 4. r., **Referentna (priručna) zbirka: učiti kako učiti 90'** *Reference (handbook) collection: to learn how to learn* (**Ivona Tabak**, prof. njem. j. i književnosti i prof. informatologije, smjer knjižničarstvo, OŠ Ivana Lovrića, Sinj i **Rea Antolić**, mag. bibl., dipl. učit., OŠ kneza Mislava, Kaštel Sućurac)
3. OŠ 6. r., **Samostalno pronalaženje informacija – Mreža/Internet 135'** *Individually finding information – Network / Internet* (**Suzana Pracaić**, dipl. ing. kem. i dipl. bibl., Osnovna škola “Ljudevit Gaj” Krapina)
4. SŠ 3. r., **Autorsko pravo 45'** *Copyright* (**Hajdi Škarica**, prof., stručna suradnica mentorica, Gimnazija Franje Petrića, Zadar i **Ivana Perić**, prof., stručna suradnica mentorica, OŠ Petra Preradovića, Zadar)
5. SŠ 4. r., **Završni rad – kompozicija i izrada 45'** *Final Work – Coposition and Design* (**Tanja Telesmanić**, prof., stručni suradnik mentor, Ekonomsko – birotehnička i trgovačka škola Zadar)

IZLAGAČKI PROSTOR ZA PARTNERE U HOTELU IVAN: **1. DAN** ispred kazališne dvorane Kornati / **2. i 3. DAN** - **prizemlje Konvencijskog centra**

RASPORED **7 DVORANA** ZA ODRŽAVANJE NASTAVNIH SATOVA - **ISTOVREMENO**

(**350 sudionika jutro 7**: 130+30+30+30+80+25+25=**350**) (**350 sudionika popodne 5**: 180+30+30+30+80=**350**)

USTANOVA: Hotel / Škola	**Datum**	**JUTRO**	**Broj osoba**	**POPODNE**	**Broj osoba**
DVORANE / ***Amadria Park***	**8. - 11.**	(kazališni raspored) Internet, LDC proje., platno, **mobiteli**/	500 **350**	(kazališni raspored) Internet, LDC proje., platno, **mobiteli**/tabl.	500
Hotel **Ivan**	**08.**			17.00 – 19.30 **OTVARA.** Plenarna x3	**350**
Kornati	**09.**	09.00 – 10.30 Plenarna predavanja x3	**350**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**180**
Prizemlje desno	09.	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**130**	17.30 – 18.30 **Produkcija „Z“**/ knjižničari	**350**
	10.	09.00 – 10.30 Plenarna predavanja x2	**350**	15.40 – 17.10 Nastavni sat **90'**	/
	10.	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**130**	17.30 – 18.30 **XY**/književni susret	**180**
	11.	10.30 – 13.30 Plenarna x2 **ZATVAR.**	**350**	/	/
Hotel **Ivan**	**09.** i	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**
Lavsa	**10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**
Prizemlje desno					
Konvcencijski c.	**09.** i	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**
Šibenik 7	**10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**
Etaža +1					
Šibenik 8	**09.** i	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**
Konvcencijski c.	**10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**30**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**30**

Etaža +1					
Šibenik 9 **Konvcencijski c.** Etaža +1	**09.** i **10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'** 10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**80** **80**	15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'** 15.30 – 17.00 Nastavni sat **90'**	**80** **80**
DVORANE / ***Katolička OŠ***		Nastavni sat – Internet, LDC projektor, platno, **kompjutori**		/	/
Knjižnica	**09.** i **10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**25**	/	/
Informatička uč.	**09.** i **10.**	10.45 – 13.10 Nastavni sat **135'**	**25**	/	/
Kazališna dvor.	**09.**	11.35 – 12.20 **Produkcija „Z“**/učenici	**300**	/	/

24. PRIJAVE (***** = max. broj sudionika), **svaki sudionik se treba prijaviti 4 puta** (utorak: A i B i srijedu A i B):

	TEME ONS-a i AUTORI	DVORANA	DATUM i VRIJEME	*
1.	**1. OŠ, 4. r.**, *Ogledni nastavni sat stručnog suradnika knjižničara: Književno-komunikacijsko-informacijska kultura (KIP; suodnos sa Zdravstvenim i Građanskim odgojem)* **90'** J. Cvrković	*Šibenik VII*	**9.** IV. (A - jutro)	**30**
2.	**2. OŠ, 1. r.**, *Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti (Kamishibai – japansko pripovijedanje priča)* **45'** M. Nežić **3. OŠ, 2. r.**, *Dječji časopis* **45'** A. Čaleta M.; Čelan Mijić	*Šibenik VIII*	**9.** IV. (A - jutro)	**30**
3.	**4. OŠ, 5. r.**, *Z metodo Velikih6 do novih zgodb: delo z leposlovnim besedilom, iskanje virov in informacij, (po)ustvarjalne dejavnosti, krepitev komunikacijskih spretnosti* **45'x3** L. Janeš; L. P. Hočevar Eve	*Šibenik IX*	**9.** IV. (A - jutro)	**80**

4.	**5. OŠ, 4. r.**, *Strategije aktivnog čitanja* **90'** I. Ostrički	*Lavsa*	**9.** IV. (A)	**30**
5.	**6. SŠ, 3. r.**, *Istraživački rad prema metodi BIG 6* **45'** R. Jozić; A. Pavin Banović 1. IZVEDBA **7. SŠ, 3./4. r.**, *Završni rad – kompozicija i izrada* **45'** R. Jozić; A. Pavin Banović	*Kornati*	**9.** IV. (A)	**140**
6.	**8. OŠ, 1. i 6. r.**, *Dizajn interaktivnih informacija* **45'** A. Cota; M. Zajakala Cota 1. IZVEDBA **9. OŠ, 3. r.**, *Knjižnica- korištenje enciklopedije* **45'** V. Pavlović Elez; K. Perić	*OŠ učionica*	**9.** IV. (A)	**25**
7.	**10. OŠ, 5. r.**, *Sigurnost djece na internetu i elektroničko nasilje* **45'** I. Tabak; R. Antolić **11. OŠ, 8. r.**, *Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica* **90'** I. Tabak; R. Antolić	*OŠ knjižnica*	**9.** IV. (A)	**25**
8.	**12. OŠ. 8. r. / SŠ, 2. r.**, *Život Židova i židovske djece prije, za vrijeme i nakon holokausta* **90'** N. Dolfić	*Šibenik VII*	**9.** IV. (B – pop.)	**30**
9.	**13. OŠ, 4. r.**, *Istraživački rad u knjižnici – Nacionalni parkovi RH* **45'** S. Segarić **14. OŠ, 7. r.**, *Harry Potter u svijetu znanosti* **45'** M. Pavić; I. Kadoić Stojanov	*Šibenik VIII*	**9.** IV. (B)	**30**
10.	**15. SŠ, 1. r.**, *Referentna zbirka na različitim medijima* **45'** M. Vujnović **16. SŠ, 1. r.**, *Vrste informacija na internetu i njihovo vrednovanje* **45'** T. Telesmanić	*Šibenik IX*	**9.** IV. (B)	**80**
11.	**17. OŠ, 1. r.**, *Knjižnica – mjesto poticanja čitalačke i informacijske pismenosti* **45'** D. Lovrić Vlašić **18. OŠ,8. r., SŠ, 1. r.,** *Predmetnica- put do informacije / Ljekovito bilje i prirodna kozmetika* **45'** A. Bebić	*Lavsa*	**9.** IV. (B)	**30**
12.	**19. SŠ, 2. i 4. r.**, *„Paralelni slalom“ - primjena vođenog istraživanja u radu dviju učeničkih radionica „Jezičnog mozaika“ i INDOK-istraživačke radionice* **45'** M. Zubović	*Kornati*	**9.** IV. (B)	**190**
13.	**20. OŠ, 3. r.**, *Put od autora do čitatelja* **45'** N. Borovina; J. Pecotić **21. OŠ, 3. r.**, *Put od autora do čitatelja* **45'** M. Blažević	*Šibenik VII*	**10.** IV. (A - jutro)	**30**

14.	**22. SŠ, ?. r.**, *Autorsko pravo i citiranje izvora* **45'** M. Kostanjevec **23. OŠ, 4. r.**, *Oglašavanje u medijima* **45'** S. Mamić; T. Šijaković Katarinček	*Šibenik VIII*	**10.** IV. (A)	**30**
15.	**P. 8. OŠ, 1. i 6. r.**, *Dizajn interaktivnih informacija* **45'** A. Cota; M. Zajakala Cota2. IZVEDBA	*Šibenik IX*	**10.**IV. (A)	**80**
16.	**24. SŠ, 3. r.**, *Zavodljivi svijet reklama (Pokušaj razotkrivanja i put prema kritičkome mišljenju)* 45' D. Riger Knez **25. SŠ, 3. r.**, *Antun Gustav Matoš: Stara pjesma* **45'** M. Matan	*Lavsa*	**10.**IV. (A)	**30**
17.	**26. SŠ, 3. r.**, *Kupi više, plati manje iliti 2 u 1!* **90'** T. Kreštan; M. Barberić	*Kornati*	**10.**IV. (A)	**140**
18.	**27. OŠ, 4. r.**, *Upoznajmo referentnu zbirku – služenje enciklopedijom* **45'** A. Turić Erceg **28. OŠ, 7. r.**, *Referentna ili priručna građa u knjižnici – ogledni nastavni sat školskoga knjižničara za sedmi razred osnovne škole* **90'** K. Nikić	*OŠ učionica*	**10.**IV. (A)	**25**
19.	**29. OŠ, 4. r.**, *Autorsko pravo* **45'** T. Radić **30. OŠ, 8. r.**, *Sustav i uloga pojedinih vrsta knjižnica - od knjige do knjižnice* **45'** T. Radić	*OŠ knjižni.*	**10.**IV. (A)	**25**
20.	**31. SŠ, ?. r.**, *Skodelica kave in Virtualna knjižnica Slovenije mCOBISS* **45'** N. Poteko	*Šibenik VII*	**10.** IV. (B – pop.)	**30**
21.	**32. OŠ, 5. r.**, *Knjižnični detektivi ili escape room u knjižnici* **45'** N. Mesić Muharemi	*Šibenik VIII*	**10.** IV.(B)	**30**
22.	**33. OŠ, 7. r.**, *Mrežni katalog knjižnice* **45'** S. Šušnjara Raić	*Šibenik IX*	**10.** IV.(B)	**80**
23.	**34. OŠ, 6. r.**, *Sigurnost na internetu* **90'** T. Šijaković Katarinček; S. Mamić	*Lavsa*	**10.** IV.(B)	**30**
24.	**P. 6. SŠ, 3. r.**, *Istraživački rad prema metodi BIG 6* **45'** R. Jozić; A. Pavin Banović 2.IZVEDBA **35. SŠ, 3./4. r.**, *Seminarski rad* **45'** R. Jozić; A. Pavin Banović	*Kornati*	**10.** IV.(B)	**190**

PROLJETNA
ŠKOLA
ŠKOLSKIH
KNJIŽNIČARA
RH